36
25 A
14

VIII 36
n 69 14

2500

Joannis
Vitalis
Speculum
Morale

32.5.K.13

SPECVLVM
MORALE TOTIVS
SACRAE SCRIPTVRAE
IOANNIS VITALIS
S. R. E. CARDINALIS
Ex ordine Minorum, atq; Doctoris eximij.

36.25.A.11

In quo vniuersa ferè loca, & figura veteris, ac noui Testamenti in sensu mystico explanantur.

Opus planè Concionatoribus in primis, ac animarum pastoribus summopere necessarium.

Cui tres Indices prapositi sunt: vnus cap. seu titulorum: alter locorum, & figurarum Sacra Scriptura: tertius rerum omnium generalis, & alphabeticus.

VENETIIS, MD XCIIII.

Apud Minimam Societatem.

DE AVCTORE OPERIS.

IOANNES VITALIS natione Gallus, professione Theologus suo tempore præstantissimus, religione Frater seraphici ordinis, fama ac sanctitate clarus, obidque Cardinalis à Clemente V. Sum. Pont. creatus, post commentaria in quattuor libros Sentent. ac lib. vnum de ipso beatæ Mariæ Virginis conceptu, nonnullaque alia opuscula, præsens opus conscripsit anno post natum Saluatorem mundi. M. C. C. C. V.

Illustriss.mo ac Reuerendiss.mo D.D.

F. CONSTANTIO SARNANO

S. R. E. CARDINALI

AMPLISSIMO.

Bernardus Iuncta. S. D.

IN more positum esse videtur, Card. amplis. vt cum quis de re aliquâ librum in vulgus emittere constituerit, illum quoque in eius nomine exire cupiat, de quo honorificè sentit. Hanc ego consuetudinem nunc secutus, mitto ad te Speculum morale totius Sacræ Scripturæ Ioannis Vitalis olim ex ordine tuo celeberrimi Cardinalis. Egregium illud quidem, ac pręclarum opus, sed quod, vt verum fatear ita mendis, ac erroribus exæstuabat, vt iam neglectum prorsus, atque veluti in tenebris consepultum iacere videretur. Verum cum opera, studio, sumptuque meo acuratissimè emendatum, expurgatum, atque in formam multo meliorem, quam antea restitutum fuerit, denuo in lucem nunc illud emitto. Quod autem amplitudini tuæ id potissimum dedicauerim multæ me causæ commouerunt: vna est, quod cum auctor huius operis nedum eruditione, & sanctitate, sed etiam dignitate ordinis tui singulare decus, & ornamentum exstiterit; tu quoque hac in re uti iam neque professione, neque dignitate, ita neque doctrina, neque integritate illi es quicquam inferior; quamobrem nihil à re alienum facere sum arbitratus, si id tibi dicatum esse volui. Altera ve-

ro, quod tu, cum multa præclara opera doctissimorum virorum tuæ religionis vetustate consumpta viderentur. vt iterum in lucem renouata prodirent, plurimum laborasti: quocirca rem tibi haud ingratam facere iudicaui. Si in quo summam semper diligentiam adhibuisti, me quoque laborasse hac significatione ostenderem. Demum multis abhinc annis valde sum cupidus tribuendi. s. aliquod meę erga te obseruantiæ testimonium, quo aliqua ex parte cognosceres, te ob singularem animi tui virtutem, ac prudentiam, tanti à me fieri, quantum iure credi potest: sed cum ob virium mearum imbecillitatem oportunius nihil hactenus inuenire potuerim, hoc argumento vsus sum, ratus scilicet hunc in modum aliquam animi in te mei significationem dare. Vt igitur munus huiusmodi his rationibus iucundum, optatumque esse non dubito, ita animi propensionem eius, qui tibi illud offert, gratam fore confido, & spero. Quod vbi verum esse conspexero, alia deinceps tum maiora, tum gratiora expectare poteris. Vale & diu viue fœlix. Venetijs octauo Kalend. April. 1584.

INDEX OMNIVM TITVLORVM, QVÆ IN HOC VOLVMINE TRACTANTVR.

A.

De Aetatibus hominum. 92.
De Abſtinentia. 1.
De Accidia. 9.
De Adulatione. 9.
De Amore Dei, & proximi. 10.
De Angelis. 3.
De Anima deuota. 12.
De Ambitione. 4.
De Aduocatis, & conſiliarijs. 11.
De Affectione. 26.
De Apparitionibus Dei. 1.
De Apoſtolis. 11.
De Appetitu humano. 12.
De Aſſumptione B.V. Mariæ. 113.232.
De Auaritia, & vſura. 5.
De Aſcenſione Chriſti in cœlum. 4.
De Aquarum diuiſione. 2.
De Amore parentum. 11.

B.

De Baptiſmo. 25.
De Bello. 26.
De Benedictione. 26.

C.

De Conuerſatione inter ſeculares. 30.
De Coniugio, & matrimonio. 30.
De Conſecratione Eccleſiæ & animæ. 233.
De Contemplatione. 31.
De Claritate. 27.
De Colligationibus malis. 39.
De ruce. 39.
De onuerſatione. 55.
De Corde. 56.
De Conſcientiæ præparatione. 56.
De Conſuetudine. 57.
De Conſiliarys. 58.
De Comparatione. 58.
De Confeſſione. 58.
De Curioſitate. 53.
De Clericis.
De Chriſto. 225.
De Confeſſione perſonarum Trinitatis. 69.
De Curioſis, & rumoribus non audiendis. 12

D.

De Diuitijs. 45.
De diſpenſatione temporalium. 213.
De Doctrina. 52.
De Defectu correctionis. 54.
De Deuotione. 73.
De Doctoribus. 76.
De Dilectione fraterna. 82.
De Deſperatione. 82.
De Diuiſione. 53.

E

De Eccleſia. 82. 114. 133.
De Eleemoſyna, & hoſpitalitate. 85.
De Electione. 234.
De Expoſitionibus ſcripturæ. 87.
De Euchariſtia. 88.
De Elatione, & faſtu. 92.
De Exemplis. 92.
De Extremo iudicio. 236. 108.
De Elatione, & faſtu. 92.

F

De Fide. 94.
De Fortitudine. 95.
De Fama. 96.
De Franciſco ſeraphico. 96.

G

De Gratia. 96.
De Gloria. 100.
De Gula, & intemperantia. 101.
De Gloria vana, & iactantia. 103.

H.

De Hippocritis. 117.
De Humilitate. 103.
De Hominibus errantibus. 92.
De Hoſpitalitate. 85.

I.

De Inuidia. 116.
De Ira. 118.
De Iuuenibus, & pueris. 119.
De Ingratitudine. 121.
De infirmitatibus varijs. 121

Index omnium titulorum:

De Imagine. 121.
De Iustitia. 106.
De Infirmorum visitatione. 224.
De Ieiunio. 106.
De Inobedientiâ. 144.
De Intentione operis. 105.

L.

De Lachrymis. 122.
De Luxuria. 123.
De Legibus amicitiæ. 2.
De Lingua. 71.

M.

De Maria Virgine matre Christi. 13.
De Morte. 127.
De Mandatis Dei. 127.
De Misericordia & pietate. 132.
De Mundo. 134.
De Muneribus. 135.
De Matrimonio, & coniugio. 30.

N.

De Numero quadragenario. 135.
De Nuptijs animæ. 136.

O.

De Obedientia. 144.
De Oratione. 136.
De Officio diuino. 143.
De Operibus bonis. 145.
De Odio, & rancore. 147.
De Otio. 147.

P.

De Pulchritudine spirituali animæ. 147.
De Prudentia. 148.
De Perseuerantia. 150.
De Principibus sæcularibus. 150.
De Prætore. 152.
De Pœnis inferni. 152.
De Prælatis, & clericis. 154.
De Peccato in generali. 164.
De Pœnitentia, & mortificatione. 172.
De Prælatis, & sacerdotibus. 234.
De Præsumptione. 175.
De Paupertate. 175.
De Prædicatoribus. 176.
De Portis duodecim. 180.
De Pluuia petenda. 180.
De Perseueratione. 200.
De Pulchritudine beatitudinis. 20.
De Pane. 19.

R.

De Resurrectione Christi. 180.
De Religione. 181.
De Rapina. 200.
De Religiosis, & tentationibus. 233.

S.

De Sensibus custodiendis. 49.52.
De Spiritu sancto. 200.
De Spe. 203.
De Sortilegio. 203.
De Superbia. 203.
De Sacramentis. 204.
De Sanctis. 204.
De Statibus Animæ tribus. 213.

T.

De Timore. 205.
De Tribulatione, persecutione, etc. 206.
De Tentatione. 209.
De Temperantia. 213.

V.

De Virginitate. 214.
De Vita nostra breui, et misera. 216.
De Vita actiua, et contempl. 217.
De Veritatibus, in generali. 218.
De Viribus animæ et sensibus. 224.
De Vindicta. 224.
De Via triplici. 224.
De Veritate. 225.
De Vanitate. 225.
De Visione Dei. 225.

INDEX LOCORVM OMNIVM SACRAE SCRIPTVRÆ,

Quæ in hoc opere mysticè declarantur, iuxta ordinem librorum, atque capitulorum noui ac veteris Testamenti digestus.

EX LIBRO GENESEOS.

Cap. 1.

DIXIT Dominus fiat lux.94.C
Germinet terra herbam virentem. 196.H
Fiat firmamentum in medio aquarum.230.I
Posuit stellas in firmamento cœli.25.E

Cap. 2.

Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terræ. 15.25.59.137.179.B. 121.G
Fluuius egrediebatur de loco voluptatis.201. 202.B.14.15.A.17.18.M.44.H
Produxit dominus de humo omne lignum pulchrum visu.14.C
De ligno scientiæ boni, & mali, &c.26 E

Cap. 3.

Lignũ vitæ in medio Paradisi. 13.44.L.55.M
Maledictus eris super terram, super ventrem tuum gradieris.7.26.E
Maledicta terra in opere tuo. 26.F.69.L.8.G
Adam vbi es? Vocem tuam audiui, & timui. 63.E.69.A
Ipsa conteret caput tuum.71.F
Collocauit Dominus flammeum gladium ante Paradisum. 14.C.95.A.165.H.226.M.
Eritis sicut Dij.204.K
Erant ambo nudi, & nõ erubescebant. 197.D

Cap. 4.

Quarto die fecit solem, & lunam. 23.D
Posuit Deus signũ in Cain, qui occideret fratrem suum &c.26.C.58.B
Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. 57.H
Maior est iniquitas mea, quam vt veniam mereat.66.D
Egressus est Cain à facie Domini profugus. 69.I.58.B
Vbi est Abel frater tuus? respondit, nunquid custos sum fratris mei? 69.B
Eiectus est Cain à facie domini. 97.I.140.B
Ero vagus, & profugus in terra.165.K

Cap. 5.

Ambulauit Enoch cum Domino, & non apparuit, quia tulit eum Dominus. 31.B

Cap. 6.

Fac tibi arcam de lignis. leuigatis, vt saluetur vniuersum semen. 18.M
Factum est diluuium quadraginta diebus super terram &c. & de columba. 56.I.57.A
Non permanebit spiritus meus in homine quia caro est.126.B.201.A.204.B
Gigantes erant super terram.155.H.204.B

Cap. 7.

Inundauerunt aquæ diluuij quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.26.L
Rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli aperte sunt.43.D
Aquæ diluuij inundauerunt super terram. 135.H
Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcam.113.M.

Cap. 8.

Requieuit arca super montes Armeniæ. 4.M
Tertia die congregatæ sunt aquæ in locum vnum, & apparuit arbor. 27.F
Apperuit Noe fenestram, & emisit columbam. 27.C.29.D
Cum non inuenisset columba, vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad arcam portans ramum 42.F.184.
Sensus humani proni sunt ad malum ab adolescentia sua.50.D.
Columba portans ramum olivæ.110.K
Corvus non est reuersus ad arcam, sed columba.136.L
Clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cœli, & prohibitæ sunt pluuiæ.153.B

Cap. 9.

Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis.16.I
Noe bibit vinum, & inebriatus est, & Cham irrisit, & maledictus fuit.26.F.41.C.42.M

De quatuor coloribus Iridis. 57.I
Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus. 75.L. 76.B. 122.M

Cap. 11.

Cumque proficiscerentur de oriente inuenerunt campum. 4.I
Coxerunt lateres, & bitumen habuerunt pro cemento. 4.I
Erat terra labij vnius, & confusum est. 4.L
Venite ædificemus turrim, cuius cacumen pertingat cœlum. 204.I

Cap. 12.

Egredere de terra tua, & de cognatione tua. 1.50.F.68.C. 188.E. 194.E

Cap. 13.

Cum eleuasset oculos vidit regionem pulcherrimam. 47.K. 187.H
Ne quæso sit iurgium inter me, & te, & pastores meos, & tuos, fratres enim sumus. 118.M

Cap. 14.

Dixit Abraham, leua manum meam, quod nõ recipiam quicquam à filio. 113.F
Vallis siluestris habebat puteos multos bituminis. 125.B

Cap. 15.

Cum occubuisset sol facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans & c. 31.G. 155.F
Abraham offerẽs sacrificium abigebat aues. 85.F

Cap. 16.

Dixit angelus Domini ad Agar: reuertere & humiliare sub manu dominæ tuæ. 201.L

Cap. 18.

Tres vidit, & vnum adorauit. 1.B. 33.B. 69.H
Lauentur pedes vestri, requiescite sub arbore. 62.H. 65.A. 94.K. 175.B
Clamor Sodomorum venit ad me. 54.I
Loquar ad Dominum meum cum sim puluis, & cinis. 64.M
Descendam, & videbo vtrum clamorem, qui venit ad me, si opere compleuerint. 93.E. 161.G

Cap. 19.

Est hic ciuitas parua ad quam possum confugere ut saluer. 45.H. 104.A. 184.C.M
Surgite egredimini de loco isto, quia delebit dominus ciuitatem istam. 50.H
Filiæ Loth inebriauerũt patrem. 70.B. 123.H
Vxor Loth conuersa est in statuam salis. 89.I. 190.E
Pluit dominus super Sodomam igné. 126.K
Percussit Sodomitas cæcitate omnes à mini. mo vsque ad maximum. 126.M
Introduxerunt angeli ad se Loth, & eos, qui foris erant percusserunt cæcitate. 153. & 154.E. 170.M
In monte saluum te fac. 192.E

Cap. 20.

Redde vxorẽ viro suo, quia propheta est. 78.K
Profectus Abraam in terram australem. 101. I. 145.F

Cap. 21.

Leuauit Agar vocem, & fleuit. 63.F
Dixit Angelus Domini ad Agar: vnde vadis, aut quo fugis? a facie dominę meæ fugio. 63.F
Ismael factus est vir sagittarius. 73.A

Cap. 22.

Nunc cognoui quod timeas dominũ. 175.D
Tolle filium tuum Isaac, & offeres in holocaustum. 207.B. 94.C
Expectate hic cum asino. 192.D

Cap. 24.

Ingredere benedicte domini, cur foris stas? 10.C. 73.I
Seruus Abrahæ suspendit inaures Rebeccæ. 12.I. 196.I
Rebecca puella decora, & icognita viro. 12.I.
Egressus fuerat ad meditandũ in agro. 218.A

Cap. 25.

Collidebãtur paruuli in vtero Rebeccę. 53.I.

Cap. 26.

Fodit tres puteos, & apparuit ei dominus. 1.K.
Seminauit Isaac in terra illa & inuenit centuplum. 33.A. 86.B

Cap. 27.

Vox quidem vox Iacob, sed manus sunt Esau. 9.M. 88.G
Det tibi Deus de rore cœli & de pinguedine terræ benedictionem. 15.F. 73.H
Affet mihi duos hędos optimos, quibus libẽter pater tuus vescitur. 21.I. 196.I
Odor filij mei, sicut odor agri pleni: 41.I. 226.H
In rore cœli, & pinguedine terræ erit benedictio tua. 26.H. 232.I
Accede huc vt tãgam te, & probem vtrum tu sis. 28.F
Dixit Rebecca Iacob: Esau frater tuus minatur tibi: fuge ad Laban fratrem meum. 50.C. 71.A. 124.M
Tedet me vitæ meę propter filias Heth. 211.I.
Sumę arma tua, pharetram, & arcum. 87.I. 115.I.

Cap. 28.

Tulit Iacob lapidem, quẽ suppoſuerat capiti suo, & vidit scalã, & angelos. 32.M. 173.F
Cum euigilasset de somno, ait: vere dominus est in loco isto. 37.G
Vidit Iacob scalam, & dominum innixum scalæ. 43.I. 44.B.
Iacob voluit quiescere post Solis occasum. 78.F
Vidit scalam, cuius cacumen attingebat cœlum.

lum.141.D
Angeli aſcendebant, & deſcendebant in ſcala.146.A
Cap. 29.
Rachel erat venuſta facie.12.L
Lia lippis erat oculis. Tandem Iacob potitus eſt optatis nuptijs.21.F.32.G.218.A
Amouit lapidem, quo os putei claudebatur. 196.B
Cap. 30.
Poſuit virgas in canalibus, vt oues concipe-rent.20.F.49.D
Dormiat mecum hac nocte Iacob pro mandragoris meis.33.I
Oues ad aſpectum uirgarum concipiebant varia.92.H.146.I
Effundens hydriam in canalibus recurrit ad puteum.178.I
Cap. 31.
Cur ignorante me fugere voluiſti, vt indicares mihi, & proſequerer te cum gaudio. 50.G
Oues Laban non erant maculoſæ.79.M
Septem annis ſeruiui tibi; oues tuæ ſteriles nō fuerunt.159.L.162.G
Die, noctuque æſtu vrgebar, & gelu.208.F
Cap. 32.
Apparuit Dominus in lucta Iacob.1.B
Percuſſit angelus imum femoris Iacob, & emarcuit.3.G
Dimitte me, iam aſcendit aurora.17.C
In baculo meo tranſiui Iordanem iſtum, & nunc cum duabus turmis regrediar. 39. M.195.C
Iacob luctabatur cum angelo. 139.I.143.A
Apud Laban peregrinatus ſum, & fui vſq; in hodiernum diem.176.H
Cap. 33.
Iacob reuertenti occurrit Eſau flens, amplexans, oſculans.39.C
Habeō mecum oues, & boues fœtas.147.L
Eſau oſculatus eſt Iacob.212.K
Cap. 34.
Egreſſa Dina vt videret mulieres corrupta eſt 51.M
Quando grauiſſimus dolor vulnerum eſt, arreptis duobus filiis Iacob, &c.63.B
Cap. 35.
Mutate veſtimenta veſtra, ſurgite & aſcendamus in Bethel.47.L.188.I.
Surge Iacob aſcende in Bethel, & habita ibi. 59.H.182.C
Cap. 36.
Tulit Eſau vxores ſuas, & filios, & filias, & omnem animam domus ſuæ, & ſubſtantiā, & pecora, &c. & abiit in alteram regionem, receſſitque à fratre ſuo Iacob.5.L
Cap. 37.
Reuerſus Ruben ad puteum, cum non inueniſſet puerum ſcidit veſtimenta ſua, & ait: puer non comparet, & ego quo ibo? 36.K. 57.F.122.F
Tinxerunt in ſanguine hœdi tunicam Ioſeph. 42.K.44.G.72
Ego ſum frater veſter Ioſeph.66.K
Vide ſi tunica filii tui ſit, an non.182.I
Cap. 38.
Dedit Thamar pro arabone annulum & armillam.39.L
Cap. 39.
Iniecit domina oculos in Ioſeph, & ait: dormi mecum.49.D
Qui relicto pallio fugit. 70.D.123.K.126.L
Mulier moleſta erat adoleſcēti Ioſeph. 124.L
Cap. 40.
Tria caniſtra farinæ ſuper caput meum. 2.A. 101.E.171.B
Videbam uitem, in qua erāt tres propagines. 17.B.48.H. 58.B.69.H.199.F
Tres adhuc dies ſunt, poſt quos recordabitur Pharao miniſterii tui.69,F. 125.G
Piſtor Pharaonis fuit ſuſpenſus in patibulo. 152.M
Succedentibus proſperis præpoſitus pincernarum oblitus eſt interpretis ſui.226.I
Cap. 41.
Eductum de carcere Ioſeph totonderunt, ac veſte mutata obtulerunt ei.68.A.198.C
Clamauit populus alimenta petens. 79.B. 137.D.177.M
Num inuenire poterimus talem virum, qui ſpiritu Dei plenus ſit? 163.I
Cap. 42.
Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem noſtrum.116.K
Dixit Ioſeph miniſtris, implete ſaccos.159.L
Cap. 43.
Ioſeph cum fratribus ſuis celebrauit conuiuium in meridie, biberunt vinum, & inebriati ſunt.20.L.
Sumite vobis de optimis terræ frugibus, deferte viro munera.145.H.
Attollens Ioſeph oculos vidit Beniamin; commota ſunt viſcera eius. 152.F.182.H.
Cap. 44.
In ſacco Beniamin inuentus eſt ſciphus.179. G.197.C
Cap. 45.
Eleuauit vocem Ioſeph, quam audierunt Ægyptij.42.H
Cap. 46.
Fratres mei venerunt ad me, & ſunt Paſtores ouium.156.L
Venit Iacob ad puteum iuramenti.177.G

Cap.

Cap. 47.

Petimus, vt iubeas seruos tuos esse in terra Gessen. 139.G.

Cap. 48.

Ioseph posuit Effraim ad dexteram. 8.G.

Cancellauit Iacob manus super filios Ioseph 115.

Cap. 49.

Effusus es sicut aqua: non crescas, quia ascendisti, &c. 4.G

Lauabit in sanguine vuæ pallium suum. 42. B.61.D

Lauabit in vino stolam suam. 42.L

Simeon, & Leui fratres vasa iniquitatis. 53.B. 79.M

Ruben tu primogenitus meus, ascendisti lectum patris tui. 58.A

Isachar asinus fortis vidit requiem. 231.A

Neptalim seruus emissus, dans eloquia pulchritudinis. 137.F

EX LIBRO EXODI

Cap. 1.

Præposuit eis magistros operũ. 40.M. 156.M

Seruiebant Pharaoni in luto, & latere. 186.F

Paruulos interficiebant. 45.L

Cap. 2.

Filia Pharaonis descendebat vt lauaretur in flumine. 60.B

Cap. 3.

Apparuit dominus in rubo. 1.B. 111.E.

Vadam visionem hanc magnam. 11.F. 225.E

Cumque minaret gregem ad interiora deserti apparuit ei dominus. 23.F. 37.I. 53.A. 91.E

Vidit Moyses rubum ardere, & non cõburi. 28.I. 227.

Deus Hæbreorũ vocauit nos, vt eamus viam trium dierum in solitudine. 63.F

Solue calciamenta de pedibus tuis. 63.F. 88. M. 185.F

Clamor filiorum Israel venit ad me. 139.A

Moyses pascebat oues Iethro. 159.I

Viam trium dierũ ibimus in solitudine. 224. L. 144.M

Cap. 4.

Sponsus sanguinum tu mihi es. 85.C

Manus Moysi extracta apparuit leprosa. 103. F. 167.F

Nõ credent mihi, neque audient vocem meã. 78.I. 229.D

Cap. 6.

In circunciſus labijs ego sum. 52.G

Cap. 7.

Deuorauit virga Moysi dracones magorum. 16.G

Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto. 64.I

Eleua virgam & percute mare. 17.M

Induratum est cor Pharaonis. 82.H

Cap. 8.

Ebulliet fluuius ranas. 124.L.

Moyses orando fugauit ranas. 227.D

Cap. 9.

Grãdo Aegypti læsit primitiua. 170.F. 171.M

Extendit Moyses manus suas ad cœlum & cessauerunt tonitrua. 142.F

Cap. 10.

Deuorata est herba a locustis. 79.I

Nonne vides quod perierit Aegyptus. 119.B.

Tenebræ erãt in vniuersa terra Aegypti. 94.D

Extende manum tuam, & sint tenebræ in tota terra Aegypti. 34.K. 192.D

Cap. 12.

Sumẽt de sanguine hœdi, & ponent super vtrumque postem. 41.C. 42.C. 44.I

Comedetis illum baculos tenentes in manib. 88.H

Edent carnes nocte illa assas. 91.G

Media nocte ingrediar Aegyptum, & percutiam omne primogenitum. 231.E

Cap. 13.

In columna ignis præcedebat eos. 18.L. 29.M

Memẽtote diei huius, in quo egressi estis de Aegypto. 43.C

Erit quasi signum in manu tua. 42.I

Cap. 14.

Submersi sunt quasi plumbum in aquis. 16.K. 65.I

Liberauit Deus Israelem de manu Aegyptiorum. 21.L

Liberati sunt de Aegypto transeundo mare rubrum. 25.G

Angelus domini præcedebat castra Israel. 30. A. 18.K

Cap. 15.

A ligno indulcatæ sunt aquæ. 2.I. 185.K

Venerunt in Marath, & non poterant bibere. 164.L

Venerunt in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum. 199.E

Cap. 16.

Cum indaluisset sol, liquescebat Man. 10.C. 73.F. 178.E

Man. liquescebat ad solem, & indurabatur ad ignem. 35.H.

Vespere comedetis carnes. 195.D

Nutriti sunt filij Israel in deserto Man. 17.M

Anima nostra nauseat super cibo isto. 58.A 59.F. 89.L

Mane ros iacuit per circuitum castrorũ. 99.E

Cap. 17.

Moyses, Aaron, & Hur, ascenderunt super verticem collis. 38.C

Stabat Moyſes in vertice montis, habens virgam Dei in manu.43.F
Percutiés virga bis ſilicem,egreſſæ ſunt aquæ. 67.G
Iurgati ſunt contra Moyſen, dixerunt da nobis aquas.208.A
Manus Moyſi erant graues.9.K
Cap. 18.
Prouide de omni plebe viros potentes.151.A
Iethro erat cognatus Moyſi.11.A
Mendacium fugies.22.F
Gabaonitæ confœderati filijs Iſrael impugnantur.212.A
Cap. 19.
Beſtia non aſcendat montem.6.A
Aſcendit Moyſes in montem, vbi promiſcuũ vulgus non poterat aſcendere.38.B
Beſtia ſi tetigerit montem lapidabitur.54.A. 76.I
Iam aduenerat dies tertius, & mane inclaruerat.228.L
Cap. 20.
Sex diebus operaberis,ſabbatho nũ facies opus.20.B.30.G.
Cap. 21.
Si rixati fuerint viri.39.M
Cunctus populus videbat voces & lampades. 37.K
Altare de terra facietis mihi.91.A
Nõ ædificabis altare de lapidibus ſectis.48.A
Cap. 23.
Non ſequeris turbam ad faciendum malum. 77.M
Cap. 24.
Fuit Moyſes cum domino quadraginta diebus,& quadraginta noctibus.20.K.31.F. 35.K
Erat autem ſpecies, & gloria domini, quaſi ignis ardens.24.E
Cap. 25.
Facies ſupra coronam aureã.30.H
Facies emunctoria ad lampadas emũgendas. 55.G.62.E
Quatuor circulos aureos præparabis.56.H. 223.B
Facies duo Cherubin.81.L
Facies candelabrum de auro mundiſſimo.83. E.207.G.115.L.
Cherubin vnus erat in latere vno.149.D
Cap. 27.
Præcipe filijs Iſrael, vt afferant tibi oleum de arboribus oliuarum.158.D.182.H
Cap. 28.
Facies laminam de auro puriſſimo. 41.M. 164.G
Facies veſtimenta ſancta Aaron.159.L
Cap. 29.
Arietem conſolationis tolles, & coques carnes eius in loco ſancto.88.L
Cap. 30.
Dimidium ſicli iuxta menſuram templi diues non addet.94.H
Dixit dominus Moyſi, ſume tibi aromata.. 220.A
Cap. 32.
Fecerunt ſibi vitulum conflatilem.6.M
Dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra illos.140.M
Cap. 34.
Facies Moyſi cornuta erat ex conſortio ſermonis Dei.37.C
In claritate vultus Moyſi,&c.90.M
Caue ne vnquam cum habitatoribus terræ illius iungas.180.D
Cap. 37.
Extendentes alas ſuas Cherubin.35.F.
Beſeleel veſtiuit arcam de auro puriſſimo. 215.E

EX LIBRO LEVITICI

Cap. 1.
Fide auibus holocauſtum oblatum fuerit. 31.L.60.D
Holocauſtum de ouibus fiebat detracta pelle. 65.I
Cap. 4.
Præcipitur ſacerdoti vt afferat vitulum ſuper altare.95.F
Cap. 5.
De Turture dicitur, qui offerebatur pro peccato: retorquebis caput eius ad pennulas, ita ut collo adhæreat.63.C.
Cap. 6.
Aquæ maledictionis facient computreſcere femur tuum.3.A
Ignis iſte perpetuus eſt, qui nũquam deficiet. 10.A.28.G.161.H
Hæc eſt lex holocauſti:cremabitur in altari tota nocte.28.H
Relinquam partem ſimilæ.88.K
Sacerdos qui offert hoſtiam pro peccato comedet in loco ſancto.174.G
Cap. 7.
Anima,quæ ederit ſanguinem peribit.72.H. 119.B
Cap. 8.
Poſuit laminam auream conſecratam in ſanctificatione.19.E
Cap. 10.
Arreptiſque Nadab, & Abiu filij Aaron turibulis impoſuerunt ignem: & ignis deuorauit eos.29.L.191.K
Cap. 11.
Omne de volucribus,quod gradit ſuper quatuor pedes,abominabile erit.47.C

Omne

Omne gressibile quod mundum,&c.68. H
Animal,quod diuidit vngulam, & ruminat, mundum erit. ibi.

Cap. 12.

De purgatione puerperij in quadraginta diebus.170.B

Cap. 13.

Leprosus habitat extra castra.7.F
Leprosus habebit os veste contectum.9.D
Vir siue mulier in cuius capite, vel barba lepra.80.B
Quando leprosus mundabatur,pili radebantur.87.C
Cum lauerit carnem suam aqua.88.D
Vir de cuius capite capilli fluũt. 92.D
Vestis lanea, vel linea, quæ lepram habuerit.105. I
Leprosus habeat vestimenta dissuta.96. F
Plaga lepræ si fuerit in homine. 166. A
Quicunque maculatus fuerit lepra.168.C

Cap. 14.

Immolato vno passere pro mũdatione leprosi,alter fugiebat in agrum.4.M.104.A
Si fuerit plaga lepræ in ædibus.80.E
Contaminatum se clamabit leprosus.124.I
Lex quæ requiruntur ad mũdationem lepræ. 220.I

Cap. 15.

Vir de quo egreditur semen coitus. 176. K. 178.L
Homo colligens ligna in Sabbato debet lapidari.195.L

Cap. 16.

Sum. Pont. semel in anno offerebat vitulum immaculatum 42.A
Positis super ignem aromatibus.74.F
Lauabit Aaron carnem suam.38.M

Cap. 18.

De semine tuo nõ dabis Idolo Moloch.105.I

Cap. 19.

Non seres agrum diuerso semine. 195.A

Cap. 20.

Vir siue mulier,in quibus phytonicus.79.K
Si quis dederit de semine suo idolo Moloch. 203.G

Cap. 21.

Si albuginem,in oculo,si torto naso,nõ accedat ad altare.47.A.78.I
Gibbosi non intrant templum.86.E
Homo de semine tuo, qui habuerit maculam non offeret panes.90.G.162.E
Homo qui habet maculã non intrabit intra velum nec accedet ad altare.158.M
Prohibetur sacerdotibus interesse funeribus mortuorum.188.F

Cap. 22.

Cum lauerint carnem suam aqua, tunc poterunt de sacrificijs vesci 60.E
Sumetis vobis die primo fructus arboris pulchertimæ.93.E.227.G

Cap. 23.

Anima omnis carnis in sanguine est.44.H
Omnis anima,quæ non fuerit afflicta,perbit. 168.L
Sumetis vobis die primo,fructus arboris pulcherrimæ spatulasque palmarum.199. C

Cap. 24.

Præcipe filijs Israel, vt afferant oleum de oliuijs purissimum.10.B.75.I

Cap. 25.

Si attenuatus fuerit frater tuus, & vendiderit possessionem.61.C
Dabo benedictionem meam anno quinto. 88.H
Iubileus erit quinquagesimus.22.A

Cap. 26.

Si in præceptis meis ambulaueritis,& mãdata mea custodieritis, dabo vobis pluuiam. 134.C

EX LIBRO NVMERI.

Cap. 1.

HI sunt nobilissimi Principes multitudinis,&c.151.L

Cap. 4.

Gaaditæ,Gersonitæ, Meraritæ ministrabãt in templo domino.183.K

Cap. 5.

Præcipe filijs Israel, vt proijciant de castris omnem leprosum.53.F
Aquæ maledictionis.113.A

Cap. 11.

Ortũ est murmur populi,quasi dolentiũ, &c. 9.F
Cum descendisset ros super castra, descendebat Man.13.M.36.M.74.A.76.C
Erat Man.quasi semen coriandri.56.F
Quis tribuat vt omnis populus prophetet? 76.F.155.F
Circuibat populus,& colligebat Man. 78.F 177.G
Flagrauit populus desiderio carnium. 190.E
In mentem veniunt Cucumeres,& Pepones. 65.K

Cap. 13.

Inuenerunt vitem, & abscinderunt palmitem cum vua sua quem portabant duo viri in vno veste.16.K.95.I
Misit exploratores Moyses. 68.I
Introducam vos in terram lacte, & melle manantem.22.I

Cap. 14.

Tradet humum lacte,& melle manantẽ. 22.I

Cap. 15.
Homo colligens ligna Sabbatho debet lapidari.8.I.195.L

Cap. 17.
Refet virgam Aaron vt sit tibi in signum rebellium.144.I.16.B
Virga Aaron ficca floruit.200.I.42.F.15.K
Quem elegerit domin' ipse est sanctus. 78.K

Cap. 20.
Istæ sunt aquæ contradictionis,in quibus iurgati sunt filij Israel.48.E
Percutiens virga bis silicem egressę sunt aquę largissime. 56.C.67.G.141.C
Cum eduxeritis aquam de petra bibet omnis populus,& iumenta.40.H

Cap. 21.
Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo.40.F.42.K.58.G
Immisit serpentes ignitos in populum. 58.F. 107.E
Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo.76.C.90.B

Cap. 22.
Aperuit dominus os Asinę, & locuta est. 68. B.129.D.144.D
Historia asinæ Balaam.206.F

Cap. 24.
Orietur stella ex Iacob.16.F
Dixit homo, cuius obturatus est oculus, qui vidit visionem omnipotentis Dei. 23. C. 38.M.129.D
Quam pulchra tabernacula tua Iacob,& tentoria tua Israel.49.H.74.B.189.H

Cap. 25.
Madianitæ ornauerunt filias suas, vt deciperent filios Israel.49.M

Cap. 27.
Prouideat dominus Deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super omnem multitudinem.163.L

Cap. 31.
Omne quod potest transire per flammas,igne purgabitur, vel aqua, &c. 59. H. 173.B. 207.A
Armauit Moyses septem millia electorum virorum.202.D

Cap. 32.
Quando Pontifex obierit reuertetur homicida ad terram suam.41.M.

EX LIBRO DEVTERONOMII

Cap. 1.
DAte ex vobis viros sapientes, & gnaros. 121.A

Cap. 7.
Te Israel elegit dominus, vt sis eis populus peculiaris.198.B.
Videbatur mihi panis, quasi ex hordeo.65.B

Cap. 8.
Ductor tuus fui in solitudine,in qua erat serpens flatu adurens,scorpio,& dipsas. 4.E. 7.I.58.F.73.B
Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam.20.H

Cap. 10.
Circuncidite præputium cordis vestri. 204.B

Cap. 11.
Ponite verba mea in cordibus vestris,& suspendite ea per signum.176.F.

Cap. 14.
Hoc est animal,quod comedere debetis: bouem,& ouem,& capram.38.D

Cap. 18.
Caue ne imitari velis abominationes illarum gentium.102.G

Cap. 20.
Interficies in ore gladij Etheum Eueum.78.L. 102.F.125.C

Cap. 21.
Mulier capta in bello si tradatur coniugio debet circuncidere vngues.118.L.236.H.
Si videris in medio mulierem pulchram. 186.A

Cap. 22.
Cum ædificaueris domum nouam facies murum tecti per circuitum.50.B.185.A
Non indueris veste quæ de lino, & lana contexta est.195.A.72.I
Non induetur mulier veste virili.102.G

Cap. 28.
Vineam plantabis,& fodies, & uinum non bibes. 75.H

Cap. 30.
Circuncidet dominus Deus cor tuum.116.B

Cap. 32.
Fel draconum vinum eorum,& venenum aspidum insanabile.71.E.211.L
Hitcos cum medulla tritici.101.L
Gens absque consilio est, & sine prudentia. 109.194.H
Deuorabant eos aues morsu amarissimo. 153.I
Si acuero vt fulgur gladium meum.153.I
Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos. 226.E

Cap. 33.
Benedictus in latitudine Gad.5.I
Lætare Zabulon in exitu tuo.63.E
Benedictus Aser, tingat in Deo pedem suum. 73.M

EX LIBRO IOSVE

Cap. 3.

DEficiebant aquæ inferiores, & intumescebant superiores. 71.H

Cap. 4.

Extraxerunt de medio Iordanis alueo duodecim lapides. 95.F

Cap. 5.

Hodie abstuliſti opprobriũ Aegypti à nobis. 21.A

Defecit Manna propter quod comederunt filij Iſrael de fructibus terræ. 70.L

Cap. 6.

Iericho erat clauſa ſeptem patib⁹ murorum, qui ceciderunt tubicinantibus ſacerdotib. 48.I

Sacerdotes ſeptem vicibus circuierũt Iericho. 161.I.125.D

Maledictus qui reædificabit Iericho. 194.H

Cap. 7.

Anathema in medio tui. 8.I

Acham furatus eſt palliũ valde bonum, & ducentos ſiclos argenti, & regulam auream. 118.C

Acham lapidatus eſt, quia furatus eſt pallium & regulam auream. 195.M

Cap. 10.

Gabaonitę confœderati filiis Iſrael impugnantur. 50.D

Ponite pedes ſuper colla regum. 83.a

Cap. 14.

Fratres mei diſſoluunt cor populi, & nihilominus ego ſecutus ſum dominum. 46.L. 184.G

Cap. 18.

Vſquequo marcetis ignauia. 9.B.21.H

EX LIBRO IVDICVM

Cap. 1.

DEdit Caleb Axæ filiæ ſuæ irriguum ſuperius, & inferius. 55.E.75.M.122.D 141.195.D

Cap. 4.

Mulier Iahel interfecit Siſaram. 69.D.126.M 134.

Iahel propinauit lac Siſaræ. 214.F

Cap. 5.

Stellæ manentes in ordine, & curſu ſuo, pugnauerunt aduerſus Siſaram. 3.B. 81. B. 142.C

Gedeon confregit lagenas, & tenebat tubas in manibus. 175.F

Delbora ſedit ſub palma, quæ nomine illius vocabatur. 212.K

Cap. 6.

Dixit angelus Gedeoni tolle carnes, & panes azimos, & pone ſupra petram. 10.F.18.B. 28.A

Dormiuit Samſon vſque ad mediam noctis, & cõſurgẽs portauit ambas portas. 181.C

Gedeon confregit lagenas tenens lampades in manu. 212.I

Cap. 7.

Qui biberunt aquam flexo poplite, repulſi ſunt à bello. 8.M.28.G

Duc populum ad aquas, & ibi probabo illos. 207.H

Fracta lucerna Gedeonis apparuit lumen. 227.G.

Cap. 9.

Ierant ligna vt vngerent ſibi regem. 4.H

Ficus noluit deſerere dulcedinem ſui fructus. 36.K.63.

Locuta ſunt ligna ad vitem; veni, & impera nobis. 38.

Egrediatur ignis de Ramno, & deuoret Cedros Libani. 51.H

Dixit vitis, nunquid poſſum deſerere vinum. 75.G

Noluit oliua deſerere dulcedinem, vt regnaret ſuper ligna. 134.G

Mulier illiſit capiti Abimelech fragmen molæ. 58.E.121.F.175.H

Miſit dominus ſpiritum peſſimum inter Abimelech & viros Sichem. 144.E.146.A

Præcidentes ramos de arboribus ſequebantur ducem. 185.A

Cap. 11.

Filia Iephte primo occurrit ei, & immolauit eã. 187.B

Cap. 12.

Dic ergo Schibboleth, & dixerunt Sciboleth. 48.50.122.K.57.L

Cap. 13.

Tulit itaq; Manue hœdum de capris, & libamenta, & poſuit ſuper petram. 90.L

Concipies & paries filium, & erit Nazaræus domini. 231.A

Cap. 14.

Samſon occurrit leo, & examẽ apum. 193.M

Cap. 15.

Colligauit caudas vulpium, & combuſſit ſegetes. 39.H.79.M

Cap. 16.

Crines in capite Samſonis, & de toto proceſſu hiſtoriæ. 12.M.66.H.71.G.96.B.135.D 127.B

Irruit ſpiritus domini in Samſonem, & laceraũit leonem. 200.M

Cap. 17.

Fuit adoleſcens de Bethleem, qui peregrinari voluit vbicunq; cõmodũ reperiſſet 47.A

Quis

Quis te huc adduxit? quid hic agis? 157.164.B

Cap. 18.

Dederunt filij Dan in Lais. 213.C

EX LIBRO RVTH.

Cap. 2.

RVth excussit virga hordeum. 18.B
Intinge bucellam panis in aceto. 41.F. 175.I. 193.D. 195.E. 146.E
Ruth stabat in agro a mane vsq; ad vesperam. 221.A

EX LIBRO PRIMO REGVM.

Cap. 2.

FIlij Heli, filij Belial nescientes dominum, neq; officium Sacerdotum ad populũ, sed quicunque immolasset victimam, veniebat puer Sacerdotis dum coquerentur carnes, &c. 84.L. 119. 164.D
Dimitte nos ad vnam partem sacerdotalẽ, vt comedamus bucellam panis. 163.H
Habebant fuscinulam tridentem. 87.K

Cap. 3.

Puer Samuel ministrabat domino coram Heli. 119.H. 200.A
Oculi Heli caligauerant, & videre non poterat lucernam Dei. 121.H. 200.A
Non cecidit verbum eius in terra. 72.M

Cap. 7.

Intonuit dominus fragore magno in die illa, & terruit Philisthæos. 60.C. 165.F. 205.H
Conuenerunt filij Israel in Maspha, & hauserunt aquam, & effuderunt in conspectu domini. 60.D. 218.A
Ibat Samuel per singulos annos in Bethel & Galgala, & Maspha. 155.K

Cap. 9.

Consurgens vade, & quære asinas. 54.M

Cap. 11.

Dixit Naas Amonites viris Iabes Galaad, in hoc feriam vobiscum pactum, vt eruã oculos vestros dextros. 46.M. 51.L

Cap. 13.

Porro faber ferrarius nõ inueniebatur in omni terra Israel: cauerant enim Philistijm, ne fortè facerent Hebræi gladium, aut lanceã. 81.B

Cap. 14.

Inuenit Ionathas fauum mellis, & applicauit ad os suum, extendens sumitatem virgæ. 18.B. 41.K. 44.M. 66.E
Attendit Ionathas reptans manibus, & pedibus. 40.K. 173.D. 177.K

Cap. 15.

Agag pinguissimus, & tremens oblatus est Samueli. 131.I

Cap. 16.

Vidi filium Isai fortissimum robore, & dominus erat cum eo. 37.D
Non hunc elegit dominus: non elegit dominus ex istis. 158.I. 157. 161.
Dauid solus quia humilis electus est in regẽ. 104.I
Spiritus domini recessit à Saule, & agitabat eum Spiritus malus. 116.E
Dauid tangendo citharam expellebat spiritũ malum à Saule. 139.B
Vidi filium Isai Bethleemitem scientem psallere. 121.B

Cap. 17.

Elegit Dauid quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit in peram, & accepit baculum pastoralem, quem semper habebat in manibus, & iuit contra Goliam. 39. M. 229. H. 88.A
Nunquid canis ego sum, quia venis ad me cũ baculo. 39.M

Cap. 18.

Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. 58.H
Expoliauit se Ionathas tunica, qua erat indutus. 87.C

Cap. 21.

Si mundi sunt pueri maximè a mulieribus 89.L
Ecce hic gladius Goliath Philisthæi. 118.C
Dixit sacerdos non habeo panes laicos panes ad manum: si mundi sunt pueri, & 119.I
Mutauit Dauid os suum coram Achis. 150.K

Cap. 25.

Cecidit Abigail ad pedes Dauid. 15.D
Benedictus dominus Deus Israel, misit te hodie in occursum meum. 15.H. 51.M
Abigail ascendit asinam cum quinq; puellis, & occurrit Dauid. 38.E. 40.D. 51.M

Cap. 30.

Viri Dauid inuenerunt puerum Aegyptium in agro & adduxerunt ad Dauid. 3.K

EX LIBRO SECVNDO REGVM.

Cap. 1.

MOntes Gelboe nec ros nec pluuia descendat super vos. 73.G. 204.A
Dauid vestimenta sua scidit, omnesq; viri, qui erant cum eo, & planxerunt, & fleuerunt. 175.F

Cap. 3.

Non deficiet tenens fusum, & fluxum seminis sustinens. 124.I. 167.E

Cap. 4.

Dormiẽte ancilla, quæ purgabat triticum, & ostium dimiserat apertum, intrauerũt duos latro-

latrones, & præciderunt caput Isboseth. 46.E,51.F.123.M.147.K
Latrones filiorum Amon.9.C

Cap. 6.

Dauid, & omnis Israel deducebat arcam domini.114.F
Partitus est Dauid vniuersę multitudini Israel tam viro, quam mulieri collyridam panis vnam,&c.229.G
Adduxit arcam domini in ciuitate Dauid cũ gaudio.13.E

Cap. 9.

Miphiboseth erat claudus vtroq; pede.121.M

Cap. 10.

Amon fecit radi mediam barbam nuncijs Dauid & vestes truncari usq; ad nates.48.F. 118.M.147.K

Cap. 14.

Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram.127.F.132.H

Cap. 15.

Cunctus populus incedebat contra viam oliuæ ad desertum.131.G
Dauid ascendebat cliuum oliuarum flens, nudis pedibus incedens,& aperto capite.74.F.59.I.69.D.74.E.134.B.173.L
Dixit Dauid Sadec Sacerdoti:Ego abscondar in campestribus deserti, donec ueniat sermo à vobis indicans mihi. 37.K

Cap. 17.

Melius est consilium Chusi, quam Achitophel.4.B.11.D

Cap. 18.

Absalon sedens in malo suspensus est in quercu per crines, & transfixus tribus lanceis. 45.F.48.A.150.C

Cap. 21.

Adrieli genuit quinque filios,quos omnes Dauid exposuit morti.50.D

EX LIBRO TERTIO REGVM

Cap. I.

Erat autem Abisag Sunamitis.12.K
Quæsiuerunt Abisag puellam pulchram nimis.148.C.185.C

Cap. 2.

Dixerunt filij prophetarum aquę amarę sunt, & terra sterilis.4.E
Positus est thronus matris regis, quæ sedit ad dexteram eius.16.19.B
Aedifica domum in Ierusalem quacunque die inde egressus fueris scitote moriturum. 150.F.219.C
Præcepi mulieri viduæ vt pascat te.91.G

Cap. 3.

Iudicium de duabus mulieribus,quæ contendebant coram rege. 229.I.71.H
Apparuit dominus per somnum Salomoni. 163.F

Cap. 4.

Puer mortuus est inter genua matris. 184.B

Cap. 5.

Lepra Naaman mundata est in Iordane, &c. 26.A
Præcepit Salomon,vt tolerent lapides grandes pretiosos,& ponerent in fundamento templi,& quadrarent eos. 95.C

Cap. 6.

Aedificauit Salomon atrium interius ordinibus lapidum politorum.3.C
In postijs abiegnis sculpsit Cherubin palmas, & celaturas, valde eminentes.10.K
Nihil erat in templo, quod non auro tegeretur.14.L
Omnes parietes templi per circuitum sculpsit varijs celaturis,& torno.14.L.94.A
Alæ Cherubin habebant quinque cubitos,& mutuo iungebantur.31.I
Domus domini cum ædificaretur,malleus,& securis non sunt audita.206.F.223.D

Cap. 7.

Statuit duas columnas in porticu templi. 10. M.85.I.134.I
Fecit Salomon in templo quasi flores lilij. 116.I

Cap. 8.

Dedicauit Salomon domum domini septem diebus. 19.D
Expandebant Cherubin alas suas.35.E
Si fugerit populus Israel inimicos suos. 137.H

Cap. 10.

Fecit Salomon thronum de ebore grandem. 19.G.108.E.230.F
Regina Saba venit ad Regẽ Salomonẽ. 63.H
Beati viri tui,& beati serui tui hi,qui stant coram te semper.24.I.36.C

Cap. 12.

Lapidauit omnis populus Adũram.170.F.
Ieroboam posuit duos vitulos in duobus mõtibus.213.L

Cap. 13.

Hoc erit signum,altare scindetur,& cinis effundetur.190.k.114.M
Sepelite me in sepulchro, quo vir Dei sepultus est.128.H

Cap. 17.

Corui pascebant Eliam.88.I
Ceruis præcepi vt pascant te. 144.D.182.C

Cap. 18.

Tribus annis nec ros nec pluuia fuit in Israel 73.K
Fecit de vinea Naboth hortum olerum. 69.F
Latrunculi filiorum Amon.124.E

Elias ædificauit altare, diuisit bouē, & posuit super ligna. 203.E

Cap. 19.

Angelus portauit Eliæ dormienti sub iunipero panem subcinericium & vas aquæ, & ambulauit in fortitudine cibi illius, &c. 1. M. 2. E. 4. D

Non in spiritu dominus. sibilus auræ tenuis ibi dominus. 16. L. 83. G. 69. I. 104. C. 166. L. 210. M

Perrexit Elias in desertū, & sedit subter iunipe-rum. 174. I *Cap.* 20.

Ponamus saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus. 174. K

Abstulit puluerem à capite suo, & cognouit eum rex. 166. D

Nōne vidisti Achab corā me humiliatū. 48. D

Cap. 21.

Conuersa est vinea in hortum olerum. 15. C

Da mihi vineā tuā, vt faciā mihi hortū olerū. 183. E *Cap.* 22.

Nubecula parua quasi vestigiū hominis ascēdebat de mari. 15. L. 17. G. 199. F

Rex Israel mutauit habitum, & ingressus est bellum. 64. B

Vltra Iosaphat fecit naues bellicas. 113. G

Cap. 25.

Custodi virum istum, qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima illius. 54. L

EX LIBRO QVARTO REGVM

Cap. 2.

SAnaui aquas, & non erit vltra mors, neque sterilitas. 128. E. 61. A

Afferte mihi vas nouum, & mittite in illud sal. 16. E. 174. M

Ecce currus igneus, & equi ignei, & ascendit Elias in cœlum. 30. C. 36 D

Posuit Elias sal in vase, & sanauit aquas. 54. E 56. I

Ascende calue. 73. D

Currus igneus eleuauit Eliam. 23. D. 81. L

Elias inuoluit pallium. 90. B

Habitatio ciuitatis optima est, sed aquæ pessimæ sunt. 194. D

Cap. 3.

Non videbis ventum, nec pluuiam, & alueus replebitur aqua. 77. I. 137. G

Cap. 4.

Dixit Giezi curram post eum, & accipiam aliquid ab eo, & sequitur quomodo Giezi factus est leprosus. 5. D. 7. G

Faciamus ei cœnaculum paruum, & ponamus ibi mensam, candelabrum, &c. 12. I. 56. F. 89. L. 224. C. 231. B

Præmisit Elisæus Giezi cū baculo, & non surrexit puer mortuus. 39. I. 41. A

Inuenerunt coloquintidam, & clamauerunt: mors in olla, & appositā farina facta sunt olera esibilia. 75. F. 146. E

Pete vasa vacua non pauca. 79. B. 49. D. 109. A. 134. H

Apprehendit pedes Elisæi dicens, nunquid petiui filium? 140. B

Caput meum doleo. 170. E

Hidria farinę non deficiet, nec lecytus olei minuetur. 178. F *Cap.* 5.

Dictum est Naaman leproso: lauare septies in Iordane, & mundabitur caro tua. 2. F. 26. A. 102. D. 113. A. 128. E. 130. G. 43. A

Cap. 6.

Salua me domine mi rex: ait ille: vnde te possū saluare? 14. I *Cap.* 7.

Fugerunt Lyri animas suas tantum saluare cupientes, & reliquerunt rentoria sua. 47. I

Cap. 10.

Occiderunt septuaginta tres, & posuerunt capita in cophinis. 170. D

Cap. 12.

Reuixit mortuus cum tetigisset ossa Elisæi. 10. D. 92. K

Cap. 18.

Loquere nobis Syriacè siquidem intelligimꝰ linguam istam. 12. D. 54. B. 81. E. 89. L

Dicitur Ezechiæ: quæ est fiducia tua; confidis in baculo isto arundineo. 48. I. 195. D

Cap. 20.

Ostendit Ezechias domum aromatum. 103. E

Cap. 23.

Præcepit rex sacerdotibus templi, vt proijcerent de templo vasa; quę facta fuerant Baal. 155. D *Cap.* 24.

De latrunculis Moab. 215. G

Cap. 25.

Sedechias captus est cæcus, ac vinctus cathenis à rege Babylonis. 57. K. 68. F

EX LIBRO PRIMO PARALIPOMENON.

Cap. 9.

PEr girum templi morabantur in custodijs suis, vt cum tempus fuisset aperiret fores. 50. E *Cap.* 10.

Philistijm expoliauerunt, & amputauerunt caput Saul. 170. B

Cap. 18.

Abysai filius Saruiæ percussit Edom in ualle Salimarum. 44. M. 231. A

Cap. 21.

Dauid eleuans oculos vidit angelū dñi stātē, euaginatū tenentem gladium. 47. E. 90. H

Cùm percuteret angelus Ierusalē vidit dominus & misertus est. 133. K

Cap. 22.
Filius qui nascetur ex te erit vir quietissimus. 231.M

EX LIBRO SECVNDO PARALIPOMENON.

Cap. 1.
DIctum est Salomoni dormienti petenti sapientiam, quia petisti &c. 39.B.79.A

Cap. 3.
Strauit Salomon pauimentum templi pretioso marmore, 14.K.94.E
Fecit velum ex iacintho, & purpura. 74.M.

Cap. 5.
Cherubin stabant rectis pedibus. 2.F.220.B

Cap. 7.
Descendit ignis, & deuorauit holocausta. 10.E.13.L.

Cap. 13.
Stetit Abias super montē Semeron, &c. 69.F

Cap. 20.
Cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui. 208.B.126.B
Non eritis vos, qui dimicabitis: O Iuda, & Ierusalem nolite timere. 227.B

Cap. 24.
Ozias percussus est lepra, qui accipit turribulum. 167.D.

Cap. 32.
Ægrotauit Ezechias dolore pedum. 147.G

EX LIBRO PRIMO ESDRAE

Cap. 1.
VAsa aurea, & argentea protulit Cyrus in templum. 183.D

Cap. 2.
Seniores, qui uiderūt templū flebāt. 84.A.183.C
Fundato templo a cementarijs sacerdotes stabant. 92.M
Filij Iuda, quasi uir unus stabant super eos, q̄ faciebant opera. 183.C

Cap. 6.
Cyrus rex præcepit in domo domini, quæ est in Ierusalem. 155.E

Cap. 7.
Esdras parauit cor suum, ut inuestigaret, & faceret legem domini. 181.L

EX LIBRO TERTIO ESDRAE.

Cap. 3.
REx Darius fecit cœnam magnam omnib. purpuratis. 21.A
Fortior est ueritas, & præualet. 217.E

Cap. 4.
Nunciamus regi quoniam si ciuitas Ierusalē ædificata est. 79.L

Cap. 8.
Facite quod placitum est domino, & superamini a populis terræ. 50.K

EX LIBRO NEHEMIAE, QVI Secundus Esdræ dicitur.

Cap. 1.
FIat domine auris tua intenta, & oculi tui aperti. 184.A
Dissipatus est murus Ierusalem, & portę eius combustæ. 81.C

Cap. 3.
Nehemias reædificauit portas Ierusalem, quæ succensæ fuerant. 180.F
Tertia erat porta uetus. 209.C

Cap. 13.
Præcepit Nehemias ut non aperirentur portę usque post sabbatum. 128.I
Amonites, et Moabites non intrabunt in ecclesiam in æternum. 159.A

EX LIBRO TOBIAE

Cap. 1.
Cum irent omnes ad uitulos aureos, hic solus fugiebat consortia hominum. 7.A.50.E. 137.E.211.C
Tobias cum filio, & uxore fugiens nudus latuit. 45.M

Cap. 2.
Tobias de nido hirundinum ealidis stercoribus excecat. 48.I.53.B.66.G.127.E.147.L
Filij sanctorum sumus, & uitam illam expectamus. 150.C

Cap. 3.
Hoc habet pro certo omnis, qui colit te, quoniam uita eius in probatione fuerit coronabitur. 209.D

Cap. 5.
Quale gaudiū mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cęli videre non ualeo? 63.L

Cap. 6.
Fel piscis ualet ad ungendos oculos ubi fuerit albugo. 41.C.62.I.173.L
Cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne genus demoniorum. 64.C.138.D
Venit ad fluuium Tigris exenteravit piscem. 68.M
Reliquit prandium suum. 68.M
Hoc audiui, quia dæmonium occidit eos. 102.M
Qui coniugium ita suscipiunt, ut Deum a se excludant, habet potestatem dæmonium super eos. 103.A.

Cap. 12.
Bona est otatio cum ieiunio. 106.F.
Cap. 13.
Ex lapide ptetioso omnis circuitus murorum Ietusalem. 214 F
Cap. 14.
Filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus. 150.I

EX LIBRO IVDITH

Cap. 6.

LIgauerunt Achior ad arborem. 42.G
Cap. 8.
In superioribus domus suæ fecit sibi secretũ cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur. 35.L.51.M.214.E
Memores esse debetis quomodo pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes ptobatus Dei amicus effectus est. 95.M.127.E.204.G
Flagellis domini quasi serui corripimur ad emendationem, & nõ ad perditionẽ. 203.I
Nos ergo vlciscamur nos pro his, quæ patimur. 204.G.208.I
Cap. 9.
Memores estote Moysi serui domini, qui Amalec confidentẽ in virtute sua, non ferro pugnãdo, sed precibus sanctis otãdo delecit. 210.D
Ora pro nobis, qm̃ mulier sancta es. 136.A
Cap. 10.
Surrexit Iudith de loco, I quo iacebat prostrata ad dominum. 67.H.223.E
Exuit se vestimẽtis viduitatis suæ, & lauit corp⁹ suũ, vnxit se myrtho optimo, &c. 175.M
Cui etiam dominus contulit splendorẽ, & illam pulchritudinem amplianit. 147.M
Cap. 12.
Iudith baptizabat se in fonte aquæ. 25.K
Cap. 13.
Iudith amputauit caput Holofernis. 2. I
Benedicta es tu filia à domino præ omnibus mulieribus. 15.D
Benedixit te dominus in virtute sua. 15.H
Iudith post ieiunium amputauit caput Holofernis. 106.L
Cap. 14.
Circuncidit Achior carnẽ præputij sui. 52. F
Cap. 15.
In gloria Ierusalẽ, tu lætitia Israel. 214.E

EX LIBRO HESTER

Cap. 1.

REx iussit conuiuiũ præparari in vestibulo horti & nemoris, quod regio cultu constitum erat. 14.A.23.L
Fecit grandeconuiuium cunctis principibus, & pueris suis.
Septem diebus iussit conuiuium præparari in vestibulo horti. 56.G.89.L.222.M
Bibebant qui inuitati fuerãt aureis poculis vinũ, vt magnificẽtia regia diguũ erat. 20.M
Cap. 2.
Introducta est Esther ad cubiculum regis Assueri. 19.D
Mardochæus fuit nutritiꝰ filiæ fratris sui Ester. 19.L
Fecit regnare Esther pro Vasthij. 21. G.83.A
Cap. 4.
Mori debebat quicunq;, nisi rex aut eam virgã ad eum tetenderit pro signo clementiæ. 18.D.41.F.44.D
Cap. 5.
Cito vocate Aman vt Esther obediat voluntati. 83.C
Cap. 6.
Hic quem voluerit rex honorari debet indui vestibus regijs. 174.F
Cap. 8.
Assuerus dedit Esther medietatẽ regni. 12.K
Cap. 10.
Fons paruus creuit in fluuium magnum. 73.F 103.G

EX LIBRO IOB

Cap. 1.

DEscendit ignis, & cõsumpsit oues. 48.M
Filijs tuis cadentibus, & bibẽtibus vinũ, irruit ventus, & cecidit domus, & oppressit liberos, & mortui sunt. 103.A.210.B
Cap. 4.
Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in angelis suis reperit prauitatem. 191.M
Cap. 5.
Paruulum occidit inuidia. 117.B
Cap. 7.
Dies mei velocius transierunt, quam a texente tela succidi tur. 217.H
Cap. 8.
Sicut tela aranearum fiducia eius. 47. I
Ecce nunc in puluere dormiam, & si mane me quæsieris non subsistam. 48.C.90.K
Nunquid crescere potest carectum sine aquæ. 70.D.116.H
Cap. 11.
Quasi meridianus fulgor occurret tibi. 39.D
Cap. 13.
Quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tinea. 212.F

Cap. 14.

Truncus eius ad odorem aquæ germinabit. 135.L

Homo cum mortuus, atque nudatus fuerit, vbi quæso erit? 233.H.

Lapides excauant aquæ, & alluuione terra cõsumitur. 194.C

Cap. 21.

Dulcis fuit glareis Cochiti. 70.G. 124.D

Tenent timpanum, & citharam, & in puncto ad infernum descendunt. 70.M

Cap. 24.

Probauit me quasi aurum, quod per ignem transit. 209.K

Cap. 26.

Spiritus eius ornauit cælos. 176.M

Cap. 30.

Qui me comedunt, non dormiunt. 212.F

Cap. 31.

Ignis est vsque ad consumptionem deuorans. 126.M

Quis mihi tribuat auditorem, & desiderium meum impleat omnipotens, & librum scribat. 230. K

Si vidi lunam incedentem clarè, & osculatus sum manum. 184.K

Cap. 34.

Ad præceptum tuum elauabitur aquila. 75.A

Cap. 38.

Vbi eras cum me laudarent astra matutina? 9.E. 143.I

Quis posuit in visceribus hominis sapientiã, aut quis dedit gallo intelligẽtiam. 148.G

Cap. 39.

Pulli eius lambunt sanguinem. 44.K

Cui dedit in solitudine domum. 193.I

Cap. 40.

Beemot dormit in locis virentibus. 126.A

EX LIBRO PSALMORVM.

Psal. 1.

In cathedra pestilentiæ non sedit. 160.M

Psal. 4. In pace in idipsum dormiam, & requiescam. 145.a

Signatum est super nos lumen vultus tui domine. 97.L

Psal. 5. Sepulchrum patens est guttur eorum. 121.L

Psal. 7. Sagittas suas ardentibus effecit. 177.G

Psal. 11. Argentum igne examinatum probatum septuplum. 209.B

Diminutę sũt veritates à filiis hominũ. 105.B

Psal. 16. Effusa est contentio super principes, & errare fecit eos. 53. E

Psal. 17. In te eripiar à tentatione, & in Deo meo non transgrediar murum, 47.K. 187.H

Ignis à facie eius exarsit, carbones succensi sunt ab eo. 202.F

Inclinauit cœlos, & ascendit caligo sub pedibus eius. 228.B

Psal. 23. Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam. 197.I,

Psal. 25. Proba me Deus, & tenta me, vre renes meos. 207.H

Psal. 30. Turbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus. 118.M

Psal. 33. Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur. Quasi proximum, &c. 107.K

Psal. 35. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis potabis eos. 20.H

Psal. 36. Os iusti meditabitur sapiẽtiam, & lingua, &c. 54.H

Psal. 38. Dixi custodiã vias meas, vt non delinquã, &c. 71.I

Psal. 43. Æstimati sumus sicut oues occisionis. 188.I

Psal. 44. Obliuiscere populũ tuum, & domum patris tui, & concupiscet rex speciẽ tuam. 188.G

Psal. 48. Qui confidunt in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. 30.H

Psal. 51. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate. 165.K

Psal. 57. Sicut aspidis surdæ, & obturantis aures. 67.A

Psal. 64. Pinguescent speciosa deserti. 186.I

Visitasti terram, & inebriasti eam. 122.E

Psal. 65. Conuertit mare in aridam. 173.G

Psal. 67. Conneuerunt principes coniuncti in medio iuuencularum timpanistriarum. 137.B

Psal. 68. Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ, 137.C

Psal. 70. Confitebor in vasis Psalmi. 143.L

Cum exiret de terra Aegypti, linguam, quam non nouerat audiuit. 77.L

Psal. 72. Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, 75.H

Psal. 75. Dormierunt somnum, & nihil inuenerunt uiri diuitiarum in manibus suis. 48.H

Psal. 78. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum, &c. 157.F

Psal. 79. Incensa igni, & suffocosa ab increpatione vultus tui peribunt. 71.C

Psal. 82. Bene principes eorum sicut Oreb, & Zeb, & Zebeæ & Salmana. 151.L

Psal. 83. Passer inuenit sibi domum, & turtur nidum. 215.L

Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrimarum. 220.M. 142.E

Psal. 89. Mane sicut herba transeat. 217.H

Psal. 90. A sagitta volante in die, à negocio perambulante in tenebris. 8.F. 187.F. 212.B

Super aspidem & basiliscum ambulabis. 187.L

Angelis suis Deus mandauit de te, &c. 187.F

Psal. 101 Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto. 129.I

Reno-

Psal. 102. Renouabitur vt aquila iuuentus tua. 67.B
Psal. 103. Tange montes, & fumigabunt, fulgura, corruscationes. 34.F
Ortus est sol, & congregati sunt. 78.D
Qui facit angelos suos spiritus, &c. 238.F. 144.F
Hoc mare magnũ, & spacioſum manibus, &c. 168.H
Petra refugium herinacijs. 211.C
Psal. 104. Locusta, & brucus comedit omnem fructũ terræ eorum. 69.I
Expandit nubem in protectionem eorum, & ignem, vt luceret eis. 133.H
Psal. 106. Sedentes in tenebris, & vmbra mortis. 161.F
Omnem escam abominata est anima eorum, 177.F
Psal. 120. Per diem sol non vret te, neq; luna per noctẽ. 205.B
Psal. 126. Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum. 54.C
Psal. 132. Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron. 80.B. 97.L
Psal. 140. Dirigatur oratio mea sicut incensum. 137.A
Psal. 141. Emitte manum tuam de alto, eripe me de aquis. 217.D
Psal. 142. Nõ intres in iudicium cum seruo tuo. 110.M
Psal. 147. Flauit spiritus eius, & fluuent aquæ. 122.B. 200.M
Mittit crystallum suum sicut bucellas. 176.L

EX LIBRO PROVERBIORVM

Cap. 4.

OMni custodia serua cor tuum. 51.I
Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & creuit vsque ad perfectam diem. 55.K

Cap. 5.

Fauus distillans labia meretricis. 126.L

Cap. 6.

Vade ad formicam piger. 9.A

Cap. 9.

Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem. 19.F

Cap. 17.

Iustus prius est accusator sui. 61.F

Cap. 23.

Cui væ? cuius patri væ? cui rixę? cui foueę? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? nõne hos, qui commorantur in vino, & studẽt calicibus epotandis? 71.F
Eris sicut dormiens in medio mari. 123.G

Cap. 24.

Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant vrticæ. 55.E. 115.B. 160.A. 186.C. 191.C

Cap. 26.

Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij. 163.I

Cap. 27.

Sicut auis transmigrans de domo sua. 184.F

Cap. 30.

Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro. 158.B. 167.B

EX LIBRO ECCLESIASTAE.

Cap. 1.

ORitur sol, & occidit, & ad locum suum reuertitur, girans per meridiem. 52.I. 59.F
Omnia flumina intrant in mare, & non redũdant. 116.H

Cap. 2.

Dixi in corde meo vadam, & fruar bonis: 70.I
Feci hortos, & pomera, & consẽui ea. 173.F 189.K

Cap. 4.

Vnus est, & secundum non habet, non patrem non filium. 85.A. 151.D
Laudaui magis mortuos, magis quam viuentes. 130.M

Cap. 5.

Est alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole diuitiæ congregatæ. 168.G

Cap. 12.

Rumpatur funis argenteus. 132.D
Florebit amigdalus, dissipabitur capatis, impinguabitur locusta. 226.L

EX LIBRO SAPIENTIAE

Cap. 2.

VIno pretioso, & vnguento nos impleamus. 70.B
Venite fruamur bonis, quæ sunt. 130.E
Vmbra transitus est tempus nostrum. 129.M 217.I

Cap. 3.

Qui confidunt in illum, intelligent veritatẽ. 185.C
In paucis vexati, in multis bene disponentur, quia dominus tentauit eos. 187.M

Cap. 5.

Errauimus à via veritatis. 78.D
Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? 45. G. 46.C. 70.F. 130.B

Cap. 6.

Diligite lumen sapientiæ, qui præestis populis. 163.L

Audite reges,& intelligite iudices finium terræ.144.B
Iudiciũ duriſſimũ his,qui preſunt fiet.199.M
Cap. 10.
Deduces eos in via mirabili.184.K.
Cap. 18.
Cum medium ſilentium tenerent omnia, & nox in ſuo curſu,&c.231.E
In veſte poderis,quam habebat totus erat orbis terrarum.44.H.85.F

EX CANTICO CANTICORVM

Cap. 1.

IN odorem vnguẽtorum tuorũ currimus. 33. H
Equitatui meo in curribus Pharaonis aſſimilaui te amica mea.35.I
Filij matris meæ pugnauerunt contra me,poſuerunt me cuſtodem in vineis. 54 F.84.I
Nigra ſum,ſed formoſa filia Ieruſalem.73.F
Introduxit me rex in cellaria ſua.75.C
Fragrantia vnguentis optimis. 100.C.201.F
Indica mihi quem diligit anima mea, vbi paſcas,vbi cubes in meridie.218.M
Cap. 2.
Donec aſpiret dies,& inclinent vmbræ.21.M
Imber abijt, & receſſit flores apparuerunt in terra noſtra.22.D
Sub vmbra illius quem deſiderabam ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.34.E.226.K
Surge amica mea:veni in foraminibus petræ. 35. H
Tempus putationis aduenit,vox turturis audita eſt in terra.63.M
Capite nobis vulpes parvulas.79.M.210.L
Si ignoras te ò pulcherrima mulierum, egredere,& abi poſt veſtigia gregum.92.K.
Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.96.B
Ego flos campi.106.C.155.A
Aſcendit ſicut virgula fumi, ex aromatibus. 141.E
Cap. 3.
Surgam,& circuibo ciuitatem.31.A
Quæ eſt iſta, quæ aſcendit ſicut virgula fumi ex aromatibus.35.A.216.B
Paululum cum pertranſiſſem inueni quem diligit anima mea.35.F
Per vicos & plateas quæſiui dilectum, & non inueni.185.L
Ferculum fecit ſibi Salomon de lignis Libani.114.D
Aſcenſum purpureum media charitate conſtrauit.138.G
Cap. 4.
Hortus concluſus,ſoror mea,ſponſa mea. 14. D.15.C
Paululum cum pertranſiſſem inueni quem diligit anima mea.28.E
Vulneraſti me in vno crine colli tui. 140.C. 183.D.222.D
Candidi facti ſunt Nazarei eius.199.B
Quam pulchra es amica mea,oculi tui columbarum.210.H
Surge aquilo,veni auſter,perfla hortũ. 220.B
Dilectus meus candidus,& rubicundus, 28.E
Cap. 5
Anima mea liquefacta eſt,vt dilectus locutus eſt,quæſiui,& non inueni.29.A.35.F
Comæ capitis eius ſicut elatæ palmarũ. 51.H
Ego dormio,& cor meum vigilat,74.H
Veniat dilectus meus in hortum ſuum vt comedat fructum pomorum.146.K
Labia eius diſtillantia myrrham primã.215.F
Inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem; percuſſerunt me, vulnerauerunt me.176.D.114.G
Cap. 6.
Quaſi aurora conſurgens,pulchra vt luna,electa vt ſol.226.B.34.K.221.E
Dilectus meus deſcendit ad areolam aromatum.77.D
Deſcendi in hortum meum,vt viderem poma conuallium.183.F.189.B.194.B
Dentes tui ſicut grex ouium.221.H
Cap. 7.
Soror noſtra parvula eſt, vbera non hẽt.14.F
Veni dilecte,egrediamur in agrum, commoremur in villis.34.E
Videamus ſi floruerunt mala punica.34.C
Naſus tuus ſicut turris.96.H
Duo vbera tua ſicut,duo botri.88.C
Videamus ſi floruit vinea,ſi flores fructus parturiunt.145.L.105.G
Venter tuus ſicut aceruus lilij.203. E
Cap. 8.
Qui habitas in hortis amici auſcultant te.3.I
Quæ eſt iſta,quæ aſcendit de deſerto delicijs affluens.35.A
Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum.36.I
Sub arbore malo collocaui te.44.A
Ego murus, & vbera mea ſicut turris. 81.I
Aſſimilare capreæ hinnuloq; ceruorũ. 184.M

EX LIBRO ECCLESIASTICI.

Cap. 9.

CVm aliena muliere ne ſedeas oĩno.58.C
Cap. 10
Semen hoc exhonorabitur, quod præterit mandata domini.206.C
Cap. 14.
Nequam eſt oculus inuidi,& auertens faciem ſuam.116.H

Cap.

Cap. 15.
Cibauit illum pane vitæ,& intellectus. 89.E
In medio eccleſiæ aperuit os eius,&c. 178.M
Cap. 20.
Eſt qui redimat modico pretio.47.M
Cap. 21.
Labia imprudentium narrabunt ſtulta, verba autem prudentium ſtatera ponderabuntur. 148.H
Cap. 24.
Ego quaſi fluuius Dorix.17.L
Ego quaſi terebinthus extendi ramos meos. 29.D
Quaſi cedrus exaltata ſum in Libano, &c. 40.C.42.C.43.M
Cap. 31.
Beatus diues qui inuentus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abijt.176.B
Vigilia,& colera, & tortura viro impuncto. 102.B
Cap. 32.
Gémula carbunculi in ornamento auri. 27.F
Cap. 37.
Cum operario annuali tracta de conſummatione anni.64.A
Cap. 39.
Florete flores, quaſi lilium, & date odorem. 28.M.97.D.204.I
Obaudite me diueni fructus,& quaſi roſa plãtata,79.G
Vidi ſpecioſam ſicut columbam aſcendentẽ deſuper riuos aquarum.236.L
Cap. 40.
Mors,ſanguis,contentio, & rumphea. 217.F
Cap. 43.
Tripliciter ſol exurens montes.99.G
Sol in meridiano exurit terram. 12.C
Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus.147.M
Vide arcum,& benedic,qui fecit illũ. 197.B
Sol refulgens radijs ſuis obcæcat illos.78.E
Cap. 46.
Dedit dominus ipſi Calib fortitudinẽ. 219.K

EX LIBRO ISAIAE PROPHETAE.

Cap. 1.
CAlendas meas odiuit anima mea, 45.I. 70.A.114.L.138.D
Caupones tui miſcent vinum tuum.76.I.
Vulnus,& liuor,& plaga tumens non eſt circumligata.111.D.117.B.126.I
Omne caput languidum à planta pedis vſque ad verticem non eſt in eo ſanitas. 121.F
Cap. 2.
Ingredere in petram,& abſcondere in foſſa humo à facie timoris domini. 211.B
Cap. 4.
Creauit Deus ſplendorem ignis flammantis per noctem.206.F
Venite aſcendamus ad montem Dei,& ad domum Dei Iacob.197.M
Cap. 5.
Vinea facta eſt dilecto in cornu olei,& ædificauit turrim in medio eius. 27.H.81.I. 231.K
Expectaui vt faceret vuas, & fecit labruſcas. 118.I.145.K
Vinea non putabitur,neque fodietur.206. A
Vę qui trahitis iniquitatẽ in funiculis.166.G
Cap. 6.
Seraphin ſtabãt ſuper illud,ſex alæ vni, & ſex alæ alteri.30.D.3.C.143.G
Vidi dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum,& eleuatum,36.D.144.F.231.L
Volauit ad me vnus de Seraphin, & in manu eius calculus.76.C.30.H
Excæca cor populi huius,& aures aggraua. 146.I
Cap. 7.
Sibilabit dominus muſcę,quæ eſt in extremo fluminum Ægypti.125.C
Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo in profundum inferni.139.F
Cap. 8.
Sume tibi librum grandem,& ſcribe in eo ſtilo hominis.230.K
Cap. 11.
Flos de radice eius aſcendet.41.I
Cap. 12.
Sicut pullus hirundinis ſic clamabo,meditabor vt columba.61.I.137.D
Cap. 13.
Replebuntur domus eorum draconibus. 30. L.152.A
Ecce dies domini veniet crudelis,& indignationis plenus.131.A
Cap. 16.
Sicut auis fugiens, & ſicut pulli de nido ſuo. 32.B
Cap. 18.
Ite angeli veloces ad gentem conuulſam,& dilaceratam.179.I.
Cap. 20.
In die illa erũt quinque ciuitates in terra Ægypti,ciuitas Solis vocabitur vna.83.B
Cap. 21.
Cuſtos quid de nocte.84.I.
Cap. 24.
Clauſa eſt domus nullo introeunte.50,A
Congrebuntur congregatione facis in locum vnum.154.B
Cap. 26.
Aia mea deſideraui te in nocte.74.H.129.L
Cap. 28.
Væ coronæ ſuperbiæ ebrijs Epliraim.61

Cap. 29.
Erit nobis visio omnium sicut visio libri signati. 169.E
Audient in die illa surdi verba libri. 230. L.
Cap. 32.
Beati qui seminatis super aquas. 178.k
Cap. 35.
Tunc saliet sicut cervus claudus. 137.F
In cubilibus in quibus prius habitabant dracones, &c. 74.C
In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami, & iunci. 74.C
Cap. 38.
Reuersus est sol decem lineis, &c. 5.A
Cap. 39.
Ostendit eis cellam aromatum, & argenti, & auri. 83.F. 118.I
Cap. 43.
Dedi I deserto aquas, in inuio flumina. 186.L
Cap. 44.
Effundá spiritũ meum super semẽ tuum. 202.
Cap. 46.
Vocans ab oriente auem. 158.H
Cap. 51.
Ponet desertum eius quasi delicias, & solitudinem eius quasi hortum domini. 109.A
Consolabitur dominus Syon, & consolabitur omnes ruinas eius. 186.K
Cap. 53.
Ascendit sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti, &c. 221. A
Reputauimus eum quasi leprosum. 178.K
Quomodo descẽdit imber, & nix de cẽlo, & illuc vltra nõ reuertitur, sed inebriat terrã. 75.H
Quare appẽditis argentũ vestrũ non in panibus? 76.H *Cap.* 56.
Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos. 137. F
Speculatores eius cæci omnes, canes muti, nõ valentes latrare. 177.I
Cap. 59.
Si abstuleris de medio tui cathenam, & desieris extendere digitum, & loqui quod non prodest. 189.K
Cap. 60.
Tunc videbis, & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris. 24.A. 36.B. 37.E
Aedificabant filij peregrinorum muros. 84.F
Cap. 62.
Super muros tuos Ierusalem constitui custodem. 84.C. 151.M
Cap. 64.
Si abluerit dominus sordes filiorum Sion in spiritu ardoris. 62.H
Cap. 66.
Videbunt cadauera illorum, qui præuaricati sunt in me. 71.G. 131.G

EX LIBRO IEREMIAE Prophetæ.

Cap. 1.
VIrgã vigilantem ego video. 16.F. 129.I.
Nescio loqui quia puer ego sum. 157.H
Cap. 2.
Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ. 80.L
Cap. 3.
Vide vias tuas in conualle, scito quid feceris. 165.L
Leua oculos tuos in directum, & vide vbi nõ prostrata sis. 167.I
Cap. 4.
Leo ascendet de cubili suo, & prędo gentium se leuabit. 221.F
Cap. 6.
Vę vobis, quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi. 130.A. 217.K
Cap. 7.
State super vias vestras, & interrogate de semitis antiquis. 63.K.
Cap. 8.
Transit messis, finita est æstas. 130.C
Cap. 14.
Confusi sunt Agricolæ. 75.E
Cap. 18.
Figulus faciebat opus super rotam: & dissipatum est vas, quod ipse faciebat, & conuersus fecit vas alterum. 16.E
Cap. 23.
In prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterij. 76.E
Verba mea, quasi ignis, & quasi malleus conterens petras. 177.D
Cap. 30.
Aedificabitur ciuitas in excelso. 84. A
Cap. 31.
Vox in excelso audita est lamentationis, luctus, & fletus, &c. 157. H
Erit dies, in qua clamabunt custodes Samariæ 179.H
Venient, & laudabunt in montem Syon super frumento, vino &c. 190.A
Cap. 41.
Habemus thesaurum in agro, frumenti, hordei, & mellis. 191.C. 228.A. 75.96.
Venerũt viri de Sichem, & de Silo, & de Samaria octoginta viri, rasi barba, & scissis vestibus, &c. 69.D
Cap. 44.
Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, requieuit in fętibus suis. 46.E
Cap. 49.
Quasi aquila ascẽdet, & volabit. 33.M. 221.D
Clamate, accingite vos cilicijs. 139.A

Cap.

Cap. 51.
Sedechias positus est in carcere vsque ad diē mortis suæ. 165. I

EX LIBRO TRENORVM

Cap. 1.

De excelso misit ignem in ossib. meis. 202. K
Cap. 2.
Consurge in nocte in principio vigiliarum. 61. E
Paruuli petierunt panem, & nō erat qui frangeret eis. 78. G
Cap. 3.
Sedebit solitarius, & tacebit. 161. B
Filij Syon incliti, amicti auro primo. 185. E
Cap. 4.
Candidi facti sunt Nazarei eius, &c. 199. B. 223. B
Lamiæ lactauerunt catulos suos. 46.

EX LIBRO BARVCH Prophetæ.

Cap. 2.

STellæ dederunt lumen in custodijs suis, vocatæ sunt & dixerunt adsumus. 154. M
Cap. 3.
Ibi fuerunt gigantes nominati, qui ab initio fuerunt statura magna. 6. C. 150. L. 155. I
Disce vbi sit prudentia, vbi sit lumē oculorū. 77. L. 148. M
Filij Agar exquisierunt sapientiam, & prudentiam, quæ de terra est. 77. M. 149. F. 162. M
Coinquinatus es cum mortuis. 128. B
Vbi sunt principes gentium, qui in auibus cęli ludunt, &c. 130. H. 217. A
Quid est Israel, quod in terra inimicorum es, inueteraſti in terra aliena? 171. C. 210. F

EX LIBRO EZECHIELIS Prophetæ.

Cap 1.

SImilitudo animalium, & aspectus eorum, quasi carbonum ignis ardentium. 11. L. 28. K. 202. I
A lumbis hominis vsq; deorsum vidi, quasi speciem ignis splendentis in circuitu. 14. F. 80. L
Spiritus vitæ erat in rotis. 56. D
Vbi erat spiritus illuc gradiebantur, nec reuertebantur. 61. M. 145. L. 184. E. 200. M
Ecce manus missa ad me, in qua erat liber inuolutus. 88. B. 179. D

Cap. 2.
Expandit librum coram me, qui erat scriptus intus, & foris. 230. K
Scriptæ erant in libro lamentationes, carmen & væ. 46. I. 56. M. 205. C
Cap. 7.
Aquæ redeuntes à latere dextro. 24. M. 42. I
Cap. 8.
Vidit homines tenentes faciem ad orientē, & dorsa ad altare. 69. C
Cap. 9.
Signa tau super frontes virorum gementium, & dolentium. 30. A. 40. E. 44. D. 111, G
Apparuit in Cherubin similitudo manus. 218. B
Cap. 10.
Imple manum tuam prunis ignitis. 75. A
Manus domini tetigit me, & erexit me. 227. E. 97. I
Sonitus alarum cherubin audiebatur. 35. E
Cap. 13.
Non ascendisti ex aduerso, nec opposuisti te murum pro domo domini. 84. F. 142. D
Cap. 16.
Hæc fuit iniquitas Sodomæ, saturitas, & abundantia panis. 102. M. 126. F. 160. K
Ornata es auro, argento, & vestita es bisso. 223. G
Cap. 17.
In terram bonam super aquas multas plantasti eam. 17. B
Aquila grandis magnarum alarum. 114. C
Sumam ego de medulla cedri. 231. B
Cap. 19.
Leo factus est, & didicit capere prædam, hominesque comedere. 162. C
Cap. 21.
Tabescet omne cor, & dissoluetur manus. 167. K
Cap. 22.
Quæsiui ex eis virum, qui interponeret se sepem pro domo domini. 142. E
Cap. 24.
Fili hominis ostende domini carmen, & væ. 36. A
Carnes eorum vt carnes asinorum. 47. I
Cap. 31.
Cedri non fuerunt altiores eo. 14. C
Cap. 34.
Væ pastoribus Ierusalem, &c. 235. C. 157. A
Cap. 36.
Effundam super vos aquam mundam. 97. F
Cap. 40.
Octo gradibus ascendebatur ad templū. 219. I. 224. C. 134. H. 147. C. 94. I
Cap. 41.
Cælatura erat in ipsis ostijs templi, cherubin, & sculptilia palmarum. 11. L. 28. K. 202. I

Cap.

Cap. 44.
Porta hæc nõ aperietur,sed claudetur in æternum.180.E
Filij hominis ostende carmen,&c.36.A
Cap. 46.
Porta non claudetur vsq; ad vesperam. 118. L.128.K
Cum fecerint principes spontaneum sactificium,& holocaustum.123.K.74.G.160.A
Cap. 47.
Vir qui habebat funiculum lineum metiebatur longitudinem, latitudinem templi.2. C.12.E.109.F
Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro.25.K.97.G
Pendulę erunt fructus eius in cibum,& folia ad medicinam.158.F

EX LIBRO DANIELIS Prophetæ.

Cap. 1.
PVeris dedit Deus sapientiam,& intelligẽtiam.1.G.106.I.119.F
Cap. 2.
Daniel ingressus reuelauit regi mysteria. 52.C
Vidi statuam,eius caput aureum, pectus de argento, &c. 52.K. 109.L. 117.G.151.G. 171.M
Abscissus est lapis de monte sine manibus. 231.L
Cap. 3.
Fecit statuam auream, & statuit eam in cãpo Dura.5.C
Fornax succensa erat,napta,pice,&c.212. M. 200.B.96.M
Succidite arborem,& ramos eius.117.K
Omnes conueniant ad adorandam statuam auream, quam dedicauit Nabuchodonosor. 155.L
Angelus domini descendit de fornace, & excussit flammam.207.E
Cap. 4.
Videbam & ecce arbor in medio terræ, altitudo eius nimia.15.M.43.G.55.H.95.D
Visio capitis mei in cubili meo.38.H.187.H
Leuaui oculos meos ad cœlum,& sensus, & figura restituta sunt mihi.41.E.109.G.133.C
Cum feris erit habitatio tua donec septem tẽpora mutentur.58.M
Ego Nabuchodonosor eram siens in domo mea.204.F
Cap. 7.
Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur à facie eius.1.C. 202.E
Deos aureos, & argenteos, & æreos,qui non vident,nec sentiunt laudasti.61.C
Iudicium sedit,& libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui ex his,quę scripta erant in libris.110.M
Tres ordines dentium erãt in ore bestiæ.116. L.198.I
Quattuor venti erant in medio mari. 135.B. 212.I
Cap. 9.
In tẽplo erat abominatio desolationis.146.B
Cap. 10.
Angelus quẽ vidi habebat corpus, quasi Crysoliti,33.A
Ecce manus domini tetigit me.208.H
Cap. 11.
Hauserunt iugè sacrificium.93.B
Polluetunt sanctuarium fortitudinis.159.B
Cap. 13.
Melius est mihi incidere in manus hominum, quam derelinquere legem Dei 214.F

EX LIBRO OSEAE PROPHETAE

Cap. 6.
VIuificabit nos post duos dies.61.M.132.M
Ciuitas operantium idolum.215.G
Cap. 14.
Ero quasi ros Israel,quasi lilium germinabit. 220 F

EX LIBRO IOELIS PROPHETAE

Cap. 1.
REsiduum eruce comedit locusta,&c.73. C.92.G.213.
Cap. 2.
Sol conuertetur in tenebras.246.173.F
Dabo signa in terra deorsum sanguinem, & ignem.202.A

EX LIBRO AMOS PROPHETAE.

Cap. 2.
Super tribus sceleribus Moab,&c.171.K
Cap. 6.
Dormitis in lectis eburneis.71.H
Væ qui opulenti estis in Syon.130.I

EX LIB. IONAE PROPHETAE.

Cap. 2.
ORauit Ionas ad dominum de ventre piscis.166.D

Cap.

Cap. 3.

Adhuc quadraginta dies & Ninive ſubuertetur. 135.M

Homines, & iumenta, boues, & pecora non guſtent. 173.B

Cap. 4.

Percuſſit ſol ſuper caput Ionæ. 78.D.207.E

Vermis corrodit hederam. 116.C

EX LIBRO NAVM Prophetæ.

Cap. 2.

POrtæ apertæ ſunt. 83.M.116.D

Templum ad ſolum dirutum eſt. 197.B

Cap. 3.

Cuſtodes tui quaſi locuſtæ. 158.C.84.L.78.D

EX LIBRO SOPHONIAE Prophetæ.

Cap. 1.

Dies illa dies iræ, & calamitatis. 112.C

EX LIBRO ZACHARIAE Prophetæ.

Cap. 1.

HI ſunt, quos miſit dominus, vt perambularent terram. 178.B

Cap. 4.

Vidi, & ecce candelabrum aureum totum. 105.H

Cap. 8.

Ieiunium quarti, quinti, ſeptimi, decimi erit in ſolemnitates præclaras. 108.A

Cap. 14.

Reuertetur omnis terra vſque ad deſertum de colle Remon. 12.K

EX LIBRO MALACHIAE Prophetæ.

Cap. 3.

QVis ſtabit ad videndũ eum? ipſe colabit, conflabit, purgabit, mundabit. 35. 112.A

EX LIBRO PRIMO Machabæorum.

Cap. 2.

OMnis, qui zelum habet legis exeat poſt me. 47.F

Nunc ergo o filij emulatores eſtote legis, & date animas veſtras pro teſtimonio patrũ. 197.D.209.B

Cap. 6.

Refulſit ſol in clipeos aureos. 78.C.11.M

Cap. 8.

Committunt Romani per ſingulos annos magiſtratum vni. 222.C

Cap. 10.

Ieruſalé ſit ſancta, & libera cum finibus ſuis. 51.E.224.I

EX LIBRO SECVNDO Machabæorum.

Cap. 1.

ACceperunt ignem de altari, & abſconderunt. 75.K

Cap. 4.

Ambiebat Iaſon ſummum ſacerdotium. 4.H

Menelaus quædam vaſa aurea furatur. 222.G

Cap. 5.

Non propter locum dominus elegit gentem, ſed propter gentem locum. 185.E

Cap. 6.

Templum luxuria, & comeſſationibus erat plenum. 50.I

Cap. 8.

Dato ſigno adiutorij, comiſerunt bellum. 16.C

Cap. 14.

Ranai qui continentiæ propoſitum multis tenuit. 216.F

Cap. 15.

Suſpenderunt caput Nicanoris. 211.G

EX EVANGELIO SECVNdum Matth.

Cap. 1.

NOli timere accipere Mariam cõiugem tuam. 195.D

Cap. 2.

Murmurabant dicentes pares illos nobis feciſti, qui portauimus pondus diei, & æſtus. 116.I

Stella quam viderant in oriente antecedebat. 95.G.229.A

Cap. 3.

Genimina uiprarum quis demonſtrabit vobis fugere à ventura ira. 118.A

Cuius ventilabrũ in manu ſua. 110.F.205.M

Obtulerũt ei aurum, thus, & myrrham. 182.K

Erat Ioannes in deſerto. 193.H.194.I

Cap. 4.

Si filius Dei es, dic vt &c. 312, B.78.M.79.C

Cap.

Cap. 5.

Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt,37.G
Si offers munus tuum ad aleare, & ibi recordatus,&c.147.D
Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cęlorum.175.M
Relictis retibus suis, secuti sunt dominum. 177.C

Cap. 6.

Cū oratis nolite fieri sicut hypocritæ. 118.D
Considerate lilia agri quomodo crescunt, 75. M.193.D
Occurrit Iesu homo in immundo, qui domicilium,&c.103.B
Si dimiseritis hominibus peccata eorum. 147.E
Non licet tibi habere vxorē fratris tui.157.M

Cap. 7.

Descendit pluuia, venerunt flumina, flauerūt venti, & irruerunt in domum illam,& cecidit.45.K.114.M
Arbor bona bonos fructus facit. 51.E.55.G

Cap. 8.

Simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. 7.C
Extēdens Iesus manum tetigit eum, dicens: volomundare.87.E.220.L
Si eicis nos hinc,mitte nos in porcos. 102.L
Grex porcorum impetu magno præcipitatus est in mari.123.I
Domine salua nos, perimus.227.F

Cap. 9.

Vidit hominem sedentē in teloneo Matthæū nomine,& air,sequere me. 6.L
Surge tolle grabatum tuum,& vade. 59.H
Dicit paralitico,confideremittuntur tibi peccata tua:63.B
Filia mea modo defuncta est,veni impone manum super eam.63.G
Semen est verbum Dei.99.D
Allidebat eum & spumare faciebat. 186.M. 212.A

Cap. 10.

Proiecto vestimento cæcus exiliens venit ad Iesum.47.L
Estote prudentes sicut serpētes,&c.59.L.105. H.184.E

Cap. 12.

Cum immundus spiritus exierit ab homine. 102.L.69.E
Dæmoniacus erat surdus,& mutus.119.C.
In Belzebub prīcipe dæmoniorū,&c. 168.M
Discipuli vellebant spicas.177.B

Cap. 13.

Inuenta vna preciosa margarita. 29.L.222.B
Simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mari.24.k.73.D
Simile est regnū cęlorū grano sinapis.29.M
Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro.42.F.25.D
Simile est regnum cęlorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo, & inimicus homo superseminauit zizania. 82.E. 189.D
Granum sinapis minimum est omnibus seminibus.104.B
Vos estis lux mundi.192.I.175.A

Cap. 14.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me.90.L
Saltauit filia Herodiadis,& placuit Regi.54. B.70.K
Cum cœpisset mergi clamauit, domine salua me fac.213.B.229.
Modicæ fidei,quare dubitasti 212.G

Cap. 15.

Mulier Cananea à finibus Tirl egressa.61.H. 64.A.169.K

Cap. 17.

Exijt dæmonium à puero lunatico.8.B
Assumpsit Iesus Petrum,Iacobum.& Io.&c. 23.H.32.H.38.C.33.C.37.K.145.E.192 B.195.H.230.H
Bonum est nos hic esse.195.D

Cap. 18.

Serue nequam omne debitum dimisi tibi,nōne ergo & te oportuit misereri,&c. 11.A. 66.I.119.A.147.I
Simile est regnū cęlorū homini Regi q voluit ponere rōnem cū seruis suis. 48.K.109.H
Quousque dimittam ei? vsque septies? non dico tibi vsque septies, sed vsq; septuagies. 67.F
Redde quod debes.110 C
Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo. 140.C

Cap. 19.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te,quid ergo erit nobis.192.F
Si vis perfectus esse,vade,& vende omnia,quę habes.46.I
Omnis qui reliquerit domum, vel fratres,vel parentes.174.G.184.G

Cap. 20.

Quid hic statis tota die otiosi?9.K
Misit operarios in vineam suam.57.E.115.A
Cæcus quidam sedebat secus viam mendicās. 63.L.165.M
Voca operarios, & redde illis mercedem. 146.F

Cap. 21.

Maledixit ficulneæ in qua non inuenit fructum,sed tantum folia, & ait nunquam ex te fructus nascetur.9.I.189.C
Ite in castellum quod contra vos est, & inuenietis asinam.59.k.68.L.97.B.173.E

Cap.

Cap. 22.

Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. 10. L. 28. C

Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem. 24. C

Ecce prandium meum paraui. 171. D

Introduc pauperes, debiles, cœcos, & claudos. 22. K

Cap. 23.

Qui autem iurauerit in auro templi. 7. M

Væ vobis, qui similes estis sepulchris dealbatis. 190. H

Cap. 24.

Si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret &c. 128. I. 129. G

Fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus, &c. 156.

Cap. 25.

Homo quidam peregrè proficiscens, vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, vni dedit quinq; talenta. 19. M. 20. D. 112. I

Venit sponsus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias. 21. E. 56. D. 57. F. 73. K. 93. K. 109. I

Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, 86. B

Cum venerit filius hominis in sede maiestatis suæ. 111. M

Cap. 26.

Accipiens Iesus panem, gratias agens benedixit. 19. K

Cœperunt conspuere in Iesum, & velare faciem. 155. F

Cap. 29.

Iesus voce magna clamãs emisit spiritum; & velum templi scissum est in duas partes. 53 D. 197. A

Cap. 28.

Erat autem aspectus eius sicut fulgur. 3. C. 108. F. 152.

EX EVANGELIO SECVNDVM Marcum.

Cap. 2.

SVrge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. 173. A. 165. D

Cap. 5.

Cum tetigisset mulier Iesum, confestim siccatus est fons sanguinis eius. 41. D. 123. F. 210. L

Iesus tenẽs manum puellæ, ait, Tabita surge. 96. L. 59. A

Cap. 6.

Nõ licet tibi habere vxorẽ fratris tui. 157. M

Cap. 7.

Solutum est vinculum linguæ eius. 64. L

Expuens Iesus tetigit linguam eius. 68. L.

Cap. 8.

Allidebat eum & spumare faciebat. 186. M. 212. A

Dæmon discerpens dæmoniacum. 168. L

Cap. 14.

Adolescens relicta sindone nudus profugit. 47. A. 185. B

Cap. 16.

In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollẽt. 65. K. 139. M. 176. M

EX EVANGELIO SECVNDVM Lucam.

Cap. 1.

COncipies & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. 14. K

Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ. 133. L

Seruiamus illi in sanctitate, & iustitia coram ipso, &c. 57. G. 146. K. 192. K

Cap. 2.

Post triduum inuenerunt Iesum parentes eius in templo. 63. L. 66. F

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ. 129. B

Pastores erant in regione eadem, vigilantes & custodientes, &c. 129. I. 210. M

Cap. 3.

Descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba. 201. K

Cap. 5.

Relictis retibus suis secuti sunt dominum. 177. C. 46. G

Cap. 7.

Ibat Iesus in ciuitatem quę vocatur Naim, & suscitauit filium viduæ. 63. H. 110. I. 119. M

Maria lachrymis rigauit pedes domini, &c. 86. K

Oleo caput meum non vnxisti. 116. F

Cap. 8.

Exijt qui seminat, seminare semen suum. 177. M. 178. B. 187. G

Cap. 10.

Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho. &c. 62. K. 96. M. 124. E. 133. G

Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. 197. A

Cap. 11.

Cum eiecisset dæmonium, locutus est mutus. 64. C. 168. M

Amice accommoda mihi tres panes. 92. B

Cap. 12.

Anima mea multa bona habes in annos plurimos. 8. E. 46. B. 68. C. 132. G

Si sci-

Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret. 129.H.130.M.174.H
Sint lumbi vestri præcincti,& lucernæ ardendentes, &c. 145.L.214.H
Quis putas est fidelis seruus,& prudens,quem constituit dominus. 148.L

Cap. 13.

Hanc autem Abraæ filiam alligauit Satanas, nec poterat sursum respicere. 7. K.8.E
De ficulnea succide eam, vt quid terram occupat? 9.H.85.I.113.K
Mulier quę habebat spiritum infirmitatis annis decem,& octo inclinata erat,nec poterat sursum respicere. 45.G.125.B
Cum intrauerit paterfamilias, & clauserit ostium. 108.M.128.K

Cap. 14.

Iuga boum emi;villam emi;vxorem duxi. 5.H.20.M.70.G.90.E
Homo quidam fecit cęnam magnam, & uocauit multos. 20.M.169.G
Introduc debiles claudos,& cęcos. 22.H
Nullus eorũ qui vocati sunt,gustabunt cœnam meam. 78.C

Cap. 15.

Quæ mulier habens decem dragmas, &c. Et homo habens decem oues, &c. 3. G.23.B.133.B.85.H.165.G
Historiam de filio prodigo vide 41.E.59.A.72.G.82.F.97.I.120.M.116.G
De diuite qui epulabatur quotidie. 46. F.48.E.128.B.153.F.207.C

Cap. 16.

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis 86.L

Cap. 17.

Si habueritis fidem vt granum sinapis. 94.H.79.H
Vxores ducebant,& dabant nuptui. 69. L.22.G.102.H

Cap. 18.

Et qui præibant,& qui sequebantur increpabant eum vt taceret,ipse vero multo magis clamabat,&c. 61.I.67.D.138.M
De Publicano & Pharisæo. 66.B.69.C.130.I

Cap. 19.

Cępit Iesus eijcere de templo ementes,& vendentes. 5.L.6.C.85.G.157.
Domus mea domus orationis est,&c. 157.F.124.E
Videns ciuitatem fleuit super illam. 6.B
Zachæus non poterat videre Iesum prę turba, quia statura pusillus erat, &c. 32.H.35.L.42.H.49.B.60.k.182.F.197.M.133.B.148.G

Cap. 21.

Erunt signa in sole,luna,& stellis. 24.D.84.M

Cap. 22.

Facta est contentio inter eos quis eorum videretur esse maior. 54.M
Amputauit auriculam serui. 164.I
Surgite & orate, vt non intretis in tẽtationẽ. 187.C

Cap. 24.

Dederunt Christo partem piscis assi, & fauũ melis. 40.L
De duob. euntibus in Emaus. 39.F.73.D.79.E.95.B.227.E
Sedete in ciuitate donec induamini virtute, ex &c. alto. 192.I
Stetit Christus in medio discipulorum, &c. 218.H

EX EVANGELIO SECVNDVM Ioannem.

Cap. 2.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilęæ. 197.D.38.G.56.D

Cap. 4.

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur. 67.I
De Muliere Samaritana. 6.H.79.C.175.F

Cap. 5.

Angelus domini descẽdebat in piscinam,&c. 3.F.25.H.40.I.84.C
Ecce sanus factus es,noli peccare, ne deterius tibi contingat. 67.M

Cap. 6.

Est puer vnus hic,qui habet quinq; panes hordeaceos. 175.B.82.B

Cap. 7.

Vnum opus feci, & omnes moriamini. 19.G
Circuncisionem accipit homo in sabbato, vt non soluatur lex Moysi. 101.F.
Flumina de ventre eius fluent,&c. 202.G

Cap. 8.

Tulerunt lapides vt iacerent in eum. 53.D

Cap. 9.

Lutum fecit Iesus, & liniuit oculos cęci nati. 68.B
Operari oportet dum dies est. 145.M

Cap. 10.

Ego sum pastor bonus. 156.M
Ego sum ostium,per me si quis introierit, &c. 27.G

Cap. 11.

De Lazaro sepulto fętido. 54.L.57.k.65.H

Cap. 12.

Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus. 200.D
Qui mihi ministrat,me sequatur,&c. 200.D

Cap. 13.

Si non lauero te, non habebis partem mecum

cum,&c.62.H

Cap. 14.

Si diligetis me, gaudebetis vtique,&c. 188.G

Cap. 15.

Posui vos,vt eatis,& fructum asseratis. 158.E

Cap. 16.

Ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.202.B

Arguet mundum de peccato,& de iustitia,& de iudicio.2.A.228.A.200.K

Cap. 19.

Iesus crucifixus est in medio duorum latronum.2.G

Stabat iuxta crucem Iesu mater eius,&c. 15.I

Erat tunica inconsutilis desuper contexta per totum 30.G.44.G.116.F.82.G

Sitio.40.F

Continuo exiuit sanguis,& aqua.41.C

Vnus militum lancea latus eius aperuit .41.G.42.G

Non diuidamus eam,sed sortiamur.53.C

Obtulerunt ei vinum myrrhatum,&c. 128.L. 173.

Cap. 21.

Pasce oues meas.157.I.159.K

Domine hic autem quid? &c.127.E.145.C. 195.I

Maria stabat ad monumentum foris plorans. 38.F.

Mitte digitum tuum in latus meum. 10.I. 40.M

EX LIBRO ACTVVM APOstolorum.

Cap. 1.

HI omnes erãt perseverantes in oratione cum mulieribus & Maria matre Iesu. 137.F

Dum completentur dies pentecostes, &c. 76.C

Cap. 2.

Factus est repente sonus,&c. 203.A

Loquebantur variis linguis apostoli. 176.L. 201.B

Cap. 3.

Quidam vir erat claudus ex vtero matris suę. 177.M.79.B

Cap. 4.

Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.200.F

Cap. 7.

Dura cervice,& incircũcisis cordibus,&c.144.M

Cap. 8.

O plene omni fallacia, & omni dolo. 184.L

Cap. 9.

Surgens Paulus de terra, aperto oculis nihil videbat.182.B.6.G

Ingredere ciuitatem,& dicetur tibi quid te oporteat facere. 113.L.

Dixit Ananias Paulo: Dominus Iesus misit me ad te vt videas.176.K.144.L

Cap. 12.

Oratio fiebat ab ecclesia ad Deum pro eo. 137.I

Petrus seruabat in carcere,&c. 59.62.A.68. D.97.D.137.I.159.H.206.M.27.A.40.B

EX EPISTOLA D. PAVLI AD Romanos.

Cap. 1.

Dicentes se esse sapientes,stulti facti sunt. 149.H

Cap. 2.

Qui alium doces teipsum non doces.177.K

Cap. 12.

Sicut in vno corpore multa membra habemus. 188.H

Cap. 13.

Cui tributum,tributum:cui vectigal vectigal. 102.E

EX EPISTOLA PRIMA AD Corinthios.

Cap. 1.

Christus factus est pro nobis sapientia, iustificatio,redemptio.209.K

Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ.103.M

Cap. 5.

Epulemur non in fermento veteri.78.L

Cap. 10.

Qui stat videat ne cadat.110.A.205.L.217.B

Cap. 11.

Si nos ipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur.111.C.131.H

Iudicium sibi manducat,& bibit, non dijudicans,&c.89.B

Præbet seipsum homo,&c.90.B.89.B

Cap. 13.

Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, &c. 145.M

Cap. 14.

Plus volò loqui quinque verba, quam decem millia verborum.163.F

EX EPISTOLA SECVNDA AD Corinthios.

Cap. 6.

In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros,157.D.190.F

Nemini dantes vllam offensionem,&c. 199.M.

EX

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Cap. 6.

Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. 194.H
Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis instruite huiusmodi, &c. 54.K

EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.

Cap. 3.

IN Psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus. 144.C

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

Cap. 2.

HOc sentite in vobis quod & in Christo Iesu. 41.A

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Cap. 3.

VT possitis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit longitudo, &c. 44. H. 229.F

Cap. 4.

Vna fides, vnum baptisma, &c. 221.L
Solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. 188.H

Cap. 5.

Fructꝰ lucis est in omni bonitate, iustitia & veritate. 158.F
Non est vobis colluctatio aduersus carnẽ, &c. 111.G

EX EPISTOLA PRIMA AD Timotheum.

Cap. 2.

IN magna domo sunt vasa aurea, argentea, &c. 145.M
Docere mulieres non permitto. 125.B

Cap. 4.

Tu vero vigila, in omnibus labora, &c. 157.D. 164.H. 200.E

Cap. 5.

Qui bene præsunt presbiteri, duplici honore digni sunt. 164.A

EX EPISTOLA SECVNDA AD Timotheum.

Cap. 4.

ARgue, obsecra, increpa, in omni patientia. 164.A. 157.D

EX EPISTOLA PRIMA AD Titum.

Cap. 2.

APparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus. 99.E

EX EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Cap. 4.

VIuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabile. 177.G

Cap. 9.

In area erant virga, tabulæ, & vrna. 56.D. 223.C
Erat arca ex omni parte circundata auro. 77.B

Cap. 13.

Charitas fraternitatis in nobis maneat. 152.D

EX EPISTOLA PRIMA PETRI Apostoli.

Cap. 1.

EXultabitis, modicum nunc si oporteat contristari in variis tentationibus. 48.A
Adolescẽtes subditi estote senioribus. 120.M

Cap. 2.

Obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos. 101.H

Cap. 4.

Estote prudentes, & vigilate in orationibus. 142.H. 198.H

EX EPISTOLA SECVNDA Petri Apostoli.

Cap 1.

VOs autem fratres ministrate in fide. 200.D

EX EPISTOLA PRIMA IOANnis Apostoli.

Cap. 5.

Tres sunt qui testimonium dant in terra. 41.F, 192.G. 165.F
Tres sunt qui testimonium dãt in cœlo. 44.K

EX EPISTOLA IACOBI APOstoli.

Cap. 1.

Beatus vir qui suffert tentationem. 218.A

Cap.

Cap. 2.
Abraham ex operibus iustificatus est. 127.D
Cap. 3.
Sapientia huius mundi est animalis, diabolica 149.G.150.A
Cap. 5.
Glorietur frater humilis in exaltatione sua. 184.B

EX EPISTOLA IVDAE APOSTOLI.

Væ illis qui in via Cain abierunt. 168.I

EX LIBRO APOCALIPSIS B. Ioannis Apostoli.

Cap. 1.
VIdi in medio septem candelabrorũ aureorum similem filio hominis, vestitum podere, & præcinctum Zona aurea ad mamillas eius, caput & capilli eius candidi tanquam lana alba, & tanquam nix. 2.D.51.D.85.K.115.I.223.B.230.M
Cap. 2.
Balaam docebat mittere scandalum, edere, & fornicari. 78.L.102.F.125.B
Gladius ex vtraque parte acutus. 113.C
Cap. 3.
Qui vicerit scribam super eum nomen Dei mei, &c. 25.E
Collirio inunge oculos tuos, vt videas. 38.F.74.C.142.G
Tu dicis quia diues es, & nescis quia tu es miser, nudus, pauper, cæcus. 48.G.111.I.166.B
Ecce sto ad ostium, & pulso. 67.A
Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant, 86.M.152.F
Vincenti dabo edere de ligno vitæ. 91.I
Per opera tua quia modicam habes virtutem. 104.D
Si non vigilaueris, veniam ad te sicut fur. 108k.129.G.130.M
Nomen habes quod viuas, & mortuus es. 146.M.185.D
Vtinam calidus esses aut frigidus, sed quia tepidus, &c. 161.H.190.C
Cap. 4.
Sedes posita erat, & Iris in circuitu sedis. 17.F 214.F.160.M
Seniores procedebant ante thronum mittentes coronas suas. 20.D.143.M
Cap. 5.
Vidi in dextera sedentis librum signatum sigillis septem, & nemo poterat soluere illa, &c. 43.D.83.F.113.H.228.H
Cap. 6.
Sol factus est niger tamquam saccus cilicinus. 41.D.84.M.151.E
Vidi & ecce equus albus, & qui sedebat super illum. 41.I.161.E
Luna tota facta est sicut sanguis. 85.C.115.H
Vidi & ecce equus pallidus, & qui sedebat super illum nomen illi mors. 171.E.220.A
Stellæ ceciderunt de cœlo super terram sicut ficus emittit grossos suos. 192.L.213.F
Cap. 7.
Audiui numerum signatorum centum quadragintaquattuor millia. 23.I
Agnus qui in medio throni est, reget eos, & ducet eos ad uitæ fontes aquarum. 24.B
Vidi alterum angelum ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei uiui. 40.F.229.L
Isti sunt qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine agni. 41.C
Stellæ ceciderunt de cælo super terram. 85.C
Hi qui amicti sunt stolis albis qui sunt, & vnde venerunt? Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione, &c. 215.E
Cap. 8.
Cecidit stella magna ardẽs vt facula. 4.F.81.F
Stetit angelus iuxta aram templi habens, &c. 29.H.33.G.160.A
Tertia pars solis percussa est. 85.D
Væ væ habitantibus in terra. 108.I.175.K
Misit angelus in terram grandinem, ignem, & sanguinem. 155.G.164.F
Audiui uocem vnius aquilæ volantis per medium cœlum. 178.L
Cap. 9.
Datum est locustis, ut non occiderent eos, sed cruciarent mensibus quinque. 130.F.153.H.46.F
Ascendit fumus putei sicut fornacis. 38.H
Cap. 10.
Facies eius sicut sol, & pedes eius similes auri calco. 31.E.88.E
Liber inuolutus factus est in ore dulcis tamquam mel. 40.M.173.H
Vade, & accipe librũ de manu Angeli. 179.B
Vidi Angelum fortem descendentem de cælo, amictum nube. 228.A
Cap. 11.
Datus est mihi calamus similis uitgæ. 18.E.44.E.109.F
Visa est arca testamenti eius in templo. 113.L
Cap. 12.
Ostendit mihi fluuiũ aquæ uiuæ, procedentẽ de sede Dei & Agni. 25.B.98.G.201.H
Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilę magnæ, vt volaret in locum suum. 31.H.45.L.114.B.196.L
Cauda draconis traxit tertiam partem stellarum. 46.D.151.F
Signum magnum apparuit in cælo. 113.M

Væ terræ & mari, quia diabolus descendit ad vos. 169.A
Visum est aliud signũ in cœlo, draco magnus, & rufus. 212.G

Cap. 14.

Vidi nubem candidam, & super nubem sedẽtem. 19.E. 230.E
Vidi supra montẽ Sion agnum stantem, & cũ eo centũ quadraginta quattuor millia, &c. 24.I. 136.E. 190.K.
Misit Angelus falcem suam, & vindemiauit. 38.C
Si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius. 130.G
Hi sunt qui cum mulieribus nõ sunt coinquinati. 215.E

Cap. 15.

Exierunt de templo Angeli habentes plagas. 116.D. 84.A

Cap. 16.

De ore bestiæ exibant tres spiritus in modum ranarum. 11.I. 170.M

Cap. 17.

Septem Angeli habebant septem phialas plenas ira Dei. 170.H

Cap. 18.

Væ meretrici magnæ, quę sedet super aquas multas. 58.C
Vna die venient plagæ eius mors, & sterilitas. 152.L
Terra illuminata est à gloria eius. 130.G

Cap. 19.

Beati qui ad cenã nuptiarum agnivocati sunt. 25.D
Vidi angelum stantem in Sole, & clamantem. 108.H

Cap. 20.

Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera. 57.H. 112.A. 131.M
Saluabitur omnis, qui inuẽtus fuerit scriptus in libro vitæ. 109.G
Missus est in stagnũ ignis & sulphuris. 154.B

Cap. 21.

Ostendam tibi sponsam vxorem agni. 12.I
Ipsa ciuitas aurum mundum simile vitro mundo. 18.M. 23.A. 83.K
Ciuitas illa non eget sole, nec luna quoniam lucerna eius est agnus. 25.B
Quattuor portæ ciuitatis. 92.F
Fundamenta ciuitatis ex omni lapide pretioso. 95.G. 204.M
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. 83.L

Cap. 22.

Vidi thronum magnum & candidum. 19.C
Ego sum radix, & genus Dauid, stella splendida, & matutina. 229.A

INDEX RERVM, ET VERBORVM, QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

ABSTINENTIAE exempla sanctorum. 1.m.2.b
Abstinentiæ effectus. ibid. & 2.f.148.f
Abstinentiæ modus, & regula. 2.a.107.b.72.e
Abstinentia figurata in veteri testamento. ibid.c.2.g.182.c
Abstinentia nos præparat, & conducit ad gloriã. ibid.e
Abstinentia quomodo necessaria. 78.m

Accidia.

Accidia cur vitanda. 9.a.l
Accidia quid sit. ibid.c.147.l
Accidiosorum figura. ibid.& f
Accidiosi quibus comparantur. 9.b.i.147.k
Accidiæ mala. 9.b.k.m.147.i

Adulatio.

Adulatio quomodo exprimatur. 9.m

Aduocatus.

Mali aduocati puniuntur. 11.d
Aduocati quibus comparantur. 11.g
Aduocati quomodo tenẽtur ad restitutionẽ. 11.b
Aduocati figura. 11.i
Aduocati debent abstinere à muneribus. 135.g

Ambitio.

Ambitio animum semper perturbat. 4.e
Ambitiosorum pœna. 4.b
Ambitiosorum figura. 4.i
Ambitionis mala, & pœnæ. 4.l.204.i.k.155.g. 162.m

Amor.

Amor Dei est ignis. 10.a.e
Amoris Dei effectus proficui. ibid.
Amor Dei vinificat, & vnit. 10.d
Amor Dei erga homines. 10.e
Amor hominis erga proximũ qualis esse dẽat. 10.b
Amoris simbola, & figura. 10.K
Amoris defectus reprehenditur à Deo. 11.e
Amicitiæ legis. 11.c

Anima.

Anima deuota est Christi sponsa. 12.g.i
Animæ cõtẽplatiuæ alæ figuratæ i & c. ibid. 36.e
Anima quomodo se debeat præparare ad Christũ susciptendum. 12.b.l
Anima pulchritudines quæ & quot, & quibus designantur. 12.i
Anima quam ob rem diligatur à Deo. 12.l
Anima virtutes. 12.m.31.b.35.i
Anima deuota quomodo reficiatur. 74.b
Animæ deuotæ status. 74.c.34.e
Animæ deuotæ operationes. 74.f.35.f.36.f.37.e
Animę deuotæ figura. 32.b.37.e
Anima quo à Deo illuminatur. 33.g.37.f.38.g
Animæ contemplatiuæ typus. 33.f
Anima quomodo in Deum transformatur. 33.i. 34.i.35.b
Anima spiritualis qualis esse debeat. 2.c
Anima fidelis est aqua. 2.m
Anima vnde curis opprimatur. 7.b
Anima talenti nomine exprimitur. 20.a

Angelus.

Angeli dicuntur stellæ. 3.b
Angeli diuersis modis describuntur. 3.d
Angeli cur ad nos mittantur. 3.e.4.c
Angeli de nostra salute congaudent. 3.b
Angeli pugnant contra dæmones ne nos impugnent. 3.l
Angeli à peccato nos abstrahunt, & ad quas virtutes nos impellant. 4.a
Angeli sunt custodes ciuitatis 36.f
Angeli docent vbi Christus sit quærendus & inueniendus. ibid.
Angelorum natura. 164.e
Angeli sunt nuncij. 179.d
Angeli praui qui dicantur. 191.m
Angeli ascendunt, & descẽdunt per scalam Iacob, vt pœnitentibus assistant. 233.m.a

Apostoli.

Apostoli quomodo designantur. 11.K.l.& c.
Apostoli Petrus, & Paulus figurantur. 11.
Apostata religiosus. 64.k

Apparitio.

Apparitiones variæ quib. Deus se manifestauit. 1
Apparet Deus quibus personis. 1.i.225.f
Apparet Deus contemplatiuis, lugentibus, & diuinis loquentibus. 36.g.225.f

Appetitus.

Appetitus animæ quo figurãtur in Sacra S. 26.k

Appetitus inordinati. 27.a
Appetitus carnales quibus designantur. 57.a.b.c

Aqua.

Aqua uiua quæ sit. 25.b.f
Aqua lustrationis, & expiationis quid significet. 25.g
Aquæ profundæ sunt uoluptates carnales 70.i
Aqua turbida est philosophia. 80.l
Aqua est diuina gratia. 97.f
Aqua petenda. 180.K
Aqua Spiritus sanctus. 202.g
Aquæ similitudo. 208.e
Aqua est Sacra Scriptura. 79.g

Arcus.

Arcus dicitur Christus. 14.f
Arcus dicitur Beata Virgo Maria. 16.b
Arca erat B.V. Maria. 17.e
Arcę ligna designant primilegia B.V. Mariæ. 18.f
Arma quibus dimicandum. 26.a.87.m.163.d
Assumptionis *Beatæ Mariæ Virginis figura.* 113.m

Auaritia.

Auaritia est ignis quo incenditur mundus. 47.i. 48.m
Auaritia est lepra. 87.g
Auaritia quare latro dicitur. 124.g

Aurum.

Aurum, & argentum sunt recrementa terræ. 45.m.46.i
Aurum, & argentum ad inferna trahunt. 46.a
Aurum, & argentum sunt uilissima terræ. 47.m

B

Baptismus.

Baptismus est puteus aquarũ uiuentium. 25.f
Est fluuius aquæ uiuæ ibid.
Quomodo designatur in ueteri testamento. 25.g.f
Baptismi lex. 25.m
Barba *quid significet in sacris literis.* 80.b.d
Balsami *natura.* 215.b

Beatitudo.

Beatitudo cur dicitur grande conuiuium. 23.l
Cur dicitur terra fluens lacte & melle. 22.i. 23.f
Est quies nostra. 20.f
Cur magna cœna dicta. 20.m.22.f
Cur per potum designatur. 20.b
Beatitudinis ostium est Christus. 23.f
Simbolum & figura. 20.i
Perpetuitas, & securitas. 21.c
Beatitudinem pauci obtinebunt. 24.c
Beatitudine qui sint indigni. 21.b.g.22.b
Beatitudinem qui uolunt obtinere quales esse debeant. 21.e

Beati.

Beati peccatorum recordabuntur. 22.f
Stellę appellantur. 25.e
Gaudebunt de inferni miseria. 24.m
Cantica laudum Dei innouabunt. 24.i
Beatorum uaria gaudia. 24.m
Quadruplex signum gloriæ. 24.d
Concordia. 20.k
Visio. 21.l
Præmia septem. 20.b
Numerus. 23.f
Beneficia, *quę à Deo accipimus.* 19.K

C

Castitas periclitatur in delitijs. 127.b
Castitatis amatores dominus protegit. 215.i
Castitas ob tria corrumpitur. 215.l
Cantus *mira uis.* 144.b
Calciamentum *qui soluat.* 89.a

Caro.

Caro nobis quantum noceat, 174.m
Est domesticus hostis, 106.d
Est domanda. 70.b.172.K.175.d
Cœli *ianua quomodo aperiatur.* 153.c

Charitas.

Charitas beatorum qualis erit. 24.b
Quomodo corrumpatur. 126.i
Qualis uirtus. 94.c
Est fundamentum ecclesiæ. 83.c
Aduersatur omni peccato. 45.b
Cur dicatur ignis. 28.b.29.b
Quibus designatur. 27.e.30.g
Quomodo est turris. 27.b
Est arbor. 29.c
Est uirtutum mensura. 29.30.b.c
Est tunica inconsutilis. 30.g
Designatur per columnam ignis. 29.m
Reddit omnia facillima. 29.f
Charitatis nostræ signa. 27.d.29.a
Effectus. 28.c.b.30.f
Virtutes quatuor. 93.d
Charitatis Christi erga nos signum. 27.g
Charitatem nostram quomodo probat Deus. 28.f
Choreas *ducere quam periculosum.* 54.b

Christus.

Christus protegit pœnitentes. 66.e
Est uita nostra. 88.f
Dicitur angelus. 225.g.228.b.229.m
In iudicio quomodo stabit. 47.e.108.d
Fuit agnus, hircus, aries. 88.l
Describitur uariis modis ĩ sacra Scr. 225.b
Comitatur omnes in tormentis positos. 27.b
Quot modis se nobis exhibeat. 229.c
Quare carnem assumpsit. 229.g
Christus septies sanguinem sudauit contra septem uitia capitalia. 230.b
Christi sanguis effectus. 41.c
Christi crucifixi figura. 42.g
Christus crucifixus, est uelut liber. 41.b
Christi passio designata. 43.d
Christi corpus, & caro quomodo lateat in sacramento. 90.c

Circunſtantiæ peccatorum in confeſſione aperiẽdæ.64.b

Clauis.

Clauis iuriſdictionis qualis ſit.163.m
Clauis ſcientia ſcientia opus habet.164.b

Clerici.

Clerici mali.73.i
Clericorum vita eſt liber laicorum.159.b
Concordia quid ſit.222.k

Conſcientia.

Conſcientia bona per quid deſcribatur.56.g.57.d
Qualis eſſe debeat.56.l
Eſt vinea cuique quam colere debet.57.e
Eſt lampas quæ debet eſſe perſpicua. 57.f
Eſt triplex.68.k
Quomodo poſſit afferre bona opera.75.b
Quomodo conſeruanda.215.f
Quomodo debeat præparari.56.f
Conſcientiæ bonæ ſimulachrum eſt Iris.56.i
Conſcientiæ neceſſaria humilitas.150.f
Compunctionis peccatorum tempus.135.i
Compunctionis duo genera.122.e

Confeſſio.

Confeſſio quot modis deſignatur in ſacra Scriptura.58.k
Eſt ablutio peccatorum.62.b
Non eſt differenda.66.b
Vt eſt mutilata reprehenditur.64.K
Confeſſionis effectus.58.i.59.d.61.b
Defectus.62.f
Neceſſitas.67.d.69.a
Quatuor commites.108.a
Confeſſione accedimus ad Deum.59.d
Omnia peccata delentur.61.l
Confeſſio quæ eſt bona,& quæ mala,qua vera,et quæ ficta.135.l.26.m.59.e.61.e
Confeſſionem quæ impediant.64.l
Confeſſarius qualis eſſe debeat.64.i.67.b
Confeſſarij munus.68.i

Concupiſcentia.

Concupiſcentia carnalis variis nominibus explicatur.58.e
Homines eneruat. 69.d.71.b
Eſt fornax Nabuchodonoſor,i.diaboli.98.e
Quæ damna inferat.58.a
Concupiſcentiæ infames filij.50.d
Concupiſcentiæ figura in ſcorpione.58.f
Concupiſcentiam duo fugant.25.c

Cogitatio.

Cogitationes ſunt tela, quibus dæmon nos ferit. 52.b
Cogitationum fons,& origo eſt cor.52.b
Cogitationum carnalium damna.52.i.53.b
Cogitationes variæ.52.e

Conſideratio.

Conſideratio noſtra circa quatuor verſatur. 52. m.217.b
Conſiderationis virtus.194.g
Conſideratio eſt radix omnium virtutum.193.e
Conſideratio res optima.161.b
Conſiliarij qui eſſe debeant.58.b.149.i
Conſuetudo peccandi quam periculoſa.57.k
Mala quæ inde oriantur.57.l

Contemplatio.

Contemplatio reficit mentem.31.e
Quibus adiuuetur.31.i
Quibus impediatur.32.b.35.l
Delectationem non laborem parit.33.e
Quomodo deſignatur.33.k
In hac uita eſt imperfecta.24.e
Contemplationis fructus.32 d.i.33.e
Quattuor genera.35.d
Sex differentiæ.38.i
Contemplationi quæ blandiuntur.39.d
Contemplatione transformamur.33.d
Contemplationis obiecta.37.b

Contemplatiuus.

Contemplatiuus uir quam ſit prudens. 31.i.d.g
Contemplatiuo reuelatur,quomodo debeat uiuere. 77.l
Contemplatiuus deſcribitur.36.d
Contemplatiui uiri exercitium.35.i.32.b
Contemplatiuus deſpicit terrena.31.k
Conuerſationi quatuor neceſſaria.218.i

Contritio.

Contritio reconciliat omnes peccatores.66.i
Vnde oriatur.26.l.38.f
A quo incipiat.37.e.56.m.59.d
Eſt lux.59.c
Eſt aqua,quæ abluit animam.60.e
Contritionis ſtatus.38.g
Effectus mirabilis.88.m
Bona.59.m
Contritis apparet Deus.36.g

Cor.

Cor benignum ſuffert aliorum errata.22.K
Eſt quaſi clauſtrum.210.f
Quomodo percutiatur à Deo. 123. a. 56.c
Quomodo eſt mortuum.41.k
Quibus infeſtetur.45.K
Eſt altare in quo Deo ſacrificamus.56.c
Sine charitate eſt lapis.53.d
Cor triplici litera ſcriptum,c,o,r, cameram, omnipotentis regis,deſignat.224.c
Corda noſtra ſunt lampades illæ Virginum. 56.a
Corda noſtra uarijs nominibus deſcribuntur. 56.d
Cordis infirmitas quadruplex.167.K

Correctio.

Correctio eſt ſagitta in manu potentis.54.c
A quibus,& quomodo fieri debeat.54.l
Correctionis comites.54.d
Correctionis defectus quot mala pariat. 55.d. 160.a

Crux.

Crux est scala, qua ascendimus in cœlum. 43.i. 44.b
*Est arbor.*43.g
*Est virga.*44.l.43.b
*Est baculus peccatoris.*39.l
*Est lignum in aquis Marath.*41.f
*Signum salutis.*40.e
*Cur respicienda.*40.b
*Crucis baculum timet diabolus.*39.m
Crucis baculus nobis necessarius. 40.b
Crucis quatuor ligna quid significent. 40.d. 43.m
*Crucis mysterium quibus designatur.*42.e
*Crucis fructus.*43.g
*Crucis virtutes quinque.*44.f
*Crucis Christi titulus descriptus.*231.c
Creaturæ *sunt vestigia Dei.*37.g

Cupiditas.

*Cupiditas frangit charitatem.*48.f
*Mortem infert.*48.k
Suscitat rixas in capitulis electionum. 155.g
*Tres habet propagines.*48.b
Culpa, *& pœna humilitate delentur.*104.c

Cura.

Cura animarum tam grata, quam contemplatio. 87.l
*Non omnibus committenda.*93.d

Curiositas.

*Curiositas reprehenditur.*81.e
*Efficit mentem uanam.*225.e
*Vt est peccatum.*53.m
*Vitanda in acquisitione scientia.*82.a
Curiosis quid respondendum. 54.c

D

Defuncti.

Defunctorum animæ quibus adiuuãtur. 92.b
*Defunctorum triplex differentia.*131.k
Delitiæ *carnis fugiendæ.*70.d
Delectatione *diabolus tegit venenum peccati ut animam alliciat.*211.e

Dæmon.

*Dæmon quomodo expellitur.*64.d
Per quod immittat cogitationes. 52.b
Dolet ob confessionem, & contritionem. 62.k
*Nos tentat quattuor modis.*210.c
*Magis in Quadragesima, quam alio tempore nos tentat.*211.m
*Magis tentat religiosos, & quibus tentationibus.*186.l
Desperationis *damna.*41.l
*Desperationis figura.*61.a

Deuotio.

*Deuotio non semper haberi potest.*34.a
*Quibus excitatur in nobis.*73.e
*Designatur.*73.l
*Dum sumus in via non est pura.*75.e
*Cur sit regno cœlorum comparata.*75.d
*Deuotionis effectus.*34.b
*Deuotus uir describitur.*73.e
*Non accipit regimen prælationis.*75.g
Quæ debeat habere. 96.c

Detractor.

*Detractor quid sit.*72.g
*Quibus comparetur.*73.b
*Expellendus est.*73.c
*Puniendus.*72.m
*Corrigendus.*82.f

Deus.

Deus tripliciter peccatorum miseretur. 133.d. 133.f
*Cur permittit bonos tribulari.*207.f
*Est fons luminis.*100.a
*Est pater habens duos filios, angelum, et hominem.*59.b
Sex maledixit. 169.m
*Deo proprium est misereri.*133.f
Differentia, *quæ debet esse inter prælatum, et subditos.*55.b

Diabolus.

*Diabolus diuitijs nos decipit.*47.K
*Quomodo homines impugnat.*51.l
*Quæ proponat hominibus.*71.e
*Animam ingreditur.*64.c
*Toto homini quomodo dominetur.*64.d
*Quomodo, & cur impediat confessionẽ,*64.f
*Semper nos persequitur.*171.g
*Ad tria mala hominem ducit medio peccato.*169.l
Nouẽ habet filias diuersis nuptui traditas. 192.m
Dies *creationis mundi denotant virtutes.*94.d

Discordia.

*Discordia fratrum periculosa.*53.b
*Discordia Prælatorum, & subditorum.*156.e
*Discordiam seminantes sunt peiores quam illi, qui crucifixerunt Christum.*53.c
*Discordes sunt leprosi.*53.f

Diuitiæ.

*Diuitiæ impediunt animam.*45.b
*Cur dicantur spinæ.*45.l
*Sunt stercora.*45.m
*Sunt mola asinaria.*46.e
*Reddunt homines instabiles.*46.c
*Morte extinguuntur.*128.b
*Sunt modica bona.*48.b

Diuites.

*Diuites araneę sũt similes.*128.d.45.e.47.i.49.e
*Cruciantur tripliciter in inferno.*46.e.f
*Sunt ueluti pueri insipientes,*46.g
*Miseri sunt.*48.g
*Non possunt uidere Christum.*49.b

Doctor.

Doctor vt sit malus. 94.a
Reprehenditur. 78.g.80.l
Est murus Ecclesiæ. 81.c.84.g
Dona *Dei quomodo abolemus.* 59.c

E

Ecclesia.

Ecclesia dicitur sol. 42.c
Dicitur vinea. 24.b
Dicitur arca Noe. 85.k.114.m
Dicitur ciuitas omnibus communis. 82.l. 84.a
Ecclesia militans, & triumphans quomodo designatur. 23.i
Ecclesiæ muri. 84.e.81.c
Lapides. 83.e
Virtutes. 83.f
Figuræ veteris testam. 83.m
Ordines. 85.d
Fundamentum. 85.i.115.e
Ecclesiæ obediendum ab omnibus. 83.a

Elatio.

Elatio mentis quid sit. 92.c
Elatio vitanda. 92.e

Electio.

In electione prælatorum septem conditiones attendendæ. 161.m
Electionis formæ quattuor attendendæ. 234.b
Electionis exemplum. 162.m
In electione prælati quattuor necessaria. 234.e
Eligibilis persona quæ sit. 162.i.m. 163.g.l

Eleemosina.

Eleemosina ieiunio coniungenda. 106.f
Debet fieri de proprio, & de meliori. 86.e
Qua intentione fieri debeat. 86.g 87.f
Eleemosina remittuntur peccata. 87.g
Eleemosinæ exemplum. 86.b
Eleemosina fructus. 86.a. 106.f
Eleemosina est thesaurus in cælo. 86.c

Eucharistia.

Eucharistiæ sacramentum quomodo recipiendum. 40.b
Est lignum vitæ in medio paradisi. 88.d
Quanta præparatione, & puritate sumendum. 88.b.89.f
Varia habet nomina. 88.d
Qui sumunt indignè moriuntur. 89.b
Eucharistiæ sacramento qui sint indigni. 90.g
Eucharistiæ fructus. 90.b.91.b
Eucharistiæ figura in veteri test. 89.c.d.90.l
Eucharistiæ sacramentũ consolatur hominẽ. 89.k
Eucharistiam sumpturus debet probare seipsum quo ad sex. 90.e
Eucharistiæ sacramento quot insint mirabilia. 91.m
Eucharistia est fulcimentum vitæ spiritualis. 90.l
Euãgelium *de Maria, & Martha per quas vita actiua, & contemplatiua describitur, cur legatur in Assumptione Beatæ Mariæ Virginis.* 218.c

Exemplum.

Exempla immutant corda intuentium. 92.b
Exempla Pastorum quomodo describantur. 92.i
Exemplum Christus vt daret, passus est. 92.i 93.c
Exempla sunt lampades accensæ. 92.k
Exempla cur magis moueant quam verba. 93.c
Exempla maiorum sequenda si recte præcedant. 93.g.222.k
Exempla mala dantibus quid dicatur. 96.d
Exemplum pulchrum de vi gratiæ. 178.d
Exempla sanctorum proponenda sunt subditis. 178.e
Exemplum nostrum Christus, quod quisque sequi debet. 226.b
Excessus animam grauat. 101.d
Excessus in prælatis causa est ambitio. 151.f

Exitus.

Exitus à peccato multiplex. 68.c
Exitus diuitum. 87.e
Exitus à peccato duplex. 169.l
Extasis *quomodo fiat.* 34.m.36.c
Extasis effectus. 35.b
Expositio *sacræ scripturæ sit quattuor modis.* 87.h

F

Fides Ecclesiæ fundamentum. 85.i
Est altare super quo sacrificatur Deo. 95.f
Dicitur stella, & luna plena. 95.b
Est vna sanctorum noui, ac veteris testamẽti. 95.i
Est tunica inconsutilis. 115.c
Cur dicitur via. 221.m
Fide fit homo Dei amicus. 93.k
Fama *bona cui comparatur.* 96.d

Fortitudo.

Fortitudine itur de virtute in virtutem. 96.a
Fortitudo in quo consistat. 95.l
Quomodo describatur. 95.m
Quomodo custodiatur. 96.b

Flagella.

Flagella cur infligantur bonis. 207.b
Cur malis mittantur. 207.l
Franciscus *causa multorum ordinum.* 96.e

G

Gaudium plenum quale. 23. b
Gloria.
Gloria quibus obtinetur. 25. d
Quid sit. 24. f.
Est aqua uiua. 25. b.
Gloria descriptio. 25. a
Gloriæ corporum beatorum splendor. 23. b
Gratia.
Gratia quid sit. 26. i
Humanum appetitum ad se trahit. 50. c
Est unguentum, quo sanantur uulnera mentis. 66. a
Dicitur lux. 91. i. 99. i. m
Nomine olei in Sacra Scriptura describitur. 96. l. 99. i
Exprimitur per manum Dei. 97. i
Liberat ab omni tentatione. 97. m
Cur nomine aquæ declaretur. 98. b
Vnde dicatur gratia. 99. b
Est uita anima. 100. f.
Dicitur ignis. 100. m
Gratiæ necessitas. 100. l.
Effectus. 97. d. 99. c. k. 100. c. i
Simbolum. 96. k. 97. b
Similitudo. 26. m
Gratiam inuenerunt homines apud alios ob multas causas. 98. f
Gratias Deo agere debemus. 20. d.
Gula.
Gula uirginitatis aduersatrix. 96. b. 101. b. 109. b. 214. b
Quomodo refrenanda. 101. f
Orationem impedit.
Hominem a Deo separat. 101. l
Gulæ damnum. 101. d. b. 123. m.
Gulæ dediti sepeliuntur in inferno. 101. d.
Gulositas dicitur spiritus immundus. 103. c

H

Hæresis quid sit, & p qd significetur. 80. a
Hæretici puniendi sunt. 79. l
Per quid designantur. 79. m
Quibus armis impugnandi. 81. b
Hypocrisis.
Hypochrisis impedit orationem. 117. c.
Hypocritas magis detestatur Deus, quam apertè malos. 118. i. 190. c
Hyppocrita cui sit similis. 118. g
Hypocritæ qui sint. 118. e
Hypocritæ sunt claudi, Holocaustum et Prophetæ Baal. 117. e
Holocaustum. Quomodo offerimus. 74. g
Homo.
Homo est arbor auersa, cuius radices sunt in cælo. 28. b
Quomodo beluis similis efficiatur. 104. k. 54. a
Est seruus Christi per creationem, & iure belli. 231. a
Hominum ætates quattuor. 180. c
Varia genera. 31. b
Status ante, & post peccatum. 66. m.
Deo placentium tria genera. 213. m
Hominis dignitas. 105. e
Hominis solius est scienter scire canere. 143. l.
Homines probi quomodo a Deo probantur. 28. f
Homines aliqui ex omni gente saluabũtur. 24. k.
Honestas est flos redolens. 49. i
Hospitalitatis præmium. 85. m
Humilitas.
Humilitas est murus omnium uirtutum. 103. i 214. f
Est scala Iacob. 104. f
In uestitu deprehenditur. 104. b
Meretur iustificationem. 103. b
Humilitatis laus. 103. l
Effectus. 104. b. 204. b

I

Ieiunium hominẽ ad Deum conuertit. 106. g
Vitia comprimit. 106. m
Est in præceptum. 107. g
Quando non meritorium. 107. d.
Ieiunij quatuor bona. 106. b
Exempla sanctorum uaria. 107. f. h. i
Forma. 107. b
Effectus. 107. k
Comites quattuor. 107. k
Iactantia tollit omne meritum. 103. e
Impœnitentia quid sit. 82. b
Imago hominis. 104. l.
Infirmitas.
Infirmitates animi uariæ, per uarias corporis infirmitates designatæ. 121. g
Infernus cur dicitur lucus. 153. m
Ingratitudo.
Ingratitudinis pœna. 121. f. 20. e
Ingratitudo reprehenditur. 121. c. 19. l.
Ingratitudinis malum quam graue. 121. e
Innocentia quid sit. 222. b
Inuidia.
Inuidia est mater iræ. 118. k.
Est lepra. 53. g. 116. b
Est mater detractionis. 72. i
Est fera pessima 116. b
Quot mala pariat. 116. m. 117. b.
Hominem a Deo separat. 116. e
Quid sit. 53. g
Inuidiæ occasio. 58. b
Inuidi sunt agricolæ Diaboli. 53. b
Peiores quàm crucifixores Christi. 53. g.
Quæ mala committant. 53. b.
Inuidorum mala opera. 72. k

Ira.

Ira eſt filia inuidiæ. 118. *k*
Eſt lepra. 118. *m*
Lumen orationis impedit. 118. *l.m.* 119. *b*
Ira Dei contra peccatores. 126. *b.*
Iracundos deteſtatur Deus. 119. *c*

Iudicium.

Iudicium extremum quale erit. 63. *i*
Quam timendum. 131. *a*
Contra prælatos. 111. *k*
Contra Angelos, ac uarios homines ſeuerũ. 110. *d.*
Iudicij diuini cõſideratio valet ad tentationes ſuperandas. 108. *c*
Iudicij timor. 108. *c.* 109. *c*
Iudicij exſtremi calamitates fugiendæ. 109. *g*
Iudicij extremi deſcriptio. 110. *k.* 111. *e*
Iudicium duplex. 18. *d*
Iudicium Dei contra peccatores. 109. *k*
Iudicia Dei non indicanda. 110. *c*

Iuſtitia.

Iuſtitia quadruplex. 76. *d*
In quatuor conſiſtit. 151. *a*
Iuſtitiæ exemplum Traiani. 106. *b*
Rectitudinem Chriſtus oſtendit. 106. *c*
Tres partes. 222. *b*

Iuuenes.

Iuuenes debent pugnare contra tentationes. 119. *i*
Exempla a quo ſumere debent. 185. *l*
Mali. 119. *l.* 120. *g*
Iuuenum conditiones. 119. *l*
Superbia in tribus. 120. *b*
Iuſtitia in tribus. 120. *c*
Luxuria in tribus. ibidem.
Sapientia in tribus: ibidem.
Humilitas in tribus. 120. *d*
Caſtitas. 120. *f*
Alij boni, alij mali. 120. *b*
Tria mala. 120. *l*
Iuuenum proborum varia genera. 120. *i*
Iuuenibus tria neceſſaria. 119. *f*

L

Lachrymæ unde oriantur. 122. *b*
Lachrymarum fructus. 122. *g*
Lachrymare ob tria debemus. 122. *b*

Latus.

Latus Chriſti eſt oſtium. 41. *f*
Latus Chriſti cur perforatum. 42. *g*
Lateris Chriſti ſanguis, & aqua. 42. *l*
Lepra *ſignificat peccatum.* 168. *c.*
Lex *contra hypocritas,* 117. *m.*
Liber Sacræ Scripturæ deſcribitur. 87. *g*
Quomodo ſcriptus. 87. *b*
Continet oĩa neceſſaria ſaluti noſtræ. 88. *b.*
Librum de anima, ex quo quilibet condemnandus eſt, legere oportet. 112. *f*
Liber ſignatus ſeptem ſigillis eſt æterna Dei diſpoſitio, cuius ſigilla ſunt. 228. *i*

Lingua.

Lingua muro dentium, & labiorum cur circumdata. 51. *m.* 71. *i*
Lingua, quando bene regitur. 72. *f*
Locutio *quando fieri debeat.* 72. *c*
Lotus *quis dicatur.* 60. *e*
Lauare nos quomodo debeamus. ibid.

Luxuria.

Luxuria deſcribitur per aſinos. 47. 1.
Vnde oriatur. 126. *e*
Quæ infirmitas animæ ſit. 125. *b*
Eſt fœtor. 126. *b*
Luxuriæ mala. 49. *f.* 123. *f.* 125. *f.*
Luxuriam vt vitet quis, quid agendum. 124. *b*
Luxurioſi ſimbolum. 123. *b.*
Lux in quatuor naturis reperitur. 76. *f*

M

Magdalena typus pœnitentiæ. 66. *a*
Magdalena figura cõtriti peccatoris. 66. *f*

Malum.

Mali homines fugiendi. 50. *b. l*
Malitioſi figura. 82. *l*
Maledicta a Deo quæ ſint. 26. *d*

Maria.

Maria virgo eſt fons unus aſcendens de terra. 13. *c*
Eſt hortus, & paradiſus. 14. *a*
Eſt ſtella maris. 16. *f.* 19. *d*
Eſt aurora. 17. *c.*
Eſt conſolatrix tribulantium. 18. *a*
Eſt nobis in protectionem contra mundi, et Diaboli pericula. 18. *k*
Fuit plena gratia quantum potuit capere. 16. *f.* 19. *d*
Fuit noua mulier. 233. *b*
Quomodo aſſumpta. 13. *e.* 17. *h.*
Reconciliat peccatores. 15. *d*
Eſt benedicta ſuper alias mulieres. 17. *f*
Mitigat iudicium, & ſententiam Dei contra peccatores. 17 *g*
Eſt adiutorium morientium. 18. *d*
Quomodo cõcepit. 18. *m*
Cur dicitur virga. 113. *i*
Cur dicitur arca. 113. *l*
Cur deſcribitur porta. 180. *e*
Diuerſis modis deſcribitur in ſacris litteris. 13. *d.* 14. *d. l.* 15. *a.* 16. *g. l.* 17. *m.* 18. *k.* 19. *b*
Mariæ auxilio defendimur ab inimicis. 15. *b*
Mariæ fomes peccati extinctus fuit. 15. *k*
Humilitas. 15. *l*
Natiuitas, & ſanctificatio. 16. *e.* 18. *f* 19. *d.*
Quattuor priuilegia. ibid.
Natiuitas, & aſſumptio. 18. *m.* 19 *g*
Manſuetudo *eſt ſcutum patientiæ.* 209. *c*

Matrimonij *vinculum*. 30.*h*

Meditatio.

Meditatio quomodo differat à contemplatione. 38.*a*

Quomodo differat a cogitatione. 38.*e*

Meditationis effectus. 38.*f*

Meditatione videmus Deum. 38.*h*

Medicina.

Medicina peccatorum. 60.*a* 63.*b* 66.*b*

Mendatii *mala*. 72.*f*

Mensæ *acumbentes quid obseruare debeãt*. 72.*d*

Mel quomodo generetur. 27.*l*

Mellis natura ibid.

Mens.

Mens quomodo eleuetur. 161.*b*

Per quid eleuetur. 107.*a*

Mentis puritati tria necessaria. 109.*g*

Mentis letitia ieiunium. 107.*c*

Ministri.

Ministri principum, & prælatorum. 30.*m*

Ministri Dei partes quæ sint. 199.*i*.

Ministris Dei quid sit necessarium. 199.*m*

Mors.

Mors a bonis non timetur. 128.*e*

Decipit multos. 128.*g*

Semper expectanda. 128.*b*

Mortis consideratio multorum bonorum causa. 127.*g*

Amara memoria. 131.*i*

Memoria semper habenda. 131.*d*

De morte amicorũ quomodo gaudendum. 132.*b*

Moriendum sibi quomodo. 128.*m*

Misericordia.

Misericordia Dei magna. 66.*d* 133. *a k*. 228.*m*

Quomodo impetranda. 132.*d*

Quid sit. 22. *l*

Misericordiæ Dei erga peccatores uaria exempla. 134.*f*

Mulieres.

Mulierum familiaritas quot parit incomoda. 50.*k* 51.*g*.

Mulierum malitia. 51.*b*

Mundus.

Mundus est mare fluctuans quadruplici ratione. 17. *b* 212. *i*

Est carcer. 135.*d*

Habet multos laqueos. 47. *b*

Est fornax Babilonis. 49. *c* 98. *c* 169. *i*

Mundi variæ figuræ. 135.*a*

Munera.

Munera non recipienda. 113.*f*

A sex hominum generibus accipi non debent. 135.*f*

Mysterium.

Mysterium redemptionis humanæ decem considerationes complectitur. 129. *m*

Mysteria multa mirabilia in Sacramento Eucharistiæ. 91. *m*

Mysteria magis deuotione, quam studio intelliguntur. 52.*c*

N

Natura humana fluxa, & momentanea. 129. *e*

Natura humana instabilis quomodo sanatur. 21. *d*

Natiuitas *Christi*. 229.*a*

Nomen.

Nomen domini suaue est. 140.*e*

Est vtile. 140.*e*

Nobilitas *quæ vana sit*. 100.*m*

Nouitius.

Nouitiorum habitus. 198.*e*

Nouitio quæ consideranda sint. 194.*l*

Nouitius cui comparatur. 29.*b*

Nouitiorum conuersatio. 186.*a*

Nouity dicuntur Nazarei. 199.*e*

Nouitius dicitur vas nouum. 62.*k*

Numerus.

Numerus centum quadraginta quatuor milium quid significat. 23.*i*

Numerus quadragenarius insignis. 135.*g*

Numerus quaternarius nobilis. 136.*f*.

O

Obedientia duplex. 127.*f*. 144.*l*

Quomodo esse debeat. 145.*e*. 195.*i*

Obedientiæ mira vis. 144.*e*

Exemplar. 144.*b*

Exempla varia. 144.*i*.*m*.

Obediendum Deo. 127.*e*

Obstinati *quales sint*. 82.*i*.

Oculus in sacra scriptura intentionem significat. 105.*i*.

Oculi custodiendi sunt. 49.*e*

Oculi per peccatum excæcati illuminantur per pœnitentiam. 68.*a*

Odium.

Odium quot malorum causa. 147.*d*

Odij remittendi exempla. 147.*f*

Odium, & rancorem habentes damnantur in sacra scriptura. 147.*b*

Officium.

Officium diuinum quomodo recitandum. 143.*g*.

Officium recitare dicitur prophetari. 144.*a*.

Recitari debet cum attentione. 143. *l* 189.*g*

Quanta reuerentia recitandum. 143.*k*

Offensæ *proximi prius remittenda, quam venia de propriis petenda*. 66.*k*

Opera.

Opera absque charitate imperfecta sunt. 30.*b*.

Vt sint meritoria quatuor debent habere. 93.*m*

Quomodo Deo sint grata.145.l
Meritoria.146.e
Necessaria sunt.146.c
Non sunt condigna beatitudinis.23.g
Opera mentis purgatæ.65.e
Opera bona sine fructu quæ sint.65.g
Opera hipocritarum infructuosa.118.d
Operum, quæ domino offeruntur duo genera.105.m
Operibus bonis inuigilandum.129.i.132.a

Oratio.

Oratio quid sit.141.e
Quomodo esse debeat.141.e
Curat infirmitates corporis, & animæ.142.b
Cur statim non exaudiatur.142.i.
Fugat Dæmones.139.b.141.b
Quomodo designatur.33.g.141.a.d.f.
Per eleemosinam exauditur.87.a
Cur in ecclesia facienda.137.b
Qualis exauditur.137.e.k.138.a.140.l.
Oratio collegij multum valet.142.c.k
Oratio deuota pro inimicis fieri debet.149.b
Quomodo designatur.137.m
Orationis, vt exaudiatur, quatuor circunstantiæ.140.m
Locus oportunus qualis sit.140.k
Comites duo.138.e.26.c.141.m
Tres species.138.a
Duplex modus.136.l.142.b
Orationi quę necessaria sint, vt sit perfecta.122.l
Oratione pugnandum contra inimicos.26.c.141.m
Videtur Deus.38.m
Quid petere debeamus.17.l
Scientias comparamus.81.b
Orans debet esse vnitus cum Deo, & proximo.137.c
Ostium cordis pulsat Christus.67.a

Otium.

Otium est fugiendum.213.c
Est paralisis.147.l
Otij Typus.147.k.
Otiosi reprehenduntur à Deo.147.i
Designantur in Thobia.147.k
A carne tentantur.215.m
Otiosis quid conueniat.146.c

P

Paradisi amenitas.23.c
Ianua clauditur malis.152.l
Quot, & quæ portæ.180.f
Passio Christi, & martyrum cur dicitur vinum.42.m
Patientia nobile vincendi genus.210.d
Patria cælestis cur dicitur deserta.23.b.

Pastor.

Pastorum munus.178.g.235.c
Pastores debent pascere exemplo.177.
Pastores cæci.177.i
Pastores subditis quæ debeant explicare.164.c.177.k
Pastores quæ vitia fugere debeant.160.g
Pastores quæ scire debent.81.k
Pastoribus tria necessaria.156.k.158.k

Pauperes.

Pauperes dicuntur primogeniti.46.b
Sunt diuites in cælo.46.i
Sunt a Deo.46.m
Paupertas reddit hominem aptum ad sequendum Christum.46.i
Paupertas comendatur.176.a
Paupertas duplex.48.l
Paupertatis vis.46.k

Pax.

Pax vnit.53.i
Pacem quæ nos doceant.53.k
Pacis ob bonum debemus aliquid dimittere.53.e
Pacem qui non habet cum proximo, nec etiam cum Deo habere poterunt.53.e

Peccatum.

Peccatum est regio longinqua, & regio vmbræ mortis.59.c.
Quomodo expellatur.67.k
Quomodo impediat confessionem.61.c
Quomodo deleatur.57.a
Peccati status.60.g
Effectus mali.66.k.170.b.169.b
Peccator ad pœnitentiam inuitatur multipliciter.67.d
Dimittens pœnitentiam.60.a
Obstinatus durior est lapide.66.g
Reuertere ad peccatum grauius peccatum.65.k
Peccatum abscondit faciem Christi a peccatore.98.b
Non semper memoria reuoluendum.103.l
Peccatum mortale quomodo interius perpetratur.166.d
Sine pœnitentia non sanatur.174.d
Peccatorum gradus.166.e.26.a
Peccatorum damna.166.g.167.k.170.l.167.c.& e.
Peccatum reddit mentem instabilem.169.g.142.a
Peccatum excæcat.171.i
Peccator significatur per Lazarum fœtidum.65.b
Absque diuino auxilio surgere nequit.96.i
Est cæcus.165.m.164.k.63.l
Septem modis a Deo recedit.167.a
Significatur per puerum mortuum, quem non potuit resuscitare baculus Eliśei.164.k.61.a

Quibus moueatur ad pœnitentiam.25.l
Quibus detineatur in peccato.27.a
Quæ bona accipiat ex inſpectione crucis. 41.c
Effundit ſanguinem Chriſti.43.e
Ad Deum accedere non poteſt niſi per contritionem. 66.m
Quibus cathenis ligatur. 57.l
Quibus ſit ſimilis. 61.m
Vocatur a Deo. 63.e.
Tria facere debet.64.b
Peccatoris relapſi pœnę. 45.f
Peccata quomodo redeant. 121.e
Quomodo curantur. 165.b.130.a
Peccatores excitat Deus. 60.e
Peccatorum recordatio qualis eſſe debeat. 60.m
Peccatorum quattuor radices,infectę. 171.l
Pericula huius mundi varia. 184.g
Pericula mundi ſeptem præcipua.168.g
Perſeuerãtia ſola inter virtutes coronatur.150.b
Perſeuerantia variè deſcribitur. 150. c

Petitio.

Petitio quid ſit. 139.d
Cui facienda. 139.k
Quomodo facienda. 139.m
Quo fine facienda. 140.f
Fruſtra fit quattuor modis.140.g
Petendum quid ſit.139.d

Philoſophia.

Philoſophiæ vtilitas.80.l.82.d
Simbolum.81.a

Pietas.

Pietas Chriſti erga homines. 152.f
Quid valeat,et quantum grata Deo.152.d
Pietatis varia exempla.152.g
Piſcina eſt baptiſmus.25.b
Eſt confeſſio ibidem.

Pœnitentia.

Pœnitentia eſt neceſſaria. 53.a
Eſt Deo grata.174. c
Debet eſſe aſpera. 174.i.
Moderatè facienda.59.a.165. a
Deſignatur per vnguentum. 175.f
Eſt piſcina.67.l
Deſignatur per fel piſcis Thobiæ.66.b
Quomodo fiat dulcis,& facilis.172.m
Variis figuris deſignatur. 128. a.169. b. 173.l.c
Diuinam ſententiam reuocat,
Datque gratiam.33.b
Declaratur per librum Apocalip. 173.b
Non ſolum prædicando, ſed etiam agendo. 173.m
Conſeruat animam ne corrumpatur. 175.l
Deſcribitur per mare rubrum. 175.k
Sera reprehenditur. 57. b
Non differenda. 128.l
Pœnitentia tempus. 60.d
Status. 60.g
Amaritudo quomodo condiatur. 75. f
Pœnitentiæ perfectę quæ ſint neceſſaria. 61.l
Inuigilandum. 129.g
Pœnitentiam nihil poteſt impedire. 67.f
Pœnitentis Typus Magdalena.66.a
Figura.63.a
Fructus. 63.a
Qualitates.57. e
Pœnitens per quid deſignatur. 129.g
Pœnæ inferni ſunt ſeptem. 154.c
Poteſtas ſecularis a Deo. 151.g

Prælatus.

Prælatus quomodo ad puniendum proceedere debeat. 54. i
Quamobrem dicitur ſol. 78.c
Ignarus quid ſit.79.i
Non debet eſſe auarus. 157. m
Oues paſcere non tondere debet.159.g
Paſcat oues tripliciter.159.i
Qualis eſſe debeat.162.g.30. e.205.f
Non recipiat munera. 164.i
Prælati mali.30.k.55.d
Quomodo Eccleſiam amplificare debeat. 48.g
Tentantur de vana gloria. 78.m
Nihil timere debent dum corrigunt.54.f
Quales elegendi.54.h.159.k
Quibus ſint aſſimiles.54.f
Puſillanimi dicuntur fures. 155.f
Quare dicantur gigantes. 155. b.157.i. 204.b
Quomodo debent eſſe angeli ſcalæ Iacob. 156.b.164.f
Prælati typus eſt Samaritanus.54.e
Officium. 54.e.g. 164.f.234.i
Varia munera.154.g.84.g
Quattuor deteſtanda.234.k
Prælatorum cauſa eccleſia deſolatur. 93.d
Crimina. 84.i. m.85.c
Reffectio eſt ſcientia ſacrarum ſcripturarum.79.h
Prælatis quando non obediendum. 144.d.155.c
Scientia diuinæ legis magis quam humanæ neceſſaria. 158.a. c.g.77.i
Malis obediendum in his, quæ non ſunt contra Deum.155.d
Tria precipuè requiruntur. 219. e
Tria nos debemus.234.m

Præbendæ,pueri non concedendæ.162.e

Prædicator.

Prædicator quę debeat prædicare. 84.a.148.a 176.d
Prauę vitę cui ſimilis. 94. a
Quomodo moueat peccatores. 100.e
Veritatem ſcripturarum debet ſine timore, declarare principibus, & eorum vitia arguere.51.176.c

Debet precedere auditores vitæ sanctitate.
84.a.177.b
Quatuor præcipuè debet prædicare. 178.l
Qui ob mercedem concionatur. 179.b
Prædicatoris munus quam sit difficile. 79.f
Exemplar. 176.f
Prædicatori quatuor necessaria. 179.f
Prædicatio est cibus. 78.m
Est aqua. 79.g.178.i
Mouet ad contritionem. 21.b.176.e

Princeps.

Princeps secularis, & ecclesiasticus describitur. 151.k
Munera non accipiant. 152.e
Principi quatuor necessaria. 151.b.m
Principum errata. 152.a

Prudentia.

Prudentia a brutis discitur. 148.g.149.b
Prudentiæ symbolum sal. 148.e
Partes. 148.i.149.b
Quatuor species. 148.k
Effectus. 198.k

Pulchritudo.

Pulchritudo animæ. 136.b
Virginis quibus constet. 148.a
Spiritualis. 147.b
Pulchritudini quatuor necessaria. 147.l.
Punitionis *diuinæ causa.* 56.k
Punitionis peccatorum exempla. 205.k

R

Religiosus debet vitare seculares. 30.i.192.d
Debet relinquere terrena. 46.d
Comparatur horto concluso. 49.b
Est arbor in medio paradisi. 55.m
Otiosus, 186.c.194.i.200.f
Quomodo extra claustra exire debeat. 186.e
Variis nominibus appellatur. 192.i.
Debet amare solitudinem. 193.i
Religiosi habitus. 186.d
Fiducia. 186.f
Vita. 181.
Figura in sacra scriptura. 181.m.194.b.197.c
Religiosi deuoti non accipiunt animarum regimen. 75.i
Religiosi nomine. 146.m
Religiosi ingredientes religionem. 50.b
Gloriantes se de sua religione. 185.d
Mali. 182.d.185.g.190.b
Designantur per quatuor animalia. 182.b
Diuisi in quatuor genera. 194.l.200.g
Religiosorum tres status. 96.f
Claustrum hortus deliciarum, et horius conclusus. 11.a.181.i.183.f
Claustrum est ciuitas munita. 115.b.174.a 181.l
Claustrũ designatur per arcam Noe. 182.f
Claustrum dicitur desertum. 186.b
Claustrum cur dicitur hortus. 189.b.b
Religionis exercitus multiplex. 184.m
Status qualis sit. 197.l
Refugium pœnitentis. 107.e

Remedium.

Remedium contra iram. 119.c
Contra tria peccata. 126.m
In omni necessitate quale sit. 138.k
Reproborum qualis pœna. 153.d

Resurrectio.

Resurrectio Christi qualis fuit. 180.m
Resurrectionis Christi figuræ. 181.b.200.i.231.c

S

Sacerdos *est angelus.* 160.d
Sacerdotis munus duplex. 234.m
Tria officia. 235.f
Quatuor detestanda. 234.K
Sacerdoti necessaria scientia. 160.d
Tria debemus. 234.m
Sacerdotes mali. 84.l
Quare dicantur cornu. 88.i
Sacramentorum *natura.* 204.l.
Sacrificium nullum acceptum nisi offeratur super altare fidei. 95.f
Sanguis *Christi multipliciter describitur.* 94.i
Sanguinis Christi effusio septena designatur. 42.a
Multiplex effectus. 44.b
Sanctorum *duodecim gradus in gloria.* 204.m.
Salus non est extra ecclesiam. 94.c

Sapientia.

Sapientia necessaria est principibus. 150.m
Sapientiæ fructus. 149.f
Sapientiæ apti qui sint. 148.f
Sapientes huius mundi. 149.e
Sapientis officium. 77.a
Satisfactio *fit quatuor modis.* 60.K
Satisfactioni perfectæ quatuor necessaria. 63.b

Scientia.

Scientia ieiunio comparatur. 106.i
Nullà vera nisi cognoscatur Deus. 77.g
Quæ adiscenda. 76.b
Doctorum ope comparanda. 82.b.
Oratione, & contemplatione acquiritur. 82.b.33.b
Duplex. 22.e
Quam necessaria prælatis. 81.b
A Deo petenda. 59.c.
Scientiæ gentilium quomodo vtiles. 82.d
Scientiæ naturales sunt vasa vacua. 79.c
Scientiam qui vult acquirere debet esse bonus. 77.e.79.h
Scirè quid oporteat. 54.b
Scolares tria habere debent. 78.K

Scri-

Scriptura.
Scriptura sacra dicitur panis, & quomodo sumendum. 79. e
Mater omnium bonorum. 81. g
Murus ecclesiæ. 79. l. 81. i
Panis vitæ. 79. e
Ager. 18. e
Arma. 87. i
Vinum. 87. b
Quatuor modis explanatur. 81. d
Scripturæ sacræ nomina varia. 80. k. 81. K
Quatuor sensus. 88. a
Sensus.
Sensus obsidentur, vt deijciatur anima. 51. i
Quomodo relinquendi. 35. m
Quomodo custodiendi. 49. d. 50. a. 51. f
Proni ad malum. 52. a
Sunt radices animæ. 51. e
Sensus hominis duo in Christo reficiuntur. 24. l
Sermo *vt sit rectus quinque obseruanda.* 71. l
Signum.
Signum Cain quidnam fuerit. 69. c. 116. b
Signum Spiritus sancti. 74. k
Signum crucis contra omnia pericula. 110. e
Signa cur præcedent extremum iudicium. 236. m
Silentium *quotuplex sit.* 231. e
Similitudo.
Similitudo pulcherrima. 122. i
Similitudo ordinum ecclesiæ. 139. l
Similitudo de charitate religiosorum. 195. f
Similitudo de mortificatione religiosorum. 195. m
Similitudo de effectibus spiritus sancti. 200. K
Simoniam *eijciebat Christus de templo, sed non omnes simoniacos expulit.* 157. f
Spiritus.
Spiritus sanctus in quo recipiatur. 76. e
Est pax. 98. i
Radix omnium virtutum. 98. k. 99. f
Cur paraclitus dicitur. 201. d
Cur dicitur ignis. 201. i
Quid doceat. 202. e
Cur similis vento. 203. a
Spiritus sancti septem radij. 221. k
Effectus varij. 98. k. 99. f. 201. b
Spirituum varia genera. 201. m
Spei virtus. 94. b
Spes in omni tribulatione debet poni in Deo. 203. g
Status.
Status improborum in alia vita contrarius erit statui proborum. 130. c
Status religionis quot bona. 184. c. 191. c. g. m. 193. l
Superbia.
Superbia quomodo expellatur. 32. a
Quomodo describatur in sac. script. 58. f
Locum vult habere tam in actiua, quam in contemplatiua. 169. c
Latro dicitur. 124. e
Superbia homines efficiuntur belua. 104. i
Superbi quibus describantur. 26. f. 92. c
Cur non possunt intrare in regnum cælorum. 204. e
Semper descendunt dum volunt ascendere. 204. k.
Non eliguntur. 204. b

T

Talentum est gratia. 96. b. 98. i
Talenta nobis data quæ sint. 20. a. 109. b
Talentorum nomine quid sit intelligendum. 112. k
Talentis quis male vtitur. 20. c
Temperantiæ *vis.* 94. g
Temperantiæ modus. 150. e
Tentatio.
Tentatio est annulus, quo anima Christo desponsatur. 54. k.
Vnde veniat. 97. m. 212. m
A quo fiat. 126. k
Tentatio de gula prima adhibetur a Dæmone 102. k
Tentationis remedium. 71. f
Tentationes variæ quomodo superandæ. 108. a
Tentationes sunt aquæ. 31. l
Tentationum exempla. 187. l
Tentationum varia genera. 195. a
Theologia est vera scientia, qua Deum cognoscimus. 76. b
Timor.
Timor futuri supplicij quantus esse debeat. 51. e
Timor seruat animam a peccatis. 206. a. g
Timor extremi iudicij. 236. m
Thobias *typus peccatoris.* 66. g
Tribulatio.
Tribulationes patienter toleramus ob tria. 232. a
Tribulationes iustis mittuntur propter quinque causas. 208. l
Tribulationum virtus. 208. e
Trinitatis *varia vestigia, & similitudines.* 69. f

V

Verbum diuinum quid. 180. a
Verborum, quæ Christus in cruce dixit, meditatio notabilis. 236. g
Verecundia, *quæ impedit confessionem tollenda.* 65. b
Verecundiæ effectus mali: ibidem.
Veritas *facile inuenitur.* 81. l
Vinea.
Vinea quid significat. 191. a
Visitatio quomodo fieri debeat a prælatis. 54. m
Virginitatis simbolum. 124. e
Virtus.
Virtus naturalis quomodo producat affectum nobilio-

biliorem se ipsa.96.g
Virtutes quomodo oriantur.27.b
Virtutes quatuor ad vitam spiritualem necessaria.40.g
Virtutes cardinales designantur per quattuor rotas currus Elisei.223.c
Virtutum gradus.94.i
Virtutibus octo Christum sequimur.219.i
Virtutibus vehimur ad Deum vti rotis vehitur currus.56.b

Vita.

Vita præsens est carcer.22.d
Vita consistit in elementorum harmonia.40.f
Vitæ actiuæ incommoda.44.d
Vitæ brevitas.216.i.217.f
Vita actiua, & contemplatiua quibus designatur.196.l.217.m
Vita nostra vt fluxus aquę.88.c.216.b

Vitium.

Vitia vnde oriantur.27.e
Vitia per quas virtutes tollantur.94.b
Vitia non moriuntur, licet proficiamus in bono.165.f

Vnguentum, *quo peccatorum vulnera sanantur.133.b*

Voluptas.

Voluptas decipit spiritum, & gratiam tollit.71.b
Voluptatis damna.69.k
Voluptates non satiant.69.b
Voluptuosi non exaudiuntur.70.a
Quomodo describuntur.70.e
Damnantur.70.k
Voluptuosorum malus finis.70.b
Voluptuosorum requies brevis.70.f.71.d

Vocatio.

Vocatio peccatorum.63.f.67.a
Vocatio ad pœnitentiam, quę fit per animalia.67.d

F I N I S.

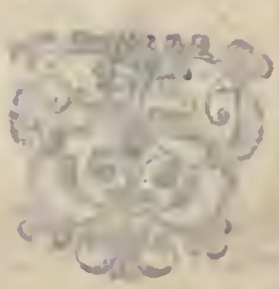

SPECVLVM MORALE,

IN QVO VNIVERSA FERE Sacræ scripturæ loca, ac præsertim figuræ in sensu morali explanantur.

Deum apparuisse diuersis personis sub visibilibus signis.

NOTANDVM, quòd in triplici specie visibili apparuit Dominus: Quia enim lucem habet inaccessibilem, 1. Timot. 6. Et noster intellectus se habet ad ipsum, vt oculus nocturnus ad lucem Solis, ideo oportuit, vt nube se obumbraret, vt sic nobis visibilis appareret. Isa. 19. Ascendet dominus super nubem leuem. Item erat in nobis defectus caloris ex parte affectus: ideo congruum fuit, vt in igne nobis appareret. Ezechielis tertio, Lucæ duodecimo, Ignem veni mittere in terram. Exod. tertio, In figura huiusmodi rubus ardebat, & hic vtraque ex parte affectus. Item erat hebetudo, & error ex parte effectus, & ideo voluit apparere in forma hominis, vt nobis præberet exemplum. Ezec. 1. Gen. trigesimo secundo, Apparuit dominus in lucta Iacob, per quod exprimitur lucta spiritualis, scilicet desiderium redemptionis, quæ fiebat cum duobus brachijs, scilicet desiderij, & affectionis. Apparitio in nube figurat apparitionem in sacramento, apparitio in propria specie, apparitionem in carne, apparitio in igne, apparitionem iudicij, vbi ignis ante ipsum præcedet. Dan. 7. Fluuius igneus, rapiduſque. Gen. 18. Apparuit Dominus Abrahæ in ternario: Tres ait vidit, & vnū adorauit: ad insinuandum mysterium sanctæ Trinitatis: Moysi in igne, & rubo, ad exprimendum sacramentum assumptæ humanitatis. Ignis ipsa deitas; Rubus assumpta humanitas; Rubi incombustio, naturarum inconfusa vnio, virginitatis conseruatio. Sensibiliter manifestatus est pater in voce, Spiritus sanctus in columba, flatu, & igne, vt vox patris assereret filij deitatem, columba Spiritus sanctus in Christo plenam fœcunditatem, quantum ad sacramentalem regenerationem, flatus plenitudinem in Apostolis ad sacramentorum dispensationem: linguæ igneæ plenitudinem quantum ad feruentem veritatis prædicationem. Propter istas translationes symbolicas; Dionysius in Angelica hierarchia ait: Pulchre procreatę sunt informium formæ, propter nostrā anagogiam, non valentē immediatè in inuisibiles extendi contemplationes. Sic ergo in istis apparitionibus sensibilibus primo apparet, quòd in eis est aliquod symbolum similitudinis, sicut in locutionibus translatiuis, vt cum Christus dicitur petra, leo, agnus, & isto modo dominus apparuit Abrahæ, & alijs, vt prædixi. Secundo in his apparitionibus est mysterium anagogicæ informationis eorum: Est enim creatura ad apparentiam dispositionis congruentiam adaptare. Aug. 4. de Trini. Antiquis patribus nostris cum dominus illis apparere dicebatur, voces illę aut species per Angelos factæ sunt; Vnde lex dicitur ordinata per angelos. Galat. 4. Loquebatur enim angelus domini, Moyses ex persona domini. Vnde glo. Hier. Qui Moysi apparuisse dicitur, modo angelus, modo dominus memoratur. Angelus, quia quasi loquēdo exterius seruit; Dñs, quia interius præsidēs loquēdi efficaciam tribuit. Tertiò, in his apparitionibus est mystica apprehensio, ex signis enim assurgimus ad illa. Dionysius de Angelica hierarch.

G Non enim est possibile aliter lucere nobis diuinum radium, nisi varietate sacrorum velaminum anagogicè circumuelatum. Gen. 18. Cum eleuasset oculos Abraham apparuerunt ei tres viri stantes prope eum; tres vidit & vnũ adorauit. Circa secundam apparitionem aduerte, quòd illa est formatiua phantasmatum imaginabilium, expressiua specierum intelligibilium. Hac spirituali apparitione, & reuelatione, vidit Isaias Dominũ sedentem super solium excelsum: animalia, voces, tonitrua. Ezech. 1. Statuam habentem caput aureum. Dan. 2. Ioannis in Apoc. vniuersalis ecclesiæ statum. Hac apparitione, scilicet spirituali reuelatione apparet dominus specialiter destinandis ad prophetandum per illustrationẽ intelligentię: sublimandis ad gubernandũ per
H informationem præsidentiæ: confortandis ad consolandũ per rectificationem conscientiæ. 1. Reg. 3. In diebus illis non erat visio manifesta. Et infra: Addidit dominus, vt appareret in Sylo; apparitione sensibili apparuit patribus, apparitione spirituali Prophetis, quorum tẽpus secundum Aug. incepit à tẽpore Samuelis. Num. 12. Si quis fuerit Propheta inter vos, per visionem, aut per somnium, apparebo ei. Talis enim visio, congruit præcognitioni futurorum, reuelationi secretorum, prædicationi diuinorum eloquiorum.

Isaiæ 6.

Quibus personis apparet Dominus.

ESt aduertendum, quòd apparet dominus tribus statibus hominum. Quod petebat Dauid, dicens: Appare coram Effraim, Beniamin, Manasse. Effraim intelligitur sterilis, vel augmentatus, & significat pœnitentes, vel
I illos, qui dãt eleemosynas, quibus apparet dominus. Item appatet carnem mortificãtibus, quod significatur per Beniamin, qui intelligitur filius dexterę. Mater est concupiscentia, quæ mortificatur in ſętu ieiunij. Prius itaque sunt filij doloris per mortificationem, quam dexteræ per glorificationem. Gal. 5. Carnem. Item apparet deuotè orantibus, quod figuratur per Manassem, qui intelligitur vocans: & significat illos, qui deuotè orant. Item legitur apparuisse tribus hominibus, Abrahę, Isaac, & Iacob. Abrahę apparuit ter, per quod innuitur certitudo de triplici ptęmio ex triplici merito. Prima ex merito dimissionis temporaliũ; Gen. 12. Egredere de terra, & de domo. Vbi innuitur, quòd corpore, & mente debet religiosus mundum dimittere. Secũda ex merito abscisionis omnis carnalitatis; quod figuratur in sacramento Circũcisionis, in qua abscinditur superfluum carnis, Gen. 17. Ambula coram me, & esto perfectus. Tertia apparitio est ex merito humiliatis: Apparuit in conualle Mambre. In conualle notatur humilitas, Mambre intelligitur diuisio, & significat mortem, vbi diuiditur corpus ab anima, quam debemus præoculis tenere ad humiliãdum. Apparuit etiam Isaac, per quem designantur contemplantes. Gen. 24. Egressus erat in agrũ ad meditandũ. Huic apparuit bis, semel cum fulgeret in gemaris, Gen. 26. Secundo post fossionem puteorũ sequenti nocte. Gen. 26. quære de istis quibus apparet dominus, 36. a. a. Apparet ergo vno modo contemplanti scripturas, quod notatur in prima apparitione. Nam geratis intelligitur ruminatio, in quo notatur sacræ scripturæ
L meditatio. Secundo apparet post fossionẽ triũ puteorum. Puteorum fossio, lachrymarum effusio. Sed tres debent esse, quia nunc pro culpa, nũc pro miseria, nunc pro cęlesti patria debemus flere. Apparuit ét Iacob, per quod intelliguntur actiui. Nam Iacob intelligitur luctator, huic apparuit ter, in quo figuratur triplex apparitio propter triplex meritum actiuorum. Primum est propter patientiã aduersitatis, quod figuratur, cum fugit à facie fratris
A persequẽtis. Gen. 28. quod ipse testatur. Gen. 32. Dñs qui apparuit mihi. Secundò propter fugã prosperitatis præsentis vitæ, quod notatur in amplexu Esau, quãdo occurrit ei, in quo notatur, quòd qñ diabolus non põt decipere per aduersa, nititur mulcere per prospera. Gen. 32. Et illum locum vocauit Phanuel. i. apparitio. Tertio propter constantiam perseuerantiæ finalis. Gen. 25. Qñ vocauit ei nomen. Hieronymus dicit, quòd Israel non intelligitur videns Deũ, imò fortis cum Deo: si enim fortis fuisti
B cõtra Deũ, quãto magis cõtra homines pualebis?

Psal. 79.

De Abstinentia.

DE abstinentia quære in tabula de tẽperantia, & in tabula de penitentia, & de mortificatione corporis. Itẽ 2. b. In lib. Reg. de Abigail, quæ ascendit super asinã. Itẽ de abstinẽtia, quære in tota tabula de ieiunio. Itẽ in tab. de Gula. 101. a. b. Itẽ quęre 183. b. Itẽ, 3. Reg. quære de abstinentia, 144. a. Sciẽdum est, &c. Notandũ quod Elias dedit nobis exẽplum abstinentię, & ieiunij; vnde panẽ subcinericium
C comedebat, & aquã bibebat. 3. Reg. 19. Ecce ad caput Elię panis subcinericius, & vas aquę. Item abstinẽtia & ieiunium impetrat, & meretur summi regis familiaritatẽ, scientiæ veritatẽ, corporis formositatẽ, & sanitatẽ. Dan. 1. Pueris aũt his dedit Deus scientiã, & disciplinã in omni libro, & in omni sapientia: Danieli aũt intelligentiã olim visionum, & somniorũ: abstinuerunt aũt diebus decem: post quos

appa-

A apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebãtur cibo regio. Item venit Ioannes non manducans panem, neque bibens vinum, Genes. 40. Pistor Pharaonis propter abusum temporalis lætitiæ legitur suspensus, quia tria canistra farinæ in capite portabat, &c. Item modus abstinentiæ est quando in omnibus medium tenemus, vt neque plus quam expedit, neque minus quam necesse est agimus. Illa enim dies est temperatior, quæ nec nimis calida, nec nimis frigida sentitur. Sic nos temperate viuimus, quando nec extollimur in prosperis, nec deijcimur in aduersis, sed in omnibus medium tenemus. Nam de viro temperato dicitur: Per diem sol non vret te, neque luna per noctem. Item septima dies est dies temperantiæ illo enim die requieuit dominus ab omni opere, quod patrarat. Quia repressionibus a motibus carnalibus per temperantiam anima quietatur in Deo, & Deus in ipsa. Exod. 20. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua; septima Sabbatum domini Dei tui est, non facies omne opus in ea. Quando enim illucescit in anima dies temperantiæ, refrenantur incontinentes motus curiositatis, circuncisi motus elationis, & vanitatis, & est temperies quædam in anima. Ité temperantia cohibet superfluum carnis per votum continentiæ, superfluum animæ per votum paupertatis voluntariæ, superfluum spiritus per votum obedientiæ. Tales possunt dormire in pace cum Salomone in dormitorio conscientiæ, in quo ponitur lectus cogitationis sanctæ. substernitur fœnum carnis miseræ, capitur somnus pacis internæ, si tamen non discooperiatur tectum turbine tentationum, vel impediatur somnus turbine, & strepitu phantasmatum. Nota quòd in templo quod fuit Ezechieli ostensum in transmigratione proportio erat in quattuor, in mensuris, in celaturis, in ædificijs, in sacrificijs; in mensuris, quia nihil erat in hoc templo, quòd non esset mensuratum, quia nihil debet esse in anima spirituali, quòd non sit per temperantiam moderatum. Ezech. 47. Vir qui habebat funiculum lineum in manu metiebatur longitudinem, latitudinem, & altitudinẽ templi; vir iste Christus cuius iudicium iustum, & districtum, funiculus habet æquitatem, linum subtilitatem. Ipse iudicabit omnia opera nostra si sint moderata. Si fuerimus longi, vel longanimes in pœnitentia, lati in misericordia, alti per cœlestia desideria. Vnde Ioan. in Apocal. 11. Datus est calamus similis virgæ. Et dictum est ei quòd metiretur templum, quæ longitudo, quæ latitudo, quæ altitudo eius. Est aduertendum quòd temperantia habet hic incorruptionem quandam, & pro præmio expectat vitam æternam. Ideo in Apocal. dicitur. Qui vicerit dabo illi, &c. Et dicit qui vicerit, quia continuum inest bellum temperantiæ, quòd oportet vincere propter delectationes vitæ contemplatiuæ. Vnde de anima temperata, & abstinente dicitur Eccle. 50. Quasi stella matutina in medio nebulæ. Item temperantia est cingulum aureũ quo cinguntur vestes virtutum, & virium ne maculentur tactu commixtionis illicitæ. Apocal. 1. Præcinctus zona aurea ad mammillas. Hoc cingulum non debet esse nimis laxum per familiaritatem, & extensionem oculorum, & aliorum sensuum ad illicita, sed debet esse strictum cum pœnitentia austera, & cautela debita: ideo religiosi iacẽt cincti. Sed quidam non restringunt cingulum, similes tibaldis, qui in æstate iuxta penu ad vnum habentes corrigiam ad collum. Hi sunt qui loquuntur, & prædicant de abstinentia, & castitate, & non restringunt gulam, nec affectiones in corde, nec carnalitates in carne. Abstinentia, & ieiunium est quoddam præparatiuum, sicut accepturus acutam medicinam, præparat se seruando dietam; sic nos recepturi corpus Christi habemus hanc quadragesimam ad nostram præparationem. Tertij Regum 19. Ambulauit Helias, & venit postquam ieiunauerat quadraginta diebus ad montem Dei Oreb, quod inrelligitur mensa, id est, ad mensam Eucharistiæ. Et sicut nou præparatis accipientibus medicinam, quòd medicina est, vertitur eis in venenum, ita in proposito. Habuit etiam Helias vas aquæ per quod lachrymarum effusio, contritio, & confessio designatur, sine quibus ad mensam Eucharistiæ non debet accedere: & ista ei per angelum ministrantur, id est, per confessionem. Ad ista pœnitens debet induci. Item secundi Paralipomen. 5. Cherubin stabant erectis pedibus, & facies eorum erant versæ ad exteriorem domum. Erectio pertinet ad temperantiam, per quam erigitur spiritus sũ per carnem, eius corruptio aggrauat animã: huic enim vera castitas obtinetur, quando per orationem superior portio rationis erigitur in Deum, & per sollicitam circunspectionem inferior conuertitur ad regendum corpus suum. Ideo dicitur, quòd habebant facies versas, &c. Item temperantia, & abstinentia designatur per lignum cedrinum, quòd suo odore serpentes interficit: sic sobrietas, & abstinentia motus carnales qui in nobis serpunt, reprimit. Item per abstinentiam mundatur lepra gulæ, quæ est lepra Naaman. 3. Regum 5. Vade lauare

Pſal. 121.

B

Voluptatis bestiales motus. Superfluũ ẽperãtia. Religio. dormitor.

E

D

Apo. 2.

Bellum. Pugna.

E

Abstinentia ieiunium.

F

Temperantiam.

G re ſeptiẽs in Iordane, & recipiet ſanitatem
caro tua, & mundaberis. Iordanis intelligitur
riuus iudicij, in quo ſignificatur iudicium
mortis: nihil enim adeo valet ſecundum Gre
gorium, ad mundana carnis deſideria, ſicut
cogitare qualis erit mortua. Septenaria lotio
eſt perfecta huius rei conſideratio, & ſic caro
recipit ſanitatem, cũ tenemus in cibo ſobrie-
tem: valde enim infirmus eſt homo guloſus,
cui ſatisfacere nõ poſſunt terra, mare, & aer.
Item temperãtia deſignatur per Chriſtum in
medio duorum latronum. Ioan. 19. Duo latro
nes deſignant duo extrema abſtinentiæ, per
ſiniſtrum cura carnis in deſiderijs, per dextrũ,
qui de facili conſequitur veniam, nimia mor-
tificatio carnis. Gregor. Corda in cythara ſi
nimis tenditur, raucè ſonat, quia virtus ab-
H ſtinentiæ aut omnino nulla eſt, ſi non car-
nem edomat, quãtum valet, aut omnino inor-
dinata eſt, ſi carnem atterat, plus quam valet.
Bernardus. Carnem oportet reſtringere, nõ ex
tinguere, reprimere, non opprimere, ſeruiat,
non ſæuiat, ancilletur, non dominetur, alio-
quin ſiquis ſecundum eam vixerit, morietur.
Et ideo, vt dictum eſt, Chriſtus in medio duo-
rum latronum crucifigitur. Nota quòd docet
Chriſtus vincere tentationem de gula, exer-
cendo ſe ad ſpiritualem refectionem, dicens,
Matth. 4. Non in ſolo pane, viuit homo, &c.
Quia cum homo ſit compoſitus ex duplici
ſubſtantia, ſicut corpus habet ſuam refectio-
nem in cibis corporalibus, ita anima in ſpiri-
tualibus, cuius ſũt ſcriptura, & verba diuina:
quam refectionem impedit materialis eſca:
vnde Salomon cogitauit carnem ſuam abſtra
here à vino, vt aĩam ſuã transferret ad ſapien
tiam. Eccl. 1. Dan. 1. Tres pueri cauebant ſibi
ab eſca regia, ideo impleti ſunt ſapientia.

I Tenta nos obſecro, dixit Daniel, & dentur
nobis legumina ad veſcendum, & aqua ad bi
bendum: Et ſic fecit. Sequitur: Pueris illis de-
dit dominus ſapientiam, & ſcientiam. Quære
Iud. 13. ſupra. In hac tabula Iudith abſtinendo, & ie-
iunãdo caput Holofernis abſtulit, ſe & popu
lum liberauit: ſic nos abſtinendo diabolum,
& eius tentationem ſuperamus, conſcientiam
& ſenſus noſtros liberamus. De modo ſobriæ
abſtinentiæ, quære infra 31. 2. Quære, in to
ta tabula de pœnitentia.

*Quid ſignificet aquarum diuiſio in ſcri-
ptura.*

ESt aduertendum, quòd in ſcripturis ſa-
cris legitur multiplex diuiſio aquarum.
Geneſ. 1. Fiat firmamentum in medio aqua-
rum. Secunda Exod. 14. Eleua virgam.
Tertia Ioſue 3. Aquæ Iordanis: ex hoc oſten-
duntur ſpirituales differentiæ aquarum. K
In aqua nota decurſus humanæ vitæ. 2. Re-
gum 22. Omnes morimur, & quaſi aquæ
dilabimur ſuper terram, & Apocal. 17. Aquæ
multæ, populi multi. Eſt enim triplex ſtatus
vitæ humanæ, ſcilicet ſecundum initium, pro
greſſum, exitum. Et ſecundum naturales diffe
rentias aquæ, in quolibet iſtorum trium ſta-
tuum inſinuatur triplex differẽtia animæ ſan
ctæ ad peccatricem. Secundum enim initium
ſumitur differentia ſecundum mundum &
immundum, turbulentum, & tranquillum,
ſterile & fœcundum. De aqua turbulenta.
Hier. 2. Quid tibi vis. De aqua tranquilla.
Eſa. 8. Aquæ Syloe. Apocal. 22. Oſtendit mihi
flumen aquæ viuę. De aqua immunda Exod.
14. Eleuauit Moy. De aqua munda Ezech.
36 Effundam ſuper vos aquam mundam. De
aqua ſterili quarto Regum. Aquæ Ierico.
Sequitur, Dixit Helyſæus. De aqua fœtida
Geneſ. 2. Fluuius egrediebatur. Aqua ita-
que eſt fluxus humanæ vitæ, quia peccatrix
anima turbida eſt in cogitatu, immunda
in affectu, ſiue in voluntate, fœtida in effectu, L
ſiue in operatione. Secunda differentia eſt
ſecundum progreſſiũ, & eſt triplex, ſecun-
dum calidum & frigidum, fidele & infide-
le, gelatum & fluidum. Progreſſus pecca- Aquæ.
ti talis eſt, in frigiditate naturæ deſpera-
tio ex timore diuinæ iuſtitiæ, ſicut Caym Caym.
qui deſperauit, conſiderans peccati magni-
tudinem, & Dei iudicij diſtrictionem: ſi-
cut enim calor expellit frigus, ſic deſpera-
tio charitatem: Hier. 16. Sicut frigidam
facit cyſterna aquam. Econtra anima ſan-
cta eſt calida per amorem. Geneſ. 36.
Inuenerunt aquas calidas. Solitudo eſt Religio.
religio, vbi inuenitur aqua calida. Aquæ in-
fideles ſunt præſumptuoſi de miſericordia M
Dei, quia promittunt impunitatem. Sicut
aquæ infideles quæ occultas habent venas
Ezechie. 15. Facta eſt mihi. Econtra ani-
ma ſancta eſt aqua fidelis ſine fallacia.
Eſa. 38. Qui occultat. Sequitur. Aquæ
eius. Congelatio eſt obſtinatio, quæ proue-
nit ex deſperatione. Eccl. 43. Ventus Aqui-
lo. Aquilo ergo qui eſt ventus frigidus &
congelat, eſt obſtinatio, ſed Auſtrum ſan-
cti ſpiritus facit animam ſanctam fluidam
Pſalm. 147. Flauit ſpiritus eius, & fluent
aquæ. Can. 4. Veni Auſter, perfla hortum
meum, & fluant aromata. Tertia diffe-
rentia eſt ſecundum exitum, & eſt triplex,
ſcilicet amarum & dulce, maledictum
& benedictum, viuum & mortuum. Secun-
dum amarum eſt finis peccatorum in mor-
te, ſecundum maledictum in iudicio, ſe-
cundum mortuum in inferno. De ama-

ritudine

A ritudine mortis: Ecclesiastici 12, O mors quã amara &c. De aquis amaris: Apoc. 8, Stella cadens. Hæc amaritudo est in morte, propterea filij Israel nõ poterant bibere aquas Marath, quia amaræ erant: Econtra mors sanctorum dulcis est: quia habet illud lignum quod positum est in aquis Marath. Isti sunt imitatores crucis Christi. Secundum maledictum, & benedictum, hoc erit in iudicio quando dicetur Ite maledicti: Venite benedicti. De primis aquis, Numerorum 27. Aquę maledictionis &c. Nota histo. Istę aquę maledictionis est sententia lata in iudicio contra malos. In femore est vis generatiua. Computrescet ergo femur dãnatorum, in quo significatur priuatio omnis spei, vt ex tunc nihil boni possint facere, disrumpetur vterus propter vehementiam doloris. De aquis benedictionis, Prou. 5. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis B aquas tuas diuide. Alia differentia est secundum viuum & mortuum. De mortuis in Ezech 47. Aquæ inferiores, de viuis, Ioannis 4. cap. Fiet fons aquæ salientis in vitam æternam.

Maledict. Mat. 25.

Lenit.

De Angelis.

DE angelis Iudic. 5. Stellæ manentes in ordine, & cursu suo, aduersus Sysaram pugnauerunt. Sysara intelligitur excludens gaudium, & significat diabolum, quia & ipse excluſus est in perpetuum à gaudio, & nos nititur excludere. Angeli dicuntur stellę, de quibus dicitur: Posuit stellas in firmamento cœli: quia ad modum stellæ habent in natura seu statu subtilitatem, in aspectu C luminositatem, in situ sublimitatem, in statu perennitatem, in motu velocitatem.

8. Pet. 1. Istæ stellæ manentes in ordine suæ Hierarchiæ distinctionis, & cursu diuinæ administrationis pugnant ad nostram defensionem contra Sysaram, qui nititur nos excludere à gaudio paradisi, quia aduersarius nostet diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. 4. Regum 6. Ædificauit Salomon atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, quia distincta est triumphans ecclesia tribus hierarchijs angelorum. Qui dicuntur lapides propter stabilitatem, politi propter deformitatem in eis non relucentem, vt res lucet in corpore polito, & quia nouem sunt ordines in tribus hierarchijs, ideo comparantur nouem lapidibus pretiosis. Ezech. 28. Omnis lapis pretiosus ornamentum tuum. Esai. 6. Seraphin stabant super illud, sex alę vni, & sex alæ alteri, duabus velabant faciem eius, & duabus volabant, & clamabant alter ad alterum: Sanctus &c. Lucifer cecidit de cœlo. Sed Seraphin stabant super illud. Introducuntur stantes, volantes, velantes, clamantes. Seraphin ardens vel succendens intelligitur, in se enim ardent, & alios succendunt igne diuini amoris. Stant per amorem in Deo fixum, & per confirmationem sui status: & quia à Deo diuelli non possunt. Volãt per impetum amoris incessabilem, quia in amatum transformantur: Velant, propter affectum incessabilem, quantum ad ea, quæ de eo eis velata sunt; caput & pedes, altissima, scilicet et profundissima quædã mysteria. Et quãtum ad hoc, in circuitu Dei sunt, quia ab eis comprehendi non possunt. Clamant per gratiarum actionem continuam, & infatigabilem, excitantes eos, qui in amore Dei torpescunt: Apoc. 12. Legitur Michael cum draco- D ne obtinuisse locum eorum, & per ipsum re- E præsentantur animæ sanctorum. Est autem aduertendum, quòd angeli mittuntur ad nos H ad incutiendum timorem diuinorum iudiciorum Matt. 28. Terræmotus factus est magnus, angelus domini descendit de cœlo, erat aspectus eius sicut fulgur, & vestimenta eius sicut nix. In fulgore cuius natura est perterribilis, & terribilis, pœnæ æternę consideratio: in candore vestis, cuius natura est mulcebris, quædã delectatio: Ex consideratione enim diuini iudicij, concutitur animus hominum dum considerat in eo pœnas reproborum, & delectatur considerando præmia beatorum. Mittuntur ad incutiendum dolorem peccatorum præteritorum: Ioã. 5. Angelus domini descendebat in piscinam, & mouebatur aqua, & sanabatur vnus. Quia per ministerium angeli fit cordis commotio, & contritio. Aquæ commotio, lachrymarum effusio, post quæ sequitur sanatio. Mittuntur ad incutiendum spem ex F reconciliatione reorum: Danielis 10. cap. Noli timere vir desideriorum. Mittuntur ad nun I ciandum gaudium ex retributione: Lucæ 2. c. Euangelizo vobis gaudium magnum. Item procurant corporalem nostram, & spiritualem liberationem; Actuum 12. Angelus domini astitit, & lumen refulsit in habitaculo carceris. Item Daniel. 3. Angelus domini descendit cum Azaria, & socijs eius in fornacem. Item mittuntur ad nostram protectionem, & directionem. Ecce ego mitto angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via &c. Exod. 8. dicitur, quòd angelus domini qui custodiebat castra Israel interposuit se inter Aegyptios persequentes filios Israel, per Aegyptios significatur tẽtatio, à qua nos liberant. Et Thob. 8. Angelus liberauit Sarã & Thobiã, & alligauit in deserto superiori, quia cõpescit potestatem dæmonis, ne nobis

G noceat. Gen. 32. Angelus luctabatur cum Ia
Gen.32. cob vsq; mane. Nota historiam. Lucta oratio deuota, brachia sunt fletus compunctionis, & deuotio mētis, vel desiderium patriæ: Tactus vel siccatio nerui, extinctio carnalis concupiscentiæ. Item signant nos angeli signo crucis imprimendo memoriam dominicę passionis. Apoc. 7. Quoadusq; signemus seruos Dei nostri. Ezech. 9. Signa thau super frontes: Sic signati non timent angelum percutientem, 3.
3.Reg.19. Regum 19. Angelus portauit panem subcinericium, & vas aquæ, quia inducunt nos ad mortificationem, & deuotionem. Item de an-
Tob.12. gelo Thobiæ. Nota historiam Thob. 12. Meduxit, & reduxit sanum, &c. Nota totum. Dæmon est culpa, vxor pœnitentia, pecunia gratia, sanitas innocentia. Itē angeli congaudent de nostra salute: Lucæ 15. Cum inuenerit homo ouem perditam imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum conuocat
H amicos, & vicinos dicens: congratulamini mihi, quia inueni ouem quam perdideram. Dico vobis, gaudium est super vno peccatore pœnitentiam agente. Nō enim est dubiū quin angelicis spiritibus fuerimus connumerati à principio, quomodo homo ille habebat centum oues, & illa mulier decē dragmas. Quis ergo se nō dolet per peccatum ab illo numero cecidisse? Quid ergo tardamus, angelicis spiritib. noua inferre gaudia? Exiliamus in humeros pij pastoris, qui se nobis pastorem exhibet. Sollicitudine, & affectione imitemur mulierē, vt reuocemur ad numerum, vnde excidimus. Item angeli nos informant ad castitatē, Ge. 32. Percussit nerui femoris eius, & emarcuit: in femore est concupiscentia, & vis generatiua, quam angelus percutit, & marcescit, quando tactu, & motu angelico in nobis carnalis concupiscentia refrigescit. Christus alloquitur animam deuotam, & religiosam ad
I dicendum deuote diuinum officium. Cant.
Can.8. 8. Qui habitas in hortis, amici auscultant te, fac me audire vocem tuam: Quippe in hortis diuinis donis, & carismatibus seminatis, parietibus clausis munitis, aquis deuotionis irriguis, floribus morum ornatis, fructibus meritorum repletis, anima religiosa inhabitat, prædicto modo eam alloquitur Christus, vt deuote, & hilariter psallat, eo quòd amici, Spiritussanctus, & angeli, & sanctorum animæ cum angelis, qui coniuncti sunt psallentibus, præuenerunt, & assistūt in medio iuuencularum tympanistriarū. Ideo cum psallimus & oramus, præ oculis habeamus, & angelorum præsentiam cōsideremus, amplectamur reuerentiam, vereamur offensam, emulemur gratiam. Neemiæ primo: Dixit Neemias: Domine fiat auris tua auscultās, & oculi tui aperti, vt audias orationem serui tui, quā oro ego coram te hodie, hac nocte pro filijs Israel seruis tuis. Alioquin cum tu in conspectu angelorum debeas psallere, si taces, si nō aduertis quod dicis, si verba dimidias, corrumpis, aut syncopas, aut interrumpis, aut vana phantasmata interponis, timere debes, ne proferat Deus contra te illud Hier. Attendi & auscultaui, nemo quod bonum est loquitur. Et 1. Reg. 30. Viri Dauid inuenerūt Aegyptium in agro, & adduxerunt eū ad Dauid, dederuntque ei panem vt comederet, & biberet aquam, sed & fragmen massæ caricarum, & duas ligaturas vuę passę: quòd cum comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocillatus est: non enim comederat panem, nec bibetat aquam tribus diebus, & tribus noctibus. Dauid Christum, Viri Dauid angeli. Vnde, & dicuntur fuisse ducenta, propter duplicem confessionem in ministrando, & contemplando, qui signantur in duplici centenario.
L Vir Aegyptius in agro, homo merens & consolatione egēs in mundo: nā Aegyptius intelligitur meror, & ager mundus est: adducitur ab istis viris ad Dauid, cum ei angeli gratiam impetrant, quę quidem est, vt panis famelicis, vt aqua sitibundis, vt medicina infirmis, vt consolatio desolatis detur. Vnde figuratur in auctoritate prędicta in pane, & aqua, in carieis, quæ sunt ficus siccæ, & medicinales, in vuis, & quia consolationem recipit tam in intellectu, quam in affectu, ideo dicuntur duæ ligaturę vuę passę. Item angeli pugnant contra dæmones, ne nos impediant in via: Apoc. 12. Michael & angeli eius præliabantur cum draconte. Et in Exo. Angelus præcedebat populū domini. Isa. 6. Volauit vnus de seraphin, & in
M manu eius calculus, &c. Nota historiam. Seraphin exercitus est angelorū, vnde seraphin illos designat angelos, qui a Deo positi sunt ad custodiam peccatorum, quorum typum hie gerit. Isa. 5. Sicut Petrus in carcere gerit typum peccatoris. Vnus ergo de seraphin ad
Isa. volat, cum angelus custodiens peccatorem viam salutis ei annunciat. Manus angeli ministerium eius est, ad agendum: calculus qui est lapis ignitus, est scintilla diuini amoris: forceps oratio angeli, æterna gloria, vel Christus. Sic ergo in manu angeli calculus forcipe de altari tractus est, cum oratione sua impetrat, quòd Christus det ei scintillam diuini amoris, vt ministerio suo possit tangere, & mundare os peccatoris, & non solum os, sed etiam cor, & manum, vt sic ministerio angelico mundentur labia à peccato locutionis, & cor ab iniquitate cogitationis, & manus à peccato operis. Et quia actus oris est medius inter actum cordis & operis,

A ris, medium vero sapit naturam extremorum, vt ostendat ministerio Angelico fieri purgationem oris, nihil addit de purgatione cordis, uel operis, sed solum de purgatione oris dicens: Labia tua tetigi. Et nota quomodo Angeli nos reducunt à peccato, vnde dixit Angelus ad Agar ancillam; Vnde uenis, aut quo vadis. Quære expositionem historię. Item de Angelo, qui præcessit filios Israel in exitu de Ægypto. Item de Angelo qui virga tetigit sacrificium, & ascendit cum flamma ad cœlum. Item de Angelo Thobię, item de Angelo qui descendit cum Azaria, & socijs in fornacem, & eos liberauit. Item de Angelo qui docuit mysteria Danielem; & Ioannem in Apocal. Item de Angelo, qui liberauit Petrum de carcere; Item de Au-
B gelo, qui totam salutem nostram Mariæ nunciauit. Et nota quòd sunt sex alę Seraphin, quibus nos debemus alari. Item Angeli nos dirigunt in agendis, nos protegunt in aduersis, nos curant ab infirmitatibus corporis, & mentis. Vide de Angelo Thobiæ qui Thobiam ab ore piscis liberauit; in via duxit & reduxit, dęmonem in deserto alliganit, vxorem procurauit, pecuniam recuperauit, patrem cęcum illuminauit. Et de Angelo qui Petrum in carcere visitauit, carcerem illuminauit, cathenas de manibus soluit, portam ferream aperuit, & sic Petrum liberauit. Item Angeli nos docent, & excitant ad reddendum gratias Deo de beneficijs, & libenter se nobis associant: Luc. secundo: facta est cum Angelo multitudo cęlestis exercitus laudantium, & dicentium; gloria in excelsis Deo. Item nos illuminant, & eleuant ad contemplandum, vt patet de
C Ioanne in Apocaly. quia semper per Angelum illuminabatur, & eleuabatur. Item nostras orationes Deo representăt Thob. duo decimo. Quando orabas. Sequitur: Ego obtuli orationem: & nos deducunt ad æternam quietem: Lucæ decimo sexto. Factum est vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Inflammant orantes. Isaiæ sexto. Volauit ad me vnus de Seraphin, et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari, & tetigit os meum, & dixit. Ecce ego tetigi labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. Defendunt bonos, puniunt malos: Genes. 19. Dixerunt Angeli ad Loth: Et ibi quomodo eduxerunt eum, & vxorem ne perirent in Sodomis: Et illos percusserunt cecitate à minimo usque ad maximum. Et Isai. trigesimo septimo. Egressus est Angelus Domini: Et ibi quomodo vna nocte interfecit 180. millia virorum de exercitu Sen-
nacherib. Item confortant pœnitentes. tertij D Regum decimo nono. Dixit Angelus Heliæ dormienti sub iunipero, quæ est arbor aculeata, & significat asperitatem pœnitentiæ portans ei panem subcineritium, id est memoriam passionis Christi: & vas aquæ, id est recordationem peccatorum, ex qua surgit effusio lachrymarum: surge, comede, & sic ab Angelo confortatus ambulauit vir pœnitens vsque ad montem Dei Oreb: intelligitur mensa paradisi, vbi pro pane subcineritio ei datur manna diuinitatis, & pro aqua vinum inebriătis felicitatis.

De ambitione.

EST aduertendum quòd in Campania dicuntur esse fontes, qui reddunt mulieres steriles. Istę sunt aquę ambitionis, E quæ nesciunt fœcunditatem boni operis: Tertij Regum secundo. Conqueruntur filii prophetarum specialiter de sterilitate aquarum: Esai. decimoquinto. Aquæ enim Nemrin desertæ erunt. Et nota quòd ambitio magnam habet, & inquietam sollicitudiem, vt mare: Hierem. 49. Turbati sunt in mari præ sollicitudine quiescere non potuerunt; turbantur enim ambitiosi in mundo præ bonorum prosperitate, vt mare, & semper crescit vnda. Sed notandum, quòd cum vnda maris ad arenam colliditur, tumorem suum deponit. Iob trigesimooctauo. Hucusque venies, & hic confringes tumentes fluctus tuos: Hierem. 5. Posui arenam terminum mari. Sic quando anima considerat vitæ breuitatem, & suam fragilitatem, tumorem, & vndam ambitionis I & superbiæ deponit: Deuteron. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & Dypsas. Glo. Dypsas est F genus aspidis, id est serpens, & quicquid momorderit, siti perit, adeò paua, vt cum calcatur, non videatur, eius venenum ante extinguit, quã sentiatur, vt nec etiam tristitiam sentiat moriturus. Constat quòd serpens iste Diuitiæ ambitio est dignitatis præsidentiæ vel honoris; hoc venenum siti interficit, quia cuius cupiditas. mętem ambitio inficit, vt hydropicus semper Auaritia. sitit. Semper ascendere cupit, & velut ignis & infernus nunquam dicit sufficit: & quia talem semper delectat spes obtinendi illud, quod auhit, ideo ante extinguit quam sentiatur, ut nec etiam tristitiam sentiat moriturus: Apoc. Apoc. 8. 8. Cecidit stella magna ardens tanquam facula & cecidit in tertiã partę fluminis, & nomen Stella. stellæ absinthiũ: facula habet ardorem, absinthiũ amaritudinem: Quia ambitio, & auaritia

G Quere de ambitione 67. a. in margine. Regum 3.

& cupiditas mentē vrit inſatiabiliter: eſt enim ignis qui nunquam dicit ſufficit: & mentem amaricare facit & torquet pœnaliter. Facula ambitio ſcilicet & auaritia qua ſuccenſus eſt omnis ſtatus: cecidit in tertiam partem flumi num, per quæ populi fluidi ad mortem currentes continue deſignantur, 2. Reg. 14. Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur ſuper terram, quæ non reuertuntur: Quia quædam pars hominum ſequitur concupiſcentiam carnis, quædam concupiſcentiam oculorum, quæ eſt ambitio: quædam ſuperbiam vitæ. Aduerte quòd ambitioſi per multa deſideria aſcēdunt ad honores, non tamen apprehendunt: figuratum eſt Iud. 9. Ierunt ligna vt vngerent ſuper ſe regem. Sequitur. Quomodo oliua, ficus, vitis, recuſauerunt promoueri. Et poſt pauca egrediatur ignis de rāpno & deuoret cedros Libani. Sic eſt de ambitioſis, quia ſi ad dignitatem promoueantur, ſtatim confundunt, adurunt, opprimunt bonos, & innocentes: Si autem non promouentur, ſtatim nihilominus ardet ignis ambitionis in eis & per eos moleſtantur boni viri, quæ per cedros deſignantur. Nota quòd ambitioſis debetur triplex pœna, ſcilicet pœna Chore qui cum globo ſuo perijt in igne, pœna Dathā & Abiron, qui viuentes in infernum deſcenderunt. De his duobus Numer. 16. pœna Oſiæ qui voluit vſurpare ſummum ſacerdotium & percuſſus eſt lepra 2. Paralip. 16. Aduerte, quòd aliqui ambitioſi volunt aſcendere ad dignitatem quandoq; per precium. Secundi Machab. 4. Ambiebat Iaſon ſummum ſacerdotium. Alij per ſanguinem vt Abimelech. Iudicum 9. Nota hiſtoriam. Alij per potentiam, vt Oſias. Secund Paralip. 26. Eleuatum eſt cor eius. Sequitur: Percuſſus eſt lepra. Alij per contentionem vt Chore, cum complicibus ſuis. Num. 16. Geneſ. 11. Filij Noe cum proficiſcerentur de oriente inuenerunt campum in terra Sennaar, & habitauerunt in eo. De oriente proficiſcuntur, qui a Deo per inobedientiam recedunt. In terra Sennaar venit, ſcilicet ad bonum temporale animam ſuam conuertit: Sennaar intelligitur fertilitas. Sequitur; Dixit vir ad proximum; venite faciamus lateres, & cætera. Talis eſt via ambitioſorum, qui appetunt celebrare nomen ſuum. Prima cura eſt de coquendis lateribus, id eſt de diuitijs congregandis. Quid enim eſt later niſi lutum igne coctum, id eſt diuitiæ cupiditate congregatę? Secunda cura eſt de bitumine, id eſt de amore mundi habendo: Bitumen enim non ſcinditur, niſi ſanguine menſtruali; Sic amor mundi facilè rumpitur conſideratione vilitatis, conceptionis, & conditionis humanę. Tertia cura eſt, vt ſic celebretur nomen eius in terra. Sed quam magnum ſit peccatum ſequentia manifeſtant. Erat enim populus vnus & labium vnum omnibus, & confuſum eſt labium, quia quilibet vult promoueri, ex quo ſurgit odium, quod diuidit, & confunditur labium, per detractiones, quæ fiunt ad impediendum, vel falſæ commendationes ad promouendum. Et aduerte quid accidit ſecundi Regum 17. Melius eſt conſiliū Cuſi arachites conſilio Achitofel. Sequitur: videns Achitofel, quòd non eſſet factum conſilium ſuum, abijt, & ſuſpendit ſe. Sic ambitioſi quando non poſſunt obtinere, quod indebitè appetunt, deſperant de Deo. Gen. 1. Eritis ſicut dij ſcientes bonum & malum: vnde quia ex ambitione ad habendum ſcientiam mota fuit, ideò de paradiſo expulſa fuit. Eſa. 14. Eodem modo lucifer cecidit, quia dominium ex ambitione appetijt. In ſecundo Reg. legimus, quòd Abſalō aſpirauit ambitioſe ad regnum patris ſui, & mortuus eſt, ſuſpenſus per crines in quercu. In ſecundo Machabeor. legimus, ambitioſe voluit regnare & confuſus fuit. Iaſon etiam in ſummum ſacerdotium voluit aſcendere ambitioſe. ſecundi Macha. 4. Abimelech etiam motus ambitione, 70. fratres ſuos interfecit: Sic multi ambitioſi volentes præfici, fratres ſuos interficiunt infamando. Vnde propter ambitionem legimus Abimelech excerebratum, Abſalonem lanceis confoſſum, Ananiam gladio interfectum, Iaſonem legimus exulatum, & remanſiſſe inhumatum.

Promotio Prælati. H I K Gen. 12. L M

De aſcenſione Chriſti in cœlum.

ET nota quòd Helias aſcendens in cœlum dimiſit Heliſeo pallium inuolutum. Quod exponitur de Chriſto aſcendente in cœlum. Quære 33. b. Item. 231. b. Item currus igneus eleuauit Heliam & aſcendit per turbinem in cœlum. Quære 72. b. 81. Leuit. 14. Immolato vno paſſere pro mundatione leproſi alter fugiebat in agrum, quia cæteræ Chriſti immolata pro peccato originali, Chriſtus reſurgens aſcendit in cœlum. Sic primi Regum decimo nono fugit Dauid à facie Saulis, & relicta eſt in lectulo eius caprina pellis. Quia Chriſtus aſcendens in cœlos reliquit electis memoriam ſuæ paſſionis. Geneſ. 8. Archa requieuit ſuper montes Armeniæ, quia caro Chriſti, qui fuit arcanum diuinitatis habitaculum, hodie exaltata eſt ſuper eminentiam cœli; vnde euellicata eſt multitudo cadentium Angelorum: Armenia enim mōs vellicās intelligitur. In aſcēſione Chriſti impletum eſt ſignum, quod dederat Dominus

Ezech.

A Ezech. De prolongatione vitæ. Eſa. 38. Quia reuerſus eſt ſol 10. lineis quibus deſcenderat in orologio Achaz. Sol enim profecerat per 10. lineas & retroceſſit. Ita myſtice ſol iuſtitiæ dominus Ieſus Chriſtus Dei filius, qui illuminat omnem hominem venientẽ in hunc mundum reuerſus eſt 10. lineis quibus deſcenderat in orologio Achaz. Orologium poteſt dici vniuerſitas creaturarum: 10. lineæ ſunt cælum empireum, criſtallinum, ſydereum. Iſtæ ſunt tres lineæ. Septem autem lineæ ſunt ſeptenarius numerus orbium, ſeptem planetarum. Humiliauit ſe Dei filius, & deſcẽdit infra iſta 10. prædicta. Et hodie retrocedens ad dexteram vltra, & ſupra prædicta decem, eſt eleuatus, & iſta eleuatio eſt ſignum curationis, & prolongationis vitæ Ezechiæ, quia per Chriſti aſcenſionem nos ad cælum eleuabimur, tunc & nõ ante ab omni infirmitate curabimur, tunc vita noſtra in æternum prolongabitur. Alio mo
B do dicitur orologium vniuerſitas, chorus angelorum. 9. lineæ ſunt. 9. ordines angelorum, & Dei filius paulominus minoratus ab angelis deſcendit ad nos, ad 10. lineam, ideſt vſque ad dragmam perditam, quam inuentam exaltauit vſq; ad dexteram Dei patris. Et ſic reuerſus eſt ſol 10. lineis, quibus deſcenderat. Et de hoc nota hiſtoriam totam Apoc. 12. De mulier e, quæ paritura erat filium maſculum qui recturus erat gentes in virga ferrea. Seq. Raptus eſt filius eius ad Deum, & ad thronum eius.

De auaritia, vſura, & cupiditate.

Apoc. 8. CEcidit ſtella magna ardens tanquam facula in tertiam partem fluminum. Hæc eſt auaritia, & cupiditas. Quære in tabula
C de ambitione in præcedenti fol. a. Danielis 3. Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuam magnam & ſtatuit eam in campo Dura prouinciæ Babylonis. Sequitur tunc congregati ſunt Satrapę, &c. Nota totam hiſtoriam. Nabuchodonoſor, qui intelligitur ſedens in anguſtia, Diabolum ſignificat, qui in anguſtia ſedet, eo quod in pœnis ligatus manet. Aurea ſtatua eſt auaritia, & cupiditas temporalium, quia ſecundum Apoſtolum, auaritia eſt idolorum ſeruitus, Pſalm. Simulachra gẽtium argẽtum, & aurum. Campus magnus Babylonis, id eſt confuſionis, eſt mundus, vbi confuſus eſt omnis ſtatus: Nam mali proſperantur, & exaltantur, boni conculcantur, perſequuntur, vt deijciuntur. In hoc magno, & confuſo campo erexit Diabolus auaritiam, cupiditatem, & amorem temporalium, quæ auri nomine deſignantur, vt homines aurum diligant plus quã Deum. Et ad litteram eos, qui auro abundant honorant, & adorant, & eis reuerentius ſeruiunt, q̃ Deo. Congregantur autem ſatrapæ, magi- D
ſtratus, iudices, duces, tyranni, optimates, qui ſunt in poteſtatibus conſtituti, omneſq; principes regiouum ad adorandum ſtatuam auream quam erexit Nabuchodonoſor rex, quia ad litteram principes eccleſiaſtici, & ſeculares, & illi, qui in quocumque ſtatu alijs præſideut, maiori auaritia, & cupiditate ardent. Sed populi, tribus, & linguę, id eſt ſubditi de omni ſtatu, audientes ſonitum tubę, fiſtulę, cytharę, ſambucę, pſalterij, ſymphoniæ, vniuerſi generis muſicorum, cadentes adorant ſtatuam auream; quia ſimplices, & ſubditi videntes pompas, delitias, honores, qui exhibentur diuitibus propter aurum, eorum exemplo nituntur iuſte, vel iniuſte aurum, & diuitias congregare. Sed in tali adoratione, in tali diuitiarum congregatione cadunt nunc a ſtatu gratiæ ad ſtatum culpę, & a ſtatu culpę ad pę E
nam gehennæ; ſicut dicitur Matthęi 7. Cecidit domus &c. Et Apocalypſis 14. cap. Cecidit Babylon. Item Prouerbiorum primo cap. Pedes eorum ad malum currunt, & feſtinant, ut effundant ſanguinem. Hoc patet de illis, qui contra animam ſuam currunt per auaritiæ ſtudium, vt patet in illis, qui pro obtinendis beneficijs tantum diſcurrunt, & frequenter ſymoniam incurrunt. 4. Regum. 5. dixit Gieſi: Viuit dominus, quia curram poſt eum, & accipiam aliquid ab eo. Actu. 9. Surgens Paulus de terra, apertis oculis nihil videbat. De terra ſurgit, qui mentis affectibus conculcat terrena: apertos habet oculos, qui tota mentis intentione contemplatur celeſtia; nihil videt, qui nihil habet nec habere deſiderat, vel in proprio vel in communi. De quibus ſcriptum eſt: Beati pauperes ſpiritu, quoniam &c. Sunt F
enim quidam, qui ſic afficiuntur ad temporalia, quod pro ipſis obtinendis, vel retinendis tranſgrediuntur Dei mandata. Sunt alij, qui ſic non afficiuntur ad ea, vt inde tranſgrediantur mortaliter; tamen ſi poſſident ſine amore, non perdunt ſine dolore, in quibus tamen vrit dolor ſi amittatur, quantum hæſerat amor ſi poſſideatur. Sunt alij, qui ſine amore poſſident, ſine dolore perdunt; tamen poteſtatem poſſidendi a ſe non abiecerunt. Sunt alij, qui ſupra hoc addunt poſſidere nolle, & poſſidere non poſſe. Sed quidam ſic, quod in proprio poſſidere non volunt, nec poſſunt, tamen in communi poſſidere poſſunt. Sunt alij qui vltra hoc addunt: nihil poſſe, aut velle poſſidere, nec in proprio, nec in communi, & iſti maxime ſurrexerunt de terra, & apertos habentes oculos nil vident, quia nihil quod terrenum eſt reputant, de quibus Eſaiæ 60. Qui

ſunt

G sunt isti, vt nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas, sunt nubes eleuatæ per terrenorum abdicationem, & columbæ simplices gementes per contemplationem. Hęc est vita Apostolica, eorum scilicet, qui dicunt: Mat. 9. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Item auaritia & cupiditas est ignis, qui nunquam dicit sufficit. Sicut enim calido circunstanti educitur intrinsecus calidum, & fit putrefactio, & arefactio secundum philosophum, sic ex abundantia, & cupiditate rerum temporalium tollitur intrinsecus omnis proximi compassio, & omnis ad Deum deuotio. Iacobi. 5. Agite nunc diuites, plorate, &c. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra a tineis comesta sunt, aurum, & argentum vestrum eruginauit, & erugo eorum in testimonium vobis erit, manducabit carnes vermis sicut ignis. Item Lucæ 14. Iuga boum emi, id est amorem meum in temporaH libus posui. Sequitur. Nemo virorum illorũ, qui vocati sunt gustabunt cœnam meam. In cuius figura stetit oleum, vbi vasa vacua non pauca non inuenit. 4. Regum. 4. Nec paralyticus aduenit nisi prius abscederet præsentia filij incarnati. Si ergo cum verbi carne consolationem spiritus Apostoli non potuerunt recipere, ertat, qui cęlestem illam dulcedinem cum amaritudine carnis, diuinum illud balsamum cum felle ardoris terum tempotalium percipere credit. Est aduertendum, quod auari laborant in cupiditate sua. Ecclesiastici 31. Laborauit dines in congregatione substantiæ. Sicut enim nimia sitis compellit hominem bibere aquam lutosam, ita auaritia laboratotes suos ad multa iniqua, & laboriosa compelI lit. Nam multoties ex auaritia parum comedunt, & semper in egestate sunt. Deuteronom. decimotertio. Gibbosi non intrabunt templum. Gibbosi sunt, qui incuruantur ad terrena, & inferiota per terrenorum concupiscentiam. Isti sunt auari, qui portant gibbum, vt cameli, de qnibus Matthei decimonono. Diues difficile intrabit in regnum cęlorum. Difficile dicit, quia non intrabit nisi gibbum deponat, aut eleemosynas faciendo, sicut Magi obtulerunt domino munera, aut se humiliando non ex diuitijs superbiendo, aut amorem deordinatum diuitiarum deponendo, aut carnem suam mortificando. De auaris nota, quod rapiunt non sua, & sempet in egestate sunt pauperes diuidunt propria, & ditiores Iob. fiunt. Diuites eguerunt & esurierunt in- Psal. 13. quirentes autem dominum non deficient omni bono. Nam auarus quo plura possidet tanto pluribus eget. Ideo nec se habet qui pecunię seruus est, & quasi idola- K tra detestandus, cui nummus est Deus. 1. Reg. decimoquinto. Vnde in quosdam auaros iam iustitia diuina vindicat, dum res, quas indebite amant, conuerti eis in tormenta, & vicia facit esse supplicia. Est aduertendum quod auarus est arbor arida non faciens fructum, seu vermiculosum non faciens fructum sapidum, sed acidum. Ecclesiast. quinto. Qui amant diuitias, fructum con capient ex eis, & ibidem; auarus nunquam implebitur pecunia. Bene dicit non implebitur pecunia, quia cupiditatis vitium semper tendit ad infernum, sicut ignis si semper addatur ei fomentum, & quia res addita auget concupiscentiam, & quia sitis est in anima, & tes sunt extra animam, ideo non implent eam. Et bene dicit fructum non L capient, quia prope sunt auari comedunt enim fructum acidum, & acerbum; vnde possent comedere in futuro fructum maturum. Luc. 19. Venit Iesus in templum, & cepit eijcere vendentes, & ementes de templo. Cæpit eijcere quia nondum eiecit, & timeo ne alicubi aliquos reliquerit. Si omnes emptores & venditores de templo suo dominus eijceret, in aliquo templo pauci remanerent, sed qui cæpit, ipse perficiet. A Deo recedimus per auaritiam, sicut Esau a Iacob. Gene. 36. Abijt Esau in alteram regionem, recessitque a fratre suo Iacob. Diuites enim erant valde, & simul habitate non poterant, nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum propter multitudinem gregum. Sicut enim anes prędarię numquam pariter congregantur, sed magis solinagæ sunt, ita nec diuites sese compatiuntur, nec inter se contractus faciunt, sed eorum cogitationes, contractus, & fraudes vertuntur in pauperes, & egentes. Bestiæ siluestres expectant animalia minuta in loco qui Gallicè dicitur tri- M stes, ibi capiunt & deuorant ea, sic diuites auari quando vident pauperem necessitatem habentem, mutuant ei aliquod, quod reddere non potest ad tempus imponitur, & sic deuorant. Deuorant plebem meam, sicut escam panis. Iob. 24. Quasi onager in deserto egrediuntur ad opus suum uigilantes prępparant panem liberis. Ex hoc enim auari, & vsurarij se excusant, quia dicunt, quod hoc faciunt pro filijs suis. Et est notabile quod onagri, qui dicuntur asini siluestres naturaliter horas diei, & noctis distinguunt, canibus ex proiectione stercoris sui illudunt, & vento delectati, montem ascendunt, quod vsurarijs competit, qui tempus norunt, quod ipsi vendunt, & malis prælatis illudunt per stercora temporalium suorum,

quibus

A quibus eis ora claudunt ambiunt ascendere in montem superbiæ, delectantur in vanitate. Auari, & cupidi omnino sunt stulti sicut ille, qui habet ascendere magnum montem, & onerat se lapidibus, sic enim onerati necessario habent descendere. Baruch 3. Argentum thesaurizant, & aurum in quo confidunt homines. Sequitur. Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt. Isti sunt similes simijs, quibus ligna ad collum imponuntur ne ascendant, & ipsi ligati sunt catenis, licet aureis, vel argenteis, vide Exod. 19. Præcipitur ne bestia montem ascendat. Bestiæ sunt vsurarij, & auari, quia pauperes deuorant, vt bestiæ, nec considerant, quia per eleemosynas sursum non possunt ascendere, quia quod eleemosyna sursum leuat, adiuncta rapina deorsum grauat, vt patet in Assub descendente. Gregor. Moral. 7. Eleemosyna superbi diuitis eum redimere non valet, quia perpetrata simul rapina pauperis, ante Dei oculos ascendere non permittit. Est aduertendum, quòd sicut in ecclesia Dei luxuria eneruauit castitatis munditiam. Thren. 1. Facta est Hierusalem quasi polluta menstruis; sic in ecclesia, auaritia, & ambitio eneruauit concordiam. Luc. 19. Videns Iesus ciuitatem sanctam Hierusalem flenit super illam, & sequitur causa. Quia circundabunt te inimici tui vallo, & ad terram prosternent te. Quia quæ cœlestis erat originis, facta est terrenę conuersationis, dum tota innititur terrenis. Et ex hac auaritia sequitur discordia. Hierem. 6. Fundite circa Hierusalem aggerem, omnis calumnia in medio eius. Fili hominis fode parietem circa Hierusalem, scrutare eam in lucernis, & videbis in ea abominationes maiores quando huic suscitantur friuolæ quæstiones, vexatio-

C nes sequuntur, appellationes, exceptiones, dilationes, vt rectè pateat omnis calumnia in medio eius. Similiter simoniaca prauitas impedit reuerentiam in ecclesia Dei, cum passim se ingerant fraudulenti mercatores, immo pessimi latrones in regimine ecclesiæ. Lucæ 19. Ingressus Iesus in templum, cepit eijcere vendentes & ementes, dicens: Domus mea domus orationis, vocabitur, vos autem fecistis eam speluncam latronum. Baruch 3. Ibi fuerunt gigantes nominati illi qui ab initio fuerunt statura magna, scientes bellum, non hos elegit dominus. Gigantes a ge, quòd est terra dicuntur, qui excedunt communem hominum mensuram. Isti sunt auari ex cupiditate inexplebili, quibus non sufficiunt singularia beneficia, & subditur causa nominatim, retinent enim plura beneficia, solum vt nomen habeant in gentibus, & vocem in electionibus. Iste est canonicus talis, talis loci. Et bene dicitur, scientes bellum: Bellum enim hactenus extitit ex controuersia magistrorum circa quæstionem de pluribus beneficijs, non hos ait elegit dominus, neque viam disciplinæ inuenerunt, propterea perierunt; via disciplinæ est via factæ scripturæ, quæ istam quæstionem videtur determinare. Ex lege enim habetur, quòd non debentur Leuiticis stipendia nisi pro ministerio, quo seruiunt in tabernaculo; similiter neque ius percipiendi decimas ex euangelio patet hic. Idem nemo potest duobus dominis seruire, quare non duabus ecclesijs deseruire, nisi per vicarium sed ille aut est dignus, aut indignus: si indignus, tolerari non debet, qui emolumentum percipit, omnis autem contemnit, vt dicit lex. Si indignus dicit alia lex, quia non refert vtrum tutor nullo modo dispenset res pupilli, an perperam dispenset. Hoc idem pater ex Apostolica doctrina, 2. Corinth. 9. Qui sacrario operantur, de sacrario edunt. Dicunt etiam iura Canonica, quòd in duabus ecclesijs aliquem intitulari non licet, si in ea, in qua intitulatus est, canonicus habeatur. Clamant iura extrauagantia; mirabile ait Alexander non gerimus & indignum si vni personæ locum in pluribus ecclesijs vellis concedere, & episcopatui tuo inducere consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ, qui cum vnum habeant beneficium, plura recipiunt, quod non approbatur à nobis licet hoc nequeat præ multitudine delinquentium emendari, non obloquor dispensationi, non necessitati, vel vtilitati, sed cupiditati, sed ambitioni, sed incompassioni, sed pessimæ negligentiæ prælatorum malorum. Nam si non essent collatores, non essent receptores. Hæc auaritia adeo creuit in ecclesia, vt de bonis ecclesiæ fiant tanta palatia, luxurientur in phaleris, vanituntur in auibus, dentur filiæ nuptui, parentes vestiantur, nihil pauperibus, nihil egentibus tribuatur, licet Apostolus, Colos. tertio. Induite vos sicut electi Dei viscera misericordiæ, nulla indigentibus participatio, & pecuniam suam dicunt, quam velut alienam domi clausam sollicito labore custodiunt, ex qua non amicis, non liberis, non sibi deniq; quicquam impartiunt, ad hoc tantum possident, ne liceat interim possidere. Bernar. sicut riuus quando fluit, cauat terram, sic discursus temporalium conscientiam, si potest torrès in agros cõcurrere sine læsione fatoru, & tu te ista sine vulnere mentis tractare potes

con-

Auara A

B

D

Doctor. Magister.

Mat. 6. c.

Curates.

E

Beneficia Ecclesiast.

Prælatus. Clerici. Beneficiũ.

F

Prælati. Principes.

G confidito. Quod temporalia sunt contemnenda, quia respectu spiritualium sunt modica quantitate, nam loco modico continentur scilicet in terra, quæ est modica respectu cœli empirei, qui est locus beatorum. Vnde Paulus Actuum 9. Excecatus non obscuritate tenebrarum, sed nimietate luminis superfluæ, illustrato mentis aspectu ex illo lumine surgens de terra apertis oculis nihil videbat. Quia terram & ea, quæ in ea sunt, nihil reputabat, immo omnia arbitratus est vt stercora, vt Christum lucrifaceret. Vnde Prouerbiorum nono. Clamat Sapientia: Relinquite Infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Infantiam appellat, quæ sunt puerilia, quia diligentes temporalia, sunt similes pueris qui magis affectiuntur ad vnum pomum, quàm ad vnum regnum; & ambulate ait per vias prudentiæ. Quia sicut dicit beatus Dionys. in epist. ad Ti

H tum: Cum teipsum, & omnia per mentis excessum nullo inferiori retinaculo prepeditus transcendetis ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus, tunc tandem sic cuncta auferens, & ab omnibus expeditus, sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ comprehensibilitatis. Hoc est quòd Moyses postquàm vidit rubum ardere dimissa Æthyopissa, quia nigra erat, soluit calciamenta à pedibus, & accessit vt videret rubum ardentem, quia dimissa caligine temporalium quæ reddunt nigrum & hebetem intellectum circa spiritualia, cor illuminatur, & accenditur ad sapientiam, & peruenitur vsque ad familiaria, & secreta Dei consilia. Sunt etiam temporalia inutilia præmio. Ioann. quarto. Mulier reliquit hydriam & abijt in ciuitatem: hydria vas aquarum, fluxus est temporalium, quæ sunt fluxibiles, quia modo habentur, modo amittuntur, & quanto maiore amore stringuntur, tanto magis dilabuntur, vt patet

I. in senibus: vnde habent modum anguillæ, quæ dum capitur, quanto magis stringitur, tanto citius elabitur, & amittitur. Relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum. Auari sunt Idolatræ quibus Dominus comminatur. Ezec. vigesimo. Idola ait Ægypti non relinquite, & dixi vt effunderem indignationem meam super eos. Idola Ægypti colunt auari, qui postposita imagine Dei, & veri crucifixi, colunt, & adorant imaginem nummi, cuius precium in errore, & stulta hominum opinione consistit. Quid enim sunt argentum, & aurum, publicæ monetæ caractere principis signatæ, nisi quædam simulachra regum, & opera manuum hominum. Hi sunt Dij tui miserido Iara miare quos tota cor

K de, tota mente, tota anima diligis, quos præcipuo honore colis, & in quibus totam spem tuam in omni necessitate ponis. Item Lucæ decimosexto. Mortuus est Lazarus & portatus est ab Angelis in sinum Abrahæ. Nonne est ita de diuitibus, & auaris, qui moriuntur in peccato mortali, quia tales statim descendunt ad infernum. Vnde diues epulo mortuus est, & sepultus in inferno. Lucæ decimosexto. Ideo mirandum est de diuitibus vsurarijs, qui moriuntur comprehensi à iudice cum fardello pauperibus furato. Et ideo iudicium datur, quòd in inferno sepeliantur, & ipsi volunt in corpora in Ecclesijs sepeliri, contra quos Gregori. hijs quos peccata, & cætera. Quere in tabu. de morte. Et aduerte quòd diuites Augus. L auari, cupidi, Christum non possunt sequi. Quia, vt dicit Augustinus octuagesima tertia quæst. Viscus animarum spiritualium est amor rerum temporalium. Matth. nono, Vidit hominem sedentem in theloneo, Matheum nomine, & ait. Sequere me. Qui surgens secutus est eum. Matthæus publicanus; publicanus cupiditatis magister, qui pecunias non ad vsum vitæ, sed ad vsuram mortis acceperat. Sic pecuniarum sacculis, & peccatorum cumulis grauabatur, vt se leuare ad innocentiam, surgere ad iustitiam, stare in bono, progredi in melius non posset, vnde sedisse dicitur. Aurum enim natura graue, sed auaritia grauior, quæ dum conueniunt, in effectu suo naturalem seruant originem, qui cælestes animas inferijs ad inferna demergunt. Ideo Religio. ait Petrus; Ecce nos reliquimus omnia, & Mat. 19. c. secuti sumus te. Augusti. Bene Petre omnia reliquisti, & non ad insipientiam tibi. Sciebas enim quòd Christum nudum sequi non poteras oneratus. Auaritia secundum Apostolum est quædam idolatria: vnde datis filijs Israel præceptis, dixit Dominus ad Exo. Moysen; Cito recesserunt de via, quam M ostendisti eis, fecerunt que sibi vitulum conflatilem, & adorauerunt. Gaufridus; mira res, autor huius idolatriæ sacerdos fuit, aurum ait Aaron dederunt mihi & proieci illud in ignem, & surrexit hic vitulus. Audi ergo sacerdos auare, aurum tibi datum est, non illud habes ex tuo patrimonio, vel labore, sed ex oblatione fidelium. Sed acceptum aurum in ignem mittere est in ipsius concupiscentiam cordahominum inflammare. Ignis enim significat ardorem auaritiæ, & in hunc ignem aurum ab eis mittitur. Quorum exemplis agitur, vt aurum ardentius ametur. Hæ

enim

A enim est maxima subuersio populorum, scilicet auaritia clericorum, & prælatorum. Si aurum cupis congregare donec dicas sufficit, casso labore consumeris, quia auaritia est ignis, qui nunquam dicit, sufficit, sicut nec infernus, cuius est filia, ergo congrega aurum quantum ad sustentationem breuis & miserę vitæ expedit: sed hodie à maiore vsque ad minorem omnes auaritiæ student. De isto auro dicitur Thob. primo. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam Rex fecerat, hic solus fugiebat consortia hominum, & ibat ad templum Domini in Hierusalem, &c. Ieroboam rex diabolus, qui fecit duos vitulos aureos, quibus retraxit populum à cultu Dei: quia tam à clericis quàm à laicis auaritia adoratur, & à fide Christi retrahitur, & aureum vitulum duobus montibus: quia aurum idcirco auari adorant & B aggregant, vt sint cæteris eminentiores; ista est statua aurea Nabuchodonosor, quæ adoratur, quia auaritia est idolorum seruitus secundùm Apostolū. Sed non sic Sāctus Thob. Thob. primo, Cùm irent omnes, &c. vt supra, Apocal. 12. Cauda draconis traxit tertiam partem stellarum secum. Cauda draconis est cauda argentea, & aurea, quàm facit draco per suam astutiam, qua ligat omnes cupidos, & auaros, & sic ligatos trahit eos secum in terram morientium ad inferni profundum, viros qui videntur spirituales, & tamen ei consentiunt, & tertiam partem, quia non bonos prælatos, non bonos clericos, sed cupidos & auaros. Diuitiæ sunt spinę: auari enim dicuntur spinæ penetrantes, & lacerantes propter lilium paruitatis, quòd florebat in Ecclesia pristina, auari itaq; sunt spinę, propter defectum humoris compassionis, & charitatis. Istę spinæ hodie in Ecclesia superexcreuerunt lilio sanctitatis, Matthæ. 8. C Exortę spinæ suffocauerunt semen spirituale, sicut exponit Gregor. in homelia 60. super illo Lucæ octauo. Exijt qui seminat. Vnde quando Constantinus ditauit Ecclesiam, audita est vox de cœlo. Hodie effusum est venenum in Ecclesiam. Item Lucæ decimoquarto. Iuga boum emi, &c. Hæc possunt dicere multi religiosi, & clerici, qui deberent vacare soli Deo, & contemplationi, & iam nihil videntur scire nisi humana, & tempotalia negocia tractare, & terras arare. Et hoc est iuga boum emi quinque, vt in eis impleatur secundum litteram quòd in Ecclesiastico secundū spiritum dicitur. Qui tenet aratrum non gloriatur in iaculo, stimulo boues agitat, & conuersatur in operibus eorum, & narratio eius in operibus taurorum, cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum. Certe si reprehensibile est, quòd sæculares seruiunt auaritiæ, quod est idolorum seruitus, abominabile est quòd quidam religiosi tantùm desudant in acquirenda terrena possessione, vt in officijs rusticanis ad accumulandas videantur totum suum sanguinem exhaurire, qui maximè deberent reuelata facie gloriam Domini contemplari, & qui deberent esse cœlestes, vocantur boni terrenarij. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et qui deberent esse aues per contemplationem volantes, facti sunt boues terram sulcantes, & qui deberent portare suaue iugum Domini, portant iugum boum. Auari sunt illi latrones, qui faciunt speluncam de domo Domini; vnde significantur per latrones Caldęorum, qui fetentes interpretantur. Isti significant motus auaritiæ qui faciunt speluncam suam in domo Domini, & spoliant eam supplicatione quæ prouenit ex pietate. Hierem. septimo. Nunquid ergo spelunca latronum domus ista; furari dicuntur, qui mali sunt meriti, & beneficia Ecclesiastica rapiunt, quæ omnia ex auaritia procedunt. Vno modo efficitur homo mutus ex tali humoris infusione, ex quo apostema quoddam sub lingua nascitur, quod rana appellatur. Hoc modo multi sunt qui ardentes auaritiæ concupiscentia, muti sunt à vera suorum peccatorum confessione, à charitatiua proximi sustentatione, à sui proximi correctione, sustinentes peccatores in peccatis suis, propter munera habentes apostema ranæ sub lingua. Ecclesiast. vigesimo. Eucenia & dona excæcant oculos iudicum, & quasi mutus in ore auertit correctiones eorum ad litteram, vt dicunt mutus ranunculus est, qui proijcitur in ore canis vt obmutescat, vel mutus in ore amator pecuniæ, qui dicenda tacet, vel mutus à mutando: quia propter dona vel pecuniam immutat sententiam. Deuteron. 16. Munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum. Curatur hæc infirmitas cum loquimur rectè in peccati confessione, in proximi correctione, in eleemosynarum largitione. Auaritia per lepram figuratur. Leuit. decimotertio. Dicitur quòd leprosus solus habitet extra castra: quod pertinet ad auarum: nam per interminabilitatem appetitus infiniti, vellet solus totum mundum occupare. Isai. Vę qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum, absque vlla spe: & de hoc satis mirandum est. Quid enim prodest multa habere cubicula, cum in vno solo iaceamus, multa palatia cum in vno habitamus? multa beneficia vix bene mereri possimus

vbique

D Religiosus.

Pf. Super bus. Religiosi.

E

Mutus.

Correctio

Munera.

F

Loqui.

Lepra.

Religiosi.

Spinæ.

Religiosi.

Tho. 6. c.

Ecclc. 30. 2. c.

G vbique esse non possumus. Hæc est lepra Giezi. quarti Regum quinto. Egressus est Giezi ab Heliseo leprosus quasi nix, peccatũ enim Giezi significat simoniã, quæ est species auaritiæ, vnde notanter dicitur quasi nix: nix enim nocet oculis, ne videant, & pedibus itinerantium, ne recta via incedant: quia auaritia, & simonia maximè excæcat prælatos, & errare facit in via Dei subditos. Sed vtinam sicut Heliseus eiecit Giezi, qui egressus est ab eo, & Christus ementes, & vendentes; & vendentes columbas cepit eijcere de templo. Ioan. tertio. Sic hodie aliquis Heliseus, aliquis Christi vicarius hanc lepram purgaret & Giezi imitatores de domo Domini eijceret; propter hoc forte dicitur. Lucæ 19. quòd Christus tales cepit eijcere, vt quòd Christus incepit, Christi vicarius debeat consummare. Et aduerte quòd auaritia, & cupiditas magnam habet sollicitudinem, & anxietatem. Eccleſiast. 2. Homini bono in conspectu suo dedit Dominus sapientiam, & intelligentiam, peccatori autem dedit Dominus afflictionem, curam superfluam, vt addat, & congreget ea, quæ placent Deo. Sed hæc vanitas & cassa sollicitudo est; dat Dominus gratis per gratiam viro iusto sapientiam, qua temporalia sapiant ei secundùm saporem suum; scientiam, qua ab eo æstimentur secundum valorem suum, intelligẽtiam, qua cognoscantur secundùm totum esse suũ: sed peccator, auarus scilicet, recipit afflictionem in corpore, curam in anima, vt addat, & congreget, &c. Sed hic cassa sollicitudo est pro temporalibus bonis euiscerare, sicut araneæ se euiscerant pro cassibus suis construendis. Vnde à cassibus Aranearum tractum est hoc nomen cassum, & tradit, ait, ei, qui placuit Deo. Et vt dicit Boetius, alijs cedit emolumẽtum, solis diuitibus sollicitudo. Et bene dicit vanitas, quia quando cupit sedare sitim, sitis altera crescit. Sene. Si vis facere diuitem, non diuitijs addendum est, sed diuitijs subtrahendum. Non enim destruitur ignis ligna apponendo, sed ligna subtrahendo. Auaritia comparatur febri: quia auaritia, siue amor terrenorum facit hominem ardere, & siti perire sicut febris. Vnde figuratur per serpentem, qui vocatur Dypsas, qui suo morsu facit hominem mori siti. Deuteron. 8. Quære in tabula de ambitione de isto serpente. Deuteron. 28. Percussit te Deus egestate, febre, frigore, & ardore & æstu. Sequitur. Discet sequens generatio videns plagas terræ illius, & infirmitates quibus eam afflixit Dominus sulphure, & solis ardore comburens, ita vt vltra nõ, &c. Sulphur habet summum fœtorem, sol summum ardorẽ, terra, quæ nihil germinat summam ariditatem, quia febris auaritiæ reddit hominem fœtidum & abominabilem extra, & calidum intra, & aridum iuxta: quia sine compassione aliqua. Quia anima cupida figurata Lucæ decimotertio, per filiam Abrahæ, quam alligauit Sathan, quæ inclinata erat nec poterat sursum aspicere; quia cupidi nihil cogitant de æternis, sed penitus incuruantur, & immerguntur in terrenis: vnde non volant, vt volatilia, sed serpunt, & ventre reptant super terram, vt reptilia. Vnde figurantur per serpentem maledictum, cui dictum est: Terram comedes & cætera. Isti enim nihil de cœlesti manna gustant, sed semper terram comedunt. Vnde solebant antiquitus fœneratores infames esse, & abominabiles Christianis, & pueri quando videbant vsurarium, signabant se, & dicebant, videte diabolum, & fugiebant signando se, nec in domo eorum sumebant cibum, nec eorum oblationes in Ecclesia recipiebantur, nec osculum pacis eis dabatur. Et modo ita multiplicati sunt, quòd vix est mancipium vel municipium, quòd sit ab hoc peccato immune: Vnde Oseæ quarto. Conqueritur Dominus, fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ adulteræ sunt, non visitabo super filias vestras, cum fornicatæ fuerint. Diabolus enim adulter est iste, & istas filias impregnat, & filios spurios generat simoniacos prælatos, & clericos hipocritas, monachos, & filios religiosos, burgenses, vsurarios mercatores, dolosos agricolas, decimas subtrahentes, & sacrilegos, ancillas & seruos fictos operarios, filias ciuiũ luxuriosas, filios ociosos, & superbos, currunt passim ad interitum sicut aues ad laqueum, mures ad caseum, pisces ad hamum. Aduertè quòd auaritia est cœcitas, quæ excæcat in modum prurientis ardoris. Est enim quædam virtus ignea, quæ oculum consumit designans auaritiam, quæ ita ignita est, quòd nunquàm dicit sufficit. Sic excæcati erant Scribæ, & Pharisæi, ad quos Dominus Matthæ. 23. Væ vobis duces cœci, qui dicitis quicunque iurauerit per templum Dei nihil est, qui autem iurauerit in auro templi, debitor est, stulti, & cœci, quid maius est, aurum, vel templum quòd significat aurum. Isti auari præponebãt aurum templo vt dicebant. Vnde dicebant quod iuramentum quod fiebat per creaturas, non erat obligatorium, nisi solum cum fiebat per munera, & dona templi, vel altaris, in quo non Dei timorem intendebant, vt dicit glo. sed suam cupiditatẽ: vnde qui intrauerat in pecunia, quę offerebatur sacerdotibus, si cõuictus erat, statim tenebat soluere, quę in tẽplo, nõ. In quo patet cęcitas auarorũ, q̃ magis

eu-

Lepra. Simonia.

Cupiditas Anima.

Gen. 4.

Terra.

vsurarius.

Sollicitudo.

Vanitas.

Infirmitas

Infirmitas Cæcitas.

A curant de auro quam de templo, quia se permittunt excommunicari, & ab Ecclesia abijci, vt acquirant modicum argenti. Hoc modo fuit excæcatus Thobias de calidis stercoribus hyrundinum, vt hoc significaret cæcitatem auarorum. Thob. 2. Contigit, vt quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactaret se iuxta parietem, & obdormiret: ex nido hirundinum calida stercora inciderent super oculos eius, fieretque cęcus. Stercora quæ fœtida sunt, & terram sterilem impinguant, temporalia sunt, quæ in rei veritate vilia sunt, & pauperes fęcundant: vnde Paulus omnia arbitratus est vt stercora, vt Christum lucrifaceret, quæ dicuntur, hirundinum, quia viri contemplatiui habentes alas contemplationis, hæc sicut egestiones, & stercora reputant, & dicunt quod excæcant, quando sunt calida, quando scilicet nimio ardore diliguntur, sicut hominem excæcat peluis calefacta, & hoc cum Thob. fatigatus a sepultura iactat se, & dormit iuxta parietem, quando scilicet homo fatigatus a bono opere deficiens, & ocians ambulat secundum carnem. De auaritia tentauit Sathanas Christum, dum ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum. Sic Amalech, qui intelligitur lingens sanguinem, impugnauit filios Israel, & tentauit. Cupidi qui sanguinem pauperum bibunt, per Amalech designantur. Quod Diabolus dominatur auaris figuratum est Matth. 17. Exiuit dæmonium a puero Lunatico, & curatus est: Lunatici sunt auari, qui mutantur secundum mutationem suorum temporalium. Stultus vt luna mutatur. Cor enim quod mutabilibus adhæret, mutari necesse est. Et sicut luna, eclipsatur ex interpositione terræ, sic excæcantur auari ex interpositione temporalium inordinato amore, vt non penetrentur a radio gratiæ. Et notandum quod Dæmonium illud puerum sępe mittebat in ignem, & crebro in aquam. Quia auari diligentes terrena quæ sunt puerilia non cælestia, quæ sunt solida, sicut puer magis diligit pomum quam regnum. De igne auaritiæ præcipitantur in aquam immunditiæ, & luxurię donec sic ab vno in aliud cadendo descendant ad profundum gehennæ, sicut pila de loco ad locum proijcitur, donec in puteum labatur. Hi sunt de quibus Apocal. nono. Pœnitentiam non egerunt de operibus manuum suarum, vt non adorent dęmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, quod auaritia sic deprimit mentem, quod non finit cælestia contemplari. Luc. decimo tertio. Mulier habebat spiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec poterat sursum respicere; hęc est anima auara, & iam per affectum diuitiarum ad terrena inclinata: quia pondere diuitiarum in infernum demergitur, & tunc maximè, quando alienas sarcinas habet super se, & tunc moritur sine retractione: quia coram iusto Iudice deprehensa est cum furto, & rapina, & cum alieno onere. Et nota de pœna auarorum: Ananias fraudauit de precio agri conscia vxore sua cui dixit Petrus: Cur tentauit Sathanas cor tuum, mentiri te spiritui sancto, & fraudare te de precio agri? Quod dicitur in persona cupidorum, qui aliena iniuste detinent, quod est pauperum: & sequitur ibidem quomodo tam ipse quam vxor percussi a Deo statim mortui sunt. Et nota de periculo mortis auarorum, & vsurariorum, qui iniustè accipiunt aliena, & dicunt quod in morte facient testamentum, & facient emendas. Lucę duodecimo. Ponit Saluator parabolam dicens, hominis cuiusdam diuitis vbertés fructus ager attulit, & cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quó congregem fructus meos, & dixit: Destruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo bona mea, & dicam animæ meæ, Anima multa bona habes posita in annos plurimos requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Dominus: Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te, scilicet Dęmones, quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & nō est in Deum diues &c. Aliquando quæ congregantur deueniunt ad manus aduersariorum, thesaurizat cui congregabit ea. Et sic subito moriuntur, quia hac animaduersione moritur peccator, vt moriens obliuiscatur Dei, qui dum viueret oblitus est Dei: Et postea filij quos dimittunt hæredes, & executores parum cogitant de pœnis illius; & est iustum Dei iudicium, quia plus dilexerunt filios, quam Deum, ac seipsos. Auaritia est illud, de quo dicitur: A negotio perambulante in tenebris: id est in occultis fallacijs, & dolositatibus sicut ambulauit Ananias. Bernardus: Auaritia est radix omnium malorum, secretum uirus, pestis occulta, mater hypocrisis, liuoris parens, criminum fomes, virtutum effugo, tinea sanctitatis, Auaritia figuratur per illum serpentem, qui dicitur Dypsas. Quęre 4 a. Item figuratur per stellam ardentem, Apoca. 8. Et aduerte quod auaritia est illa crux, in qua Iudas suspenditur laqueo cupiditatis. Bern. Concupiscentia interiorem, & exteriorem hominem occupat, vniuersam mentem desiderijs afficit, membra illecebris inficit, inde pruritus aurium, oculorum petulantia, olfaciendi voluptas, fanicium defecatio, in vniuerso corpore mollicies,

Excæcatio.

Exo. 28.

Cupidi.

Lunatici.

Eccl. 27.

Dęmonia.

Ignis.

D Diuitiæ.

Act. 5.

Mors.

Diues.

E

F

Pſal. 20.

Crux.

Concupiſ.

I

cies,

G cies, sensus libido, perniciosa tangendi ebrietas, desiderium inde fornax accensa omnium vitiorum affectionibus vehementer, ra-
1. Thi. 6. dix enim omnium malorum est cupiditas. Et est aduertendum, quod auari, & cupidi terram desiderantes, significantur per terram a Deo maledictam. Genes. tertio. Vbi ponitur triplex maledictio, laboris maledictionis, punctionis spinarum, acerbitatis tribulorum; in laboribus ait, comedes ex ea, &c. Temporalia enim cum labore acquiruntur, cum asperitate possidentur, per timorem compunctione, & dolore amittuntur; propter hæc tria:
Terra. Apocal. 8. Væ, væ, væ, habitantibus in terra.
Gen. 48. Ioseph posuit Effraim ad dexteram suam; id
H est ad sinistram Israel, &c. Iacob subplantator est Christus, Ioseph humanus, sinistra patris significat temporalia; dextera significat æterna. Prouerb. 3. Lõgitudo dierum in dextera eius, & Cẽti. 20. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Duo filij, Ioseph, duo affectus animæ; vult ergo affectus humanus, quod Manasses, id est obliuio ponatur ad dexteram, id est ad æterna. Effraim, id est affectio ponatur ad sinistram, id est ad temporalia. Cuius contrarium iubet dominus fieri, quod figurat pater Iacob, cum cancellat manus, & dexteram ponit super Effraim, sinistram super Manassem. Nam in obliuione debent esse temporalia, in memoria verò æterna, hoc est contra illos, qui semper cogitant quomodo possint temporalia congregare, & de Deo, & de æternis gaudijs nihil cogitant; vel saltem non tantum sicut de temporalibus, quod significat sinistra.
I Et aduerte quod displicet Deo, auaritia, & cupiditas. Iosue 7. Nota ibi quod populus Israel derelictus a Deo ab hostibus cedebatur, & fugabatur. Cumque Iosue oraret dominum, respõsum est ei a Domino: Anathema in medio tui, & confessus est Achor quod contra mandatum domini acceperat pallium coccineum valde bonum & 200. Ciclos argenti, tegulam quoque auream, &c. vnde patet ibi, quod
vsurarius. propter vnum vsurarium, vnum raptorem, Dominus punit totam vnam cõmunitatem; & ibi paret, quomodo prælati, & principes tales debent punire, sicut fecit Iosue Achor. De auaritia, & cupiditate religiosorũ, Nume. 15. Homo colligens ligna in Sabbato debet
Religio. lapidari. Sabbatum est requies, quæ est spiritualiter religionis a tumultu temporalium, vel etiam omnium hominum debet esse, quies per contemptum temporalium; ligna, quibus augetur ignis, sunt temporalia, quibus augetur cupiditas; colligere ligna est congregare diuitias. Si ergo videris religiosum intromittentem se de temporalibus lapidibus debet obrui in duris increpationibus
K & pœnis castigari: talis enim figuratur per Achor qui furatus est laminã auream. Iosue 7. Auari pereunt submersi desiderio possidendi. Exod. 16. Submersi sunt quasi plumbum in aquis, absorpti auiditate retinendi. Nuim. Diuitiæ.
16. Deuorabit eos terra, cum tabernaculis suis, lapidati liuore amittendi. 3. Regum. 12. Lapidauit omnis populus, Aduram. Et nota contra cupidos, & auaros. Quidam sapiens portauit vnum paruum lapidem Alexandro Imperatori, qui cum poneretur in statera plus ponderabat quam quicquid quod ponebatur in alia parte; cum vero coopertus terra in libra ponebatur, quasi nihil ponderabat; nisi quantum vnus alius lapis suæ quantitatis. Imperator interrogans sapientem quid
L hoc esset, respondit; tu, ait, es lapis iste, quia quam diu viuis, & terra non es coopertus, totus mundus non sufficit tibi, immo appetitus tuus præponderat toti mundo; sicut iste lapis omni appositio, sed dum terra coopertus fueris, dum scilicet morieris, non ponderabis nisi quantum vnus alius homo: quia vna modica fouea tibi sufficiet, sicut vni alij. Aduerte quod auaritia est illa statua aurea, quam Nabuchodonosor, id est diabolus erexerat in
M campo huius mundi. Quære supra 5. a. Et nota, quod auari, & cupidi sunt similes araneæ, quæ de suis viscẽribus telam texit. Tela araneæ cum difficultate texitur; sed cito rumpitur; sic temporalia cum difficultate acquiruntur, sed cito, faciliter, & multipliciter amittuntur. Hanc telam de viscẽtibus texit, qui cogitationes, affectiones, & labores in congregandis diuitijs ponit. Illi, qui adorauerunt vitulum conflatilem mortui sunt, per quos auari designantur. Nota historiam: Auari designantur per illos, qui bibebant aquas flexo poplice, quia per aquas fluxibiles temporalia transitoria designantur. Et isti non fuerunt apti ad bellum, illi, qui de temporalibus nõ curant, nisi ad necessitatem vitę, figurantur, per illos trecẽtos, qui manu aquas lambebant, et isti fuerunt apti ad bellum. Nota historiam Iudic. 7.

De

A

Prou. 6. Pigritia. Accidia. Ocium.

De Accidia, & Ocio.

VAde ad formicam,o piget, & con sidera vias eius,quæ cum non ha beat ducem, nec præceptorem, congregat in messe, quod comedat in hyeme. Messis est vita præsens, in qua debemus quotidie fructus bonorum operum congregare: hyems futura vita, in qua nullum fructum operis meritorij poterimus colligere. Ioã. 9. Operari oportet dum dies est, veniet nox quãdo nemo poterit operari. Considera ergo formicam,In modica virtute laboris vehementiam;nam omni die in æstate non cessat aliquid congregare; in quo reprehenditur nostra negligentia, & quia non sumus debiliores formica, & multis annis viuimus, & pauca congregamus.In breui tempore magnam prouidentiam; nam in æstate congregat pro tota hyeme:Nos autem multo tempore viuimus,& tamen pro modico tempore nõ cõgregamus.In magna necessitate magnam custodiam: scindit enim granum p medium, vt omnes habeant nõ vna totum.Sic deberent facere religiosi inter se, & diuites ad pauperes. Scindit etiam granũ ne germinet contra auaros,quę faciunt germinare per lucrũ illicitũ, & non diuidunt pauperibus nisi cũ germine lucri.In magna societate magnã cõcordiã; Quantũcumq; sint multę in vna cauerna,vna non impedit aliam in intrando, vel exeundo; nunc autem nec vnum monasterium, nec vna Ecclesia est sine contentione, & iurgio.Deut. 23. Nõ intrabit eunuchus attritis,vel amputatis testiculis, & abscisso veretro Ecclesiã Dei: Eunuchi sunt infrigidati a feruore amoris diuini, & habent generandi impotentiam per ignauiam. Iosue 18. Vsq;quo marcetis ignauia,& non intratis ad possidendam terram, quam dominus Deus dedit vobis?Hiere.6.Incircumcisę aures eorum,& audire nõ possunt. Prædicatio.

C

Isti sunt accidiosi,qui non possunt verba Dei, & ædificationis audire, ac si verba Dei aures eorum pungant,vt spinę. Vnde sequitur.Ecce verbum Domini factũ est eis in opprobrium, vt non suscipiant illud. Et in Ioanne 8. Qui ex Deo est,verba Dei audit: propterea vos nõ auditis,quia ex Deo non estis. Et est aduertendum,quod accidia est anxietas, & tepiditas cordis,cum animus remittitur a feruore spirituali,aut ex cordis inertia, aut quia credit se nihil proficere in pœnitentia, dolet se destitutum gratia,incertus est de statu suo, incertus de perseuerãtia.Est sciendum, quod accidiosi figurãtur per latrones filiorũ Amos. De quib⁹ 3.Reg.18. Amos.n interpretatur populus doloris,uel populus dolẽs,uel murmurãs,p quos designãtur motus accidiæ, qui faciunt animã dolere,& murmurare de bono: vnde accidiosus sępe simulat dolorẽ,cũ debet aggredi aliquid arduum.Isti latrones faciunt spelunca suã in domo Dei, & spoliãt eã gratiarũ actione nõ permittentes eã in laudẽ Dei assurgere. Duo principes latronum ingressi sunt feruẽti die domũ Isbosset,qui dormiebat in stratu suo meridie,& interfecerunt dormientem.i.accidiosum.Sic calidis stercoribus.i. malis cogitationibus,q̃ inundant accidiosos,Thobia quie scens i lecto accidię fuit exęcatus. Et nota q̃ accidiosus designatur p leprosum,qui secundum legem,debebat habere os veste cõtectũ, in quo designatur lepra accidiæ. Os enim veste cõtegitur,cum accidiosus dominãte uere cundia nõ cõfitetur, Iob,nõ parcam ori meo: ori suo parcit,qui peccata,quę fecit cõfiteri erubescit.Eccle.4. Non erubescas cõfiteri peccata tua.Hæc é lepra Moysi.Exo.4.Misit Moyses manum suã in sinũ, & leprosa extrahitur. Quia qui mala opera sua i secreto cordis abscõdit,lepra accidię pcutitur.Si manus Moysi in sinu retrahitur,lepra curatur,& sanata ostẽditur:quia cũ ad secretũ cõscięti æ recurritur, ubi male acta retractantur, ad publicũ cõfessionis exitur,& sic lepra curatur. Accidiosus est tristis. Vnde Iob 38. Vbi eras cũ me laudarent,astra matutina,& iubilarent omnes filij Dei.Quia accidiosi laudibus Dei cum electis hominibus non uacant, nec in lętitia cordis iubilant. Iubilatio dicitur cum cordis lętitia ore exprimitur; sed penitus non explicatur. hic est linguagium paradisi,quod frequenter experiuntur non accidiosi,sed alacriter se habentes in exercitio diuini officij. Vbi cum angelis assistunt diuinæ contemplationi præuenerunt principes.i.angeli coniuncti psallentibus in medio iuuẽcularum tympanistriarum, idest deuotarum animarum.Leuitici.23.Omnis anima,quæ non fuerit afflicta, peribit de populo suo,quia enim non exercemur in operibus corporalis disciplinę, ideo obrepit in ocio spiritus accidię:Ideo Apostolus operabatur manibus suis,ne esset accidiosus, medicinam ostendens accidiosis,& desidibus: Vnde accidiosus,quia consolationem, non sentit in spiritualibus,occupatur curiose in audiendis tumoribus. Dormitauit anima prę tędio, idest præ accidia, quia ab omni contemplatione uirtutum,et intuitu spiritualium,et gustu spiritualium sensuum, dormitat anima, quæ é accidiæ iaculo uulnerata.Et nota quod accidiosi figurant per illos carnales,& pessimos Iudęos;de quibus dicitur Num.11.Ortũ est murmur populi quasi dolentiũ præ labore, cõtra dominum.Sequitur:In mẽtẽ uenit̃ pori,et alia,aia nostra arida é,nihil aliud uident oculi nostri nisi Manna,isti significãt accidiosos cõtra dominum murmurantes desiderãtes

D

Latrones.

1. Reg.4.

Cogitatio Cæcitas.

Formica.

Leui.18. Leprosus. Cõfessio.

Lepra. Exo. 4.

E

Officium diuinum.

Leuit.23.

Psal. 118.

3.Reg. 18

cibos

G cibos carnales Aegyptiorum.i.hominum carnalium,& mundanorum omnem cibum spiritualem designatū in manna, fastidientes quæ quidem carnalia talibus videntur dulcia, sed tamen acutum saporem dimittunt in cōscientia: ideo significantur per porros,& allia quę auide comedūtur,sed inde dum comeduntur etiam lachrymæ excitantur, fastidiunt etiam manna,quia accidiosis verbum Dei aliquādo ex facilitate intelligēdi,vel ex copia legendi, & audiendi, vel ex copia ciborum desiderio Aegypti, vertitur in tędiū,nec sufficit eis panis vitæ, & aqua sapientiæ salutaris, cum panem furfureum, & aquā turbidam,quam bibebant Aegyptij,desiderent. Et hoc est ꝙ dicunt deest panis, nō sunt aquæ,anima nostra nauseat.Sed fastidire cibos salutares, signum est mortis, secundum Hypocratē in prognosticis.Isti sunt murmurāres de bono opere: de quibus 2.Cor.10.neq; murmuraueritis,sicut quidam eorum murmurauerunt,& perierunt H ab exterminatore.Et bene dicit perierunt ab exterminatore;quia sicut dicit Cassianus in libro de institutis patrum,quod illud vitiū maximè religiosos circa horam sextam, inquietat sicut febris ingruēs tempore prestitutō ardentissimos ęstus solitis,& statutis horis inferens animæ ægrotanti;vnde antiqui dicebant accidiam esse dęmonē meridianum. Abincursu & dæmonio meridiano. Accidiosi comparantur arbori infructuosæ,quæ ad nihilum valet,nisi vt succindatur,& in ignem mittatur. Luc.13.Dictum est de ficulnea,quæ tribus annis fructū nō dederat,succinde illam, vt quid etiam terram occupat.Est aduertēdum, quod accidia excæcat oculum spiritualē, ne videat. Denm,sicut videmus in oculo corporali eom pungitur humor quandoq; in oculo, & indu-ratur,et ignis appellatur,qui impedit oculum ne videat,per quod designatur vitium accidię I quæ impedit oculum mentis, ne videat claritatē diuini luminis. Et Matt.21.Mane reuertens in ciuitatē esurijt,& videns fici arborem secus viam,venit ad eam,& nihil innenit in ea nisi folia tantum,& ait ad eā.Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum, & arefacta est continuo ficulnea. Ficulnea est anima, de cuius fructibus dulcibus Christus desiderat comedere,sed multi sunt,qui non habent nisi folia verborum,quibus Christus maledicet sicut arbori infructuose. Ite maledicti ī ignem. Et nota quod accidiosi sunt similes statuis, & imaginibus pictis, quæ videntur esse aliquid magni,& tamē nō est ī eis sensus, nec gustus, nec motus: quia accidiosi non habent sensum cognitionis, nec gustum deuotionis,nec motum bonæ operationis. Vnde tali dicitur, Quis tu hic; aut quasi quis hic, quasi dicat videtur quod tu sis aliquid, & tamen nihil penitus es. Exemplum de burdone, qui moratur inter apes mel suggēs, sed nullum florē colligens.De accidiosis dī Eccle.30.c.Multos occidit tristitia.2.Macha.4.Insanabilis plaga tua, dī de Antiocho & subditur, apprehēdit eum dolor,&c. dirus dolor in spoliando gratuitis,quia Spiritus tristis exsiccat ossa per pessimas cogitationes, quæ accidiosis; & ociosis occurrunt. Exo. 17. Dicitur ꝙ manus Moysi erant graues,quia accidia reddit hominē pondero sum,& grauem ad bene operandum, sed sustentāt eas Aaron & Hur, id est, timor supplicij,& amor præmij,vt sint fortes ad leuādū virgam Dñi.i.ad portandum opera crucis.Et aduerte quòd accidiosos,& ociosos reprehendit Dns.Quid hic statis tota die ociosi:vbi increpatur præsumptuosa securitas. Quid hic statis,reprehenditur dispendiosa fatuitas.Tota die;exprobratur desidiosa tepiditas. Ociosi increpatur præsumptuosa securitas ex statu incōsideratione: hoc.n.oportet colligere, quia in alia vita nullū meritum poterimus cōgregare.Operari oportet dū dies est.Dum tps habemus operemur bonum.Ecce nunc tępus acceptabile.Reprehenditur dispendiosa fatuitas ex temporis amissione tota die, vita enim nostra vapor est. Et Iob:Hic repletus multis miserijs,qui quasi flos egreditur, &c.2.Reg. 14.Omnes morimur,& quāsi aquę dilabimur super terram,quæ non reuertuntur.Iac.4. Exiguum & cum tędiō est tempus vitæ nostræ: Ideo dispendiosum est,& stultum tempus inutiliter expendere,& dies concessos ad lucrū, & meritum perdere,præsertim cum dies nostri sint instabiles, defectibiles, irreparabiles. Iob.7. Dies mei transierunt propter instabili- M tatem, consumpti sunt propter defectibilitatem,absque vlla spe, propter irreparabilitatē, stultum est itaque ociari, quia dum dies est, oportet operari. Iob.9.Exprobratur desidiosa tepiditas ex operis omissione ociosi,quia ocio sitas non solum est priuatiua boni spiritualis, qui enim sectatur ocium,replebitur egestate. Prouerb.28. Sed etiam positiuè est inductiua mali:est enim ociositas radix transgressionis, fomes corruptionis, obex discretionis. Ber. Omnium malorum sentina est ocium.Eccle. 33. Multam malitiam docuit ociositas: vnde ociosi priuantur illo denario debito illis, qui in vinea domini operantur.

Prædicatio. Religiosi. Murmuratio. Religiosi. Cassian. Psal.90. Cæcitas. Prædicatio. Religiosi. Prælati. Accidia. Ocium. Pigritia. Religiosi. Iohn.9. Vita. Nunc. Dies. Tempus. Ocium.

De adulatione.

DE adulatoribns potest exponi illud: Vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. In voce intelligimus adulationem, in manibus detractionem,quia adulatores laudant in præsentia, detrahunt in absentia. Isti sunt similes scorpioni, qui facie blanditur, Genesis. Adulatio. Hypocrisis.

Apo.vl.c. A ditur,& cauda pungit:vendunt.n.oleum adulatores,isti sunt venefici,de quibus dicitur.Foris canes,& venefici,venenum datur sub melle.Sic adulatores nocent sub amoris similitudine. Quære de adulatione in tabula de murmuratione,& vitio linguæ.

De Amore Dei, & proximi.

Charitas Amor. AMor Dei est ignis quidam, de quo Luc. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat.Ignis iste est ppetuus qui nunq̃ deficiet, i.nunq̃ in fornace conscientiæ,vel in altari aiæ deficere debet, vel nunq̃ deficiet,quia charitas nunq̃ excidit. Hét autẽ iste ignis naturã purgatiuã,renouatiuam, resilitiuã,nutritiuam.Purgat per tribulationes.

Gratia. Ignis. B Num.31. Omne quod pót trãsire per flãmas, igne purgabitur, quicquid aũt ignem nõ poterit sustinere,aqua expiationis sanctificabit. Sicut.n.duo sunt elementa purgatiua maioris mundi, aqua diluvij, & ignis iudicij,sic duo sunt purgatiua minoris mundi.s. aqua baptismatis,& ignis pœnitentialis.Renouat calore, resilit leuitate:nã inferius pascitur,& sursum mouetur.Apo.10.Facies Angeli erat vt sol,& pedes eius tanq̃ columna ignis. Sol se cõicat omni creaturæ deorsum, ignis intendit sursum,sic amor Dei ad ꝓximũ & ad Deum; nutritur per materiæ coniunctionẽ,nã totã materiam in se conuertit,donec sit nõ solũ ignita, sed ignea.Hét ét vim imprimendi,& transformandi, vnde Hugo de Sancto Victore libro de ignibus:Sicut massa liquefacta per fistulã in minerã fundit,& foramen accipit, ita mẽs amoris igne soluta, per radiũ contẽplationis vsq; ad imaginẽ Dei currit. Sequitur:Immo quicquid diligimus ipsa vi dilectionis in eius similitudinẽ transformamur. Quod sicut pec

Hugo. Dilectio. Peccatũ. C catũ facit hyemẽ,quia tunc cadũt folia,& moriuntur arbores,sic amor Dei facit ẽstatẽ, in qua arbores reuiuiscunt,florent,& fructificãt, Exo.19. Cum incalnisset sol liquefiebat mãna.Quia ex cõsideratione,& dilectione æternitatis resoluitur aia in rorem,& dulcotẽ deuotionis, quo gustato,aia ad talia inconsueta stupefacta ait:Manu,quod interpretatur:quid est hoc. Quod Christo ad ostium pulsanti sicut amico speciali, & vtili debemus cordis ianuã aperire,& dicere ei illud Gen.24.Ingredere benedicte Domini, cur foris stas.Ingreditur autẽ si aperiamus ei ianuam. s. cor dilatatum charitate,& cœnabit nobiscum delectatus in nostra deuotione, & conuersatione, & nos cum illo inebriati sua dilectione. Est notandum de Fœnice,quæ est auis orientalis, & semper vnica, quæ cum diu vixerit, collectis in nido aromaribus ex illis plausu alarum,& radio solis succendit ignem,& ita cremata de cineribus inuenis resurgit. Quia post

Gen.24. Ingredere

Fœnix.

q̃ Sãcti incinerati sunt,ex igne charitatis quẽ D habuerunt,& aromatibus virtutũ,quas cõgregauerũt, & radio diuinæ dilectionis innouati resurgunt;quia amor Dei viuificat,et vnit. Reuixit mortuus,cum tetigisset ossa Helisæi, imo sicut ossa sibi cõnexa sunt,ita corda p dilationem copulantur, Treno. De excelso misit ignem in ossibus meis.i.dilectionẽ. Quod amor Dei sicut est summa virtus,sic summa,& supmũ cõstituit ordinẽ angelorum: vnde Seraphin amore superferuido in Deum ferũtur:q̃ cum sit summe successus,nõ lẽtescit,nec remittitur,sed immobiliter perstat in summitate intentionis suæ;nec aliquo pondere ad inferius relabitur,sicut modo fit in Sanctis viris, quos ad inferius retrahit necessitas corporis.Et nõ ta quãta est dilectio Dei ad nos:ait enim Thomę in pſona cuiuslibet fidelis: Mitte manum E tuã in latus meũ,vt apto latere Christi palpet ad nos affectio cordis sui.Christus enim apto Christus. latere,et inclinato capite clamãs voce magna vt affectum ad nos ostenderet, expirauit;vnde eundẽ,quẽ ad nos tunc hẽbat cõpassionis,& dilectionis affectũ,secũ asportauit ad cœlũ,& adhuc eũdẽ habet,& custodit:qa charitas eius ad nos frigescere nescit,licet de quibusdã nostrũ cõqueratur. Tota die expãdi manus meas Rom.10. F ad populum nõ credẽtem, & cõtradicẽtẽ mihi.Et nota q̃ amor Dei ignis quidã est: quia Ignis. sicut ignis tactu suo ignẽ ꝓcreat,sic amor Dei Amor. tangens cor nustrum totum inflãmat. Descendit ignis de cœlo,& deuorauit holocaustũ.Holocaustum est cor humile,contritum,& deuotum. Cor cõtritũ & humiliatũ Deus nõ despicies:hoc est holocaustum totum igne diuino inflãmatum,& vsq; ad cinetes redactũ p humilitatem.Et tale cor attrahit ad se ignem diuini amoris,sicut in loco pingui, & vnctuoso facilius ignis accẽditur,nõ in re humida in corde F humido p voluptatẽ,nõ in duro p obstinationem,& peccandi assiduitatem,non in arido p Ignis. cupiditatem,& indeuotionẽ. Vnde.j.Macha. Religiosi. 7.Sacerdotes nõ inuenerunt ignem diuinę dilectionis,& deuotionis,sed aquã crassam carnalitatis,& voluptatis.Exo.3.Descendit angelus Domini in flamma ignis, & videbat Moyses quod rubus arderet,& non consumeretur. Et simile habetur Iudic.6. Dixit angelus Do- Iud.6. mini Gedeoni:Tolle carnes,& panes azimos, & pone supra petrã illã, & ius desuper funde. Cũq;fecisset ita,extẽdit Angelus dñi summitatẽ virgę,quã tenebat ī manu,et tetigit carnes, et azimos panes, ascenditq; ignis de petra, & carnes,azimosq; panes cõsumpsit:Angel⁹ aũt dñi euanuit ab oculis eius. Petra Christus,car- Religiosi. nes coctæ mortificatũ corpus,panes azimi sine fermẽto recta intẽtio,ius deuotio,Angelus Christus. Virga eius tactu nostrũ sacrificiũ in-

Crux. Virga. Opus.

G flāmatur, eſt crux ſeu dilectio in virga crucis oſtenſa. De petra ſacrificium acceptatur, & in cœlū aſcendit: quia ex meritò Chriſti omne opus noſtrū eſt Deo acceptū. Act. 2. Deſcēdit Spiritus ſanctus ſuper Apoſtolos in linguis igneis, verbis vt eſſent profłui, & charitate feruidi: ſicut n. ignis hēt virtutem actiuā ad operandum, ſic amor Dei operatur magna ſi eſt, ſi aūt operari renuit, amor nō eſt: & ſicut nec ignis ſic amor Dei nunq̄ fatigat. Iob 20. Cognoſce loca clauorum. Sequitur: Infer digitū tuū, & vide manus meas, & mitte in latus meū loca clauorū ſunt abyſſales fontes membrorū corporis Chriſti. In quib. defixi ſunt claui acuti, quibus aperti ſunt fontes iſti, vt inde ſcaturirent iugiter pietatis, & dilectionis, ac miſericordiæ riui cōtinui: per manū, & digitū ſignificantur poteſtas auctoris, & claues diſcretionis, quæ originē hēnt ex ſanguine paſſionis, vt quilibet peccator poſſit accedere ad fluenta dilectionis & gratiæ, & in ſe experiri efficaciā paſſionis, & dilectionis Dñicæ. Et nota q̄ cerui tranſeuntes flumina ſeinuicē ſupportant, quia qñ hēnt tranſire flumina debiliores capita ſua cornibus præcedentiū ſupponunt, & ſic ſibijnuicem ſuccedentes nullū laborem ponderis ſentiūt. ſic ſe debet hīe proximus ad proximum, vt fortior ſuſtētet debiliorē per mutuā ſubuentionē, per mutuā oſonem, quia frater, qui iuuatur à fratre, quaſi ciuitas firma, vt ſic mutuo ſuſtentati trāſeamus hoc mare magnum & procelloſum. Proximum multipliciter debemus diligere. Corde tripliciter. Primò iniurias fideliter remittendo. Eccli. 27. Dilige proximū, & coniungere fide cum illo. Cōtra illns qui ſimulant, & diſſimulāt, donec occurrat opportunitas vindictæ ſimiles ſerpēti, qui torpet in hyeme, ſed toxicat in eſtate. Dilexerunt in ore ſuo, & lingua ſua mētiti ſunt ei. Secūdò malis & tribulationib. proximi cōpatiendo, vt dicit Baſilius: Delfini fœtus ſuos recenter editos, cū ex aliqua cā territi fuerint, denuo ſublapſos in utere protegere, ac fouere narrantur. Multo fortius hæc cōpaſſio deberet eſſe in hominibus ratione vtentibus, quia vnū ſimile diligit aliud ſibi ſimile; vt. n. ait Apoſtolus: Si patitur vnū mēbrum, cōpatiuntur alia membra aliàs membrū, q̄ dolorē alterius nō ſentit, aut putridū eſt, aut à corpore diuiſum, nos autē ſumus mēbra corporis Chriſti, tanto fortius colligati q̄ mēbra corporis naturalis, quanto fortius eſt vinculū charitatis, q̄ vinculum carnis & ſanguinis. Tertio eius penuriā & inopiā releuando. 1. Io. 3. Qui habuerit ſubſtantiā huius mundi, & viderit fratrem ſuum neceſſitatē habētē, & clauſerit viſcera ſua, &c. Deut. 33. Benedictus in latitudine Gad, quaſi leo requieſcet. Gad īterpretat fæliciter: aīa. n. quæ alienā fœlicitatē reputat ſuā, vnde à Deo dilatatur vt cū gaudente gaudeat, & cū dolente triſtetur. Dī autem requieſcere, vt leo quod eſt aīal prædatiuum, & prædæ cōicatiuum prę liberalitate, quia talis aīa abundantia charitatis dilatata de omni re proximi, ſiue ſit bonū, ſiue malum, facit cōmodum ſuum. Et nota q̄ dilectio ꝓximi ī oliua deſignatur, quę vnctuoſitate ſua ignē nutrit, Leui. 24. Præcipitur afferri oleum de oliuis puriſſimum ad cōtinuādas lāpades, quia ſicut illud oleum ignē accēdit, ſic dilectio ꝓximi dilectionē Dei nutrit. Et nota q̄ Cherubin legunt facta de abiete ꝓp dilectionē Dei. 3. Reg. 6. In oſtijs abiegnis ſculpſit Cherubin, & palmas, & celaturas valdè eminentes opera exercitatoria dilectionē Dei approbātia. Probatio. n. dilectionis exhibitio eſt operis. Opere quadro ad regulam, vt Deum diligat quadrupliciter ſm illā ſnīam Euangelicā: Diliges Dñm Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota aīa tua, ex oībus viribus tuis, ex omni mēte tua, ex toto corde tuo, quia amor mundi totum cor occupat, de toto corde eijciat & ingrediat amor Dei. Ex tota aīa in proximis ſuis: aīa. n. ſpiritus eſt, & Spiritu ſancto afflata Spiritus deſiderat, & ſuſpirat, donec reſpiciat ī quē aſpirat. Ex oībus viribus ſuis, & iudicib. ſuis ꝓp viribus indicia Dei exercentes in nobis de quotidianis peccatis vindictā ſumamus. Qui. n. ſeipſum iudicat, & quaſi reū punit, ipſe ſimul reus, iudex eſt, & miniſter iudicis. Ex tota mēte in præceptis ſuis; mens. n. in hoīe principat, & ſummum ac præcipuum tenet locum: Vnde ſicut oībus, q̄ ſub ea ſunt ſe nouit eſſe prælatam, ita meminiſſe debet ſe neceſſitate eſſe Deo aſtrictam. Leguntur Cherubin etiā facti de oliua propter dilectionem proximi, 3. Reg. 6. Fecit duo oſtia de lignis oliuarum, & ſculpſit in eis picturam Cherubin & palmarum ſpecies, & anagliffa valde prominentia, & texit ea auro. In lignis oliuarum, vt premiſi dilectio proximorum, in Cherubin ſcientia, in palmis, quibus coronantur victores patientia, in anagliffis valde prominentibus ædificiorum, ſignificatur exterior miſericordia procedens in effectu de cordis affectu, quaſi celatura de pariete prominēs, ſicut ſcientia in conuerſatione, patientia in defectuum ſupportatione, miſericordia in defectuum ſuppletione; & ſic erunt ſculpta in ligno oliuæ Cherubin & ſpecies palmæ, & anagliffa valde prominētia: & hæc pertinēt ad dilectionē ꝓximi, & oīa tecta auro, quia in mente perfectorum nihil eſt, q̄ nō ſp veſtiat̄ puritate, & charitate. Eſt autē valde notandum q̄ in Cherubin, quorum materia erat de abiete, & de oliuis maxima ſimilitudo fuit, quia idem eſt habitus dilectionis in Deum, & in proximum:

Proximus

Dilectio. Proximus

Vindicta. Malitia. Pſal. 77.

Maria. Pietas, Cōpaſſio.

Oleum.

L Mar, aat Dilectio.

Primus. Miſericordia.

Charitas. Dilectio. Amor.

A Charitas. Dilectio. Amor. Misericordia.

3.Reg.6. Vnum erat opus in duobus Cherubin:diligimus enim Deum in proximo,& proximum pp Deum. Et nota quomodo Deus reprehẽdit defectũ dilectionis proximi. Matth. 18.c. Vocauit Dominus seruum nequã, & ait illi:Serue nequam omne debitum dimisi tibi, qm̃ rogasti me, nonne & te oportuit misereri conserui tui,sicut & ego misertus sum tui. Ligatis pedibus, & manibus,&c. Itẽ de tota ista materia quęre in tabula de charitate,de spiritu sancto,de charitate,Ibi est pleni° de amore.

De legibus amicitiæ, & amore parentum, & consanguineorum.

Amicitiæ Cõsanguineum.

CVM cognato,& amico,vbi naturam nõ peruertit iniquitas, inuenitur colloquiũ dulcius, cõsiliũ certius, obsequiũ prõptius,de

B positũ tutius. Quia amicus est sino amico colloquio suauior, consilio secretior, obsequio promptior,deposito fidelior. Hæc omnia figu-

Exod. 18. rata sunt in Moyse, & Ietro, quem scriptura vocat cognatum eius,cum quo legitur habuisse fidele consortium,celebre conuiuium,suaue colloquium,salubre consilium. Nota totã historiam.vnde Sen.3.epist.Si aliquem amicũ existimas,cui non tm̃ credas,quantum tibi,vehementer erras, & non satis nosti vim veræ amicitię; diu cogita, an tibi i amicitia aliquis recipiendus sit, cũ placuerit tibi toto eum pectore admitte,tã audacter cũ eo loquere, quã tecum,cum eo oĩa delibera,sed de ipso prius. Idem;lex amicitiæ est,vt nullo tempore dimittatur cum libera sit, non vtilitatis causa,quæ

C cito dissoluitur. Vnde epist.9. Qui se sperat propter hoc ad amicitiam venire, male cogitant,quemadmodum cępit,sic desinet, vtilitatis causa acceptus tamdiu placebit, quamdiu vtilis fuerit.Item,lex amicitię est,vt nullo grauamine remittatur: vnde sequitur epistola 9. Attalus philosophus dicere solebat, Iucũdius est amicum facere, quàm habere: Quomodo artifici iucundius est pingere, quàm pinxisse. Item lex amicitiæ est,vt in ea nullum contrariũ admittatur, sed amet qui amatur. vnde Seneca diffiniens sapientiam dicit, quòd amicitia est idem velle,idem nolle,licet illam exceptiunculam non addas, vt rectum sit, quòd velis, non potest enim cuique semper idem placere,nisi rectum.vnde epist.9.Quęris quomodo amicum cito facturus sis:dicam;Memẽto, ait:ego tibi monstrabo amatorium sine medicamẽto,sine herba, sine vllius venefice carmine.Si vis amari,ama. vnde Prouer.17. Omni tempore diligit qui amicus est,& iste in angustijs cõprobatur.Item alibi amico & si euaginaueris gladiũ ne timeas; est enim regressus ad amicum.Item,amico fideli nulla est cõparatio,& non est digna ponderatio argenti,& D auri cõtra bonitatẽ fidei illius. Sed tm̃ ibidem dr.Est amicus fm tempus suum,& nõ permanet in tpe tribulationis: & est amicus, socius mensę,& non permanet in die necessitatis.

De Aduocatis,& consiliarijs.

DE aduocatis dicit Sydonius in 1. Tral- Aduocati Cõsiliarij lium.His qui nominantur non Episcopi,sed potius Abbates complet officiũ,& intercedere magis pro animabus apud cęlestẽ, quã pro corporibus apud terrenũ iudicẽ põt: Si elegimus humilẽ vocat abiectus, si erectũ superbire dicet, si minus instructum pp imperitiã credet irridẽdus;si aliquatenus doctũ elãmabit inflatus,rigidus ob austeritatẽ, non habent caros,blandi apud eos cõtione vilescunt: Et nota q̃ Deus dissipat mala cõsilia & aduocationes iniquorũ,2.Reg.17. Melius est cõsiliũ Chusi Arachites cõsilio Achitofel:Dñi autẽ nutu dissipatũ est cõsilium Achitofel.Et se- E quitur qũo Achitofel se suspendit.Cõtra malos aduocatos.Hierem.22. Væ qui ędificãt domũ suã in iniustitia,& cęnacula sua non in iudicio amicũ suũ opprimet frustra, & mercedẽ suã nõ reddet qui dicit ædificabo mihi domũ latã,& cęnacula spatiosa: Qui aperit fenestras & facit laquearia cedrina,pingiturq; cinopide.Et iõ contra te homo in hoc palatio interdunt actiones, inscribunt accusationes, quia nõ Deo nec dño exhibes gloriã & honorẽ,nec in te habes innocẽtiã,& pęnitẽtiã, nec ad proximũ seruas pacẽ,& dilectionẽ.Itẽ 1.Cor.6.Iã quidẽ oĩno delictũ est i nobis,quia iudicia habetis inter vos,quia non magis iniuriã accipitis,quia non fraudem magis patimini,sed vos iniuriam facitis,& fraudatis,& hoc fratribus. Quibusdã enim licet, & expedit repetere sua i iudicio,vt ũfirmis & imperfectis, tm̃ sine cõtentione & dolo,alijs aũt non. Vñ rursus.Expe- F dit infirmis, licet absq; dolo,sine lite prelatis, licet non hic expedit anachoritæ, non licet per eum sint res in lite petitę. Et notabiliter dicit iniuriam facitis, & fraudatis propter fraudes,q̃ fiunt in huiusmodi iudicijs contentiosis,sicut patet in aduocatis,qui animas suas diabolo vendunt, causas iniustas defendunt, falsas leges proponunt, falsa instrumenta & falsos testes, & corruptos introducunt. Præterea necessarias dilationes in grauamen partis alterius quærunt.Ideo legitur in quadam tragœdia Senecæ q̃ visum est cuidam, quòd videret Neronẽ apud inferos balneãtẽ, & circa eum mĩistros aurum feruens infundere, & cum; videret choros aduocatorum ad se venientes, dicebat Nero: Huc venale genus hominum,o aduocati amici mei, acce-

G dite, vt mecum in hoc vase balneetis: adhuc enim locus supereſt. Esa. 59. Cõuersum est retrorsum iudiciũ, iustitia longè steterit, quia corruit in terra veritas, & æquitas non potuit ingredi: Quia hodie pauci inueniuntur aduocati qui causas pauperũ foueant gratis, & intuitu Dei; sed vix inuenitur causa adeo desperata, vel iniusta, quin inueniantur aduocati pro ipsa tuẽda: cum tñ inueniatur aliquis morbus ita desperatus, ad quẽ curandum nullus medicus inuenitur. Vnde illud: *Turpe reos empta, miseros defendere lingua*. Bene dicit empta, quia sicut meretrix exponit venale corpus suũ, ita aduocati linguam suã offerẽtibus pretium ſm morem meretriciũ: nisi quod isti exponũt venale membrũ dignissimum, scilicet linguã in qua debent confiteri, metetrix autẽ turpissimum. Ideo antiquitus erant huius per sonę viles, 1. Cor. 6. Sæcularia iudicia si habueritis: cõtẽptibiles, qui sunt in ecclesia, illos cõstitue ad iudicandum. Quam vilitatẽ Satyricus non tacuit dicẽs: Si fortuna volet fiet de rethore Cõsul. De quibus satis determinat Sidonius in epistolis suis. In hoc autẽ periculosissimum est aduocationis officiũ, quòd pauci reperiuntur aduocati, qui postquam cã, quã susceperunt cognouerunt iniustã, velint eam derelinquere, vel iudiciũ contra se reportare: Vñ nisi aduocatus cãm iustam foueat & fideliter, nihil de contingentibus obmittendo, tenetur ad restitutionẽ si pp suã infidelitatẽ, negligentiam, vel imprudentiam ille cãm amisit cuius cãm suscepit. Tenẽt ẽt si salariũ, cliẽs ptomisit vñ non debuit, vel plus q̃ debuit excessit. Prosequi aũt iniurias & fraudes, quæ sunt ex parte iudicũ, qui non imponũt malis aduocatis silentiũ, qui protrahunt litigia, qui nõ iudicant ex diligentia, sed accipiunt munera, & alia multa circa eos prosequi longũ esset. Propter quod impletur illud. Vidi sub Sole in loco iudicij impietatẽ, & in loco iustitiæ iniquitatem. Si videris calumniã egenorũ, & violenta iudicia, & subuerti iustitiã in prouincia, nõ mireris super hoc negotio. Item, De ore bestiæ exibant tres spiritus in modũ ranarũ. Isti spiritus pñt dici peruersi aduocati exeũtes de ore bestiæ falsas leges allegãdo, veras leges depraua ndo, cãusas breues prolongando, Sydoni⁹ poeta loquit̃ de istis aduocatis sic. Hij sũt, qui causas morantur admissi, impediunt prætermissi, fastidiunt moniti. Hi sunt in qõnibus bestiæ, in collationibus statuę, in actionibus harpię. Hi ad decipiẽdum vulpes, ad seuiendũ tigres. Quorum si nares marsupium sufflauerit, videbis oculos Argi, de quo fabulose dicit̃, quòd habebat centum oculos, Achitofelis cõsilia, Laomedõtis periuria; No. hist̃iã in Ouidij epistolarũ, Absalonis oscula fraudulenta,

Litigare.

Iudex.

H

Iudex.

I

Eccles. 2:

Eccl. 5.

Apoc. 16.

De Apostolis. K

SCiendum est, quòd in lib. Numerorũ man dauit Dñs Moysi, q⁹ de duodecim tribub⁹ armaret duodecim millia electorũ vitorũ, qui irẽt ad impugnãdũ Madianitas. Per quod designatur sacrum apostolorũ collegiũ cõputãdo Matthiã, qui suppleuit locum Iudæ. Isti fuerunt strenui milites, & electi, quos verus Moyses scilicet Christus armauit septẽ armorũ generibus, septẽ donis sancti spiritus, quibus muniti expugnauerunt Madianitas, qui interpretant̃ contradicẽtes, per quos pagani, & infideles alij figurant̃. Hi sunt duodecim fontes aquas salutaris sapiẽtiæ per totũ mundũ distillãtes, quas inuenerunt filij Israel in Helym in exitu de Ægypto. Isti sunt duodecim nobilissimi principes, & capita filiorũ Israel totius, s. militiæ Christiane, de quib. hr in lib. Numer. De Apostolis intelligit̃ illud Ezec. 1. Similitudo animaliũ, & aspectus eorũ quasi carbonũ ignis ardentiũ, & quasi aspectus lãpadarũ. Describũtur. n. Apostoli, & figurant̃ noie aãliũ, carbonũ ardentiũ, lãpadarũ lucentiũ, & illuminantiũ. Ipsi quippe fuerunt aãlia agilia ad discurrendũ, audacia ad inuadendũ, & prædicandũ, fortia ad tolerandũ, vt dicant̃ aãlia pp laborẽ prædicationis, carbones ardẽtes pp incendium dilectionis, lãpades pp exẽplum ædificationis. Et nota q⁹ Apostoli figurant̃ per clipeos aureos, de quibus dr̃ in 1. Machab. 6. Refulsit Sol in clipeos aureos, & resplenduerunt mõtes ab eis, & fortitudo gentiũ dissipata est. Sol Christus qui refulsit in Apostolos, donum sancti spiritus eis visibiliter infundendo, ipsi sunt clipei primos ictus in martyrio, & in bello ecclesiæ tolerando: sunt aurei peccati rubigine carendo, & alios excellendo. Montes, i. fideles à charitate eorũ resplẽdent, fidei veritatẽ ab eis accipiendo, fortitudo gentiũ per eos dissipata est, infidelitatẽ eorum cõfundendo. De duobus Apostolis Petro & Paulo, qui figurantur per duas tubas argẽteas ductiles factas ad populum conuocandum. Qui dicuntur à Moyse, hoc est à Christo factæ propter dignitatem institutionis: dicuntur duæ propter geminitatem dilectionis, argenteæ propter sonoritatem prædicationis quibus conuocatur populus pp vtilitatem executionis. Dicuntur duo magna luminaria propter claritatẽ ædificationis; duæ oliuæ propter vbertatem deuõtionis; duo Seraphin propter vnitatem cõdilectionis; vel figurantur per duas oliuas propter doctrinã medicinalem, & gratię virtutis, & miraculorũ prerogatiuam. Zach. 4. Hi sunt Secundo per duo Seraphin, propter vim diuini amoris. Esa. 6. Duo Seraphin. Tertio per duo Cherubin propter plenitudinem diuinæ scien-

Numerorum. Apostoli. Sancti. Martyres.

Arma.

Prædicatio.

Ezec. 1. c. L.

Animal.

Prædicator.

M

Exodi. Tuba.

Duo. Charitas.

A scientiæ non mundanæ, quæ est diabolica. Exo. 25. Duos. Quarto per duas columnas, propter firmitatem cõstantię, & sustentationem Ecclesiæ. 3. Regum 7. Statuit duas columnas Booz, & Ioachim. Et hoc propter prerogatiuã vitæ, & firmitatis passionis multiplicis periculi, & laboris. Can. Duo crura tua. Crura quæ sunt organa virtutis progressiuæ, designãt exercitia virtutum. Columnę marmoreę propter constantiam, fundatæ super bases argẽteas propter affectiones charitatis. Quintò per duo candelabra propter exẽplum ædificationis. Cantic. 6. In vno oculorum tuorum. Cantic. 4. Duo vbera. Et hoc propter contemplationem. Cantic. 2. Similis est di. cap. caput autem prærogatiuã in visu, Hynnulus in saltu: Sic contemplatiuus in visu intellectus,

B In saltu affectus per desideria. Septimo per duas tubas, & hoc propter prædicationem. Numerorum. 10. Fac tibi duas. Octauo per duas virgas propter Apostolatum, seu prælationem. Zachar. 12. Assumpsi mihi. Nono per duo ostia propter passionem, per quam ingressi sunt ad gloriam. 3. Regum 6. Fecit Salomon. Decimo per duo luminaria: propter edificationem, & conuersationem, & totius Ecclesiæ illuminationem. Genes. 1. Fecit Deus duo magna luminaria. Daniel. 12. Qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ. Item 12. Apostoli figurantur per duodecim filios Iacob Patriarchæ, qui gerit typum Christi. Gen. 49. Per duodecim fontes. Exod. 15. Per duodecim lapides in veste Aaron. Exod. 39. Per duodecim panes. Leuit. vigesimoquarto. Per duodecim lapides de medio Iordanis. Iosue 4. Per duodecim lapides fundamenti altaris. Tertij Regum 18. Per duodecim principes multitudinis. Numer. 1. Per duodecim exploratores. Num. 13. Per duodecim bases sub mare fusili. tertij Regum. 7. & 2. Paralipomen. 4. Per duodecim portas ciuitatis. Apocalip. 21. Per duodecim fundamenta ibidem. Per duodecim lapides in corona sponsæ scilicet Ecclesiæ Apoc. 12.

C

De Appetitu humano.

Deut. 22. Appetitus desiderij.

NOn arabis in boue, & asino. Bos ruminans syndieresim significat, indicium rationis discretio, asinus stolidus affectum sensualitatis: Arare est appetere, voluntas enim eligens, separat bonum à malo, sicut arando separatur terra à terra. Non ergo debet aliquis vnquam in electione, vel appetitu cum discretione rationis admittere stoliditatem sensualitatis.

Quod curiosa, & rumores non sunt audiendi.

QVod audire non debemus libenter rumores, quia durè sunt arguendi, qui magis volunt audire curiosa, quàm vtilia, sæcularia quàm diuina, philosophica, quàm Theologica. figuratum est 4. Reg. 10. Vbi dr quòd Rapsaces missus à rege Assiriorum, &c. Sequitur Precamur, vt loquaris nobis Syriacè: siquidé intelligimus hanc linguã, &c. Per Rapsacen intelligitur Prædicator, qui à Rege cœli mittitur ad impugnandas munitiones peccatorum. Sed hodie clerici precantur prædicatores, vt loquantur eis Syriace, id est alta, & eleuata lingua, ne simplices intelligant: Sed vtinã respondeant eis prędicatores? Nunquid ad vos me misit, &c. Per stercus, & vrinam peccati designantur. Ioel. 2. Computruerunt iumenta in stercore suo. Talia debent peccatores comedere, & bibere, vt sentiant fętorem, & abominationem peccatorum suorum. Ista infirmitas designatur per pruritum oculorum, & aurium, 1. ad Thim. 4. Prurientes auribus: isti sunt Athenienses, qui vacabant rumoribus.

Curiositas Rumorum.

Prædicator.

E

De Anima deuota.

VIr qui habebat funiculum lineum in manu metiebatur longitudinem templi. Vir Christus. Funiculus æquitas, metiri est pro meritis iudicare, templum aïa. Apoc. 11. c. Datus est ei calamus virgę, vt metiretur templũ, in lon. lat. & alt. eius. Lõgitudo. s. patientiæ, latitudo misericordię, altitudo desiderij glorię, profunditas humilitatis proprię. Eze. 12. Cælatura erant in ipsis ostijs templi Cherubin, & sculptura palmarũ sicut in parietibus expressa erat. Cherubiu plena oculis, acies contemplationis, ostium, oratio penetrans cœlos; Cherubin in ostio, contemplatio in oratione: sculptura in pariete, & consideratio animæ dignitatis & corporis ruinosæ portionis. Hiere. 30. Aedificabitur ciuitas in excelso, & templũ iuxta ordinem suum fundabitur. Ciuitas in excelso ædificatur; cum anima per rectã intentionem eleuatur, sed templum iuxta ordinem suum fundatur, dum secundum gradus debitos obedientia seruatur à statu inferioris prælati vsq; ad vicarium Christi, de cuius fide nõ est dubitandum, nec de potestate disputandum, sed ei reuerenter obediendum. In cuius figura Symeon Onię filius, sacerdos magnus. i. audiẽs obedięter, filius Onię. i. inhærẽtis Domino, sustinuit domũ, id est honorauit templum. Templi etiam altitudo ab ipso fundata est per obedientiam, Ecclesiastic. 50. Ezech. 46. Cum fecerit Princeps spontaneũ holocaustum, aperietur ei porta, quæ respicit ad orientem. Holocaustum, quod totum igne

Ezec. 47.

Anima. Deuotio. Virtutes. Domus.

Religio.

F

Templum Ecclesia.

Obedientia. Religio.

G cremabatur, est cū corpus mortificat, & aīa
Pœnitētia ad Deum cōuertitur, & tunc porta; quæ est ad
oriētē aperitur; cum intellectus lumine ignis
spiritualis. i. gratiæ illustrat, & affectus inflā-
Sponsa. mat. Et nota ꝙ deuota aīa est Christi sponsa,
& in istis nuptijs datur aīæ amplexus amici-
tiæ, gradus reuerentiæ, titulus honoris & glo-
Nuptiæ. riæ. In his etiam nuptijs ornat charitas: vnde
Matth. 22. sine veste charitatis accedens expellitur, con-
funditur, & punitur. Matt 22. Amice quomo
do huc intrasti? Vbi arguitur, vt proditiosus,
quia fictus amicus, vt præsumptuosus; quia ac
cessit indignus, vt opprobriosus, quia defecit
ornatus. Et attende sequentia, quia præsum-
ptuosus obmutuit; Quia proditiosus ligatus
fuit, quia opprobriosus tenebras exteriores in
currit, vbi erit fictus, &c. Est aduertendum, ꝙ
aīa deuota, & contēplatiua quatuor debet ha
bere alas, quę figurātur per quatuor alas auis.
H Dan. 7. Alas habebat auis quatuor super se.
Ista autem varietas quadriformis, expressius
designatur Cant. 3. vbi dicit Ferculum fecit
sibi rex Salomon de lignis Libani. Colūnas
eius fecit argenteas, reclinatorium aureū, ȧ
scensum purpureum, quæ media charitate cō
strauit propter filias Hierusalē. Per Libanū,
qui intelligitur candidatio, intellige in deuo
ta aīa cādorem castimoniæ: per columnas ar
genteas, nitorem eloquētiæ: per reclinatoriū
aureum, splendorem sapientię: per ascensum
purpureum: rigorem pœnitētię, quibus super
ponitur ardor amicitiæ. Aīa deuota, vt Chri-
stum in hospitio cordis recipiat, debet se para
re, sicut dixit illa Sunamitis de Helia. Facia-
mus ei cœnaculū paruū per humilitatē, & po
namus in eo lectum per munditiæ puritatē,
cellam diligentis mentis nostræ, discussionis
candelabrū luminosæ ędificationis, & men-
sam meritoriæ operationis, quibus inspectis
I Helias intrat domicilium Sunamitis. Et nota
ꝙ aīa deuota est illa, de qua dr Apoc. 21. Ostē
dā tibi sponsam vxorem agni, de qua sponsa
Sponsa. quære in præcedenti colūna. Gen. 24. Seruus
Abrahæ suspendit inaures ad ornādum faciē
Rebeccæ, Christus formā serui accipiēs, Re-
Sponsa. becca deuota aīa inaures ornātes virtutes, do-
na, & beatitudines. Sponsa est decora ex quat-
tuor, ex figuræ nobilitate, ex staturæ sublimita
te, ex coloris venustate, ex ornatus varietate,
Virtutes Pulchritudo. pro figuræ nobilitate habet intentionem re-
ctā, pro staturæ sublimitate, contemplationē
altam, pro coloris venustate, charitatē seruī-
dam, quæ genas facit rubeas, pro ornatus va-
Decor. rietatē, virtutem multifariam: Et istę quat-
tuor proprietates spiritualis decoris figuran-
tur per quattuor mulieres speciosissimas, quę
Mulier. à scriptura in statu virginali de pulchritudine
commēdantur. Prima est Rebecca, per quam
intelligo ornamenti varietatem. i. virtutē mul K
tifariam. Intelligitur. n. quę multum accepit.
Gen. 24. Ecce Rebecca puella, &c. Secūda Ra-
chel, per quā intelligo staturę sublimitatem. i.
contemplationē altā. Rachel enim auis intel-
ligitur, vel videns Deū. Gen. 29. Rachel venit
sta facie, &c. Tertia est Abisaac, per quā intel
ligo coloris venustatē. i. charitatē seruidā. In-
telligitur enim Patris mei intensum. 3. Reg.
1. Erat autē Abisaac. Quarta est Hester, per q̄
intelligo figuræ nobilitatem. i. intentionē re-
ctā. Intelligitur enim ignis, habet enim ignis
figurā pyramidalē, quæ hēt longum, latum,
& profundū. Hester. 2. Erat autē Hester. Et hic
nota de Iudith qūo cilicium portabat, castita-
tem amabat, orabat, ieiunabat, clausa mane-
bat. Quatuor aūt causant amorē inter Christū Amor.
& suā sponsam animā deuotā. Nexus uaturę Charitas
germanissimus: Can. 5. Aperi soror mea spon Dilectio.
sa: Sororem vocat propter naturæ humanæ
cōformitatē. Oculus fidei simplicissimus. Cā. L
3. Quā pulchra es amica mea, oculi tui colūbi.
Oculus columbæ simplex est, & limpidus: ta-
lis est oculus fidei. Tertiū est, sinus mentis tra Can. 6.
quillissimus: Cātico. 6. Pulchra es amica mea. Sponsa.
Quartum est, vultus vitæ purgatissimus. Cā-
tico. 4. Tota pulchra es amica mea. Et nota
qualiter debet se anima prępārare, vt spon-
sus velit secum cohabitare. 4. Reg. 4. Facia- Cōsciētia
mus ei cœnaculum paruum, & ponamus ei in Dominus
eo lectulum, & mensam, & cellam, & cande Prępārare
labrū. In ijs verbis quinq; ponuntur, quæ de-
uota anima debet habere, vt Deū recipere mē
reatur: primū est cellę paruitas, per sui humi-
liationē: secundùm est lectulus quietis per di- Anima.
stractionū abnegationē, seu per mentis puri- Virtutes.
tatem & honestatē, tertiū mensa refectionis
p contēplationis fruitionū, & bonorū operū,
quasi ferculorū reficiētiū prępārationē, quar-
tum cella iudiciarię discretionis per diligen- M
tem mētis discussionē, & examinationē: quin-
tum cādelabrū aureum per fidelem cognitio-
nem, & luminosam conuersationem. Quia lu
cernas in manibus tenemus, cum per bona
opera proximis nostris lucis extra monstra-
mus, dum Heliseus. i. Christus videt hospitiū
mentis sic dispositum, libenter ibi habitat,
& Sunamitis, id est anima Christum parit. In Virtutes
aīa deuota debent esse septem crines. i. septē Christi.
virtutes, tres Theologicę, & quatuor car-
dinales, qui crines ornant caput sponsę, id est
animæ deuotæ. Inter istos crines charitas ma-
gis ornat caput animæ, quod figurat p crines
in capite Samsonis. Iudicum 16. c. Si inquit
septem crines, &c. per licium igneum carna-
lium fragilitas, per clauum durum superbo-
ruditas, per terram auarorum cupiditas, desi-
gnatur. Quę omnes virtutes eneruant, & infir-

mant

Vires. Sensus. A mãc. Vel septem Samsonis: seu animæ crines, septem sunt animæ vires, quinque sensus corporales, intellectus, & voluntas, isti sunt crines prolixi quantũ ad apprehẽsionẽ: quia per sensus, vel per intellectum omnem creaturã, & creatorem possumus apprehendere, sunt loti per confessionem, & deuotionem, sunt cõpti per cautelam, & circunspectionem, & honestatẽ, sunt integri nõ rasi per nociblium vitationem. Sic se habentibus crinibus semper animæ assistit Spiritus sanctus, quo assistẽte, leonem laceramus, id est, hostis astutias, fallacias, vincula rumpimus, mundi blanditias cum mandibula asini, id est, cũ memoria mortis, Philistæos interficimus, id est, carnis delitias, quia vt dicit Greg. Nihil tãtum valet ad reprimendum carnis desideria, q̃ considerare qualis erit ipsa mortua. Sed dum Dalide, id est, carnalitatis, familiaritas contrahitur, crines raduntur, vires corrumpũtur, Spiritus sanctus amittitur, in manibus inimicorũ anima traditur, captiuatur, vinculatur, excęcatur, ideo sensus sunt custodiendi. Lex Nazareorum erat, non intrare ad mortuum, non bibere vinum, non radere caput suum. Ad mortuum contra suam professionem intrant, qui negotijs sęcularibus se implicant, similes vxori Loth, quæ respiciens retro, conuersa est in statuam salis, quia nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei; vinum contra votum bibunt, qui mundi delitias, & diuitias appetunt; similes pessimis Iudæis, qui euntes ad terram promissionis desiderabant carnes, & cibos Ægypti, & nauseabant super Manna, ideo sepulti sunt in sepulchris concupiscentiæ, & terram promissionis non intrauerunt; Crines radunt, qui Dalidæ carnalis concupiscentię consenserunt, & vires animæ ad illicitos actus extendunt.

Spiritus sanctus.

Mulier.

B

Familiaritas concordia sensuum.

Religiosi.

De Beata Virgine Maria matre Christi.

Fons.

C DE pietate Beatæ Virginis Marię exponitur illud Gen. 2. Fons ascendebat de terra irrigans vniuersum superficiem terræ. Ipsa est fons viuus, fons beatorum, puteus aquarũ viuentium, quæ fluunt impetu de Libano, cuius aquæ gratiarum irrigant vniuersam superficiẽ terræ: quia vt dicit Bernardus. Amplissima charitate se nobis aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, æger curationẽ, tristis consolationum, peccator veniam, iustus gratiam, angeli lætitiam, filius Dei nostræ carnis substantiam, vt non sit qui se abscondat à calore eius. Iste fons de terra ascẽdit, quia Maria Virgo de massa humani generis, de stirpe Dauidica nata fuit. Ascendit, non descendit, quia de virtute in virtutem, de bono in melius semper profecit. Ipsa fuit fons limpidus: quantum ad conuersationem, sapidus quantũ ad deuotionem, frigidus quantũ ad sanctificationem, & concupiscentiæ extinctionem, secretus quãtum ad diuinã ipsius custoditionẽ. Nam figuratur per lignum vitæ in medio paradisi, ad cuius custodiã dominus ponit Cherubin, & gladium flammeum atq; versatilem; de ipsa intelligitur illud Hest. 4. Fons paruus, qui creuit in fluuiũ magnum, & in lucẽ solẽq; conuersa est, & in aquas plurimas redundauit. Quod virgo Maria impetrat nobis veniã, temperat, & reuocat latã contra nos sententiã, excitat diuinã clementiam; confundit hostis astutiam, scilicet Amã; vnde figuratur per Hester reginã, cui rex Assuerus, qui intelligitur beatitudo, id est, Christus, dedit medietatem regni sui, scilicet, q̃ esset regina misericordię retenta sibi alia medietate, quia obtinet thronũ iustitiæ, ad cuius preces latam contra Iudæos sententiã reuocauit, Aman hostem populi suspendit. Et figuratur per virgã auream, Hest. 3. Rex Assuerus aureã virgam tenebat pro signo clementiæ: quia indutus quicunq; sacco peccati si sic in morte regi se præsentet, moritur, nisi virga aurea Marię in signum clementiæ ei à rege extendatur. Quod virgo Maria fuit solenniter assumpta. 2. Reg. 6. Dauid. i. Christus, qui est vultu desiderabilis, beatis manu fortis, damnatis adduxit arcam dñi, id est, Mariam in qua fuit positus thesaurus nostræ redẽptionis ĩ ciuitatẽ Dauid, in illa, de qua scriptũ est: Gloriosa dicta sant de te, ciuitas Dei, cũ gaudio. Et erãt 7. chori cũ Dauid. i. tota angelorũ vniuersitas, quæ per septenariũ designatur. Hodie enim regina Hester introducta est ad cubiculũ regis Assueri cum iubilo angelorum, ipso rege assistẽte, concomitãtibus angelis, Patriarchis, Prophetis, Apostolis, martyribus, confessoribus, virginibus. Et nota q̃ virgo Maria est scala Iacob, per quã viri angelici ascendũt in cœlũ, cuius gradus sunt virtutes eius, & merita. Et nota qũo salua virginitate Maria peperit Dei filiũ, & concepit. Exo. 3. Vadã, & videbo visionẽ hanc magnã, quare non cõburatur rubus. Ignis iste nõ erat fornacis Babylonicę mundanæ scilicet concupiscẽtiæ, qui deuorat, & cõsumit, sed spiritualis gratiæ, quæ virgini obũbrauit, Rubus ardebat, & non comburebatur, caro erat virginis, quæ in cõceptione non violabatur: Flamma in rubo, partus in vtero, rubus illuminabatur, & non comburebatur, quia virginitas Mariæ fœcundabatur, sed non violabatur. Grande signũ, & insigne est in rubo, & in igne, non appropriẽt indigne calciatus quispiã. Ber. O Beate Ioannes, Magnũ signum apparuit in cœlo, mulier sole amicta, sed maius signum apparuit in ter-

D Fons. Fluuius Aqua.

Lignum.

Hester.

Sãcta Maria mater Dei.

E

Virgo Maria.

1. Regũ. Psal. 36.

F

Exod. 3.

G ra,rubus ardens ſine combuſtione virgo concipiens,& pariens ſine corruptione. Hugo. Amor,qui ī eius corde mirabiliter ardebat,in eius carne mirabilia faciebat. Sic ergo rubus florens cunctis virtutibus illuminabatur, ſed nō cōſumebatur,nec cōburebatur, quia ſol iuſtitiæ,qui in eam deſcendit,eā illuminauit, & ſicut ſtella ſine corruptione emittit radiū, flos odorē,color ſpeciem, mens verbum;ſic ip ſa ſine corruptione peperit filium.Et ſicut ra dius exiens non minuit ſtellę claritatē,ſic nec Chriſtus naſcens matris virginitatem:hoc vi dens Moyſes ideo mirabat,quia in illa glorio ſa Chriſti incarnatione quælibet fidelis anima ſtupet,& delectatur. Sed iubetur calcia menta deponere,quia nullus ad hoc pertinge re pōt naturali ratione. Io.1.c. Verbum caro factū eſt: vſq; ibi,plenum gratiæ & veritatis. Verbū ait caro factū,quia Deus non poterat nobis loqui quaſi carnalibus,ſed quaſi ſpirita
H libus:Verbū enim caro factū eſt, vt nō ſolum audire, ſed ēt videre poſſit omnis caro, ꝙ os dñi locutū eſt nobis: Ergo qui toti ſumus caro:verbū caro factū eſt,vt ſi verbum, quod ex Deo aliqñ audimus cum tædio, verbū,quod Deus eſt,videamus cū gaudio.Ego autē interim de me contra me ſnīam proferam.Verbū hoc, quod Deus eſt,ꝙ ſe mihi in natiuitate ſua videndum exhibet,ſi me non lętificat,impius ſum,ſi me nō ędificat,reprobus ſum.De-
Pſal.71. virgine Maria exponitur ille verſicu.Deſcendit ſicut pluuia in vellus,& ſicut ſtillicidia ſu per terrā.Vellus eſt caro virginis,de qua Chriſtus aſſumpſit cooperāte Spiritu ſancto tunicā humanitatis: totū enim genus humanum
Melius cer te ad propoſitū ꝙ hæc lana ab ore lupi fuit ere pta anteq̄ eam momordiſſet. fuerat in poteſtate diaboli. Lana aūt ſumpta de oue,q̄ erepta eſt de ore lupi, de facili uermibus ſcatet:ideo ouis fuit in vtero ſanctifica ta,& mūdāti gratia mūdata,vt ex eius vellere fieret Chriſto mūda tunica. Vellus ēt faciliter bibit aq̄,& facili expreſſione effundit eam:ſic
I virgo gratiam:nunq̄ deficiet eius gratia, quia nunq̄ exhauriri poterit eius miſericordia: qa miſericordia eius ſaccus,& theſaurus eſt.ſ.mi ſericordię ſemper abundās,affluēs,influens,& impendens larga cellaria, quia ſemper inuenit,quod impēdat. De hoc deſcēſu. Iud.6.vbi pluuia deſcendit in vellus totā areā rigatura; quia vt dicit Bern.Cęleſti rore areā rigaturus totū velleri prius infundit,& mudū Dei filius redēpturus, totū pretiū cōtulit in Mariā.Ros totus in area & in vellere totus fuit,ſed in nul la parte areæ fuit totus ſicut in vellere. Et ſicut ſtillicidia ſtillātia,&c.quia per virginē di ſtillat nobis oē bonū gratuitū,cuius ſtillicidij pars ſuperior in cœlo per fruitionē,pars infe rior ad nos p gratię infuſionē,vt gratiam perditā in culpa noſtra,recuperemus in Maria.Et ſic res nobis perdita nobis erit ſalua.Deſcendit vt lux ad illuminandū. Exo.3.c.Deſcendit angelus in flamma. Quære ſupra fol.13.col.1.Deſcendit ſicut ignis ad inflammandum. Exod. 3. Totus mons Synai fumigabat,eo ꝙ deſcendiſſet Deus ſuper eum in igne.Deſcendit in Mariam ignis Spiritusſancti ad confirmationem,ſicut vas ſolidatū cū non timet aq̄ tranſitoriæ aduerſitatis,vel carnalis voluptatis.Ignis aūt iſte in eam ardebat, quem vētus ſuperbiæ,vel teſta auaritiæ, ſiue lutum luxuriæ non extinguebat: immo uehementer accenſus,ſic ꝙ vento, & tēpeſtate creſcebat in charitate,adeo ꝙ totus mons Synai fumabat. In monte Synai data eſt lex pertinens ad ſeueritatē,ſed in Maria lex pertinens ad pietatem, vnde fumare dicitur, quia per eā in amorem accendimur, vt ſicut ignis vnam materiam in aliā vertit, ita ipſa de vaſe contumeliæ,vas cōtinentiæ, & gratiæ facit. Et ignis ignem ex ſe procreat dum ipſa ad nos amorē Dei inflā-
L mat.2.Paral.7.Deſcēdit ignis de cœlo, & deuorauit holocauſta. Holocauſtū cor virginis totum diuino igne inflāmatum,& vſq; in cinerē per humilitatem redactum,& ideo attraxit Dei filium ſicut in loco pingui, & vnctuoſo frequētius cadit ignis de cœlo. Nec.3.Ad mōtem Syna deſcendiſti dñe.Inde eſt ꝙ Maria intelligitur amarum mare. Aqua maris ſalſa eſt,aqua.n.ſitientē potat,& ſal maris ſitim in flammatipſa.n.eſt mare,per q̄ Chriſtus, ſicut per mare uenit in mundum, & per q̄ viri Iſraelitæ peruenerunt ad portum,ipſa.n.nobis præbet in ore aquæ refrigerium,& inflammāt noſtrum deſiderium; vnde mare hoc nō claditur in ſuo alueo,hoc eſt in ſua ſāctitate, ut tm̄ ad ſanctos habeat aſpectū,ſed Spiritusſanctus in eā ſuperuenit, ut eā faceret inūdare uſq; ad
M inflāmationē peccatorum. Deſcendit ēt ſicut ros ad temperādum.Num.11.c. Cum deſcendiſſet ros ſuper caſtra,deſcendebat pariter & māna.Caſtra virginis,corpus,anima, & ſpiritus,in quibus ordinata fuerunt oīa, & ſerenata,unde in noſtra ordinate inceditur caſtis. Religio.
Ros autem nunq̄ deſcendit,niſi qñ eſt tps ſere num,hoc eſt neq; nimis calidum, nec nimis frigidum,& ita de alijs,quia virgo nec fuit calida per auaritiā,nec nimis frigida per deſperationē, ſeu per defectū charitatis, nec humida per carnalitatē,nec ſicca per accidiā:cuius ſerenitatis ſignum fuit,ꝙ ingreſſus eſt angelus ad eā,hoc eſt in ſecretū cubiculū, vbi patrē ſuū clauſo oſtio orabat, nō inuenit oſtium apertum,quia frequentias, & colloquia vitabat hominū, ne uel orātis turbaretur ſilētiū, quia in curſu tot phātaſmatum turbatur cordis ſabbatū, uel caſtitatis tentaretur ſuadens nobis exēplum,ne noſtra tentetur uel per nos

Deſcēſus. Carnalitas. Ignis. Deuotio. Conſcientia.

aliena

A aliena impediatur. Sancta enim erat Iudith, & tamẽ Holofernes captus eſt laqueo oculorum ſuorum. Heſter. j. Cõuiuium permagnificum pręparatũ eſt in ueſtibulo horti, et nemoris, quod regio cultu, & manu cõſitum erat. Rex enim cæleſtis hortum vteri virginalis plantauit manu ptopria: quia ſapientia ædificauit ſibi domum, & excidit in ea columnas ſeptem, ſcilicet virtutum, trium Theolog. & quattuor Cardinalium, & ſeptem donis Sancti Spiritus eam repleuit. Iſtum hortũ ipſe Deus excoluit per multa tribulationis, & mortificationis genera, & conſeuit oĩ genere arborũ, ideſt plantatione virtutũ, vt eſſet paradiſus voluptatis, in quo poneretur ſecundus Adam. Plãtauerat Dñs Deus Paradiſum voluptatis. i. hortũ deliciarum in Eua, quia ſi cõcepiſſet ante peccatum non peperiſſet in dolore, ſicut nec conce

B piſſet in cõcupiſcentia, vnde Matia, qnæ fuit hortus voluptatis, & in Nazareth, ꝙ intelligit flos, vel virgultum tãquã in horto voluptatis cõcipiens, & ſine dolore pariens, demõſtrat ſe ad primã innocẽtiã reſtitutã. Hũe paradiſum Deus plãtauit a principio æternitatis, quia ab æterno plantandum præuiderat: vnde cantamus ab æterno vas præuiſum, vas inſigne, vas exciſum, manu ſapiẽtię, plantis ornauit a principio natiuitatis: plantatam ſignauit a principio cõuerſationis, plantans, fęcundauit a principio conceptionis. Primum fuit per gratiam prædeſtinãtẽ, ſcdm p gratiã ſanctificãtẽ, tertiũ per gratiam conſernantem, quartũ per gratiã obumbrantem: vnde de ipſa dicitur. Omne lignum paradiſi non eſt aſſimilatum ei, & pulchritudini eius. Quia nullus Sanctus Paradiſi aſſimilatur ei in virtutum, & meritorum copia, nec in pulebritudine gloriæ, & honoris: quia de iſto loco voluptatis egreditur fluuius,

C ideſt Cbriſtus, vel fluuius intundãtis gratiæ, & pietatis ad irrigãdum paradiſum. i. totam Eccleſiam: et diuiditur, et diffunditur in quattuor capita quia per quattuor mundi partes. Et Gen. 3. Collocauit Dominus ante paradiſum voluptatis Cherubin, & flãmeũ gladium, atq; verſatilem. i. Angelicã, & diuinam cuſtodiam ſpecialẽ ad cuſtodiendã viam ligni vitæ. Et, Produxit dñs Deus de humo terrę omne lignum pulchrum viſu, et ad veſcẽdum ſuaue: lignum etiam vitæ in medio paradiſi. Hæc ligna pulchra viſu, & guſtu ſuauia ſunt virginis cariſmata, priuilegia, patrocinia, & exempla: nos igitur de fructu lignorum quæ ſunt in paradiſo veſcimur, cum virginis patrocinijs protegimur, ſuffragijs erigimur, exemplis dirigimur, beneficijs reficimur: lignum vitę in paradiſi medio, Chriſtus in virginis vtero, qui vincenti promittitur in præmio. Apoc. 2. ca. Vincenti dabo edere de ligno vitæ. Eze. 31. Cedrĩ

Religio. Cõſcient. Eccleſia. Virtutes. Hortus. Gene. 2. Eccleſia. Parad. Relig. Anima. Ezec. 31. Gen. 2. Virtutes. Beneficia.

nõ fuerũt altiores eo in paradiſo Dei, abietes nõ adęquauerũt ſummitatẽ eius, et platani nõ fuerunt æqui frondibus eius. Cedri ſpiritus Angelici, abietes patres veteris teſtamenti, Platani Sãcti Euangelici, quibus omnibus ſupereminet thronus virginis poſitus a dextris filij Dei. Merito ergo vterus Mariæ Virginis dicitur paradiſus voluptatis, quia ad ſimilitudinem paradiſi terreſtris: eſt enim ſereniſſimus pulchritudine, quia ſignaculum diuinitatis; ſecuriſſimus quietudine, quia cænaculum humanitatis; fertiliſſimus plenitudine; quia cubiculum deitatis: ſublimiſſimus celſitudine propter faſtigium dignitatis. Et nota quod de virgine Maria exponitur illud. Hortus conclusus ſoror mea ſponſa, hortus concluſus, fons ſignatus, emiſſiones tuæ paradiſus. Bene concluſus, quod vtrobique clauſus, ſicut porta apud Ezechielem: bis clauſa enim fuit per integritatem mentis, & corporis; clauſa, quod

E angelorum cuſtodia circumcepta; clauſa ſedulitate piæ meditationis, & ſtudio pię intentionis: vnde inuenta eſt in ſolitudine, cum angelus ingreſſus eſt ad eam. Solitudo corporis indicabat in ea ſolitudinem mentis: ſedebat enim ſolitaria, & tacebat, ideo eleuabat ſe ſupra ſe, quia quanto humilius ſedebat, tanto amplius capiebat. De virgine Maria exponitur illud; A lumbis hominis vſque deorſum vidi quaſi ſpeciem ignis ſplendentis in circuitu, velut aſpectum arcus cum fuerit in nube in die pluuiæ. A lumbis vſque deorſum ignis in circuitu reſplenduit, quia ignis diuinitatis, ſcilicet claritas humanitatem illam de virginis carne ſuſceptam, quæ in lumbis Abrahę fuerat ſecundum corpulentam ſubſtantiam, totam illuminauit, ſed quia obumbrata eſt excellentia diuinitatis, ſeu diuinæ claritatis in carne, ideo dicitur, arcus cum fuerit in nube in die pluuię. Arcus enim Dei filius dicitur, cuius nexus diſtẽditur, et lignum curuatur: quia in carne eſt diſtenta humanitas, & incuruata diuinitas. Et ſicut arcus ex ſolo ſolis radio ſubintrante nubem concauam, & roridam, generatur, quattuor coloribus ſignitur, ſic Dei filius incarnatus eſt virtute Spiritus Sancti in vtero virginali. Et nota quod de virgine Maria exponitur illud Cant. 7. Soror noſtra parvula eſt, & vbera non habet, &c. Loquitur dominus ad angelos loquens de virgine Maria. Soror noſtra cęleſti generatiõe; in cęlibatus integritate: Eſt enim ſoror cæleſtium ſpirituum per virginitatem, parvula per humilitatem, non habet vbera turgentia per carnis voluptatem, ſed habitura vbera de cęlo plena, per ineffabilem, & ſingularem nouitatem alloquenda eſt, vt ad eam mittatur angelus ſingularis coniungij

D Parad. Cõſcien. Anima. Religio. Cant. 4. Eze. 15. E Eze. 1. Arcus. Iris. F Cant. 7.

paranym-

G paranymphus vt audiatur eius consensus. Murus est per inuiolabilis propositi firmitatem, super quē ædificata sunt propugnacula argentea, sacra scilicet prophetarū oracula Patriarcharū ænigmata, scripturarū testimonia, qui cōfirmāt fidei veritatē, & virginitatis eius puritatē. Vnde sub Moyse virga fructificauit, & de virga florem super quē requiescere ait Spiritus S. ascensurū Isaias prædixit; vnde frustra Iudęus, frustra hæreticus in hunc murū impingunt: quia propugnacula argentea huius muri rectā fidē ostendunt. Ipsa autē, quæ murus est fidei, nobis est ostiū, quia per eam nobis patet introitus ad regnū; vnde per istud ostium Christianus ad Christū intrabit: hoc ostiū cōpactum est tabulis cedrinis. Cedrus arbor sublimis, serpentes fugat odore, fragantia odoris eius charitas est, per quā expugnatur Diabolus in electis: cuius tabularū compactio, gemi
H næ dilectionis sibi inuicem indissolubiliter commendatio. Quanto. n. magis Spiritus sanctus, per quem diffunditur charitas in beatam Virginē superuenit, tanto magis illi gratiam charitatis infudit, & diffudit, vt ex ipsa superfusione omnes nos diligat in Deo, & in omni
Luc.1. bus nobis diligat Deum. De virgine dicitur. Concipies in vtero, & paries filium, &c. Concipies. i. simul totū capies in te, ex te, non aliū de in vtero, non autē impleretur vterus, cœlesti germine, nisi prius mens fuisset repleta rore gratiæ. Et bene concipies in vtero, quia aliter rinocerotis superbia capi non poterat, nisi gremio virginali. Et paries filiū, nō statim paries post conceptum, vt quasi hospes vnius noctis, aut quasi viator trāsiret per virginem, sed morā fecit in vtero eius nouē mensibus, & tribus septimanis, & die vno. Concipies ait cū vir
I ginitatis pudore, paries sine dolore, incorrupta mente, & corpore. Et apes, & fœnix, & vul
Fœnix. tures sine coitu generātur & pariunt, vermiculus de terra sine carnali semine producitur. odor de pomo, radius de stella, flos de virga, fructus de arbore prodeunt sine carnali corruptione. Ros de velliere comprimitur sine lęsione, rubus accenditur, illuminatus non comburitur: Et hoc patet, si aqua ardens stupę, vel vellen infundatur, si accenditur illuminatur, sed non comburitur ne uascatur. Christus aqua conspergitur, & ad radios solis ignis scintilla producit. Maria aqua sancti Spiritus perfusa parit Saluatorē, nec amittit virginitatē. Et sequitur: vocabis nomē eius Iesum. i. Saluatorē. 4. Reg. 6. c. Salua me Domine mi rex. at ille non sibi, sed Christo sciens nomen Saluatoris conuenire; ait: Vnde te possum saluare? de area, aut de torculari: Area virgo Maria, de qua euentilatum est, si quid paleæ fuit, cū Spiritus sanctus in eam venit, & de qua natus est panis de cœlo descēdens. Torcular crux Christi in Maria nostræ salutis fuit inchoatio, in cruce cōsummatio. Vnde sicut in cruce dixit Consummatum est, ita in vtero Virginis dicere potuit: Inchoatū est. In his ergo duobus in Maria, & cruce saluat nos Deus tanq̄ de area, & de torculari in virgine factus, in cruce coctus fuit panis, quo reficimur, & saluamur. Et ideò bene dī Mariæ, vocabis nomen eius Ie- Luc.1.
sum. Et nota q̄ de virgine intelligitur illud: Strauit Salomon pauimentum templi precio 2. Paral. 3.
fissimo marmore decore multo. Salomon pacificus spiritū sanctū significat, qui est pax nostra: marmor frigidū castitatem, & virginitatem, quæ æstum carnis refrigerat: pauimentū humilitatē, quæ in imo se collocat. Strauit ergo Salomon, &c. Quia Spiritus sanctus sibi consecrauit templū Virginis, precioſissimam humilitatē collocauit in eius corde, & specio L
fissimam virginitatē in eius carne, & decore multo & marmore precioso: quia virginitas decor est humilitatis, & humilitas preciū virginitatis: cū in carne nihil sit virginitate precioſius, & in mente nihil humilitate melius. Tertij Reg. 6. Nihil erat in templo, q̄ non tegeretur auro. Quia nihil fuit in Maria, quòd charitate nimia non feruere t. Tertij Reg. 6. Omnes parietes templi per circuitū sculpsit varijs celaturis, & torno. Quod tornatur prōpte voluitur. Sculpsit ergo, &c. Quia ex omnibus potentijs animæ Virginis Mariæ procedebat genus omnimodę honestatis, & promptitudinis voluntatis ad obediendum Deo. Item ibidem consummauit Salomon, &c. Quia sicut rei fugiunt ad Ecclesiā, & saluātur in ea, sic peccatores ad Mariā, & saluantur, & conuertuntur, & exaudiuntur per eam. Exaudiuit Psal. 17.
de templo sancto suo vocem meā, & clamor meus introiuit in aures eius. In cuius signū M
Salomon fecit fenestras obliquas in templo. Quia intrant vt astra flebiles cœli fenestra facta es. Et dicit pluraliter fenestras obliquas Fenestras.
propter multos obliquatos per culpam, qui omnes multis temporibus, & multiplicem inueniunt gratiam per Mariam. Daniel. 4. Vidit arborem prius bonam, & fructiferam, postea succisam: Ecce inquit, arbor in medio terræ altitudo eius nimia, magna arbor, & fortis, proceritas eius contin- Arbor.
gens cœlum, aspectus illius erat vsque ad terminos terræ, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorum in ea: Subter eam habitabant animalia, & bestiæ: in ramis eius conuersabantur volucres cœli, & ex ea vescebatur omnis caro. Sequitur Succidite arborem, & præscindite ramos. Arbor itaque fructifera, quæ fructum vitæ protulit in medio terræ est Maria in medio Ecclesię

vt

A vt sit omnibus communis, & de plenitudine eius accipiant vniuersi, æger sanitatem, tristis consolationem, &c. vt dicit Ber. In medio terræ, id est, terrenę, & militantis Ecclesiæ. Quia omnis est cõis, & omnibus influit, vt cor in medio animalis; vnde de ipso dicitur. Lignũ vitæ in medio paradisi. Gen. 3. Hic arbor fuit manu Dei plantata gratia Sancti spiritus copiose rigata fuit. Psalm. Erit tanq̃ lignum, quod plantatũ est secus decursus aquarum, &c. Altitudo eius nimia, propter maternam dignitatem: proceritas eius contingens cœlum propter corporis, & animæ fœlicitatem: aspectus eius est vsque ad terminos vniuersæ terræ, propter generalem diffusionẽ suæ misericordiæ, & gratiæ: folia eius pulcherrima pp luminosam conuersationẽ, fructus eius nimius, ex cuius humore sanat mũdus, cui⁹ dulcore resicitur angelorũ chorus, cui⁹ odore attrahitur homo deuotus, B cuius virore delectatur contemplatiuus oculus. Esca vniuersorũ in ea: quia p eius preces, & merita peccatoribus venia impetratur, iustis gratia augmẽtatur, beatorum honor, gaudium, & gloria augmentatur. Subter eam habitant animalia, id est, superbi, & bestię, id est, peccatores, & immundi, quia eius patrocinijs a sœuia mortis eripiuntur; & ad ipsam confugiunt, & per eã conuertuntur, & protegũtur; sicut rei fugiunt ad ecclesiam, vt saluẽtur, sic peccatores ad Mariã, vt à mortis sœuia liberentur. Ber. In angustijs, in periculis, in rebus dubijs Mariam inuoca, &c. In ramis suarum virtutum, & exemplorum conuersantur aues cœli, id est, viri contemplatiui. Ex ea vescitur oĩs caro: Quia per ipsam in oĩ necessitate dirigitur, & adiuuatur oĩs homo. Succisa fuit gladio doloris in filij passione, sed reuixit in eius resurrectione. Et nota q̃ virgo Maria dicitur C hortus, quia horti sunt clausi, pleni, culti, spatiosi, fœcundi, ameni, irrigui, significantes virginem plenã gratia septiformi: quia fuit clausa virginitate, plena puritate, culta asperitate, spaciosa charitate, fœcunda bona actione, amena contemplatione, irrigua deuotione. Esa. 51. Ponet desertum eius delitias, & solitudinem eius quasi hortum dñi. Sola enim singulariter dicitur hortus dñi, in quo natus est dñs sine virili semine, sicut ad odorem masculæ plantæ maximè oliuæ, quem ventus deferat ad fœminam plantam: fœmina fœcundatur, & impræg̃natur sine corruptione, secundũ Basilium. Cõparatur aũt quadruplici horto. Olerũ pp misericordiam q̃ ostendit ad peccatores, vt qui infirmus est olus manducet, & colligat ex hoc horto in cuius figura 3. Reg. 21. Conuersa est vinea in hortum olerum Maria, in medicinam peccatorum, vbi peccatores celebrant suum conuiuium. Hester 1. Rex. n.

Fructus. Hortus. Can. Ager. Hortus. Ro. 14. 3. Reg. 21. Hester. 1.

cœlestis hunc hortum plantauit propria manu, & conseuit omni genere uirtutum, ut esset paradisus uoluptatis, in quo ipse Deus homo poneretur fecũdus Adam, ut operaretur, & custodiret illum. Operaretur reddens uirginem fœcundam, & custodiret cõseruans eam mundam, & illæsam. Comparatur secũdo horto nucum propter eius patientiam; comparatur horto malorum granatorum propter eius obedientiam, comparatur horto aromatum propter eius obedientiam. De istis omnibus habetur in Canticis. Quia uirgo Maria suis precibus recõciliat peccatores, 1. Reg. 25. Cecidit Abigail ad pedes Dauid pro Nabal stulto & improuido deprecans. Sequitur: Ecce audiui uocem tuam, & honoraui te: Virgo honoratur, pro peccatoribus exauditur. Et nota q̃ de Virgine in persona Iudic. dicitur. Benedicta es tu filia à dño Deo excelso præ omnibus mulieribus super terram, unde de eius benedictione dicitur: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus: Det E tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam. Ager plenus, cui benedixit dominus uirginalis uterus incorruptus, filio Dei, & omni gratia plenus: unde dicit odor: Nam sicut odor à corpore odorifero procedit, & in eo est sine sui corruptione, sic filius Dei conceptus in utero uirginis fuit, ibi manst, inde processit sine sui corruptione. Vnde si quæras quomodo uirgo sine corruptione concepit, & peperit Saluatorem: Respõdeo; sicut flos odorem, sol splendorem, color suam speciem, & similitudinem. Eccle. 24. Ego quasi uitis fructificaui suauitatem odoris, & licet ista conceptio non habeat omnino correspõdens exemplum in sexu mulierum, tamen aliquale est exemplum in natura rerum. Et ideo dicitur odor secundum Philosophum in libro de uegetantibus. Quando uentus defert F odorem masculæ plãtæ ad fœminam plantã; ut patet maximè in oliuis, fœmina fœcũdatur, & impręgnatur sine corruptione; unde & secundum Basiliũ in Hexameron: Palma fœmina proprios ramos inclinat ad marem, uelut concubitum petẽs, ut possit ex eius admixtione concipere: sic ad uocem angeli, qui per uẽtum designatur in sacra scriptura, propter agilitatem, mox intra uterum factum est caro uerbum. Det inqnit tibi de Deus de rore cœli, & Gen. 27. de pinguedine terræ abundantiam. Ros refrigerat, pinguedo inflammat: & ipsa in conceptione filij refrigerata est ab omni incentiuo fomitis, & peccati, & inflammata amore Spiritus sancti, qui amor in corde eius singulariter ardebat, & ideo Spiritus sanctus in eius carne mirabilia faciebat. De benedictionis huius agri plenitudine oẽs gentes benedicũtur, q̃ in

Ager.

Gen. 27.

Adam

G Adam per Euam fuerant maledictæ. Gen.1. Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis, &c. quia filius Dei natus de virgine Maria factus est nobis à Deo Patre, sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio. Sanctificatio ad resistentiam tentationum, iustitia dirigens in via mandatorum & consiliorũ, sapientia illuminãs ad cognitionem mysteriorum, redemptio perducens ad gaudium supernorum. Vel factus est sapientia ad docendum discretionẽ, quæ sunt vitanda, contemnenda, agenda, consideranda, formidanda, desideranda; redemptio ad salutionem, & liberationem, iustitia ad sanctificationem, quia cum iustitia magna satisfecit, & sic nos satisfacere docuit, sanctificatio ad informandam conuersationẽm. De virgine Maria in persona Iudith dicitur Iudic.13. Benedixit te Deus in virtute sua, qui per te ad nihilum redigit inimicos
H nostros, vt non deficiat laus tua de ore hominum. Ad nihilum redacti sunt per Mariam inimici nostri, quia ex quo nobis in fide Mariæ patuit veritas euangelica, latuit peruersitas hæretica, & vanitas Philosophica, euanuerunt tentationes, fugati sunt dæmones, & eorum illusiones. Quod de virgine Maria intelligitur 1.Reg.25. Dixit Dauid ad Abigail. Benedictus dñs Deus Israel, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, qui prohibuisti me ne irem ad sanguinem, & vlciscerer me manu mea. Benedictus enim dominus, qui filium suum posuit inter ipsum, & homines mediatorem, & matrem filij inter reum, & iudicem
I mediatricem. Et benedictum eloquium tuũ; quia cum sit mater Dei, mater vis esse rei, vt per te reus efficiatur frater iudicis, vnde cum sis vtriusque mater, eloquio tuo pacem reconcilias, nec iter filios tuos pia mater pateris discordiam. Et benedicta tu quę prohibes gladium diuinæ seuetitatis a sanguine nostræ iniquitatis: De virgine Maria dicitur. Stabat iuxta crucem Iesu mater eius. Iuxta crucem stabat, cuius mentem dolor crucis, cuius animã tam multiplex passionis pertrãsibat gladius, quantis confossum corpus filij cernebat vulneribus. Ruth. 3. Benedicta filia a domino, qui priorem misericordiam posteriore superasti, prior misericordia fuit, qua carnem propriam dedit filio, vt fieret precium nostræ redemptionis: sed posterior quãdo spiritus eius transuerberabatur gladio passionis, cũ moriebatur, & mori non poterat, & tñ mori cũ filio appetebat. Et nota ꝙ virgo Maria est terra florifera virginitate, lactifera pietate, mellifera beneficiorum vbertate, fructifera Deitate. Psal.83. Benedixisti domine terram tuã, auertisti captiuitatem Iacob. Vel dic, ꝙ est terra firma stabilitate, quia nunquam peccauit: terra
K in æternum stat, infima humilitate, fructifica Deitate. In illa die erit germen domini in magnificentia; & fructus terræ sublimis. Melliflua deuotione, lactifera pietate, completa sanctificatione. Ista est terra lacte, & melle manans, quæ benedicta fuit, quando cõcepit Dei filium existentem in vera humanitate, & Deitate. Lac de carne fluit, mel de cœlo descẽdit: lac, genere humanitas Christi succisa de carne virginis: mel diuinitas descendens de cœlo. Et in illa duplici benedictione auersa est captiuitas Iacob, quia penitus extincta est lex membrorum in virgine, quæ nos captiuos duxit in peccatum, contra quod nos luctari continuè oportet, quia Iacob intelligitur luctã. Et nota, ꝙ sicut virga Aaron, quæ fuit arida, edu
cta de tabernaculo florida apparuit ita credẽ
verum Deum Mariam salua virginitate ge-
nuisse. De assumptione virginis Marię dicitur
3.Regum 18. Ecce nubecula parua, quasi vestigium hominis ascendebat de mari, Vere mater Dei fuit parua per humilitatem. Figurata per Hester, de quã dicitur. Fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem, solemq; conuersus est, & in aquas plurimas redundabit. Fuit quasi vestigium hominis, id est, perfectam conformitatem habens ad Christum suum filium hominem verum tam in natura, quam in gratia, quam in gloria, quia in corpore, & anima est assumpta. Fuit autem nubecula à terra eleuata rore Sancti spiritus repleta, qui subintrans eius vterum, Iridem nostræ reconciliationis ostendit. Ascendit autem de huius mundi procelloso, & periculoso fluctibus tentationum pleno, hoc mare magnum, & spacioſum manibus. De assumptione virginis exponitur illud Apoc.12. Signum magnũ
M apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarũ. Quia nobis ꝓponitur in speculum cõtemplationis, ideo dicitur, Signum magnum: Signum enim est, quod se offert sensui, aliud derelinquens in intellectu, mater enim Eua transiens ex hoc mundo, signum ignominiæ reliquit in terra, vnde maculata est tota humana natura, sed virgo Maria econuerso, transiens ex hoc mundo, signum honoris, & gloriæ nobis reliquit in cęlo, quia maxima est nostra gloria, ꝙ mater nostra facta est cœli regina. Esa.49. Exaltabo ad populos signũ meũ: Eccli.43. A luna signum diei festi. Solet in medio mensium sol ingredi nouum signum; vnde in medio Augusti significatur sol in signo virginis, sol autem quando est in signo, in quo creatus fuit, maximè in exaltatione, vehementissimos effectus ima primit: vnde cum in assumptione virginis Ma-

Virginitas Mariæ. Num. 17.

L Assũptio Mariæ.

Hest.10.

Signum.

A tiæ sol iustitiæ moretur in signo, in quo factus est homo, maximè omnibus se diffundit: vnde hoc signo apparente in cœlo, recipit peccator veniam, iustus gratiam, tentatus cõstantiam, beatus gloriã: vt merito dicatur virgo Maria, signum clementiæ. Hester 3. Dedit rex aureã virgã, &c. Non enim pñt viuere Iudæi nisi Hester roget pro ipsis Assuerũ: nec peccatores nisi Maria obsecret pro ipsis Christum. Vnde & Hester osculatus est virgam, & mutauit regis sentẽtiã, & impetrauit populo suo veniam, & dictum est ei: Hester quid vis, & quæ est petitio tua: & si medietatem regni petieris impetrabis. Et sic factum est cum reliquit filio iustitiam, & sibi assumpsit misericordiam, vt qui timet iudicari à filio fm forũ iustitiæ, appellet ad Mariam ad forum misericordiæ. Ergo vt dr Num. 17. Defer virgã Aarõ

Virga.

B in tabernaculum testimonij, vt sit ibi signũ rebellium filiorum Israel, vt tanto puniant grauius, quanto cum Maria poterant misericordiam inuenire leuius. Est secundo iustis signũ gratiæ. Genes. 9. Arcum meum ponam in nũbibus, & erit signũ, &c. Anima sancta quãdo quæ sitit se aridã sine deuotione, & desiderat rorem gratiæ: & tunc sicut ex solari radio illustrante nubem coneauã generatur arcus cũ quattuor coloribus, & distillat dulcis pluuia; sic ex glorioſa, & glorificata virgine, quę fuit vas humilitatis cõcauum, cum intercedit pro nobis, descendit in nos gratia: & sicut in arcu sunt quatuor colores, sic in nobis generatur charitas, quasi de cœlo; puritas, quasi ex aere: pietas, quasi ex aqua; humilitas, quasi ex terra.

Arcus. Iris. Virtus.

Et sicut in arcu materiali quando chorda tenditur, lignum curuatur, sicut beata virgo dum pro nobis extenditur in Deum per supplicationem, Deus incurua tur ad nos per gratiæ infusionem. Positus est ergo arcus iste in nubibus in signum pluuiæ: quia Maria existens in cœlo inter nebulas gloriæ, signum est gratiæ. Est tertio tentatis in signũ constantiæ, & perseuerantiæ. 2. Machab. 13. Dato signo adiutorij Dei commiserunt Iudæi cum Nichanore,

Signum.

& maiorem partem exercitus debilem factã fugere compulerunt. Iudæis in arcto positis apparuit signum in cœlo; se in vnum recollegerunt, hostes vicerunt. Sic ad memoriã virginis Mariæ cum impressa est cordi indelebiliter: tentati respiciunt, & vincunt, profugi sũt, qui de acie fugiunt; immo qui sunt se periculis exponunt, similes Papilionibus, qui fugiũt homines, & ad candelam fugiunt, vbi se comburunt. Sed, quòd deterius est, quidam profugi assimulantur aui prædatiæ ignobili, quæ non reuertitur ad reclamatorium, sed modo insidet arbori vanitatis, modo glebæ terrenæ cupiditatis, modo cadaueri carnalis voluptatis. Sed nec sic tellquit profugos virgo Israel, D Ionæ 1.
sed quemadmodum contra Ionã fugientẽ insurrexit mare, quod reduxit eum ad exequendũ diuinum præceptum, sic virgo Maria tẽtatos per ægritudines, & necessitates reducit ad dimittendum peccatũ, & exequendum diuinum præceptum. Quarto est beatis in signum gloriæ. Eccli. 43. A luna signum diei festi, &c. De eius assumptione 3. Reg. 2. Positum est solium Bersabeæ matris Salomonis iuxta soliũ filij eius, vt sicut inter matrẽ, & filium nullus est gradus medius consanguinitatis, sic inter gloriã Christi, & matris suæ nullũ est mediũ fœlicitatis. Et si dicis plus quam Salomon iste, dicã ego plus quam Bersabee ista. De eius sanctificatione Exod. 30. Faciestymiama opere vnguentarij compositũ, mixtum diligẽter, purũ, & sanctificatione dignissimũ. Sicut in confectione pigmentarij multæ recipiuntur species contritæ cõtra diuersas causas morborũ; ita in sanctificatione virginis multiplicem ei E
credimus virtutem gratiã cõtra diuersa genera peccatorum. De Virginis nativitate, & sanctificatione exponitur illud Hier. 18. Descẽdi in domũ figuli, & ecce ipse faciebat super rotã, & dissipatum est vas, quod ipse faciebat ex luto manibus suis, & cõuersus fecit vas alterũ sicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Et de eius natiuitate, & sanctificatione intelligitur illud 4. Reg. 2. Afferte mihi vas nouũ & mittite in illud sal: hoc dicit dñs: Sanaui has aquas; & mors vltra, & sterilitas non erit. De eius beneficio, & oratione pro nobis, & plenitudine gratiæ dr Exod. 16. Dixit Moyses ad Aaron: Sume vas vnum, & mitte ibi manna, quam potest capere Gomor, & repone coram domino ad seruandum in generationes vestras. Quia F
virgo Maria plena fuit gratia, & deuotione, quam anima eius potuit capere assistẽs semper coram domino pro nobis, & de ista super I
effluentia propitians nobis gratiam dulcedinis, & consolationis cœlestis. De ipsa exponitur Hierem. 1. Virgam vigilantem ego video; Virginem Mariam, qua peccatores excitantur ad futuræ tribulationis considerationem, ut cõuertantur, & viuant. Vnde sicut virga media est inter fructum, & radicem, sic mediatrix est inter filium, & peccatorem. De eius assumptione, & peccatorum directione: Orietur stella ex Iacob, & consurget virga ex Israel. Stella ista quantitate parua per humilitatem, qualitate clara per honestatem, quidditate pura per virginitatem est virgo Maria. Stella maris dirigens nauigantes in mari huius mundi ad portum salutis, quæ præminet altitudine, quia in uertice cœli posita est iuxta polum. De eius virginitate est sciendum, quòd eius virgũitas con-

Assũptio Mariæ.

Sanctificatio Mariæ. Exod. 30.

Nativitas & sãctificatio Mariæ

Num. 24.

Stella.

secra-

G Virginitas Mariæ. Exod. 7. Virga.

fecrauit omnem continentiam in ecclesia significata per virgam, quę deuorauit dracones magorũ; quia maximè displicent homines mundi, & carnales, qui ad similitudinem draconum latitãtium in cauernis, latitant in prostibulis, & locis suspectis: & sicut draco flatu volando aerem inficit, sic ipsi alios puros: Ergo consolatur hæc virga. Et nota quòd virgo figuratur per arcum, tum ratioue conceptionis filij Dei, tum ratione reconciliationis peccatorum. Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me, & terram. Iste arcus est sine chorda, quia ipsa reuocat à peccatoribus ictum diuinæ vltionis, & percussionis, ideo posita est in cœlo, in signum nostrę reconciliationis: quia non cessat pro nobis orare, nec filius eam vult repellere; hoc autem signum significat offensæ placationem, culpæ delectionem, pœnæ remissionem, gratię infusionem, gloriæ collationẽ. Ipsa autem est nubes à terra eleuata per sanctificationem, & temporalium abdicationem, concaua per humiliationem, rorida per gratię repletionem, lucida per sanctispiritus obumbrationem, & deitatis cõceptionem. Sicut aũt Iris, vt tradit alia scięntia, non ex radio lunæ, vel alicuius stellæ, sed ex solo Solis radio generatur, qui subintrans nubem roridam, arcum, recõciliationis signũ generat, & in eo quattuor colores efficit speciosos, iuxta illud quod dicit Beda i lib. de natura rerum. Arcus, ait, in aera quadricolor ex Sole aduerso, nubibusque formatur, qui ex cęlo igneum, ex aere iacintinum, ex aqua cęruleum, ex terra gramineum colorem trahit: sic Dei filius in recõciliationem nobis datus, nõ virtute humana aut angelica, sed solo sancto spiritu operante, & hanc nubem rore gratiæ plenam subintrante, fuit in ea Dei filius generatus. Siue aũt arcus ipse Dei filius, siue ipsa virgo appelletur, abundans sancti spiritus gratia tã in filio, quam in matre colores virtutũ quatuor generauit; de cœlo igneum pp nimiã charitatem, de aere iacintinum propter virginitatem, de aqua cęruleum propter affluentissimam pietatẽ, de terra gramineum propter profundissimã humilitatem. Quãuis isti quattuor colores, quatuor virtutes Cardinales prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperãtiã possint merito designare; aut forte designant perfectiones Apostolorũ, Martyrum, Cõfessorum, Virginum, quæ oẽs fuerunt cõsummatæ in Virgine matre Dei, quia in veste poderis, id est cõuersationis, quam habebat, totus erat orbis terrarum, i. vniuersalis perfectio oĩum sanctorum, & parentum magnalia. i. virtutes sanctorum noui testamẽti in quattuor ordinibus lapidũ erant sculpta. Vel quattuor colores designant in virgine quadruplicem moralẽ quaternarium, virtutes proportionatas, actiones modificatas, affectiones moderatas, ascensiones moderatas. Ex quibus patet, q̃ virgo Maria arcus fœderis, signum pacis Dei, & hominis debet dici. De eius conceptione Num. 13. dicitur. Quia exploratores missi ad contemplandum terrã promissionis, abscideruntpalmitem cum vua sua, quem portabant in vecte vno duo viri, vt visa, & gustata illa mirabili vua, ad intrandum terram promissionis populus Domini ardentius anhelaret: vitis ista benedicta, vitis generosa. In terra promissionis plantata est virgo Maria, vua huius vitis deitas humanata, duo viri terram cœlestem promissam fidelibus explorantes, sunt sancti noui, & veteris testamenti. Isti duo viri viriliter agentes vnam vuam, scilicet Christum in vno vecte, i. in vna fide portãt, quia vna, & eadem est fides sanctorum noui, & veteris testamenti. Illã enim eandem vuam, illum eundem Christum, quem Patres veteris testaméti credebãt, & prædicabant venturum, & Israel redemptiuum, sancti noui testamenti credunt, & prædicant in carnem venisse, & Israel redemisse. Nam & qui præibant, i. sancti veteris testamẽti, & qui sequebantur. i. sancti noui testamenti clamabant: Osanna filio Dauid. Ex hac vua nata de vite virginea stillat vinum, quod inebriat per deuotionem, lętificat per contẽplationem, purificat per contritionem & compunctionem, fortificat ad operationem: hoc est vinũ germinãs in virgine. Vnam ergo vuã Christum in eodẽ vecte fidei portauit Abraã Patriarcha, & Ioannes Euangelista: quia beata virgo figurata fuit in arca fœderis, propter thesauri contenti preciositatem, in virga geminis, propter supernaturalem fœcũditatem, in arcu ætheris, propter virtutum multiformitatem, & nostram reconciliationem, in rubo visionis, propter virginitatis integritatem, in throno Salomonis, propter imperialem maiestatem, in orologio Solis, in quo verus sol iustitię descendit ad nos propter perfectam humilitatem. Quia respexit humilitatem ancillę suæ. Dicat virgo: Ego sicut vitis fructificaui odorem suauitatis, & flores mei fructus honoris, & honestatis. De eius humilitate, & conceptione, exponit illud 3. Reg. 19. Vbi dixit dominus Eliæ quòd ascenderet in montem, & ibi videret dominum, cumque ascendisset in montem, ecce spiritus grandis, & fortis subuertens montes, & conterens petras ante dominum: non in spiritu dñs, & post spiritũ commotio; non in cõmotione dñs, & post commotionẽ ignis; non in igne dñs, & post ignem sibilus aurę tenuis: ibi dñs. Elias gerit typũ humani generis in monte fidei incarnationem, & præsentiã filij Dei fiducialiter præstolãtis.

Arcus.

Nubes.

Iris.

Sap. 18.

H

I

Fides.

L

Matth. 21

Vua. Vinum.

Figuræ multæ.

M

Eccl. 24.

Spi-

A Spiritus grādis, & fortis significat vehementiā desiderij spirituum angelicorum, qui per aduentū filij Dei sciebant suā defalcationē debere restaurari. Per commotionē designatur tumultuosa suspiria Patriarcharū, vt Dei filius incarnaretur. Per ignem designatur ardentissimum, & ignitū orationis studiū Prophetarum ad trahendum Dei filium in mundū. Sed nec ibi dñs, quia nec pp vehemētiam desiderij angelorum, nec pp suspiria Patriarcharum, nec pp ignita desideria Prophetarū Humilis. Dei filius voluit incarnari. Sibilus aurę tenuis fuit verbum Mariæ humilis: Ecce, ait, ancilla dñi, fiat mihi fm verbum tuum. Et sicut ꝓ latis verbis à sacerdote panis in verū corpꝰ Christi conuertitur, sic eodē instāti quo Maria ꝓtulit dictū verbū, factum est in eius vtero caro verbū. Ibi dñs. Vel sibilus aurę tenuis fuit Oratio. oratio deuota Mariæ humilis, quia dū angelus eam salutauit, tunc ipsa ꝓ salute humani B generis orabat. Quod per eius gratiā nobis diffusam reconciliamur, Gen. 40. Videbā ait pincerna, coram me vitem in qua erant tres propagines paulatim crescere, in gemmas, & post flores vuas matureſcere, calicēq; Pharonis in manu mea. Pincerna in carcerē relegatus, humanū genus de paradiso exclusum in tenebroso catcere huius miseriæ relegatum. Tres propagines de vna vite surgētes, tres substantiæ in Christo nato de virgine Maria, deitas, corpus, & aīa. Vua huius vitis Christus de qua processit liquor curās per sanguinis effusionē, humor fęcundās per gratiæ diffusionē. Ex cōtēplatione huius vitis liberatur pincerna incarceratus de catcere Pharaonis, Ezech. 17. De eius fructu & abundātia gratiæ dr. In terrā bonā super aquas multas plantata est, vt perficiat frōdes, & portet fructū. Terra bona Eccleſa. C est sancta Ecclesia fructus afferēs meritorū, decursus aquarū multarū est inundātia gratiarū. In hac quippe terra aquis gratiarū irrigua plantauit Deus vitem virginē Mariā, quæ perficit frondes virtutum, & portauit vitæ fructum. De eius assumptione Genes. 32. ait Iacob dum luctaretur cum angelo: Dimitte iam ascendit aurora. Est n. Maria aurora, id est aurea hora cunctis virtutibus radiosa: aurora enim parit solē, pellit orbē, pellit hostē. In aurora aura serenatur, ventus quietatur, hostis effugatur, terra fęcundatur, via securatur. Est ergo Maria aurora pellens hostē aduersarios fugādo, pariēs solē Dei filiū generando, poliens orbē veritatem salutiferā reuelando, cunctas hæreses interimendo. 2. Reg. 23. Sicut lux aurorę oriente sole mane absq; nubibus rutilat. Iacob. Iacob luctator cōtemplans ascensum aurorę, assumptionem virginis Mariæ, gerit typum viri religiosi. Inuenio n. istū Iacob supplantātē, luctantem, benedictionē petentē, & finaliter obtinentē. Vir ergo religiosus Iacob, Esau diabolum supplantat, si perfectę mūdo renūciat, dimittendo parentales affectus, mundiales appetitus, curiales strepitus, inutiles discursus: sed plures sunt hodie Esau quam Iacob sectatores. Erat ait Iacob vir simplex habitans in tabernaculis, vacans lectioni, deuotioni, contemplationi, orationi, clausus in tabernaculo clausiri. Multi sunt cum Esau venatores, curias sequentes, sęl negotijs secularibus implicantes, baratatores, fabulatores, trufatores, quibus dum aliud prædicant, & contrarium opere demonstrant bene dr. Vox quidē vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. Ascendē Prædicator. te itaque aurora virgine scilicet Maria, Iacob benedictionem Christi recipit, quā Esau amittit, Hebr. 9. In arca erant tria, Virga, Tabulæ, Manna. Hæc est virga virgo Maria, q̄ placauit Arca. Virga. immo submersit Ægyptios, diuisit mare, E aquam de petra produxit. Nume. 20. Qua facta sunt miracula in terra, Ægypti, quæ deuorauit serpentes magorum, qua liberati sunt filij Israel de seruitute crudeli, qua de cordibus lapideis, id est obstinatis, educitur aqua cōpunctionis. Numerorum 7. Legitur q̄ quilibet principum, &c. Per tabernaculum figuratur corpus dñi, quod de purissimis eius sanguinibus est perfectum. Principes sunt angeli, qui præueniunt orationibus in medio iuuēculorum, id est animarum sanctarum. Quātæ ergo dispensationis est, q̄ hodie offerunt angeli phialā, id est Beatæ Virginis intelligentiam, supetius apertam per desiderium æternorum, inferius clausam per contemptum mundanorum, plenā similā, id est, veritatis intelligentia sine fermento erroris. Vel per duo decim phialas virtutes intelligimus Mariæ. In hac ergo arca erat virga, id est, rectitudo vitæ, & continua augmentatio meritorum. Tabulæ, id est, perfecta obseruātia præceptorum, sioe vita actiua, & contemplatiua, quæ sunt duæ alæ datæ mulieri. Vt dicitur in Apoc. 12. Et Māna in vrna aurea, id est diuinitas in corMulier. Cōlo. 2. pore purissimo: Quia vt dicit Apostolus: In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Tres mulieres legimus benedictas: Ruth, propter amorem fęcunditatis; Mulier. Benedictio, Virtus. Iudith, propter amorem castitatis: Iael, propter interemptionem hostis, Iudic. 5. Propter hæc tria super omnes mulieres benedicta fuit virgo Maria, quia filium Dei genuit, virginum flos fuit, hostes, & hæreses interemit. Apocalyp. 4. Sedes posita erat, & Iris in circuitu sedis similis visioni smaragdinæ: Sedes est sublimitas; Apostolus. Christus. diuinæ maiestatis, sedens est Christus, qui similis est aspectui iaspidis quantum ad diui-

C uini-

G uinitatem, aſpectui lapidis ſardinis quantum ad humanitatem. Color. n. Iridis, qui oſtenditur in lapide iaſpidis ſuper oēs colores confortat, & delectat viſum: ſic diuinitas ſuper oīa delectat intellectum, quia in ipſum deſiderāt angeli proſpicere; humanitas oſtēditur in Sardonyche, qui rubet, ſic Chriſtus rubet per ſtigmata paſſionis. Eſa. 63. Quare rubrū eſt veſtimētum tuum? Iris in circuitu ſedis eſt Maria, quæ aſtat in circuitu ſedis ſmaragdinæ viſioni ſimilis, in quo oſtenditur conſolatio tribulationis: Smaragdus enim delectat viſum, ſic blanda eſt peccatoribus conſolatio virginis, quæ mitigat Dei indicium, & ſniam contra peccatores: ideo dī i circuitu ſedis iudicis ſtare. Item ſtat Maria in cœlo ad impetrandum
H gratiam, ideo ſignificatur in nube pluuioſa. 3. Regū 18. Nubecula parua quaſi veſtimentum hominis aſcēdebat de mari, &c. Per puerum deſignatur cœtus antiquorum patrum, deſcenſum pluuiæ in vellus deſiderantium.
Aduentus Incarnatio. Nubes. Et in ſeptima vitę, id eſt, in ſeptima ætate nubecula, id eſt Maria, quæ nubecula eſt parua, propter humilitatis prærogatiuam. Et quia mediatrix ferendi radios ſolis, id eſt beneficia ſaluatoris ad terram, hoc eſt ad genus humanum. Mare mundus, in quo reptilia quorum non eſt numerus. Septima ergo vitæ, ideſt, ſeptima ætate, quæ incipit ī Chriſti morte. Nubecula, id eſt, Maria propter humilitatem, & gratiam interiorem, parua proprer humilitatem exteriorem, aſcendentem de mari, ideſt. de miſeria huius ſæculi ad æthereum thalamum aſſumpta, quaſi veſtimentum hominis. Veſtigium hominis eſt veſtigium Chriſti, vt ſic ſenſus. Quod ſicut Chriſtus aſcēdit in corpore, & aīa in die aſcenſionis, ſic Maria in corpore, & anima in die aſſumptionis. Cœli cōte-
I nebratio, cordis contritio: ventus, cordis ſuſpirium ſiue gemitus, & tunc fit abundantia pluuiæ lachrymarum beneficio huius nubeculæ, quæ veſtigium hominis, id eſt, Chriſti dicitur propter carnis vnitatem, & morum conformi-
Eccleſia, Luna. tatem congruè nominatur. Et nota quòd dicunt aſtrologi, & Albumazar, quòd ſi luna de nocte omnino non radiaret vapores aſcendē tes de terra in tantum condenſarentur, quòd animalia reſpirantia ſuffocarentur: Eodem modo Maria quaſi luna conſeruat hominibus
Peccata. vitam. Qnis enim eſt, qui non ſentiat cōtinuè vapores de terra cordis ſui aſcendere, quibus ferè Spiritus hominis ſuffocatur: Vapores namque inanis gloriæ ſurgunt ex ſanguine, triſtitiæ ex melācolia, iguauiæ ex phlegmate, iracundiæ ex colera. Ex his vaporibus conſurgentibus mirum eſt, q̄ nou ſuffocantur ſpiritus, niſi eſſet quod dicit Abacuch; Sol, & luna, id eſt Chriſtus, & Maria ſteterunt in taber-

naculo ſno, ideſt in cœlo vitam gratiæ homini X
bus conſeruando: Et ſic ex luna apparet pietatis officium in Maria. De beata virgine dicitur Geneſ. 31. Dimitte me iam enim aſcendit aurora. Per Iacob Patriarchæ, & Prophetæ deſignantur, qui diu luctati ſunt cum domino, vt in hunc mundum veniret: Iſaiæ 64. Vtinā diſrumperes cœlos, & deſcenderes. Dno brachia, quibus dominus luctabatur cū eis, erant Incarnatio.
beneficia, & flagella. Brachia, quibus ipſi luctabantur cum domino erant lachrymæ, & Oratio.
humiles orationes, lncta, deſiderium implendi promiſſum: Gene. 15. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. Nox totum tempus legis, quo omnes deſcendebāt ad infernum: Durauit ergo hac tota nocte hæc lucta; id eſt toto tempore legis vſque ad auroram, id eſt vſque ad ortum bearæ Marię virginis, nec quieſcebat deſiderium ex temporis diuturnitate, immo dicebat non dimittam te, niſi L
prius bene dixeris mihi, id eſt donec impleueris promiſſum, & miſeris illum, in quo otnines gentes ſunt benedicendę. Et in aurora dixit illi: Dimitte me, iam aſcēdit aurora, id eſt nata eſt virgo Maria. Et benedixit ei in eodem loco, id eſt in beata virgine. Geneſ. 15. & 26. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes: Sic cum ſumus in oratione debemus luctari Oratio.
cum Chriſto, lachrymis, & deuotis orationibus, & petere remiſſionem, benedictionē remiſſionis culpę, & infuſionis gratię, & meritis aurorę, id eſt Marię aſcendentis datur nobis benedictio in eodem orationis loco. Et nota quòd de ipſa dicitur illud Geneſ. 2. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis. Maria eſt fluuius propter abundantiam Fluuius. Aqua.
gratię, Eccleſiaſt. 24. Ego quaſi fluuius. Fluuius in origine eſt amarus; quia de mari amaro egreditur: Eccle. 1. Omnia flumina, ſed per- M
venas terrę excolatus dulcoratur: ſic Maria egrediens de mari concupiſcentię carnalis non habuit amaritudinem originalis: Sed in vtero matris eſt dulcorata per gratiā ſanctificantem. ſa peccato, quod non fuiſſet, niſi ſpernata fuiſſet, vnde vterus matris factus eſt ei locus voluptatis. Et nota q̄ beata virgo eſt virga Virga.
data in liberationē peccantibus à iugo diaboli & peccati. Vnde figurata eſt in virga Moyſis qua percutitur aqua & vertitur in ſanguinem: quia ſuffragio eius fluxus carnalis delectationis, & affectionis conuertitur in pudorem, & carnis mortificationem, qua percutitur puluis terrę, & fiunt cyniphes: Exodi 8. Exod. 8.
cyniphes habent aculeos pungitiuos. Quia ſuffragio virginis puluis, & affectus terrenus vertitur in dolores, quod extenditur in cœlum, & fiunt grando, tonitrua, fulgura diſcurrentia, quia ſuffragio virgi-

nis

A nis incutitur peccatoribus tonitruum diuini iudicij: grando & fulgura pœnarũ inferni. Qđ extendit in cęlũ, & adducit vẽtus vrẽs, qui leuat locustas, quibus consumuntur germina terræ Ægypti. Exo. 10. Quia suffragio virginis zelus, & detẽtio peccati adurens cor introducitur, & remorsus innumerabiles conscientię, qui in modũ locustarũ cortodũt, & cõsumunt oĩa germina peccati. Hæc quatuor leguntur facta ministerio virgę in liberatione populi Israelitici de seruitute Ægypti. Itẽ est Maria Virga data in saluté pęnitentibus: Exo. 14. Eleua manum tuã super mare, &c. Itẽ Maria est in consolationẽ patientibus: vnde figuratẽ per lignũ, quo dulcorate sunt aquæ, Exo. 15. Et per virgã, qua percussa petra fluxerunt aquæ, Exo. 17. Itẽ Maria est in triũphũ pugnãtibus. 2. Reg. 23. Cum descendisset ad eũ in virga. Nota histo. Itẽ Maria est in deuotionẽ orãtibus: vnde oraturus Moyses ascendit in montẽ habens virgam Dei in manu sua, Exod. 17. Hæc est virga, qua Angelus Dñi tetigit sacrificiũ Gedeonis, & inflãmatũ est, Iudi. 6. Nota histo. Gedeonis sacrificiũ significat orationis mysteriũ. Azimi panes, purę cogitationes, carnes piæ affectiones: vnde cor carneũ significat piũ affectum. Eze. 36. Auferã à vobis cor lapideum. Sũmitate ergo virgæ Angelus tangit sacrificiũ, & continuo inflãmatur, quia ad litterã per virginis suffragiũ orationũ nostratũ sacrificium tangunt, & affectus, & cogitatus per deuotionis desideriũ accenduntur. Item Maria est in eruditionẽ studẽtibus: vnde figuratur per virgã, Ruth. 2. Nota histo. Ager est scriptura sacra, in cuius typo legitur Gen. 24. Egressus fuerat Isaac ad meditandũ in agro. Segetes congregatio snĩarũ veritatis, quibus ala recreatur, & nutrit. Prou. 14. Segetes colliguntur, cũ diuersæ veritatis snĩæ addiscuntur in voluminibus scripturarum, in quibus, sicut in spicis segetũ, cõmixtum est granũ cũ palea: granum colligit, qui snĩam saluti vtilem accipit, paleã accipit, qui curiositati vacat. Accipienda ergo est virga, quia à studentibus exorãda est Virgo Maria, cuius auxilio possumus granũ de spica extrahere, & granũ à palea separare. Itẽ Maria est in refectionẽ contẽplantibus, vnde figuratũ est per virgã Ionatę, 1. Re. 14. Extendit Ionatas summitatẽ virgæ. Ager sacra scriptura, fauus mellis dulcedo deuotionis in eloquijs diuinis. Psal. 118. Quã dulcia faucibus meis eloquia tua super mel: virgã in manu hẽe, est Mariam memoria tenere; uitgam ad mel extendere, est suffragio Mariæ meditationẽ ad deuotionẽ eloquiorum veritatis extendere: manũ ad os mittere, est meditationis vim ad deuotionẽ gustandæ dulcedinis veritatis reducere: gustare mel, est suauitatem diuinæ dulcedinis percipere, ad quam sequitur illuminatio oculorũ. i. diuinæ veritatis cognitio, & contemplatio. Psal. 33. Gustate, & videte qm̃ suauis est Dñs. Itẽ Maria est in informationẽ præsidentũb. Num. 17. Virga Aaron quę floruit. Itẽ est in securitatẽ transeuntibus, Hester 3. & 4. Mori debebat nisi rex virgã auream extenderet in signum clementiæ. Nota historiã. Assuerus intelligitur beatus, & significat Deum, qui solus est beatus & potẽs. 1. Thim. 6. Palatium regis est paradisus: huius palatij duplex atriũ, est duplex iudicium, exterius iudicium præsentis Ecclesiæ ante mortem, interius iudiciũ, diuinæ iustitiæ post mortẽ: atriũ interius non vocatus ingreditur, qui nondum purgatus à peccatis moritur, & diuino iudicio præsentatur. Quilibet talis absq; vlla euitatione moritur, nisi signum clementiæ ad ipsum extendat, virga scilicet aurea: quia absq; vlla dubitatione damnatur, nisi per gratiam, & merita sua ei suffragetur Virgo Maria. Itẽ Maria est in mensuram retributionis peruenientibus, Apoc. 11. Datus est mihi calamus similis virgæ. Datus est Ioanni calamus similis virgæ, &c. Ei commissa est custodia Mariæ secundum calamum virgæ accipitur mensura adorantium: quia secundum gratiam, & gloriam virginis, secundum gradus comparationis ad eam magnificantur præmia omnium electorum, vt fm obedientiã ministerium Angelorum: fm fidẽ virginitatis, fides Patriarcharum: fm spem virginitatis, spes prophetarũ: fm eius charitatẽ, charitas Apostolorum: fm patientiã in aduersis, tolerãtia martyrum, fm eius humilitatẽ & deuotionem, humilitas deuotio, & abiectio confessorum, fm puritatem eius, uitginitas, & puritas virginũ; & sic Maria est mensura peruenientibus ad tegnũ. Et de ei⁹ natiuitate exponit illud, Fecit Beseleel arcam de lignis Sethym, &c. Exo. 36. Nota historiã Beseleel interpretat misericordia Dei, Materia arcæ fuit de lignis Sethim. Ligna Sethim sunt imputribilia albæ spinæ similia, incremabilia, leuia. Per hæc quattuor designantur quattuor beneficia, quæ virgo habuit per gratiã sanctificationis, cõtra quattuor uitia ex peccato originali contracta fm Bedã; Offendit. n. primus homo patrẽ, cui appropriat potentia, ex quo incurrit infirmitatẽ, pp quã inflicta est ei difficultas bene agendi. Ro. 7. Quod nolo, hoc ago. Filium cui attribuitur sapientia; ex hoc homo pcussus est ignorãtia, p quã inflicta est ei pœna, ut nesciat qđ dẽat eligere, unde frequenter dicit, & iudicat bonũ malũ, & econuerso. Esa. 5. vę qui dicitis bonũ malũ: Spiritum sanctum cui attribuit bonitas, ex qua ĩcidit in malitiã, pp q̃ inflicta est ei ꝓnitas ad malum, Gen. 8. Proni sunt sensus hominis

Oratio. Deuotio.

Scriptura Studens.

Virga.

Oratio. Deuotio.

Virtus.

Arca.

Originale Peccatũ. Trinitas.

G in malum ab adolescentia sua. Quia uerò recessit a simplici,& indiuisa natura, incurrit cõcupiscẽtiam,qua in seipso ita diuisus est, vt caro cõcupiscat aduersus spiritũ,& ecõuerso: hæc ptinẽt ad materiã arcæ.Forma vero consistit in longitudine,latitudine,altitudine: lõgitudo huius arcæ est fides, quæ dicitur habere duos semicubitos: duos propter fidẽ diuinitatis,& humanitatis:semicubitos,quasi impetfectos:quia videmus nunc p speculum in ẽnigmate:Et ideo cubitus.i.fides,quasi semis é: cũ autem venit q̃ pfectũ est,tunc erit cubitus plenus.In latitudine intelligitur charitas,hoc debet extẽdi p cubitus,& semissem;cubitus pfectus refert ad Dei dilectionẽ, qui sup oĩa est diligẽd⁹,et pfecte ex toto corde, et ex tota aĩa: Luc. 10.h semicubitus ad dilectionẽ proximi,qui nõ q̃tũ Deus est diligẽdus,& ideo dilectio ꝓximi est quasi semicubitus. In altitudine arcę intelH ligitur spes,hæc debet habere cubitũ,et dimidiũ.Cubitus est spes ꝓueniẽs ex meritis,sicut illi,qui possunt dicere nihil mihi cõscius sum dimidius,spes ꝓuenieus ex meritis sicut illi q̃ possũt misericordia Dei nõ ex meritis nostris: p aurũ incorruptibile, qua fuit arca vestita intus,& foris denotat virginalis puritas,qua fuit Maria ĩ corpore, & aĩa decorata. Corona fęcũditaté,& dignitaté maternã insinuat:eo enim q̃ fuit mater summi regis,dignũ fuit,vt honore regio,& corona regia sublimaretur; sed corona ꝓcedens p gyrũ significat potestatis mãgnitudiné.Eccl.24. In Ierusalẽ potestas mea. Quattuor angeli sunt quattuor affectiones dolor,timor,gaudiũ,spes.Quattuor anuli sunt quattuor virtutes cardinales,Prudentia,Tẽpẽtãtia,Fortitudo,Iustitia, quæ anuli dicunt̃ pp perfectioné,vt a Deo sit vnio virtutis:aurei dicuntur ad differẽtiã virtutũ cõsuetudinalium, quas ponunt Philosophi ex frequẽti bene age I re acquiri,nõ ex gratia.Quattuor ergo angelis quattuor anuli aurei supponũtur:Nã iuxta angelum cordis, qui est affectus doloris,ſnpositus est anulus prudentiæ ne dolor trahat in accidiam: iuxta angelum timoris suppositus est anulus fortitudinis, ne timor deijciat in desperationem:& hæc duo ex parte siniſtra cordis. Inxta angelum gaudij positus est annlus tẽperantiæ,ne cadat hoc in dissolutionem. Iuxta angelum spei positus est anulus iustitię; ne spes eleuet in præsumptionem,quia nõ potest sperare iustus: & hæc duo ex parte dextera cordis.In anulis mittuntur duo vectes, qui Considera tio. sunt cõsideratio pœnæ,& gloriæ.Cõsideratio pęnæ est vectis immissus duobus anulis,prudẽtiæ,& fortitudinis ex parte siniſtra,vt prudentia pęnam diligenter præcaueat,& fortitudine præsentia libenter toleret, vt pęnam æternam euadat.Cõsideratio gloriæ est vectis immissus a parte dextera,scilicet temperantiæ,& Iustitiæ,vt cõsideratio primo ab omni illicito abstineat, & vnicuiq, quod suum est reddat. Columna. Virgo beata designatur per columnam ignis, quæ concomitabatur filios ab Aegypto vsq; ad terram promissionis,cuius triplex describitur officiũ.Erat enim eis in operimẽtũ,in munimentum,in ducatum,in operimẽtum cõtra passiones aeris.Sic virgo é nobis in protectionem contra mundi tribulationes.Describitur nubes,&c.p diem, & noctem significat infectio præsentis vitæ.Psal.120.Per diem sol nõ vret te,neq; luna p noctẽ.Dies ꝓsperitas, nox aduersitas.Erat in munimẽtum cõtra persecutionem hostis,sic virgo est nobis in munimẽtũ cõtra pſecutionẽ tẽtationis peccatorum.Exo. 14.Tollens angelus Domini, &c. Persecutio Aegyptiorum,tentatio dæmonũ. Colũna nubis,virgo Maria est,quę dat̃ nobis in munimẽtum diabolicę tẽtationis,& est nũbes tenebrosa.i.horrenda ipsis dęmonibus, sed illuminãs filios Israel.Erat in ducatum,quãtum ad directionem itineris,sic virgo nos dirigit in desecto huius mundi,& est nobis in ducatum operationum,& virtutum. Deus præcedebat eos in columna nubis p noctem.Figuratũ est hoc Num.10. Vbi dicitur,quod arca Domini prę- Dies. cedebat,&c.Tres dies sunt rtes status, quæ dirigunt̃,scilicet proficiẽtes,incipiẽtes,pseuerãtes,quibus nubes rorida Maria plena gratiã ducit fideles ad virtutum operationes. Virgo Hester.3. Maria figuratur p Hester, Assuerus Deus pater,qui dederat sentẽtiã ad instantiam Amã.i. diaboli cõtra populũ, Mardocheus é Christus qui nutriuerat Hester,& liberationem populi ꝓcurauit,& fecit q̃ Amã.i. Diabolus ĩ ligno, q̃ parauerat suspenderet.Hest.8.Et beata virM go idem nobis impetrat omni die.Et nota dẽ cõceptione filij Dei. Sicut radius per vitrum, sed portando secum colorem, & coloratus exiens, sic filius Dei per vterum virginis transiens inde exiuit,virginitatem nõ frangendo, sed verã carnẽ secum portando.Apoc.21.Ipsa vero ciuitas aurũ mundũ simile vitro mũdo.i. Maria aurum mundũ p charitatẽ,similẽ vitro mnndo per castitatem.De isto colore Iob 28. Non comparabitur ei in diem coloribus.Et nota q̃ de Beata Virgine dicitur Fluuius egrediebat̃ de loco voluptatis.i. Christus dẽ vterõ virginali.Paradisus Ecclesia, quattuor flnmina,primus lachrymarum,Luc.19.Secũdus sudoris,Luc.22.Tertius sãguinis,Zach.9. Quartus aquæ fluentis de latere in passione,Io.9.Et nota. De eius Natiuitate, & assũptione Gen. 6.Fac tibi arcam de lignis leuigatis; vt saluentur vniuersum semen in ea;hęc est Maria fabricata supernaturaliter per Noe ,ideſt per Dei filium:quia sapientia ædificauit sibi domum Prouer.9. ligna

A ligna lenigata, id est, cõplanata absq; tumore peccati eius corpus, & aia plenè sanctifica ta. Quia vt dicit Ber. Decebat, vt illius hominis cõceptio fieret de matre putissima ea putitate, q̃ sub Deo nequit maior intelligi: hæc est arca claudens arcanum thesaurum ad redimendũ, & saluãdũ totum mundũ, quia nisi daretur iste thesaurus p̃ nobis, nõ poteramus redimi, nec saluari. Multiplicatæ sunt ergo aquæ, quia datę sunt ei mũdãtes, & superabũdantes gratiæ, & eleuauerunt arcã in sublime à terra 15. cubitis super oẽs montes. Montes sunt angeli, & beatorũ chori, super quos eleuata est Maria 15. cubitis. i. maiori gloria coronata: quia exaltata est sancta Dei genetrix super chorus angelorum, quia nec interris locus dignior virginalis vteri tẽplo, quo Dei filium Maria susceperit, nec in cœlis regali solio,
B quo Mariam Marię filius sublimauit. Figurata est virgo Maria septẽ figuris, quasi clausa sub septem sigillis, qui sunt arcus ætheris. Gen. 9. Arca fœderis. Exo. 25. Virga germinis. Num. 17. Rubus visionis. Exod. 3. Vellus Gedeonis. Iud. 7. Thronus Salomonis 3. Reg. 10. Horologium solis. Esa. 38. & 4. Reg. 20. De eius assumptione, & pietate eius ad nos. 3. Reg. 2. Positus est thronus matris regis, quæ sedit ad dexteram eius. Docet hic histo. Bersabeã matrem regis Salomonis ad filium accedentem, & venientem: regẽ Salomonẽ matri venięti assurgentẽ, & occurrentẽ, thronum matris ad suam dexterã immediate collocantẽ. Et in huius figura reginã cęli cęlũ ascẽdentẽ, & ad filium venientẽ, Regẽ regum ipsum Iesum venienti matri occurrisse venientem suscepisse, secumq; in throno gloriæ ad dexterã collocasse. Assumptionẽ itaq; virginis Mariæ figu-
C rat. Et hæc res gesta, & nominum interpretatio mystica. Interpretat. n. Bersabeę fons, vel puteus, de Maria aũt scriptũ est: Fõs hortorũ, puteus aquarum viuentiũ: Can. 4. Puteus indeficiens orando hanriẽtibus, fons superefluẽs,
Rex. & orare negligentibus. Salomon interpretatur pacificus, quis Salomon nisi rex regum, dñs Iesus Christus, Rex magnificus prudẽtia, mirificus sapientia, munificus opulentia, pacificus clementia, quem credimus Mariæ matri occurrisse, & eam iuxta se in throno glo-
Dextera. riæ collocasse. In dextera aũt eius thronus positus dicitur, quia dextera principalius, plenius, atq; perfectus recipit motoris influentiam, ac per hoc in dextera est situs dignior, virtus potior, motus fortior, actus dulcior, sicut Maria sedet à dextris, cuius situs dignitatis eminentior, virtus charitatis excellentior, motus pietatis effluentior, tactus seu
Psal. 44. gustus felicitatis intimior. Astitit regina a dextris tuis, &c. Et de eius assumptione, & gratia, nota quòd in ea fuit plenitudo gratiæ, D
qua fuit sanctificata in tabernaculum, in ortu, exornata in habitaculum, in conceptu, traducta in cubiculum, in obitu. Hæc enim est illa Hester formosa valde quãtum ad primum, Hester 2.
& incredibili pulchritudine quantum ad secundum, omnibusque oculis gratiosa, & amabilis videbatur. Ducta itaque est ad cubiculũ regis Assueri, qui intelligit beatitudo. i. Dei. Et de eius sanctificatione, & natiuitate intelligitur illud: Domus quam ædificare volo, talis 1. Par. 22.
debet esse, vt in cunctis regionibus nominetur. Quia sapientia ædificauit sibi domum, & Prouer. 9.
excidit in ea columnas septẽ. Et illud 3. Reg. 6. Dedicauit Salomon domum domini, id est, sanctificauit septem diebus, omni scilicet tẽpore, & omnium virtutum, & carismatum gratiarum: & illud Num. 17 Refer virgam Aaron
in tabernaculum testimonij, vt seruetur in signum rebellium. Incuerunt enim iram vindictæ, qui rebelles sunt fonti misericordiæ. Hęc
E virga legitur à Moyse posita coram domino. & Leuitic. 8. Posuit laminam auream constructam in sanctificatione. Beata virgo aurea dicitur propter integritatem virginitatis, lamina propter dilationem charitatis, consecratã propter fœcunditatem partus veritatis Qualis, autem sculptura fuerit in hac lamina, habetur Exod. 28. Facies laminam de auro purissimo, in qua sculpes operę celatoris sanctum domino. Sculptura incarnatio, celator Spiritus sanctus, sanctum domino, verbum humanatum. Et de virgine intelligitur illud Apocal. 14. Vidi & ecce nubem candidã, &c. Nubes rorida Maria plena gratia, radio San-
Nubes. cti Spiritus illustrata. Nubes refrigerat, stillat, rorat, coruscat. Maria rorat existens, refrigerat patrocinijs, stillat suffragijs, coruscat miraculis, & prodigijs. Quod sapientia Dei
Beneficia. F
in domo Marię ædificauit columnas septem, Prouerb.
id est, vniuersitatem virtutum, donorum, carismatum, & gratiarum, quæ fuerunt in virgine gloriosa: columnæ septem sunt dignitates speciales in Maria. Prima, quia in vtero sanctificata, secunda, quia ab omni peccato etiam minimis semper conseruata, tertia, quia ab angelo salutata, & plena gratia denunciata, quarta, quia fuit virginitatis primicerta, quinta, quia fuit sine corruptione fœcunda, sexta, quia fuit sine grauamine grauida, septima, quia fuit sine dolore puerpera: Vel per septem columnas significatur septenarius beneficiorum, quæ ipsa specialiter recepit à Domino, & quæ ipsa quotidie nobis impendit. Quæ beneficia enumerat Bernardus super Missus est, tractans hoc nomen virginis Maria, dicens: In periculis, in angustijs, in

G rebus dubijs Mariam inuoca, Mariam cogita, non recedat ab ore, non recedat a corde, & vt impetres orationis eius suffragiū, non deseras conuersationis eius exéplum. Et statim ponit
Beneficia. illas septem columnas dicens: Ipsam sequens non deuias, ipsam rogans nō desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propicia peruenis. Vel septem
Figuræ. columnæ sunt septem figuræ, quibus fuit figurata. s. per arcum ætheris, per arcam fœderis, per virgam germinis, p tubum visionis, per vellus Gedeonis, per thronū Salomonis, per horologium solis, in quo Deus descendit ad nos. Et de eius natiuitate potest exponi illud Ioan. 7. Vnum opus feci, & omnes mira-
Thronus. mini: Et illud 3. Reg. 10. Fecit Salomon thronum de ebore grande, & vestiuit auro, &c. Sa-
H lomō qui intelligitur pacificus, est Dei filius, ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Thronus iste aureus, pp charitatē, eburneus, pp virginitatem, in quo, & non in alio voluit
Domus. sedere Dei filius, est vterus virginalis. Domus aromatica, quā arte mirifica fecit, summus artifex, immo thronus aureus, in quo rex æthereus consecratur Pontifex. Eburneus dr, quia
Virtus. ebur est frigidum, solidum, lucidum. Frigiditas, extincta concupiscentia carnalium desideriorum, & oīum terrenotum. Soliditas, constantia aduersorum: Lux, perfecta refulgentia exemplorum. Aliqn autē iste thronus dr Eburneus pp prædicta, aliqn tubeus, quia roridus ad medicamētū recōciliationis. Et ad hunc appellant pœnitētes, formidātes thronū
I filij eius, de quo vt dr in Apoc. 4. procedunt voces, tonitrua, fulgura. Formidātes .n. thronum iustitiæ, appellant ad thronum misericordiæ qui effundit pluuiā veniæ, misericordiæ, &
Thronus. gratiæ. Eccl. 24. Thronus meus in columna nubis. Tertius thronus est soleus, siue solaris, quia fulgidus ad oblectamentum consolationis, & exemplum informationis, & ad hunc
Psal. 88. suspirant pœnitentes. Thronus eius sicut sol
Sol. in conspectu meo: Vnde sicut sol tripliciter exurit montes, sic thronus Mariæ tripliciter exurit pœnitentes, iuuans patrocinijs, fouens beneficijs, informans exemplis. Quartus est eburneus, quia candidus pulchritudine incorruptionis. Sex autem gradibus
Gen. 1. ascendebatur ad istum thronum, quia hic numerus congruit vitæ actiuæ, eo q; sex diebus fecit Deus opera mundi. Senarius ét iste designat sex gradus contēplationis, vt sic perfectio vitæ actiuæ, & cōtemplatiuæ designetur in ipsa fuisse. Duę manus tenentes sedile, sunt virginitas, et humilitas, quibus quasi duabus manibus inclinauit Dei filiū, q; in isto throno sederet, aurū fuluū nimis charitas, quæ in eius corde ardebat: ideo in eius carne mirabilia fa K
ciebat. Quod deficit de ista tabula, quære infra, de assumptione Mariæ.

De Pane.

ILli septem panes de quibus dicitur Marci 8. c. Accipiens Iesus panes septem gratias agens, fregit, &c. Illi significant septem bene Beneficia.
ficia: quæ à Christo recepimus: duo prima pp corpus, tria media ꝓpter animā, duo vltima pp coniūctum siue hoiem totum. Quantū ad primum, sustentamur pane materiali & lætitię, & pane pœnali. Quantum ad animam, pa- Panis.
ne doctrinę quo ad intellectum: Eucharistiæ quo ad affectum: pœnitentiæ quo ad effectum. Quantum ad coniunctum, pane spiritualis lætitiæ, vt totus homo exhilaretur in via, cœlestis gloriæ, vt totus homo beneficietur in patria. Et nota q; dr Ezech. 8. Adhuc conuersus videbis abominationes maiores, & introduxit E
me in atrium domus domini interius, & ecce in ostio templi domini, inter vestibulum, & Templū.
altare, quasi viginti quinq; viri dorsa habētes contra templum dñi, & facies ad orientem, hoc dicitur, quia magna est iniuria nostra Ingratitu-
cordari iugiter beneficiorum Dei, q; est quasi do.
ab eo recedere, ideo tergum vertere, & facies vertere ad ortū solis, magis diligere, & cogitare de creatura, q̄ de creatore suo. Et si quādoq; Gratiarū
contingat de eo recordari, loquimur ei in ora- act.
tione, & gratiarum actione, sine deuotione, ac si lapidi loqueremur. Per istos vigintiquinq; Clerici.
viros designantur clerici maximè, qui hanc Prælati.
abominationem faciunt, de quibus in Deut. 32. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit in crassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. Et Hest. 2. Mardochæus fuit nutritius M
filiæ fratris sui Hester, vtrumq; parentem amiserat, & mortuis patre eius, & matre, adoptauit eam sibi in filiam. Certe filia fratris vestri Filia.
illius, scilicet qui nostram naturam assumpsit, illius inquam Sancti Ioseph, de quo dicitur, caro enim, & frater noster est, est anima nostra, quā Christus in puerperio passionis suæ Anima.
de latere suo generauit, quā nutrire debem⁹, reuocando ad memoriā beneficia nobis exhibita, quasi imbuendo nos lactis dulcedine, & eam in filiam adoptamus, dum ei hereditatē cœlestem prouidemus. Psal. 44. Audi filia, obediēdo, vide, memorādo, inclina aurem tuā, humiliter obsequendo, obliuiscere populum tuum, remouendo à corde carnalem affectionē, & domū patris, per mundi contemptū, & terrenorum abdicationem. Hæc ergo beneficia nobis exhibita: sunt caro agni, qua nutriūtur filiæ Syon. i. aīæ, q̄ sunt in contēplationis specula, & eminentia. Et Matt. 25. Homo quidā peregre ꝓficiscēs, vocauit seruos suos,

& tra-

A & tradidit illis bona ſua, vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum: poſt multum vero temporis, &c. Quinq; talẽta nobis data ſunt, dignitas imaginis in creatione, effuſio ſanguinis in redemptione, protectio vitæ, diſcernendi ſcientia, beneficiũ ſuſtentationis. Iſta quinque dãtur adultis Chriſtianis; prima duo parvulis qui deſcendũt cũ baptiſmo. Primum tñ datur paruulis non baptizatis, ſm Greg. In homel. cõfeſſorũ. Homo iſte Chriſtus eſt, qui nobis tradidit bona ſua, quæ in loco dicũtur talenta, dicuntur quinque, dicuntur duo, dicuntur vnũ. Dicuntur talenta, quia ad negotiandũ, & lucrandum tradita: per quinq; ſignificãtur oĩa ſenſibilia, quæ ſunt extra nos: per duo bona naturalia, quæ ſunt id quod nos. ſ. corpus, & anima, per vnum donum gratiæ, quod perficit nos, ita ꝙ per quinque ſignificãtur bona oĩa ſenſibilia, quæ ſunt extra nos, quæ data ſunt nobis ad quinque. ſ. vt ſint nobis in ſpeculum cõtemplationis, vt in eis Dei potentiã, ſapientiam, bonitatẽ cõtemplemur, & in oĩbus, & de oĩbus ipſum addiſcamus laudare, in ſolatium conſolationis, regratiando Deo de oĩbus, in exercitium probationis, vt mala, & aduerſa ſi eueniant patienter tolerẽmus; in documentum informationis, vt aduertamus qũo oĩs creatura inuiolabiliter obſeruat leges ſibi indictas à Deo, ut patet in curſu ſolis, maris, lunæ, & ſola malitia hominis non ceſſat leges ſibi à Deo datas quotidie infringere. In ſubſidium ſeu uehiculum noſtræ peregrinationis, ut de iſtis ſuſtentationem haturæ accipiamus, non ad laſciuiã, & proximis prouideamus. Tũc aũt bene vtimur iſtis quinque talentis, qñ nõ appetuntur contra licitũ: non. n. licet ea appetere vltra vel æqualiter cũ beatitudine, ſed citra, qñ acquiruntur iuxta licitum, qñ expenduntur circa licitum, qñ diſtribuũtur infra licitũ. Qui aũt ſic negotiatur, tũc alia quinq; ſuperlucrat, qñ ſibi dãtur æterna ꝙ illis. Per duo talẽta ſignificatur corpus, & anima. His aũt talentis recte vtimur, dum omnia facimus rõne recte diſcernente, voluntate iuſte imperante, corpore prompte exſequente, ſenſualitate plenè obtemperante, & obediente. Tunc aũt talis negotiator alia duo ſuperlucratus eſt, qñ ſibi bina ſtola, gloria corporis & aĩę datur. Per vnum talentum gratia ſeu charitas deſignatur. Dicitur autem charitas, & gratia vnum talentũ, quia hæc ſola oĩs virtutes ornat, & viuificat, vel quia facit vnũ cum Deo, & ẽt, ꝙ quia per ſuperabundantiã dicitur vni ſoli cõuenit. Ille aũt hoc talento recte utitur, qui ad ſuſceptionẽ gratiæ diligenter ſe præparat, datã cõſeruat, conſeruatã per bonum exercitiũ augeri procurat. Tunc. n. talentum nõ ſolum germinatur, ſed maior quã prior gratia illi datur. Sed dicitur Lucæ 19. De ſeruo malo ꝙ abſcondit illud vnum in ſudario in Matt. 25. dicitur, ꝙ abſcondit illud in terra: eodẽ c. dr ꝙ fodit illud in terra. Tũc gratia in ſudario abſcõditur, qñ anima immunda cogitatione maculatur: in terra abſcõditur, qñ peccatum opere perpetratur, vel qñ pp terrena, & tẽporalia Dei gratia amittitur, ſed in ꝓfundo terræ abſcõditur, qñ vitiorum cõſuetudine obſtaculum gratię ponitur. De talibus malis mercatoribus fuit filius prodigus, qui abiens in regionẽ longinquam deuorauit ſubſtantiã ſuã viuendo luxuriose Cuilibet aũt benè negotianti dr: Euge ſerue bone, & fidelis, &c. Et Apoc. 4. 24. Seniores procidebãt ante thronum mittentes coronas ſuas, &c. Coronas noſtras ante thronum Dei ponimus, cum omnia bona tẽporalia, & ſpiritualia, & oĩa bona, q̃ agimus à Deo, & nõ à nobis recognoſcimus, & iuxta illud ꝙ Chriſtus ſuos Apoſtolos docuit; dicẽs: Cum oĩa bene feceritis, dicite, ſerui inutiles ſumus, ꝙ debuimus facere fecimus: certe nõ nos, ſed gratia Dei in nobis, & ꝓ nos, quia ſine me nihil poteſtis facere. Luc. 2. De gratijs Deo: facta eſt cum angelo multitudo cęleſtis exercitus laudãtium, & dicẽtium, &c. Et non ſolũ de bonis collatis, ſed de pœnis, & malis debemus Deo gratias agere. Exẽplum de Thobia, de Iob, de Iudith, & Dan. 3. c. Azarias in medio ignis aperiens os ſuũ, dixit, &c. Et Baruch 1. & 2. Et Dan. 9. Poſui faciem meã rogare. 1. c. per totum. Et nota de ingratitudine filiorum Iſrael, quos Deus tñ dilexit, & ꝓpter ingratitudinem eorum eos finaliter deſtruxit. Popule meus quid feci tibi, &c. Quia eduxi te de terra Ægypti, &c. Et Iſa. 1. Filios enutriui, & exaltaui, ipſi autem ſpreuerũt me. Cognouit bos poſſeſſorẽ ſuum, & aſinus, &c. Et de iſto ꝗre in tota tabula de ingratitudine.

Negotia.

Temperã. vti.

Gratia.

Matt. 25.

Luc. 17.

Ioann. 15.

Gratiarũ actio.

Thob. 2.

Iob 1.

Iud. 8.

Ingratitudo.

Mich. 6.

Quot pulchritudine trahimur ad beatitudinem.

PEr beatitudinem vnimur ipſi ſummæ pulchritudini, quę circularis dicitur, quia nõ habet principium neque finem, ſicut nec circulus: vnde motus beatorum quo feruntur in Deum circularis dr. Nã ſicut magnes attrahit ferrum occulta quadã virtute, ſic illa pulchritudo infinita ad ſe trahit omnem intellectũ, Nam in illam deſiderant angeli proſpicere: vnde ex ſua infinita pulchritudine facit intellectũ in ſo quieſcere, & nuſquã alibi, & ſimiliter affectũ, & nõ in aliquo alio bono. Aug. primo Confeſſio. Feciſti nos domine ad te, inquietũ eſt cor noſtrũ, donec quieſcat in te. Pſal. 1. Satiabor cum apparuerit gloria tua. & ſicut lux iſta ſenſibilis oĩum intuẽtiũ oculos prouocat ad videndum, ſine qua nihil vide-

Beatitudo Gloria.

G ri potest,quantumcunq; lux insita sit organo, sicut lumen increatū,oēm intellectum illumi nat,sine quo nihil veritatis videtur, quantum cunq; eleuata sit potentia per naturā.Illumi-nat enim oēm hoiem venientem in hunc mū dum.Et nota Esa.6.Vidi dñm sedentem super solium excelsum, & eleuatum, & plena erat maiestate eius ois terra.Rex cum tenet curiā, & sedet super solium, benemeritos vocat ad-præmium.Matt.24.Videbunt filium hominis veniēte in nubibus cœli cū virtute magna, & maiestate,& mittet angelos suos cū tuba,& vo ce magna, & cōgregabunt electos eius a qua tuor ventis,hoc est illos, qui quatuor istas in-spirationes,& affectiones receperūt in se per mysterium angelorum,timorem ex diuinis in Affectio. dicijs,dolorem ex peccatis propris, spem veniæ,gaudium patriæ.Est aduertendum,q; cœ H lestis gloria sub ratione potus congrue desi-gnatur,quo gustato mens inebriatur. Psalm. Potus. 35.Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ: Et Vinum. hoc ideo; quia potus sua claritate delectat aspectum, sua subtilitate sine medio immu-tat gustum,sua limpiditate ad membra fingu la deportat,& vnit inseparabiliter nutrimen-tum,sua potestate restaurat deperditum, sua subtilitate penetrat corpus totum,sua satieta te sitim sedat,& tamen edendi prouocat ap-petitum, sua facilitate sumitate faciliter in-Septena. ttat ventris intimum. Ex his sub metaphora Beatitu potus intelligimus septem præmia beatorū, do. quæ sint contemplatio sine discontinuatio-Gloria. ne,fruitio sine interpositione, delectatio sine separatione,potentia sine corruptione,sapiē-tia sine occultatione, munditia sine rebellio-ne,concordia sine discretione. Hæc autem sep-tem, etsi cōcorditer insunt omnibus beatis, tamen quia, etsi sit par gaudium, dispar est claritas: Ideo per appropriationem fidei Pa-triarcharum respondet contemplatio, spei I Prophetarum fruitio; feruori Apostolorum dilectio:fortitudini martyrum potentia: pru-dentiæ Doctorum sapientia: temperantiæ vir ginum munditia: iustitiæ confessorum con-Religio. cordia.Et Gen.30.Positæ sunt virgę in canali Exempla. bus vbi effundebatur aqua,populęq; Amygda Contem- linę, & ex platanis, vt cum venirent greges platio. ad bibendum,in earum contemplatione con ciperent.Canales,vnde effunditur aqua, sunt Pater,& Filius,& Spiritus sanctus. Origo,& fons vnde manat omnis creatura:virgæ in ca-nalibus rationes Ideales in personis tribus. In platanis,vnde fiunt robusta ædificia ratio-nes potentiæ in populo, cuius succus deter-git caliginem oculorum, rationes sapientiæ. In Amygdalis, quæ sunt infirmorum cibus, rationes misericordiæ: conceptio autem est plena comprehensio. In illa enim contem-platione beatissimæ Trinitatis,in qua sunt ra K tiones omnium rerum,videmus ea,quæ perti nent ad Dei potentiam; sapientiam, & mise-ricordiam. Iste potus debetur specialiter fi-dei Patriarcharum,vnde Moyses ex huius po- Exod. 24. tus prælibatione,quadraginta diebus,& qua-draginta noctibus in monte fuit, neq; comē-dit,neq; bibit. Quia vt dicitur de mirabilibus factæ scripturæ dñi colloquio fultus,tā longā inedia sine esurie ex illa fruitione potuit susti nere.Et de isto potu sic inebriāte habetur Ge. 43. Vbi dicitur q; Ioseph cū fratribus suis ce lebraturus cōuiuiū meridie,sedebat seorsum, & fratres eius cora eo primogenitus iuxta pri mogenita sua,& minor iuxta ætatē suā. Et in fine dicitur,q; biberūt, & inebriati sunt cum Christus. eo.Ioseph augmentū Christus est, in quo hu-a mana natura habet per gratiam,quę Deus ha bet per naturā. Fratres Ioseph sunt oēs electi, specialiter Apostoli sedentes in regno, vnus-L quisq; in gradu,& ordine suo. Quia in domo Ioan.14. patris mei mansiones multę sunt. Sicut enim differt stella a stella in claritate,sic resurrectio mortuorum: tū oēs seorsum à Ioseph quia q; Psal.88. in nubibus equabitur dño,similis erit Deo in filijs Dei in meridie,quia verus sol iustitię eos Meridies. illustrat cognitione,inflammat dilectione: vbi bibunt & inebriantur cū eo,quia læti, & hila res,& malorum præteritorū immemores gau dium,& lætitiā in perpetuum obtinēt, & iam fugit ab eis dolor,& gemitus. Vt enim dici-tur 3.Reg.19.Comedit Elias,& bibit,& am bulauit in fortitudine cibi illius vsque ad mōtem Dei Oreb,quod intelligitur mensa;sic er go in meridie inebriantur cum Ioseph. O ve re meridies plenitudo feruoris, & lucis, solis statio,vmbrarū exterminatio,desiccatio palu-Can.2. dum,ferarum depulsio,immo perenne solsti-tiū,vbi aspirat dies, & inclinantur vmbræ, in M qua quiescit,& exterminatur omnis materia vētri tētationis.Et Hester 1.dicitur. Bibebant inuitati aureis poculis vinū quoq;,vt magnifi cētia regia digna erat, &c. Null' bibebat nisi aureis poculis.i.mentibus mundis, & incorru ptis.Et nota q; inter beatos maior est concor-dia,q; inter mebra vnius corporis. Sicut enim in motu oculorū,quo vnus vertitur,mox alius sequitur,ita vbicunq; velle tuū verteris, velle omnū sine vlla discretione præsto habebis. Et Luc.14.Homo quidam fecit cœnam ma-Cœna. gnam,& vocauit multos. Magna cœna,quia à magno domino inuitantur, magni viri vo-cantur,in magno palatio collocantur, ma-gna, & multa fercula ministrantur. O fer-culorum fertilitas, vbi dilectio sine sepa-ratione, contemplatio sine interpolatione, fruitio sine interpositione, potentia sine corruptione, sapientia sine occultatione, munditia

A mundicia sine rebellione, cõcordia sine deceptione, sanitas sine interruptione, gaudium sine doloris admixtione, omne bonum sine diminutione. Hi sunt cibi alij, & alij in cœna Assueri. Et 3. Esdræ 3. Rex Darius fecit cœnam magnam oĩbus purpuratis, qui erant sub ipso; & cum mãducassent, & bibissent satiati reuertebantur. Dat ius fertilis intelligitur, ex fertilitate. n. satietas sequitur: satietas enim ab eo, q̃ est satis dicitur, quia electis animabus exsutis est pro statu de beatitudine confertur. Et quia nondum in Deum tota naturali affectione reflectuntur, ideò satiati reuertebantur. Perficietur aũt ista satietas q̃n omnis sanctorũ humana affectio liquefiet, vt deiformiter feratur in Dei voluntatem sicut stilla aquę infusa multò vino à se deficere tota videtur, dum vini colorem induit, & saporem. Et Lucæ. 14. dicitur, quòd nemo virorum illorum; qui vocati sunt, B gustabunt cœnam meam: quia nec ementes villam per superbiam, nec iuga boum per auaritiam, nec vxorem ducentes per immunditiam: quia illi delectatio carnis illecebris nõ miscetur. In cuius figura stetit oleum, vbi vasa vacua non inuenit. 4. Regum. 4. Et est sciendum, quòd fons vitæ, qui per riuulos quatuor irrigat vniuersam superficiem terræ. Qui sic dulcorat omnes aquas, riuulos scilicet concupiscentiarum, vt aquæ inferiores descendentes in mare mortuum, omnino deficiant: sicut dicitur Iosue 3. Mens enim cœlesti desiderio feruens, imputitati studens, quamdiu carnales motus in se sentit, & tamen dissentit, sibi irascitur, & concupiscentijs reluctatur, nõ existens mare mortuum, sed viuum, & inquietum. Sed postquam cęperint inferiores aquæ decurtere, & infimarum delectationum fluctus languescere, & euanescere, tunc serenatur, & sanatur conscientia, pront magis, ac C magis deficit concupiscentia. Et nota quòd æterna durabilitas, & securitas fœlicitatis beatorum designatur in quiete Ioannis supra pectus Domini in cœna Ios. 21. Hic est discipulus, qui recubuit in cœna super pectus domini Iesu, vbi intimi electi dormire sinuntur, cum sponsa, quæ dormiens inter amplexus sponsi supposita capiti, & amplexata ea dextera, nec excitari permittitur, donec ipsa velit. Et cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini, &c. quia tunc totus homo reficietur in fructu vteri virginalis, exterior sensus in contemplatione humanitatis, interior in degustatione diuinitatis. Et aduerte si Ioannes in carne mortali existens supra pectus humanitatis recũbens, sic est illustratus, vt fluenta Euangelij hauserit, & de trinitate sic altè intonauerit, quantum illustrabitur mens incorpore immortali existens? Luci diuinitatis immersa. Et 4. Regum. 2. Dixit Elisæus: Sanaui aquas has, & non erit vltra mors, neque sterilitas. Aqua fluxibilis natura humana continuè decurrens ad mortem. Apoc. Aquæ multæ populi multi. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. Istæ aquæ sunt amaræ propter multas miserias quibus pleni sumus, sed in morte natura nostra sanabitur, & inueterata renouabitur. Vnde legimus de Fenice, quæ est auis orientalis, & semper vnica, quòd cum diu ipsa vixerit collectis in nidõ aromatibus, ex illis plausu alarum, & radio solis succendit ignem, & ita cremata de cineribus suis inuenis resurgit. Quia postquã sancti incinerati fuerint ex igne charitatis, & aromatibus virtutum, quas congregauerunt, & radio solis iustitiæ innouati, sanati resurgent, & mors vltra non erit, neque sterilitas, vbi nullum malum aderit, nullum bonum deerit. Et Matthæ. 25. Quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias. Sponsus Christus, qui totam Ecclesiam desponsauit in vtero Virginali, & quamlibet animam in regeneratione baptismali. Nuptię huius regis, & sponsæ est communium gloriæ, conuiuium regis Assueri. Qui ergo ad æternas nuptias secũ volunt intrare, virgines debent esse per incorruptionem, prudẽtes per circumspectionem: lampades, id est corda ad modum vitri munda, & peruia ad diuini luminis receptionem, præter infectionem, & malam cogitationem, oleum deuotionis, lichnum rectæ intentionis, ac lumen ædificationis. Et sic expectantes sponsum intrant cum eo ad nuptias fruitionis. Et ista debent tenere parata, quia sponsus venit media nocte, id est hora incerta: quia nihil certius morte, nihil incertius hora mortis, nocuit enim differre paratis. Stultæ virgines sunt, quæ nomen Christianitatis habẽt, & dum nolunt oleum emere, futuę sperantes de prolixitate vitæ venit sponsus: & quia non habent oleum in morte, non sinuntur intrare ad nuptias vitæ. Sic Rebecca iura ad nuptias in patriam Isaac parata est. Genes. 24. Et Genes. 29. Tandem Iacob potitus optatis nuptijs, scilicet Rachele amorem sequentis prioris pratulit. Lya laboriosa itelligitur, & Lippa erat, significans cognitionem vitæ, quæ habetur cum magna difficultate, & tamen in speculo creaturarum, & ęnigmate. Sed tandem cum ad nuptias Rachelis peruenimus, nihil erit in creatura, quod in creatore clarè non videamus. Vnde Rachel intelligitur videns principium, & in comparatione veritatis manifestissimæ, tota ueritas, quæ est in via, reputabitur quasi tenebra ignorantiæ. Pro ista seruiuit Iacob septem annis, & videbantur dies pauci præ amoris magnitudine, quia io-

dicum

Hester 1. Cœna.

Humilitas

G dicum est quicquid hic laboramus ad obtinẽdum illam lucem, & veritatem manifestã, quã expectamus. Et Hester 2. Fecit rex regnare Hester. i. Ecclesiam in loco Vasti. i. synagoge, & iussit coniuiũ præparari permagnificum pro coniunctione, & nuptijs Hester, & dedit requié vniuersis prouincijs. Quia nulla deordinatio, nulla rebellio, nulla mũdi, carnis, Dæmonis infestatio erit in potentijs animæ, quia nec in carne pudor, nec in ratione error, nec ĩ memoria vanus timor, nec in volũtate peruersus amor. Et dona largitus est iuxta magnificẽtiam principalẽ; quæ sint illa dona, quære supra: Non intrabunt illam gloriam Eunuchi,
Deut. 23. quia non possunt facere fructum. Non intrabit Eunuchus attritis vel amputatis testiculis, & abscisso veretro Ecclesiam Dei. Non cœci, quia non habẽt spiritualem visum, de quibus:
Psal. 113. H Oculos habent & non videbunt: nec claudi,
2. Reg. 5. qui habent distortum gressum. Cęcus, & claudus nõ intrabunt in templum vsquequo claudicatis in duas partes? si Deus est Dominus, sequimini eum: Non gibbosi, qui habent dorsum strumosum. Eunuchi sunt infrigidati, quia non habent feruorem amoris diuini, & sunt impotentes ad generandum per ignauiam. Iosue 18. Vsq; quo marcetis ignauia, & non intratis ad possidendam terram, quã Dominus Deus dedit nobis. Isti non intrant curiam, vbi est charitas ardentissima. Cœci sunt per errorem, & ignorantiam: Nume. 20.
Vitia. non intrabit Aaron in terram, quam dedi filijs Israel, eo quòd incredulus fuit ori meo. Claudi sunt per hypocrisim, & malitiam, vsquequo claudicatis in duas partes. Væ nobis hypocritę. Gibbosi sunt per auaritiam qui
Matt. 23. I incuruantur ad inferiora per terrenorum concupiscentiam. Matthæ. 19. Diues difficilè intrabit in regnum cœlorum: Difficilè, quia
Matt. 20. non intrabit, nisi gibbum deponat, aut eleemosynas faciendo: vt Magi apertis thesauris obtulerunt Domino munera, & sic inuenerũt
Virtutes. puerum cum Maria matre eius. Quod in patria fidei succedent clara cognitio, spei tentio æternitatis, charitas perficietur per ardentissimam dilectionem summæ bonitatis, prudentiæ respondebit luminositas claritatis, fortitudini sanitas impassibilitatis, iustitiæ leuitas agilitatis: temperantiæ puritas subtilita-
Gene. 27. tis. Quando Iacob, id est fidelis, admonitione matris Ecclesiæ offert duos hœdos, quibus Isaac Deus pater siue Christus libenter vescitur, quando corpus per abstinentiam, anima per pudicitiam Deo offertur, consequimur à Deo benedictionem cœlestis gloriæ, habentes abundantiam roris cœlestis quantum ad delectationem diuinitatis, & pinguedinis terræ, quantum ad visionem humanitatis. Templum cœlestis gloriæ à Christo summo artifice quotidie construitur de lapidibus, qui in hoc mundo quadrantur, & poliuntur tunsionibus, & pressuris, vt possint coaptari, & collocari in suis locis in illo templo, in quo omnes dicent gloriam. Vnde 3. Regum 6. Malleus, & securis non sunt audita in ædificatione tẽpli, quia dum ad hæc in monte Libano essent lapides, quadrabantur, & poliebantur, & sic poterant sine aliqua difficultate coniungi, qui enim quadrati fuerint per temperantiam in Libano Ecclesiæ militantis, dabitur eis incorruptio prudentiæ, perfecta cognitio, obedientiæ exaltatio, orationi gratiarum actio, lachrymis iubilatio; & sic de aliis. In patria singuli singulos in singulis videbimus, sicut nunc facie nostra alterutrum videmus: vnde in mente vniuscuiusque ab alterius oculis L
membrorum corpulentia non abscondetur, Videtur.
sed patebit animus, patebit oculis tota corporis harmonia; & sic vnusquisque erit conspicabilis alteri, sicut nunc esse non potest conspicabilis sibi: tunc enim tolletur velamen quod super faciem Moysi positum est Exo. 33.
vsque in hodiernum diem: sed cum euacuatum fuerit velamen, non erit necesse formare quæstiones; cum in illo speculo clarefiẽt omnium reuelationes. Et nota, quòd in patria erit plena securitas, cum liberati fuerimus ab Ægyptijs. Exod. 14. Liberauit Dominus Israelem de manu Ægyptiorum in die illa, & viderunt Ægyptios mortuos super littus maris, & cecinerunt filij Israel carmen Domino. Sancti enim perfectè liberati sunt de manu dæmonum, quia in manu Dei sunt. Vnde post transitum Iordanis, & facta secunda circumcisione, hoc est post diem mortis, & securitatem ab omni pœnalitate, dicitur electis Iosue 5. Hodie abstuli opprobrium Æ- M
gypti à nobis, hoc est erubescentiam, & timorem peccati. Et vident Ægyptios mortuos super littus maris, quia sine tentatione peccata recolere poterunt, quæ penitus mortua in ipsis erunt, & cantabunt pro sua liberatione. Et Ægyptiorũ submersione canticum illud de quo Apocalip. 15. Cantantes canticum Cantare.
Moysi, & cãticum agni Dei. Nota historiam. De beatis dicitur illud Cantic. 2. Donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Hæc dies dicitur dies aspirans, quia semper spirauit, vt in beatis Angelis, suspirauit in malis Angelis, expirauit in hominibus reprobis, sed aspirauit in electis: quia tunc plenariè respirabunt, amodò iam dicit eis spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Aspiratio autem temperiem, & lætitiam significat, ideo si Dies.
quæratur huius diei annus, ipse erit iubilæus remissionis, si mensis, occurrit dies

meus

A mensis æquinoctij vernalis, vel Aprilis: si quæratur feria, occurrit sabbathum, & dies solennis: si quæratur hora, occurrit hora meridionalis. De ista die, cui non succedet nox Leuit. vlt. Cum Iubilei venerit dies, sanctificatus domino erit annus quinquagesimus, in quo reuertebatur possessio ad dominum priorem, & restituebatur hereditas. Iubileum autem vnusquisque post hanc vitã iuueniet, si de corpore mũdus exit. Et tunc hæreditatem suam iustus recipit: tunc.n. implebitur: Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas dñi filij merces, &c. Tunc erit magna cõfusio. E contrario erit eis, qui perdent hæreditatem suam perpetuo, sicut ei, qui perdunt messem suam in Augusto. Tunc autẽ ager conscientiæ, qui modo subest maledictioni diuinæ, erit sanctificatus domino, quia ex tunc non germinabit spinas trãsgressionis, nec tribulos tentationis, sed flores consolationis, & triticum fruitionis. Et Ezech. 10. In firmamento quod erat super caput Cherubin quasi lapis saphirus, quasi species similitudinis solis: Et additur in prima visione super hanc visionem: super similitudinẽ throni, similitudo quasi aspectus hominis. Quattuor ergo erant super caput Cherubin, firmamẽtum, thronus, species saphiri. Similitudo aspectus hominis in firmamento, quod non participat conditiones naturę corruptibilis impassibilitas interna potestas, In saphiro qui refrigerat ardorem interiorem: sanctitas, in aspectu filij hominis, veritas, quę perficit aspectum creaturæ rationalis: tunc enim erit plenum præmium nostrę retributionis, cũ in corpore nostro erit impassibilitas, in irascibili potestas, in concupiscibili sanctitas, in rationali veritas. Eccl. 43. Sol in meridiano exurit terram. i. Christus inflammat per amorem totam cœlestem patriam. Vnde omnes ciues illius terræ, in qua est portio viuentium, ardent igne dilectionis diligũt omnes proximos suos sicut seipsos, Deum plus quam seipsos: tunc enim erunt penitus difformes, sicut massa ferri ignita videtur ignis, & aer in meridie videtur lux, & vitrum radio penetratum videtur pura lux. Sed non sic modo: quia tunc charitas erit in esse perfecto, & sicut fornace accẽsa fit euaporatio scintillarum, ita ex illa indicibili dilectione ardẽte. Sic euaporatio gratiarum actionis, qua laudant indesinenter Deum. Et inde aliquando illæ scintillæ vsque ad nos penetrant, sed subito disparent affectiones, & serenæ, & succensæ, quibus aliquando vulneramur, vt ad illum charitatis ignem ardentem toto desiderio transeamus, vbi est medicina omnis tribulationis, sicut solent remedium quærere qui sunt læsi à combustione accedendo ad ignem, vt acrior, & grauior ignis tẽperet ardorem, quem leuior ignis intulerat. Hæc est meridies in quo Ioseph celebrauit cõuiuium cũ fratribus suis. Et nota quòd in hac vita misera gaudium haberi non potest. Licèt enim quædam aues in pictis, & deauratis cantent, tamẽ cum aduertũt se inclusas, nituntur exire, & capita deponunt per foramina domunculæ: sic quantumcunque bene sit nobis in hac vita, dum aduertimus nos captos in hoc carcere corporis mortalis, debemus appetere nostram gloriosam ciuitatem, ad quam facti sumus, sicut aues inclusæ appetunt aerem connaturalem. Et nota, quòd beati dicunt illud Cantic. 2. Imber abijt, & recessit, flores apparuerunt in terra nostra. Hyems multos humores clausis poris in concauitatibus corporis congregat, qui exalationem debitam non inuenientes, calescunt, & computrescentes, varias infirmitates inducunt, pœnam corporalem, & miseriam huius vitæ significant. Imber autem refrigerans, lutum generans, itinerantes impediens, significat temporalia, quæ in via ad patriam nos impediunt, ardorem mentis refrigerant, à spiritualibus, & lutum concupiscentiæ generant, & animã aggrauant ne sursum feratur, quæ omnia in patria cessabunt. Flores autem immarcessibiles sunt cœlestes splendores, & immissiones, qui & colore visum, & odore olfactũ, & lenitate tactum reficiunt spiritualem, quorum odor non minuitur, color non variatur. Apparent autem in terra nostra, id est in patria, quæ est terra uiuentium, in qua est fertilitas sine defectu, securitas sine metu, fœcunditas sine luctu. Et nota, quòd cum duplex sit scientia: vna quantum ad experientiam circa sensum: alia quantum ad doctrinam circa intellectum, sicut sancti recordabuntur de peccatis quantum ad sciẽtiam rationalem, vt dicit Augustinus, sicut medicus nouit morbũ: sed mali recordabuntur per experientiam sensuum. Pœna enim oculos aperiet, quos culpa clauserat. In prima autem curabitur omnis infirmitas in sinu diuinæ pietatis: quia nec languor ibi, nec senium remunerabitur vtilitas ex reuerentia angelici seruitij, & societatis exaltabitur, & honorabitur paupertas ob tẽtu iudiciariæ potestatis, quia iudicium pauperibus tribuet. Et nota quòd de ęterna gloria intelligitur illud Luc. 14. Homo quidam fecit cęnam magnam, & vocauit multos. Homo iste Christus est, quia homo natus est in ea: Cœna ęterna gloria, quæ dicitur magna propter magnam hospitis dignitatis autoritatem, dignitatem, & curialitatem; magna enim eius curialitas, quia ab origine mundi per Patriarchas, Prophetas, per Angelos, per Apostolos, qui sunt principes sui palatij.

Annus.

Psal. 12.

Ager.

Germinare.

B

C

D Gen. 14.

Vita.

E

Imber.

Tempora lia.

Flores.

Terra.

Scientia.

F

Cęnã.

G tij. Genus humanum interius illuminando & mouendo. Exterius prędicando & exemplando ad conuiuium vocauit. Sed maior est per seipsum verbo & exemplo vocare, sed maximè alienigenas inimicos, & qui eum impugnant qnotidie sui regni & conuiuij participes facere. Secundo dicitur magna pp inuitatorum generalitatem. Quia omnes possunt intrare ad conuiuium nisi sibi opponãt obstaculum. Tertio dicitur magna propter inuitatorum satietatem & ferculorum copiositatem. Quarto propter cœnæ continuitatẽ & æterni
Cœna. tatem. Dr aũt cœna. Quia dabitur electis in fine mundi, sicut cœna datur in fine diei. In cuius figura Christus migraturus ad gloriam patris, cœnam fecit discipulis suis. Ioan. 13. Vbi lauit pedes discipulorum suorum, & dedit eis proprium corpus, & promulgauit dilectionis mandatũ. Quia in patria purgabitur & lauabit' humana natura ab omni & sequela & plenariè fruemur Christo. Et quantũ ad diuinitã
H tem & quãtum ad humanitatẽ. Et erit ad Deũ & ad proximũ dilectio cõfirmata. Sed aliqui
Mat. 22. impediuntur ab ista cœna curiositate. Villam emi, seu superbia & fastuositate. Alij cupidita
Luc. 14. te, Iuga boũ emi. Alij voluptate, Vxorẽ duxi. Villã emi fastus superbię. Iuga boũ terrã arantium æstus auaritiæ. Vxorem duxi fluxus immunditiæ. Nullus istorũ gustabit cœnam. Nõ villam ementes per superbiã. Nõ cum bobus terram arantes per auaritiam. Nõ vxorem ducentes per carnis immunditiam. In quorũ loco iubentur introduci pauperes, debiles, cęci, claudi. Pauperes sunt, qui peccata prætcrita considerantes vident se multa debere & parum in meritis habere. Debiles sunt qui delicate nutriti pœnitentiam condignam de præteritis agere non possunt. Sed eleemosynis &
I sanctorum virorum orationibus & suffragijs petunt humiliter adiuuari. Cæci sunt qui oculos corporis habent clausos contra terrenam concupiscentiã. Sed oculos mentis apertos ad
Act. 9. spiritualem intelligẽtiã. Sic fuit Paulus in cõ
Mat. 17. uersione excæcatus. Sic Apostoli in transfiguratione dñi, quæ fuit figura futuræ gloriæ. Neminem viderunt nisi solum Iesum. Claudi sũt in quibus enerυata est concupiscentia carnis, sicut exsiccatus est nervus in femore Iacob. Ipse vero claudicabat pede. Gen. 32. De cœlesti patria dicitur Num. 13. Terra illa fluit lacte, & melle. Sicut ex his fructibus cognosci
Terra. potest. Terra illa dicitur cœlestis patria, Terra propter stabilitatem. Lac de carne fluit. Mel de cœlo cum rore descendit. Lactea ergo dulcedo de carne trahitur, quando gaudium de glorificatione corporis generatur. Sed mellifluus dulcor de cœlo descendit, quãdo de beatitudine naturæ cœlestis nostrę scilicet animæ gaudium surgit. In lacte dulcedo K
sola, non summa. In melle contemplationis & dulcedinis diuinitatis dulcedo sola, & summa. Fructus aũt fruitionẽ designat. Et 3. Reg. 6. Domus dñi dum ædificaretur de lapidibus dolatis atq; perfectis ædificata est. Lapides se ad inuicẽ supportant in ædificijs. Sed dolãtur vt politi efficiantur, cũ in eis relucet quicquid eis obijcitur. Dolantur ẽt vt magis alijs lapidibus compaginentur. Cor enim cum afficitur pietate, nouit aliorum culpas supportare, pœnas & aliorũ: & tentationes in seipso formare, & cũ alijs concorditer viuere. Et Zach. vlt. Reuertetur omnis terra vsque ad desertũ de colle Remõn ad austrum Hierusalem: & exaltabitur & habitabit in loco sũo. Et à porta Beniamin vsq; ad locum partis prioris & vsq; ad portam angulorum & à turre Ananeel vsq; ad torculatia regis. Et habitabũt in ea & anathema nõ erit amplius. Sed sedebit Hierusalem secura. Omnis terra vsq; ad desertum reuertetur; L
quãdo in eis, qui in fide Christi firmi steterũt, innocentia perdita, & deserta restituet'. De colle Remon ad austrum Hierusalem; de colle superbię ad pacis temperiem, Remon enim stabilitas, & sublimitas, Hierusalẽ visio pacis, Auster ventus temperatus, & dulcis. Et exaltabitur: quia plus conferetur in gloria, quam perditum sit innocentia: Et habitabit in loco suo: quia virtutum habitus perfecti possidebunt, artem mentis, & motus naturæ purissimi reprimunt motum carnis. Manebit secundum essentiam natura purissima cum superuestita gloria. A porta Beniamin vsq; ad portæ prioris locum, vsque ad portam angularem habitabitur, quia per visionem, quę succedet fidei, per tentionem, quę succedet spei, per dile Virtus.
ctionem, qua perficientur potentiæ animæ, Vires.
scilicet rationalis, irascibilis, concupiscibilis, plenitudine gratiæ perfruentur. Porta enim M
prior fides est, per quam primo intramus in regnum cœleste: cuius locus potentia rationalis, cuius inhabitatio visio veritatis. Porta Beniamin, quæ intelligitur filius dexteræ, spes, per quam sumus filij gratiæ, sperantes nos ingressuros aliquando regnum gloriæ, quod habemus nunc in spe, habituri quãdoque in re: cuius locus potentia irascibilis; cuius habitatio tensio maiestatis. Porta angularis, dilectio, quæ amicos vnit, & inimicos sibi ex opposito concurrentes, & se in vno spiritu coniungentes: cuius locus ponitur cõcupiscibilis, & inhabitatio vnius perfectissimæ dilectionis: à turre Ananeel, quod interpretatur gratissimus Dei vsque ad torcularia regis habitabitur, quia per excellentiam seruentissimæ, & Deo gratissimæ in ipsum fit ascensus ad sobrietatis excessum.

Et

A Et Geneſ. 29. Dixit Labaā ad Iacob: Die quid mercedis accipies? Reſpōdit: ſeruiam tibi pro Rachel ſeptem annis: erat autem Rachel venuſta facie, & decora aſpectu. Per hoc intelligitur clara Dei viſio, quam beati recipiūt pro mercede. Nam Rachel interpretatur videns principium, pro iſta eſt ſeruiēdum Deo, ſeptē annis, id eſt toto tempore. Et Gen. 26. Seminauit Iſaac in terra illa, & in ipſo anno accepit centuplum: quod exponitur Matt. 19. Nemo eſt qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter nomen meum, & propter euangelium, qui non accipiat, & in ſæculo futuro vitam æternam. Et nota, quòd cœleſtis patria dicitur deſertum, id eſt derelictum, quia à multis contemnitur. Et quia ab Angelis malis locus ille deſertus, & derelictus legit Luc. 15. In perſona filij Dei. Quis ex vobis homo habet centum oues, & ſi perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonagintanouem in deſerto, & vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat eam? Quā Dei filius ex nunc hominum reſtaurat ruinam Angelorum. Solent autem homines nemoroſa deſerta ad ſpeciales delitias in illis deſertis ædificare ſecretiſſima ædificia, & ameniſſima. Vnde & dominus quadraginta annis manſit cum filijs Iſrael in deſerto. In hoc autem deſerto cœleſtis patriæ non timetur inopia poculorum, non penuria ferculorum, non violentia inimicorum. Habent enim inhabitantes ibi ſuum cellarium, ſabundantiam diuinæ ſuauitatis, refectorium æternę ſatietatis, dormitorium internæ tranquillitatis. Abundantia non timet paupertatem, ſatietas non timet famem, pax non timet rapacitatem. Et de paradiſo dicitur Num. 24. Dirigens Balaam contra deſertum vultum ſuum eleuans oculos vidit Iſrael in tentorijs commorantem per tribus ſuas, & irruente in ſe ſpiritu Dei, aſſumpta parabola ait: Homo cuius obſcuratus eſt oculus, dixit auditor ſermonis Dei, qui viſionem omnipotentis intuitus eſt, qui cadit, & ſic aperiuntur oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael? vt valles nemoroſæ, vt horti iuxta irrigui fluuiorum, vt tabernacula, quæ fixit dominus, quaſi cedri prope aquas, id eſt Prophetæ. Anima enim in ſpiritu eleuata loquitur de Deo in metaphoris de amenitate paradiſi: ipſa eſt, quæ cadit, & ſic aperiuntur oculi eius, quia quanto magis humiliatur, & in conſideratione ſuorum defectuum ſe cōtemnit, tanto magis illuminatur. Sequitur, quam pulchra, &c. Alia tranſlatio dicit. Quam bonæ ſunt domus tuæ Iacob, tabernacula tua Iſrael, vt nemora vmbrantia, vt paradiſi ſuperflumina, vt tabernacula, quæ fixit dñs. Nemora vmbrantia, referri poſſunt ad amenitatē delectationis paradiſi ſuper flumina ad guſtum fruitionis: cedri iuxta aquas ad altitudinem contēplationis: tabernacula, quę fixit dñs ad ęternitatem poſſeſſionis. Hæc enim ſunt varia fercula in cōuiuio æternæ refectionis. Et 3. Reg. 19. Poſt ieiunium quadraginta dierum venit Elias ad montem Dei Oreb, q̄ interpretatur menſa, ſcilicet abundantia ęternæ refectionis, quia qui operantur in carne iuſtitiam ipſam mortificando ſaturabuntur. Lazarus famelicus Abrahæ recipitur & conuiuatur. Luc. 16. Et per amarum poculum confectionis peruenitur ad dulcedinem refectionis, ſicut per medicinam ad ſanitatem. Et nota q̄ in apocryphis Eſdræ legitur de ſanctis, quibus in ſignum victoriæ datæ ſunt palmæ, ait ſic: Ego Eſdras vidi in monte Syon turbam magnam, quam numerare non potui, & omnes canticis laudabant dñm, & in medio eorum iuuenis ſtatura excelſus eminētior omnibus illis: & ſingulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur: ego aūt miraculo tenebar, tunc interrogabam angelū & dixi: Qui hi ſunt domine, qui reſpondens dixit, Hi ſunt, qui mortalem tunicā depoſuerunt, & immortalem ſuſceperunt, & confeſſi ſunt nomen Dei, modo coronant, & accipiūt palmam: & ad Angelos dixi: Ille iuuenis quis eſt qui eis coronas impoſuit, & palmas in manibus tradidit? Qui reſpondens dixit mihi: ipſe eſt filius Dei, quem in ſæculo confeſſi ſunt. Ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter pugnauerant pro nomine Domini. De modo veniendi ad gloriam Ioann. 10. Ego ſum oſtium, per me ſi quis introierit ſaluabitur, & ingredietur, & paſcua inueniet. Chriſtus eſt oſtium, quia per ipſum, id eſt per imitationem ſuæ converſationis intrant oues in viridarium æternæ gloriæ. Ingrediuntur contemplando eius diuinitatem, egrediuntur contemplando eius humanitatem. In ipſo paſcua inueniet vterque homo, interior intus, in contemplatione diuinitatis, exterior foris, in carne Saluatoris, vt ſicut vterque ſeruiuit Deo, ſic vterque remuneretur. Hęc enim eſt terra fluens lac, & mel, in quam introduxit dominus filios Iſrael, non illos, qui deſiderant cibos Aegyptiorum. Lac emanans de carne; dulcedo in humanitate, mel proueniens ex tore, dulcedo in diuinitate. Et de iſta delectatione Exod. 3. Moyſes paſcebat oues Ietro, & cum minaſſet gregem ad interiora deſerti, venit ad montem Dei Oreb. Moyſes vir mitiſſimus Chriſtus, qui manat oues ad interiora deſerti, hoc eſt ad immarceſſibilia gaudia paradiſi; & ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mēſa, hoc eſt ad com-

Seruire.

Deſertū.

Religio.

Deſertū.

Religio.

Cōtēplatio.

Exod. 13.

pre-

G prehendendam excellentiam diuinitatis pro possibilitate humana, in qua est declaratio sũma. Et nota, quòd secundum Apostolum non sunt cõdignæ passiones huius temporis ad futuram gloriã, quæ reuelabitur in nobis. Breue enim est omne, quod hic patimur, æternũ erit illud gaudiũ & experiemur. Cõsolat aũt electos breuitas ista, quia luctus, qui exercet breuitate huius tẽporis, cõuertetur in gaudiũ æternitatis, & tunc maior erit lętitia, quàm fuerit tristitia: sicut in pariente maius est gaudium sequens de fructu, quã fuerit dolor de partu, extenfiuè dicomam fructus laboris tollit de memoria immensitatem doloris: sicut portus tollit nauseam maris, & post amarã potionem peruenitur ad sanitatẽ perfectam: & sicut discipuli contristati sunt in passione, sic
Matth.26 Luc. 24. gauisi in resurrectione. Et de ista gloria dicitur Ioann.16. Petite, vt gaudium vestrum sit plenum: quia implebitur interior homo gaudio manante ex melle diuinitatis, & exterior
H gaudio manante ex lacte humanitatis: &
Gen.43. hoc implebitur quando pius Ioseph reconciliabitur fratribus suis, qui eum vendiderunt. Et de gloria beatorum dicitur illud Matthæi 17. Resplenduit facies eius sicut Sol, & vestimenta eius facta sunt candida sicut nix.

In ista transfiguratione ostenditur gloria beatorum, quo ad animam, & quo ad corpus; quo ad animam, in splendore Solis: quemadmodum enim facies ad solem conuersa splendore solis illustratur, sic animæ beatę respicientes, & intendentes in solem iustitię, illo lumine illustrabuntur. Apocalyp. primo. Facies eius sicut Sol, in virtute sua lucet.

I In candore vestium ostenditur gloria corporum. Corpora enim nostra, quæ nunc sunt nigra, & obfuscata, quia miserijs plena, & passionibus subiecta, sed tunc super niuem dealbabuntur. Nec mirum, quia ex terra fit carbunculus, & ex silice fit vitrum. In huius signum angelus, qui resurrectionem dominicam testabatur. Matth. vlt. Erat aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix. Et 3. Reg. 6. Ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum. Atrium exterius militans ecclesia, atrium interius cœlestis curia, tres ordines lapidum politorum, in quibus nulla erit gibbositas, aut tortuositas, sunt tres hierarchiæ angelorum, &
Signati. hominum sanctorum. Et de beatis dicitur Apocal. 7. Audiui numerum signatorum centumquadragintaquatuor millia signati ex omni tribu filiorum Israel. Non est iste numerus litteralis, quia maior erit numerus, sed est figuralis, vt ex eius mysterio sciamus quales esse debeamus. Numerus quadragenarius est
Gen.7. numerus pœnitentium: vnde quadraginta diebus, & noctibus descendit aqua diluuij, & tot K
Amos 4. diebus durat quadragesima, quę est tempus pœnitentiæ, & tot annis fuerunt filij Israel in deserto pœnitentiæ antequam intrarent terram promissionis. Numerus centum est numerus obedientium præcepta Dei seruantiũ, quia decies decẽ faciunt centũ. Quaternarius est numerus proficientiũ per exercitiũ quattuor virtutum cardinalium. Millenarius qui est vltimus limes numerorũ, est numerus perseuerãtium, vnde in quadragesimo intelligitur integra cõfessio, & perfecta detestatio peccatorũ, in centenario perfecta obseruantia mandatorũ, in quaternario pfecta exercitatio, & acquisitio virtutum, in millenario consummatio adeptorum. Signati sunt ergo, & ad vitam introducendi pœnitentes per quadraginta, obe-
L dientes mandatis Dei per centũ, proficientes in meritis per quattuor, perseuerãtes in bonis operibus per mille; vide ergo conscientiã tuã, & vide si es signatus aliquo istorum signorũ, s. perfecta pœnitentia, mãdatorum obseruãtia, profectu virtutum, & meritorũ, & perseuerantia inceptorũ, quia extra numerũ signatorum non est salus, imò non signati adiudicati sunt morti æternæ. Ezec. 9. Signa thau super frontes: Sequitur. Super quẽ non videris Thau interfice, &c. Et de beatis dr Hester 1. Assuerus, qui interpretatur beatitudo, fecit grande conuiuium cunctis principibus, & pueris suis, sortissimis Persarũ, & Medorum inclytis, & præfectis prouinciarũ. Et septem diebus, i. in æternũ, iussit cõuiuiũ præparari in vestibulo horti, & nemoris. Hoc est grãde conuiuiũ, ad quod à grandi principe, s. Christo populus inuitat, quia grandis familia conuocatur. Apo. 7. Vidi turbã magnã, quam dinumerare, &c. Sũt autẽ septem mensę conuiuantium, Angeli, Patriar-
M chæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines. Oẽs isti habẽt signum Dei viui, Signum thau. i. conformitatẽ vitæ Christi in frontibus suis: grande conuiuiũ, quia in grãdi, & nobili loco cõuiuiũ præparatur, in cœlo empyreo, qđ est nobilius, & lucidius omni alio corpore, quia grandis multitudo ferculorum ministratur, vbi inuitati ardẽt dilectione, gaudent fruitione, vbi erit ignita dilectio, sine separatione, clara cognitio, sine dubitatione, plena delectatio, sine doloris admixtione, se- Beatitudo
curitas sine metu, quia omnes mali homines, & dæmones erunt in inferno incarcerati, iucunditas sine luctu, & displicentia, facilitas sine fastidio, sanitas sine morbo, durabilitas sine termino. Ioann. 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum; Vinum abundãs prout decet regiã Christi magnificẽtiã ibi propinat, p quod inenarrabilis dilectio, & in-

exper-

A experta viatoribus designatur. O si vna gutta de illo diuino nectare ad nos stillaret, mentes nostras sic inebriaret, & alliceret, q̃ deciperet totus mundus, & diceremus cum Petro:
Mat.17. Dñe bonũ est nos hic esse, quia vt dicit Greg. Gustato spiritu desipit omnis caro: In cuius signum Hebræi stupefacti ex sapore mannæ, quę alàs non gustauerãt, admirantes dixerũt;
Psal. 130. Manhu, q̃d interpretatur, quod est hoc. Hoc enim vinũ lętificat, & viuificat cor hominis: in ista taberna debet homo impignorare quicquid hẽt, & seipsum expendere, vt de illo vino possit gustare, sicut fecerunt martyres, quo
Actu.2. inebriati sunt Apostoli, dum Spiritũ sanctum receperunt. Si quæris quo emitur; Dico q̃ bona voluntate, si aliud non habes, quia regnum Dei tm̃ valet, quantũ habes: tũc n. videbis vultũ natiuitatis, ex quo habebis necessaria omnis veritatis: & afflues, quia hauries de abyssо
Psal.35. B voluptatis, quia inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, &c. Qm̃ apud te est fons vitæ, & mirabitur cor tuũ pp nouum, & inexpertũ gustũ delectationis. Quod figuratũ est qm̃ Indaĩ gustantes dulcedinem inexpertam mannæ dixerũt, Manhu, quod interpretatur, quid est hoc. Et dilatabitur cor tuũ ad continuandum gaudiũ immẽsę cõsolationis, quia fruũtur, nec sãtidiunt quo frui magis sitiunt, qm̃ cõuersa fuerit ad te multitudo maris cũ plenitudine fruitionis. Modo. n. quasi in pictura, & similitudine gustamus illud mãna, sed tunc totum mare fęlicitatis intrabit; immo nos in illud. Et in
Apo.7. Apo.7. Agnus, qui in medio throni est, reget eos, & ducet ad vitæ fontes aquarũ. Isti fontes sunt venæ vitales inexhaustibiles, inexsiccabiles, procedẽtes de abyssо diuinitatis & humanitatis ad duplicẽ hoĩem interiorẽ sicut aqua diluuij, ꝓcedebat de fontibus, qui rupti sunt,
C & de cœlo cuius chataractę apertę sunt scaturientes dulcorẽ fœlicitatis inebriantes curiã supernæ societatis. Aug. quantumcunq; fauces arentes, & ventrẽ capacẽ habeas, fontẽ istũ non poteris exsiccare. Et Mala. 3. ostenditur. Quã pauci intrabunt illã curiam. Ecce venit Dñs exercituũ, & quis stabit ad videndũ eum, ipse. n. quasi ignis cõflagrãs, &c. Quatuor ibi ponunt, conflabuntur cogitationes, purgabũtur operationes, mundabunt̃ locutiones, collabentur intentiones, & nulla impuritas ꝓdi dctorũ ibi recipiet̃. Quia vt dr̃ Apo. 21. Nihil inquinatũ iurrabit in illam. Sine veste nuptiali nullus erit in palatio cœli, quia indutus sacco nõ audebat intrare curiam regis Assueri.
Matt. 22. In Matthæo: Amice quomodo huc intrasti nõ habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Quia in die iudicij nullus se poterit excusare. Tunc ait ministris ligatis pedibus, &c. Et 3. Regum 10. Beati viri tui, & beati serui tui hi, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. De beatis intelligitur illud Lucæ 21. Erunt signa in sole, & luna, & stellis. In patria quippe alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarum. 1. Corinthiorum 15. In sole fontalitas fœlicitatis, ex quo super electos oritur quadruplex signum, scilicet incomprehensibilis fulgor, inexplicabilis amor, inexpressibilis dulcor, inamissibilis tenor. Apocalip. primo. Facies eius sicut sol in virtute sua lucet. Illius scilicet, qui habebat in dextera sua septem stellas, id est septem chotos beatorum, quæ stellarum nomine designantur. In luna gloria virginis, quæ prima est particeps solaris luminis: prima residet post thronum diuini numinis, & post thronum Christi quadruplici fulgens signo, titulo virginalis ptiuilegij, doctrinalis magisterij, triumphalis martyrij, imperialis dominij. Quo quia mater Dei, imperattix dicitur vniuersi. Eccli. 43. A luna signum diei festi. In stellis glotia electorum vniformis origine, deiformis pulchritudine, multiformis ordine: ordinantur enim claritatis gradu, dignitatis situ, charitatis fructu, fœlicitatis gustu. Istæ sunt stellæ immobiliter, & imminutabilitet fixę in firmamento cœli in palatio cœlestis regni: Et de beatis exponitur illud Exod. 24. Erat autem species gloriæ Dñi quasi ignis ardens in vertice montis in conspectu filiorum Israel: vbi quantũ ad beatos ostẽditur visio serenata, fruitio consummata, tentio con
Beatitudo firmata, charitas dilatata, societas dedicatã. Erit itaque ibi operante igne amoris diuini ex eius illustratione, viso serenata, speciei nomine designata, erat ait species. Hæc est illa, de qua ait August. 2. de Trinitate. Illa species rapit omnem animã rationalem desiderio sui tanto ardentiorem, quanto melliorem: tãto meliorem, quanto ad spiritualia resurgentem; tanto ad spitritualia resurgentem, quanto carnalibus morientem. Erit etiam fruitio consummata, nomine gloriæ demonstrata: quia species gloriæ Domini non est aliud gloria, quàm status omnium bonorum aggregatione perfectus, in qua erit copiositas sine defectu, quia gloria, & diuitiæ in domo eius; satiabor cum apparuerit gloria tua. Securitas sine metu, quia gloria regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur: Iocunditas sine luctu, quia gloriam hæc est omnibus sanctis eius. Satietas ex omni fructu. Exod. 33. Ostendam tibi omne bonum. Erit ibi tentio confirmata, & perpetua, quia ignis iste ardet in vertice montis. Istum montem
Religio. altissimum non porerit impugnare ventus
Tentatio. mundanæ ambitionis, ictus carnalis corruptionis, flatus Diabolicæ tentationis. Quia intro-

D

Signum. Sol.

Priuilegia.

Beata virgo.

E

F

Psal.149.

G troduces eos,& plantabis in monte hæreditatis tuæ,firmissimo habitaculo tuo,quod operatus es dñe. Erit ibi charitas dilatata; quia ignis ardens; erit & ardor huius ignis diuinæ, s.dilectionis ardor,immensus,intensus,extensus,protensus. Ex obiecti præsentialitate,& infinitate,quia si charitas viatoris augeretur in infinitum,non æquaretur charitati cõprehensoris, quantum ad delectationem, & hoc hẽt ex præsentialitate obiecti;vt sm hoc quamuis inter natos mulierum non surrexit maior Ioã ne Baptista, tñ qui minor est in regno cœlorum maior est eo.Erit ardor intensus ex subiecti immortalitate: nũc enim corpus quod corrumpitur aggrauat animam, sed tunc corpus gloriosũ non impediet potentias, nec retrahet in actibus suis,sed potius expediet.Erit ardor protensus ex durandi æternitate. Erit ibi H ardor extensus ex adiuncti vniuersitate: quia tunc videbimus,& amabimus Deum in omnibus creaturis,& omnes in Deo.Erit etiam ibi charitas dilatata propter prædictũ amorem. Erit ibi societas dedicata & consecrata.In cõspectu filiorũ Israel:non.n. Ægyptij,sed filij Israel, per quos significant beati,mare exiuerunt,desertũ transierunt,Manna gustauerunt, terrã possederunt. Quòd laborantes in vinea dñi,i. in ecclesia in qua sunt tot vites, quot fideles,siue plãtãdo per prædicationẽ, siue putãdo,& fodiẽdo per correctionẽ, siue aliter p exercitationẽ,recipient in fine diei,i.vitæ, vel in die iudicij,deuatiũ,cui⁹ est materia aurea; assumpta humanitas, cuius est figura, & impressio imago regis, vnita diuinitas. Et nota q̃ de anima beata, aut contemplatiua dicitur illud 3.Reg.10.Quod regina Saba videns omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificauerat,habitacula seruorum eius,& cibos mensę eius,& ordines ministrantium, vestesque & pincernas, & holocausta, quæ offerebat in domo Dñi, non habebat vltra spiritum:dixitq;, beati viri tui, & beati serui tui, qui stant corã te semper, & audiunt sapientiã tuã.Sic dicit anima in extasi posita videns curiã ex præsidẽte,ac præfulgente principe, ex præfulgente agmine,ex præcellente munere, & dispositione.Et nota illud Apo.14.Vidi supra montem Sion agnum stantem, & cum eo, centumquadragintaquatuor millia,&c.Sequitur:Cantabãt canticũ nouũ,&c.Agnus iste caput est totius cœlestis hierarchiæ, non solum sm diuinitatẽ,sed ẽt sm humanitatẽ,tres act⁹ hierarchicos exercens in angelos & beatos, purgans,perficiens,& illuminans,qui sunt illi signati,qui sunt in illo monte secum.Canticũ nouũ cantant beati, quia sicut nos cantamus aliud canticum de natiuitate,aliud de resurrectione,& sic de diuersis festis sm diuersa beneficia à Christo nobis exhibita,& diuersæ cantilenæ fiunt sm diuersas laudes vnius viri, sic beati diuersa attributa in Deo gustantes, & cognoscentes,quæ à viatoribus nullo mõ cognoscunt semper laudum cãtica innouabũt. Quòd de omni gente aliqui saluabũtur iuxta illud Apoc.7.Vidi turbam magnam qua dinumerare nemo poterat ex oĩbus gẽtibus,& populis,&c.Et in Mat.13.Simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congregãti.Ezech.34. Requiescent in herbis virentibus, vitor herbarũ,decor,& glorificatio corporũ glorioſorũ, pĩgue do exuberãs,gloria aiarum. Montes Israel,angeli,pascet ergo Christus oues seipso,quia sm Aug.lib.de spiritu & anima.Duo sensus in homine, interior,& exterior, & vterq; bonũ suũ hẽt in Christo,quo reficitur,sensus iterior reficitur in cõtẽplatione deitatis, exterior in cõtẽplatione humanitatis,quia igredietˊ,& egredietur,& pascua inuẽniet.Io.17. Hæc est vita L æterna,vt cognoscant te Deum verum & quẽ misisti Iesum Christũ.Gaudiosum est esse in illis nuptijs paradisi, vbi erit pfecta sanitas, vera securitas,iucũda societas,quia ibi Iesus,qui interpretatur salus,ibi Maria,quę Syro sermõne interpretatur dña, ibi discipuli ad nuptias vocati,ibi aqua mutatur in vinũ,sicut.n.gutta aquæ, multo vino infusa deficere à se tota vi; dũ saporẽ vini indnit & colorẽ, & ferrũ ignitum fit igni similimũ pristina forma exutũ, & non tã vt esse ferrum,quã ignis,& sicut aer sõ Aer. lis luce perfusus in eandẽ transformatur lumi Charitas. nis claritatẽ, vt non tã videatur esse illuminatus quã lumen,ita in gloria vtraq; stola perfecte recepta liquescet,& euanescet omnis affectio carnis:imò naturalis quando per deformi M tatem transibunt totaliter ad Dei volũtatem; & tunc erit amor feruentius ab omni fece defecatus,vbi nihil de proprio admiscebitur:sed totũ erit diuinum,q̃ sentietur, manebit enim humana substantia, sed tota erit perfusa gloria, sicut vitrum vel cristallus radio penetratus, vt quodammodo omnis motus naturæ videatur incarceratus, & in Deum transformatus.Et nota q̃ beati gaudebunt de calamitate inferni, quia lætabitur iustus cum viderit vindictam, de claritate vniuersi, de societate regni, de fœlicitate. De istis quattuor dicitur Ezech.47.Aquæ redeũtes à latere dextro,&c. Minus gaudium, quod habebũt, erit de calamitate inferni: ideo dicitur aquã descendere vsque ad talos: Gaudebunt de claritate vniuersi: ideo quia illud gaudium erit maius, quàm primum,dicitur aqua ascendere vsque ad genua: gaudebunt de societate regni plus quam de primis duobus, ideo dicitur aqua ascẽdere vsq; ad renes:gaudebunt de fœlicita-

Calor.

Mat.11.b.

Beatitudo

Cõtẽpla.

Deuotio.

I

Pſal.57.

Aqua.

te

A te Dei. Et ille eſt torrẽs, quem non potuit trãſ uadare, quia illã, quã de Deo habebunt gloriã non potuerunt menſurare, nec cõprehẽdere: Gaudium non.n. totũ illud gaudiũ intrabit ĩ gaudẽtes, ſed toti gaudentes intrabunt in illud gaudiũ. Et de cœleſti patria dr Apoc. 21. Vidi ciuitatẽ, pp vnitatẽ, ſanctam pp honeſtatem, Hieruſalẽ pp firmitatẽ, & dignitatem, nouam pp ſpecioſitatẽ, deſcendentẽ de cœlo pp deiformitatẽ. Et de ipſa ibidem dr: Ipſa ciuitas aurum mundũ ſimile vitro mundo: vbi oſtenditur nexus amoris, & hoc pertinet ad vniuerſitatem. Ciuitas, guſtus dulcoris, & hoc ptinet ad deiformitatẽ. Aurũ mundũ, ſtatus decoris, & hoc pertinet ad immortalitatẽ, vitro mundo, & de ipſa ibidẽ dr: Fũdamenta muri ciuitatis omni
B lapide precioſo ornata; primus lapis fundamẽti Chriſtus, ſecundus virgo Maria, tertius Angeli, quartus Patriarchæ, quintus Prophetæ, ſextus Sancti noui teſtamenti ſub quadruplici differentia, Apoſtoli, martyres, confeſſores, virgines. Et de illa ibidem dr: Ciuitas illa nõ eget ſole, neq; luna, quia claritas Dei illuminabit eam, & lucerna eius eſt agnus. Et de illa ibidẽ dr. Oſtendit mihi fluuium aquæ viuæ. i. felicitatis, & gloriæ, ſplendidũ tanq̃ criſtallũ, quia illi gaudio nulla impuritas, nulla diſplicẽtia poterit adminiſtrari procedentẽ de ſede Dei, & agni, quia tã de diuinitate, q̃ de humanitate procedet fluuius ad totum hominẽ, quantũ ad intellectũ, & quantũ ad ſenſum. Dr aqua viua, quia nunq̃ eius fluxus deficiet nec minuetur. In medio plateæ eius, quia oẽs cõiter, & plenè quamuis diſpatiter de illo fluuio haurient. Hæc eſt ciuitas cuius ſitus eſt ſublimiſſimus, ameniſſimus, fertiliſſimus. Ex ſublimitate habet iſta ciuitas ſecuritatem, ſerenitatem,
C Ciuitas. Domus. Religio. ſinceritatem, ſanitatẽ. Ex ſitus amenitate delectantur affectus, quietatur motus, ſatiatur appetitus. Ex ſitus fertilitate ſequitur opulentia, quam probant, carentia oĩs mali, pẽnitentia oĩs boni, affluentia omnis gaudij. Huius ciuitatis habitatio eſt ordinatiſſima, quia ſm varietatẽ meritorũ eſt ibi dilectio manſionũ: tranquilliſſima ex ſocietate, quia quicquid vult vnus, volunt oẽs. Opulentiſſima, quia ibi erit in medio lignũ vitæ afferens duodecim fructus, ſ viſionem, dilectionem, delectationem, tẽtionem. Ex parte aĩæ claritatẽ, impaſſibilitatem, Gaudium agilitatẽ, ſubtilitatẽ. Ex parte corporis, gaudiũ de deitate, humanitate, ſocietate, vniuerſitate, ex parte coniuncti. Et ideo dr Tho. 13. Per omnes vicos eius alleluia cantabitur. Propter Pſal. 86. hoc oĩa dicitur. Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas Dei. Et de eterna gloria exponit illud Mat. 17. Aſſumpſit Ieſus Petrum, Iaco. & Ioan. &c. Mons excelſus cælum empireũ. In tribus Apoſtolis deſignant illi, qui ad iſtũ montẽ aſſumũ
Virtus. tur: in Petro fides vera non mortua, in Iacobo D operatio ſancta, in Ioanne gratia. Pſalm. 23. Quis aſcendet in montẽ Domini: aut quis ſtabit, &c. Innocẽs manibus, & mũdo corde, qui nõ accepit in vano aĩam ſuã, nec iurauit in dolo proximo ſuo, hic accipiet benedictionem à Dño. Iuſtus opere, mũdus corde, verax ore: & Apo. 2. Qui vicerit, dabo illi ſtellã matutinã: Gloria. i. ſeipſum. Et de illa gloria dr. Beati q ad cẽnã nuptiarũ agni vocati ſunt. Inuitati ad Apoc. 9. iſtas nuptias reſpiciuntur, recipiuntur, refi- Cœna. ciuntur. Reſpiciuntur ad obſequium debitæ Beatitudo diſpoſitionis, nam qui diſpoſiti inueniuntur per obſequia meritorũ admittuntur, indiſpoſiti repelluntur: Quæ paratę erant intrauerũt Mat. 25. cum eo ad nuptias: quę non habent oleũ, ſunt repulſæ. Secundo recipiũtur ad tripudiũ interę cõſolationis. Pſal. 83. Beati qui habitant in domo tua Dñe, in ſęculum ſæculi laudabũt te. E Tertiò reficiuntur per cõuiuiũ æternæ retributionis, & refectionis, quia eis opponunt diuerſa ſpecula, ſubmittuntur diuerſa pocula: ſpeculũ reſpicit cognitionem, ferculum dilectionem, poculum delectationem. De beatis exponitur illud Gene. 1. Poſuit ſtellas in firmamento cœli: Quia ad modum ſtellarum habent numeroſitatẽ multitudinis, varietatem pulchritudinis, ſtabilitatem ordinis. De iſtis ſtellis Iudic. 5. Stellæ manentes in ordine, & curſu ſuo aduerſus Siſaram. i. Diabolum pugnauerunt. Sicut ex conſortio ſermonis Dei facta eſt facies Moyſi radioſa, ſic ex aſpectu Dei facies noſtra deiformis efficietur in gloria. Et de beatis dicitur Apoc. 3. Qui vicerit, ſcribam ſuper eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis nouæ Iſraelem, & nomen meum nouum. Ecce tria inſignia ſub triplici nomine ſublimitatis Pſal. 81. dignitatis; Ego dixi Dij eſtis, ciuilitatem ſuperę ciuitatis, nobilitatem Chriſtianitatis, his F tribus titulis inſigniuntur electi.

De Baptiſmo.

TErra erat inanis & vacua, & tenebræ erãt Gen. 1. ſuper faciem abyſſi, & Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas. Terra anima terrena, & incinerabili corpori infuſa: De terra es, in terram reuerteris. Inanis à virtutibus, vacua à gratia, tenebroſa originali culpa. Spiritus Domini ſuper aquas gratia baptiſmalis q̃ implet vacuitatem, gratiæ ĩfuſionẽ, inanitatẽ, gratiæ collatione, tenebroſitatẽ, fidei infuſione. Zachar. 13. In die illa erit fons patens domui Iacob, id eſt Eccleſiæ & habitatoribus Hieruſalem, id eſt Chriſtianis. Iſtæ ſunt aquæ vitæ, & baptiſmus fons hortorũ, puteus aquarum viuẽtium, quæ fluunt impetu de Libano: Item Apoc. 22. Oſtendit mihi fluuium aquæ viuæ, ſplendidum tanquam criſtallum, &c. Expone de baptiſmo Iudic. 12. Baptizabãt

G ſe ludic.in fonte, &c. Ité figuratur in tranſitu maris rubri ad ſignificandum extinctionem omnis tentationis: & inde fuerunt ibi tria, a-
Exo.14. qua maris,quæ ſignificat lauacrum regenera tionis,nebula, quę deſignat ſymbolum Spiritusſancti, ſubmerſio Aegyptiorum, quæ deſignat extinctioné omnis tentationis, & deletioné omnium peccatorũ. Ité deſignatur in aqua luſtrationis ad ſignificandũ excellentiã omnimodæ purificationis: vñ aqua illa dr expiationis,& luſtrationis,expiationis, quia omne peccatũ actuale ibi expiat,ĩ adultis,luſtrationis, eo ꝙ omnis pœna mortalis culpæ ibi
Iob.5. delet. Item in probatica piſcina,quæ erat Ieroſolymis.Et de baptiſmo intelligit illud Ezec. 36.Effundam ſuper vos aquam mundam: & mũdabimini ab omnib.inquinamentis, dabo vobis Spiritum nouũ,ꝙ fit in baptiſmo. Item 4.Reg.2.Sal poſitum in vaſe nouo ventris vir
H ginalis,& poſtea poſitum per Eliſeum in fon-
Baptiſmus te ſanauit aquas:& fecit terrã ſterilem fœcundam.De baptiſmo exponitur illud Gen.2.Fõs
Aqua. aſcendebat de terra.i.virtus baptiſmalis: quia baptiſmus eſt fons viuus,aqua regenerans,vnda purificans,quæ aſcendit,& ſcaturit de terra.i.de humanitate aſſumpta de latere Chriſti aperto,de quo proceſſit ſanguis redemptionis,& aqua ablutionis.Baptiſmus,& confeſſio poſſunt dici illa piſcina, quinq; porticus habens, in qua fide integra ſe humiliãs,& deſcẽdens ſanat à quacunq; infirmitate detineat, quæ hẽt quinq; porticus,pp quinque vulnera Saluatoris, vel poteſt dici,ꝙ angelus mouens
Paſſio. aquã eſt Chriſtus. Et hẽt hæc piſcina quinque
I porticus:quia deſcendit Deus in aĩam q̃ moraliter per contritionis gratiã efficit piſcina per lachrymarũ abundantiã.Et hẽt quinque porticus ex quib.fluit aqua.ſ. per quinque vulnera Chriſti,in memoria ex quib.temperié hñt cõtra vitiorũ oĩa incentiua.Et autoritas,prędicta põt exponi,qđ gratia baptiſmalis,& ſacramẽtalis dr fons pp cõitatem in diſpenſando,continuitatem,& perpetuitatem in effluendo,vtilitatẽ in reficiendo, & mundando.Zach. 13. Erit fons patens domui,&c.Aſcẽdit,quia hominẽ lapſum in profundũ culpę reducit ad ſtatum nobilem gratiæ,& à ſtatu miſeriæ facit aſcẽdere ad ſtatu innocentiæ.Qđ dr quod adhuc non pluat,&c.In pluuia intelligitur gratia compunctionis ad pœnitentiam faciendã, ex quo innuit, ꝙ gratia baptiſmi non requirit gratiam compunctionis, ſeu exteriorem pœnitentiam. Baptiſmus fuit figuratus Exod. 8.de filijs Iſrael qui erant in ſeruitute Aegypti,à qua non fuerunt liberati niſi poſt tranſitum maris rubri.Exod.15.Hæc erat figura baptiſmi vniuerſalis.1.Corint.Omnes mare trãſierunt,& omnes baptizati ſunt in nube,& in mari.Et Act.1. Vos aũt baptizabimini Spiritu ſancto non poſt multos hos dies.Et figurat eſt baptiſmus in Iudith.Iudith 13. quæ volẽs interficere Holoferné.i.diabolum qui populũ Iſraeliticũ tenebat obſeſſum bapizabat ſe in Confeſſio fonte aquæ. No.totam hiſtor Et in Eze.vbi dicitur,ꝙ vidit aquam egrediẽtem de templo,ſ. de Chriſti corpore in quo habitat plenitudo diuinitatis à latere dextro.ſ. Chriſti,quòd lancea perforatum continuo exiuit ſanguis & aqua.In aqua baptiſmus,in ſanguine ſacramẽtum altaris, & veritas humanitatis. Et 3.Reg. 5.In fluuio Iordanis,qui ſignificat aquam baptiſmi:Naamã leproſus, qui de muliere p cõcupiſcentiam natus: ſeptem vices deſignãt ꝙ omnes debent baptizari, quia ſeptenarius eſt numerus vniuerſitatis: & ꝙ etiam à ſeptẽ vitijs in baptiſmo adulti mundãtur. Et in Apoc 21.oſtendit mihi fluuium aquæ viuæ ſplendidæ,&c. Quia virtus baptiſmi concupiſcentiã L refrigerat, ſordes mundat, & totam animam reddit criſtallinam ad recipiendum lumen diuinæ gratiæ.Et baptiſmus figuratur in ablutione Abrahæ illorũ trium virorum in Gen. Lauentur ait pedes veſtri.Et Ioan. 5.Eſt Ieroſolymis probatica piſcina,&c.Piſcina eſt, in qua congregantur aquę pluuiales, quæ de ſe non habet aquam,ſed de cœlo. Eſt autem probatica, quia rés eſt certa ꝙ hic lauatur homo ab omni immunditia. Eſt autem Ieroſolymis' & nõ alibi,quia extra Eccleſiã non eſt ſalus.Hęc habet quinq; porticus, quæ ſunt quinq; conſiderationes per quas accedit peccator ad pœnitentiam,ſic piſcina vocatur ſacramentum pœnitentiæ. Prima eſt conſideratio propriæ Cõſidera deformitatis, quia tollit gratiam, & reddit tio. animam ſordidam, & pollutam: ſecunda eſt Peccatum conſideratio damni, quia tollit Deum, vulM nerat naturam,admit gratiam, maculat famam, & tollit gloriam, ſicut patet in illo vulnerato Lucæ 10. Tertia eſt conſideratio ſeueritatis diuini iudicij: qnarta eſt opportunitas temporis, quia poſt hanc vitam non erit locus, nec tempus pœnitentiæ: quinta eſt conſideratio breuitatis vitæ, & incertitudinis loci, horæ, & modi mortis. Eccleſiaſt. nono. Neſcit homo finem ſuum. Et nota quòd repudiata Synagoga,& deſponſata Eccleſia, ablata eſt circumciſio carnalis, pœnalis, legalis, figuralis, cui ſuccedit baptiſmus, obligatione vniuerſalior: nam obligat omnem populum: curatione generalior, quia curat vtrumque ſexum, non tantum maſculum: perfectione fęcundior propter amplioris gratiæ donum, auferens omnem pœnæ, & culpæ defectum, Gratia. per quod renouatur natura, reſtituitur innocentia, in cuius figura reſtituta eſt

caro

A caro Naaman ſicut caro pueri parui.4. Reg. 5.Naamã leproſus,lapſum humanũ gen⁹, qui tunc ſepties lauat in Iordane cũ p ſeptẽ ſacramenta curatur: tunc caro eius reſtituit,vt caro pueri,qñ per fidẽ renouatur ad imaginem Dei.Item Exo.16.A ligno.i.virtute crucis, & ſanguinis Chriſti indulcoratæ ſunt aquę,ſ.cõcupiſcẽtiarũ,q̃ prius erãt amarę, ꝙ fit in illo.

contra Goliam:Ioſue pugnauit potenter con D
tra Amonitas Mathatias,& filij eius perſeueranter:nunc ait filij emulatores eſtote legis, &c.Moyſes pugnauit orãdo,& in oratione pſeuerãdo,& vicit,& ſic de alijs.Et ſic Ezechias orãdo vicit Sennacherib,vt hꝫ in Iſa.De bello ſpirituali,quære in tabula de tentatione, & de oratione,& in tabula de pugna ſpirituali.

De Bello.

Bellum. Pugna. Tentatio. DAuid pugnauit cõtra Goliã cum baculo in manu habens quinque lapides in pera. Dauid Chriſtianus, vel religioſus, Golias, qui nõ ceſſat impugnare exercitũ Iſrael Diabolus, baculus in manu Crux Chriſti; in manibus,imitatio crucis in operib. Quinque lapides,conſideratio quinq; vulnerũ Chriſti, quæ in memoria quaſi in pera debent continuo portari. Sed dum vna amaritudo doloris collecta ex omnibus vulneribus in memoria quaſi in funda circũuoluitur,illo peuſſus. Golias omnis eius tentatio vincitur,& fugat.

Paſſio.

B

Bellum. Pugna. Diabolus. Exo.4. Item pugnauit Moy. cõtra Amalech habens virgam Dei in manu,ſtans in vertice montis Aaron,& ſuſtentabant eius manus,quia graues erant, & qñ virga eleuabatur, Amalech vincebatur,qñ virga dimittebatur popul⁹ dñi vincebatur.Moy.aſſumptus de aquis quilibet Chriſtianus:Amalech,qui interpretatur lingens ſanguinẽ Diabolus,virga in manu crux Chriſti in opere,manus ſunt graues,quia proni ſumus ad malum,difficiles ad bonum: Aaron, & Hur,hoc eſt timor ſupplicij, & amor æterni præmij manus ſuſtentant, quia in difficultate boni operis nos confortant. Quibus exiſtentibus, Amalech vincitur, vnde eſt ꝙ populus dñicus quotidie vincitur, niſi quia Moyſes orans ꝙ populo non inuenitur, quia oĩs diaboli tentatio effugat?& ſic Moyſes pugnauit fidenter contra Amalechitas. Vel dic

Diabolus. Crux.

Victoria. Tentatio.

C ꝙ Aaron interp̃tat montanus; Hur ignis,q̃ ſimul iuncta igneã dilectionẽ de mõte cœleſti immiſſam deſignant Hęc.n. ſuſtinet manus orãtis,oratio. n. aut parum aut nihil prodeſt, niſi igne ſupernæ dilectionis accẽdatur.In cuius ſignum ſacrificium Gedeonis qđ deſignat oſonem angelus tactu virgæ iguiuit. Et nota ꝙ manus Moyſi non ſunt laſſatę vſq; ad occaſum ſolis,in quo nota perſeuerãtiã orõnis. Godeon pugnauit prudenter contra Madianitas portans in manu lagenas,& lãpades,& cõfringendo lagenas.Nota hiſto.in libro Iudicum.Et cum trecentis viris,qui ſola manu lãbebant aquã.i.de temporalibus nihil quęrunt aut diligunt,niſi ad ſuſtentationẽ naturæ,ſoli tales ſunt apti ad bellum ſpirituale.Iud.7. Da uid pugnauit potenter contra Philiſtæos, &

Iudic.7.

De Benedictione.

QVattuor fuerunt maledicta,Serpens,terra:Cain,Canaan.Serpens fuit primũ maledictum inter animantia,cui dictum eſt, maledictus eris,&c.Per ſerpentem ſignificantur malitioſi:lignum.n.ſcientię de quo præceptũ eſt ne comedamus,quod guſtatum affert mortẽ guſtantibus,eſt prudentia carnis,& mũdi. Ro.8.Prudentia carnis mors eſt.Liguum vitę nihil aliud eſt,quã prædicatio dñi noſtri Ieſu Chriſti ſeu ſapientia diuina.Prouer.8. Lignũ E.
vitæ eſt his,qui apprehẽderint eam. Exercent itaq; mundi ſapientes hanc prudentiam, & dicunt alijs,vt non intrent religionem, ſed ꝙ comedãt.i.auidè ſumãt de ligno ſcientiæ boni,& mali,id eſt de prudẽtia mundana, & carnali,dicẽtes,nequaquã moriemini.'O vox diabolica,& ſerpentina,oẽs morimur,aut gladio ſuggeſtionis Diabolicæ,aut peſte praui exempli,aut famæ proprię cõcupiſcentię. Propter hoc ei dꝫ Gen.3. Maledictus eris ſuper omnia animantia,ſuper pectus tuũ gradieris:in quo nota eſt p̃cipitatio rõnis,vt non poſſis diuina contemplari,vnde pectore,& ventre repes, id eſt,intentione,& deſiderio per terrenas voluptates morieris. Terrã comedes cunctis diebus.i.terrenã, & carnalem doctrinãin pectorabis.Maledictio terræ ſignificat cupidos, & auaros, vbi ponitur triplex maledictio laboris, punctionis ſpinarum, acerbitatis tribulorum.Gen.3.in labore, &c. Terrena.n.cum F
labore acquiruntur,cum aſperitate poſſidentur,per timorem cum pũctione & per doloré amittuntur.Propter hæc tria Apo.8.Vę,&c. 39.
per Cain, qui interpretatur lamentum,ſignificantur carnales,qui occidit Abel .i. mundi tiã,cuius ſacrificium acceptat Deus. Dictum eſt ergo ſibi:Maledictus,&c. Vagus ad ſectandas concupiſcentias,perfugus a pœnitentia,& familia Dei.Signum ponitur in Cain tremor capitis,in quo deſignatur inſtabilitas voluntatis, quæ eſt in talibus. Superbi figurantur in Canaan qui tumore ſuperbiæ patrem nudum irriſit.Geneſ.9. Noe Chriſtus, vinea eccleſia,vinum amor.Can.5.Bibite, & inebriamini cariſſimi. Hæc ebrietas fecit Ieſum in cruce nudari vbi Iudæi ſibi illuſerunt.Omnes vidẽtes me deriſerunt me,locuti ſunt, &c.

Gen. Apoc.8. Peccata. Chriſtus. Eccleſia. Paſſio. Crux. Pſal.21.

G Nã Iudæi dicebant: Si filius Dei es, descende de cruce, &c. Canaan ergo, qui interpretatur commutatio, sunt superbi, qui irrident pauperes Christi, ac per hoc, nuditatem Christi. 2. Reg. 6. Quam gloriosus, &c. Isti erunt fm seruos, i. diabolos, qui sunt reges super oēs filios superbiæ. Ptimæ tres maledictiones fuerunt ante diluuiū, quarta post. Prima, s. serpentis consistit in præcipitatione rōnis, secūda, s. terræ, in ariditate affectionis, tertia, s. Cain, in quo erat tremor capitis in inconstantia volūtatis, quarta, s. Canaan, quæ est seruitus in captiuitate rōnis. Contra istas quattuor maledictiones inuenitur quadruplex benedictio. s. fidei, Spiritussancti, gratiæ, fortitudinis. Ex prima benedictione euacuatur serpentis maledictio, ex secunda sterilitas terræ, ex tertia maledictio instabilitatis Cain, ex quarta seruitus Canaan. Hęc quatuor figurata sunt contra quattuor maledictiones in benedictione

H Iacob. Primum est suauitas odoris, & est contra venenum serpentis, odor enim fugat venenosa, vnde vineis florentib. venenosa ibi manere nō possunt. Hoc nota cum dr. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Ager plenus odoribus virtutū, & floribus eloquiorū, & fructibus meritorū, est religio. Secunda benedictio est fecunditas terræ, cōtra terræ sterilitatē cū dr: Det tibi Deus de rore cęli, & de pinguedine terræ abundantiā: Cęlum gustus diuinitatis, terra aspectus humanitatis, assumpta humanitas, in quibus cōsistit fidei plenitudo, ros cęli gratia Dei, pinguedo terræ beneficia assumptæ naturæ. Oseæ 2. Spōsabo te, &c. Sequitur. Exaudiam, &c. Quia per fidem humanitatis impetramus gratiam diuinitatis, per q̄ excluditur sterilitas terræ nostræ. Tertia est stabilitas, q̄ est plenitudo gratiæ per q̄ euacuatur maledictio Cain, q̄ est instabilitas: Fames. .n. & defectus sustentationis hoīs, facit profugos, & iustabiles, vnde hæc ponitur causa in-

I stabilitatis Cain. Maledictus eris, &c. Contra hæc est, Det tibi Deus abūdātiā fruméti, &c. Gratia est frumentum inquantum sustētat in tentatione: vinum inquātum lætificat in afflictione, inquātum reficit incendij dilectione, & inquātum curat ab omni vulneris infectione. Sic euacuatur maledictio Cain p gratiā, quæ affert stabilitatem: vnde dicit Apostolus. Optimum est gratia stabilire cor. Quarta est potestas, & autoritas contra seruitutem Canaan, ideo sequitur seruiant tibi, esto dominus fratrum tuorum, &c. Tres mulieres legimus benedictas, Ruth propter amorem fœcunditatis. Iudith propter amorem castitatis. Iael propter interfectionem hostis, præter has tres super omnes mulieres fuit benedicta virgo Maria.

Gen. 27. Ager. Hortus. Virtutes.

Gratia.

Heb. 3.

Gen. 27. Mulier. Benedictio. Ruth. 3: Iud. 15. Iud. 5.

De Affectione. A

QVod quattuor anguli arcæ, de qua habet Exo. 27. Sūt quattuor animę affectiones dolor, timor, spes, gaudium, quib. arca cōscię tiæ supportat. Et ordinatione istorū quattuor affectionum q̄re supra fol. 20. Sicut fm vanū aspectum, & variā solis illuminationē, & calefactionē, seu fm motū solis in quattuor quadris cęli habēt quattuor tpa anni distingui, sic fm q̄ verus sol iustitiæ Christus diuersimodè nos illuminat ad diuersa nobis videda, nostræ affectiones distinguuntur, vt hyems dicat dolor de peccatis, qñ nos illuminat ad vidēdum q̄ impudenter, q̄ frequenter, quā multipliciter Deū offendimus, quia tūc sicut in hyeme fiūt incrementa aquarū. s. pro peccatis exuberātia lachrymarū, sicut in diluuio, erūpunt fontes L

virtū uiæ, ex timore pœnę, q̄ incurrimus, & aperiunt cataractæ cęli ex p̄mio, qđ amisimus, & sicut duplex est portio animę superior, & inferior: sic diluuiū lachrymarū debet ꝓcedere ex dolore bonorū ęternorum, q̄ amisimus, & supplicium, q̄ incurrimus. Et submergunt aues volantes per superbiam, bestiæ in terra reptantes per anaritiam, vermes in luto iacentes per immunditiam, homines Deo inobedientes per malitiam. Solus Noe cum filijs. i. solū sanctum propositum cum operibus bonis debet in arca cōscientiæ remanere. Et facto diluuio cōtritionis 40. diebus. i. tota quadragesima, & toto tpe pœnitētię, debet ostium conscientiæ aperiri per verā confessionē, vt nihil remaneat occultū, sed aliqui mittunt coruū qui ad huc insidet cadaueri cuius color est horribilis, & vox ingrata. Qđ designat propositū peccādi, & fictā ac Deo ingratā cōfessionē. Ideo talis coruus nullū signum diuinę recōciliationis portat peccatori. Mitti itaq; debet columba bis, quia debet esse cōfessio oris, & cordis. Cuius color albus designat cōscientiæ puritā M

tē: gemitū habet ꝓ cātu, pp dolorem contritionis, caret felle. i. ex tūc nō proponit inquinari peccati sorde, auis fęcūda, qa dēnt sequi opera satisfactoria: & talis affert peccatori signū diuinæ reconciliationis, quæ in ramo oliuę designatur: Nam gratia Dei ad modum olei est cibi, id est cuiuslibet operis condimentum, est luminis animæ nutrimētum, est vulnerum animæ medicamentum. Ver causat in nobis iste sol, dum ex collatis beneficijs concipitur in nobis spes venię, misericordię, & pietatis diuinæ: ver enim producit flores, in quibus habetur fructuum spes. Sic et hōc q̄ Deus nos illuminat ad sua beneficia cōsideranda, surgit in nobis certa spes de venia, & diuina misericordia. Aestas feruēs, desiderium, & gaudium ardens de premijs æternis: feruet enim amore mens, dum considerat illa gaudia: in-

Confessio Lachrymæ. Diluuium

Gen. 7.

Oratio.

Confessio Columbæ

æstate

A æstate.n.sol est calidus, & dies prolixus. Exo. 16. Cū incaluisset sol, liquefiebat Mana. Quia ex cōsideratione felicitatis resoluit aīa in dulcorē deuotionis. Autumnus est timor de æternis iudicijs, & pœnis. Vñ in autūno fit fructuū collectio, sic Iudæo operū remuneratio, mali ad suppliciū, iusti ad vitā æternam. In carcere, quo detinetur peccator, qui designatur p carcerē Petri sunt quattuor quaterniones militū. s. quatuor inordinatæ affectiones, spes, timor, gaudium, dolor. Carnalia. s. desideria, quæ militant aduersus aīam, quæ degenerant in quatuor vitia quæ sunt, imprudentia, iniustitia, intemperantia, desidia. Quære etiam de quattuor prædictis affectionibus in tabula de qnatuor virtutibus Cardinalibus, de affectionib⁹.

Act. 12. Peccata. Carcer. Affectiones.

B Semen. Matth. 13. Simile est regnum cęlorū homini, qui seminauit bonū semen in agro suo. Ager iste, qué Christus emit nūmismate sui sanguinis, est fidelis aīa, aquis gīæ irrigata, semen qd Deus seminauit in aīa rōnali est rectitudo liberæ voluntatis, q̄ bonū semen dr, quia in bonas affectiones diffundit, & illæ affectiones in virtutes formātur. Sicut. n. ex semine hr panis, ex pane refectio, ita ex certitudine voluntatis affectiones oriunt, quæ bene ordinatæ formātur in virtutes. Erumpit ergo semen illud, qd infundit Dñs, in timoré pœnæ, in doloré pœnitentiæ, in spem veniæ, in amoré iustitiæ. Iste ét quattuor affectiones formantur in virtutes, ꝓut dicit Isaac in lib. de spiritu, & aīa: ordinandi sunt affectus animi ad id, ꝙ debent, vt in virtutes proficere possint, alioquin in vitia facilè deuiant. Cū igitur prudéter, modestè, fortiter, & iustè amor, & odium instituunt, in virtutes exurgunt, prudentiā, temperantiam, fortitudi-

C né, iustitiam, quæ quasi radices, siue cardines aliarum dicuntur esse virtutum. Et licet hæc quattuor requirantur in omni virtute, tñ speciales affectiones formant in speciales virtutes, timor. n. formatur, & surgit in temperātiā, dolor in prudentiā, spes in fortitudinem, & potentiam, amor in iustitiā. Et sicut Christus seminat in agro mentis semina affectionū, quæ formantur in opera, & fructum virtutum: ita diabolus superseminat zizaniam, & semé malarum affectionum, quæ degenerant in fructū & opera vitiorū. Nam loco timoris, seminat præsumptionem, loco doloris, vanam exultatioué, loco spei, desperationem, loco amoris, odium, rancorem, detractioné. Et sicut ex bonis affectionibus virtutes quattuor cardinales formantur, ita ex his quattuor vitia, ex præsūptione superbia; ex vano gaudio incontinētia, ex desperatione finali impenitētia, ex odio inuidia: Superbia cōtra Deū, incontinētia, & impatientia contra seipsum, sed incōtinentia in vita, impatiētia in morte, inuidia cōtra ꝓximū.

De Charitate. D

Charitas. Amor.

QVædam sunt signa euidentia, an in charitate simus vel non, s. contemptus terenorum, & feruens desiderium supernorum. Ibi nostra fixa sunt corda vbi vera sunt gaudia. Ad Col. 3. 1. Ioan. 3. Omnia arbitratus sum, vt stercora, vt Christū lucrifaciā: Quæ sursum sunt quærite, non quę super terram. Cōpassio proximorum: Qui viderit fratrem suum necessitatem habere, &c. Patientia aduersorum: quia caritas figurat p granum sinapis, ꝙ quanto plus teritur, tanto fortius efficitur: sicut ignis bene accensus, à vento non extinguitur, sed crescit. Caritas oīa suffert, ꝙ lima ferro, ꝙ fornax auro, ꝙ flagellū grano, hæc tribulatio viro iusto. Qñ homo libenter, & sapidè audit loqui de Deo, & cœlestibus; Qui ex Deo est; verba Dei audit, q̄ñ homo non fatigat, non tepescit in bonis operib⁹. Greg. Amor Dei nunq̄ est otiosus, operat magna si est. Hic pone historias de amore Dei, & de Spiritu sancto. Hæc autem caritas in statu viæ imperfecta perficietur in prima. Nam mō cæteræ virtutes sunt nobis, quasi fesso vehiculum, quasi viatori in viaticum, quasi lucernæ caligantibus, quasi arma pugnantibus. Sed caritas, quę est in oībus virtutibus, & sine qua cętera non sunt virtutes, specialius est requies fatigato, viatori mansio, plena lux peruenienti perfecta corona viatori, & triūphanti. Fide. n. quasi vehiculo ad patriam vehimur, spe quasi viatico in huius vitæ miserijs sustentamur, virtutibus quattuor Cardinalibus, quasi armis pugnamus, sed charitate quasi brachijs Deū amplectemur qñ ipsum videbimus facie ad facié. Vbi videntibus nō est opus, vt credatur, & amplexantibus nihil restat amplius qd speretur.

E

F Pugna.

Charitas per carbunculum designatur. Lapis iste superat oēs gemmas ardentes, & à re, s. ab ardore nomen hēt, ad modum carbonis igniti radios emittit: caritas quæ superat omnes virtutes, sicut carbuncnlus lapides, & animam totam igneam reddit. Eccli. 32. Gemmula carbunculi in ornamento auri. Carbunculus in auro situs ornat, & perficit auri colorē: sic caritas in corde meo ornat munditiam, & decorat: & sicut carbo ignitus si carbonibus mortuis apponatur, vel eos igniet, vel extinguetur, sic viri sancti igne charitatis succensi debent alios suis exemplis viuificare, & pro illis, quos non viuificant, seipsos mortificare. Tertia dies est illuminatio charitatis. Tertio enim die congregatæ sunt aquæ in vnum, & apparuit arida, & fructificauerūt herbæ, & arbores, quia caritas infusa congregat aquas cordis in vinum per lachrymarum effusioné, & cōpunctioné, & reddit terrā aridam p desideriorum carnaliū mortificationem, & facit arbores, i. potentias, & vires aīæ fructifica-

Carbunculus.

Exemplū.

Genesi. Dies.

G re per feruẽtẽ ſatisfactionem,& bonorum operum multiplicationem,& tunc eſt clarus dies: immo meridies,qñ inclinabuntur vmbre mortalitatis, & aſpirabit dies æternitatis & immortalitatis, qñ.ſ. intellectus ꝓueniet ad perſpicuam claritatem,& affectus ad inflãmatiſſimã caritatem.& Ioã.10. Ego ſum oſtium, per me ſi quis introierit,ſaluabit̃, & ingredietur, & egrediet̃,& paſcua inueniet.Oſtium lateris ſui aperuit nobis in ſignum ardentiſſimæ caritatis,vt columba cum ramo virentis oliuæ rediret ad arcam, & requieſceret columba,i.de nota aĩa in foraminibus petræ , & in cauerna maceriæ,& ſic ſaluaretur inueniens paſcua in ſuo creatore,exterius in humanitate, interius in diuinitate:hæc eſt aĩa feruore caritatis affecta in Deum, & bonis operib. ad proximum. Caritas eſt turris fortiſſima ad aĩæ munimẽtũ, q̃ ædificatur per dilectionem Dei,& proximi.vñ Eſa.5.dr̃:Quod dilectus edificauit ſibi turrim in medio vineæ.i.Eccleſiæ,& torcular extruxit in ea:coniungitur autẽ turris torculari, quia deſiderium paſſionis ꝓbat,& declarat in Chriſto incendium dilectionis. Dilectio autẽ Dei tria latera huius turris ſibi vendicat,vt.ſ. diligatur Deus ex toto corde,noſſe,velle,ex tota anima,ex omnib.viribus.Noſſe refertur ad ſapiẽtiam,quę eſt filius, poſſe ad potentiam,q̃ eſt pater,velle ad bonitatem,quæ ſpiritus ſanctus eſt. Quartum latus vendicat ſibi dilectio proximi. Vt dicitur in ſcientia de aſpectibus, ad aſpectum quatuor requiruntur,natura ignea reflexa linea,attẽta potentia, forma impreſſa. Primum patet, quia ſicut ſine terra nihil tangit̃:ita ſine igne nihil aſpicitur.Secundùm patet,anima.n.colores oppoſitos oculis, quos ipſis mediantibus aſpicit , quaſi per feneſtras vitreas in ſe reflectit:vnde ꝓbatur lib. de ſpeculis,quòd aſpectus naturaliter delegatur in ſpeculo:ibi.n. ſolum oculus videt ſeipſum pp aggregationem radiorum in termino cõtactus, & reflexionem in ſuperficie corporis ſpecularis.Tertium patet,quia cum multorum viſibilium ſimilitudines afficiant aerem, & circumſtant in oculo Spiritum viſibilem , aĩa hoc nõ aſpicit,quia ad aliud attenta intendit.Sicut canis ex alligatione attentionis potentiæ:vnius cerui ſic eum ſequit̃:vt alios occurrentes fortuitu non aſpiciat:aut nõ ſentire videat̃:Quartum patet, quia ꝓbat̃ in principio pſpectiuę, q̃ ſi aliquis vehementer inſpiciat cœlum in luce,de loco,in quo ſit foramen magnum diſcooperтum ad cœlum, & reuertatur poſtmodum ad locum obſcurum,vel claudat oculos, aſpiciet foramen illius foraminis,cum figuratur. Ex his quatuor proprietatibus ſurgunt quatuor ſpecies amoris , quę animam afficiunt p deſiderium ſupernorũ.Primus eſt amor igneꝰ, & penetrabilis:ſicut.n.ignis inuiſibiliter materiã diſpoſitã vſq; ad intima penetrat, donec ſpeciem ſuã ibi imprimat,ſic amor diuinus inſenſibiliter, & intimè cor humanum tãgit, & in ſe penitus conuertit, vt patuit in ſtigmatibus beati Franciſci.Secunda ꝓprietas eſt reflexa linea:ſuper hoc fundatur amor inceſſabilis,cum anima in ſpeculo æternitatis delectata in ſe reflecti non ceſſat ex conſideratione illius mundiciæ , quam in illo ſpeculo aſpexit, purgans inceſſabiliter maculas conſcientiæ. Tertia proprietas eſt attenta potentia , ſuper quam fundatur amor inſuperabilis , vt nullo genere tormenti velit aut poſſit à dilecto ſeparari:Iſte amor apparuit in martyribus , De quo dicit Apoſtolus: Quis nos ſeparabit à caritate Chriſti,gladius,an fames,&c.Et nota q̃ in melle notatur dulcedo diuinæ dilectionis:mel enim ex vapore, & rore digeſto in aere per calorem corporum ſupercæleſtium producitur,ſic affectio de cotde terreno procedens elevata in Deum,igne ſancti Spiritus,& feruore digeſta ſancti deſiderij, & gaudiorum ſupercœleſtium dulcoratur. Mel aũt quadruplicem habet naturam inciſiuam, vnde eſt laxatiuum,incentiuam,vñ eſt calefactiuum;mũdificatiuam , vñ ualet in curis oculorum:curatiuam,vnde valet in curis vulnerum. Et ſecundũ hoc hic diſtinguit̃ quadruplex ſpecies diuinæ dilectionis;ſcilicet amor inciſiuus,intẽſiuus,purgatiuus, curatiuꝰ. Amor inciſiuus eſt, quo anima diuidit̃ ab affectione temporaliũ:vnde ſicut poſt guſtum mellis omnia videntur inſipida,quæ guſtantur,ita ex dulcore diuinæ dilectionis deuotæ animę ; omnia temporalia redduntur inſipida ; quia vt dicit Gregorius: Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro : Vnde Exod. 16. Nutriti ſunt filij Iſrael manna, & diuiſi ab Aegypto,cuius ſapor erat quaſi ſimile cũ melle , deſignãs puritatem intellectꝰ, & dulcedinem affectus , quæ in ſe experitur animus à mundo diuiſus.1.Regum 14.Ingreſſus eſt populus ſaltum , & apparuit fluens mel. Et ſequitur : Quomodo illo refocillatus eſt Ionatas, & illuminati ſunt oculi eius. In melle deſignat̃ amor intenſiuus,anima enim igne amoris diuini ſuccenſa,quadam incẽdij ſui violentia , ſicut & illud quod feruet iactatur extra ſe, tollitur ſupra ſe. Hoc melle cale fiunt,qui impetum amoris incenſiui intra ſe cohibere non poſſunt,nec etiam retinere:vnde Ioannes Baptiſta comedebat mel ſilueſtre, quia homines huius ſæculi non vtuntur iſta dulcedine. In melle deſignatur amor purgatiuus oculorum ſpiritualium:ſicut.n.mel tenebras oculorũ pellit, ſic Amor acutꝰ ſtultitiam tollit,iſta eſt diſcretio,quæ eſt in aĩa diligentę quia calidum dilectionis ꝓmouet ad ꝑcutum cogni-

Gen.8. Religioſus. Crux.

H

Turris. Dilectio.

I

K Dilectio.

Ad Ro.8.

Mel.

L

M

Contemplatio.

Amor. Charitas. Mel. Mat.3.

Amor.

G cognitionis. Sicut in naturalibus feruor ignis materiæ corpulentiã euacuat, extenuat, perſpicuã, & lucidam reddit, ſic in ſpiritualibus amor feruidus Dei cor ab affectione, & corpulentia terrenorũ extenuat, & perſpicuã reddit ad diuinæ lucis receptionem, & illuminat ad cognitionem. In melle etiã deſignatur amor curatiuus. Iſte eſt amor, quo aïa conſiderans Chriſti paſſionẽ vincit oẽm tentationẽ, tribulationẽ, perſecutionẽ; quia caritas oĩa ſuffert: Vnde Apoc. 10. Liber deuoratus efficiebat in ventre amaritudinẽ, & in ore dulcedinẽ tanquã mel, quia cũ ex intuitu paſſionis amara ſuſtinentur, relinquũt quandã dulcedinem: & hoc figurabãt illã duo poſt reſurrectionẽ mel & piſcis. Piſcis aſſus memoria paſſionis, mel exuberãtia delectationis, cum adeſt articulus tribulationis. Et illud Iudi. 13. Aſcendit flãma altaris in cẽlũ, & Angelus Dñi pariter in flãma, &c. Quia qñ cor eſt caritate inflãmatum, H tunc ſacrificiũ oſonis, & cuiuſlibet bonæ operationis, aſcẽdit ad diuinã acceptionẽ, & corã Deo ab Angelis ꝓſentat. Exẽplũ de Thobia. Non põt palmes, vel ramus facere fructũ, qui permaneat, niſi ſurſum in cẽleſtib. radicem ponat, vt q̃ ſurſum ſunt nõ quę ſup terrã quærat, & ſapiat. Qđ n. Philoſophi dicunt hoĩem eſſe arboré auerſam, eo ꝙ nerui corporis radicẽ, & initiũ in vertice hẽnt in illo ſenſu debet cõcedi, quo radicẽ amoris, & deſiderij nr̃i in ſummo vertice capite nr̃o Dño Ieſu Chriſto figere debemus, & ſic fructificabimus: quia non põt palmes facere fructũ, niſi mãſerit in vite, ſic nec vos niſi in me manſeritis. Gen. 4. ſm lit terã Theodotionis. Inflãmauit Dñs ſup Abel, & ſup ſacrificium ei⁹. Sicut n. in ſignum acceptionis ſacrificij flãma cõburebat ſacrificiũ, ita in ſignũ diuinę acceptionis caritas adurit, I & inflãmat cor nr̃m. Caritas ad modum ignis mollẽ materiã, vt terrã indurat, duram liquefacit, vt patet in metallo, ſic ignis caritatis, & diuini amoris corda dura, & obſtinata mollificat ꝑ contritionẽ: Factum eſt cor meũ tanquã cera liqueſcẽs. Sed cor ſic liquefactũ indurat: quia in aduerſitatibus, & tribulationib. firmã patientiã, & infrãgibilẽ adminiſtrat. Flãma. n. accenſa vento, & tẽpeſtate creſcit, & augmẽtatur, vt patet in magno incendio: & caritas radicata in tribulatione ampliatur. In tribulatione dilataſti mihi. Et 3 Re. 6. In oſtiis abiegnis ſculpſit Cherubin, & palmas, & celaturas vel de prominentes, opera. ſ. exteriora dilectionẽ Dei probantia: quia ꝓbatio dilectionis eſt exhibitio operis. operæ quadro ad regulam, vt. ſ. Deũ diligat quadrupliciter ſm illã Euãgelicã ſniã: Diliges Dñm Deũ tuũ, ex toto corde tuo, ex tota aia tua, ex tota mẽte tua, & ex totis viri b⁹ tuis: quia amor mũdi totũ cor occupat, de to to corde eijciat & ingrediat amor Dei. Ex tota X aïa in ꝓximis ſuis: aïa. n. Spiritus eſt, & Spiritu ſancto afflata ſp deſiderat, & ſuſpirat donec reſpiciat, in quẽ aſpiciat ex omnib. viríb. ſuis, & iudicijs ꝓ viribus: iudicia Dei exercẽtes in nobis de quotidianis peccatis vindictã ſumamus. Qui. n. ſeipſum iudicat, & quaſi reum punit, ipſe ſimul re⁹ eſt, & miniſter iudicis. Ex tota mente in præceptis ſuis, mens. n. in hoĩe ſummũ ac ꝑcipuum renet locũ: vnde ſicut oĩbus: q̃ ſub ea ſunt ſe nouit eſſe prælatã, ita meminiſſe dẽt ſe neceſſitate Deo ſubiectã Aïa, quæ fert impetu ardentis amoris quodã deſiderio ſupergreditur oẽ, qđ eſt: non. n. conſolat in aliqua re creata, donec trãſeat in creatorẽ: yñ & poſt reſurrectionẽ Magdalenæ querenti Dñm nõ eſt ſatisfactũ ꝑ Angelicam rẽ ſionẽ, ſeu viſionẽ, vt reciperet cõſolationẽ, & iõ pau Can. 4. L lulũ cum ꝓtranſiſſet eos, ſ. Spirit⁹ Angelicos, inuenit, quẽ diligebat aïa ſua. Iocundus trãſit⁹ à cõtẽplatione creaturę trãſire ꝑ dilectionẽ in Contemplatio. cognitionẽ ſimplicis eſſentię, cognoſcere ppetuitatẽ exiſtẽtię, puritatẽ ĩtelligẽtiæ, ꝓfunditatẽ ſapientiæ, inueni ait, quẽ diligit aïa mea, nõ exprimit qs ille ſit: quia in cãtico amoris, imo in amore cordis diligẽtis, nõ tã verba pẽſant, q̃ affectus: Et ſicut græcè nõ intelligit, q̃ græcè nõ nouit, ſic amoris lingua barbara eſt non amãti, inuenit, tenuit, nec dimiſit. Inuenit per aſperitatẽ, tenuit per tentionem, nec dimiſit per iugem continuationem: & nos interim repeamus dilectum Ieſum, non dimittamus oratione, gratiarum actione, & ingis gaudij continuatione, donec introducatur ad paſcua gloriæ. De caritate exponit illud: Igne me exami Pſal. 16. naſti, &c. Probat. n. Deus caritatẽ in aïa ſm q̃ M ipſa eſt tepida, vel feruida, quia ſicut feruor eſt ſignũ caritatis magnę, ita tepor eſt ſignum caritatis modicæ: ideo petebat Propheta hunc feruorem ꝑp hanc caritatis probationẽ. Ignis enim qui aqua non extinguitur, eſt feruens caritas, quæ in tribulatione magis augetur, q̃ minuatur, Geneſ. 27. Dixit Iſaac: Accede ad me, vt tangam te, & probem te, vtrum ſis filius meus Eſau, an non, Probat enim Deus Probatio. Tribulatio. caritatem noſtram tangendo, tribulationes ſcilicet immittendo, vt probet eius feruorem Iob. 19. Manus Dñi tetigit me, ſicut vaſa figuli probat fornax: quia bona vaſa in igne conſolidantur, & conſolidata igne ſi tãgantur, & percutiantur, dulcius ſonant. Et ſic caritas in tribulatione probatur per patientiam non crepat, quia caritas omnia ſuffert, & per gratiarum actionem dulciter ſonat. Sicut granum ſinapis, quanto magis teritur tanto fortius ſapit: Vnde Gre. Sicut vnguenta redolere neſciunt niſi cõmota, & ſicut aromata fragrãtiã ſuã cum incẽdunt, expandunt, ita ſan- ctũ

1. Cor. 13

Paſſio. Crux.

Arbor.

Oratio.

Pſal. 21.

Tentatio.

Pſal. 4.

Matth. 22 Dilectio.

G cti viri omne qđ virtutibus redolent in tribulationibus innotescũt. Vnde Iudicum 7. Duc populum, qui tecũ est ad aquas, & ibi probabo eos. Illi. n. qui lambebũt manu sicut canes lambunt lingua sunt electi, qui vero genibus flexis, sunt reprobi, quia qui cadunt in tribulationibus, quę designantur in aquis, Tren. 3. Inundauerunt aquæ, super caput meum, dixi, pe rij: inuocabo nomẽ tuũ Dñe. Illi inquã, qui cadunt in tribulationibus sunt reprobi, sicut illi, qui cadebant in bibendis aquis, sed qui lingua & manu lambunt, hoc est corde, ore, opere gratias agunt, illi sunt electi. Charitas est ille ignis de quo dr Leuit. 6. Ignis iste perpetuus in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos, mane subijciens ligna per singulos dies. Mane quia cito dẽt homo incipere benè agere opera charitatis, non sicut prana ancilla, q̃ vondũ accedit ignem qñ tps est prãdendi: subijciet ligna, non paleas, quia fortiter est operãdum, & fortiter charitas operatur: non sicut illi qui faciunt ignẽ de fœno, & parietem de luto, quia talis ignis nunq̃ bene coquit aliquid per singulos dies, quia bonũ opus est quotidie faciendũ: nõ sicut fatuæ virgines, quarũ lãpades sũt extinctæ cum deberent intrare ad festum. Ignis autẽ iste in cinerib. se custodit, custoditus diu scintillas ex se emittit, scintillans in materia cõbustibili se recipit, quæ cõbusta in regionẽ suã redit. Et isti sunt quattuor effectus caritatis iguitæ, primò. n. charitas custoditur in humilitate, sicut ignis in cinere. Leui. 6. Hæc est lex holocausti cremabitur in altari tota nocte vsq; mane. Ignis ex eodẽ altari erit: vestiet sacerdos tunica, & femoralibus lineis, tolletq; cineres quos vorax ignis exussit. Quacunq; hora diei, seu mane, seu vespere holocaustũ incendebatur, sequẽti tota nocte super altare relinquebatur. In quo nobis innuitur q̃ si flãma caritatis ardere ceperimus, perseueremus & ignis ex eodẽ altari est, quia ardor caritatis, quo Deus diligit, & ꝓximus est ignis domesticus, & à Deo Creatore insitus non ad consumptionẽ naturæ suppositus: sicut ignis auaritiæ, vel luxuriæ, quo succendi non debẽt nostræ hostiæ. Et sequit: Vestiet sacerdos, &c. Quia charitas requirit ornatum mentis, & exteriꝰ castitatẽ carnis. Tolletq; cineres, &c. Quia semp debemus seruare suã humilitatẽ, qñ per ignẽ cõcupiscentiæ cognoscit se resolutum in cinerẽ: inde est q̃ paruuli sedẽt in cinere, & cinis iuniperi custodit ignẽ multò tẽporẽ. Secundò caritas custodita euaporat exterius per gemitus, & suspiria. Tertio euaporatus in materia combustili se recipit, quia in bonis operibus charitas calescit. Luc. 12. Ignẽ veni mittere ĩ terrã, & q̃d volo nisi vt ardeat? Ignis nutritur lignis, & charitas operibus bonis, sine quibus deficit si habẽt facultatem operandi, quia nunq̃ est amor Dei ociosus, operatur. n. magna, si est, si aũt operari renuit, amor non est. Ignis iste vento superbiæ, aqua luxuriæ, luto auaritiæ, aliqñ extinguitur, & tñ tẽpestate tribulationis accendit. Quartò ignis semper in altum tẽdit, quia caritas semper cor in Deum extẽdit. Eccli. 48. Surrexit Elias Propheta quasi ignis. Et Eze. 1. Similitudo aãliũ, & aspectus eorum quasi carbonum ignis ardẽtium. Isti sunt simplices qui eõparantur aãlibus. Psal. 44. Facti sumus sicut oues occisionis. Quorum aspectus est sicut carbonum ardentium, quia tota eorũ consideratio est, ne caritas eorum patiat defectum. Ardẽt. n. vt carbones hic est totaliter intus, & foris non sicut torris qui in parte ardet, & in parte non, sed fumat; nõ sicut ignis fabrilis, qui ardet, sed in ardore nõ pmanet. Inueniunt mõtes ardẽtes in quib. sunt mineræ sulphureæ, & iõ paulatiuè cõsumunt, quia sunt quidã, qui caritatẽ ptendunt, sed pleni sulphure. i. carnali infectione, cito deficiũt, & fatigant. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meũ ita vt ardeã, caritatẽ aũt nõ habuero, nihil sum: quia boua opera nõ ex quãritate fui sed ex caritate plus, vel minus ꝓsunt, vt dicit Glo. ibidẽ. Ille aũt ꝓ experientiã sentit hunc ardorẽ I seipso, qui ex dulcedine caritatis semper incitat ad bene agendũ, nec minuit in eo bona actio. Exo. 3. Videbat Moyses q̃ Rubus arderet, & nõ cõbureret, hoc est diminueret, sed magis illaminaret. Sicut aũt in mõtib. ardẽtib. simul sunt materia sulphurea, & natura ignea, ita ĩ quorundã cordib. cupiditas latẽs, & caritas patẽs. Priꝰ ardet ignis ĩ camino, & tunc erũpit exterius ꝓ scintillas, quia ignis caritatis destruit in aĩa oĩa latibula peccatorum quasi cubilia ferarũ, aut spelũcas latronum, & tunc ignis inualescit, & cõtineri nõ valens foras erumpit, sic Dñs tẽporalis qñ occupat terrã inimicorum destruit igne superbia quasi inimicorum latibula, & munitiones suas ponit in castro cum castellano suo, & in signũ victualiũ, faciunt magnũ ignẽ in castro, & foras erũpere scintillas, & fumum: sic Dñs Iesus Christꝰ igne caritatis cõcremat terrã suã dum contritio inflãmata caritate ab oĩbus membris, q̃ peccauerunt extorquet vindictam. In aĩa vero quasi in castro ponit castellanum; spiritum. scum custodia virtutum, & donorum: & exit fumus aromaticus ad fugãdum bufones, hoc est de cordib. ꝓximorum expellẽdo dæmones, & ꝓdeunt scintillæ quasi sagittæ inflãmatæ. Caritas cõparat lilio. Sic aĩa in caritate existens floret ꝓ iubilum exultationis in corde, frõdet per gratiarum actionẽ in ore, redolet per boni exẽpli manifestationẽ in opere. In mundatione leprosi Leui. 14. Ponebatur vermiculus

Tẽporalia Tribulatio. Patientia. Bibere.

Charitas.

Religio.

Lilium. Arbor.

A hoc erat cuctus bis tinctus, hoc est charitas, q̃ totam aĩam inflãmat per motũ dilectionis in Deum, & pietatis in proximũ: hic mundat le
Charitas. prã peccati. De charitate sub metaphora flã mæ dr̃ pp ignitionẽ affectus, dr̃ Iud. 13. Cum ascẽderet flãma altaris in cẽlũ, angelus dñi pa riter in flãma ascendit altare cor humanum, flãma, affectio charitate inflammata, angelus
Deuotio. dñi aĩa deuota, & spiritualis. Psal. 103. Qui fa cit angelos suos spiritus, & ministros suos flam. Sẽsus itaq; est, q̃ aĩa spiritualis, & deuo ta in cœlo est deuotione: vbi fertur inflãmata affectione, & hoc est assensus purpureus me
Liquescit. dia charitate cõstratus fm vnã expositionẽ. Si gnum feruentis dilectionis Dei est, qñ cor li quescit per lachrymarũ effusionem ex diuinæ passionis cõpassione, ex peccatorũ detestatio ne, ex beneficiorũ recordatione. Can. 5. Aĩa
Quære ex positionẽ istius au ctoritatis. infra fol. 35. mea liquefacta est, vt dilect⁹ locutus est. Quæ siui, & nõ inueni illum, vocaui, & nõ rñdit mi hi. Loquitur per internã inspirationẽ. Et aĩa liquescit pp p̃dicta, per lachrymarum effusio nẽ liquefacta ad flatum austri, & fluũt aroma
B ta horti. Sequitur. Quæsiui, &c. Quia aĩa pro
Quære. Contem plo. uocata per verbũ, & p gaudij prælibationem, quærit attẽtius per orationẽ, sed non inuenit: quia spõsus vt diligatur ardentius interponit nõ frustratoriã, sed ad tps dilationẽ: quia desi deria dilatione crescunt: vnde adhuc q̃rens di lectũ ait: indica mihi quem diligit aĩa mea. Fe
Christus. Amor. lix cuius aĩa ex oĩbus eligit, & solum illũ dili git cuius amor est iustior, vtilior, honestior, dulcior, suauior, ardentior, & durabilior. Dr̃ Marci 2. Vinum nouum in vtres nouos mit
Apostoli. Sancti. tũt, vtres noui sunt Apostoli vel nouicij in re ligione, qui inebriãtur feruore dilectionis ex diuinorũ beneficiorũ recordatione. Quid. n.
Vinum. Deuotio. Religio sus. ita inebriat aĩam, & rapit in contemplationis excessum, sicut cõsiderare beneficium incar nationis, passionis, vocationis, electionis, glo
C rificationis? Inde est q̃ Apostoli loquentes de istis linguis ignitis, credebant ebrij, & deuoti nouicij videntur hoc vino ebrij: vñ sicut ebrij
Cant. 1. Contem platio. Oratio Deuotio. temporalia cõtẽnebant. Introduxit. n. eos rex in cellã vinariam, vbi gustaro spirituali vino, oẽs inebriati sunt. Sicut fuit Ioãnes dormiens supra pectus dñi. Et Petrus in cellario in trans figurationẽ: vnde sicut ebrius nesciens
Arbor. quid diceret. Charitas est arbor illa magna, cu ius p̃ceritas cõtingit cẽlũ aspectus eius vsq; ad terminos terræ, in qua quiescunt volatilia cẽli, &c. vt dr̃ in Dan. Gen. 18. Lauẽtur pedes vestri requiescite sub arbore. Quia aĩa purga ta a peccatis, & se exercens in operibus chari tatis inuenit locum quietis. Hæc est arbor oli
Oleum. uę, Exo. 27. Præcipe filijs Israel, vt afferant ti bi oleum de arborib. oliuarum purissimum: quia hoc oleum illuminat contra errores, ci
D bat contra tribulationes, sanat contra tenta tiones. De qua arbore sumuntur rami. i. extra diligendi. Gen. 8 Columba venit ad arcã ad vesperã portãs ramum uliuæ virẽtibus folijs ĩ
Ramus. ore suo. Ramus oliuæ ferebat in signum pacis aĩam illã significat, quę in pace habitat pp a bundantiã caritatis, q̃ nõ impedit cadauer, si cut corũ⁹: quia nõ indignat peccatorib. nec eis detrahit, sed p oĩbus orat sicut columba in arca habẽs ramum oliuę virẽtib. foliis, hoc est oĩonibus deuotis. Hæc est arbor, de qua Eccli.
Arbor. 24. Ego quasi terebintus expãdi ramos meos, & rami mei honoris, & gratiæ Sicut. n. arbor dilatat ramos in vertice, sic fidelis aĩa amplia tur charitate, est. n. caritas forma virtutum dila tãs affectum ad omne diligibile diligẽdum Deum, s. & p̃ximum, amicum, inimicum, pro pĩquum, remotum, domesticum, extraneum, vt autẽ ibi dicit glo. terebintus est arbor fru
E ctuosa, cui⁹ dẽsa sunt folia, & medicinalis re sina. Fructus aũt duo sunt gña, pallore, & ru bore differẽtia. Terebintus iraq; fructuosa, est caritas vera, cuius dẽta sunt folia. i. vnita deli gibilia, cuius medicinalis est resina, quia cari tas est pfecta aĩæ sanitas, qua purgat, & expel lit oĩs animæ infirmitas hui⁹ fruct⁹ pallet car nis mortificatione rubet feruenti dilectione. Hic ramos suos extẽdit, quia oẽm creaturam rõnalẽ amplectit, & diligit. Huius rami sunt
Ramus. honoris p̃miãtis in patria, & gr̃æ p̃uenientis in via. Hæc est ergo charitas principiũ meriti, fi nis p̃cepti, legis plenitudo, mentis pulchritu do, assimilatio Dei, recõciliatio rei, sine qua nec aliqua virt⁹ est, nec aliquid p̃dest. Bern. ad Fulconẽ. O bona mater charitas q̃ siue foueat ĩfirmos, siue exerceat p̃uectos, siue arguat in quietos, diuersis diuersã exhibẽs, sicut filios diligit vniuersos. Et Neem. 8. Egredimini in
F mõtẽ, i. Christũ, afferte frõdes oliuæ, & frõdes ligni pulcherrimi, frõdes palmarũ, & frõdes ligni nemorosi, vt fiãt tabernacula. Charitas dr̃ oliua pp dulcorẽ pietatis, lignũ pulcherri mũ pp decorẽ honestatis, Mirtus pp mãsuetu dinẽ sanctitatis, Palma pp rectitudinẽ æquita tis, lignũ nemorosum, cõtra vredinẽ cupidita tis. Ex his oĩbus fit vnum tabernaculum, quo caritas operit multitudinẽ peccatorũ. Caritas reddit oĩa facilia. Nã qui amat, nõ laborat. 1.
Cor. 13. Caritas oĩa suffert: caritas. n. est ignis, qui nunquã dicit, sufficit: iõ quodãmodo vt ess se infinitę virtutis, cui oĩs labor: vt esse modi cus, & quasi nihil, sicut de Iacob dr̃. Quod pp
Gen. 2. amorẽ Rachelis videbãtur ei dies pauci præ amoris magnitudine. Et licet ignẽ extinguit aqua, ardorẽ. n. refrigerabit ros; tñ non est ita in igne caritatis, q̃ extinguat p aquas tribula
Tribula tio. tionis: Aquæ multæ nõ potuerunt extingue re caritatẽ, immo accẽdunt eam sicut modica
Can. 8. aqua

A aqua in ignem proiecta carbones accendit: Vnde faber carbones, vt feruentius ardeant aqua ſpargit parua, excellẽtioris ardoris eſt ignis charitatis, q̃ ignis infernalis, ſicut ſpirituale efficacius eſt corporali & illud qđ Deo vnit, q̃ illud, qđ nos punit. Sed tã excellentis ardoris eſt ignis infernalis, ꝙ licet oĩa Maria in ipſum influerent, non tñ ipſum ad modicũ refrigerarent: ex quo patet, ꝙ ſignũ eſt defectus caritatis, qñ homo nõ accenditur, immo remittitur ad laborẽ tribulationis. Itẽ amori carnali vł labor magnus modicus, ſicut patet in Iacob, cui videbant ſeruituris ſuę dies pauci præ amoris magnitudine, ergo multo fortius hoc facit amor ſpiritualis, & charitatis, quia eſt efficaciæ maioris: vnde minima eſt illa dilectio, & charitas, q̃ extinguitur modico vẽto tribulationis, vel laboris ſeu perſecutionis. Adhuc modicũ lumen in vobis eſt: caritas enim eſt lumen relinquens ardorẽ in affectu, & ſplendorem in intellectu. Charitas eſt ille ignis qui debet ardere in thuribulo conſcientiæ, de quo dł. Stetit angelus. i. homo mundus affectione, altus cõtemplatione, deuotus oratione, clarus ædificatione promptus operatione, & executione. Iuxtã arã tẽpli, non in foro ad negotiandum, non in platea ad cõfabulandũ, ſed iuxta arã tẽpli, in choro ad orandũ, ad pſalleudũ, ad Deũ laudandũ habens thuribulũ aureũ. i. conſcientiã mundã nulla peccati macula rubiginatã. Quemadmodum thuribula debet eſſe rotũda exterius per ſubiectionẽ obedientiæ, clauſa inferius per extinctionẽ carnalis concupiſcentiæ, & abdicationẽ oĩs temporalis ſubſtãtiæ, aperta ſuperius per contemplationẽ veritatis, accenſa interius per feruorẽ charitatis, & data ſunt ei tali angelo oranti aureã cõſcientia habenti incenſa multa, ſanctarũ cogitationum, ignitarum affectionum, deuotarũ orationũ, perfectarum actionũ: Vel iſta incenſa ſunt recordatio diuinorũ beneficiorũ. Et aſcẽdit fumus aromatũ de manu angeli corã dño. Vtiq; fum⁹ placatiuus ofenſæ, deletinus culpę, remiſſiuus pęnę, ĩpetratiu⁹ gratiæ, ꝓcuratiuus gloriæ. Sed multi ecõtrario portãt thuribulũ plumbeũ, & ponunt in eo ignẽ alienũ. Sicut legitur de Nadab, & Abiu ſacerdotib. qui areptis thuribulis poſuerunt ignẽ alienũ, cuius flãma eſt tumor ſuperbiæ, fętor luxuriæ, liuor inuidiæ, ardor auaritiæ, furor iracundiæ, fumus iræ. Iſte fumus eſt prouocatiu⁹ iræ, irritatiu⁹ diuinę vindictæ, impeditiuus gratiæ, procuratiuus gehẽnę. Ignis in altari meo ſemper ardebit, quẽ uutriet ſacerdos ſupponens ligna per ſingulos dies. In quo verbo oſtenditur huius doni receptaculũ gratioſum, quia conſcientia debet eſſe altare ĩ quo ſit propitiatoriũ deuotę interceſſionis;

Ignis. Infernus. Amor. Gen. 2. Ioan. 12. ß Apoc. 8. Angelus. Thuribulum. C Oratio. Conſcientia. Incenſum Thus. Fumus. Leuit. 6. Cor. Conſcientia. Anima. Altare.

cãdelabrũ clarę cõuerſationis, ſudariũ mundę affectionis, & cogitationis, crux acerbæ mortificationis, vt ſic Chriſtus recipiat ſacrificiũ veſtre oblationis, quia ignis Dei amoris nõ ardet ſub cacabo carnalis affectionis. Secundo oſtẽdit exercitiũ amoroſũ ſemp ardebit: hoc eſt ꝓpriũ ignis, ꝙ ſemper ardeat, quia hoc eſt ꝓpriũ amoris, ꝙ nunq̃ quieſcat. Amor. n. Dei nunq̃ eſt ocioſus, quia operat magna ſi eſt: ſi aũt opari renuit, amor nõ eſt. Sed de dilectione Dei mẽs, lingua, & manꝰ requirat. Iſte ardor altare cordis reddit puiũ, & criſtallinũ, ad cęleſtẽ illuminationẽ, feruidũ ad infatigabilẽ operationẽ, ſolidũ ad triũphalẽ paſſionẽ, placitũ ad ſingularẽ Dei inhabitationẽ. Oſtẽdit tertio officiũ virtuoſum, quẽ nutriet ſacerdos i. rõ, nõ populus ſenſuũ: quia illi ſunt miniſtri Nabuchodonoſor, qui ſuccẽdũt fornacẽ regis Babylonię ponentes ad ignem accendendum ſtupã ſupbiæ, picem immũditiæ, maleolos aũritię, naptã inanis gloriæ. Ignem ergo diuini amoris debet nutrire rõ ĩ altari cordis, vt obla ta ꝓ ſenſus corruptos tanq̃ iſtũ ignem extinguentia refugiat, ſed ſola illa, q̃ faciũt ad corporis mortificationẽ ad virtutũ nutritionẽ admittat. Sed vt dł in 2. Mach. 1. Qđ miſerũt ad requirẽdũ ignẽ, qui a ſacerdotib. à ſanctis patrib. fuerat abſcõſus, & nõ inuenerũt ignẽ, ſed aquã craſſam guloſitatis, carnalitatis, voluptatis. Quarto oſtẽdit ſtudiũ fructuoſũ ſubijcies ligna ꝓ ſingulos dies, ligna, quibus ignis diuini amoris nutrit ſunt deuotę meditationes, caſtę affectiones, honeſtę locutiones, virtuoſæ operationes Charitas eſt virtutum menſura, & ꝑcioſa margarita. De qua dł: Inuenta vna ꝑcioſa margarita, &c. Pro hac negotiat euãgelicus, vendit, & dat oĩa, quæ hẽt. Quod dł vna, quia qđ per ſuperabundantiã dł, vni ſoli cõuenit, eſt. n. menſura oĩum virtutum ꝑcioſa; quia ſine charitate nihil valet doctrina, ſeu eloquẽtia quantũcunq; gratioſa, nihil valet ſapietia quantũcunq; copioſa, nihil valent opera quãtũcunq; virtuoſa: & iſtud innuit Apoſt. Si linguis hoĩum loquar & angelorum, quantũ ad primum: & ſi habueru prophetiã, & nouerim miſtetia oĩa, quantũ ad ſ̃cm: & ſi tradidero corpus meũ, &c. quantũ ad tertiũ: eſt. n. princi piũ eſſendi, viuẽdi, operandi. Simile eſt regnũ cœlorum grano ſinapis, &c. Ager cõſcientia, granum ſinapis charitas, quæ quanto plus tribulationibus teritur, tãto fortior ad modum ſinapis efficit: Et cum creſcit maior eſt omnibus oleribus, i. omnib. virtutibus, & in ramis eius, i. in actiui, & contẽplatiui. Et nota ꝙ charitas deſignatur per colũnam nubis quæ cõcomitata eſt filios Iſrael ab exitu de Ægypto, vſque ad terrã promiſſionis. Cui⁹ triplex oſtẽdit offi-

D Cor. E Fornax. Mundus. Matt. 13. Margar. F 1. Cor. 13 Matth. 13 Sinapis. Exod. 13. Columna Nubes.

officium, erat.n.eis in operimentum,in munimentum,in ducatū:In operimentū cōtra passiones aeris,sic caritas cōtra tribulationes mū
Psal. 120. di.Num.9.Describitur nubes, &c. Per diem, & nocte significat infectio presentis vitæ.Per die sol non vret te,neq; luna,&c.Dies prosperitas, nox aduersitas. Erat in munimētū cōtra persecutionē hostis,sic charitas contta persecutiones peccatorū. Tollens angelus dñi,&c.
Exod. 14. Persecutio Ægyptiorum,tētatio dæmonum, columna nubis,virtus charitatis,q̄ est nubes tenebrosa.i.horrenda ipsis dæmonibus,sed illuminans filios Israel:In ducatum quātum ad directionē itineris,sic charitas nos diligit ad patriā,& in oībus agendis. Quod charitas designatur p signum thau:Quia in quocunq; statu fuerit,quodcunq; bona fecerit, nisi signata
Ezech. 9. B fuerint thau.i.charitate, totū mortuum reputatur.Quòd ex defectu charitatis,quæ est vita aīæ est defectus fructus boni operis,quia respexit Deus ad Abel & post ad munera eius. Ita videmus q̄ arbor in iuuētute q̄n adhuc nō hēt caloré naturalē sufficiētem,vt digerat humorē ad faciēdū fructum,facit lata folia,& nō fructum; & eadem rōne q̄n est nimis antiqua, & calor naturalis deficit, non facit fructum, aut facit vermiculosum,& lata folia: sic multi quia de calore charitatis nihil habēt, faciunt lata folia verborum, & nullum fructum operum bonorum, aut vermiculosa per hypocrisim,& fictionē.Quòd summa oīum virtutum est charitas,& iō supremus ordo,s.Seraphin à charitate sic dicti sunt,quia Seraphin ardentes
Greg. interpretātur.Vñ Greg.Seraphin ita Deo coniuncta sunt, vt inter hæc, & Deum nulli alij spiritus interstent:tāto ergo magis ardēt,quāto minus hunc vident,quorum profecto flamma
C amor est: quia quo specialius claritatē Dei respiciunt eo validius in eius amore flāmescūt. Vnde Seraphin amore diuino in se ardentia, & alios inflammatia,alati describuntur:septē alæ vni,& sex alę alteri.Duæ velabant faciem eius,& duæ velabant pedes eius, & duabus volabāt,& clamabāt alter ad alterum. Sāctus,Sāctus,Sāctus,dñs Deus exercituum, ple.est omnis terra gloria.e.Est primo hic attēdēda dispositio naturæ ornatus, hēbant.n. duas alas faciales respectu Dei,s.aspectum veritatis, haustum fœlicitatis, duas alas pedales respectu nostri, s. vim illuminatiuam, & inflāmatiuam,quibus etsi non per se, tñ per inferiores angelos illuminār,& inflāmant.Hēnt ēt duas laterales respectu sui,s.decorem innocentiæ, & splendorem intelligentiæ. His quasi volauerunt,cum alijs cadentibus se ad primam lucem conuerterunt.Vel dic q̄ merito Seraph.qui designat virum ignitum charitate, describitur cum septem alis,quibus volat ad cœlum: Quia sicut multi radij ab vno sole, multi rami ab vno sti D pite,multi riuuli ab vno fonte oriuntur, sic istę septē virtuales alæ ex vna charitate generant. Duę sunt faciales respectu Dei; Prima est quasi ad dexterā contemplatio cœlestium gaudiorū:secunda quasi ad sinistrā recordatio, & gratiarū actio respectu beneficiorum. In istis alis sunt infinitæ plumæ,quia infinita sunt beneficia q̄ recepimus,& quotidie recipimus: Infinitissima sunt æterna gaudia, q̄ speramus. Duæ sunt laterales respectu proximi, vna quasi ad dexterā largitio ecclesiarū, alia quasi ad sinistrā remissio iniuriarū.Duæ pedales respectu sui, vna quasi ad dexterā dolor cōmissorum, secūda quasi ad sinistrā timor suppliciorū. Sed quia caritatē non hēmus alati nō sumus: nō.n.volamus vt aues p cōtēplationē,nec ambulamus E vt hoīes per operationē,sed ventre hoc est voluntate super terrā, vt vermes reptamus,p carnalē affectionē:sicut dicit Propheta: Oculos suos statuerūt declinare in terrā:cum tñ dicat Apostolus:quæ sursum sunt sapite,nō q̄ super terrā.Aspiciebam donec auulsæ sunt alæ eius. Dan. 4.
Attende 2do.Quid facit in eis caritas,s.multiformitatē actus,introducunt.n. isti celestes spiritus statēs, quia affixi quietē īterminabilis æternitatis;velātes,quia absorpti abyssō inscrutabilis profunditatis: volātes, quia suspēsi cōtuitu īcōmutabilis veritatis: clamātes,quia accēsi laude īsuperabilis maiestatis. Sed quid F
clamabāt? vtiq; trisagion hymnū,de quo Damas. Damasce.
lib.3.c.10.Per trinā sāctitatem tres sunt subsātiales deitatis hypostases,sācta seraphin nunc demonstrāt per vnā dominationem vnā hierarchiæ deitatis subsātiā notificāt, quia p firentur in psonis Trinitatem, in essentia vnitatem,in creaturis summā vberalitatem. Moraliter autem clerici, & religiosi debent esse Prælati. F
seraphici ardētes charitate. Nā sicut seraphin Religiosi.
inter Angelos, sic prælati, clerici,& religiosi Clerici.
inter alios debent esse: itelligunt.n. Seraphin ardētes vel incēdentes,quia prelati,& religiosi debent ardere feruore charitatis,& alios incendere exemplo sanctitatis.Istos facit caritas alatos,primo dat eis duas alas respectu sui,qui sunt intentio recta, & actio pfecta:duas respectu proximi,q̄ sunt remissio iniuriarū,& largitio ecclesiarum,verbum eruditionis,exemplū ædificationis:duas respectu Dei,q̄ sunt ofo deuota,& gfarum actio indefessa.Facit esse charitas stabiles p victoriā vitiorum,velātes p pauipendētiā meritorum, volātes p cōtemptum terrenorum,clamātes p desiderium æternorū.
Vel facit caritas nos stātes in fide Trinitatis,ī Stare.
vinculo charitatis,in opere sanctitatis. Sic stāte in dño carissimi. Facit ēt charitas nos esse velātes.Est autem triplex velum qđ nobis tribuit,s.reuerentiæ,conscientiæ, patientiæ,vel Velum. Phil.4.

tole-

G tolerantiæ:velum reuerentiæ, ne diuina iudicia curiosè inquiramus, velum cõscientiæ,ne propria merita pũsumptuosè ostendamus,velũ patientiæ, vt illatas iniurias patienter toleremus.Facit ét nos volãtes volatu, qui inriat in cõtemptu temporalium,promouet gustu temporalium,cõsummat appetitu cœlestium, bonũ est sic volare. Ffacit ét nos clamãtes clamore bonorum operum,precum,& laudum. Charitas est illa tunica Christi inconsutilis desup cõtexta per totum:s.bonis operibus quãsi fimbrijs aureis.Hãc tunicã diuidunt peiores crucifixorib. qui charitatem diuidunt inter fratres. Quadruplex est quadriga Christi. & vna est charitas,quæ habet quatuor rotas,& duos equos,& figuratur per currum igneum Eliæ. Quattuor rotæ sunt zelus Dei,amor proximi, maceratio carnis, liq̃factio,& deuotio cordis: Trahit duobus equis,memoria beneficiorum acceptorum,spe futurorum præmiorum:auriga mãsuetudo. Exod.25. Facies supra coronã aureã, &c. Corona aurea circularis significat caritatem, quæ caret fine. Quia caritas nunq̃ excidit, & dat animæ regiã dignitatem. Quattuor circuli aurei,sunt quatuor radij caritatis, qui in quattuor arcæ, id est conscientiæ angulis inseruntur, s.amor Dei,sui,domestici naturaliter coniuncti,& proximi. Charitas est calculus ignitus,& ignitus sumptus de altari crucis forcipe ardentis amoris, qui labia, deuoti cuiuslibet igniuit & purgauit.

Volare.

Quadriga

3. Reg.2. H

Esa.6.

De Conuersatione inter sæculares.

Nuptiæ. Matrimonium. I

HIc pone de matrimonio,& nuptijs Adę, & Euæ, ex quibus colligitur vnitas,& fidelitas inter coniuges: De nuptijs Rachel, & Eliæ: de nuptijs Thobiæ & Sarræ: de nuptijs Virginis Marię,& Ioseph:& de multis alijs nuptijs,quæ inueniuntur in Scriptura. De Assuero,& Hester:de Samsone,& Dalida, & quære bonas, & malas conditiones earum in tabula originaliũ, & in sermonibus omnibus de illo themate,Vocatus est Iesus,& discipuli eius ad nuptias.

De Coniugio, & Matrimonio.

Curia. Religiosi.

COnuersatio inter sæculares, & curias sequi nullo modo expedit religiosis, qui debent vacare orationi: non enim Moyses vidit Dominum,nec rubum ardentem,nec legẽ accepit, nec montem ascendit,quam diu fuit cum hominibus conuersatus in Ægypto, sed potius separatus ab Ægyptijs in deserto, quia scriptum est: Sedebit solitarius, & tacebit, & eleuabit se supra se:vę igitur illis, qui cum deberent orare postulantes pro animabus apud Deum fiunt adulatores in curijs potentum,& prælatorum, Sicut sunt quidam mali religiosi malentes esse de discumbentibus cum Herode,quàm in deserto vacare contemplationi Dei cum Ioanne, vel cum ipso in vinculis suarum cõstitutionum, & carcere suæ tegulæ,& claustri. Quilibet in conuijs potentum non vident caput Ioannis in disco, vident tñ,& comedunt q̃ effuso sanguine pauperum acquiruntur,& comedunt vacam viduæ,porcũ pauperis: in carcere potẽtis pauper moritur,& de substãtia pauperis religiosus comedens, potẽti blãditur.Esa.1.Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam:manus.n. vestræ sanguine pleniæ sunt:Sequitur, Subuenite oppresso,defendite viduã, iudicate pupillo: hęc enim sunt officia,quę competunt religioso in curia potentis. De sequentibus curias dr Esa. 1.Et etiam de malis principibus tã sæcularib. quàm ecclesiasticis,principes tui infideles,socij furum,omnes diligunt munera,sequuntur retributiones principes infideles,non seruãdo ordinem debitum in viribus,& potentijs animę,diligunt munera.i.flectũtur ad sensibilia, tales sunt socij furum, & domum suã faciunt spelunca latronum:vnde de eis põt dici illud: Replebuntur domus eorum draconibus,& habitabunt ibi Strutiones, & pilosi, saltabunt ibi cicadę,& respõdebunt ibi vlulæ in ędibus eius,& Syrenæ in delubris voluptatis eius.Talem familiã cõgregãt aliqui prælati, & principes in curijs,& domib.suis.Per dracones significatur vir iniquitatis: draco.n. est animal calidissimum,& sitit sanguinem elephãtis,vnde inter eos est cõtinua pugna.Per Draconẽs ergo designatur virus iniquitatis, per Strutiones dolus duplicitatis:Strutio.n.alas habet,& habere vr, sed volare non põt:vnde significat hypocritas,qui vñr esse optimi,& quoddãnt in cœlum volare,sed remanent semper in terra,nec in aerẽ eleuantur. Per pilosos significatur fastus vanitatis, isti nec gradiuntur cum gradientibus in actione,nec volant cum volãtibus in contemplatione,sed saltant cum cicadis per elationem nesciunt quo possint se gerere propter superbiã agitãtem: per vlulas q̃ habent gemitũ pro cãtu, significatur quæstus cupiditatis, semper gemunt & dolẽt,quia nõ habẽt plus,nec vnquã habẽt satis: per Syrenã q̃ interp̃tat,tractus; nã dulcedine sui cãtus trahit naues, & periclitari eas facit, significatur laqueus voluptatis.Nam hic cantare dr in delubris voluptatis. Hæc est maledicta familia qualem hodie congregant non solum temporales,sed etiam spirituales principes in suis palatijs, & curijs,ita vt dracones significent istorum principum exactores,cuius sunt baiuli,qui sitiunt sanguinem simplicium,per Strutiones dolosi consiliatores, per pilosos mimi,& ioculatores, religiosis,& sanctis detrahentes, per vlulas gementes accusatores, & detractores, per Syrenas dulciter cantantes

K Religiosi.

Cõuiuiũ.

Princeps. Iudex.

L Principes Iudex.

Esa. 13.

Prælati. Principes Ministri.

Hypocrit.

M

Clerici.

Ministri. Familia.

A tes adulatores. Et talis familia est hodie acce
pta in curijs principum: Sicut figuratur Gen.
27. De Esau piloso de cuius venatione patet
libenter vescitur. Quære histo. Iud. 17. Fuit
adolescens de Bethleem Iuda, qui egressus de
Bethleem peregrinari voluit vbicunque sibi
Clerici. commodum reperisset, figurat cupiditatem
quorundam, qui transeunt de curijs ad cu-
rias, pro beneficijs obtinendis.

De Contemplatione.

Contéplatio. QVære in tabula de deuotione. Et de ani-
ma deuota. Can. 3. Surgam, & circuibo
ciuitatem, quæram quem diligit anima mea:
inuenerunt me vigiles, &c. Paululum cũ per-
transissem inueni, quem diligit anima mea.
Deuota anima, cuius sunt verba ista surgit
per gratiam, detestando culpam: sic surrexit
Luc. 15. filius prodigus: sic surrexit Paulus de terra.
Act. 9. Circuit ciuitatem explorando conscientiam:
B Occurrunt vigiles, qui custodiunt ciuitatem
scilicet turba phantasmatum, & imaginatio-
num, quæ per sensus ingesta sunt, & ideo fori-
bus assident, sicut vigiles ciuitatis, sed cum
pertransierint vigiles, tunc dilectus inueni-
tur. Hoc est qñ turba phãtasmatum turbatur
Luc. 19. cordis Sabbathũ. Hic est q̃ Zachæus prę tur-
ba non potuit videre Iesum, donec ascendit
in arborem Sicomorũ. Interius sedebit solita-
rius, & tacebit: quia leuabit se super se. Et Act.
9. Surgens Paulus, de terra apertis oculis nihil
videbat. De terra surgit, qui mentis affectio-
bus conculcat terrena: apertos habet oculos,
qui tota mentis intentione contemplatur cę-
lestia; nihil videt qui nihil terrenũ habet, nec
habere desiderat, vel in proprio, vel in com-
muni. Ecce, aiunt Apostoli, nos reliquimus
Tempora lia. omnia. Sunt enim quidam qui sic afficiun-
tur ad temporalia, quod pro ipsis obtinendis,
C vel retinendis transgrediuntur Dei mandata.
Sunt alij qui sic non afficiuntur ad ea, vt inde
transgrediantur mortaliter, tamen non possi-
dent sine amore, nec perdunt sine dolore, in
quibus tantum vnt dolor si amittatur, quantũ
Paupertas hæserat amor, si possideatur. Sunt alij, qui sine
amore possident, sine dolore perdunt, aut di-
mittunt, tamen potestatem possidendi à se nõ
Diuitiæ. abiecerunt. Sunt alij qui supra hoc addunt
possidere nolle, nec possidere posse, sed qui-
Religiosi dam sic, quòd in proprio possidere nec vo-
lunt, nec possunt, tamen in communi posside-
re possunt. Sunt alij, qui vltra hoc addunt ni-
hil posse possidere, nec in communi, nec in
speciali, & isti maximè surrexerunt de terra,
& apertos oculos habentes nihil vident, quia
nihil terrenum habent, nec habere nolunt:
sicut dicitur de Apostolis in monte con-
templationis cum Christo assumptis: Leuan-
tes oculos suos neminem viderunt, nisi solum D
Iesum: tales possunt per contemplationem
volare, quia visus alarum spiritualium est
amor rerum temporalium, vt dicit Augustin.
Charitas mentem eleuat ad contemplandum,
in cuius signum 4. Reg. 2. dicitur, quòd Elias
ascendit in cœlum in curru igneo, &c. Quæ
re supra in tabula de charitate, & de anima
deuota, & de deuotione, & de oratione.
Contemplatiuus agit ad modum ignis. Ha-
bet enim ignis naturam resilitiuam, quia
inferius pascitur, & sursum mouetur, inferio-
ra ardore comprehendens, sed ab his rursum
leuitate, & natura propria ad alta resiliens:
sic vir contemplatiuus inferius pascitur per
exercitium actiuæ, & humilitatis, & sic E
pastus sursum tesilijt ad contemplationem di-
uinitatis. Sic Iacob ab coniugio Lyæ quæ Vita dup.
designat actiuam, transiuit ad optatos am-
plexus Rachelis quæ designat contemplati- F
uam: sic Angeli, qui gerunt typum contem-
platiui in scala contemplationis, cui apparet
Dominus innixus visi sunt ascendere, & de-
scendere. Apocal. 10. Facies Angeli erat, vt
sol, & pedes eius tanquam columna ignis.
Sol se communicat omni creaturæ inferius
per exercitium actionis, columna ignis ten-
dit sursum per ascensum contemplationis.
Et nota quòd compassio Dominicæ passionis
multum iuuat ad ascensum contemplationis:
ideo de contemplatione dicitur Apocal. 7.
Vidi Angelum ascendentem ab ortu solis
habentem signum Dei viui, & cæt. Et nota Exod. 24.
quòd contemplatio multum reficit mentem,
vnde Moy. ex huius gustu quadraginta die-
bus, & quadraginta noctibus in monte fuit,
& non comedit, neque bibit. Quia vt dicitur
de mirabilibus sacræ scripturæ Domini col-
loquio fulcitus tam longam inediam sine esu
riæ ex illa fruitione potuit sustinere: Enoch
cum Deo ambulans, est homo in contem-
platione. Genes. 5. Ambulauit Enoch cum
Deo & non apparuit, quòd tulit eum Domi-
nus. Quia in contemplatione abstrahi debet
à sensibus, & sensibilibus, & loqui cum Deo
ignitissimis affectionibus. Apoc. 4. Animalia
erant plena oculis, quia sanctorum mentes vn Sancti.
dique se circumspicientes circunducunt in
omni suo opere oculum solicitudinis, & timo
ris, ne vel praua agant, vel rectè quæ perceptà
sint non agant, vel expletis bonis operibus
superbiant in suis cogitationibus Et est nota-
bile quod in veteri translatione, vbi nos habe-
mus totum corpus plenum oculis in circuitu
scribitur: dorsa eorum plena oculis: Illa. n. quæ Videre.
ante faciẽ sunt videm, Sed dorsa nostra alij vi
dent, quæ nos videre nequimus, quia sancti su
pertet cõspiciunt, in quibus iudicari possunt,

&

G & non tantum ea, quæ in aperto discutiunt, sed ab his ét, quę occulta sunt vigilanter se custodiunt, dum illum oculum speculatem, qui vidit oia semper aspiciunt. & est exemplũ, qđ ponit Damascenus de oculis, quos pauper habebat retro in collo, qui apparuerunt tonsori. Et Deut. 33. Benedictus Aser ī filijs sit placés fratribus suis, tingat ī oleo pedẽ suũ. Aser beatus, est vir contemplatiuus, beatus in spe, & in quadã pgustatione: benedictus in filijs, i. inter filios actiuos, benedictione cœlesti: Sit placés fratribus, i. angelis, qui iam perfectè contemplãtur, & ab eodẽ patre sunt per creationem, & eiusdem hæreditatis debẽt hẽ possessionẽ. Et iidẽ vacant officio, per contemplationẽ, tingit in oleo dulcedinis patriæ pedẽ affectus. Et quia hæc deuotio hẽ defectuosè, & in trãsitu, ideo tingit non immergit. Gen. 15. Cum occu

H buissẽt sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lãpas ignis transiens inter diuisiones illas. Sol exterior occumbit cum homo viuacitatẽ sensuum exteriorum in suæ conscientiæ inuestigationẽ conuertit: Fit caligo tenebrosa tũc, cũ ei nudæ apparent suę turpitudines, & peccata. Apparet clibanus fumans cũ ex compunctione peccatorũ fumum compunctionis exhalãs, apparet lãpas ignis, cum incendit vis orationis. Transit inter diuisiones illas animaliũ, s. ex vna parte, & auiũ ex alia, quia perfuuctoriè contẽplatur pœnam reproborũ, & aĩaliũ hoĩum ex vna parte, & præmia beatorũ, & spiritualiũ ex alia parte. Et Apoc. De aĩa contemplatiua dr 12. c. Datæ sunt mulieri, i. deuotæ aĩæ habenti fœcunditatẽ bonorũ operũ duæ alæ aquilæ magnæ, vt volaret in locũ suũ: aquila dr pp visus claritatem & cõtemplationis perspicacitatẽ, duæ alæ consideratio Dei, & sui, vel inferiorũ temporaliũ, &

I supernorũ spũaliũ. In 3. Reg. 6. dr q alæ Cherubin hẽbant quinque cubitos & mutuo iungebant. Nã quinque hẽt aĩa considerare à parte sui nascendi vilitatẽ, viuendi breuitatẽ, vitæ calamitatẽ, viuendi vanitatẽ, mortis necessitatẽ, Iob. 13. Homo natus de muliere, quãtũ ad primum, breui viuens tpe, quantũm ad fm, repletus multis miserijs, quantũ ad tertiũ: quasi flos egreditur, quantũ ad quartũ, & cõterit quantũ ad 5. Quinque ẽt hẽt cõsiderare à parte Dei. Quod est largitor liberalissimus. Iac. 1. Dat oĩbus affluenter, affluẽter patientissimus, inuestigator prudentissimus, iudicator rectissimus, executor potẽtissimus, & rigidissimus, volare autem contemplatiuus dicitur sicut auis, quæ volat ad laquei effugium. Prouerb. 6. Eruere quasi damula de manu, & quasi auis de insidijs aucupis. Quia contẽplatiuus semper diligens est in præsentiũ periculorum euictione, ne capiat à Dæmone sicut à venatore, vel aucupe, Nã incantus ad modũ auis cito labit in rete Diaboli. Eccles. 9. Nescit homo finem suum, sed sicut aues comprehendũtur laqueo, &c. Secundo volat ad peregrinandi exercitiũ Sapi, 5. Auis transuolat in aere, cuius nullum inuenitur articulum itineris illius, quia contemplatiuus semper est in hac vita, ac si esset in peregrinatione. Sicut aũt auis de loco ad locum semper vadit, sic contemplatiuus hic requiem non inuenit. Tertiò propter cibi refugiũ, quia contemplatiuus, nihil sapidũ in terra inuenit, sed in cœlo, quia gustato spiritu desipit oĩs caro, Quarto pp nidi solatiũ. Deut. 2. Si ambulans p viã in arbore, vel in via nidum auis, &c. Quia contẽplatiuus in cœlestiũ meditatione quasi I nido requiescit. Et Apo. 12. Datæ sunt mulieri duæ alæ. Aquila ab acumine oculorũ dicta circumspectionẽ significat habens duas alas, quib. volatur in deserto, quibus, s. deserimus mundi affectũ, dũ consideramus breuitatẽ delectationis, & æternitatẽ remunerationis. Draco mittit aquã post mulierẽ, sed nõ trahit à flumine, aquæ multæ nõ potuerũt extiguere caritatẽ, nec flumina obruẽt eã, quia nec aquæ multæ, i. tentationũ, & tribulationũ immanitas, i. earũ diuturnitas, vel ad tps obruit, vel simplr extinguit feruidã caritatẽ in aĩa cõteplatiua, & circumspecta. Nã ignẽ ardentẽ respersio modica plus accẽdit; imò ignis nutrit in humore, & flatu venti nõ extinguitur, sed auget. Si de auibus holocausti oblatio fuerit dño, offerret eos sacerdos ad altare, &c. Holocaustũ qđ totum in altari cremabit cõtẽplationes significat, qui diuino amore succẽsi cremãt: offerebant aũt holocausta auium non ad ostiũ tabernaculi sicut oblatio bouis, nec ad latus sicut auis, sed ad altare, quod cor nostrum significat, in quo docet cõtẽplatiuus reuerti ad intimum suæ cõsciẽtiæ; & sequit. Retro ad collum capite, & rupto vulneris loco, decurrere facies sãguinẽ super crepidinẽ altaris. Caput quod ad collũ retorquetur, quasi corpus suũ intuet. Quod fit qñ cõgriẽ q. corpus suorũ operum quis intuet, & rupto vulnere sanguis à corpore defluit ad fundamentũ, cum appetitus, & amor noster, qui à terrenis voluptatib. recedit transit in Christũ, & præ magnitudine amoris eius deficit in ipso diligendo. Et est notãdum q sic caput illud à corpore seperatur, vt tñ non penitus abrũperetur, quia sic dẽt carnis voluptas abijci, vt natura valeat sustentari, vesicula gutturis, & plumæ proijciebantur prope altare ad Orientem, vbi cineres effundi solent, quia superba eloquentia, & iactantia leuitatis nostræ studia, hoc est superbi mores leues, tanquam guttur, & plumæ abijciuntur ad ventum gratiæ, hoc est ad Orientem prope altare,

K Religio.

L Tentatio.

M

Consideratio.
Anima. Religio.
Alæ. Consideratio. Vita.
Christus.
Tentatio.
Tribulatio.
Leuit. 1.
Mortificatio. Pœnitentia.

A tare, & ad meditationē mortis; hic est locus vbi effunditur cinis. Considera.n.q̄ aīa dissoluetur a corpore in morte, & post mortē corp⁹ resoluetur in putredinē, putredo in vermem, vermis in puluerē, & abijcies elationem, arrogantiā, iactantiā, & vanitatem. Vnde Ber. 63. homini vnde ista superbia, cuius erumnosa natiuitas, cuius natiuitatē laboriosa demollitur pēnalitas, cuius pēnalitatē pēnalior cōcludit mortis necessitas? Et sequitur, Cōfringet acellas eius. i. radices alarum. Vnde acilleo q̄ est moueri dicuntur. Istę ergo cōfringuntur q̄n humiliter Deo bonū nostrū non nobis, contumaciter attribuimus. Et sequitur. Nō secabit, nec ferro diuidet auē. Quia contēplatiui, qui magis eminent in scientia, nō debent ecclesiā Dei diuidere p cōtraria dogmata, per cōgregationes, per scismata. Secūdo post sui recollectionē vacat cōtemplatiuus ad operum suorū circūspectionē, quia postquā diuisus est ab alijs, & quasi in vno loco cōstitutus, circūquaque cōsiderat vitā suā, quibus studijs vel exercitijs occupari cōsueuit, vel quibus est adhuc occupatus, vel quale ꝓpositū habet. i. futuri. Esa. 16. Et eris sicut auis fugiens, & sicut pulli de nido aduolātes, sic erunt filij Moab in transcensum Amō: filiæ Moab sunt aīæ, quę prius delitijs tpalibus affluebāt, quasi manentes in domo patris sui Diaboli per Moab designati. Intelligit.n. ex patre. s. Diabolo. Ioan. 8. Arnō arca mǫroris, & significat cōtritionē, q̄ sequit ad status circūspectionem, & ideo hæc auis fugit de nido, q̄n nō delectatur de mūdo, vel aliquo malo ꝓposito, vel q̄n post cōsiderationē sui, propositū malū relinquit. Tertio post sui circunspectionem vacat circa suæ salutis electionem, & deliberationem, cum proponit quō debeat vitā suā disponere, vtrū, in sæculo remanere, vel ad religionē transire: quō pro p̄teritis malis possit satisfacere, de p̄sentibus euadere, de futuris cauere, oēm oportunitatē vitare, & impleretur illud Hier. 12. Nunquid auis discolor hæreditas mea, nunquid auis tincta? Per totū. n. hęc auis tingit, qa rota Christi sanguine rubricatur, qua intuet, & nō discoloratur tota dū in nulla terrena delectat, sed magis in intimis, & interius gemitibus, & desiderijs vacās quasi lāguet amore diuino, & infirmatur. Effraim quasi aduolās. Quarto post quā vnum elegit, qd intimè diligit alas ad volādum cōponit, dū per cogitationes, & affectiones mentē volando excedit. Eccl. 14. Aperti sunt thesauri euolauerūt nebulę, sicut aues, s. aues sicut nebulæ. Thesauri tūc aperiuntur, q̄n in cōtemplatione nobis secretorū illuminatio infunditur. Tūc ad Thesauros secretos ingredimur, qui prius foris stetimus. Aperiuntur aūt isti thesauri diuersimodē: Quidā enim post intimā cōpunctionē ascendunt ad sublimium penetrationē, sicut Iob. Antequā comederet. i. accederet ad intimā aīæ affectionē seu refectionē, & veritatis cognitionē. Quidā vero per meditationē, quia in eorum meditatione incandescit ignis, hoc est in eorum meditatione incandescit flāma amoris, & lux veritatis: Quidā per eruditionē, vt qui possunt subtiliter disserere, ad interrogata de veritate rēdere, sine præmeditatione, quasi semper parati ad satisfactionē oī poscenti reddere rōnem de ea, q̄ in nobis est fide, & spe: Quidā per locutionē, vt cū de diuinis loquitur loquendo eis multa aperiuntur. Hęc oīa per deuotionē perficiūtur. melius. n. ad interiorum enodationē proficimus deuotione, & cōtēplatione ac oratione, q̄. studio, inuestigatione, lectione; Quia vt dicit Ber. Vnctio plus q̄ lectio docet theologia. Vnde Dan. Ingressus reuelat regi mysteria: cogitationes. n. & affectiones, voluntates, & intētiones nostras profundē rimari, & pro eis ī oratione cōpūgi, hoc est Danielē intus morari, vel ingredi. Sed interiora & exteriora nostra fm humanum iudiciū pēsare, hoc est Danielem exterius esse: sed tam ista quam illa fm diuinum iudicium æstimare, hoc est Danielē interius esse. Auis nostra ad volandum dispositā volat actualiter sub hac forma, nunc sursum, nunc deorsum, nunc dextrorsum, nūc sinistrorsum: sursum volare cōsiderādo p̄mia electorū. Ascēdit super Cherubin, & volauit, volauit sup pēnas vētorū. Cherubī dīr angeli, qui habent plenitudinē scientiæ, quātū ad vim cōtemplatiuā: venti ergo dīr pp agilitatē obedientię, quātum ad vim ministratiuā sup quos volam⁹, q̄n eorū gloriā cōtēplamur, & videm⁹ humanitatē nostrā in Christo super eos exaltatā, & nos assumi ad eorum ordines. Deorsum volamus cōtemplando supplicia reproborū. Apo. 19. Vidi vnum angelum stantē in sole, & clamauit voce magna dicens oibus auib. q̄ volāt p mediū cęlū: Venī cōgregamini ad cęnā magnā Dei, vt mādūcetis carnes regū, &c. Dextrorsum cōsiderādo sanctorum exēpla, & verba Apo. 14. Vidi alterū angelum volātē p medium cęli. Sinistrorsū volamus cōsiderādo, & cōtemplādo peccatorum demerita, & supplicia. Apo. 8. Audiui vocē aquilę volātis, &c. Sequit. Væ, vę, vę, habitantib. in terra. Triplex væ pp triplicem concupiscentiā, q̄ viget, & regnat in terrenis hoībus, superbiæ, vitæ oculorū, & carnis. Qui.n. posset volare sicut aquila, & videre aquilinis oculis diuersa mundi pericula, & peccatorum demerita, videret itinera clausa latronibus, marta obsessa prædonibus, aerem infectum scelēribus, ignem ardētem in malorum cordibus. Et si possemus oculos figere in secretis, videremus fieri ab impudicis,

B

C

D

E

F

Iob 3.

Studētes.

Dan. 2.

Auis. Volare.

Psal. 17.

Volare.

Apoc. 8. Væ.

Mundus. Pericula. Peccata. Videre.

Auis. Anima. cōtemplatio. Deuotio.

Osee 9.

G dicis, ꝙ non possent aspicere oculi pudici, & puri, & tanto faciendi maior est audacia, quã to secretior est culpa. Et quia cõtemplatio est perspicax, & liber mentis contuitus in res ꝑspic iẽdas vsquequaq; diffusus, inde est, ꝙ animus cõr emplatiuus rapitur, & subito de sursum ad deorsum, de dextrorsum ad finistrorsum, & econuerso, leo non desinit hostis antiquus deceptionis laqueos vbiq; ꝓtẽdere, &c. Gen. 29. Tandẽ Iacob potitus optatis nuptijs, s. Rachelis amorem sequẽtis, priori prætulit. Lya interpretatur laborios̃a, & Lippa erat, fi gnificãs vitã actiuã, & cognitionem viæ, quæ hꝫ cum labore, & difficultate nõ tñ clara, sed in speculo creaturarum, & in ænigmate. Sed tandem cum ad nuptias Rachelis peruenerimus, nihil erit in creaturis, ꝙ in creatore nõ videamus: vnde Rachel interpretatur videns, principium, & in cõparatione veritatis manifestissimæ tota veritas, q̃ est in via reputabꝫ, quasi tenebra ignorantiæ. Pro ista seruiuit Iacob duodecim annis, & videbant ei dies pauci ꝑ amoris magnitudine, quia modicũ est quic quid hic laboramus ad obtinendã illã clarã lucẽ, q̃ expectamus. Et in Mat. 17. Leuantes oculos suos neminem viderũt nisi solum Iesum: Tota. n. mentis nostræ cõtemplatio est ad videndum Iesum, qui est liber nobis propositus ad intuendum. Lu. 19. Quærebat Zachæus videre Iesum & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Més turbata tpalibus curis, & modica in meritis, nõ videt Iesum nisi ascẽdat in arborem cum Zachæo, vel in montem vbi trãsfiguratus est Iesus cum Apostolis, vbi eleuantes oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum. Vel ĩ tẽplum cũ Symeone sene, qui in pace dimissus est, quia viderunt oculi eius salutare dñi. Arborem ascẽdimus per passionis dñicæ imitationem, montem vero per eminentem dilectionem, templum per oratio nis deuotionem, quia si sit in carne mortificatio, in aĩa dilectio, in spiritu deuotio, videmus Iesum: in cuius figura Paulus sic excęcatus est in meridie, vt apertis oculis nihil terrenum vi deret, sed tñ lumen cęli. Dulcedo contempla tionis consistit in quattuor, quæ sunt puritas incorruptionis, agilitas munditionis, iucunditas affectionis, gratiosit as locutionis, quæ consequenter se habent, & designantur in quattuor lapidibus ꝑciosis, Smaragdo, Sardonio, Sardio, Chrisolito. Puritas icorruptionis in smaragdo designatur, si. n. carnis impuritate grauaretur contemplatiuus, illos excessus spirituales nõ experiret: Lapis iste in frigidis regionib⁹ inuenitur, cuius viriditas incõparabilis non obscurasset lucida, similis vitro mũdo. Hæc est illa incomparabilis pudicitia, quę nõ vrit, nec vritur, sed aiam per viam reddit, vt diuino radio penetretur, & illuminetur. R Apoc. 2. Iris erat in circuitu sedis similis vĩsioni Smaragdinæ. Sedes Dei, in qua quiescit, est aĩa contemplatiua, quia aĩa iusti, sedes est sapientiæ, vbi non inquietatur sicut in ecclesia: Iris qui cõponitur ex nube rorida, & radio solis, est deuota aĩa cum gratia castitatis, & virginitatis, quę refrigerat carnem, & illuminat mentem. Pretiosus hic lapis, qui ma iorem hemitreteũ. i. febrem ex putrefactione melancoliæ iuuenis repellit, quia putredinẽ luxuriosorũ, qui sicut iumenta in stercore suo putrescunt, etiã vsq; ad interiora, vbi sunt naturæ offendicula, & peccata contra naturam attingit. Scdm est agilitas munditionis in Sardonico, vel Sardonio: lapis est inferius niger, in medio superducit albedinem, & in summo rubens, quia aĩa cõtemplatiua ex munditione peccatorum denigratur, ex munditione supernorum inflãmatur, & cũ in medio sui, hoc est in corde inuenit volũtatem cessandi a peccato quodammodo dealbatur. Vnde Dauid sapientissimus hunc lapidem de torrente limpi dissimũ ĩ pera pastorali deposuit, & in funda, & lapide hoc cõtra Philistæum prævaluit. Nihil. n. est, quo ita cõfundatur diabolus, sicut de meditatiõe frequẽti, & maximè memoria dñi cæ passionis. Tertiũ est iucunditas affectus in Sardio: lapis est lucidus, trãsparens, & rubens: in lucis transparẽtia cordis lætitia, in rubore verecundia, vt sit lætitia matura, nõ dissoluta; introducta. n. anima in illa regia cœlorum in quib. inebriatur, nõ dissoluit ĩ cachinnos, in lætitiã carnis, sed in maturitate spiritus delectat. In figura huius, dñs filios Israel introducendos in terrã promissionis, cum adhuc essent in deserto, cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos, vt sugerent mel de petra. Preciosus est hic lapis, qui tuet hominem a maleficijs, & incantationibus, vt dr, quia sicut serpens aspis auribus obturatis non incantatur, sic contemplatiui non attendentes, sed aures, & oculos clausos tenẽtes ad temporalia, vt Paulus, qui apertis oculis nihil videbat, non incantantur, nec ab istis temporalibus incantantur, aut maleficiantur. Gene. 28. Tulit Iacob lapidem, quem ſuppoſuerat capiti ſuo, & obdormiuit, & vidit dominum innixum ſcalæ, & angelos aſcendentes, & deſcendentes, & cum euigilaret, fudit oleum ſuper lapidem, dicens: Verè dominus eſt in loco iſto. Iacob in lapide iſto requiem inuenit, quam non inueniunt, qui mollibus veſtiuntur in lectis eburneis, & dum ſenſibilium exteriorum obliuiſcitur, quaſi conſopitur, ibi fiunt ei angelicæ viſiones, & diuinæ apparitiones, & conſolationes. Quartum eſt. Gratioſitas locutionis in Chriſolito. Chriſoli

tus

Leo. Luxuria. Sardonicus. Videre. Cogitatio H Seruire. Amor. L Cõsidera. Christus. Videre. I Actu. 12. Virtutes. M Lapis ꝑci. Smarag. Castitas. Virginitas Religiosus Crisolitus

Locutio. Verba. A tus lapis est coloris autei, quibus dã scintillis ardentib. micans, quia ex dulcedine sacræ locutionis ꝓdicationis, & lectionis remanent, q̃ dã reliquiæ cogitationis tã succenſę, q̃ ſerenę: vnde formant verba dulcia, & ignita cui⁹ ſua unitate, qui guſtate norũt eructare pñr: cor. n. caleſcens gratia feruida, & dulcis affectio ſimiles effundit ſermones: multum. n. intimæ dulcedinis ſapit in verbis, & gratiſſimi ſunt ſermones, qui de illa intimæ dulcedinis vbertate ꝓcedũt. Precioſus eſt hic lapis, qui celeriter inflãmatur: quia talis contẽplatiuus continuè, & cito inflãmat alios verbis ſalutaribus. Vnde Dan. 10. Angelus qué vidit Daniel habebat corpus quaſi Chriſoliti, & facies ei⁹ velut ſpecies fulguris, & oculi eius, ut lãpas ardens, q̃ oia ſpectãr ad virum contemplatiuũ. ſicut aſa iacens, & inclinata inferius per cõcu

B piſcentiã tpalium obtenebrat, nec cęlũ videt, ſic eleuata ſuperius per contemptum tpaliũ videt cœleſtia, & à Deo illuminatur. Gen. 18. Cum eleuaſſet oculos Abrahã apparuerũt ei tres viri ſtantes ꝓpe eum, tres vidit, & vnum adorauit. Quia cõtẽplanti oranti tpalia contemnenti apparet myſterium Trinitatis, & diuina ſecreta reuelãtur. & Eze. 11. Eleuauit me ſpiritus, & introduxit me ad portã domus dñi orientalẽ, q̃ reſpicit ad ortum ſolis, & vidi. Et nota, q̃ ſtudentes contẽplando, & orãdo illuminant, & informant. Eze. 10. Eleuantia Cherubin alas ſuas exaltata ſunt à terra, & rotę ſecutæ ſunt, & ſtetit in introitu portæ domus orientalis, & gloria dñi erat ſup ea. Exaltamur à terra per cœleſtẽ cõuerſationem, vnde Apo

Phili. 3. ſtolus. Noſtra conuerſatio in cœlis eſt: Eleuamus alas per meditationẽ; ſequunt rotæ, quãtum ad quadruplicem volubilẽ affectionem:

C ſtamus in introitu portæ orientalis per infatigabilem contẽplationem: apparet gloria Dei Iſrael per interiorem exaltationẽ, tunc ſum⁹ Cherubin, q̃ interpretat plenitudo ſcientiæ per veritatis cõprehenſionem, quod patet ecõuerſo. Videmus. n. aues volantes & alas eleuãtes nunc in anteriora ſe extendere, nũc ad poſteriora ſe flectere, nunc ad dexterã, nunc ad ſiniſtrã volare, nunc tremulis alis diu in vno loco ſe ſuſpendere, & mobili agitatione ſe. q. im

Auis. Volare. Cõſidera. mobiliter figere, quaſi diceret, bonum eſt hic eſſe: ſic anima contẽplatiua conſiderans ſuperius iudicẽ iratum, inferius chaos horrẽdum, à dextris ſanctorum pmia, à ſiniſtris reproborum ſupplicia, vel peccata accidentia, in me-

Affectiones. dio Deum paratũ ad remunerãdum quattuor affectionib. afficitur, dolore ex culpa ꝓterita, tremore ex pœna futura, ſpe ex cõſideratione veniæ, gaudio ex contemplatione gloriæ. Petrus. i. obediens: Iacobus ſupplãtator, & mundi contemptor, Ioannes in quo eſt gratia virginitatis aſſumuntur cum Chriſto ad montẽ D contẽplationis, vbi Chriſtus ante eos transfiguratr, oſtẽdens eis gloriã ſuæ reſurrectionis, & ſecreta ſuæ cognitionis. Apparent aũt eis Religioſus. Moyſes, & Elias cum eo loquentes: ſed eleuãtes oculos neminẽ vident, niſi ſolum Ieſum; Mons. quia anima in excellũ mentis, & alienatione ſuper ſeipſam eleuata, ſic in Chriſtum eſt trãſformata, vt nihil cogiter niſi Ieſum, nihil vi- Ieſus. Chriſtus det niſi Ieſum, nihil ſapit niſi Ieſum. Si ſic eleuaremur in omni veritate, in omni ſcientia illuſtraremur, & informaremur: vnde Dionyſi⁹ ad Titum ſm vnã tranſlationẽ: Cũ teipſum, & oĩa per mentis exceſſum nullo inferiori retinaculo ꝓpeditus tranſcenderis, ab omni cõcupiſcentia, & cura abſolutus, & purgatus, tunc tandẽ ſic cuncta auferens, & ab omnib. expeditus ſurſum ageris ad ſuperſubſtantialem radiũ diuinæ incõprehẽſibilitatis. Eze. 1. Facies E aquilę deſuper ipſorum quattuor. Vir. n. contẽplatiuus volans ſuper alios, & ad modũ aquilæ clarius intuens lucẽ ſolis æterni cõparatur aquilæ, q̃ aquila inter alias ꝓprietates habet Aquila. perſpicacitatem in ſenſu, renouabilitatem in ſtatu, quaſi infatigabilitatẽ in volatu, ſagacitatẽ in fętu. Perſpicax eſt in viſu, quia ſolẽ in rota irreuerberatis oculis videt, in quo nota puritatem conſcientiæ, per q̃ mens fortificatur, vt ſine reuerberatione peccati Deũ contẽ- G plet, & in Chriſti paſſione delectetur. Iob 19. Pulli eius. i. cogitationes contemplatiui, lambũt ſanguinẽ paſſionis Chriſti, nos nõ polluimus, qa humore peccati oculos infirmos habemus. Secundo habet renouabilitatẽ in ſta- Religioſus. tu gręſ; Ibunt de virtute in virtutẽ, quia in via I Dei nõ progredi, eſt regredi. Tertio habet infatigabilitatẽ in volatu, quia in contemplatione cœleſtium non fatigatur, ſed delectatur. Eſa. 40. Aſſument pẽnas, vt aquilæ. Quarto ha- F bet ſagacitatem in fętu, quia pullos ad paſtũ prouocat. Deut. 32. Sicut aquila prouocans ad volãdum, &c. Ad ſolem probat, quia ſi ſolem non aſpicit, ſed terram de nido proijcit: ſic cõtemplatiuus omnes vires exritat, vt contemplatione Dei reficiantur: & oẽm cogitatũ, qui directè non tendit ad Deum, à mente eijcit. & 1. Regum 9. Dauid aſcendebat cliuum oliuarum ſcandens, flens, aperto capite, & nudis pedibus incedebat. Dauid hic tenet typum animæ contemplantis, quæ ſcandit profitendo per deuotionem: flet aperto capite per peccatorum recordationem verecundiam & confuſionem: nudis pedibus incedit per omnium tẽporalium abrenunciationẽ, & ſic aſcẽdit per cliuum oliuarum, vbi recipit diuinam vnctionem, & illuminationem. Iſte eſt progreſſus animæ cõtemplatiuæ, vt ſemper profitiendo ſe extendat ad futura, & cogitet in amaritudi-

G ne ꝓterita, & toto mentis affectu cõtemnat futura, vel Dauid vir cõtemplatiuus, qui ascendit, cęlestia cõtemplãdo, desiderãdo, procurando. Scãdens in quo notatur ꝓfectus in bono, flens, & dolens de malo cõmisso. Cooperto capite, in quo notatur verecundiæ cõfusio. Nudis pedibus, in quo notatur mundi cõtemptꝰ, & terrenorum abdicatio. Cõtemplatio, ofo, deuotio, per odorẽ designatur, ſm illud Apo. Ascendit fumus aromatum de manu angeli corã dño. In odore quattuor reperiuntur, primum est vaporis ab igne resolutio, scdm euaporati dilatio, tertiũ dilatati sublimatio, quartum organi immutatio. Resolutio vaporis ab igne, deuotio est ofonis procedens ex ignito corde. Eccli. 24. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris, & flores, &c. Dilatatio pertinet ad meditationem, in qua dilatatur aia, re-

H colendo diuina beneficia. Cant. 1. In odorem vnguentorum tuorum curremus: Odor. n. diuinorum beneficiorum totam aiam trahit sursum, sicut concupiscentia trahit deorsum, vt sunt auari, & voluptatibus dediti. Sublimatio fit per diuinã reuelationem, cum mens humana ad illud sublimat, & illuminatur diuina irradiatione, ad qđ nullo modo sua sufficit facultate, sed extenditur capacitas mentis, & sequitur illuminatio rõnis, & copia deuotionis. Post sublimationem sequitur alienatio, & organi immutatio, sicut. n. odor materialis immutat materiale organum, sic ex deuotione, & mentis eleuatione, ac rõnis illuminatione tota aia quasi alienata, & ebria fertur in Deũ. Hæc aũt alienationis excessus cõtingit, vel ex magnitudine, & excellentia admirationis, vel

I ex ꝓsentia tentionis, vel ex superfluentia exultationis. Ex magnitudine admirationis, qñ mens supra seipsam eleuata diuinæ visionis luce fruitur, & ex vindicibili plenitudine admiratur: ex ꝓsentia tentionis, qñ in illa visione mira qđã, & ineffabilis satietas sentitur, ita ꝙ oẽ lãguentis aiæ desiderium ex illa dulcedine interius absorbetur, & in illud ꝙ interius de diuina illa dulcedine sentit, resoluitur, ex superfluentia exultationis, qñ interna illa suauitate depotata, & inebriata, oblita statꝰ, conditionis, fragilitatis, & sexus, in quodã supermundanum transformatur excessum, & ibi se esse cõspicit, vbi est ille, quem diligit: & bene ibi est spiritus, vbi amat, non tñ vbi animat. Hic est ille deuotionis gradus extaticus, siue excessiuus, qui aiam afficiens, totã trãsformat in Deum. Can. 8. Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris, quod sit qñ fragrãtia cęlestium gaudiorum ita perfundit aiam, vt quo dãmodo resultet in portis sensuum. Vnde, & Rachel mandragorę fragrantiã cõcupiscens cõcessit, vt nocte illa vir eius intraret ad Lyã:

vnde & mandragora puella sine capite pingitur in cãticis. Nã ad literã, vt aiunt, ꝑter caput K
formã gerit corporis humani, quia tota aia toti Christo cõformis efficitur per deuotionẽ, & tñ caput, s. diuinitatem nõ pót imitari, ꝙ tñ studet venerari. Et ibi est aię deuotæ defectio, vbi est eius refectio. In palma cõtemplatio de Palma.
signatur, quia palma ꝓcedit exilior, sed dum ꝓficit dilatatur habens in summo vertice fructum vnũ maximũ, sed in ramusculis plures, sed minores, quia cõtẽplatiua, seu cõtẽplatio est liber perspicax mẽtis intuitus in solo creatore requiescens, licet aia delectationẽ inproportionalem habeat in creaturis, q̃ cõsiderat in vestigio creatoris. Et de hoc Can. 7. Ascẽdã Palma.
in palmã, & apprehendã fructus eius. Fructus Fructus.
palmæ est in sũmitate, & q̃ est superior ille est pulchrior: in ramis inferioribꝰ. sunt alij fructus, sed nõ ita pulchri. In his ergo designatur cõ- L
templatio creaturę, in superiori aũt cõtemplatio creatoris, in palma ergo hoc est i Christo, qui palma, & victoria nra est, & arbor, vnde reficimur ascendit, q̃ in cõtemplatione excedit; & apprehendit fructus eius, qui inde ꝓtendit cognitionem, & consolationẽ illius, siue in ramis creaturarum, siue in sũmitate, inquãtũ põt humanus intellectus in via ascendere. Et Apo. 7. Describitur vir contemplatiuus: Vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui. Alter angelus est vir contẽplatiuus: Vidi alterum angelũ ascendentem, quia vt angelus semp videt faciem patris, habet aũt signum Dei viui. i. signũ crucis, qa crucis Christi imitatio dꝰponit ad contemplationem, & maximum genꝰ contemplationis consistit in meditatione passionis Christi: ascendere aũt est ꝑ contemplationem ab infimis, & terrenis ad sup̃ma, & cęlestia. Lu. 14. M
Amice ascende superius, contemplãdo patris ptãtem, filij veritatem, Spiritus sãcti bonitatẽ. Hier. 49. Quasi aquila ascendet, & volabit, & Aquila.
expãder alas suas super Bosrã. Aquila est auis gñe nobilior, virtute formosior, volatu celsior, visu limpidior, designãs virum contẽplatiuũ, qui conuersatione quasi gñe est de cęlis, cuius virtus est considerare diuinã ptãtem in creaturis quasi in vestigijs, cuius volatus est celsus, qñ omnia refert in Deum, & visus limpidus, qñ considerat seipsum defectuosum. Eccl. 50. Describitur vir contemplatiuus, quasi arcus refulgens inter nebulas glorię, & quasi flos rosarum in diebus vernis, & quasi lilia, q̃ sunt in trãsitu aquę. Arcus refulgens internæ gloriæ Sancti.
anima perfecta cęlestis conuersationis. inter sanctorum gloriã habitãs meditatione. Nebulæ dñr sancti in gloria, quia ſm Prophetã nebula est post recessum nubiũ apparens serenitas, quod pertinęt ad quietem animarum post

discef-

A ditessionē corpotis. Et quiā nondum est aīa p
fecta in stola corporis,iō dr ibi esse q̄dā obscu
ritas:hic.n.duo importat nebula,serenitarem,
Deuotio. & obscuritatem Flos rosarum in dieb.vernis,
quantum ad imitationem dn̄icę passionis,quę
fuit in Vere:Quasi lilia in transitu aquæ,quā-
tum ad lachrymas deuotionis, q̄ fluunt:aię.n.
non pñt illam deuotionem quantumcunq; p
fectę in via semper hꝫe, vel cum habent semp
retinere:hæc.n.tria perfectam indicant cōtē-
plationem.Iugis meditatio glorię,feruens de
siderium martyrij,& pfectæ imitationis Chri-
Can.7. sti,et dulcedo deuotionis. Veni dilecte mi egre
diamur in agrum,commotemur in villis,ma-
ne surgamus ad vineas, videamus si floruerūt
vineæ,si flores fructus parturiunt, si floruerūt
Gradus. mala punica.Nota processum aię ascendentis
Ascensus. per gradus contemplationis ad florem sapien
B tiæ:orat.n.de nocte,vt Spiritus S. descendens
in aīam inflammet eā ad dilectionem: & hoc
est,veni dilecte mi.Inflāmata vero transcen sis
oībus per mentis excessum fertur in contem-
plationem sui creatoris. Et hoc est: Egrediā-
mur in agrū:Egressus.n. iste est mentis exces-
sus,ager vero latitudo diuinæ incōprehensibi
litatis,plenitudo oīs fruct⁹,& dilectionis, sed
reuerberatus oculus lumine tantę claritatis si
stit in proportionabilib.sibi theorijs, vt in cō
sideratione bonitatis sapientiæ Dei effuse in
creaturis:& hoc est commotemur in villis,&
ibi aīa diutius vegetata nouo lumine pfundit;
sursum agitur, & inexpertas dulcedines expe
ritur. Et hoc est mane surgamus ad vineas.Ma
C ne,ecce noui luminis infusio; Surgamus,ecce
surrsum actio,quod quia de se nō pōt nisi Deo
adiuuāte,iō dr pluraliter surgamus ad vineas.
Cōsidera. Ecce inexpertā vī celestis dulcedinis:videam⁹,
si floret vinea, si est debita intentio in cōscien
tia,si addicit pp Deum, vel pp temporalia.:Si
flores fructus parturiunt,i.si fructum facit ali
quem de sua conscientia, ne dicatur illud pro
phetæ:Ante messem para iustitiam,totus efflo
ruit,si floruerunt mala punica.i.si in debito or
dine cōseruentur opera;aut certè si floruit vi-
nea per honestatem, si floruit fructus per pie-
tatem,si flor.mala pun. per fraternam vnani-
Philome. mitatem.Philomena assimilatur contempla-
Cantus. tio,quia cum cantauerit,& vigilauerit per to-
Officiū di tam noctem,diligentius vigilat, & cātat cum
ui. oratio- perpendit diem appropinquare, sic contem-
perseuer. platiuus dulcius cātat in oīone, & deuotione
laus diui- immissa sibi cœlesti infusione. Psal.62. Deus
Deus meus à te de luce vigilo:hoc.n.mirabile
est, vnde tanta vox in tam paruo corpusculo,
tam pertinax, & viuax spiritus, tā modulatus
sonus.Aliq̄n sonus eius est immurmurans se-
cum,grauis,acutus, circumflexus, consciſus ,
creber,plenus,extentus,vt omne genus musi-

cę prę scirę videat;q̄ oīa ad deuotionis,cōtem D
plationis,diuinæ laudis differentias referunt.
Aīa contemplatiua dicit illud Can.2.Introdu
xit me rex in cellaria sua. Sunt autem hęc cel Cellaria.
laria verbi æterni exemplaria, theologiæ æter
næ,& Dei inuisibilia,vbi aīa in summa mētis
hierarchia,altè,& profundè per intimam con Religio.
templationem introducit, tanq̄ ad interiora
deserti: in quib.cellarijs est summa iocūditas ,
& summa vbertate domus Dei ebrietas,& me
moria per assiduam ruminationem,& assidua
spiritualium reuolutionem . Ruminatio præ-
bet incrementum exultationis , & iugem co-
gnitionē,quia per imitationem mentis profi-
cit in hanc perfectionem.. Gustato vino illius
cellarij sic inebriatur aīa , q̄ de terrenis nihil
sentit,& potius vī in cœlo , q̄ in terra conuer-
sari.Contemplatiua anima dicit illud Can.2. E
Sub vmbra illius, quem desiderabam sedi, &
fructus eius dulcis gutturi meo . Cum.n.ani- A
ma incuruatur ad mundana ascendunt in eā
vmbre de inferioribus:sed dum erigitur ad di
uina,illius rei quam cogitat sibi vmbrā for-
mat,& quantumcunque contemplantis acies
acuatur,vmbra est quicqnid de diuinis contē
platur . Quamdiu sumus in via per modū viæ
videre non possumus nisi per speculum, & in
ænigmate,vmbra.n.est respectu manifestæ ve-
ritatis quicquid offert se in præsenti creaturæ
speculo nostræ mēti: Et tñ si vmbra est ipsa lu
minosa,est & glorioſa:sicut cum in facie spe-
culi tersa, & lucida splendidissimè rei splen-
dens imago resultat. Iō sponsa delectatur sub
vmbra illius,q̄ in se otio contemplationis per
desiderium formauerat,cuius fruſtrationem , F
& si momentaneam tenuit prælibauit.Sic vir
tus altissimi obumbtat animæ contemplanti, Vmbra.
sic conuertuntur sedentes in vmbra eius,& vi
uunt tritico,& germināt quasi vinea. Istæ vm
bræ tunc inclinant cum aīa ad diuina erigit,
& inclinantur super eā vmbrę de superiorib.
& hoc est,qñ ille,qui habitat lucem inaccessi
bilem,dignat ad nos inclinari,& nobis p vm-
brā siue imaginis manifestari:quia quātumcū-
que ascendamus à visibilibus ad inuisibilia ni
hil apptehendere pōt nra humilitas, nisi quo
dam mō ad nos inclinetur,& condescendat il
la maiestas. Psal.103. Dn̄e inclina cœlos tuos
& descēde,tange mōtes & fumigabunt, fulgu
ra coruscationes,&c. Quia qñ apex intelligē-
tię,& vertex affect⁹,scintillas lucis, quasi quas
dā lineas tenues & radiosas emittunt,& fumū
desiderij euaporant,fulgura & coruscationes,
quia reuolutiones mentis fiunt animæ per mo
dum fulgurtis coruscantis,vt dicit Gregor.Na
zianzenus loquens de illa coruscatione in ser-
mone de primis epiphanijs : sic effugit priuſ-
q̄ teneri queat, & prius q̄ apprehendi possit,

G elabitur tm̃ se cordi offerés, & hoc si purũ sit quantũ humanos oculos ictus coruſci pſtringentis,& cito ꝓtereuntis illuminat, & diſſipabis eos,vt seipſos à terrenis eleuent, & iustè viuant.In contẽplatione impletur illud Esa.40. Tunc videbis,& affluES,& mirabit',& dilatabitur cor tuũ.Fit aũt ista alienatio aiæ contẽplãtis ex magnitudine deuotiõis,ex magnitudine admirationis,ex magnitudine exultatiõis, ex magnitudine deuotionis,quãto altius mẽs supra se leuat', tãto cęlestis desiderij igne magis succendit',vt amoris intuitu flãma vltra humanũ modũ excrescat,q̃ aiam ad similitudinẽ cẽrę liquefactã a priſtino ſtatu penitus resoluat, & ad instar fumi aromatũ in superna eleuet, & sic totã ad se mutet,& alienet.Caut.3.Quę est ista, q̃ ascẽdit ꝑ desertũ quasi virgula fumi ex aromatib.myr.thu.&vniuersi pulueris pigmẽtarij.Fum⁹ surgit ab igne,quia deuotæ mẽtis desideriũ procedit à caritate:vñ quasi fum⁹ aĩa sursum ascendit, qñ feruẽte dilectione,& vrgẽte suum desideriũ aiam sursum rapit,virgula aũt gracilis est, & recta, qa desideriũ dẽt ꝓcedere ex intẽtione spũali, & directa,& tũc est ibi myrrha cõtritio,& mortificatio carnis, & thus dulcedo,& deuotio cordis,& vniuersus puluis pigmentarius.Quia puluis aromaticus iniectus igni qñ à flamma nõ cõsumit', tenui exaltatione ascendit per violẽtiã ardoris. Huius rei exẽplum est in igne feruente.Cũ.n. modic⁹ liquor est in vaſe superpoſito igni, feruor ignis primo incipit liquorem ab imo mõ euertere in vnã partẽ, mõ in aliã iactare,mõ sursum,mõ deorsum,& semp ad superiora attollere,& totum vas ex illo modico vsq; ad sũmum implere.Et tandẽ violẽtia ignis supuincens, euacuat inferiora vasis, & fortiter foris eijcit,& effundit': sic anima feruenti deuotione succensa,cõtra se feruet,ęstuat,spumat,sibi ipsi irascit', se despiciẽs,sibiipsi indignãs,se cõculcãs,summis inhians, & super mundana gestiens,& dum talibus affectionib.diu vrit',multum iactatur, & per inferiorem cõtemptũ ad infimis repellitur,& per superiorũ desiderium ad superiora trahitur, sępe impetu spũs impellente desiderio cõtra seipsã,sui obliuiscit', ad superiora rapitur,tota alienatur, & mutatur. Ex magnitudine admirationis aĩa cõtemplatiua alienatur qñ diuino lumine irradiata, & in summæ pulchritudinis admiratione suspensa supra se ducitur,vbi tã vehementi stupore cõcutitur,vt à statu suo funditus excutiatur, & I modum fulgoris coruscãtis illuminata, & reuerberata in se reuertit',semetipsã tãtomagis despiciens,quãtomagis diuinã pulchritudinẽ in illa luce ꝑpẽdit:sup se rapitur, & alienatur affatu priſtino sensibili & carnali nolens amplius esse in cõsortio hoiũm,sed frui illa luce, q̃ est cibus,& refectio angelorũ,dicens cũ Petro in mõte sic rapto,bonum est nos hic esse. Cant. 6. Quæ est ista, q̃ ꝓgreditur quasi aurora cõsurgens,aurora.n. lux noua tenebris permixta. Et vñ hæc admiratio,nisi quia incipit videri, q̃ vix posset credi,aurora aũt paulatim elucet, eleuãdo dilatatur,dilatãdo clarificatur,clarificãdo deficit,nõ vt claritas nõ sit, sed vt aurora non sit,quia in clarũ diem euanuit:sic mẽs contemplatiua diuino lumine irradiata, dũ in contemplatione cœlestiũ suspẽditur,& in admiratione distẽditur,quãto ad mirabiliora ducitur,tãto copiosius dilatatur. Et vñ ab infimis fit remotior,inde fit in seipſa purior,& subtilior. Sed in ista subleuatione, dũ semper ad altiora crescit,dũ diu crescendo metas humanę capacitatis trãscẽdit,tota à se deficit,& in quẽdam supermundanũ affectum eleuata ꝑ alienationem,& admirationẽ trãsit.Cuius rei exẽplum est: si vas aquę soli radijs supponatur emittit aqua splendorem luminis; si aqua sit tremula tremulũ,si turbida turbidum, si quieta quietum. Quid est aqua,nisi cogitatio humana quæ semper labitur ad inferiora, nisi sub distinctionis moderamine sit cohibita. Aqua ergo in vaſe collecta cogitatio est meditationi intenta: aquæ collectio cordis meditatio.Sed cum aqua in se radium superni luminis ad superiora emittit, & illic radium ex se leuat,quo per se ascẽdere non valet,& cum tãta sit differentia aquæ, & radij,vel luminis, radio tm̃ à se producto aqua suam similitudinem imprimit. Ita quòd si aqua sit tremula in vaſe,radius erit tremulus in pariete, si quieta quietus,si turbida turbidus: sic spiritualiter aquæ radius se infundit,quando diuina reuelatio meditationi occurrit, aqua autem lumini receptum, nisi ipſa non potest ascendere sursum producit, quia reuelatio cor humanum supra se leuat,& erigit, et illuc intelligentiæ radius diuini luminis infusione, & admiratio nis reuerberatione de imis ad summa resilit, ubi nulla ingenij perspicacia,nulla artis industria ascendere sufficit: & eo quo mentem profundius penetrat,eo altius leuat,& quanto plenius ad intimam pacem, & securitatis tranquillitatem animus se compoſuerit, tanto firmos summæ luci per contemplationem inhærebit. Et quanto purior erit ad integritatem, & diffusior ad charitatem, tanto erit perspicacior,& capacior ad charitatem.Ex magnitudine exultationis mens alienatur, & eleuatur, quando intima suauitate potata & inebriata, quid sit, ubi sit, obliuiscitur,& ministate tripudij in alienatione ducta in quendam supermundanum affectum raptum transformatur.Hos tres anagogicos in nobis actus sentiremus, si Deum purè, & ardenter diligere-

Aſcẽdere. H

Feruor.

Deuotio.

Humilitas. I

K

L

Cõtẽpla.

M

Extasis.

Exultatio

Excessus.

A geremus. Immo ſi nos diligeret, & dignos ſua dilectione iudicaret, luminis ſui claritate intelligẽtiæ noſtræ oculos irradiaret, & intimæ dulcedinis ſuauitate cordis deſideriũ inebriaret. Quæ eſt iſta, q̃ aſcendit de deſerto delitijs affluens innixa ſuper dilectum ſuũ? De deſerto aſcendit, q̃n mens ſupra ſe per admirationem eleuata infima tranſit, q̃n ſe in imis deſerens, & vſq; in cęlum tranſiens, ſolis diuinis ſe totã per cõtemplationem, & deuotionẽ ĩmergit; Delitijs affluens ſpiritualium gaudiorum quadã plenitudine abundãs, ſeipſam præ gaudio non capiens, ſed ſeipſam ex ſe fundens, & ſupra ſe extendens. Sicut aues in aera ſe ſuſpẽdunt: & piſces ſuper aquã ſaliendo ſuæ naturalis habitationis terminos excedunt. Qđ hoc exemplo patet. Cogitemus puellã teneram, & B delicatã multa delitiarum affluẽtia enũtritã, & multo vino madidam, adeo vt ptę nimia teneritudine nõ poſſit ĩcedere, & p̃ nimia ebrietate neſciat viã diſcernere: ita. n. eſt delicata, vt nulla delectatio exterior ei poſſit ſapere, nec aliquid tpale ei cõſolationẽ afferre. Pſal. 76. Renuit cõſolari aĩa mea: immo vita ſua ei vertit ĩ tædiũ, & in oditum, quoties ei nõ dat delitias ſuas experiri p̃ voto. Et quia nihil eorum quę delectãt eã habet in poteſtate ſua, ſed totum ex alieno arbitrio, & alieno pẽdet offi cio, recte virib. eius innititur, de cuius munificentia totum recte p̃ſumitur, qđ ſperatur, qđ deſideratur. Talis aĩa iã quaſi mutatis veſtib' mortalitatis ſedet ad mẽſam indutis veſtibus cuiuſdam immortalitatis. Cum aĩa auertitur à ſenſibilibus, & conuertitur ad illam lucem incõmutabilem, quæ irradiat ſuper mentem mutabilem, perfundit intellectum veritate, & C inflãmat affectum caritate. Sicut Moyſes aſcẽdenti in mõte reuelauit dñs cuiuſmodi tabernaculum ædificaret, & q̃ edicta populo p̃poneret: quia reuelatur in contemplatione, qũo dẽat viuere hõ, p̃patãdo Deo habitaculum in quo modo docete erudiendo populum. Et de Ioſeph, qui fuit prudẽtiſſimus dr. Cũ exiret de terra Ægypti, linguam q̃ nõ nouerat audiuit. Tunc aũt Ægyptum eximus, cum oĩum tpalium, & parentum carnalium obliti, radios contemplationis in ęternitate figimus, vbi tã ex diuina inſpiratione, q̃ ex angelica reuelatione, cęleſtis ſapientiæ ſecreta percipimus, quæ ante neſciebamus, ſed infirmus, & imbecillibus oculis odioſa eſt lux: Ideo cum aſſurgere credimur in Deum, palpitãte lumine, cito reſilimus in tenebras mentiũ noſtrarum, & q̃rimus ſapientiã in foraminib. quaternorum pullium ouinarũ. Baruch 3. Filij Agar, qui exquiſierunt prudentiã, q̃ de terra eſt negotiatores terræ cõfabulatores prudentię, viã ſapiẽtię neſcierũt, &c. Quia bene poſſumus habere ex ſcriptis facilitatẽ p̃nnciationis, nitorem ſermonis, ſed ſine cõuerſione mentis ad Deum, impoſſibile eſt venire ad expoſitionẽ ſcripturarum, & in abdita ſacramentorum. Pſal. 118. Da mihi intellectum, & ſcrutabor mandata tua. Quattuor legimus alas Cherubin, ut quibus deſignãtur quattuor ſpecies cõtemplationis. Cherubin. n. alas eleuabant, expandebant alas, tinnitum faciebãt, & volabãt. De primo Ezech. Eleuantia Cherubin alas ſuas exaltatæ ſunt à terra: hęc eſt prima ala cõtẽplõnis eleuatio mẽtis, cũ aĩa, q̃ Deũ vult cõtemplari, eleuat à terrenorũ amore, q̃ etſi oculũ penitus nõ excęcãt, tñ ex eis, q̃dã caligo fumoſa p affẽctionẽ reſoluit, q̃ eũ obtenebrat. Nõ. n. video quo poſſit oculꝰ lippięs vniri radio diuinæ in cõprehenſibilitatis. Scdo Cherubin alas expãdebãt, in quo notat meditatio, 3. Reg. 8. Expãdebãt Cherubin alas ſuas ſuper locũ arcæ. Si E cut. n. aues immobiliter ſe habẽtes in aere expãdete dñr alas, & attente quodãmodo tremulis oculis aſpicere, quo debeãt poſtmodũ volare, ſic aĩa à terrenis eleuata, cũ timore p cõtemplationẽ diligẽter attẽdit locũ, & patriã ad q̃ tendit, hoc eſt extendere alas ſuper locũ arcę, i. aię. Tertio alis tinnitũ reddebãt, in quo deſignat illa ſpecies cõtemplationis, q̃ dr reuelatio mentis, q̃n aĩa fatigata intimis deſiderijs, & crebris mundata ſuſpirijs, in ſe audit p reuelationem vocem Dei loquentis. Audiã quid loquat in me dñs Deus. Sonitus alarum Cherubin audiebatur quaſi vox Dei omnipotẽtis. Q̃n. n. anima ab iſtis ſenſibilibus abſtrahit, & in ſe tota recolligit, tũc ab ea hæc vox Dei audit. Quarto velabãt p̃piciatoriũ locũ, in quo dñs propitiũ ſe oſtendebat. In quo deſignatur quarta ſpecies, ſ. mentis defectio. Expãdentes Exo. 25. alas Cherubin tegebãt p̃pitiatoriũ. Qđ tegitur, occultatur: quantumcunq;. n. anima in cõtemplatione proficiat, nõ põt perſcrutari immenſitatem diuinæ pietatis, ſed ibi maxime deficit. Aĩæ cõtẽplatiuæ illud cõuenit Can. 3. Paululũ cum pertrãſiſſem, inueni quẽ diligit anima mea: tenui illum, nec dimittã, donec introducã illum in domum, & in cubiculũ, &c. Quære iſtã ſupra fol. 21. a. Anima. n. q̃ fert impetu ardentis amoris quodam deſiderio ſuper graditur oé quod eſt: nõ. n. conſolat in aliqua re creata, donec trãſeat in creatorem. In principio libri Confeſſionum D. Aug. Feciſti nos dñe ad te, inquietũ eſt cor noſtrũ donec quieſcat in te. vnde & poſt reſurrectionem Magdaleniæ quærenti dñm non eſt ſatisfactum per angelicam viſionem, vt reciperet conſolationem: & ideo paululum pertranſit illos, i. ſpiritus creatos. Iocundus tranſitus à cõtemplatione creaturæ, &c. Quære fol. 38. Contemplatiuus amore ſuccenſus dicit illud Can. 5.

D Prędicatio. Anima. Cherubin. Gradus.

F

G Aïa mea liquefacta est:hoc enim apparuit in Magdalena,q̃ tñ vocata ex diuina vocatione profecit,vt quicquid in ea videbatur frigidũ, fuerit calefactũ, quicquid durũ,liquefactum, quicquid aridũ,madefactũ,quia tota liquefacta, & tota in lachrymis resoluta:& tu audiés vocẽ dicẽtis:Aperi mihi, nõ indures cor tuũ, sed liquefias per deuotionis affectũ. Quatuor aũt verba loquitur sponsus sponsæ in actu cõtẽplationis,primũ est cõminationis de culpa,vt doleat:ad hoc verbũ liquefit aïa per timorem in similitudiné terræ.Psal.147.Liquefacta est terra,& oẽs qui habitant in ea. Scdm increpationis de pœna,vt timeat ad hoc verbũ liquescit per dolorem in similitudinẽ cristalli Psal. Mittit cristallũ sicut bucellã,emittet verbum suum,& liquefaciet ea.Tertium reconciliationis de pœnitentia, vt cõfidat ad hoc verbũ liquescit similitudinẽ cerę per amorem.Factũ H est cor meum tanq̃ cera liquescens in medio ventris mei.Hic applica de quattuor affectionibus.quære supra fo.26.I.& fo.33.Exo. 16. Mãna liquefiebat ad solẽ & idurabat ad ignẽ. Quartum promissionis,de gloria,vt gaudeat, Ad hoc liquefit per gaudium in similitudiné mãnæ.Isa.51.Cœli sicut fumus liquescẽt,&c. Animæ cõtemplatiuæ dſ illud Can.2. Surge amica mea,& veni in foraminib. petræ,& in cauerna macerię amica per amorem mutuũ, surge relinquendo sensus,& sensibilia, & veni ad superiores,& interiores theorias,in foraminibus petræ: petra rupes excelsa illa ,,ſunditas secreta theoriarum,rõnabilibus inuestigationibus,& intellectualibus contemplationibus vix accessibiliũ,vbi primo mens cõtemplatiua:tã stricta inuenit foramina,vt vix possit intro inspicere cõtemplationis intuitus, sed post assiduas exercitiones, & viriles con- I templationes petra efficitur materia,vt iã valeat mens illa cum spõsi adiutorio cauare,& ad sponsum accedere ad notitiã veritatis,Mẽs cõtemplatiua quasi duplicẽ habet exercitiũ, s.pedestrem,quattuor virtutum Cardinaliũ,q bus expugnat vitia deorsum quasi in terra, & virtutum theologicarum importuno insultu regnum cœli. Quia regnum cœlorum vim patitur,& violenti rapiũt illud.Matt.11. Quãtum ad hunc equestrem exercitum cum suis familijs suspirijs extentionibus, sursum cõtemplationib. intimis mens cõtemplatiua est illa de qua dſ Can.6. Ascẽdit sicut aurora, pulchra vt luna,electa,vt sol,terribilis, vt castrorũ acies ordinata. Et illud:Equitatui Pharaonis assimilaui te amica mea, vt sit sensus: Amica mea mihi in caritate unita assimilaui te eqtatui meo:uita.n. tua super terrã militia est,sed te ex meis equitibus facio, quos mihi dignãter assumo,in qua multiplex acies uirtutũ,ordinatio affectuũ,disciplina morum armatura oſonum,robur operis,terror zeli,assiduitas cõflictuum,numerositas triumphorũ,assimilaui inquã in curribus Pharaonis;intellige, destruẽdis.Pharao.n. rex Ægypti est diabolus princeps huius sæculi , cuius currus affectus cogitationũ, & affectionum carnalium impetus ruinosi , quos nullum uirtutis exercitiũ à Deo efficaciter expugnat , & extinguit sicut excellũę cõtemplationis feruida sapientia.& Exo.24.Qd Moyses stetit,curam dño quadraginta dieb', & quadraginta noctib. nõ comedens,& aquã nõ bibẽs. Et dedit ei Deus duas tabulas scriptas digito Dei:quia corpore mortificato p abstinentiã,mens eleuat per cõtemplationem,in qua dant' duæ tabulæ scriptæ digito Dei:quia regulat' uita actiua,& contemplatiua in qua tãta fruit' mens superna dulcẽdine,q̃ cibo nõ indiget corporali. Et de mãma cõtemplatiua dſ Iud.8.In superiorib. domus suæ: in supremo mentis suæ cum puellis cũ sensibus,& uiribus animæ incorruptis clausa morabat'.Et sequitur,qũo sic uirtuosa interfecit Holofernẽ.i. Diabolũ,& liberauit ciuitatẽ.Et no.Luc.19.Quærebat Zacheus uidere Iesum,& præ turba nõ poterat,quia statura pusillus erat , & p̃curtens ascẽdit in arborẽ sicomorum,ut uideret illum.Quia ascensum contemplationis , in quo uſ Iesus cum Apostolis assumptis in mõte impedit paruitas meritorũ,& turba phantasmatũ,& terrenorum:quia in cursu tot phãtasmatũ, turbat' cordis sabbatum.Sycomorum debet ascendere:quia Sycomorum est ficus fatua,q̃ designat nostram sensualitatẽ,seu carnem. Vel Sycomorus est crux Christi,in qua oportet ascẽdere p imitationẽ, & per cõtemplationem , quia sensualitas suo deordinato appetitu infatuat rõnem . Itaq; q M Iesum in cõtemplatione uult uidere,debet fir per oẽm sensualitatem , & oẽ sensibile ascendere.Et Gen 22.dſ.Expectate hic cũ asino:loquit' Abrahã ad seruos suos:Ego & puer illuc usq; ,,perãtes,postq̃ adorauerim',reuertemur ad uos.Abrahã est uir cõtemplatiu',serui sũt sensus , asinus est corpus,quæ omnia tanq̃ impedientia debet a se sequestrare ad tps donec cũ puero Iesu uacet dulci dilectione , & adorationib.amplexibus tãdem ad laborem sanctę actionis oportuno tpe reuersurus.Et in libro Iud.Ascendit angelus dñi in flamma,&c. Quære sup.fo.20.M.Et Actuũ.Surge,& ingredere ciuitatem, hoc est dimissis sensibilib. intelligitur secretũ cõscientiæ, & ibi alloquens teipsum,dicet' tibi,quid te oporteat facere:qa mũdũ cõtemnere,corpus affligere,uitia extirpare,merita aggregare . Cõtẽplãtibus,qui figurãtur per tria genera hoñm apparet dñs , Et 2.Paral.3.Domũ maiorem,&c. Cõtempla-

Gratia.

Loquitur Christus. Verba. Liquefactio.

Pœnitẽtia Mortificatio.

Religio. Sensus. Domus.

Videre.

Exercitus Virtutes. Pugna.

Sensus.

Can.1.

Iudic. Religio.

tiui

A tiul dñr dom⁹ maior, quia in illis habitat De⁹ per plures effectus gratię in quib. affigi. lamine auri obrizi per totū aurū obrizum excellit in rubore,& ſcintillas emittit,vñ dr obrizum, q. obradians, quia cōtemplatiui rubent intus feruore caritatis, & ex feruore caritatis interioris emittunt extra ſcintillas verborū ignitorum,& ignientiū ad diuinum amorem, & exē plorum bonorum operum illuminantium ad

Ezec. 43. ædificationē. Fili hoīs oſtende domui,&c. vſq; ibi. Leges eius oſtendes ei. Templum illud eſt

Templū. Domus. Eccleſia. Religio. paradiſus,vbi adorāt angeli beati,cuius ſi conſideremus menſurā,fabricā, introitum,exitū, leges,p̄cepta, cunctum ordinē,cōfundet plurimum nra malitia. Ex cōſideratione fabricę, q̄ ppetua eſt,& immortalis,reprehendit nra carnalitas per q̄ nimis ſum⁹ ſolliciti de carne noſtra. L. Cunctum ſit fœnum putredo, & vermis. Iob 17. Putredini dixi: pater meus es. Et cōſideratione menſuræ,q̄ capacitura eſt,vt dr Ba-

B ruch 3. O Iſrael q̄ magna eſt domus,&c. Confundit nra cupiditas, q̄ ſemp q̄rit in iſtis inferioribus dilatari, cum tñ omne creatum, vel creabile nihil ſit illius cōparatione. Nec pōt noſtrum deſiderium quietare,vt ait D. Augū. primo Confeſſ. Feciſti nos dñe ad te,inquietū cor noſtrum,hoc quieſcat in te. Pſal. 16. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Iſa. 40. Tunc videbis,& affluues. Ex conſideratione introitus, & exitus,i. alternationis officiorum. Quia angeli mō intrant,vt aſſiſtāt modo exeunt, vt miniſtrēt cōfunditur noſtra vanitas, q̄ ſic exit ad exteriora,vt nunq̄ reuertatur ad propriā cōſideratione. Ex deſcriptionis conſideratione,i. perfectione ſcientiæ: ſcientia. n. eſt deſcriptio ſcibilium in intellectu: intellectus aūt illorū

C eſt deiformis, cōfundit nr, qui ſemp vult magna,& mira,& ea q̄ ſuper nos ſunt perſcrutari. Ex conderatione pfectorum perfectę, ſ. obedientiæ, quia ſunt miniſtri eius facientes volūtatem eius, confunditur nr ſenſus, & propria voluntas in trāſgreſſione p̄ceptorū Dei. Sic ergo deſctiptio det expādi ante oculos nrę mentis. Et in figura cōtemplatorum dr 3. Reg. 10. Cum vidiſſet Regina Saba ſapientiā Salomonis,& domum,&c. Regina Saba,aīa ad cōtemplationem cœleſtium eleuata, cum cōſiderat menſā Salomonis,i. refectionem æternæ beatitudinis,& habitaculū ſeruorum,i. diſtinctiones manſionum. Ioan. 14. In domo patris mei māſiones multæ ſunt,& ordines miniſtrātiū,i. angelorum. Dan. 7. Millia millium. Et hoc eſt cōſiderare in Cherubin inflāmationem amoris,in Seraphin plenitudinem ſcięntię,in Thronis rectitudinē æquitatis, in Dominationib. diſpoſitionē plationis,in Pricipatib. executionē regiminis,in Poteſtatib. protectionē ſalutis, in Virtutibus mirabilem actionē virtutis, in Archangelis reuelationē veritatis,in Angē D myſteria pietatis. Tūc deficit nr ſpiritus,& cō cupiſcit eſſe in atriis dñi,& clamat: Beati virtui,&c. Cōtēplatiui ēt figurant per Eliā i curru igneo eleuato in cęlo,qd fit cum aīa diuino amore accenſa aſcendit ad cōſiderāda paradiſi gaudia,& Chriſti bñficia. Et Iſa. 40. Tunc videbis veritatē in meditatione,affluues bonitate in deuotione. Mirabilis in maieſtate, in admiratione,dilatabitur cor tuum in cōtemplatione. Ioſeph inuoluit corp⁹ Ieſu, qd depoſuerat de cruce,&c. p monumētum nouum in petra exciſum notat memoria. In quib. Chriſt⁹ dēt ſua paſſione reponi,& iugiter teneti: inuolut ſindone munda, in quo intelligitur cogitatio pura,in qua dēt Chriſtus inuolui cum aromatib. virtutum,operum,& deuotionis. Vidi dñm ſedentem,&c. Qui ſic vult videre dñm, oportet,vt oculos eleuet à terrenis. Nō videbit me hō,& viuet,i. carnaliter viuens nō pōt me videre: ſeu ille eſt diſpoſitus Deum videre,qui vi

E uit,ſicut Paulus,dicens: Viuo ego iā nō ego,vi uit vero in me Chriſtus. Cōtemplatiuus debet hſe ſēſū affectus viuū. Ecce odor filij mei,&c. Iſaac ſenex eſt aīa inueterata in cōuerſatione, Iacob Chriſtus, veſtimentum fragrās, Chriſti humanitas, q̄ mirabili gra,& odore oīum virtum,& exemplorum fragrat,cuius odorem ſequunt aīę deuotæ. In odorem vnguentorū tuorum currimus,&c. Sentire ergo fragrātiā veſtimentorum Iacob, eſt in paſſione delectari. Vel Iſaac,cuius caligāt oculi eſt Chriſtus cuius oculi in cruce caligauerunt, Iacob ſupplantator aīa deuota,odor veſtimentorum,odor cōuerſationis, pulmentum,ſanctę cogitationes.

F Tunc Iſaac,i. Chriſtus dicit Iacob. i. deuotē cōuerſanti: In rore cęli pp dulcorē cōtemplationis,& pinguedine terræ,pp vigorem actionis. In rore cœli pp diuiſionem diuinitatis. In pinguedine terrę pp viſionem humanitatis erit benedictio tua. Et Cāt. 3. Loquit aīa cōtemplatiua: In lectulo meo q̄ſiui per noctes,vſque ibi: Inueni quem diligit aīa mea. Lectulus eſt cōſcientia. Quæritur in lectulo, in cōtemplatione ſui,q̄ritur,& nō inuenit. Surgit à cōtemplatione ſui, ad cōtemplatione operum Dei: circuit meditatione vicos,& plateas ciuitatis, vici ſiut corporales creaturæ,quia in ipſis quaſi in ſtricto veſtigio ppenditur diuinæ bonitatis imago: plateę ſunt ſpirituales ſubſtātiæ, in quibus expreſſo,& quaſi lato mō lucet imago diuinæ bonitatis. Ciuitas eſt rerum vniuerſitas; quærit, & adhuc in iſtis dilectum non inēnit, ſed inuenit vigiles, qui cuſtodiunt ciuitatē, i. angelos, Pſal. 90. Angelis ſuis Deus mandauit de te. A ĩæ. n. ſanctæ quærenti Deum deſideriis, & ſuſpiriis aduēiunt angeli, & docent vbi Chriſtus ſit quærend⁹, & inueniend⁹;

Angeli. Quæritur Chriſtus. Inuenitur Chriſtus.

G Sicut dr Mar. vlt. Mulieribus Christum quæré
tibus, præcedet vos in Galileam, ibi eũ videbi-
tis. Galilæa interpretat trãsmigratio, quia trãs
migrãtibus de virtute in virtutẽ desiderio terre-
norũ ad desideriũ supernorũ apparet Chri-
stus, vel pnoctat in oratione, viæ sunt vestigiũ
summæ bonitatis in creaturis corporalib. pla-
Apparet. teæ est imago in creaturis spiritualibus. Con-
tẽplatiuis apparet dñs, quia apparet lugẽtib.
vt Petro, & Magdalenæ: ité apparet currentib.
vt tribus mulieribus, item discipulis conferen
tibus de dño Iesu, non loquẽtibus otiosa. Hoc
figuratũ est i Elisęo, qui cum inter sedẽtes ser-
mocinaretur apparuit currus igneus: quia in
collatione de Iesu statim amoris ardor inflam
mat aiam, hoc est signum, currus igneus intel-
ligentia cœlestis, in quo aia ad cœlestia vehit:
Christus. equi angeli, qui conducunt aiam, quę ardent,
H & lucent, & illuminatur anima contra errorẽ,
& accendit ad amorem. Reuelatio spiritus in
scripturis sunt rotæ scripturæ. Ité apparet va-
cantibus, & in vnum existentibus, & clausis ia
nuis, vacãtibus, qđ fit, qñ aia oẽs cogitationes,
& affectiones disciplinarias congregat, & va-
Io. cat sibi, hæc est dies sabbatorum, i. requies. Ia-
Sensus. nuis clausis, i. exterioribus sensibus corporis,
Clausio. & interioribus, quæ sunt cogitationes, & desi
deria, quæ se tenẽt ex parte virtutis rõnalis ab
omni illicito cõtactu. Prouer. 7. Mulier vaga.
Iob. 31. Pepigi fœdus cum oculis. Eccli. 28.
Sepi aures. Et 3. Reg. 18. Dixit Elias ad puerũ
ascẽde, respice cõtra mare, &c. Nubecula par-
ua, &c. Nota totam histo. Elias Christus, puer
innocens animus, qui inuitat, vt ascendat con
I siderationẽ, & prospiciat meditatione contra
mare, i. amaritudiné passionis Christi, sed est
qui ascendit per considerationẽ, sed deuotio-
nis pluuia non inuenitur, quia non cũ dolore
ascẽdit: ideo dr ei, q reuertatur septem vicib',
septem vices reuersionis sunt septem vices cõ
templationis, & considerationis, s. humanita-
Cõsidera. tis Christi, cõceptionis, natiuitatis, passionis,
descensus ad inferos, resurrectionis, ascensio-
nis, aduentus ad iudiciũ, fm quas cõsiderationes probatur si diligenter aspicias nebula par
ua ascendit, & sequitur pluuia magna: parua
uebula est affectio deuota, q̃ surgit de mari, de
cõsidẽratione amarę passionis Christi, q̃ sequi
tur pluuia lachrymarũ, & venti suspiriorũ. Si
Pluuia. sic aspexeris, iuenies pluuiã magnã gratię pur
Lachry- gantis sordes cõsciẽtiæ facientis terrã aiæ ger-
mæ. minare, sed nõ in qualibet vice hoc inuenit,
sed perseuerãti in contẽplatione, q̃ innuitur i
septenario numero, quo vniuersitas figuratur.
Cõtẽplatio dr illud Cant. 8. Pone me vt signa
culũ supra cor tuũ. Signaculũ est Christ' scul-
ptus in manibus, pedibus, latere, & toto cor-
pore, hoc ergo signaculũ dẽt imprimi super
cor tuum, & signare, & caractizare cõt tuũ, K
sed non imprimit nisi cor sicut cera per ardo
rẽ amoris diuini sit liq̃factũ, Psal. 21. Factũ est
cor meum tanq̃ cera liq̃scens. Et nõ solũ hoc
signum dẽt imprimi i affectu, sed ẽt in effectu
per imitationem passionis Christi. Tale autẽ
cor signatum sigillo summi regis, securè non
timens exercitũ dæmonum, trãsit de hoc mũ-
do ad cęlum, quia dęmones fugiũt summi Im
peratoris vexillum, & vexillarium. Iudic. 9. Religio.
Qđ ficus noluit deserere dulcedinem sui frũ- Prælato:
ctus, vt inter ligna promoueretur, quia vir cõ
templatiuus non vult deserere dulcedinem cõ
templationis pp promotionem periculosã, & ñ
tumultuosã plationis. Gen. 37. Reuersusq; Ru L
ben ad puteũ, &c. Rubẽ intelligitur filius vi- Deuotio.
sionis, hoc est affectus sanctus vacans amplexi
bus contẽplationis: cisterna vetus, hõ exterior
de die in diẽ corruptus. Est autem sine aqua,
qñ siccitate deuotionis torpescunt desideria.
Ruben itaq; ad cisternam reuertitur, qñ excęs
sus contemplationis, & feruor deuotionis re-
mittitur, & puero nõ cõparente, amaritudine
doloris affligitur, & clamat, puer nõ cõparet,
& ego quo ibo? Quo ibo sine puero, qui
est via, veritas, & vita? Quo ibo sine via, nisi in Peccator.
præcipitium? sine veritate nisi in errorẽ, & du
bium? sine vita nisi ad mortis supplicium? Vel
cisterna sine aqua, cõscientia sine gratia, ad q̃
Ruben reuertitur, qñ via peccati dudum per
confessionem dimissa repetitur, tunc puer Io-
seph, qui interpretatur Saluator, non compa-
ret. O qualis dolor: tunc scindenda sunt vesti- Cõfessio.
menta per nudam peccatorum cõfessionem, M
cum fletu per contritionem, lux, pax, vita, sa-
lus, gaudium amittitur. Thob. 5. Quale gau-
dium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen
cœli non video? Ideo Simeon gauisus est, quia
hunc puerum inuenit, quem pacem, salutare,
lumen, gloriam, in suo cantico nominauit.
Ezech. 47. Vir qui habebat funiculum. Quæ-
re supra fol 12. Et Gen. 32. Ascendente aurora, mente scilicet nostra luce contemplatio-
nis irradiata, angelus Christus, benedicit Ia-
cob. Quære supra, fol. 23. & 24. Non illumi-
natur mens in contemplatione & cognitio-
ne supernorum, nisi prius excæcata sit quo ad
affectionẽ terrenorum: & quanto magis excę-
catur circa temporalia, tanto magis illu-
minatur circa spiritualia, vt paulo prius ex-
cæcato postea illuminato, qui tribus diebus Act. 9.
non manducauit, nec bibit, quia à tribus;
quæ nostræ affectioni offeruntur, est absti-
nendum, scilicet à concupiscentia oculorum, Concupi.
quam offert mundus, à concupiscentia carnis,
quam offert caro, à superbia, quam offert dia-
bolus. Num. 11. Cum descẽderet nocte super
castra ros, descendebat pariter mãna. Castra

ani-

A aïa,in qua est multitudo vîriũ, nox quies à tumultu temporaliũ: In tali nocte descẽdit ros diuinæ irrigationis:& cũ rore descendit dulcor melliſluæ degustationis, quæ in manna figuratur. Status contẽplantis describit Gen. 28. Vbi dr, ꝙ cũ Iacob exisset de terra sua, & quiescęret post solis occasum,tulit lapides, & supposuit capiti suo,& in illo somno vidit scalam stantem super terrã,& cacumen illius tangebat cœlum,angelosq; Dei ascendentes, & descendentes per scalã, & Dñm innixum scalæ.Iacob intelligitur supplantator, & significat cõtẽplatiuũ,& religiosum virum,qui supplantat diabolũ,& acquirit sua humilitate primogenita, q̃ ille amisit p superbiã, sic Iacob supplantauit Esau.Egressus de terra,de cognatione,de domo Patris, mundi abdicationẽ, & parentũ carnaliũ dimissionẽ,Lapidũ suppositio,corporis mortificatio.Somnus in quo ligãtur sensus,quia cõtẽplatiuus nõ debet cogitare de sensibilib.Vna pars scalæ,cõsiderare beneficium creationis, alia,cõsiderare beneficium recreationis,& redẽptionis: vel duo latera cõsideratio præsentij beatorũ,& supplicij damnatorũ. Vel dic, ꝙ pes isti⁹ scalę est fides, quæ in terra fundatur,quia à solis viatoribus, & terrenis hr,& in comprehẽsoribus euacuatio caput, cui Dñs est innixus,spes cęlestis patriæ. Decursus ascensus,seu lõgitudo,caritas: Gradus,opera meritoria:Duo latera, charitas Dei,& proximi:Gradus scalę cõsideratio omniũ diuinorum beneficiorum,tã bonorum naturæ,q̃ fortunæ,q̃ gratiæ,per quorum cõsiderationẽ ascẽdimus ad Deũ, qui nobis apparet in fine istius ascensus.Angeli sunt viri contẽplatiui,qui ascendunt per contẽplationem,& descendunt per actionem,& exercitationem. Vel scala per quã ad cœlum ascendimus, cui est innixus Dñs, crux est Christi,cuius summitas attingit cęlũ, quia eius virtute ascẽdimus, in cœlum,cuius gradus sunt cõsideratio omnium vulnerũ, laborũ, flagellorũ, opprobriorũ,q̃ ipse ꝓ nobis pertulit. Sicut ex consortio sermonis Dñi in monte facta est facies Moysis radiosa,ita vt filij Israel nõ auderent in ipsum respicere,vt dr in Exod.Sic ex aspectu diuino in cõtẽplatione facies nostra est deiformis, ita vt illi qui sic nõ sunt eleuati,non possint facię intuęri cognitionis illorum,quia nec ad notitiam illorum,nec ad gustus illorum possunt pertingere, Anima contemplatiua designatur per illã sanctam Iudith de qua dr: Iud. 8. Iudith in superioribus domus suæ secretum cubiculum sibi fecit. In quo notatur solitudo deuotæ orationis,quia sedebit solitarius,& tacebit,& eleuabit se supra se.In quo cum puellis suis clausa morabatur, in quo notatur sollicitudo regẽdæ congregationis, regimen sci

B

C

Genes. Crux.

Exo.34.

Iudic.8.

Religio. Sensus. Custodia.

licet sensuum,& virium,quæ debent esse puellares, non inquinatæ tactu obiectorum illicitorum,& habens super lumbos ciliciũ:in quo notat asperitas, & austeritas mortificationis. Ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ: in quo notatur congruitas dispositionis ad ascensum contẽplationis: quia vt dicit Gregorius: Corporali ieiunio vitia cõprimis,mẽtẽ eleuas,virtutẽ largitis,& præmia. Talis contemplatiuus amputat caput Olofernis.s.Diabolo,& liberat se,& populum suum. Et in 1.Reg.16.Vidi filium Isay scientem psallere,&c. Vbi ponuntur septẽ gradus contẽplationis, qui sunt quasi septem gradus, per quos aïa ascẽdit ad thronum Salomonis.No.totã hist̃o.Et est sciendũ, ꝙ vir contemplatiuus est arbor bona,quæ fructus bonos facit.Mat.7. Fructus.n.mori albet in floribus, viret cum formari incipit, formatus rubet,& rutilat,maturus nigrescit, atque dulce fit: quia vir contemplatiuus albet per carnis incorruptionẽ,albedo.n.est filia sanctitatis, & indicatiua puritatis,viret per meditationem æternitatis, viror.n.color est quasi immarcessibilis:rubet per feruentem ofonem,nigrescit per peccatorũ cõpassionem,& tñ compatiendo pauperibus,non perdit dulcedinis internæ deuotionem, vel nigrescit per corporis mortificationem. Et Esa.60.Tunc videbis, & afflues, & mirabitur,& dilatabitur cor tuum, qñ conuersa fuerit ad te multitudo maris,fortitudo gentium venerit tibi.Fortitudo gẽtium motuum.s.carnalium,& sensibilium occurrit mẽti,qui nequeunt ꝓpria virtute vinci: Tunc deuota aïa incipit amare, conteri, & in seipsam ab exterioribus ad interiora conuerti, & hoc est qñ conuersa fuerit ad te multitudo maris,fortitudo gentium venerit tibi.i.qũ cõgregans cor tuũ in vnum,pro singulis factis amaritudinẽ doloré senseris,tunc collirio lachrymarũ oculis superpositio videre poteris damnum,qd intulisti ex factis, & afflues spiritualibus delitijs,& miraberis ex cõsolationib.inexptis,dilataberis per extẽsionẽ obedientiæ in ꝑceptis.In ista autẽ contritione quasi iã posito collirio sup oculos incipit videre, & illuminari, & qñ illud lumen mulcebre est in ista visione,incipit tota gaudio perfundi,liquescere,& resolui.Et quia in illa resolutione inexpertam dulcedinem tota incipit imitari & mirari. Dicens cum filijs Israel gustato inexperto mãna Manhu, qd interpretatur quid est hoc.Sic aũt immutata, & admirans in quendã supernum danum affectum trãsit,seipsam extendens sui strictitudine nõ contenta incipit dilatari, & suis motibus dñari. Et hoc est ꝙ hic dr.Gradatim tunc videbis,& afflues,&c.Et sic videt aïa per experientiã dulcedinis in seipsam quædã signa diuinæ gr̃ę imprimi,ꝙ figurabat illa vi-

D

Ieiunium. Pœnitẽtia.

Gradus.

Arbor. Fructus.

E

Religio.

Contritio

F

Exo.16.

sio

G sio Magdalenæ,silentis ad monumẽtũ. Io.20. Conuersa Maria vidit Iesum. Et illa apostolorũ,qui admirantes Dei gloriã in trãsfiguratione ceciderunt in facies suas, & eleuantes oculos neminẽ viderunt nisi solũ Iesum.Ergo fm consiliũ Ioã.Apo.3. Hoc collirio inunge oculos tuos,vt videas. Gen.28. Cũ euigilasset Iacob de somno, ait,verè Dñs est in loco isto,& ego nesciebã, pauẽsq; q̃ terribilis est loc⁹ iste, ait, non est hic aliud nisi domus Dei,& porta cœli. Dormit Iacob cũ intellectus sopitur enriositatis fantasmate, sed euigilat cũ illustrat veritate,& tunc clamat in loco isto, ecce Dominũ,quẽ ante nesciebat,cũ in omnibus creatis eius cernit vestigium, ꝙ ante non aduertebat: & quia Deũ nesciebat in omni creatura, quæ representat gloriã sui Saluatoris,ideo pauens dicit,ꝙ locus iste sanctus est,& terribilis
H id est,venerabilis: confitet̃ & nil aliud ibi esse nisi gloriã Dñi Dei,& portã cœli:quia debita consideratio creaturarũ ducit eos ad perfectã contẽplationẽ supercęlestiũ:vnde hic est porta per quã intratur in illud sectetissimum, & sereniſſimum cœlũ:quia cũ mens incipit Dei vestigiũ in creatis cognoscere,& per eas quasi per gradus cuiusdã scalæ ascendere,& p puram intelligentiã seipsam excedere, & in illã lucẽ incorpoream intrare,& in his,quæ in intimis videt quendã intimè suauitatis saporem gustare,& ex eo intelligentiã suam cõdite, & in sapientiã vertere in excessũ, pax iuuenitur & ideo in cœlo, vbi est secretũ silentiũ, nulla alternatione cogitationũ tumultuãtiũ inquietatum esse dr.Mira.n.serenitas vbi nil inuenitur,qd petatur p desideriũ, qd arguatur per fastidiũ,qd accusetur per odiũ, quia ibi pax sen-
I titur,quæ exsuperat oẽm sensum.Exo.3.Cum minasset Moyses gregem ad interiora deserti venit ad mõtẽ Dei Oreb, & apparuit ei Dñs. Quia qñ vir iustus cogitationes suas tegit, & ordinat, & intrat ad intimũ suæ conscientiæ, tunc cõstituto in speculo mentis apparet Dñs & cũ eo iocundat̃,& multas reuelationes recipit à Dño.In tumultu.n. nõ loquit̃ Deus aĩæ; sed quasi in angulo,& secreto. Oseæ 2.Ducã illã in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius: vñ illa mens, q̃ in intimo suo statẽ consuevit, diuinas reuelationes pcipit:Ideo aĩa,q̃ vult spiritualia cognoscere, ascendat per se, supra se, hoc est per cognitionẽ sui supra sensum humanũ,vsque ad cognitionẽ Dei,vt ptius discat in Dei imagine,& in eius similitudine quæ post modum debeat de Deo,& de diuinis consilijs cogitare.Mens.n.q̃ per varia desideria spargitur,q̃ vanis cogitationib.huc, & illuc distrahitur, quo istã gr̃am accipere merebit̃,q̃ nondũ põt seipsam in vnũ colligere,q̃ nõdum nouit ad seipsam intrare? quo poterit ad ea q̃ supra

Religio.

Sensus. cogitatio.

ipsam sunt contẽplando ascendere? 2.Re.15. K
Dixit Dauid ad Sadoc sacerdotẽ:Ecce ego abscondar in campestribus deserti,donec veniat sermo à vobis idicãs mihi,hoc.n.notabile est, ꝙ non dr. Quis sermo hic,ac supra qd vetbũ loquitur Dñs aię deuotæ, q̃ adduxit in solitudinẽ?Per hoc.n.nota ꝙ sunt illa incõprehensibilia,q̃ mens per excellsum videt, p reuelationẽ in contẽplatione diuina. Vñ discipulis tribus Petro,Iacobo,Ioãne,existẽtib.cũ dño tpe transfigurationis in mõte, vbi vocẽ patris audiẽtes in facies suas ceciderunt;ad tonitruũ.n. diuinæ vocis auditor cadit,qa in eus cõprehẽsione humana rõ deficit. Et Mat.5.Beati mundo corde,qm̃ ipsi Deũ videbunt.Cũ.n. homo hẽt munditiã cordis, tunc infundit se radius diuinæ lucis,& vt Deus in maxima claritate, ꝙ appellat Dionysius in mistica Theologia videre Deũ in caligine.Exod.20. Cunctus popu. L
lus videbat voces, & lãpades,& sonitum buccinæ,montẽq; fumigantẽ:Moyses,autẽ accessit ad caliginẽ,in qua erat Deus. Postq̃.n.ascẽdit ad summitatẽ anagogici intellectus:cũ iã relinquitur creaturæ,in qua vlterius possit q̃ri De⁹,& ahsoluit̃ mens ab oĩbus sensibilibus Contemplatio.
in intelligibilib.relinquendo ea,intrat in caliginem ignorantiæ, vbi secretissimè se ostẽdit diuinus radius, vbi nõ solum ociat̃ aĩa quãtũ ex parte sui ab actib.apprehensiuis,sed nec suscipit influẽtias motinas in act⁹ apprehẽsiuos, M
sed in actuali, & pfecta ignorãtia omniũ creaturarũ:neq; sibi,neq; alteri creaturæ vnita per desideriũ,aut amorẽ,sed soli Deo, vbi cognoscit sup intellectũ se nihil cognoscere. Et sic expectãti aĩæ in tali caliginе radius diuin⁹ sup apparet, & ei se reuelat. Et hæc absolutio à creaturis,& expectatio mẽtis, & hui⁹ radij illustratio ĩ illa expectatione est mystica theologia,hoc ẽ sacratissima aĩæ cũ Deo locutio. Vñ p superferuidũ amorẽ absorbentem oẽs alios act⁹, & in solũ Deũ tendentẽ unit̃ mens Deo in hac caligine,& p oẽm ab eo absolutionem absq. sermone ,platiuo Deũ laudat, ,put determinat Dion.in 2.c.de mystica Theologia.Gen. 24.Egress⁹ fuerat Isaac ad meditãdum in agro inclinata iã die.Bene dicit ad meditãdũ, quia ex studio meditationis animus in cõtemplationem surgit:Et bene dicit inclinata iam die,quia à contẽplatione æternorũ ad cõtemplanda tẽporalia debemus frequenter mentis oculos reuocare,& ex hoc mores nostros ordinare,& defectus corrigere.vt quod meditatio quærit, & contemplatio inuenit,affectio sibi inserit,propter hoc ait. Gen.33.Sepeliuit Abraham Saram in speluncula agri duplici.Sata est aĩa contemplatiua:sepelitur quando memoria contemplationis per trãquillitatem,& pacem tota colligitur,& cõcluditur.Hæc spe-

lunca

A lunea totũ corpus ambit,& ex omni parte cõ
Ad Phili. 4. prælẽdit:quia pax illa, q̃ exſuperat omnẽ ſen
ſum humanũ,quẽ funditus abſorbet,& in quẽ
dam diuinũ habitũ purioré animæ partem.ſ.
intellectiuã felici transfiguratione cõuertit,
vbi iacet mortua Sarra,quia in hoc contẽpla-
tionis ſepulchro iacet corp⁹ ſine ſẽſu,et motu:
vel ſenſualitas imaginariè operat, & omnis
inferior potẽtia animæ proprio officio induat
Sarra mortua :quia diuidit corpus ab anima,
q̃ animale eſt remanet in limo.Spiritus autẽ,
& q̃ ſpirituale eſt,collocatur in ſummo,quod
corpulẽtũ eſt,& fœculẽtũ, quaſi corp⁹ mortuũ
deficit,ſpiritus aũt reuertitur ad Deum,qui fe
cit illũ,& ibi contẽplatione quieſcit. Et bene
ſpelunca duplici.Aliud enim eſt officiũ medi
Meditatio. tationis,aliud cõtẽplationis. Meditatio enim
eſt occultæ veritatis ſtudioſa inueſtigatio:con
tẽplatio vero eſt perſpicuæ veritatis, iocunda
B admiratio,vbi autẽ reuelationis gratiam præ
ſentem habemus,meditationis officio nõ ege
mus.Exo.19.Dicitur quod Moyſes aſcẽdit ad
mõtẽ:vbi prohibetur promiſcuũ vulgus aſcẽ-
dere:quia qui ſoli aſſumpti ſunt ab iſtis creatu
ris,& tẽporalibus bonis, ſicut Moyſes dicitur
aſſumptus de aquis.Iſti ſpreta fluiditate tẽpo-
raliũ velut aquam poſſunt ęternitatẽ veritatis
inueſtigare:hoc aũt nõ poteſt vulgus, promi-
ſcuum, nec beſtia homo.ſ.beſtialiter viuẽs po
teſt aſcendere ſoliditatis montis ſupercilium,
ſed ille aſcendit ſuper mõtem Euangelizans,
Syon, qui aſſumptus eſt ex aquis tẽporaliũ, ſi-
cut Moy.& inflãmatus amote cęleſtium,ſicut
Hur,qui interpretat ignis,& immediate reci-
piẽs radios æterni luminis, Sicut Aaron,inter
pretatur enim montanus.Exo.17.Moy.autem
Aaron,& Hur aſcenderunt ſuper verticẽ col
Matt. 17. lis.Et temporalia contemnentes,verè obedien
C tes,mũditiã mẽtis,& corporis ſeruantes,quia
Iacobus Pet.Ioh. aſcenderunt in mõtem cum
Chriſto.Iudic.9. Locuta ſunt ligna ad vitem,
veni,& impera nobis,quæ reſpõdit eis, Nun-
quid poſſum deſerere vinum meũ,quod lætifi
cat Deum, & homines, & inter cætera ligna
promoueri ? Quia viri contemplatiui nolunt
Religio. deſerere dulcedinem cõtemplationis propter
Prælatio. regimen prælationis;immo prælationẽ dimit
tunt propter contẽplationẽ,& propter vinde-
miæ præguſtationẽ,ne incurrant illud oppro
Deut. 28. brium.Plãtabis vineã,& nõ vindemiabis eam.
Et ideo regnat rapinis, quæ eſt herba mollis
prius,et poſtea dureſcit,et in ſpinã cõuertitur,
& eſt aſperum, & ſpinoſum deſignans prælа-
tum mãſuetum,& tractabilem ante prælatio-
nem poſtea intollerabilem,& violentum.Iob.
24.Agrum non ſuum demetunt,& vineã,quã
ui oppreſſerant, vindemiant. In cuius figura
Apoca.14.Miſit angelus falcem ſuam acutam
in terrã,& vindemiauit vindemiam terræ. De D
talibus cõtemplatiuis dicit Petrus Damianus,
qui Epiſcopatũ dimiſerat: Hoc mihi fortaſſis
obijcitur ſemel acceptũ dimitti nõ licere re-
gimẽ: ad quod dico breuiter,q̃ animo pleriq;
pontificatus iura non deſerunt, & de miniſtris
ſunt,quotquot autẽ legimus recta intentione
dimiſiſſe,certa ſpes eſt eos de æterna cũ Chri
ſto ſocietate gaudere. Deut.14,Hoc eſt ani-
mal,q̃ comedere debetis ouẽ,&c. Omne ani-
mal q̃ in duas partes findit vngulã,&c. Vngu
lam findimus p diſcretionem,ruminamus per
iugem beneficiorum Dei recordationẽ, quæ
duo neceſſaria ſunt in vero contemplatiuo,q̃
habet diſcretas cogitationes,& circa medita- E
tionem beneficiorum Dei iuges, & feruentes
affectiones.Et Luc.19.Quærebat Zachæus vi
dere Ieſum,& nõ poterat præ turba,quia ſtatu
ra puſillus erat, & præcurrens aſcendit in ar-
borem Sicomorum,vt videret illum. In turba Videre.
enim cogitationum,& phantaſmatũ non vide
tur Ieſus donec p meditationem ſurſum aſcẽ
datur: cogitatio enim eſt improuidus animi
reſpectus ad euagationem pronus.Hæc enim
eſt differentia inter cogitationẽ,& meditatio-
nem, vt dicit in libro de arca miſtica, q̃ cogi-
tatio vaga inceſſu ſẽper huc,& illuc diuertit,
Et meditatio deſtinata promotione ſemper in
vlteriora tendit.Sycomorus autem ficus ſatua
dicit,ſignificãs carnem, q̃ rõnem infatuat,dũ
vt ei⁹ guſtũ ſentiat ipſã inclinat,ſuper q̃ opor-
tet aſcendere,qui vult Ieſum in contemplatio
ne videre.Sic aſcendit Abigayl ſuper aſinum, Senſus.
qui deſignat corpus noſtrũ cum puellis, id eſt
ſenſibus honeſtis,vt dicit.1.Reg.25.Videtur
autem illuc in contemplatione:poſt quã enim
aĩa incubuit meditationi,& poſt debet incum
bere cõpũctioni cum anima meditatur fragi- F
litatem ſuæ carnis,hoc eſt quam breuis vita,q̃
via lubrica,quã mors incerta.Et aſcendit vlte-
rius ad iniquitatem ſuæ mẽtis, mala.ſ.quæ ab
ineunte pœnitentia petpetrauit, quã inaniter
tẽpus cõſumpſit,quã turpiter,frequenter,itre
uerenter Deũ offendit,quãtas pœnas meruit,
q̃ bona omiſit,& amiſit,tunc p ſpiritum con-
tritionis,& cõpunctionis in irã cõtra ſe exat-
deſcit,& in hac meditatione ignis cõtritionis,
& gemitus,& ſuſpiria excreſcit,& doloré in-
trinſecũ,& ardorem digerit,et egerit.Pſal.38.
In meditatione mea exardeſcet ignis,& in la- Pſal.38.
chrymis illis mũdatur oculus interior,vt Deũ
ſpeculetur.Apocal.3.Collirio inunge oculos
tuos,vt videas. Hic enim oculus recuperat ſa-
nitatem,vt videat veritatẽ, & experiatur Dei
ſuauitatem. Eſa. 60. Tunc videbis,& affluес.
Et quia ſic videtur Ieſus ideo dicitur Ioã.20.
Maria ſtabat ad monumentum foris plorans,
& dum fleret conuerſa eſt retrorſum, & vidit

Ieſum

G Iesum stantem,& nesciebat,quia Iesus est.Maria venerat mane ad monumentū cum adhuc tenebrę essent:quia in anima cōtrita sunt tenebrę tristitiæ ex recordatione peccatorum, & cōtritio. tñ est ibi mane lętitiæ ex spe diuinarum miserationum, & quædam claritas diuinarū illuminationum:vnde simul sunt ī hemisperio talis aīæ cōtritę tenebrę,& mane,effectus tristitiæ, & lętitiæ,amaritudo ī principio lachrymarū, & dulcedo in fine.Et in illa dulcedine experīt præsentiā Iesu,qui tunc cōuertit aquam cōtritionis,& doloris in Idria lapidea induratæ prius mentis, in vinum lætitiæ, & consolationis: Psal. 103. Vinum. Aqua. quia hoc vinū lætificat cor hoīs. Sed quia nō est talib⁹ assueta:ideo Iesus est,quem videt,sed ipsa nō cognoscit eum.Lachrymas em̄ vere cōtritorum comitat cuiusdam iocundæ visionis gaudiū: quia in deserto afflictionis reficit De⁹ H populū māna spiritualis cōsolationis.Sic itaq; Videtur Dus. videt Iesus in meditatione,in cōpunctione,videt etiam in cōtemplatione.Postquam em̄ aīa incubuit meditationi, & post meditationē cō Meditatio punctioni,statim vacat cōtēplationi: quia ex dulcedine q̄ sentit in fine cōpunctiōis iā dilatat spirit⁹ inuisibilis interior, & surgit arcus cōtēplationis. Vnde in lib. de arca mystica dī contēplatio libera mentis,pspicua, in sapiētię spectacula cum admiratione suspensa.Vel fm Hugo.pspicax,& liber animi cōtuitus in res pspiciēdas vsq;quaq; diffusus. Differt aūt a meditatiōe,sicut dicitur in lib.Richardi de exterminatione mali,quia meditationis est perscrutari occulta, contēplationis aūt est admirari pspicua. de hac ergo visiōe Dan.4. Visio capitis in cubili meo. Visio capitis est intelligentia mentis,cubile est trāquilitas cordis,& ocium studiosæ quietis.Visio ergo capitis ī cubili pci I tur,qñ inter studij sui secreta ocia,ad veritatis contemplationē mens hnmana diuina aspiratione subleuat,vt dicit Richardus super Dan. Sunt autem,septem differentiæ contemplationum,prima est in imaginatione fm solā imaginationem,vt qñ respectu visibilium forma ī Gradus. cōsideratione adducitur,& ex eis,quæ videm⁹ sensibus corporeis in creaturis,potentiam,sapientiā,& munificentiā creatoris veneramur, & tunc fm imaginationem solā formatur qñ nihil aliud quęrimus argumentando,vel inuestigamus ratiocinando.Secunda species est in imaginatione fm rationem qñ in ea, quæ in imaginatione versamus rationem quærimus, & inuenimus,& inuentam admiramur. Vnde ī prima specie imitamur res ipsas, ī ista,rōnē, ordinem,dispositionem,& causā,modum, & vtilitatem.Tertia spēs est in rōne fm imaginationē,vt qñ p rerum visibilium similitudines subleuamur in rerum inuisibilium speculationem:& ideo in rōne consistit. Quia his solis, q̄ imaginationē excedūt,q̄ rō cōprehēdit,hoc K est solū in inuisibilib⁹ insistit,tñ fm imaginatiōem dī, qa ex rerū visibiliū imagine trahit. Vñ in rerum inuisibilium inuestigatiōe anim⁹ adiuuat.Quarta spēs est ī rōne fm rōnem,qñ remoto oīs imaginationis officio, animus solis illis ītēdit, q̄ imaginatio nō nouit,sed mēs ratiocinando colligit,et p rōnem cōprehēdit, vt qñ innisibilia nta, q̄ p experiētiā nouimus, & intelligētia capimus,in cōsiderationē adducimus,& p eorū cōsiderationē etiā super mundanorū intellectuū contēplationē assurgimus in rōne cōsistentē: quia hęc visibilia nostra a rōne cōprehēdunt. Et fm solā rōnē ,pcedit,q̄ ex visibilibus per experiētiā non nouit,in hac spē mēs pura intelligentia vtit, & remota oī L imaginatione seipsā intellectiua ingerere videtur p seipsam:quia in primis speciebus,& ñ nō deerat tamen mediante Imaginatione,vel ratione inerat,& ideo ibi videbar instrumētū, & quasi per specnlum hic p seipsam, & quasi per speciem.Quinta species est supra rōnem, sed nō prēter rōnem,vt qñ ex diuina reuelatione cognoscimus ea,qnæ nulla rōne humana, vel ratiocinatione integre inuestigare sufficimus, vt ea, quæ de vnitate,& simplicitate diuinę essentię credimus.Est enim supra rōnem quæ per mentis subleuationē cernimus q̄ ttā scendit metam capacitatis humanę,tamen nō prēter rōnem,qui ei, quod acies intelligentię videt,et si videat ī lumine alieno rō cōtrariari non pōt.Sexta species est supra rōnem,& prę M ter rōnē,vel cōtra,hæc est nobilissima speciēs contemplationis, & tunc animus exultat, qñ ex diuini luminis irradiatione intelligētia cognoscit ea,qnibus humana ratio contradicit, vt sunt illa,quæ de trinitate diuinarum personarū credimus.Vnde primæ duę species sunt in imaginatione: duæ mediæ in ratione, duę vltimæ in intelligentia. In imaginatione,quæ solis sensibus intendūt,in rōne,quæ solū intelligibilius in intelligentia,quæ solū in intellectualib. Sensibilia debentur & visibilia sensu corporeo præceptibilia,intelligibilia rōni,cōprehensibilia intelligibilia sunt inuisibilia,et humanę rōni compræhensibilia.Quarto videtur Deus in oratiōe.Cum enim anima in speculo mentis p intelligentiā,erigitur,& radius intelligentiæ in Deo figit: sicut ex luce generatur calor;ita ex illuminatione intelligentiæ generatur ardor,& sic circa Deum afficitur, & per affectum orationis in Deum protenditur,& magis aīa illuminat,et sic Deus ī oratione videtur. Nume.24.Dixit homo cuius obscuratus ē oculus.Dixit auditor sermonum Dei, qui visione Dei omnipotētis intuitus est, q ca dit,& sic aperiunt oculi ei⁹. Ex hoc verbo colligit,q̄ illi qui frequētius diuinis reuelatiōib⁹ Reuelatio Oratio. contēplatio.

lætifi-

A latificari meruerunt sub tpe orandi maxime lumen gratiæ illuminantis accipiunt, ex qua profunda mysteria cognoscunt, & intelligũt, & quãto profundius, & deuotius afficiunt, tãto limpidius, & subtilius illuminantur. Vnde dr q cadẽdo oculi illuminãtur, seu aperiunt: qa cũ in ofone toro corpore nos ꝓsternimus, qnasi cadimus, & tũc intelligentia, vel sensus aperiunt; vel cadere, est semetipsum ex peccatorũ suorũ recordatione humiliare: in ofone, quo quis corã Deo plus se humiliat, tãto Deꝰ illũ magis illuminat: magis.n. proficimus ad secretorum diuinorum delectationẽ assequendam deuotè orando, quàm inuestigando vel legẽdo, quia, vt dicit Ber. Vnctio plus q̃ lectio docet theologiã. Dr autem cadere, & apertos oculos hre, quia intra seipsum debet rescindere, & in intimis stare, qui vult diuinas reuelationes pcipere. Vnde in monte viderunt Apostoli Christum transfiguratũ: quia qui vult videre Christum, ascẽdat ad cor altum, hoc est ꝓ seipsum tendat in Deũ, vt. s. prius habeat cognitionẽ sui, & inde transcendat ad cognitionẽ Dei. Et sicut melius secreta penetramus deuotione, q̃ rõne: ita melius grãm contemplationis recipimus deuotione, q̃ inuestigatione. Dictum est Salomoni dormienti petenti sapientiã, & scientiã, vt iudicare posset populũ: Populũ sup quẽ cõstituit te regẽ, vt regere possis sapientia, & sciẽtia date sunt tibi. Salomon iste in somno vigil sapientiã petijt, & accepit. Sõnus est quies a illium virtutum cum intẽtione naturalium, qa sopitis sensib. in vegetatione corporis natura efficaciꝰ operatur. Sic dormit Adã, cui rapto in excessu mentis facto facta est diuinitus reuelatio: sic Abraam cum sopor irruit sup eum, sic Iacob videns Angelos ascendentes, & descendẽtes, & dñm innixum scalæ: sic Elyas sub iunipero, cui Angelus apportauit subcinericium, & vas aquæ. Ionę 4. Percussit sol sup caput Ionæ, & æstuabat, & petijt aĩæ suæ vt moreret, quia qñ tadius diuini luminis attingit verticem intelligentiæ nr̃æ, affectus æstuat inflãmatus amore diuinæ bonitatis, intellectus illuminat cognitione veritatis: sed quia inualescente caliditate radius illemore fulguris, & cito ꝓtereuntis intermicat, sõ & disparet: ideo petit aĩa, vt aĩali causa tollat, vt prius cõtẽplet, & diutius cõtemplet. Gen. 28. Vidit Iacob in somnis scalã stantẽ super terrã, & angelos ascendentes, & descendẽtes, & Dñm innixum scalæ, & ꝓmittentem sibi, ero custos tuus quocunq; perexeris. Cõtẽplatiuus in via securius habet somnum, q fruitur consortio, & ꝓsidio Dei, & Angelorum. Et hoc notabile est q Iacob reuertenti ad patriã occurrit Esau, quia viris contemplatiuis, & perfectis q̃liñ blãditur affectio carnalitatis: vnde ambulat Esau cum Iacob, amplexat, stringit, osculat, plorat. Ambulatio spiritualis Iacob, & carnalis Esau est animi voluptas, amplexus voluptas, strictio cupiditas, osculum adulatio, fletus carnalis affectio. Ambulat pedibus, amplectit brachijs, stringit manibus, labijs osculat, oculis plorat. Duo ergo pedes, quibus Esau. i. carnalis affectus ambulat cum aĩo spirituali, sunt leuitas, & vanitas voluptatis: duo brachia diuitiæ, & delitiæ voluptatis: duę manus, quib. stringit rapacitas, & tenacitas cupiditatis: duo labia sunt captatio beneuolẽtię, & ostensio carnalis amicitiæ, q̃ ptinent ad adulationem: duo oculi sunt societas, & cõsanguineitas, q̃ pertinent ad carnis affectionem. Ista sunt q̃ blãdiunt cõtemplatiuis, & pfectis ambulãtib. in via Dñi, q̃ si tibi occurrerint, fuge. Quære lectum Iacob, vbi dormit in dormitorio spũali, vt impleat in te illud Iob. 11. Miseriæ obliuiscẽris, & quasi aquarum q̃ præterierunt, nõ recordaberis, & quasi mundanus fulgor cõsurget tibi ad vesperã, & cum te cõsumptum putaueris, orieris, vt Lucifer, &c. Bene dicit miseriæ obliuiscẽris, qa diuina cõtẽplatione, qua in æternitate oculos mentis figit quasi nihil esse quicquid finem hẽt asserit. Et qa delectat intra gustũ sapientiæ quicquid aduersitatis exteriꝰ tolerat, iudicat leue quasi aquã, q̃ ꝓteritã nõ recordamur: quia pñtes miseriæ sũt quasi trãseuntes aquæ, q̃ exterius tm̃ mœroris tactum infundendo tingunt, sed solidicatẽ mẽtis interiꝰ nõ subuertunt. Sequitur quasi meridianꝰ fulgor cõsurget tibi ad vesperã: qa cum deferbuit in nobis peccãdi feruor, tunc oriẽs cõtẽplationis fulgor. Et quia quãto magis illuminatur, magis se cognoscens illo lumine humiliatur, sita paruitate resiliens exinaniẽ, vñ & magis illuminatur. Ideo sequitur: Cum te consumptũ putaueris, orieris vt Lucifer. Quia Lucifer apparens est præmuncius solis; ita radius contemplationis menti apparens certa est prælibatio æternæ claritatis, sicut gutta fluminis, & scintilla ignis. Et Lucæ 24. Apparuit Iesus duobus discipulis euntibus in via, &c. Vbi aduerte quod discipulis Dñs sub peregrina specie præsentiam suam exhibuit, & postmodum subtraxit; quia veritatem Dei nõ videmus in via sicut in se est, & sicut videbimus in patria. Sed videmus per speculum in ænigmate, & extra domum, & in via, quia per mentis excessum cõtemplatio nr̃a est momentanea, & quasi trãsitoria. Et duo discipuli euntes & ambulantes sunt tõ, & intelligentia humanum modum excedẽtes, & quasi furtim supernã gloriã cõtemplãtes. Dñs autem se lõgiꝰ ire finxit, nec tm̃ recedit penitus, cum gratiam contemplationis subtrahit ad tps, vt perditi requiratur anidius, & habita retineatur diligen-

Humiliatio.

Voluptas. Caro. Tentatio.

Gen. 18.

Ionæ 4.

Gen. 33.

Cor. 13.

Discipuli.

G ligentius: manere autem, & ad eos intrare dñ qñ multa ofonis instantia amissa gratia reparatur. Recumbit aũr, & comedit Dñs cũ discipulis, qñ recuperatione, vel accumulatione gr̃æ gratias sibi referimus de beneficijs snis.

Speculum

Conscientia contemplatiui conditionem hẽt speculi: speculum.n. ad hoc q̃ in ipso resplendeat radius solis, oportet, q̃ sit mundum, tersum eleuatum: similiter cõscientia viri iusti si recipere vult irradiationẽ superni luminis, debet defecari per compunctionẽ, mundari per mortificationem, eleuari per orationem. Constat.n. q̃ speculum non resplẽdet nisi tersum, mundum: resplendens immo si speculum obscurum, & sordidum opponeretur soli plus ostenderetur ad radium solis obscuritas q̃ claritas seu puritas; plꝰ deformitas, q̃ formositas.

Conscientia. Cor.

Exemplũ.

Exẽplũ de ferro rubiginato radijs solis opposito, q̃ nõ illustrat, sed rubigo potius demõstratur. Ideo speculũ cõscientiæ dẽt mũdari, & purgari, vt sit aptũ ad Dei luminis receptionem.

H

De colligationibus malis.

colligatio

QVod facientes colligationes impietatis designantur per vulpes Samsonis segetes vastantes, bonos. s. viros impugnantes. Istę vulpes habent facies distinctas, sed caudas habent colligatas: quia in exteriori apparentia vidẽtur fideliter, & distinctè incedere, sed colligati sunt in malo in suis intentionibus, & in malis, quæ facere intendunt. Can. 2. Capite vobis vulpes quæ demoliuntur vineas. Quære de hoc infra in tabula de concordia fratrum.

Iud. 15.

De Cruce.

I

PRæmisit Elisęus Giezi cum baculo suo, & non est suscitatus mortuus, venit Elisęus, cuius erat baculus, incuruatus est super puerum ascendit, ac oscitauit, & posuit os suum super os eius, & manus suas super manus pueri, & calefacta est caro pueri, & oscitauit puer septies. Misit enim Deus legem in qua cõtinebatur eius passio, & crucis mysterium sub figuris, & ęnigmatibus: vnde nõ est suscitatus mortuꝰ, donec veniret Christus, cuius baculus erat crux, ex cuius passione sortita est efficacia. Venit itaq; Elisęus & incuruat se super puerum, quando humiliauit se formam serui accipiens, & factus vt puer ascendit in crucem, & orauit. Posuit os suum super os pueri, & inclinato capite protendens brachia ad amplexũ oculos sup oculos illuminans tenebras cordiũ nostrorum per fidem passionis, & sic suscitatũ est genus humanum mortuũ. Sed nota, q̃ gradatim suscitatus est puer: quia primo calefacta est caro pueri, secundo oscitauit septies, tertio aperuit oculos. Primò enim in suscitando ad vitam perpenditur motus caloris, secundo actus virtutis substantialis. Hoc fuit q̃ ex memoria passionis, & crucis Christi inflammatur vis operatiua ad operandum quæ prius lasciua, & puerilis fuit. Secundo dilatatur affectiua ex deuotione gratiæ septiformis ad laudandum Deum, & illuminatur intellectiua ad contemplandum. Hoc modo suscitauit Iudas prolem in Thamar, dans ei pro Arrabone annulũ aureum, armillam, & baculũ. Thamar in habitu meretricio venit ad biuũ vbi impregnatur induta terristro: quia anima peccatrix venit ad memoriã crucis: vnde crux in biuio penditur, & ipsum biuium cui formam crucis exprimit induta terristro quod est vestis æstiualis, & tenuis: quia mortificationem carnis habens ex feruore passionis Christi impregnata per gratiam habens pro arrabone retributionis æternæ armillam, quod est ornamentum brachiorum. s. fortitudinem boni operis baculũ memoriam passionis, & annulũ incorruptionis fidei. Et sic pater quòd crux est baculus misericordiæ, quo suscitantur peccatores: est autem baculus pœnitentiæ, quo præliantur pœnitentes. 1. Regum 17. Tulit Dauid baculum, quem semper habebat in manibus, & elegit sibi lapides limpidissimos de torrente quinque. Et misit eos in peram pastoralem: Tulit vnum lapide, & circunducens percussit eum in fronte, &c. Golias improperans populo Dñi, Diabolus: Dauid, vir fidelis, Baculus quem semper habet in manibus, memoria crucis, & passionis, quæ iugiter est tenenda, & ruminanda in cordibus. Quinque lapides de torrente, quinque Christi vulnera. De omnibus eius passionibus & vulneribus eligimus in pera pastorali, id est ad memoriã, & ad nostram refectionem recolimus. Et vnũ illorum circunducẽtes hostem prosternimus omnium illorum vulnerum vnam maximam amaritudinem in nostra memoria voluimus. Sunt autem limpidissimi, ità quòd in eis clarè possimus legere, & suæ passionis amaritudinem, & maximam ad nos dilectionem. Si ergo nos tentat Philistęus iste de superbia, lege in cruce summam anxietatem; hoc maximè timet Diabolus, sicut canis baculum. Est tertio crux baculus perseuerantiæ, quo sustentãtur proficientes, quia tamdiu aĩa proficit, quãdiu perseuerat in ea memoria, & imitatio crucis Christi, quando deficit, tunc omnem spiritualem consolationem perdit, & de vitio in vitiũ cadit. Ezech. quarto: Fili hominis ecce conteram baculum panis in Hierusalem, & comedent panem suum in pondere, & aquã in mensura in solitudine, & angustia, &c. Exod. 21: Si rixati fuerint viri, & percusserit alter proximum suum lapide, vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed iacuerit in lectulo: si surrexerit foras, & ambulauerit super baculũ suũ, qui percusserit operas eius, & impensas in medicos

X

L

Diabolus. Tentatio.

Lapis.

M

Baculus.

A dicos restituet. Rixantur duo viri, qñ homo exterior pugnat cõtra interiorem concupiscentiam, & percutit eum lapide vel pugno, qñ cõquerit de eius nimia duritia, & iniuria nimia. In pugno enim, quinque sunt digiti cõtracti, & palma inuoluta, in quo notantur septẽ opa misericordiæ cõtracta, q̃ dẽnt eẽ per cõpassionem extẽsa. Non moritur percussus sed languet in lectulo: quia nõ peccat homo interior vsq; ad mortalem consensum, & consentiẽdo, sed tñ languet feruore pœnitentiæ interrumpẽdo: sed surgit, & ambulat super baculũ, qñ ex memoria Crucis, & Dominicę Passionis feruenter conuertitur ad opus inceptum. Opus aũt, dietas, et impẽsas in medicos a proximo requirit: quia p pœnitentiã inceptam continuat do-

B nec ex feruore recuperet, q. ex remissione perdidit. Crux etiam est baculus gloriæ, quo pere-

Gen. 32. grinantur, & pueniunt fruentes. Dicit Iacob In baculo meo trãsiui Iordanẽ istum, & nunc cũ duabus turmis regredior: Verba Iacob ad litteram, qui pauper venit in Mesopotamiam, & diues egressus est, Christum significat, qui

Baculum. pauper venit in mundũ, & p baculum Crucis transiens de mundo cum duabus turmis gentilium, & iudęorum credentium reuersus est in cœlum docens nos, necessarium esse baculum Crucis, vt de peregrinatione huius mundi ad

Exo. 12. portum gloriæ transeamus. Renes vestros accingetis, calciamenta habebitis in pedibus vestris tenẽtes baculos in manibus, & comedetis festinãter. Est em̃ phase. i. transitus Dñi: in quo notatur q. si volumus ad portum gloriæ peruenire, vel sacramentũ Eucharistiæ recipere debemus omnem carnalem delectationem

C restringere calciamẽta virtutũ, & opera sãctorum exemplorum p imitationem, tenere baculum crucis Christi p imitationẽ, tenere festinãter. i. auide per fidei integritatẽ, & dilectionis feruorem: immo ꝓpter illam spem, quã habemus de illa btã, & vltima degustatione sumere, vel debemus festinare p bonam operationẽ sicut peregrini vidẽtes noctis. i. mortis approximationẽ: vt perueniamus ad æternæ, & plenę cenę nõ misticę, nec figuratiuę refectione. Crux est illa arbor, de qua dr̃ Gen. 18. Requiescite sub arbore. Et ad qua dr̃ Cãt. 2. Sub vmbra illius quem desiderabam sedi. Et de qua dr̃ in Mat. 7. Arbor bona fructꝰ bonos facit. De cruce, & passione, nota illud Ioann. 20. Vide manus meas, mitte digitum tuum in latus meũ, & cognosce loca clauorum. Quære ꝛ. fol. 10. g. Item in Apocal. lib. deuoratus efficiebat in ventre amaritudinem, & in ore dulcedinem. Quære supra. Item 3. Reg 19. Dixit Elias ad puerum: Ascende respice cõtra mare, & ecce nubecula parua quasi vestimentum hominis

Cant. 8. ascendebas de mari. Quære ꝛ. Item ibidem. Cant. 8. Pone me vt signaculũ super cor tuũ. D Itẽ vidit Iacob Angelos ascendẽtes, & descendentes, & Dominum innixum scalæ. quære ꝛ. fol. 35. In cruce fuerũt quattuor ligna. In cru- Crux. ce pes cedrus, stipesq; cypressus, Oliua tabula, fit tituli brachia palma. Cedrus excellit alti- Ligna. tudine, cypressus odore, palma duratione, oliua suauitate. In altitudine cedri intelligimus eminentiã paupertatis; in cypresso cuius odor medicinalis restringit fluxum sanguinis, medicina pœnitentiæ, & mortificationis, & asperitatis: In palma q̃ est durabilis, in corruptionem, & mundiciam castitatis, donum misericordiæ, & pietatis. Paupertas est beatitudo; Pœnitentia est sacramentum, castitas, virtus, pietas, donum. Isti sunt habitus, qui necessarij E sunt, & sufficiunt ad salutem: Vnde in cruce designantur omnia bona nobis necessaria ad salutem: & ideo crux est signum salutis, quo F potest fidelium corpus. s. & anima consignari: vnde est signum eminentiæ, paupertatis, pœnitentiæ, & austeritatis mundiciæ, & castitatis, exuberãtiæ & pietatis. De primo Luc. 2. Hoc vobis signum inuenietis, &c. De secũdo Eze. 9. Signa Thau super frontes virorũ, &c. Thau interpretatur signum, et habet formam crucis, in quo designatur iugis memoria passionis in cordibus nostris, vt semper corda nostra uatẽt in sanguine Dominicę passionis, sicut pisces in aqua. De tertio Eccli. 45. Corona aurea expressa signo sanctitatis. De quarto Hest. 5. De isto signo clemẽtiæ Rex Assuerus virgam auream tenebat pro signo clemen- Pietas. tię. De ista pietate dicit Bernardus super illud Clemẽtia. Io. 19. Sitio. Domine quid sitis? ergo ne plus te cruciat sitis, quam crux de cruce? tace, et de Bernard⁹. F siti clamas, sed sitis est nostra salus, nostrũ gaudium, plus animarum nostrarũ quã corporis tui cruciatus te tenet. Dicitur aũtẽ crux signũ Dei viui, p q. viuimus in præsenti vita gratiæ, & in futuro vita gloriæ; vita enim consistit in quadam harmonia. 4. Eleemosynarũ qualitatum, quando em̃ non est excessus earum vltra naturam: sic proportionaliter vita spiritualis. Apo. Signum aũtẽ crucis omnem excessum remouet: & ideo vitam inducit. Proue. 8. Qui me in Crux. uenerit: inueniet vitam, & hauriet salutem a Domino. Paupertas signata ĩ cruce remouet Vita. excessum calidi: excedit autem calor innaturalis cum anima igne cupiditatis inflãmatur, sed ex intuitu dominicæ paupertatis in cruce reprimitur, & discrasia ista sanatur. Num. 21. Fac serpẽtem, & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit viuet. Illi ad litteram, qui per desertum transibant ab ignitis serpentibus ex aspectu serpentis ærei curabantur. isti fideles per desertum mundi transeuntes ex fideli aspectu Christi in palo crucis, qui figuram eat-

nis

G nis serpentis nostræ habuit, sed venenum peccati non habuit: sicut nec serpens Æneus habet venenum cupiditatis, & voluptatis à veneno calido eruantur. Pœnitentiæ asperitas reprimit abundantiam, & excessum frigidi. Frigida est anima, quę quodam gelicidio frigiditatis, & corporis pœnitere non vult cõstricta, sed animata virtute, & acerbitate passiõis curtit ad pœnitentiam. Castitas reprimit excessum humidi, humida enim est anima luxuriosa. Gen. 49. De Ruben effusus es sicut aqua non crescas, quia ascendisti cubile patris tui. Hunc excessum restringit considetatio illius mundissimæ carnis, quæ pendebat in cruce. Pietas reprimit excessum aridi: arida enim est
H illa anima, in qua nullus est humor cõpassionis, vel deuotionis, & ideo non viuit, sed cum ex virtute dominicę passionis exuberat deuotio pietatis. Tunc ex illo humore calidę deuotionis, viuit anima spiritualiter. Num. 20. Cũ eduxeritis de petra aquam bibet omnis multitudo, & iumenta eius. Sicut enim percussa petra manauit aqua sitienti, sic dominicę passionis iustitia, quam sancti in proprijs representabãt corporibus effecta est causa vitæ, & iocunditatis æternę: Nam percussa petra, quę Christus est, in latere, manauit aquã regenerationis, de
1.Cor.10. qua totus mundus recreatur, & lauatur: bibebant autẽ de spirituali cõsequente eos petra, petra autem erat Christus. Sicut crux ponitur in biuijs, & quadriuijs, vt peregrini in cruce videant, sic nobis ambulantibus per desertum huius mundi ne erremus in via, debemus respicere ad crucem, vbi ostẽditur nobis via humilitatis, castitatis, paupertatis, pœnitentiæ, & austeritatis omniũ virtutum, per quam debemus incedere. Inspice, ait, & fac secundũ exẽ-
I plar, quod tibi in mõte monstratum est. Respi-
Psal. 63. ce in faciem Christi tui, vnde ad crucem inspiciamus tamquã ad librum, in quo addiscimus tamquã ad auxiliũ, de quo cõfidimus, tamquã ad speculum, in quo pulchre stamus, tãquã ad terminũ, in quo quiescamus. Exo. 13. Erit quasi signũ in manu tua, & quasi mometum ante oculos tuos, & vt lex domini semper sit in ore
Liber. Christus. tuo. Iste ergo liber habẽdus ante oculos cordis per meditationem, in ore per locutionem: in manu per operationem: sicut signum aliquod, vel manu portatur, vel appẽditur, ne res signata obliuioni tradatur. In hoc libro discimus lamentationes pœnitentiæ, carmen miseriæ, væ
Liber. Christus. Ioan. 5. Iustitiæ. Eze. 2. Vel lamentationes cõpatiendo infirmis, carmen cõgaudendo bonis, væ ne simus cum reprobis. & Io. 5. dicitur, quod Hierosolymis est probatica piscina habẽs quinq; porticus. Angelus autem domini descẽdebat secundum tempus in piscinã, & qui prior descendebat post motionem aquæ sanabatur à quacunq; infirmitate detineretur. Piscina
K ista crux: & corpus Christi in cruce quinque porticus quinq; sunt vulnera corporis Christi. Angelus aquam mouet qñ mentes lachrymis resoluitur ex compassione Christi, passi, ex ablutione illius aquæ, sic per compassionẽ mote sanatur mens a quacũq; detineatur peccati infirmitate. Vel piscina ista, quæ est Ierosolymis, & nõ alibi est sacramẽtum baptismi, & confessionis, quæ est in Ecclesia catholica, & non in aliqua alia secta. Et primi Reg. 14. Ascendit Ionatas manibus, & pedibus reptãs, & armiger eius post eum quia ad literã Christus in manibus, & pedibus vulneratus fuit in cruce, vt verus Christianus mortificat' corde, & opere: ascendat post eum spreta omni carnali delectatione. Et sicut modica esca delectationis ponitur in laqueo, & pedes irretiun
L tur. Ita cum attenditur caro Christi per passionem rubricata, pedes delectationum carnaliũ expediuntur. Cant. 3. Egredimini filiæ Syon, ideſt deuotæ, & contẽplatiuæ animæ, & videte oculis lachrymosis regem Salomonẽ in diademate, quo coronauit eum mater sua in die depositionis illius, & I die lætitiæ cordis eius. Mater secundũ carnem Christi fuit Synagoga Iudæorum; quæ verum Salomonem pacificũ regem nostrum corona spinea coronauit. Ipse autem tunc in sanguine suo sibi Ecclesiã desponsauit: quia de latere Christi fluxerunt sanguis, et aqua quibus formata est, et desponsata Christo Ecclesia. Et additur lætitia cordis eius: quia lætitia cordis fuit in passione carnis præ desiderio nostræ salutis, de qua clamabat, Sitio. Luc. 24. dicitur quod post passionem & resurrectionem oblata est domino pars piscis
M assi & fauus mellis. Et Apo. 10. dicitur q̃ liber deuoratus efficiebat in vẽtre amaritudinẽ, & in ore dulcedinẽ tãquã mel. Quia Christi passiones I memoria quasi in vẽtre repositæ dum ibi p meditationem digeruntur amaritudine doloris, et cõpassionis ibi relinquunt, et in ore dulcedinẽ tãquã mel: sed cũ ex intuitu passionis amara sustinentur, relinquunt quãdam dulcedinem. Et hoc figurabant illa duo oblata Christo post resurrectionẽ mel, & piscis. Piscis assus memoria passionis: mel ex vberãtia delectationis cum adest articulus tolerandę pro Christo tribulationis. Io. 20. Infer digitum tuum huc, & cognosce loca clauorũ, &c. Loca clauorũ sunt fontes mẽbrorũ, I quib' de fixi fuerũt claui Christi, vt ide scaturirẽt ingiter misericordiæ riuuli. Per manũ, & digitũ dẽ signat' potestas autoritatis, & claues discretionis, quæ originẽ, & virtutẽ habẽt ex sanguine passionis, ut quilibet peccator possit accendere ad fluenta, & in se experiri efficaciã Dñicæ passionis, vt quilibet hauriat cũ gaudio de fon-

Sentire. Sensus.

A tibus saluatoris. Ergo hoc sentite in vobis, qđ & in Christo Iesu. Sed multi nihil de passione sentiunt, quia nō hñt visum pp incōsideratiōné, seu pp cęcitatē inconsiderationis, & incō passionis, nec olfactū pp rheuma corporalis delectationis, nec auditum pp surditatem obdurationis, nec gustū pp febricitatē ambitionis, nec tactum pp paralisim dissolutæ actionis, ideo mittitur ad puerū mortuum baculus Elisæi crux .s. Christi mittiturnec surgit puer mortuus, quia nō erat vox neq; sensus. Sed vtinam oscitaret septies Elisæus super mortuū, & non esset mortuus, qui nō resurgat, quia si verba illa septem, q̄ Christus in cruce ore suo protulit diligēter attēderemus, vix ēt aliqs, q̄ nō esset paratus mori cum Christo exēplo Petri dicentis, Dñe paratus sum tecum, & in mortem, & in carcerē ire. Septem.n. vicib. sanguinem suum fudit, ex spinis, ex flagellis, ex B quinq; corporis sui plagis, in expiationem septem capitalium vitiorum, in virtuosam ñstitutionem septem sacrorum, Septem facta digna memoria fecit, plorauit, p Iudæorum scelere, orauit, p salute, cōdonauit latroni peccatum, donauit regnum, cōmendauit spiritum patri, matrē Ioāni, Ioānē matri, moriens clamauit ex virtute diuinitatis, expiranit ex infirmitate humanitatis. Septem ēt verba in cruce protulit: Pater dimitte illis, in exemplum liberalis remissionis: Hodie mecum eris in paradiso, in signū liberalis adoptionis: Ecce mater tua, in exēplum dilectionis mīnæ: Ecce filius tuus, in exēplū cōpassionis ffnę. Sitio in exemplum zeli salutis vniuersalis: Cōsummatum est, in signum cōsummatę reparationis: Pater in manus tuas, in signū ardentissimæ & C fidentissimæ deuotionis. De aguo nouello, q̄ est Christus, lacteus humor, & sanguis rubens est egressus: qa exiuit sanguis, & aqua, vt sanguine nos curaret, quia sanguine calido purorum innocētū curat lepra, vt dē in legenda Cōstātini Imperatoris, & multo fortiꝰ sanguine innocētis dñi Iesu ex nimio calore amoris effusi, lepra oīs peccati mūdat. Et exiuit aqua, vt nos lauaret, & mundaret, ac dealbaret: Vñ in Apocalysi dr̄ q̄ lauerunt, & dealbauerunt stolas suas in sanguine agni: Vñ & Xp̄s indutꝰ fuit veste alba, & purpurea. Sument de sanguine hędi, & ponent super vtrunq; postem, & in superliminarib. domorum in quib. comedent illum: qa corpus, & aia dēnt esse sanguine Xp̄i rubricata, & exemplo passionis Christi habēda est patientia. Fel piscis valet ad vnguēdum oculos in quib. fuerit albugo, & sanabunt. Fel memoria amaritudinis passionis Xp̄i. Recordare paupertatis meæ, absinthij, & fellis. Noe inebriatus, nudatus à Canaan illusus, gerit typum Christi in cruce, q̄ inebriatus amore nr̄ę

Sentire. Sensus.
Verba. Loqui.
4. Reg. 4.
Verba. Luc. 22.
Misericordia. Pietas.
Verba. Luc. 23.
Ioan. 9.
Lepra.
Exo. 12.
Tho. 6.
Thren. 3.
Gen. 9.

salutis hō nudus pependit. Canaan illudēs patri, ac per hoc maledictꝰ designat perfidos Iudæos maledictos: Cū tetigisset mulier Iesum cōfestim fluxus sanguinis eius, & sensit corpore, q̄ sanata est: qa aīa mollis, & effeminata, q̄ nō cessat sanguine fluere, ex peccati pp̄ tratione, & delectatione tāgit Iesum memorādo Xp̄m crucifixū, & sentiendo ī seipsa acerbitatē passionis per experimentū fabetahic sibi voluptatem illicitā, & sic curat eius peccatū, & sanguis sanguinem tāgit dum sanguis Xp̄i sanguinem nr̄m restringit, & sistere facit. Factus est sol niger quasi saccus cilicinus, & luna quasi sanguis. Sūsaccus, qa perforato latere exit, qđ interius est: sic perforato in cruce Xp̄i corpore lācea militis, exiuit sanguis, & effectus nr̄æ redēptionis, & luna hoc est aīa ad modum lunæ mutabilis, de natura sua dēt esse quasi sanguis, hoc est rubricata colore sanguinis cōpatiendo, & cōmoriendo eclipsato, & mōrienti soli. Leuaui oculos meos ad cęlū, & sensus meus redditus est mihi, & altissimo E bñdixi: Qñ.n. peccator, qui diu vixit bestialiter sicut Nabochodonosor leuat oculos, & crucē Xp̄i cōtemplat, & incipit videre, & cōsiderare quantum fuit in passione diuinæ dignationis bñficiū, qñ Xp̄s fuit extensus, cōputus, flagellatus, illusus, nudatus, potatus, morte turpissima innocēs cōdemnatus, statim sibi perditus sensus restituit, & incipit dolere, qa ī curritęternā pēnā, amisit gloriā, devorauit sua substātia cū filio, pdigo, & incipit factus sapiēs dicere, Surgā & ibo ad patrem meū: pater.n. stat in solio mīæ crucis, paratus recipere filium, pdigum reuertentē, extendens brachia ad amplexū, & recipiendū, vt dēt calciamēta virtutū amissarū, stolā gr̄ę baptismalis amisisse, & anulū fidei operātis p fidē. Cōtēplāti ergo crucē Xp̄i reddit sensus, vt doloré passionis Xp̄i sentiat, vis cognitiua p cōtemplationē, vis affectiua p deuotionē, vis cōpassiua p imitationem, vis interpretatiua seu laudatiua p gr̄arum actionem. Crux est illud lignū, q̄ aquas Marath. ī tribulationes, & tentationes, quas filij Israel nō poterāt bibere, cōuertit in dulcedinē, hoc est illud acetū, in quo Ruth bucellā panis durā, .s. austeræ pēnitentiæ dēt intingere, qa quātuncunq; dura pnia, in aceto amaritudinis passionis Xp̄i intincta, si palatū oīno infectū non habemus, efficit nobis sapida. Et cōsidera q̄ fecit nobis Xp̄s in latere suo ostiū, vt nos introduceret in cor suum, vt introducti ad fontem caloris cordis sui: inde ad nos ipsos reuertamur liquefacti, sicut resolutio liquoris exiuit de latere eius, hoc est aqua, & sanguis: latus enim, hoc est latitudinē charitatis, nobis aperuit, vt sanguis calefaceret torpentes frigiditate, & aqua refrigeraret ęstuantes cupi-

D
Marci 5.
Apoc. 6.
Ezech. 1.
Dan. 4.
E
Misericordia.
I
F
Ruth.
G

G ditate. Tres.n. sunt, qui testimoniū dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis: hæc tria dāt testimonium suæ veræ ad nos dilectionis, ad excitādā, & reprehēdēdā ariditatē nēc deuotionis. Spiritus, quē ꝓ nobis emisit, aquā, q̄ plorauit, sanguis, quē emisit: vt & nos spiritū reddam⁹ ꝓ spiritu, ipsum intimè diligendo. Aquam ꝓ aqua, lachrymas deuotionis effundēdo: Sāguinē ꝓ sanguine, q. quid est vitæ carnalis in nobis mortificādo: si hoc parum est ad deuo-
Ruth 2. tionē, intinge bucellā in aceto. Acetū, n. dñicæ passionis incitat i nobis appetitū dilectionis, & deuotionis: ex quo aceto, & clauis ei⁹ tanq̄ ex gariofolis debemus facere salsamētū, vt ad deuotionem excitet cordis palatum. Sic à ligno indulcorata sunt aquæ, vt dī in Exodo,
Tribulatio. quia nulla est tribulatio, q̄ appositō ligno crucis per memoriā, & dilectionē non dulcescat.

H In nobis sentire q̄ & i Christo Iesu, vt sentiamus eā, vt signum ad ostendendum, vt librum ad legendum, vt regulā ad dirigendum. Vt signum, qa serpens æneus ostendebat ꝓ signo filijs Israel, & sanabant à serpētib. ignitis, & nos virtute passionis à peccatis: & iō ori eius
Mat. 26. mirrha, fel, & acetum oblata sunt. Ipse aūt cū gustasset, bibere noluit. Mirrha. n. ex terra, fel ex carne, acetum ex vino corrupto oriunt: & nos amaritudinis auaritiæ, carnalis cōcupiscē-
Christus. tiæ rancoris, & malitiæ respuamus. Vt librū: ipse. n. est liber noster extēsus, sicut alphabetum puerorū, vt in ipso legere valeamus, eius. n. opera sunt operum nostrorum sigillum, & bulla, q̄ scribit in cordib. nr̄is nō incausto, sed sanguine p̄cioso. Cuius libri litterę sunt caritas, qua pro nobis mori voluit, & alia virtutū

I opera, q̄ nos docuit. Sicut. n. dicit Greg. Deus in carne apparuit, vt humanā naturam admonendo excitaret, exēpla p̄bendo accenderet, moriendo redimeret, resurgendo glorificaret: Vt regulā: crux. n. est sicut perpēdiculum, vel regula cementarij, vt fm eā oia nostra opera dirigant, & quicquid est obliquū ī operib. nr̄is fm rectitudinem istius regulæ dirigatur.
Gen. 28. Statim vt sentijt vestimentorum fragrātiam, benedicens ait: Ecce odor filij mei, &c. Vestimenta Iacob sunt humanitas Christi, quib. diuinitas fuit velata, vt nobis appareret in carne visibilis: q̄ reddunt fragrantiā, & odorē, qñ ex cōsideratione passionis, per q̄ scissa sunt ista vestimenta mouetur anima ad deuotionē, & ex deuotione ad gratiarum actionem: ideo sequitur, benedicens ait: Ecce odor, &c. quia anima in illa deuotione concipit Christum, & in gratiarum actione quasi conceptum parit, sicut ex odore masculæ plantæ impregnatur fœmina planta. Et quia anima in illo statu exuberat abundantiā gaudiorum spiritualiū, vt magis videat sibi, q̄ sit in paradiso q̄ in terra: ideo sequitur. Ecce odor filij mei sicut odor K agri pleni. Mortuus est, qui considerans Christi passionem nō liquescit in corde suo dolore passionis: nā adamas sanguine hyrcino frāgitur. Ipso moriente, sol lumē retraxit, petræ scissæ sunt, monumēta aperta sunt, mortui surrexerūt, velum templi scissum est, terra tremuit. Sic hęc omnia insensibilia vocem dñi clamantis in cruce, & eius mortem senserunt. Multū Sentire.
est cor mortuum, & insensibile, q̄ nō mouet ex mortis Christi cōsideratione, quia putridū est membrum; quod non sentit dolorem capitis, si. n. cepę & allia gustata extorquēt lachrymas ab oculis, quanto magis degustatio, & recordātio mirrhæ, & aceti, & absinthij, & fellis debent elicere à nobis lachrymas com-
4. Reg. 4. punctionis, & deuotionis? Non erat in puero vox, neque sensus, neque suscitari potuit per baculum Eliśei, donec Eliśeus incubuit su- L
per eum, & posuit os suum super os eius: & oculos eius, &c. Non erat vox neque sensus; quia in desperatione nō est gratiarum actio: M
nec vox confessionis, nec sensus contritionis, nec suscitatur ad baculum Eliśei, quia non cōuertitur ex timore diuini iudicij, donec verus Eliśeus, qui se coaptauit homini, ponat os suum super os eius: hoc fuit satisfaciendo in passione, gustando acetum contra peccatum ore perpetratum in ligno vetito. Vel ponit os super os, qñ eum recipit ad osculum reconciliationis, & oculos super oculos p̄ respectionē, Peccator
miserationis, sicut respexit Petrum post abnegationem, & incepit Petrus flere amare. Vel certe ponit os sup os, inspirādo ei⁹ vocē cōfessionis: oculos super oculos, eliciēs lachrymas cōpunctionis: Manus super manus, per opera satisfactionis, & sic se incurvat, vt eum erigat: & calefit, caro pueri per feruorem dilectionis, quod fit per virtutē passionis. & puer ōscitat septies, qñ compungitur timore creatoris, & supplicij dānationis, qñ cōpungitur ex pudore, quia offendit patrem creatorē, redēptorem, & remuneratorem: qñ confitetur humiliter, simpliciter, & fideliter. Ex hac ergo cōpunctione ꝓcedente ex timore duplici, & pudore duplici, cōfessione triplici implentur septem oscitationes, quasi septem oris apertiones.
Num. 35. Postq̄ pontifex obierit, homicida reuertetur in terram suam. Mortuo, n. summo pontifice, profugi exules, qui casu perpetrauerant homicidium, reuertebantur in terram suam: qnia per mortem summi pontificis Christi nos reuertimur ad cœlestem patriam, de qua eram⁹ exules. Facies lauinam de auro purissimo, in Exo. 28.
qua sculpes opere cælatoris sanctum dño, ligabisque ea vitta iacintina, & erit super quē aram imminens fronti pontificis. In hac ergo lamina scriptum erat sanctum dño. i. ineffabile no-

A le nomen dñi,quorum significatio est principium vitę passionis,q̄ debent imprimere fideles memoriter in cordib. suis lancea quæ perforauit latus eius ꝓ baculo pastorali siue arundinem in dextera. Summus Pontifex semel
Leui.4. in anno pro peccato suo vitulum immaculatum offerebat,cuius sanguinis partē inferebat ad altare aureum, & aliā partem infundebat in introitu tabernaculi ad basim altaris holocausti,& ex illa parte aspergebat septies populum.Ille offerebat pro peccatis ꝓprijs sanguinem alienum;Christus ꝓ peccatis nostris sanguinem proprium;ille fundebat partem sanguinis in altari interiori,& partē in exteriori: Christus vero sanguinem suum fudit ꝓ ecclesia triumphāti,& pro militāti;quia triumphāti ꝓficit sanguis Christi ad eius perfectionem,militāti ad eius redemptionem. Septena
B veli aspersio,septena est sanguinis Christi aspsio:quia effudit in circuncisione,in ofone, in flagellatione,in coronatione,in manuum perforatione,in pedum cōfixione,in lateris apertione,vt esset in nobis perfecta purgatio. Altare autem huius Pontificis, crux fuit in qua missam cōsummault dicēs loco. Ite missa est, consummatum est:& inclinato capite emisit spiritum. Bene inclinato, vt quasi ꝓ pudore vultum suum abscōderet ex verecundia,q̄ fiebat ei,vel vt gratias agēdas ꝓ malis illatis diceret,qui gras agens caput crucifixorib. inclinauit,vel vt os suum protēdens ad osculum te
Gen.49. reciperet. Qui manus extendebat ad amplexum,vel vulnus lateris tibi ostenderet. Lauabit in sanguine vuæ pallium suum.Quia in sāguine Christi,q̄ est illa vua,q̄ duo viri portabāt in vecte vno,vt dī i hb.Nu.fidelis lauat &
Apoc.7. dealbat stolā suā quotidie,sm illud: Venerūt de magna tribulatione, & lauerūt stolas suas,
Gen.37. & dealbauerunt eas in sanguine agni. Intinxerunt tunicā Ioseph Christi.ſ. Saluatoris in
C Apoc.6. sanguine hœdi.Factus est sol niger, quasi saccus cilicinus,& luna quasi sanguis.Sol.i.ecclesiæ claritas, & stabilitas nigra est per Christi cōpassionem. Luna.i. Synagogæ instabilitas
Ecclesia. Sol. sanguinea pp sanguinis Christi effusionem, quem effudit eum corrodendo, flagellando, manus cōfigendo,pedes perforando,latus aperiendo.
Exo.12. Præcipit,q̄ ponat sanguis agni super vtrunq; postem in superliminari, vt transiens exterminator videat sanguinem illum, & nō noceat eis hoc est vt habeat memoria sanguinis & passionis,in intellectu per fidem,in affectu per deuotionem,& tunc non timet exterminatorem diabolum,qui vt dī in Apo. Latinè dī exterminans,& sic nō timens exterminatoris malitiam secure introducit ad gloriā pp quod morientib. ostendit crux. Ex virtute autem sanguinis Christi martyres euolant sine
Diabolus. purgatorio:quia eius virtute aīa ab omni sorde mundat. Et hæc mundatio figurata fuit in
D mundatione,q̄ fiebat per ignem. Circa aurū Nnm. 31.
& argentum. Ipse.n.quasi ignis conflans, & Mala.3.
mundabit,&c.Sicut ex visione sanguinis aīalis,& odore acuitur canis venaticus ad venan- 1.Mac.6.
dum,elephas ad pugnandum. Ostendent Elephāti sanguinem vuæ;& mori ad acuendum eum in ꝓlium:sic cōsideratio sanguinis Christi, & passionis animat nos ad seruiendum fortiter,delectabiliter,vtiliter;fortiter aggrediendo,sustinendo,perseuerando.Christus decepit, & interfecit Diabolū sicut Hydr⁹ Cro- Humilitas.
codillum, Hydrus.n.limo se inuoluit deglutit̄ à Crocodilles,sed illęsus custoditur in ventre eius, & resoluto dissipat voratorem,& eo mortuo viuus exit:sic limo nſę carnis vestitus dās ventrem Diaboli.ſ. infernum intrauit infernum momordit,quia foramen fecit dum liberauit electos,& Diabolo ligato quasi mortuo viu⁹ exiuit.Sicut quatuor ligna, q̄ sunt in
E Crux. cruce declarāt, vt dictum est ꝫ. sic luminaris
Ecclesia. dispositio crucis eius declarat mysterium.Nā in cruce ab vno puncto,quod est in medio ꝓcedunt quattuor lineæ,vna sursum,alia deorsum, tertia dextrorsum, quarta sinistrorsum.
Affectio. Huius aūt dispositionis mysterium inuenitur cum à voluntate nſa quattuor affectiones ordinātur,vna sursum cum diligimus Deum super omnia,vna deorsum cum timemus eius iudicia, una dextrorsum cum speramus eius ꝓmissa,vna sinistrorsum cum dolemus,& plāgimus nſa peccata. Tertio declarat mysteriū
Figurę. crucis ī figurarum expositiōe.Figurat.n.crux in re legali,naturali,artificiali,mirabili. Res legalis est ab institutione, naturalis à natura, artificialis ab arte, mirabilis à Deo figuratur ita ꝙ crux in re legali,vt in altari holocausti.
Exo.27. Sicut.n.in illo altari cremabātur holocausta: F ita in cruce caro Christi vera fuit pro salutē humani generis immolata.Figuratur in re naMat.13. turali,ut in thesauro. Simile est regnum cęlorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo præ gaudio illius uadit,& emit agrum illum:quia abscondita est crux pœnitentiæ ab oculis mundanorum,& carnalium, & emenda per abdicationem omnium tpalium,ut habeamus cęlestem thesaurum. Figurat in re artificiali,ut in arca Noe,per arcā.n. Gen.6.
mundus saluatus,& per crucem homo liberatus est. In hac arca se tuent uiri spirituales,ut inueniatur ab eis reqes.Cum nō inuenisset co- Gen.8.
lumba vbi requiescret pes eius,reuersa est ad arcam:sic deuota anima nō inueniens quietem in rebus talib. labilib. sicut aqua, reuertitur ad crucē,& ibi quiescit,& nidificat in foraminibus corporis Christi,sicut columba in foramnib.petræ;& in cauerna macerię,ut dī

G Can.2.Figuratur in re mirabili.Nume.17.In virga Aaron de qua dr ibid.Reuersus Moyses inuenit virgam Aaró germinasse in domo Leui, & turgentib⁹ gemmis flores eruperant,& sic inuenit mysterium crucis i altari holocausti.q̃tum ad amoris inflámationem,in thesauro agri,q̃tum ad boni operis multiplicationem, in area diluuij,q̃tum ad orationis deuotionẽ, in virga q̃ floruit,q̃tum ad status nr̃i reparationem:quia p ipsam prius aridi & mortui floremus bonis operibus. Vnus militum lancea latus Xp̃i aperuit,vt rupto pariete,muro diuiso, facto ostio p clauem regiam via nobis ad cameram amoris.s.ad cor Xp̃i patris,vt ibi incalefacti vsq; ad cordis nostri liquefactiõem passionis stigmatib⁹ cõsignemus,vt patuit in beato Franc. Iudic.6.Ligauerunt Achior ad arborem manibus,& pedibus. Achior frater meus montanus,Christus est frater hostiet per assumptam humanitatem:montanus per excellentẽ deitatem,in cruce ligatus clauis in manib⁹,& H pedib⁹: hæc arbor posset appellari Sicomor⁹. Luc.19. Ascendit Zacheus in arboré sicomorum,vt videret Iesum: Sicomorum ficus fatua crux est fm reputationẽ gentibus.i.gentiliter & voluptuose viuentibus stultitia in qua inuenit Iesus,quia solus in cruce inuenit.Eleuauit Ioseph vocé cũ fletu, q̃ audierũt Ægyptij omnisq; domus Pharaõis,et dixit fratrib⁹ suis ego sum Ioseph,nec poterãt rñdere nimio terrore pcussi. Vocé cũ fletu Ioseph eleuat,cũ intuitus cordis nr̃i desiderium Xpo ex cõpassione venditionis suæ p loq̃lam gemitus,& oculorũ lachrymas in nobis declarat.Et cũ se esse verũ Ioseph ,p nobis passum cordi nostro loquitur,cũ vox ista audit,& Ioseph tecognoscitur, Ægyptus aïa.s.peccatrix cõuertitur,et fratres territi, q motus interni de tã repentina mutatione; & I cõuersione sunt stupidi.Quasi signũ in manu, & quasi monimẽtũ ante oculos tuos &c.Si.n. in manu Xp̃i adhuc est signũ quasi cicatrices quas reseruat, vt eas patri repræsétet ,p nobis, vt triumphũ suum circũferat , vt gratitudine bonorũ ,puocet,vt malos cõfundat, q aspiciẽt in manibus,quas cõfixerunt.Nos ergo cõsiderare debemus corde, ore, opere:hoc é signum in oculis,in ore,et in manu:vt habeatur in memoria sicut illud,p appẽditur ante oculos. Et attende p si arbor frequẽter irrigata bene fructificat qualẽ,& q̃tum fructũ facit arbor crucis Xp̃i sanguine affluentissime irrigata.Dr p q signum Thau in fronte habebãt,mortis iudicium euadebãt oés alij cuiuscumq; essent ætatis sexus aut cum dæmonis gladio tradebãtur. Hoc est signum quo viso hostis fugatur,errans dirigitur,cœlum aperitur.Si tñ exemplum crucifixi ad iustificationem suam imprimant moribus,qui signum crucis ad munimen sui imprimunt frontibus,& illius viuant lege, cuius k amãtur fide,alioquin fallaciter miles caracterem regis gestat,cuius præceptum non seruat, nec recte se illius tuetur signo, cuius non paret imperio.Hoc est signũ Thau in fronte habere,crucis opera imitari.Sic I Apo.14.Quatuor millia habẽt nomen in frontibus eorum. Gen. 39. Ioseph præ ceteris fratribus pulcher facie,decorus aspectu,innocens actu,prudens intellectu venditur,vt suos a morte redimeret humiliatus vsq; ad ergastulum,exaltatus ad solium,nomine nouo vocatus saluator mundi,p sonã exprimit Saluatoris.Fac serpẽtem æneũ; Num. 21. et pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum viuet, vulnerati enim occulta tentatione Diaboli Xp̃m in cruce pendentẽ per compassionem aspiciamus,& viuemus. Nam si tentatur de honoribus,inueniet mortem vilissimã; si de diuitijs nuditatem paupertinam,si de delicijs mortem acerbissimã, si de concupiscentijs virginitatem purissimam. Et sic cõtra oés l infirmitates inuenit medicinam sanatiuam. Aquæ reduidabunt d latere dextro. Sequitur. Eze. 47. Sanabuntur & viuent omnia,ad q̃ venerit torrés. Quia aperto latere Christi inde exierunt aquæ,& sãguis quibus uiuificamur,aqua qua mundamur,sanguis quo uiuificamur,uita em nostra in sanguine est,& tunc maxime est uerum cum ad intima nostra sanguinem illum trahimus, ut uiuat in corde nostro memoria passionis eidem uniti per dolorem,& sensum compassionis. Lauabit in vino stolam suam,& Gen.49. sanguine uuæ pallium suum. Quod impletur in eis,qui considerantes excessum Dominicæ passionis,cõpatiuntur eidem in mortificatione carnis,& exultatione mentis:nec deficiunt martyrio, licet martyrium deficiat eis ingitet habentes in memoria sanguinem Dominicæ Passionis. Vinum rosatum conficitur ex rosa confricata,& uino:rosa hæc,in qua est triplex M color rubeus,aureus,uiridis . Caro Xp̃i aurea precio, rubea passionis exercitio,uiridis refectionis præmio,confricata flagellis,attrita spinis,perfossa lancea, & clauis:iunguntur huic rosæ infinita millia martyrum tãquam aliæ rosulæ.Martyres qui pro Christo passi sunt sanguinem suum in confessione huius rosati vini miscuerunt,& illi,qui pati uolẽtes,& se mortificãtes se cum Xpo crucifigunt,hoc est vinum electorum,vinum germinãs virgines.Zach.9. Quo inebriati deuoti nihil sẽtiunt de punctionibus tribulationũ,aut uanitatum huius mundi,cuius memoria dulcis sicut uinum Libani. Hoc uino inebriatus est Christus,ut alij libentius bibant.Gen.9.Plantauit Noe uineam, & Ose. 14. bibens uinum inebriatus est,& nudatus in tabernaculo suo . Nec mirũ ita enim forte erat hoc uinum, p cum deberet illud bibere præ

fortitu-

A fortitudiē ei⁹,i.timor⁹ passiōis sāguinē sudauit: & ita inebriat⁹ est hoc vino, ꝙ more ebrij oīa sua dedit,discipulo matrē,matri discipulū, latroni regnū,Iudæis corp⁹,militib. vestes,patriam. Et sic totaliter spoliatus est,& nudat⁹ & inebriat⁹,vt Noe.Fracta lucerna Gedeonis verū lumen apparuit: & fracto corporis alabastro ex odore vnguēti omnium virtutū domus Ecclesiæ plena fuit.Leuit.24.& Ioā.12. Vt sit panis in monumentū oblationis Dñi.Oblatio Dñi passio est sup q̄ ois nra satisfactio fundat', & ita oblationis dñi satisfaciendo reminiscimur,tunc aūt est ista satisfactio pfecta,cū quatuor ista concurrunt,q̄ in passione dñi fuerūt, s.corporis afflictio,oro,eleemosyna,& restitutio ablatorum. Crux dñica est arbor viuifica, quæ pōt dici arbor malus.Sub arbore malo suscitaui te,ibi corrupta est mater tua,ibi violata est genittix tua. Arbor malus signum crucis,in quo singularis saporis,& odoris fructus pependit, & fructuum eius vbertas perseuerans in Christianis omnib.in perpetuum non marcessit. Huic ligno fidelis aīa per deuotionem subdita dū Saluatoris sui honorat patibulum,& adorat sub eo,sustentat' ad vitā,& gloriā.Ibi corrupta est,&c.Quia Eua,q̄ fuerat mr̄ viuentiū nuncupata,ibi mr̄ morientiū est effecta,sibi & posteritati suæ corrupta,& īaīa, & in carne violata:quia originali peccato obnoxia,&necessitati mortis addicta rea,reos,mortalis,mortales,dupl'r misera,dupliciter miseros parituta.De hac arbore Iudith.6. Ligauerūt Achior ad arborem manibus & pedibus Achior Christū in cruce: huius arboris rami, sunt exēpla patientię:& de ista arbore Dan.4. Arbor in medio terræ, &c. Crux est virga ad quam debent accedere pœnitentes pro culpæ remissione,laborantes pro sustentatione,orantes pro exauditione. Vox sanguinis Abel clamat ad me de terra;vtiq; clamat vindictam cōtra peccatores, quia quoties mortaliter peccamus, toties sanguinē Christi fundim⁹: fm ꝙ ait Apostolus ad Heb. Rursum ait crucifigentes filiū Dei. Accessistis ad nouī testamēti mediatorem & sanguinis aspersionē melius loquentem,q̄ Abel,videte,ne recusetis loquētē. glo. Melius loquit' sanguis Christi q̄ sanguis Abel:quia ille vindictā,iste veniam clamat:ille damnationē,iste saluationē:ille persecutoribus pœnā,iste,p pſecutorib.indulgētiā implorat. Filij Israel illā dié habebant valde solēnē, in qua egressi sunt de Ægypto, & de Pharaonis tyrannide liberati. Mementote diei huiꝰ, in qua egressi estis de Aegypto,de domo seruitutis,qm̄ in manu forti eduxit vos Dñs.Sic legit Hester 5.ꝙ dies illa in qua regina Hester, pcurauit liberationē Iudæorū & suspendium Amā in trabe excelsa, p q̄ oīa designat libera-

Dare. Misericordia.

Leui.24.

Pœnitētia Can.8. Arbor.

B

Fructus.

Virga. Crux.

C

Gen.3.

Heb.12.

Sanguis.

Exod.13.

tio populi fidelis de manu diaboli,& victoria, D quā Christus habuit in cruce de antiquo hoste; nos debemus illā dié solēniter celebrare. Christus fuit figuraliter in Ioseph venditus, in Isaac ligatus,in Iob consputus, in Samsone illusus,in Ieremia flagellat⁹,in Abel & in agno paschali mortuus,& immolatus,i Iona tumulatus,in Samsone,qui media nocte surrexit.& tulit ambas portæ fores resu scitatus,in quolibet peccāte quotidie audit',& in eius vera cōfessione resuscitat'.Ista septē pcesserāt in figura,q̄ nunq̄ implere potuerunt,nisi p Xp̄m,iuxta illud Apoc.5. Agnus occisus septē signacula aperuit:quia Xp̄s occisus p̄dictas septem figuras impleuit. Rupti sunt oēs fontes abyssi, & cataractæ cœli apertę sunt:qa in cruce Xp̄i cataractæ. i. viæ cœli,oēs. s. viæ misericordiæ Dei ostensæ sunt;fontes in corpore Christi rupti sunt,quia ruptū est latus, pedes, manus humanitatis assumptæ abyssalis grā cōtētiuę lęc. E oīa in cruce sunt rupta non ad effundendum aquas diluuij ad submersionē, sed ad effundendū sanguinē redemptionis,& aquā ablutionis ad humani generis purgationē,& sacramentorū institutionem. Vidi in medio sex virorum, Ezech.6. qui portabāt in manib.vasa mortis, virum indutū lineis,qui habebat atramentariū scriptoris ad renes,cui dictū est: Transi per mediā ciuitatem.Sequit': Sup quem non videris signū Thau omnes interfice: A sanctuario meo incipietis.Viri portātes vasa mortis sunt executores diuinæ iustitiæ i iudicio:Thau crux est Christi;Thau in fronte portare est operib. crucem Christi imitari,ciuitas Ierusalem status Ecclesiæ,& Christianitatis. Quicūq; ergo Thau in fronte non habuerit, quicunq; opera crucis nō tenuerit, cuiuscunq; sit status,conditionis, aut ætatis,recipiet iudiciū mortis:qui verò in frōte habuerit,securus ad gloriā intrabit. Sed multi sunt qui Thau portāt solo nomine, de q̄b.Apoc.3.Nō habes ꝙ viuas, & mortu⁹ es. Alij portāt lingua,quorum sermo multus, & fructus nullus:atramentariū scriptoris in latere viri induti lineis est vulnus laterale Saluatoris,qui indutus fuit lineis carnis virginis cū atramento huiꝰ vulneris. Cōsignati sunt fideles Thau in baptismo in quo imprimit' Xp̄i character,que multi delent malis operib.deturpādo.Et est notabile,ꝙ sequit':A sāctuario meo incipite,ꝙ de religiosis clericis,& p̄latis malis intellr, q cōtrario noie sanctuarij designātur, qa debēt esse alijs sanctiores.Illos ergo durius, crudeliꝰ in inferno ꝓpicite.Et merito,quia sanctuariū est pollutū īmunditia,cōculcatū ignominia,cōbustum auaritia,depopulatū indeuotione,& irreuerētia.Quod cū trāsirent filij Israel p desertū,occurrit eis Amalech pugnans cōtra eos: Sed dum Moyses stans in mōte vir-

Signum. Iudiciū.

Ecclesia.

F

Clerici. Prælati Religiosi.

Exo.17.

G gī leuabat Amalech vincebat,&c. Amalech,
Diabolū. qui interpretat lingens sanguinē figurat Diabolū qui filios Israel. ſ. Christianos euntes ad terrā ꝓmissionis per desertū huius mundi impugnat,sed vincit dū virga crucis manib. elenat,hoc est operib.demōstrat,ꝗre ⁊.fol.26.b.
Pugna. Qđ virtute crucis peccata in cōfessione lauantur. Vñ figuratur per virgā Moysi,cui⁹ virtute in mari cōfessionis, & lachrymarū rubro per doloré,& cōtritionē Aegyptij.i. peccata submergunt in virtute crucis,oīa dona spūalia & gīæ nobis donātur.Vñ figuratur per illā arbo
Dan.4. rem quæ erat in medio terræ:Altitudo eius nimia ꝓceritas ei⁹ cōtingés cęlū.Aspect⁹ illius vsq; ad terminos vniuersæ terræ:folia ei⁹ pulcherrima,& esca vniuersorū in ea.Hæc est arbor de qua dicit Ambr.Crux fidelis inter oēs, arbor vna nobilis.Hæc Xpi sanguine irrigata
Ambrosi. copiose ꝓtulit fructū vitæ.Hæc arbor ad literā plātata fuit in medio terrę habitabilis:Quia
Crux. Arbor. Ierusalē,vbi passus est dns sita est quasi in me
H dio terræ.Hui⁹ arboris est altitudo nimia,quia infinita est virtus Xpi,& efficacia:eius ꝓceritas cōtingit cęlū,qa virtus crucis aperit nobis regnū.Nā est clauis,sine qua regnū cœli non potuit aperiri.Aspectus arboris est vsq; ad fines terræ,qa per virtutē crucis,& passionis cō gregātur, & saluātur electi de omnib.partib. mundi,& de omni gente. Folia huius arboris pulcherrima:sunt crucis & Xpi in cruce pendētis carismata,mysteria,dona,exępla.Fructus
Fructus. huius arboris describitur nimius,qa per virtutem crucis & Christi oblati in cruce cunctis fidelib.datur salus.Immo ab ista arbore colliguotur oīa dona,& genera gīarū.Et concludi
Sap.12. I tur ꝙ esca vniuersorū in ea:quia ex cruce accipiuntur omniū malorū remedia, & omniū bonorū dona vt dicamus illud:Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa.Et hoc est ꝙ dicit Ambr. lib.de virgi.Oīa nobis Christus est,si vuln⁹ curare desideras,medic⁹ est,si febrib.æstuas,fons est,si granaris iniquitate,iustitia est, si auxilio indiges virt⁹ est,si cęlum desideres via est, si tenebras fugis,lux est,si cibum q̄tis,alimentum est. Gustate ergo & videte qm̄ suauis est Dns. Est ét scala per q̄ ascendimus ad cęlū.Vñ figurata est per scalā Iacob,q̄ vsq; ad cęlum pertingebat,in qua innixus immo crucifix⁹ est dns.
Scala. Duo latera dininitas, & humanitas. Gradus scalæ Christi exępla,q̄ oīa fuerunt pęnalia: qa ab angustia p̄sepis vsq; ad patibulum crucis nō inuenies nisi vestigia pœnitētiæ & paupertatis.In hac Angeli, viri.ſ.angelici descēdunt per exępla mortificationis, & ascendunt per gustum contemplationis: Ascendunt ad Dei contemplationē,descēdunt ad ꝓximi ædificationē,& informationē.De viro cōtēplāte crucē,& passionē Xpi dicit Apo.19.Vidi & ecce equus albus,Xp̄s ad p̄liū contra Diabolū ani- K
mosus alb⁹ pp carnē virgineā immaculatā assūptā.Et q̄ sedebat sup eū.ſ.Dei filius,sup assumptā humanitatem, vocabatur fidelis,& verax, & cū iustitia iudicat, & pugnat. Vestitus erat veste aspersa sanguine,& vocabatur nomē ei⁹ verbū Dei.Et exercitus q̄ sunt in cœlo.ſ.in Ecclesia sequebātur eū. Expone totā autoritatē.
Quidā sunt tm̄ sub palma sedētes,qdā in pal- Palma.
ma ascendentes,quidā tm̄ folia capientes, qui Canu.
dā fructū palmæ apprehendentes. Primi sunt imperfecti qui pœnitētiæ palmā nō p̄nt ascendere,sed nituntur sub vmbra palmæ sedere.Figuratū est Iudith 5.vbi dr q⁹ Delbota sedebat sub palma, q̄ nomine illius vocabatur. Solet q̄ri quies sub arbotib. pp vmbræ refrigeriū,q⁹ 7
est aīæ imperfectæ necessarium,q̄ patitur ęstus tentationū,& inflāmationes diuersorū desideriorum,in quo quieuit aīa fatigata.Ad vmbrā palmæ.i. crucis sedere, vt pœnitentiā agat ad L
modū passionis dn̄icæ sub vmbra illius frāgun tur,& refrigerātur æstus vitiorū, & refrigerat incendium libidinis, datur prandium spūalis cōsolationis,vt possint dicere illud Cāt.2.Sub vmbra illius,quē desiderabā sedi. Alij sunt q de sessione nō sunt cōtenti:immo volont ascēdere,& Iesum contemplari, sicut legit⁹ qnod Luc.19.a.
Zachęus ascendit in arborem sicomorū. Per istū figurant illi,qui volunt contēplari crucis mysteriū:sed huic dr descende.i.humiliare:qa oportet ad sobrietatē sapere:nā scientia inflat. Alij nō sunt contenti,si sedeāt,vel cōtemplentur,sed capiunt folia,quia mysteria crucis p̄dicant verbo,cuius fructus est in cibum,folia in medicinam.Alij non sunt his cōtenti:sed fru- Ezec.47.
ctus apprehendunt corpus macetando.Ascen Can.7.a.
dam in palmam, & appreheodam. In cruce M
fuerunt quattuor ligna. Pes crucis fuit de cedro,stipes de cypresso, transuersale de palma, tabula apposita de oliua.Figuratum est Eccli. 24. Quasi cedrus exaltata sum, &c. Hoc autem factum est,quia genus humanum pp pri- Crux.
mum peccatum quadruplici miseria fuerat Peccatum originale.
cōdemnatū.ſ.pęnæ ignominia,acerbitate,diu Pœna.
turnitate,irremediabilitate. Hanc quadrupli- Ligna.
cem miseriā plangit Dauid dicens: Qm̄ sagit- Psal.37.
tæ tuæ iofixæ sunt mihi.Dñi sagittæ sunt pœnæ illatæ: consequens ignominia describitur cum subditur:Putruerunt,& corruptæ sunt cicatrices meæ:diuturna, Tota die contristatus iogrediebar: irremediabilis ,Non est sanitas in carne mea.Ieremias 30. Pessima plaga tua.
Item acerbitas : afflictus sum & humiliatus sum nimis. Cedrus in pede significat quòd crux est remedium ignominiæ. Sicut enim cedrus quanto altius radicem habet, tanto superius ramos extendit, sic est in passione Christi: quia quanto est reputatus omnium

nouis-

A nouissimus,& in ignominia ꝓfundus,tãto est
præ oĩb.gloria exaltatus. Cypressus ét fuit in
stipite ad designãdũ,ꝙ pãssio erat in remediũ
acerbitatis: erat.n.lignũ,quo cõburebat corpus mortuorũ,vt inde respiraret odor ne sentiret cadauerũ fetor.Palma quæ est arbor diu turna Iob 29.Sicut palma multiplicabo dies, ad designãdũ ꝙ crux est in remediũ æternitatis pœnæ,Eccli.24.Quasi palma.Quartò apposita est oliua ad scribẽdũ crucis titulũ, in qua positum fuit Iesus Nazaren.Rex Iudeorum,in quo designat, ꝙ passio Christi est in remediũ irremediabilitatis pœnę.Et sic ꝑ quatuor ligna crucis designant quatuor remedia cõtra quatuor pœnas ꝑ peccatũ inflictas.Et huius crucis mysterium reperimus in quattuor Apostolis
B distributũ:nã solũ quattuor Apostolos legim⁹ crucifixos Petrũ, Simonẽ Cananeũ, Andreã, Philippum. Sup illo verbo vt possimus comꝓhendere cũ oĩb.sanctis,q̃ sit lõgitudo,&c. Dicit Aug.in fine 2.de doctrina Christiana.i.cruce cuius latitudo dr̃ in transuerso ligno, quo extẽdunt manus,lõgitudo vsq; ad ipsam latitudiné,quo à manibus,& infra totum corpus affligit. Altitudo autẽ a latitudine sursum vsque ad summũ,cui caput adhęret.Profundum verò,ꝙ fixũ in terra abscõdit.Quo signo crucis oĩs actio Christiana describit.s.bñ operari in Xp̃o,ei pseuerãter inhærere,sperare ecclestia, sacra nõ profanare. Qui hoc facit crucé
Gen.28. Xp̃i cum sanctis oĩb.cõprehendit.Vidit Iacnb in somnis scalã, & dñm innixũ scalæ,&c. Scála est crux cuius latera sunt amor, & timor,ꝙ surgũt ex cõsideratiõe passionis,& meritis pas
C sionis.Timor surgit ex primo: Imputat.n.mihi,mors Christi si ipsam male viuẽdo cõtẽpsi,
Hebr.7. & ideo timendum.Rui sum crucifigentes. Amor surgit ex meritis.Ro.8.Proprio filio non pepercit.Gradus scalæ sunt virtutes ascendentes in cœlum ꝑ mysterium crucis, vt de virtute in virtutẽ sic ascensus in Syon.Sunt autem quindecim virtutes quasi 15.gradus scalæ, vñ Dauid cantat 15.Psal.graduales,quinq; ptinẽt ad statum pœnitẽtiæ, quinq; ad statum actiuæ, quinq; ad statum cõtẽplatiuæ,quinq; sunt angustiæ pœnitentiæ, quinq; incõmoda actiuæ, quinq; defect⁹ cõtẽplatiuæ,qnib.quasi 5.gradib.est distincta à beatitudine.Cõtra hoc sunt 15.gradus ascẽsionis,quos cõtinet mysterium crucis , quinq; angustiæ pœnæ sunt,prima de culpa,scda de pœna æterna,tertia de pœna purgatorij,quarta de acerbitate pœnæ præsentis, quinta de incursu Diabolicæ tentationis. Cõtra hos sunt 5. gradus virtutis crucis, primus liberatio à culpa.Num.21.Fecit Moy. serpẽtẽ æneũ:Serpẽs æneus virtuosus est Xp̃s suspẽsus in patibulo crucis q̃ serpẽs dr̃ pp similitudiné carnis pẽccati,secundus liberatio a gehenna.

Virtutes.

Scala.

Gradus.

Ascensio. Crux.

Christus.

Præcepit 6.viris,& 5.viri sunt 5.angeli tnrto D
res in pœna.Signũ Thau crux:pcutere,in infer Ezech. 9.
nũ mittere.Sex ét d causis torquẽt ꝓ cogitatione,delectatinne,locutione,cõsensu, opere,cõ
suetudine. Decretum erat nisi rex virgã auteã Hester 5.
porrigeret Assuer⁹ intellr hoc est De⁹,palatiũ paradisus,atriũ exteri⁹, ꝑsens sæculũ:interius vero iudiciũ,exteri⁹ atriũ intrãt hoies nascentes,interi⁹ moriẽtes . Nõ vncatæ sunt nẽs aiæ nõ purgatæ.Omnis anima q̃ intrat atriũ interi⁹ nõ vocata p gfam cõfessionis, & cõtritiõis absq; dubio dãnat,nisi ad ipsam extẽdat vitga dñicæ passionis anteq̃ intteoat p gfam cõpunctionis.Terti⁹ est liberatio à pœna purgatorij.
Eleua virgã.Quartus est mitigatio pœnæ præ- Exod. 17.
sentis.Venerunt in Marach,&c.Lignũ illud ẽ crux.Quintus grad⁹ ab incursu Diabolicæ tẽ tationis.Treno 3.Dabis ei scutũ.Quinq; incõ Vita.
E modа vitæ actiuæ sunt,labor,inquetudo,defect⁹,sollicitudo,turbatio,q̃ oñdunt in Martha, Lu.10.quia satagebat oñdit labor: quia circa freqnens ministetiũ,inquietudo:quia petebat auxiliũ à sorore,oñdit defectus:quia vero dr̃ à dño sollicita es & turbaris , &c. oñdit turbatio,& sollicitudo,turbatio ex affectionib⁹, la- Virtus.
bor ex operatione inquietudo ex cõsuetudine, Crux.
defectus ex infirmitate.Cõtra hoc sunt 5.v̄tutes crucis, prima spes retributionis cõtra laborem.Apoc.11.Datus est mihi calamus:quia retributio mensurat omnib.fm mẽsurã crucis, vnusquisq; mercedẽ accipiet fm laborẽ suũ. Scda virtus est cõsolatio cõtra inquietudinem
Sub vmbra illi⁹. Tertius est tobit cõtra defe- Can.2.
ctũ.Gen.22. In baculo meo transiui Iordanẽ istũ.Quarta ditectio est cõtra sollicitudiné.Ps. Virga directionis.Qninta securitas cõtra turbationẽ exiguo ligno cõmittũt homines, hoc F
est nauis qua trãsim⁹ ꝑ mare huius mũdi,quinque ẽt sunt defectus cõtra vitã cõtẽplatiuã,primus,ignorãtia lectiõis, scds inutilitas meditatiõis,tertius tẽdiũ ofonis,quartus tepiditas de uotionis,quint⁹ catẽtia diuinæ cõtẽplationis. Virtus.
Cõtra hoc sunt quinq; virtutes crucis, prima Crux.
est intelligẽtia lectionis,crux.n.reuelat abscõdita. Dabo clauẽ Dauid hæc est clauis,q̃ aperit,& nemo claudit, secũdus fruct⁹ meditatio- Esa.22.
nis,crux.n.est ille vectis,in quo duo exploratores portauerunt botrũ vitis q̃ portant botrũ virgo Maria.Duo viri cogitationes,& desideriũ.Botr⁹ humanitas passa , q̃ debet portari in desiderio & cogitatione: Terti⁹ est virtus ofonis.Stabo in vertice mõtis habens virgã:Quar- Exod.17.
tus feruor deuotionis.Iudic. 6. Extendit Angelus summitatem virgæ . Panes azimi, id est mundæ cogitationes:carnes.i.pię affectiones. In virtute virgæ crucis dñicæ accenduntur. Quintus grad⁹ est illuminatio,& dulcedo cõtemplationis . 1. Reg. 14. Extendit Ionatas

G summitatē virgę Ionathas intelligitur colum
ba,& designat cōtēplatorē. In virtute igitur
dñicę crucis gustat dulcedo diuina ex qua seq
Psal.37. tur illustratio,q̄ est cōtēplatio.Gustate & vide
te.Gen.37. Tulerunt tunicā Ioseph intinctā ī
sāguine,&c. Ioseph Saluator Aegypti Christ⁹.
Tunica corp⁹ eius ītinctū sanguine passionis,
Iacob Deus pf: est aūt tunica polimita p diuer
sos ornatus cōuersationis,vel diuersa vulnera,
& opprobria q̄ sustinuit,vel diuersos ornatus
Ecclesiæ.Nā alios dedit apostolos,alios marty
res,&c.vel pp ornatū sacramētorū.Est incōsu-
tilis,vt df in Ioā.19.pp indissolubilē amor est
& desup cōtexta p totū,quia oēs actus eius ni-
mia charitate operiebant.Hæc est vestis pode
ris.i.talaris.De qua df ī libro Sap.18. In veste
poderis,q̄ habebat,totus erat orbis terrarum,
&c.Quia oīs pfectio virtualis ,p informatione
H toti⁹ mundi ibi erat descripta.Hæc df vestis ta
Gen.2. laris,quia tegit, & ornat totū corp⁹ Ecclesiæ,
Flumina. De hac dicit Iacob:Tunica filij mei est.Fluui⁹
egrediebat de loco voluptatis.i. Xp̄s de vtero
virginali.Quatuor flumina egrediunt ab illo.
Primus lachrymarū.Luc.19.Scds sudoris.Lu.
22.Tertius sanguinis Zach. 9. Quartus aquæ
de vulnerato latere.Multiplex est effectus cru
cis,& sanguinis Christi. Primo.n.lauat,& se-
cundo vinificat,& hoc in baptismo.De 1.Ap.
1.Dilexit nos & lauit nos.De 2.Leuit.17.Aīa
oīs carnis est ī sanguine. Clamat misericordiā
cōtra desperātes.Heb.12. Melius clamat item
q̄ Abel iustificat à culpa. Ro.5. Iustificati in
sanguine recōsiliat pēnitentes.Colos.1. Recō
silians p sanguinem figuratum est.Leuit.4.V-
bi præcipit de sacerdote faciente delinquere
populum immolabis vitulum.Altare est fides
Crux. trinitatis: Quatuor cornua altaris describunt
I Ephes.3.Vt possitis comprehendere cū oībus
sanctis quæ sit lōgitudo, latitudo,sublimitas,
Virtus. & profundū.Latitudo bonitatis,siue caritatis:
Ro.11. Longitudo æternitatis, sublimitas maiestatis,
Eccl.1. profundum sapientię. O altitudo diuitiarum.
Altitudinem cœli & lati, &c. In his quattuor
offendit peccator Deum:bonitatem siue cha-
ritatem offendit, qn̄ peccator bonum incom-
mutabile,quod nobis daturus est,dimittit pro
bono commutabili:æternitatem spernit,quan
do pro vna momentanea dilectione æterna
gaudia dimittit,& pœnam æternam incurrit:
Maiestatem offendit, quia ipsam non timet,
nec honorat,nec reueretur.Offendit,quia nec
ei adhæret, nec ei credit, defendit à triplici
malo pœnæ,culpæ,tentationis. Figuratum est
Exo.12. Sumetis agnum immaculatum, &c.
Per superliminare significatur pars superior
rationis, per vtrumq; potestas intellect⁹ & af-
fectus,qui dēt intingi in sanguine Xp̄i,& sic li
berabit aīa à malo.Item animat ad bonum 1.
Mach.6. Elephanti ostēdebant sanguinē vuæ, K
& mori. Sanguis vuæ expressus in torculari
crucis,est sanguis Christi. Delectat affectū in Sanguis.
amorem Christi,Iob 39.Pulli eius lambūt san
guinem. Per pullum aquilæ qui irreuerbera-
tis oculis respicit solem, designatur aīa conte Religio.
platiua irreuerberatis oculis respiciens passio
nē Christi non reuerberando oculos.i.uon va
gando p cogitationes,nec per turbas affectuū
deordinatorū. Satiat,desiderium aīarum pfe- Eucharis.
ctarū.Io.6.Caro mea verè est cib⁹, & sanguis
meus vere est potus. Firmat per perseuerantiā
finalem Heb. Testamentum cōfirmatū in san
guine.Testificat,quantum ad futuram beatitu
dinem.1.Ioan. 7. Tres sunt qui testimonium
dant in te.Spiritus.i.prauitas cōscientię,aqua
scilicet cōpunctionis,sanguis.ſmemoria Dñi
cæ passionis. Redimit mortuos quo ad solutio
nē reatus Apo.5.Dignus es Dñe.& 1.Petr.1.
Non corruptibilibus auro redempti estis, sed
precioso sanguine. Educit eos à pœna caren- L
tiæ visionis Dei. Tu quoque in sanguine. In- Zacha.9.
ducit in gloria. Heb.9. Per proprium sanguī-
nem introiuit, & Apoc.19.Vestiti veste aſper-
sa sanguine.Bonos glorificat.Exa.63. Quare
rubrum est vestimentum tuum. Can.5. Dile-
ctus,candidus & rubicundus.Si sanguis Abel
innocens clamat vindictam : quantomagis
sanguis Christi,qui in quolibet mortali effun
ditur,quia in quolibet Christus crucifigitur ?
Crux Christi est virga fertilis fructificando.
Num.17.Inuenit Moyses germinasse virgam, Num.17.
& turgentib.gemmis eruperant flores,quę fo- Virga.
lijs dilatati,in amigdala defirmati sunt:quia p
virtutē crucis aīa concipit bonū propositū,flo
ret opere meritoriū,fructificat per perseueran
tiā ad finalē terminū gloriæ.Absq; vlla cūcta- Hester 5.
tione nisi rex virgā auream,&c.Hac virga teti
M git Hester.i.matrē suā. Rex, Christus ad pedē
crucis, q̄ corruit colore mutato in palloré &
lapsa sup ancillā.i super sororē suā reclinauit
caput.Desiderabilis cōtēplādo 1.Re.14. Exē
dit Ionatas summitatē virgæ, q̄ habebat in ma
nu sua,& intinxit ī fauū mellis, & cōuertit ad
os suum,& illuminati sunt oculi eius.Delecta
bilis in portando, Psal.22.Virga tua, & bacu
lus tu⁹ ipsa me consolata sunt Esa.30. A facie
hui⁹ virgæ pauebat Assur virga percussus. Est
aūt crux nobis data in signū,qa ē datū,p batio Signum.
nis argm̄, directionis documentum,exinanī-
tionis experimentum.Signum autem virtutis
crucis fuit veli scissio,terræ motio, monumen
torū apertio,petrarū collisio,mortuorū susci-
tatio.Et data est crux signū directionis errā-
tibus,ad reuertēdum, pugnantibus,ad trium-
phandum deuotis , ad contemplandum 1.Pa-
ralip.18.Abysai filius Saruiæ percussit Edom
in domo salinarum, &constituit in Edō præ-
sidium,

A fidium,vt Idumęa ſeruiret Dauid, Abyſai ſalutare patris interpretat',& ſignificat Chriſtũ. Saruia interpretat' incerta caritatis viam. Edõ ſanguineus nr̃i ſanguinis ſitibundus. Idumęa terrena eſt natura humana de terra ſumpta.. Dauid manu fortis,vultu deſiderabilis D̃ⁿ pater Abyſai itaq; filius Saruie.i. Chriſtus filius Mariæ pcuſſit Edõ in valle ſalinariũ.i.diabolũ i paſſione miſeriarũ,vt Idumęa.i.tota humana natura ſeruiret Dauid.i.Deo p̃ri.Crux é illud lignũ vitæ ī medio paradiſi.De qua dr̃ ī Ge.9. Signa Thau ſup frontes virorũ dolentiũ, &c.

Virtus. Nota hiſt.vſq; ad medium 10.c. Sex viri ſunt ſex virtutes,fides,ſpes,tẽperãtia,prudẽtia,fortitudo,iuſtitia. A via portæ ſuperioris,q̃ reſpicit ab Aquilo veniunt: Quia à Chriſto,qui eſt via hoſtiũ porta ſuperior reſpiciens Aquilonẽ p corporis mortificationẽ colligunt', & in ipſo reperiunt'. Quilibet dictorũ virorũ hẽt vas interitus in manu: quia q̃libet harum virtutũ eſt contra vnã radicem peccatorum mortaliũ.

B Vir in medio earũ eſt caritas,q̃ nõ eſt p̃ciſe cõtra aliqd peccatũ, ſed vlr cõtra cõcupiſcentiã

Charitas. cuiuſcunq; illicitũ: vñ eſt in medio oĩum virtutum,quaſi fundm̃,& cẽtrũ, ſicut Sol in medio

Euchariſ. planetarũ,& euchariſtia in medio ſacrorum,à qua oes virtutes formã,& efficaciã hñt. Iuxta illud 1.Cor.13.Si linguis hoĩum loquar,& angelorũ,&c. Attramentariũ ſcriptoris vulnus lateris Saluatoris,ſeu memoria paſſionis,q̃ dẽt eſſe principl'r in illo, q Deũ diligit. Incauſtũ ſanguis Chriſti:ſed ad renes dẽt portari,qa in corde dẽt ingitet teneri.hi oẽs iuxta altare æneum volunt ingredi:quia p̃dictis dẽt cõſcia, q̃ eſt altare vbi ſacrificantur bona, continuè cuſtodiri,& cum ſic p̃dictis aĩa cuſtodit',tunc gloria dñi.i.gr̃a Dei ad limẽ domus aſſumit'. Dr̃ aũt prædicto viro:qd ſtat in medio,vt p ci-

C uitatẽ Hieruſalẽ trãſeat, & quos nõ inuenerit ſignatos p̃dicto incauſto,i.qui in caritate non ſunt,vel. i. eos qui veritatẽ dñicæ paſſionis, & reſurrectionis denegãt,vel.i.eos q crucẽ Chriſti nou hñt in fronte.i.in operib. ſed ſolũ ī verbis ſenes,iuuenes,cuiuſcunq; ſint conditionis interficiant.Sed à ſanctuario iubet incipere.i. à corde,qd eſt ſanctuarium,& camera Chriſti. Et primo à viris,& ſeniorib.i.à peccatis q̃ magis opprimunt,& quib.anima diutius fuit in fecta,& hoc vſq; ad paruulos, vt nihil uõ ſignatum,nõ cõformatũ cruci Chriſti remaneat in

Charitas. Iudicium corde.Super quem aũt videritis Thau,nõ occidatis:qa qui in caritate inuenient' in die iudicij p̃dictam ſuiam nõ timebunt,vel ſup quẽ .i.bonos conceptus Chriſto,& eius cruci conformes nõ interficiatis, ſed potius ad opus deducatis.Sequit' in prin. 10.c.Dixit ad virũ qui

Rota. indutus erat lineis ingredere in medio rotarũ,&c.Cherubin eſt diuina maieſtas, ſub quo

ſunt tria paria rotarũ,ſ.creaturæ ſẽſibilis,ſcri D
pturæ intelligibilis,eccleſiæ militãtis. Si itaq; amor mediũ iſtorũ ingrediat' diligẽter,ſ.inquirẽdo Dei potẽtiã in creaturarũ,p̃ductione,Dei ſapientiã in ſcripturarum editione,Dei bonitatẽ in eccleſiæ & ſacrorum inſtitutione, colliget, & videbit q̃ Deũ ſuper omnia diligere dẽt. Et tũc duę manus, quib.capit' Deus implẽtur primitiis amoris. Apo.16.Tertiꝰ angelꝰ effudit phialã ſuam,&c.Tertiꝰ angelus eſt Chriſtus qui venit ſub tertia lege, ſ.gr̃ę, qui effudit phialam ſuã,i.fregit corpus ſuũ, & naturã aſſumptam vnguento virtutũ plenã per paſſionẽ acerbiſſimã ita q̃ factus eſt ſanguis. Effudit E
aũt ſuper fontes & flumina:quia ſacr̃m baptiſmi recipit efficaciã ex Chriſti paſſione acerba de fonte baptiſmi purgãtis.Zac.13. In die illa erit fons,de flumine ẽt baptiſmi.Apoc. oſtẽdit mihi fluuium aquæ ſplendidum,&c.

De Diuitys.

QVOD tpalia pp Deum debent cõtẽmi. Act 7.
Surgeus Paulus de terra apertis oculis nihil videbat.Quere ſupra.Itẽ de diuite qui ſepultus eſt in inferno. Quære ſupra.Diuites aſſimilant' araneę: videmus. n.cũ Luc.18. Paupertas
quanto labore araneę de proprijs inteſtinis ſanié egerunt,egeſtã in fila extenuant,fila in texturã ſubtiliſſimã diſponunt tã modico uẽto, quod textũ eſt impellit', impulſa diſſipatur,diſ Cupiditas
ſipata nõ reintegratur.Et ſic auari, & amatores diuitiarũ illud qd cũ ſudore, & labore multo cõgregauerũt,uno flatu,aut mortis, aut furti,aut alterius caſus amittunt. Vel ſic. Abſalõ Auaritia.
aſpirans ad regnũ figurat ambitioſum,qui in quercu ſuſpenditur, dum ad altitudinẽ ſtatus tpalis iudebitè per deſiderium eleuatur.Ioab, F
qui interpretat' inimicus eſt Diabolus.Tres lãceæ tres ſunt ſpes ſuperbiæ, quib.cor ambitioſi trãsfigitur, indignatio cordis,iactãtia oris, oſtentatio opetis,2.Reg.18.Accidit ut Abſalon occurrit ſeruis Dauid ſedens in mulo,cũque egreſſus fuiſſet mulus ſubter condenſam quercum,& magnã,adhęſit caput eiꝰ quercui: & illo ſuſpenſo inter cœlũ,& terrã,mulus cui inſidebat,pertranſijt. Tulit Ioab tres lãceas in manu ſua, & iuſixit eas in corde Abſalon: In quo ſignificatur peccator dimittens pœnitentiã,p q̃ obtinuit venã impugnãs patrẽ Dauid dum recidiuat per culpã. Hic per capillos ſu- Tẽporalia
ſpendit',qñ per tpalium abundãtiam in ſuperbiam eleuat':ſuſpenditur aũt ad quercum,quę porcorũ fert paſtum,et eſt arbor patula nõ culta,qñ ex abundantia tẽporalium cadit in luxuriã,q̃ patenter eſt vbiq; diffuſa:in quib. operibus Dæmones,qui ſignificant' per porcos immundos delectant': ſed illo pendente mulus p
tranſit, quia peccatore in peccato pſeuerante Mors.
caro ad mortẽ defluit: mulus.n.ex equo,& aſina ge-

G na generatur. Equus est feruens, asinus hebes:
Caro. quia caro nostra hebes est ad bonum, feruens ad malum. Tres lãceas in corde eius infigere, est de tribus gñibus peccati, ad quæ inducunt tpalia conscĩam vulneratã hẽ: Nã inducũt ad
Tẽporalia supetbiã, ad immunditiã, ad malitiã, et oppressionẽ pauperũ. Tpalia sunt illa turba, q̃ impediebat Zachæum, ne posset videre Iesum. Quę re supra fol. 32. b. Democles nõ vno lõgi⁹ prãdio regni necessitatẽ tolerauit: quia cũ repẽte cæpisset vibrari mucro districtus e lacunarib. qui videbat ĩ iugulũ purpurati ruiturus, vtpote pondere minarũ, & equinę setę filo ligatus, inde prosiliens illa refugit celeritate diuitias, delitiasq; regales tyranni Dionysij, qua solent celeritate appeti, sicut dicit Isidorus Luc. 13.
Concupiscentia. Mulier quæ hẽbat spiritum infirmitatis annis 18. erat inclinata, nec poterat sursum respicere. Aĩa per cõcupiscentiam terrenorũ efficit
H muliebris, inconstans, lasciua, & mollis, infirmitatis spiritus est concupiscentia, q̃ multo tẽpore detinet aĩam, & quotidie in fenibus crescit, nihil aũt est, q̃ ita reddat aĩam btutalẽ, & impediat à visione Dei, & cõtemplatione cęlestium, sicut terrena cõcupiscentia. Per terrã, q̃ fuit maledicta, cor terrena diligens figuratur: quia terra est infima dignitate, & fęx elementorũ significans terrena, q̃ debent à viro spirituali, vt fęces hẽ, & esse infimæ æstimationis. Terra est minima quãtitate respũ aliorum elementorum, designans tpalia, q̃ sunt minimæ durationis. Terra est frigida qualitate, terrena significãs. Mat. 19. Ecce nos reliquimus oĩa, &
Religiosus. secuti sumus te. Quid ergo erit nobis, Amẽ dico vobis, &c. Itẽ Mat. x. Qui reliquerit domũ, aut fratres, aut sorores, aut pẽm, aut matrẽ, aut
Gen. 19. agros pp me, &c. Sed nõ sic dimisit Sodomam
I vxor Loth, q̃ respexit retro. Nõ sic peruersi Iudæi, qui nauseantes super manna cœlesti desiderabant porros, cepas, & allia. De diuitib. dẽ Isa. 1. Manus vẽ sanguine plenæ sunt: quia
Iudex. Principes. Prælati. quilibet morsellus eorum est sanguis pauperum, qui in mensis diuitum enmeditur. Et de ipsis dẽ in Ieremia. In alis eorum inuentus est sanguis aĩarum pauperum, & innocentium. Sicut allia tradit scĩa, ex eisdem sumus, & nutrimur. Et quia religio fundata est ad imitationẽ pauperis Christi: ideo postquam religio diuitias peperit, filia matrẽ propriã suffocauit: nã
Religio. Diuitiæ. pauperias genuit religionem, religio diuitias: diuitię vero destruxerunt religionem, qua destructa non solum spiritualia, sed ẽt dissipata sunt temporalia; & ita a paupertate voluntatis meritoriæ, iustè redacti sunt ad paupertatẽ necessitatis vituperosæ. Sicut ebrius contemnit omnia, sic ebrii spiritu Dei contemnunt tẽporalia: vnde Petrus argentum & aurum non est mihi, sed ad pedes Apostolorum agrorum precia ponebant significantes pedib. cõculcãda, q̃ indigna erãt manib. contrectari. Matt. 7. Descendit pluuia, flauerunt venti, venerũt flumina, & irruerunt in domũ illã, & cecidit, fuit ta. n. erãt super arenã. Cor. n. habẽs ĩtẽtionẽ ad sterilitatẽ tpaliũ, q̃ sunt sterilia dispergibilia, vt arena, mõ inquietatur ex pluuia carnalitatis, mõ ex flumine cupiditatis, mõ ex vẽto elationis. Et iõ cadit, quia nõ est fundata super petrã
Religio. verã paupertatẽ Christi. Sicut quasi insensibilis aqua fluminis cauat terrã, sic possessio tẽporaliũ conscĩam terrenã. Riu⁹ aqua fluit, cauat terrã si põt torrẽs trãsire p agros sine læsione satorũ, & tu te corruptibilia ista sine vulnere mẽtis possidere posse cõfidito. Inde est q̃ multis, qui vellent in religione Deo seruire, diabolus ꝓcurat aliqd bñficium tpale, vt resiliant a ꝓposito, & submergunt ĩ flumine, & mari huius mundi. Sicut cani ne euadat submersionẽ, lapis ligat ad collũ. Mulier accepit duas alas,
Apoc. 12. L vt volaret in desertũ. Sed serpẽs, q̃ persequebat mulierẽ, misit ex ore suo aquã tanq̃ flumẽ,
Exod. Vmbra. vt eã trahi faceret à flumine. Quãtq magis corpora inclinant, tanto vmbræ fiũt lõgiores, & quãto magis surgũt, & ascendunt, tãto vmbrę sunt minores, & breuiores: vñ poeta vesperum describẽs, dicebat: *Maiores cadũt altis de mõtibus vmbræ.* Væ nobis, quia declinauit dies, q̃a
Ierem. 6. lõgiores factæ sunt vmbræ vesperi, plãgens illos, q̃ quãtomagis ad finẽ, & mortẽ accedunt,
3. Reg. 19 tãtomagis umbrã tpalium diligunt. Proiecit se Elias, & obdormiuit in umbra Iuniperi. Iuniper⁹ est arbor aculeata, & tẽporalia ista designat, q̃ sunt anxietate culpæ, & pœnæ, quasi aculeis plena, vñ dñs cõparat diuitias spinis, sub
M cui⁹ umbra obdormim⁹, cũ ex amore tpalium nos ipsos negligimus, & quasi securi torpem⁹: tẽporalia. n. spinæ Iuniperi sunt, quia dum trahunt ad delectationẽ quasi pungendo lacerãt mẽtem. Radix Iuniperum cibus eorum, q̃
Iob. 30. exponit Greg. de anaritia, q̃ est radix omnium vitiorum. Sed hę vmbræ, sub quib. per delectationem obdormimus inclinant, qñ cõsiderata
Vmbra. tpalium vanitate & breuitate, à nobis cõtemnunt, vmbra. n. sequitur fugientem, & fugit sequentem. Similitudinem hẽt corporis, & non est corp⁹, tñ à melãcolicis timetur: cum tñ magis sit similitudo, q̃ veritas. Sic est de diuitijs.
Thob. 1. Tho. fugiens nudus latuit. Nudus la-
Diuitiæ. tet qui non solum superflua, sed etiam necessaria relinquit. Sunt aũt diuitię fugiendę, quia habent ex parte materiæ vilitatem, ex parte finis infructuositatem, ex parte durationis breuitatem; non enim sunt aliud aurum, argentum, & similia, nisi quædam terræ egestiones, & stercora: quòd qui fugiunt, quasi liberati ab igne euadunt. Sicut Loth descendente igne in Pentapolim fugit in ciuitatẽ paruã Segor.

Gen.

A Gen.9.Eſt ciuitas hic parua ad q̃ poſſum fugere,& ſaluabor in ea.Ignis.n.concupiſcẽtię terrenæ ferè totum mundum depopulauit. 1.ad Thimot.6.Qui volunt diuites fieri,incidunt in tentationem,& in laqueum Diaboli, & in deſideria multa inutilia, & nociua,quæ mergũt hoĩem in interitum,& in perditionẽ. Tu aũt homo Dei hæc fugæ.ſ. tentationẽ, & laqueum nõ intelligit ſe miſer vinculis.ſ.aureis,& argenteis ligatũ, & illaqueatum poſſideri magis,q̃ poſſidere diuitias,q̃ mergũt hominẽ in interitũ:quia aurũ,& argentũ natura grauia ſunt,& eruuntur ab inferis:& ideo cũ auaritiæ rubiginẽ ſibi cõiunxerint ſuam repetũt originẽ, & miſeros ſui amatores ad inferna demergunt. Qui ergo naufragiũ fugis cut plũbũ amplecteris?Et ideo tu homo Dei hæc fuge.Securè dormit in lectulo,qui ſua omnia collocauit in cœlo.Eſa.14. Paſcentur primogeniti pauperũ,& pauperes fiduciaſiter agẽt, B requieſcent.Pauperes dñr primogeniti, quia in hæreditate æternę beatitudinis primo à patre ſuo remunerati:vnde pauptas ſpiritus prima eſt beatitudo.Mat.5. Beati pauperes ſpiritu,&c.Hi requieſcẽt,iõ,quia deſtituunt oĩa mũdano gaudio.Gen.8. Cũ non inueniſſet colũba vbi reqeſceret pes eius,reuerſa eſt ad Noe. Quia mẽs ſpiritualis nõ inueniẽs requiem in fluxibilitate rerũ tpalium reuertit ad Chriſtũ, vt in ipſo requieſcat. Nã Noe interpretat requies.Itẽ I.u.12.Aĩa mea habes multa bona. Quære ſupra fo.8.Diuitiarum cõgregatio, & aggregatarum putrefactio inducit fętorẽ, & tollit quietem.Iere.48. Fertilis fuit Moab ab adoleſcentia ſua requieuit in fęcibus ſuis: p̃ſumptuoſorum vana eſt requies, deludunt.n. ſomnijs,& cogitationib⁹ vanis. Duæ catenæ, quibus Petrus in carcere ligat gerens typum C peccatoris ſunt,cõcupiſcentia in acquirendo, & auaritia in cuſtodiendo,& retinẽdo. Tpalia ſunt mola aſinaria, q̃ alligata collis diuitũ ſubmergunt eos in ꝓfundũ iniquitatis,& tandẽ in profundũ inferni. Exo.15.Deſcenderũt in profundũ quaſi lapis.Væ ergo illis,qui hãc demerſionem putãt gloriã, & quanto profundi⁹ in cęno viliſſimo immergunt, tãto ampli⁹ gloriant.Sap.5. Diuites ꝓ ſtatu ſuæ dãnationis ſic dñt:Quid nobis ꝓfuit ſuperbia,aut diuitiarum iactãtia,quid cõtulit nobis?trãſierũt hæc oĩa tanq̃ vmbra, & ꝓmittit, viã dñi ignorauimus,Ibidem ergo errauimus a via veritatis,& lumen iuſtitiæ non illuxit nobis,vmbra cũ nihil ſit aliqd eẽ vt. Luna mutabilis tpalia deſignat:ideo ſicut ex interpoſitione lunæ inter nos,& ſolẽ ſol eclipſatur:ſic vbi amor tpaliũ interponitur inter nos,& Deũ,radius gratiæ eclipſatur,vt nõ illuminet hemiſperiũ nię noſtræ. Eccleſ.27. Stultus, vt luna mutatur: Quia ſm bona eius trãſitoria,quę fluunt,& re D fluunt variat:bona ergo trãſitoria tãto reddũt hoĩem ſæpe deteriorẽ,quãto ſuperiorem:accedunt.n.qdã ad Deum per diguitatis gradũ,& Prælatus. recedunt ab eo per vitæ demeritum ſicut luna quanto magis ſoli cõiungit,tanto magis propria luce priuat.Viri ſpirituales.& cõtemplatiui debẽt terrena dimittere,ſ cui⁹ ſignũ Elias aſcenſurus in cęlum reliquit pallium ſuum.4. Reg.2.Apo.12. Cauda draconis traxit tertiã partẽ ſtellarũ ſecũ. Cauda draconis eſt cauda aurea,& argentea, q̃ facit draco, per q̃ trahit ſecum in terrã morientium,& inferiorum viros,qui vñr ſpirituales,& tñ eis cõſentiunt,& tertiã partẽ,quia nõ bonos ꝓlatos, nec bonos clericos,ſed cupidos eis cõſentaneos. Sũt duo Fons. fontes in Græcia, quorum vnus memoriã, alter obliuionẽ auſert.Primus eſt abundãtia di- E uitiarum,q̃ tollit memoriã beneficiorũ Dei, q̃ bibunt Ægyptij appetẽtes aquã turbidam, relinquentes fontẽ aquæ viuæ. Iere.2. Fõtem dicit, quia ſemper fluunt ad nos Dei beneficia,ſicut à fonte ſcaturiente. Alius fons auferens obliuionẽ eſt paupertas : hæc.n.reſuſcitat hoĩem,quaſi mortuum,vt cogitet de Deo, & memoret eius. Et in Cãpania dñr eſſe fon- Fons. tes,q̃ reddũt mulieres ſteriles. Hæ ſunt aquæ ambitionis,q̃ neſciunt fœcunditatẽ boni operis.3.Reg.2. Conquerunt filij Prophetarum ſpecialiter de ſterilitate aquarum. Et Luc.16. Fili recordare, quia recepiſti,&c.Nunc autẽ hic conſolatur,tu vero cruciaris.Diues.n.qui hic habuerat cõſolationẽ falſam,& illicitam, ibi inuenit cruciatũ verum,& debitum. Luc. 6. Væ vobis diuites, qui hic habetis cõſolationẽ veſtrã: perdito. n.vero bono egredit aĩa ad q̃rendum cõſolationẽ in bonis exterioribus.fo- F ris, & ea ĩducit ad ſe ĩtra vt fornicet cũ eis,& nõ cognoſcit deſolationẽ,q̃ habet in carentia boni ſui intimi;qm̃ ſecum habet cõſolationẽ: alienã delectationẽ huĩ⁹ mũdi ingredientiũ ad eã per ſenſus carnis ipſius, vel cum ipſa egreditur ad illas ſi clauſę fuerunt viæ ſenſuũ nõ patebit vltra via trãſeundi ad inuicẽ, & tunc Iudicium. ſeparabit ſocietas varietatis, & erit mundus foris excluſus,& aĩa intus clauſa,& in tali diſſidio ſolã ſe inueniet,& q̃rere incipiet ſocium illum,qui intus eſt, & excludi nõ põt, & non poterit ſocietatem illi⁹ hãc in deſolatione ſua: quia nõ q̃ſiuit illum in cõſolatione ſua.Diuitibus debet æterna calamitas. Eſt autem illa in triplici cruciatu;cruciat.n. flãma contra ardorem cõcupiſcentiæ diuitiarum. Luc.16. Clamat diues crucior in hac flãma. Sitit ĩ lingua cõtra venenum delitiarum. Apoc. 9.Dictum eſt locuſtis per quas dæmones in altum ſe leuãtes deſignant, vt nõ occiderẽt eos,ſed vt cruciarẽt eos mẽſibus, quinq; & torméta eorum.

cruciatus

G cruciatus ſcorpionum,cū percutit hoiem mē
ſib.quinq; cruciat pp defectus,quinq; ſenſuū
vel mẽſib.ſex ſm aliã literã pp defectum ſex
operum caritatis,& cruciatus eorum cruciā-
tus ſcorpionum,&c.Quia plerunq, cõtingit,
q̃ hoies toxicati ſitiunt:iõ merito guttã aquæ
petebat,qui micã panis pauperi neg.uerat.Et
nota,q̃ dr̃ Lu.5.Relictis oĩb⁹ ſecuti ſunt Ieſũ.
Iõ ait Aug. Bene ait Petre feciſti oĩa relinquẽ
do:ſciebas.n.q̃ nndum ſequi nõ poteras one-
3.Reg.19. ratus:in cuius figura dr̃ de Eliſæo, qui relictis
oĩbus.ſ. exercitio agriculturæ ſine affectu ad
terrena,cucurrit ſtatim poſt Eliã,& ſecutus eſt
eum.Diuites pro tpalibus æterna dimittentes,
habent ſenſum pueri qui plus afficitur ad po-
mum,q̃ ad regnum. Iuxta illud Prouer.8.Re-
linquite infantiam, & ambulate per vias pru
H dentiæ.i.affectum infantium,ſed ĩſta ſunt mo
dici valoris,cur vñr ita magna rõ eſt,qa nimis
appropiuquat oculo:viſibile.n. iuxta ſenſum
poſitum minus vr̃,& magis apparet oculꝰ exi
ſtens in cẽlo,& aſpiciens in terrã plus videret
de ea,q̃ exiſtens in terra,& diceret eã puncta
lem.Sic oculus ſpiritualis fixus in Deo elõga
tus à terrenis meliꝰ videt ea,& ei minora vñr.
Exemplum de B. Benedicto, qui in cõtempla
tione vidit totũ mundum in radio ſolis. Act.
9.Surrexit Paulus de terra,apertiſq; oculis ni-
Videre. hil videbat.Secundo vñr magna;quia denſio-
re corpore cooperta ſunt: ſicut apparet in re-
bus,q̃ vñr in aqua: vnde & modica littera ſub
criſtallo vr̃ magna valde:& ſol in oriente, &
occidente maior, q̃ in medio cẽli pp vapores
aſcendẽtes,& cooperientes, vt patet in Alfra
gano:ſemper in propoſito magnificant iſta tẽ
I poralia iſti ſapientes ſæculi,dicentes, q̃ opor-
tet ea hr̃e pp eccleſias faciendas,ꝓpter ſtatum
ſuum manurenendum.Sunt ẽt vilia ꝓtio,quã-
to.n.aliquid vilius,tanto inferius. Vnde cum
aorum inter temporalia,q̃ reputãt hoies ſit p̃
cioſius apud eos,& inferius inueniat quaſi ꝓ
pinquum inferno,patet ipſum eſſe valde vile,
& oĩa temporalia eſſe viliſſima,adeo vt appel-
lent ab Apſo ſtercus terræ,quia ſicut ſtercora
ſunt q̃dã egeſtiones in humanis viſcerib.indi-
geſtę,ſimiliter ĩvenis in mineralib.illa metal-
la.Sont ẽt inutilia p̃mto, in cuius figura Ioã.
4.Reliquit Idriã,&c.Quere ꝫ.Et nota q̃ Mat.
19. dr̃ ſi vis perfectus eſſe, vade,& vende oĩa
q̃ habes, & da pauperib. & habebis theſaurũ
in cẽlo:qa ſicut diues nihil habet in cẽlo, ſed
totum in terra:ita pauper nihil habet ĩ terra,
ſed totum in cẽlo. Vñ ĩnter ſe diuidunt illum
verſiculum:Quid mihi eſt in cẽlo?dicit diues;
& a te quid voloi ſuper terrã?dicit pauper. Et
Colo.3. Apſ's:Si cõſurrexiſtis cum Chriſto, q̃ ſurſum
ſunt ſapite,nõ q̃ ſuper terrã.Paupertas reddit
hoiem aptum ad ſequẽdũ Chriſtũ: qa vt dicit
Aug.Viſcus alarum ſpiritualium eſt ãnor te R
rum tpalium:eſt.n.paupertas magna, ꝑciosa,
vtilis cõtra tres cõditiones tpaliom. Magnum Paupertas
quid eſt:quia tollit oẽm ſollicitudinẽ, & men
tis turbationẽ:nã ſecurè dormit in lectulo, &
ſecurus trãſit ĩter latrones, q̃ totũ theſaurũ
ſuum collocauit in cẽlo.Vñ ait Saluator:The Mat.6.
ſaurizate vobis theſaorũ in cẽlo, vbi fures nõ
effodiunt,nec furanr̃.Eſt ẽt p̃tioſa,quia cõfert
pulchritudinem ſpũalẽ.Dicit Caleph.Fratres Ioſue 14.
mei diſſoluunt cor populi,& nihilomin⁹ ego
ſecut⁹ ſum dñm meum. Iurauitq; Moyſes ter
rã,q̃ calcauerit pes tuus,erit poſſeſſio tua, qa
ſecutus es dñm.Fratres mei ſæculares magni,
& literati,qui diſſoluunt cor populi cũ impe
diunt in alijs firmitatẽ boni ꝓpoſiti dicẽtes:
Tu vis mirabilia facere, tu vides debilitatem
tuã,& quo fuiſti nutritus, & onera importabi
lia religionis,ſimiles diceutib.mõſtra Enachi
vidimus,quib. cõparati quaſi locuſtæ videba- L
mur.Sed verus Caleb ſequit̃ dñm, & dñs dat
ei terrã,q̃ calcat:quia in hac arte hęc eſt regu
la gñalis,quãto perfectius es cõtẽptor,tãto ve
rios eſt poſſeſſor.vñ Mat.10.dr̃ de illis,qui re
linquunt oĩa pp Euãgeliũ Chriſti: quia cẽties
accipiẽt ẽt ĩ hoc ſæculo.Qd patet,quia ꝓ vno Religio-
patre quẽ dimittit pauper Chriſti Euãgelic⁹, ſus.
vel ꝓ vno agro cẽtũ patres per mundũ inue-
niũt,& de cẽtũ agris,q̃ neceſſe ĥñt comedũt-
vñ in lib.de collatiõnib. patrũ Abrahã in ex-
perimentis vñs ꝓbare potuiſtis,q in ſingulis
patrib. matribuſq; ac domib.derelictis,q̃ par
tẽ mundi fueritis ingreſſi,patres, matres,fra-
treſq; innumeras,domoſq; & agros, ſeruoſq,
fideliſſimos,abſq; vllo ſollicitudinis labore cõ
q̃ritis,q vos,vt ꝓprios dños ſumũt,ſoſcipiũt,
amplectunr̃,fouẽt,veneratr̃ officijs.Eſt ẽt pau-
pertas perutilis,qa in ſequẽtib.dñm oẽm refre M
nat libidinẽ; dat pacem,& quietẽ ſicut tpalia
dãt brigã,& litigia:quia quietiſſimè, & pacã
tiſſimè viuunt hoies,vbi ceſſat meum,& tuũ,
& ex tali pace ſequit̃ caſtimonia,& ſanctimo
nia in refrẽnatione motuũ, & adeptione ſanc-
tarũ affectionũ,q̃ ſunt diſpoſitio ad videndũ
Deũ.Beati mũdo corde,qm̃ ipſi Deũ videbũt. Mat.5.
Mũdi corde ſunt veri pauperes, vbi nulla eſt
cõtẽtio rerũ materialiũ impugnãs, aut hebe-
tãs mẽtis oculũ.Nota q̃ 1.Reg.11. Vbi Naas
Amonites,ꝓ quẽ diabol⁹ figurat̃,volebat Iſrae
litis viris labes Galaad eruere oculos dextros,
& dimittere ſiniſtros,& ſic cõfederari eis.Ocu
lus dexter eſt,quo videm⁹,& cõſideramus tpa-
liũ vanitatẽ,mortis ꝓpinquitatem, vitę labili
tatẽ,gr̃iæ ſelicitatẽ,pęnę æternitatẽ:ex qua cõ
ſideratione vitã noſtrã corrigimus,peccata di-
mittimus,& merita aggregamus.Oculus ſini- Oculus.
ſter eſt, quo ſapientes mundi videt vanitates,
voluptates,diuitias,delitias, & quo per fas,&
nefas

A nefas possint in talib. abundare. Multi sunt Israelitæ, multi clerici, & religiosi, quibus diabolus eruit dextrum oculũ, & dimisit sinistrũ apertum, vult, n. seruos Dei monoculos facere: sic ꝙ illi qui sunt monoculi non possint Dño seruire in ministerio tabernaculi, siue in officio sacerdotali. Leuit. 21. Si albugínem hũs in oculos nõ accedat ad altare, aut fortè qa scit, ꝙ erutus oculus sinistrum regi clipeo necessarium foret, & sic populus nõ posset pugnare.

Iud. 17. Fuit aũt adolescens de Bethleem Iuda, q̃ egressus est de Bethleẽ peregrinari vólúit vbicunq; cõmodum sibi reperiret, figurãs cupiditatem quorundã, qui trãseunt de curijs ad curias pro bñficijs obtinẽdis, quorum cupiditas nunq̃ dicit, sufficit, & moriuntur siti. Adolescens relicta syndone nudus ꝓfugit: Exire. n. démus nudi, & fugere à cõsortio Iudęorum horum mundanorum. Et in Psal. 76. Tẽtauerunt Deum in cordib. suis, vt peterent escas, &c. Escas aiabus suis petunt, & Deum tentãt, qui tpalia, & nõ spiritualia in ofone postulãt: ipse. n. pater ęternus suæ magnificentiæ irrogatã iniuriã reputat ab eis, q̃ forma orãdi trãsgredientes, in quã nihil tpale perit, q̃ ipse dicauit, aliquid trãsitorium, vel caducum in ofone postulãt, & magis offensã q̃ propitiationem impetrãt pp hoc Ecclesi. 18. Añ ofonem p̃para aiam tuã, & noli esse quasi hõ qui tentat Deum, ppea dicit, quia quicquid añ ofonis horã cõceperit, necesse est, vt orantib. nobis per ingestionẽ recordationis occurrat: vñ añ ofonis tps p̃parare nos démus, ex p̃cedenti. n. statu, mens in suppletione formatur, sicut dicit Cassianus. Et iõ primum sollicitudo terum temporalium gñaliter est abscindenda, deinde nullius negocij, vel cãę, nõ solum cura, sed nec memoria admittenda est, vt eo feruore, & ea puritate, qua dẽt, emitti possit ofo. Ezec. 8. Adhuc cõuertís videbis abominationes maiores, & introduxit me in atrium domus dñi interius: & ecce in ostio templi dñi inter vestibulum, & altare quasi viginti quinq; viri dorsa hñtes cõtra templum dñi, & facies eorum ad Orientem Magna iniuria nõ recordari iugiter bñficiorum Dei, quod est quasi ab eo recedere, & ei vertere tergum, & facies vertere ad solis ortum magis diligere, & venerari creaturã, q̃ creatorem: et plus pro eius acq̃sitione laborare; & si qñq; cõtingat eius recordari, loquimur ei in ofone, & gratum actione sine oi deuotione, & reuerentia, ac si loqueremur lapidi, & hẽmus corpus in templo, & cor in foro: qnia vbi est thesaurus, & illud quod diligimus, ibi est cor nr̃m. Et Leuit. 11. Oẽ de volucrib. ꝙ graditur super quattuor pedes, abominabile erit nobis. Quid aũt super quattuor pedes licet hẽat lõgiora retro cruta, per q̃ salit super terrã comedere debetis, vt est brucus

Mar. 14.

B

Oratio.

C

Ingratitudo.

cũ gñe suo, & attacus, aũt ophiomachus, aut locusta singula iuxta genus suũ. Volucres gradiunt super terrã quattuor pedib. qui volare debent acriter eleuãdo se in amorem diuinũ. Quattuor affectionib. hodie sectant̃ terrenã cõcupiscentiã; ambulãt autem super quattuor pedes, sed hñt lõgiora retro crura, per q̃ super terra saliunt, qui terrenis subnixi affluentibus diuitijs cor nõ apponunt. sed q̃ retro sunt obliuiscentes ad interiora se extendũt. Et hoc comedere debemus, quia tales imitãdi sũt vt brucus. Brucus est modicæ quãtitatis, & fusci cõloris, illos significãs, qui de religione ad dignitates assumpti humilitatem pristinã seruãt in dignitatib. et deformitatem hñt in vestibus cõpetentem. Ophiomachus ab ostrijs, dr̃ Ostrios Græcè, ꝙ est serpens, & anus est, q̃ pugnat contra serpentes, sanctos significãs, qui pugnãt cõtra tentationes. Locusta equini capitis, & coloris decoris significat nobiles, qui ꝓ cõsuetudine gerunt morem in splendore habitus, sed dũ foris eleuantur spreta gloria tpali humiliãt se interius. Artactus dr̃ ab a ꝙ est sine, & thecã, quod est repositoriũ fętus locustę est, vt dñt sic dictus, quia deponit repositorium in quo incuerit inuolutus, et volare incipit, & est idem, ꝙ athalabus, aia est, q̃ relicta originali cõcupiscentia se leuat ad cœlestia. 1. Paral. 21. Eleuãs Dauid oculos vidit Angelum dñi stantem inter cœlum, & terrã, & euaginatum habentem gladium versumq; contra Israel. Angelus dñi stãs inter cœlum, & terrã est Christus in iudicio stãs in medio iustorum, & reproborum cęlestium, & terrenorum habens gladium euaginatum. i. sniam ad diffiniẽdum versum cõtra Israel cõtra populum Christianum; quia q̃ nõ credit iã iudicatus est. Vñ cum ipsis Christianis disceptabit de operib. pietatis nõ cum alijs. Ad hunc gladium vtiquã leuaremus oculos mentis; sicut legimus de Dionysio tyrãno Siculo, cuius bona cum Democles Syracusãno extolleret, vis, inquit Dionysius, in hac mẽsa pariter bonis meis, & malis vti? volo, ait. Tunc inditus est regio cultu, & propositis regijs ferculis subito cæpit gladius districtus elacunarib. uibrari, q̃ videbat in iugulũ decidere purpurati. Iã iãq; ruituras filo ecce equino ligatus, vñ tãdẽ post mixtas fletibus ꝑces tãdem prosilíens illa refugit celeritate diuitias, deliciasq; regales, qua solent appeti. Ezec. 11. Spiritus leuauit me. & adduxit me in Caldęam ad trãsmigrationem. Caldæa quasi feritas, vel quasi dæmonium interpretatur, feritatem seueritatis iustitiæ significat, qui erit in illo iudicio, & societatem cum dæmonib. perpetuã. Et 1. Macha. 2. Omnis qui zelum habet legis statuens testm̃ exeat post me, & fugit ipse, & filij eius in mõtes, & reliquerunt quæcunq; habebant

Religiosus.

D

E

Iob. 3.

Exemplũ.

G Religiosus. in ciuitate. Isti sunt Apostuli, & apostolici viri, qui fugiunt de mundo per paupertatem voluntariã, ascendentes ad vitæ eminentiã, contemplãtes Christũ pauperem. Hebr. 13. Exeamus ad eum extra castra improperiũ eius portantes, non.n. hémus hic manentem ciuitatẽ, sed futurã inquirimus. Sic Christus exiuit de mundo, in quo pauper vixit, pauper egressus est. Ioã. 19. Baiulãs sibi crucem exijt in eũ, qui dr Caluariæ locus, quasi pilis tpaliũ decaluatus. Et bñ dr ꝙ Matatias fugit in mõtes, & reliquerunt, &c. Quia cum mundus ardeat igne auaritiæ non tm exire, sed ẽt nudi fugere debemus. Isa. 52. Exite de medio eius, recedite, pollutum nolite tangere: Ego recipiã vos, & ero vobis in patrem. De aĩa religiosa dr; Quæ est ista, q̃ ascendit de deserto delitijs affluens innixa super dilectum suum? In deserto aũt dñs filios Israel rexit ne victualib. deficerent, ptexit, ne corã hustibus caderent, direxit, ne in solitudinib. viam perderent: sic dñs relictis tpalibus nos regit per sufficiẽtiã necessariorũ. Isa. 51. Ponã desertum eius quasi delitias, et solitudinem eius quasi hortum dñi, gaudiũ, & lætitia inuenient in ea, protegit cõtra versutiam inimicorũ, dirigit in semitã cõsiliorũ. Gen. 24. Vallis siluestris hẽbat multos puteos bituminis. Quia mundus, qui est vallis siluestris multos hẽt laqueos tenacis cupiditatis: vel quia caro nfa multis abundat carnalib. desideriis, & tm vallis est, qm eis impleri nõ põt: non. n. satiatur oculus visu, nec auris auditu. Sed si meat corporalium voluptatum obstruamus, si terrã

I id est mortis memoriã in hac valle iaciamus, vallem oẽm implebimus, hoc sit abijciẽdo voluptatem, & recogitando suã mortalitatẽ, qñ hõ resoluit in terrã, hæc. n. duo implent oẽm concupiscentiã. Quia vt dicit Hieron. in Prologo Bibliæ. Facilè cõtemnit oĩa, qui se semp cogitat moriturum. De diuitibus, qui cõfidũt in diuitijs dr: Iob 7. Sicut tela aranearum fiducia eius. Greg. Tela aranearum texitur studiosè, sed subito flatu dissipatur: qa quicquid ea, quæ multo tpe, multo labore acquirimus, morte subtracti in puncto dimittimus. Ose. 8. In aranearum telis erit virtus Samariæ. 4. Reg. 7. Fugerunt Syrii, animas suas tm saluare cupiẽtes, & reliquerunt tentoria sua, & equos, & mulos, & asinos in castris. Quia fugere debemus de igne auaritiæ, quo totus mundus succensus est, ẽt nudi si possumus fugere dẽmus oĩa tpalia relinquendo in castris carualium amicorum, & non solum tpalia, sed ẽt vitia, & carnales affectiones. Per equos superbia: quia sunt animalia ceruicosa, & superbum incessũ habentia, per mulos, qui sunt animalia dolosa, & fictitia, hypocrisis, malitia: p asinos luxuria: sunt. n. fortes in posteriorib. Diabolus blãdit, vt decipiat: sic. n. quia blãdiendo ostendit secũ tpalium pulchritudinem, vt attrahat, & decipiat per illicitã delectationem: sic. n. Loth recedens à patruo suo deceptus est.: Cum leuauit oculos suos, & vidit regionẽ Iordanis pulcherrimã, ac si esset paradisi portio. Sed sicut auis, q̃ volat super laqueos euadit eos, quę vero tenet se in infimis capitur ab eis, sic aĩa eleuata ab his tpalibus tanq̃ à laqueis, & transiens in sinum creatoris euadit auaritiæ tentationẽ: in te eripiat à tentatione & in Deo meo trãsgrediar murum. Murus. n. peccatum dr: quia inter Deũ & hominem diuidit, & hominem defendit, et abscõdit: diuidit ne mens currat ad Deũ, defendit, vt excuset peccatũ, abscõdit quasi possit latere, & effugere Deum, hunc murum in Deo trãsgredimur, dum per abũdantiã lachrymarum quasi per alluuionem murus suffoditur, & cadit, vel per cõfessionis scrutiniũ quasi suffodiendo, vel per timorẽ mortis, & iudicij quasi per ictũ machinæ, sicut cum sacerdotes tubis clãgerent muri Ierico corruerunt; nisi forte sit murus sarracenicus, de quo nihil põt hĩ vel parum. Et hoc est qñ peccatum sic est indu ratũ, vel cor in peccato, ꝙ de peccato non erubescit, nec pœna formidat. Et tunc necessarius est ictus machinæ p̃dicationis, vt in muris Iericonis; vel ignis cõbustio, feruentissimæ cõpũctio. Mar. 10. Proiecto vestimẽto suo cęcus exiliens venit ad Iesum: quia qui vult inuenire gfam, & sequi Iesum necesse est, vt abiiciat vestimẽta tpalium, & carnis curã nimiã, quia ista excæcat oculũ intellectus per ignorãtiã, & affectus per cõcupiscentiã. Gen. 25. Mutate vestimenta vra, surgite, & ascẽdamus in Bethel ꝙ in terp̃tat domus dñi, quod facimus abiecta cura carnis & tpalibus dimissis, & vacamus spũalibus cõtemplationib. & exercitijs, vt patet in religiosis. Sapientes huius mundi, sunt simplices stulti, quia maxima dimittunt pro modicis; modica. n. sunt oĩa tpalia respũ ęternorum, quod patet si attendamus vilitatẽ p̃cii, res. n. oẽs quãto sunt altiores loco, tãto sunt nobiliores æstimatione, & p̃cio: quia nobilius est cœlum, quã ignis, & sic vsq; ad terrã descendendo. Et inter terrena mineralia maximè argentũ, & aurum sũt situ, & loco infima: vñ in hoc vt holum deceptio, qui hæc reputãt nobiliora, q̃ debent viliora reputari, q̃ pp eorum vilitatem Apostol vocat stercora. Et in Acti. Apost. ponebant añ pedes Apostolorũ tanq̃ pedib. cõculcãda, quasi pertractari manib. indigna. Ex illo aũt modico, pficit anima, vel illud cõtẽnẽdo pp Deũ, uel inde faciendo opera pietatis. Eccle. 20. Est q̃ multa redimat modico p̃cio, & restituens ea in septuplum, quia ualent & satisfaciunt contra septem gña peccatorũ, & restituit septenariũ virtutum. Secũdo si attendamus breuitatẽ

K Gen. 13. Psal. 17. L M Sap. Diuitiæ. Cœlum. Ignis.

A ſpacij: quia modica ſunt, q̃ modico tpe perſeuerant, qualia ſunt oĩa tpalia: ideo tribulationes, q̃ hic ſuſtinentur a viris perfectis, de facili ſuperantur cum temporis breuitas conſideratur. 1. Pet. 1. Exultabit modicũ nũc ſi debet cõtriſtari in vanis tẽtationibus, vt ꝓbatio fidei vſtæ multo pciosior ſit auro, q̃ per ignem ꝓbatur. Probatur eñ hõ per tribulationes, & tentationes, et approbatur q̃n correctus non murmurat. Sicut illi, qui p impatientiã ſuam iram Dei cõuertunt in furorem, et virgam in baculum. Sed indigni ſunt, vt in altari Dei ponant, qui a malleo tribulationis frangũtur. Exo. 20. Nõ ędificabis altare ex lapidibus ſectis. Aliq̃n eñ pater filium infirmum ligat, vt eum incidi faciat: ſed cum rebellare et euadere nitit, in nouaculam incidit, & enormiter vulnerat. Modica ẽt ſunt, q̃ continent modico loco, et ſpacio: Terra. Diuitię. terra enim reſpectu cœli centrum eſt, & quaſi punctum: ideo quę in terra ſunt, modica ſunt.

B Iõ Seneca ī lib. de naturali. qũib. ait: Angustũ eſt illud in quo nauigatis, in quo bellatis, in quo regnatis, ſutſum ingentia ſunt ſpacia; in quorum poſſeſſionẽ animus admittitur. Et ita ſi ſecum minimum ex corpore tulit, ſi ſordidũ oẽ deterſit, et expeditis leuibus, ac cõtẽptis modico emicuit. Cũ vero ſupiora ſpectat aius, aũr creſcit, et velut vinculis liberat⁹, i ortiginem redit. ibid. vnde venit. Et infra: Quãtũ Hic habes cœli magnitudinẽ eſt ſpacium, q̃ ab vltimis littoribus Hiſpaniæ vſq; ad Indos iacet, pauciſſimarum dierum eſt ſpacium, ſi nauẽ ſuus, id eſt proſper ferat ventus: at illa regio cœleſtis p triginta annos velociſſimo ſydere viam pſtat nuſquã reſiſtenti: ſed

M æqualiter eunti. Illic deinde dicit ſed aĩus nr, q̃ diu quęſiuit illic incipit Deum noſſe. Tertio ſunt modica ex immenſitate deſiderij: Deſiderium eñ immẽſum charitate inflãmatũ omnẽ

C laboré vitæ humanæ reputat modicũ: ſi enim ineſſet alicui tanta virtus, vt portare poſſet oĩa ponderoſa: diceremus illum modicum laborare, qui portaret vnã ciuitatem ſuper humeros ſuos, ſed deſiderium charitate inflãmatum ita Charitas. Amor. ſe habet. 1. Cor. 14. Charitas oĩa ſuffert, oĩa ſuſtinet. Ideo modicũ laborat, immo nihil, iuxta illud: Qui amat nõ laborat. Nam amor reddit oĩa facilia, charitas in: ignis eſt, qui numquam dicit ſufficit. Et ideo quodãmodo videtur eſſe

R infinitæ virtutis, cui omnis labor videtur eſſe modicus, & quaſi nihil. Quarto ſunt modica ex diuturnitate ſupplicij, quia ſicut oppoſita iuxta ſe poſita melius apparent, ita ſi penſetur breuitas delectationis, & diuturnitas æternæ punitionis totum, q̃ eſt tẽporale reputabitur q̃ modicũ eſt in delectatione, et infinitũ in punitione. Iob 7. Ecce nunc in puluere dormiam & ſi mane me quęſieris, non ſubſiſtam: puluis ſine humore ariditas cupidi cordis eſt, ſine pietatis affectione: Et quia iudiciũ extremum erit D de operibus pietatis viri defixi in ſęcupiditatis ſentiẽtes ſe eſſe reos, vbi omnia luce clariora erunt, nõ audebũt ad q̃ſtiones ſibi ꝓpoſitas caput leuare, ideo dr, ſi mane eos Deus q̃ſierit, non ſufficere, ſed magis eos tabeſcere: vnde in Pſ. 75. Dormierunt ſomnũ ſuum, & nihil inuenerunt viri diuitiarũ in manibus ſuis: ſicut dormiens ſomniat q̃n ſitit, q̃ ad fontem pulcherrimum bibit, et eſuriens comedit, & cum excitatus fuerit vacua anima eius nihil inuenit, ita Eſa. 29. q̃ nihil in cœlo theſaurizauerit p manus pauperũ, nihil inueniet poſt huius vitæ decurſũ. Iob. 27. Diues cum dormierit, nihil ſecum auferet, aperiet oculos ſuos & nihil inueniet: apprehẽdet eñ quaſi aqua inopina, nocte opprimet eum tẽpeſtas. Benè dicit, cum dormierit, nihil ſecum auferet; res eñ noſtras ſeruando amittimus, & erogãdo ſeruamus diu cum eis viuere nõ poſſumus, quia vel eas relinquimus moriẽdo, vel illas perdimus viuendo. Ideo hic E agere debemus, vt nobiſcum tranſeant, & in æternas diuitias cõmutentur, et benedicit, aperiet oculos ſuos, & nihil inueniet. Quia vt dicit Gre. Oculos quos cũlpa claudit, pœna aperit: quia dormit diues, et oculos aperire cogit, q̃n carne moritur, & ea quæ contẽpſit videre, & ꝓuidere, aĩa eius intuet. Ideo nihil aſpicit, quia ſe vacuum videt, nihil eſſe quicquid dilexerit; quaſi ſomnianerit, ꝓterea nihil diuites Greg. Mor. inuenerũt, quia quaſi euigilãtes poſt ſomniũ nihil permanens ad illud iudicium ſecum ferunt. Vnde diues epulo ſero oculos aperuit, q̃n Lazarum requieſcentem vidit, quẽ iacentẽ ante ianuã videre cõtẽpſit. Dicitur de diuitiis Num. 20. fluxibilibus. Iſte ſunt aquæ contradictionis in quibus iurgati ſunt filij Iſrael in deſerto. i. in mundo. Quia pacificè viuerẽt hoĩes ſi nõ eſſẽt F hæc duo ꝓnomina, meũ, & tuũ. Vnde cupiditatis tollit ſocietatem, & frangit charitatẽ: vnde dicitur in Gen. 13. q̃ facta eſt cõtẽtio inter paſtores Abraham et Loth, qui erant fratres: erat eñ ſubſtãtia eorũ magna, & nequibãt habitare comuniter. Secundi Reg. 10. Miſit Dauid 2. Reg. 10. nuncios ſuos ad Amon regem qui fecit eis meã barbã radi, & veſtes vſq; ad nates truncari, Dauid. & ſic cõfuſos remiſit eos. Dauid manu ſortis, Chriſtus. vultu deſiderabilis, Xp̃us eſt, fortis, aduerſariũ ſuperando in paſſione: Ibi abſcondita eſt fortitudo eius: vultu deſiderabilis, in glorificatiõe. Quia in ipſum deſiderant angeli proſpicere. Amon interpretatur populus dolẽs, populus iniquus, populus inutilis, q̃ de dęmonibus proprie poteſt dici. Serui miſſi a Dauid ſunt clerici, & religioſi: barba aũt, q̃ debetur hominũ in Barba. uirili etate, virtutẽ ſignificat, & diſcretionem. Medã ergo barbã Diabolus iſtis radit, Quia tota virtus, tota diſcretio, tota prouidẽtia eorũ

eſt in

G est in tẽporalibus cõgregandis, exigẽdis, multiplicãdis, et de spũalibus penitus nõ curat, esũ tñ discretio plati deberet esse barba integra; vt sciret tpalibus, & spũalibus ꝓuidere, & magis ad Ecclesiam spũaliter dilatandam, q̃ tpaliter impinguãdã. Sic in j. Reg. Naas Amonites qui interpretatur serpens. i. diabolus viris Iabes Galaad qui interpretantur calidi. i. auaris & cupidis vult eruere oculum dextrum, vt nõ videãt cælestia, & æterna, & dimittere sinistrũ quo vident temporalia. Vestesq; seruorum David in magnum opprobrium totius Ecclesiæ truncatę sunt vsq; ad nates: quia conuersatio, quę p vestes designatur, talis est, q̃ iam appareat toti mundo aliquorum turpitudo, & nates turpitudinis iam apparẽt discoopertæ. Ap. 3. Tu dicis q̃ diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser ꝓpter hoc, quia acquiris, et nescis cui, cum laboret et miserabilis, quia possides cum timore; Pauper
H quia amittis cum dolore: Auaro .n. tam deest, q̃ habet, quam q̃ non habet; cæcus quo ad cognitionem, quia magis reputant temporalia, quam æterna: nudus quo ad virtutum priuationem, contemnentibus tẽporalia apparet dominus. Exemplum de Abrã cui dictum est: Egrede d terra tua, &c. Gen. 40. Videbã vitẽ, &c. Pincerna Pharaonis est peccator, qui tenetur in carcere cõscientiæ: Visiones eius, & somnia sunt cogitationes multę, q̃bus velut dormiens
Psal. 75. in morte surgens nihil inueniet Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt viri diuitiarum. Esa. 29. Sicut somniat, &c. Vitis est humana concupiscentia. Tres propagines tres concupiscentię, oculorum, carnis, superbiæ vitæ: Crescunt gemmę, et botri erumpunt, acquisitio florum in hortis fragrantibus, odor lucri temporalis: vnde odor lucri suauis est matures
I scunt vuæ in procuratione diuitiarum, delitiarum, honorũ. Tunc manibus. i. operationibus exprimit immunditiam culpæ in calice Pharaonis. i. Diaboli. Contra illos qui confidunt in diuitijs. 4. Reg. 18. dr Ezechiæ: Quæ est fiducia tua, &c. Et in 2. Reg. 18. Absalon per crines suspensus est in quercu, &c. Absalon qui insurgit in patrem, significat diuitem superbũ erigentem se contra Deum: Mulus in quo sedet significat corpus sterile: quia qui seminat in carne de carne metet corruptionem. Crines in quibus Absalon gloriatur sunt diuitiæ. Quercus magna, & condensa est manus Dei siue iudicialis sentẽtia, quæ tot frondes habet, quot sententias pro, & contra profert: sub hac obumbrabunt iusti, suspenduntur iniusti: Mulus tecedit, cum corpus moritur, & tunc remanet Absalon suspensus ex sententia Dei. Venit Ioab, qui interpretatur inimicus significans Diabolum, et tribus lanceis, ideſt tribus pœnis, cum perfodit, prima est carentia visionis, secunda ignis, tertia conscientiæ vermis; quæ sunt principales, quãuis sint multæ aliæ. Concupiscentia, & auaritia significatur per illum serpentem qui vocatur Dipsas, cuius venenum tale est, q̃ quẽcunq; momorderit siti morietur. Quere 5. fol. 7. Iudic. 12. dr q̃ occuparunt Galatide vada Iordanis, &c. Eufrates frugifer interpretatur, & significat diuites, Iordanis humilis descensus significat mortem: Galaad interpretatur acerbus testimonij: vnde Galatide congregatio sanctorum, ex quorum comparatione iudicantur peccatores diuites. Dicũt ergo in morte Sibboleth, quod interpretatur palea. Quia de paleis diuitiarum est fermo suus: non habens granum ædificationis. Sed in ipso Iordanis transitu in
L hora. i. mortis iugulatur, qui nisi paleas exprimere non valent. Mat. 3. Paleas cõburet igni; non .n. possunt dicere Schibboleth quod interpretatur spicas: quia nõ portant secum spicam cũ grano bonorum operũ, de quibus possint reddere rationem coram Deo. Et ideo nõ dicunt schebboleth seu spicas. Quia in morte nihil loquuntur nihil portãt, de quo possit eorum anima nutriri in paradiso quia opera illorum sequuntur illos. Cor diuitis significatur per lapidem Alexãdri 5. fol. 8. Duplex est pau-
M pertas, vna affectiua in patriarchis, & comparatur transitui Moysi, inter aquas, alia effectiua in Apostolis, & comparatur transitui Petri super aquas: q̃ pauperes Euangelici sequentes Christum nudum temporalibus expoliatum non debent verecundari: quia tales figurantur per primos parentes in statu innocentię, de quibus dicitur: Erat vterq; nudus, & nõ erubescebant. Quarti Reg. 9. Iezabel depinxit oculos suos stibio: Iezabel interpretatur fluxus vanus, & sterquilinij, & significat mundũ, & diuitias, & honores huius seculi, quæ nihil adiscunt, quam fluxus vanitatis, & vilitatis, qui tunc stibio oculos suos pingit cũ doloribus, amaritudinibus, præsturis, angustias, quasi quibusdam sophisticis coloribus, delectationibus, honoribus, pompis, quasi pingendo superponit. Auaritia, & cupiditas est ille ignis, qui cũ Diabolo cadente descendit de cœlo, & consumpsit omes Iob: quia iam religiosi & clerici hoc igne sunt combusti. Iosue 6. Iericho erat clausa, &c. Nota histo. Ierico interpretatur defectus, & significat diuitias mundum & honores. Primo debet septem diebus circuire: quia septem sunt circa temporalia confidenranda, et meditanda, prima dies est, quod cum labore acquiruntur, secundo quanto timore possidentur, tertio quanto dolore dimittuntur, quarto quomodo viles sunt in se, quinto quomodo deficiunt tempore maioris necessitatis

De hoc q̃ re infra.

De Absalon.

Pœna. Infernus. Dentero. Eufrates. Mors. Iudicium. L Pauperta M Gen. 3. Mundus. Religiosus. Iosue 7. Dies. Circuire.

A tatis fm in morte. Sexto quātum damnum, & periculum affertunt, quia plurimos ad infernū deducunt, & multi etiam corpora propter diuitias amittunt. Et nisi infra istos sex dies cadant muri Iericho contemnatur. s. mundus, & diuitiæ, addatur septima dies, quæ in sctiptura significat quietem: die enim septima, id est cognoscēdo quietē paradisi, Dēt Iericho septies circuiri, cōsiderando septem dotes, tres ex parte animę quattuor ex parte corporis: vel septē circuitus. i. vniuersitatē omnium bonorū, quæ in septennario designatur. Debent nihilominus illi, qui circuierunt septē tubis clangere: In quo designatur q debemus cōsiderare æternitatem gehennæ, & gloriæ: quia enim septē diebus totū tēpus cōprehēditur, rectè p septenarium æternitas designat. Et hoc multū facit nnros Iericho cadere. i. amorē mundi, & temporalium deponere, dum consideramus vitę B breuitatē, pœnæ, & gloriæ æternitatē. Quod diuitiæ impediunt spūalem oculum ne videat Deū: vnū dē in Luca q Zachęus nō potuit videre Christū, quia statura pusillus erat, donec ascēdit in arborem Sycomorū: sic homodines nō potest videre Christū, nec sequi eum, donec terrā deserens Sycomorū ascēdat: Et tūc sicut ficus fatua. i. stultus mūdo factus, mundana cō temnat, defraudata quadruplata restituat, tesi duum dimidium pauperibus det, dicens: Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. Ecce, dicit, propter dandi oportunitatē: dimidium, propter doni quātitatē: bonorū, propter doni, & eleemosynæ preciositatem: meorum, propter doni ptoprietatem: Do, propter liberalitatem: Pauperibus, propter necessitatem. Et propter hoc donum eleemosynę, & cōtemptum temporalium, meruit Christum in suo hospitio recipere, & audire meruit dicentem: C Hodie salus domui huic facta est. Mundus est illa fornax Babilonis de qua dicitur in Daniel quæ succensa est malleolis, idest ardore, & cupiditate diuitiarum. Malleoli enim, idest sarmenta faciunt ignem valde cālidum, & penetratiū, & subito deficiunt: Vnde iste est ignis alienus, quem Nadab, & Abiu sacerdotes posuerant in thuribulis, idest in cordibus suis. Et erupit flamma, & consumpsit eos Leui. 21. Quia ignis cupiditatis maxime ardet in cordibus clericorum, & prælatorum: cuius flamma spiritualiter consumuntur. Cupidi sunt similes aranee, q de suis viscetibus telam texit, & vt possit texere se euiscerat. Tela cum difficultate texitur, sed cito, & subito rumpitur: sic tēporalia cum difficultate acquiruntur, & cito ac subito dimittuntur, quia dines epulo nihil secum portauit. Hanc telam de viscetibus texunt, qui cogitationes, affectiones, & studium suum in congregandis diuitijs ponunt.

Mundus. Ignis. Aranea.

Quomodo tēporalia debent dispensari. Matt. 25. Vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Quære s. fo. 27. & 28. Gen. 3. Ambo erant nudi, & non erubescebant; quia pauperes Christi non debent verecundari.

D Matt. 25. Gen. 3.

De sensibus custodiendis.

QVod sensus sunt custodiendi ne aperiantur ad obiecta nociua, quia ea quæ in vigilia per sensus recipiūtur, in somno ab imaginatione reuoluūtur: & talibus formis vtitur anima dormiēdo, quales hausit vigilādo; imaginatio autem magnam habet virtutē imprimendi vt probat Auicen. i lib. de animalibus, exemplificāns de gallina, quæ post galli victoriam ex imaginatione cristam, & calcaria habuit. Et hoc comuniter videmus, q uādo imaginata forma victorię facies rubescit imaginato vero tēpore pallescit. Et hoc patet Gen. 30. In virgis partim decorticatis, quas Iacob posuit in canalibus ad quas aspicientes oues tempore conceptus, fœtus discolotes generabant, ab illicito aspectu oculi sunt cōpescendi, quia vt dicit Aug. in principio regulæ: Impudicus oculus impudici cordis est nuncius! Et Iacobus Non licet intueri, q non licet concupisci. Et Sapiens, propter speciem mulieris multi perierunt. Et ex hoc cōcupiscētia quasi ignis exardescit. Et hoc oportet facere, q vult castitatē custodire: Sicut Ioseph, de quo Gen. 39. Iniecit dña oculos in Ioseph, sequiturdixit ei: dormi mecum, deinde apprehendit lacinia vestimenti eius. Videte insultus libidinis, petulans est, procax est, importuna est. Ergo petulantiæ oculorum opponatur pudicitia oculorum, procacitati verborum puritas cordis, impuritati tactus opponatur munditia cordis; respuit tactum adulteræ, rumpit fimbriam vestimenti, ne serperet contagium, & sic de libidine triumphatur, & palma reportatur. Aliquin telis, et iaculis oculorum vulnerabimur, etiā longe positi, hasta sermonis vibrabimur, etiam si prope positi tāgi nequeamus. Gladio cominus cōfigimur si tangamur. Crines Samsonis sunt, sensus nostri, & vires animæ, quæ a Dalida raduntur, quando sensus inficiuntur. Quęte. s. Propter metum Iudęorum Christum persequentium discipuli debent tenere clausas fores sensuum, & tunc intrat Christus ad eos dans eis pacem, & spiritum sanctum. Quære s. Clausis vijs sensuum non patet ingressus inimicis ad impugnandum ciuitatem animæ. Quære s. Holofernes ex aspectu, & cō sortio Iudith fuit ad luxuriam ptouocatus, vnde dixit ad Vagao, Euouchum: Vade, & suade hębrea illi, vt sponte consentiat, habitare mecum. Holofernes interpretatur infirmans, vitulum saginatum, cōcupiscentiā carnis significat, quæ eneruat, & debile red-

Clausura. Custodia. Sensus. Societas. Mulier. Auicēna. Cogitatio E Ecel. 9. Virginitas Castitas. Videre. Oculus. Tentatio. F Iudic. 12. Luxuria. Iudic. Mulierus.

G dit corpus delicatũ,& ſpiritum laſciuum. Vnde,& Samſon in finu mulieris obdormiuit,& capillis raſis virtutẽ perdidit, & excęcatus ſeruituti mole ſe ſubiecit. Sinus mulieris,blandimentũ carnis:capillus capitis, radius cõtẽplationis:caput Sãſonis principale mẽtis . Labor molaris circuitio delectationis I creaturis, vel praua aſſuefactio conſuetudinis. De clauſura ſenſuum, & clauſtri, põt exponi illud Eſa.41. Ponã deſertum eius quaſi delitias,& ſolitudinem eius quaſi hortũ dñi. Tunc.n.in aĩa ſunt ſpirituales delitiæ,qñ aĩa vacat ſoli Deo ſecreta intentione intus , hoc eſt in ſe habitat ipſa ſola clauſa,& quieta incluſa ſicut Maria, quã Angelus Gabriel inuenit incluſam dum annunciauit Dei filiũ incarnandum : ſicut Apſi clauſi,& orantes in ſuperiori cęnaculo Spiritum ſanctum receperunt. Non ſicut Dina, q̃ curioſa videre mulieres regionis illius,egreſſa domum,cortupta redijt ad domũ. Vnde Iudith fecit in ſuperioribus domus ſuæ ſecretũ

H ſibi cubiculũ,in quo cũ puellis ſuis clauſa morabatur,ſ.affectionib.ſanctis,et ſenſib.clauſis. Nec illa ſancta Suſanna manẽs in domo clauſa periculum caſtitatis incurrit , ſed qñ exiuit ad pomerium,tam periculum caſtitatis,q̃ infamiã incurrit. Et ſolitudo ſine clauſura , noxia ſæpe inuenitur. Vnde Suſanna emiſſis puellis à ſe,quia bene clauſa nõ fuit inſidias paſſa eſt ſeniorum, qui obſeruauerũt tempus quo poſſent eã inuenire ſolã. Dan. 13. Religioſi ſtantes in clauſura clauſtri,& ſenſuũ,& ſtatutorũ, cõparantut horto cõcluſo, ad quẽ non ingrediuntur beſtię,nec hoies ad deſtruẽdũ flores , vel fructus. Quære de hoc in tabula de cõtemplatione in autoritatib.ibi expoſitis de canticis. Vnde de talib.exponitur illud Num.24. q̃ pulchra tabernacula tua Iacobt,entatoria tua Iſrael,vt valles nemoroſæ , vt horti iuxta fluuios irrigui,vt tabernacula quæ fixit dñs,qua ſi cedri ꝓpe aquas. Viri.n.ſancti ſunt I ſe ſicut

I tabernacula ordinati in Deum per charitatẽ , & in proximum ſicut tentoria extenſi,& ſicut valles per humilitatem,nemoroſæ per virtutũ frondes,viriditatem , iocundæ per conſciẽtiæ hilaritatem valles,quia parum de ſe ſentiunt, ſed nemoroſæ pp ſpiritualem iocũditatem, q̃ interius recipiunt . Et horti iuxta fluuios irrigui,quia fluũt in lachrymas ex dilatatione huius ꝑſentis exilij:ſunt tabernacula fixa a dño, pp conſtantiam in bono propoſito. Honeſtas ſenſuum eſt flos quidam redolens, cuius odor repellit ſerpentinos ſenſuales. Can.2. Capite nobis vulpes paruulas , quæ demoliuntur vineas:nam vinea noſtra floruit. Vulpes paruulæ ſunt motus beſtiales,& ſenſuales, vel ſubtiles aſtutiæ diaboli, quas præuidet aĩa perfecta diligenter:quia demoliuntur vineas florentes animas perfectorum cõtaminantes. Sicut flos K tener,& delicatus dum manu tangitur,ſtatim iucipit marceſcere & fętere , ſic virginitas, & mẽtis puritas dum tactus accedit illicitus, vel aſpect⁹,vel audit⁹,ſtatim inficit, & corrũpit, & corã Deo,& angelis incipit fętere:quia corrũpunt bonos mores colloquia praua . Lædet 1.Cor.15. quaſi in primo flore vinea. Botrus eius,& quaſi oliua proijciens florem ſuum. Aſſimilatum Mat.18. eſt regnum homini regi,qui voluit ponere rõnem cum ſeruis ſuis,hoc eſt cũ affectionib. & ſenſib. meis,qui ſunt ſub voluntate , cũ quib. debemus diſtricte computare , hoc eſt nos in Conſiderare. noſtris cordib.poſt caſum recolligere. Inde eſt q̃ philoſophi dñt q̃ de cęlo deſcẽdit illud:Noſce teipſum. Mens.n.quę neſcit in ſuis intimis Cognitio. ſtare,& ad ſe redire, nõ põt vtiliter leuari ſuper ſe. Præſertim cum cognitio noſtri via ſit in cognitionem Dei . Et in Dei imagine debemus cognoſcere quid debeamus de ipſo ſentire:qa debemus per cõtemplationẽ videre,quo debemus per deuotionẽ tendere. Cũ Moiſes minaſ Exod.3. ſet gregẽ ad interiora deſerti apparuit ei dñs . L Quia dum grex beſtialium ſenſuum nſorum in deſerto clauſtri claudit, & a tumultu ſenſibiliũ obiectorum ſeparatur, mens incipit per cõtemplationem Deum videre. Fecit Salomõ 3.Reg.7. cãdelabra aurea quinq; ad dexterã, quinq; ad ſiniſtrã, contra oraculum, & quaſi lilij flores, & lucernas deſuper aureas . Hi ſunt quinque Vires. ſenſus exteriores, & quinque vires interiores apprehenſiue vacãtes ad diuinę intelligẽtiæ percipiendũ ſplendorẽ, q̃ ſunt lilia,per mũditiã & honeſtatẽ. Iſta ſunt lilia q̃ Iudith ſecũ aſſumpſit expugnatura principẽ Holoferné : qa honeſtas & puritas ſenſuũ multũ facit ad diabolũ impugnãdũ. Dauid reſpiciens per feneſtrã videns mulierẽ lauantẽ ſe, incurrit homicidiũ,& adulterium. Ancilla oſtiaria purgans triticum , dimiſit oſtiũ apertũ.i.ſenſus, & in- M trauerunt latrunculi & amputauerunt caput Iſboſeth. Sicut Madianitæ ornauerunt filias 2.Reg.4. ſuas,vt populus Iſrael videns eas deciperetur, Num.25. ſic hoſtes noſtri rerum ſenſibilium, & concupiſcibilium maximè præteritarum delectationum imagines oculis mentis obijciunt , vt mens in earum delectatione, & conſenſu tuſpiter proſtituatur. Sed mira ptæſumptio eius , qui coram omni multitudine ad fornicandum ad Madianitas introiuit: non minus miſerabilis præſumptio eius,qui Deo conſecratus , & dedicatus ſenſus ſuos vanitatibus exponit , & inter deſideria ęternorum , & ſuſpiria lachrymarum,fantaſias præteritarum delectationum per concupiſcentiam reſpicit , & eis conſentit. Iudic. 16. Si raſum fuerit caput Virtus. meum recedet a me fortitudo mea, & deficiam . Quia cum ſenſus , & vires , quæ dependent

A pendent ab aīa sicut crines per illicitos actus scinduntur: vel cum superior portio rationis, quę est caput aīę spoliat cogitationib.mūdis, deficit gra, p quā viget aīæ robur tollitur ab aīa suauitas dulcedinis infusę. Iosue 5. Defecit mā̄na, pp qđ comederunt filij Israel de frugibus: quia aīa cuius portio superior, vel ipsi sensus per amorē, consensum, & delectationē tāgit tpalia, & sensibilia delectabilia, nunq̄ delectat circa spūalia: & iō mens illa, q̄ degenerans conuertit inferius, semper quasi frēno esset reuocanda superius. Et de custodia sensuū intelligitur illud Esa. 24. Clausa est dom⁹ nullo introeunte, q̄ fit cum aīa cōuertitur ad memoriā peccatorū præteritorū, & circumspecte se hēt ad cautelā futurorum, ne quid ingrediatur per sensus corporis, vnde inficiatur sensus mentis. In cuius figura Deut. 22. Cum ædificaueris domū nouā, facies murum tecti per circuitū, ne effundatur sanguis innoxius in domo tua, & sis reus alio labēte, & in p̄ceps ruen

B te. Quia cum ædificat domus nouæ conuersationis, faciendus est murus debitæ cautelæ, & circumspectionis, ne aīa iaculis sensibiliū vulneret, & moriat per pēctū̄, & vt proximus nō ruat ibi per scandalū. Mulier molesta erat adolescēti, & ille recusabat stuprum, &c. Nota histo. vere notabile est qđ præmittitur. Post multos dies iniecit dña oculos sī Ioseph, & ait: Dormi mecum: quia post multas virtutum glorificationes, cōcupiscentia postq̄ ad tp̄s siluit, veteris dominij recordata, rediuiua consurgit, sed Ioseph teliquit in manu mulieris pallium & egreditur foras, qñ virilis animus non præbet carnali concupiscentiæ consensum, sed

" fugit oēs opportunitates, & occasiones illicitas. Illo qui custodit suos sensus ab illicitis, dr illud Cant. 4. Quā pulchra es amica mea, quā

C pulchra propter honestatem exteriorem, & puritatem interiorem: oculi tui columbarū: vñ cauendum est mulierib. sicut tradunt Philosophi ne turpes imagines, vel visu, vel imaginatione hauriant dum concipiunt, quia fętus illis imaginibus confirmatur, vt patuit in virgis quas Iacob posuit in carnalibus: sic est de anima nostra in sua cogitatione, & sensib. Gen. 27. Vocans Rebecca filium suum Iacob, dixit ad eum: Esau frater tuus minatur tibi vt occidat te: nunc ergo consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haram, habitabisque cum eo dies paucos, donec quiescat ira fratris tui, Mater ista est gratia diuina, quę appetitum humanum ad se trahit, & contra carnalem affectum, qui semper est ex parte carnis eundem munit suadēs, vt consurgēs a carnis illecebris in infimis desideriis secularia fugiat, & ad mētis candorem, & securitatē quæ in Laban interpr̄etur Laban candidus dr, Haram non irascēs, vel erectus interpretatur. Et forte in hoc D intelligitur, q̄ fieri non posset electus, nisi carnalibus illecebris semper inueniatis iratus. Sicut parui sunt nutriendi sub ferula: sic sensus nostri semper sunt disciplinandi: quia vt dr in Gen. 8. sensus humani proni sunt ad malū ab adolescentia sua. 2. Reg. 21. Genuit Adriel ex ea quinque filios, quos omnes Dauid exposuit morti. Ex illo. n. infami coniugio Diaboli, & carnalis concupiscentiæ, nascuntur infames filij quinq; sensuū, seu infames filij quinque sensibus dediti, qui oēs exponūtur morti, quia ponuntur fornicatores in prostibulis, ebrioſi in tabernis, adulteri in alienis thoris, fęneratores in nūdinis, simoniaci in ecclesiis, periuri in iudiciis, latrones in siluis, lusores in Prælati. theatris, tortores in prætoriis, prodirores in consiliis, homicidæ in iurgiis, venefici in cibariis, piratæ in aquis, raptores in agris, & sic de peccatoribus aliis. Gabaonitæ confœderati filis Israel statim impugnantur a quinq; regi- E bus, i. a quinq; sensibus. Iosue 10. 1. Paral. 2. Per gyrum templi morabantur in custodiis suis, vt cum tempus fuisset mane aperirent fores: isti sunt, qui se circūeunt, & honestatem suorum sensuum custodiunt, qui bonas societates sequuntur, a Deo diriguntur & remunerantur. Thob. 1. Cum irent omnes ad vitulos Societas. aureos, hic solus fugiebat consortia omnium, & pergebat Ierusalem ad templum Domini; In vitulis vanitatis lasciuiæ, quæ nutritur in praua societate. Propter quod dr de beato Ioāne Baptista. Antra deserti teneris sub annis, ciuium turmas fugiēs, petisti, &c. Prouer. 4. Nec tibi placeat malorum via, fuge ab ea, nec transeas per eam. Ioseph, reliquit pallium in manu mulieris. Iudic. 16. Cum dormiret Sam- F son in sinu meretricis rasis crinibus perdidit virtutē corporis, excęcatus est oculis, fecerūt eum molere, in exaggerationem opprobrij: quia cum spiritus a carne superatur, eneruatur virtus corporis, hebetatur intellectus, efficitur homo bestialis, vilis, & infamis. Egre- Gen. 10. dere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Ad literam enim domestici hominis spiritualis inimici eius sunt: sed debemus omni affectioni parentum renunciare, & cum sanctis viris cōuersari: maxime quādo illi volunt nos à meliori proposito impedire, vnde Hieronymus. Multi monachorum dum parentib. miserentur, animas perdiderūt. Leui. 20 Et ideo Leui. 21. Prohibebant sacerdotes ne interessent funerib. mortuorū, & patētum. Et Mat. 8. saluator, iuueni dicenti: Dimitte me prius sepelire patrem meum, respondit: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Vnde Hiero. licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet sparso crine, & scissis vestibus vbera, quib. te

Religio.

Gen. 39.

Societas.

Imaginationes.

Religio. G nutrierat oñdat mater, licet in limine iaceat pater p calcatū pge pſem clauſis oculis ad vexillū crucis euola. Solum pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelē. Gladiū tenet hoſtis vt me perimat, & ego de matris lachrymis cogitabo? Si credunt in Xp̄m parentes mei, faueant mihi pro eius nomine pugnaturo: ſi non credūt, mortui ſepeliāt mortuos ſuos. Sicut egreſſus eſt Iacob ignoráte Laban. Gen. 31. Qui p̄ſecutus Laban ait: Cur ignorante me fugere voluiſti, vt indicares mihi, vt p̄ſequerer te cū gaudio, & canticis, & tympanis? In quo edocemur egredi, & relinquere affectus carnaliū parentum, vt non indicemus eis noſtrū propoſitū. Qui multos de mundo egredi volentes per ſequunt, & retrahunt, & adulando, & promittendo decipiunt. Bernardus. Mira abuſio, domus ardet, ignis inſtat à tergo, fugienti prohibetur egredi, euadenti ſuadet ingredi, & hoc ab his, qui in medio poſiti ſunt, immo obſtina

H tiſſima quadā dementia exire nolunt. Si ergo doleant amici carnales, q̄ de mūdo egrederis, & ad religionem vadis, dicas illud Io. 14. Si diligeretis me, gauderetis vtiq;, qa vado ad patrē, & cōmendo eos gr̄æ Dei: ſicut Xp̄s in cru

Mundus. ce matrem Ioanui. Gen. 19. Surgite, & egredimini de loco iſto, quia delebit dñs ciuitatem iſtam. Ideo n. Loth egreſſus eſt de Sodomis, qa non eſt habendū conſortiū cum malis: Quia dicit Gregorius difficile eſt eſſe Iob in terra Hus, Loth ī Sodomis, angelū Pergami, vbi eſt Sathan, & non inquinari à pice, non acquieſcere plurimorū ſnīæ. Petrus. n. Xp̄m negauit

Societas. cum miniſtris, ſed pœnituit cū Apoſtolis, vna quæq; res conſpecta liuoré ducit ab vna, & ouis Labā ab oue ſcabioſa, & dēs putridus alios corrumpit, & de penna aquilę dr̄, q̄ progreſſu temporis pennam alterius auis ſibi ſociatā corrodit: ſic digitus corruptus vel aliud mēbrum niſi præſcindat totū corpus corrumpit. Secū-

I do Mach. 6. Templum luxuria, & commeſtionib. erat plenum, & ſcortantium cū meretricibus, ſacratiſq; ędibus mulieres ſe vltro ingerebant: quia ex illis cōicationibus, & conſortijs mulierum turpes cogitationes, & imaginationes menti ſe offerunt. Et licet velimus nolim⁹ vltro ſe ingerant, q̄. n. hauſimus vigilantes, patimur dormientes: ſed licet ſm̄ q̄ dicit Gregorius in Moralib. Sācti viri, & q̄tū agere p̄nt, ne exterius labantur in opere, tantū interius

Cogitatio agere non poſſunt, vt non labantur in cogitatione. Et ideo Abraham offerēdo ſacrificium non ſolum merebatur in ſacrificij oblatione, per qd opus meritorium deſignat: immo etiā multum merebat, muſcas abigendo. i. prauas cogitationes, & imaginationes pro poſſe vitā do. Et Iſidorus de ſummo bono: Cogitatio prana delectationem parit, delectatio cōſenſum, cōſenſus actionem, actio conſuetudinem, cō K ſuetudo neceſſitatē. Et iſte eſt lapis ſuperpoſitus ſepulchro Lazari fętidi, vt non poſſit euadere niſi ſpāli nutu Dei. Et ſic peccator in p̄dictis vinculis implicatus, quaſi quadā vitiorū catena multiplici funiculo contexta tenet affectus: ita vt ab eo nullo mō euelli valeat, niſi diuina gr̄a manum iacentis apprehendat: ideo ſumma cautela eſt adhibenda, vt p̄ſcinderent occaſiones, vñ oriunt cogitationes. Et 1. Eſdrę 8. Facite qd placitum eſt dño, & ſeparamini à populis terrę, & ab vxorib. alienis. Qd Societas.

n. incommoda parit familiaritas mulierū patet: Denigrat famam, conſumit ſubſtantiā, ſęr dat conſcientiā, extinguit gr̄am, perdit aīam, ducit ad gehennā. Et tn impletum eſt illud Eſdrę 4. Nō p̄nt homines ſepatari à mulieribus, ſed ſi congregauerunt aurum, & argētum, & L viderint mulierem bonam, bono habitu, bona ſpecie in eam intendunt. Tales faciunt iniuriam ſponſæ. ſ. Eccleſiæ, quia tenent cū ītima concubinam, gētiles, & gentilium ritus ſequē

g tes, ſimul & ſemel plures vxores hñtes ſ. Eccleſiā ſuam, & concubinā, de quib. dr̄ 2. Eſdrę. 9. Nō eſt ſepatatus populus, & ſacerdotes, & Leuitę à populis terrarum, & abominationibus eorum. Manus aūt principum & magiſtratuū fuit in tranſgreſſione iſta. Xp̄s ponit ſe cum illis, q bonas ſocietates quærūt & ſequuntur, vñ ſtetit in medio diſcipulorū, & dedit eis pacem, & ſp̄m ſanctum: & iunxit ſe duob. diſcipulis eūtib. in Emaus: & iterum Apoſtolis orātibus cū ſctis mulieribus in die Penthecoſtes miſit Spiritum ſanctum. Sicut fugimus leproſum, nec habitamus, nec comedimus cum eo; quia eſt infirmitas contagioſa: ſic fugere debē M mus malos ſocios, nec cohabitare, nec conuerſari, nec loqui cū eis: quia facilius & periculoſius inficit aīa q̄ corpus: corrumpūt. n. bonos mores colloquia praua, cū ſancto ſanctus eris, Pſal.

& cum peruerſo peruerteris. Aduerte ſententiam ſaluatoris: Si manus, pes oculos, per qūē Matt. 18. deſignantur perſonæ multum iuuantes, aut ſupportantes, aut dirigentes nos in temporalibus, ſcandalizāt te, erue, & proijce abs te: ſic patet quantum deteſtanda eſt mala ſocietas in moribus, etiam ſi multum ſit vtilis vel neceſſaria in temporalibus. Cum Balthazar rex Babi- Dan. 5. c.

lonis feciſſet grande conuiuium, & vino inebriatuſſet, pręcepit, vt aſportarentur vaſa aurea, & argentea, quę aſportauerat p̄ eius de templo dñi, qd erat in Ieruſalē. Et præcepit, q̄ in illis vaſis conſecratis dño biberent optimates, & principes ſui vxores, & concubinæ eorū. Cūq; ſic biberent vinū in vaſis dño cōſecratis, & laudarent Deos ſuos aureos, argenteos, ligneos, ęreos, ferreos, eadē hora apparuit manus ſcribentis in pariete contra candelabrum. & cum

rex

A tex manum scribentem videret, & cuius esset manus, aut quid scriberet ignoraret, tantus timor inuasit eum, quòd facies eius immutata est, cogitationes conturbabant eum, cõpages renũ eius soluebantur, & genua eius adinuicẽ collidebantur, &c. Balthasar rex typum gerit cuiuslibet hominis, maximè clerici, vel prælati, scientia, potentia, eloquentia, prosapia, diuitijs, amicis, præbendis, superbiens, & mundanis delectationib⁹, quasi vino forti totus ebri⁹. Quid sunt vasa dño consecrata, in quibus nõ debent poni, nisi sancta, nisi sensus nostri, & conscientiæ in baptismo, in susceptione sacrorum ordinum, in voto religionis domino consecratæ, nullis mundanis, aut turpibus usibus aptę? Tunc autem vinum indecenter in vasis istis bibimus, qñ linguã nostram falsa, aut fęda locutione oculos, impudicis aspectibus, aures vanitatibus, & sic de alijs sensibus, inficimus, & corda nostra fędis cogitationibus maculamus. Candelabrũ, præsens vita, & prosperitas mundana. Manus scribens, in pariete, sententia Dei, de nra infirmitate, & corporis morte. Sapientes, qui scripturam nesciunt legere, sapientes huius mundi, qui diuinam sententiã, & cõminationem cõtra peccatores, nesciunt nec volunt auertere. Daniel, scripturã legens est prædicator verbi Dei, diuinam sententiam peccatorib. prædicens. Ait ergo Daniel, narratis malis peccatoris pp mala, quæ quotidie facis, in quib. malos prædecessores imitaris, te non corrigis, Deum contemnis, missa est manus, quæ scripsit hoc, quod exaratum est. Mane, Techel, Phares: quia dum candelabrũ sanitatis corporalis, & ꝓsperitatis tẽporalis p̃ oculis tenemus, cõmessationibus, & voluptatibus vacamus, superueniet infirmitas, & scribet in corpore nro, qd est vn⁹ paries hominis, mane, .i. numerauit Deus regnum tuum tot annis vixisti male, nõ vines amplius. Techel. i. bona & mala tua appensa sunt in statera diuinæ notiC tiæ, & iustitiæ, & inuenta sunt multa mala, & pauca bona. Phares, id est diuisum est regnum tuum, qa separabitur aia à corpore, & si talis quis inuentus fuerit in morte, regnum suum corpus, & aia inimicis dæmonibus dabit, quia finaliter in corpore, & anima dãnabit. Si rex iste qui manũ scribentis nõ cognoscebat, scripturã, nõ intelligebat, nec legere sciebat, tm̃ timuit, conscius sibi q̃ esset cõminatio Dei, q̃ genua collidebant, & cõpages corporis dissoluebant, quantum deberemus nos timere, qui non cessamus Deum offendere, qui manum esse Dei comminantis cognoscimus, q̃ euadere non possumus, scripturã istã sententiæ mortis in iuuenibus, senibus, diuitibus, pauperibus quotidie videmus, & manum scribere in pariete, infirmitates in misero corpore iam sentimus, & sententiã futuri iudicij per fidem credimus, & cognoscimus. Sed scriptum est: non est timor Dei ante oculos eorum, quamdiu crines Samsonis fuerunt integri, tamdiu victoriam de inimicis habuit, spiritus dñi sibi astitit: quia quamdiu est honestas in sensibus, q̃ dependent ab aia, vt crines à capite, tamdiu gratia sancti spiritus assistit. Leuit. 10. Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos, &c. Quia ignẽ diuini amoris dẽt nutrire i altari nri cordis sacerdos, i. rõ, nõ aũt popul⁹ sensuũ: quia illi ponunt in illo igne fœces, qb. extinguitur iste ignis, & ignis diaboli accenditur. Vñ sensus nri designant̃ p ministros regis Babyloniæ, qui illã fornacẽ Babylonicam succendebãt napta vanæ gloriæ, stupa superbiæ, pice immũditiæ, malleolis auaritiæ. Sẽsus .n. nri corrupti, & ad malũ ab adolescentia ꝓni, talia fomenta ignem Diaboli nutriẽtia ad ministrãt. De viro spirituali dr Apo. 1. Caput & capilli eius candidi tanq̃ lana alba; & tanq̃ nix. In capite vigent oẽs sensus: tunc ergo candor est in capite, quãdo oẽs sensus clarent honestate. Capilli insensibiles, insonabiles, innumerabiles, cogitationum significant varietates, in quibus debet candor munditię, & honestatis esse. Vnde quandiu crines Samsonis, i. cogitationes nostræ mentis sunt integri, munDi, læti, vincuntur Philistiim, & fortitudo spiritus dñi est nobiscum, quib. ẽt præcisis Spiritus sanctus recedit a nobis. 1. Macha. 10. Ierusalẽ sit sancta cum finib. suis. Ierusalem aia sit sancta per vitæ veteris depositionẽ, virtutũ aggregationem, cum finibus suis. i. per oĩum sensuũ honestatẽ, & conseruationem. Sensus nostri Arbor. Homo. sunt in aia, sicut radices in arbore, q̃ de omnibus sensibilibus debent attrahere aliquẽ humorem deuotionis, cõtemplando in creaturis Dei potestatem, bonitatẽ, & liberalitatem. Apparet dñs vacãtibus: & in vnum existentibus, F & clausis ianuis vacantibus, ꝙ fit qñ aĩa oẽs cogitationes, & affectiones disciplinarias congregat, & vacat sibi, hic est dies sabbatorum. i. requies. Ianuis clausis, id est exterioribus sensibus corporis, & interioribus, quæ sunt cogitationes, & desideria, qua se tenent: ex parte virtutis rõnalis ab omni illicito coactis. Prouerb. 7. Mulier vaga, Iob 31. Pepigi fœdus cum oculis. Eccles. 28. Sepi aures. Hoc figuratum est 2. Reg. 4. Ostiaria domus, &c. Ostiaria purgans triticum est ratio, quæ debet purgare mentem, & sensus claudere, & ab omni illicito custodire. Miphiboseth, qui interpretatur os verecundum quiescens in lecto, qui etiam est filius filij regis, est fidelis, vel religiosa anima quiescens in lecto bonæ conscientiæ, vel religionis sanctæ, quæ est filia filij regis, id est Christi. Dies feruens, fe-

Vita. B Sapiens. Vita. Mors. C Iudicium. Timor. D Indic. Cor. Vires. E Iudic. Arbor. Homo. F

Asinus. A Asinus est aīal durum, ineptum, quod nisi flagelletur nihil boni facit, cui datur cibus vilis, lectus durus. Vnde significat corpus nostrū, Tunc itaq; Abigail ascendit asinum, cum rō per abstinētiā, & mortificationem cōterit corpus suum. Ascendunt ēt quinq; puellę cū Abigail. Puellę.n. quę in iuuentute inueniunt fatuæ significāt quinq; sensus: fatuus.n. est visus in videndo, & sic de alijs sensibus, quia proni
Gen.8. sunt ad malum ab adolescentia sua. Isti itaq; debent esse puellates pp innocentiā, & munditiā: & debent cum Abigail sūper asinū ascēdere per mortificationem, & castigationē: debet autem sequi seruos Dauid. i. vestigia sanctorum patrū. Et sic ofone deuota occurrere irę Dauid, & ipsū placare: sicut fecit Abigail, & mortuo Nabal, Dauid accipit eā in vxorē: qa Xps post mortē in spōsā accipit talē aīam.

Doctrina custodiend sensus interiores.

B MAlę cogitationes sunt tela, quibus dæmones nos vulnerant, & sagittant, de quib. df Ephe. 7. In omnib. sumentes scutum fidei, in quo positis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Tela igniuntur vt magis vulnerēt & insultus diaboli de igne concupiscentiæ vigent. Dñr autem dæmones incentores, non affectionum, vel voluntatum, sed cogitationū, & hoc per sensibilia exteriora, per phantasmata interiora, transmutando similitudines telis actas in parte imaginaria, sicut vī Aug. tāgere, 18. de ciuit. Dei. c. 8. Deus.n. est sicut lumen solis, p emicat cum lumine distributionem caloris ī debito susceptibili. Angeli boni sunt sicut lumina quarundam stellarum, quæ possunt illuminare & non inflammare, possunt
C tñ ad susceptionem gratiæ, vel charitatis disponere. Dæmones sunt sicut lumen in carbone, vbi sic est lux incorporata, p non immutat medium, sed emittit fumum teterrimum: vnde denigratur, sed non calescit aeris perspicuum, quia cum lucem habeat naturalem, q̄ pēnitus nō est in eis extincta, emittūt suggestiones: vnde obnubilatur lumen intelligentiæ, & suscitantur malæ cogitationes, iuxta illud Ioan. 4. alitus eius prunas ardere facit, nō tñ emittunt incendium caloris. vnde succendantur affectiones, nam si hoc possent peccaremus quando ipsi vellent. Ad mysteriorum
Studens. euodationem plus proficimus deuotione, q̄ investigatione: vñ Dan. 2. ingressus revelat regi mysteria; cogitationes enim, & affectiones, voluntates, & intentiones nostras ꝑfunde rimari, & pto eis in oratione cōpungi, hoc est Danielem intus morari, vel ingredi, sed interiora & exteriora nostra fm humanum iudicium pensare hoc est Danielem exterius esse. Sed tam ista q̄ illa fm iudicium diuinum estimare hoc est Danielem interius esse. Et nota p quarta dies, qua sol creatus est, est illuminatio prudentiæ, illo enim die posuit Deus in firmamento luminaria cęli, solem, lunā, stellas. Per solem circunspectio in agendis: est enim radiosus, & inferius, & superius emittēs radios sicut probat Marcianus: per lunam quæ minus lucida est circunspectio in cauendis: per stellas, quæ videntur imminere vtriusque circunspectionis circunstantiæ, sed tamē lucent de nocte, quæ maximè sunt necessariæ in aduersitate. De hac die sol in potestatem diei, lunam, & stellas in potestatem noctis. D Prudētia. Dies.

Aliquando enim viatores nocte surgentes deuiant noctem, diem æstimant: ideo qui vult esse prudens, debet inter diem, & noctem distinguere: aliquando enim, vt dicit Gregorius creditur esse gratia, quod est ira: vanę enim cogitationes mentem dissipant, & dissipatam excęcant. Iob. 17. Cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum, noctem verterunt in diem. Istę sunt cogitationes, quarum aliæ sunt onerosæ, vt quibus volumus resistere, sed non valemus, nam ruunt in oculos mētis musca Ægypti: perstrepunt ranæ in penetralibus cordis cogitamus inania, dum in oratione deberem cor leuare ad diuina: ideo Abraham dum sacrificium seu holocaustum domino offerebat muscas abigebat: quia dum volumus deuote orare, & diuinum officium dicere: omnes prauas & vanas cogitationes debemus fugare. Spiritualis homo morsum canis non timet, latratum sustinet. Aliæ vero cogitationes sunt affectuosæ, quando citca carnem, & eius curam afficimur, vel ad propinquos inquietamur. Aliæ sunt obscenæ, vt quādo carnali cogitatione translatę pungimur: Aliæ vanæ, quando nec delectamur, nec afficimur, vt si canem currentem, vel auem volātem imaginemur. Aliæ curiosæ, vt quando obmissis quæ ad nos pertinēt, ea quæ aliorum, sunt scrutamur, vel quando circa ciniphes Ægypti, videlicet circa curiosa, & inutilia studium vel disputationes occupamus: Aliæ sunt suspicionosæ, qñ sine certitudinis argumento male de proximo suspicamur. Iud. 14. Circuncidit Achior carnem ptæputij sui, & appositus est ad populum suum Israel. Achior interpretat lumē fratris mei, qui designat prudentiā, q̄ illuminat ꝓximos. Hęc circuncidit carnē ꝑpntij dū malas cogitationes ex corruptione carnis ī nobis succrescētes pscindit, qa prudētia est qnasi horrolana purgās tertā cōscientiæ, q̄ ex innata corruptione spinas malarū cogitationū, & tribulos prauarū affectionū in nobis purgat: vñ aqla pullos, directē solem in rota nō pnt respicere, de nido abijcit: sic de

E Prudētia. F Cogitatio

G cõſciẽtia debemus abijcere oẽs cogitationes, & affectiones,q̃ directè non tendunt in Deũ. Agrum tuum vel carnem præputij circũcidere eſt irã animi cohibere: vnde circunciſio fiebat in organo generationis,ꝙ eſt in ſpirituali generatione lingua, vt habeant verba circunciſa,& moderata,quę ſunt manſuetudinis & prudentiæ ſigna: vnde in perſona iracundorum vocat ſe Moyſes,Exo.6.Labijs incircunciſis.Circunciſus labijs eſt,q̃ ſcit loqui tẽpore, & modo oportuno: ſicut ſculptor ſcit facere imagines in omni materia, ſiue aurea, ſiue ænea. Si.n.leones domamus,adeo vt dicat ſecreta: leonib. magiſter manum inſerat oſculatur tignum ſuus cuſtos. Elephantem minimus Ethiops iubet ſubſidere in genua, & ambulare per funẽ,multo magis verecundus eſt, ꝙ noſtram iracundiam non domamus, ſed ꝙ intus eſt:verbis explicamus.

Loqui.

Secreta. Lingua. Ira.

H

Doctrina.

Vide de corde, de cõſcia, de cogitatione.de contemplatione, de deuotione.

COr,fons,& origo eſt cogitationum: ideo cor mundandum eſt ab omni mala cogitatione,quia ſicut liquor corrupt⁹ inficit vas, ſic mala cogitatio inficit cor. Camera autem Dei eſt cor,vñ Gregorius.Tergat ſordes prauí operis,qui Deo præparat domum mentis. Sunt aũt aliqua corda ita pinguia,& craſſa in teri⁹ carnalitate,& volnptate,ꝙ vix purgant: ſicut ancilla negligens,ollas cupreas purgat, & excurat exterius,& pinguedo,& turpitudo remanet interius.Ambr. Intus in corde honeſta,foris in conuerſatione ſpecioſa ſectantes.

Cogitatio.

I

Eccleſ.1.

Cogitationes carnales ſunt farina Ægypti, q̃ impedit manna diuinę cõſolationis:& germẽ & radicem cogitationum, quæ ſunt ſicut radix iuniperi,quæ dulcis eſt, fructus tñ aculeatus. Oritur ſol & occidit,ad locum ſuum reuertitur.Lumen ſolis eſt diuina gratia,vel prudentia. Sol in hemiſperio animæ oritur dum cogitamus,ꝙ vita noſtra corrigatur, ſol occidit dum bonum, quod cogitamus facere, in nobis deficit,aut tepeſcit: & tunc facit anima aborſum,& eſt periculum mortis,quia meli⁹ eſſet non concipere,quã abortire. Ad locum ſuum reuertitur girãdo per meridiem,qñ poſt

Cõſidera.

cõſiderationem diuinorum beneficiorum,& æternorum gaudiorum,quibus anima diuino amore inflãmatur, reuertitur ad cõſiderãdum ſui ortus vilitatem, & ſui ſtatus debilitatem, ad Aquilonem flectitur,qñ in humilitatem ſe cuſtodit ꝑ conſiderationem Dei timoris,& diuini iudicij: habens præ oculis ſemper illum ventum turbidum aquilonarem, pœnam.ſ.infernalẽ.Dan.2.Tu rex videbas, & ecce ſtatua vna grandis, &c. Huius ſtatuæ caput erat ex auro puriſſimo,pectus & brachia de argẽto, vẽter & femora ex ære,tibię ferreæ, pars pedũ fictilis.Videbas iſta,donec abſciſus eſt de mõte lapis ſine manibus,& percuſſit ſtatuam in pedibus eius ferreis, & fictilibus, & comminuit eos:tunc contrita ſunt pariter ferrum,teſta,æs,aurum,argentum.Si homo cõſideraret ſe eſſe illam ſtatuam, videret in auro, ꝙ alia metalla excellit pretii dignitate ſuperbiam, quæ cæteros ſui æſtimatione deſpicit: in argento,ꝙ ſuauem habet ſonum,iactantiã, quæ laudantibus ſe blandam, & iocundam exhibet: in ære durabili pertinaciã mali propoſiti:in ferro ꝙ alia metalla domat,ſæuitiã, quæ alios premit: in teſta, quæ faciliter frangitur impatiẽtiã. Aureum ergo caput fabricat,qui ſibi ſanctitatem arrogat, vel qui ex diuitijs, genere, ſcientia,ſuperbit: pectus, & brachia argentea,qui ſe iactat,& dilatat,& laudari deſiderat de opere exteriori,vel de ſapientia interiori:Quaſi vẽtrem,& fęmora habet ænea, qui pertinax eſt in eis, quæ debet deſpicere propter vilitatem,aut erubeſcere propter inhoneſtatem,vt ſunt peccata circa gulam, & luxuriam. Tibias habet ferreas,qui contra ſuperiorem ſe erigit per audaciam, & inferiores premit per ſęuitiam. Pedibus vero teſteis vtitur,qui terrenis incumbens occaſione ipſorũ per impatientiam frangitur, & quia in his ferreis & obduratis mentibus Deus aliqñ melius operatur in trina inſpiratione tã per cõminationẽ,q̃ per flagellorum percuſſionem, ideo vñ lapis abſciſſus de monte ſine manib⁹, timor.ſ.Dei inſpiratione apparens, & tñ non feriens extrinſecus per flagella, & in ictu lapidis deijcitur ſtatua, & opus deſtruitur monſtruoſum, quod erat à Diabolo fabricatum. Quia ſicut initium peccati ſuperbia, ita oĩs ſapientiæ initium dñi timor, & in pedibus feteis,& fictilibus ſtatua percutitur, & comminuitur,quia mens ſuperba inſpirata diuino timore, & ex conſideratione ſuæ infirmitatis, humiliatur,& in ſui paruitatẽ redigitur. Vel ſtatua iſta,quæ caput habet optimum, & aureum,& deinde vſque ad pedes continuè incipit deteriorari,& lapide percuſſa conuertitur in fauillam,eſt religioſus, qui in ſtatu nouicia tus incipit bene agere,& caput aureum habere:poſtmodum effect⁹ indeuotus, incipit de vitio in vitium,vel de maiori bono ad minus bonum tepeſcere,& remittit, & pedes.i.finẽ habet fictiles,& viles,& ictu mortis percuſſus pdãnationem exterminatur.Noſtra cõſideratio circa quattuor verſatur. Primum eſt, quanta eſt noſtra malitia,& culpa: Nec. 1. Flebat oĩs populus,cum audiret verba legis. Cum enim ad libros noſtrarũ conſcientiarũ reuertimur, & nos tot modis Deũ offendiſſe cõſideramus, dicimur nimis durũ habere cor ſi lachrymę non erũpunt.Sic conſiderauerat Magdalena, dũ ad pedes dñi fleuit. Secundum eſt,ꝙ iuſta,

K Cõſidera. Homo. Peccata. Status. Princeps. Prælatus.

L

Mors.

M

Superbia.

Religioſus.

Cõſidera.

Cõſciẽtia

& dura

A & dura sit diuina snia, vt patet I expulsione an
gelorum de cœlo, hoïs de paradiso, in submer
sione in diluuio, in cõbustione Sodomorũ, &
Iudicia diuina. sic de alijs diuinis iudiciis præteritis, præsenti
bus, & futuris. Tertiũ q̃ necessaria, & vtilis est
pœnitentia, & confessio. not. Luc. 15. De filio
prodigo à patre recepto. Deut. 32. Gens absq; cõsilio est, & sine prudeotia, vtinã saperé, &c.
Quartũ q̃ seuera erit vltima snia, & q̃ dura æ
terna pena. Ecce venit dñs exercituum, & quis
stabit ad videndum eum, &c. Exod. 3. Cũ mi
nasset Moyses gregé ad interiora deserti, &c.
Venit ad montẽ Dei Oreb, & apparuit ei dñs,
qa qñ vir iustus cogitationes suas regit, & or
dinat, & instat ad intimum soæ conscíæ, tunc
Cogitatio constituto in cõsideratione mentis suæ appa
ret ei dñs, & cum eo iocondatur, et multas re
B nelationes recipit à dño. Ezec. 20. Eduxi eos in
desertũ, & dedi eis p̃cepta mea, & iudicia mea
ostendi eis; in tumultu. n. phantasmatum & ne
gotiorum non loquitur Deus aíæ, sed quasi in
angulo, & secreto. Oseæ 2. Ducã eã in solitudi
nẽ, & ibi loquitur ad cor eius. Vñ illa mens, q̃
in intimo suo stare cõsueuit, diuinas reuelatio
nes percipit, &c. Cogitationes sunt illa turba,
quæ impediebat Zachæum, vt non posset vide
re Iesum: quære supra. Et nota q. Thobias in
figura peccatoris iacens in lecto voluptatis ca
lidis stercoribus hirundinum. i. malis, & fœdis
cogitationibos, vtroq; oculo excęcatur, vt nec
oculo dextro videat Deum, nec gaudia beato
rũ, nec siniſtro seipsũ, nec supplicia dãnatorũ.

Diuisio.

Cõcordia Diuisio. Religio. QVam periculosa sit diuisio et discordia in
ter fratres. Gen. 49. Simeon, & Leui fra
tres vasa iniquitatis bellãtia, in cõsilium eorũ
C non veniat anima mea, in voluntate sua suffo
derunt murum. Maledictus furor eorum, quia
pertinax indignatio, quia grauis, Hic loquitor
bonus frater contra illos, qui tractant discor
dias, & diuisiones: quia tales ex indignatione,
& pertioacia facientes occulta consilia, rum
pũt murum vnitatis, per scissuram diuisionis,
& incurruut paternam maledictionem. Cha
ritatem frateroam impugnãtes, & discordias
nutriẽtes sunt peiores, q̃ crucifixores Christi,
Salustius. Vñ Ber. Videm⁹ in domesticis nostris illã dñi
Sicut cõ cordia par uæ res cre scit, sic di scordia ma ximæ dila buntur. Pax. cam tunicam inconsutilem desoper cootextã
per totum diuidi, quæ diuisa non est, ẽt per il
los, qui crucifixerunt Christum, & non est, q̃
consilium apponat. Iam dñe satis est obsecro,
soluatur inimicitiarũ medius paries, & p stul
titiam discidii discamus saltem quid est bonũ
pacis. Non dico pro nobis, qui iterum coniun
cti sumus, & vtinam tanto ardentiu cõiuncti,
quanto diffusius antea segregati. Vnde si quis
arboris ramũ in aliam partem inde torqueat,
& inflectat, cõtinuo redit in hoc q. prius fuit,
& ostẽdit q. violenter declinatus fuerat, sed oõ. D
redit violenter. Iesus clamãs voce magna emi- Mat. 27.
sit spiritum, & velum tẽpli scissum est in duas
partes. Quia qñ corda per discordiã scinduntr
Iesus expirat, Iesus recrucifigit. Vnde Ioan. 8.
Tulerunt Iudæi lapides, vt iacerent in Iesum,
Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo.
Lapides qui sunt aceruus sine cemento, corda
sunt sine caritatis vinculo, q̃ timet Iesus, & tũc
exit de tẽplo cordis, & illius cõgregationis,
sic Iudaizabãt, qui ædificia eorum, & tẽpli ni
tebantur destruere. Isti faciunt de tẽplo dñi tẽ
plum Naneę, quod interpretat pascua eorum.
2. Mach. 1. Vniuersus exercitus cecidit in tem
plo Naneę consilio deceptus sacerdotum Na
neæ: quia semper discordia pascit in detractio
ne. Qui discors, & diuisus est a fratre suo, di
scors & diuisus est à Deo, cuius est demonstra
tio, quia idẽ mãdatum, & vinculũ, quo diligit
Deus & proximus: Vñ hoc mãdatum hẽmus à E
Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrẽ suũ,
Et Salust. historicus. Sicut cõcordia paruæ res
crescunt, sic discordia magnæ dilabunt. Ionæ
1. c. Propter me orta est hæc tẽpestas, mittite
me in mare. Quod si pp aliquod scandalum di
scordia oritur, expedit ei, vt suspendatur mola
asinaria in collo eius, & demergatur in ꝓfun
dum maris, fm snĩam Saluatoris. Ne q̃so sit ius Gen. 13.
gium inter me & te, & inter pastores meos, &
pastores tuos, frattes. n. sumus; si ad dexterã ie
ris, siniſtrã tenebo. Quia pp bonum pacis dẽt
homo dimittere de iure suo. Itẽ Psal. 16. Effu
sa est contentio super principes, & errare fe
cit eos in inuio, & non in via. Effunditur cõtẽ- Doctor.
tio super principes, quia magistri in suis opi
nionibus, & sententiis sunt discordes: errant F
in via, quia offendunt in veritate manifestã: er
rãt in inuio, quia discordias, & dissentiones su
scitant, & tunc vtraq; mala sunt, q̃ faciunt, vel
nescíunt, vel dubitãt. Leuit. 13. Quicunq; ma
culatus fuerit lepra separatus ad arbitrium sa
cerdotis, &c. Rixosi. i. discordes sunt leprosi,
& cõtagiosi alios ioficiẽtes: ideo sunt ab omni
bus propter iurgium vitãdi, & arbitrio prælati
ti sunt de castris de toto collegio expellendi:
quia vt dicit Ber. Melius est vt pereat vnus quã
vnitas. Prou. 22. Eijce derisorem, & exibit cũ
eo iurgium, cessabuntq; causæ, & concubinæ:
hæc est lepra Mariæ, qua rixata est cõtra Moy
sen, & iecta est à castris. Num. 12. Mariæ ap
paruit candens lepra quasi nix. Et sequit qũo
iecta est. Sicut. n. porci leprosi habentes gra
num sub lingua ab alijs eiiciuntur, ne per eos
inficiantur: sic rixosi, & discordes, & cõteotio
si eiiciendi sunt à societate aliorũ, ne per eos
alij inflammentur, & inter se diuidãtur. Num.
5. Præcipe filiis Israel, vt proiiciant de castris
oẽm leprosum, ne contaminent ea, cũ habita-

ue-

G uerint uobiscum. Est ét lepra inuidia, & ambitio. Quia vt patet in ꝑdicta lege de leproso. Leui. 13. Leprosus primo eijciebat' de castris, secundo habebat vestimenta dissuta. Hæc est lepra inuidiæ & ambitionis, q̃ ꝓcurat dissentioné, & schisma, qa ĩuidi, & ambitiosi nitunt illã tunicã incõsutilé desup cõtextã p totũ rũpere, cum tñ Xp̃i crucifixores noluerunt eam scindere. Hæc est lepra Simonis, qui ĩuidebat fraternæ gr̃æ, egrè ferens, q̃ Deus faciebat Magdalenæ. Sed dñs ad eum, ait; aquã pedib. meis nõ dedisti, osculũ mihi nõ dedisti, oleo caput meum non vnxisti. Quia inuidi nõ hñt lachrymas contritionis in corde, nec osculum pacis in ore, nec oleum pietatis, aut deuotionis in
Deut. 24. opere: iõ obserua diligenter ne incurras plagã
lepræ: plaga est solutio continuitatis, quia inui
Prouer. 6. H dia est dissipatio vniratis. Detestat' eum dñs q̃ seminat inter fratres discordias isti sunt agricolæ Diaboli, q̃ extirpantes bona semina superseminant mala, & zizania. Vñ iste est ille inimicus homo, qui in agro Dñi superseminauit zizania: quia inuidi, & ambitiosi bona ꝓximorum si pñt extirpant, si nõ pñt, debilitãt. Et si aliqua sunt eorum mala, illa disseminãt, & si
Inuidia. sunt modica augmẽtant. Sic. n. Iud. 7. Cum seminasset Israel Madiã & Amalech cuncta vastabant. Madiã interpretatur contradictio siue iniquitas, siue iudicans, Amalech populus lãbens hi sunt inuidi, ambitiosi, discordes, & rixosi, q̃ corrupti intra p iniquitatẽ iudicãt alios p temeritatẽ, & cõtradicunt si audiunt de eis
Detractio aliquã laudé. Qui q̃n detrahunt, aliorũ immũditias lingua detractoria, quasi canes lãbunt. Sic ét Iudith 2. Olofernes ĩ dieb. messis succédit fata. Quia ex inardescente rácore animi ex terminãt opera matura, & sancta. Et bene dñt
I agricolæ Diaboli tales, quia corrupti sunt in
Semen. affectu per inuidiã, in intellectu per ignorantiã, in effectu per tristitiã, iõ malũ semen semper gerunt, quale in se præferunt, cũ dñs semi
net semé scientiæ in intellectu, gr̃æ in affectu
Pax. spũalis lętitiæ in effectu. Phil. 4. Pax Dei, q̃ exsuperat oẽm sensum, custodiat corda vra. Pax Dei est, q̃ vnit oẽs fideles Ecclesię ĩ sensu vno, sicut aĩa oĩa mẽbra corporis in corpore vno. Aufer membrum à corpore, non viuit: aufer pacem, ab aĩa, spiritus vitæ recedit, iõ qui semi
nant discordias, & se, & alios diuidunt per con
tentiones, hi sunt spũs sancti spãles impugnatores, qui segregant semetipsos aĩales spm̃ nõ hñtes, tunc aũt hęc pax perdurat, cũ singula q̃que locũ retinent sortita recéter. Item 1. Es. 3. Filij Iuda, quasi vir vn' instabãt super eos, qui
Vnitas Religio. faciebant opera in tẽplo. Multitudinis. n. credentiũ erat cor vnũ: vnitate conformitatis ad dñm, integritatis ad se, charitatis ad proximũ. De illis, qui sunt discordes Osex 10. Diuisum est cor eorũ, nunc interibunt. Ad cõcordiam, & pacẽ seruandã nos inducit, q̃ videm' in cor
pore naturali. Nã si mẽbra vnius corporis se mutuo impugnarent, aut se mutuo nõ foueręt statum periret illud corp', iõ ait Apostolus. Si
1. Cor. 12. cur in vno corpore multa mẽbra hẽmus, oĩa
Veritas. aũt mẽbra non eundé actũ hñt, ita multi vnũ corpus sumus in Xp̃o: hoc est vnitas religiõis in qua fratres dñt esse vniti funiculo triplici, q̃ difficilè rũpit, videlicet vnitate professionis, quia idé obtulerunt. idé ꝓmiserũt, idem receperunt, idem sacrificiũ, idem votũ, idé stipendiũ. Act. 4. Multitudinis credentiũ erat cor vnum. Cor vnũ ad offerendũ, aĩa vna ad ꝓmittendũ: & erant illis oĩa coĩa ad conuiuendum
Vnitas. vnitate cõuersationis. Idé habitus', idé mod', idé stat', idem actus. Deus qui inhabitare facis
Psal. vnius moris in domo. Ex hac vnitate, paritate, & ęqualitate conseruat', & surgit spũalis iocunditas: Ecce q̃ bonum, & q̃ iocundũ habitare frẽs in unũ. Vnitas condilectionis inducit
Psal. 132. L mutua suffragia, mutua obsequia, mutua gaudia. Solliciti seruare unitatẽ spũs in uinculo
Ephe. 4. pacis, unũ corp', & un' spũs, sicut uocati estis in una spe uocationis vræ. Hãc unitatẽ hodie tollit binari' infamis dissentionis, ex quo resultat dualitas desolationis, quia oẽ regnũ in seipsum diuisum desolabit'. Nõ est. n. Deus dis
Luce 12. sentiõis, sed pacis. Scribens. n. Apostolus Co-
1. Cor. 4. rinthijs dissentiẽtibus, & discordãtib. adiuicé
1. Cor. 12. ait. Nõ sit schisma in corpore, sed in idipsum p seinuicé sollicita sunt mẽbra, &c. Gen. 25. Collidebant' paruuli ĩ utero Rebeccæ. Rebecca patiẽtia ĩterpretat', p quã religio designat', Si sic, ait, futurũ erat, quid necesse fuit cõcipere? Sic in religiõis utero & clausttro, & in omni collegio p discordiã se collidentes. Nũquid melius fuisset eos nunq̃ cõcepisse, aut forsitan
M aborsum feciſſe? Aut ét sic pestiferũ cõceptũ euomuisse? Vtinã, ait apostolus, abscindantur qui vos cõturbãt Gal. 5. Qui. n. cõturbat uos, iudicium portabit, quicunq; est ille. Vocati ergo in uno corpore grati estote. Col. 3. Cõpatimini, cõgaudete, unitatẽ seruate, quia unus accipit brauiũ. Luc. 22. Facta est contentio, quis
Luce 12. eorũ esset maior. Vos aũt non sic, sed qui maior est ĩter uos, sit sicut minister. Quære de cõcordia & discordia, in tabula de pace, de charitate, de detractione, de inuidia, de ambitione,
Cant. 2. in odio. Can. 1. Filij matris meæ pugnauerũt contra me, &c. detractores; & seminantes discordias intingunt tunicam, id est famam innocentis Ioseph in sanguine.

De curiositate.

ET nota quòd uelle scire curiosa displicet Deo. Vñ ait Apostolus. Non plus sapere
Detractio quam cportet, sed sapere ad sobrietatem. Hoc apparuit in primis parẽtib. quos p curiositatẽ
Gen. 3. sciendi

A sciendi decepit Diabolus. Eritis, ait, sicut Dij, scientes bonum & malum, ex quo tantam nō solū ipsi, sed etiam tota posteritas: magnam in curuat ignorantiā, impotentiam, malitiā. Vnde sic facti sumus ignorantes q̄ vix aliquā ēt de sensibilib. cognoscimus veritatem: vnde merito verā, & vulē scientiam amittit, qui curiosa inquirit. Exo. 19. Bestia si tetigerit montem lapidabitur. Bestia est homo simplex, & ēt quilibet nostrum dum sumus caligine huius miseriæ excæcati, bestiæ possumus dici. Mons diuinitas, & arcana diuinitatis, quę si aliquis curiosē inuestigare voluerit, morietur, quia vt Prou. 25. ait Sapiens: Perscrutator maiestatis opprimet ā gloria. Et alibi, altiora te, ne quæsieris. Vnde Oza, quia voluit tangere arcam Dñi, q̄ non licebat nisi sacerdotibus, percussus fuit à Domino, quod est contra laicos & simplices, qui volunt de diuinis disputare. Et Luc. 10. Dictū

B est: Martha sollicita es, & turbaris erga plurima, porrō vnum est necessarium, illud. s. quod Chorea. scire pertinet ad salutem. Periculosum est audire mimos, & ducere choreas. De filia Herodiadis Matth. 14. Saltatrix ista est lasciuia carnis. Eccle. 9. Cum saltatrice ne ineas, &c. Herodes est diabolus, cui placet saltatrix, quia valde delectatur i choreis, & vanis verbis, tūc amputatur caput Ioannis, quia ea libēter audiens amittit gr̄am. Nam Ioannes interpretat in quo est gr̄a. Contra illos qui magis volunt audire curiosa, vana, sæcularia, q̄ ædificatoria, philosophica quā Euāgelica, figuratum est 4. Reg. 18. Vbi dr̄ q̄ Rapsares missus à rege Assyriorum, &c. Sequitur: Precamur vt loquaris nobis Syriace, siquidem intelligimus hāc linAuditor. guā, &c. Per Raplatē intelligitur prędicator, Prædicator. qui à tege mittitur ad impugnandas munitio-

C nes peccatorum, sed curiosi clerici, & sæculares, precantur prædicatores, vt loquantur eis Syriace. i. eleuata, & alta lingua; & difficilia, ne simplices intelligant. Sed vtinam respondeāt eis prædicatores: Nūquid ad vos me misit, &c. Per stercus, & vtinam peccata designant Ioel 3. Computruerunt iumenta in stercore suo.

De defectu correctionis.

SIcut vitis siluestris per culturam efficitur domestica, & domestica per defectum cultutę efficitur siluestris, & infructuosa: sic religio per defectum correctionis efficitur siluPsal. 106. Correctio disciplina. estris, & sæcularis ac infructuosa. Sicut sagittę in manu potentis ita filij excussorum. Sagitta in manu potentis vulnerat, dum prælatus corripiendo increpat. Ista est sagitta salutis, vt dr̄ in Esa. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Parcere. n. vitijs non est dilectio, sed adulatio, & destructio: Qui. n. parcit virge odit filium suum. Quem autem diligit Deus castigat; flagellat autem omnem filiū quem recipit. Nō D corripere delinquentem, non tā amicitiam, q̄ amētiam sapit, non corripere quem amamus. Meliora. n. sunt vulnera diligentis, q̄ fraudulenta oscula odientis. In correctione semper dr̄ concurrere iustitia & misericordia, vt vnū I per aliud temperet fm parabolam saluatoris: Homo quidā descendebat ab Ierusalē, &c. Homo iste est subditus, deordinat⁹ à latronibus, Luc. 10. mundo, carne, diabolo, qui nituntur furari dona Diabolus. gr̄æ multis defectib. vulneratus, Ierusalem. i. vi lio pacis, obseruātia regularis. Iericho interpretatur defectus, vbi frequēter descēdimus, quia Pacem. quotidie multos defect⁹ cōmittimus: vñ tunc descendimus ab Ierusalē in Iericho cū trāsgredimur statuta regularia, vel in alijs deficimus. Samaritanus, q̄ interpretat custos, typū gerit Prælatus. p̄lati: alligatio vulnerū, correctio, & castigatio defectuū, q̄ aliqñ fit per ligaturā aliqñ p catha Correctio phlasmationē, & sic de alijs remedijs fm cōdi E tionem vulnerati & vulneris, & fm peritiam Samaritani: vinū pęnitētia imposita. Oleū consolatio pri⁹ ponit vinū: quia corrodit & pūgit, & purgat ne vuln⁹ putrefiat. Scdo oleū, vt dolorem tēperet, & vulnerat⁹ viui punctionē sustineat. Si poneret vinū sine oleo, nunq̄ sanaretur, sed corroderet: Si oleū sine vino putresceret vulnus: sic austeritas correctiōis nō dēt apponi sine blandimento consolōnis: Ideo dicit Gregorius, sic amor nō emolliēs, rigor nō erā sperans, zel⁹ nō moderatē seruiens, pietas non plus q̄ expedit parcēs; Aliq̄ apponunt oleum sine vino, vt Hely q̄ blande allocut⁹ est filios, sed nō legit q̄ vinū corrodētis punitionis apposuerit, ppea sacerdotali officio merito priuat⁹ fuit: dēt ergo addi pœnitentia. 4. Reg. 2. Sal I qui conseruat a putredine & vermib. quo Elizæus sanauit aquas. i. fluxibilitatē, & promptā tē ad defectus, maximē i iuuenib. qui ad talia defluunt correctionē significat. De quibusdā F p̄latis dr̄ Can. 1. Filij matris meæ pugnauerūt cōtra me, posuerunt me custodem in vineis, vineā meā nō custodiui. Isti sunt similes Struthioni, q̄ negligit fouere oua sua. Durus est aūt ad filios suos quasi nō sint sui, Iob. 39. Nō similes Xp̄o, q̄ congregat filios Ierusalē quasi gallina pullos suos sub alas. Mat. 23. Tāt⁹. n. est affect⁹ gallinę ad pullos, q̄ nutriendo pullos suos a deo ifirmat, vt plumis hispida, voce rauca, alis demissa, ēt si pulli nō videāt, matet agnoscat. Prælatus in corrigendo neminē dēt formidare: qa fm illud 2. Re. Custodi virū istū qui si lapsus fuerit, erit aīa tua p̄ aīa eius. Pl⁹ aūt debet timere amittere aīam, q̄ incurrere cuiuscunq̄ offensā, ēt Dei offensā. Exēplū hem⁹ I Ioā. Bap. Mar. 14. Dicebat Io. Nō licet tibi hfe vxorē fratris tui: Non. n. metuebat Io. Herodē, sed Herodes metuebat Io. sciebat. n. ipsū eē verū, iustū,

& san-

G & ſanctum, vñ ſecurè arguebat ipſum; quia turpe eſt doctori & correctori cū culpa redarguit ipſū, quia vt dicit Iſidor⁹. Neceſſe eſt, vt man⁹ munda eſſe ſtudeat, q̄ aliorū diluere culpas curat, ne dicat ſibi, medice cura teipſum.

Luc.6. Vñ ait Saluator, hypocrita, eiice primo trabē de oculo tuo, & tūc videbis eiicere feſtucā de oculo fratris tui. Nō ſic hodie p̄lati, q̄ arguūt & corrigunt ex ptāte, & autoritate, & nō ex vi tæ ſanctitate, pp̄ qd correctio eorū cōtemnit, aut malitię imputat. Bern. Tales eligēdi sūt, q̄

Prælatus. Electio. Correctio poſt aurū nō eāt, ſed Xp̄m ſequant, q̄ q̄ſtū legationū nō æſtimāt, nō requirāt aurū, ſed fructum, qui regib. Ioāne ſe exhibeāt, Ægyptijs; Moyſen, fornicātib. Phinees, Eliā idolatris, Eli fæū auaris, Petrum mentientib. Paulum blaſ-

H phemātib. negotiātib. Chriſtum. Qui vulgus nō ſpernāt, ſd̄ doceāt, diuites nō palpēt, ſed terreāt, pauperes nō gcauēt, ſed foueāt, minas p̄ci-

Pſalmus. pum nō paueāt, ſed cōtemnāt. Os iuſti meditabit⁹ ſapientiā, & lingua ei⁹ loq̄tur iudiciū. Lex Dei in corde ipſi⁹ in exequēdo, & nō ſupplātabuntur greſſus ei⁹ timore, amore, odio, p̄ce, vel p̄cio deuiādo. Prælatus tenens locum Chriſti dēt dicere ſubdito in veritate, vel moribus illud qd̄ ſcribit⁹ Luc.7. c. Adoleſcens tibi dico ſurge: quia ſub metafora adoleſcētis motui & ſuſcitati loquit⁹ Deus ſubdito deliquēti. Primo replicās ei ſuā trāſgreſſionē adoleſcēs. Proni. n. & aſſueti ſunt ad malum. Proni ſunt ſenſus hoīs ad malum ab adoleſcentia ſua: ſe-

Gen.8. cundo ip̄roperat aſſuefactionē tibi: quia es ad talia aſſuet⁹ pluries corr̄eptus, nec adhuc correctus: tertio excitat, attētionē dico: quarto incitat ad bonā actionē, ſurge. Primum ptinet ad reatum culpæ, ſcdm ad periculum cōſuetu-

I dinis praue, tertium ad ſtatum gr̄æ, quartū ad fructum pœnitētiæ. Notatur ergo pronitas ad trāſgreſſionem, ex quo dēt eſſe ſollicitudo ad correctionem, cum dē adoleſcens. Iſti. n. indigent correctione, vt patet de filiis Heli. Et iō prælatus inferior dēt dicere ſuperiori, q̄ñ hēt in domo ſua aliquē deordinatū. Dñe puer me⁹ iacet in domo paraliticus, & male torquetur, & ille dēt rñdere: Amen dico tibi, ego veniā & curabo eū. Venire. n. dēt, vt certitudinaliter videat, ſi vera ſunt de quib. ſubditus accuſatur. Sicut dicit Greg. q̄ ad exemplum p̄latorū, ait dñs in Gen 18. Clamor Sodomorum venit ad me, deſcendā, & videbo vtrum clamorem, q̄ venit ad me opere cōpleuerint. Nō. n. dēt prælatus p̄cedere ad correctionē, vel punitionem, niſi poſt diligentem, & certā inquiſitionem, quia iuſtitiā correctionis, p̄cedere dēt indiciū examinationis, iuxta illud Eccl. 11. Cum interrogaueris, corripe iuſte. Deut. 24. Non abominaberis Idumęū: quia frater tuus eſt. Idumęū abominat⁹, qui peccatori non cōpatit⁹, nec eū corripit, ſanguineus. n. interpretat⁹. Qd̄ impletur in malis prælatis, qui nō cōpatiunt⁹ peccatorib. & tentatis. Nō ſic B. Frāciſcus, cui cum frater diceret⁹: Ora pro me pater: Credo q̄ de meis tentationib. liberabor, ſi p̄ me dignatus fueris orare. Cui Sāctus rñdit: Quo magis tentaris, magis à me dilectum te noueris: nullus ſe ſeruum Dei reputare dēt, quouſq; per tētationes, & tribulationes trāſierit. Nā tentatio annulus eſt, quo deſponſat dñs aīam ſerui ſui: vix. n. obijciunt⁹ certamina fortiā niſi fuerit virtus p̄fecta. Gala. 6. Si p̄occupatus fuerit hō in aliquo delicto, vos q̄ ſpūales eſtis, hmōi inſtruite I ſpū lenitatis, cōſiderās teipſum, ne & tu tēteris. Pręoccupatus, i. imprudenter laps⁹ homo quaſi ex infirmitate, nō ex malitia in aliquo, nō in multis. q. nō ex cōſuetudine: delicto hoc eſt dere licto nō cōmiſſo. Vos qui ſpūales

L eſtis, i. eſſe dētis, ad quos ſpectat iudicare, corripere, corrigere, 1. Cor. 2. Spiritualis hō omnia iudicat. Manus. n. q̄ lutū tenent, ſordes tergere nō valēt, vt dicit glo. ſup illud 2. Reg. 6. Nō ędificabis mihi: quia vir ſanguinum es, inſtruite, nō palpate, nō exultate, in ſpiritu lenitatis, dulcitet, nō acriter, cū miſericordia, non cū ſuperbia, nō cum ptinacia. Pſal. 89. Superuenit māſuetudo & corripiemur. Cōſiderans teipſū; quia tu es fragilis, q. d. ex te ipſo cognoſce q̄ ſunt p̄xim tui, ne & tu tenteris, i. cadas in ſimile. In perſona Dauid dē prælato: Fratres tuos viſitabis, & cum quib. ordinati fuerint, diſce; ad hoc. n. tenet⁹ prælatus ſub pœna illa. Cuſtodi virum iſtū, qui ſi lapſus fuerit, erit anima tua p̄ anima illius: Sed aliqui ſubditi ſunt ſicut equus vitioſus, & ſcabioſus, qui nunq̄ vellet videre ſtrigliā. Dēt autem prælatus in viſitatione & correctione ducere ſecum duos ſocios, iuſtitiā, & miſericordiā, ſicut Samarita⁹ vinum, & oleum, vt cum iuſtitia puniat peccā-

M tes, cum miſericordia recipiat pœnitētes. Et durius p̄niendi ſunt principales, & p̄lati ſi peccāt, q̄ ſubditi; quia periculoſius eſt eorum peccatum, quā ſubditorum, ſicut patet in Lucifero reſpectu aliorum dæmonū; cui dē Eſa. 14. Ad infernum detraheris in profundum laci. Sed multi ſunt p̄lati, qui magis ſunt ſolliciti de aſinabus, q̄ de aīabus, ſimiles p̄i Saulis, q̄ dixit: Cōſurgēs q̄re aſinas, nō aīas. Sed p̄latus dēt eſſe ſicut Mardochæus, de quo dē in figura boni p̄lati, Heſt. 2. Deābulabat quotidie añ veſtibulum domus, ſiue porticus clauſtralē de notātis ambitum ſiue circuitum. Virgines elect æ, cōtinētes p̄ſonæ, Heſter, q̄ intra aſſumpta ſignificat animā, q̄ ſibi Chriſtus deſpōſauit. Eſt ergo ſenſus auctoritatis iſtius, q̄ prælatus dēt ſollicite cuſtodire Dei ſpōſam tanq̄ curæ ſuæ cōmiſſam. Aſcendit in cor Moyſi, vt viſitaret fres ſuos, & ibi patet quot periculis ſe exponit

K Viſitatio. Prælatus. 1. Reg. 9. Exod. 7.

Visitatio. A ponit pro eorum liberatione. Prælatus visitás, & corrigens dét hís duos comites, veritaté, & pietatem, ita ꝙ veritas inquirat & puniat delinquentes, pietas absoluat & leniat penitentes. Exemplo Romanorum, quib. qñ dicebat, ꝙ aliqd regnum rebellauerat, nó credebant, sed statim mittebát nuncios ad inquirendum veritatem: quia valde periculosum est in plato cito credere: vñ formá inquirendi veritaté de accusatis tradit nobis dñs. Gen. 18. Descendá, & videbo, vtrum clamoré qui venit ad me, opere cópleuerint, an nó est ita vt sciá, & sic dét descendere personaliter, videre certitudinaliter, & scite vtiliter, postea punire exémplaraliter, more boni hortolani, qui plantá aridá, & infructuosam ptoijcit de horto fm exémplú Saluatoris. Oém palmitem non ferentem fructum tollet eum, & oém qui facit fructú purgabit eum, vt fructum plus afferat. Prælatus signficatur per illum angelum Dan. 3. Qui veniens ad tres pueros fecit mediú fornacis quasi ventum roris flantem: sic dét facere prælat⁹, dum venit ad conuentum. Gen. 27. Vade & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos, & pecora. i. prælatos & subditos. Qui táta differentia vt dicit. Greg. dét esse inter prælatos, & subditos, sicut inter hoíes & bestias; & deutrisq; superior dét curá hís. Prælatus aliqñ inuenit pigros & otiosos, qui similes sunt statuis, vel imaginib. pictis, ꝙ ornantur, & adorá tur, & sunt magnæ famæ, cum tñ in eis nó sit sensus cognitionis, quia non studeut nec gustus deuotionis, quia nó erant nec motus operationis, nisi fortè murmurationis, símiles muscæ q̃ nihil facit, sed oía fœdat, & inficit. Vñ p̃latus dét sibi dicere illud. Esa. 22. Dic ad eum quis tu hic? aut quasi quis hic? quia excidisti tibi sepulchrum? Quasi dicat tu es in isto cóuẽtu. q. quis. i. magnus homo, & magnę famæ, & tamen nihil boni facis. Tales sunt in monaste C rijs sicut cifra in numeris. Excidisti tibi hic sepulchrum; quia appropriás tibi conuentum. Isti sunt in conuentu sicut burdo in alneari, mel suggens nullum florem colligens. Quando prælatus inuenit aliquem qui deliquit, & veniam humiliter petit, correctionem promittit, dét ei cum misericordia pœnitentiam iniungere exemplo summi pastoris. 3. Reg. 20. Nonne vidisti Achab humiliatum corá me? Non indúcam malum hoc in diebus eius. Exémplum in filio prodigo. Luc. 15. Quem pater amplexatus est dans ei stolam primam, &c. In Dauid qui dixit peccaui, & statim meruit audire: transtulit dñs peccatum tuum: de Magdalena. Si quis verò culpam suam humiliter non recognouerit debet acriter puniri: quia vt dicit Greg. Oculos, quos culpa claudit, pœna aperit, sicut antiqua infirmitas non curatur nisi per fortem, & amaram potionem. D Exemplo summi pastoris. Deut. 25. Sin autem eum, qui peccauit dignum viderint plagis prosternent & corá se faciét verberari. Heli sacerdos vir bonus fuit, & tñ quia filios nó correxit, sacerdotio priuatus fuit. De prælato, ꝙ subditos nó corrigit, nec monasteria sibi tradita regulat, dr Prouer. 24. Per agrũ hoís pigri trá sui, & per vineá viri stulti. i. prælati. Et ecce totum repleuerant vrticæ: operuerat superficiẽ eius spinæ, & maceria lapidum destructa erat vrticæ pruritus voluptatis. Spinæ fluctus cupiditatis, ruina maceriæ: amfractus voluntatis. Hæc aũt tria triplicem sepem religionis diruunt, tripliciter murum suffodiunt pp defectum correctionis, quia noti triplex vinculũ rumpunt. Vrit vrtica castitatem, pungit spina paupertatem, ruit maceria dum perit obediẽtia. Vñ fm cõsilium sapientis. Prouerb. 14. Diligéter exerce agrum tuum, cuius cultura cõsistit in tribus, rigatur, aratur, purgatur: rigat per cõtritionem. Iudic. 1. Dedit Caleph Axe filię suæ agrum, in quo erat irriguum inferi⁹, & irriguum superius: inferius pro cõmissis, superius pro ꝓmissis: inferius pp suspiria peccatorum, superius pp desideria præmiorum. Purgatur per frequentem confessionem, arat per correctionem, & satisfactionem, & tunc affert fructum cẽtuplum. Iacob. vlt. Ecce agricola, &c. Ierem. 41. Hémus thesaurum in agro, frumenti, ordei, olei, & mellis. Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe ipsum inter te, & ipsum solum. Si te nõ audierit, dit F ecclesiæ. Mat. 8. Puer meus iacet in domo paraliticus. Ociosus in nullo bono opere occupatus: tunc debet dicere prælatus: Amen dico tibi, ego veniam & curabo eum: quia fm qualitatem morbi, & patiétię dét adhibere remedium munditiæ. Luc. 7. Adolescens tibi dico surge, & resedit qui erat mortuus: ita dét dicere prælatus subdito deordinato, qui fm veritaté spiritualiter mortu⁹ est fm illud Apoc. 3. Nomen habes, quo viuas, & mortuus es. Contra illos qui non corrigunt, exemplum de Elia. 1. Reg. 2. Exemplum de filio consulis Romani, qui cum propter crimina sua duceretur ad suspendium, petijt quòd oscularetur patré suum, cuius labia morsu abscindit, quia non correxit eum: mali enim filii sunt símiles pullis perdicis, qa moxvt nati sunt, incipiunt currere post matrem, quæ est concupiscentia, ex qua diabolus generat talem prolem sibi símilem. 2. Reg. 3. Iudas Machabæus símilis leoni, &c. Ad rugitum leonis oés bestiæ figũt gradum: bestiæ sunt bestialiter viuentes. Debet itaq; prælatus sic esse rigidus erga tales, ꝙ ad rugitum suum se non moueant. Eccl. Noli fieri iudex nisi virtute irrumpere valeas iniquitatem.

Prælatus.

Ager. Religio. Correctio

Ager. Cõscientia

Otiosus.

Humilitas

Misericordia.

G tatem. Exod. 25. præcepit dñs fieri emunctoria ad parandas lucernas, per quæ correctio deſignatur, ſine qua lumen honeſtatis extinguitur: Quia mali odiunt eos, qui ſe corrigũt: Exemplum de Ioãne Baptiſta, & de Herodiade; Vnde Sapiens, argue ſapientem, & diliget te: argue ſtultum, & oderit te, ad modum frenetici, qui non permittit ſe incidi, vt curetur, niſi forte ligetur. Vir ſapiens ſuſtinet inciſionem propter curationem.

De Conuerſatione.

Cõuerſatio. Vita. VIR perfectus, & eius conuerſatio ſub figura arboris deſignat. Matth. 7. Arbor bona fructus bonos facit. Dan. 4. Vidit arboré priùs bonam, & fructiferam, poſtea ſucciſam: Ecce, inquit, arbor in medio terræ, altitudo

H eius nimia, magna arbor, & fortis proceritas eius contingens cœlum, aſpectus illius erat ad terminos vniuerſæ terræ, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & eſca vniuerſorũ in ea; ſubter eam habitabant animalia & beſtiæ; in ramis eius cõnerſabantur volucres cœli, ex ea veſcebatur omnis caro. Succidite arborem, & præcindite ramos eius. Magna arbor, & fructifera eſt vir ſanctus, quia ad multa & magna ſe extẽdit per dilectionẽ, & ad alta ſe erigit per contemplationẽ. Et in medio terræ ſuæ hoc eſt in intimis cordis ſui fixus ſtat per humilitatis conſideratione. Magna arbor ad bona agenda; fortis ad mala aduerſa toleranda: procera ad ſublimia contemplãda; cuius proceritas cœlũ tangit, quia in Chriſtum, vt ad exemplar & librum informationis ſemper oculos cõtemplationis figit. Magnus ergo in actionibus, fortis in tẽtationibus, ſublimis in contemplationibus, fructifer in ſan-

I ctis operationibus. Aſpectus eius vſq; ad terminos vniuerſæ terræ: quia vbique debet diffundere exempla & radios ſanctæ vitæ, & famæ. Folia eius pulcherrima, & fructus nimi⁹, eſca vniuerſorum in ea. In folijs verba, in fructu opera, & exempla, in eſca doctrina. Subter eam habitant animalia, & beſtiæ, &c. Animalia ſunt voluptuoſi, beſtiæ iracundi; quia animalia vẽtri deſeruiunt; beſtiæ dentibus, et vnguibus ſæuiunt, iſti habitant ſubter arborem iſtam: quia verba increpationis; hi & ſimiles à viro iuſto quaſi in terra prementur per diſciplinam. In ramis autem volucres cœli conuerſantur, quia viri ſpirituales in eorum exemplis & operibus eos imitando conuerſantur, ſicut aues in ramis arboris floridę delectãtur. Pro cõuerſatiõe nota de Abraã: Egredere de terra tua, & de domo patris tui, &c.

Conuerſatio. Iud. 8. Item de Iudith in ſuperioribus domus ſuæ clauſa cum puellis morabatur ſemper ieiunans, cilicium portans, &c. De Thobia quomodo orabat, mortuos ſepeliebat, &c. De Iob. Erat ſimplex rectus, timens Deum & recedẽs à malo. Ex ea veſcitur omnis caro, quia exemplis ſuarum virtutum omnes ædificant: eius conſolationibus omnes fouentur, eius beneficiis oẽs creantur, eius conſiliis roborant, eius documentis omnes informantur. Succidite arboré; Videmus in magnitudine huius arboris, modum fortitudinis, in eius altitudine, profunditatem ſubtilitatis, in aſpectus dilatatione, magnitudinem autoritatis; in pulchritudine foliorum, facundiam ſermonis: in nimietate fructuum, multitudinem bonæ actionis; in eſca vniuerſorum, doctrinam ædificationis; in ſubiectione beſtiarum, rigorem ſeueritatis, in habitatione volucrum, imitationem ſanctitatis. Succidite arborem, &c. Quæ videmus in multis attenuari vel potius de- L
ſtrui religionem. Erant. n. primitiui religioſi ſi cut vuæ in deſerto, ſicut fons egrediens de paradiſo irrigantes arida, quæ erant in mundo, ſicut ager cui benedixit Dominus, abundans fructu aromatico: ſed modo vinea cõuerſa eſt in amaritudinem, fons voluptatis in maris mortui amaritudinem: ager aromaticus, & I
terra fructifera in ſalſuginem, à malitia inhabitantium in ea, poſtquam enim olere cæperunt ollas Carnium, & allia Ægyptii, & templum vſq; ad feneſtras terra tpalium repleri, qui gemere ſolebant, vt columbæ, & in foraminibus petræ, in vulneribus Chriſti per contemplationẽ nidificare, cęperunt vt corui crocitare, & pro tpalibus litigare, & cadaueribus intendere, frumentum verſum eſt in paleam, vinum in acetum, oleum in amurcam. Poſtq; Diuitiæ.
enim religio diuitias peperit, filia matrẽ propriam ſuffocauit. Nam paupertas genuit religionem, religio diuitias, diuitiæ vero deſtruM
xerunt religionem, & eccleſiam: quia deſtructa non ſolum ſpiritualia, ſed etiam deſtructa ſunt temporalia. Ita quòd paupertas voluntatis iuſtæ, redacta eſt ad paupertatem neceſſitatis. Vnde ſperamus germen radicis eius in terra, ſinite. Quia ſicut ex ſeminatis incipit arbor ſuccreſcere, ſic ex quo humiliantur, iſta ſtatuta religionis ſeruiant, relicta ſunt quædam grana, ex quibus religio ſuſcitatur. Spiritualiter arbor in medio paradiſi religioſus bonus in ſtatu ſuo regulari. Arbores ſilueſtres fiunt domeſticæ per tranſplantationem: quia qui in ſæculari cõuerſatione fuit agreſtis, & ſine fructu boni operis, domeſticatur, & fructificat in religione. Dicitur autem arbor bona, quando omnes partes ſunt bonæ, puta quando radix abundat humore, folia virore, flores odore, fructus ſapore. Radix abundat humore, qñ affectio eſt plena deuotione. Hęc eſt arbor plantata ſecus decurſus aquarum. Nõ eſt arbor infructuoſa, vt quercus et vlmus,

quæ

K Prælatus. Exempla. Sancti. Religioſus. Virtus. Perfectio Arbor.

A quæ non faciunt fructum vtilé vſui humano, ſed porcorum. ſ. diabolo. Folium abundat viro re, qñ locutio eſt plena veritate, & ædificatione: quia tũc ſunt folia viridia, & delectabilia, qñ loquimur de diuinis. Flos abundat odore, qñ conuerſatio redolet, & diffunditur in aliorum opinione. Fructus abundat ſapore, qñ opera ſunt plena dilectione. Eze. vlt. Poſui, &c. Adamas eſt coloris cinerei, in quo nota q̃ cõuerſatio exterior debet pẽnitentiam & mortificationem prætẽdere, attrahit ferrum, in quo notatur q̃ pœnitentes, & verbo, & vita debẽt peccatores allicere ad pœnitentiã: nautas dirigit in quo notatur, q̃ pẽnitentes, & p hoc mare magnum tranſeuntes, debet dirigere, & gubernare. Eze. 1. Spiritus vitæ erat in perfectis, qui per rotas deſignantur: Nã in rota omnes partes circumferentiæ æqualiter diſtant à cen

B tro. Similiter perfectio conuerſationis probat̃ per æqualitatem morũ, qñ ita eſt q̃ æqualiter ſe habent ad medium virtutis: ſunt. n. hoſtes volentes centrum iuſtitiæ quaſi circumferentriã circundare, ſed ad ſphericam perfectionẽ non perueniunt, quia inæqualiter ad medium accedunt, vel recedunt, vt à iuſtitia nimis recedẽtes, remiſſionem incurrunt, vel ad iuſtitiam nimis accedentes in crudelitatem incidunt, vt cõtingat circa mediũ temperantiæ, recedẽtes nimis in carnalitatẽ incidere, vel nimis accedẽtes in indiſcretionẽ, qñ homo ſubtrahit vnde ſuſtentatur natura ad ſeruiendũ Deo. Similiter circa medium diſplicinæ, recedentes nimis diſſolutionem incurrunt, nimis accedentes fictionem ſiue ſimulationem. Sic ergo morum conuerſationis perfectæ figura eſt ſphęrica, & rotũda, & per omnia æqualitet circunda circa medium virtutis.

Virtus. Medium.

De corde.

C De corde duro Num. 20. Bis percuſſit lapidem virga, & aquæ largiſſimæ egreſſę ſunt de petrã, &c. percutit nos Deus corporaliter infirmitate, & rerum, ac amicorum amiſſione. Percutit nos ſpiritualiter timore gehennæ, ſpirituali immiſſione, & prædicatione: & tñ multorũ corda lapide duriora ſunt, quia milleſies, immo quotidie ſic percuſſa aquas doloris, & lachrymarum non emittunt. Exemplum de Pharaone cuius cor legitur induratum. Quia multis plagis percuſſus nolebat mandatis Dei obedire, ideo finaliter periit, quia ſcriptum eſt: Cor durum male habebit in nouiſſimo. Cor noſtrũ eſt altare in quo ſacrificamus: altare de terra propter humilitatem, altare de lapidibus quos ferrum non tetigit, quia iaculis tentationum fractum nõ fuit. Hoc eſt altare, de quo Leui. 10. Ignis in altari meo ſemper ardebit, quẽ nutriet ſacerdos, &c. Item cor noſtrum eſt thuribulum, in quo ponit angelus carbones diuinæ dilectionis, & incenſum deuotæ affectionis, & aſcẽdit ad Deũ, ſumus ſanctæ oſonis. Scdm illud Apo. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi, habens thuribulum, &c. Nadab & Abiu mali ſacerdotes poſuerunt ignem alienum in ſuis thuribulis, & conſumpti ſunt. Corda noſtra ſunt illę lampades, quas illę decem virgines deſcribũtur hꝫ, cum quib. occurrunt Xpo, quia debent quaſi vitrũ eſſe mundæ, & perſpicuę per caſtitatem, integrę, non fractę per caritatem, oleo plenę, p deuotionẽ, accenſę, per ædificationem: & tales intrant ad nuptias, aliæ nõ. Corda noſtra ſunt illæ hidriæ, in quib. dominus mutat aquam cõtritionis in vinum conſolationis ſpũalis, quæ debent eſſe lapideæ, firmæ contra ictum tentationis. Cor nſm figuratur per arcam teſtaméti, in qua dẽt eſſe virga diuini timoris, tabulæ fidelis cognitionis, vrna aurea cum Manna

E i. Chriſtus in quo eſt diuinitas in humanitate, per amplexũ compaſſionis. Cor nſm eſt ille puteus, in quo ponitur ſanctus Ioſeph. i. Xp̃s verus Saluator, & ſi Ruben quilibet nſm ibi non inuenit Ioſeph, dr veſtimenta ſcindere, p apertam confeſſionem, cum fletu per contritionem: quia amiſit Ioſeph, puer non comparet, & ego quo ibo? Cũ. n. iſte puer ſit via, veritas, & vita, quo ibis ſine via, niſi in præcipitiũ, ſine veritate, niſi in errorẽ, & dubiũ, ſine vita, niſi in mortẽ & ſupplicium. Cor eſt paradiſus voluptatis, in quo debet eſſe lignũ vitæ, id eſt, Chriſtus. Eſt fons, vñ dẽt fluere aqua ad irrigãdũ totam conſcientiam. Cor nſm triplici litera ſcriptũ eſt, Camera omnipotentis Regis, in qua Deus libenter hoſpitatur, 4. Reg. 4. Faciamus ei. ſ. Eliſæo cęnaculũ paruũ, & ponamus in eo candelabrũ, &c. Quære de hoc in tota tabula de conſcientia in ſequenti columna.

Cor. Cõſciẽtia

Exod. 7.

Eccli. 3. Cor dicit altare.

Leuit. 10.

Cor thuribulum.

Cor dicitur puteus

Idriæ. Aquæ.

De conſcientiæ præparatione.

S Icut illa Sunamitis 4. Reg. 4. Volẽs in ſno I hoſpitio recipere Eliſæum, qui interpretatur Deus meus Saluator: faciamus ei cœnaculum paruum per profundam humilitatem, ſic fecit virgo Maria: Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Ponamus in eo lectulum per conſcien Luc. 1. tiæ puritatẽ, vt ſic deſcendat dilectus in hortũ ſuum mundum, & floridum. Tergat ait, Bernardus ſordes praui operis, qui Deo præparat domum mentis, & menſam ferculis bonorum operum plenam; & ſellam defectus noſtros confeſſionem iudicialiter inquirendo, & malefacta puniendo: quia ſi noſipſos iudicaremus: non vtique iudicaremur. Et candelabrũ altæ contemplationis & clare ædificationis. Tunc intrat Eliſæus cameram ſic paratam, & concipit anima prolem boni propoſiti, & parit fructum operis meritorij. Et nota quod Conſcien. conſcientia bona figuratur per hortum Aſ-

ſue-

G fueri, in quo Christus parat conuiuium, & cum angelis suis. Hester. 1. Septem ait diebus, i. toto tempore huius vitæ, iussit cõuiuiũ præparari in vestibulo horti, & nemoris, q̃ regio cultu, & manu consitum erat, & pendebãt ex omni parte tentoria aerei coloris carbasini, & iacintini sustentata funibus bissinis, atque purpureis, q̃ eburneis circulis inserti erãt & columnis marmoreis fulciebantur. Hortus quidem nemorosus in quo delectatur, & pascitur Christus inter lilia castitatis, donec aspiret dies æternitatis, & inclinentur vmbræ nostræ mortalitatis, est pura conscientia, & religio sancta, cunctis arboribus consita, cunctis virtutibus manu regis Christi ornata. Pendent aut per circuitum huius hõrti tentoria aerei coloris, per temporalium abdicationẽ. Carbasini coloris per castitatis decorem, & carnis mortificationem: lacintini coloris per

H obedientię subiectionem. Quibus tribus tentorijs circa conscientiam, & religionem extẽsis, hortus conscientię & religionis protegitur, ne flores virtutum virentes æstu mundi carnis, & dæmonis aduratur. Bissus autem genus est lini candidissimi, & significat in spe varia gaudia paradisi. Propter quæ tria prædicta tentoria sensualitati grauia, & ponderosa, scilicet castitatis, obedientiæ, & paupertatis, patienter sustentatur. Isti funes bissini eburneis circulis inseruntur, q̃nia viribus animæ perfectionis exercitia inseruntur. Funes autem atque tentoria columnis marmoreis sustentantur, in quibus ratione rectitudinis, intentio recta, ratione longitudinis, finalis perseuerãtia designatur: quib. tanquam columnis innititur tota fabrica spiritualis. Exod. 25. Quattuor circulos aureos præparabis, quos pones per quattuor arcæ angulos. Quattuor virtutes Cardinales quattuor sunt

I circuli: quattuor rotæ circuli propter perfectionem rotæ, quia his vehitur anima ad portum gloriæ. Circuli aurei ad differentiam virtutũ consuetudinaliũ, quæ in quantũ tales nõ ex gra, sed ex frequẽti bene agere generãtur. His aũt circulus quattuor in affectione aię q̃ quattuor angulis arcæ insertis arca conscientiæ vehitur: In hac arca est vrna, s. voluntas aurea sine corruptione, plena Manna deuotionis, & cœlestis consolationis, virga rectæ intentionis, florida exercitatio sanctæ operationis, & decore ædificationis atq; tabulæ lapideæ testamenti firmæ contra impulsum, vel ictum tẽtarionis scriptæ litteris diuinæ inspirationis, & fidelis cognitionis. Cõscientia bona, & cor deuotum figuratur in Iride: & in terra diluuio purgata. Pœnitet me fecisse hominem. Sequitur, quomodo submersa est omnis creatura viuens in diluuio. Arcũ meũ ponam in nubibus, & erit signum fœderis, &c. K In qua hist. aduertenda est cã diuinæ offensionis, forma correctionis, modus reconciliationis, titulus reconciliationis. Cã aũt diuinæ offensionis legitur fœditas immunditię, & corruptionis. Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est, corrupta est terra corã dño, & repleta est iniqtate. Quia vt dr Oseę 4. Maledictum, & mendacium, furtum, homicidium, & adulterium inundauerunt super terrã, & sanguis sanguinem tetigit: ppea infirmabitur terra, & oĩs q̃ habitat in ea. Cã ẽt fuit peruersitas conscię & cogitationis; videns dñs q̃ multa malitia hoĩum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis humani intenta esset ad malum. Quia ergo hoĩes corrupti erãt carne, maligni opere, peruersi cogitatione, obliqui intentione: iõ offensus Deus dedit mortis sniam contra oĩs. Pœnitet me fecisse hoĩem hoc est L ad modum illius: qui pœnitet de re, q̃ fecit, illos puniam, delebo hoĩem, quem creaui à facie terræ: ecce cã punitionis, attendite formã correctionis, qđ consistit in arce fabricatione aquarum inũdatione, animantium submersione. Arca est conscia, q̃ fabricatur de lignis leuigatis, & cõplanatis, i. ex articulis fidei, clarissimæ, & certissimæ veritatis, ablq; timore falsitatis. Linitur aũt bitumine caritatis, intrinsecus per Dei dilectionẽ, extrinsecus per Christi dilectionẽ, & sustentationẽ. Vel arca est sancta ecclesia: aquarum aũt inundantia ex duplici parte legitur processisse ab inferiori & superiori. Vñ dr q̃ rupti sunt oĩs fontes abyssi magnę, & cataractę cęli apertæ sunt, i. vię pluuiarum apertę sunt. Sic in aĩa sunt duę partes, vna, qua æterna gaudia cõtẽplat, alia qua æterna supplicia meditatur. Dum ergo peccator considerat, q̃ turpiter, q̃ frequenter, q̃ irreuerenter Deum offendit, & q̃ pp hoc æterna gaudia amisit, ex parte superiori, i. ex cœlestis gaudij amissione, ex parte inferiori ex æterni supplicij obligatione, dẽt descendere super terrã cordis corruptã, diluuiũ lachrymarũ. Ex cõcursu aquarũ lachrymarũ, ex vtraq; parte concurrentium, operiunt aquæ diluuij vniuersam terrã, quia oportet cõpunctionẽ, & cõtritionẽ cordis inundare de oĩbus peccatis insup vniuersã terrã cõscię, quia si de vno peccato doleremus, & nõ de alio, nulla esset terræ conscię purgatio. In cap. Fratres nostros, de pœnitentia dist. 5. Ex tali ergo lachrymarũ diluuio, & non alio modo purgatio à cunctis fœditatibus inordinatis fit. Psalm. 31. Verumtamẽ in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt. Non enim potest quis à Deo elõgatus per culpã, ad ipsum appropinquare per gratiam, nisi in diluuio aquarum multarum, per dolorẽ, & contritionem oĩum

culpa

Hortus.

Nota de Bisso.

Virtut.

Cor dicitur Iris.

Peccata.

Gen. 6.

Arca significat conscientiam.

Arca est ecclesia.

Cõsideratio.

A culparum. Ideo in diluuio leguntur submersa omnia animãtia: Consumpta est aiꝝ omnis caro q̃ mouetur super terrã, volucrum, animantium, bestianum, omniumq; reptilium, vniuersique homines, & cuncta in quibus spũs vitæ est in terra mortua sunt: sic in diluuio lachrymarum & perfectę confessionis, & contritionis deleri debet omnis caro, omnis carnalis affectus, vsus, motus: siue sit auis volans per fastũ & superbiã, siue sit bestia terram arans, & respiciens per auariciam, siue sit vermis in luto reptans per immundiciam, siue sint homines p̃cepta Dei transgredientes per maliciã, hæc omnia debent submergi in diluuio contritionis, & confessionis. Sic perierunt Ægyptij, per q̃ pct̃a designantur q̃ fideles persequuntur in mari rubro, per ꝙ amara cõtritio & confessio designatur. Quadraginta aũt dieb⁹, & noctib⁹ duraui inundãtia aquarum diluuij, qa singu-

Percata.

B lariter tpe quadragesimali debet quilibet cõmissa scelera, omissa bona, amissa gaudia, cõminata supplicia, deplorare, & ad memoriã reuocare. Iam paret causa punitionis & consumptionis, & forma correctionis. Adnertam⁹ modum reconsiliationis: Post diluuij inundationem, legimus, feneſtręq; arcę apertionem, corui emissionem, sed non reuersionẽ, columbę duplicem emissionem, rami oliuę deportationẽ, ad insinuandum Dei reconciliationem: Quia dum aquę diluuij lachrymarum super terram mentis nostræ inundauerunt per contritionẽ; debem⁹ feneſtrã oris aperire ad confessionem:

Peniten.

Cõfessio. Coruus.

Suut autem aliqui coruum emittentes, qui est auis ingrata, quia & nigredinem corruptæ voluntatis ad peccãdum in corde retinent, sicut in multis, qui statim post Pascha ad vomitum reuertunt, & vocem raucam, & odiosam emittunt, quia vel timore, vel verecundia veritatem peccatorum & circumstantiarum aggrauantium non exprimunt, vel crocitãt sicut cor

C uus dicentes bñ confitebor, bñ pęnitebo adhuc: quib⁹ dicit Isidorus: O vox coruina, semp dicis cras, cras, & nescis si eris cras, qa hac ani

Sicut dicit B. Augustſermone 3. de innocẽtibus libr. 10. in lib. Sermonũ.

maduersione percutit̃ pct̃ór: vt moriẽs oblini scat̃ sui, qui dum viueret oblitus est Dei. Null⁹ vẽm hñs vulnus in capite, aut spinã in pede tardat trib⁹ dieb⁹ ad medicum ire, aut remediũ q̃terẽ: q̃to min⁹ tardare dẽt q multis mortalib⁹ sanciatus est in mente? Talis coru⁹ sic emissus nihil portat Noe: Quia talis cõfessio, nec delet culpam, nec placat diuinã offensam, nec impetrat gratiam: Quia coruus cadaueri insidet eo ꝙ pct̃ór in suis fœtib⁹ remanet. Columba aũt cuius albedo designat conscientiæ puritatẽ, q̃ felle caret, qa nulla voluntas peccãdi dñi in cõsciẽtia remanere. Cui⁹ cãr⁹ q est quasi gemit⁹ dolorem designat contritionis internæ, ac per hoc typum gerit confessionis purę & integrę, portat ramum oliuæ, virẽtis gr̃æ, q̃ ad modum D. olei oliuarum: est vulnerũ curatiuum ciborũ. i. operum cõditiuũ luminis nutritiuum. i. verę Oleum. fidei, & cognitionis, & Dei reconciliatiuum. Sicut ille ramus fuit Noe signum, ꝙ culpa remissa erat, diluuium cessauerat: ita Dei placata erat ira. Post hæc datur signum diuinæ acceptationis, & forma sanctæ conuersationis: quia arcus quattuor coloribus insignitus incipit in nubibus apparere. Arcus iste generatur ex radio solis subintrante nubem a terra eleuatam, concauam, aquosam. Ita dicit Beda in lib. de naturis rerum: Arcus, ait in aere, qua dricolor ex sole aduerso nubibusq; formatur, qui ex cœlo igneum, ex aere iacintinum, ex aqua ceruleum, ex terra gramineũ colorẽ trahit. Dum. n. in cõscientia vera pœnitentia purgata a terra eleuata per temporalium abdica Conſcientia. Virtus. tionem, & omnis carnaliratis telecationẽ, concaua per sui humiliationem, rorida per deuotionem, subintrat radius diuinæ gratiæ, conti

E nuo incipit veri pœnitentis conuersatio, colore quadruplici refulgere: quia rubet charitate, caudet castitate, pallet austeritate, viret pietate, et sensuum honestate. Et talis actus conuersationis est verissimum signum diuinæ reconciliationis & veræ cõfessionis. Voca operarios, & redde illis mercedẽ &c. Vinea cuiuslibet, in qua deberem⁹ quotidie operari, est nra Matt. 20. conscientia. Hæc vinea est putanda per pecca Vinea. torum confessionem, & omnium nociuarum Conſcientia. resecationem, liganda, per bonorum operum exercitationem, & præceptorum obseruationem, fodienda per timoris incussionem, mortis, iudicij, & supplicij consideratione, timore. n. diuini iudicij, & æterni supplicij, quasi fodiendo & cauando radices conscientiæ inquirimus sarculo considerationis, & cõfessionis, vt sicut fodiendo discooperitur radix vitis, ut soli ostendatur, ne putrescens a vermibus corrodatur, & vitis moriatur: sic radix conscientiæ discooperitur & Deo in confessione ostenF ditur, ne putrescens in suis sordibus peccatorum vermibus corrodatur, & vitis animæ moriatur: quia dum cultores vineę conscientiæ negligunt, dum non foditur per timoris incussionem, dum non putatur per correctionem, dum non ligatur per præceptorum obseruationem, & virtutum exercitationẽ, rumpitur sepes conscientiæ, diruitur maceria gratiæ, & succrescunt vepres prauarum affectionum, & spinæ peruersarum operationum. Ergo si vis denarium glorię in fine diei vitæ accipere, operare diligenter in vinea conscięntiæ, illæ fatuæ virgines quæ yeniente sponso non habuerunt Matth. 25. oleum in lãpadibus, designant multos fatuos: Lampas. n. est conscientia, q̃ debet esse ad modum vitri perspicua per mundiciam, & puri-

G tatem,oleo plena per deuotioné, accensa per boni exempli ædificationem, qui tales conscientias habebunt,veniente Christo ad iudicium,intrabunt cum eo ad nuptias,alij excludentur. Gen.37. Conscientia est illa cisterna in qua ponitur sanctus Ioseph: & nisi quis eum in sua cysterna inueniat, debet vestimenta scindere per nudam confessionem,cum fletu per contritionem,& dolens dicere:Puer,qui est via sine deuio,veritas sine dubio,vita sine termino, non comparet,& ego quo ibo? Gen.4. Respexit dominus ad Abel,& ad munera eius:Quia nō acceptat Deus opus,vel seruitiū, nisi prius acceptet cōsciētiam,& animum,ad seruitium autem & ad opus meritorium,vt sit Deo acceptum,requiritur affectio pura,discretio plena, intentio recta, continuatio perfecta. Ista tanguntur in illo versiculo,In sanctitate,propter primum,in iustitia,propter 2m,corā ipso, propter tertium,omnibus diebus nostris,propter quartum. Conscientia nra est liber quidam,in quo scripta sunt insignia imaginis diuinæ,cō filia legis naturæ,testimonia cōscientiæ, facta omnia. Ex scriptura huius libri quilibet in iudicio saluabitur,vel cōdemnabitur. Apo.20. Iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris,2m opera eorum. Iste liber a quibusdam scriptoribus scribitur enormiter peccati præparatione,clauditur dannabiliter peccati impœnitentia,& obstinatione, aperitur vtiliter integra,& vera confessione,aperietur finaliter in die iudicij his,qui nunc claudunt eum peccati sui publica & confusibili manifestatione:Vt ē dicit Augu.20.de ciuit.Dei.cap. 24. Vi diuina fiet in iudicio, vt vnicuiq; opera sua bona,& mala ad memoriam reuocentur, & omnia omnibus reuelentur,nihil opertum q̄ tunc non reueletur,& occultum,q̄ non sciatur. In isto libro sunt scriptæ lamentationes, pœnitentiæ; carmen, actiones gratiarum, vel timoris gehennæ. Conscientia assimilatur Iridi, vbi in nube aquosa.i.in conscientia humore deuotionis plena, quattuor colores virtutum generātur:Quattuor colores,quattuor uirtutes cardinales,fortitudinem, prudentiā, iustitiam,temperantiam; fortitudinem in aduersis,temperantiam in vtendis, prudentiam in eligendis,iustitiā in dispensandis. Vel quattuor colores designāt quattuor affectiones moderatas,virtutes proportionatas, actiones modificatas,assentiones, & contemplationes ordinatas. Conscientia est ciuitas,in qua est rex voluntas consiliarius ratio, populus quinque sensus.

H

I

Seruire. Opus. Liber. Ezech. Liber. Iris. Affectiones. Actuum. ciuitas.

De consuetudine.

COnsuetudo peccandi est periculosissima,quia consuetudo est altera natura: ideo vix potest vinci nisi per gratiam Dei speciale. Est enim ille magnus lapis superpositus Lazaro sepulto,& fœtido,qui typum gerit antiquate animæ in peccato: sic Samson deceptus a Dalila, carnali scilicet concupiscentia,virtutū crinibus spoliatus a Philistęis, a dęmonibus captus per astutiam Dalilę,ligatur delectatione;incarceratur operatione,molam trahit assuefactione, clausum ait in carcere:molere fecerunt: quia mola frequenter voluitur super eundem locum, & hæc est consuetudo. 3. Reg. vlt. Sedechias vinctus cathenis ductus est in Babylonem. Sedechias est quilibet peccator deprehensus a Diabolo, qui est rex Babilonię. In Reblata,quod interpretatur multum commissum: & significat peccatum consuetudinis. In quo cum Diabolus comprehendit peccatorem,excæcat eum,vt non cogitet de æterna gloria,quam amittit, & pœnam æternam quam incurrit:Ligat cum duabus cathenis,vna est cupiditas acquirendi. Alia tenacitas,& auaritia retinendi: vna est pronitas ad malum,alia difficultas ad bonum. Istæ sunt illæ cathenæ,quibus ligatus erat Petrus in carcere, qui gerit typum peccati consuetudinis, & non possunt solui nisi angelus Christus de spirituali gratia carcerem illuminet,latus percutiat, & vincula rumpat, vt dicat peccator cū propheta: Dirupisti domine vincula mea. Psal. 115. Sic ligatum ducit eum in Babylonem.i.confusionem vbi calicem præsentis iguominię ei propinauit,machinando quomodo de peccato in peccatum ruat,& in apertum peccatum cadat,donec publicè confundatur. Propter periculum consuetudinis in persona peccatoris clamat propheta: Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, ne urgeat super me puteus os suum. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meę a facie insipientiæ meę,Miser factus sum,& curuatus sum &c. Psal.68. Psal.37.

K Consuetudo. Obduratio. Obstinatio. L M

De concupiscentia.

COronemus nos rosis antequam marcescant, non prætereat nos flos temporis, nullum sit pratum,quod non prætereat luxuria nostra &c. in fine dicturi sunt: Ergo errauimus a via veritatis, & lumen iustitiæ non illuxit nobis. Isti designantur per illos porcos, in quos intrauerunt dæmones, & magno impetu suffocati sunt in mari,isti figurantur per illum filium prodigum,qui abiens in regionem longinquam deuorauit substantiā suam, & cupiebat saturari de siliquis,quas porci mā ducabant. Quia carnales fœditatibus carnalibus pascuntur, & spiritualia eis desipiunt,vnde figurantur per illos peruersos Iudæos,qui desiderabant carnes & cibos Aegyptiorum, & nauseabant super manna cibo cœlesti.

Voluptas Carnalitas Delitiæ. Cant. 2.

A cœlesti. Et dum carnes desiderarent, & adhuc essent in ore ipsorum, ira Dei ascendit super eos, sepultiq; sunt in sepulchris concupiscentiæ, & non intrauerunt terram promissionis. Gen. 49. Ruben primogenitus, &c. Concubina patris est cõcupiscentia carnalis, q̃ sibi copulauit Adam primus pater. Ascẽdit ergo ad cubile patris, qui ad delitias & carnalitates modo illicito manum extendit. Ruben interpretatur videns consilium. Gen. 4. Per Cain, qui interpretatur lamentum, figurantur carnales, qui interficit Abel. i. munditiam, cuius sacrificium acceptat Deus. Cui dictum est Gen. 4. Maledictus eris super terram, vagus eris, ad sequendas concupiscentias, profugus à patria & familia Dei. Signum positum in Cain, fuit tremor capitis, in quo intelligitur instabilitas voluntatis, quæ est maximè in carnalibus hominib. Gen. 40. Videbam vitẽ. &c.

B Pincerna Pharaonis est peccator, qui tenetur in carcere Diaboli, visiones eius, & somnia sunt cogitationes multæ, a quibus velut dormiens in nocte surgens, nihil inuenit. Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt viri diuitiarum. Vitis est humana concupiscẽtia. Tres propagines huius vitis concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, superbia vitæ. Crescunt gemmæ. i. botri erumpunt in

Psal. 75. Esa. 29.

C acquisitione. Flores in botro fragrantes, odor lucri talis, vnde odor lucri suauis est, mature sciunt vuæ in procuratione diuitiarum, deliciarum, honorum: tunc manibus, i. operibus exprimit immunditiam culpæ in calice Pharaonis. i. Diaboli. Apoc. 17. Væ meretrici, quæ sedet super aquas multas. Meretrix. i. mundana concupiscentia, quæ sedet & quietem inuenit in fluxu diuitiarum, & deliciarum. Eccl. 9. Cũ aliena muliere, &c. Mulier aliena, est carnalis concupiscentia, quæ emollit, & effœminat spiritum. Aliena, ab vsuefactate bonorũ, & consortio angelorum, & sanctorum virorũ, quia non est à Deo, nec à natura, sed ab eius culpa, cum ipsa nõ est sedẽdũ, nec accũbendũ super cubitum, hoc est, nõ est consentiendum voluntati carnali: sicut enim manus radicatur in cubito, ita opus in voluntate. De accubitu in opere, dr Iud. 12. Bibe nunc, & accumbe: Verba sunt Holofernis. i. Diaboli ad animam dicentis: Bibe desideria. i. cogitationes carnales, satia voluntatem, & accumbe in opere, in iocũditate. i. in delectatione peccati; De accubitu in consuetudine, Esa. 26. Ciuitas munita, anima adiuta Dei gratia, & angelica custodia, desolatur in delectatione illicita, relinquitur in consensu, dimittitur in opere, q. desertum in. pa. in. q. indomitus quasi lasciuia consuetudo. consu. n. e. i. intentiones omnium voluntatum & corporum. De accubitu in obstinatione. Sopho. 2. Ponam speciosam, &c. Ponitur

D speciosa in solitudine cum anima separatur à sancta Trinitate per consensum malum, in inuium per opus, quasi desertum à Deo, & angelica custodia: per cõsuetudinem acu. in meis eius, &c. i. irrationales motus & cogitationes: in obduratione in peccato: bestiæ bonorum deuastatio: onocrotulus, qui varios habet colores hipocrisis: hericius, qui insipidus est, & coadiuuat se ad defendendum, peccati defensio. Coruus, qui semper clamat cras, pœnitentiæ, & cõfessionis procrastinatio: pluuia fensus exteriores in superli. ratio. Iste est accubitus pec

E catoris. Iud. 9. Mulier illisit in caput Abimelech proijciens fragmen molæ. Per Abimelech designantur prædicatores, qui obsident turrim, & castellum. Mat. 21. Ite in castellum, quod contra vos est. Istud castellum est munda na conuersatio, seu prosperitas, siue congeries peccatorum, q̃ destruere intendunt ictu

Prædicator.

F sanctæ prædicationis, mulier est concupiscentia, mola est volubilitas mundanæ prosperitatis, diuitiarum, voluptatum, & honorum, & similium. Fragmen molæ, est aliqua mundana prosperitas specialis, quam proijcit mulier sũ per caput, cum prædicator, vel quilibet faciẽs aliquod bonum, non habet intentionem in Deum, sed in laude hominum, etsi consentiat tentationi exçerebrabitur. Concupiscentia carnalis designatur per illa calida stercora qui bus Tobias excçcatus fuit Tob. 2, quære 5. 16.

G 12. Deuter. 8. Ductor tuus fui in solitudine, vbi erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas. Per ista tria notatur tentatio mundi, carnis, & dæmonis. In figura concupiscentiæ carnalis ponitur serpens flatu adurens, qui ad literam est regulus, qui inficit aera flatu, vt etiam aues volantes interficiat.

H Sicut dicitur in Esa. De radice colubri egredietur regulus, & semen eius absorbens volucrem. Et bene ipsa concupiscentia, & carnales motus dicuntur serpentes, quia serpunt in carne, flatus serpentis cogitatio carnalis, eius adustio est libidinosa delectatio, ad quam sequitur mors consensus. In figura concupiscentiæ mundi ponitur scorpio, qui facie blanditur, sed cauda pungit, aduersitatis. Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis, id est concupiscentiæ mundi, sed nouissima eius, &c. In figura superbiæ ponitur dipsas, qui est genus serpentis, ex cuius morsu inflãmatur homo, vt etiam situendo moriatur, vnde & Dipsaides sunt serpentes, de quibus Nu. 21. In populũ mittã ignitos serpẽtes, tale est venenum superbiæ, & ambitionis, q̃ ita accẽdit animum amore tẽporalium dignitatũ, & honorum ac diuitiarum, vt talia sitiendo pereat. Remedium cõtra hoc est consideratio

Esa. 14.

improperij crucifixi. Heb. 12. Recogitate eũ. Ideo dr Num. 20. Fac serpentẽ æneum. i. Xps dr serpens, fm similitudinem, quia videbatur hre carnem peccatricem, sicut nos: sed nõ erat æneus, tum quia venenum peccati in se non habuit, sicut nec serpens æneus non habet venenum tum ratione fortitudiuis in passione. Qui hunc vera fide aspiciunt, sanantur à morsibus prędictorum serpentum.

De Consiliarijs.

DE cõsiliarijs accipe illud. Prouideat dns spirituum vniuersæ carnis hoiem. qui sit super hanc multitudinem, &c. Quære in tabula de prælatis. De consiliatijs quales sunt vocandi, in tabula de aduocatis 27. b. Vocandi sunt ad consilium viri fideles Deum timentes, munera non curantes, sed recusantes affectiones non sequentes, constantes amore veritatis hominem non timentes, probati, literati, maturi, & antiqui. Nemo enim elegit iuuenes duces, quia non constat eos esse prudentes. Iud. 20. adestis omnes filij Israel, decernite quid agere debeatis. Exemplum de Daniele, qui requisitus à Balthazar de illa visione. Mane. Techel. Phares. Cum enim offerret munera, dixit. Munera tua alteri da, &c. Et nota illud: Non bene bonum cõsiliũ hac vice Achitofel. Quære de hoc in tabula de sapientia, & de prudentia.

De Comparatione.

ET nota qp omnis comparatio est mala & periculosa & origo inuidiæ. 1. Reg. 18. Dixerunt mulieres. Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. Sequitur. Nõ tectis oculis, &c. Et nota quot mala sequuta sunt ex illa inuidia. Quere de hoc in tabula de inuidia.

De Confessione.

VEra confessio mentem renouat exemplum de fœnice, quære supra. Item exemplum de ancipitre: qui comedendo venenosa, ut mures, & expandendo alas ad austrũ, mutat pennas, & renouatur: sic anima peccatrix flagellis, & pœnis corpus affligendo, & ad calorem misericordiæ Christi, qué nobis ostẽdit in cruce duas alas intellectus per considerationem, affectus per dilectionem, & deuotionẽ extendendo mutat, & deponit antiquas plumas peccatorum & malarum consuetudinum, & induit pennas virtutum, quibus volat ad cœlum. Exemplum de aquila, de qua dr, qp qñ rostrum eius sic induratur, & pennæ, vt non possit venari, quærit fontem viuum, & sæ turientem, quo inuento, volat in altum quantum potest, donec corpus eius sit multum calefactum, & pori aperti, & sic descendẽdo immergit se in fonte, & inde exiens vadit inter vepres vermiculos comedendo, donec plumę antiquæ ceciderint, & nouæ creuerint, & sic fit ad volandum, & venandum apta. Sic mens peccatoris sentiens se peccatis oneratam, debet volare versus cælum per considerationẽ considerando æterna gaudia, quę amisit, offensam, & iram Dei, quam incurrit, æterna supplicia, quæ incurrit, mortem, cuius certitudinem facit. Sed modum, tps, locum, horam, nescit. Et sic calefactus omnino amore debet venire ad confessionem, quæ est fons viuus continens aquas diuinæ gratiæ, ubi immersus, & quasi baptizatus in aqua lachrymarum, deponit omnia peccata & prauas consuetudines, & tunc debet nutriri vermiculis operibus. s. pœnitentiæ pietatis, & inter vepres asperitatũ, & satisfactionum habitãdo donec crescant in eo pennę virtutum, quib. indutus possit in palam exire per ędificationem, & libere volare per contemplationem. Confessio est illa probatica piscina, de qua hr Ioan. 5. quæ habet quinq; porticus, in qua curatur omnis infirm' quære supra Est flumen Iordanis in quo Naamã leprosus. i. quicũq; peccator lotus septies. i. perfecte confitens omnia peccata sua. mundatur à lepra, & caro eius per innocentiã recuperatam restituitur, vt caro pueri. Quære supra. Sol. i. Christus distinguit in anima nra quattuor tpa spũaliter æstatẽ, hyemem, ver, autumnum in cõfessione. Cõfessio est illud diluuium, quo purgatur conscientia nra, sicut p diluuium purgatus fuit mundus. Et qp coruus; quem Noe misit significat fictã cõfessionem; Columba q̃ portat ramum oliuę, significat veră confessionem. Peccator designatur per Ruben, qui cum non inuenit verum Ioseph in cisterna conscientiæ, debet scindere vestimenta cum fletu. Peccatori verè pœnitenti dr illud Esa. 60. Tunc videbis, & affluues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum. Et ibidem de lachrymis contritionis illud Apo. 3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas, quære supra. Conuersa Maria vidit Iesum, dr de anima vere contrita & pœnitente. quære supra. Impletę sunt hydriæ aqua, & nutu Dei in vinum conuersæ, hoc fit in contritione & confessione, quære supra. Peccator verè pœnitens dicit illud. Psal. 17. In Deo meo trangrediar murum, quære supra, de vere pœnitente dr illud Matt. 17. Exiit dæmoniũ à puero lunatico, quære ī. Nabuchodonosor expulsus à regno habitauit septem annis cum feris, qui in fine dierum leuauit oculos ad cœlum, & sensus, & figura fuerunt sibi reddita: & restitutus fuit ad honorẽ regni, gerit. Typum peccatoris verè cõtriti, q̃ oculos ad cœlum leuat Dei misericordiã implorando, & restituit eum Deus ad regnũ gloriæ in spe gratiam infundendo. Absalon, qui remansit suspensus per crines in quercu, & mulus, cui insidebat recessit designat fictum

pœniten-

Cõsidera. Fons. Virtus. L. Sol. M Lachrymæ. Dan. 4.

A pœnitẽtem. quære 3. Itẽ de vero contrito, & pœnitẽte dr illud Iud. Dedit pater Axe irriguũ superius & inferius. Aĩa peccatrix sic est oppressa est põdere peccati, infixa in limo profundi, ꝙ nullo modo surgere põt, nisi Deus per grãã porrigat manum suã; vnde Mar. 5. Tenens Iesus manum puellæ ait, Tabita quod est interpretatum puella, tibi dico, surge: sic loquitur Deus aĩæ peccatrici. Luc. 15. Surgã ait & ibo ad patrẽ meũ, & dicã ei; Pater peccaui in cœlum & corã te. Iã non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis; & surrexit, & venit ad patrem suum. Et sequit quõ pr cũ gaudio recepit eum, & restituit stolã, anulum, & calciamenta. Hic aduerte ꝙ pater iste Deus est, qui duos habet filios capaces solum cœlestis hæreditatis, angelum. s. & hoiem. Homo aũt dr adolescentior, quia vltimo formatus fuit, quis aũt angelus peccauerit, nõ ponit in exemplum, quia nõ gerit veri pœnitẽtis typum, eo ꝙ nunq̃ pœnitet, sed quia homo restitutus est, iõ ponit nobis in exemplum veri pœnitentis: Pater iste Christus est, pater misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, cui dicimus: Pater noster qui es in cœlis. Psal. 102. Quõm. miseretur pater filiorum, misertus est dñs timentib. se. Poterat aũt pius pater fm iustitiã obijcere pctõri bonorum dilapidationẽ, fornicationẽ, necessitatis cõpassionem, & suã abiectionẽ, sed dñs loco istorum ostendit piã cõsolationem, sicut mater flenti filio pro offensa filij. Aliqñ flet mitre patrẽ cũ eo: vnde Aug. Cõpatit dñs quasi plus cruciet dñm compassio miseri, q̃ miserum passio sui. Hier. 31. Cõturbata sunt viscera mea sup eũ, C miserans miserebor ei, ait dñs. Filius iste adolescens, & factus est peccator stolidus, & immundus, qui est filius per naturæ creationem: portio substãtiæ sunt bona naturę, gĩæ, & fortunæ. Regio lõginqua est mortalis culpa, iuxta illud Esa. 9. Habitantib. in regione vmbræ mortis lux orta est eis. Hęc lux oritur in contritione, sic dr regio longinqua, quia per istã distat peccator à Deo distantia infinita. Dona ꝑdicta à Deo nobis data cõsumimus, viuendo luxuriosẽ, dũ bona naturæ illicitis actib. applicamus. Intellectum ad prauas cogitationes, voluntatem ad praua desideria, sensus ad illicita obiecta. Bona fortunæ, puta diuitias, & res tpales malæ expendimus, & pauperib. non distribuimus. Dona gĩæ vt sunt virtutes nobis collatæ amittimus: sicut ille malus seruus, qui talentũ gĩæ sibi datũ ad lucrum abscondit in sudario, & fodit in terra. Porcos talis homo pascit, qui quotidie diabolo seruit: nã per porcos immundos diabolũ intelligimus. In se reuertitur dũ tactus Dei digito, corde cõtrito, & tremulo cõsiderat peccati fœditatẽ, iudicij seuẽritatem, mortis incertitudinẽ, & propinquitatem, supplicij acerbitatem, & æternitatẽ, euadendi impossibilitatẽ. Sic ad se reuersus fuit Nabuchodonosor expulsus à regno, qñ leuauit oculos ad cęlum, & sensus ac figura sua rẽstituta fuerũt ei. Sic ad se reuersus fuit Petr⁹, q̃ ibi gerit typum pctõris, qñ angelus percussit latus eius, & lumẽ refulsit in carcere, & ceciderunt cathenæ de manib. eius. Ad patrẽ vadit, dum ad confessionem tendit, & cũ cordis dolore & lachrymarũ effusione dicit. Pater peccaui in cęlum, & corã te. Iã nõ sum dignus vocari filius tuus. Pater aũt pius misericordia motus, qa misericors est, & miserator dñs in tm, ꝙ sup suscitatione Lazari. i. sup cõpassione pctõris fiet. Osculat. n. eum & amplexat, culpã cõdonãdo, & sibi rectõ filiando. Stola prima eum induit, perditã gĩam q̃ in baptismo pr⁹ receperat restaurãdo. Est n. Dei gĩa stola vestis qua aĩa decoratur, est anulus, quo à Xpo aĩa despõsatur, est calciamentum, quia per ea duplex pes aĩæ, intellectus. s. & affectus virtutib. calciatur. Vel stola prima est gĩa, anulus fides formata, calciamenta virtutes. Quæ ôia pius pater cum gaudio reddit filio, pdigo peccatori plangenti, confitenti, & cum lachrymis reuertenti. Sed aliqui plangunt, & confitentur, sed ficte: quia vere non exeunt: sicut vxor Loth, quæ gerit typum aĩæ peccatrĩcis, quæ cum ministerio angelorum. i. prædicatorum sacerdotum, & confessorum educta fuit de ciuitate pessima Sodomorum, id est, de statu peccati contra angelorum mandatum, contra monitionem prædicatorum, & confessorũ retro respexit: In quo innuitur affectio q̃ adhuc habebat ad delitias Sodomorum: sic multi quamuis de peccato confiteantur, & inde excęcant monitione prædicatorum, & confessorum cito post Pascha retro respiciũt ad peccati vomitum reuertentes. Et hoc est signum, ꝙ perfecte non exiuerãt, nec voluntatem peccãdi perfecte dimiserant, sicut illi pessimi Iudęi, qui de Ægypto. i. de statu peccati in manu forti exiuerãt: & tñ carnes dũ essent in deserto. i. in statu pnæ, & cibaria Ægyptiorũ appetiuerunt. i. reuerti ad delectationes peccati, quorũ confessio deriso debet dici. Eccles. 34. Qui baptizatur à mortuo, & iterũ tãgit mortuum, quid prodest lauatio eius? certè nihil. Iõ tales cum vxore Loth in statuam salis conuertũtur, per quod ꝛs boni sterilitas designatur. Loth autem qui retrò non respexit confitens, qui ad peccatum reuerti non intendit, sãlutatur & liberatur à periculis Sodomorum. Ionę 3. Surrexit rex Niniue de solio suo, & abiecit vestimẽtum suum à se, & indutus est sacco, qd est vestimẽtum vilissimum, pauperrimũ, aspernatum. Quia verò pœnitens debet satisfacere;

Lachrymę

Christus. Misericordia.

Misericordia. Pater.

Virtutes.

G & pniam agere, sicut peccauit in honorib. diuitijs, & delitijs: Sed nō surgunt ad exorandam cōsciam, qui per obliuionem sui iacent cum Petro in carcere cecitatis: nō surgunt, ad implorādam misericordiā, qui quodammodo cum Iob dormiunt in puluere vanitatis, & cupiditatis: nō surgunt ad contemnendā talē opulentiā, qui cum illa muliere euāgelica curuant ad terrā oppressi pōdere cupiditatis: nō surgunt ad agēdā pniam, qui cum paralytico iacent in grabato voluptatis. De primo Act. 12. Angel⁹ dñi astitit: Ceciderūt cathenæ de manib. eius. Excitat. n. dñs pctōres per immissiones infirmitatum, necessitatum, & tribulationum, vt surgant velociter, sed ipsi excæcati aliqñ cum tanta procrastinatione faciunt, q̄ bonū propositum exequi nō pñt, quod ipsi p dūt. Can. 5. Surrexi, vt aperirem dilecto meo: At ille declinauerat atq; transierat. De scdo

H Gen. 35. Surge Iacob, & ascēde Bethel, & habita ibi. Iacob īterpretat supplātator. Bethel, dom⁹ Dei, q.d. Si tu perdidisti pueritiā, & adolescentiā, non pdas saltē iuuentutem, aut senectutē. Imo si Diabol⁹ decepit te a parte priori, supplanta eum à parte posteriori. Domus aūt Dei specialit est illa religio, q̄ solum Deū habet, puisorem. Mat. 9. Ait Iesus paralytico: Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domū tuā. Sic. n. mortificare debemus corpus nr̄m, vt nō impediatur spūs ab exercitio spūalium siue a cōtemplatione celestium: Et hoc est ire in pprīā domum. Num. 31. Oē quod pōt trāsire per flāmas, igne purgabit: quicquid aūt igné non poterit sustinere, aqua expiationis sanctificabit. Sicut. n. duo sunt elementa purgatiua maioris mundi aqua diluuij, et ignis iudicij: sic duo sunt purgatiua minoris mundi. s. aqua baptismatis, & ignis pnialis. Psalm. 65. Trāsiuimus per ignem & aquā, &c. 2. Re. 15.

I Rex Dauid egressus de Ierusalē ascendebat p cliuum oliuarum, flens aperto capite, & nudis pedib. incedens. Dauid eiectus à regno est pctōr per diuinā sniam exclusus de paradiso, & adiudicat⁹ æterno supplicio, quāuis in hac vita executio sniæ suspendat. Cliuum oliuarū ascendere est ad altitudinē diuinæ pietatis, & misericordiæ recurrere, q̄ in oliua designat. In nuditate pedū, nota nudā, & integrā pctōrum cōfessionē. In aperto capite, cōfusionē, et diuini iudicij timorē, in fletu cōtritionē, in ascensu satisfactionē, in oliua remissionem, & gr̄æ infusionē, & sic finaliter ad regnū reducitur. Sicut Dauid fuit reductus. Et p dicta oia requiruntur ad pctōris iustificationem. Lachrymæ pctōris sunt illæ fons, de quo df in Gen. 2 Fons ascendebat de terra, i. de conscia cōtrita irrigans vniuersam superficiem terræ, vt germinet terra sic irrigata herbam virentem bonorū operū, & flores afferat honestatis, siuatque sic irrigata lacte actionis, & melle cōtemplationis. Eccl. 1, Oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertit: girat per meridiē, & flectit ad aquilonē. Sic patet q̄ fm motum per quattuor quadras cœli distinguit quattuor tpa anni: sic Christus diffundens radium suæ gr̄æ super hemispherio nostrę cōscię cāt quattuor tpa spūaliter, q̄re 3. so. 26. Mat. 21. Ite in castellum q̄ cōtra vos est: & statim inuenietis asinā & pullum cum ea. Castellum quod cōtra vos est, mundus est, & caro vestra est, vbi inuenit asina carnalis concupiscentia, & pullus asinę: asinia ignorantia, q̄ soluunt Christi auctoritate per gr̄am cōfessionis. Et tunc adducunt ad Iesum cum mortificata carne pctōr absolut⁹ appropinquat ad gloriā, Iesus. n. saluator interpretat. Exo. 20. Quis est homo qui ædificauit domum nouā, vadat & remittat ī domū

L Conscientia. suā, ne forte moriat in bello. Domus noua est cōscia à peccatis in cōfessione purgata, & ab oi vetustate innouata per gr̄am: ædificat per bona opera. Vadit & reuertit in domum suā per iugē cōsciæ explorationem, vitando ois peccati oportunitatē, & occasionē, vt ędificet per virtutū acquisitionē, ne forte moriat ī bello cōtinuo, mundi carnis, & dæmonis, per improuidētiā, & incircumspectionē. Peccatorib. df illud Mat. 10. Estote prudētes sicut serpentes, & simplices sicut colūbæ. Inde sumitur in

Prudētia. nobis triplex prudentia, prima discretionis in cōtritione, scda renouationis ī cōfessione, tertia multiplicationis bonorū operum, in satisfactione. De primo patet. sicut. n. gallus tenebras à luce futura discernit, & in tenebris pplixiorib. siue densiorib. fortiores voces emittit, & luce ppinquante dulciores, sic pctōr in

M cōtritione tenebras culpæ propriæ discernit à luce diuinæ gr̄æ, & ex cōsideratione pcti sui, validi⁹ gemit. Ex cōsideratione aūt diuinæ gr̄æ dulci⁹ respirat ad veniā. De scdo Iob. 12. In antiquis est sapiētia, & in multo tpe prudētia, per q̄ renouant in cōfessione, sicut aquila, & acipiter. de tertio Prouer. 15. Vir prudens diriget gressus suos. Iudas quia desperauit pp defectum pniæ: non meruit ueniam inuenire; Mat. 27. Act. 1, Suspensus crepuit medius. Sic Cain dāmnabiliter desperauit dicens. Maior est iniquitas mea, q̄ vt veniam merear. Sic defecit Adam. Adam ait dñs: vbi es? Glo. Vox est inuitantis ad pniam. Ipse autem se excusauit: Mulier, ait, quam dedisti mihi sociam dedit mihi de fructu, & comedi. Cum tamen fm sapientem, Iustus in principio accusator sit sui. Similiter Eua defecit, quia nō se sed serpentē accusauit. Serpens, ait, decepit me. Illi qui ad peccatū reuertunt, figurant per Absalō, q̄ per crines remāsit suspēsus in quercu Dauid

enim

A .n.remiserat ei irã suã.2.Reg.14.Rex vocauit puerũ Absalon placatus feci verbũ tuũ, sed ille postmodum nõ perseueranit,sed impugnauit patrẽ. 18.c.Accidit vt Absalõ occurreret seruis Dauid sedens in mulo. Cumq; ingressus fuisset mulus subter condensam quercũ, & magnã,adhæsit caput eius qnercui, & illo suspẽso inter cẽlũ, & terrã, mulus cui insidebat pertrãsijt. Tulit Ioab tres lãceas in manu sua,& infixit eas in corde Absalõ.In quo figurat peccator dimittẽs pniam, per q̃ obtinuerat veniã impugnans patrẽ, dum reciduat p culpã.Hic per capillos suspenditr, qñ per tpalium bonorũ,voluptatum,vanitatũ superabũ-

Diuitię. B dantiã in superbiã eleuat.Suspenditur aũt ad

Luxuria. quercũ,q̃ porcorum fert pastum, & est arbor patula,qñ ex abundãtia tpalium cadit in luxuriã,in qua porci,i.dæmones delectant, vel isto cibo pascunt porci.i.homines immũdi . Ioel 1.Cõputruerunt iumẽta in stercore suo.Et est quercus patula,quia iã vbiq;,& per oẽs status diffusa, sed illo pendente in hac quercu mulus pertrãsit,quia peccatore in peccato perseuerãte,caro ad mortem vadit,& continuè defluit:mulus.n. ex equo,& asina generat: Equ⁹ est feruidus,asinus hebes:quia caro nostra fer uẽs est ad malũ,hebes ad bonum.Tres lãceas in corde eius figere est de tribus generib⁹ pec

Pœna. cati cõscĩam larsam hẽe superbia,luxuria,auaritia:vel tres lancẽæ pœnæ æternæ, & cordialiter in corde eius figuntur. s. carentia visionis,vermis corrosionis, ignis combustionis . Exod.2.Filia Pharaonis descendebat, vt lauaC retur in flumine, &c. Filia Pharaonis lauatur in flumine , qñ aĩa peccatrix contrita baptizatur in lachrymarum multitudine. Psal. 6. Lauabo per singulas noctes lectum meum lachrymis meis stratũ meũ rigabo. Puellę gra-

Eccl.9. diuntur per crepidinẽ aluei,qua potentiæ naturales cõsiderant dubium statum huius seculi,nescit.n. homo vtrum dignus sit amore vel odio:vel crepido à crepon,q. dubium dr:locus proprie in cuius latere est saxum, vel terra cauata,vbi timetur de casu.Alue⁹ aũt,mundi fluxus,& cursus,vna aũt mittitur puellarum , q̃ cernit vagientem puerum, & cõfitetur hunc de infantibus Hebræorum esse:quia rõ discernẽs humilitatẽ,& patientiã sanctorũ ac tribulationẽ eorũ cõpatitur,& cõfitetur, qm̃ sic trãsitur ad regnũ cẽlorũ. 1.Reg.7. Intonuit dñs fragore magno in die illa,& exterruit Philistæos,& cẽsi sunt a filijs Israel.Philistęi potione cadẽtes interpretatur,& significat peccatores inebriatos peccãdi consuetudine,quos dñs excitat à lecto fętoris,in quo diutius iacuerũt, cum reducit eis ad memoriã illud tonitruum diuinę sãię.Ite maledicti in ignem æternum, & illucessit eis dies,cũ agnoscunt in se copiã mali,ĩopiã boni,timẽt separationẽ ab electis, D dãnationẽ cũ reprobis.Et 1.Reg.7.Filij Israel Lachry-
cõuenerunt in Masphat,hauseruntq; aquã,& mę.
effuderunt in cõspectu dñi, & ieiunauerũt in die illa,et dixerunt:Peccauimus tibi dñe.Masphat interpr̃atur cõtẽplatio peccati : tunc.n. est dies pniæ in aĩa,cũ in ea est peccatorũ cõsideratio,lachrymarum saltem cordis effusio in cõspectu Dei est carnis afflictio,est oris cõfessio.Exo.15.Submersi sunt in mari rubro,abiss Obstina-
si operuerũt eos, descẽderũt in ,pfundũ quasi tio.
lapis.Isti sunt qui obdurati in peccato, & nolẽtes pœnitere,neq; peccata cõfiteri,cadunt in abyssum dęsperationis, & finaliter in abyssũ dãnationis.Leu.1.Si fuerit holocaustũ de aĩalib. inteſtina,& pedes lauabuntur aqua: qa & exteriora.s.manifesta luxuria,et interiora.i.occulta.Quę quãto occulti⁹tãto audacius perpe E trãtur,sunt in cõfessione purgãda,hoc est pedes,& inteſtina lauare,peccata occulta & manifesta lachrymis & confessioue lauare: vnde sicut in eodẽ serpente sumit⁹ venenum,& theriaca, q̃ est medicina veneni , sic de carne fit medicina carnalitatis.i.pnia carnis afflictiua, Iob.29.Lauabã pedes meos butyro,i. sicut in Lauare.
pinguedine carnẽ meã nutriui , ita affligendo carnẽ ab ea pinguedinẽ remoui,ut sicut verba pœnitẽtis.Peccatori ait dñs illud Ioã.13.Si nõ lauero te nõ hẽbis pãrtẽ mecũ, i. si lachrymis cõtritionis,q̃ à dono gr̃æ meæ ,pcedunt lotus non fueris,nõ hẽbis hęreditatẽ in regno Christi,& Dei.Et peccator debet dicere: nõ solum pedes,sed & caput,& manus,i. nõ solum lauame a peccatis cogitationum,sed ẽt à peccatis Leuit.22.
sensuum,& operationũ.Cum lauerit carnem suã aqua, i.mundarit peccata, & occubuerit sol.i.cessauerit peccati ardor,tunc de sanctificatis poterit vesci sanctificatus.i. poterit corpus Christi recipere digne cõfessus:vñ lauare Lauare.
F debemus caput à puluere vanitatis per humiliationem verã.4.Reg.5.Naaman qui interpr̃at decor⁹,qui se reputat excellere alios,lauit se septies in Iordane.i. in profunda humilitate se perfecte purgauit: vñ Iordanis interpretat humilis descẽsus,& restituta est caro eius, vt pueri paruuli:quia humilis vt puer obediẽs Humili-
debet esse.Sed hoc est doloroſum , quia lauamus pedes,cũ imus ad lectũ,manus cũ vadim⁹ tas.
ad comedendum, caput cum occurrit festum præcipuum,nos autem ecõtrario facimus: qa cum imus ad lectum pedes inquinamus luxuria.2.Pe.2.Sus lota in volutabro luti,quia volutur in cęno luxurię,sicut porcus.Qñ porcus est nimis pinguis minuitur sub lingua , ita in quadrageſima qñ ex tempore ptæcedenti redundat crassitudo , & pinguedo peccati , fit minutio sub lingua per confessionem . Ergo infigatur lancęula per amaritudinem cor

G dis,& reijciat malus sanguis:quia mali humores nō sunt aliud,q̄ peruersi mores.Reijciant per os in sacro cōfessionis:& postq̄ aīa purgata fuerit p vomitū cōfessionis salutaris, dicat:
Can.5. Laui pedes meos qūo inquinabo illos. Camisia lota in lutū posita fit immundior. Ex putatione arborū,cantu auiū,vulturum,vel fructificatione ficuū,& floritione vinearum,cognoscimus nouū tps:quia ex cōfessione peccatorū,gemitu cōtritorū,erogatione eleemosynarum,ne maledicat ficus arida,q̄ non ministrat fructū Iesu esurienti,& odore siue effusione bonorum exēplorū, cognoscit cor per gtam innouatū.Status peccati & pnīæ sunt, sicut nox
Rom.13. & dies,vnde ait Aplūs. Nox p̄cessit,dies aūt appropinquauit.Hæc aūt dies pnīæ,in mane est
Dies. pluuiosa pp lachrymas cōtritionis.Ligna.n.viridia in igne fumant,& aquam euaporant, sic
H peccator vere cōtrit⁹ gemit,& ploiat.1.Reg. 7.Filij Israel cōuenerunt in Masphat , hauseruntq; aquā, & effuderunt in conspectu dñi , & ieiunauerunt in die illa.Maspha interpretatur cōtēplatio peccati:ex cōtemplatione.n. peccati sui haurit aquam cordis,effundit seip sum,ostendendo per vocem cōfessionis, & ieiunat per satisfactionem, & mortificationem carnis.Circa tertiā,hæc dies est lucida cum incipit bene & distincte cognoscere peccata,sicut post collirium fit illuminatio oculorum. Prouer.4. Iustorum semita quasi lux splendēs p̄cedit,& crescit vsq; ad perfectā diē. Hester 10.Fons parus,s.lachrymarū creuit ī fluuiū , vnde,et in lucē solemq; conuersus est,quia cognoscit perfecte oīm peccatorum eit cunstātias,& qūo sunt vitādę.Circa septimā hęc dies est feruida per desiderium cœlestis patriæ.2. Macha.1.Agamus diē ignis,qui datus est nobis de cœlo.Est.n.hæc dies in vespere rorida,
I qn̄.n.deferbuit ī aīa totus ardor peccati,& cōcupiscentiæ carnalis, tunc tota se sentit in rore deuotionis . Esa. 18. Sicut nubes roris in die messis,i.ros in die ęstiua.Dies ęstiua longa est,& nox breuis. Prolixior.n.debet esse delectatio in pnīa q̄ fuerit culpa . Quia prolixius sedet dña ad mensam q̄ ancilla,& citius sit vulnus, q̄ curetur: Facilius.n.est destruere,quam construere.Et febris modico tpe durans,curatur per multā diętam.Iosue 20. Dt de die quo triumphauit de inimicis suis, non fuit ante, nec post tam longa dies . Licet multi faciāt de hac die ęstiua,diem hyemalem, qn̄ nox longa est,& dies breuis,quia diu fuerunt in culpa, & parum nolunt esse in pnīa.Longā volunt mēsam, & curtā missam. Sic itaq; sol iustitiæ diffundens radium gtæ super hemisphetiū nr̄æ conscientiæ,causat diē . Et ēt causat quattuor tpa anni,hyemem,ver,æstatem,autumnum,supra fol.27.Christus p confessionē,qui & inue-
nitur,quod figuratū est Ioā.6. Vbi dr̄ q̄ venerunt discipuli in Capharnaum q̄rentes eū.Capharnaum interpretat villa cōsolationis, qa nullus ad cōfessionē adeo desperatus accedit, qui,non recedat cōsolatus post puritatēm confessionis.Ad integritatē confessionis requirit satisfactio, q̄ fit quadrupliciter, primo,vt fiat restitutio ablati, secūdo vt sit executio iniuncti,tertio sit mortificatio corporis ,pprij, quarto vt sit oratio cum affectione feruenti. Hæc quattuor pertinent ad satisfactionem . Et hoc figuratū est Luc.13.de Zachęo. Quærebat videre Iesum,& non potetat,præ turba, quia turba impediebat eum,cui abstulerat sua, & non restituerat,nō.n.dimittit peccatum,nisi restituatur ablatum: immo quamdiu res pp q̄ est peccatum retinet,& nō restituitur,si reddi potest,nō agitur pnīa,sed fingit.Et est ī ca.si res, L
14.q.6.Vt dr̄ in 4.sen.di.15.in fine. vñ & Zachęus ascendit in arborē,propouens in corde suo cōdignā satisfactionē,& vidit Iesum, quē in domū suā introduxit. Et si quid aliquē defraudasset, quadruplū reddidit, docens vsurarios & raptores,vt in quadruplū Deo satisfaciant, primo, vt capitale reddant, secundo,vt
Restitutio. ea q̄ ex capitali obueniunt, in arbitrio ecclesię ponant,tertio,vt ēt carnē illam,q̄ ex alieno nutriunt,per pnīam affligant , quarto,vt q̄ de eis nō obueniunt eis,& alijs obuenisse potuerant,ēt apud Deum satisfaciāt, & semper doleant.Luc.13.Quidam habebat arborem fici plantatam in vinea sua , & venit q̄rens fructū in illa,& non inuenit;Sequitur:Dimitte illam vsq;dum fodiā circa illā & mittā stercora,& si q̄dē fecerit fructū,relīques sin aūt ī futurū succides eā.Fodit radicem suæ conscię,& mittit M
stercora,qui intenus rediens ad inquirendum angulos conscientiæ reuertit , & quasi fętorē & stercora erubescit peccata . Mediocriter aūt hoc faciendū, quia si nimis stercoriset, fructus impedit,si mediocriter,fit vtiliter,qa nō semper peccatū est reuoluendū, sed de misericordia Dei confidendū , & altius caput leuādū,nō sicut porcus,qui semper habet in luto grunnū,sed velut auis leuās se in altum, nō ex superbia,sed ex confidentia . Humilitas.n.
Humilitas. oīum virtutū est maxima , si cū se esse virtute neſciat. Ipsa.n.est omniū virtutū radix, & seminarium,fomes,& incentiuū,cumulus,& fastigiū,custodia,& disciplina:ab ipsa:n.icipiūt, per ipsam p̄ficiūt,in ipsa cōsummant, per ipsam cōseruant,& cū oib. ipsa tribuat,vt virtutes sint, si aliqua earum , i. aliquis vsus earum defuerit, vel minus perfecta fuerit, ipsa alterius defectu proficiens,dispendium de se cōpensat,qn̄ putatur vtiliter per vtilem confessionem. Sicut enim quadragesimali tempore p̄scindūtur à vitibus,& arboribus inutilia sar-

menta,

A mentā, sic illo tpe debemus per cōfessionē purgare nra peccata, & a vitib. aīæ quasi à vitibus præscindere oia nocīva. Io. 15. Omnē palmitē in me nō ferentē fructū, tollet eū, & eū quę fert fructū purgabit eū, vt fructū plus afferat. Peccatū desperationis, & impęnitentiæ figuratur per puerū mortuū. 4. Reg. 4. Non erat in puero vox, neq; sensus, neq; suscitari potuit per ba-
Obstinatio. culū Eliseī, donec Elisæus incubuit super eū, & posuit os suū sup os eius, & oculos suos sup oculos eius, & calefacta est caro pueri, & puer oscitauit septies. Nō erat vox neq; sensus: quia in desperato, & in impęnitēte non est gratiarum actio, aut oris cōfessio, nec sensus doloris, aut
B contritionis, nec suscitatur ad baculū Eliseī: quia non cōuertit ex timore diuini iudicij, & flagelli donec verus Elisęus, q̄ se coaptauit hoī in vtero virginali ponat os sup sup os eius, hoc est satisfaciēdo ī passione, gustādo acetū cōtra peccatū ore ppetratū; vel ponit os super os ei⁹, qñ eū recipit ad osculū reconciliationis, vt fecit pius pr̄ filio prodigo reuertenti. Et oculos super oculos eius per respectionē miserationis, sic Xp̄s respexit Petrū post negationē,
Matt. 26. & fleuit amare. Vel certē os ponit supet os inspirando ei actū confessionis: Oculos super oculos, eliciens lachrymas cōpunctionis: Manꝰ super manus p opera satisfactionis, & sic se intuitur, vt eum erigat, & calesit caro pueri per feruorē dilectionis: Et puer oscitat septies, qñ cōpungitur ex timore creatoris offensi, ex prę stito beneficio Dñi, ex inferendo supplicio: similiter qñ cōpungit ex pudore, quia offendit patrē suū, redēptorē, & benefactorē: similiter
C qñ confitetur humiliter, simplr, veraciter, fideliter. Ex hac ergo cōpunctione procedente ex timore duplici, & pudore duplici, confessione triplici implentur septem oscitationes, quasi septem oris aperiones. Vel septies oscitat, quādo ad confitendum 7. peccata mortalia os suū aperit. De illis q̄ non sentiūt per gratiā actionē: Dan. 7. Deos autē os, argēteos, & ereos, qui nō vidēt, nec audiūt, neq; sentiūt laudasti, porro Deū tuū, qui hēt flatū tuū in manu sua, & oēs vias tuas, nō glorificasti. Ideo. nanclinato capite emisit spīm, vt doceret te assurgere in eū per gratiarum actionē. Leui. 25. Si attenuatus fuerit frater tuus, vendideritq; possessionē suā, & voluerit propinquus eius, pōt redimere idē, q̄ ille vendiderat, & cōputabunt fructus ex eo tpe quo vendidit, & sic recipiet possessionem suā. Propinquus iste Xp̄s est, qui factus est pro nobis prope, per cārnis assumptionem, & in sa-
Matt. vlt. cramento eucharistię; Vobiscum sum vsq; ad consummationē sæculi: Per quē nobis restituūtur opera mortificata per peccatum, & cōputant in sortē satisfactionis: verbi gra, nīa quædam nunc est in gratia, succedit mortalis culpa, tunc mortificant oia bona opera ptius facta, postea agit pnīam, sumit digne Eucharistiā, tollit culpa; viuificant bona prius acta, q̄ per peccatū fuerāt mortificata, sicut inducta sanitate restaurat deperditū per cōsonū alimentū: Vnde Dñs puellę suscitatę iussit dari ad mā ducandū. Nullū est peccatum adeo radicatū, q̄ in cōfessione statim, & perfectē nō purget, & lauetur, quia cōfessio hēt efficaciā à virtute sanguinis Xp̄i, cuius est virtus & efficacia infinita. Sa.n. sanguis calidus pueri innocētis mū dat carnē leprosam, vt patuit de illa piscina, q̄ Pontifices Capitolij pceperunt impleri, vt Cō stātinus a lepra mūdaret, quāto magis sanguis Xp̄i innocentissimi mūdat leprā aīæ? Gen. 49. Lauabit in sanguine vuæ pallū suū. Et Apoc. 22. De vere pœnitentib. dr. Isti sunt qui venerūt ex magna tribulatione. i. ex magna corporis afflictione, & lauerunt stolas suas p veram confessionem; & dealbauerunt eas per satisfactionē, & meritorū accumulationē in sanguine agni. i. Xp̄i, per huius sanguinis efficacē operationē: Iō sunt ante thronū Dei, &c. Peccatori dr illud Treno. 2. Cōsurge in nocte, in principio vigiliarū, effunde sicut aquā cor tuū ante conspectum Dñi, vt cor totū sit aquolum p lachrymabilē cōpunctionē, totū effusum per fidelē confessionē, nō sicut oleū q̄ post sui effusionē relinquit in vase pinguedinē i sicut fit in illis qui confitent peccatorū partē, & celāt aliā partē: non sicut mel, qd relinquit in vase dulcedinē, sicut sunt illi qui post peccatorū cōfessionē, retinent eius delectationē. Quorū figurā gerit uxor Loth, q̄ egressa de Sodomis cōuersa est retrorsum, recordata vt dicit glo. de delitijs Sodomorum: nō sicut vinum, q̄ relinquit in vase odorē suum postq̄ est effusum: qa postq̄ sunt cōfessi, audiunt libēter recitari ea, q̄ ptinēt ad odorem peccati: nō sicut lac, q̄ relinquit cādorē, & sui colorē, q̄ fit in eis, qui post cōfessionē retinēt gestus peccati, & modi dissoluti. Sed sicut aqua, quæ tota effundit, ut ni-
Effundere hil remaneat de dulcedine, de odore, de colore. Et bene dicit in principio vigiliarū, in quo habem⁹ exēplū de pauone, q̄ post primum sōnum euigilat, & clamat: qa ut dr pulchritudinem suā se ęstimat amisisse: sic homo gratiam, pp cōmissam culpā. De vero pœnitēte dr Prouer. 17. Iustus prius accusator est sui, venit amicus eius & inuestigabit eum. Accusamus nos pri⁹, cum in ueritate, & non in hypocrisi uulnera nra interiora detegimus: & sicut dicim⁹ ita sē timus. Venit aūt amicus & inuestigat, qā sacerdos in cōfessione inquirit, ut sciat, & absoluat. Hæc est accusatio manifesta, & vera: qa manifesta dr Prou. 24. Iustorū semita quasi lux splēdes, procedit, & crescit usq; ad perfectā diē: quia sicut a crepusculo matutino per auroram uenit

ad

G ad meridiē,ita ad modicam infusionem lucis gr̃æ ꝓcedit penitens & cõfiteris vsq; ad plenã peccati manifestationé, & vitæ virtuosæ clarã irradiationé.Leui.13.Qui maculat⁹ fuerit lepra, separatus ad arbitriũ hẽbit vestimẽta dissuta,caput nudũ,os veste cõtectũ,cõtaminatũ, ac sordidum se clamabit omni tpe,quo leprosus est,& imũdus,solus habitabit extra castra. Peccator est quasi lepra maculatus , qa intus in mente corrupt⁹ & separãdus est ad arbitriũ Sacerdotis, vt ad Xp̃m redeat recõsiliatus per beneficiũ absolutionis. Hẽat vestimẽta dissuta, vt fiat eius cõscientia confessori manifesta. Caput nudet,vt uoluntas,ꝓpositum,radix, & origo peccati sacerdoti aperiat,hẽat veste cõtectũ,vt praua verba de eius ore nõ exeãt,quæ corrũpunt alios quasi anhelitus leprosi.Corrũpunt bonos mores colloquia praua.Clamet se cõtaminatum,& sordidũ cõfitẽdo se pranũ,& vilẽ peccatorẽ.Solus habitet extra castra,vt se
H reputet exclusum a cęlesti patria pp̃ sua peccata.Iste clamor est multũ efficax in auris Dei, nec vnq̃ patit repulsam,sed sic clamãdo impetrat culpæ remissionẽ, gr̃æ infusionẽ, regni restitutionẽ, pœnæ relaxationẽ,diuinæ offensæ, & iræ placationẽ.Num.20. Dñe De⁹ audi clamorẽ populi huius, & aperi eis thesaurũ tuũ, fontẽ aquæ viuæ. Psal. Ad te clamauerunt & salui facti sunt, in te speruerunt, & nõ sunt cõfusi.Et ẽt efficax iste clamor,quia curat egritudiné,& præstat fortitudiné. Propter primũ.

Amor. Mat.15.Mulier Cananea a finib.Tyri egressa clamabat: Dñe filia mea male a dæmonio vexat.Mulier Cananea aĩa p satisfactionẽ mutata de cõcupiscẽtia carnis per ieiũiũ afflictionẽ:de cõcupiscẽtia vitæ p humilẽ ofonẽ:de cõcupiscẽtia oculorum per eleemosynarum largitionẽ:hæc egredit de finib.Tyri.i.angustiæ,

I & impetrat sanitatẽ suæ filiæ.i.,ppriæ cõscientiæ per clamorẽ cõfessionis veræ.De scdo. Luc.18. Qui p̃cibant,& q̃ sequebant increpabãt eum vt taceret,ipse vero multomagis clamabat miserere mei fili Dauid: cęcus illuminatus est,& sequebat eum magnificãs Deum. Qui prębant,&c. Quia delectatio peccatorũ p̃sentorum,& futurorum turbãtes conscientiã illius qui vult cõfiteri impediunt ne peccator per cõfessionẽ clamet ad Dñm,similiter volentẽ satisfacere dolor impedit ex parte ante, ne restituat,vel amor tẽporalium ex parte post,timor necessariorũ,vel spes ꝓlixæ vitæ:sed inter hoc cõstitutus,penitus ad Dñm clamet,& clamãdo illuminabit iter⁹ ad peccati cognitionẽ & fortitudiné recipiet, vt Xp̃m sequat per bonorum operũ exercitationé.Peccator cõtritus dicit illud verbum.Esa.38.Sicut pullus hirũdinis sic clamabo,& meditabor vt columba.Verba sunt regis infirmi:pullus hirũdinis,qñ sustinet incommoditatẽ incessanter clamat ad matrẽ:Columba ẽt ꝓ cãtu dat gemitũ.Efficax est talis clamor peccatoris,qñ ei⁹ cõfessio est integra,& perfecta.Ps.118.Clamaui in toto corde meo;exaudi me Dñe, nõ in ore tm̃,sed in corde integro,nõ diuiso,& hoc est toto.i.cũ emẽdationis proposito:vñ sequitur:Iustificationes tuas requirã, hoc est exercebo me in bonis operibus, q̃ iustificãt. Exaudit ẽt Dñs clamorẽ satisfactionis si fuerit recta,& Deo accepta,vt de tuo,nõ de alieno opera pietatis,& eleemosynas facias, quasi non de alieno corio, sed de tuo scindẽs largas corrigias.Nume.31.Aurũ, & argentũ,&c.es, & omne q̃ põt trãsire per flãmas igne purgabit: quicquid aũt igne sustinere nõ poterit aqua expiationis sanctificabitur.

J Sicut.n.mũdus maior purgat⁹ est in principio iudicio aquæ , & ĩ fine purgabit iudicio ignis cõflagratiõis:ita aĩa peccatrix,q̃ põt sustinere igne uehemẽtis pniæ, & acerbitatis,purgat si cut aurũ in flãma . Qd uero igne sustinere nõ põt tãtã.s.acerbitatẽ pniæ pp̃ corpis debilitatẽ, purgatur aqua lachrymarũ, & pietate eleemosinarũ:sicut olim purificabat vas ligneum.Ad perfectã pniam requirit cõtritio, confessio,satisfactio . De 1.ibi,dolores ut parturientis,in spũ uehemẽti cõteres naues Tharsis,q̃ interpręt exploratio gaudij: Naues Tharsis sunt peccatores in pelago huius mundi gaudia explorãtes,q̃ ex uehemẽtia spiritus.s.cõteruntur ad modũ parturiẽtis, quę doloris uehementiã explicare nõ põt,hoc per lachrymas iudicat,Sicut.n.nentus calidus auster gelu dissoluit : sic spũs sanctus cor humanum quodã obstinationis gelicidio strictũ in lachrymas cõtritionis fluere facit:Flauit spititus ei⁹,& fluẽt aquæ.Veri pnitẽtes figurant̃ p quattuor animalia quadrigã uitę actiuę trahẽtes.De quib.dr̃ Eze.1.Vbi erat impet⁹ spũs illuc gradiebãtur,neq; reuertebãtur cum ambularent.Quidã.n.ad impetũ sanctiꝰ spiritus cõuertuũt, & per satisfactionẽ incipiũt quadrigã Dñi trahere: sed postmodũ nec lingua resoluti, aut tẽtatione uicti,cũ patrum ꝓcesserint in peccatũ pristinum relabuntur,& apostatãt: sicut vxor Loth, q̃ exierat de Sodomis,sed postea respexit post se; Nemo.n, mittens manũ ad aratrum , & respiciẽs retro, aptus est regno Dei. Osee 6. Viuificabis nos post duos dies,& in die tertia suscitabis nos, & uiuem⁹ in cõspectu eius, & sciem⁹ sequemurque eũ.Tres illi dies sunt, cordis cõtritio, oris cõfessio,operis satisfactio.Post q̃ peccatrix aĩa viuificat,suscitat,&c. Deũ sequitur,quia opera per peccatum mortificata,uiuificantur. Et aĩa quodã torpore expergefacta uiriliter operat. Peccatores stãtes in uoluptatib.sunt sicut aues captę in gabijs, q̃ licet ibi cãtent, & garriant,tñ cũ aduertunt se inclusas,& captas

K Clamor.

Satisfactio.

L lachryme

M

Dies.

Vita.

conan-

A conantur exire, & capita deponũt per foramina cancer, sic peccatores licet q̃nq; lasciuiant, tñ si aduerterẽt, q̃ sunt à Diabolo capti, debẽrent conari, vt exirẽt recordãtes seruitutis suę, & periculi dãnationis æternæ. In carcere culpæ qui designat per carcerẽ Petri, sunt quattuor quaterniones militum. s. quattuor inordinatę affectiones, spes, timor, gaudium, dolor: carnalia. s. desideria, q̃ militant aduersus aiam 1. Pet. 2. Quę degenerãt ī quatuor vitia, q̃ sunt, imprudentia, iniustitia, intẽperãtia, desidia. Et hi sunt milites custodientes vinctos regis ne exeãt: exẽt tñ per gr̃am Dei vñ resurrexit Iesus militib. custodientib. sepulchrũ, adduntur ẽt duæ cathenæ concupiscentia tripliciter cõtexta ex appetitu diuitiarum, deliciarũ, excellentiarum, siue bonorũ, & sęda cathena ignorãtia fuit contexta: qa ignorat peccator q̃d liceat, q̃d deceat, q̃d expediat. Sap. 17. Vna cathena tenebrarum oẽs erant colligati: ecce de ignorãtia. Sequit, deficientes p̃ timore: ecce de cõcupiscentia. nihil n. timeremus, nisi inordinatè amaremus. Cathena pc̃tũ: vna cathena peccatum cõmissionis, sęda pc̃tũ omissionis. item vna cathena cõcupiscentia deliciarũ, & carnalitatis, & voluptatis, alia cathena cõcupiscentia diuitiarũ, & vanitatis. Sed dñs angelus dñi latus percutit, habẽt quærẽ ℣. Vel angelus dñi assistit, qñ Deus cõtritionis, & cõfessionis gr̃am immittit, & hoc semper facit dũmodo aperiat sibi cordis ostium: Sicut sol semper immittit suũ radium, nisi claudat fenestra Apo. 2. Ego sto ad ostium & pulso, si q̃s aperuerit mihi ianuã, intrabo ad eũ, & cenabo cum illo, & ipse mecum. Vñ iste est primus effect' gr̃æ infusio. Secundus est ad peccatorũ recordationẽ mentis illuminatio: Vñ lumẽ refulsit in habitaculo carcẽris, hoc est magni cõsilij angelus, q̃ gr̃am infundit, & lumẽ immittit. Esa. 42. C Ait Deus pr̃ad Xp̃m: Dedi te in lucẽ gentiũ, M vt aperires oculos cæcorũ, & educeres de conclusione vinctũ de domo carcẽris sedentẽ in tenebris. Tertius ordine naturę, q̃uis sint simultpe cordis cõtritionis vñ sequit: Percussoq; latere Petri excitauit eũ dicens. Tunc n. Petrus in latere pcutit, cũ corde, q̃ est quasi latere cõteritur. Prou. 3. Dñs erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris. Quartus est velox & ꝓmpta satisfactio, vñ sequit. Surge velociter cõtra illos, q̃ ꝓcastinant satisfacere: surgit. n. homo à luto, cum cæciderit, a somno, cum dormierit, a ludo, cũ pdiderit, a mẽsa, cũ comederit. Surgite post q̃ sederitis q̃ mãducatis pane doloris. In pc̃tõ aia fedat, vacat ab omni bono opere, pdit q̃ facit: qa nihil sibi ad meritũ cõputat. Sequit status & exercitiũ peccatoris iustificati, & cõfessi; Calciauit. n. Petr' talciamẽta sua, ꝓcinxit se vestimẽtis suis, trãsita ẽ prima & sęda custodia, aperta est porta ferrea, q̃ cõsequenter se hñt in littera, cũ dr; Dixit aũt angelus ad eũ. Calciat' ergo Petrus imitãdo exẽpla mortificationis antiquorum patrum. Quã pul chri sunt gressus tui in calciamentis filia principis, tã p creationẽ, q̃ p redẽptionẽ, q̃ per curã & educationem est filia Xp̃i, cuius pulchri sunt gressus, irreprehensibiles actus, & ꝓfect', dum calciamenta hẽt in pedib. hoc est ad imitationem sc̃torũ patrũ mortificatos affectus. Fiũt n. calciamenta de pellib. aĩalium mortuorũ, vestib. ꝓcingit' p castitatis affectũ, & circundat sibi vestimentum resumendo bonum intermissum, & vult lauari, & vngi, & indui cultioribus vestimentis: Trãsit prima, & sęda custodia q̃ dimittit' societas prauorũ hominũ, & cõsuetudo peccatorum, vel oportunitas peccãdi. Hæc sunt, q̃ custodiant hoiem in pc̃tõ, & ita fit Babilon habitatio dęmoniorũ, & custodia omnis spũs immundi. Nisi trãseãtur istę custodię, & ponãtur aliæ custodiæ. s. angelorũ: qa angelis suis mãdauit de te vt custodiant te in oĩb. vijs tuis. Aperit' porta ferrea, q̃ sic nominatur cum dimittitur consuetudo peccandi periculosa, q̃ minus est fortis ad aperiendũ, & frangendum: qa cõsuetudo est altera natura. Vel porta ferrea aperitur, q̃ ducit ad ciuitatem, cũ perfecta pnĩa agit, q̃ ducit ad vitã. Ipsa est porta ferrea, per quã ad vitã ingredimur si adulti sum'. Ferrea qa afflictiua, domãdo carnem iugiter, humiliãdo, & oportet esse frigidã sine calore libidinis. Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. Veniens aũt Petrus in ciuitatem, recõ filiatus. s. Sanctæ Matri Eccl̃iæ, gratias agit, & recepta bñficia recognoscit. Præcepit dñs fieri lucernis emunctoria ad purgãdas lucernas, ne extinguerentur, & eodem mõ cõfessio, & correctio est necessaria aĩæ ad purgandas culpas. Sicut. n. qui nimis emungit elicit sanguinem, vel extinguit ignem: ita qdã sic enormiter in cõfessione se purgant, q̃ peccata incurrunt, & charitatem extingunt, dũ alios accusant, quos expresse nominãt sicut Adã accusauit vxorem & uxor serpentem: post emunctoriũ cõfessionis ponitur ibidẽ oleum contritionis. Præcipe filijs Israel, vt afferãt oleũ de oliuis purissimũ ad concinnandas lucernas iugiter, extra velũ testimonij. Oleum habet humiditatem, & vinctuositatem, q̃ est pabulum ignis; quia uera cõtritio habet lachrymas quas timor elicit, & dulcedinem quã spes immittit, in quib. vera humilitas se nutrit, nec se nimis eleuans per p̃sumptionem, nec se nimis deprimens per desperationẽ; Stetit Abia super montẽ Semeron, & ait: Est apud nos candelabrum aureum, & lucerna, vt accendatur semper ad uesperã. Semeron uepres doloris interpretatur: cum ergo peccatorum spinæ pungunt peccatorem, vt eliciant

Carcer.

Cathena

Gratia.

Surgere.

D

Can. 7.

Calciamẽta.

Apo. 18.

E

Consuetudo.

Gen. 28.

Exo. 25.

F

Exo. 27.

2. Par. 13.

G liciant lachrymarum sanguiné per contritionem, tunc stat super montem Semeron, & lucerna super cãdelabrum hñs humorẽ debitum luminis nutritiuũ. Et hoc maxime fit in nocte qñ homo reuertens ad conscientiã de nocte compungit pro his, q̃ male gesta sunt in die vel in transacta voluptate. Et nota 4. Reg. 2. Afferte mihi vas nouũ & mittite in illud sal. Vas nouum est ãia contrita, & cõfessa vetusta pelle ad modum serpentis antiqui trãseuntis p strictum foramen p veram cõtritionem deposita, in hoc vase ponitur à Xpo sal gr̃æ cõditiuũ operũ pseruatiuum à corruptione, & putredine malarum actionum, & cogitationũ: & sic sanatur aquæ carnalium, & fluxibilium voluptatum: & terra cõscientiæ prius sterilis, quo ad fructus bonorũ operũ efficit fertilis ad mul
Zach. 13. tos manipulos meritorum. Erit fons patẽs domui Dauid in ablutionẽ pãnorum menstruatæ
H iste est fons confessionis, & diuinæ gr̃æ qui patet omnib. sitientib. sicut dicit ibi glossa ita q̃ oés, qui nõ lauantur sunt inexcusabiles apud Deũ: qa est in ablutionẽ plinorum rõne minorum peccatorum, & menstruatæ rõne maiorũ, q̃ exprimit ibi gl. Hæc est ablutio de qua Esa. 3. Si abluerit dñs sordes filiarũ Syon, quãtum ad pcta actualia, & sãguinẽ Ierusalem lauerit q̃tum ad pcta originalia in spũ iudicij, & spũ ardoris. i. in feruore caritatis. Hęc est lotio illa
Lauare. de qua Dauid loquitur dicens: Lauabis me, & sup niuem dealbabor. De ista ẽt dicit dñs: Iob 13. beato Petro gerenti typum cuiuslibet peccatoris. Si non lauero ait te, non habebis partẽ mecũ: Si non lauero te à maculis peccatorũ, non habebis partẽ mecum in regno celorum: hac lotione pius ac benignus magister Iudã p ditorem lauare cupiebat, qñ lauabat ei pedes exterius, insinuans ei necessariã ẽt affectionũ lotionem interius. Vñ q̃q̃ sciret q̃ statim vole
I bat eum vendere, signa trã pfectæ humilitatis non cessabat ei ondere, vt sic saltẽ eũ ad pniam reuocaret, & nobis exẽplum pfectæ humilitatis daret. Ad hanc lotionẽ inuitamur. Lauẽtur
Gen. 18. pedes vri, & requiescite sub arbore crucis dñi cæ. Ex serie textus Euangelici patet q̃ in ablutione pedum discipulorum, in qua designatur ablutio nrarum affectionum, & peccatorũ tria fuerunt, aquæ in pelui effusio pedũ ablutio eorum exterior: ita in lotione interiori à peccatis tria currunt, infusio gr̃æ emendãtis, ablutio maculæ defedãtis, exterior sequelę à bono opere retardantis, & ad malum inclinãtis, vt infusio gr̃æ emundãtis rñdeat dilectioni gratuitæ, ablutio, maculę defedantis dilectioni magnificę exterior sequelę à bono retardãtis, & ad mal inclinantis dilectioni ppetuæ. Amaritudo contritionis est illud fel piscis. Thob. 11. Quo liniti oculi cæci peccatoris visum recuperant, & colliriũ q̃ clarificat oculos, sunt lachrymæ de peccatis. De confessione, & cõuersione peccatoris multũ dolent dæmones, quia in modica hora amittunt, q̃ multis annis lucrati sunt, & econtrario multum gaudent sancti angeli. Gaudiũ est angelis Dei sup vno peccatore pe-
Luc. 15. nitentiã agente. Exẽplũ de oue pdita, & inuenta, & de drugma pdita, & inuẽta. Vel dic q̃ aquæ sũt subditi, qa aquæ multæ populi multi, aquarũ corruptio mala cõsuetudo. Elizæus platus, vas nouum nouicius, vel quilibet religiosus, qui mutauit antiquum modum viuendi in mundo in nouũ hoiem, in hoc vase dẽr poni sal sapientiæ cõdientis, sal disciplinæ corrigẽtis, & à putredine vitiorũ pseruantis, & tũc sanant aquæ, ita q̃ no est in eis sterilitas, sed bonorum operũ fertilitas. Quãuis Samaritan⁹ q̃ interpretatur custos ꝓpriè, & principaliter sit Xps, nihilominus est plat⁹, & confessor. Hõ de
J scendẽs ab Ierusalem in Iericho est peccator, qui descendit, tuit, & cadit à statu gr̃æ, p q̃ est ciuis, & hæres supernæ Ierusalẽ in Iericho mutabilitatis, & vanitatis, & finaliter in infernũ. Quia de peccatorib. dr, descenderũt in profundum quasi lapis, pdictus aũt Samaritanus mia, & zelo salutis ꝓximi motus ad hoẽm lapsum appropiat, dñ eius pcta in confessione audire, & curare desiderat. Inuenit aũt istum hoẽm Peccator.
spoliatũ, & vulneratum p latrones. s. dæmones sensus malos socios, spoliatũ gr̃a, & vulneratũ concupiscẽtia: spoliatũ gratuitis, vulneratum in naturalib. quia hæc duo mala incurrit homo per pcm̃. Sed cõcupiscentia vulnerat specialiter a ãm: quia sicut in vulnere caro diuiditur in carne, sic concupiscẽtia diuidit appetitũ rationis à sensualitate. Motus Samaritani mia Dei, vel affectio confessoris ad salutẽ peccatoris alligatio vulnerũ reprehẽsio correctio peccatorũ, vel refrenatio sensuũ carnalium, & concupiscentiarũ. Infusio vini, mordax reprehensio, & cõminatio peccati. Infusio olei alle
M uiatio, & ꝓmissio spei, & miæ Dei ponitur in lumentũ: qa incipit iuuari meritis Xpi, & meritis aliorum sãctorũ, & fieri particeps meritorũ eorũ, in stabulũ ducitur: qa in cõscientiæ suæ secreto fœtorẽ peccati contẽplatur, & detestat. Dãtur duo denarij stabulario, qã rõ illuminatiua ad verũ, & voluntas inflãmata ad bonũ dãtur libero arbit. Et sic vnguẽtũ efficitur, vñ plene vulnerat⁹ curatur, de quo vnguento ait qui dã sup illo. Sicut unguentũ in capite: vnguentũ ait hoc necesse est non stare, sed fluere, & decrescere vsq; ad miserũ hoiem, qui vulneratus à latronib. iacet in via plurima indiget medicina. Fluit ergo vnguentũ de viuo fonte angelicæ regionis; & irrigat latitudinẽ terræ tuæ. O Emanuel à summo cęlo egressio ei⁹, & occursus ei⁹ vsq; ad vallẽ Iericho vbi occurrens vulne-

ratis

A ratis, & languidis cumtionē infirmitatū adhi buit,& oēm languorē amouit.Granū ſynapis paraliſim in lingua curat,lachrymas,puocat, ſcabiē mundat, & caput purgat.Iſti ſunt quatuor fructus veri pēnitentis: In ore confeſſio, quaſi paralitici ſunt in lingua, q̄ nolunt confiteri,ſcds eſt lachryma in corde cōpunctio, tertius fructus circūſpectio in ſui obſeruatione, & à venialibus, qui decorē imaginis Dei ſicut quædā ſcabies curē deturpat, quartus fructus eſt fecuens operatio in boni multiplicatione:

4. Reg. 5. Dictū eſt Naamā lauare ſepties ī Iordane,&c. Naamā leproſus eſt peccator maxime in pctō antiquatus. Fluuius Iordanis eſt,fluuius ſacramentalis cōfeſſionis,in quo eſt decurſus cōtinuus lachrymarū:interpretat̄.n. Iordanis riu⁹ iudicij: quia in cōfeſſione ꝓpriē peccator ſeipſum iudicat.Si.n.noſipſos iudicemus,nō vtique iudicaremur. Septies debem⁹ nos lauare, quia de 7.pctis mortalib.& eorū circumſtātijs debemus confiteri vel 7. vicib.i.de oib. pecca

B tis:pfectē debemus confiteri:ſicq; mundat caro nſa.i. tota carnalitas nſa, & efficit vt caro pueri. Quia iactm cōfeſſionis pfectā reſtituit mundicię.Mat.9.Dſ aiæ cōtritę,& de pctō dōti:Confide filia remittunt tibi pcta tua, hoc verbū dſ homini paralitico: qa paraliſis ſpūalis.ſ.pctm aufert ſenſum cognitionis,& motū operationis,eo ꝙ hō in pctō nec cognoſcit ſeipſum,nec Deum,nec facit op⁹ aliqd Deo gra

Gen. 34. tum.Die tertia,qn̄ grauiſſimus vulnerū dolor erat arreptis duo filij Iacob Symeon, & Leui gladijs ingreſſi ſunt urbē confidenter, interfectiſq;oīb.maſculis Emor,& Sichen pariter ne

Dies. cauernut tollētes Dynā ſororē ſuā de domo,Sichen.Prima dies,prima illuminatio in contritione,ſcda in cōfeſſione, tertia i ſatisfactione. Vbi maximus dolor vulnerū eſt maxima.ſ.triſtitia ꝓ ſeparationē retū delectabiliū: vuln⁹.n. continuitatem ſoluit,carnis ſignificās diuiſio-

C nē,q̄ eſt in contrarietate appetituū.ſ.rōnis,& ſenſualitatis.Et tunc Symeō auditio, & Leui, ꝙ interpretat̄ auditus motus obedientiæ cum additamento gr̄æ ingrediunt vrbē conſciētię, & liberāt rōnē conſtupratā vſq; ad verticem. Interfectis maſculis Emor, & Sichen pariter necant.Emor aſinus,Sichen labor, vel humerus maſculi carnalium motuum virtus,q̄ tria maxime delent in ſatisfactione, liuor inuidię, ſtoliditas auaritiæ,ſtimulus carnalis cōcupiſcētiæ.Contra q̄ hō ſatisfaciens maximē debet inſiſtere.Leui.5.Dſ de turturæ, q̄ offerebatur ꝓ pctō.Offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pennulas,ita vt collo adhæreat,& non penitus obrūpat & aſperget de ſanguine eius parietē altaris. Quicquid reliqnum fuerit faciet diſtilari ad fundamētū eius.Quia pro peccato eſt alterū vero adolebit in holocauſtū Orabitq; ꝓ eo ſacerdos & pro peccato eius & dimittet ei.Turtur aīal gemebundū eſt aīa cōtrita caput intentio pennulę virtutes p quas uolatur in cœlū.Caput ergo turturis,ꝙ ꝓ pctō offertur ad pennulas retorquet̄,qn̄ mens cōtrita recta intētione,& appetitu virtutū informat̄, & collū penitus nō obrūpitur, qa ſicut mēs à voluptate carnis ſe ſeparat,vt curā ſuæ neceſſitatis agat,& aſpergitur de ſanguine eius paries altaris.Vbi notādū, ꝙ nō tm̄ pōt ſanguis de ane fluere,q̄tū de pecude :vn̄ ſanguis pecudū dſ fundi,auiū vero aſpergi vel diſtillari: qa vnuſquiſq; quāto magis ſe intelligit exceſſiſſe,tāto cum maiori humilitate dēt diuina p̄cepta implere.Paries aūt altaris ſanguine aſpergitur:vel aſpergere eſt quoſlibet iuſtos profuſis lachrymis ad mīam ꝓpuocare, vt pro nobis intercedant ad dn̄m exorare. Diſtillat̄ ſanguis ad fundamentū, quia nō ſperamus niſi a Xp̄o hāc remediū peccatorū;fundm̄.n. alind nemo pōt ponere p̄ter id, ꝙ poſitū eſt,ꝙ eſt Xp̄s Ieſus, alter turtur adolet̄ur in holocauſtū : quia E non ſolū ꝙ male viximus, ſed ēt ꝙ virtutib. & bonis operib.ſteriles ſumus eſt gemēdum.Vo

Gen.3. cauit dn̄s Adā, & dixit ei,vbi es:qui dixit vocē tuā audiui in paradiſo,& timui eo ꝙ nudus eſſem,& abſcōdi me. Vocat dn̄s Adā cum rōnē cuiuſq; poſt pctm̄ dn̄s interius cōueniens puocat ad pn̄iam : timet aūt peccator apparere vultui diuinæ p̄ſentiæ. Et ſic primo vocat dn̄s Vocare. peccatorē, vt timeat de offenſa.Sdo vocat eū, Deut. 33. vt ſe exerceat in emēdo. Lętare Zabulō in exitu tuo, & Iſachar ī tabernaculis tuis populos ad mōtes ſibi,& immolabūt victimas iuſtitiæ, inundationes maris qnaſi lac ſuggent lætatur aīa peccatrix poſt exitū de pctō:Habitat in abditis conſciæ, colligit oēs motus rōnis in vertice mentis;& ibi celebrato conſilio exhubet iuſtitiā de pctōre,& de pctō.Et quia rō in ſolutione emēdæ ſiue in mortificatione carnis hēt F ſuā delectationē:iō quaſi lac ſuggit maris.i.amaritudinis pn̄iæ inundationem.Tertio vocat Gen.21. Deus peccatorē,vt ſperet de venia.Leuauit vocē ſuā Agar, & fleuit, exaudiuit aūt dn̄s vocē pueri,vocauitq; angelus Dn̄i Agar de cœlo dicens:Quid agis Agar ? Noli timere, &c. Fiet aīa peccatrix peccati conſcia, ſed exaudit dn̄s vocē pueri ſpūs.ſ. ītērioris clamātis in cōſciæ, conſolationē recipit angelicā cū infunditur ei ſpes de venia.De hac triplici vocatione pecca Exodi 3. toris.Dn̄s Deus Hebræorū uocauit nos ibimus Vocare. uiā trium dierū i ſolitudinē.Quia hæc triplex illuminatio pertinet intrinſecus ad ſolitariam mentē de peccato compunctā, uel triplex via, per quā debemus ire in deſerto pn̄iæ, cordis contritio lachrymoſa,oris confeſſio,gratioſa, operis ſatisfactio uirtuoſa, ſeu corporis afflictio fructuoſa.Solue calciamēta de pedib.tuis Exod.3.

locus,

G locus, in quo stas sanctus est. Calciamentum soluit, qui carnalib. concupiscentijs abrenuncians, à se peccata per cõfessionẽ expellit. Vel certe calciamentũ soluit, qñ confiteus a peccatis absoluit. Vt. n. ait Richar. in libro de exterminatione mali, oĩa in cõfessione lauãtur, conscientia mũdatur, amaritudo tollit, mare fugat, tranquillitas redit, spes reuiuiscit, animus hilarescit, morb. curatur, sanitas restauratur, hostis fugatur, securitas pstatur, infern⁹ spoliatur, cœlum referat. Mat. 9. Filia mea modo defuncta est, impone manum tuã super eã, & viuet. Filia mea est aĩa, quæ morit per culpã sup quã Iesus imponit manũ tangendo eã per patitionis suæ, aut mortis, aut extremi iudicij memoriã, & tunc viuit per gfam. Ex tunc talis filia nutritur dulcedine diuinorũ beneficiorũ, nutrita custoditur per amaritudinẽ, & recordationẽ diuinorũ iudiciorum, custodita, & nutrita nuptijs tradit in rectitudine consiliorum, nuptui Xpi tradita, prolem concipit operũ & meritorũ. Luc. 7. Cum appropinquaret Iesus ad portã ciuitatis, suscitauit mortuum tangendo loculũ. Æstimo q porta ciuitatis est consideratio extremi iudicij: nam porta finis est ciuitatis, & aperta, vel ingredimur ciuitatẽ, vel egredimur à ciuitate. Et in extremo iudicio, vel ingressus fiet finalis in ciuitatẽ cœlestem, vel egressus: loculus, in quo iacet mortuus tangit cum conscia peccatrix timore iudicij stimulat, & pungitur. Quẽ. n. non cõcutiat illud Aposto. 2. Cor. 5. Oportet nos manifestari añ tribunal Xpi, vt recipiat vnusq; sq; prout gessit in corpore, siue bonũ, siue malum? Solet interdum corporale fastidiũ per aliqd acre æduhũ releuari, quid aũt tã acerbum, tam pungitiuũ q̃ terribilis illa expectatio iudicij? Cum audimus nos ad gñale consilium conuocatos; vbi I latere erit impossibile, apparere difficile, vbi nullus deerit, vbi oĩa oĩb. manifesta erunt: non defendit vnus alium, vbi plus valebunt mũda corda, q̃ astuta verba, aut plena marsupia, vbi nulla erit personarum acceptio, non suffragabitur vlla tergiuersatio, vbi nulla erit dissimulatio, vbi ex tunc non dabit locus, vel tps pẽnitendi, vbi reddet stricta ratio de prolatis sermonibus, de patratis operibus, de concessis tẽporibus, de collatis muneribus, vbi dicent montib. cadite super nos, & collibus operite nos, à facie iręagni, vbi multomagis discutiet, quẽ gradum in Ecclesia quisq; tenuerit, qualiter, qua intẽtione, quib. meritis, quibus suffragijs ad illũ gradum intrauerit, qualiter in eo vixerit, qualiter alijs prẽfuerit, qualia exempla dederit, vt recipiat prout gessit. &c. Vñ clamat Malach. 3. Quis stabit ad videndum eum? Ipse veniet constans, colans, mundans, purgans. O q̃tum infelices, qui nunc ducunt in bonis dies suos, & in puncto mortis ad inferna descẽdũt, K pro modica delectatione, igne ardente, verme corrodente, in ꝑpetuum cum dæmonib. crucia- 2. Cor. 5.
di. Hæc oĩa si non pẽsantur, cum legunt, cum non credunt, cum non timent: vnusquisq; recipiet ꝓput gessit, vbi nihil cognatio, vel gfa humana, vel diuitiæ auxilium præstabunt. Vel loculus, in quo iacet mortuus à Xpo tangitur, & mortuus suscitat, qñ per aliquã inspirationẽ mortis eius incertitudo, & necessitas, ac ꝓpinquitas ad memoriã reuocat: quia facilè contẽnit oĩa, qui se semp cogitat moriturum. Pecca Ierem. 7.
torib. dicit illud; State super vias ũas, & uidete, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit uia boua, & ambulate in ea. Exod. 31. Statue tibi speculas, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in uiam rectam. Statuẽda est speculа ut Considera
peccator uideat in conscientia peccata sua ad tio.
confitendum, ponat sibi amaritudines ad contemnendum, dirigat cor suum in uiam rectam ad rectè uiuendum. De hac uia Matt. 20. Cæcus sedebat secus uiam mendicans, ut lumen reciperet. Cęcus peccator lumine mẽtis suę. s. gfæ priuat⁹ nõ hns Dei, nec sui cognitionẽ. In quo L
rũ pson̄a dicit Thob. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli nõ ui deo, clamans per ore sonem exteriorem, & cõtritionẽ interiorẽ, lumen desiderãs recipere per gfæ infusionem, non attendens turbam, hoc est tumultum cogitationum, imaginationum, fantasmatum, nec fatigationem tentationum mundanorum, humanorum, diabolicorum. Luc. 2. Post triduũ inuenerunt eum in tẽplo: quia post contritionẽ, confessionẽ, & satisfactionẽ inuenitur Xps in tẽplo conscientiæ, sũ cum Maria. i. cum dolore. Dolentes, ait, quęrebamus te, sicut Rubẽ cũ fletu q̃siuit Ioseph, M
& finaliter inuenit eum in Ægypto, tpe opportuno q̃rat. Can. 2. Tps putationis aduenit, uox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos. Vineæ florentes dederunt odorem suum. Tempus putationis, tempus confessionis, ut confiteatur se deliquisse corde, ore, opere: uox turturis, plãct⁹ doloris, uel gemitus pęnitentis cum dicit mea culpa, pectus percutiendo, nou inculpat eum, qui suggessit, aut qui opem dedit, ut Adã, & Eua, nec occasionẽ, nec tẽpus, nec ætatem, seu fragilitatem: sed se ipsum solum, uec allegans ægestatẽ, aut necessitatẽ, uel infirmitatem: sed suã peruersam uoluntatẽ, & pfectè exprimẽs actus, & circunstãtias. Circunstã
Quid, qñ, qualiter, ubi, quoties, quo tpe, cum tia.
quibus, qua intentione, qua uoluntate, quo cõtemptu peccauerit. Sequitur: Ficus protulit grossos suos. Grossi sunt primæ ficus rariores, & densiores, quas uberior sequitur fructus sicut in aĩa pęnitente sunt spirituales cõsolationes, quas sequitur æterna salus: & tunc uinea

florens

Filia. Anima.

Iudicium.

Reddere. Ratio.

Pœnę.

Vinea. florens dat odorem: quia affectiones ſpuales exuberant in feruorem: vineę.n. ſunt aīæ: Flos op⁹, odor opinio, vel fama, vel feruor apparēs, ſicut odor exhalans, fructus martyrum, quaſi ſanguis vuæ, & multum rubens. Vñ operarius vineę, cōfeſſor dī. De quo Eccli. 37. Cum operario annali tracta de conſummatione anni. Dī operarius annalis confeſſor, quia quolibet anno tenet quilibet pctā ſua ſemel in anno confiteri. Mat. 15. Mulier Cananęa à finib. Tyri egreſſa clamabat, dicēs: Miſerere mei fili Dauid. Tria notant circa aīam peccatricē. Primum eſt: vt mnteī in cōuerſione p pniam: quia Cananęa commutatio interp̄tatur; fm ꝙ egrediatur de priſtina conuerſatione, dimittēdo pctm̄, & pcti circunſtantiā: vñ Tyrus interpretatur anguſtia: Tertio, vt p̄ſtoletur cum cō

Mutatio. tritione Dei mīam. Vñ clamat miſerere mei,

B Primo ergo aīa peccatrix dēt mutari in cōuerſione, vt à iugo pcti. i. diaboli tranſeat ad ſeruitium Chriſti, à ſtatu dānationis, ad ſtatū ſaluationis. In 3. Reg. 22. Rex Iſrael mutauit habitum, & ingreſſus eſt bellum. Mutatur habitus, qñ vſum vitiorum conuertimus in habitū virtutum, & vſum bonorum operū. Et hęc mutatio dexteræ excelſi. Sicut.n. cernimus hauſto veneno ſerpentē, mutari ſicut accipiter, & aues in mutatione ad eſum toxicatarū carnium, vt murium, & hmōi, renouātur: ſicut aq la in fonte frigido balneata mutatur & renouatur; ſic pctōres ad auſteritatem dietæ mutātur. Zach. 3. Ecce abſtuli à te iniquitatem tuā, & indui te mutatorijs. Sed q̄dam ſunt cōſuetudines ita inueteratæ, ꝙ vix p̄nt mutari, ſicut aues ignobiles: vbi magna apponēda eſt induſtria. Hier. 13. Si p̄t Æthiops mutare pellem ſnam: & Patdus varietates ſuas, & vos poteritis bñfacere, cū didiceritis mala. De ſeda mutatione Eſa. 40. Qui ſperant in dño, mutabūt

C fortitudinem, aſſument pennas vt aquilę. Cur ēt nō laborabunt, ambulabūt, & non deficiēt. Qui.u. ſunt in gra, ſperant in dño, mutant fortitudinem, dum per bona opera p̄ficiunt de virtute in virtutem, vt ſicut fortes fuerunt ad peccandū, ita ſint fortes ad pniam: aſſumēt pēnas vt aquilæ, vt depoſitis plumis, hoc eſt conſuetudinibus malis, renouētur vt aquilæ iuuenescentes. Currēt ad opera pniæ alacres quaſi non laborātes. Renouabitur vt aquilæ iuuē

Pſl. 102. Aquila. tus tua. Dī ꝙ aquila in altum extollitur, ita ꝙ plumæ eius per ardorē Solis exuruntur, & ſic renouatur: Sic pœnitentes per ſuſtinentiā tribulationum nō deficientes, in melius mutantur. De tertia mutatiōe Thob. 2. Filij ſctōrum ſumus, &c. Luc. 11. Cnm eieciſſet dæmoniū, locutus eſt mutus. Egreſſo ſpū ſācto ab hoīe p

Diabolus. pctm̄, diabolus ingreditur hoīem per dñium, & poſſeſſionem, ſicut in domum ſibi aptā: ſicut dī de Melota. i. Taxo, q̄ dentib. & vnguib. D in rupe domum ſibi facit, & eſt mundiſſimum animal, ita ꝙ fœtorem ſuſtinere non p̄t, vulpes aūt doloſa volens ſibi auferre domum, fœdat, & coinqnat ſibi domum, ſiue foſſā, & ita taxus dimittit eā, q̄ vulpes inhabitat: ſic Deus animā diabolo relinquit, pro qua Chriſtus manibus, & pedib. in cruce tm̄ laborauit, ex quo illa per fœtorem pcti & ſuggeſtionem diaboli maculā, & fœtorem recipit: & tunc diabol⁹ dñatur in corde per ſuperbiā, in lingua p mēdacia, detractiones, & iracundiā, in manib. p auaritiā, in reliquo corpore per immunditiā. Eijcitur aūt dæmon in cōfeſſione, ſicut eijcit latro de domo alicui⁹, qñ iudici denunciatur. Eijcitur ēt in cōtritiōe: Thob. 6. Cordis.n. particulā ſi ſuper carbones poſueris, fumus eius eijcit omne genus dæmoniorum: qa fumus cōtritionis de corde p̄cedēs, & igne diuini amoris inflāmatum eijcit ptātem dæmonum; ſicut hō exit domum, qñ onditur ei facies turbulenta. Et ſic eiecta ſunt de Magdalena ſeptem dæ E Matth. 16. monia. Maria, amarum mare: cor contritū, & amarum, ꝙ ad inſtar maris eijcit à ſe oē immū dum. Eijcitur tertio p ſanctificationem. Hoc Matth. 9. genus dæmoniorum non eiicitur, niſi in oſone, & ieiunio, vt cōtra elationem mentis ſatisfaciat oſo, contra voluptatem carnis ieiuniū: ſic.n. eiicitur Buſo de vinea ad odorem floris. Dan. 5. Depoſitus eſt rex de ſolio regni, & à filiis hoīum eiectus eſt, i. diabolus de corde humano; per illos qui ſunt hodiē, i. in ſatisfactione viriles. Eiicitur quarto p prædicationem. Mat. vlt. In noīe meo dæmonia eiicient. Glo. i. a Monitionib. bonis. Sic.n. lupi eiiciuntur de ſiluis latratu canum, & fugientes dimittunt p̄ dam: ſic ad vocem prædicatorum, fugiunt dæmones & dimittunt animam, & timent ex tūc incitare ad peccatum. Diabolus reddit homi- F nem mutum, ne clamet per confeſſionem. Facit.n. ſicut latro, qui intrans domum ad furādum extinguit ignem, ne lumen inueniatur: ſic diabolus extinguit lumen gīæ, & cognitionis in domo conſcīæ, ne eius tentatio aī periculum peccati videatur. Et ſic dum ipſe latro non perpenditur, facit qnod peccator non clamet per confeſſionem. Sicut lupus non rapit agnum per pedem: ſed per collum, vt non clamet. Sic diabolus nō tenet peccatorem per pedem: ſed dimittit eum ire ad S. Iacobum, nec per manum, qa dimittit eum facere eccleſiā, ſciens ꝙ iſta non proſunt ei ad vitam ęternā: ſed tenet eum per gulam, ne aperiat os ad cōfeſſionē. Et hoc fit quadrupliciter. Primo ſuadendo errorem, vt in hæreticis, qui non credunt, vel in ſciſmaticis, qñi clames eccleſiæ cōtemnunt. Secundo inducendo timorem, quia aliq̄ timent, qd cōfeſſio reuelaretur, quod timere

G mere non debent: quia q̃ sub claue ponitur, occultatur, imò timere debent si non dicant, quia in die iudicij renelabitur toti mundo. Tertio inducẽdo pudorẽ, quia verecundant, si confessores inueniãt eos minus bonos, q̃ apparebant, aut inueniant eos peccatores, quos credebant iustos: & isti sunt hipocritæ, de quibus: Erubescant impij, & deducantur in infernium, muta fiant labia dolosa. Dicit deducant: quia verecundia pctī est quoddã frenum, qđ diabolus ponit in os pctoris, vt ducat eum ad arbitrium suum. Timere aũt de peccatis verecũdiam, est timere Ægyptios mortuos in mari rubro. i. in amaritudine cõtritionis submersos, non est credendus aliquis immundus esse, qui bñ se lauerit, nec infirmus, qui bñ de infirmitate conualuerit. Quarto pp spem viuẽdi, dñt. n. apud se, tu adhuc viues, & bene poteris confiteri: cum tñ scriptum sit. Nescit hõ finem suũ, sed sicur auis capitur laqueo, &c. Nocuit. n. differre paratis, quia qua hora non putatis filius hois veniet. Aug. in serm. de Innocentib. serm. 3. Hac animaduersione percutit peccator, vt moriens obliuiscatur sui, qui dũ viueret oblitus est Dei. Sed tunc loquitur mutus eiecto dæmonio, qñ peccator loquitur in confessione integraliter sine culpæ diminutione: quia peccatum, & circunstantias pctorũ aggrauãtes dẽmus confiteri, hoc est tps, locum, naturam, personam, ætatem, scientiam, gradum, sexum, ordiné, ingratitudinem. Si facile vel libenter, vel præueniens appetitum, si frequenter, aut si aperte, cum scandalo, vel malo exemplo. Quis, quid, vel quib. auxilijs, cur, qũo, qñ. 3. Reg. 10. Regina Sabba venit ad Regem Salomonem, & loquuta est vniuersa, quę hẽbat ī corde suo. Sabba capta peccattix aia;

I Salomon sapiẽtissimus cõfessor peritus, cõtra illos, qui quærunt Sacerdotes indiscretos, & simplices. Baruch 6. Qui audierint mutũ non posse loqui, ostendat illum ad Bel. postulãtes ab eo loq. Bel. n. ad Ifam, statua erat. Oportet ét confessorem esse talem qui sciat discernere inter lepram, & lepram, & variis infirmitatib. variam adhibere medicinam, ne si cæcus cęcũ ducat, ambo in foueam cadant. Nam si sacerdos sit idiota, confitens vadat ad superiorẽ, vel ad alium, qui autoritatem hẽat confessiones audiendi: aliud est. n. fauore, vel odio, propriũ sacerdotẽ cõtemnere, & aliud cęcum, quia cęcus vitare. Vñ mirum est qũo audiunt cõfessiones, qui nesciunt absoluere, nec instruere pẽnitẽtes de fide, & de articulis, si errant; de septem vitiis, septem virtutibus, septem sacramentis, de decem mandatis, de septem operibus misericordiæ, de his, quæ committimus per quinq; sensus. Mirum ét est: quia si aliquis patiatur aliquam grauem infirmitatem, q̃tit meliorem, & famosiorem medicum, & de remotissimis partibus venit humiliter ad q̃rendum eum: nunc aũt pro sanitate aĩæ, vix est aliquis qui peritum medicum velit quærere, quia multum diligimus carnem fœtidam, & parum aĩam preciosam Christi sanguine redẽptam. Illis igitur, qui non integraliter loquuntur in confessione dñ Neemiæ 13. Quod filij Iudæorum ex media parte loquebantur Azotice, & nesciebant loqui Iudaice. Hi sunt, qui cõfessionem diuidunt, dum aliquid retinent, & aliqua dñt: qñ ét loquimur, intelligibiliter sine palliatione. Esa. 32. Lingua balborum velocitet loquebat', & plane. Balbi sunt, qui quasi balbuciendo dñt, ita q̃ intelligi non pñt: hi loquuntur velociter, qñ non differunt confessionem: quia cito surgendum est, cum aliquis ceciderit in lutum, vel foueam: quia filii Isrl exierunt de Ægypto festinanter, planè loquuntur, qñ distinctè, nudè, & apertè confitẽtur. Matt. 7. Solutũ est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte. Vitium linguæ timor, pudor, & similia, quæ cõfessionem impediunt, vt p̃sumptio diuinæ miæ, & desperatio iustitiæ, vel miæ, vt in Cain, vel spes prolixitatis vitæ. Sed præsumptioni esset districtio diuinæ seueritatis opponenda, cuius potentia inuisibilis, sapientia infallibilis, iustitia inflexibilis. Qui angelis peccantibus non pepercit, qui primos parentes cum tota posteritate pro vna inobedientia, pro vno gustu cibi vetiti cõdemnauit, qui Pentapolim igne, & sulphure cõsumpsit, qui totum mundum diluuio submersit, qui p vno mortali si in illo quis moriatur æternaliter condemnabit. Ista si ad memoriam reuocẽtur, frangunt præsumptionẽ, desperationi aũt opponenda esset diuina miseratio, qnæ maior est omni peccato. Quod pro peccatorib. carnem sumpsit, mori in cruce voluit, mala infinita sustinuit. Nullus aũt sapiens de facili vult perdere, quod carè emit. Exemplum de filio prodigo ad patrem reuertente, oue, dragma perdita, de Petro, Magdalena, Dauid, Achab, de Ezechia. Quando etiam loquitur humiliter sine peccati defensione vel excusatione. Iob 10. Loquar in amaritudine animæ meæ. Sicut enim primi parentes habuerunt perizomata excusationis, sic quidam modo se excusant per conditionem ætatis, vel infirmitatis, vel nobilitatis, vel prauæ societatis, uel cõsuetudinis. Qui ergo vult sanari non excuset peccata sua, non defendat, non attenuet, sed humiliter omnia confiteatur, dicens in corde suo. Gen. 18. Loquar ad dominum meum, cum sim puluis & cinis. Quando loquitur fugaciter sine alterius accusatione, nisi pro quanto ex persona annexa peccatum aggrauatur, & quãuis status personæ, vt aggrauaț debeat,

Circunstã.

Prælatus. Scientia.

Mat. 15.

Prælatus. Recordor.

K. Medicus.

Loqui.

L

M

A debeat, dici tñ si fieri pōt non dēt nominare, Psal.48. Os meū loquet sapiētiā, & meditatio cordis mei prudētiā. Gen.18. Afferā pauxillū aquæ, vt lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore, ponamq; bucellā panis, vt confortet cor vrm, postea transibitis. Affertur pauxillū aquę; cum primo peccatori infundit gra cō tritionis: Lauantur pedes in sacramento cōfessionis, requiescitur sub arbore in meditatione

Eucharist. crucis, & dnicæ passionis: Ponit bucella panis, & confortat cor ex prælibatione mentis diuinæ dulcedinis in perceptione sacri Eucharistiæ, & spe resurrectionis. Postea trāsitur, qñ p viā pniæ sine difficultate, & obstaculo itur. Et quia ad feruēs pniæ desideriū quinq; requirūt, quib. pœnitens in via sanat, qui possunt di

Panis. C ci quinq; panes hordeacei, de quib. Ioan.7. Est puer vnus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos. Primus est splendor cognitionis, scds timor punitionis, tertius dolor cōtritionis, quartus pudor confessionis, quintus labor satisfactionis. Qui dñr hordeacei, quia ad modū hordei hnt exterius asperitatē, & interius suauitatem. Psal.41. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte. Lachryma.n. exteriori amaritudine pungit, interius vero dulcedine vngit. Eze.12. Fili hominis panē tuū in conturbatione cōmede, sed aquā tuā in festinatione, & me

Panis. rore bibe. Iste est panis hordeaceꝰ, de quo Iud. 7. Videbatur mihi, panis ex hordeo volui, & in castra Madiā descendere. Hordeum paleę tenacis est, aristę pungentis, humilis culmi, farinæ medicinalis. Hordeum habet paleam tenacem, aristā pungentem, hastā breuem, farinam medicinale. Propter quæ Christꝰ sub Sacramēto panis, & vini per panē hordeaceū designatur, in quo fuit tenacitas dilectionis, austeritas mortificationis, breuitas humiliationis, medicina nostræ curationis: quia qui confitetur,

B debet adhærere te Deo p dilectionem, sustiuere puncturas in carnæ per pniæ iniunctæ satisfactionē, paruū se reputare, & humilē per sui abiectionem, & sic cōsequit medicinā cōtra prę teritorum trāsgressionem: Fit autem panis iste ex subtili farina: quia debet hō cōfiteri omnia peccata sua, & subtiles circunstātias, nec secū deferat aliquid de farina Ægyptiaca. Molitur autem granum, vnde fit iste panis inter spem & timorem, quasi inter duas molas inferioré, & superioré. Ex cōmixtione autē farinæ cum aqua mediante igne decoquitur iste panis, Quia ex cōfessione pctōrum cum gra, & rubore verecundiæ, confessio vera perficitur. Iste panis voluitur, quando de bono in melius perficitur. Iste panis castra Madian frangit, quia contradictiones iniquas, quas molitur diabolus ne confiteatur homo, confessio vincit. Madian enim interpretatur iniqui

tas, vel cōtradictio, hoc aūt fit qñ cōfessio est D integra, discreta, distincta, frequens, festinata. Labor et satisfactionis est panis hordeaceus. Gen.3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terrā, de qua sumptus es: q̄diu.n. viuimus satisfacere possumus, & ideo vocat satisfactio, nō ministratio. Vñ Leui. 24. & 12. Panes supponebant super mensam corā dño. Quia duodecim operib. misericordiæ sex corporalibus, & sex spiritualibus dēt insistere oīs satisfactio. Vnde ibidē dr: Accipietis similā, & coquetis duodecim panes ex ea, qui singuli habebunt duas decimas. Quorum senes alterinsecus super mensam purissimā corā dño statues, & pones super eos thus lucidissimum, vt sit panis in monumētū oblationis dñi. Simila puritas, & subtilitas cogitationū: est.n. farina dura, & subtilis, q̄ cōspersa aqua igne adhi E bito, solidat in panē, quia mens pura cogitationes suas glutino charitatis vniens, & meditationis igne decoquens, roboratur ad satisfactionē, meditādo.n. coquimus, qcquid subtile cogitam⁹: sm illud sapiētis Senecę ad Luciliū epist.2. Cū multa legeris, vnum excerpe, quod illa die coquas. Itē alimenta, q̄ acceperimus a quādiu in sua qualitate perdurāt, & solida innatāt stomacho, oneri sunt: Cum aūt ex eo qd erāt immutata sunt, tunc demum in vires, & sanguinē trāseunt. Idē in his, quib. alunt⁹ postremus: vt q̄cunq; hausimus nō patiamur integra esse, ne aliena sint, coquamus illam. Alioquin in memoriā ibūt, nō in ingenium. Ergo retractādo, & ruminādo qd fecimus, qua si ex simila panē coquimus. Nō.n. est simila ad cibum apta, donec cōspersa coquat, cocta verò panis efficitur, vnde homo pascit & nutrit. Mens.n. pura meditatione excitata, & charita- E Panis. te vnita satisfactionis panē manducat, ex qua Opera. similа formantur duodecim panes pp duode- Misericor cim opera misericordiæ, qui singuli panes ha- dia. bent duodecim decimas pp duo charitatis māda ta Dei. s. & proximi: in vno tñ sunt, vnum mandatum & vna dilectio: licet Deus, & proximus duo sunt obiecta. In vtroq; amborum si fuerint rectè impleta, implentur decem māda ta. Coram dño statuuntur & per hoc diuinis aspectibus digni efficiuntur. Et ponitur super eos thus lucidissimum pp purissimum orationis affectum: In quo confunduntur, qui labijs Deum honorant, & corde ad ipsum non appropinquant, aerem verbis implent, & corde mortui remanent, si psallunt non intelligunt, quod dicunt, cum tamen scribatur Eccles.15. Cibauit illum pane vitæ, & intellectus. Sic- Officium cut enim de vite amputantur palmites in- diuinum. fructuosi, vt vberius crescant fructuosi, quia paucorum fœcunditas plus valet, quam multitudinis sterilitas: sic secundum Apo-

G stolum vtilius esset pauca cum ædificatione ꝓ ferre, q̃ multa sine fructu mentis: immo cum Dei contẽptu breui tpe transferre: vnde Apo. 1.Cor.14 Volo quinq; verba in ecclesia sensu meo loq, vt eos instruã: quã decem millia verborum in lingua. Linguã vocat linguã peregrinã, q̃ si audiat nõ intelligit: vnde Aug. in Psal. 18. Psalle Augus. tes ait intelligere debemus, q̃ proferimus, vt humano more, non quasi auium voce cantemus: Nam meruli, & psittaci, & corui, picæ, & hmõi volucres sæpe ab hoie docent fouare, q̃ nesciunt, scienter aũt cantare naturæ hois diPsal. 100. uina volũtate cõcessum est. Vnde Psal. Psallã, & intelligã. Vnde quidã multa dñt, & qđ dñt nõ attendũt, quasi nõ sit melius homini, qui vnũ pane hẽt in manib. & illo vescie, quã asino, qui centũ portat, & nullo reficitur. Sequitur: Vt sit panis in monimentũ oblationis dñi. H Oblatio dñi passio est, super quẽ ois nra satisfactio fundatur. Et ita oblationis dñi satisfaciendo reminiscit. Tunc aũt est ibi satisfactio perfecta, cũ quattuor ista cõcurrunt, quę ĩ passione dñi fuerunt. s. corporis afflictio, ofo, eleo Satisfactio. mosyna, & ablatorum restitutio. Exo. 14. Submersi sunt ĩ mari rubro: abyssi operuerũt eos, descenderunt in ꝓfundũ quasi lapis. Rubrum mare est amaritudo veræ cũdiæ: abyssi operculũ est cõfessionis impedimentum, quia aliqui Obstinatio Desperatio. Consuetudo. semper operiunt peccatũ suũ, donec cadant in desperationis profundũ, sicut lapis cadit ad cẽtrum. Iste est lapis, qui suppositus fuit Lazaro mortuo, de quo dñs: Tollite lapidẽ. Et dr ꝙ ꝓdidit, qui fuerãt ligatus manꝰ, & pedes institis, Ioan.11. & facies eius sudario. Peccatũ. n. ita ligat, & velat faciẽ cognitionis, vt pctõr nõ possit cogitare de Deo, nec de seipso, nec de periculo peccati. Ligat ẽt pedes affectionis, vt non possit I Deũ diligere: manus operationis, vt nõ possit in bonũ proficere: immo pedes affectionum per malũ amorẽ, vt peccatũ nõ detesteꝰ, faciẽ per malũ pudorẽ, vt nõ confiteatur: manus p torporẽ, vt nullã satisfactionẽ operet. Et tunc lapis desperationis, & obstinationis superponit, & non põt amoueri nisi iussu Christi, hoc est gra spãli, Leui. 1. dr: Qđ fiebat holocaustum de ouibus, detrahebaturq; pellis, cõscindebãturq; mẽbra, apponebant strues, s. cõgeries lignorum, & subijciebat ignis. Pellis detractio est pristinæ cõuersationis depositio, & immutatio. Sic serpẽs in angusto foramine transiẽs, Religiosus. mutat veterẽ pellẽ, & resumit nouam. Ligna cõgregant, cum peccata singula considerantur, & scinduntur mẽbra, cum subtiliter attenduntur & ponderant singula peccata, & cuiuslibet peccati circũstãtia. Ignis succendit cum meditatione bonitatis diuinæ totũ cor amore succenditur. Et sic fit holocaustum Deo acceptum, q̃ interpretatur totum ignitũ. Quia de illo sacrificio nihil, nisi solus cinis remanebat, K quia perfectè pẽnitens mortificatũ in carne, & mortuũ mundo se reputat. Quidã ad peccati vomitũ reuertẽtes sunt similes illis pessimis Iudæis, qui mente in Ægyptũ ingrediebãtur. Num. 14. Cum veniebant eis ad memoriã cu- Num. 14. cumeres, pepones, porri, cepe, & allia, s. mũdi delectabilia, & carnalia desideria, quę teliquerunt. Sed melius est viam veritatis non agno- 2.Pet.2. scere, q̃ post agnitã retrorsum auerti: quia ne- Lucæ 9. Religiosus Apostasia mo mittẽs manũ ad aratrũ, & respiciẽs retro, aptus est regno Dei. Exemplũ de vxore Loth. Gen.9. Marci vlti. In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpẽtes tollent, & si mortiferum quid biberint nõ eis nocebit, super ægros manus imponent: & bñ habebunt. Eijciunt dæmonia à corde. i. peccata per cõtritionẽ, linguis loquimur nouis per confessionẽ, serpentes tolluntꝫ cũ resistendo euadimus tentationes, & carnis, mundi, dæmonis suggestioL ni resistimus. Et si quid mortiferũ bibimus non nocet, quũ latẽte intrinsecus aliqua carnis cõcupiscentia nos eã incipimus sentire, sed nolam cõsentire, exẽplo Saluatoris, qui cũ gustasset noluit bibere. Nulla. n. dãnatio est in sensu pcti sine consensu liberi arbitrij. 3.Re.19. Dormit Elias sub vmbra iuniperi, cui exhibuit Angelꝰ panẽ, & aquã, & iterum obdormiuit. Nota totã histo. Qđ Elias fugiebat a facie Iesabel, q̃ Mundus. interpretatur fluxus sanguinis: quia omnis ve- Fugere. rè pẽnitens fugit occasionẽ etiã minimis. Venit in Religio. Bersabe, vbi puteus erat. Iudas cõfessio interpretat, quia per affectũ cõpunctionis currit ad remediũ confessionis, dimittit ibi puerũ suum, & vadit in desertum viã vnius diei, quia per puritatẽ pristinã insipientiã relinquit, & concupiscentiam carnis deserit. Iunipetus est aspe- M ritas pniæ, arbor plena aculeis: ibi obumbratur: quia per pniam ꝓtegitur, per q̃ etiam pcta tegunt. ibi se proijcit, quia per humilitatẽ se abijcit. Et obdormit, dum à molesta tẽtatione quiescit. Panis subcinericius, quẽ affert Angelus est meditatio mortis, vas aquæ, oculi pleni lachrymis: comedit & bibit, dum secundum Prophetam cibatur pane lachrymarum. Et potꝰ datur ei in lachrymis, & mensura, nõ Lachrymæ in ebrietate. Iterum dormit & comedit, quia hmõi vices alternare non cessat exercitijs pẽnitentiæ, & remedijs confidentiæ, donec in eiusdẽ cibi fortitudine veniat ad montem Dei Oreb per mĩam quadragesimalis abstinentiæ. Oreb interpretat foramen colubri, hoc est illud foramẽ vbi pẽnitens deponit veteris serpẽtis pellẽ; & ingrediens ibi induit nouitatem Christus dormiuit in sepulchro conditus aromatibus, & inuolutus mundis linteaminibus, sic pẽnitens in corde suo humiliatur, lachrymas profert, quibus linteaminа cordis

sui

A sui mundant, & ex dolore culpæ, & spei dulce
Luc 7. dine quasi myrrha, & aloe cõdit. Magdalena, quæ gerit typum verè pœnitentis, lachrymis pedes Xpi lauabat, quia semper debet homo dolere de cõmissis, vnguento virtutũ vngebat, & bonorũ operũ, iugiter quærebat, ardenter amabat. Gra est vnguentum, quo sanantur vulnera mentis, & sumitur de apotheca aperta lateris Xpi vulnerati. Emit aũt denario confessionis, qui debet esse sonorus, & grauis. Grauis. i. legitimi põderis, & sonorus. i. clarè exprimés peccata, & peccati circunstantias, nõ. n. debet esse leuis, vel puerilis, sed cũ suspirio, & gemitib⁹, & grauitate verborũ, contra q̃ peccabat confessio Pharisæi, quæ proueniebat ex leuitate elarionis, sicut aliqui, qui in confessione iactãt se de bonis, quę faciunt. Luc. 18. Ieiuno bis in sabbato, &c. Debet esse sonora, vt apertè re-
B ueletur conscia, non ore dimidio, non balbutiendo, talis fuit confessio publicani, qui non audebat oculos leuare ad cœlum, sed percutiebat pectus dicens: Deus propicius esto mihi peccatori: ista fuit sonora in aurib. Dei, quia descendit iustificatus. Et est notabile q̃ emens, & vendens consentire debent, tñ dñium vnius rei non transfertur, nisi prius soluto precio, vel aliàs satisfacto: quia licet sacerdos iudicans, & conuersus pœnitens consentiãt, tñ tunc solui tur pretiũ confessionis, vel denarius, qñ peccator confitet ore. Alius potest satisfieri, qñ in extrema necessitate non habet spacium confitendi, tũc. n. soluitur denarius, quo emitur vnguentũ græ sola contritione. Confessio nõ est differenda, quia si aliquis esset in domo, & timeret q̃ caderet statim exiret, sic nescimus horam, nec modum, quo moriemur. Nullus vulneratus læthaliter ic orpore differet ad medicũ ire: Minus debet tardare vulneratus lethaC liter in mente. Nullus, qui cecidisset in turpi lutũ tardaret surgere: minus debet tardare, q̃ cecidit in peccatũ. Nullus remaneret in loco, vbi continue amitteret, & damnũ suum faceret: In statu peccati nullũ opus prodest ad vitã æternã. Nullus remaneret in loco, in quo inimici capitales possent ei dominari. In statu peccati dominantur dæmones peccatori, pp quod
Eccli. 17. dicit sapiens. Viuus, & sanus confiteberis: Nocuit. n. differre paratis. Ideo dictum est illis fa-
Mat. 25. tuis virginibus, per quas designantur, qui confessionẽ procrastinant, eo q̃ bona hora lampades conscientiæ non parauerant: Amen dico vobis nescio vos, vnde ab æternis nuptijs sunt exclusæ. Isidorus: O vox coruina, semper dicis cras cras, & nescis si eris cras. Et nota in Mat.
Mat. 12. Totum hominem Christus saluum fecit in sabbato, quia cõfessio p. q̃ Xps sanat hoiem totũ hominem, totã aiam ab omni infirmitate peccati plenè sanat, & simul, & subito, in quo medicina spãlis, qualis est cõfessio, excedit oẽm D medicinã corporalẽ, quia medicina, quæ sanat vnã infirmitatem, non sanat aliã. Aug. Qd sanat oculum, nõ sanat calcaneum. Xps sanauit murũ, & surdum. Nam peccatum facit hoiem mutum, ne velit confiteri, & surdum ne verba Dei velit audire, & ab vtroq; sanat in confessione. Post triduũ contritionis, confessionis, satisfactionis inuenit Iesus in tẽplo conscię ab his, q̃ dolorosè, & amorosè cum Maria quærũt eum. Quantumcunq; simus maximis scelerib. inuoluti, securè, & confidenter ad Xpm possumus accedere, & miam inueniem⁹, quia maior est sua mia, q̃ nra miseria, contra qd dixit desperatus Cain: Maior est iniquitas mea, q̃ vt ve Gen. 4.
niam merear. Hinc Iudas qui Xpm vendidit, Mat. 27.
laqueo se suspendit tanq̃ desperatus, cũ Xps nõ crucifixorib orauerit. Vnde Bernardus; An ad Luc 23.
Iesum accedere trepidas. Frater tuus, & caro Bernar.
E tua est. Sic fratres Ioseph quãuis peccatores, Gen. 37
& ipsum malitiosè vendidissent: tñ confidẽtes de eius fraternitate, & attinẽtia ad eum cũ confidentia accedebãt, & loquebãtur, & miam inuenerunt, bona pro malis ab ipso receperunt. Hinc ait Salomon amico, & si euaginauerit gladiũ ne timeas: est. n. regressus, ad amicum. Amicus iste fidelis, cui nulla est cõparatio, vt ajt sapiens est Xps, qué quoties vẽdimus, crucifigimus, contra qué gladium extrahim⁹ quã docunq. mortaliter peccamus. Sed siue vendideris per auaritiã, siue crucifixeris per superbiã, siue gladium cõtra ipsum euaginaueris p immunditiã, ne timeas reuerti ad istũ amicũ, petendo cũ filio prodigo miam, quia ianuam Misericor
apertã inuenies in latere eius, p quã semp po- dia.
tes intrare ad viscera amoris sui cordis, & misericordiæ Saluatoris. Aliqui in confessione A
promittunt emendationẽ, & satisfactionẽ, & q̃ ad pctm̃ non reuertentur: cũ tñ statim contrarium faciant: quib. põt dici illud. Gen. Vox Gen. 27.
quidẽ vox Iacob est, sed man⁹, man⁹ sunt Esau. Ideo priuatur primogenitura gloriæ cũ Esau. B
Ioś. 20. Maria stabat ad monumentũ foris plorãs, q̃ dum fieret conuersa est retrorsum, & uidit Iesum stantem. Maria interpretatur mare amarum, gerens figuram contriti peccatoris, dolentis, Iesum quærentis. Maria autem dolore amara, cum adhuc tenebræ essent Iesum quærebat, quia in anima de pctis contrita sunt tenebræ tristitiæ ex peccati recordatione, & tñ simul est ibi mane, & lux lęticię ex spe miserationis diuinæ, qui ergo cum Maria contrita, & dolore pctõrũ amara flendo, plãgendo peccata sua Iesum vult quærere, statim meret Iesum stãtem videre. Recte autem dicit, q̃ talis contrit⁹ videt Iesum stantẽ, quia stat Iesus, ut talem pœnitentem protegat ab ictibus aduer- Christus
sariorũ, mundi, carnis, dęmonis, vt eum abluat

G à sordibus pctōrum, vt eum dirigat in semitis
Actu.7. mandatorū, vt eū attrahat ad consortiū supernorum. Sic vidit Stephanus Iesum stantem a
Obstinatio. dextris virtutis Dei. Aliqui in pctō sic sunt indurati, ꝙ sunt magis insensibiles, q̄ lapides, cū tñ virtute sanguinis Xpi dicat: petræ scissæ sunt, monumēta aperta sunt, velū tēpli scissū est a summo vsq; deorsum, multa corpora sanctorū surrexerunt, sol obscuratus est, terra tremuit: & tñ corda aliquorum duriora saxis, nec franguntur per doloré, nec emolliunt ꝙ cōtritionē. Gerit typum peccatoris per peccatum excæcati, postea per cōfessionē illuminati, iacēs
Tho.11. Cogitatio in lecto voluptatis, fęditatis, & otiositatis, calidis hirūdinum stercoribus, fętidis carnis, & auaritiæ cogitationibus, métē inflāmantib. vtro
H què oculo excæcat; vt iam nec oculo dextro videat, aut cogitet gaudia beatorū, nec sinistro videat, aut cogitet supplicia dānatorum, nec dextro videat Deū, nec sinistro seipsum. Sic Sā
Iud.16. son à Philistijm excæcat, sic Sedechias a rege Babylonis ductus in Reblata: nā Sāson seductus a Dalila virtutū crinib. spoliatus a Philistæis a dæmonib. captus, ligat delectando, excæcatur consentiendo, incarceratur operādo, molam trahit assuefaciendo: sed curat & illuminatur Thobias excæcatus, si oculi eius felle piscis, amaritudine cōtritionis, & pœnitentiæ liniuntur, tali. n. collirio liniti mentis oculi illuminant, vt videant sordem conscientiæ, supplicium gehennæ, obicem gratiæ, pestē infamiæ, dispēdium naturæ, odium omnis creaturæ. Quia offenso creatore, offenditur omnis creatura. Sanatur etiā Thobias fumo cordis istius piscis positi super prunas. i. fumo orationis deotę procedente ex ignita, & feruenti af
Apoc.8. I fectione, & dilectione. Quia fumus aromatū ascendit de manu Angeli in conspectu Dei. Et talis fumus extricat, & fugat omne genus
Matt. 26. Magda. Misericordia. Luc.7. Luc.15. 2.Reg.12. Luc.18. Eid.38. dæmoniorum, quia hoc genus dæmoniorum non ejicitur, nisi in oratione, & ieiunio. Contritio reconsiliat omnem peccatorem. Planxit & fleuit Petrus, & Christus respexit eum, plāxit, & fleuit, dilexit Magdalena & audiuit: Remittūtur ei peccata multa, sic filius prodigus, sic Dauid, sic publicanus, sic Ezechias, sic Achāb, sic rex Niniue dolore, & fletu inuenerunt veniam de peccatis: sic Nabuchonosor ejectus a regno, & septem annis cum feris habitans, septem scilicet peccatis mortalibus bestialiter viuens, oculos ad cœlum leuans, veniam cum dolore postulās, figuram & sensum recuperauit, & ad honorem regni restitutus est. Matth. 18. Nota ꝙ dñs dimisit seruo petenti veniam decem millia talenta, & ille noluit dimittere conserno centum denarios, ideo iussus est in carcerem mitti, donec redderet nouissimum quadrantem. Quia nunquam Deus dimittit offensam suam alicui, nisi ille dimit- K
tat eis, qui contra ipsum peccauerūt. Iuxta id, qđ in oratione dominica dicimus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Exēplum de sancto Ioseph, qui non solum condonauit, sed etiam educauit fratres, q̄ eum vendiderant, & morti tradiderant. Exem- Gene.37.
plum de Xpo, qui pro crucifixoribus orauit. vsque ad 47.
Mat.7. Mat. 7. Adolescens tibi dico surge, quia pctūm Surgere.
facit hominem lasciuum, insolentem, irreuerentem, & non pōt surgere, nisi iussu Dei, cū sit omnino mortuus careus sensu verę cognitionis, & motu bonę operationis. Et postquam surrexerit debet ingredi ciuitatem conscientiæ
cū Paulo illuminato. Et ibi dum cōsiderat sta- Act.9.
tū suum, dicitur sibi interna inspiratione, qđ L
oporteat eum facere, quia omnem peccādi occasionē fugere, & vitare. Sicut qñ aliquis curatus est de magna infirmitate, dicunt ei medici, ꝙ caueat ab omnib. contrarijs, quia aliqñ periculosius est recidiuū, q̄ infirmitas principalis. Sic curati, & eradicati de infirmitate mortalis peccati per amarā potionē contritionis, & per minutionē confessionis, & per sudorem & laborem satisfactionis debent ab omnib. contrarijs, quæ sunt occasiones, & oportunitates peccati cauere. Cuius contrarium multi faciunt, quia statim post Pascha recidiuant. Et cū Paulo conuerso debent trib. dieb. abstinere ab illis. s. cibis immūditiæ, quæ caro ministrat, auaritiæ, q̄ mundus, superbiæ, q̄ ministrat diabo-
lus. Dixit Elizæus Naaman leproso: Lauare se 4.Reg.5.
pties in Iordane, & recipiet sanitatē caro tua: Christus.
atque mundaberis. Elizæus Christus, qui præcipit vt peccata confiteamur, extra de pœnitē M
tijs, & remissionib. Omnis vtriusq; sex⁹ cū ad Ad Phi.3.
annos discretionis peruenerit, oīa peccata sua semel in anno confiteatur. Elizæus interpretatur Saluator, & de Christo ait Apostolus: Saluatorem expectamus dñm Iesum Christum. Genus humanum.
Naaman interpretatur pulcherrim⁹, & significat genus humanum. Quis. n. pulchrior illo, Homo.
qui factus est ad imaginem Dei, potens nō mori, non subijci, nō decipi? Iste erat diues ex multorum naturalium donorum collatione, sed fa-
ct⁹ est leprosus ex originali infectione, & actuali transgressione: quia lepra procedit ex pessimo calore, & transfundit à parētib. in prolem
sicut originale⁹. Vel etiam culpa mortalis le- Originale
pra est pessima, quæ totā animā inficit. Ait ergo Elizæus. i. Christus: Vade per passus meritorum, lauare septies, &c. Iordanis interpretatur riuus iudicij: nam ex timore diuini iudicij oritur in nobis Iordanis, id est, fluuius lachrymarum. In hoc fluuio debet Naamā. i. quilicet peccator lauari, & immergi nō solū superficialiter intingi. qa magna debet esse inūdātia lachrymarū, magna confricatio omniū virtū

im mun-

A immundarū, quia ille sordes pcti nimis tenaci
ter adhærent,& frequens intinctio. Et non so-
lū semel sed septies: qa ꝑ quolibet pctō mor-
tali debemus flere,& omni tpe: Et laudi sunt
cū Petro non solū pedes.i. aīæ affectiones, sed
& caput.i.oēs sensus,& opera,& verba. Et sic
caro prius leprosa.i.aīa,q̄ tota erat carnalis,&
infecta restituit, sicut caro pueri.i.sicut aīa in
nocentis. Apoc.3. Ecce ego sto ad ostiū,& pul
so,si quis aperuerit mihi,intrabo ad eū,& cœ-
nabo cū illo, & ille mecum. Vult.n.Xps expel
lere diabolū de hospitio,ꝙ ipse sibi ædificauit
per creationē,ꝙ sanctificauit in baptismo per
gr̄æ infusionē,ꝙ reædificauit, nē cortuat per
suā passionē, & pulsat nunc ꝓdicatione, nunc
infirmitate,nunc inspiratione, vt aperiam⁹ o-
stiū oris ad confessionē,& tunc ipse intrat ho-
spitiū cordis p gr̄ę restitutionē,& cœnat nobi-
B scum per nostrorū operum acceptationem, &
nos secū p suorum donorum receptionē,& in
fusionē. Sed de multis dr̄: furor illis fm simili-
tudinē serpentis, sicut aspidis surdæ & obturā
tis aures suas,quæ non exaudiet vocē incantā-
tium, & venefici incantantis sapienter, Aspis
fm Isid. vnā aurē in terra figit,& imprimit,al-
terā obturat cauda,ne vocē incātatoris audiat,
qui eū de caverna ejiciat: sic sunt qdā q̄ in pec
Prædica- catis,& sordib. volentes remanere; prædica-
tor. tori volēti ipsum de fouea peccati ejicere, vnā
aurē claudunt terrena,& carnali affectione,&
dilectione: aliā cauda longitudinis, & diutur-
nitatis uitæ,dicētes: adhuc diu viues,& poteris
confiteri,nō attendētes,ꝙ ait Aug. in serm.de
Innocēt. Hac aīadversione percutitur pecca-
tor,vt moriens obliuiscat sui,qui dum viueret
oblitus est Dei. Dicit Glo. Quod accipiter in
senectute q̄n sentit se pennarum pondere præ
grauari, expandit alas suas contra solis radios
C flante austro, & sic repente austro,& calore re
soluente,aperiuntur pori,quibus apertis excu
tit alas,& sic veteres pēnæ cadunt,& novæ suc
crescunt. Et sic novitas pennarum ipsum effi-
cit ad volandum aptiorem. Cervus etiam cum
sit aīal cornutum, hoc inter animalia habet
proprium, ꝙ annis singulis in vere mutat, &
innovat cornu suum: & tunc quia hyems est
de dīe quærit sibi latibula, quousq; crescēti-
bus cornib. iterato nova sibi adveniat armatu
ra. Serpens etiam,ut pellem nimis durā, & ri-
gidā tēperet, ac mollificet in aquā se balneat,
ac humectat,& sic angustissimam rimam pa-
rietis alicuius, seu cavernam quærens, veteri
pelle penitus se denudat,& soli se opponens,
desiccat, & in carnis superficie novam cutem
reparat sumptis uiribus, videt clarius quā an-
te depositionē faceret. Dicit aūt Plinius Avi-
cēna,& Arist.ꝙ totus serpens deponit senē pel
lem,primo vsq; ad oculos, deinde usq; ad col-
lum,& sic paulatim se totaliter expoliat ꝛ.dié D
aquila ēt innovatur.q̄re ꝛ.fol.58. Sic pctōr ab
oīb.istis aīalib.irrationabilib.instruit,vt reno-
vetur deponendo veterē conversationē,& ac-
cipiendo novā pet Xp̄i imitationem. Luc.18.
Iesū fili Davidmiserere mei. Verba sunt pec-
catoris cæci dolentis, & contriti lumen spūa-
lis gr̄æ a dño postulantis: & primo invocata
omnipotentia deitatis Iesu. Mar.1. Vocabis no
men eius Iesum: ipse. n. salvū faciet populum
suū a pctis eorū. Scdo allegat attinenriā huma
nitatis, Fili David 1.Paral.1. Os tuū, & caro
tua sum⁹,ō David. Tertio postulat influētiam
pietatis,miserere mei. Quo miseret pater filio Psal.102.
rū miser⁹ est dns rimentib. se. Expedit in hac
vita aīam purgate p confessionē. Quia in alia
vita nō purgabit, & non purgatū nō intrabit
in tēplum Dei. Hoc figuratū est 3.Reg.6. Vbi
dr̄ ꝙ malleus,& securis non sunt audita in æ-
dificatione tēpli. Pri⁹.n.quadrabātur,& dola- E
bātur in Libano, & postea collocabātur in tē-
plo,sic lapides viui necessario in hac vita qua-
drantur,& poliuntur per pnīam,vel saltem in
purgatorio anteq̄ superædificentur in cœlo.
Apoc.ult. Foris canes,& venefici,&c. Quia ni
hil inquinatum intrat in illam. Deute. Abite
in solitudinē,reuertimini ait à peccatis. Et abi
te in solitudinem pnīæ.s.per uiam maris rubri
i.amaritudinis,& doloris.s.p uiam trium die-
rum, cōtritionis, cōfessionis,& satisfactionis.
primi Reg.14. Ascendit Ionathas, qui inter-
pretatur columba, id est, uerus pēnitens, qui
à se abiecit fel peccati,reptans propter ieiunij
macerationem, pedib. propter peregrinatio-
nem,& orationis affectionem, & manib. pro-
pter eleemosynarum largitionem. Esa.55. De
relinquat impius uiam suam, & uir iniquus
cogitationes suas,& reuertat ad dīm, & mise- I
rebitur eius, & ad Deū nr̄m, qm̄ multus est ad
ignoscendū. Ergo si pcti enormitas, si tēporis ꝓ
diuturnitas astringit, si recidivi pluralitas
confundit, & affligit. Reuertere septem
uicibus, ait puero Elias, immo septuagesies
septies. Matthæi 18. Septenarius uniuersalis
matris. Reuertere igitur septies, id est, ab 3.Reg.18.
omni scelere in omni tempore cum certo fa-
dere,ut tandem septima uice de mari nubecu-
la ascendat, id est, contritio doloris, quæ ma-
culas sordis extergat. Vnde August. In colla-
tionibus contra hæreticos: Quæcunque neces-
sitas peccatorem ad pnīam cogit, nec quanti-
tas criminis, nec brevitas temporis; nec vi-
tæ enormitas, nec horæ extremitas, si pura
fuerit voluntatis mutatio excludit à venia:
sed amplissimos sinus suos, mater charis-
tas filios suos prodigos recipit reuertentes, & uelit nolit novam hæreticus semper
uerè pœnitentes, recipit Christus. Exod. 17.

G & Num. 20. Percutiés virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimè. Petra durissima cor in peccato induratum, q̃ dum bis à dño percutit. s. duplici timore. s. dáni ex gloriæ amissione, & supplicij ex æternæ pœnæ inflictione, egrediuntur aquæ largissimè, quib. emundant oés culpæ. Sic tpe diluuij, quo mundata est terra, inundauerunt aquæ à superiori, quia cataractæ cœli apertæ sunt: & ab inferiori, qa rupti sunt fontes abyssi magnæ. Propter istum duplicẽ timoré, Axæ. i. aïæ pœnitenti dedit pater. i. Xp̃s irriguũ superius, & inferius. Percussit petrã & fluxerunt aquæ, &c. De perito confessore pót dici illud: Obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus, qđ figuratũ fuit in conuersione Pauli, in qua modus obstetricationis fuit lux excæcationis, vox comminationis, manꝰ correctionis, virtus instructionis.

H Et ista cõcurrunt in correctione cuiuslibet peccatoris. Iud. 10. Surrexit Iudith de loco, in quo iacuerat prostrata corã dño, & abstulit à se ciliciũ, & exuit se vestimento viduitatis suę, & laauit corpꝰ suũ, & vnxit se mirtho optimo, & discriminauit crines capitis sui, & imposuit mitrã sup caput suũ, & induit se vestimento iocũditatis suæ. Iudith, q̃ interpretat confitens, est aïa pœnitens, q̃ tunc surgit, cũ pcm̃ detestãdo dimittit, cilicium & vestimenta exuit, cum fm Glo. luctũ pœnitentiæ spei consolatione pfundit: Corpus suũ lauat, dũ carnis opera lachrymis curat: Vngit se mirtho optimo, per carnis mortificationẽ: Discriminiat crines capitis sui, dũ cogitationes mẽtis examinat p discussionẽ: Capiti suo ĩponit mitrã, dũ vitiorum obtinet victoriã: Induit se vestimentis iocunditatis, dũ se exercet in operib. caritatis. Induit se sandalia, obseruantiæ p̃ceptorũ. Assumit dextraliola, spẽ. s. futurorũ bonorũ. Assumit ẽt lilia castitatis & mũditiæ: Inaures deuotionis, & obedientiæ: annulos fidei perfectę; & ornauit se oĩbus ornamentis omniũ bonorũ spiritualiũ intersigniis. Cui ẽt dñs, &c. Ioan. 3. Erat quidam regulus, cuiꝰ filiꝰ infirmabat Capharnaũ, &c. Nota historiam considerando, regulus iste qd sit, quis eius filius infirmus, vbi infirmatur, qua hora sanatur. Rex dicitur superior portio rationis, cui totũ regimen aïæ est commissum. Dr autem regulus pp diminutam potentiã, sapientiam, & bonitatem per pectatũ. Huiusmodi reguli filius est inferior portio rationis, quæ est eiusdem naturæ & ab ipsa, vt à patre filius docenda, & informanda. Iste filius febre infirmatur, qñ ratio sequitur concupiscentiam, quæ est febris calida inflammans, & deordinans totam animam ad malum. Eccl. 23. Anima calida quasi ignis ardens, non extinguetur, donec aliquid glutiat. Infirmatur autem in Capharnaum: Capharnaum interpretatur ager pinguedinis: quia ex temporalium abundãtia surgit febrilis, & ignita concupiscẽtia. Sanat aũt hora diei septima: dies iste est progressus cuiusdã illuminationis in pctore vsq; ad plenã, in qua curat: & hæc est hora septima fm Greg. huius diei hora prima est, con scĩæ amaritudo, Iere. 2. Scito, & vide, quia malum, & amarũ est reliquisse dñm Deum tuum. Scda, est vilitatis pctĩ consideratio, Iere. 3. Leua oculos tuos in directũ, & vide vbi nunc prostrata sis. Tertia, est supplicij, Eccli. 1. Timor dñi expellit pctm̃: nam qui sine timore est, non iustificabit; Quarta, dolor de commisso, Iere. 6. Plãctũ vnigeniti fac tibi planctum amarũ. Quinta, bona exercitatio, Glo. interlinealis: Quicquid boni facere pót hortat, vt faciat, vt Deus cor illius ad pnĩam mutet. Sexta, expressa confessio, Prou. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Septima, gr̃æ infusio, in qua curatur infirmꝰ a febre, Eccl. 3. Sicut in sereno glacies soluentur peccata tua. i. sicut glacies dissoluit a claritate solis, sic peccata a claritate gr̃æ. Iere. 3. Conuertimini filij, reuertẽtes, & sanabo auersiones vras. In hmõi curationis signum, hac septima hora Xp̃s totũ hoĩem saluum fecit in sabbato, q̃ est septima dies. Sicut dies, & eius horæ non causantur nisi ex illuminatione solis, sic p̃dictę illuminationes super terrã mentis peccatoris, nõ pnt esse nisi a solo Deo. Ioan. 5. Est autẽ Hierosolymis probatica piscina, hñs quinque porticus, &c. Ista piscina est de aquis pluuialibus, &c. Sic est de pnĩa, quę de se nõ hẽt aquas gr̃æ, sed de cœlo, Iob. 38. Quis est pluuię pater q. d. nullus nisi ego. Hæc dr probatica, qua certũ est q̃ hæc lauat omnis immundtia, Ier. 4. Laua a malitia cor tuũ Ierusalẽ, vt salua fias, hoc est in Ierusalẽ, non alibi: quia extra Eccliã non est locus pnĩæ. Iob 28. Aurꝰ locus est, in quo cõflat. Hẽt quiuq; portic', q̃ sunt quinq; considerationes p quas peccator ascẽdit ad pœnitentiã, prima est cõsideratio, priæ deformitatis, sc̃da est consideratio dáni peccati, tertia est consideratio seueritatis iudicij Dei, quarta est oportunitas tẽporis, & loci. Quia post hãc vitã, nec locus, nec tps erit pnĩæ: Iob 24. Dedit ei dñs locũ pnĩæ, & ipse abutit eo in superbia. Quinta est incertitudo diei extremi. Nescit homo finẽ suũ, sed sicut capit' auis laqueo, &c. Aqua, lachrymæ cõtritionis. Angelus monẽs has aquas Xp̃s. Descẽsus in piscinã cordis humiliatio. Hic sanant oés infirmitates. Qd aũt non curatur vno tẽpore nisi vnus, signi ficat, q̃ nõ sanat, nisi qui est de numero, & collegio electorum, & de vnitate corporis mystici: contra illos, qui ad peccati vomitum reuertuntur. Ioann. 5. Ecce sanus factus es iam noli peccate

Cor. Lachrymæ.

Psal 77. Iob 26.

Surgere.

Religio.

I

K

Diei.

L

Gratia.

Religio.

M

Cõsideratio.

Eccles. 9.

A re ne deterius tibi contingat: quia recidiuum maioris est periculi, q̃ principalis infirmitas, quia inuenit naturam debiliorem, & pp peccatum ingratitudinis peiora prioribus inferuntur. Gen. 41. Eductum de carcere Ioseph totonderunt, & veste mutata obtulerunt regi. Inseph in carcere positus typum gerit peccatoris, sicut & Petrus incarceratus. Liberatur aũt Ioseph per confessionem, & vt post pœnitentiam fit aptus ad seruiendum Christo, debet vestis antiquæ conuersationis mutari. Crines significant sensus, & animæ vires, quæ debent tondi p præcisionẽ omnis actus illiciti.

Ingratitu.

Cæcus. Illuminatio. Act. 9.

Visus spiritualis per peccatum excæcatus illuminatur post triduum contritionis, confessionis, & satisfactionis, vt patuit in Paulo. Itẽ illuminatur felle amaritudinis, doloris, & cõtritionis in Thobia. Et luto superposito dñi cæ incarnationis, seu considerationis mortis.

Thob. 8.

B Lutum fecit Iesus, & lininit oculos. Lutum caro Christi, vel lutum cõsideratio mortis: hoc luto oculi liniuntur, cum Christi incarnatio, vel nra mors, & incineratio attentè considerãtur, & tunc oculi aperiuntur, vt nosipsos cognoscamus. Item illuminantur tactu. Matt. 9. Tetigit oculos. Iste est tactus gratiæ. Item verbo. Luc. 18. Respice. Numer. 22. Asina Balaam videns gladium euaginatum, locuta est. Gladius est diuinæ iustitiæ seueritas, quæ tunc latet, dum Dei iustitia, inferni, pœna mors propria, & incerta hora non consideratur, asina peccator. Tunc autem videt gladium euaginatum, dum prædicta considerat, ex quibus perterrita incipit loqui per confessionem. Irrationabilis ergo est asino, qui prædicta non considerat, aut si considerat, hunc gladium non timet, & non incipit loqui per confessionem.

Ioã. 9. Mors.

C Luc. 12. Ait diues, anima mea habes multa bona congregata in annos plurimos, &c. Stulte hac nocte rapient animam tuam, quæ autem congregasti cuius erunt. Hoc est contra illos, qui de longitudine vitæ confidunt, & confessionem procrastinant. Multiplex est exitus à peccato, primus à peccato, secundus à circunstantia peccati. Primus figuratur in translatione Abrahã de Hur Caldeorum. Gen. 12. Egredere. Secundus in translatione Loth de finibus Sodomorum, cui dicitur: Nesteteris in omni circa regionem. Qnia non solum recedendum est à peccatis, sed etiam ab eorum circunstantijs. Exitus sensus est duplex, vnus ex quo transfertur anima ad audiendum ecclesiæ militantis mysteria, alius quo transfertur ad secreta ecclesiæ triumphantis videnda. Prima translatio figuratur in translatione Pauli. 2. Cor. 12. Raptus est. Secunda in translatione Ioannes Apostoli. Apo. 4. Ascende huc. Et nota q̃ nec ex timore, nec ex verecundia, nec ex peccati magnitudine debet homo dimittere dicere veritatem in confessione. Interrogatus Cain vbi est frater tuus, respondit: Nunquid custos, &c. Qnasi diceret. Nescio vbi est. Tales non merentur misericordiam, sed male dictionem Cain, sed Danid dixit de peccato, quod commiserat cõtra Vriam, peccaui, & statim audiuit. Transtulit dñs peccatum tuũ. Leo fœtum sopitum suo rugitu post tres dies excitat, sic Christus peccatorem post contritionem, confessionem, satisfactionem ad vitã gratiæ reuocat. Act. 12. Petrus quidem seruabatur in carcere, &c. Herodes interpretatur glorijs in pellib. significat Diabolum. Esa. 10. Immittit dñs, &c. Iacob supplãtator, corp'. Prouer. 19. Similitudines hominis. Ioãnes in quo est gratia, spiritus. Iacobus frater Io. corpus, & anima. Petrus interpretatur agnoscens, significat quemlibet Christianum, qui agnoscit Deum per fidem. Herodes occidit Iacobum, qñ corp' per suggestionem Diaboli in primo peccato fuit mrti addictum. Gladius est suggestio. Gladium euaginauerunt pctores. Hoc gladio occidit Diabolus primos parentes. Hoc placet Iudæis. i. angelis apostaticis. Misit in carcerem, carcer est tenebrosus, fœtidus, horridus, sic cnrisci a ex consensu peccati patitur tenebras, qnibus meretur carentiã visionis Dei, fœtorem habet, & corruptionem: vnde generatur vermis conscientiæ corrosiuus. Hnrrorem habet, quia meruit ignem gehennæ. Quattuor quaterniones sunt quattuor affectiones quadriformes: quaternio enim df, qui præst quattuor. Hester. 4. Affectiones. Gaudium voluntatis, dolor separatinnis, spes lnnganimitatis, timor pœnalitatis. Quarũ quælibet præst quattuor. s. pueris adolescẽtibus, viris senib. Duo milites sunt fortuna prospera, & aduersa, inter quas dormit Petrus habens prosperitatem à dextris, aduersitatem à sinistris. Somno vero similis est cogitatio peccantium. Dormierunt somnum suum, Duæ cathenæ pronitas ad malum, difficultas ad bohum. De Sedechia, qui ligatus his cathenis ductus fuit in Babylonẽ. In liberatione Petri pœnitentia figuratur quãtum ad contritionem, confessionem, satisfactionem. Quantum ad primum df astitit angelus, i. gra Dei. Angelus descendens in piscinam, memoria peccatorum, aqua lachrymę. Mouet angelus aquam, cum gratia mouet ad flendum pro peccatis. Descendere in piscinam est humiliari ad pœnitentiam, & tunc liberatur à quacunq; infirmitate detineatur. Sequitur: Lumen refulsit in habitaculo, habitaculum carceris est conscientia peccato excæcata, vt patet in Samsone. Fulgor luminis, illuminatio gratiæ ad vitam præteritam emendandam. Habitantibus in regione vmbrę

Mors.

Circũstã.

D

Gen. 4.

2. Reg. 12.

E

Gen. 3.

Carcer.

Affectio.

Pſal. 36.

F

Pſal. 75.

4. Reg. vl.

Ioan. 5.

Eſa. 9.

G mortis lux orta est eis. Latus affectus. Iob. 15. Operuit &c. Facies é cogitatio, latus affectio, crassitudo, et aruina est delectatio ī pctō, pcussio lateris, dolor affectus pp ꝓpositū emēdādi. Exc itauit eum dicens: Dormit hō: cum est in voluntate peccādi, excitatio ꝓpositum emendandi. 3. Reg. 19. Dormit Helyas. Trāseuntes aūt &c. Prima custodia est viuculum consuetudinis; scda impetus tentationis, porta ferrea nimia spes virtutis, quæ oia duce gra præeunte confessione integra, duce Xpo transeuntur, et sic liberat peccator a carcere Diaboli. Calida stercora excæcauerunt iacentem in lecto &c. sumens de felle piscis. &c. 11. Tob. Qui fatigatus ex sepultura reclinauit se iuxta parietē io lecto: signat illos, qui post bona opera proiiciunt se in ocium, & voluptatem, & volitant hirundines. i. malę cogitationes, quarū immūdicia excæcatur oculus dexter, cognitio cælestium, sinister cogitatio pœnarum, stercorizat nos hirundo, qñ immūda cogitatione delecta-
Cogitatio mur, qñ consentit: tunc amittit oculos, quos
H gra fecit, dextrum a d bona, q̄ amisit, sinistrum ad mala, q̄ meruit. Fel piscis, amaritudo conpunctionis de peccatis, linitio oculorū ex felle est reuolutio doloris, & amaritudiois ex peccati cōsideratione, cuius virtute egreditur albugo de oculis, per quem consideratur inconsideratio, & obliuio Dei, & sui; qua amota, visus recipitur, quia gra cęlestis infunditur, qua gloria, q̄ amisit, & pœna, q̄ incurrit, videntur. Leuit. 11. Omne gressibile ꝙ mundum. &c. Fissio pedis dolorem significat affectionis. Ioel 2. Scindite corda vestra: ruminatio confessionem. Qui ergo de peccatis dolet, & vera confessione commissa ruminat, ille mundus est. Camelus ergo, qui vngulam non findit, sed ru
I minat, significat illos, qui culpam confitētur, sed de culpa perfectè non dolent: ideo remanent immundi. Sus findit vngulam, sed non ruminat, & significat illos, qui de peccato dolēt, sed magnitudine peccati, vel turpitudine, vel verecundia, vel aliqua alia causa non confitentur: & ideo remanent immundi. Num. 13. Mi-
Num. 13. sit Moy. exploratores &c. In quo ostēditur modus, & peritia audiendi confessiones. Pertinet enim ad confessores explorare, & inquirere, de terra, de populo, q̄ habitator est eius. Terra
Circumstā est conscientia peccatoris, populus innumera-
tia. bilis cogitationum, affectionū, & desideriorū multitudo. De populo primo duo sunt requenda, an sit fortis, an infirmus: vtrum pauci, vel plures: quia primo debet confessor inquirere, an cōfessus habeat fortes affectiones, & inflexibiles ad bonum, vel econtrario, infirmas, flexibiles, & superabiles. Secūdo debet inquirere, an siut pauci, vel plures. i. an pluribus vicijs occupatus, vel paucis, vel plures occasiones pec-

cādi, vel paucas habuerit. De terra vero, i. de K
cōsciētia debet inquirere, an sit bona, an mala: et hoc triplici cōsideratione, an humus sit pinguis, an sterilis, nemorosa, an sine arboribus, an vrbes muratę, an absq; muris. Tāgitur hic triplex distinctio conscientiarum, siue animarum, est quædam obstinata, & hæc dī habere vrbes muratas. ſ. excusationem, & defensionē peccati; alia est sterilis absq; omni bono ꝓpositō, vel bona operatione: est etiā terra sine arboribus. i. ꝓpositō, non tñ sterilis, quia apta ad ꝓducēdum herbas. i. opera imperfecta, sed nō arbores, in quibus sit perfectio bonorum operum; an sit humus pinguis, an sterilis. i. an concipiat propositum bonæ operationis, an non. Et dato ꝙ sit pinguis, ideſt habeat bonum propositum, an sit nemorosa, an sine arboribus. i. an sit propositum perfectionis, an nō. Item de hoc idem Matt. 21. Inuenietis asinam alligatam. &c. asina, q̄ est stolida, est cōsciētia pecca L
toris reatu peccatorum astricta, pullus eius intentio siue affectus, sed p discipulos soluitur, cum per sacerdotes absoluitur, & ad Xpm adducit. Et sedet dñs super eam per gram, & dñi obedit mandatis. Mar. 7. Expoens tetigit linguam eius. Expuitio est vilitatis peccati ostensio. Et spuendo linguā tangere, est ostenso peccato peccatorē ad confessionem mouere. Vinculum vero linguę soluere, est verecundiæ, & pudoris obstaculum, ꝙ multorū linguā ligat, ne confiteantur, amouere, ꝙ totum sit per gratiam Xpi. Et istud figuratum fuit de cæco: Lu- Cæcus.
tum, ait, fecit Iesus ex sputo, & liniuit oculos meos, & iui & laui, & modo video. Sputum, & saliuia a capite descendit, sic gratia in nobis a Ioā. 3.
Xpo capite: De plenitudine eius omnes acce- M
pimus, gratiam pro gratia. Lutum facere, est vilitatem peccati ostēdere: oculorum linitio, vilitatis peccati ostensio. Iui, per fugam peccati, & detestationē: laui, per lachrymarum effusionem, & confessionem: modo video per gra- Gratię.
tiæ infusionē. Thob. 6. venit ad fluuiū Tigris. &c. Nota hist. Angelus gratia. Thob. anima, fluuius Tigris iudiciū, ꝙ interprætatur velox, quia subito veniet dum nō speratur. Qua hora Luc. 12.
non putatis, filius hominis veniet. Ad hunc fluuium venit Thobias, dū aīa ob cōsiderationē districti iudicij vult abluere pedes. i. affectus. Sed venit piscis, qui uult deuorare. i. Dæmon, uel conscientia de peccato, qui per desperationem uult eum deuorare, sed per cōsensum angeli debemus apprehendere hunc piscem, & gladio compunctionis exenterare, & accipere cor, fel, & iecur. In corde cogitatio, ī felle peccati amaritudo, in iecore Dei dilectio. Fumus est deuota ofo: Quia ascēdit fumus aromatū de manu angeli. Debet em̄ peccator considerare æternā pœnā, quā meruit, & æternā gloriā, quā

amisit,

A amisit,& sic accipitur fel. Cordis particula.i. vna cogitatio,si super carbones pœnæ æternę ponatur, & alia particula, i. alia cogitatio ad spem vitæ æternæ referatur,extricant oē genus dæmoniorum, i.curant oē genus pctōrū. Fel aūt valet ad tingendum oculos: quia oculos,quos culpa claudit,& delectatio pctī,cōsideratio amaritudinis pœnæ æternę,amissionis gloriæ,offensæ diuinæ,aperit.Cōfessio dēt esse propria.Eccl. 4. Non confundaris cōfiteri pctā tua. Hoc defecit in Adam, cū dñs voluit ab eo extorquere confessionem,dicens: Adam vbi es? Glo. Vox est inuitantis ad pniam. Ipse cōfessus est peccatum vxoris,non suum: Dñe, mulier decepit me. Item dēt esse accusans,nō excusans: Dixi,confitebor aduersum me. Prouerb. 18. Iustus in principio accusator est sui. Contra hoc fecit Eua,retorquens culpā in serpentem: Serpens,ait,decepit me. Item vera Psal. Confitebor in vijs prius veritatem tuā. Hoc defecit in Cain: nam volens dñs ab eo extorquere confessionem,ait: vbi est Abel frater tuus? Dixit nescio. Item pura,deposita mala voluntate,& oī voluntate peccandi. Num. 5. Versum mulier. Contra hoc fecit Pharao: Nā bñ accusauit se dñs. Exod. 9. Vere peccaui,dñs iustus,&c. Sed voluntatem hēbat,vt cessante plaga nō dimitteret populū, sicut postea patuit. Talis est confessio vsurariorum in morte, iō submergūtur cum Pharaone. Item voluntaria. Ex volūtate mea cōfitebor. Non talis fuit cōfessio Achor,cui dixit Iosue: Fili da gloriā Deo, & non est confessus peccatum suum,donec per sortes fuit deprehensus. Item iusta: nō aliqua praua intentione, Confitebor dño fm iustitiam eius. Hoc defecit in Saule,qui cōfessus est peccatum, vt saltem honorare tur corā populo, 3. Reg. 15. Peccaui,sed honora me. Itē humilis, Dan. 9. Posui faciem, &c. Talis fuit confessio Publicani. Stans a longe,&c. nō talis confessio Pharisæi ibidem. Non sum sicut cęteri homines,item Dauid dixit peccaui,&c. Item sperans,& confidens, Psal. 42. Spera in dño,qm̄ adhuc confitebor illi. Non talis cōfessio Iudæ: dixit.n peccaui tradens sanguinem iustum,sed quia desperauit, veniam non inuenit. Item debet esse integra: Confitebor tibi domine in toto corde meo. Non talis confessio Ananiæ,& Saphiræ,qui fraudauerunt de p̄cio agri. Dic mihi quanti vendidisti,&c. Item tempestiua: Amodo ne tardes conuerti ad dñm,& ne differas de die in diem. Non talis cōfessio damnatorum,sed tarda & infructuosa. Sap. 5. Errauimus à via veritatis, dicentes intra se,pœnitentiam agentes,& pę angustia spiritus gementes. 2. Reg. 15. Porro Dauid ascendebat per cliuum oliuarum, i.misericordiarum; Pœnitentia, vel religio, in qua ascendens scandere debet pedibus, proficiendo, nō descendendo, fiendo pro peccatis, aperto capite,in quo confusio,& verecundia significatur,vt nudis pedibus,i.affectionibus ab omni carnalitate,& cura seculi denudatis incedat per viam satisfactionis. Sed & omnis popul⁹, qui est cum eo,id est omnes sensus, & omnes vires debēt ascendere per inordinationē, vt si primo leuis fuerit audiendo, vel vidēdo,& sic alijs,modo totum religetur,plorans p̄ dolorem commissorum, & mortificationem, aperto capite per verecundiam,& matura omnium sensuum conuersatione, & sic debet facere peccator verē pœnitens,& omnis religiosus. Iere. 41. Venerunt octoginta viri rasa barba,&c. debet pœnitens esse rasa barba per cōtritionem; superflua resecantem, scissis vestib. per confessionem, occulta denudantem, scalēs per ieiunij satisfactionem, carnem macerantem, munera habentes in manibus, i. eleemosynam,& orationem deuotam. 3. Reg. 19. Non in commotione, non in spiritu, in igne, sed sibilus aurę tenuis ibi dñs. Quia si peccator oret in spiritu, si doceat, vel prædicet in cōmotione, si eleemosynam det in igne, non est ibi dñs. Gen. 40. Tres adhuc dies sūt, post quos recordabitur Pharao, &c. Ioseph prudens cōfessor; pincerna vere confitens, pistor falsē cōfitens. Pincerna positus in carcere pp peccatum post tres dies contritionis, confessionis, satisfactionis, quæ fiunt per illuminationem gfæ, de carcere extrahitur, & in statum pristinum gfæ restituitur, pistor vero damnatur. Et no. quantum est periculum teuerti ad pctm̄. Matt. 12. Cum immundus spiritus exierit ab hoie, ambulat p loca inaquosa, &c. Immundus spiritus exit ab hoie per confessionē. Mat. 12. Cum eiecisset dęmonium, locutus est mutus, ambulat pet loca inaquosa, quia tentat deuotos, in quibus non inueniet requiem: qūiatan q̄ leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Reuertitur in domum vñ exiuit, dum ille reuertitur ad peccatum, & inuenit domum scopatam, & sibi aptam propter falsam, & fictam pœnitentiam: adducit septem alios spiritus nequiores se, quia præcipitat hominem ad septem mortalia peccata, in quibus forte priùs non fuerat, & sic fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus, quia propter peccatum ingratitudinis permittit Deus, quòd homo cadat in maiora peccata, & diabolus maiorē accipit in homine potestatem.

Pſal. 3.

Pſalm. 27.

Ioſue 7.

Pſal. 8.

Luc. 18.

Pſal. 11.

Act. 5.

Eccl. 18.

De Confessione Trinitatis personarum.

ET nota q̄ Trinitas personarum fuit & est in varijs rebus figurata, primo in sole, in quo sunt tria, lux, splendor, calor, & vnus est sol qui lucet, splendet, calet. Splendor à luce, non lux a splendore, sic filius a patre, Hebr. 1.

Humilitas.

1. Pet. 5.

Cum

G Cum sit splendor gloriæ. Abacuc: Splendor eius, vt lux erit. A luce, & radio, fuerit calor, sic Spiritus S. ab vtroq;. Secundo de fonte in quo sunt tria, fons, riuulus, stagnũ. Fons à nullo, riuulus à fonte, stagnum ab vtroq;, & vna est aqua. Riuulus induitur stagno, vel plumbo in canali, & non fons, nec stagnum. Sic filius indutus est carne humana, non pater, nec Spiritus sanctus, sed cooperante patre, & Spiritu sancto: quia indumenta sunt opera Trinitatis. Et nota exemplum Damasceni. Tertio in arbore, in qua sunt tria, radix, truncus, ramus. Radix à nullo, trũcus à radice, ramus ab vtroque; sic filius à patre, spiritus sanctus ab vtroque. Et sicut sunt multi rami, ita multa dona spiritus sancti. Truncо manente in radice pót indui, ita quod non radix neq; ramus, sic filius

H indutus est carne humana, ita ꝙ nõ pater, nec spiritus S. Et nota exemplũ de digito, in quo sunt tria, s. os, caro, pellis, & non est digitus. Similiter de igne, in quo est substãtia, claritas, et calor. Similiter de anima, in qua sunt tria, memoria, intelligentia, voluntas, & vna est mens siue anima, similiter de pomo, vel flore, in quo sunt color, odor, sapor. Similiter de vno panno, in qno sunt tres plicæ, & vnus pannus. Geu. 18. Abraham in feruore diei, qñ, est plena lux diei, vidit credendo tres viros, tres personas, & vnum Deum adorauit. Gen. 40. Videbam vitem in qna erant tres propagines, &c. Ioseph prædicator, & doctor, quia habet mysteria declarare, pincerna quilibet fidelis, vitis diuina essentia: tres propagines, tres personæ.

A bac. 3.

De delitijs, & voluptatibus carnalibus.

Vide de cõcupiscẽtia: de gula, & de luxuria. Gen. 4.

DElitiosi, & voluptuosi figurantur per Cain. Quia sicut ille capitis, sic isti semper patiuntur tremorem mentis, & volũtatis. Nam concupiscentia est infinita, & in nullo

I quiescit. Vnde egressus Cain à facie dñi habitauit in terrã profugus ad Orientalem plagã Eden, quòd sonat delitiæ; quia delitiosi & voluptuosi perdunt consolationem diuinæ maiestatis, & fugiunt ad consolationem voluptatis. Et notabile est quod dr in littera: quia dñs posuit signum in Cain, quòd ad litterã exponit de tremore capitis. Ex nimia. n. resolutione in voluptates, nascuntur paralisis, febris, & aliæ infirmitates, sicut patet de voluptuosis, qui raro sunt sani. Iob 30. Ad dexteram orientis calamitates meæ illico surrexerunt. Ad Orientem cupiditatis habitãt, qui recipiunt beneficia, & dimittunt ecclesias, & ecclesiastica beneficia. Ezech. 8. Isti sunt homines habentes faciem ad orientem, & dorsa versa ad alta

Doctores studentes.

re. Ad orientem vanitatis habitant superbi, & curiosi, qui magis quærũt superstitiosa, q̃ fructuosa, philosophica, q̃ theologica, quibus dicit Esa 55. Quare appenditis argumentũ vestrum non in panibus, & laborem vestrum, nõ in saturitate? Contra quod Matth. 2. De illis qui dimittunt philosophica, & quærunt theologica. Magi ab Oriente venerunt dicẽtes, & quærentes: Vbi est qui natus est rex Iudæorũ? Ibi. n. inuenitur Iesus in sapientia theologiæ: qnia inuentus est in templo in medio doctorũ theologorũ, nõ in vanitate mathematica, vel philosophiæ. Iob. 23. Si ad Oriẽtem iero, non apparet, Iud. 12. Holofernes fecit cœnã magnã seruis suis, & dixit ad Vago eunuchũ: Vade, & suade hebrææ illi, vt sponte consentiat habitare mecum. Holofernes interpretatur infirmans, vitulum saginatum, significãs concupiscentiam carnis, q̃ enerust, & debile reddit corpus delicatum, & spiritum lasciuũ. Vnde & Samson in sinu Dalilæ obdormiuit, & capillis rasis virtutem amisit, & cæcatus seruituti molæ se subiecit. Sinus mulieris, blãdimentum carnis; capillus capitis, radius contẽplationis, caput Samsonis principale mentis: labor miseriæ circuitio delectationis, & consuetudinis. Nota de diuite epulone, qui indutus erat purpura, & epulabatur quotidie splẽdidè. Quære 5. fol. 6. a. Voluptuosis dr. Maledicta terra in opere tuo, spinas, & tribulos germinabit tibi. Terra maledicta est carõ vilis, & immũda, in qua non est tutum seminare: quia qui seminat ĩ carne, de carne metet corruptionem: fructus eius malus, quia spinas malarum cogitationum, & tribulos multarum anxietatum profert his, qui eam colunt. Luc. 17. Dicitur de carnalibus, & voluptuosis. Vxores ducebant, & dabantur nuptui vsq; ad diem, quo intrauit Noe in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes. 3. Reg. 21. De vinea Naboth fecit Achab hortum olerum; & tamen facere

M debuit econuerso: quia extirpanda sunt germina carnalitatis, & fragilitatis carnis, vt plantentur opera, & affectiones spiritus. Dicitur de Tyro, quæ habitabat in corde maris: Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. Tyrus interpretatur angustia, anima enim, quę à se exit propter consolationes exteriores, & carnales in magna angustia est, licet non aduertat. Sicut. n. pertum aquæ frigidæ, atque vini internarum febrium ardorem credunt se posse euadere, & febrem extinguere, tamen indè amplius incitatur calor febrilis, & post modicam releuationem sequitur maior angustia: ita post breue solatium, dum homo reuertitur ad conscientiam, tanto grauiores incitantur stimuli, quanto magis fuerit inueterata consuetudo licentiæ. Et additur: Longe ad peregrinandum: quia sicut effrenes ex impetu cursus magis incitantur ad currendum, sic

K

Theologia. Sapientia.

Iud. 16. Virtutes.

L Consuetudo.

Gen. 3.

2. Cor. 9. Cogitatio Cor.

Esa. 23.

quan-

A quanto diutius receſſimus à cõſcientijs iſtis, tanto longè progredimur, & minus ſumus habiles ad reuertendum. Voluptuoſis, & carnali
Eſa.1. Oratio. bus dr. Incenſum abominatio eſt mihi cũ multiplicaueritis oſones veſtras, non exaudiam: man⁹.n. veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Quilibet enim morſellus eſt ſanguis pauperum, qui comeditur in menſa diuitum, & voluptuoſorũ:
Phil.14. Venit locuſta, & brucus, & comedit oẽm fructum terræ eorum, Locuſta ſalit, brucus totus eſt in vẽtre, & ſignificat carnales, & laſciuos, qui non faciunt fructus ſolidos, ſed glandes, q̃ ſunt cibus porcorum, hoc eſt Dæmonum, qui intrauerunt in porcos, per quos voluptuoſi,
Matth.8. & carnales figurantur. Carnales, & voluptuoſi non ſentiunt aculeos diuinæ comminationis, & inſpirationis: vnde ſunt ſicut conſopiti: q̃ vacãt dulcedini carnis quaſi delectationi sõ
B ni breuis, qui dormiũt cum Iona in ſentina nauis, cum Sãſone in gremio Dalidæ, cum Iſboſeth in meridie, & moriunt percuſſi in inguine: immo cum Beemoth in locis humentibus. Iſti non ſentiunt paſſionẽ Chriſti per conſiderationem, quia carnalis affectus conſopitus in carnis dulcedine, non ſentit paſſionem Chriſti in deuotione, licet eam arguant prædicatores, licet trahant ad bonum conſcia, arguentes remorſiones, ſed ſemp recedit in priſtinas ebrietates, quaſi inſenſibilis facta: q̃ vino fornicatio
Dormire. Ionæ 1. 2.Reg.2. Iob 40. Gen.19. nis inebriata. Dederunt filiæ Loth patri vinũ bibere, nec quidem tunc ſenſit, q̃n concubuit
Sap.2. cum eis. De voluptuoſis dr. Vino pretioſo, & vnguento impleamus nos, non prætereat nos flos tpis, coronem⁹ nos roſis anteq̃ marceſcãt, nullum pratum ſit, q̃ non pertranſeat luxuria noſtra. Vino, ecce gula. Nullum pratum, &c. ecce
C luxuria, quia propinqua ſunt venter, & genitalia. Et quia in vtroq; breuitas voluptatis interponitur prætereiens, & roſa marceſcens. Momentaneum.n. eſt quod delectat, ſed æternum eſt, q̃ cruciat. Dixit ergo vino pretioſo: eſt.n. videre in conuiuijs aliquorum tot, & tanta vinorum genera, vt ſi dolia afferrent, tabernarios putes. Cum.n. ex diuerſis ferculis reſoluti fuerint fumi ardẽtes, palpitat anima in illo corpore, & niſi vino frigido perfuderis, viſcera, & inteſtina torrentur, ſicut ſtupentes aqua perfundim⁹ frigida, vt ad ſenſum redeãt ſicut dicit Seneca de naturalibus quæſtionibus: vino & vnguentis, quę cõiunctio, neſcio, niſi confuſio, eo q̃ omnia prædamur, & totam prædam maris, terræ, & aeris in ſtomachi voraginem congerimus. Impleat ait, & ſi varietas ferculorum ſenſibus ipſis tollat faſtidium, miſer tñ ſtomachus, dum cunctipotens quodammodo eſſe cogitur, oneratur. Nõ nos præ
tereat flos tpis, breue eſt enim oẽ, quod tranſit. Eſa. 28. Væ coronæ ſuperbiæ, ebrijs Effraim, floti decidenti glotiæ exultationis eius, q̃ erãt D
in vertice vallis pinguiſſimæ errantes à vino. Vinum enim, & acuta cibaria auferunt lumẽ oculorum, & corporalium, & ſpiritualium. Et Exemplũ.
ſic errare faciunt. Sicut.n. dicit Trogus Pompeius: Dionyſius tyrannus Siciliæ, dum edacitati, & gulæ deditus erat, oculorum lumẽ amiſit. Lege Portumanum, & dicet. Cibi edacitas nõ cibos, ſed oculos vorat: lege Leonicenũ, & dies, athletas, quorum ars in ſagina eſt, & animæ quaſi luto ſanguine, & adipibus inuoluuntur, nec diu poſſe viuere, nec aliquid ſpirituale poſſe cogitare. Fugere debemus carnis
delitias ſicut Ioſeph. Iniecit dña oculos in Io- Gen.39.
ſeph, & ait: Dormi mecum, qui relicto pallio fugit, et egreſſus eſt foras. Hęc dña iniecit oculos ĩ Ioſeph quaſi à lõge q̃n decipimur a voluE
ptate carnali per aſpectum, colloquitur nobiſcum, quaſi iam accedens propius, q̃n conſentimus per affectum, ſed apprehendens nos detinet q̃n procedimus ad effectũ, ſed fugiẽdo deliberamur. Hęc autem. ſ. carnalitas, & volu Gula.
ptas fugienda eſt, quia & corpus ſubijcit infirmitati, animam brutalitati, & ſpirituin anxietati. Mat. 8. Grex porcorum impetu magno mortuus eſt in aquis, paſtores autem fugerũt: Porci ſuffocãtur in aquis, q̃n commutata Dei ſimilitudine in ſimilitudinem pecoris, carnaIer volutantur in delicijs. Vnde Pitago- Luxuria.
ras, cuidam dicenti ſe libẽtius conuerſari cũ Societas.
mulieribꝫ q̃ cũ Philoſophis, ait, & ſues libenter in cęno, quam in aqua limpida volutant. Voluptuoſi ſunt ſimiles filijs Hely, de quibus dr: Porro filij Hely filij Belial, qui neſciebant officium ſacerdotum ad populum, magis curantes de cibis lautè præparandis, quam de adipi
bus ſm conſuetudinem adolendis. Dan. 3. Sa- Gula.
cerdotes ingreſſi nocte ſm conſuetudinem F
ſuam, & vxores, & filij eorum, comedebant omnia, & bibebant. Requies voluptuoſorum eſt breuis, & periculoſa. Vnde Luc. 12. Anima mea, multa habes bona repoſita in annos plurimos, requieſce, comede, & bibe: ſequitur: ſtulte, hac nocte repetent animam tuam à te. Duę Mors.
cathenæ, quibus Petrus eſt ligatus in carcere, ſunt concupiſcentia tripliciter contexta ex appetitu diuitiarum, deliciarum, excellentiarum. Alia eſt ignorantia ſimiliter contexta cũ ignoret peccator quid liceat, quid deceat, quid expediat. Sap. 17. Vna cathena tenebrãrum omnes erant compediti. Voluptuoſis, & diuitibus dr Sap. 5: Quid nobis profuit ſuperbia, aut quid diuitiarum iactantia contulit nõbis? tranſierunt hæc omnia velut vmbra, & prætermittitur, viam dñi ignorauimus. Vmbra cum nihil ſit vt aliquid eſſe, ſic tpales diuitię. Act. 9. Surrexit Paulus de terra, apertiſq; oculis nihil videbat. Voluptuoſi ſunt ſimiles papilioni-

G pilionibus, qui multum delectantur in lumine, & ad lumen candelę seipsos comburunt. Sic istius delectationibus carnalibus creman
Thob.2. tur. Reliquit Thobias prandium suum, vt sepe liret mortuum. Bene enim relinquendum est prandium carnalis delectationis: quia nō pos sumus vacare puritati spiritus, & delectationibus carnis, nec vacat mysterio, qui iacens resolutus in lecto, per quod quies voluptuosorum designatur excęcatus est stercoribus hirū dinum, quia voluptuosis occurunt fędæ cogitationes excæcantes, & inflammantes. Lu. 14. Vxorem duxi. Iste non potuit venire ad nuptias ligatus vinculo carnalitatis. Isti sunt, q̄ curant carnem, & magis curant de ancilla,
H q̄ de dña. fide aia. Iob 21. Dulcis fuit glareis Cocyti, & post se oēm hoiem trahet, & ante se innumerabiles. Cocytus est fluuius infernalis: Glareæ sunt lapilli, quos trahit iste fluuius, & significat illos, quibus non sunt dulcia promissa cœlestia, sed carnalia desideria, & tentamenta diabolica, quos Diabolus secum trahit sicut fluuius lapillos: post se autem trahit omnem hoiem, &c. hoc est eos qui tentationi ei consentiunt. In Grecia sunt duo fontes, quorū vnus memoriā, alter obliuionem auſert. Primus est abundantia diuitiarum, & deliciarum, qui tollit memoriam diuinorum beneficiorum, cuius aquam bibūt Ægyptij appetentes aquā turbidam, relinquentes fontem aquæ viuæ. Je re. 2. Fontem dicit. Quia semper fluunt ad nos Dei beneficia, & magis ardet ignis auaritiæ, Sap. 19. Ignis in aqua magis valebat super suā virtutem ex aqua extinguentis naturæ obliui scebatur. Alius uero fons auferens obliuionē
I est paupertas ista, q̄ resuscitat hoiem quasi mortuum, vt cogitet de Deo, & memoretur eius. Est etiam quidam fons in Chio insula, de cuius aqua bibentes efficiantur hebetes. Hęc est aqua voluptatis, & delitiarum carnalium, de qua bibentes sunt hebetes ad intelligentiam diuinorum, & præsentium periculorum. Iste sunt aquæ profundæ, quæ non permittunt
K eos qui vacant delitijs, & voluptatibus pericula latentia, & feces, quæ latent in profundo videre. Prouerb. 23. Aqua profunda est meretrix, id est voluptas carnalis. Apoc. 17. Ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas, id est voluptates fluxibiles, & transibiles. Sunt etiam istæ aquæ non solum profundæ, sed etiam tenebrosæ. Tenebrosa aqua in nubibus aeris, id est in
Psal.17. voluptatibus temporalibus, & transitorijs ad modum nubis. Eccle. 2. Dixi in corde meo ludam, & affluam delitijs, & fruar bonis. Sequitur, Vidi quoque q̄ hæc etiam vanitas. Et bene
Vanum. vanitas, quia vanum est, q̄ non præbet plenitudinem continenti, fulcimentum innitenti, fru

Aqua.

ctum laboranti. Sic delitiæ non replent spiritualiter, nec sustentāt et corporaliter: immo mortem accelerant euidenter, non fructificāt æternaliter, nisi pœnaliter. Pœna enim eterna est fructus talium bonorum. Voluptuosi ergo sunt, qui dicunt. Venite, fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter, non prætereat nos flos tpis. Isti colligunt damnationem æternam. Exemplum de diuite epulone, qui induebatur purpura, & bisso, & epulabatur quotidie splendidè, & sepult⁹ est in inferno. Herodes rex in natali suo fecit cœnam magnam principibus, & tribunis, & primis Galileæ, & sequitur de inhonesto so latio saltatricis, & de illicito iuso Herodis, & de crudeli interfectione Ioannis. Balthasar in conuiuio vidit sententiam contra se: Mane, E Techel, Phares, & mortuus est. Holofernes, fecit cœnam magnam seruis suis, &c. quære infra fol. 70. Iosue 5. Defecit Manna pp quod comederunt filij Israel de frugibus, quia anima cuius portio superior per amorem, & consensum tangit ista tpalia, & voluptates, nunqu am delectatur circa spiritualia: cum enim gustat fructus terræ, & carnalitatis, deficit ei Manna supernæ dulcedinis, & consolationis: & ideo mens illa, quę degenerans conuertitur inferius semper esses reuocanda superius: quia vt dicit Greg. Gustato spiritu desipit oīs caro. Eccle. 2. Dixi in corde meo, vadam, & affluā delicijs, & fruar bonis, & vidi q̄ hoc quoque esset vanitas, risum reputaui errorem, & cū gaudio dixi: quid frustra deciperis? affluā, ait, delicijs, & fruar bonis. Quod est amplexari Arram p̄ pretio, & munusculum pro infinito bono, gaudiola pro immenso gaudio, vmbram pro lumine, phātasma p̄ re, Vidi q̄ in his esset vanitas: M pp enim tenuissimam delectationem, quæ aspersa est in terrenis, quam lingimus, credimus esse solidam delectationem in eis, sed si fortiter morderemus, & palatum infigeremus, & non tm̄ lingeremus, vt in, Psal. 71. Df inimici eius terram lingent, veram amaritudinem inueniremus: pp quod dicit alia translatio: Risum reputaui amētiam, & iocunditati dixi, quid hic facis? Sicut enim amentia est, vt infra dicam, risum asini reputare risum hominis, sic delicias corporis reputare delicias hominis, vel amentia. Et hoc est, quia delectatio corporis carcer est animæ, & talis risus est sicut fatui, q̄ est in carcere, vel in vinculis. Augustinus. Risus malorum est risus freneticorum. Isti sunt, de quibus dicitur: Tenent tympanum, & cy- Iob 21.
tharam, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt, quia extrema gaudij luctus occupat. Vocans Rebecca filium, Gen. 27.
suum Iacob dixit ad eum: Esau frater tuus minatur tibi, vt occidat te. Nunc ergo consurgēs

fuge

Diuitiæ.

A fuge ad Laban fratrem meum in Aram habi tabisq; cum eo dies paucos, donec requiescat ira fratris tui. Hæc est gra divina, q̃ appetitū humanum ad se trahit, & contra carnalem affectum, qui semper est ex parte carnis eundē munit, suadens, vt consurgens à carnis illecebris sæcularia desideria fugiat, & ad mentis candorem tendat. Laban enim candidus dr, Aram autem iracēs, vel exercitus intelligit. Forte in hoc innuitur, q̃ fieri non posset electus, nisi carnalibus illecebris inueniaris iratus. In Iosue legitur quod deficiebant aquæ inferiores, & intumescebant superiores. Mirū spectaculum aquas inferiores, & intumescere, & deficere, & superiores in similitudinem mōtis intumescere & immobiles stare. Sed cū aquę quælibet dulces in mare descendunt dulB cedinem amittunt. Tunc aquæ inferiores decurrunt in mare, & deficiunt quando temporales delectationes terminantur in pœnitētiæ luctum. Qui enim de temporalibū delectatione gemunt, dulcem aquam in amaram vertūt, & tunc superiores ad similitudinem montis intumescunt, quando deficientibus voluptatibus terrenis, vel delectationibus voluntatis affectiones in eminentiam charitatis surgunt. Gen. 24. Vallis siluestris habebat multos puteos bituminis. Quære 5. fol. 70. Anima quæ subiicitur concupiscentijs dicitur infidelis, quia proditiosè nos subiicit inimicis nostris. Eccles. 18. Post concupiscentias tuas non eas. Si præstes animæ tuę concupiscentias eius faciet te in gaudium inimicis tuis. Iste sunt nuIud. 16. ptiæ inter Samsonem, & Dalidam; quę eūtradidit in manus Philistinorum. Dālida situla, vel pauperc̃ula semper enim inhiat concupiscentia ad carnis voluptatem nescies saturitatem habens breuem, & pauperem voluptatē. Est autem talis concupiscentia sterilis, nullū faciens fructum boni operis. Iob 24. Pauit sterilem, & quæ non parit. Et hoc significatū est C in nuptiis Dauid, & Micol, quæ non peperit Dauid filios, de qua dicitur quod nō est ei na2. Reg. 6. tus filius vsq; ad dīem mortis suæ. Non enim2. Cor. 9. habet prolem nisi fœtidam, & corruptam: qa q̃ seminat in carne, de carne metet corruptionem. Cum sicut legitur 2. Reg. 21. Genuit Adriel ex ea v. filios, quos omnes Dauid exposuit morti, &c. quære 3. fol. 78. Ioel 1. Residuū eruc̃ę comedit locusta, & residuum locustæ comedit brucus, & residuū brucī comedit rubigo. expergiscimini ebrii, & flete, & vlulate oēs qui bibitis vinum in dulcedine, quoniā perijt ab ore vestro. In eruca, quæ toto corpore repit, luxuria intelligit, in locusta, quę breues dat saltus, vana gloria, in brucho, qui est totus in ventre, gula, in rubigine consumente iracūdia. Hæc vitia sibi succedunt in mente: quia si quis libidinis victor fuerit, statim per adeD ptionem castitatis vult laudari, & incipit vanè gloriari. Si hanc euaserit, incipit liberius à gula impeti, q̃ etiam si vicerit per abstinentiæ austeritatem, statim iracūdior efficitur, & aię tranquillitas perturbatur. Et hæc vitia de carnis concupiscentia nascuntur, ideo sequitur: Expergiscimini ebrij, &c. Cuius delectationis breuitas subdit: Qm̃ perijt ab ore vestro. Subito enim lætitia vertitur in tędium, vita in mortem, dulcedo in amaritudinem, promittit diu turnitatē & soluit I breuitatē: & sicut angui la, q̃to magis stringitur, tanto magis labit, sic voluptas & carnalis concupiscentia, quando tenacius stringitur, tanto magis labitur, sic voluptas, & carnalis concupiscentia, qm̃ tenaE cius stringitur tanto velocius amittit. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Amon vino, interficite eum. Quia dū sunt in præsenti lætitia, multi subtrahuntur à vita. Exemplum Baltha Dan. 5. sar, cui dictū est: Mane, Techel, Phares. Deut. 32. Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile, Bernardus. Diabolus ingredientibus proponit mel sophisticum, progredientibus fel, & acetum, & egredientibus execrabile venenum aspidum, sitire absinthiū huius mundi, sequi naufragium vitæ præsentis, labentis pati naufragium. Nota ergo q̃ di Tentatio. cit venenum aspidum: est enim quoddam genus aspidis, q̃ sono necat, sicut patuit in Cleopatra, quæ aspides mammillis apposuit, & sic quasi somno morte soluta est. Sic delectatio carnis perimit animam dum aufert ei gratiā & sanitatem. Vnde Prouerb. 13. Ne intuearis vinum qn̄ flaueſcit, cū splenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit, vt coluber. Iste morsus est pœnę æternæ, ad quam obligamur pro temporali delectatione. Prouerb. 23. Cui væ, cui rixæ, cui foueæ, nonne his qui morantur in vino, & student calicibus epotandis? Et bene dixit mordebit, vt coluber, minutatim tactus flexib. sinuosis coluber serpit, & ori dormientis insidiatur, & per os apertum tanquam in cauernam in ventrem intrare nititur, sed cum odore lactis equini calidi extrahitur: sic diabolus per quosdam circuitus occultos animam decipit, donec quasi illapsus totam possederit, & tunc pœna æterna affligit. Ideo remedium est vt intentationis exordio statim repellatur eius tētatio, & tunc tota foris remanet si cum baculo crucis Christi, & memoria passionis caput serpentis conteratur. Gen. 3. Ipsa conteret ca- diabolus. put tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius: insidiatur calcaneo, quia nouit extrema ferire dum facit sanctos de completa victoria superbire. Lac autem equinum calidum, quod ipsum extrahit, est feruens imitatio sanctorum,

ctorum,qui fuerũt equi validi, & feruidi hoc est mortificatio carnis, & dulcedo lactis est pietas mentis. Esa. 66. Egredientur, & videbũt cadauera illorũ virorum, qui preuaricati sunt in me: Cadauera sunt peccatores fœtidas aias habentes, quasi sepultas in corporibus suis: licet ad tempus florere videãtur, & delicatè pascantur, tamen in morte tanq̃ vilia cadauera relinquuntur. Sicut accipiter, & nisus, qui ponuntur in perticis, & super pugnũ portantur, & carnibus pascuntur, & in more in sterquilinium proijciuntur. Sed gallina, quæ pastum suum cum labore quærit, vt sustentetur, & sæpe figatur tandem ad mensam domini cum honore portatur. Exemplum de Lazaro, & diuite epulone. Iudic. 16. Fecit Dalida Samsonẽ dormire super genua sua, vbi rasis septem crinibus eius, hoc est septẽ tricaturis crinium, vt dicunt, recessit ab eo fortitudo eius. Nihil enim adeo mentem eneruat, sicut cum aliquis ad carnalem concupiscentiam affectum mentis inclinat. Hæc est meretrix illa, quæ dormiẽdo filium suum suffocauit: quia voluptas carnis spiritum decipit, & vitam gratiæ tollit. Amos 6. Dormitis in lectis ebureis, & lasciuitis in stratis vestris, qui comeditis agnũ de grege, & vitulos de medio armenti. Ad litteram illa dicunt ad exaggerationem voluptatis, quæ est in clericis, qui gratiam Christi in luxuria transferunt, & patrimonium crucifixi voluptuosè expendunt, & maximè in dieb. festiuis delitijs intendunt. Comedunt de grege agnum, &c. Hoc est q̃ ita habent delicatũ palatum, q̃ in magno grege vix inuenitur agnus, vel hœdus, q̃ eis placeat ad comedẽdũ, & vt protrahatur magis eorum prandium in musicis instrumentis cantare faciunt. Et hoc est quod sequitur: Qui canitis ad vocem Psalterij. Ideo sequitur: Migrabunt in capite transmigrationis, vt sicut ipsi fuerunt caput in culpa, ita erunt priores, & maiores in pœna. Ezechiel. 1. A sanctuario meo incipietis, &c.

Mulier.

3. Reg. 3.

I

De Lingua.

QVia lingua nimis prona est ad loquendum, ideo posuit Deus murum, & antemurale ad eius custodiam: Dixi custodiã vias meas, vt non delinquam in lingua mea, posui ori meo custodiam. Quære ℣. fol. 51. Exod. 6. Labia incircuncisa. Quære ℣. fol. 52. Leuit. 13. Quicunq; cumulatus fuerit lepra, &c. quære ℣. fol. 53. Ibidem in Prouerb. & in lib. Iud.

Psal. 38.

Ad honestam, & perfectam conuersationem multum facit sobrietas linguæ. Conuersatio enim perfecta debet esse quadrata, vt sit solida, nec de facili cadat ad modum corporis quadrati, quia quattuor debent esse in perfecta, & honesta conuersatione, disciplina in habitu, in gestu, in locutione, in commestione. In habitu quinque modis, in genere, qualitate, colore, conformatione, & coaptatione vestimentorum. In genere, vt non sint vestimenta nimis preciosa: in qualitate, ne sint nimis nitida, vel indecenter fuscata: in conformitate ne sint irreligiosè cõposita, vel curiosè, sed humilitatem ptætẽdẽtia, sapientia non nimis magna, vel dependentia, vel fluxa, vel nimis stricta; in coaptatione quantum ad modũ potandi, vt patet in eis qui rugant vestimenta, dilatant, findunt, caudas assumunt, terras verrunt, &c. Gestus autem modus, & figuratio membrorum corporis, qui sex modis reprehenditur: si est mollis per lasciuiam, si dissolutus per negligentiam, si tardus per pigritiam, si citatus per inconstantiam, si ptocax per superbiam, si turbidus per iracundiam. In locutione autem quinque obseruanda sunt, quid loquendum, cui, quando, quantum, vbi, quomodo. Quid, vt nunquam dicantur ociosa, hoc est nociua, aut inhonesta, aut inutilia. Inutilia sunt, quæ nec loquentibus, nec audientibus prosunt: inhonesta, quæ non conueniunt dignitati loquentis, vel cui loquimur, vel de quo loquimur. Nociua sunt quæ audientes ad prauitatem inducunt. Loquatur autem vnusquisq; secundum quod decet personam suam & secundum ætatem, quia senes debent loqui de discretione, bene consulendi iuuenes, de instantia benefaciendi, vel secundum scientiam: quia sapientes debent loqui de mysterijs scripturarum, simplices de exemplis bonorum operum, vel secundum officium; quia qui tractant exteriora negotia, loquuntur de solertia acquirendi, qui verò interiora de disciplina viuendi, vel secundum conditionem, quia prælati loquuntur de præuisione rerum, subiecti de obedientia præceptorum. Et sic loquatur vnusquisque secundum qualitatem suæ personæ, quæ variatur dictis modis. Attendat etiã in locutione cui loquitur, quia cum stulto, & fatuo non multum loquaris, maximè quando desperatur de correctione eorũ quibus loquimur, & timemus de fragilitate nostra, ne scandalizemur: sapientes enim velle docere, superbia est, & obstinatos velle corripere, insania est. Quando ergo cum alio loqueris cõsidera si propter te, aut ptoptet aliũ loqueris; si propter te id est vtilitatem tuam, videas, vtrum ille talis sit, de cuius colloquio vtilitas prouenire possit: si propter aliũ, caueas ne talis sit, qui tua excitatione non egeat, vel se corrigi non permittat. Vnde nunquã est loquendum nisi, vel ad nostram vtilitatem, vel aliorum. Hoc est vt à sapientibus discamus,

K

Conuersatio. vestimẽta. Religiosus.

L

M

Locutio. A mus, vel indoctos docibiles erudire curemus. Attende ét vbi loquẽdum: quia quædam sunt loca, in quibus perpetuum silentium est seruandum, vt in oratorio, vbi fm Aug. nihil agẽ
Lingua. dum est nisi illud, ad quod est factum. Quædã vero sunt loca, in quibus pro disciplina, & institutione morum est loquendum, quędam in quibus de scripturis est confetendum, quædã in quibus de prouisione exteriori. Sed nulla sunt loca, in quibus de superfluis, & vanis sit loquendum. In locis aũt sacris, & diuinis non sunt faciendæ confabulationes, nec in locis, vbi de disciplina agendum est, vẽtilandæ quæstiones, vel confabulationes, vel contẽtiones, nec in locis, vbi agendum est de intelligentia scripturarũ, sunt tractãda exteriora negocia, nec quæ debemus dicere plurib. dicenda sunt in occulto, nec quæ pancis teuelanda sunt, dicenda sunt in manifesto. Attende ét qñ loquẽ
Eccles. 3. B dum, quia tps loquendi, & tps tacẽdi. Habet enim omne verbum suum tps, siue qñ taceri debeat, siue qñ proferri. Et tps tacendi debet p cedere, vt prius per silentium addiscamus qd
Silentiũ. debeamus postmodum dicere. Tacendum est aũt aliqñ, ne interrumpamus sermonem eius, qui primo locutus est, & sic eum & auditores offendamus. Aliqñ vero est tacendum, quia præsentes non sunt, ad quos loquĩ debeamus, hoc est vel pp tenerentiam personæ, vel pp indignitatem eiusdem. Aliqñ ét tacẽdum est pp vitandam præcipitationem loquendi: quia in multiloquio non deerit peccatum: qui
Prouer. 10 aũt moderatur verba sua, prudentissimus est. Aliqñ propter tenerentiã personę Eccl. 11. In medio seniorum ne adijcias loqui, adolescẽs loquere in tua causa vix, &c. Aliqñ quia non
C sufficienter deliberamus, quid loquẽdum. Eccle. 5. Si est tibi intellectus rñde proximo tuo, sin aute, sit manus tua super os tuum ne capiaris in verbo indisciplinato. Qui hæc impedimenta cauerit, sciet qñ debeat loqui. Tũ eõsdetet q aliud est tps, qñ ei, qui voluerit loqui, cõcedit, aliud qñ ei, qui voluerit loqui, p culpa reputat. Sapiẽs aũt æquè cauet, ne tpe quo loquendum est per negligentiam simulat, vel in multiloquiũ cadat. Attẽde ét qũo loquieris, hoc est quo gestu, quo sono, qua significatione: gestus sit modestus, & humilis: modestus vt nec inordinatè, nec impudicè, nec turbulẽter inter loquendum membra moueas, nec oculorum nutibus, nec indecenti conformatione, vel transmutatione vultus prolationem sermonis imminuas: humilis, vt apud auditores gram inuenias. Sit & sonꝰ demissus, & suauis, demissus ne strepitu, & immoderata clamositate auditores terreat, aut prouocet, vel offendat: suauis ne asperitate oneret aũm auditoris. Sicut exasperat aures. Sit significatio vera, & dulcis, hoc est snĩa sermonis vẽra, non D
falsitas verbis phaleratis composita. Sit etiam dulcis, quia sæpe veritas auditoris amara efficitur, si sine rõne, vel dulcedine hoc est importunè, vel impiè contra auditorem sermo proferatur. In mensa ét disciplina seruetur in duob.
Commessio. in habitu, & in cibo: in habitu tripliciter, tacẽdo, videndo, se contineudo: quia ibi maximè hoc est inter epulas seruandum est silentium, vbi lingua inflammata per crapulam, inflammatur ad loquendum, & lubricatur per totũ. Videdo, quia nõ debet ibi hre oculos vagos, vt circunspiciamus in cibos alienos, sed in ea, quæ nobis apponuntur: pudicè demissos, sese continẽdo, vel nihil in gestu aliqun appareat inhonestum, vel lasciuum: sicut econuerso q-dam intemperantiã animi sui ostendunt indecenti agitatione membrorũ, caput excutiunt, oculos circũducunt, brachia exerunt, manꝰ extendunt, vel in altum, vel ad scifos implendos, vel ad socios deprædandos, vel ad panem
E inutiliter comminuendum, linguam sub nullo freno, sub nullo modo custodiunt. In cibo
Commessio. ét obserua disciplinam, vt videas quid sumas, quantum, & quo modo. Quia non nimis preciosa, vel delicata pp luxuriam, non nimis rara, vel insolita pp curiositatem, nec nimis lautè, & accuratè præparata pp superstitionem, hoc est, ne immoderatas delitias quæras, nec ciborum nouitates, nec superstitiosas præparationes. Attende ét quantum, hoc est q nihil sumas contra honestatem, vel supra necessitatem. Attende ét qũo sumere debeas q̃ mundè, q̃ temperatè. Mundè non in mensalibus carnem scindendo, vel super injiciendo, nõ bibẽdo digitos calicibus immergendo, nec vinctas manus ad vestes tergendo, non salsamentum
F super pectus fundendo, non nudis articulis vce cõclearis piscando, sed temperatè, & comedendo tractim, non nimis festinando, non nudã manu nasum mundãdo. Lingua bene regi-
Lingua. tur, cum profert sermonem correctionis, con-
Locutio. tra seipsum, eruditionis quo ad proximũ, oratiõis quo ad Deum. Exo. 23. Mẽdacium fugies, insontem & iustum non occides. Ex mẽdaciõ siquidem procedit detractio, quæ bona aliena mutat, vel minuit. Aliena mala non fingit, si nulla sunt, vel magnificat, extollit & publicat si qua sunt: & vt eis credatur fidelius, eorũ quos latenti odio persequuntur, laudes prædicant, & amicitiam simulant, sed in fine, & calce sermonis subjciunt vnum, sed modicum, q̃ præcedentibus titulis aduersatur, & vbique qui illustrioribus clarescunt meritis, acrius toxicato detractionis dente rodunt: ideo dimendacium fugies, & insontem, & iustum nõ occides: quia spiritum gratiæ, a quo est vita gratiæ, q̃ extinguit in primo persequuntur.

Detra-

G Detractores ſunt, qui intingunt tunicã innocentis Ioſeph in ſanguine. Sanguinem.n.fundit,& carnes crudas cum ſanguine contra legem comedit, qui famam denigrat aut tollit. Ipſi ſunt fera peſſima, quæ deuorat innocentem Ioſeph. Nõ eſt publicanda infamia alicuius. Luc. 15. Dixit ſenior frater de fratre adolescente: Filius tuus hic, qui deuorauit ſubſtantiam ſuam cũ meretricib. venit, occidiſti,&c.

Detractio Gen. 37.

Luc. 17. Edebant, bibebant, vxores ducebant, vſque in diem, quo introiuit Noe in arcam, & venit diluuium & perdidit oẽs. Bene dicit edebant & bib.&c. quia gula ponit menſam, malitia, & nequitia panem fermentatum excluſis azimis ſinceritatis,& veritatis. Ebrietas propinat vinum clamans: inebriemus nos vino, videte quã blandè ingreditur vinum, quod flaueſcit in vitro, ſed tacet qđ ſequit, in nouiſſimo mordebit, vt coluber. Crudelitas per homicidia.

Gula.

Cõuiuiũ.

H Carnes concidit in fruſta furor igne perſecutionis in ſtomacho indignationis quaſi in olla decoquit, fluctus funebre ſpectaculũ prębens inde apponit,& carnem appoſitam, detractio minutatim incidit, aliquando circa fauces, aliquũ circa renes, circa alias piſcium,& pecudũ partes, dum detractio alium aſſerit guloſum, aliũ luxurioſum, alium garrulũ, alium vagũ, & ita de alijs. Apponitur ſalſamentum ex pipere,& allio, virentib. herbis,& aceto. In pipere deſignatur calor iracundiæ, in aceto, rãcor triſtitiæ, in allio feruor contumeliæ, in herbis virentibus liuor inuidiæ. Quibus additur ſal fatuitatis, quia ſal ſapientiæ euanuit inter illos conuiuas. Et ideo venit diluuium & tulit omnes. Leuit. 7. aia, quę ederit ſanguinem peribit. Sanguinem edimus, & fundimus, qñ famam alicuius detrahendo, denigramus. Tunc tunica Ioſeph intingitur in ſanguine per iniquos fratres ſuos. Deut. 32. Ne indueris veſtimento, quod ex lana linoq; contextum eſt.

I

Lana groſſior ſignificat opus viſibile, & illa, quæ fiunt, vel dicuntur in præſentia. Linũ qđ eſt ſubtilius, ſignificat odium occultum, veſtẽ ergo ex lana, linoq; contextam contra legem Dei induunt, qui in preſentia ſigna amoris alicui oſtendũt,& in abſentia ei detrahunt. De quibus Pſal. 27. Loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum. Da illis ſm opera eorum,&c. Dan. 7. Ecce alia beſtia ſimilis vrſo in parte ſtetit, & tres ordines erant in ore eius,& dentib. eius,& ſic dicebãt ei: Surge comede carnes plurimas. Inuidia quę mater eſt detractionis dr ſecunda beſtia, quia cum prima aduerſio adeo fiat per ſuperbiã, q̃ deſignatur in prima beſtia, ſ. in leena. Dan. 7. Superbus dum nimis propriam diligit excellentiam, cadit in inuidiam. Vrſus aũt eſt aial turpe habitans in abditis, quia inuidus, dum propriam fœditatem erubeſcit, latere quærit. Vel dum lucem gratiæ, quę eſt in alio diligit, vel dum peccatum ſuum quibuſdam friuolis rõnibus cooperit. Vnde inuidia eſt lucifuga, & tenebroſa, ac latebroſa malitia. Et ſicut vrſus eſt aial inquietum, ita q̃ ad ſtipitem ligat' nunq̃ deſint, vel in circuitu pgere, vel pedib. fixis caput ſuum mõ in vnã partem modo in aliam iactare: ita inuidia vix permittit in aliquo momento cor requieſcere. Dr autem hęc beſtia ſtare in parte, qñ alia opera, quæ ſunt de genere bonorum, non deſinit facere: quia ad apertam malitiam adhuc nõ effrenatur, ſed reſtringitur, vel timore, vel pudore. Et in ore eius dentiũ tres ordines. In dentib. deſignant inuidi morſus, rodũt.n. alienam vitã: quia manifeſta mala multiplicius exaggerant dubia, hoc eſt de quib. apertè non vr, vrum ſunt bona, vel mala, illa in partem deteriorem interpretãtur. Aperta aũt bona, quia ea negare nõ pñt, quæ manifeſta ſunt obfuſcant, & dimittunt. Primum eſt oblocutionis, ſm derogationis, tertium detractionis. Oblocutio.n. eſt mala opinionis diſſeminatio: Derogatio bonæ opinionis euacuatio: Detractio opinionis diminutio,& attenuatio. Et iſti ſunt tres ordines dentium in ore malè loquentium oblocutio, derogatio, detractio. Et ſequitur: Surge, comede carnes plurimas. Qui enim alienam vitam libentet rodunt, qui derogationib' ſtudioſe deſeruiunt, qui proximorum infirmitatem delectabiliter carpunt, quid aliud quam carnes comedunt. Appropriant ſuper me nocentes, vt edãt carnes meas. Inde eſt q̃ vrſus, vel plantas ſuas lambendo fugit, vel carnes alias deuorat,& comedit. Sunt quidam, quorum guttur eſt ſicut ſepulchrum patens, & apertum, quod fœtet dum aperitur, ſicut eſt os detractorum, quod eſt ſicut os leproſorũ, qui fœtore ſuo circunſtantes inficiunt. Leui. 13. Qui maculatus fuerit lepra, habebit os veſte contectum & immundum ſe, ac ſordidum clamabit. Os enim Deo eſt dedicatum cum ex eo procedunt orationes, tanquã noſtræ procurationes. Os enim noſtrum aduocatus noſter eſt apud Deum. Quod ſi detractionib. oblocutionib', mendacijs Deus non placatur, nec audit, ſed offenditur, & auertit aures. Eſa. 1. Auertã oculos meos à uobis. Num. 12. Dicit q̃ Maria facta eſt leproſa, & ſeptem diebus eiecta extra caſtra donec curata fuit, quia murmurauerat contra Moyſen: unde ait Apoſtolus. Neq; murmuraueritis ſicut quidam murmurauerunt,& à ſerpentibus perierunt. Nohiſtoriã de illis, qui perierunt à ſerpentibus. Et nota de honeſta locutione: dicit de Samuele q̃ de omnibus uerbis,&c. Nota hiſtoriam. Et Iudic. 12. de illo, qui dicebat Sebboleth,

Hypocrita. Adulator. Detractor

Inuidia.

Detract.

K

L

Pſal. 26.

M Lingua.

1. Reg. 3.

Gen. 6.

Gen.6. Dicitur quod Ismael moratus est in solitudine, factusque est vir sagittarius. Isti sunt qui peruersas habent linguas, quibus ante, & retro sagittant. Hier.9. Sagitta vulnerans, &c. Parauerunt sagittas suas in pharetra. Hæc est de qua dicitur: Manus eius contra omnes. Tales sunt filij illegitimi; filij ancillæ, 4. Regum. 2. Cum ascendisset Elias per viam, pueri clamabant dicentes: Ascende calue, &c. Elias interpretatur Dei mei Saluator, & significat quemlibet bonum virum, cui dicunt murmuratores: ascende calue id est non habens virtutem. Duo vrsi qui deuorant istos murmuratores, dolor de felicitate aliena, & dolor de paruitate propria. Prouerbiorum 14. capite. Putredo ossium. Genes. 8. cap. Columba portabat ramum in ore virentibus folijs. Columba pœnitens, est & religiosa aia, si vult ad Christum venire, debet portare in ore ramum, id est exemplum ædificationis. Folia virentia sunt verba ædificationis, veracia, honesta, pudica, sobria, humilia, vtilia. Sed quidam non sunt columbæ, sed ciconiæ, quæ non portant in ore ramum, sed ranam, vt sunt detractores, murmuratores, mendaces. Apoca. 16. Vidi de ore bestiæ exire tres spiritus in modum ranarum: quia semper crocitant, mentiendo, aut murmurando, aut detrahendo. Deuter. 5. Occuret tibi in solitudine serpens flatu adurens, hoc est detractor, & bilinguis, qui rixas seminat, vnita separat, charitatem impugnat, ac per hoc in spiritum sanctum peccat, quod Deus detestatur, & excommunicat: septimum, ait, detestatur anima eius, eum scilicet qui seminat inter fratres discordias. Hæc est infirmitas contagiosa, lepra, qua Maria murmurans, & detrahens Moysi seruo Dei, est percussa, & è societate aliarum extra castra ejecta. Vnde quia leprosus per anhelitum inficit, mandatur est in Leuitico, quod reprosus habeat os veste contectum, quia talibus continuo debet imponi silentium. Summa enim cura fuit legislatori, immo ipsi domino, de ista infirmitate curanda, discernenda, vitanda vt patet Leuitici 13. & Nume. 5. vbi præcipitur, quòd omnes leprosi extra castra ne alios inficiant, expellantur. Est ita hæc infirmitas, quia contagiosa discernenda, discernenda, si perpendatur, vel accusetur; curanda si discernatur, & cognoscitur. Vitanda, si non curatur. Est discernenda per sacerdotis iudicium, curanda per correctionis remedium, vitanda si non curetur per societatis diuortium: quia venenum aspidum sub labijs eorum. Sic curata fuit Maria leprosa ejecta septem diebus è castris.

Dicitur etiam Deut. 8. quod obuiat in solitudine scorpio facie blandiens, cauda pungens. Hic est vir duplex animo, duplex verbo, duplex facto, inconstans in omnibus vijs suis. Vendens oleum, clam propinans venenum. Hoc genus serpentis tanto periculosius, quanto familiarius, & minus cauetur. Isti sunt locustæ de fumo putei infernalis exeuntes, vt dr in Apoc. 9. De fumo putei exierunt locustæ, & data est illis potestas sicut habent scorpiones, & cruciatus eorum sicut cruciatus scorpionis, cum percutit hominem: duobus discipulis loquentibus non otiosa, non detractoria, sed de Iesu, & de his quæ circa Iesum acciderant, Christus apparuit, & aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Quod optime figuratū fuit in Elia, & Elisæo, qui cū simul pergerent & simul sermocinarentur, currus igneus, & equi ignei diuiserunt vtrumque, & ascendit Elias per turbinem in cœlum. In collatione de Iesu, statim cor per deuotionem, & dilectionem accenditur, & intellectus, & affectus, duobus equis igneis, duobus amoris radijs ad percipiendum, & gustandum secreta cœlestia eleuatur.

Locutio. Lingua. Psal. 10. Gen. 16. Murmuratio. Deut. 5. Num. 12. Leuiti. Lepra. Psal. 13. Deut 8. Iacob. 1. Apo. 16. Luc. vlti. 3. Reg. 2. Loqui. Ecel. 50. Stella. Nebula. Cant. 1.

De Deuotione.

AXa petijt irriguum superius, & inferius a patre, quia dolor cōmissorum, & incolatus præsentis miseriæ, & spes cœlestium gaudiorum, excitant in nobis deuotionem, dilectionem, & lachrimarum effusionem. Hinc est quod aquæ diluuij fluebant a superiori, quia cataractæ cœli apertæ sunt, & ab inferiori: quia rupti sunt fontes abyssi magnæ. Homo deuotus describitur quasi stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena in diebus suis lucet, & quasi sol refulgens: sic ille effulsit in templo Dei: templum Dei est ecclesia, vel religio, in qua Deus habitat per gratiam. Stella matutina venus est, in cuius circulo secundum Marcianum omne genus delectationis est. Luna plena dominium habet humoris, vnde propter lucit eius plenitudinem augentur flumina, sol refulgēs dominium habet caloris: mens enim pura, & deuota, in qua Deus habitat per gratiam, experitur in se omne genus spiritualis delectationis, lachrymas deuotionis, ardorem affectionis, & dilectionis: tamen quia timor, & spes, in tali anima alternant vices, nescit enim per demonstrationem suæ salutis certitudinem: quam tamen sentit per prægustationem: ideo dicitur stella matutina in medio nebulæ. Quæ nebula duo continet, obscuritatem, id est reliquias tpis præteriti, serenitatē scilicet primicias, & iudiciū futuri. Heſt. 10. Fōs paruus p fuit humiliationē creuit in fluuiū p deuotionē, & in lcē per cōuersationē, & ædificationē, & in solē cōuersus est per glorificationē. Exo. 16. Cū incaluisset sol, liquefiebat mana, quia ex cōsideratione eternitatis resoluit aia in gaudiū, & rorē deuotionis. Vnde spōsa tota se dicebat adustā ex ardore huius solis, seu decoloratam. Nigra sum sed formosa filiæ Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis: Nolite considerare quia fusca

G sim quia decolorauit me sol. Nigra foris per corporis mortificationem, sed formosa intus per
Anima. conscientiæ puritatem, quia nigredo exterior, scilicit labor, & austeritas infamiæ, & siti, & tribulationibus candorem conscientiæ operatur interius. Nigra sicut tabernacula cedar, quod interpretatur tenebræ, quia peregrinamur a domino, qui est vera lux, & in tenebris habitamus quamdiu sumus in hoc mortali corpore, formosa sicut pelles, Salomonis, quia conformis Angelicis spiritibus, qui extenduntur per latitudinem charitatis. Nolite me considerare, &c. Nolite exprobare nigredinem, quam feruor directionis fecit, non pudor cõuersationis incussit.

Indeuotis dicitur. Montes Gelboe nec ros,
1. Reg. 1. nec pluuia veniat super vos, vbi abiectus est clipeus, fortium Gelboe, decursus interpretatur, significans desides, & pusillanimes, ac indeuotos, qui non recipiunt rorem gratiæ, nec pluuiam doctrinæ, nec sunt agriprimiciarum: quia
H non afferunt domino fructus delectabiles, eo enim quod carent humore deuotionis, fructus eorum marcescunt, & vermiculantur, & ad terram cadunt. Gen. 27. Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti vini, & olei seruiant tibi populi. Quattuor tangit in quibus est vniuersalis refectio, frumenti quantum ad refectionem, quæ est in soliditate sacræ scripturæ, vel lectionis eius. Vini in dulcedine deuotionis, olei in suauitate orationis. Seruiant tibi populi quantum ad regimen sensuum. Quod vir deuotus domat, gubernat, & regit.

Vel seruiant tibi populi quantum ad regimen prælationis. Tria prima pertinent ad contemplatiuam. Vltimum ad actiuam sit tibi persona ecclesiastica, persona exercitata in sacra lectione deuota oratione, & gubernans verbo, & exemplo populum subditum: & tunc habebit benedictionem huius roris.

I Sed pro dolor impeditur ros quadrupliciter secundum philosophum. Primo ex nimia frigiditate, quando tanta est frigiditas, quod tota materia roris comprimitur, quod fit in personis ecclesiasticis, & religiosis ex frigiditate diuini amoris: ideo est in ecclesia & religione paucitas roris deuotionis. Impeditur etiam ros per nimiam caliditatem: vnde in summitate montium, vbi cõcurrunt radij solis, resoluitur roris materia: sic in quibusdam personis ecclesiasticis, & religiosis concurrentibus carnalibus concupiscentijs, & voluntatibus mundanis affectionibus.

2. Reg. 1. Montes Gelboe, nec ros nec pluuia veniat super vos. Vbi abiectus est clipeus fortium idest virorum sanctorum, clericorum, & religiosorum antiquorum, qui fortes erant ad resistendum talibus, & tanquam clipei verbo, & exemplo debent alios protegere: sed facti sunt montes Gelboe, K
quod interpretatur volutio, vel fluxus pluuiæ: quia quidam eorum in luto libidinis volutantur, & per libidines dissoluũtur fluxu etiam rerum temporalium domus conscientiæ eorum subuertitur Matth. 7. Descendit pluuia, & irruit in domum, & cecidit. Tertio impeditur ros ex paucitate humiditatis, quod fit quia deficiunt in personis ecclesiasticis & religiosis lachrimæ, & signa pœnitentiæ, & humiditas deuotionis. 3. Reg. 17. Tribus annis istis non ros, nec pluuia fuit in Israel Quia non habent lachrimas, nec pro dilatione Lachry-mæ. patriæ, nec pro contritione culpæ propriæ, nec pro consideratione defectuum ecclesiæ. Et isti sunt tres anni. Quarto impeditur ros ex subtilitate materiæ, quæ in eleuatione sui conuertitur in aera, & exinanitur: quia pauci clerici, & religiosi cupiunt de soliditate sacræ lectionis, sed de vanitate, & fragilitate iuris ciuilis, aut scientiæ medicinalis, nec eserent se in dulcedine deuotionis: sed in quadã
L transitoria, & apparenti iusticia, quæ est hypocrisis, & simulationis non in oratione pro populo, sed in irritatione eius per lites & iurgia, nõ in ædificatione, sed potius in populi corruptione. Ingredere benedictæ domini, cur foris stas. Ita dicunt Gen. 24. deuoti volentes sentire dulcedinẽ Christi: ingredietur aũt, si aperiamus ei ianuam cordis dilatatã per charitatem, & cenabit nobiscum, vt in nostra conuersatione, & deuotione ipsi bene cõplaceat, & nos cenabimus cum illo, vt nos dulcedine sue di
L lectionis reficiat. Deuoti per oleum designantur: vnde de deuotis animab. hoc dicitur: Prudẽtes vero acceperunt oleũ in vasis suis. Habet enim oleũ Matt. 25. Oleum. naturam illuminatiuam, vnde est pabulum ignib. & lampadibus penetratiuum, vnde medetur vulneribus, & doloribus, Ideo saporem dat oleribus, & commestibilibus refectiuam, ideo præstat condimentum cõmestibilibus, ideo superfertur alijs liquoribus. In primo designatur deuotio ex claritate & puritate conscientiæ, in secundo deuotio in
M sustinentia præsentis miseriæ, in tertio deuotio Deuotio. ex perfectione, in quarto deuotio ex præguſtatione cœlestis patrię. De primo, Exod. 25. Hoc est Exod. 25. oleum, quod præcipitur afferri a filijs Israel ad luminaria concinnanda. Puritas enim conscientiæ nutrit diuinas reuelationes in nobis. De secundo patet: sicut enim oleum medetur doloribus, sic deuotio ex passionis Christi consideratione remedium est in cunctis tribulationibus. De tertio patet hic enim exuberat aĩa rapta supra se Deut. Deut. 33. 33. Benedictus Aser tingat pedẽ in oleo, &c. Aser interpretatur beatus beatitudine huius vitæ, seu viæ: benedictus in filijs, idest inter filios actiuos, præsentis vitie: benedictione cœlesti sit placens fratrib. idest Angelis, qui similiter cõtẽplãtur: tingat in oleo deuotionis pedẽ affectus. Et quia hæc deuotio habeẽ in trãsitu, iõ dicit tingat. De quarto

Iob.

A Iob. Petra fundebat mihi riuos olei. Petra ideſt
b. 20. Chriſtus riuos olei fundit: quia ſolus Deus dona gratiæ nobis infundit. Vel ſic conſimili modo humor diuinæ gratiæ, & deuotionis illuſtrat intelligentiam reſpectu credendarum affert medelam reſpectu omnium delictorum. Eleuat animam per deſiderium ſupernorum, condit, ſanctificat, & gratificat conſcientiã reſpectu meritorũ. quia reſpexit dominus ad Abel & ad munere eius. Nullum.n. opus noſtrum quãtuncumque ſit de genere bonorum eſt Deo gratum, ſapidum aut meritorium, niſi ſit humore deuotionis, & gratiæ conditum. Petra fundebat mihi riuos olei, vt ſupra Pſal. 26. Impinguaſti in oleo caput meum.

Religio. Item 2. Paral. 7. Deſcendit ignis, & deuorauit holocauſtum. Quære ſupra fol. 13. Item Angelus domini aſcendit in flamma ignis. Quære

B 10. Num. 11. Cum rore deſcendebat manna. Caſtra iſta ſunt deuota corda. Quære ſupra fol. 13.

Exod. 19. Anima deuota ſemper reficitur dulcedine recordationis paſſionis Chriſti. Exod. 19. Beſtia ſi tetigerit montem lapidabitur. Verè beſtiæ, quid enim refert inter beſtiam, & hominem, niſi quod cognitio hominis reflectitur ſuper ſe quod non facit cognitio bruti.

Can. 1. Can. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum egredere & abi poſt veſtigia gregum, quia anima quæ per meditationem ad ſe non reuertitur, in quadam beſtialitate tranaformatur.

Introducta anima in illo regio cellario pigmẽtis pleno, vbi inebriatur, non diſſoluitur in cachinnos vel lætitia carnis. Sed in maturitate ſpiritus delectatur. En figura huius, filios Iſrael

Pſal. 80. introducendos in terram promiſſionis, cum adhuc eſſent in deſerto. Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle ſaturauit eos, vt

C ſuggeret mel de petra.

Anima in igne deuotionis mundata ſinceris oculis cœleſtia contemplatur Apoca. 3. Collirio

Matt. 17. inunge oculos tuos, vt videas. En cuius figura oſtenſa eſt in monte Chriſti transfiguratio, Moyſes, & Elias pariter cum eo loquentes, ſed eleuans oculos, neminem vidit, niſi ſolum Ieſum, quia anima in exceſſu mentis, & alienatione ſenſuum ſuper ſe eleuata, ſic in Chriſtum eſt trãſformata, vt nihil cogitet niſi Chriſtum, nihil videat niſi Ieſum, nihil ſapiat niſi Ieſum. Sicut dicebat Paulus, qui raptus ad tertium cœlum viderat,

1. Co. 2. & audiuerat Ieſum. Nihil ait iudicaui me inter vos ſcire, niſi Chriſtum Ieſum, & hunc crucifixum. Sicut ſi aliquis vehementi attentione reſpiciat diu colorem rubeum, vel aliquem alium, ſi poſtea conuerrat oculos ad alium colorem, omnia videbuntur ſibi colorata illo colore, quamdiu attente vehementer aſpexerit. Ita qui mentem habent fixam in Chriſto, aſſueti ſunt cogitare de ipſo, omnes amores, omnes ſapores, quod in rebus inueniunt in ſaporem, & amorem Chriſti conuertunt. Vtinam ſic eleuaremur, & cum Apoſtolis in montem Chriſti aſcenderemus, & illuminaremur. Ierem. 10. Dat multitudinem aquarum in cœlo, eleuauit nebulas ab extremis terræ. Fulgura in pluuiam facit, & producit ventum de theſauris ſuis. Lachry-
Multitudo aquarum eſt affluentia lachrimarum in cœleſti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ, eſt anima eleuata in Deum pẽnitus oblita omnis terrenitatis. Seqùitur. Fulgur penetrans, pluuia diſtillans, quia penetrat ſecreta diuinæ ſapientiæ, effundit alijs doctrinam, vel pluuiam doctrinæ.

Dyoniſius ad Titum ſecundum vnam tranſlationem. Cum teipſum, & omnia per mentis exceſſum nullo inferiori retinaculo præpeditus tranſieris: ab omni concupiſcentia, & cura abſolutus, & purgatus tunc tandem cuncta auferes, & ab omnibus expeditus ſurſum ageris ad ſuperſubſtantialem radium diuinę incomprehenſibilitatis.

Exod. 27. Præcipe filijs Iſrael, vt afferant tibi oleum de oliuis putiſſimum, ac lucidiſſimum verę puriſſimum oleum de oliuis afferunt animæ deuotæ, Quia nec in carne vilitas, nec in mente vanitas, vel vana glória, nec in ore falſitas & temeritas, nec in opere peruerſitas ſunt aſſimilati prudentibus virginibus, quæ acceptis mundis cordis lampadibus ſumpſerunt oleum ſecum, & aſſimilati columbe portanti ramum oliuæ ad arcam. Non aſſimilati coruo inſidianti cadaueri carnali. Vel ſecundum aliam translationem, intercepto aquis cupiditatis. Sap. 9. Tu domine elegiſti me regem populo tuo, & dixiſti ædificare templum in monte ſancto tuo. Mons ſanctus domini eſt eminentia mentis ſegregatæ ab omnibus inferioribus creaturis, vbi ædificatur domino templum deuotionis domicilium meditationis. Sacrarium orationes, vbi, & Salomon fudit orationem, fecit oblationes.

Et nota quòd anima deuota procedit fumus thuris, & deuotionis ad Deum placans eius offenſam, & impetrans gratiam: unde in Apoc. 8. Aſcendit fumus aromatum de manu Angeli, &c. Quære ſupra fol. 29. Et nota quod deuotio in melle deſignatur in odore. Quære ſupra. fol. 33. In Apoc. Leui. 16. Poſitis ſuper ignem aromatibus nebula eorum, & vapor operiet oraculum, & non morietur, quia diuinis beneficijs cum recordatione diuini amoris ad memoriam reuocatis va Beneficia.
por deuotionis implet oraculum mentis, & non moritur ictu alicuius tentationis. Iudicum nono. Nolebat ficus deſerere dulcedinem

D

Dyoniſ.

E

Contemplatio.

Cõuerſatio.

Gen. 8.

F

Tẽplum. Eccleſia.

G Prælatio. suam, fructuſque ſuauiſſimos, vt inter cætera ligna promoueretur: quia vir deuotus non vult dimittere dulcedinem contemplationis, & orationis, vt ſe exponat turbini accuſationis: ſicut arbores ſunt expolitę ventis. Ezec. 46. Cum fecerit princeps ſpontaneum holocauſtum, aperietur ei porta, quæ reſpicit ad orientem. Holocauſta ſacrificia erant, quę tota cremabuntur in altari. Holocauſta ergo in templo conſcientiæ offerimus, quando carnis voluptatibus emancipatis, per deuotionem omnes affectus noſtros in dilectionem Dei conuertimus. Et aperitur nobis porta ad oriẽtem, quia cęleſtis ſapientiæ radius illuſtrat mẽtem. Iud. 13. Aſcendit flamma altaris in cœlum, & Angelus domini pariter in flamma. Quære ſupra fol. 10.

Lachrymæ. H

Gene. 2: Fons aſcendebat de terra irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ. In quo deſignantur ex conſideratione peccatorum, & recordatione diuinorum beneficiorum, effuſio lachrymarum: quando recordamur peccata præterita in amaritudine animæ, & diuina beneficia nobis collata ex amore: tunc Axe animæ ſcilicet noſtræ datur irriguum ſuperius, & inferius. Tunc fluit diluuium lachrimarũ ex fontibus terræ, & ex catharactis cęli. Can. 7. Veni dilecte mi in grediamur in agrum. Quęre ſup. Can. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat. Vigilat cor dormientis, quando ſopitis ſenſibus viget affectus cor in gratia deuotionis, & contemplationis. Eſai. 26. Anima mea deſiderauit te in nocte, ſed & ſpiritu meo in præcordijs meis de mane vigilabo ad te, quia in operibus deuotionis, & ſapientiæ nox eſt, eo quod debent arceri ſenſus & exteriora ſenſibilia, & claudi ſenſus corporales,

Ier. 9. qui ſunt ſenſibilium oſtia. Iere. 9. Aſcendit mors per feneſtras noſtras, & ſic intrare debet anima ad ſua intima. Et bene dicit de mane vigilabo ad te, quia tunc effulget in anima nouum mane, ex

Mane. Prouer 8. Vigilare. I nouæ lucis infuſione. Prouerb. 8. Qui mane vigilant ad me, inuenient me. Hic habes exemplũ de luſcinia, hoc eſt philomela, & huiuſmodi auibus, de quibus dicitur, quod cum cantauerint, & vigilauerint per totam noctem diligentius vigilant, & cantant, cum perpendunt diem appropinquare: ſic vir deuotus, contemplatiuus, & orator, dulcius canit in oratione, deuotione, & diuino officio immiſſa ſibi cęleſti infuſione: Deus Deus meus ad

Pſal. 62. te de luce vigilo. Hoc enim mirabile eſt, unde

Officium diuinum. Cantus. tanta vox in tam paruo corpuſculo, tam pertinax ſpiritus, tam modulatus ſonus. Aliquando ſonus eius eſt immurmurans ſecum, grauis, acutus, circũflexus, conciſus, creber, plenus, extenſus, vt omne genus muſicæ proferre videatur, quæ omnia ad deuotionis differentias referre videntur. Cant. 3. Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum quaſi vitgula fumi ex aromatibus mirrhæ, & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij? Fumus ſurgit ab igne, quia deuotè mentis deſiderium procedit a charitate: vnde quaſi fumus anima ſurſum aſcendit, quãdo feruente dilectione, & vrgente ſuum deſiderium, animam ſurſum rapit: virgula autem gracilis eſt, & rectã, quia deſiderium debet procedere ex intentione ſpirituali, & directa, & tunc eſt ibi mirrha concuſſo, & mortificatio carnis, & thus, dulcedo & deuotio cordis, & vniuerſus puluis pigmentarius: quis puluis aromaticus iniectus igni quando a flamma non conſumitur tenui exhalatione aſcendit per violentiam ardoris: huius rei exemplum igne feruente, cum enim modicus liquor eſt in vaſe, feruens ignia primo incipit, &c. Quære ſupra fol. 28. a.

Signum ſpiritus ſancti & deuotionis eſt loqui varijs linguis, ideſt mundum conuertere, informare bonis exemplis Heb. 9. Poſt velamentum ſecun- Heb. 9. dum tabernacullum, quod dicitur Sancta ſanctorum, aureum habens thuribulum, & arcã teſtamẽti circumtectam ex in omni parte auro, in quis vrna aurea habens Manna, & virgam Aaron, quæ fronduerat, & tabulę teſtamenti, ſuper quæ erant Cherubin gloriæ obumbrantia, propiciatorium, de quibus non eſt modo dicendum per ſingula.

Et eſt hic ſciendum, q̃ in ſanctis ſanctorũ eſt thuribulum aureum, mens ſcilicet deuota, & pura ab omni labe peccatorum, & arca teſtamenti ideſt noticia ſcripturarum, & tabulæ lapideæ ſcilicet ſummitas duplicis teſtamenti, & vrna aurea habẽs Manna, videlicet iugis memoria illius panis Angelorũ recordatius: & virga Aaron frondẽs ſtens: vexillum ſcilicet ſummi pontificis iugiter in corde conſiſtens: & duo Cherubin propiciatorium obumbrãtes: & ſpiritualem placiditatem cordis noſtri iugi- Doctrina ter a Dæmonum incurſionibus protegentes. Hæc autem omnia ſunt ad eruditionem noſtræ peregrinationis. In his enim habetur plena, & perfecta 2. Par. 3. eruditio humanæ cęcitatis in templo ad exercitationem noſtræ deuotionis. 2. Para. 3. Fecit enim velũ ex iacintho, & purpura, & cocco, & biſſo, & in texuit ibi Cherubin. Quia anima exiſtẽs in ſua actuali deuotione, rectè pendet media inter ſtatum viæ, & ſtatum patriæ. Nam in corpore eſt in terra, ſed mente eſt in cęlo: Duo ſignificantur per ſancta, & ſancta ſanctorum: eſt autem ibi biſſus puritas, & munditia intentionis, & cocum quod eſt color rubeus ignitus, quoad feruorẽ affectionis, & purpura quo ad recordationẽ dñicę paſſionis. Purpura. n. ex ſanguine conchilij cõficitur: vnde cõchiliũ ſecũdũ Iſidorũ a cõcuſſione dr̃: Ergo Chriſtus in paſſione ſua cõcuſſus cõchiliũ fuit, Paſſio. Sanguis. ex quo emanauit ſanguis, vnde tincta eſt & facta, purpura mẽs noſtra p expreſſionẽ ſanguinis Chriſti. In Iacincto, quod eſt cęleſtis coloris, appetitus diſſolutionis, cũ anima appetit diſſolui, & eſſe cũ Chriſto, & fieri tota cęleſtis. In his eſt tota exercitatio noſtræ deuotionis in cœlo empyreo, ad

illumi-

A illuminationem noſtræ glorificationis, vnde cantamus tibi Cherubin, & Seraphin inceſſabili voce proclamant. Clamor enim ille beatorum ſpirituũ eſt ex indicibili gratiarum actione, quã Deo exhibent pro gloria ſuæ comprehenſionis, quib. & nos ſociandi ſumus, quando penitus ignimur Dei formitate diuinæ dilectionis. Ezech. 10. Imple manũ tuam prunis ignis, qui ſunt ſubter Cherubin, & effunde ſuper ciuitatẽ. Quia tota ciuitas animæ debet eſſe igne diuinæ dilectionis ignita. Iob 39. Ad præceptum tuum eleuabitur aquila, .ſanima deuota, qui ad præceptum diuinę inſpirationis debet in cæleſtib. nidum ſuæ quietis ponere, vbi naſcuntur pulli conceptuũ deuotorum. Iob 8. Nunquam creſcere põt carectum ſine aqua? ſic viæ hominũ, qui obliuiſcuntur Deum. Carices ſine aqua non creſcunt, ſed areſcunt: Sicut opera ſine deuotionis humore non proficiunt, ſed deficiunt, & areſcunt, qđ eſt contra illos, qui ſemper ruminant Deũ in ore, & obliuiſcuntur eum in corde. Cõtra quos Bern. Cibus in ore, & in corde ſapit, cũ non negligat anima illum conterere dentib. intelligentiæ, ne ſi fortè integrè degluciat, & non maſticatũ fruſtretur palatum ſapore dulciori ſuper mel, & fauum. Mel in cera, deuotio in littera. Alioquin littera occidit, ſpiritus aũt viuificat, ſi nõ ſpiritus ſapore deglutiẽ. Ecclеſ. 50. Quaſi flos roſarũ, in diebus vernis, & quaſi lilia, quæ ſunt in tranſitu aquæ, & quaſi thus redolens in diebus æſtatis, & præcedit, ſic iſte effulſit in templo Dei. Roſa hẽt ruborem, lilium cãdorẽ, thus pallorẽ. Quia anima deuota, & contemplatiua, modo rubet ex ignita meditatione Dominicæ Paſſionis: modo candet ex illuminatione rationis, modo pallet ex deſiderio diſſolutionis, quia prolongatur hic incolatus huius peregrinationis. Ioſue. Defecit mãna propter quod comederunt de frugib. terræ. Quære. fol. 10. b. Eſa. 40. Tunc uidebis, & affluues. quære 34. Item primi Reg. 14. Inuenit Ionathas fauum mellis in ſaltu. Saltuoſa enim eſt dulcedo deuotionis, & ita ſaltuoſa, quod vix teneri põt, quin exiliat: de hoc plenius Hiere. 41. Dixerunt decem viri. Noli occidere nos, quia habemus theſaurũ in agro frumẽti, hordei, olei, & mellis, & ceſſauit Iſmahel & non interfecit eos cũ fratribus ſuis. Deuotio enim eſt, quæ ſemper replicat culpam, & impetrat veniam. Et hoc eſt: Noli occidere nos, & Iſmahel non occidit eos. Sed quamdiu ſumus in via, non eſt deuotio pura, ideo deſignatur per theſaurum frumenti, hordei, &c. Frumentũ enim habet tecam, in qua voluitur, hordeum ariſtam, oleum amurcã, mel ceram: immo frumentum confortat, hordeum mundificat, oleum ſupernatat, mel dulcorat. Omnia enim dulcia dulciora facit, & eius dulcedo ſentiri poteſt, enarrari non poteſt. Hæc eſt deuotio, quæ confortat contra laborem exteriorem, & purificat hominem interiorem, & quin exiliat non poteſt reprimi, & exiliendo non poteſt eius dulcedo exprimi. Et bene dicunt homines iſti, quod habẽt theſaurũ in agro. Theſaurus eſt, quia debet abſcõdi: & tamen in agro, quia agreſtis eſt, ita quod nõ poteſt domari. Sui. n. iuris eſt, modo adeſt, modo abeſt, modo venit, modo ſalit ſicut beſtia ſilueſtris. Vel theſaurus deuotionis in agro eſſe deſcribitur, quia ſemper dẽt fructus bonorũ operũ germinare. Simile eſt regnũ cœlorum theſauro abſcondito in agro, quem qui inuenit hõ, abſcondit, & præ gaudio illius uendit vniuerſa quæ hẽt, & emit agrum illum. Verè deuotio cõparatur regno cęlorum: ęa viri deuoti habẽt puritatẽ cœli, charitatẽ Angeli, ſimiliaritatẽ Dei. Et dr ſpãliter theſaurus, quia eſt magnum, & precioſum donum, & a magno dño datum, paucis cognitum. Sic theſaurus abſcondendus eſt ẽt ab hominib. carnalib. tanquã a prædonibus, a dœmonib. ſicut a furib. ne per vanam gloriã perdatur, & a domeſticis, ne per aliquẽ defraudetur Greg. Depręda ri deſiderat, qui theſaurũ publicè in uia portat. Secũdi Reg. 1. Mõtes Gelboe, nec uos, nec pluuia veniat ſuper vos: nec ſint agri primitiarum. Iſte eſt ſermo ſiccitatis indeuotionis, de quo Hier. 14. Confuſi ſunt agricolæ, operuerunt capita ſua: nã & cerua in agro peperit, & reliquit, quia nõ erat herba, & onagri ſtetерunt in rupib. & traxerũt uentũ, quaſi dracones defecerũt oculi eorum, quia non erat herba. In agricolis laici deſignantur, in cerua clerici, in onagris religioſi, quorũ oculi. ſ. deſiderio languent, quia herbã gratiæ nõ hẽnt. Cultor colit, cerua parit, onager os aperit, colit fraudulenter, parit crudeliter, os aperit mendaciter. Primus caput operit, ſecundus fœtũ deſerit, tertius uentum trahit. Caput mentis, fœtũ operis, uentum elationis. Velant mentẽ laici bonitatẽ contẽnendo, fœtũ deſerunt clerici, ſcientiã repellendo, uẽtum trahũt religioſi, diſciplinam fugiendo. Magna ergo eſt, & pernicioſa cõpũctionis ariditas, quã deſcribit Hieremias propter quam coniugati laici terrã non excolunt, fornicando, ordinati clerici cultum diuinũ deſerunt, ad reditus inhiando, religioſi uentum attrahunt, ad ſæcularia aſpirando. Quarti Reg. 4. Egreſſus eſt unus de filijs prophetarum in agrum, ut comederet herbas agreſtes, inuenitque quaſi vitem ſilueſtrem, & collegit ex ea coloquintidas agri, hoc eſt cucurbitas agreſtes, & amariſſimas: & ſequitur, quod appoſita farina facta ſunt olera eſibilia. Omnis. n. pœnitentia, & afflictio corporalis eſt amara, & inſipida, niſi condita fuerit farina deuotionis, & gratiæ. Sic Ruth bucellam panis duram intingebat in aceto. Nume. 11. dicitur quod manna erat quaſi ſemen coriandri album, & guſtus eius quaſi ſimile cũ melle, uel quaſi panis oleacius, in quo deſignatur exuberantia ſpiritualis lætitiæ, & internæ deuotionis, qua debent condiri oẽs noſtræ operationes, licet peruerſi filij, per quos figurãtur carnales, & indeuoti, Mãna faſtidientes, cũ peponib. ac carnib. porros, cepas, & allia quæſiuerint. Quid manna niſi ſpiritualis lætitia, ſiue ſapientia deſuper data? Ollæ uero carnium carnalia

Clamor Gratiarũ actio.
Officium diuinum.
Opera.
B
Officium diuinum.
Theſaurus.
C
D
Mart. 14.
E
Status hominum.
F
Pœnitentia.

G desideria designant, quæ excoquuntur laboribus tribulationum: Pepones, quos quidam dicunt cucumeres vel melones, alij pastinacas, terrenæ sunt dulcedines: porri, cepe, & allia, quæ qui comedunt lachrymas emittunt, vitam præsentem significãt, quam sui dulcores etiam in lachrymis amant. Ergo manna relinquentes, pepones, carnes, porros, cepas, & allia quæruntur, peruersi qui dulcia Dei dona despiciunt, & pro carnalibus voluptatibus, laborio sa huius vitæ, & plena lachrymis concupiscunt: volunt habére vbi spiritualiter gaudeant, & ardenter appetunt vbi temporaliter gemant, & æternaliter pereant. Iudic. 9. Locuta sunt ligna ad vitem. Veni & impera nobis: quę respondit. Nunquid possum deserere vinum meum, quod lętificat Deum, & homines, & inter cætera ligna promoueri: quia viri deuoti, & contemplatiui, nolunt deserere dulcedinẽ contemplationis, & deuotionis, propter regimen prælationis, imò prælationem dimittunt propter contemplationem, & propter vindemiæ prægustationem, ne incurrant illud opprobrium, Deut. 28. Plantabis vineam, & nõ vindemiabis eam. Et ideò rampinus, qui est herba prius mollis, & postea indurescit, & in spinam vertitur, & est rubigineus, asper, & spinosus. Significans prælatum mãsuetum, & tractabilem ante prælationem, & postea intolerabilem, & violentum. Et no. quòd terra conscię tiæ rigatur, & impinguatur deuotione, vt uberes fructus bonorum operum possit afferre. Psal. 62. Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea. Esa. 55. Quod descendit imber & nix de cęlo, & illic vltra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti: sic erit verbum qđ egredietur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum. Nix & pluuia impinguant terram, & reddunt eam fertilem, & fœcundam. Ita deuotio ad ea quæ scriptura docet, & lachrymarum effusio, animam reddit pinguem, & fœcundam. Sed quia omnis adeps Dei debet esse iure perpetuo. Leuit. 3. Cauendum est hoc, ne hæc deuotio vertatur in affectionem carnis.

Iudic. 9. Iudic. 9. Nolnit oliua regnare super ligna, quia nolebat relinquere suam pinguedinem: hoc est pinguedo deuotionis & orationis qua afficiunt veri religiosi, orantes pro proximis, malentes esse in deuotionis pinguedine, quam in exterioris curæ regimine, hoc enim oleo dolores mitigantur, vulnera solidantur, cibi condiuntur, facies exhilarantur, fomenta lumini gratiæ præstantur.

Leuit. 24 Leuit. 24. Præcipe filijs Israel: vt afferant tibi oleum de oliuis purissimum, ac lucidum, ad concinnandas lucernas iugiter, extra velum: Oleum de oliuis purissimum ac lucidissimum est deuotio pura, ubi non intermiscetur humana gratia, hoc enim in cordibus fidelium lucet: qui enim odit fratrem suum, in tenebris manet. Affert aũt multitudis plurimum hoc oleum ad concinnandas lucernas, quæ sunt extra uelum, hoc est ad illuminandas per gratiã ãias, & Deo reconciliandas, quæ adhuc sunt extra velum. Inde est qđ Gen. 8. Columba attulit ramum oliuæ uirentis sd arcã: ramos enim oliuæ in signum pacis antiquitus ferre erat solitum, per hoc significatur pax peccatoribus reddita per orationes sanctorum, qui per affectiones, & deuotionem assistunt diuinæ præsentiæ, quia filij tui domine, sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ. Secundi Mach. 1. Acceptum ignem de altari occultè absconderunt in valle, & cum missi essent ad requirendum ignem, nõ inuenerunt ignem, sed aquã crassam, qua dum perfusi essent lapides, erupit in ignem magnũ, ita ut omnes mirarentur. Aqua crassa in qua latet ignis, est deuotio inflammata igne charitatis, quæ charitas non moritur, sed eius suauitas sentitur. Et nota de deuotione in tota tab. de charitate, de spiritu sancto, de anima, de corde.

Gen. 9. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus. Cœlum virtutibus stellatum, est conscientis deuota, quæ obducta nubibus aquosis deuotionis, incipit apparere arcus quattuor coloribus insignitus, rubens charitate, candens castitate, pallens austeritate, virens pietate, & sensuum honestate.

Exo. 16. Exo. 16. Cum incaluisset sol, liquefiebat Manna Gregor. 27. lib. Moralium, cap. 8. Exponens illud quod dixerunt Iudęi: quando gustauerunt Mãna, ad quod non erant assueti, Manhu, quod interprætatur quid est hoc. Super num ait Manna anima percipit, cum per vocem compunctionis eleuata, nouam speciẽ internæ refectionis obstupescit: ut diuina dulcedine repleta iure respondeat, quid est hoc, quia dum a terrena delectatione suspenditur, ea quę de superius gustat insolitè miratur: cum ergo sol incalescit, Manna liquescit, quia dum mẽs radio diuini amoris succẽditur, quodam superno, & insolito sapore interius recreat. Leuit. 6. Ignis in altari meo semper ardebit, quære sup. fol. 51. b. Mat. 6. Considerate lilia agri, quod crescunt. Viri deuoti lilio cõparantur: quia eius radix dẽt pallere humilitate, folia uirere deuotionis humiditate, folia candere castitate, grana rubere charitate. Ecclesiast. 39. Florete flores, quasi lilium date florem, frõdete in gratia. Et no. quod Luna existente plena, augentur aquę, & medullę, sic dũ anima est a Sole Christo perfectè per gratiã illuminata, augentur medullæ. i. humor internæ deuotionis, & aqua. i. exteriores lachrimæ. Sic Iudic. 1. Axa. i. deuota ãia, petit cũ suspirio a patre Christo irriguum superius .i. abundantiã lachrymarum pro dilectione æternæ beatitudinis, & irriguum inferius pro incolatu prę sentis miseriæ, & infirmitatis propriæ. Et no. qp sicut arbor uel nimis iuuenis, uel nimis antiqua, ex defectu caloris naturalis facit lata folia, sed fructum aut nullum, aut uermiculosum, sic nos ex defectu charitatis, & deuotionis, facimus magna folia verborum. Sed fructus meritory aut nullos; aut

K Gen. 8. Oratio. 2. Mac. 1. Gen. 9. L Conscientia. Cor. Virtutes. M Leui. 6. Mat. 6. Religiosi. Lilium. Ecc. 39. Luna. Iudic. 1. Lachrymę. Arbor. Fructificare.

A aut vermiculosos. Gen. 37. Reuersusq; Ruben ad
Gen.36. Christus. Cōscientia Cor. ad puteum. Et cum non inuenisset puerum, scidit vestimenta sua,&c. Ruben interpretatur filius visionis est affectus de deuotus vacans simplexibus contemplationis, cisterna vetus, homo de die in diem corruptus. Est aut sine aqua quia siccitate deuotionis tepescunt desideria. Ruben ergo ad eisternam reuertitur quando excessus contemplationis, & feruor deuotionis remittitur,& puero non comparente amaritudine doloris affligitur. Et clamat, puer non comparet, &c. ¶ Vel cisterna sine aqua, conscientia sine gratia, ad quam Ruben reuertitur quando via peccati dudum dimissa ex defectu deuotionis repetitur,o qualis dolor,puer qui est vita sine termino, via sine deuio, veritas sine dubio, non comparet,& ego quo ibo.

Gen 9. Gen.9.Cumq; obduxero nubibus cęlum, apparebit arcus meus in nubibus. Cęlum stellis ornatū est conscientia virtutibus ornata. Arcus autem conuersationem designat, in quo arcu libet considerare facturam,figuram,picturam:factura pulchritudinem conuersationis sequirit, pictura ostendit,figura custodit. Est enim factura huius arcus ex reflexione radiorum solarium nubem aliqualiter inumbrosam concauam,& aqnosam subintrantium:

B Cōuersatio. Conscientia. Arcus. Iris. Cum ergo homo in peccatis conceptus filius irę natus, informis natura, deformis culpa, recogitat quam frequenter,quam imprudenter,quam irreuerenter, Deum ostendit, ex amaritudine vitiorum, oritur in cœlo cōscientiæ,vapor suspiriorum, quia virtute diuina condensatus in nubem umbrosam confusione,concauam humilistione,aquosam cōtritione,& lachrymarum effusione, sic subintrante radio gratiæ,apparet arcus in ætheræ conscientię, & incipiunt quattuor colores, quattuor virtutum Cardinaliū apparere:uel quattuor colores,quia rubet charitate,albet castitate,pallet austeritate,uiret pietate. Nume. 11.Cumq; descenderet nocte super castra ros,descendebat pariter & manna. Nocte.n,clausis.s.sensibus,ab appetitu rerum temporaliū,& sensibilium, descendit super terrā nostræ

C Num.9. conscientiæ ros diuinæ irrigationis,& tunc descēdit pariter dulcior diuinæ consolationis,qui in mā na refiguratur. Act. 2. Dum cōplerentur dies Pentecostes,erant oēs Discipuli, &c. Quia in requiemētis & unitate charitatis,recipit spiritus sanctus, & deuotionis. Esa. 6. Volauit ad me vnus de Seraphin, & in mann eius calculus,quē forcipe tulerat de altari,&c. Quære sup. f. 3. Item, f. 30. b. Num. 21. Dicunt perfidi Indæi in persona indeuotorum, anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo, hoc dicunt de manna cælesti, in quo deuotio figuratur. Et nota, quod deuotio est sicut mustum, quia sicut mustum ex nimio feruore lagunculas nouas disrumpit, sic deuoti ieiunando,seruiendo, vigilando,& alijs obsequijs insistendo,corpus suū rumpere debent.

Consolatio. Act. 2. Esa. 6. Num. 21.

D

De Doctoribus.

QVi ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ fulgebunt in perpetuas æternitates. Ad iustitiam dicit, non Philosophicam, quę continetur in lege naturæ nō Hębraicam, quæ continet in lege Moysi,nō lucratiuā,& mundanā, quæ continetur in lege Politica, sed saluificā, quę continetur in lege Christi, & Euangelij,cuius inchoatio est, nemini iniuriā facere, profectus,mala illata patienter sufferre,perfectio,omnibus bene facere, si potes, si quo minus velle. Tales stellas.i. tales Doctores posuit Deus in firmamento cœli.i. in ecclesia militanti,vt sua doctrina,& prædicatione dinidant diem,a nocte,idest fideles ab infidelibus, bonos a malis. Doctores clerici,& prælati, qui debent esse Prophetæ uidentes sibi & alijs, nō uident in se gratiam per exercitium virtutum, nec iuxta se,quantum ad aliorum profectum, neque subtus se per temporalium contemptum, neque supra se per spiritualium appetitum. Et ideo a Prophetis Ierusalem egressa est pollutio super omnē terram, dicit dominus. Vnde in Prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterij, & iter mendacij, & confortauerunt manus pessimorum,ut non conuerteretur vnusquisque a sua malitia. Similitudinem dicit : quia non quæritur hodie uirtus,sed simulatio,non ueritas sed similitudo. Audiuntur.n. facultates,ut nomen magisterij habeatur. Ouidius: *Doctrina venerabile nomen præstat,& in quæstu pro meretrice sedet.* Adulteriū dicit,quia iam fere omnes scientiæ adulterium patiuntur: quia Mathaphisici disputant sophisticē, Legistæ, Canonistę, Theologi,Philosophicè, Phisici curant empiricè. Num. 11. Eldad, & Medad prophetant in castris. Domine mi Moyses prohibe eos. Quid inquit æmularis pro me? Quis tribuat, ut omnis populus prophetet,& det eis dominus spiritum sanctum sunm? Hoc dicitur contra inuidos Doctores, Gen. 3. Eritis sicut Dij scientes bonum, & malum. Hoc dicitur contra illos,qui curiosè,& superbè nolunt ascendere. Sed Adam sic ascendens tam grauiter elisus corruit, quod nondum sanata sunt vulnera filiorum, quæ adhuc cum tanto labore, & periculo cum ascendere non possint, nisi tuntur repere,& nihil tam uile terrenum inueniūt, de quo nō uelint cumulum scētiæ facere & collē, ut emineant, & reputentur alijs Doctores,& quantum labore multiplici ascenderunt, moriuntur,& ad inferos descendunt, & scientiam perdunt. Ascendunt, usque ad cœlos, & descendunt usq; ad abyssos.

Vide de Prad catonus. Dan. 12. E Prelati. Hier. 23. Hipocrisis. F Inuidia Doctorum. Psal. 106.

Sciētia lucis parat. Inuenitur aūt lux in quadruplici natura,in uegetabili,ut in quercu putrida, & in noctilucis: in natura sensibili,ut in sensib,particularib. qui non explent sua officia, nisi per bene-

Lux. Scientia.

G

ficium lucis in natura rationali, cum anima conuertitur super se, videt cogitationes suas, virtutes, & vitia, quod non fit sine quadam virtute intelligibili in natura cœlesti: vnde secundum Philosophum quælibet stella dicitur lux suis orbis. Hac quadruplici luce debent lucere clerici. Prima est sæcularis scientiæ, secunda corporalis experientiæ, tertia fidelis conscientiæ, quarta spiritualis sapientiæ. Prima lux est sęcularis scientiæ, qualis est in noctilucis, quæ debent esse in clericis, vt sciant repellere falsitatem ex proprijs. Philosophia vero in vna parte sui tenebra est, in alia vero lux: & ideo sicut lux arguit tenebras, sic veritas falsitatem. Et bene comparatur hæc scientia luci, quæ est in noctilucis, quæ secundum Aristotelem non lucent luce propria, sed aliena, vt ignea, quia phaleris verborũ quibus obteguntur, faciunt illas apparere mirabiles: sicut turpes mulieres ornantur, vt placeant, pulchrè vero naturaliter non indigent tali ornatu, sic est de Theologia & alijs scientijs. Et ideo non est mirum si frequenter falluntur in fide, qui nimis morantur in talibus, quia ad tenuem lucem dirigunt totum cursum uitæ suæ. Frequenter enim viator deuiaret, qui ad modicum lumen iter magnum arripere nellet. Sed ista lux obscuratur, aduenientę maiori, sicut de die obscuratur quercus putrida, & noctiluca. Sic iam declarata scientia Theologica, quæ scientia Christi est, non deberent homines in aliarum scientiarum tenebris diutius remanere. In Esa. quingentesimoquinto. Quare appenditis argentum vestrum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Hoc dicitur illis, qui student in scientijs mundanis. Pro quarum acquisitione ad litéram argentum expendunt, & multum laborant. Sed verè hoc est fatuum, quia mentem non reficiunt, sed Theologia est verus panis de tritico absque fermento erroris. In huius panis fractione & expositione veri Discipuli cognoscunt Dominum. Panis iste cor hominis confirmat, unde de ista subdit Isaias: Emite absq; vlla commutatione vinum, & lac. Quia ista scientia inebriat mentem amore, & nutrit ut lac, sapore: quia non solum est scientia, sed uera sapientia a sapore dicta: Isaias inquit: Caupones tui miscueret vinum. Caupones siue tabernarij vinum scripturæ uendentes sunt Doctores Theologi, qui vinum miscent, quia insipidæ aquæ Philosophiæ iam admixta est tota ueritas Theologiæ. Et nota quod Lia lippa mundanas significat scientias, quæ sunt fœcundę in lucris temporalibus, Rachel decora facie Thologiam.

Scientia. H

Studium.

Theologia. Scriptura. Panis. I

Gen. 29. & 30.

Reuelatio

Ecclesi. decimoquarto. Aperti sunt thesauri, & euolauerunt nebulæ sicut aues. Thesauri tunc aperiuntur, quando in contemplatione nobis illuminatio secretorum infunditur. Tunc ad thesauros secretos ingrediamur, qui prius foris stetimus. Aperiuntur autem isti thesauri diuersimode, quidam enim post intimam compunctionem ascendunt ad sublimium penetrationem. Sicut Iob tertio. Antequam comederet ideſt ascenderet ad intimam animæ affectionem, & ueritatis cognitionem: quidam uero per meditationem: quia in eorum meditatione inexardescit ignis, hoc est in eorum meditatione incandescit flamma amoris, & lux veritatis: quidam per eruditionem, ut illi qui possunt subtiliter disserere, ad interrogata de ueritate respondere sine præmeditatione, quasi semper parati ad satisfactionem omni poscenti reddere rationem de ea, quæ in nobis est, fide, & spe: quidam per locutionem, ut cum de diuinis loquãtur loquendo eis multa aperiuntur. Hæc autem omnia per deuotionem efficiuntur: melius enim ad mysteriorum enodationem proficimus deuotione, quam inuestigatione. Bernardus: vnctio plusquam lectio docet Theologiam. Et Io. Vnctio eius docet nos de omnibus. Gregorius. Mox ut mentem tetigerit, docet, solumque tetigisse docuisse est: unde Dan. decimoquarto. Ingressus reuelat regi mysteria. Cogitationes enim & affectiones uoluntatęa, & intentiones nostras profundæ rimari, & proeis in oratione compungi, hoc est Dan. intus morari uel ingredi. Sed interiora & exteriora nostra secundum humanum modum pensare, hoc est Danielem exterius esse. Sed tam ista quam illa secundum diuinum iudicium æstimare, hoc est Danielem interius esse.

Iob 3.

Deuotio. Doctr. L

Io. 3.

Studens.

Exo. decimonono. Bestia si tetigerit montem lapidabitur. Vere bestia: quid enim refert inter hominem & bestiam, nisi quod cogitatio hominis reflectitur super se, non autem cognitio bruti? Cant. primo. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, ideſt anima, quæ es pulcherrima, quia ad imaginem Dei creata, egredere, & abi post uestigia gregum, quia, quæ per meditationem a se non reuertitur in quandam bestialitatem transformatur.

Bestia.

M

Crisolitus est lapis coloris aurei quibusdã scintillis ardentibus micans: quia ex dulcedine sacrę affectionis remanent quędam reliquię cogitationis tam succensę, quam serenę: unde formantur uerba dulcia, & ignita, cuius suauitatem, qui gustare nolunt eructare possunt. Cor enim calescens gratia feruida, & dulcis affectio consimiles effundit sermones. Conditi enim sunt sermones dulcore cœlesti, gratissimi, ignientes, sicut, & igniti, qui de illa intimę dulcedinis ubertate procedunt. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel, & fauum.

Crisolitus.

Verba. Locutio.

Psal. 118.

Altitudo scientię designatur in lapide prętioso, qui dicitur Crisopassus. Lapis iste habet stellulas aureas in colore purpureo. In stellulis aureis lumen scientiæ, in colore purpureo, ornatus uitæ,

Crisopassus.

Mysteria.

ut

A Eccl.38. vt lumen scientiæ condiat, & ornet honestatem vitæ: Iuxta illud Gemmulla carbunculi in ornamento auri. Iste est lapis, de quo. Zacha.3. Oculi septem in lapide vno. Quia vir doctus, & sapiens debet oculos suæ considerationis septemplicater voluere in Deum per rectam intentionem, in proximum ad ędificationem, & cōpassionem, in seipsum, vt exteriori fulgeant honestate, & interiori charitate. Presentia moderato per intelligentiam, præterita per memoriam, futura per prouidentiam. Huius lapis natura est quod in luce occultatur, in tenebris lucet, vnus & idem lapis est: tamen pro varietate aeris ita mutabilis, sicut aliquando vidi in magnete, quod in vno sui angulo attrahebat ferrum, in altero fugabat. Hæc est sapientia, & discretio prælati, qui nouit diuersas peccatorum facies considerare, & pro loco & tēpore, & qualitate subditorum mutabilem se reddere. Nam sicut eadem species medicinę non conuenit diuersis complexionibus; & infirmitatibus corporum, sic nec eadem medendi species conuenit diuersis erroribus, & defectibus animarum.

Oculus. Cōsidera Videre. Prudētia. Lapis. Prælatus. Correctio.

B

Vnde ille qui nutriendus est consolatione, nō est feriendus obiurgatione.

Heb.9. De doctore dicitur Erat area ex omni parte circumtecta auro id est doctor, in quo sunt thesauri sapientiæ, & scientiæ plenus puro, & vero dogmate.

Doctores aliōs regentes debent offerre aurum, thus, & myrrham. Aurum rutilans significat feruorē sapientiæ: thus subalbū lumē doctrinæ: mirrha viridis designat inmarcessibilitatem gratiæ: vt sic habeat bonus doctor veram sapientiam, claram doctrinam, & commendet Dei gratiam. De primo Hebre.9. Erat area ex omni parte, &c. Quę re supra. De secundo Exod.30. Præcepit Deus offerri thus lucidissimum id est dogma perspicuum. De tertio Can.5. Labia eius distillantia myrrham primam. Quia doctores, qui sunt labia Christi, debent distillare mundiciam, & gratiam Sed aurum sapientiæ efficitur obscurum per nubes opinionum. Tren.4. Quomodo obscuratum est aurum: ecce nubes opinionum, est mutatus color optimus, ecce succus verborum: dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium prælatorum, quantum ad relectionem veritatis ab antiquis fundatæ in capite omnium platearum, quia quot capita tot sententiæ. Thus efficit subfusum, quia minus est efficax in medicinis per inutilitatem aliarum scientiarum. Hiere. 6. Leges meas nō audierunt, verba mea proiecerunt. Vt quid mihi offerris thus de Sabba, & calamum suauem de terra longinqua? Sabba clamor; quia ad litteram tam contemnitur sacra scriptura, & assumitur clamosa, rixosa, & canina doctrina. Sic enim Apius philosophus forensem eloquentiam caninā facundiam appellat, & auditur tenuis molliſque medicina. In calamo suaue olēte designatur ea per quæ clungamur a vera scientia. Et hoc est, quod sequitur, de terra longinqua, quia inter mentem, & Deum ponimus medium, quasi interstitium temporalium. Mirrha efficitur iam non viridis, sed liuida, per virus inuidiæ, & falsitates occultarum suggestionum.

Doctor. prædicato. C

Clerici. Prælati. Studētes.

D

Can.6. Dilectus descendit ad areolam aromatum, id est ad scolas, vt lilia colligat, non arundines vacuas in scientijs philosophicis, non vrticas pungentes, & vrgentes in scientijs lucratiuis, non lactucus toxicatas in scientijs superstitiosis & dānatis: Sed lilia qui sunt flores suspensi in summitate hastilium suorum, candidi, & patuli cum quadam repræsentatione foliorum, sursum extendentea, de intimis suis, floſculum producentes scientiæ sunt theologicæ, & catholicæ: suspendentes apicem intelligentiæ in cognitione supernorum candidam reddentea animam sine macula ad Dei beneficia recipienda, & reflexa in se, vt sicut loquitur, sic uiuat, & ex intimis visceribus prodeant gemitus, & suspiria, quæ declarent in tali anima ignitissimum desiderium supernorum, & in talibus reficitur Christus, quia pascitur inter lilia.

Scientia. Scriptura. Lilium. Cognitio

E

Qui vult aquirere verā scientiam: quia in malcuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis, oportet quod habeat puritatem conscientiæ, honestatem vitę, vacet sapientię, corpus quiescat a vitijs, anima ocietur a cogitationibus noxijs, spiritus voluptetur scientię desiderijs, vt sicut apes succos florum colliguntur, quoa in fauos digerunt, & conuertunt, & commixta quadam suauitate spiritus proprietate melande conficiunt. Sic de multis noxia relinquentea, vtilia eligentes, quicquid legimus in virtutis vsum conuertamus, hoc etiam attendentes, ne cicutam pro mirtho legamus, loliū pro tritico. Vnde poeta: Qui legitis florea, & humi nascentia fragra, frigidius opium fugite, hic latet anguis in herba. Anguis dicitur, quia secundum sapientem non dantur venena, nisi melle circumlito. Sic etiam videmus sæpe dum rosa legitur, manus legentis seu colligentis vrtica pungitur: quia terra salutares herbas eademque nocentes nutrit, & vrticæ proxima sæpe est rosa. In quibuscunque ergo libris, aut scientija bona inueniantur, & vtilia accipienda sunt, mala vero vitanda, vt sicut capra discernit herbas, quibus ei vesci expedit, ab eis, quibus vesci non expedit, sic de multis sententijs illas debemus discernere, quæ sunt in salutem necessariæ, & aliaa respuere, quæ sunt curiosæ & noxiæ. Nam sicut in eodem prato capra inuenit bonam herbā, & ciconia lacertam: sic in agro scripturæ vnus inuenit vitam, & alius mortem. 2. Thimo:2. Stultas autem, & sine disciplina quæstiones deuita, iuuenilia desiderta fuge: Iuuenialia desiderta sunt quædam

Conscientia. Error. Liber. Scriptura.

F

G Quæstio. Superbia, Cognitio

dam elationes mentis, & præsumptiones: vnde quidam superbiunt quia quasdam quæstiones subtiles, & inutiles mouerunt. Sed sicut inflata facies claudit oculos corporis, ita elatio ista mentis oculos cordis, ut non uideat lumen ueritatis. Et quia sicut dicit Aug. in sermone de eclipsi solis. Multo facilius inuenit syderum conditorem humilis pietas, quã siderum ordinem superba curiositas: ideo studenti cuilibet dicitur: Inuentilia desideria fuge.

H Lux.

Cum veritas sit lux quædam spiritualis, illi filij lucis sunt, qui illam sapientiam quærunt, in qua lucem primam cognoscunt. Et in ista omnia aliat vnde qui ad illam accedit limpidius, cognoscit clarius: si enim quęratur a te de duob. circulis formatis in puluere, quis eorum est melius formatus, statim recurres ad rationem circuli, & illum melius formatum iudicas, cui magis competit ratio seu diffinitio circuli, vides in qua iudicas de circulis benè, & malè formatis: sic in mentibus nostris effulget radius diuinæ lucis. Ad quam si conuerteremur, illuminaremur. Non tantum ad discernendum verum a falso, sed & bonum a malo. Et iste est radius lucis, de quo loquitur Dionysius in epistola ad Titum: Cum templum & omnia per mentis excessus nullo inferiori retinaculo præpeditus transcenderis, ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus, tunc tandem sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ incomprehensibilitatis, sed filij tenebrarum assueti, & nutriti tenebris, & varijs scientijs magis delectantur in noctilucis, vt sunt squamæ piscium quercus putrida, & huiusmodi, quod in radio vere lucis. Ad quam si accedunt tremulis oculis & palpitante lumine offendunt & videtur motus luminis, cum potius sit motus tenebrarum fugientium lumen. Sicut dicit Hugo de sancto Victore in expositione Angelicæ Hierarhiæ, & probatur in perspectiua.

I Prælati. Scriptura.

Cum prælati sint rectores & directores animarum, magis est eis necessaria scientia diuinæ legis, quã humanæ: quia per artem naturalem non militatur, neque per artem militarem subalternatã, vt est ars factrix, sed per artem propriam, vt per artẽ militarem: ars autem principalis directiua animarum est sanctum euangelium, vetus est & nouum testamentum, verbo & exemplo monstratum, & hyius signum est: quia quando ecclesia per sanctos viros & theologos fuit gubernata, fuit ampliata & dilatata. Nunc autem quia data est in manus illorum qui legem Dei ignorant angustatur, & turpiter truncatur. Quarti Reg. 4. Non videbis ventum, nec pluuiam, & alueus replebitur aquis. Ventus afflictiuus, disputationũ pluuia, doctrina per doctorem acquisita. Videmus autem sæpe in viris spiritualibus, & deuotis, ꝙ nec scolas intrant, nec disputationib. vacãt, & replentur scientia spiritus sancti, cuius vnctio docet de omnibus a Matth. 24 Fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus super familiã suã, vt det illis, &c. Seruus propter humilitatem, qua Doctor & prædicator, qui debet inter alios præcellere, vt quicquid pingit calamo linguã, & incausto saluæ, humilitate sigillet, aliter faciet in antibus munitũ, sed nescio, si faciet in cordibus fructũ, incipit aũt a quæstione. Quis putas ais est fidelis, &c. Quia totũ exercitium multorũ est hodie in quæstionibus, vt quã diu viuatur, semper quæratur dispensator fidelis, vt pro modo, & capacitate auditorum formentur verba doctorũ, dicant apta nõ alta: quia qui moderatur linguã suã prudentissimus est, vt det illis triticum ideſt cibum, qui generat bonos humores, doctrinam scilicet quæ generat bonos mores, non lolium vel zizannia, quæ grauant stomachum, & inflammationes faciunt, & torliones, nec nutriunt scientias. s. superstitiosas & curiosas, quæ cũ labore discuntur, & nõ nutriunt Et sicut discipuli exeũtes ad sata, vellebant spicas, Matt. 12. ita nos capiamus & proferamus vtiliores scientias, vnde Antonius cuidam monacho studenti in philosophia dixit, & philosophũ non fecisti, & monachũ perdidisti. Baruc 3. Disce vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus, vt scias similiter, vbi sit longitudo vitæ, vbi sit lumen oculorũ & pax. Cum enim anima auertitur a sensibilibus, & conuertitur ad illam lucem incommutabilem, quæ irradiatur supermentẽ mutabilẽ, perfundit intellectũ veritate, & affectus inflãmatur charitate. Sicut Moyses ascendenti in montẽ, reuelauit dominus cuiusmodi tabernaculũ ædificaret, & quæ edicta populo proponeret: quia mẽti cõtemplatiuę reuelatur in contemplatione, qũo debeat viuere præparado Deo habitaculũ, & quid debeat docere erudiendo populum. Et de Ioseph qui fuit prudentissimus, dicitur cum exiret de terra Aegyptũ linguã, quam nõ nouerat, audinit. Tunc aũt Aegyptum eximus, cũ tẽporalium obliti, radios contemplationis in æternitate figimus, vbi tam ex diuina inspiratione, qnã ex angelica reuelatione, cęlestis sapientiæ secreta percipimus, quæ ante nesciebamus, sed infirmis, & mansuetis oculis odiosa est lux. Ideo cũ assurgere credimur in Deũ, palpitante lumine cito desilimus in tenebras mentium nostrarum, & quærimus sapientiam in foraminibus quaternorũ pelliũ ouinarũ. Baruc. 3. Filij Agar exquisierũt prudentiam, quæ de terra est, negociatores terræ, confabulatores prudentiæ, viam autem sapientiæ nescierunt. Confabulatores ait prudentiæ, tamen viã sapientiæ non intellexerunt, quia bene possumus habere ex scriptis facilitatem pronunciationis, nitorem sermonis, sed sine conuersione mentis ad Deũ, impossibile est venire in expositionẽ, & veritatẽ scripturarũ, & in abdita sacramẽtorũ. Exo. 23. Non sequaris turbam ad faciendũ malum, nec in

K Spiritus sanctus. Matt. 24. Prædicator.

Prædicator. Doctrina

L

M Contemplatio. Secreta. Reuelatio.

Baruc. 3. Scientia. Studẽtes.

Gratia.

Iudæo

A Iudæo plurimum acquiescés sententiæ vt a vero deuies. Turba quę deuiat a veritate, est multitudo scholarium, qui propter scientias sæculares cõtemnunt studium theologiæ: etsi aliqui studeant in theologia, magis studeant ad sciendum, quam ad sapiendum. Sed aliud est facilitatem oris, & nitorem habere sermonis, aliud verò venas, & medullas cœlestium intrare secretorum, & profundissima sacramenta puro cordis oculo contemplari, quod nec humana doctrina, nec eruditio sęcularis, sed sola puritas mentis, & illuminatio sancti spiritus obtinebit.

Iudæus. Scholaris.

Dicit Macrobius in principio libri Saturnaliorum, & sumitur de Seneca in fine epistolarum ad Lucillum, & ille idem hoc sumit de Virgilio, quod in acquirenda via sapientiæ, & scientiæ debemus apes imitari, quæ flores idoneos ad mel faciendũ eligunt, & quod afferunt per fauos digerunt, atque liquentia mella stipantur, & dulci distendunt nectare cellas, & varium succum in saporem vnũ

Apes. Scientia.

B quadam mixtura, & proprietate immutant spiritus. Sic & nos quod ex multis legimus utiliora debemus eligere, ordinare, & in unum saporem vi nostri ingenij commiscere, & sic commutare, ut si appareat vnde quid sumptum sit, aliud tamen quam illud vnde sumptum est appareat, plus verò nobis faciendum est: quia de multis sententijs illã, in qua salus nostra consistit, audire debemus, & de illa utiliores sententias eligere, & ordinare, & inter illas utiliores eas, quæ nobis timorem iudicij incutiunt semper considerare. Vnde ait Propheta: Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Notitiam veritatis impediunt affectiones, & contentiones: Effusa est contentio super principes, & errare fecit eos in inuio, & non in via. Effunditur contentio super principes, quia magistri in suis opinionibus, & scientijs sunt discordes: errant in via, quia offendunt in veritate manifesta: errant in inuio, qa discordias, & dissẽsiones suscitant, & tunc utrum mala sint quæ faciunt, uel nesciunt, vel forte dubitant. Quia sicut granum latet inter paleas, sic in clamoribus, & contentionibus latet veritas. Eccles. 43. Sol refulgens radijs suis obcæcat oculos: quia magnitudine sui luminis occultat stellas visui humano, quæ dicuntur oculi cœli. Vnde sol prælatum significat, qui & in se lucet per bonam conscientiam, & alijs refulget per bonam uitam: ita quod comparatione eius aliorum opera non reputant, sicut in lumine solis aliarum stellarum lumen, & operatio occultatur. 1. Mahab. 6. Refulsit sol in clipeos aureos & resplenduerunt montes ab eis. Talis enim debet esse uita prælati, ut eius comparatione populus merito grex dicatur. Sed iste sol eclipsim patitur, cum abiecta scientia veritatis quasi interposita luna, mutabilitate scilicet temporalium adhæret scientijs lucratiuis, in quibus communiter studeant hodie rectores animarum abiecta scientia scripturarum. Ioel tertio. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem. Et ideo non est mirum, si errores nascantur in eis, ubi sol nihil diffundit sui luminis. Vnde Sapiens in persona talium loquitur. Errauimus a via veritatis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis, & huius eclipsis causa est, eo quod, prælati nihil, aut parum conferunt bonis, & bene meritis, sed nepotulis, & amicorum carnalium filijs. Ortus est sol & congregati sunt. Sol est ortus, prælatus est creatus, & congregati sunt nepotes, & consanguinei, ut in uno episcopo tota uideatur episcopata progenies. Creatur alius prælatus, & statim suscitatur alia familia a priori, ac si non fuerint disparentes. Na. 3. Custodes tui quasi locustæ, & paruuli tui quasi locustæ locustarum, quæ confidunt in sæpibus in die frigoris: sol ortus est, & auolauerunt, & non est cognitus locus eorum, ubi fuerint. Vnde de eis dicitur Eccles. 44. Tripliciter sol exurens montes, radios igneos exsufflans. Ad litteram tripliciter sol montes exurit, dum nudat uirorem, dum digerit humorem, dum in montibus excitat inflammationem. Quod fit dum prælati auferunt a subditis lasciuiã, concupiscentiæ, nutriunt in bonis rorem gratiæ, excitant in feruorem per zelum vindictæ, & sic cessant subditorum culpæ. Apocalyp. 10. Facies Angeli, ut sol, & pedes eius tanquam columna ignis. Angeli enim superiores primo ex motu superferuido mouentur in Deum, quorum feruor non remittitur, nec declinat, sed ex illo amore inc cessabilẽ procedunt ad inferiores purgandos teigniendo eos sursum reducunt, & hoc est facies Angeli, vt sol, &c. Ignis enim habet naturam resilitiuam, qui inferius pascitur, & sursum mouetur. Sed feruor iste solis extinctus est in aliquibus per ocium, & torporem. Sol enim per motum suum excitat calorem, quia in quolibet puncto aeris inter secant se radij procedentes in partes diuersas. Ergo quies in prælatis, quia non visitant non corrigunt excessus, non exercent curationes. Causa est quia extinguitur feruor solis, quod significatur in Iacob, qui voluit requiescere post solis occasum. Et isti post feruorem charitatis extinctum, vnde iste sol, scilicet prælatus per carnalitatem obtegitur, ut non habeat decorem: per cupiditatem eclipsatur, ut non habeat splendorem: per ociositatem extinguitur, vt non habeat feruorem, per hipocrisis vanitatem, vt sic liceat loqui adnihilatur, vt non habeat uigorem. Circuibat populus & colligens manna frangebat mola, siue terebat in mortariolo, coquens in olla, & faciens ex ea tortulas saporis quasi panis oleacei. Circuit populus quærens prædicationem, & colligit manna per deuotionem, frangit mola per dictionem, & me-

Pfal. 106. Doctores

C

Eccl. 43. Sol Prælatus.

4. Mac. 6.

Plectus. Scientia.

D

Sap. 5. Eclipsis.

Prælatus. Pfal. 103.

E

Prælatus. Sol.

Prælati. Correctio

F

Prælati.

Gen. 28.

Sol. Prælatus.

Num. 11.

G ditationem, terit in mortario per cordis contritionem, coquit in olla per ignitum feruorem, facit ex eo tortulas per amaram satisfactionem, nã panis qui formatus ex oleo tortula dicitur quasi panis oleacei propter spiritualem delectationem. Dicit circuibat populus homines pauperes, & plebei hodie frequentant sermonea non litterati, non diuites, non prælati. Treno. quarto. Paruuli petierunt panem, &c. Similes enim sunt diuites, & litterati draconi, qui fugit in foueam & ibi se circumuoluit, ne sentiat odorem panteræ, quam animalia minuta sequuntur, quia ex eius odore sanantur, siquæ sunt pestes in eorum corporibus, homines enim pauperes frequentant ecclesias, & sermones diuites, & litterati fugiunt, & vadunt ad tractandum baratarias. Can. quinto. Oculi eius sicut columbæ super riuos aquarum, quæ lacte lotæ sunt, & residentiuxta fluenta plenissimę. Oculi ecclesiæ sunt doctores: oculi enim debent

H prouidere toti corpori, & cauere a periculis: quia sicut columbæ præuident in aquis vmbram accipitris, sic doctores, & litterati præuident tentationes, & pericula ecclesiæ in scripturis sacris residentis iuxta fluenta pessima, & lacte lotæ habentes lac doctrinæ simplicis, & fluenta plena in sensu morali, pleniora in allegorico, plenissima in anagogico. Residentes iuxta illum alueum plenissimum assidui, seduli, humiles, & quieti: hos autem oculos Diabolus nititur eruere, ut reddat cæcum totum corpus ecclesiæ. Sic enim coruus primo oculos impetit in cadauere, quòd figuratur 1. Reg. vndecimo. Vbi Naas per quem Diabolus figuratur, volebat Israelitis viris, scilicet Iabes Galaad eruere oculos dextros, & dimittere sinistros, & sic eis confœderari: volebat enim seruos Dei monoculos facere. Sciebat benè, quòd si essent monoculi, nõ possent Deo seruire in tabernaculi ministerio, siue in sacerdotali officio. Leui. 21.

I Si albuginem habens in oculo non accedat ad altare, quia maculatus: aut forte sciebat, quòd si dexter oculus esset erutus, sinister esset necessarius ad regendum clipeum, & sic populus non posset pugnare. Est quædam solicitudo vituperabilis in eis, qui dimittunt studium theologiæ, & cum magna solicitudine insistunt circa studium philosophiæ. Quod & sustinendum esset in sæcularibus non tamen in religiosis Nume. 16. Quemcunque elegerit dominus ipse erit sanctus, id est ipse apparebit sanctior cæteris. Sicut res dicitur fieri quando primo innotescit inde est, quod non eliguntur, sed reprobantur ibidem Chorę, qui interpretatur clamans, scholaris, scilicet vel clericus, cuius affectus est cupiditate infectus, qui audit scientias lucratiuas, & clamosas, nec Aaron magister inutilis scholaris, cuius intellectus per curiositatẽ excæcatus est. Nec Dathan, donec sufficiens, superbi, qui sibi uidentur sufficere, & omnes alios transcendere, quorum actus non sunt in sanctitate. Electus autem est solus Aaron. Numer. 17. Quem elegit dominus germinabit virga eius, &c. Nota tria fuisse in virga Aaron, virorem, florem, fructum: viror, qui pascit oculum est intellectus purgatus per scripturam illuminatus: flos puritatem habens est intellectus: fructus est bonũ opus. Quæ tria debent reperiri in bonis scholaribus. Gen. 20. Redde vxorem viro suo, quia Propheta est, & orabit pro te, & viues: si autem nolueris eã reddere, morte morieris tu, & omnia quę tua sunt. Intellectus videtur esse propheta: quia præuidet diuina consilia, cuius vxor est sapientia, & scientia diuina, cui adhærere debet inseparabili copula. Cum autem a carnali affectu ad sibi proficiendũ liber ingenium acuerit, quicquid meditabitur oratione dignum, & in tali primo erit, si uero abstrahatur, aut separetur intellectus ab ista vxore, quicquid agimus dignum est morte. Apoc. 2. Balaam docebat Balaac mittere scandalum coram filijs Israel, edere, & fornicari. Balaac elidens, Balaam populus uanus. Hi sunt doctores vani, qui docent carnem, qui elidit spiritum, ut se exerceat in gula, in luxuria, propter quod populus. Docere mulieres in ecclesia non permitto, neq; dominari in virum, sed esse in silentio. Mulieres homines carnales, & muliebres, & molles, qui allegant carnis fragilitatem, non spiritus virtutem. Vnde Deut. 20. Interficies in ore gladij Aethęnm, Amoręum, Cananęum, &c. ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas operati sunt dijs suis, & peccetis in dominum Deum vestrum. 1. Cor. 5. Epulemur non in fermento veteri, neque in fermento nequitiæ, sed in azimis sinceritatis, & ueritatis. Fermentũ veteris nequitiæ est error philosophiæ, & hæreticæ doctrinæ, quę reddit cor ad modum fermenti tumidum per elationem, non purum per veritatis cognitionem. Vnde Aug. in libro de fide ad Petrum: Infideles homines auribus volunt susurrare fidelium, non regula diuinę veritatis tradita, sed nequitia humani erroris iniuncta. Matt. 4. Assumpsit eum Diabolus, & statuit supra pinnaculum templi, &c. Vbi nota, quòd supra pinnaculum de superbia tentauit Christum: vnde Chrys. quia fere omnes doctores, & prælatos subuertit elatio, ideo magister veritatis permittit se assumi super pinnaculum, id est tecti fastigium, ubi est sedes doctorum, ut doceat eos tẽtari de uana gloria. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Quia cum homo sit compositus ex duplici substãtia corpore, & anima, sicut corpus habet suam refectionem in cibis corporalibus, sic anima in spiritualibus eius sunt ædificationis uerba, & sacræ scripturæ documenta, quę ex ore Dei procedunt hanc refectionẽ impedit carnalis esca: vnde Salomon cogitauit carnem suam abstrahere a vino, vt animam suam

transf-

Prædicatio. Diuites.

Scriptura. Oculus. Diabolus. Oculus.

Elsctus.

K Electus, Virga.

Scholaris

L Apoc. 2.

3

1. Thi. 2.

Doctor. Prædicator.

Error.

M

Doctor. Prædicator.

Prædicatio.

A
Eccl. 2. Dan. 1.

transferret ad ſapientiam. Tres pueri cauebant ſibi ab eſca regis, & impleti ſunt ſapientia. Tenta nos obſecro dicit Daniel, vt dentur nobis legumina ad veſcendum, & aqua ad bibendum. Sequitur: Pueris autem illis dedit dominus ſapientiam, & ſcientiam: quia venter pinguis ſenſum tenuem

2. Paral. 1. non generat. Dictum eſt Salomoni dormienti petenti ſapientiam, & ſcientiam, vt iudicare poſſet

Senſus. Claudio. Gen. 2. Somnus. Dormitio Gen. 28. 3. Reg. 19 Scholaris Can. 5.

populum. Sapientia, & ſcientia datę ſunt tibi. Salomon iſte in ſomno vigili ſapientiam petijt, & accepit. Somnus eſt quies animalium virtutum, cum intentione naturalium: quia ſopitis ſenſibus in vegetationem corporis natura efficatius operatur. Sic dormiuit Adam, cui rapto in exceſſu mentis facta eſt diuinitus reuelatio: ſic Abraham cum ſopor irruit ſuper eum facto ei certo iudicio: ſic Iacob videns Angelos aſcendentes, & deſcendentes. Sic Elias ſub iunipero; ſic ſcholaris petens ſapientiam non diffundatur ad exteriora, vt dicat

B

illud. Ego dormio & cor meum vigilat.

Gen. Clamauit populus ad Pharaonem alimenta petens. Vtique alimenta, quæ nutriant mentem non porcorum ſiliquas, quæ inflant uentrem, qualeſ ſunt ſcientiæ mundanæ, ſed ueritas ſcripturæ: quia omnis ſcriptura diuinitus inſpirata utilis

2. Thi. 3. eſt ad docendum, ad erudiendum; ad corripiendum, vt perfectus ſit homo Dei & ad omne opus bonum inſtructus, hoc debet peti a doctore in cuius figura Actu. 3. Quidam vir erat claudus ex vtero matris ſuæ, qui baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur ſpecioſa, vt peteret eleemoſynam ab introeuntibus in templum. Quia qui ſuam cognoſcit inſufficientiam quotidie ſacram ſcripturam ſcrutatur. Fideles doctores precibus ſuſcitat, vt accipiat veritatem, quaſi contra ſua vitia medicinam, quicquid legit, quicquid videt, quicquid audit, in ſenſum ſpiritua-

4 Reg 4. lem conuertit, vnde ſe reficit. Dixit Eliſæus ad Sunamitem, vade, & pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua non pauca, & ingredere, & claude oſtium tuum. Vaſa vacua ſunt libri gentilium, qui aliquando pie, & bona intentione leguntur, & oleum tunc deſuper a domino effunditur, quia ſpiritualis intelligentia inde elicitur Io.

C

Ioan. 4. 4. Dixit Ieſus mulieri. Si ſcires donum Dei, & quis eſt, qui dicit tibi da mihi bibere forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam viuam. Petit Ieſus potum, quando vult & Prædicatores, & Doctores inſtruant populum ſubditum, & nos ſi haberemus donum Dei, gratiam Spiritus ſancti, peteremus, vt daret nobis aquam viuam, id eſt ſapientiam, & ſcientiam veram ad alios inſtruendum. Aqua enim viua eſt, quæ fluit impetu de monte Libani, vel quę ortum, & radicem habet a magno mari, propter quod nō poteſt ſiccari, ſemper fluit, & nunquam deficit, ſcilicet ſapientia deſurſum deſcendens charitate cōdita, quæ ſemper proficit, & nunquam excidit, hæc maxime petenda eſt ad

D
Greg. Prædicatio.

muniendum populum: quia ante aduentum Antichriſti ſecundum Greg. 34. lib. Moral. doctrinæ ſacræ conticeſcent, & verbis prædicationis, & prædicatores Antichriſti ſeminabunt mendacia, habebit enim hipocritas, qui prædicabunt contra mores, ſapientes, qui contra fidem, potentes, & ſuperbos, qui ex nouitate ſuæ prædicationis dicent populo placentia, & aſſecurabunt eos in peccatis ſuis. Ionæ 4. Percuſſit ſol ſuper caput Ionæ, & æſtuabat, & petijt animæ ſuæ, vt moreretur. Quia quando radius diuini luminis attingit verticē intelligentiæ noſtræ, affectus æſtuat, inflammatus amore diuinæ bonitatis, intellectus illuminatur cognitione ueritatis: ſed quia inualeſcēte animalitate radius ille more fulguris, & cito prętereuntis intermicat: ideo & diſſipat, ideo petit anima, vt animalitas ſua tollatur, vt purius contempletur, & diutius delectetur. Can. 5. Peſſulum oſtij mei aperui dilecto meo; at ille iam declinauerat & tranſierat. Tunc declinat, cum veritati contemplandæ per ſpeciem deficis, cum tu afficeris vehementius & declinas ocius, atq; tranſierat velox trāſitus, ſed non parum violenter habet in tranſitu liquefactā relinquens animam: liquefacta eſt, quia creſcens, currens, clareſcens, creſcens virtute, deſiderio currens, veritate clareſcens. Eccleſ. decimoquinto.

E

Cibauit illum pane vitæ, & intellectus. Panis vitæ, & intellectus eſt verbum ſacræ ſcripturæ, & ſanctæ prædicationis: quia reficit in præſenti virtute intelligentiæ, & in futuro perducit ad vitā gloriæ, vel panis intellectus, quia erudit intellectū, & vitæ, quia ordinat ad vitam, & faciat affectum; intellectum notitia, affectum gratia. De primo Luc. 24. Cognouerunt Dominum in fractione panis. De ſecundo Mat. 4. Non in ſolo pane viuit homo. Iſte panis frequenter nobis apponitur, & magnam efficaciam haberet ſi bene maſticaretur per diligentem in uerbo prædicationis diſcuſſionem. Et ſecundo traijceretur in ventrem memoriæ per frequentem meditationem, dirigeretur per feruentem compunctionem, aſſimilaretur, & in ſubſtantiam conuerteretur per morum informationem, & vniretur per dilectionem. Sicut enim panis cor hominis confirmat, alioquin timendum eſt, ne ſit potius cauſa mortis quam vitæ, quod ſit cum audimus, & refici nolumus. Sicut enim panis, qui hominem nutrit, acipitrem interficit, & bonus cibus, vel potus ſanum reficit, infirmum interficit, vt dicitur in libro de moribus eccleſiæ. Iob 20. Panis eius in vtero eius vertetur in fel aſpidū intrinſecus, vel cum audiunt, vt detrahant prædicanti. Matth. 5. Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus. Difficile enim eſt proferre aptum, & gratum ad omnes ſermonem, maximè in tanta multitudine, ubi ætas mores, cōſuetudines, voluntates, variæ ſunt, ſicut ferientem multarum cordarum citharam, ita plectrum aptāte ſingulis, vt nuſquā ſonus alicuius offendat auditum.

F
Euchar.

Prædicatio. Panis. Cibus.

Prædicatio.

I

G

Eccl. 15. Aqua. Prædicatio.

ditum. Et ideo ex causa triplici periculum est in prædicantibus, aut ex sensu, aut ex verbo, aut ex auditu, aut enim nimis illuminatus est sensus, aut ad explanandum, non est sermo sufficiens, aut bene prolata oratio, etiam excipit auditus, ut dicit Greg. Eccles. 15. Aqua sapientiæ salutaris potauit

Eccl. 39.

illum. Verè aquæ sunt refectiones scripturæ Spiritus sancti, in quibus die ac nocte meditamur, pascimur, & potamus. In his enim quasi in quibusdam riuulis fons sapientiæ, qui oritur in medio Paradisi deriuatur foris, & in plateis aquas suas diuidit. Eccl. 39. Audite me diuini fructus, & quasi rosę plantatæ super riuos aquarum fructificatæ. Istæ sunt aquæ, quæ viuificant animam in utraq; ripa omne lignum pomiferum cuius lignum non defluit, nec fructus deficit sicut dicitur in Ezech. Quomodo enim deficeret: quia & si manifestè non pluat, vt sensibiliter influat, tamen occultè interius viuificat, & fecundat, radices affectionum

H

impinguat, & omnem statum inde informat, ut in ipso meditante, & legente, nec marcescat, nec defluat. Folium, id est uerbum leuiter, vel inaniter prolatum, nec aliquando vita desinst facere fructum. Qui vult veram Dei notitiam habere de-

Oculus.

bet oculos interiores a peccatorũ sordibus emundare. Nam sicut oculus exterior si purus, & sanus fuerit naturaliter sine doctrina, lucem materialem videbit: sic oculus interior purus sublata caligine peccatorum facillime intelligit etiam occulta mysteria scripturarum, non enim a Spiritu sancto, vt nobis obscuræ essent prolatæ sunt scripturæ, sed velamine peccatorum nostrorum obnubilante

Apoc. 3.

oculos cordium redduntur nobis obscuræ; ideo secundum consilium Io. Collirio lachrymarum inunge oculos tuos, ut uideas. Luc. 17. Si habueritis fidem dicetis huic arbori moro eradicare, & transplantare in mari, obediet vobis. Fructus mo-

I

ri albescit in floribus formatus rutilat, & rubescit, maturitate nigrescit, fructus eius cibus est pastorum, sicut sacra scriptura docet albedinem in puritate incorruptionis, rubedinem in asperitate mortificationis, nigredinem in assiduitate laboris, & actionis. Et est refectio prælatorum licet dicat. Exod. 10. quod deuorata est herba terræ a locustis, & quicquid pomorum, ideſt fructuũ in arboribus fuit, quia prælati, qui debent uacare sacræ scripturæ uacant ambitioni, & superbiæ, & scientiæ mundanæ, & ideo non potest ecclesia fructificare. Locusta salit & cadit, & ipsi ascendunt in altum per superbiam, & dignitatem, & cadunt in infimum per culpam, & pœnam: quia cum lucifero ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt usque ad abissos, anima eorum in malis tabescebat: turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sa-

Iud. 8.

pientia eorum deuorata est. Vnde de ipsis: Hi sunt nubes sine aqua, propositi scilicet super alios, sed sine aqua, quia siue scripturæ sapientia arbores autumnales infructuosæ, in autumno non debent flores oriri, sed fructus colligi: quia tales habent

K

Ioris solam apparentiam non fructus exuberantiam, bis mortuæ sibi, & proximis, interius propter defectum gratiæ, exterius propter defectum boni exempli, & actionis meritoriæ. De hac arbore sacræ scripturæ procedunt tami exempla viuendi, & vita gratiæ in præsenti, gloriæ in futuro. Leuit. 20. Vir siue mulier in quibus phitonicus siue diuinationis spiritus fuerit morte moriatur, lapidibus obruent eos. Isti sunt vacantes præstigijs, & artibus magicis, & uarijs speciebus mathematicæ reprobatæ, quæ omnia maleficia ex quadam pestifera familiaritate dæmonum, & hominum profluunt, & damnata sunt a sanctis patribus. Sæpe enim verum proferunt Dæmones intentione fallendi, sed veritas ait, si dixerint uobis, Ecclesia. & ita accident ne credatis eis. Muri ciuitatis Murus. sunt sacræ scripturæ, quos impugnat hæresis habens secum complices suos blasphemiam erroris,

L

quæ vult desuper transilire. Scissuram diuisionis, quæ vult desubtus murum subfodere. De impugnatione hæresis dicitur 1. Esdræ. 4. Nunciamus Regi, quoniam si ciuitas Ierusalem ædificata est, & muri eius instaurati possessionem ultra fluuiũ non habebis: illi, qui fluunt per fluxibiles delectationes, sunt possessio Diaboli: sed illi, qui sunt vltra fluuium, habent fidei soliditatem, sunt possessio Christi. De translatione murorum hoNeemiæ 4. rum Esdræ ædificent Iudæi dicit Thobias in persona Diaboli: Si ascenderit vulpes, transiliet murum eorum lapideum. Isti sunt homines, qui per subtilitatem intellectuum humanorum uolunt penetrare abdita mysteriorum diuinorum. Et accidit eis sicut Remo, qui transilit muros & capite est punitus, & nos uidemus ad litteram istos capite puniri, quia tandem infatuantur, quia transiliunt muros istos per blasphemiam erroris. De subfossione, quæ est per scissuram diuisionis. Genes. 49. Symeon, & leui Fratres vasa iniquitatis beilantia in consilium eorum non ueniat anima mea, in uoluntate sua suffoderunt murum. Sequitur: Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indignatio, quia grauis: quia tales ex indignatione & pertinacia facientes occulta consilia, rumpunt murum vnitatis per scissuram diuisionis. Hæretici sunt oues Diaboli maculosæ, de quibus dicitur Genes. 31. quòd oues Laban erant maculosorum uellerum, quia habent intellectum erroribus maculosum, & affectum malitijs deprauatum. Ipsi sunt vulpes dolosæ, de quibus in Cant. 2. Capite nobis vulpes paruulas, quæ de moliuntur vineas, id est sanctorum scripturas, in quibus inuenitur vinum euangelicum in nu-Iud. 15. ptijs Christi, & ecclesiæ propinatum. Isti sunt vulpes Sampsonis, quæ habent caudas, ideſt intentiones colligatas, vt comburent segetes scripturarum. Trecentæ sunt vulpes, quia hæretici erant contra Trinitatem, & contra triplicem legem na-

turæ

A turæ, ſcripturæ, gratiæ. Per caudas intellige fantaſias hæreticales. In cauda enim beſtiæ eſt impuritas, inſtabilitas, inferioritas: quia hæret terræ. 4. Reg. 25. Sophar probabat tyrones de populo terræ. Et dicitur. Ie. 52. quod iſte Sophar interpretatur diuidens, vt patet in glo. ibidem. Ad hoc ſpecialiter probat Diabolus, vt hominem per hæreſim a cætu fidelium diuidat. Vnde hæreſis græcè diuiſio. Tyrones enim ſunt noui milites, ſignificantes conuerſos ad dominum qui nouis blaſphemijs impetuntur, & maximè de fide, non quia noua tentatio deerat, ſed quia tunc non apparebat: hæretici diuidunt tunicam Chriſti inconſutilem, dum diuidunt veram fidem.

4 Reg. 4

Error.

Hæreſis figuratur in lepra, quæ eſt morbus contagioſus, & infectiuus, & ſecundum legem Leuit. 13. Debet eijci extra caſtra, & habere os contectũ, quia debet ſeparari ab alijs ſicut, ouis morbida, ne alios inficiat, & debet ei ſilentium imponi. Quædam autem hæreſis pertinet ad perſonæ ſingularis corruptionem, quædam vero ad aggregationem. Prima lepra eſt capitis, & barbæ, de qua Leui. 13. Vir ſiue mulier, in cuius capite vel barba germinauerit lepra, uidebit eos ſacerdos, & ſiquidem humilior fuerit locus reliqua, & capillus flauus ſolitò ſe ſubtilior contaminabit eos, quia lepra capitis ac barbæ eſt: lepra in capite, eſt error de Chriſto. In ſi de male ſcilicet ſentire de Deo, & de Chriſto. Nã Deus eſt caput Chriſti, & Chriſtus caput eſt corporis myſtici, & fides eſt caput animæ influens ſenſum. Barba autem perfectæ virilitatis in homine eſt indicium. Vnde per barbam virtus ſanctorum deſignatur: Sicut vnguentum in capite, quod deſcẽdit in barbã barbã Aaron: quia ſpiritus ſancti vnctio a Chriſti capite deſcendit in Apoſtolos, & uiros perfectos ergo qui vitam ſanctorum, uel doctrinam eorum blaſphemat leprã in capite, & barba portat. Quicunque ergo a communi fide defecerit, & a ueritate doctrinæ, quem prædicat vniuerſalis eccleſia, in iſto loco lepræ humilior carne reliqua apparet: quia error ipſius ſana fide credentium inferius iacet. Capillus etiam flauus eſt & ſolito ſubtilior: quia de ingenio præſumentes, ſubtiles habent imaginationes, uel cogitationes: & ſicut per nigredinem humilitas deſignatur, ita per albedinem ſuperbia per oppoſitum. Per colorem ergo flauum, qui appropinquat albedini, ſignificatur ſui fiducia, quæ appropinquat ſuperbiæ, & elationi: erant enim ex fiducia ſui ſubtilis ingenij. Hoc eſt quod dicitur: Vir ſiue mulier, &cætera. Si autem viderint locum maculæ æqualẽ vicinæ carni, hoc eſt ſi errorem obiectum deteſtentẽ, & fidem ac opinionem cõmunẽ de his, quæ tangunt fidem, proteſtẽtur, & capillum nigrũ. i. cognitionem auctoritatib. ſanctorum humiliter ſubiacẽtem, recludatur ſeptem diebus. Hoc eſt ammonitione, & doctrina prælatorum metas fidei legitimas tranſire prohibetur, donec ab errore quieſcat. In die ſeptima intuebitur quia diligenter aduertendum eſt, quod poſtq̃ fidẽ confitetur, & auctoritatib. ſanctorũ ſe ſubijcit, ne forte impietatẽ laudet in ſecreto, quã dãnauit in publico. Et ſi non creuerit macula. i. ſuſpitio erroris cõtra eum, radetur abſque loco maculæ. Raditur ergo caput, & barba eius, cum de diuinis tractare, proprio ſenſu non finitur: vnde Grego. Barbam radunt, qui ſibi de propriis viribus fiduciam ſubtrahunt, relinquitur ma culę locus, vt erroris ſui memoria habeatur, vt eius præſumptio retundatur, dum ſcandalum, quod genauit in eccleſia, videre compellitur. Recluditur etiam ſeptem diebus alijs, quod multi errorem præ timore pœnæ abnegauerunt, qui pertranſito timore ad euomendum priſtinum venenum redierunt. Sed quiſquis ad plenam fidei integritatem reducitur, ſicut de oris confeſſione, ita admonendus eſt de interiori fidei caſtitate: & quia his recluditur, dũ voce paſtoris, & ab impietatis profeſſione, & a ſenſus ſui deprauatione cohibetur. Quinta eſt lepra domus, ſignificans defectum fidei in cognitione, de qua Leuit. 14. Si fuerit plaga lepræ in ædibus, ibit cuius eſt domus nũcians ſacerdoti quaſi plaga lepræ videtur mihi eſſe in domo mea: vt ille præcipiat, ut effetant omnia de domo poſtquã ingrediatur eam, & videat utrum ipſa lepra ſit, ne immunda fiant omnia, quæ in domo ſunt. Domus hæc eccleſia, vel congregatio fidelium. Pſal. 78. Zelus domus tuæ comedit me. In quo innuitur quod fouere non debemus hæreticos, ne contaminemur ab eis, & peccatũ eorum abſcõdatur in eis. Nullus enim amicum ſuum, etiam nec ſeipſum contra ſalubris diſciplinæ remedium tueri debet. Si ſit autem ſpontanea peccati confeſſio, aut innocentiæ ſimplex oſtenſio; quia ſæpe reatus malorum regun tur per defenſores aliorum, ita vt non poſſint argui, neque corrigi: quia quando Behemot, ſicut ſcuta fuſilia eſt compactum ſquamis ſe præmentibus, & ſibi adhærentibus, ſpiraculum ſpiritus ſancti non incedit per eas, quia ſquamę ſunt obdurate, & coniunctę, qui cum diuiſi corrigi poterant, iuncti in iniquitate ſua pertinaciter perſeuerant. Ideo ſacerdos examinaturus lepram vaſa de domo eijcit: quia quoſcunque poteſt ab eorum ſocietate diſiungit. Bonum eſt enim, vt domus nuda remaneat, vt homines, qui ſuſpecti habentur, nullis patrocinijs fulciti aut rei, aut innoxij certa diſcuſſione appareant. Ideo efferuntur vaſa, ne corda aliorum per defenſionem fiant immunda. Translatio ſeptuaginta ſic dicit; Præcipiet ſacerdos detegere domum, & non florebit in omnem domum, quia reſilientes ab eorum communione, non afficientur morbi eiuſdem ſuſpitione. Præcipit etiam, ut ſi in parietibus diuerſus color apparuerit palloris, aut ruboris, et locus lepræ humilior ſuperficię reliqua quaſi adhuc de corruptione ipſius dubitari poſſit, tunc domus clauditur, ut illa ſeptenaria expectatione diſcutiatur, pallor in parietib, defectus

B

Lepra. Leui. 13.

Hæreſis. Error.

Pſal. 132.

Gratia. Spiritus ſanctus.

Fides. Eccleſiæ.

C

D

Fides. Hæreſis.

E

Obſtinatio.

F

eſt

G est caloris spiritus sancti in cordibus, & amissio caloris vitalis, hoc est supernæ dilectionis: vnde hæretici significantur per equum pallidum. Rubor ad eorum crudelitatem pertinet, vnde pallor in eis, qui est color hominis mortui, est charitas extincta. Rubor malitia accensa. Locus leprę reliqua superficie humilior est erroris eorum impietas, quæ ad fidei non occurrit integritatem, sed deprimit infra vniuersalem professionem, & ideo non adæquat superficiem. Claudituꝛ domus, cum interdicitur fidelibus, ne consentiant talibus, quia adimitur facultas ingrediendi excluſia, & progrediendi inclusis. Claudiꝛ septem diebus, quia prælatus expectat, vt illa multitudo a sua præsumptione quiescat. Si lepra creuerit, lapidea eruuntur, & extra ciuitatem in locum immundum proijciuntur. Crescit lepra cum post admonitionem sacerdotis augetur hæresis, & eruuntur lapides, in quibus lepra apparuit, quia separandi

H sunt Doctores ab eis, a quibus impium dogma processit, & in locum immundum proijciuntur, quia a communione fidelium separantur. Et domus intrinsecus raditur, quia quicquid falsitatis cordibus deceptis inhæsit, in eorum conscientijs delendum insinuatur: & rasura in locum proijcitur immundum, quia decernitur dogma illud a pietate, & veritate fidei extraneum, & alij lapides pro ablatis reponuntur, & domus linitur alio luto, quia quærendi sunt alij Doctores, qui illos imbuant veritatis documento.

De mundatione primæ leprę, scilicet erroris in persona singulari, quæ fit per confessionem publi-

Ad Tit. 3. cæ veritatis Apostolus. Omnia munda, mundis, coinquinatis autem & infidelibus, nihil est mundum, Sed inquinatę sunt eorum mens, & conscientia: confitentur se nosse Deum, factis autem negant: tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam, & formam habe sanorum verbo-

I rum, ut scilicet fidem catholicam, quam profiteris ore, confirmes opere: non habeas simulationem in vita, & granum infectionis sub lingua, sicut porcus leprosus, & sic mundatur lepra capitis, & barbę in Catholicæ fidei professione.

De mundatione secundæ leprę scilicet domus, siue erroris Collegij siue multitudinis, quæ fit per

Gen. 35. Religio. Societas. vitationem infectiuę familiaritatis. Iacob conuocata omni domo suą, ait: abijcite Deos, qui in medio nostri sunt, & mundamini, & mutate vestra uestimenta: surgite, & ascendamus in Bethel. Volebat Iacob quod sui separarentur ab idololatris, & infidelibus, & mutarent vestimenta, id est relinquerent peregrina documenta, sicut raditur domus leprosa, & linitur alia terra. Vnde Nume.

Num. 33. 33. Cum transieritis Iordanem, dispergite cunctos habitatores terræ illius, confringite vitulos, & statuas comminuite, & omnia excelsa vastate mundantes terram, & omnes habitantes in ea.

Hæresis. Et hoc est quod præcipitur in Leuitico, quod lapides destituantur, & alij reponantur. Et sic mundatur lepra domus per separationem ab infidelibus

K 1. Corinth. 6. Exite de medio eorum, & separamini dicit dominus, & immundum ne tetigeritis, hoc

Eccl. 13. est infidelibus ne consentiatis: quia qui tetigerit picem conquinabitur ab ea: ex tactu enim mortuorum fit homo immundus secundum legem,

Eucharis. nec poterat comedere de sanctificatis, nisi prius lauasset carnem suam aqua, & Sol occubuisset, id est nisi prius carnem mortificasset in pœnitentia, & deferbuisset prius voluntas ad malum inflammata.

Scriptura sacra est hydria farinæ, & similę: quia continet doctrinam absque omni furfure erroris. Et est lecitus olei, quia continet doctrinā

Leuit. 12. 3. Reg. 7. Scriptura. medicatiuam, illuminatiuam, conditiuam: Nec hydria farinæ deficiet; nec lecitus olei minuetur. Quia nunquam prædicatio verbi Dei deficiet vsque in idiem, qua daturus est dominus pluuiam

Prædicatio. Oleum. L gloriæ super terram. Hiere. 2. Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & fodierunt sibi cisternas, quę continere non valent aquas. Isti sunt, qui fodiendo cum magno labore, & expensis quærunt

Scientia. Aqua. aquas turbidas, insipidas, de cisternis librorū Philosophiæ, & dimittunt fontes hortorum, puteum aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano diuinitatis, quæ hauriuntur cum gaudio de fontibus Saluatoris sacræ scripturæ.

Et nota contra illos qui sciunt, & alios docere nolunt. Eccles. 55. Et hoc est figuratum per Manna: quod reseruatum vltra tempus deputatum computrescebat. Exod. 16. Contra Dan.

Exo. 16. Dan. 12. Docere. Proper. & Ezech. 12. 12. Qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates. Et Prouer. 5. Deriuentur fontes tui foris, & in plateis fontes tui.

Et nota de studio Philosophiæ. Ezech. 1. Cum descripsisset animalia quattuor, & supereminens firmamentum, & sedem, & sedētem, eius aspectus

Mobile à lumbis vsque sursum, quasi species ignis in circuitu Throni, & velut arcus cum fuerit in nube in

Philosophia. Psal. 18. die pluuiæ, &c. Firmamentum sacra scriptura. Psal. 18. Opera manuum eius annunciat firmamentū. Quattuor animalia, figuram comprehendunt quattuor partium Philosophiæ, quæ multum conferunt ad studium sacræ scripturæ: vnde dicitur ipsum firmamentum imminere super caput animalium: ostenduntur autē ibi quattuor facies, hominis, bouis, leonis, & desuper facies aquilæ. Facies leonis figurat Mathematicam, quia propter fortitudinem, & certitudinem demonstrationis in modum leonis nullam habet formidinē deceptionis, uel erroris. Habet enim non opinionē, sed scientiam, quę est sine formidine alterius partis: Vnde in modū leonis fortissimi bestiarū. Ad nullius obijcientis pauebit occursum. Leo rugiet, quia non timebit? Mathematicus arguet, quis non formidabit? Facies hoīs figurā gerit Philosophię moralis, quæ mores, & actus hominū ordinat, & gubernat,

A bernat, ad quã pertinet notitia iuris canonici,& ciuilis. Facies bouis figuratphiloſophiã naturalẽ, quia eſt aĩal deputatũ cultui terræ. Qđ inter oĩa aĩalia magis hẽt de materialitate: ſic philoſophia naturalis vomere inueſtigationis materiã excolit, generationis, & corruptionis naturaliũ. Hinc eſt qđ prohibetur in lege, non arabis in boue, & aſino. In aſino rudi ingenium impertectũ in ſcientijs triuialib. Grammatica, Logica, Rhetorica. In boue: ingeniũ philoſophiæ naturaliter arare. i. in ueſtigare prohibetur copula aſini ad bouem, hoc eſt rudij ingenij ad ſcientiam naturalem. Rudis eſt, quia inde poſſet peruenire error. Sic ergo tres facies inferiores deſignãt tres philoſophiæ partes, Mathematicæ, quæ eſt in neceſſarijs, Moralis, quę eſt in probabilibus, Naturalis, quæ eſt in vtriſq;. Per faciem aquilæ deſuper deſignatur Methaphiſica, quæ in modum aquilæ ingenium reddit acutũ, & cæteras dirigit, & rectificat ſuper iſta quattuor animalia eminet firmamentũ, quia ſuper oẽs præcellit, & tranſcendit philoſophiæ ſtudiũ: vnde non eſt arguendum aliarũ ſcientiarum, & philoſophiæ ſtudium, dummodo fiat bona intẽtione, & nimis non inſiſtatur ibi: immo timendum eſt; ne illud accidat, quod figuratur 1. Reg. 13. Porro faber ferrarius non erat in Iſrael, cauebant autem Philiſtijm, ne fortè facerent Hebræi gladium, aut lanceã. Fabri ferrarij ſunt Doctores Philoſophi, qui influxibiles, & indomabiles dubitationes extendunt, & in modum gladiorum ingenia acuũt, & quaſi lanceis ſplendentib. rationibus acutis de longe feriunt. Cautela ergo Philiſtinorum. i. Dæmonum eſt, diſſipare ſtudium philoſophiæ, quia nolunt ꝙ Hebræi id eſt Chriſtiani maximè religioſi habeant acutum ingenium ſuper firmamentum ſacræ ſcripturæ, ne poſſent hæreticos connincere. Iudic. 5. Stellæ manentes in ordine, & curſu ſuo aduerſus, Ziſaram pugnauerũt. Quia nõ ſolum ſcripturarum autoritatibus, ſed etiam Phiſicis rationib. pugnandum eſt contra Ziſaram. i. cõtra hæreticos, interprætatur. n. excludens gaudiũ. Quod aũt dicit in ordine, nota ꝙ nõ dẽt philoſophia addiſci; niſi vt meli⁹ addiſcat Theologia. In curſu dicit, quia nullus dẽt ibi diu ſtudere, aut ſtudiũ figere, ſed quaſi currẽdo ad Theologiã ꝓperare Neemię 1. Diſſipatus eſt murus &c. Muri eccleſiæ dicuntur Doctores, & prędicatores, qui debẽt defendere eccleſiam contra hoſtes. Cant. vlti. Si murus eſt. In Cedro boni odoris ſignificatur fragrantia bonæ opinionis. Diſſipatur ergo murus, aut cum aliud dicitur, aut cum aliud agitur. Rom. 2. Qui prædicas non furandum, furaris: aut cum ſuſpectæ opiniones a Doctoribus aſſeruntur. Et nota de expoſitoribus ſacræ ſcripturæ, & eius Doctoribus: quia deſignantur per paſtores Iſaac. Gen. 26. Qui foderunt quattuor puteos, ſed de duobus contenderunt cum paſtoribus Gerare. Primus puteus dictus eſt calumnia, ſecundus inimicitia, tertius abundantia, quartus latitudo, Iſaac paſtores ſunt Chriſti Doctores, & prędicatores: puteos fodiunt, cum ſcripturas exponunt, & aquas ſalutaris ſapientiæ in eis quærunt, ut inueniant aqnam vitæ. Quattuor putei, quattuor modi ſcripturam exponendi.

Phiioſophia. Doctores. Philoſophi. B C Hæretici Philoſophi. Prædicatio. D Scriptura expoſitio. E F

Primo per naturales rationes, & quia talibus rationibus Iudæi, & hæretici contradicunt, vocatur iſte puteus, ideſt iſte exponendi modus calumnia. Secundus per exempla, & quia ſuper exẽpla etiam rixantur; ideo uocatur inimicitia, tertius per antoritates irrefragabiles, quibus contradicere non poſſunt: ideo vocatur latitudo: Quartus per rationes fidei Theologicas, hic vocatur abundantia. Si enim vſque ad foſſionem huiuſmodi putei Doctor, & prædicator peruenire poſſit, aquis ſapientiæ ſalutaris, indeficienter, abundabit. Sicut dicit beatus Petrus: parati reddere rationem omni poſcenti de ea, quæ in nobis eſt fide, & ſpe. Vel iſti quattuor putei appropriantur ad illos quattuor modos vulgatos exponendi ſcripturã hiſtoricè allegoricè anagogicè, & tropologicè. Et no. contra illos qui magis volunt ſtudere, & audire Phiſica, & curioſa, quam Theologiã. 4. Regum 18. Vbi legitur quòd Rapſaces miſſus a Rege Aſſyriorum, &c. Sequitur, precamur ut loquaris nobis Syriacè. Siquidem intelligimus hanc linguam &c. Per Rapſacem intelligitur prædicator, & Doctor, quia a rege cœli mittitur ad impugnandas munitiones peccatorum. Sed clerici, & laici curioſi precantur prædicatores, ut loquantur eis Siriacè id eſt eleuata, & alta lingua & difficilia ne ſimplices intelligant. Sed vtinam reſponderent prædicantes, numquid ad vos me miſit, &cæt. Per ſtercus, & vrinam peccata deſignantur. Ioelis 2. Computtuerunt iumenta in ſtercore ſuo. Iſta comeduntur & bibunt, dum fętor peccati incipit ſentiri, & deteſtari. Apoc. 8. Tertius Angelus tuba cecinit, & cecidit de cœlo ſtella magna ardens quaſi facula, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum, & nomen ſtellę dicitur abſinthium, & multi homines mortui ſunt de aquis quia amare factæ ſunt. Attendendum, quòd tuba primi Angeli excitauit ad bellum contra ſæuitiam tyrannorum. Tuba ſecundi Angeli contra perfidiã hæreticorum, tuba tertij Angeli contra fallaciam Phiſicorum: Nolite, ait Apoſtolus, decipi per gloriã, & inanẽ fallaciã. Colo. 2. Mundana philoſophia dicitur ſtella, ꝓp curioſitatem intelligentiæ. Magna propter faſtuoſitatem, excellentiæ, uel eloquentię. Facula ardens propter quæſtuoſitatem concupiſcentiæ. Stella de cœlo cadit, cũ ratio vna phiſica primæ veritati firmiter, & ſimpliciter non aſſentit, & de veritate fidei rationẽ quærit. Cum ſecundum Gregorium Fides non hẽat meritum, cui humana ratio prębet experimentum. Nomen aũt ſtellæ dicitur abſinthium. Hom. 16.

G Cuius amaritudine obtenebrescit sensus cognitionis, refrigescit virtus discretionis, obstupescit gustus deuotionis. Cadit aût in tertiam partem fluminum: quidam. n. credentium assentiunt veritati catholicæ humiliter, & officiosè, quidã inq̃runt fideliter, & studiosè, quidam peruertunt nequiter, & curiosè, seu maliciosè. Et hæc tertia pars infidelitatis absinthio toxicatur, hæc ẽt cadit in fontes aquarum, quibus infectis turbatur ordo scientiarum, siccatur origo gratiarum, & inde scaturit doctrina errorum. Vnde merito sequitur, q̃ multi moriũtur ex aquarum amaritudine, cadentes a veritate, ruentes a charitate, peccãtes infidelitate. Hæc est septima stella, quam magi malefici hodie contemplantur, quæ eos non ducit ad Christum, sed præcipitat in infernũ. Sap. 7. Dicitur in persona boni prælati. Lætatus sum in omnib. qm̃ antecedebatur me ista sapientia, & ignorabã qm̃ omniũ bonorum mater est, quam sine fictione di

H dici hoc dicitur de sciẽtia sacræ scripturæ. Dr̃ aût sacra scripturæ omniũ bonorũ mater: quia continet duodenariũ articulorũ, denarium præceptorum, ternarium consiliorum, septenariũ donorũ, virtuũ, & vitiorum: vitiorum ad detestandum, petitionũ ad impetrandum, sacr̃orum ad curandum, virtutũ ad ornandũ, honorum ad expediendum, beatitudinum ad perficiendũ, pietatis operum ad exhibendum. Hæc oĩa liber vitæ, & testm̃ altissimi, & agnitio veritatis. Eccl. 24 Ista oĩa dẽt scire curatus explicitè, & subditis explicare. Malach. 2. Legem ex ore eius requirent, quia Angelus Dñi exercituum est, super quẽ locum Hieronymus ad sacerdotes pertinet disciplina, interrogatum rñdere de lege, qui si in cæteris diligentem, in sapiẽtia scripturæ negligentẽ se esse ostendat, frustra se iactat de dignitate, cuius opera non exibunt. Tali .n. dicitur, quia tu sciẽtiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Sed proh dolor hodie filij, Agar. i. aduenæ ab ecclesia exquisie

I runt prudentiã, quæ de terra est. Oẽs quidem currunt ad iura, ad medicinã, & ad scientias lucratiuas, dimittentes, & contemnentes sacram scripturam. Vnde viã sapientiæ nescierunt: & quia non habuerunt sapientiã, perierunt p̃p suã insipientiã. Baruch. 3. Et no. q̃ sacra scriptura est murus ecclesiæ. Cant. ult. Ego murus. Murus iste habet pro lapidib. efficaciã duodecim articulorũ, qđ figuratum est Iosue 4. Dum duodecim Principes, i.

Iosue 4. Apostoli tulerunt duodecim lapides. i. duodecim fidei articulos de Iordanis aluco. i. de scripturæ aluco, & fluuio, vbi posita sunt castra, i. fundamẽta ecclesię. Pro cemento vero hẽt cõem duorũ testõrum veritatẽ. Esa. Inter duos muros foderunt sibi cisternas. i. doctrinã. Sequitur Cant. vlt. Ego murus, & vbera mea sicut turris. Ista vbera sunt prædicationis, & sacræ scripturæ in duob. testis quasi in duob. vberib. documenta: vbera distillantia cœlicũ sapotẽ, dũ promittũt prẽmia. Cant. 1. Memores uberũ tuorũ, sup̃ vinũ, redolẽtia viuificũ odorẽ dum suadent honesta. Meliora sunt vbera tua fragrantia vini optimi. Incutientia dñi timorem dum eminantur supplicia. Fasciculus myrrhę dilectus meus, inter ubera mea commorabitur. Vel duo vbera præcepta, & consilia. Cant. 7. Duo vbera tua, sicut duo gemelli capreæ. Sunt aunt sicut turris Dauid p̃p Doctorum, & prædicatorum constantiã. Cant. 4. Sicut turris Dauid collũ tuũ, quæ ędificata est, mille clipei pendẽt ex ea. Hęc turris dr̃ ad vitã inferiorũ custodiẽdã & speculandã, ad fidẽ credentiũ defendendã, ad versutiam infideliũ propellendã. Huius turris sacræ scripturæ p̃ pugnacula sunt p̃ sniarũ irrefragabiliũ argumẽta, miraculorum infallibilium experientia, Sanctorũ martyrum exempla. Hũc murũ dissipant præsumptuosi garrulatores, indiscreti, & ignorantes: vnde hodie vociferantib. sacerdotib. muri Hiericho corruerunt. Hiericho ecclesia, muri scriptura, sacerdotes vociferãtes Doctores, falsa, & inutilia dog-

L matizantes. Iosue 6. Si lex veritatis esset in ore nostro sicut in ore Eliæ. Eccles. 48. Tunc sicut verbum Eliæ, quòd sicut facula ardebat, sic uirtus veritatis uerbi nostri arderet in nobis deliderio, igniret eloquio, lucęret exemplo. Sed hodie dici potest illud 4. Reg. 2. secundum aliam litteram. Vbi est uerbum Eliæ etiam nunc; quòd una quadriga est intelligentia, quatuor rotæ eius sunt ingenium, studium, contemplatio, reuelatio. Trahitur duobus equis, sapientia, & scientia; Auriga fides, vel quadriga ista est sacra scriptura &c. Veritas vno modo se habet: ideo dum a Doctoribus concorditer quæritur, dum concorditer discitur, & concorditer docetur, de facili, & citius inuenitur. Vnde in signum concordiæ, quæ dẽt inter Doctores esse, præcepit Dominus. Exo. 25. Facies duos Cherubin aureos, & productiles respicientes se mutuo versis vultib. ad propiciatoriumt quia mutuo debent conuertere oculum intellectus ad veritatem, non ad uoluntatẽ: & Num. 10. Fac tibi duas tubas argenteas. Cherubin interpretatur plenus sapientiæ vel scientiæ. Vult ergo dñs fieri duos Cherubin, ut per hoc significetur concors inquisitio, & concors prædicatio ueritatis inter Doctores, qui mutuo se respiciãt oculo recto, non obliquo, non inuido, non iniquo. Qui enim respiciunt se oculo inuido, sequuntur voluntatẽ, & vanitatem, & nunquam inueniunt ueritatem. Respiciant ergo se mutuo; concorditer inquirendo, disputando, docendo, prædicando versis vultibus ad propiciatoriũ, non auersis, non peruersis. Si. n. loquamur de inquisitione ueritatis in tota rerum uniuersitate, uel in qualibet facultate semper dum aliqui concorditer quærunt, discũt, determinãt, prędicãt, tũc veritas inquiritur, & inuenit, & est signum, q̃ tales sunt inquisitores ueritatis: ideo dicit Aug. 12. de Trinitate. Quisquis hæc audit, uel legit, vbi pariter certus est, pergat mecum,

ubi

K

Turris.

Scriptura, Fides.

Eliæ. Prædicatio uerbũ.

Quadriga Rota.

Veritas.

Doctores

Tuba.

M

Cõcordia

Augustin.

A Doctores

ybi pariter hæsitat, quærat mecum, ubi errorem suum recognoscit, redeat ad me, ubi mecum reuocet me, ingrediamur simul charitatis uiam, tendentes ad eum, de quo dictum est: Quære faciē eius semper. Puto q̄ si ueritas tales haberet inquisitores paueiores haberet contradictores. Debent etiam doctores quasi tubæ concorditer docere, concorditer prædicare. Vnde dicit August. super Io. Duę tubæ vno flato sancti Spiritus afflāte, vnde reducit sonum: cum autem unum sonum nō reddunt, signum est quòd a Spiritu sancto afflatę non sunt. Curiositas in acquisitione scientiæ est vitanda; ad hac enim inducit Diabolus: vnde dixit primis parentibus: Eritis sicut dij scientes bonum, & malum, & unde uoluerunt indebitę scientiā acquirere, lumen cognitionis amisertunt. Aug. in prologo de doctrina Christiana, in principio; Omnis res quę dando non deficit, dum habetur, & non datur, nōdum hr̄: habenti enim. i. cum benignitate utenti, dabitur, & abundabit, atq; accumulabit, q̄ dedit illi. Etenim septem erant illi panes antequam inciperent dari esurientibus, quod ubi fieri cæpit, cophinos, & sportas, satiatis tot milibus hominum, impleuerunt. Item in prologo ejusdem libri contra illos, qui dicunt orando non dari notitiam scripturarū: Antonius vir sanctus monachus Aegyptius sine ulla scientia literarum. scripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuisse, & prudenter cogitando intellexisse, prædicatur. Seruusq; barbarus Christianus, ut a grauissimis fideq; dignissimis personis accepimus, qui ab homine literas non didicerat triduanis precibus impetrauit, ut sibi reuelaretur plena notitia scripturarum, ut etiam codicem sibi oblatum stupentibus, qui aderant legendo percurreret. Item ibidem contra illos, qui dicunt non debere addiscere ab homine, sed semper orare. Et contra illos qui se reputant scientes, & a simplicibus nolunt addiscere: Cogita Apostolum Paulum, licet diuina, & cœlesti uoce prostratum, & instructum, ad hominem tamen missum esse, ut sacramenta perciperet, & ecclesiæ copularetur. Et Centurionē Cornelium, quamuis exauditas orationes eius, & eleemosynas rescriptas: Angelus enim nuncia-
uerit Petro, tamen traditur imbuendo aquā ut nō solum sacramenta perciperet, sed etiam quid credendum, quid sperandum, quid diligendū esset, audiret. Et certe spadonem illum, qui Esaiā prophetam legens, non intelligebat, neq; Apostolus ad Angelum misit, neque. n. per Angelum id, qđ non intelligebat, expositione aūt diuinitus in mē te sine hominis ministerio, reuelatum est, sed potius suggestione diuina missus est ad eum sedituq; cum eo Philippus, qui nouerat Esaiam eiq; humanis uerbis, & lingua, q̄ in scriptura illa rectum erat, aperuit. Nonne cum ad Moysem Dominus loquebatur; & tamen consilium regendi, atq; administrandi tā magna populi a socero suo Ietro alienigena. s. homine, & maxime prouidus, & minime superbus accepit. ¶ Et nota contra illos qui dicunt non esse licitum Religiosis studere in Philosophia, ex secundo de doctrina Christiana: Sicut Aegyptij non solum idola habebant, & onera grauia quę populus Israel detestaretur, & fugeret, sed et uasa atq; ornamenta de auro, & argento, & vestem, quæ ille populus exiens de Aegypto sibi potius tanquam ad usum meliorem clanculo vendicauit, non auctoritate propria, sed iussu Dei ipsis Aegyptijs nescientes accommodantibus, eas quibus non bene utebantur; sic doctrinæ omnes gentilium non solum simulata, & superstitiosa figmenta habent, quæ vnusquisq; nostrum dux Christo de societate gentilium exiens abominari debet, atq; deuitare: sed etiam liberales disciplinas usui veritatis aptatores, quæ quidem morum præcepta utilissima continent de ipso uno Deo colendo, nonnulla uera inueniuntur apud eos, quæ tanquam aurum, & argentum, q̄ non ipsi instituerint, sed de quibusdā quasi metallis diuinę prouidentię, quæ vbiq; infusa est cruerunt.

B

C

D Philosophia.

E

F

G

H

De dilectione fraterna.

IOseph gerit typum viri Religiosi; & Christiani, non enim vindictam de fratribus, qui eum vendiderant expetijt, sed iniuriam condonauit, & bona, q̄ malis eis reddidit. ¶ Et habemus Christi exemplum qui pro crucifixoribus orauit, & quotidie nobis iniurias remittit. Et eius documenta, orate ait pro persequentibus & calumniantibus uos, & in oratione Dominica: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et in Matt. 18. De seruo cui dimisit omne debitum, & illum, qui conseruo noluit remittere, iussit poni in carcerē. Mat. 13. Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo, dum autem dormirent homines uenit inimicus, & superseminauit zizaniam. Homo iste Christus est, ager ecclesia, & religio sancta: Bonum semē virtutes, & charitas, a qua sicut a semine, & radice procedunt rami, & fructus bonorum operū, inimicus homo est detractor, & qui seminat inter fratres discordias, quem Deus detestatur: quia ex suo corrupto semine procedunt rixę, cōtentiones, & infinita mala. Seminat autem iste inimicus dormientibus hominibus, quando. s. prælati sunt negligentes ad corrigendum tales, vel quia tales creduntur simplices, & quasi dormientes. Luc. 15. Gauisus est pater super filio prodigo reuertenti, epulari, ait, & gaudere oportebat, quia frater tuus perierat, & inuentus est: quia gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Quære de ista materia in tabula de detractione. Seminantes discordias, diuidunt tunicam Christi inconsutilem, quod crucifixores facere noluerunt. Nota quomodo debemus iniurias remittere in illa parabola: Si offers munus tuum ad altare,

Vide fol. 27.7.61.

Ecclesia. Religio.

Diabolus. Detractor

G & ibi recordatus fueris quia habet frater tuus &c.
Matt.5. Relinque munus tuum, & vade prius reconciliari fratri tuo &c. Et in eodem de seruo cui dimisit dominus talenta. Serue nequam omne debitum dimisi tibi, qm̃ rogasti me: nonne oportuit misereri cõserui tui, sicut & ego misertus sum tui &c. de concordia fratrum quæ designatur in duobus Cherubin & in duabus tubis, Quære sup. fol. 21. In Exod. 25. & in libro, Nume. 10.

De Desperatione.

DE Desperatione, obdurationc, impœnitentia, & malitia, quære in tabula de consuetudine peccandi. fol. 57. Item nota de Iuda qui desperauit, & de Cain, qui dixit: Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear, cum tamen debuit dicere: Maior est misericordia tua, quam iniquitas mea, sicut dixit filius prodigus, qui misericordiam inuenit: Quære de hoc fol. 2. Item Dan. 7. Bestia quarta terribilis atq; mirabilis fortis nimis, dentes ferreos habebat, conterens. comminuens, & reliqua pedibus suis conculcans. Ista bestia cui nullum nomen imponitur in scriptura, est perseuerandi in peccato uoluntas iniqua, & obstinata. Huic nullum nomen imponitur, quia hoc peccatum omne malum complectitur. De hac bestia dicitur, q̃ erat terribilis, mirabilis, fortis, q̃ comedebat, comminuebat, cõculcabat, hoc est enim cor durum, de quo dicit Sapiẽs, q̃ male habebit in nouissimo. Cor obduratum, & obstinatum cor Pharaonis: quia nec prædicatione concutitur, nec timore Dei aut inferni corrigitur, nec amore cœlestis patriæ emollitur; est mirabilis ferocitate, quia nõ est leo, nec aliquod animal, quin timore pœnæ a persecutione aspectibilis retrahatur: sed hodie sunt multi indurati, & obstinati, nec Dei sententiam irrefragabilem formidantes, nec mortis incertam horam cogitantes, nec inferni pœnam interminabilem formidantes: hæc I est ferocitas plus quam bestialis, quia Diabolica. Non solum hæc bestia est fortis malignitate, sed etiam terribilis deformitate, quia tales dæmonibus sunt conformes: timeo q̃ multæ sunt tales bestiæ, quia etsi ex aliqua consuetudine, vel timore seruili aliquando veniunt ad confessionem indurati, tamen in peccato peccandi propositum non dimittunt; quia homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, bestia factus homo. Hæc bestia deuorat bona naturalia, comminuit dona gratuita, conculcat
Psal. 48. Bestia. præmia ęterna. Ista bestia insurgit in Deum cornu despectionis: impetit proximum cornu persecutionis, perfodit seipsum cornu desperationis. Deum odit animo, blasphemat verbo, abnegat facto: persecutio proximum lędit, denigrando famam, depredando substantiam, iniuriando personam, obligatur consuetudine, obseratur ingratitudine, obstirmatur impœnitudine. Fertur autem hæc bestia decem habere cornua, quibus subuertuntur decem præcepta. Richardus autem super Danielem assignat tria cornua huius bestię contra Deum: per arrogantiam, ait, impugnatur bonitas Dei, per excellentiam veritas Dei, per cõtumaciam potestas Dei. Contumcaia est, quando Deum præcipientem despicit, & minantem contemnit. Assignat etiam tria contra seipsum, videlicet mentis obligationem, mentis obdurationem, mentis effięnationem. Quatuor autem assignat contra proximum, maxime contra superiores, quos imperit cornibus sicut inferiores cõculcat pedibus, uidelicet cornu ambitionis, cum dedignatur obedire, cornu obiectionis, cum cõnatur resistere, cornu deiectionis, cum insidiatur desistere, cornu elationis, cum insidiatur desistere, cornu elationis, cum tã machinatur sibi subijcere. ¶ Et nota, quod malitiosi figurantur per serpentem a domino maledictum. in Gen. 3. Quære 38. b.

K
Superbia.
Maliciosus.

De Ecclesia.

VIdi ciuitatem sanctam Ierusalẽ descendentẽ de cœlo. Hoc dicitur de ecclesia militante, quę ordinata est ad exemplar triumphantis, & vt de Moysi præcipitur fieri tabernaculum ad instar illius, q̃ eidem in monte monstratum est. Hęc conformitas maxime in tribus apparet. s. quo ad munditiam, concordiam, reuerentiam: sunt enim ciues supernę ciuitatis. Mundi corde in se concordes, inter se reuerentes ei, qui præest super se. Dicitur ergo ecclesia ciuitas propter vnitatem multiformitatem: quia in ea est vniuersitas ciuium; nam de omni secta, de omni sexu, de omni conditione congregantur in ecclesia: nõ fictin Synagoga, quæ solum congregabat Hæbreos: nõ alios populos; ideo sacramenta ecclesiæ sunt cõmunia omni statui, omni sexui, omni ætate, vt patet in baptismo non sic circuncisio. In ista ergo ciuitate est uniuersitas ciuium, vnanimitas cordium uniformitas actuum in communi perceptione sacramentorum. Dicitur sancta, propter honestatem, M & puritatem; sine terra dicitur Ierusalem propter fidei claritatem, & ueritatem, dicitur noua cõtra Synagogæ uetustatem; descendens de cœlo, p̃p illius conformitatem. ¶ Habet autem hæc ciuitas artificem Christum, fideles pro lapidibus, charitatem pro cemento. Act. 4. Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. Et Act. 2. Erant habitantes Ierusalem Iudæi viri religiosi; tanta enim erat religio in primitiua ecclesia, vt dicit Cassianus q̃ talis erat tunc omnis ecclesia, quales nunc paucos in cœnobijs inuenire difficile est. Esa. 54. Sternam Ierusalem per ordinẽ lapides tuos, & fundabo te in Saphiris: ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos. Certe lapides sternebantur in Ierusalem ordinibus suis, quando digni ponebantur in officijs. Fundabatur ecclesia in Saphiris, quia informabatur, decorabatur, nutriebatur,

Apo. 21. Romana Ecclesia. Religio. Exo. 25. L
Ciues. Ciuitas.
Synagoga. Sacramenta.

batur,sustentabatur ecclesia ab eis, qui cœlestis & principalis erant cõuersationis. Lapides erant in propugnaculis,quia ab eis,qui niriditate fidei coruscabant,quos nulla fuscabat persecutio, descendebant, & portæ erant in lapides sculptos, quia illi,qui ostendebant factis, quod prædicabant uerbis,alios introducebãt ad uitã. Iosue 10. Vocauit Moyses, oẽs uiros Israel, & ait ad principes exercitus,qui secũ erant: Ite,& ponite pedes super colla regũ istorum,sola.n. Romana ecclesia oĩum fideliũ est magistra, cui obedire dẽt oĩs populus,siue sæcularis,siue ecclesiasticus. De ecclesiastico non est dubiũ,de sæculari scriptum est. Vocate Aman,ut Hester obediat uoluntati. Vnde ait rex Ioseph in persona dñi Papæ: Tu eris super domũ meã,& ad tui oris imperiũ cunctus obediet populus: unde de dño Papa quantũ ad utrumq; gladiũ dr̃ in Ps. 104. Constituit eũ dñm domus,quantũ ad gladiũ spũalem: Et principem oĩs possessionis suæ: quantũ ad brachiũ sæculare,quod est secundus gladius. Ecce duo gladij hic,satis est,ait: & brachiũ sæculare debet se regere per brachiũ spũale. Vnde hr̃ in Deut. Princeps monebit manum ad imperium summi Pontificis. Et in Isa. In illa die erunt ciuitates in terra Aegypti,ciuitas solis uocabitur una. Quatuor ciuitates,quatuor sunt ecclesiæ Patriarchales, sed ciuitas solis, q̃ est caput fons luminis fidei,& hẽt principatũ super oẽs fideles, sicut Sol super oẽs Stellas, illa est una,& sola, Romana. s. ecclesia. ¶ Et merito Romana ecclesia dr̃ ciuitas non Lunæ defectibilis,ut fuit Synagoga,sed solis,quia ad modũ solis in ipsa est fons, & fundamentũ splendoris,quantũ ad fidei ueritatem,uigoris,q̃tum ad sacrorum ptãtem, quorũ uirtute oẽ opus meritorium generat̃,& oẽ genus gratię dispensat̃,& oĩs culpa relaxatur: uel fons uigoris quantum ad plenitudinẽ auctoritatis. Hest. 2. Fecit rex regnare Hester in loco Vasti, & iussit conuiuiũ præparari. Pro cõiunctione,& nuptijs Hester, Assuerus, qui interpretat̃ beatitudo Dei filius, Hester, quæ interpretat̃ præparata in tpe ecclesia,reiecta Vasti. i. Synagoga, desponsata est ecclesia, cõuiuiũ magnum factum est septem diebus. i. toto tpe omni populo, ĩ quo ipsæ Christus datur in cibũ,& eius sanguis in potũ,& uariantur fercula sacrorum. 3. Reg. 5. Præcepit Salomon ut tollerent lapides grandes pretiosos in fundamento templi,& quadrarent eos. Lapides grandes uirtute,& pretiosi charitate fuerunt Patriarchæ, Prophetę,& Apostoli tribulatione multiplici quadrati, in quorum fide. i. ecclesia nos sumus fundati. Eph. 2. Superædificati suprafundamentum Apostolorũ. Sicut in cythara ex diuersitate cordarum fit uniformis modulatio ad cõcentum,& in ouili Iacob albi,& nigri agni,& uarijae diuersi coloris: ita sunt in ecclesia diuersi ordines, & status ad manifestandum decorem eius,& isti pauperes, illi diuites, isti clerici, illi laici, isti laborant cum Martha, illi uacant cum Maria. Nã qui dixit laboramus manibus nostris, ne grauaret nouiter conuersos, ipse dixit: Exerce te ad pietatẽ: sic sunt in cœlo uariæ Stellæ. Mat. 15. Simile est regnum cẽlorum sagenæ missæ in mari,& ex oĩ genere piscium congreganti. Sagena ecclesia, quæ in mare mittitur, dum fides Christi per oẽs mundi partes prædicatur,& dilatatur. Ex omni genere piscium congregat, quia de omni parte mundi, de omni gẽte, de omni natione ad Christum conuertuntur. Cum uero sagena impleta fuerit, cũ numerus electorum cõpletus fuerit, bonos eligunt in uasis. i. in diuersis mansionibus cœli ponunt̃, malos aũt foras mittent in tenebras exteriores. Gen. 29. Lya erat lippis oculis,& Rachel uenusta facie. In Lya figuratur Synagoga, quia Iudæi oĩa faciebant, ut haberẽt delicias carnales, & terrenas possessiones: in Rachele ecclesia figuratur, quia ecclesia totã intentionem in Deũ dirigit, & ipsum oĩum suorum operum finẽ constituit. Exo. 25. Facies candelabrum de auro mundissimo,& Hastille eius,& calamos, scyphos, sperulas,& lilia ex ipso procedẽtia. Aurum pertinet ad fortitudinẽ materiæ, Hastille ad rectitudinẽ staturę, calami ad dispõnem figurę, scyphi, sperulæ, & lilia ad pulchritudinẽ formæ. Candelabrum ergo ecclesiæ est de auro mundissimo, quia tota est ex charitate inchoata, & fundata, quæ dr̃ aurum p p. ualorẽ, splendorẽ, incorruptionem, pondus, amorem ductilem p obedientiã,& humilitatem. Hoc aũt candelabrũ est in duplici pede, in fide Trinitatis fundatum: Hastile est fidei rectitudo, spe eleuatum, claro lumine fidei illustratum, distinctio calamorũ, perfectio uirtutum p p senarij perfectionem; Quia septem sunt dies operabiles. Cõtinentia scyphorum, efficacia sacramentorum, quia in eis uera, & refectiua gratia continetur. Ornatus sperularum: decor beatitudinum, p p figurę spheric̃ perfectionem. Speciositas liliorum, uarietas donorum p p mundiciæ candorem, fragrantiæ odorẽ, medicinæ ualorem. Esa. 39. Ostendit eis cellam aromatum, aurum,& argentum, pigmẽta uaria, unguenta quoq;. In his uerbis domus ecclesiæ multiformitate uirtutum ostẽdit abundare, aromata redolent, aurum refulget, argentum sonat, pigmentum delectat, unguentum sanat. Sic in ecclesia, fama redolet, charitas fulget, ueritas sonat, deuotio delectat, sacramentum sanat. Hæc est domus, quam sapientia Dei ædificauit sibi & excidit in ea columnas septem. Quia septem sacramenta, septem Spiritus sancti dona, septem uirtutes tres Theologicas, & quatuor Cardinales. Apocal. 5. Vidi sedentis in dextera librum scriptum intus, & foris &c. Iob 31. Librum scribebat ipse &c. Dextera, in qua est liber militantis ecclesię est fides. Psal. 89. Dexteram

Prędicator.

Ecclesia Romana. Papa.

Papa.

Candelabrum.

Ecclesia.

Sacramentaꝛ

Domus.

Domus.

G Libri. tuam notam fac mihi. Iste liber est scriptus intus cõsolationibus, foris tribulationibus, & hẽt septem sigilla, scilicet septẽ articulos pertinentes ad Christi humanitatẽ, incarnationẽ natiuitatẽ passionẽ, resurrectionẽ, descensum ad inferos, ascensionẽ, aduentũ ad iudiciũ. Incarnatio fuit figurata in Samsone: natiuitas in Isaac, passio in Abel, resurrectio in filio viduæ, descensus in Sãsone, ascensio in Enoch, aduentus ad iudicium Gen. 9. Incarnatio fuit prophetata Esa. 7. Ecce virgo concipiet. Natiuitas Esa. 9. Paruulus natus est nobis: Passio Esa. 53. Sicut ouis ad occisionem, &c. Ascensio Zach. 9. Tu vero in sanguine testamenti tui eduxisti: Resurrectio Oseæ 6. Viuificauit nos post duos dies. Ascensio in Ps. Ascendit super Cherubin. Aduentus ad iudiciũ Esa. 3. Stat ad iudicandum dominus. Malac. 2. Ecce uenit dicit dominus exercituum. Vel septẽ sigilla libri ecclesiæ sunt septem sacramenta: Apoc. 12. Signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius & in capite corona stellarũ duodecim. Vbi describit ecclesia quantum ad incendium charitatis, cum dicit: Signum magnum: quantũ ad dominium terrenũ: luna sub pedibus eius: quantum ad imperiũ auctoritatis, in capite eius corona stellarũ duodecim: quantum ad conceptũ fœcunditatis: Habens in utero. Istud est signũ æternitatis: nã ecclesia militans quasi quoddam vestigiũ repræsentat triumphantem, Mulier aũt hoc describit amicta sole quantũ ad incendiũ charitatis, & istud incendiũ debet ardere in corde, fulgere in ore, feruere in operatione. Eccl. 43. Triplicitẽr sol exurẽs montes, & luna sub pedibus eius. Hoc est oĩs terrenitas. Est. n. triplex, terrenitas, uanitas superbiæ, vilitas luxurię, cupiditas auaritię, quę oĩa debent esse sub pedibus vitorum ecclesiasticorũ, uel luna. i. oĩs potestas talis sub pedibus ecclesiæ. Sibi. n. dicitur; Constitui te super gentes, & super regna, vt euellas, & destruas, dissipes, & plantes. ¶ Vel luna sub pedibus Christi est ecclesia quæ a Christo illuminatur uelut a Sole Luna. Eccl. 50. Quasi Luna plena in diebus suis lucet. Hæc Luna aliqñ obscuratur, & eclipsatur uanitate superbiæ. Hæc cõuertitur in sanguinẽ, per utilitatem luxurię, fit tota sanguis p̃p cupiditatem auaritiæ. In capite eius. i. in principio ecclesiæ corona stellarum duodecim. i. duodecim Apostoli qui in principio ecclesię fuerũt. Luc. 6. Vocat discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis. Isti. n. sunt duodecim margaritæ, de quibus hr̃ Apoc. 20. in quibus fundata est ecclesia. Eph. 2. Superædificati supet fundamentũ Apostolorum &c. Vel in capite eius corona stellarũ duodecim, i. duodecim articuli fidei, in quibus consistit ecclesia. Iosue 4. Præcepit Iosue, ut tollerent duodecim lapides. Vel duodecim Stellæ. quibus est coronata ecclesia, sunt duodecim gaudia, quæ hẽt ecclesiæ non in re, sed in spe, quorũ duo ortum hñt a Deo, quę sunt visio humanitatis, & diuinitatis Io. 16. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deũ verum, & quẽ misisti Iesum Christũ. duo de loco. s. spaciositas. Ps. 25. Domine dilexi decorẽ domus tuæ: duo de consortio, s. Angelorũ, & hoĩum, duo a seipso. s. fælicitas corporis, & aiæ, duo a mundo, s. formositas, & stabilitas, duo ab inferno. s. euasio tormentorum, inclusio reproborũ, habens in utero. s. gratiarũ copiã carismatũ, & bonorũ voluntatũ, & percutiens. s. filios spũales clamabat per doctores, & pdicatores, & pastores: clamauerunt. n. prædicãdo, iciunando, otando, Apoc. 21. Ecce tabernaculũ Dei cũ hominibus, hoc est militans ecclesia, in qua Deus habitat singulariter per gram, & personaliter siue præsentialiter in sacro. Vobiscũ, ait, sum usq; ad consummationem sæculi. In hoc tabernaculo inuenitur fœdus reconciliationis. Exo. 33. Oĩs populus, q̃ habebat gradus ministrationis. Nume. 3. Applica tribũ Leui: eultus exultationis Ps. Circuiui, & immolaui in tabernaculo eius hostiã: fructus visitationis, Exo. 25. Faciẽtq; mihi sanctuariũ. De ecclesia dr̃ Apoc. 21. Ipsa ciuitas aurũ mũdũ simile uitro mũdo. Quia aurũ dr̃ p̃p ualorẽ, ciuitatis p̃p ordinationẽ, & officiorũ uarietatem. Sed modo possumus dicere, q̃ videns Iesus ciuitatẽ fleuit sup illã, quia continue in Ierusalẽ uendit, & crucifigitur Christus. Ps. 3. Vidi traditionẽ in ciuitate. Vitrũ dr̃ p̃p paruitatẽ ad recipiendũ fidei, & diuini luminis claritatem. ¶ Et Apoc. 21. Claritas Dei illuminabit eã, & lucerna eius est agnus. Et ibidẽ. Ostẽdit mihi fluuiũ aquę uiuæ &c. Quod intelligitur de fluuio gratię, qui fluit per alueũ sacrorum ad medium ciuitatis ecclesię. Ecclesia figuratur per templũ sub Esdra, & Neemia fundatum, & reædificatum, fuit aũt templum ecclesiæ in angustia fundatum, in concordia ædificatum, in abundantia ornatũ, in lętitia purificatũ. De primo Esdr. 3. Fundato templo Dominica cæmentarijs, steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis. In tuba nota angustiã, & sonum prædicationis; fundata fuit ecclesia cemento confecto ex sanguine martyrum, & fabulo mortificationis confessorum, & calce virginum. Eph. Superædificati &c. Hoc fundamentum nititur euertere carnis concupiscentia. Psal. 78. Deus uenerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam. ¶ Isti faciunt de templo Dei templum Dagon. 1. Reg. 5. qui interpretatur pisces, & significat iram, & inuidiam. Naum. 2. Portæ fluuiorum apertæ sunt per concupiscentiam, & templum ad solum dirutum est per discordiam, miles captiuus abductus est per ignorantiam, & ancillæ gementes, & murmurantes in cordibus suis per inuidiam.

Iudic. 13. Gen. 21. Gen 4. 4. Reg. 4. Iudic. 16. Gen. 5.

H Apoc. 12. Ecclesia.

Terrenitas.

I

Apostoli. duodecim Lucæ 6. Apoc. 20. Ephe. 2.

Iosue. 4. Stellę gaudia beatitudo.

K

Tabernaculum. Templũ. Religio.

Ciuitas.

Gratia.

Templũ

M

Prælati. Prædicatio. Ecclesia. Fundamẽtum.

1. Reg. 1. Naum. 2.

A uidiam. Vnde qui viderunt statum primitiuæ ecclesiæ, & modernæ flere possunt. 1. Esdræ. 3. Seniores, qui uiderant templum prius, quòd erat in oculis eorum, flebant voce magna.

Item de statu ecclesiæ quære in tabula de prælatis, & de religione. Hier. 30. Aedificabitur ciuitas in excelso, & templum iuxta ordinem suum fundabitur. Ciuitas ecclesia valde in excelso est fundata, quia potestatis plenitudine est dotata: vel in excelso propter contemplationem diuinorum, & contemptum terrenorum. Cœlũ sursum, & terra deorsum: nam ciues eius dicunt, nostra conuersatio in cœlis est. Templum autem secundum ordinem suum, fundatur, dum gradus obedientiæ inter inferiores, & superiores seruatur ab infimo prælato, vsque ad vicarium Christi de cuius fide non est dubitandum, nec de eius potestate disputandum, sed ei reuerenter est in omnibus obediendum. In cuius fi-

B gura Symeon Oniæ filius sacerdos magnus. i. audenter obediens in diebus suis sustulit domũ, ab ipso altitudo templi fundata est. Eccl. 50. Vi-

Ciuitas. Ecclesia. dens Iesus ciuitatem, fleuit super illam. Ciuitas ista, quam Deus inhabitat præsentialiter, singulariter est ecclesia militans: hæc habet fidẽ Christi pro fundamento, virtutes pro ornamento, scripturam pro munimento, sacramenta pro alimento, fluminis. n. impetus lætificat ciuitatem Dei. Hier. 2. Dedi te in ciuitatẽ. De ista dicitur: Fundamenta eius in montibus sanctis, diligit dominus portas Syon super omnia tabernacula Iacob: glorioſa dicta sunt de te, ciuitas Dei. Hæc est illa ciuitas parua, quam vir sapiens liberauit per humilitatem suam. Eccl. 9. Sed hodie huius ciuitatis fundamentum euertit vanitas ostensio-

Prælati. nis. Esa. 34. Attrita est ciuitas uanitatis: ornamentum polluit voluptas delectationis. Esa. 13. Erit Babilon illa ciuitas inclyta: munimentum elidit error infidelitatis, & curiositatis, fastuositatis. Esa. 27. Ciuitas munita desolata alimenta

C subtrahit siccitas indeuotionis. ps. 55. Famẽ patientur, & circuibunt ciuitatem, prævaluit hodie fames. Psal. 54. Vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate: vnde de ista videtur hodie completum illud Ezec. 24. Væ ciuitati sanguinum, vnde flet Dominus super istam. Hier. 33. Abscõdam faciem meam a ciuitate hac propter malitiam. Et sic recedente Deo, sedet sola ciuitas plena populo, princeps prouinciarum. s. ec-

Ecclesia Romana. clesia Romana, facta est sub tributo. Treno. 1. in sola Christi ecclesia est salus, iuxta illud Iob 5. Est autem Ierosolimis probatica piscina, in quam descendebat Angelus, mouebat aquam, sanabatur infirmus. Quære sup. fol. 3. a. Item 25. b. Item 25. a. de ecclesia intelligitur illud Esa. 62. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes; æternus Dei filius, splendor patris & figura, sponsam ecclesiam, cuius sponsalia per carnis contubernium, arra fluentis a latere sanguinis confirmauit, dulciter alloquitur in his verbis sub metaphora ciuitatis quietæ respectu ciuium munitæ hostium respectu, ordinatæ quantum ad dominium, quod ecclesiæ Christi sponsę optime conuenit. Est enim ecclesia quieta respectu filiorum obedientium, munita respectu aduersariorum resistentium; ordinata respectu prælatorum regentium. Primum probat voca-

Ierusalẽ. buli sensus Ierusalem, id est, visio pacis, munitionem murorum ambitus, cũ addit muros tuos: ordinem custodum gradus, cum subdit custodes: quamuis autem Ierusalem aliquando in sensu historico dicitur metropolis regia in sensu tropologico fidelis anima, in sensu allegorico militans ecclesia, in sensu anagogico cœlestis patria: quia illa, quæ sursum est Ierusalem, libera est, quæ est mater nostra. Ieruſalem autem accepta pro ecclesia habet custodes suorum

E murorum angelos, vt dicit glossa super prædictum verbum. Esai. Est autem istius Ierusa-

Murus. lem triplex murus, sacræ Scripturæ veritas contra perfidiam hæreticorum, iurisdictionis ecclesiæ auctoritas contra cõtumaciam subditorum; secularis brachij potestas contra violẽtiam persecutorum. Primus ergo murus huius ciuitatis est sacra Scriptura, quære supra fol. 81. a. b. In can. Secundus murus est iurisdictionis ecclesiæ auctoritas, quæ est in vicario Christi propter plenitudinem potestatis, & antemurale quantum ad sollicitudinem curę pastoralis, vnde habet ciuitas ecclesiæ fortitudinem. Esa. 26. Vrbs fortitudinis nostræ Syon, saluator ponitur in ea murus, & antemurale. Sicut enim sensus a capite transfunditur in membris, sic a Christo, & eius Vicario, vt a muro, & antemurale deriuatur auctoritas in prælatis: vnde in ipso residet plenitudo potestatis ad totius ecclesiæ dispositionem. Hunc murum hodie dissipat

Iudex. F peruersitas in exequendis iudicijs, temeritas in proferendis sententijs, pusillanimitas in corrigendis uicijs, cupiditas in recipiendis donarijs. Tertius murus est sæcularis potestas: ad

Prælati. Murus. Princeps. sæcularem enim potestatem spectat ecclesię defensio in aduersis. Hi enim sunt duo gladij, quos Deus dicit sufficere ad libertatem ecclesiæ conseruandam, & defendendam. Luc. 22. Vnde Esai. 60. Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos, & reges ministrabunt tibi, quod ad litteram uerum est. Hunc murum dissipant hodie multi principes, qui cum deberent ecclesiam defendere, conantur bona eius diripere, & eam violenter opprimere sponsam Christi, vt venalem prosternere; vnde completum est hodie id, quod dicitur ad principes Ezech. 13. Non ascendistis ex aduerso, nec posuistis vos murum pro domo Israel vnde potest ecclesia dicere illud Iob 19. Quasi rupto muro,

G & aperta ianua irruerunt super me: muros ergo Ierusalem, id est, ecclesiæ destruxit Nabusardam: intelligitur propheta, alieni iudicij, i. diabolus, non possunt reædificari nisi per Neemiam consolatorem id est, Christum. Clamet ergo ecclesia cum propheta dicens: Benigne fac domine in bona voluntate tua, vt ædificentur muri Ierusalem.

Custodes. Gradus. Ecclesia. Circa tertium est sciendum, quod ecclesia habet tres gradus custodum. s. doctorum sapientiæ hi stant super murum sacræ Scripturæ, prælatorum vigilantiam, hi stant super murum iurisdictionis ecclesiæ, propugnatorum diligentiam, hi stant super murum secularis potentiæ. Custodes ergo in muro sacræ Scripturę sunt doctores, qui habent uerbo informare, exemplo ædificare, veritatem constanter Euangelizare, vitia obiurgare, quia si non euangelizauerint, væ illis est. 1. Cor. 10. Non quærentes vtilitatem propriá, non commẽdationem vanam, sed Dei gloriam, & utilitatem fraternam. Sed multi sunt hodie, qui non euangelizant, sed prædicationẽ carnali mercede maculant, quibus dicitur Hie. 31. Quia erit dies, in qua clamabunt custodes Samariæ quærentes mollitiem vestimentorum. Samaria interpretatur lana, & in monte Effraym quærentes ingluuiem ciborum. Effraym interpretatur fertilitas: Tales sunt, qui timore, vel amore iustitia palpant, fabulas prædicant, ad risum prouocant, corda non vulnerãt, vulgarem famam sibi vendicant: Posuerunt in cœlum os suum, & hoc prædicando, & lingua eorum transiuit in terra, lauta comedendo, & temporalia quærendo: vnde stupor, & mirabilia hodie facta sunt in terra, Prophetæ prophetabant mendacium, & Sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Hier. 5. Custodes in secundo muro ecclesiasticæ iurisdictionis sunt prælati. Nec. 7. Posui custodes de habitantibus Ierusalem singulos per uices suas. i. ordinaui prælatos in ecclesia secundum gradus, & dignitates suas. Qualiter autẽ uigilent super custodias suas quęre. Esa. 21. Custos quid de nocte, qualiter informas ambulantes in nocte ignorantiæ? qualiter supportas in nocte angustiæ, & penuriæ? Respondere possunt illud Can. 1. Posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodiui. Immo de talibus conquæritur Prouer. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam stulti viri, & ecce totum repleuerunt urticæ, operuerunt superficiem eius spinæ, & macheria lapidum destructa erat. Vrtica pruritus uoluptatis, spinæ fluctus cupiditatis, ruina macheriæ actus uoluntatis: vrit urtica castitatem, pũgit spina paupertatem, ruit macheria, quia nulla est correctio, uel disciplina. Sic custodiunt multi: immo sic derelinquunt ecclesiam sibi commissam, de quibus dicitur: Posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam. Pomeria communiter non fodiuntur, nec putantur, nec multum excoluntur, sed cum fructus ex eis collecti fuerint, postea relinquuntur sic multi ecclesias sibi commissas non excolunt prædicando, officiando, exempla dando, sed solũ veniunt tempore fructuum quibus collectis recedunt, vnde de istis potest dici illud Can. 5. Inuenerunt me custodes, qui custodiunt ciuitates. Circumeunt hodie non habentes præbendas ciuitatem ecclesiæ muneribus illiatis precibus indignis, obsequijs inhonestis, impetrationibus iniquis, & dolosis, sigillis fallis, donec ecclesiam inueniunt, inuentam percutiunt, dum tali titulo rapiunt, raptę non deseruiunt, sed percussam vulnerant, dum indigne ministrant; sed pallium auferunt, dum Christi patrimonium viliter emungunt, & in illicitos vsus expendunt. Pallium enim breue est utrumque, Sparentes, & pauperes operire non potest. Esa. Tales erant filij Hely, qui habebant fuscinulam, tridentem, & mittebant in lebetem, uel in cacabulum seu in ollã & omne, quod leuabat fuscinula tollebant sibi, nihil distribuebant pauperibus, habẽt enim modo exactores episcopi fuscinulas, tridentem .s. exactionem procurationum, fulminationem excommunicationum. Habent etiam sacerdotes fuscinulam trahentem gulositatem ciborum, superfluitatem indumentorum, curiositatem lectorum, equorum, cum quibus euacuant lebetem decimarum, caldariam primiciarum, ollam oblationũ, & aliarum obuentionũ. Custodes in muro secularis potẽtiæ: sunt principes, qui cum deberent defendere, volunt opprimere. Naum. 3. Custodes tui quasi locustæ salientes per superbiã, uoraces per rapinã: & paruuli tui quasi locustæ, locustarũ paruuli sunt baiuli in vsus principũ rapientes, seipsos impinguantes, ecclesias vexantes, subditos accusantes. Augete custodiam solliciti obsecrare, increpare, arguere per doctrinam, ut quilibet uestrum possit dicere illud Esa. 21. Super speculã domini ego sum iugiter stans per diem, & super custodiam meã ego sum stans totis noctibus. Luc. 21. Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis. Sol prælati, Luna ecclesia, Stellæ clerici, & religioli, in quibus contingunt signa, quæ scribuntur Apoc. 6. Quantum. n. ad immutationẽ prælatorũ dr: Sol factus est niger, tanquã saccus cilicinus, attẽde opacitatẽ in nigro, vacuitatẽ, uel capacitatẽ in sacco, asperitatẽ in cilicio. Ex his collige in prælatis obscuritatem conuersandi, cupiditatem retinendi, crudelitatem exigendi. Effulserunt antiqui prælati quasi Sol in templo Dei, quia claruerunt exemplari uita, doctrinali scientia, uigili cura, celebri fama, sed nunc uitiosa, & odiosa nigredine uita inficitur, sciẽtia repellitur, cura negligitur, fama despicitur. Sol ergo factus est niger, quia facti sunt vigiles dormientes, custodes dissipantes, pastores raptores

H Prædicatores.

I

K

L

M

Hier. 5. Nec. 7. Custos prælati.

Ecclesia. Papa. Correctio Prælatus.

Doctor.

Custodia.

Princeps

Sol. Prælati.

Ecc. 50.

A ptores, præcones prædones, factus est etiam iste sol quasi saccus cilicinus, vtique saccus irrecusabilis ad recipiendum, insaciabilis ad explendum, irrefrenabilis ad largiendum, tandem dissecabilis ad perdendum Ageus, id est qui merces congregauit, misit eas in sacculum pertusum: Glo. interlinearis: Si quis mercenaria negociatione, vel manu merces congregauit, illæ pecuniæ defluunt, ac si mittantur in saccum pertusum: vnde signanter de clericis dictū est. Eccle. 4. Vnus est, & secundum non habet, non filium, non fratrem, & cum laborare non cessat, nec saciantur oculi eius diuitijs, nec cogitat dicens, cui laboro, & fraudo animam meam bonis. Tales sunt prælati, & clerici, qui secundum non habent successorem in diuitijs, nec hæredem in beneficijs, thesaurizant, & ignorant cui congregant ea, nec cogitant, quomodo bonis animam suam fraudant, dum sibi subtrahunt liberalitatem, ecclesiæ vtilitatem, pauperibus necessitatem. Et isti viri diuitiarum nihil inueniunt in manibus suis, nisi æternam calamitatem. Factus est etiam iste sol cilicinus propter tyrannicam crudelitatem, vt iā infectiorum exactionibus non sit modus, nec status, nec mensura, nec numerus. Construe prædicamentum ab infimo subdito vsque ad summum principem, & clare inuenies, quòd quāto gradus sublimior, status potentior, tanto exactio crudelior, & violentior. Vnde sicut recitat Aug. 4. de ciuitate c. 4. & accepit de tertio libro de nugis philosophorum, Dionydes pirata captus ab Alexandro respondit sibi quærenti propter quid mare haberet infestum, propter quid, ait, tu totum mundum. Sed quia ego id exiguo facio nauigio latro vocor, tu vero quia magna classe illud facis, diceris Imperator, & concludit ex hoc quòd regna iusticia non sunt aliud, quā magna latrocinia.

Sequitur Apoc. 6. Et luna tota facta est sicut sanguis, vnde hodie potest dicere Christo: Sponsus sanguinum tu mihi es. Exod. 4. Cum ipso permittente filios sanguinum concipiat, & pariat seditiosos discordia, voluptuosos insolentia, pomposos extollentia, frontosos irreuerentia. Rebecca ergo clamat ad dominum. Si sic futurū erat, quid necesse fuit concipere? Genes. 35. Gemat, pulset, clamet ad spōsum Christum, dum sic quadrupliciter eclipsatur. Quantū ad immutationē clericorū, scolariū, & doctorū, Sequitur. Apoc. 6. Et stellæ cecidērūt super terrā, causa superbiæ. Esai. 14. De j. proprio angelo qūo cecidisti de cælo lucifer, qui mane oriebaris Quis sumptus? quis apparatus, quis tu multus? Quis accessus in promotione doctorū, & prælatorū? quis, & quātus excessus in conuiuijs, & visitationibus? in recreationib. curiosis, lectis, & vestimentis? Hoc est illud signū Apoc. 12. Quo draco ille cauda sua ambitionis tertiā partē stellarū trahebat in terram, à clericali scilicet honore ad flagitiosam vitam, & ignominiosam infamiam. Percussa est ergo hodie tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum, ita vt obscuraretur tertia pars eorum. Apoc. 8. Matth. 12. Domine nonne bonum semen seminasti in agro, tuo vnde ergo habet zizaniā? Inimicus homo hoc fecit! Ager iste est ecclesia, seminator Christus, qui seminauit bonum semen virtutum omnium, & gratiarū: inimicus homo diabolus, qui superseminat zizaniam omniū vitiorum: vnde oriuntur mali fructus, putridi, & fœtidi. Quære istam autoritatem melius alibi expositam. 27. b

In ecclesia est triplex ordo autoritatis, præsidentiæ. Nam sunt gradus secundū super, & subtus sanctitatis, excellētiæ, secundū bonū, & melius virtuositatis influentiæ, secūdū plus & minus. Primus gradus respicit distinctionē officiorum, secūdus retributionē præmiorū, tertius distributionē meritorū. Dis. 1. can. 6. Terribilis vt castrorum acies ordinata. p. p secundū. Can. Ordinauit in me charitatē propter tertiū, Rom. 12. Quæ sunt a Deo ordinata. Primus ordo in figura dicitur celicus, secundus lapideus, tertius sydereus. Et his tribus figuris in scriptura legitur præsignatus. Deut. 1. Iob. 38. Nūquid nosti ordinē cæli, & pones rationem eius in terra? Secundū enim Rabanum septem sunt cæli, empireum, crystallinū, sydereū, olympeū, igneū, ætherium, aereū. Et similiter in ecclesia sunt septē ordines minores, sacerdotiū, dyaconatus, subdiaconatus, acolitatus, exorcistatus, lectoratus, & ostiariatus. Et septē maiores Papatus, patriarchatus, archiepiscopus, episcopatus, archidiaconatus, archipresbyteratus, plebanatus. Prædictorū cælorū, quattuor sūt in corpore eleuati, tres in cælesti, quorū quodlibet quāto situ sublimius, tāto substantia purius, virtute efficacius, ambitu latius, quæ tria mystice cōueniunt septē prælationū gradib. sed magis propriè septē, ordinibus, quorū. 4. minores licet sint impermutabiles quātū ad caracteris impressionē, & signū, sūt tamē mutabiles, quātū ad statū: Sicut cæli elemētares sunt mutabiles secūdū partē, licèt nō secūdum totū. Tres vero maiores omnino sunt immutabiles propter annexum vōtum. Sicut cœli superiores omnino sunt incorruptibiles, & perpetui, quia non habent contrariū, propter quod habent esse perpetuū. Deut. 2. Esai. 54. Sternū per ordinē lapides tuos. Qualis autem sit iste ordo ostenditur Sap. 18. In veste poderis quam habebat, totus erat orbis terrarum per parentem magnalia in quattuor ordinibus lapidum erat sculpta vestis. Ecclesia, quæ Exod. 28. dicitur rationale iudicij propter discretionem rationis, duplex propter geminam dilectionem, quadratum propter virtutum impressionem, hoc vero dicitur proderis idest talaris propter perseuerantiæ infatigationem, in qua

erat

Saccus. Aggeus. Princeps. Iusticia. Ecclesia eclipsatur. Clerici. Stellę. Doctores. Scolares. Ambitio. Ordo. Rationale.

Gradus. Sanctitas. perfectio.

erat orbis terrarum per mysticam figurationē, sicut patet in glosa & parentum magnalia, ideſt prælatorum in quattuor ordinibus lapidū erat sculpta. ideſt quadriformi varietate distincta: sunt enim quattuor gradus sanctitatis, candor sanctæ contemplationis, qua animam in esse gratiæ Dei format nitor sanctæ actionis, qui animam in esse transformat, rubor pœnitentialis reformationis, qui animam in esse gratiæ reformat, decor baptismalis regenerationis, qui animā in esse format. Sic enim ordinantur quantum ad dignitatem: econuerso aūt secundū acquisitionē Luc. 19. Venit Iesus in templum, & cœpit eijcere vendentes, & ementes. Quære supra. 5. a. De vitijs quæ sunt in ecclesia quære sup. 6. b. Dan. 4. videbam & ecce arbor in medio terræ, altitudo eius nimia, & magna fortis proceritas eius cō tingens cœlum, aspectus eius erat vsq; ad termi nos vniuersæ terræ, folia eius pulcherrima, fructus eius nimius, & esca vniuersorū in ea. Aug.

Ecclesia. H

attendite claritatem arboris, creuit ecclesia, credi-

Potestas.

derunt gentes, victi sunt principes sub nomine Christi, omnes confugiunt ad ecclesiam in omni pteſſura &c. quære supra 15. a. 43. a. 53. b. Quæ mulier habens dragmas decem si perdiderit vnam nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit donec inueniat? Mulier ecclesia, quæ spirituales filios parit Christo, decem dragmas habuit, cum decē præcepta recepit, sed vnū

Præcepta.

amisit: quia ante incarnationem Christi circa præceptum de amore Dei tepida fuit, sed nato Christo hæc dragma, scilicet, diliges dominum Deum tuum, &c. reperitur accensa lucerna euāgelicæ legis euersa domo tenebrarum principis, adhibita diligentia prædicatoris inuestigantis congregata ecclesia populi fidelis congratulātis.

Zacha. 4. vidi & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius super caput ipsius. Candelabrum in triplici pede, in fide trinitatis fundatum ecclesiæ aureum propter valorem, & propter charitatis feruorem, eleuatum propter contemplationis splendorem, totum propter simplicitatem intentionis. Lampas super caput propter claritatem fidei, & prædicationis. 3. Reg. 7. Salomon statuit duas columnas in porticu templi, vnā dexteram vocauit Iachim, sinistram vocauit Booz. Salomon pacificus, Christus tēplum, ecclesia. Iachim interpretatur firmitas, & significat charitatē, vel fidē, cui innititur ecclesia. Booz interpretatur in quo robur, & significat patientiā in tribulationib. quam habuit ecclesia primitiua. Matt. 21. Homo quidā erat, qui plantauit vineā, & sepē circūdedit ei &c. Vinea domini Sabaoth domus Israel est, scilicet ecclesia, de qua Esai. 5. Vinea facta est dilecto scilicet Christo in corn u olei, in gratia abundanti. Sequitur. Expectaui, vt faceret vuas ideſt opera bona, & Deo sapida, & fecit labruscas, scilicet opera sicca apparentia, nō existentia, Deo insipida: & nunc dicā vobis quid faciā vineæ meæ &c. Nota totā historiā de ira Dei contra ecclesiā malignantiū. Pater iſte familias, qui plantauit vineā Christus, vinea ecclesia, circundata est sepe scripturarū. Torcular in quo copiose vinum exprimitur, in quibus digne se disponentibus abundās gratia confertur. Turris in medio Christus, turris fortissima nomē dñi.

Candelabrum. I

Ecclesia est arca Noe designis complanatis ideſt fidelibus absq; peccatis linita interius, & exterius bitumine charitatis, nullus saluatur, qui pereat in diluuio finalis iudicij, nisi qui in ista arca fuerint inclusi. Apoc. 1. septē candelabra aurea &c. Filius hoīs vestitus podere &c. est Christus septem candelabra lumine fidei succēsa charitate aurea sunt omnes ecclesiæ: quia in septimo vniuersitas figuratur. Ecclesiæ ēt per illas septē stellas, quas Christus tenet in sua dextera, quia tegit, dirigit, protegit vniuersalē ecclesiā designantur: Quia ecclesia ad modum stellæ est quantitate, parua per humilitatē, quidditate prolixa per charitatē, qualitate clara per fidei veritatem, situ sublimis per autoritatē, motu regularis per conuersationis honestatem, vel septem candelabra ideſt septem stellæ significant, septem status ecclesiæ, primus paruulorum baptizatorum, secundus coniugatorum, tertius viduarum, quartus virginum, quintus clericorū, sextus prælatorum, septimus religiosorū. Isti status candelabra dicuntur quia illuminant proximos per bona exempla, illuminātur a Deo gratia. Ezech. 8. Ingressus vidi, & ecce omnis similitudo animalium, & reptilium &c. qui diligenter attendit statum modernæ ecclesiæ, videt in ea animal reptile cupidum: vnde Hier. 6. a maiore vsq; ad minorem omnes auariciæ studet a propheta vsque ad sacerdotem, ideſt a religiosis vsq; ad clericos, & prælatos cuncti faciunt dolū: vidit animal a quatile lubricum natans in aquis voluptatum, & fæditatum. Ioel. j. Computruerūt iumenta in stercore suo. Bernardus vbi oēs sordent, vnius fetor minime sentitur: videbit animal gressibile, stolidum, vtens sensu, priuatus ratione, & intellectu. Homo cū in honore esset, nō intellexit cōparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Facti sunt sicut equus, & mulus quib. nō est intellectus: videbit aīal volatile, tumidū, & superbū. Vidit in quadriga domini quattuor animalia quia in sancta ecclesia sunt quattuor status hominū in illis aīalib. figurati, in leone status prēsidentiū, in aquila aspectus cōtemplantium, in boue virtus laborantium, in homine fructus pœnitentium figuratur.

K Ecclesia.

Christus.

Stella. L

Ecclesia. Religio.

Gradus. Status.

Prælati.

Animal. Bestia.

Ezech. 1 Gradus. Status. Animalia

De eleemosyna & hospitalitate.

Hospitalitas meretur diuinam cognitionē, & consolationem, de duobus discipulis in die resurrectionis euntibus in Emaus, qui cognouerūt Christū quē credebant esse peregrinū,

secum

A secum manere, & cognouerũt eum in fractione panis: Item meretur liberationem ab omni periculo corporali, & spirituali: Exemplum de Loth, qui eo q; Angelos, quos credebat esse peregrinos recepit in suo hospitio, meruit liberari a submersione Sodomorum: meretur exauditionẽ
4 Reg 4 orationum, & multiplicationem bonorum temporalium
Heliseũ poralium, exemplum de muliere Sunamite, quę fecit cęnaculũ paruũ, in quo recepit Heliseũ & meruit habere filium, & post filij mortem meruit, quòd suscitaretur, quęre supra fo. 12. b. & 12. a Item meretur elemosyna gratię infusionẽ, & pœnę remissionem, & temporalium multiplicationem
3. Reg. 17. cationem, exemplum de illa muliere quę non habebat, nisi parum farinę, & modicum olei in lecithto, & quia prophetæ fecit panem subcinericium, vasa, quæ mutuo acceperat, impleta sunt oleo, & de illo satisfecit creditori suo, quod significat pœnę remissionem, sicut infusio olei
B gratiæ infusionem, elemosyna meretur inuenire Christum: vnde tres reges, qui Christo pauperi obtulerunt aurum, Thus, & myrrham, directi fuerunt per stellam, & inuenerunt Christũ cum
Eccl. 20. Maria matre eius, & liberati sunt de manu Herodis. Quære supra fo. 21. a. Item valet, contra, septem genera peccatorum. Vnde dicitur. Est
Dan. 4 qui multa redimat modico precio. Peccata tua elemosynis redime: quia dare elemosyna a morte liberat, & econtrario negare elemosynam diuites damnat: exemplum de diuite epulone, qui
Luc. 16. micas panis Lazaro negauit. Elemosyna ex hoc specialiter approbatur, quia Christus in inedia iudicat se eam recipere, quod vni ait, ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Exemplum de beato Martino, quia clamidem dedit pauperi, audiuit Christum dicentem: Martinus hac me veste contexit. Quia etiam in die iudicij causa saluationis assignabitur elemosynę: Esuriui ait, &
C dedistis mihi manducare, sitiui, &c. Ideo sequi-
Mat. 6. tur: Venite benedicti patris mei, possidete præparatum vobis regnum a constitutione mundi. Elemosyna est thesaurus in cœlo: Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo, &c. quare de omnibus istis. supra, fo. 48. a. & in tota tabula de contemptu temporalium Zacheus Christum meruit hospitio recipere, quia dixit, dimidium bonorum meorum do pauperibus. Quære suprà,
Heb. ult. fo. 48. In Luc. charitas fraternitatis maneat in vobis. Per hanc enim quidam placuerunt Deo, & Angelis hospitio receptis, & non solum Angelis, sed Christo, & vt patuit de Martino, qui pauperi mantellum dedit. Aliqui sunt ita aridi, & immisericordes, quòd non compatiuntur pauperibus, cum tamen dicatur: Fran-
Esa. 58. ge esurienti panem, & egenos, vagosque induc in domum tuam, cum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Propter elemosynam meruit Thobias illuminari. Eccl. 4. Ei-

lij elemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos, ne auertas a paupere elemosynam pauperis defraudant, qui possunt iuuare, & non iuuant: auertunt oculos, qui nolunt visitare eos: vnde recitat magister Iacobus de Vitriaco, quod nobilem quandam cognoscebat, quę maxime compatiebatur infirmis specialiter leprosis, sed vir eius eos videre non poterat: tandem in absentia mariti, qua cum esset miles, & venatum iuerat victa precibus cuiusdam leprosi, eum introduxit in cameram propriam, & in lecto mariti eum posuit, & cooperuit, & ecce maritus de venatione rediens, & æstu nimio fatigatus potũ quiescere in lecto, obstupefacta dña, & mortem metuẽs, parũ intra se cogitãs differebat lectũ parare, & cameram intrare, at ille ingressus est thalamum, & statim egrediens dixit ad uxorem, ubi ait inuenisti ista aromata, quibus sic fortiter fragrat tota camera videtur ait mihi, q; fuerim in paradiso: domina intrans thalamum ita inuenit esse, sed leprosũ non inuenit: tunc illa rei serie uiro aperuit ille conuersus postea religiosè vixit. D Diuites Auari. E
Leuit. 21. Gibbosi non intrabunt in templum. Gibbosi sunt qui incuruantur ad terrena, & inferiora per cõcupiscentiã isti sunt auari, qui potãt gibbũ cameli de quib. Mat. 19. Diues difficile intrabit regnum cœlorum. Difficile dicit, quia non intrabit nisi gibbum deponat, aut elemosynas faciendo. Sicut magi obtulerunt domino aurum, thus, & myrrham. Quod elemosyna debet fieri de proprio, & benè acquisito, quia Magdalena capillis suis tersit pedes Iesu: capilli, qui sunt quædam superfluitates corpus ornantes significãt temporalia. Pedes Iesu tergit, qui bona sua licitè acquisita pauperibus distribuit. Nõ sic Saul à Domino reprobatus, qui contra præceptũ Domini reseruauit animalia pinguiora, & illa nolebat Domino sacrificare, cuius sacrificium Deus non acceptauit, quia non sua sacrificabat, elemosyna debet fieri de re bona, & de meliori, quia Deo dẽr homo dare rẽ bonã, imo meliorẽ. I
Non sic Cain qui macra, & viliora sacrificabat, P ideo dominus eius sacrificiũ non acceptauit: Sed Abel meliora & pinguiora sacrificabat, iõ Deus eius sacrificium acceptabat. Item elemosyna debet fieri secundũ facultates, quia dicebat filio suo
Tobias. Thobias si multũ tibi fuerit, abũdanter tribue: si parum, hoc ipse libenter largiri stude, vnde commendauit dominus viduam, quæ de paupertate sua duo æra minuta in gazofilatium pro ædificatione tẽpli posuerat, plus quam Salomonem, qui multum auri, & argenti ibi posuit, quia pensatis facultatib. vtriusq; plus posuit vidua, q; Salomõ pensat. n. Deus potius ex quãto affectu fit elemosyna, q; ipsum donũ: vñ ait Saluator: Quicũq; dederit vni ex minimis meis calicẽ aquæ frigidę in nomine meo, &c. Regnũ Dei tñ valet, q; tum habes: valuit. Zachæo dimidiam partẽ omniũ bonorũ:

valuit

G valuit vidue duo æra minuta, valet tibi si plus nō potes calicem aquæ frigidæ, immo si nihil habes valet tibi habere solam bonam voluntatem, quia ille, qui rete solum dimisit, constanter dicit: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Tāta enim a sequentibus dimissa sūt, quāta à nō sequentibus non solum possideri immo concupisci potuerunt, sic dico de eleemosynam faciente.

Item debet fieri recta intentione non propter vanam gloriam, aut laudem humanam, sed propter Deum: exemplum de beato Nicolao, qui occultè aurum pauperi conuicanco pro maritandis filiabus dabat: respexit enim Deus ad Abel, & ad munera eius. Cum facis eleemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: quare de eleemosyna in tota tabula de pietate, & misericordia infra. Illi qui dāt eleemosynas pauperib. faciunt sicut formica, quę quotidie in messe congregat in fouea grana, de quibus viuit in hyeme sic in præsenti vita, qui dant eleemosynam congregant in
H cœlo, de quo viuant perpetuo. Prouer. 6. Vade ad formicam o piger, & considera vias eius, quæ cū non habeat ducem nec præceptorem, congregat in messe, quod comedat in hyeme: ille enim est thesaurus in tuto loco in cęlo per manus pauperum repositus, vbi fures non effodiunt, nec furantur, nec erugo extetminat. Dicitur quod in quadam ciuitate singulis annis eligebatur in regem vir extraneus, ex toto legum ciuitatis, & consuetudinum ignarus, qui per annum plenam potestatē habebat faciendi quæcumque volebat, sed in fine anni deportabatur in insulam valde remotam, & fame, & frigore ibi consumebatur, quia in illa insula nihil erat vnde posset homo sustentari. Sic multi regnauerunt ibi, qui dum essent in prosperitate, nihil cogitantes de futuro, perierunt fame amisso regno: contigit autem quendam eligi, cui per quendam familiarem suum innotuit conditio ciuitatis, & regni, quod ille audiens, omnes
I thesauros regios tempore quo eos habebat in potestate sua, & omnia bona ciuitatis præmisit ad illam insulam, in quā erat deportandus: vnde cum in fine anni nudus illuc a ciuibus emitteretur omnium bonorum copiam ibi reperit de thesauris, quos eo præmiserat. Sic nos scientes, quod non possumus hic diu manere, lucrari debemus, & lucrum nostrum in illud regnum portare, vt cum illud necessarium habebimus, inueniamus thesauros quos premiserimus.

Chrisostomus Ibi tuam mitte substantiam, vbi tuam habes patriam. Sic videmus quod mercatores, qui morantur in aliena patria, mittunt illa, quæ luerantur ad suā patriam. Parū est ieiunare, nisi ieiunio addatē opus misericordiæ, vt de eo quod subtrahitur ventri, non impleatur bursa, sed detur pauperibus, aliter est ieiunium, sicut auis sine pennis, quæ volare non potest: sed cum ei addi-
Ieiunia. ditur eleemosyna, & pauper orat pro dante, tunc habet ieiunium alas suas. Bona est eleemosyna cū ieiunio: vnde Matth. 6. Vnge caput tuum, & K Tho. 14. facrem tuam laua. Attende autem profectum huius vnctionis, primo descendit hæc vnctio a Deo ad cor, eumdominus cordi infundit gratiam & compassionem: secundo de corde transit ad Vnctio. Gratia. carnem per ieiunium, & pœnitentiam: tertio de corde exuberat per manus extra dando pauperi eleemosynam. Et forte hoc est vnguentum, quod descendit in barbam a capite, & inde vsque ad oram vestimenti. Cum autem pauperi eleemosyna datur, tunc hoc vnguentum gratiæ distillat ad manus: quia in pauperibus Christus vngitur, cum eius amore eis eleemosyna datur. Luc. 7. Maria lachrymis cæpit rigare pedes Iesu, & osculabatur, & capillis tergebat, & vnguēto vngebat. Pedes Iesu Christi sunt pauperes, qui diuites portant in cœlum per orationem. Luc. 16. Fa- Pauper. cite vobis amicos &c. Istos pedes permittit dominus esse lutosos, offendi ad lapides, & expo- L ni ad sustinendas tribulationes, quos tamen habet eariores, quam dentes, idest raptores: homo enim ponit pedem in luto, vbi non poneret dentem, & tamen cariorem habet pedem qnam dentem. 1. Reg. 2. Pedes sanctorum suorum seruabit, non fuit membrum, quo Maria non seruiret pedibus Christi. Igitur in illa vnctione, quod oculis flebat, ore osculabatur, manu vngebat, capillis tergebat. Sic in eleemosyna pauperis oculus compassibiliter respiciat, os dulciter respondeat, manus largiter det, & de proprio, non de alieno, hoc est tergere capillis suis. Sed modo diuites auertunt oculos suos, ne videant pau- Diuites peres, sicut diues epulo sepulcus in inferno, a Lazaro mendico; si vident, rident, si dent exasperant verbis, perdentes ore, quod manus conferunt, sicut candela, cum manu laboriosē accenditur, & modico oris flatu extinguitur: non dant, quia habent manus non vnctas oleo, sed pice, M vel glutino, vel si dant, hoc est de alieno, similes instrumento, quod dicitur expergius male, de quo nihil exit, donec fuerit fractum, ita diues auarus nihil potest dare in vita, donec in morte frangatur. sicut ad decorem vniuersi quedam corpora illuminantur, quædam illuminant, sic diuina sapientia ordinauit, quod in mundo sint aliqui diuites, aliqui pauperes, vt per diuites pauperes sustentētur, & per pauperes diuites saluentur, & spiritualiter sub leuentur, & sustententur. Esto vigilans Apoc. 3. & confirma cætera, quæ moritura erant, siue moritura per peccatum siue propter defectum temporalium, & ideo per duplicem eleemosynā spiritualem, & corporalem est eis succurrendum. Exemplum habes de gruibus, quæ alternatim vigilant pro se inuicem, habentes sollicitudinem disponunt vigiles de nocte, explorāt alię ex qua parte tententur, in die prędcedit vna cæteras, & pē vices suscipiunt vigilias, hi sunt vigiles, qui cō-

stodiunt

A

stodiunt ciuitatem, qui diligenter circumeunt, vt aliorum suppleant necessitatem : Can. 3. quod eleemosyna est nuncius, & aduocata nostra corã Deo, vt orationes exaudiantur, si fit de proprio, nõ de alieno, sicut aliqui, qui de alieno corio faciunt largas corrigias, largas eleemosynas. Actu. 10. Corneli exaudita est oratio tua, & eleemosynæ tuæ commemoratę sunt in conspectu domini, & Esa. 58. Cum videris nudum, operi eum : tunc inuocabis, & dominus exaudiet, clamabis, & dicet, ecce adum ad subueniendum pauperibus: multum mouet nos consideratio crucis & passionis:

Cõpassio.

quia ibi possumus videre, quanta pietate Christus dedit seipsum morti, vt nos pauperes ditaret, nos miseros releuaret, & sicut non remittitur peccatum, nisi nos remittamus prosimo, sic non faciat nos participes suæ passionis, & eleemosynæ nisi nos ẽt compatiamur, & misereamur proximis, & miseris: vnde ait. Nonne oportuit te misereri conserui tui, sicut ego misertus sum tui? Et quia non fuit misertus conseruo, seruus nequam pertulit damnationis sententiam. Exemplum habes de diuite epulone, qui sepultus est in inferno, quia non fuit misertus mendico Lazaro. Daniel. Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas per misericordias pauperum, forsitan ignoscet delicta tua; bene enim congruum est vt si dominus supplet nostram indigentiam, quod nos similiter releuemus alienam. Nam qui indiget

B Misericordia.

Misericordia.

misericordia, debet alijs misereri, pleni enim sumus omni miseria. Nam si creaturæ subtraherent nobis sua beneficis, subsistere non possemus, si sol lumen, & calorem, si terra humorem, & ita de alijs elementis, & creaturis: vnde omnes creaturæ reprehendunt immisericordes, & qui misericors est multiplicationem præstolatur. Prouer. 19. Fęneratur domino, qui miseretur pauperi, & vicissitudinem suam reddet ei, secundum legem Leui. 12. Quando leprosus mundabatur pili eius radebantur: rasio pilorum abiectio super fluorum, hoc est liberalitas, & misericordia quę mundant leprã auariciæ. Matt. 8. Extendens Iesus manum suam tetigit eum dicens, volo, mundare, & confestim mundata est lepra eius. In hoc significauit dominus quod misericordia, quæ est per manum extensa mundat auariciæ infectionem: date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis: auaricia enim maculat affectum, sicut lutum manũ. Iac. 4. Emundate manus peccatores. 1. Reg. 18. Expoliauit se Ionatas tunica, qua erat indutus, & dedit eam Danid, & reliqua vestimenta vsq; ad gladium, & arcũ, & baltheũ. Quia pro proximis exponenda sunt omnia temporalia vsq; ad magnã necessitatem: sed retinere debemus nobis nostra bona opera spiritualia, nec ex vanitate, vel leuitate reuelata, cuiusmodi sunt gladius diuidens, subilitas nostræ contẽplationis; balteus renes restringens, puritas nostræ affectionis arcus sagittarius sagittas ad certum locum dirigens indeclinabilitatem nostræ intentionis in initio, & secrete: quia intrinsecus latens, vbi solus Deus videt, hæc sunt vestimenta linea, quibus induebantur sacerdotes cum ingrediebantur portas atrij interioris. Christiani qui solent se in festis magnis nouis vestibus induere, non debent hystrionibus, aut seruientibus loco precij vestes veteres dare: sed ad honorem Dei pauperibus erogare, vt Christum vestiant, qui pro eis fuit in natiuitate pannis pauperculis inuolutus, & prope Pascha nudus pro nobis in cruce passus. Matth. 25. Nudus fui, & operuistis me. Iob 7. Ecce nunc in puluere dormiam, & si mane me quæsieris, non subsistã. Puluis sum humore, ariditas est cupidi cordis sine pietatis affectione, & quia totum iudicium erit de operibus pietatis, viri defixi in fęcibus cupiditatis sentientes se esse reos, vbi omnia luce clariora erunt, non audebunt ad quæstiones sibi propositas respondere, nec caput eleuare, immo dicẽt montibus, cadite super nos, & abscondite nos a facie ire agni. Et ideo dicitur: si mane eos Deus quæsierit, nõ subsistere: sed magis eos tabescere. Dormierunt somnum sum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarũ in manibus suis: sicut enim dorminens somniat, quando sitit, quod ad fontẽ pulcherrimum bibit, & esuriens somniat quod comedit, & cum expergefactus fuerit vacua est anima eius, quia nihil inuenit, nihil recepit, qui in

Esai. 29.

Iob. 27.

cęlo thesaurizat per manus pauperum nihil inueniet post vitæ temporalis decursum: Diues cum dormierit nihil secum afferet apperiet oculos suos, & nihil inueniet, apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas, &c. Quære supra fol. 43. 2. In Iob. Gen. 42. Dixit Ioseph ministris, vt implerent saccos fratrum suorum tritico. Ioseph Saluator Christus, ministri Ioseph prælati, fratres eorum, qui cum eis secundum decreta sanctorum debent diuidere patrimonium Christi sunt pauperes, quibus prælati debent dare triticum, & alia necessaria. Quære de ista materia in tabula de misericordia, & pietate. Et nota quod magna est virtus eleemosinæ quæ placat Dei iram, delet culpam, remittit pęnã, impetrat gratiam, multiplicat substantiam, perducit ad gloriam. Quod vni ait ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Facite ait vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlo, quo fur non appropiat, nec tinea corrumpit; dando eleemosynam cauenda est vanagloria, quia non est danda ad hominum laudem, & commendationem, sed ad Dei honorẽ, & glorificationem, pauperum sustentationem, pręcepti diuini impletionem, peccatorum remissionem. Manus Moy. quæ designat opera bona apparuit leprosa, dũ de sinu extrahebatur, sanabatur dum in sinu abscondebatur. Et in statua Nabuchodonosor aurum erat mixtum cum testa id est, opus

C Lepra mũdatur.

Matth. 8.

D

E

F

bonum

G bonum cum vana gloria. Naaman qui erat vir diues sed leprosus significat diuitem lepra auaritiæ infectum: fluuius Iordanis figurat elee-
4 Reg. 5. mosynam ex abundanti pietate præcedentem, cuius ablutione lepra auaritiæ mundatur.

De expositionibus scripturæ.

Doctor. scripturę. Liber.

APocal. 5. Habebat in dextera sua librum scriptum intus, & foris signatum sigillis septem. Iste est liber sacræ scripturę, de quo Ezechiel. 2. Missa est manus ad me, in qua erat liber inuolutus. Istæ liber est scriptus intus mystice, foris historice: habet septem sigilla. Quia septem sunt modi exponendi. Historicus, allegoricus, tropologicus, anagogicus, vt cum dicitur Deus habere aures, & nares, sextus parabolicus, vt illud, ierunt ligna, vt constituerent sibi regem, septimus hiperbolicus, vt cum dicitur quod locustæ cooperuerunt vniuersam superficiem terræ, & illud altare ingentis magnitudinis. Sunt, & alia septem sigilla claudentia sacram scripturam, vanitas, vt illud capies matrem cum filijs: vilitas: quia recitat de leprosis, & menstruatis: scueritas, vt in lege talionum. Et ista excluserunt Faustum Manichæum, qui dicebat istam scientiã nõ esse a Deo. Simplicitas consiliorum, sublimitas sacramentorum, contrarietas doctorum, & ista excluserunt Porphiriũ & suos sequaces. Et vinũ sacrę scripturæ quod est vinũ purum, quamuis caupones, id est vini venditores scilicet doctores miscuerunt istud vinum cum insipida aqua phisicæ, vt dicitur in Esai. Istud inquantum vinum historice inebriat sensum, allegorice intellectum, tropologice affectum, anagogice hominem totum. istud est vinum abundans, & præcipuũ de quo Hest. 1. Vinum purum, expolitio Catholica, vinũ mixtũ, expositio phisica, fęces corruptæ expositio

Doctrina I

hæretica. Esai. 55. Emite absque vlla commutatione vinum, & lac. Doctrina sacræ scripturæ dicitur vinum inebrians quantum ad gustum contemplationis, lac nutriens, & fortificans ad exercitium actionis Gen. 27. Sume arma tua, pharetram, arcum, & egredere, cumque venatu aliquid

Prædicator.

attuleris, fac mihi cibos, sicut velle me nosti. Arcus iste quem prælatus, vel doctor debet accipere est sacra scriptura, quæ est molestia intendendus, & remittendus. Psalm. 77. Filij Effrem intendẽtes, mittentes ideſt remittentes simplex pro composito, intendentes obiurgando, arguẽdo, increpando, terrendo: remittentes consolãdo, blandiendo, promittendo. Huius arcus lignum rigor correctionis, chorda dulcor locutionis, pharetra sacra scriptura, sagittæ credenda, facienda, fugienda, timenda, cauenda speranda. Ista sunt quinque verba Apostoli, quæ vult in ecclesia loqui, quinque lapides pre-

Arcus.

cioſi, quæ Dauid posuit in pera volens pugnare contra Golyam: sed hodie filij Effrem ideſt aucti non in virtutibus, sed in redditibus, non in meritis, sed in præbendis, secundi diuitijs, non doctrinis, fertiles diuitijs, non exemplis. Arcum prædicationis remittunt in diuites principes, prælatos, in pauperes, & subditos. Huius arcus lignum est simulata æquitas, chorda cupiditas. Tripliciter autem feriunt propter exactiones, procurationes, vexationes. Hæc est tridens fuscimula euacuans ollas, caldarias, lebetes, & cacabos ideſt, personatus, præbendatus, prioratus, & ecclesias, vel triplex chorda cultus ambitionis, fastus elationis, luxus comsumptionis. Hæc tridens euacuat ollas decimarum, caldarias primitiarum, lebetes oblationum, cacabos aliarum oblationum, hac fuscinula vtebantur sacerdotes filij Bely, filij Belial a domino reprobati. Genes. 27. Sunt arma tua per exercitium lectionis, & studium sacræ meditationis, & egredere foras de ocio contemplationis ad officium prædicationis: quia vt dicit Gregorius: Nullum omnipotenti Deo tale sacrificium, quale zelus animarum. Vel egredere a contemplatione ad solicitudinem curæ temporalis, ad culturam vineæ spiritualis. Sic enim Angeli, per quos figurantur prælati ascendebant, & descendebant in scala Iacob: ascendebant per contemplationem, descendebant per actionem, prædicationem temporalium, sollicitam administrationem. Cumque venatu aliquid attuleris, conuertendo per prædicationem, fac mihi cibos, ad me ordinãs per rectam intentionem, & ita me reficies per gratiatum actionem.

Exactiones.

Prælati.

Prædicator. L

Signanter dicit arma, quia arma militiæ nostræ non sunt carnalia, sed sunt potentia a Deo ad destructionem muri, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, contra illos qui libentius tendunt, & sumunt in manu sua arcũ Aristotelicæ doctrinæ & phisicæ, quã sacræ scripturæ. Et est signum, quod aut verba scripturæ nescíunt, aut eis non sapiunt. Habet autem arcus iste lignum, & chordam, pharetram, & sagittas: Lignum vetus testamẽtũ, chorda, noum. Gre. 19. Mora. Sicut in arcu dum chorda trahitur, chorda curuatur, sic in sacro eloquio dum testamentum nouum legitur, duricia testamenti veteris emollitur: vel lignum scueritas correctionis, corda pietas consolationis, dum scriptura corrigit comminando, allicit promittendo chorda flectit arcum, dum verba consolationis dulcem reddunt, limam correctionis, hoc enim secundum Gregorium est magisterium disciplinæ, vt pastor culpas & discere nouerit corrigere, & parcere, & piè

Arcus. Scriptura.

resecare. Pharetra vtriusq; testamenti cõtinentia:

Correctio

ex

A ex qua emittũtur sagittę, videlicet cuilibet statui congruentes sententię, vt possit dicere cum Esai. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Quinque sagittę ad præsens, quid credendum, scilicet articuli, quid agendum, præcepta, & consilia, quid fugiendum, peccata, quid timẽdum, supplicia, quid desiderandum, ęterna gaudia. Ista sunt 5. verba, quibus vult loqui Apostolus sensu suo. 1. Cor. 14. Vt alios instruat quã decem millia verborũ. Isti sunt 5. lapides quib. Dauid Golyad interfecit.

De quattuor expositionibus sacræ scripturæ exponitur illud Zach. 6. Vidi & ecce quattuor quadrigę egredientes de medio duorum montiũ: & montes, montes ærei. In quadriga prima, equi rufi, in quadriga secunda equi nigri, in quadriga tertia, equi albi, in quadriga quarta, equi varij, & fortes, de quibus in eodem c. dicitur, quod erant robustissimi, & exierunt, & querebant ire, & discurrere per omnem terram. Montes alti propter eminentem, & diuinam veritatem, ærei propter immobilem veritatem sunt duo testamenta. Quattuor quadrigæ de mõtibus egrediẽtes, quib. supportamur ad portũ gloriæ, quattuor sũt expositiones scripturæ, quæ etiã figurantur in quattuor coloribus Iridis, qui generantur ex eodem radio solis. Equi autẽ istas quadrigas trahentes sunt Doctores, istos quattuor sensus prædicãtes, quia equi rufi per charitatem sequũtur sensum historicũ, & sic de alijs. Ezech. 2. Manus missa ad me, in qua erat liber inuolutus &c. Liber iste est sacra scriptura, qui continet oĩa nostræ saluti necessaria documenta, inuolutus fuit ante Christi aduentum, apertus, & expansus fuit ante oculos nostros per Christi prædicationẽ, & conuersationẽ. In ista scriptura sunt lamentationes, carmen, & væ: Nam Christus prædicauit lamentationes pœnitentiæ. Quia primum thema suæ prædicationis fuit, agite pœnitentiam appropinquabit regnum cœlorũ. Carmen gloriæ, Væ dãnationis æternę. Can. 7. Duo vbera tua sicut botri, vinea scriptura, quã Noe Dei filius plantauit. Duo botri duo testamenta, vnde dicuntur duo vbera pp lac doctrinæ nutritiuæ de Christi humanitate. Duo botri quia continet vinum doctrinæ de Christi diuinitate, vel in vberibus lac simplicis doctrinæ, quibus paruuli, & simplices nutriuntur. 1. ad Cor. 3. Tanquam parulis lac potũ vobis dedi, non escã. In botris vinum sublimioris doctrinæ, quo ad perfectos. 1. ad Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos &c.

B

Liber.

Matth. 3.

C

De Eucharistia.

Apoc. 22. Eccha. APoc. vlti. Ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructũ duodecim per singulos menses reddens fructus suos. In flumine intelligimus fluxum conditionis humanæ cuius vna pars est in via, alia in patria, quia continuè homo fluit ad mortẽ sicut aqua ad mare Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare. Et iterum, omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram, quæ non reuertuntur in ligno intelligimus fulcimentum diuinæ præsentiæ, in fructu ligni vitæ, sacramentum eucharistiæ, vt sic dicamus, quòd fluuius habet fluxibilitatem, lignum vitæ stabilitatem, & fertilitatem, fructus eius suauitatem, & sanitatem vna itaq; pars fluminis ecclesia militans in via, alia pars ecclesia triumphans in patria. In vtraque partè est Christus lignum vitæ, in via est sub sacramento, in patria idem sub specie propria, in via sacramentaliter, in patria localiter, & visibiliter. Gen. 2. Posuit Deus lignum vitæ in medio paradisi, idest in ecclesia sub sacramento verum corpus Christi.

D

Eccleſia. Lignum.

Dicitur autem aliquando liber vitæ, aliquando lignum vitæ, aliquando fons vitæ, aliquãdo cibus vitæ. Cibus vitæ ad intelligẽtiam præsentis dignationis, liber vitæ ad memoriam exhibitę dilectionis, lignũ vitæ, ad prouidentiam futuræ tentationis: immo dicit panis vitæ, quia producit fideliter sumentes ad vitę sęlicitatem. Io. 6. Ego sum panis vitæ. De ligno vitæ, Gen. 2. Lignum vitæ in medio paradisi, idest ecclesia, sub sacramento verum corpus Christi. De libro vitæ: in Apocalip. Apertus est liber vitæ. Lignum vitæ, quia præstat perpetuitatem; liber vitæ, quia informat ignorantiæ cæcitatẽ. Sap. 16. Panem de cęlo præstitisti eis habentem omne delectamentum &c. Dicitur etiam fons vitæ, quia fęcundat imbre gratiæ nostræ mẽtis ariditatẽ Psal. Apud, te est fons vitæ sicut verbum cordis nostri indutum voce sensibili: vnde & idẽ indiuisum manet in corde, & multorum aures immuta, tmultorũ corda irradiat, & illustrat: sic vnus & idem Christus totus integer est in cœlo, & in multis altaribus, cum celebratur, & in oĩbus partibus hostiæ, & totus sine diuisione ab oĩbus recipientibus percipitur, nihil minus habet quilibet. De hoc pane quẽ vniuersi, nec plus, qui totam, vel multas hostias recipit, quam qui solam vnã particulã sicut Apostolus dicit de Manna, qui multum collegit, non plus abundauit, & qui minus, non minorauit, sicut anima rõnalis est vita corporis physici, ita Christus est vita corporis mystici: & verius, quia sicut per animã viuit corpus philosophicum iẽporaliter, ita per Christum viuit corpus mysticũ æternaliter: & sicut eadem anima tota integra sine sui diuisione est in singulis partibus sui corporis simul, sic vnũ & idem verum corpus Christi totum integrum sine sui diuisione simul est in multis hostijs consecratis, & in omnibus partibus hostiæ, siue vnitis, siue diuisis, sicut in hoc sacramento ratio contradicit fidei: ita oculus contradicit auditui. Excecat fides intellectum humanum, & similiter auditus corporalem oculum, quod figuratur Matt. 27. Vbi Cẽturio videns Iesum non est confessus Dei filium, sed audiens quod clamans expirasset, post clamorem Christi moriẽtis in cruce ait, verè filius Dei

E

F

erat

G erat iste agnouit ex voce Christi diuinitatem, nō ex facie videtur species panis ex quo non agnoscitur ibi esse Christus, auditur hoc est corpus meū, vt auris, quæ in prima ianua mortis aperta est. Prima vice aperiatur, vox quidem Iacob est, sed manus, manus sunt Esau, quia sicut tactus Isaac deceptus fuit, sed non auditus: sic in isto sacramento tactus, visus, gustus, decipitur: quia secundum iudicium istorum sensuum nihil ibi videtur esse, nisi panis, & vinum, sed auditus non decipitur, audies enim hoc est corpus meum, & veraciter ita est, si virtus naturalis, vt patet in corpore animalis potest conuertere panem, & vinum in verum corpus, & sanguinem, multo magis virtus diuina, quæ est infinitę efficaciæ, vt virtute verbi, per quod in instanti de nihilo facta sunt omnia panem, & vinum in verum corpus suum, & sanguinem transubstantiet. Leui. 25. Dabo benedictionem meam anno sexto, scilicet anno gratiæ, in qua perfectus est status Ecclesiæ sicut sexto die
H perfectus est mundus, & faciet terra fructus annorum trium. Tres ordines, tres status, nam & prælatis in hoc sacramento sunt gratiarum actiones pro purgandis in purgatorio, non propiciationes pro illis, qui sunt in via spirituales consolationes.

Si Deus de virgine mundissima nasci voluit, si adhuc positus in præsepio mundis manibus Ioseph contrectari voluit. Si mortuus munda sindone inuolui voluit, & in monumēto nouo, in quo nunquàm cadauer, in quo nondum quisquam positus fuerat, sepeliri voluit, cum iam totus gloriosus resurrexerit, & ad patris dexteram sedet gloriosus, quanta putas mentis, & corporis mundicia vult recipi, & tractari? Exo. 12. Sic autem comedetis illum, Baculos, idest affectiones, & mortificationes corporales, cum lactucis agrestibus, idest cum peccatorum nostrorum amaris singultibus, secundum quod dicit Iob. Antequàm comedam suspiro. Egris, & sanis est sana comestio panis:
I Sed Christus panis non est sanus nisi sanis. 3. Re-
Eliam. Corui. Sacerdos. Prelatus. gum. 17. Corui pascebant Heliam & deferebant ei carnes, & panes mane, & vesperæ. Corui isti sunt sacerdotes, & ministri altaris, qui debent esse nigri per pœnitentiam, & crocitare debent pro uocando alios ad vitam æternam, & spernendo delectationem præsentem, & momentaneā. Isti corui deferunt Hæliæ carnes, & panem mane, qui ieiuno stomacho accipiunt fideles populi sub specie panis veram carnem Christi, similiter panē, & carnes vespere reducendo ad memoriam, quando sub specie panis dedit Christus post cænam in vespere carnem suam discipulis. Esca itaque ista caro Christi est, dedit enim Christus ouibus suis vitam suam in precium, corpus, & sanguinem in pastum, se in præmium. Vnde hanc escam Spiritus sanctus in vtero virginis, præparauit. Mater autem in Præsepio in paupere loco posuit. Christus autem hanc escam in cruce siccam, & igne dilectionis excoctam esibilem reddidit, quam sacerdos in sacramento sumit, & inde pullos suos pascit, dum eos mundi despectu, & carnis mortificatione nigrescere cernit. Nam & coruus non pascit pullos suos, nisi quando nigrescere eos videt. Iob 38. Quis præparat coruo escam suam, quando pulli eius clamant ad Deum? Leu. 6. Reliquam partem simile comedet Aaron cum filijs suis absque fermento, & comedet in loco sancto. Panis similæ caro Christi: in specie nebulæ, quæ ad litteram est materiæ similagineæ, qui comeditur absq; fermento, quando percipitur absque peccato. Iste panis offertur in eleuatione, immolatur in fractione, coquitur in sumptione, & ideo figuratur per hircum oblatū, & agnum immolatum, & arietem decoctum. De 1. Leui. 10. Cur non comedistis hostiā pro peccato in loco sancto? Dixit Moyses ad Aaron, de hirco, quem adustum repetit, Christum figurans, qui fuit adustus igne tribulationis. De secundo Leui. 14. Sacerdos immolabit agnum, vbi
L immolari solet hostia pro peccato, idest in loco sancto. De 3. Exo. 29. Arietem consecrationis tolles, & coques carnes eius in loco sancto, quibus vescetur Aaron, & filij eius. Vel aliter, & melius, ut uideamus carnem Christi offerri sacramentaliter in altari, hoc est in loco sancto. Recolamus triplex animal immolaticium, non in loco sancto, agnum, hircum, arietē. Quia Christus fuit agnus Christus. per innocentiam, hircus per culpam nostram assumptam, quia peccata nostra ipse portauit in solitudinem, sed aries dux gregis, quia nos per passionem suam introduxit ad gloriam. Vt autem digne possimus accedere ad hoc sacramentum, tria facere debemus in hoc loco sancto, lauare lutum aquis lachrimarum per contritionem, discalciare pedes affectionum per confessionem, extendere manus ad operandum per uirilem satisfactionē. De 1. Leui. 16. Lauabit Aaron carnē suam. Et ibi. 6. si de sanguine illius vestis aspersa fuerit, lauabitur in loco sancto, vas autem fictile, in quo cocta est confringetur; quod si vas æneum fuerit
M defricabitur aquis, & lanabitur. Sanguis huius hostiæ peccatum est, vestis animæ hoc sanguine aspergitur, quando pulchritudo innocentiæ peccato fœdatur, sed lauatur in loco sancto per lachrimarum effusionem in corde contrito.

Sed mirum est, quod sequitur, quòd uas fictile frangitur, uas æneum confricatur. In uase ergo fictili, caro terrena, & fragilis, in vase æneo anima perpetua, & immortalis, vas ergo fictile frangitur, & æneum fricando clarius redditur, quia per contritionem corpus præsenti afflictione atteritur, & anima ad naturæ suæ claritatem reuertitur. 2. Corint. 4. Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, interior autem renouatur de die in diem. De secundo Exod. 3. Solue calciamenta de pedibus tuis,

A tuis. Locus enim, in quo stas terra sancta est, & idem dicit Iosue 5. Calciamentum soluit, qui carnalibus concupiscentijs abrenuncians, a se peccata per confessionem expellit: vel certe calciamentum soluitur, quando confitens a peccatis absoluitur, &c. Quære fol. 62. Erubescant igitur, qui immundi corde, pollutiore, peruersi opere, ad corpus accedunt dominicum, & illi erubescant, quorum thalamus, & lectus ornatior est ecclesia sua, mensa præparatior altari, scyphus calice precioſior, equus carior missali, cappa casula pulchrior, camisia delicatior alba, & corriga, seu cingulum precioſius stola. Item prima Corinthio. 11. Si nos ipsos dijudicaremus, non vtique dijudicaremur. Ibi glossa, versetur ante nostros oculos imago futuri iudicij, & ascendat homo tribunal mentis suæ, & constituto in corde suo iudicio: adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidem sanguis animæ pœnitentis per lachrymas profluat. Postremo a mente talis sententia proferatur, vt se indignum homo iudicet pro receptione corporis, & sanguinis Domini. Et qui separari a regno timet, per ultimam sententiam, separetur ad tempus a sacramento per ecclesiasticam disciplinam. De isto iudicio Hierem. 3. Castigabo te in iudicio, non quasi innocenti parcam tibi. In iudicio, quo iudicamus nos per pœnitentiam, vel cum diligimus inflictam a nobis disciplinam, & sic redimimur a culpa, & restituitur nobis superna patria. Numer. 22. Omnis qui accesserit de stirpe vestra, in quo est immunditia, peribit de populo suo coram domino: quia ad literam non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter, qui indigne suscipiciunt sacramentum, moriuntur frequenter. 1. Corinth. 11. Qui manducat indignè iudicium sibi manducat & bibit; ideo multi inter vos infirmi: Glo. Febribus, & alijs infirmitatibus, & imbecilles, longa valitudine, & accidia, & dormiunt multi per peccati consuetudinem, & obstinationem nihil sentientes de aculeo timoris iudicij Dei, & pœnarum inferni. Glo. Moriuntur morte corporali. Propter hæc omnia dicitur Nume. 21. Quicunque habuerit maculam non accedet ad sanctuarium meum, nec tanget ea, quę consecrata sunt, ne forte moriatur. Quilibet Christianus fidelis semel in anno corpus Domini ad minus debet recipere, nisi de licentia, & consilio sui confessoris ad tempus differat.

Calciamentum.

B

C

Fuit autem iste cibus spiritualis in Manna figuratus, quo Deus pauit filios Israel in deserto. Circa huius Mannæ perceptionem debemus considerare huius cibi conditionem, recipientium dispositionem, & præparationem, receptí conseruationem, refecti confortationem, & consolationę. Si considerem⁹ Mannæ conditionem, clarè videbimus, quod figurat sacram cōmunionem, corpus scilicet Domini Iesu Christi, nā Manna quātum ad originem erat de cęlo. Et sic est panis viuus, qui de cœlo descendit. Erat Manna omni sapore plenum: Panem de cęlo præstitisti eis habentem omne delectamentum, &c. Et de Christo dicit Ambrosius: Omnia nobis Christus est, si vulnus curari desideras, medicus est: si febribus æstuas, fons est: si grauaris iniquitate, iustitia est: si auxilio indiges, virtus est: si cœlum desideras, via est, si tenebras fugis, lux est, si cibum quęris, alimentum est, si scientiam cupis, veritas est: Gustate ergo, & videte, quoniā suauis est dominus, sed ad modum febricitantis habemus palatum mentis infectum: & ideo non discernimus saporem huius cibi: Omnem escam abominata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Hinc dixerunt pessimi Iudæi: Anima nostra nauseat, &c. Erat colore album, & corpus Christi virgineum, de virgine purissima natum: Et Manna ad calorem solis liquescebat, & ad ignem indurabatur: Quia in corde illorum, qui recipiunt cum dilectione, & deuotione liquescit, & dulcescit, vt saporent, & sentiant eius dulcedinem: in illis, qui habent cor inflammatum igne cupiditatis, & carnalitatis induratur ad eorum damnationem, vt non percipiant eius dulcedinem. ¶Præceperat autem dominus, quod septem diebus Manna colligeretur, & in Sabbato non inueniretur: quia toto tempore vitæ nostræ hoc sacramentum nobis dispensabitur. Ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi. Sed Sabbato æternæ quietis non inueniemus Christum sub Sacramento, sed videbimus, amabimus, timebimus, laudabimus eum sicuti est. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Huius Mannę talis erat conditio, quòd tantum sufficiebat ei, qui minus colligebat, quantum ei, qui plus: quia totus Christus ita est in minima parte hostiæ, sicut in tota, & ita totus in minima parte sumitur, sicut in tota.

Ioan. 6.

D

Sap. 16.

Psal. 106.

Num. 21.

Exod. 16.

E

Matth. 27.

Ioan. 17.

F

Secundo si consideremus quomodo nos præparare debeamus ad huius cibi perceptionē, inueniemus, quòd populus Domini non gustauit Manna, donec prius transiuit mare rubrum, & submersis Aegyptijs, & completis tribus dictis in deserto: sic non debemus corpus Christi recipere donec transiuerimus per rubrum mare cuius amaritudo designat contritionem, aqua confessionem, & lachrymarum effusionem, rubedo corporis mortificationem, & satisfactionem.

Antequam de isto pane quis comedat, debet suspirare, & flere pro culpa, quam commisit, pro gratia, quam perdidit, pro pœna, quam incurrit, pro gloria, quam amisit, & etiam quia Deum frequenter, turpiter, multipliciter, irreuerenter offendit. Sic ait Iob, Antequam comedam suspiro, & Eliæ, cui Angelus attulit panem subcinericium, & vas aquę lachrymarum,

Euchar.

Iob 3. 3. Reg. 19.

G

1. Co. 11. Et Apostolus Quicunque manducat panem vel biberit calicem domini indignè, reus erit corporis, & sanguinis domini. Glo. Ac si Deum occiderit punietur: Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium manducat & bibit, non diiudicans corpus domini. Probet autem seipsum homo, & sic de panne illo edat, & de calice bibat. Probet, & discutiat diligenter conscientiam per confessionem puram, veram, integram: Probet suam vitam: Probet, quales fuerint præteritæ cogitationes, quales affectiones, quales locutiones, quales operationes: an sit error in intellectu, an odium in affectu, an proponat semper a peccato abstinere: vt cum hæc omnia probauerit, & omnia mala conterendo, confitendo, satisfaciendo, reprobauerit, probatus accedat, & corpus domini sumat. Sic Ioseph corpus Christi inuoluit sindone munda, idest conscientia pura: Cibus enim bonus, sanus, sanis est, infirmis mortalis Gregorius

H

Tergat ergo sordes praui operis, qui Deo præparat domum mentis. Debent omnes Aegyptij, id est omnia peccata submergi in diluuio lachrymarum: Sicut in diluuio submersæ fuerunt aues, idest superbi: animalia, idest, cupidi, reptilia, idest immundi: homines, idest malicioſi: & sic completis trib. diebus cõtritionis, cõfessionis satisfactionis, possumus securi accedere ad huius Mannæ perceptionẽ. Tertio si consideremus receptæ Mãnatis conseruationem, patet quod ad hoc facit diligens cautela, & fuga omnis peccati, & circunstantiæ peccati, & oportunitas. Videmus enim ꝙ quando homo conualuit de infirmitate, ptæcipitur sibi, ꝙ abstineat ab omni contratio, & nociuo: quia frequenter plus est recidiuum, quam infirmitas principalis: sic vel qui modo curati sunt per confessionem, & receperunt medicinam spiritualem, scilicet corpus domini, medicus spiritualis, scilicet confessor debet eos monere, vt abstineãt ab omni peccato, & circumstantia: non sic faciunt aliqui, qui statim post Pascha ad praua consortia, colloquia, ad peccata pristina reuertuntur: sicut porcus, qui postquam lotus fuerit, statim reuertitur, ad lutum. Laui pedes meos, qũo inquinabo illos, Isti figurantur per illos pessimos Iudæos, qui postquam Manna comederant, carnes, & olera Aegyptiorũ, pristinas scilicet delectationes carnales desiderabant. Da nobis aiunt, carnes, vt comedamus: in mentem veniunt cucumeres, & pepones, porri, cepę, & allia, per quæ designãtur variæ delectationes mundi. Adhuc autem escæ eorũ erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos, & sepulti in sepulchris concupiscentiæ, promissionis terram nunquam viderunt. Figurantur etiam illi, qui ad peccati vomitum reuertuntur per vxorem Lot, quæ contra monitionem angelicam respexit, retro, recordata, vt dicit Glo. sa, de delitijs Sodomorum: ideo conuersa est in statuam salis. Quære fol. 59. b.

Probare.

Cõsciẽtia

Cõfessio.

Cõfessor.

Cen. 5.

Num. 11.

Loth.

Quarto debemus considerare huius cibi consolationem & confortationem: quia digna recipienti bus illustrat intellectum ad fidelem & cognitionem, inflammat affectum per dilectionem, & deuotionem, roborat manum ad meritoriam operationem, confortat hominem totum ad tolerandum, & vincendum omnem tribulationem, & tentationem, donec veniat ad æternam refectionem. Iste est panis subcinericius igne amoris in cruce coctus, cui affert Angelus vas aquæ lachrymarum: stat autem sub Iunipero, quæ est arbor aculeata, & ambulat in fortitudine cibi illius, vsq; ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mensa: quia istud viaticum perducit dignè sumentes ad mensam æterni conuiuij, Qui ergo dignè vult ad sacramentum accedere, debet diligenter considerare huius Mannæ conditionem, diligenter se præparare ad eius receptionem. Exo. 16. Manaros iacuit per circuitum castrorum. Et ibidem manhu quid est hoc.

K

L

Et no. qualiter debeat se homo præparare ad huius sacramenti perceptionẽ 4. Reg. 4. Ait Sunamitis illa, deuota scilicet anima, volens in suo hospicio recipere Helyseum: qui interpretatur Deus meus Saluator. Faciamus, ait, ei cœnaculum parvum per profundam humilitatem, & ponamus in eo lectulum per conscientiæ puritatem, & mensam per bonorum operum fertilitatem, & sellam iudiciariæ inquisitionis, & correctionis, & candelabrum altæ contemplationis. & fidelis cognitionis. 1. Reg. 21. Si mundi sunt pueri a mulieribus, idest ab omni fœditate carnali mentis, & corporis, possunt manducare panem sanctum.

Eliseum. Cõsc ientia.

Hester. 1.

De isto sacramento exponitur illud quod Assuerus fecit grande conuiuium septem diebus, id est toto decursu temporis: quia semper durabit dispensatio huius sacramenti. Est autem hoc conuiuium grande, & magnum, quia magna significat, aliquid magnum, scilicet, de prerio mortem scilicet Christi: vnde Apostolus Quotiescunque feceritis, mortem domini annunciabitis donec veniat. Significat aliquid magnum de præsenti, scilicit vnitatem corporis mystici, & ecclesiæ: vnde Apostolus: Vnus panis, & vnum corpus, &c. Sicut enim ex multis granis vnus fit panis, sic ex multis fidelibus fit vnum corpus mysticum, & vna ecclesia, quia vna est columba mea. Aliquid magnum de futuro scilicet beatam fruitionem: est enim magnum, quia magna præstat: nam: gratiam donat, donatam conseruat, & augmentat, & mentem fortificat, & ad Dei amorem inflammat. Vnde figuratur per illum calculum ignitum Esaiæ, quia magna includit, & continet Deum, & hominem, verum illum, qui natus est de virgine, passus in cruce: Vnde est inter sacramenta, sicut cor in medio animaliũ: sicut sol in medio planetarum, quia magna concludit,

Grande. Cõuiuiũ.

M

1. Co. 10.

Canr. 2. Magnũ.

Esai. 6.

&

A & præbet scilicet dignè sumentibus vitam æternam. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Manducatio includit cibi sumptionẽ, quod fit per veram fidem, cibi decoctionem, & digestionem, quod fit per dilectionem, cibi conuersionem, quod fit per bonam operationem: sed est differẽtia inter istum cibum, & alia: quia alius cibus incorporatur manducanti, & in ipsum conuertitur: hic autem manducans conuertitur in cibum manducatum, & per amorem effeitur membrum Christi. Econtrario si quis indignè sumit, iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Huius ferculi delectatio figurata fuit in Manna cœlesti, quia utrumque de cœlo, quia qui plus habet de hostia nõ plus recipit Christum, quàm in modica parte, quia vtrumque album, quia vtrumque omni sapore plenũ.

Manducare.

Sed dicunt indeuoti, sicut dixerunt perfidi Iudæi: Anima nostra nauseat super cibo isto. Vel potest dici. Quod istud conuiuium est magnum, & refectio magna, cuius est figura mystica, forma catholica, esca viuifica. Primum spectat ad visibile signum, secundum ad credibile factum, tertium ad fruibile bonum. Sapien. 16. Panem de cœlo præstitisti eis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem. Huiusmodi autem cibi incorporatio est effectiua vnionis, quia hæc manducatio viuificat defunctos, vnificat disiunctos, dijudicat indignos, lætificat deuotos. Ad prima duo necessaria est manducatio spiritualis, vel spiritualis & sacramentalis simul: ad tertiam vero spectat sacramentalis tantum: Probet se homo, & sic de pane illo edat, &c. 4. Reg. 2. Inuoluit pallium Helias, &c. Helias interpretatur Dei mei donatio, & significat Christum, Helysæus Dei mei salutare, & significat animam deuotam. Pallium Helyæ caro Christi. Lauabit in sanguine vuæ pallium suum. Carne velabatur anima, vtroque diuinitas, hoc est pallium, quod Helyas ideſt Christus ascendens in cœlum reliquit Helysæo ideſt ecclesiæ, & cuilibet fideli animæ: quia sacramentũ, & veritatem carnis suæ, verè in altari dimisit: hoc tamen pallium inuoluit, cum veram carnem, & sanguinem sub speciebus panis, & vini velatam, & inuolutam dimisit antequam Iordanem transiret: pallium inuoluit, quia antequam mortem sustineret, vel ad inferos descenderet, hoc sacramentum instituit. Huius pallij virtute Iordanis diuiditur: quia virtute corporis Christi, quòd viaticum dicitur, inter medias Inferni leges, inter horrendas Dæmonum visiones, inter huius mundi, huius maris magni vndas, animabus sanctis, via ad immortalitatis gloriam præbetur. Hinc est quòd laborantibus in extremis, qui debent ad patriam arripere iter suum, hoc viaticum datur: exemplũ in pane subcinericio dato Heliæ, in cuius fortitudine ambulauit vsque ad montem Dei Oreb. Petit ergo Helisæus, vt virtute huius pallij sibi relicti fiat duplex spiritus in eo: in Christo enim virtus spiritus sancti simplex fuit, quia tantum fuit in eo ad faciendum bonum: habuit spiritum, quia peccare non potuit, nobis autem propter pronitatem peccandi virtus spiritus sancti virtute sacramenti Eucharistiæ duplicatur: quia virtute spiritus sancti nobis in hoc sacramento dati protegimur, ne declinemus ad malum, & roboramur, vt faciamus bonum: ideo in persona ecclesiæ, & nostra dicit Helisæus. Obsecro domine, ut fiat spiritus duplex. Currus igneus abundans gratia mundum inflammans, & illuminans, Equi trahentes currum, ministerium Angelorum. Quo vult hic sacramentum secundum Apostoli sententiam, debet se probare: Probet se homo, & sic de pane illo edat. Et debet esse ista probatio quo ad sex.

Magnum cõuiuiũ. B

Eucha.

Helias. Helisæus.

Gen. 49. C

3. Reg. 19.

D Helisæus.

Probatio.

Primo quo ad quinq; sensus, vt scilicet in hoc sacramento non credat suis sensibus, nisi tñ audi tui. Lu. 14. Iuga boum emi quinq; & eo probare ea, ideſt quinque sensus, qui debent esse sub iugo rationis, probare ea, ideſt experiri ista sensibilia. Figurata est ista deceptio sensuum Gen. 27. Dixit Isaac, ut probem vtrum tu sis filius meus, an non: Vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. Ecce quòd in ista auditus non fallitur, sed tactus. Manus ait, sunt Esau: fallitur gustus: credens enim comedere venationem, comedebat carnes hædorũ: fallitur olfactus, credens enim odorare odorem vestimentorum Esau, dixit, ecce odor filij mei: fallitur visus, quia dicitur, quod caligauerunt oculi eius. Sic ergo soli auditui est in hoc sacramento credendum vnde Iob 34. Auris verba probat. 1. ad Cor. 11. E

Secundo est facienda probatio quo ad intellectum, & hoc ipsum captiuando: quia non potest attingere hanc veritatem, nisi per fidem. 3. Reg. 10. Regina Sabba venit probare, &c. 2. Cor. 1. In captiuitatem redigentes. F 3. Reg. 1.

Tertio est probandus affectus per compassionem, considerando quanta passus est pro nobis ille, quem in hoc sacramento suscipimus, & quantum ipsum diligere debemus: quia hoc sacramentum est memoratiuum passionis, unde Apostolus: quotiescunque hoc feceritis, mortem Domini annunciabitis, donec ueniat: Probante spiritus ideſt affectiones, & desideria. 1. Ioan. 4.

Quarto facienda est probatio quo ad intentionem: Probate an ex Deo. Et hoc fit per simplicitatẽ: nã dẽt esse simplex intentio in hoc sacramẽto. Iud. 8.

Quinto quo ad operationem propter strenuitatem, ut. s. hõ sit paratus ad aggrediẽdum ardua, & difficilia, exemplo Christi 2. Thim. 2. Sollicitè curatè ipsum probabilem exhibere &cæt. Galat. 6. Opus suum prober homo. ¶ Sexto quo ad tolerantiam tribulationum per diuturnitatem passionum, & pœnitẽtiæ non fatigetur. Iud. 8. Pater

G noſter Abraam per multas tribulationes probatus .Rom.5. Patientia autem probationem.

Probandi ſunt, qui hoc ſacramentum miniſtrant. Figuratum eſt Leui. à 1. Homo de ſemine tuo &c. Ibi ponuntur tredecim maculæ. Ita quòd propter quamlibet earum quicunque reprobatur a diſpenſatione huius ſacramenti, per iſtas enim maculas corporales intelligimus defectus ſpirituales, ex quorum quolibet redditur homo indignus a miniſtratione huius ſacramenti. Si cæcus per ignorantiam veritatis fidei, vt hæreticus, vel malè ſentiens de aliquo articulo fidei. Mala. 2. Labia ſacerdotis. Aggei. 2. Interroga ſacerdotes. Leuit. 10. Vt habeatis ſcientiam diſcernendi &cæt. Si claudus per defectum amoris, bonitatis, & charitatis. 3. Regum 18. Vſquequo claudicatis? Per naſum intelligitur diſcretio, & ſcientia, & in hoc eſt triplex defectus. Si paruo naſo, per ignorantiam eorum, quæ neceſſe eſt ſcire tales miniſtros. Ezec. 23. Ponam zelum: Naſum tuum. Si grandi naſo per ſuperbiam. Inflatus ex ſuperbia ſcientiæ: quia ſcientia inflat, charitas ædificat. Si torto naſo perabuſiim ſcientię, ꝙ fit, quando nō impugnat errores, & vitia quorũcunq;. Cant. 7. Naſus tuus. Libanus interprætatur candidatio, & ſignificat munditiam vitæ, quæ debet reſpicere contra Damaſcũ qui interpretatur potus ſanguinis: & ſignificat immunditiam carnis. In fractione pedis intelligitur peruerſitas voluntatis. Prouerb. 25. Dens putridus, & pes lapſus. Dens putridus diſcretio, iudicium, vel ratio corrupta, qui non poteſt benè diſcernere, & fætet. Pes lapſus, affectus peruerſus. Si manu, per defectum bonæ operationis. Iob 4. Manus laſſas, ideſt deficientes in bono opere, per bonum exemplum, ad bona opera prouocans. Prouerb. 31. Manum ſuam. Si lippus per prauam intentionem Matth. 6. Si oculus tuus. Si gibbus per cupiditatem terrenorum. Gibbus incuruat inferius

I neſinit reſpicere ſupetius. Eſa. 30. Super gibbum Camelorum. Si lippus per carnalitatem, & libidinem carnalium voluptatum. Gen. 39. Erat Lya lippis oculis. Lya, ideſt Synagoga, nam Indæi omnia faciebant vt haberent delitias carnales, &, terrenas poſſeſſiones. Rachel erat decora, quia Eccleſia totam intentionem in Deum dirigit, & propter ipſum omnia facit, & omnium operum ſuorum ipſum finem conſtituit. Si albuginem in oculo, per elationem cordis, quæ ad modum albuginis oculi non ſinit lucem veritatis videre, ſed curatio huius albuginis docetur. Thob. 6. Cum felle piſcis, ideſt cum conſideratione amaritudinis mortis, extremi iudicij, & pœnę inferni. Si iugem ſcabiem, per diſſolutam conuerſationē, quia ſicut ſcabies pruriginem generat, ſic hæc cōuerſatio reddit hominē inquietū, & huc illucq. diſcurrere facit. Deu. 28. Scabie, & prurigine. Si impetiginem, per conuerſationem ſæcularem: nam ſicut impetigo membra, & decorem corporis fædat, ſic conuerſatio ſæcularis ſtatum religioſi deturpat. Leuit. 21. Si cæcum fuerit: ſi cicatricem habens, ſi hernioſus, per conuerſationem deſidioſam: hæc enim infirmitas reddit hominem grauem, & ponderoſum, per quod denotatur pigritia, & accidia, quæ facit hominem difficilem ab bona opera. Iob 7. Factus ſum mihimetipſi grauis; Gen. 18. Dixit Abrã tribus uiris, &cæt. Tres uiri ſignificant quemlibet fidelem qui credit fidem Trinitatis: Bucella panis ſacramentum altaris. Sapien. 16. Panem de cęlo. Iob 6. Ego ſum panis uiuus. Pauxillum aquæ ſignificat compunctionem animæ; ablutio pedum, emendationem uoluptatum, & affectionum per effuſionem lachrymarum, requies ſub arbore, conſideratio crucis Dominicæ. Sacramentum altaris figuratum eſt in ſacrificio Manuæ. Iudicum 14. Tulit Manuæ. &c. Manuæ interpretatur quieſcens, & ſignificat animam ſanctam. hædus, Chriſti corpus, Exod. 12. Iuxta quem ritum tolletis hędum, &c. In libamentis ſignificatur ſanguis Chriſti, hunc debet tollere per fidem, ponere ſupra poſtem per fiduciam, & ſpem, offerre domino per charitatem. Item figuratum eſt in oblatione Melchiſedech panis, & vini. Gen. 14. Item iſtud ſacramentum eſt inſtitutum in redemptionem, & figuratum eſt Exo. 12. vbi dicitur. Narrabis filio tuo, & ponitur ibi inſtitutio ſacramenti Agni Paſchalis. Eſt etiam in ſuſtentationem vitæ ſpiritualis, vnde vocatur a patre cœleſti panis ſubſtantialis. Luc. 6. Et hoc figuratum eſt Matth. 14. Miſereor turbæ, quia ecce iam triduo ſuſtinent me, & cæt. Triduum ſignificat tria tempora, quæ præceſſerunt inſtitutionem huius ſacramenti, primum tempus legis naturalis, ſecundum tempus legis ſcriptæ, tertium prophetiæ, ſed poſt triduum noluit Deus dimittere nos ieiunos, ne deficeremus in via, ſcilicet tempore gratiæ, ideo dicitur viaticum. Item figuratum eſt Exod. 33. In claritate faciei Moy. ſuper quem poſuit velamen. Figuratum eſt etiam, Iob. 3. in verbis Elyphas, in horrore viſionis nocturnæ imago coram oculis meis, &cæt. Nocturna viſio eſt huius ſacramenti occulta contemplatio: Stans in hoc ſacramento eſt ipſe Chriſtus, cuius forma videtur imago, quæ eſt coram oculis meis, &cæt. Quia imagines accidentium ſenſibns præſentantur, & uidẽtur eſſe in ſubiecto, & non ſunt, ſicut nec imago eſt illud quod repræſentat, vox ſnauis, quaſi auræ leuis, hoc eſt corpus meum, hoc facite in meam commemorationem.

Iob

Eſt etiam totus Chriſtus in qualibet parte hoſtiæ, figuratum eſt & in Manna, nec qui plus parauerat & cætera. Ita in hoc ſacramento non plus in mille, quam in una, nec

plus

A plus in vna, quam in eius parte minima; est etiam idem Christus totus, & idem numero in quolibet altari, vbi est sacramentum. Figuratum est Exod. 20. vbi dicitur Altare de terra facietis mihi. Terra significat terrenum elementum, panem, & vinum, altare corpus dominicum quod fit de terra quasi de pane: in omni loco, in omni altari: in quo fit memoria nominis sui, ideſt institutionis formę sacramenti.

Item vita vertitur in mortem eis, qui curiosi sunt circa hoc sacramentum Exod. 19. Descende, & contestare: & Numer. 4. Nolite perdere populum. Sanctuarium inuolutum, est hoc sacramentum, quòd hominibus, qui per Leuitas figurantur, est inuolutum: Angelus autem, qui per filios Aaron figuratur, est manifestum, hinc est quòd Oza mortuus est: quia præsumptuosè, & illicitè tetigit arcam 2. Regum. 6.

B Valet autem hoc sacramentum ad præseruandum a malo futuro, & figuratum est Iudic. 7. In visione Gedeonis, de pane subcinericio. Madian interprætatur contradicentes, & significat carnalia desideria, quæ militant aduersus animam. Castra Madian sunt pronitates malorum desideriorum, quæ subuertit iste panis subcinericius. 4. Reg. 6.

Valet ad remissionem mali præteriti, & figuratum est Leui. 2. In sacrificio panis in craticula Christus in cruce: Altare fides adolere deuotionis feruor. Illuminat in cognitionem veritatis. 1. Reg. 14. in Ionatha qui gustauit paululum mellis. Et illuminati sunt oculi eius. Item corrobora ad tolerantiam pœnitentiæ. 3. Reg. 19. cui detulit angelus panem subscinericium, & vas aquæ. Valet contra tentationes, figuratum est Exod. 12. Asperget sanguine superliminare, &c. Domus conscientia: Superliminare ratio: vterque postis cognitio, & affectio.

C Aspersio sanguinis, memoria passionis. Item valet ad sanctificationem conscientiæ: figuratum est Leui. 8. De sanguine cõsecrationis dicitur quod debet intingere pedem, auricm & pollicem, &c. In aure, intellectus, in pede affectus, in manu, effectus.

Item valet ad bene operandum, figuratum 1. Machab. 1. Vbi dicitur quòd ostendebant elephantibus sanguinem mori, vt acuerent eos ad prælium. Gen. 3. Collocauit dominus ante paradisum voluptatis Cherubin, & flãmeũ gladiũ &c. Paradisus voluptatis est sancta ecclesia lignũ vitæ, sacramentum altaris. Ab hoc Paradiso excluditur Adam, & Eua, ideſt omnes transgressores præceptorum Dei, & peccatores: & si non numero, tamen merito. Cherubin ergo, & gladius flammeus atque versatilis custodiunt viam huius ligni: quia qui dignè recipiunt in amore Dei, noticia, & gratia inflammantur. Illustrantur interius, quòd intelligitur p Cherubin, nã iuterpretatur plenitudo scientiæ. Qui autem indignè, sententiam mortis æternæ incurrit, quod intelligo in gladio versatili quia iudicium sibi mãducat, & bibit. Vel per Cherubin intelligo, quod qui hoc sacramentum dignè vult recipere, primo debet seipsum recognoscere per diligentem suæ conscientiæ inquisitionem, postea omne peccatum, & omnem circunstantiam a se præscindere, & seipsum dura pœnitentia, quasi interficere, quod intelligitur in gladio. Probet autem se homo, & sic de pane illo edat. Tertio in bonis operib. totus diuino amore succensus exercitare, quod intelligitur in flamma. Vel lignum ipsa obseruantia regularis, paradisus religio, a quo expellũtur merito Adam & Eua ideſt a potestate: vel transgressores statutorum expeluntur Custoditur autem via ligni vitæ, ne ingrediantur fures ideſt malæ cogitationes, & tentationes per Cherubin diligentis circumspectionis, & per gladium flammeum & versatilem In gladio carnis mortificatio: in flamma Dei ignita dilectio, in versatili perseuerantia. Exod. 3. Moy. pascebat gregem, & duxit ad interiora deserti &c. Moyses assumptus de aquis est quilibet Christianus assumptus de aquis baptismi, qui dicit assumpsit me de aquis multis. Ietro, qui interpretatur honotabilis, est Christus, cui dicitur Apoc. 3. Dignus es domine. Iste autem Ietro genuit filiam: quia Christus semine veritatis genuit ecclesiam: Voluntarie genuit nos verbo veritatis: Hanc ergo ecclesiam desponsauit Moyses quando curam eius accepit clericus, & minatur gregem ad interiora deserti, quando ducit fideles ad interiora pascua scripturarum, prædicando, monendo, ędificando. Sed tandem peruenit ad montem Dei Oreb interprætatur mensa, vel massa, & significat mensam altaris, & massam panis sacramentalis. Ibi apparet ei Dominus in flamma ignis, ignis enim purgat rubiginem, inflammat, & eleuat: sic istud sacramentum dignè sumentes purgat a peccato, inflãmat in amore Dei, eleuat finaliter ad vitam: ideo datur in morte: vnde dicitur viaticum, quia est cibus vitæ perducens ad terminum. Huius autem sacramenti noticiam quilibet fidelis nititur inquirere per fidem Vnde ait, vadam, & videbo, &c Et incipit cogitare, quomodo rubus videatur ardere, & non comburatur, ideſt quõ videmus species masticari, & semper frangi, & corpus Christi non atteri, nec frangi. Vel quomodo tantũ corpus est sub ita modicis speciebus. Cernens autem dominus quod pergeret ac videndum, ideſt intraret ad videndum istud secundum viam naturæ ait: Vide ne appropries huc, scilicet nõ inquiras, quomodo fiũt ista per viam naturæ: sed solue calciamenta de pedibus tuis: Per animæ intellectus, calciamen-

D E Exod. 3. Iacob. 1. F

G ta rationalis, qua calciatus currit per corpora
Psal. 77. superiora, & inferiora Hoc ergo calceamentum debet ponere intellectus, si vult pertingere ad veritatem huius sacramenti: vnde notantur dicitur 3. Reg. 17. Præcepi mulieri viduæ, vt pascat te Mulier vidua est ratio viduata ratione naturali: Ista pascit animam pabulo veritatis istius sacramenti, maxime si purè, & fideliter quærit. Pauit eos in innocentia cordis sui. Exod. 12.
Commendem. Edent carnes nocte illa assas igni. Quidam comedunt carnem Christi crudam propter præparationis negligentiam, quidam cum sanguine quia sunt in peccato immunditiæ, cum dicatur in lege carnem cum sanguine non comedetis, quidam corde sine debita consideratione, quidam coctas aqua, dum per mundanam sapientiam carnali sensu, & ratione volunt inquirere veritatem huius sacramẽti, Quidam assas igni per spiritusancti potentiam, & amorem
H credentes hoc posse fieri, & hoc igne habentes ipsum impræssum in corde. Exod. 12. Hæc est religio phasæ, omnis alienigena non vescetur ex eo. De corpore Christi non debet comedere alienigena, id est alienatus a Deo, Iudæus, Saracenus, vel per peccatum a Deo elongatus. Vel alienigena. Glo. qui nuper venit ad fidem, & non est firmus: quod est contra illos, qui de peccatis enormibus statim confessi ibidem volunt communicare. Vel mercennarius. Glo. Qui pro lucris temporalibus Christo seruit. Seruus autem empticius. Glo. Qui redemptus est sanguinem Christi 1. Corinth. 6. Empti enim estis precio magno.

Ista refectione huius sacramenti multa fercula apponuntur hic ponitur panis, qui significatur per Mãna, ratione consimilis originis, quia de cœlo: ratione dulcedinis, quia habens omne delectamentum: ratione pulchritudinis, quia illud candidum, illud virgineum: ratione plenitudinis,
I quia qui plus colligebat, non plus inueniebat: sic totus Christus ita est in minima parte, sicut in tota hostia. De isto pane Sap. 16. Panem de cœlo præstitisti eis. Habebat autem manna specialiter saporem panis oleaci similæ, & mellis. Panis oleacius, Christi corpus, similа, anima, meli diuinitas, hic propinat primo Dauid: panem compunctionis in contritione, secundo infundit Samaritanus vinum curationis in iu-
Luc. 10. stificatione, tertio influit Assuerus vinum con-
Hester. 1. solationis in contemplatione. Primum vinum
Eucharist. Panis. præcedit, vt dispositiuum, & secundum similiter: tertium vero concomitatur, & sequitur. Hic affert Gedeon hedulum lixatum; hic profert Moyses agnum assatum, affert paterfamilias vitulum saginatum: quia hoc sacramentum influit dulcedinem deuotionis, plenitudinem dilectionis, pinguedinem contemplationis. De eodem, Iudic. 5. De agno, Exod. 12. De vitulo, Luc. 15. Apocalip. Vincenti dabo ędere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Hic notantur quinque de sacramento eucharistiæ. Est enim excelsum dignitate: in eo vere est, & vere sumitur Christus verus Deus, & verus homo, & ideo non debet sumi nisi a dignis, qui triumphant de vicijs, & sunt sine macula culpæ mortalis, ideo dicitur: Vincenti, scilicet carnem mundum, diabolum. Augustinus super epistolam ad Rom. Panem cœlestem manducare, est innocentiam ad altare portare. 1. Corinth. 11. Qui manducat, & bibit indigne. Est gratuitum liberalitate, ideo dicit: Dabo. Ioan. 6. Panis, quem ego dabo, caro mea est. Et refe-
Psal. 51. ctiuum facietate, ideo dicitur Edere: Non permittit Deus cibum, qui non satiat: Edent pauperes & saturabuntur, Ioan. 6. Caro mea vere est cibus. Et operatiuum causalitate: operatur
L enim in sumente digne, vitam gratiæ in præsenti; & gloriæ in futuro. Vnde dicitur de ligno vitæ: quia lignum est vitæ in medio paradisi. Est oblectatiuum suauitate: quia suaui delectatione delectatur in eo anima deuota, quod significatur in hoc, quòd lignum vitæ dicitur esse in medio ecclesiæ: in medio ecclesiæ militantis: paradisus enim nomen est deliciarum amenitatis: in gremio enim ecclesiæ militantis viri spirituales multis delicijs spiritualibus oblectantur spiritualiter in hoc sacramento. Sap. 16. Panem de cœlo paratum præstitisti. Dicitur autem lignum propter virtutem Lignum. roborantem, Esaiæ. 11. Dat lasso virtutem, & his qui non sunt fortitudinem, & robur multiplicat propter vmbram protegentem Can. 2. Sub vmbra illius, quem desiderabam sedi, propter fructum reficientem: quia fructus eius dulcis gutturi meo. Matth. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Labor.

Genes. 12. Oues crassæ, &c. Septem oues M sunt septem considerationes: in hoc enim sacramento consideratur potentia, sapientia, beneuolentia, mundicia, innocentia, sufficientia, efficacia. Vel septem oues crassæ significant quòd septem diebus idest, toto tempore ecclesia reficitur hoc sacramento.

Inuenimus octo mirabilia circa panem exhi- Mirabilia bita in veteri testamento, scilicet mirabile productionis, multiplicationis, ministrationis, consumptionis, subuentionis, confortationis, delectationis transmutationis. Horum mirabilium memoriam fecit dominus in pane corporis sui. Considera ergo mirabile productionis in verbis transubstantiantibus, multiplicationis in diuersis locis ipsum idem simul continentibus, ministrationis in ministris dispen-

K
Iudic. 5. Exod. 12. Luc. 15. Apoc. 2.

A ſpenſantibus, conſumptionis, in formis tranſeuntibus. de 1. Exod. 16. Ecce ego pluam vobis panes de cœlo. de 2. 4. Regum 4. Vir quidam venit deferens panes, &cæt. Hi panes miraculosè multiplicati ſunt ad ſacietatem centum virorum. Et ſimiliter in Euangelio 5. panes miraculosè multiplicati ſunt. Conſidera autem corpus Chriſti ſecundum ſtatum, & ſic per frumentum nomen intelligitur ratione modi concipiendi. Hier. 31. Creauit Deus nouum ſecundum ſtatum paſſionis, & ſic per panem hordeaceum; ſecundum ſtatum reſurrectionis, & ſic per panes primitiarum. 3. Reg. 17. Corui quoque &cæt. per coruum intelligitur malus ſacerdos, qui etiam ſeruata forma eccleſiæ, (tanta benignitas Chriſti) corpus eius adminiſtrat. Iſte eſt panis quo fruuntur beati, & Angeli in cœlo per contemplationem. Sic enim ſcriptum eſt. Panem Angelorum manducabit homo. Tunc enim manducabit homo panem Angelorum, quando vocabitur, inuitabitur, introducetur ad ſocietatem, & conuiuium ciuium ſupernorum. Sancti in mundo ad conſolationem, & confortationem, defuncti in purgatorio ad liberationem. Luc. 11. In perſona fidelium defunctorum in purgatorio exuntiũ, dicit, amicæ accõmoda mihi tres panes: unde panis primus eleemoſyna liberalis, ſecundus oratio viſceralis, tertius immolatio ſacramentalis, tertio Eſdræ 3. c. Rex Darius fecit cænam magnã &c. In hac cæna grandis charitas demonſtratur, quia corpus ſuum, & ſanguinem dat in cibum, & potum. Grandis ſocietas inuitatur, Principes populorum, Apoſtoli, & Diſcipuli, grandis ſolemnitas præparatur. Heſter 1. In veſtibulo horti & nemoris &c. Quæ debent eſſe ſpiritualiter in anima, grande ferculum diſpenſatur: grande poculum propinatur: grande myſterium reuelatur; quia memoriam facit ibi mirabilium ſuorum.

Hier. 31. 3. Reg. 17. Pſal. 77. B Luc. 15. Heſter. 1. C

De Elatione, & Faſtu.

ELatio eſt quando ex aliquo bono opere aliquis eſſertur, & ſuper alios ſe extollit. Hæc eſt lepra elationis procedentis ex operibus miſericordiæ. Sicut enim ex ſano cibo inordinatè ſumpto languor incurritur, & ex veneno ſerpentis in confectionibus ordinatè ſumpto languor curatur: ita quandoque ex virtutibus vitia oriuntur: quia oculos ſanos radius ſolis illuminat, & lippientes excæcat: ſic virtutum exercitatio alijs 2. Cor. 2. acquirit vitam, alijs mortem. Vnde Apoſtolus: alijs ſumus odor mortis in mortem, alijs odor vitæ in vitam. Ita in propoſito, Leuit. 13. Vir de cuius capite capilli fluunt, caluus, & mundus eſt; & ſi a fronte cæciderint pili recaluati ſunt, ac mundus caluicium eſt, quando capilli de capite fluunt: nulla parte capitis nudata, ſed cæſariæ attenuata. Recaluitio vero ſecundum legem eſt, cum decidentibus capillis frons denudatur. Capilli ſuperfluunt corpori, & ſignificant illa temporalia, quæ ſunt ad vſum neceſſitatis ſuperflua. Cũ ergo ex abundantia temporalium nobis ſubtrahimus, quæ pauperibus Chriſti miniſtramus, caluiũ, & nudi ſumus. Si vero ea, quæ habemus, vendimus, & damus pauperibus, nihil habentes præter victum, & veſtitum, quibus contenti ſumus, aciem vultus noſtri ad videnda, quæ Dei ſunt terrenarum facultatum obumbratione nũdauimus, habentes cæleſtia liberè præ oculis, & recaluati ſumus. Adhærentes enim in poſterioribus capilli, quia non retinentur temporalia a talibus cauſa voluptatis, ſed cauſa neceſſitatis: quia humana uita non poteſt tranſigi ſine eis. Retro enim ſunt, & non ante, quia ſequuntur fugientem, & non detinent etiam volentem, hoc eſt recaluatio, ideſt ſecunda caluities: & vtraque eſt virtus, ſcilicet cum plus, & minus homo ſibi ſubtrahit, & Deo impendit. Sed in vtraque vitanda & ſuperbia, & rapina, vnde ſequitur. Si autem in caluitio ſeu in recaluitione albus, vel ruffus color fuerit exortus, lepra eſt: quia hæc duo in operibus miſericordiæ cauenda ſunt.

D M E

Inanis libido gloriæ, & crudelitas rapinæ. Deut. primo, Matth. 6. Cum facis elemoſynam noli tuba canere ante te. Deut. 2. Eccleſi. 34. Dona iniquorum non probat altiſſimus: qui enim offert ſacrificium ex ſubſtantia pauperum, quaſi qui ſacrificat filium in conſpectu patris ſui: vnde Tullius in libro de Officijs: Sunt, ait multi cupidi ſplendoris, & gloriæ, quæ arripiunt vt alijs largiantur, id autem tantum habetur officio, ut poſſit eſſe contrarium: nihil enim eſt liberale, quòd non idem iuſtum videre etiam liceat pleroſque, non tam natura liberales, quã quadam gloria ductos, vt beneficia videantur facere, multa, quæ proficiſci ab oſtentatione magis, quam a voluntate videantur. Talis autem ſimilitudo vanitati eſt coniunctior, quam aut liberalitati, aut honeſtati eſt.

Eccl. 34. F

De ætatibus hominum.

QVattuor partes Ciuitatis. Apoc. 21. Significant quattuor ætates hominis, quibus intratur ad ſupernam ciuitatem Hieruſalem: ſcilicet puerilem, iuuenilem, virilem, ſenilem. Et quælibet iſtarum quattuor ætatum habet portas tres ad intrandum ciuitatem ſupernam. Ætas puerilis habet tres portas, innocentiam, obedientiam, diſciplinam: iuuenilis ætas alias tres, pœnitentiam, abſtinentiam, continentiam: virilis ætas, quæ eſt ætas exercitij habet portas tres, obſeruantiam præceptorum, efficaciam meritorum, patientiam aduerſorum: Senio-

Apoc. 21. Ætates hominis quattuor.

G lis ætas habet portas tres, rememorationem offensarum, effusionem lachrymarum, largitionem eleemosynarum. In qualibet ætate peccata impugnant hominem. Ioel. 1. Residuum erucæ comedit locusta, &c. In eruca, quæ toto corpore repit significatur luxuria, in locusta, quæ salit in calore, nec in imo progreditur, vana gloria, in bruco, qui est animal parui corporis & magni ventris gula, in rubigine, qua etiam consumuntur metalla, auaritia. Eruca ergo consumit multos in adolescentia. Et si ponatur quòd in auaritia euadat quis corruptionem luxuriæ in iuuentute totum consumitur per vanam gloriam, vel superbiam, sicut fuit in fatuis virginibus. Et ideo dicitur, quòd residuum eruce comedit locusta. Et si, quòd raro accidit aliqui in adolescentia, euadant luxuriam, & in iuuentute vanam gloriam, tamen in virili, & perfecta ætate corrumpuntur per gastrimargiam, & gulam, & ita residuum erucæ comedit brucus. Et ęsto quòd aliquis per dictata in tribus ætatibus euadat, & tamen in senectute corrumpitur per auaritiam, nam secundum Io. Cum cuncta alia vitia homine senescente senescant, sola auaritia iuuenescit: & ita residuum bruci comedit rubigo. Contra quam rubiginem dicit Saluator: Thesaurizate vobis thesauros in cœlo.

Peccata.

H

I

K

Matth. 25.

Matth. 5.

Eliszei.

Can. 2.

L

M

De Exemplis.

SIcut carbo ignitus, si carbonibus mortuis apponatur, vel eos ignit, vel extinguitur, Sic viri sancti igne charitatis succensi, debent alios suis exemplis viuificare, & ad benè agendũ inflammare, & pro illis quos non viuificant seipsos mortificare. Et nota qũo bona, & mala exempla immutant corda intuentium. Gen. 30. Oues ad aspectum virgarum partim decorticatarum, & uariarum, dum essent in feruore caloris, & feruore fortitudinis, & charitatis, concipiebãt varios fętus. Sic homines boni propositi, dum vident in sanctis viris varietatem bonorum operum, & exemplorum, concipiunt consimilia opera facere. Laban typum gerit pastorum, & prælatorum oues simplices, subditi humiles: virgæ varię, varia sanctorũ exempla. Virgæ ponunt in canalibus, per quas fluit aqua: quia eorum opera fiunt in irriguo deuotionis ad harum aspectum: oues varios fętus concipiunt. ſ. sancta desideria, recta consilia, & multiplicant fętua bonorũ operum. 1. Reg. 14. Ascendit Ionathas ideſt Christus reptans pedibus & manibus ideſt per opera durę pœnitentiæ, & armiger eius ideſt religiosus deuotus, post eum, eius exempla imitãdo: quia Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Respice itaque, & fac secundum exemplar, quòd tibi in monte monstratum est, respice in faciem Christi tui. Prudentes virgines quæ intrauerunt ad nuptias portabant lampadea accensas in manibus: in lampade de vitro claro cordis munditia, in oleo deuotio pura, in lumine exempla bona, in lichno intentio recta: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Lucernas ait Gregorius in manibus portamus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Quære de ista materia in tabula de bona, & mala societate. Et de vana gloria. 4. Reg. 13. Reuixit mortuus cum tetigisset ossa Helisæi: quia quando homines ociosi, & mũdani vident constantiam, & fortitudinem sanctorum virorum in tribulationibus, & in mortificatione corporis, statim concipiunt spiritum gratiæ, & vitæ. Cant. 2. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, egredere, & abi post vestigia gregum. Pulcherrima mulierum, ideſt creaturarum, est anima rationalis Dei imagine insignita, quæ tunc se ignorat, quando a vestigijs Christi, & sanctorum deuiat. Greges Dominici sunt viri sancti, post quos debet iræ anima deuota eorum vestigijs, & exemplis adhærendo. Gen. 28. Erexit Iacob lapidem in signum. Sicut homines dispersi recolligunt se ad signum sunm, siue ad vexillum, & ibi cordia animositatem recipiunt: ita subditi ad opera pœnitentiæ, cum ea vident in prælatis abundare: Iacob enim lapidem erigit in titulum, quando prælatus dat subditis austeritatis, & durę pœnitentiæ exemplum. Luc. 12. Si dixerit seruus malus in corde suo, moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere pueros, & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari, venit dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, & dinidit eum, partemque eius ponet cum infidelibus. Isti percutiunt pueros, & ancillas, qui sic corruptè viuunt in ecclesia: vnde infirmi & simplices scandalizantur. Facilius enim assumunt malum exemplum, quam bonum. Modicus enim ignis inflammat multam materiam aridam: magnus ignis non inflammat modicam materiam humidam. Super parum amaritudinis amaricat magna copia mellis, duplum mellis additum tantillo amaritudinis non dulcoratur. Modica gleba subducta a fluuio præparat ei viam: quam multæ obductæ non impediunt. Apud Aggeum: Caro sancta, non sanctificat tangentem, & tamen immundus contaminat ex contactu carnem sanctam, t. Esdræ 3. Fundato templo domini a cementarijs, sacerdotes steterũt cum tubis. Templũ domini ecclesia: tubæ sunt angustæ ex parte oris, superni, & ex parte inferiori sunt amplę, ex parte illa, que tenetur versus populum: quia fundatores ecclesiæ aspera & dura in se sustinebant, & laxiora populo cõcedebant, seu prædicabant: cõtra

de

A de aliquib. dicitur, quia imponunt alijs onera grauia, & importabilia, digito autem suo nolunt ea mouere, isti male tubicinant, male prædicant, quia partem amplam tubæ ponunt ex parte oris, & strictam ex parte populi. In huius signum in figura prælatorum introducuntur in Apoc. 19. Angeli tubis canentes, & frequenter in scripturis dicitur, q̃ sacerdotes tenebant tubas in manibus, in huius autem templi ædificatione martyres vsi sunt sanguine proliquore ad faciendum cementũ in fundamento: Confessores reiectione temporalium pro labulo, & puluere: virgines nitore castitatis, & feruore charitatis pro calce nitente, & feruente, & sic superædificati supra fundamentũ Apostolorum, & Prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. 3. Reg. 6. Omnes parietes tẽpli per circuitũ sculpsit varijs cęlaturis, & torno. Notabiliter dicitur sculpta erant: quia quod sculpitur exterius prominet: quia quantum scimus de charitate habemus interius, tãtũ debemus manifestare opere exterius, tantum enim verè, & perfectè scis, quantum operaris. Vnde in 3. Reg 6. Dicuntur de parietibus templi procedere cherubin, & picturę valde prominentes. Leui. 19. Præcipitur filijs Israel q̃ agrum non serant diuerso semine, nec induantur, veste quæ ex duobus contexta est. s. lana, & lino. Agrum autem serit diuerso semine quicunque super cathedram Moysi sedens, bonum loquitur, & malè operatur, in agro ecclesiæ triticum verbo zizania spargitur exemplo. Veste virtutum se palliat ante homines, vt sunt hipocritæ, & veste vitiorũ indutus est ante Deum. Et sic vestis contexta est ex lino spiritualitatis, & lana mollicie, & carnalitatis. Hi sunt filij dolosi Act. 13. O plene omni dolo, & fallacia, fili diaboli non desinis subuertere vias domini rectas. Efficatius enim trahit homines exemplum, quam verbum: quia prædicatio verbalis est sicut pictura, sicut homo pictus. Exemplaris sicut homo viuus, & verus, vnde de quibusdam dicitur: Dicunt, & non faciunt: contra de Christo, cępit Iesus facere, & docere. Et Apostolus. Nihil audeo loqui eorum, quæ per me non efficit Christus. Omnis Christi actio nostra est instructio: Ipse autem contẽpsit diuitias, & delitias, honores, dilexit inimicos, se humiliauit: Exemplum ait dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Deut. 11. Posuerunt sanctuarium fortitudinis, & auferunt iuge sacrificium, & dabunt abominationẽ in desolationem, & impij in testamentum simulabunt fraudulenter. Sanctuarium fortitudinis polluunt prælati mali, qui destruunt firmamentum Romanæ fidei: malienim pastores sunt antichristi, auferunt etiam iuge sacrificium: quia euacuant in cordibus laicorum fidem sacramentorum per malum exemplum: vita enim clericorum libri sunt laycorum: vnde sacramenta despiciunt, cum ea pertractari vident ab eis, qui immunde, & male viuunt. Et dant abominationẽ in desolationem: quia ecclesiam sanctam abhominabilem propter eorum vitam desolatam faciunt, & eam coarctãt, & angustant. Cum enim apostoli modico tempore ecclesiam multum dilatauerint, & multos traxerint ad fidem trinitatis, non est dubium, cum sub prælatis multi a fide exorbitent, ipsos causam esse infidelitatis subditorum, & impij testamentum simulant fraudulenter, vt enim prouideant vitæ temporali alicuius amicorum tradunt eis curam infinitarum animarum, & vt lac, & lanam tollant sibi, exponunt oues morsibus luporum, & vrsorum. Si enim gregis materialis curam nullus sapiens committit, nisi potenti, sciẽti, volenti curam eius peragere ad salutem ipsius, qui committit curam gregis spiritualis impotenti, ignoranti, negligenti: plus videtur bruta, & irrationalia, quam rationalia diligere, & appreciari, & sanguinem Christi, quem pro salute animarum fudit, conculcare, & vilipendere. Lenit. 23. Sumetis vobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasque palmarum, & ramos ligni, diuersorum frondium, & salices de torrente, & letabimini coram domino Deo vestro. Natura palmæ est, quòd fructus eius valet vulneribus conringendis. Hæc est patientia lętificans, & sanans dolores carnis, & prouocans lęticiam mentis, Fructus arboris pulcherrimę, sunt opera Christi, cuius pulchritudinem sol, & luna mirantur, a quo omnis pulchritudo: quia pulchrorũ pulcherrimus ipse, mundum mente gerens, similique imagine formans.

Neemiæ 8. Præcidentes ramos de arboribus sequebãtur ducem, huius arboris fructum sumit, qui Christi opera coram oculis suæ mentis constituit, & ad eorum imitationem pro viribus se extendit, spatulas palmarũ, id est triumphos Christi victoriarum. Sunt enim spatulę rami ad instar spatularum formari, & ramos ligni diuersarum frondium, id est sententias, & documenta de opacitate scripturarum, & salices de torrente, id est exempla sanctorum qui perseuerant in perpetua mentis viriditate, & castitate, quæ in salice, qui fructum non portat designatur, & nutritur circa aquas deuotionis: quia si reducamus ad memoriam, opera saluatoris, si triumphum passionis, si pręmia æterna, quæ nobis promittuntur in scripturis, si exempla, quæ habemus a sanctis, lætabimur in tribulationibus nostris. Gen. 30. Ponuntur virgæ partim decorticatæ in canalibus, & ad earum aspectus oues concipiebant &c. Virgas in canalibus positas contemplamur, & concipimus, quando rectitudinem vitæ sanctorum, qui cursum huius vitæ per canalem fluentis mortalitatis transierunt, consideramus, & mundè in bono opere proficimus. Vnde virgæ illæ fuerunt

Templũ Sancti. Aedificatio.

B

Opus.

Prædicatorum.

C

Nota. Exemplũ. Prædicatio.

Prælati.

D

Exempla. Clerici. Religiosi Ecclesia.

Prælati.

E

Palma. Patientia.

Pulchritudo.

Neem. 8.

F

runt populeæ: in quo nota exemplum miſericordiæ propter vnguentũ populeonis, quod fit ex arbore populeo, & ex platanis, ex quibus fit ſolidũ, & leuigatum ædificium, exemplum ſolidæ, & irreprehenſibilis iuſticiæ: ex amigdalis, ex quibus fit temperatiſſimus cibus, exemplum temperantiæ. In his tribus ſi ſanctos ſequimur, inter oues etiam computabimur, & vt oues bonis, & varijs operibus quaſi fœtibus fęcundabimur.

Si ignoras te pulcherrima mulierum rationalis ſcilicet anima trinitatem Imagine decora virtutibus, & bonis operibus fęcunda. Egredere de luto carnalis fęditatis, de laqueo mundialis vanitatis, de domo parentalis conſanguiniratis, & abi poſt veſtigia gregum, poſt veſtigia & exempla ſanctorum per viam ſanctitatis.

Senecs. Sen. Optimum eſt maiorum exempla, & veſtigia ſequi ſi rectè præcedant. Idem in ſecundis epiſtolis. Non præcedit armenta degener taurus: elephantorum greges excellentiſſimus ducit: inter homines optimus animorum rector erigebatur: ideo ſumma fęlicitas gentium erat, in quibus non potentior eſſet, niſi melior, ideo Poſſidonius philoſophus dicebat quòd in aureo ſaculo regnum erat apud ſapientes, & nos poſteri ponimus in primitiua eccleſia omnia eſſe ordinata: vnde aureum ſæculum poſſumus referre ad primitiuam eccleſiam, vel ad ſtatum innocentiæ: Et de officio cõcordię dicit Tullius ex verbis Platonis. Non nobis nati ſolummodo ſumus, ortuſque noſtri partem patria vendicat, partẽ amici conciues, vtilitatem in medium afferre debemus. Gen. 30. Poſuit virgas partim decorticatas in canalib. &c. Greg. 21. lib. Mor. in principio. Quid eſt virgas virides amigdalinas, & ex platanis ante oculos gregũ ponere, niſi per ſcripturæ ſacræ ſeriẽ, antiquorum patrum uitas, atque ſententias in exemplum populis prædicare, quæ nimirum quia iuſta rationis examen rectæ ſunt, virgæ nominãtur, quas bene Iacob in aquæ canalibus poſuit, quia & redemptor noſter in libris ſacræ ſcripturæ eas ſententias, quibus nos intrinſecus informamur, infixit: has aſpicientes oues, arietes, varij coloris concipiunt: quia rationales noſtri ſpiritus dum in earum intentione defixi ſunt, ſingulis quibuſcunque actionibus permiſcentur, ut calefactus tales fœtus operum procreet, qualia exempla patrum præcedentium uidet, & diuerſorum colorũ proles boni operis habet. Auguſtinus 3. de doctrina Chriſtiana: ad hoc ait, peccata illorum ſcilicet Dauid, Salomonis, & aliorum ſcripta ſunt, ut qui ea legerit, ſe de ſuis factis iactare non audeat, & pro ſua iuſticia cæteros tanquam peccatores contemnat, cum videat tantorum virorum, & cauendas eſſe poteſtates, & flenda naufragia, vt etiam apoſtolica illa ſententia vbique timenda ſit, qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.

Prælati. H

Timor.

PEr fidem efficitur homo Dei amicus, hoc modo Patriarchæ meruerunt Dei amicitiam ei adhærendo per fidem rectam. Iacob. 2. Abraam pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt, offerens filium ſuum ſuper altare: & impleta eſt ſcriptura dicens: Credidit Abraam Deo & reputatum eſt ei ad iuſticiam, & amicus Dei appellatus eſt. Iſaac riſus vel gaudium interpretatur: ſi ergo tibi dominus præcipiat, vt immoles ei tuum gaudium temporale, obedi fideliter: non morietur Iſaac: quia non peribit tibi lætitia ſed carnis contumacia, & Iſaac ſub ligna leuabitur: quia ſpiritus in cruce domini mortificata carne gloriabitur. Lilium habet in radice pallorem, in folijs virorem, in floribus candorem exterius, in grano interius ruborem, pallorem inducit timor, viroré dilatatio ſpei, & deſiderij cãdorem lætitia, & gaudium, feruor autem ruborem. Hæ ſunt quattuor virtutes charitatis, radis lilij recta, & pallida, fidẽs eſt latens, quæ eſt de inuiſibilibus bonis pallens, & timorem induens, quia eſt de ſupplicijs æternis. Folia lilij, quæ adhærent haſtili ſunt viridia, & haſtile ambientia, & ſignificant ſpem, quæ eſt in Deum erecta de viridario Paradiſi inmarceſſibilia præbians gaudia, & in Deo circulans affectiones, & deſideria. Candor floris gaudium ſignificat in ſuſtinentia tribulationis. Et mirum eſt, quia floſculus ille tenellus lucens & redolens innocentiam, & patientiam ſignificãs, erumpit, dum lapidibus oneratur, & proficit, dum ſpinis pungitur. Can. 2. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias: quia innocens, & verus pariens vindictam nõ expetit, nec uitam rependit; ſed magis pendet, & pendendo rependitur: Quia pro perſecutoribus ad Deum in oratione pendẽs conuertitur, & ad proximum incuruatur, & eſt reparandus ideſt in folijs quodammodo duplicatus, uel onratus. Habẽs amorem Dei & proximi, hic eſt reparandum lilium, de quo 3. Reg. 7. Sicut lilium medetur aduſtis corporibus, ita patientia eſt medicina in tribulationibus. Rubor grani interioris eſt feruor amoris interioris charitatem ſignificans, quæ excidit ſicut rubor calorem proprium de facili non perdit, hæc eſt charitatis perſeuerantia, cui debetur corona pro perfecta uictoria. ad omnem actionem meritoriam quattuor requiruntur, ſine quibus nulla actio noſtra perfecta eſt, viror fidei, nitor ſpei, feruor charitatis, pallor humilitatis. Iſti, ſunt quatuor lapides in primo ordine, Laſpis, Saphirus, Carbunculus, Calcedonius. Viror ergo fidei deſignatur in laſpide: habet enim lapis iſte viriditatem, ſed non perſpicuam claritatem, uiriditas, quæ non marceſſit, æternitas fidei, quæ nunquam in toto decurſu mundi deficit, ergo viriditas laſpidis fidem ſignificat, quæ eſt de terrenis, cuius

Fides.

Obedientia Pœnitẽtia.

Mortificatio.

Lilium. Arbor.

L

Lilium: Tribulatio.

M

Patientia.

Opus.

Lapis.

Laſpis.

claritas

A claritas non eſt perſpicua, ſed obſcura, quia per fidem æterna quodammodo uidentur, quæ tamẽ omnino clarè non cernuntur. Eſt enim fides ſicut ſtella illa fixa, quæ nauigantibus per mare huius mundi portum cœleſtis patriæ oſtendit. Eſa. 54. Ponam Iaſpidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides ſculptos. Iaſpis in propugnaculo ponitur, quãdo qui ſunt in doctrina fidei eminentiores ſunt fidei defenſores, debent etiam eſſe portæ, ut alios introducant ad uitam, quòd erit ſi in portis iſtis fuerint lapides ſculpti in ſeipſis impreſſum per bonum opus demonſtrent, quòd alijs legunt, & prædicant. Separatur enim ſcultura a lapide, ſi ſeparetur bonum opus a prædicatore, & doctore. Doctor enim & prædicator, qui non exercet ſe in bono opere, eſt ſicut corpus exanime, ſicut candela, quæ alios illuminat, & ſe conſumit ſicut cymbalum tinniens, quòd alios uocat, & ſe ipſum uaſtat preciosus iſte lapis, qui dicitur reſiſtere fantaſmatibus, & fides reſiſtit erroribus. Nitor ſpei deſignatur in Saphiro, eſt B enim gemma ſimilis cœlo ſereno: ſæpe enim claritatem illius patriæ prælibamus, quam tenere nõ poſſumus Eſa. 54. Sternam per ordinem lapides tuos, fundabo te in Saphiris. Spes enim reddit hominem ordinatum, ut in aduerſis rideat. Eſt. n. ſicut arra futuri præmij, & præordinatio æternæ ſuauitatis tibi conceſſum eſt intrare in hortum uoluptatis Paradiſi, & inde afferre flores, & aromata ad condiendum amaritudinẽ præſentis aduerſitatis. Preciosus eſt iſte lapis, cuius virtus dicitur refrigerare virtutem interiorẽ, & cohibere nimium ſudorem exteriorem, quia ſpes liberat a præſumptione nimis inflammante, & a deſperatione nimis diſſoluente. Conſiderat enim miſericordiam, & non deſperat iuſtitiam, & non præſumens ex miſericordia accipit oleum, ex iuſtitia uinum quibus ſanatur, & ſerenatur aĩa peccatrix.

C ¶Tertium eſt feruor charitatis, qui deſignatur in carbunculo: lapis iſte ſuper omnes gẽmas ardentes a re nomen habet, ad modum carbonis igniti radios emittit: ideo charitatem ſignificat, quæ ſuper omnes virtutes aĩam reddit igneã. Preciosus eſt iſte lapis, qui aquis ſuperfuſis magis igneſcit; quia aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina. Quære de fide in titulo de virtutibus in generali. Dies eſt illuminatio ſolis ſuper terram: Sic dum ſol iuſtitiæ mentem noſtrã illuminat, diem cauſat, vnde ſeptẽ dies ſignificant ſeptem animę virtutes. Prima ergo dies mũdi eſt dies Dominica Geneſ. 1. Dixit Deus fiat lux, & facta eſt lux, & diuiſit lucem a tenebris, & factum eſt Veſpere, & mane dies vnus, quia ſol iuſtitiæ dnm fidei lumen, quę eſt prima virtutum infundit, & tenebras ignorantiæ diuidit, primam diem efficit ex veſpere, & mane veſpertina, ſcilicet & matutina cognitione homo eſt creatoris, & creaturæ, dum cognoſcit ſe tenebroſam per culpam, & creatorem lucem radios ſuæ bonitatis undiq; D diffundentem per gratiam. Eſa. 19. In die illa cognoſcent Aegyptij dominum, & colent cũ: quia illuminati per fidem abijciunt idola Aegypti, & colunt, & credunt Chriſtum uerum filium Dei.

¶Secunda dies eſt illuminatio ſpei, quando factum eſt firmamentum, quod diuidit aquas ſuperiores, & inferiores: quia ſpes firmat animam in medio præſumptionis a ſuperiori, & deſperationis ab inferiori. Nec. 8. Secundus dies Domini eſt, nolite contriſtari per deſperationem: tertia die aggregatæ ſunt aquę in vnum, & apparuit arida, & fructificauerunt herbæ, & arbores, hoc eſt illuminatio charitatis: quia charitas infuſa congregat aquas cordis in vnum per lachrymarum compunctionem, reddit terram aridam per deſideriorum carnalium mortificationem, & facit arbores fructificare ſcilicet potentias in nobis fructũ facere per frequentem ſatisfactionem, & bonorum operum multiplicationem. Prouerb. 4. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſq; ad perfectam diem. Charitas enim, E aut proficit, aut deficit, donec ex toto aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Tunc enim aſpirabit dies charitatis ad meridiem, quando intellectus perueniet ad perſpicuam claritatem, & affectus ad inflammatiſſimam dilectionem. ¶Quarta dies eſt illuminatio prudentię: illo enim die poſuit Deus luminaria in firmamento cœli, & Lunam, & Stellas: per Solem circumſpectio in agendis: eſt enim radioſus, & inferius, & ſuperius emittit radios ſicut probat Marcianus. Per Lunam, quæ minus lucida eſt circumſpectio in cauendis. Per Stellas, quæ uidentur minimę utriuſque circumſpectionis circunſtantiæ: ſed tamen lucent de nocte, quæ maxime ſunt neceſſariæ in aduerſitate. De hac die in Pſal. 135. Solem in poteſtatem Dei, Lunam, & Stellas in poteſtatem noctis. Aliquando enim viatores propere ſurgentes deuiãt, & noctem diem eſſe æſtimant: & ideo qui vult eſſe prudens, debet inter diem, & noctẽ diſtinguere. Iob 8. Heſterni ſumus, & ignoramus, quoniam ſicut umbra dies noſtri ſunt ſuper F terram. Aliquando enim ſicut dicit Grego. creditur eſſe gratia, quod eſt ira, uariæ enim cogitationes mentem diſſipant, & diſſipatam excæcant &c. Quære in tabula de cogitationibus. fol. 52. a.

¶Quinta dies eſt illuminatio fortitudinis infuſæ: illa enim die facti ſunt piſces, & aues; piſces natant pennulis in aqua, aues nituntur pennis in aere: quia ad fortem uirum pertinet exercitium corporalium, & ſpiritualium actionum. Prouer. 31. Equus paratus ad diem belli, dominus autem ſalutem tribuet. Sexta dies eſt illuminatio iuſtitiæ: unde illo die inducuntur beſtiæ, iumenta, reptilia, & homo, quod eſt animal rationale, mortale, quia ad iuſtitiam pertinet ferocitas in puniendo peccatum proprium, iumentum uuando

pro-

Porta.

Carbunculus. Charitas.

Dies.

Virtutes. Gen. 1.

Dies. Spes.

Dies. Charitas.

Virtus. Dies. Prudẽtia.

Dies. Fortitudo

Dies. Iuſtitia.

G proximum repere per contemplationem in creatorem suum, & ex necessitate mortalitatis, & animalitatis suæ humiliare seipsum. ¶ Septima dies est illuminatio temperantiæ: illo enim die requieuit Deus ab omni opere quod patrarat: quia repressis omnibus motibus carnalibus per temperantiam, anima quietatur in Deo, & Deus in ipsa. Exod. 20. Sex dies operaberis, & facies omnia opera tua, septima Sabbatum Domini tui Dei est, non facies omne opus in ea: quando enim illucescet in anima dies temperantiæ, refrenantur incontinentes motus uoluptatis bestiales, motus curiositatis ceruicosi, motus elationis, & uanitatis. ¶ In die fidei tollitur tenebra Superbiæ, in die spei, Accidiæ, in die charitatis, Inuidiæ, in die prudentiæ, Iracundiæ, in die fortitudinis, Luxuriæ, in die iustitiæ, Iræ, in die temperantiæ, Gulę, & lasciuiæ. Exo. 10. Tenebræ erant in uniuersa terra Aegypti, & ubicunque erant filij Israel lux erat: quia soli Christiani habitant in ueritate, alij omnes in tenebris erroris. Luc. 17. Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori mors moro transplantare, & mittere in mare, & obediet uobis: qui enim habet fidem feruentem, euellitur a quiete contemplationis, & exit ad laborem actionis, & redolet per diffusionem honestę conuersationis. Exod. 30. Dimidium cicli iuxta mensuram templi dies non addet, & pauper nihil minuet. Quia fidei integritas tam magnis clericis, quàm simplicibus est communis, ut ad eius integritatem non liceat alicui aliquid addere, vel diminuere, & benè dimidium cicli: quia fidei nostræ plenitudo satis habet, quantum ad hoc, ꝙ sufficit ad salutem, sed tamen uix dimidiũ mensuræ implet, quæ nobis promittitur quantũ ad claram visionem: quia cognoscimus, ex parte, & benè, iuxta mensuram tẽpli, vt credamus, quòd credit ecclesia, & quòd crediderunt sancti, & non alia. Scala Iacob, per quam ad Christum ascendimus habet octo gradus, octo virtutes. Vnde Ezec. 40. Dicitur quod per octo gradus ascendebatur ad altare. Primus gradus est per fidem, secundum per spem, tertius per charitatem, quartus per fortitudinem, quintus per prudentiam, sextus per iustitiam, septimus per temperantiam, octauus per perseuerantiam. Secundum Apostolum ad Hebrę. 11. Sancti per fidem ceperunt regna, operati sunt, &c. Ideo per fidem victores fuerunt, merito fides in palma designatur, de qua re satis mirandam dicit Arist. 7. lib. de problematibus, & Plutarchus in octauo moralium dicit: Si super palmæ arboris lignum magna pondera Imponas, ac tantum grauiter vrgeas onere, ut magnitudo oneris sustineri nõ queat, non Deo: sum cedit, nec deorsum flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur recuruaturq; Propterea, ait Plutarchus, placuit palmam signum esse victorię in certaminibus, quoniam ligni ingenium huius est, ut in gentibus opprimentibusque non cedat, fertur idem, quòd ramus eius palmę, quæ Græcè dicitur, Basileros, auelli non potest, si trahatur deorsum, sed si sursum producatur, cedit. Constat autẽ ꝙ truncus palmę, uel stipes a radice contrahitur, sed in inferioribus dilatatur. Secus autem est in quauis arbore, quę tanto magis turgescit, quo ad terram vicinius stipes accedit, hęc ergo est fides, quę uincit mundum, & omnia ponderа tribularionum, quę descensum non nouit, sed solum ad superiora processum. Gen. 18. Dixit Abraham tribus pueris, qui apparuerunt ei: Lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore: quia anima illuminata fide Trinitatis, & lota, atque purgata a peccatis, in Christo inuenit locum quietis, dicit: Quiescite sub arbore, cum enim maximè delectat quiescere sub arbore, quando videmus in folijs virorem, in ramis expansionem, in floribus odorem, in fructu saporem. Talis arbor est Christus, in cuius folijs inuenitur immarcessibilitas doctrinæ, in ramis obumbrantibus, & refrigerium præstantibus suauitas gratiæ, in floribus puritas vitæ, in fructibus gustus sapientiæ: inde est quod propter ista quatuor Christus quadruplici arbori comparatur; propter viorem foliorum comparatur arbori plantatæ in itriguo seeus decursus aquarum, cuius folium secundum Psal. non defluet, quia plantata est Christi humanitas in fluentis omnium gratiarum, cuius doctrina nunquam deficiet propter expõsionem ramorum. Comparatur arbori, quæ dicitur Terebinthus, cuius generis est quercus. Eccles. iasl. 24. Ego quasi terebinthus extendi ramos meos, & rami mei honoris, & gratiæ. Gratiam enim confert Christus ad refrigerandum ardorem tentationis: sicut rami expansi, & condensi mitigant improperationem ardoris: propter odorem florum comparatur arbori, quæ dicitur amygdalus. Eccles. vlt. Florebit amygdalus, impinguatur locusta, dissipabitur capparis. Amygdalus tria habet, corticem, testam, nucleum, sic Christus in tribus consistit substantijs, quia habet corticem carnis, testam mentis, nucleum diuinitatis. Cortex habet amaritudinem, testa fortitudinem, nucleus dulcedinem, cuius flos purissimus, & candidissimus; quia Christus, vita putissima, & immaculata. Locusta præcipites habens saltus peccator inordinatus. Capparis herba renibus valens, petræ adhęrens peccator, luxuriosus, obstinatus: ex conuersatione enim vitæ Christi, & odore vitæ eius, dissipatur peccatoris lasciuia, & duritia, & impinguatur gratię: Propter fructus saporem comparatur arbori vitæ Prouerb. tertio: Sapientia lignum vitæ est his, qui apprehenderint eam, & qui tenuerit eam beatus. Sed quæret aliquis, quomodo hunc saporem apprehendere potuimus, cum Cherubin, & gladius flameus collocati sint ac custodiendam

viam

Tempera. tia.

Dies. Virtus.

H

Fides.

I

Virtutes. Gradus. Scala.

Palma. Can.

Potentia. Tribulatio.

Victoria.

K

L

Christus.

M

A viam ligni vitæ. Gen. 3. Sed attende, quòd Cherubin plenitudo scientię interpretatur, gladius timorem incutit, flamma ardorẽ: si ergo humiliter cum timore, feruenter cum amore, sapienter cum discretione accessetis, hunc sapientiæ saporem obtinebis: ergo Christus arbor fuit bona, lignum in irriguo plantatum in incarnatione, propter plenitudinem gratiæ. Terebinthus extendens ramos suos, in passione per extensionem brachiorum in cruce: amygdalus, qui primo inter arbores floret in resurrectione: nam ipse est primogenitus mortuorum, lignum nitę in ascensione, quia ascendẽs in altum captiuam duxit captiuitatem. Zach. vlt. Porta. Fides. A porta Beniamin usque ad locum portæ prioris, &c. Porta prior est fides, per quam primus homo introductus est in regnum illud cœlestæ. Cnius locus potentia rationalis, cuius inhabitatio visio ueritatis. Porta Beniamin, quæ interpretatur filius dexteræ, spes, per quam sumus filij Spes. dexteræ. i. gratiæ, sperantes nos ingressuros aliquando regnum gloriæ, quod habemus nunc in spe, habituri quandoque in re, cuius locus potentia irascibilis, cuius habitatio tentio maiestatis. Charitas. Portę angularis dilectio, quæ amicos unit, & inimicos sibi ex opposito cócurrentes, & se in vno, cuius est locus potentia concupiscibilis, & inhabitatio unius perfectissimæ dilectionis a turre Mananeel, quod interpretatur gratissimus Dei, vsque ad torcularia regis habitatur, quia per excellentiam feruentissimæ, & Deo gratissimæ in ipsum fit assensus ad sobrietatis excessum. Dan. 3. Angelus Domini descendit cum Zacharia, & socijs eius, &c. Ecce quomodo uera fides liberat ab Fides. Tribulatio. omni periculo, Luc. vlt. Cognouerunt Dominum in fractione panis. Frangitur panis cum Luc. vlt. distinguitur fides sub certis articulis, aut certe frãgitur, cum ex cognitione cordi infusa incipit anima considerare mala, quæ fecit, bona, quæ omisit, pœnam, quam meruit, gloriam, quam amisit. C 3. Reg. 5. Præcepit Salomon, ut tollerent lapides grandes pretiosos in fundamento templi, & quadrarent eos: lapides grandes virtute, & pretiosi charitate fuerunt Patriarchæ, Prophetæ, & Apostoli tribulatione multiplici quadrati, in quorum fide nos sumus fundati. Ephes. 2. Superædificati supra fundamentum Apostolorum, & Prophetarum in quo omnis ædificatio crescit in templũ Synapis. sanctum. Luc. 13. Simile est regnum cœlorum Fides. grano synapis, quòd acceptum homo misit in hortum suum, & creuit, & factum est in arborem magnam. Granum synapis venena tollit, circum Synapis. feruet, in arborem altam crescit, quia fides catholica, & uera peruersa dogmata tollit in pressuris feruida est, & quanto plus tribulationibus teritur, tanto feruentior, & fortior efficitur, incõprehensibilia intellectui humano attingit, non sicut abies, de qua Gen. 21. Cum esset consumpta aqua in utre, proiecit puerum subter unam arborem: alia littera subter abietem. Quia deficiente gratia Dei in utero mentis, vacatur culpę. Sapient. 17. Inter spissos arborum ramos auium sonus suauis deficientes faciebat Aegyptios: vnde abies ab eundo in altum dicitur, Arbor est plana sine nodo, nescies pœnitentiæ duriciam: solida est, parumque habens humoris per gratiam, alta est per elationis arrogantiam. De ramo autem arboris fidei sequitur Luc. 13. Volucres cœli requieuerunt in ramis eius. Viri enim spirituales in articulis fidei, & exemplis conquiescunt, & si non inueniant rationes necessarias naturales. Ista est arbor in medio terrę, quia in ipsa est communis salus omnium hominum, & nationum, cuius proceritas contingit cœlum: quia aliqui articuli fidei pertinent ad diuinæ essentię vnitatem, & personarum Trinitatem. Rami eius protenduntur usque ad terminos terræ, quia fides prædicata est, & in fine prędicabitur per totum mundum: uolucres cœli, ideſt principes mundi quiescent in ramis eius: esca uniuersorum in ea, quia iustus quilibet ex fide viuit. Sicut corui primo currunt ad oculos cadaueris: ita Dæmones primo nituntur hominem auellere a fide, quæ est oculus mentis, & totius ecclesiæ. Sicut accipiter gruem illam, quę cęteras ducit, & prędedit, primo nititur prosternere, vt facilius alias deijciat, & sicut capite languente obturantur oculi, aures obsurdescunt, nares bonum odorem a fætore non discernunt: ita cum quis a fide exorbitat, de facili labitur in omnia alia mala: uirtutes enim omnes elegerunt fidem sicut industriam, & diligentem, ac fortem pugilem, unde est scutum ecclesię, & primorum militum Christi, quod nullo ictu potuit frangi. Leui. 4. Præcipitur sacerdoti facienti delinquere populum, ut offerat uitulum super altare, &c. Altare est fides Trinitatis: quatuor cornua altaris F dicuntur virtutes. Ephes. 3. Vt possitis comprę- Altare. hendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitu- Fides. do, &c. Latitudo bonitatis, siue charitatis, longitudo æternitatis, sublimitas maiestatis, profundum sapientię. Rom. 6. O altitudo diuitiarum sapientię, &c. Eccl. 1. Altitudinem cœli, latitudinem terræ, &c. Nullum sacrificium est Deo acceptum, nisi super altare fidei offeratur. Altare ait de terra facietis mihi: quia ea, quæ sunt fidei, debemus humiliter, & simpliciter confiteri: & alibi: Aedificabis altare de lapidibus, quos ferrum non tetigit: quia articuli fidei cultro rationis naturalis non debent dolari, sed sicut, nobis sunt traditi, sic in mente solidè reponi. Apoc. 21. Lumen illius simile lapidi precioso, tanquam lapidi Iaspidi, sicut cristallum. Si istud intelligatur de ecclesia militante, cuius lumen, & lucerna est fides, hic introducitur fides, vt insuperabilis timore lucis eius similis lapidi, ut immarcessibilis tempore tanquam lapidi, Iaspidis ut infermentabilis

D Gratia. Abies. E

A est indirectum,& non reuertebantur, & rotæ sequebantur,quia per actionem fortitudinis debemus nos semper in anteriora extendere, non procedere, non languescere,& in cordibus nostris interminabilitatem æternitatis considerare. Iste sunt rotę sequentes interiores affectiones,& æternitatis interminabilitate procedentes. Hæc ergo quattuor pertinent ad fortitudinem actionis. Iudic. 8.Memores esse debetis,quomodo pater noster Abraam per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est. Sequitur quod omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes trãsierunt, transierunt ait, non succubuerunt, quia fortiter dimicauerunt, fortes enim facti sunt in bello. Loricam corporis penetrauerunt, animam non tetigerunt. Luc. 12. Dico vobis amicis meis ne terreamini ab his,qui occidunt corpus, & post hoc non habent amplius quid faciant: ptopter quod sponsus Can.2.Vocat sponsam:Sicut liliũ

B inter spinas, sic amica mea inter filias. Lilium inter spinas crescit,& tamen pungitur,quia tribulatio per fortitudinem patientiam operatur, non habet quo pũgat, nec vnde se defendat tenellus ille flosculus, innocentiam in se commendans, & patientia lucens, & redolens inter pungentes, nec se nec alium lacerat aculeis suis, Sed inter lacerantes crescit,& redolet:Sic anima deuota in tribulationibus,& inter malas societates,redolet per patientiam,& crescit per sanctam vitam. Samson maximam suam fortitudinem habuit in septem crinibus:quia diligens custodia sensuum,& virtũ animæ ,dat fortitudinem animæ contra tentationes. Dauid etiam vrsum,& leonem vincebat, & Philisteos superabat, quia iustitiam,& innocentiam custodiebat. Quęre de fortitudine in tabula de tentatione,de bello spirituali,de tribulatione,& patientia.

C

De Fama.

DEuota anima debet habere in corde vitorẽ per deuotionem,in carne splendorem per conuersationem in diffusione famæ aromatum odorem,vnde mulieres emerũt & parauerunt aromata,vt venientes vngerent Iesum. Quia talibus vnguentis delectatur cor domini : odor enim bonam famam designat, dicente Apostolo Christi bonus odor sumus.Contra in Exod.Odorem vestrum fętere fecistis coram Pharaone , & principibus suis , & dedistis eis gladium,vt interficerent vos.Vnde Ambrosius : Oportet sanctos testimonium habere ab his,qui foris sunt.Eccl.24 Ego quasi vitis dedi suauitatem odoris,& flores mei fructus honoris , & honestatis : & Cant. 2. Vineæ florentes dederunt odorem suum . Odor vitis,& vineæ opinio bonæ famæ,qui odor serpentes dicitur fugare : quia peccata facit considerare,& vitare.

Vnde de illis, qui dant mala exempla,quæ sũt D
in alijs detrimenta ex mala fama. Dicitur Can. 2.Capite nobis vulpes paruulas,quæ demoliuntur vineas. Vulpes enim est animal fætidum significans nomen malum.

Fama bona comparatur vnguento siue crismati, quo vnguntur reges , & prælati : quia debent esse bona fama vncti. Hoc vnguentum siue crisma conficitur ex oleo,& balsamo , oleum lucet,balsamum redolet , quia ex operibus iustitiæ procedit lucida conscientia, & bona fama,nõ solum coram Deo,sed etiam coram hominib. Hoc est crisma ad litteram , quo reges , & prælati vnguntur , sine qua vnctione nullus debet præesse. Hoc est vnguentum odoriferum, quo flagrant vbera sponsæ, scilicet ecclesiæ,& fidelis animæ. Can.1. Meliora sunt vbera tua vino,flagrantia vnguentis optimis. Hoc vnguentum est multum euaporatiuum, maxime propter balsamum , si fuerit purum.Eccle.24. Quasi balsamum non E
mixtum odor meus. Tunc autem est balsamum non mixtum,quando non est sophisticum,quod cognoscitur ex hoc, quòd si non est sophisticatum purum est, & clarum , & si ponatur gutta eius in lacte caprino coagulabitur, & gutta descendit ad fundum, & ibi remanet vbi suauiter cum stilo ponitur. Mixtum autem,& sophisticatum in aqua natat:quia bona fama,& vera in vera humilitate seruatur,& perseuerat , quia in ore hominum se non ponit , ideo in aqua non fluit.

De Francisco Serafico. Gen. 12.

VIdebam vitem , in quo erant tres propagines,&c.Tres propagines ab vna vitæ progredientes tres sunt ordines instituti per beatum Franciscum , quæ crescunt in gemmas per vitæ F
sanctitatem, quo ad se,in flores,per morum honestatem,quo ad ædificationem.Deinde in gemmas per perseuerantiam . Postea vinum in calice regis exprimitur, dum horum animæ ad regnum cęlorum perducuntur.

Vel vitis quilibet religiosus , & vir perfectus. Tres propagines,tres status , inceptionis , continuationis,& consummationis:in primo debet esse gemma per constantiam contra tentationes,& contta Diabolum: in secundo flos per decorem conuersationis: in tertio vua matura per virtutum aggregationem:& tũc cum vinum idest anima de corpore exprimitur , in calice regis, & in cellario paradisi ponitur.

Prædicti tres ordines sunt illa tria , de quibus dicitur sapiens , quòd sunt minima terræ, & gradiuntur sapienter,beatus Franciscus est illud quartum quòd incedit fæliciter. Item quere infra,b.

De

A donum gratiæ virentibus folijs cũ multis virtutibus, Noe in arca ideſt in pœnitenti, & deuote oranti in eccleſia, hoc eſt ſignum ceſſationis diluuij ideſt iræ Dei, & diuinæ reconciliationis. Item gratia eſt illa hædera quę de mãdato domini aſcẽdit ſuper caput Ionæ pœnitẽtis, vt eum refrigeraret contra æſtum tentationis. Itẽ eſt illa nubes, quæ præcedebat filios Iſrael per diem refrigerando, de qua Eſa. 4. In vmbraculũ dici ab æſtu, &c. Pluuia fluxibilitatẽ luxuriæ, æſtus calorem auaritiæ, turbo tempeſtatem ſuperbiæ, ab iſtis tribus nos protegit donum gratiæ. Item præcedit nos in colũna ignis per noctẽ aduerſitatis: quia non inflãmat ad Dei dilectionẽ, per quã toleramus oẽm tribulationem, & illuminat ad verã cognitionem.

Gratia figuratur Luc. 10. Per vinum, & oleũ, quia pungit animã per peccati & diuinæ iuſtitiæ recordationem, lenit, & dulcorat per diuinæ miſericordiæ, conſolationem, & ex iſtis duobus ſanãtur vulnera ſauciati. Gratia Dei deſignatur per illum Angelum, qui deſcendit cum Azaria, & ſocijs eius, & fecit mediũ fornacis quaſi vẽtum roris flantem: quia temperat ardorem tentationis, ſiue procedat ex ſtupa ſuperbię, ſiue ex pice luxuriæ, ſiue ex malleolis auaritiæ, ſiue ex napta vanæ gloriæ. Et ẽt figuratũ per Angelũ, qui percuſſit latus Petri, & excitauit eum, cuius virtute ceciderũt cathenę, apertæ ſunt portæ carceris, & liberatus eſt Petrus, quia virtute gratiæ fit plena liberatio peccatoris. Matth. 22. Ite in caſtellum quod contra vos eſt, & ſtatim inuenietis aſinam, & pullum cum ea. Caſtellum, quod contra nos eſt, caro noſtra eſt, vbi inuenitur aſina carnalis concupiſcentia, & pullus aſinæ, aſinina ignorantia, quæ ſoluũtur per gratiam Dei, & adducuntur ad Ieſum cũ mortificata carne à peccato abſolutus appropinquat ad ſeruiendum Chriſto Ieſu. Pſal. 91. Iuſtus germinabit ſicut lilium, & florebit æternum ante dominum. Lilium germinat in radice interius, & floret in haſtili exterius, quia gratia germinat in mente per ſanctimoniã floret in carne per honeſtam converſationẽ, & operationem bonam. Et quia hoc fit non ad humanum fauorem, ſed ad Dei honorem, ideo dicitur ante dominum: vnde, & flos lilij patulus eſt, & in ſupremo ſuſpenditur in hoc haſtili. Hoc etiam notabile eſt, quod licet in germine operetur calor naturalis, vigeat humor nutrimentalis, occultetur ratio ſeminalis vnde virtus germinis naturam ſapit, & proprietatem radicis: tamen paulatinè, & ſenſibiliter in frõdes, flores, & fructus ſe diffundit, & tamen flos a fluendo dictus faciliter fluit. Et in corde humano gratia, & fides operatur calorem vitalem, ſpes deuotionem quaſi humorem nutrimentalem, charitas ſe abſcondens in intimo, quaſi rationem ſeminalem. Et dũ animal nihil ſapit niſi cęleſte, propietatẽ retinens ſuæ originalis gratię, quã in ea Deus infundit, paulatine in frondes verę locutionis, & frondes honeſtæ converſationis, & fructus ſanctæ, & caſtę actionis ſe diffundit. Sed leui actione hæc caſtitas violatur, ſi paſſim exponatur. Eccl. 39. Florete flores quaſi lilium, date florẽ, & frondete in gratiam. Et quia pudicitia ſuũ prẽmium habebit in patria, vbi nullatenus corrumpitur, & in patria prout poteſt in via Angelos imitatur, & etiam dominum Angelorum: ideo dicitur: Lilium florete in æternum ante dominum.

B

C

D

In beneficio Angeli effectus gratiæ deſignatur, vt patet in Actibus in liberatione Petri quãtũ ad quattuor, ad gratię infuſionem, vnde Angelus domini aſtitit Apoc. 2. Ego ſto ad oſtium, & pulſo: ſecundum eſt ad peccatorum recognitionẽ mẽtis illuminatio: vnde lumen refulſit in habitaculo carceris. Hinc eſt magni conſilij Angelus, qui gratiam infundit, & lumen immittit. Eſa. 49. Dedi te in lucem gentium, vt aperires oculos cęcorum, & educeres de conuerſione vinctum de domo carceris ſedentem in tenebris. Tertiũ poſt illuminationem cordis contritio, vnde ſequitur Percuſſoque latere Petri, excitauit eum: Tunc enim Petrus in latere percutitur, quando peccator corde quod ad litteram eſt quaſi in latere, conteritur. Quartum eſt velox, & prompta ſatisfactio vnde ſequit: Surge velociter. Velociter ideſt cito contra eos, qui procraſtinant confiteri, & ſatisfacere. Poſt iſta adiuuante diuina gratia exercitatur Petrus ad meritoria opera quia calciatur, &c. Quæte ſupra fol. 62. a. Sicut Adamas nõ motus, influxu ſuæ virtutis occultæ trahit ferrum ad ſe, ſic Deus immobilis exiſtens occultè infundit peccatori gratiam, per quam, de infimo, in quo iacebat proſtratus per peccatum trahit eum ad ſe. Ioan. 6. Nemo poteſt venire ad me, niſi pater meus traxerit eum. Trahit atiam eum, inſpirando gratiam: ſicut odorabile per diffuſionem odoris trahit ad ſe odorantem: Vnde dicunt deuotæ animæ, in odorem vnguentorum tuorum currimus. Trahit etiam ſicut pondus maius trahit leue ſuperius, vt patet in ſtatera: beneficia enim Dei ſunt quædam pondera ad trahendum cor humanum ad Deum: et vt nihil eſſet retrahens, quod præpõderare poſſet corpus ſuum, appoſuit in ſtatera crucis cum infinito pondere amoris: quia vt dicit Auguſtinus, quòd eſt pondus in corporibus, hoc eſt amor in ſpititibus. Trahit etiam nos funibus flagellorum: quem enim diligit dominus, corripit. Ezech. 36. Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris. Hæc aqua eſt diuina gratia Ioann. 4. Aquam quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam: Apud te eſt fons vitæ: quia apertum eſt latus Chriſti: vnde de viuo fonte ſcaturit ſanguis redemptionis, & aqua ablutionis, quæ gratiam deſignat. Vnde ad Titum. 3.

Angelus. Gratia.

Chriſtus.

Peccato. Gratia.

Ezec. 36. Aqua.

Pſal. 45.

Lilium. Arbor. Gratia. Cor. Virtutes.

G Apoſtolus tangit lauacrum huius gratiæ exprimens eius effuſionem, & conſequentem emundationem dicens: Secundum miſericordiam ſuã ſaluos nos fecit, p lauacrũ regenerationis, renouationis, quem effudit in nos, &c. Hi eſt ille fons gratiæ mũdans vitia, De quo Zach. 13. Erit fons patens domui dicendo in ablutionem pannorũ, minorum peccatorum, menſtruatæ, maiorum peccatorum. Iſte eſt fons diuinæ gratiæ qui patet omnibus ſitiẽtibus. Sicut dicit ibi Glo. Ita p omnes qui non lauantur, ſunt inexcuſabiles apud Deum Apoc. 21. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Ezech. Vidi aquã egredientem de templo a latere dextro, &c. Quod gratia ſignificatur per vinum, & oleum, quibus ſanantur vulnera hominis ſauciati, Luc. 10. Quære fol. 62 a. a. Iudic. 6. Si taſum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea; & deficiam, &c. Crines ſeptem ſunt quinque ſenſus exteriores, & duæ vires animæ interiores. Intellectus, & voluntas. Caput animæ

H ſuperior portior rationis, quæ cum ſpoliatur cogitationibus bonis, quaſi capillis, quibus ornatur Aut ſenſus, & vires animæ cadunt ab honeſtate, deficit fortitudo animæ quia deficit gratia, per quam viget animæ robur in tentationibus. Tunc traditi anima Philiſtijm quia eſt in prãte inimici, excæcat, incarceratur, &c. Quod gratia deſignatur in Manna vnde Ioſue 5. Deficit Manna propter quod comederunt filij Iſrael de fructibus terræ: quia anima cuius portio ſuperior per amorem, & conſenſum tangit iſta temporalia, nunquam delectatur circa ſpiritualia, nec econuerſo. Vnde Greg. Guſtato ſpiritu, deſipit omnis cato, ideo de carnalibus, & indeuotis, qui palatum mentis habent infectum dicitur Omnem eſcam ſcilicet ſpiritualem abominata eſt anima eorum, & appropinquauerunt ad portas mortis.

Liberaliter offert Deus gratiam ſuam, filio prodigo pater ſtatim occurrit, veſtẽ, annulum, & calceamenta per quæ deſignatur gratia, & virtutes

I dari fecit. Gratia deſignatur per manum Dei de qua Dan. 10. Manus domini tetigit me, & erexit me ſuper genua mea. Si enim erraueris per ignorantiam, vel febricitaueris per concupiſcentiam, aut langueris per fragilitatem, & impotentiam, vel lepra infectus fueris per maliciam, ſi Manus hæc te tetigerit, perfectam inuenies medicinam. Sic Iob. 20. Sanatus eſt Thomas incredulus ab errore. Vide ait manus meas, &c. Sic ſanata eſt ſocrus Petri a febribus Luce. 8. Tetigit, Ieſus manus eius, & dimiſit eam febris: ſic Petrus a ſubmerſione liberatus extendit Ieſus manum, &c. ſicut illuminatus eſt cæcus, a natiuitate, cuius liniuit oculos, Ioh. 10. ſic Dan. 10. Ad tactũ manus domini ſuper genua eſt erectus. Sic Matth. 8. Extendit Ieſus manũ, & leproſum tetigit, & ſtatim mundatus eſt. Sic puellam mortuam ſuſcitauit: Impone ait, manum ſuper eam, & viuet: Emitte manum tuam de alto &c. Exec. 36. Quod gratia habet crimina innouare, & omnem vetuſtatem repellere: Effundam ait, ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris, & dabo vobis cor nouum, & ſpiritum nouum ponam in medio veſtri. Spiritus nouus eſt gratia, quæ reddit hominem ſemper nouum, & infatigabilem ad omne opus bonum, & etiam ita in bono perſeuerat, q̃ malum perpetratum ante gratiæ infuſionem poſtmodũ non iterat. Eſt enim ignis purgans: vnctio ſanans, vigor renouans, lux clarificans, virtus confortans, fons fęcundans; fax inflammans; paxtranquillans. Quære in tabula de charitate, & in tabula de Spiritu ſancto, quia idem ſunt quod gratia. Dum Deus confert gratiam, dicitur oſtendere nobis faciem ſuam, dum ſubtrahit gratiam, dicitur abſcondere faciẽ ſuam: Eſaie 59. Iniquitates veſtræ diuiſerunt inter vos, & Deum. Et peccata veſtra abſconderunt faciem eius a vobis, ne exaudiret: vnde petit Propheta, ne auertas faciem tuam a me. Et Cain poſt peccatum proiectus eſt a facie domini. Gratia etiam exornat totam faciẽ animæ, vnde amota gratia ab anima, omnino efficitur deformis & mõſtruoſa, vt in cõſpectu Dei non audeat comparere, inflata per ſuperbiam, toxicata, & liuida per inuidiam, turbulenta per iracundiam, triſtis, & pigra per accidiam, dilaniata per auaritiam, Fœtida per luxuriam, imminndat per gulam. Sicut vnguẽtum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron. Hoc eſt vnguentum gratiæ quo ſanatur ſauciatus, quod habet naturam vini mordicantis, & olei linientis, quod deſcendit a Chriſto capite, & omnes pilos barbæ Aaron, id eſt omnes fideles, qui adhærent Chriſto qui per Aaron deſignaantur; vt pilli barbæ. Gratia liberat ab omni tentatione. Exemplum de Petro incarcerato. Angelus Chriſtus. Lumen refulſit in habitaculo carceris, quando infundit gratiam, peccatori detento in peccatis De liberatione trium puerorum a fornace Babilonico, per quam omnis tentatio vniuerſaliter deſignatur. Eccl. 27. Vaſa figuli probat fornax. Iſta fornax accenditur. Exod. 4. Quia omnis tentatio, vel eſt ab interiori, aut a fomite. Et hoc figuratur in napta, quæ eſt fex olei, illud ſcilicet, quod remanet de olina, oleo eliquato, natura enim noſtra in ſtatu innocentiæ fuit quaſi oliua, poſt peccatum eliquatum eſt oleum, & remanſit amurca. Rom. 7. Scio quod non habitat &c. Sed napta, quod eſt fomentum ignis; & concupiſcentiæ pœnalis Si tentatio preuenit ab exteriori hoc fit tripliciter, ſecundum tria nos impugnantia. 1. Iohan. 2. Omne quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ. Tentatio de ſuperbia vitæ notatur in ſtupa: quę in

K

Gratia.

L

Luc. 10.

Act. 12.

Dan. 3.

M

Eccl. 27.

A

Tẽtatio.

1. Iob. 2.

ſtatur

A Superbia. flatur, & magnum locum occupat: sed dum stringitur, modico loco capitur: sic superbi arrogantes, & potentes, dum sunt in prosperitate, magnum locum occupant: sed dum manu Dei stringuntur in morte, modico sepulcro capiuntur. Esa. 1. Erit fortitudo vestra, &c. Tentatio de concupiscentia carnis designatur, in pice. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea.

Tentatio de concupiscentia oculorum idest de cupiditate rerũ temporalium, significatur in malleolis, idest in sarmentis vitium, quæ mirabiliter faciunt ignem calidum, & penetrativum, sed cito transit: sic temporalia mentem inflammãt, & cito in puncto mortis in totum transeunt, & concupiscentia eorũ: Transierunt omnia velut vmbra. Sic ergo incenditur fornax tentationis, aut napta corruptionis internæ, siue vanæ gloriæ, quæ designatur in oleo, quod supernatat liquoribus, aut pice immunditiæ, aut stupa superbiæ, aut

Sap. 5.

B malleolis auaritiæ: sed dominus incendium convertit in refrigerium: vnde Angelus Domini. i. gratia, vel Christus facit medium fornacis quasi

Tentatio. ventum roris flantem: ita quod non tetigit eos ignis in cognitione, nec contristauit in affectione, nec quicquam molestiæ intulit in operatione, vel non tetigit in prosperis, nec quicquam molestiæ intulit in aduersis. Hoc fuit factum in Sy-

Religio. drac, Misac, & Abdenago.

Abdenago interprætatur seruiens tacendo in quo notatur humilitas: Misac interprætatur gaudium, vel risus, in quo notatur paupertas voluntaria, & læta: Sydrac interprætatur decor in quo notatur castitas munda, qui enim hæc tria diligunt, & propter Deum custodiunt, liberantur ab incendio Diaboli, & Inferni: sed ministri regis

Liberat. Christus. Babilonis idest Diaboli, qui naptam, stupam, picem, malleolos tractant, & fornaci mundi ministrant, igne Diaboli comburentur, & igne Inferni consumentur.

C Mundus. Vel potest dici, quod fornax ista sic accensa est mundus, & præsens aduersitas: tres pueri designant omnes fideles, fidem Trinitatis credentes, qui & pueri dicuntur propter morum innocentiam, & tres propter fidem integram: Angelus magni consilij est Christus, qui in fornacem descendit cum in hunc mundum venit, & carnem nostram cum passionibus pœnalibus assumpsit, & excussit flammam ignis: vnde præsens miseria, & aduersitas molestat, & vrit, sicut ignis, quẽ extinxit cum spiritum sanctum misit: & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem scilicet mentis refrigerationẽ, in medio eius est ignis aduersitatis. Et sic de medio fornacis flante auta spiritu sancti pueri liberati sunt: sed ministri regis Babilonis perierunt incendio fornacis. Incenditur autem fornax napta stupa, pice, malleolis: napta est sex olei, & significat simulationem, hipocrisim, & vanam gloriam: nam in vera pœnitẽtia est oleum internæ deuotionis, stupa leuis partibus disiunctis, & non strictis magnum corpus videtur, sed cum stringitur, modicum locum continet, incensa statim consumitur, de facili a vento tollitur, & mouetur, & significat vanitatem ambitionis, superbiæ, & honoris. Esa. 1. Fauilla stupę, &c. pix nigra, tenax, contagiosa, est carnalis voluptas: Malleoli siue sarmenta, quæ non valent nisi ad incendium in igne cito accenduntur, non fructificant, in multum cinerem reducuntur, in quibus potest ignis conseruari; & diu nutriri significat diuitias temporales, quæ vt abscissa sarmenta, sine fructu manent, magnum calorem appetitus emittunt, cito deficiunt sub quibus nutritur, & conseruatur ignis Inferni. Exod. 15. De ligno vitis. Sic ergo ministri regis Babylonis percunt in fornace, quorum quattuor dicti sunt hipocritæ, ambitiosi, carnales, cupidi: hipocritæ fornacem succendunt napta simulationis: ambitiosi stupa vanitatis, superbiæ, & elationis: carnales pice voluptatis, & vtilitatis: auari malleolis cupiditatis. Hi omnes sunt ministri Diaboli, & percunt in igne fornacis. Sicut duo sacerdotes Nadab, & Abiu, qui posuerunt in thuribulis ignem alienum. Pueri vero refrigerati, flamma spiritus sancti in fornace existunt, Leui. 10. sed ab igne non læduntur, sed in igne laudant Deum.

D

E

Vel Nabuchodonosor sedens in angustia Diabolus, fornax concupiscentia, quæ succenditur stupa vanę cogitationis, napta fædæ delectationis, pice fædæ actionis, malleolis prauæ assuetactionis, ministri sufflatores, & incensores fornacis sunt elati, immundi, cupidi, inuidi. Quattuor fornacis spiracula, per quæ egreditur quadruplex flamma, sunt vanitas, per quam erumpit tumor superbiæ, voluptas, per quam erumpit fætor luxuriæ, nequitas, per quam erumpit liuor inuidiæ, malignitas, per quam erumpit furor iracundiæ. Isti sunt ministri Iesum alapis cędentes.

I

F

Multi multis de causis apud homines gratiam inuenerunt, aliqui propter exhibitionem munerum, ut Iacob cum Esau, alij propter obsequium, & fidele ministerium, vt Ioseph apud Putiphar, alij propter reconciliationis verbum, vt Ioab apud Dauid orando pro Absalon, alij propter recessum vt Israel apud Aegyptios, recedentes de mundo apud mundanos, alij propter potestatem virtutis, vt Dauid apud Ionathan, alij propter excellentiam pulchritudinis, ut Hester coram Assuero, & Iudith coram Holoferne, alij propter abstinentiam, ut Daniel coram præposito Eunuchorum, alij propter iustitiam, vt Noe inuenit gratiã corã domino, alij pp hospitalitatẽ, & misericordiã, vt Abraã, & Loth, Moyses pp mansuetudinem, & diuinã illuminationẽ, In figura contemplatorum. Exod. 32. Virga autem

Gen. 33. Gratia. Inuenire. Gen. 19. 2 Re. 13. Exo. 11. 1. Re. 20. Hester 1. Iud. 12. Dan. 1. Gen. 18. Gen. 19.

G tem mater Dei propter humilitatem. Luc. 10. Infundit vinum vulneribus fauciati, vinum est dolor, & compunctio de peccatis, quæ pungit, & mordicat. Psal. 59. Potasti nos vino compunctionis, vnde vinum imponitur vulneribus. Oleum est mitigatio gratiæ, per spem confidentiæ diuini amoris, & misericordiæ: vnde plangit Esa. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, nō est circumligata medicamine, neque fota oleo, vulnus, de quo defluit sanguis, est concupiscentia carnalis immunditiæ. Ezec. 16. Transiens: &c.

Et hoc dicitur luxuriosis, & significatur per hoc, quod anima inquinata luxuria vix potest separari a peccato in vita sua: liuor auaritia. Eccl. 14. Nequam est oculus. Plaga tumens est superbia. Hier. 21. Insanabilis est plaga tua. Apo. 22. Ostendit mihi fluuium aquæ viuæ splendidum tanquā cristallum procedentem de sede Dei, & agni. Iste est fluuius gratiæ mondificans per confessionem,
H lætificans per infusionem, & consolationem, fortificans per operationem. Fluminis istius impetus lætificat ciuitatem Dei. i. animam & Christi ecclesiam. Designatur autem gratia nomine aquę, quia est splendida, munda, fęcunda: sic gratia facit animam splendidam in cogitatu, Ezec. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Io. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei: facit mundam in affectu, Ezech. 16. Laui te aqua munda, &c. Et de Naaman 4. Reg. 5. facit etiam animam fęcundā in effectu Isa. 44. Effundam aquam super sitientem, & fluenta super aridam, supple vt fęcundet: quia anima mea sicut terra sine aqua tibi. De ista dicitur Apoc. Qui vult accipiat aquā vitæ gratis. Io. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Gratia figuratur per illud vnum talentū, quod
I malus seruus abscondit in sudario, & in terra, ex quo reprębenduntur damnabiliter, qui post receptam gratiam se in bonis operibus non exercent.

Psal. 35. De Christo vel beata virgine dicitur: Apud te fons vitæ. Quia ab ipsis inuenitur gratia affluenter scaturire. Nu. 20. Aperi eis domine thesaurum tuum, fontem aquæ viuæ. Zac. 13. In illa die erit fons patens domui Dauid, & habitatorib. Hierusalem. Fons scilicet gratiæ ascendebāt de terra ideſt de Virgine Maria irrigans vniuersam superficiem terrę ideſt animæ, vel ecclesiæ, ut ad modū terrę irrigatę, & fœcundatæ fructus vberes afferat
Psal. 16. meritorum: quia anima mea sicut terra sine aqua tibi. Spiritussanctus, & gratia eius est pax, interiorem hominem tranquillans in seipso, reconcilians Deo, fœderans proximo. Hæc pax inuisibilis, iubilus mentis, conuenienter data est in signo sensibili: nam gratia spiritussancti supernaturales sensus educit in actum; ipse enim reformat spiritualem auditum, quia in ipso est spiri- D
tualiter omnis harmonia sonorum: vnde auditus est in sibilo autæ tenus, ab Helia in veteri testamento, vbi quantum erat de ratione status, dabatur gratia tenuis: in sono uehementi ab Apostolis in nouo testamento, vbi abundans datur gratia: in alloquio susurrij Iob.

Sibilus tenuis fouet per consolationes, sonus uehemens terret per comminationes, alloquium susurrium dat per extorsiones, ipse illustrat uisum: in ipso enim spiritualiter est omnis uarietas colorum: ipse enim candet in uirginibus, nigrat in confessaribus, & pœnitentibus, rubet Sensus.
in martyribus, pallet in continentibus, uiret in contemplantibus. Ipse etiam oblectat gustum: quia in ipso est uarietas omnium saporum spiritualium: est enim amarus incipientibus, acutus proficientibus, dulcis perseuerantibus, solum saporem insipidum non nouit. Ipse etiam allicit odoratum, in ipso enim est omnis suauitas odorum spiritualium, ad cuius odorem aspirant lassi, respirant infirmi, suspirant deuoti. Ipse etiam
L disponit tactum spiritualem: ipse enim refrigerat æstuantes auaritia, inflammat tepidos, accidia, irrigat aridos inuidia, exsiccat madidos luxuria. Et quia lingua in duo opera naturæ congruit in gustu, & loquela: ideo nos docet orare, postulare, laudare in psalterio, operationis, in cythara compassionis, in tympano mortificationis, in choro mutuæ unitatis, in organo mentalis iocunditatis. Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus diuidens singulis prout uult. O quam bonus, & suauis est domine spiritus tuus in nobis. Emitte ergo domine spiritum tuum, & creabuntur in ætheræ mentis nostræ intellectuales aspectus quantum ad donum sapientiæ, & intellectus uirtuales conceptus, quantum ad donum consilij, & fortitudinis: spirituales affectus quantum ad dona scientiæ, & pietatis, reuerentiales instinctus
M quantum ad donum timoris. Iud. 14. ubi dicitur. Irruente spiritu Domini in Samsonem, leonem sæuientem, & rugientem in frusta concidit, irruente spiritu Domini uaria uincula rupit, quibus à muliere illa pessima Dalila fuerat uinculatus. Interrogatus in quo esset sua fortitudo maxima, dixit: quia Nazareus erat Domino consecratus, & in septem crinibus capitis erat sua fortitudo, quibus rasis spiritus Domini ab eo recederet, & fortitudinem amitteret: uocauit mulier tonsorem, & super genua eum obdormire fecit: & tatis septem crinibus a Philistæis captus, cathenatus, excæcatus, clausum in carcere molam trahere faciebant. Hic in persona Samsonis docemur nos ad receptionem spiritus sancti disponere, & si eum recepimus, ne amittamus cauere. Septem crines capitis Samsonis septem sunt animæ uires, quinque sensus,

Societat. Mulierū. Luxuria Virtutes. Dęmones Consuetudo.

A sensus, voluntas, & intellectus: quæ vires crines sunt, quia ad ornatum animę. Crines sunt prolixi, quia per eas rationalis anima ad omnia sensibilia, & spiritualia se extendit, & bene, vel male omnibus potest vti: his ergo crinibus lotis per confessionem, comptis per honestam conuersationem semper assistit nobis gratia spiritussancti, vt si contra Samsonem tales crines habentem rugiat leo, & sæuiat Diabolus per prauam suggestionem tentationis statim in frusta conciditur: quia Tentatio. continuo omnis tentatio vincitur, si Philistæi, si diuitiæ, vel honores huius mundi Samsonem nitantur ligare, cum mandibula asini idest cum memoria mortis, vel cum contemptu mundi, statim Philistæi tales, scilicet motus tentationum interficiuntur. Si iniqua Dalila caro, & carnalis concupiscentia funibus idest carnalibus cogitationibus, & immundis actibus eum ligare nitatur, in virtute spiritussancti rumpuntur vincula, & superatur talis tentatio mala. Sed cum Samson cor suũ B aperit Dalilę, cum scilicet consentit cogitationi prauæ, & immundæ, continuo vocat tonsorem: quia statim præcipitat in operationem, per quam perdit conuersationis, & sensuum honestatem. Iam sunt præcisi crines: quia factus est in cogitationibus immundus, in verbis dissolutus, in aspectu impudicus, in tactu fœtidus, & sic corruptus in omnibus animæ viribus. Veniunt Philistæi Dæmones, vel multiplicantur peccata, incarceratur, ne possit ad bonum opus exire: ligatur, vt de peccato in peccatum, vt iumentum ducatur: excæcatur, ne seipsum, nec Deum cognoscat, ne flagitia caueat; ne supplicia paueat, ne diuinam sententiam pertimescat, ne mundi infamiam erubescat. Incarceratus molam trahit, quia per peccandi consuetudinem de peccato in peccatum ruit.

De spiritussancto exponitur illud Gene. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irriganC dum Paradisum, qui inde diuiditur in quattuor capita: quia spiritus sanctus; & eius gratia mundatiua a Christo, cuius humanitas est specialis thronus diuinitatis: & inde per ora Apostolorum quasi per alueos per quattuor mundi partes in prædictę fidei alueũ deriuatur. Est aũt istę fluFluuius. uius fertilis fructu mentes fœcundans, perennis motu, merita consummans, suauis gustu, lassos confortans, & recreans: oblectabilis visu, morbidos sanans, vnde ei appropriantur interpretationes, & proprietates quattuor fluuiorum Paradisi: quod spiritussanctus apparuit in columba, Hæb. 13. flatu, igne, linguis. Quære sup. t. a.

Gratia. Gratia tollit mentis inconstantiam in propo2. Cor. 15. sito: Hebræ. 13. Optimum est gratia stabilire cor: negligentiam in suppositio. 1. Corinth. 15. Abundantius laboraui, non ego, sed gratia Dei mecum, ponit diligentiam in dispositio: Prouerb. 22. Super aurum, & argentum gratia tollit impatientiam in appositio. Et sic patet, quòd per gratiam totus homo perficitur: dum per gratiam datur constantia in dispositio, diligentia in oppositio, patientia in suppositio. 1. Corinth. 15. Gratia Dei sum id, quod sum, & gratia eius semper in me manet.

Gratia Dei est semen spirituale, quòd latenter radicat in mente, patenter germinat in ore, perseueranter fructificat in opere. Vnde de gratia potest exponi illud Matth. 13. Semen est verbum Dei.

Gratia fortificat contra debilitatem, rectificat contra curuitatem pulchrificat contra deformitatem, viuificat contra mortalitatem, quorum contraria inducit peccatum in nobis.

Quod gratia operans inijciat, cooperans continuat, perseuerans consummat. Titum 2. Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, &cætera. Ecce gratia virtualiter reparatiua, E quia gratia Saluatoris vtiliter, vel vniuersaliter communicatiua, quia omnibus hominibus: moraliter informatiua: erudiens nos. Vtique erudiens, quid vitandum, vt abnegantes: quid agendum, sobriè: quid sperandum, sperantes. Exod. 16. Manę ros iacuit in circuitu castrorum. Ros est refrigeratiuus, fœcundatiuus, refectiuus. Et significat gratiam, quæ refrigerat concupiscentiã, fœcundat intelligentiam, reficit conscientiam. Esa. 65. Omnes sitientes venite ad aquas. Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Ioh. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam, Psal. 32. Apud te est fons vitæ. In illis omnibus & alijs locis scripturæ, gratia Dei aquæ nomine figurat propter quattuor effectus: quia aqua habet vim mundatiuam, refrigeratiuam, sedatiuam, fœcundatiuam: sic gratia habet vim mundatiuam per F beneficium sacramentorum; refrigeratiuam carnalium desideriorum, fœcundatiuam per exercitium meritorum, sedatiuam per desiderium supernorum. I

Gratia est condimentum animę, influens dulcedinem deuotionis, plenitudinem dilectionis, pinguedinem contemplationis.

Gratia spiritussancti comparatur igni, qui est pinguedinis voratiuus, caliginis fugatiuus, rubiginis purgatiuus, sic gratia est voratiua pinIgnis. guedinis carnalitatis, purificando per castitatem, caliginis fugatiua, informando per veritatem, rubiginis consumptiua transformando per charitatem, & semper actiua operando per sanctitatem: quia amor Dei nunquam est otiosus: operatur magna si est, si autem operari renuit, amor non est; vnde in linguis ignis gratia spiritussancti fuit data. Radius diuinæ gratiæ est, expiatiuus conscientię, inspiratiuus intelligentiæ,

G exornatiuus eloquentiæ, informatiuus vitæ. Eccl. 43. Tripliciter sol exurẽs mõtes adducit: qa Christus deuotas mentes illustrat, & inflammat triplici radio, sicut sol radio matutino ad veritatis cognitionem, vel boni operis inchoationem, meridiano ad boni operis continuationem, vespertino ad boni operis consummationem. Procedit autem gratia, vt lumen a Sole, sicut dicit Glo. super illo verbo: Omne datum optimum, & omne donum perfectum, &c. Glo. Donũ gratiæ descendens est a parte luminum, vt radius a Sole.

Radius.

Christus. Ab isto Sole iustitiæ, scilicet a Christo, etiam secundum humanitatem præcedit efficaciter promerendo, liberaliter infundendo, generaliter conferendo. Donum gratiæ est cœlestis originis, valoris impreciabilis, vigoris infatigabilis: ideo hoc dono prædicantis ignorantia illustratur, audientis conscientia fœcundatur, operantis impotentia roboratur.

Prædicatio.

Vino.

H Et gratia comparatur vino, quia lætificat curat delectat, unde omnia præcordia facit honesta: quia regnum animæ ordinat, quod fit, dum ratio rectè iudicat, voluntas rectè imperat, sensualitas rectè obtemperat, & tunc in pace conscientia regnat.

Anima.

Gratia dicitur non solũ quia gratis data, quantum ad suum principium, vel gratum faciens, quantum ad suum subiectum, sed etiam quia gratis facit opera, quantum ad effectum, quia est meritoria. Gratia illustrat cognitionem, Gala. 1. Segregauit me, & vocauit per gratiam suam: inflammat affectionem, Gala. 6. Gratia Domini nostri Iesu Christi, regulat inclinationem: Colo. 4. Sermo vester semper sit in gratia conditus, vigorat operationem, 1. Cor. 15. Plus omnibus laborauit: non ego aũt sed gratia Dei mecũ. Hebr. 13. Optimum est gratia stabilire cor. Gratia roborat infirma. Optimum est gratia, &c. Dulcorat amara, & molesta, vt condimentum cibum.

I In Ecclesiastico: Gratia Dei. Excitat obtusa, & torpida: Gratia Dei in me vacua non fuit: illustrat obscura: quia replet intellectum splendore, affectum amore, affatum dulcore.

Gratia dicitur oleum: quia ad modum olei habet uim consecratiuam. Eccles. 45. Oleo vim medicatiuam. Marci 6. Vngebat. Luc. 10. Infundens vinum, & oleum: Vim saporatiuam, uel nutritiuã, Eezec. 16. mel, & oleum, & similam comedisti: vim impinguatiuam: Impinguasti in oleo caput meum: vim decoratiuam: Mach. 3. Hi sunt duo filij olei splendoris: vim enatatiuam, quia superna tat omnibus liquoribus.

Gratia luci comparatur: quia ad modum lucis operatur. vnde Apo. ad Ephe. 5. Fructus lucis est in omni bonitate iustitia, & ueritate: ubi describitur diuina gratia, primo per modum influxus superni fructus lucis, secundo per modum habitus interni, sub affluentia bonitatis in omni bonitate, tertio per modum respectus extremi sub obseruantia æquitatis: Dei enim gratia ad modũ lucis, est oppositi fugatiua per uitiorum expulsionem, medij imitatiua, per diuini caracteris desponsationem, diaphani penetratiua, per sensibilis subtiliationem, obiecti repræsentatiua, per deformatæ imaginis renouationem, virtutis visibilis motiua per spiritualis radij diffusionem, subiecti informatiua, per actuum hierarchicorum introductionem. Esa. 18. Sicut lux meridiana clara est: Sap. 18. Candor est lucis æternæ. 2. Regum 23. Sicut lux aurore oriente Sole absque nubibus rutilat. Sicut peccatum deijcit a diuino amore, abijcit a diuino honore, inficit humanum decorem, afficit internum dulcorem, sic econtra gratia spiritusancti deiectum reuocat, abiectum eleuat, infectum renouat, affectum recreat.

K

Peccatũ.

Gratia sanctificat conscientiam, ad conuersandum, clarificat intelligentiam, ad contemplandũ, modificat, & rectificat eloquentiam, ad pronunciandum, fortificat, & habilitat efficaciam, ad operandum. Fluuius & aqua gratiæ mundificat per confessionem, lætificat per consolationem, fructificat per operationem: ideo flumnis impetus lætificat ciuitatem Dei.

L

Fluuius.

Gratia indigemus, ut liberemur a culpa. Eph. 1. In quo habemus redemptionem secundum diuitias gratiæ eius, vt roboremur in pugna. Roma. 7. Video aliam legem repugnantẽ &c. Sequitur, gratia Dei per Dominum Iesum Christum: ut dirigamur in via: Exod. 33. Si inueni gratiam in oculis tuis: vt coronemur in patria: Rom. 6. Stipẽdia peccati mors, gratia Dei vita æterna.

Gratia lumini comparatur, quia ad modum luminis habet altitudinem in situ, rectitudinem in motu, pulchritudinem in aspectu, dulcedinem in effectu. De primo dicit Augustinus, quod lumen inter corporalia primum, & supremum locum obtinet: quia gratia de cęlis oritur, & de cęlis nobis infunditur: omne datum optimum descendes a patre luminum. Glo. Gratia a Deo, ut radius a Sole. Eccl. 34. c. Ego feci in cęlis ut oriretur lumen indeficiẽs: quia nunquã nobis deficit gratia, sed nos deficimus gratiæ, sicut oculo cæco non deficit lumen, sed ipse deficit lumini. Secundo hẽt rectitudinẽ in motu, non. n. incedit per curuum. Vnde secundũ Augustinũ: recti luminis est eius incessus, & subitus ac repræsentatiuus, quasi ab eodẽ in idẽ procedens, ꝙ fit cum ministrata nobis de cęlis gratia, referimus gratiarũ actiones ei, qui in cęlis est, & omnia referimus ad eius gloriam, & honorem. Colo 1. Gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partẽ sortis sanctorum in lumine: Si enim aquæ omnes per subterraneos meatus reuertuntur ad Oceanum, ut uberius fluant, sic de proprio fonte suo redduntur gratiarum actiones,

M

A actiones, & bona gratuita inde amplius fluent. Eccle. 1. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant: sic enim Deus glorificatur ab hominibus, qui est omni gratia plenus, nihil ex parte nostra recipiens: quia bonorum nostrorum non indiget, quomodo aquæ influunt in mare, quibus tñ mare nõ redũdat, sed abũdat. Et quid erit si in mare aqua non fluunt, aut fontes siccari necesse erit, aut diluuio redun-
Psal.25. dantes vniuersa deleri. Deus ergo est fons luminis, quia fons gratiæ, vt lumen gratiarum effluere faciat si eidem non fuerimus ingrati. Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo, &c. Habet lumen puchritudinem in aspectu, vt dicit Damascenus lumen esse pulchritudinem omnis creaturæ, auser lumen, cuncta in tenebris ignota manebunt, quia iam non possunt proprium monstrare colorem, & decorẽ, sic gratia Dei ita totam animam pulchrificat reformans in ea imaginem, & similitudinem Dei, quæ obfuscata est per peccatum: de qua reformatione dicit Psal. 4. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: vtinam hanc pulchritudinem reciperent, & appeterent, qui eam perdiderũt, & corporis pulchritudinem ambiũt corpus. s. quod est cælarium sterco-
B rum, componunt, ornant. Mira abusio decorem corporis fucare possunt, reparate non possunt. Iob. 33. Operatur Deus per singulos, vt reuocet animas eorum a corruptione, & illuminet luce viuentium. Gregorius: Illuminantur luce viuentiũ, qui despecto temporali lumine, ad splendorem æternæ claritatis recurrent. Habet lumen dulce-
Lumen. dinem in effectu, Thob. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cęli nõ video. Sic enim videmus cp oriente lumine solis animalia noctiuaga sua latibulia ingrediũtur, egritudines alleuiantur, homines exhilarantur: quia
M per infusionem gratiæ peccata quæ sunt opera te-
C nebrarum, apparent humanæ potentiæ prius debiles, & infirmæ confortantur ad operandum, fit in anima cuiusdam iubili spiritualis tripudium. Hæc est illa dulcedo, de qua Eccl. 11. Dulce lumen est, & delectabile est oculis videre solẽ. Oculis vtique bene dispositis, in quibus non sunt tenebræ, nec humor concretus, nec puluis iniectus, caligo scilicet peccatorum, memoria delectationis eorum, cura, & solicitudo terrenorum, prout exponit Bernardus illud Psal. 37. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum.

Can. 1. De gratia exponit illud: Descendet sicut pluuia in vellus, &c. Pluuia in vellere lanam lauat, stillicidiũ in tellure terram fęcundat. Sic gratia diffusa in anima eã lauat ad emendationem peccatorum, fæcundat ad fructificationẽ operum meritoriorũ. Gratia sancti spiritus est illud vnguentũ, de quo Can. 1. Fragrantia opinionis. i. Spiritus sãcti donis, quib. fragrant vbera sponsæ ideſt ecclesiæ, & deuotæ animæ. Vnguentum hoc ex pluribus D
spiciebus conficitur, quia in spiritu sancto plura gratiæ dona comprehenduntur: Inde est cp hoc vnguento anima consecratur, vt sit sponsa Christi, & habitaculũ Dei. Huius vngẽti cõfectio tumores sedat, dura emollit, aspera lenit, vulnera sedat, carnem putridam tollit, & consumit, dolores lenit: quia gratia sancti spiritus omnem tentationem insurgentem tollit, siue tumorem superbiæ aufert, corda dura per obstinationẽ, & accidiam mollia reddit, asperitatem iræ in mansuetudinem cõuertit: dolorem inuidiæ lenit, vulnera id est hiatum auaritiæ sanat, & claudit: carnem putridam gastrimargię, gulę, & luxurię desiccat, & perimit. Esa. 61. Spiritus domini super me, propter quod vnxit me. Genesis 2. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandũ paradi sum, qui inde diuiditur in quattuor capita. Spiritus sanctus est qui de loco voluptatis egreditur, quia a patre & filio spiratur. Sicut odor suauitatis ex arbore E
aromatica spiratur, vnde Apo. 22. Fluuius ille dicitur procedere de sede Dei, & agni. H

Gratia proponit animæ diuinam iustitiam, vt incutiat timorem, & ex alia parte culpam proponit propriam, vt incutiat dolorem, sed numquam dimittit animam desolatam, quia paraclitus inter prætatur consolator: ideo vt temperet rigorem, & timorẽ diuinæ iustitię proponit animæ diuinam misericordiã, vt erigat eã ad spem, & vt temperet dolorem culpæ propriæ, inducit amorem diuinæ clementiæ. Et istę sunt quattuor affectiones quas format in anima spiritus sancti gratia. Sicut calor naturalis in corpore animalis non quidem virtute propria, sed vt est instrumentum animę vegetatiuæ potest ex cibo, & potu carnem, & sanguinem generare, sic verbũ prædicãtis non virtute propria, sed vt est instrumentũ spiritus sancti adiutũ diuina gratia, in cordib. auditorum potest spiritualem effectũ producere, purgans ardore, rubiginem peccatorum: quia ignitũ F
eloquium tuũ vehementer, illustrans splẽdore, ad noticiam credendorum, & agendorum, quia lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis, confortans vigore, ad efficaciam meritorum, quia sine me nihil potestis facere. Lumine itaque diuinæ gratiæ nostrum ingenium illustratur, nostrum eloquium inflammatur, occultum & celeste mysterium reuelatur. I

Quia sicut anima est vita corporis, ita gratia est vita animæ: & sicut anima dat corpori vitam, sensum, motum: sic gratia dat animæ esse moris, sensum cognitionis, motum bonæ operationis. Gratia est illud vnum talentum ad negociandum, & lucrandum nobis traditum. Matth. 25. Gratia enim dicitur vnum talentum: quia qđ Matt. 25. Talentũ. Gratia.
per superabundantiam dicitur vni soli conuenit, gratia autem excellit omnia alia dona Dei: quia maior eorum est charitas. Hoc talento bene vti-

G tur, & negotiatur quilibet, quando ad eius receptionem diligenter se præparat, quando per bona opera ipsum augeri procurat, quando datum conseruat, quando in ea finaliter perseuerat: sed de malo seruo dicitur, quòd illud abscondit in
Matt. 25. terra. Ibidem dicitur quòd fodit ipsum in terra: in Luca dicitur, quòd abscondit illud in sudario. In terra absconditur, quando peccatũ opere perpetratur, in profundo terræ foditur, vt vix ex tũc possit inueniri, vix ex tunc diuina gratia possit recuperari, quando peccãdi consuetudine anima alligatur, & obstaculum diuinæ gratiæ opponitur: in sudario absconditur, quando mens nostra fœda cogitatione maculatur. Apocal. 3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas. Hoc verbum proponitur & præcipitur volenti præponere verbũ
Gratia. Dei. In quo verbo circa donum diuinæ gratiæ exprimitur ortus generosus, tactus virtuosus, effectus pretiosus: quia habet ortum altum in tantum quòd solo Deo datur: ideo est humiliter postulandum. Collirio ait: hoc enim collirium sola
H manu Dei conficitur: quia donum gratiæ a solo Deo infunditur. Iacob 1. Omne datum optimũ de sursum est. Secundo habet tactum virtuosum, quæ virtus designatur nomine vnctionis: inunge ait oculos tuos: ideo est alacriter acceptandum. Tantę quidem virtutis, & efficatiæ est vnctio gratiæ, quod est culpæ curatiua, pœnæ lenitiua, mentis illuminatiua. Vnde de ortu generoso, & tactu lenitiuo ac uirtuoso. Eccles. 34. Vnguentarius. s. Christus faciet vnguẽta suauitatis: quia donũ gratiæ a Christo collatum, & animã recreat, vt pigmentum, & curat vulnera, vt vnguentum. Tertio habet effectum virtuosum propter quod est visceraliter appetendum. Effectus enim vnguenti gratiæ est prædicatoris oculum illustrare, ad veritatis cognitionem auditoris animũ præparare, ad verbi recepti onem: collirio, ait, inunge oculos, vt videas vtriusque mentem inflammare ad verbi impletionem.

Sic Ionatas extendens summitatem virgæ ora
I tionis. s. deuotæ, gustato modico mellis fauo, q̃ designat gratiam, illuminati sunt oculi eius. Luc. 15. Cito proferte stolam primam, &cæt. Gratia enim Dei est stola, & vestis, qua omnia decorantur: annulus quo anima desponsatur: calciamentum, quo duplex pes animæ, intellectus, & affe-
Lux. Gratia. ctus virtutibus calciatur. Diuina gratia lumini comparatur: quia lux inter omnes qualitates multiplicatur velocius, intimatur profundius, subintrat subtilius, alterat perfectius. Sic gratia inter alia Dei dona velocius infunditur, intimius recipitur, delectabilius gustatur, perfectius operatur. . .

Vel ideo lumini comparatur: quia sicut lumen habet occulta demonstrare, vt patet in coloribus, antiqua renouare, vt patet in arboribus, opera regulare, ut patet in viatoribus, & laboratoribus, sic lumen diuinæ gratiæ irradiat intellectum ad K
veritatis cognitionem. Eph. 5. Omne quod manifestatur lumen est: inflammat affectum ad charitatis dilectionem, & mentis renouationem Esa 10. Erit lumen Israel in igne: roborat effectũ ad virtutis operationem Esa. 60. Ambulabunt gẽtes in lumine tuo. Vel ideo lumini comparatur, quia lumen est fœcundatiuum arborum, espulsiuum frigorum, fortificatiuum corporum: sic lumen gratiæ facit arbores conscientiæ fructificare per fœcunditatem sanctæ operationis habet frigus fugare per incendium dilectionis, & exemplum ędificationis, mentem fortificare contra insultum hostilis tentationis. Dei gratia est lux illustrans intelligentiam ad cognitionem veritatis, linguam regulans ad pronunciationem, ignis mentem inflammans ad dilectionem, virtus nos roborans ad boni operis inchoationem, continuationem, & consummationem.

Gratia quæ a Christo nobis datur, per quam L
auditorum mentes inflammantur, ignis dicitur, iuxta illud: Ignis a facie eius ideſt Christi exarsit: carbones ideſt auditorum mentes, succensi sunt ab eo. Iste ignis roborat, renouat, regulat, roborat subiectum ad tollerantiam aduersorum, vt patet in primis prædicatoribus, & martiribus: renouat obiectum auditoris animum per euidentiam credendorum: regulat effectum ad efficacẽ agendorum, & sufficientiam meritorum: unde ecclesia loquens de Apostolis, ait: De excelso misit ignem in ossibus meis, & erudiuit me. Ierem. 24. Verba mea quasi ignis dicit Dominus.

De gratia intelligitur illud Luc. 10. Vnum est necessarium: Gratia dicitur vnum donum, quia omnia Dei dona excellit, originis dignitate. Iac. Donum. Gratia.
1. Omne datum optimum de sursum est: pulchritudinis venustate, quia non compatitur secum M
mortale peccatum, sicut fides, & spes: communicationis liberalitate, petite, & accipietis: Qui vult recipiat aquam vitæ gratis, vnionis indiuisibilitate, qui adhæret Deo unus spiritus est vnum ipsa existente in anima, semper est Deo vnita. Lux Lux.
diuinę gratiæ nos docet quomodo sunt vitia obiurganda, merita cumulanda, supplicia comminãda, præmia promerenda: est enim lux clara ad intellectum illuminandum, veritas certa ad linguã regulandam, charitas, & ignis ad voluntatem inflammandam, virtus perfecta ad nostram imbecillitatem confortandam.

De Gloria.

ALiqui gloriantur in nobilitate prosapiæ, & generis, similes Iudæis, qui gloriabant se esse filios Abraæ. Osee 6. Gloria eorũ a partu, & ab vtero, & a cõceptu. In cõceptu pudor, in utero fœtor,

A in partu dolor: ideo inde non debemus gloriari, ſed uerecundari, niliſsima eſt iſta gloria. Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? nobilitas ſola eſt animum quę moribus ornat. Chryſoſtomus ſuper Matth. Quid prodeſt ei, quem ſordidant mores generatio clara? Aut quid nocet illi generatio uilis, quem mores adornant? Vacuum ſe eſſe a bonis oſtendit actibus, q̃ gloriatur in patribus. Cam natus de Noe ſeruus factus eſt, Abraam filius Thare luteorum deorũ cultor electus eſt. Non potuerunt gloriam eius ſordidare patrũ errores: aurum enim de terra colligitur, & non eſt terra, & aurum eligitur, terra cõtemnitur, & econuerſo. Stannũ de argẽto egreditur, & non eſt argentum, ſed argentum colatum ſeruatur: ſtannum autem foras expellitur, vnde illud: Malo tibi pater ſit Terſites dummodo tu ſis Aeacide ſimilis, Vulcaniaq; arma capeſcas, quã te Terſitem ſimilem producit Achilles. Iob 17. Putredini dixi, pater meus es, mater mea, & ſoror mea vermibus, nec Chriſtus elegit generis nobilitatẽ, ſed ſanctitatem. Quære de iſta materia in tabula in materia de Priucipibus ſęcularibus.

B

Primi Reg. 17. Ait Saul ad Dauid, de qua progenie es tu adoleſcens? Dixitq; Dauid. Filius ſerui tui ego ſum: non gloriatur iſte de genere, ſed magis ſe deiecit, & exinaniuit vocans ſe filium pauperis, & de paupere ciuitate: ideo fuit ad regnũ exaltatus: quia qui ſe humiliat exaltabitur.

Luc. 14 Genus humanum. 4. Reg. 5.

Quod genus humanum figuratur per Naamã leproſum. 4. Reg. 5. Lauare ſepties in Iordane, &c. Heliſæus interpretatẽ Saluator, hoc eſt Chriſtus, ſaluum fecit populum ſuum a peccatis eorum: Naamã interpretatur pulcherrimus, & ſignificat genus humanum: quis. n. pulchrior illo, qui factus eſt ad imaginem totius pulchritudinis? Faciamus hominem ad imaginem. Iſte erat diues ex donorum collatione, ſed leproſus ex originali infectione: quia lepra procedit ex peſſimo calore, & tranſfunditur a parentibus in prolem, ideo lepra deſignat originalem concupiſcentiam. Ait ergo Heliſæus. i. Chriſtus, vade per paſſus meritorum lauare ſepties in Iordane: Iordanis interpretatur riuus iudicij, nam ex timore diuini iudicij, oritur in nobis Iordanis. i. fluuius lachrymarum; hic debet Naaman non ſolũ intingi, ſed lauari, quia magna debet eſſe inundantia lachrymarum, & ſepties. i. de ſeptem peccatis, uel toto tempore preſentis vitæ. Deſignatur etiam per illum cæcum, qui illuminatus eſt, dum Chriſtus appropinquaret Ierichon: quia dum Dei filius noſtros defectus aſſumpſit, humanum genus cęcum illuminauit.

C

Luc. 10.

Item figuratur per illum hominem, qui deſcendit ab Ieruſalem in Iericho, & incidit in latrones. Quære expoſitionẽ in iſto libro in tabula ſuper Lucam. Item figuratur per illum cæcum, qui ſedebat ſecus uiam mendicans, ſicut exponit Greg. in Homel. in Dominica Quinquageſimæ.

De Gula intemperantia. D

PRimi parentes propter Gulam ſeipſos, & omnes poſteros perdiderunt, Eſau propter vile edulium amiſit primogenita; Ioannes Baptiſta fuit in conuiuio inter epulas decapitatus, Loth poſt nimium potum concubuit cum filiabus. In conuiuijs facile caſtitas periclitatur. Exemplum de Holoferne. Quære 49. a. Guloſi qui omnia in ventre ſuo ſepeliunt, in inferno ſepeliuntur. Exempũ de diuitę Epulone, qui epulabatur quotidie ſplẽdidè, & ſepultus eſt in inferno. Luc. 16. Et de perfidis Iudæis, qui deſiderauerunt carnes; adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorũ, & ita Dei aſcendit ſuper eos, unde ſepulti ſunt in ſepulchris concupiſcentiæ. Rom. 8. Qui in carne ſunt, Deo placere non poſſunt, in carne ſunt, qui nihil niſi carnem, & carnalitatem ſapiũt, ut Epicurei, quorum Deus venter eſt, cui ſtudent placere, & cui quotidie immolant victimas, & quem colunt. Oſeæ. 9. Non libauerunt domino uinum, & non placebit ei ſacrificium eorum quaſi panis lugentium omnes, qui comedunt eum: contaminabuntur, contra dicit propter multitudinem ferculorum, ex quibus infeſtatur, & inficitur tam membrorum ſanitas, quam mentium puritas: congeſtis enim cibarijs in uno ventre quaſi in cacabo, uel latrina, nec tam coctis, & indigeſtis, quam putrefactis euaporantur peſtilentes ructus, & ſequitur abominabilis vomitus, corruptiones, & apoſtemata: quia plures interficit cœna quam gladius. Geneſ. 11. Piſtor, qui portabat tria caniſtra, & ſuſpenſus eſt, Guloſos deſignat, qui multiplicant fercula, ut ſatisfaciant gulæ. Geneſ. 3. Maledicta terra in opere tuo, in labore comedes, & in ſudore vultus tui ſpinas, & tribulos germinabit tibi. Ad literam guloſi, cum multis laboribus, & nimia diligentia parant eſcã ſuo exactori, ſcilicet uentri. Quod autem ſeminat in carne, de carne metet corruptionem. Prudenter eſt gula refrænanda, ut ſcilicet ſic nutriatur corpus, quod non impediatur ſpiritus, iuxta illud Leui. 1. Si de auibus, &c. Quære fol. 31. a. Ioan. 7. Circumciſionem accipit homo in Sabbato, ut non ſoluatur lex Moyſi. Tunc enim eſt lætitia ſpiritualis in corde, quando temperantia cohibet motus gulę, ponendo frẽnum in ore. Lex enim Moyſi, hæc eſt ſeueritas pœnitentiæ, tunc non ſoluitur, ſed magis ſic cuſtoditur. Inde eſt quod Exod. 13. Non poterat facere phaſę, nec veſci azimis, niſi circumciſus, quia uacare non poteſt puritati mentis homo epulis, & crapulis aſſuetus. Vnde Seneca in libro de copia uerborum continentiam ſi diligis, circumcide ſuperflua, & in arctum deſideria conſtringe, impone concupiſcentiæ tuæ frænum: omnia quæ ad uoluptatẽ animam trahunt reijce: ede citra eruditatem, bibe citra ebrietatem, palatum tuum fames excitet,

E

F

non

G non ſapores. Idem epiſtola octogeſima. Quemadmodum muſto dolia rumpuntur, & omne quod in imò iacet vis caloris in ſummam partem eiecerat: ſic uino æſtuante quicquid in imo, ſ. cordis iacet abditum, effertur, & prodit in medium onerati vino. Sicut non continent cibum vino redundante; ita nec ſecretum, quòd ſuum
Vinum. alienumque eſt pariter effundunt. Et infra dicit, ꝙ turpe ſit plus ingerere, quã capiat natura, & ſtomachi ſui nõ noſcere menſurã turpiſſimũ, qđ multi ebrij faciũt, qđ ſobrij erubeſcũt: nihil aliud eſſe ebrietatẽ, quam uoluntariam inſaniam: extendi in plures dies illum ebrij habitum, nunquam furorẽ dubitabit. Nunc quoque non eſt minor inſania, ſcilicet ſed breuior. Alexander Macedo Clitum chariſſimum ſibi, & fideliſſimum, inter epulas transfodit, & intellecto facinore mori uoluit. Vbi poſſidet animum nimia uis uini, quic-
H quid latebat, emergit, creſcit inſolens ſuperbia, Crudelitas ſæua, malignitas inuida adijcit ignorantiæ dubia: & parum explanata uerba, incertos oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, contecta ipſa mobilia velut aliquo turbine circumagente totam domum ſtomachi: tormenta cum exferueſcit, membra, ac uiſcera ipſa diſtendit.

Obſecro uos tanquam aduenas, & peregrinos abſtinere uos a carnalibus deſiderijs, quæ mili-
1. Pet. 2. tant aduerſus animam. Abſtinere inquam tanquam aduenę peregrini, id eſt, mortificare carnem per abſtinentiam: ſic enim peregrini veſcuntur cibis, ut cibi eos non grauent, & naturam ſuſtentent, quæ militant, ait, aduerſus animam. Quia auferunt primo animæ equum ſuum, ſcilicet corpus, & deinde ipſam in carcere tenebroſo ponunt, uerbi gratia 1 quærit ut expoliet venatibus, alite, piſces. Guſtus humum, guſtus aera, gu
I ſtus aquas, omnia congeruntur in unum uentrẽ, nec tam digeruntur quam putrefiunt ſuperaddun tur condituræ diuerſæ, & uina varia. Ex his autem cruditatibus reſoluti vapores, & fumi, uel chili per totum corpus diffuſi, tam multiplices, & contrarios in eodem ſubiecto generant morbos, quanta eſt ciborum ingeſtorum perplexitas, & contrarietas, & inde eſt quòd ſicut nullo genere vitæ uiuitur, ita nullo ſingulari morbo, ſed quadam confuſione membrorum ægrotatur. Nam inſuper venena, & acuta, tanquã ex igne in nos transferunt. Et ex ore in viſceribus extinguntur totam animam alienant. Vnde ſicut mente alienatos, & ſtupentes, aqua frigida perfundimus, ut ad ſenſum reddeant: Sic æſtuãtia uiſcera refocillationem in uinis frigidiſſimis quærunt, & hoc eſt quòd dicit militare aduerſus animam, cum corpus infeſtatur, & anima ſancta interficitur. Propter quod Geneſis 20. cap. Profectus Abraam in terram Auſtralem habitauit inter Cades, & Sur, peregrinatus eſt in Geraris. Ter-
ra habet ſoliditatem, Auſter caliditatem. Cades principium plaſmationis interpretatur. Sur acerbitas, Geraris propinquitas. Proficimur ergo in terram Auſtralem, quando cordis amore ſuccenſi, tendimus in illam æternam, & ſolidam ciuitatem, & peregrinam inter Cades, & Sur, in Gerearis, quando Deo appropinquamus tenentes medium, ne nimis condeſcendamus per fragilitatem conditionis, aut ne nimis excedamus per acerbitatem rigoris. Vnde ſicut dicitur in libro de collationibus patrum. In altera lance puritatem animæ, in altera vires corporis collocemus, & incorrupti iudicis mentis præſidentis iudicio: ſic utraque pendamus rectè, ut affectu præponderante, libram rectitudinis non inclinet intrinſecus altrinſecus nimia remiſſio, nec deprimat nimia diſtrictio. K

Et notanter dicit, quę militant aduerſus animam: multa enim expeditio militat contra animam ſolam: nam caro contra eam militat per laL ſciuiam, mundus ſuggerendo potentiam, diabolus per inuidiam. Sed caro largitur ſuis tyronibus momentaneam voluptatem, mundus tranſitoriam ſublimitatem, Diabolus perpetuam captiuitatem, Deus interminabilem fœlicitatem. Natura paucis eſt contenta, & exceſſus corpus, & animam grauat. Eccleſ. 31. Vigilia & tortura, & colera viro infrunito ſomnus vero ſanitatis in homine parco, ſic enim ſunt ſumenda alimenta, vt medicamenta. Vitium gulę hominem ſeparat a Deo: ſic primi parentes, & ſimiliter filij eorũ, qui abutuntur bonis temporalibus. Deuter. 32. Hircos cum medulla tritici, & ſanguinem vuæ bibent meraciſſimum. Incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, &c. Quaſi diceret Dominus dedit eis carnes ferinas, panem ſimilagineũ, vinum optimum, & ipſi abutuntur eis ad ſuperfluitatem ſumendo, & hoc eſt incraſſatus eſt, &c. Et recalcitrauit cõtra Deum blaſphemãdo, quod M fit quotidie in tabernis: dereliquerunt Deum idolatrando, in hoc deteriores Sarracenis, quia illi adorant lapides, & ligna, iſti latrinam, & ſtercora: quia faciunt de ventre Deum ſuum, & recedunt a Deo de peccato in peccatũ ruendo: Exemplum eſt de equo ſtupido, qui præcipitat ſe in quęcunque pericula poſtquam biberit comeſta auena falſa: ſic inebriatus non formidat facere quæcunque flagitia, quod uitium uitandum eſſet maxime, eo quòd a primis parentibus contrahimus ipſum, vnde & lepra in parente, timetur in ſucceſſione. ¶Secundum ſapientem vinum, & mulieres faciunt hominem apoſtatare: uidebis quandoque in conuiuijs aliquorum tot, & tanta virorum genera, vt ſi dolium afferant, tabernarios putes. Cum enim ex diuerſis ferculis reſoluti fue- Vinum.
rint, fumi ardentes, palpitat anima in illo corpore, & niſi frigido perfuderis, viſcera inteſtina torrentur, ſicut ſtupentes aqua perfundimus frigida,

A gida, vt ad ſenſum redeant ſicut dicit Seneca de naturalibus quæſtionibus. Sap:2. Dicunt guloſi, & voluptuoſi vino precioſo, & vnguento implea mus nos: vino & vnguento, quæ coniunctio, neſcio, niſi confuſio, eo quòd elementa prædamur, & totam prædam in ſtomachi voraginem congerimus. Impleamus ait, etſi varietas ferculorum ſenſibus ipſis tollat faſtidium, miſer tamē ſtomachus, dum cunctipotens quodammodo eſſe cogitur, oneratur, non nos, aiunt, prætereat flos temporis: breue eſt enim omne quod tranſit. Eſa. 28. Væ coronæ ſuperbiæ, ebriis Effraym, flori decedenti gloriæ exultationis eius, qui erant in verticē vallis pinguiſſimæ, errantes a vino. Vinū enim & acuta cibaria auferunt lumen oculorum corporalium, & ſpiritualium, & ſic errare faciunt: ſicut enim dicit Trogus Pompeius, Dionyſius tyrānus Siciliæ dum edacitati, & gulæ deditus erat, oculorum lumen amiſit. Edacitas cibos terit, ſed oculos

B vorat. Lege Leon. & audies athletas quorum ars in ſagina eſt, & animæ quaſiluto, ſanguine, & adipibus inuoluuntur, nec diu poſſe viuere, nec aliquid ſpirituale poſſe cogitare. Eccl. 31. Vigilia, & colera, & tortura viro infrunito ſomnus ſanitatis in homine parco ex ſuperfluitate enim cibi patiuntur vigilias, torſiones, febres capitis, dolores: ideo potio laxatiua, ideſt abſtinentia eſſet talibus neceſſaria. Eccl. 31. Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes. Guloſi ſunt ſimiles filijs Hely, qui neſciebant officium ſacerdotum ad populum magis curantes de cibis lautè præparandis, quam de adipibus ſecundum cōſuetudinem adolendis. Daniel. 14. Sacerdotes ingreſſi nocte iuxta conſuetudinem ſuam, & vxores, & filij eorum comedebant omnia, & bibebant. 1. Reg. 30. Puer Aegyptius infirmus fugiebat de acie. Iſti ſunt qui vacant epulis, accipientes ſtipendia ab eccleſia, non

C militantes, ſed fugientes de acie. Erit enim inuenire apud eos in die feſto menſas refertas vaſis aureis, & argenteis, coquinas ferculis perticas griſeis & variis, areas, & ſcrinia tot & tantis, ſi mē ſas apponas, nummularios putes, & in hoc ſolemnia, & vigiliam beati Ioannis Baptiſtæ agitis. Ioannes ſanctus homo miſſus a Deo, vocatus Angelus maior homine, par Angelis, innocentiſſimum illud corpus extenuat, & caſtigat, nos indui feſtinitatis purpura, & biſſo epulari quotidie ſplendidè. Sic non itur ad aſtra: immo ſic deſcenditur ad ima. Tho. 2. Reliquit Thobias prandium ſunm, & perrexit ad corpus mortuum curādum: qui enim haberet iugiter præ oculis diem mortis, non vacaret delicijs. Audiant ergo, & reſpiciant, qui partes luxuriæ agitant, & epulis vacant continuantes prandio cænam, qui ventris diſtenſione rumpuntur, & ciborum oppreſſione premuntur: quorum corpora vino inundata velut cuiuſdam naufragij fluctibus animam obruunt, vbi nec oculus, nec lingua, nec pes proprijs deſeruiunt offieijs, uino ligata grauius, quā cathenis, abundantes infirmitatibus, uitam ſemper ducunt cum medicinis, & medicamentis, ſenſus babentes graues, & obtuſos, & quodammodo iam ſepultos: medij vt ita dixerim, inter brutum, & hominem immo deteriores brutis contra naturam ſuam, luti volutabro, & ſtercore inuoluti. D

Iumenta ſunt guloſi: quia ſemper, & vbique comedunt, & horas aut loca comedendi non diſtinguunt. Vnde diuites quotidiæ epulis vacantes figurantur per Naaman diuitem leproſum 4. Regum. 5. Erat princeps militiæ regis Syriæ, vir dives, ſed leproſus, Nobiles enim, & diuites maximè infecti ſunt lepra gulæ. Luc. 16. Homo quidam erat dives, qui epulabatur quotidie ſplendidè. Sepultus eſt in inferno. Iſti ſunt Iudę vni de quibus dicitur. Hi ſunt in epulis maculæ con- co. c.

E uiuantes, quibus parata eſt procella tenebrarum. Roman. 13. Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum: tributum enim magnum corpori debemus noſtro: quia quotidie ſumus mācipium, & totius ventris noſtri, quantumcunq; enim pennati ſumus virtutibus neceſſe eſt, quod quotidie carni noſtræ condeſcendamus, ſicut aquila cum nubes altitudine volatus ſupergreditur, ita vt ab humanis viſibus abſcondatur, tamen ad ima vallium ſubmitti, & ad terrena deſcendere, & morticinis cadaueribus implicari ventris neceſſitate compellitur. Vnde in libro de collationibus patrum: quidam ſenex diſputās cum Phariſeis, dicebat multis creditoribus, pater meus cū me dimiſiſſet obnoxiū, vni ſatisfacere, quotidie ſoluendo non poſſum, ſignificans ſe per gratiam, & mundi abrenunciationem liberatum ab omnibus peccatis, ſed nullo modo

F poſſe carere gulæ ſtimulis. Apoc. 2. Balaā docebat Balaac mittere ſcādalū corā filijs Iſrael, ſcilicet edere, & fornicari Balaac elidens: Balaam populus vanus. Hi ſunt doctores vani, qui docent Do ctores. carnem, quæ ſpiritum elidit, vt ſe exerceat in gula, & luxuria: propter quod Apoſt. 1. ad Thim. 2. Docere mulierem non permitto, neque dominari in virum, ſed eſſe in ſilentio. Mulieres, homines carnales, & molles, qui allegant carnis fragilitatem, non ſpiritus virtutem, vnde Deut. 20. Interficies in ore gladij Ethęum, Amorrēū, Cananęum, ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas operati ſunt dijs ſuis, & peccatis in dominum Deum veſtrum. Lenit. 24. Erunt panes propoſitionis Aaron, & filijs ſuis, vt comedant in loco ſancto. Panes propoſitionis ſunt in religione, quando proponitur facti neceſſitas & naturæ, & prohibetur, quòd appetit ſuperfluitas gulæ: cum enim legamus deliquiſſe Ionatham in guſtu mellis, Eſau edulio lenticulæ,

Sodo-

G Sodomitas in saturitate panis, primos parentes in cibo vetito, non videtur esse sine periculo tot ferculis carnium, tot generibus piscium, tot frixurarum aduersitatibus delectari, sicut enim differt Aegyptus a deserto, sic differt palatium a refectorio. Quid ergo ollas carnium desideramus, qui iam desertum intranimus? Deut. 18. Quando ingressus fueris terram, quam dominus Deus dabit tibi, caue ne imitari velis abominationes illarum gentium: eiectis Cananeis possidet, Israel terram eorum quia extirpatis vitijs possidet religiosus possessionem virtutis. Sed tunc imitatur abominationes illarum gentium, quando per ingluuiem, & quasi gentilitet viuens, colit ventrem suum, propterea prohibetur Deut. 22. Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste feminea abominabilis est apud Deum qui facit hoc. Mulier non vtitur veste virili: quia carnalis, & effeminatus dare non potest perfectionem exempli, nec vir vtatur veste feminea: quia viri religiosi, & litterati effeminari non debent per opera mollia, nec quærere quæ sunt carni suauia. Esai. 1. Incensum abominatio est mihi, neomeniam, & sabbatum, festiuitates alias non feram, iniqui sunt cœtus vestri: quia non video, quomodo religiosus possit deuote orare, qui nimis vult somno vacare, ingurgitari, & carnem nutrire. Luc. 17. Edebant, & bibebant, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias, vsque in diem, qua intrauit Noe in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes.

H

Commestio. Benè dicit edebant, & bibebant. Quia gula ponit mensam, malicia, & nequitia panem fermentatum exclusis azimis sinceritatis, & veritatis. Ebrietas propinat vinum, clamans, inebriemus nos vino. Videte quam blandè ingreditur vinum quod flauescit in vitro, sed tacet, quod sequitur, in nouissimo mordebit, vt coluber, crudelitas per homicidium carnes in frusta concidit, furor igne persecutionis in stomacho indignationis quasi in olla decoquit fluctus, funebre spectaculum præbens, inde apponit, & carnem appositam detractio minutatim incidit, & aliquando circa fauces, aliquando circa renes, aliquando circa alias piscium, & pecudum partes, dum detractio alium afferit gulosum, alium luxuriosum, alium garrulum, alium vagum. Et ita de alijs apponitur salsamentum ex pipere, & allio, virentibus herbis, & aceto: in pipere, calor iracundiæ, in allio feruor contumeliæ, in herbis virentibus liuor inuidiæ: in aceto rancor tristitiæ, cui additur sal fatuitatis, quia sal sapientiæ euanuit inter illos cõuiuas, & ideo venit diluuium, & tulit omnes de tali conuiuio.

I

Nabusardam princeps coquorum, quorum scilicet venter destruxit muros Ierusalem id est virtutes, vel munitionem religionis, quæ consueuit per abstinentiam esse munita, quia abstinentia destruit muros Babilonis, id est vitia.

K

Prima tentatio qua Diabolus tentauit Christum fuit de gula: Dic vt lapides isti panes fiant, quia nisi prius gula refrenetur, frustra contra alia vitia laboratur. Sic tentati sunt in deserto filij Israel de cibis Aegipti, quando in mente venicbant eis allia, & non erat eis aquæ copia. Psal. 105. Cõcupierunt concupiscentiam in deserto, & tentauerunt Deum in via; non solum enim cibis delicatis tentamur per gulam, sed etiam grossis per auiditatem nimiam. Vnde non dicit Dic vt lapides isti carnes fiant, sed panes: præueniendo tempus debitum, vel habendo nimis auidum appetitum incurrimus gulæ vitium, nisi gula restringatur per camum, & frenum: & filia Iepte, quæ primo occurrit, caro scilicet, immoletur pet secretum spiritus sancti consilium vt Iudic. 9. in textu, & Hebræ. t t. in glo. Matth. 12. Cum immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca in aquosa, quærens requiem, & non inuenit: quia in hominibus marcidis non quiescit, sed in gulosis, sicut in mollibus cubilibus, istos suffocat tenendo in ore per gulam, stringendo in renibus, per luxuriam, propter gulosos enim dicitur Matth. 7. Dæmones rogabant Iesum dicentes: Si eijcis nos hinc, mitte nos in porcos. Porcus volutatur in luto, gulosus in cibo, & in istis Diabolus quiescit, sicut in coquina canis, in cubus figura Matt. 8. Dæmoniaci seu nimis leguntur egressi de monumentis occurrentes Christo: seu nimis sunt gulosi, qui insecuiunt, qui per ebrietatem corpus, & animam, in filios, quasi eorum sanguinem destruunt, in monumentis habitant, quia mortui sunt in anima, & fætidi in corpore, fæto rẽ continuè exhalant, quia sepulchrum patens est gutur eorum. Monumenta enim loca sunt cadauerum mortuorum, & fætidorum propter luxuriosos dicit. Thob. 6. Quia dęmoniũ occidit septẽ viros Sarræ, qui sicut equus & mulus vacabãt luxuriæ. Per septennarium vniuersitas designatur, vt dicit Greg. Magdalena septem dæmonia habuit, quę vniuersis vitijs plena fuit. Septem ergo viri Sarræ, designant vniuersitatem mundi: quia quasi totus mundus vacat luxuriæ. Vnde in vita beati Martini dicitur, integer tamen ab his vitijs, quib. hominũ genus ferè vniuersũ implicari solet. Gen. 6. Nõ permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Omnis quippe caro corruperat viam suam: vnde dici solet, quòd diabolus nouẽ genuit filias ex concupiscentia vxore sua, ex his maritanit octo, octo generibus hominem, Simoniam prælatis, & clericis, hipocrisim monachis, & falsis religiosis, rapinam militibus, vsuram burgensibus, sacrilegium agricolis, qui decimas Deo sacratas auferunt ecclesiasticis, & ecclesiarum ministrijs, superbiam, & superfluũ habitum mulie-

L

M

Filia. Diabolus.

ribus

ribus, nona est Luxuria, quæ noluit maritari, sed tanquam meretrix publica omnibus prostitui, omnibus hominum generibus se commiscens, nulli geneti hominum parcens, in fætore enim unguentorum currunt homines ad infernum sicut aues ad laqueum: mures ad caseum, pisces ad hamum, fures ad patibulum: ideo dicitur Tho. 6. In eos qui ita coniugia suscipiunt, & suæ libidini vacant, habet dæmonium potestatem. Item quære de hoc supra fol. 70. a. Quomodo a luxuria inquinantur qui cum aliqua bona faciunt in Ioele residuũ Eruce comedit Locusta. Quære infra b. Comedens debet attendere quid, quantum, quomodo sumat. Quære 72. a. Daniel 5. Cum Balthasar incaluisset vino præcepit apportari uasa aurea, & argentea, &c. Quære supra fol. 106. a. Iob 1. Dicitur quod dum filij Iob frequentarent conuiuia vehemens uentus concussit quatuor angelus domus, & omnes mortui sunt, quia per excessum gulæ quatuor virtutes Cardinales pereunt, & cadit domus conscientiæ, & moritur omne meritum prius acquisitum.

Rex Israel, qui gerit typum prælati, & viri literati vulneratus fuit in bello, cum sagitta inter stomachum, & pulmonem, & lingebant canes sanguinem, qui ex vulneribus defluebat. Pulmo enim, ut dicit Constantinus ex molli carne, & aerea substantia generatus, spumæ coagulatæ similis est: vulnerat ergo Diabolus viros ecclesiasticos, percutiens eos inter stomachum gulositatis, & pulmonem mollicici, delectationis, & fæditatis, quia gula, mollicies, delectatio, ocium, multos vulnerant, & occidunt. Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas, panis abundantia, & ocium. Matth. 5. Occurrit Iesu hoc in spiritu immundo, qui domicilium, &c. Gulositas dicitur immundus spiritus, quia maculat hominem. Iudæ: hi sunt in epulis suis, maculæ, conniuantes. Monumenta sunt loca mortuorum fætida, & immunda, per quæ gulosorum corpora figurantur, in quibus uelut in sepulchris fætidis animæ eorum iacent sepultæ insensibiles, a quibus uita gratiæ recessit. Nume. 11. Filij Israel prostrati, &c. Psal. 77. Adhuc esce eorum erant in ore ipsorum, hæc ergo sunt loca fætida, & monumenta fætentia, quia nihil sunt, quam stercorum vasa, in quibus domicilio habet spiritus immundus, ut eos trahat ad immunda opera luxuriæ: quia ut dicit Hiero. Venter, & genitalia consinia sunt, & dum vnus ultra necessitatem reficitur, alius ad contumelias prouocatur: Et in cathenis, &c. Quia tales non votum, nec promissum tenent Deo, vincula, cathenæ, compedes, sunt admonitiones, quæ sæpe fiunt talibus in prædicationibus, & confessionibus. Vocatur autem legio, quia multa peccata concomitantur hoc peccatum. Esai. 5. Væ qui potentes estis, &c. Daniel. 7. Et ecce alia bestia similis vrso, &c. Per vrsum, qui est animal inquietum, gulosum, immundum, nimis diligens dulcia, gulosi figurantur, in cuius ore tres ordines dentium describuntur. Quia ex intemperantia surgit infernalis lasciuia, implacabilis gula, insatiabilis luxuria. Isti sunt dentes conterentes totaliter gratiam, naturam, uitam, famam, substantiam: nam qui amat vinum, & dulcia, non ditabitur.

Et nota quomodo Amon, qui uolebat usurpare regnum occisus fuit in conuiuio.

Gula.

Luxuria.

De Gloria vana, & iactantia.

SIcut ventus tollit puluerem de terra, sic vana gloria tollit omne meritum. Vnde de illis qui de bonis quę agunt, gloriam hominum quærunt, ait Saluator. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Et alibi: Cum oraueris intra in cubiculum, cum facis eleemosynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Quęre de ista materia in tota tabula de Hipocritis.

Sicut Peregrini mutant vestem in hostili terra, ne cognoscantur, sic nos debemus occultare opera nostra, ne per vanam gloriam, quæ subtiliter vulnerat animam, possimus ea perdere. Gregorius. Depredari desiderat, qui thesaurum publicè in via portat.

Cauere debet deuota anima, ne auferant ei sua merita, sicut nuncij Babilonis abstulerunt aromata, si incautè exponantur in eis. Quarti Regum. 20. Ostendit eis Ezechias domum aromatum, & aurum, & argentum, & omnia, quæ habere poterat in thesauris suis. Et nota quòd sequitur de eius depredatione, Exod. 9. Grando Aegypti lęsit primitiua, & non serotina. Isti sunt mercatores, qui multum laborant, & parum lucrantur; Quia quicquid cum sudore congregãt a vento elationis in ictu oculi exsufflatur: sic hipocritæ, quod carni subtrahunt per abstinẽtiam, duobus hostibus impendunt, quos inde nutriunt scilicet mundum, & Diabolum, illum luto apparentiæ istum puluere vanæ glorię: ideo qui bona agunt, & in conspectu hominum laudem quærunt, sunt similes illis Iudæis quorum Manna reseruatum in crastinum computrescebat. Quære de hoc in tabula de intentione operis. Cum bona fiunt, vt videantur ab hominibus, statim quadam lepra spirituali inficiuntur, & cum absconduntur, statim curantur; immo cum absconditа tenentur, nunquam tali lepra inficiuntur. Figuratum fuit Exod. 16. In manu Moysis per quam opera designantur, quam cum de sinu abstraheret apparebat leprosa, cum eam in sinu

G sinu abscondebat, curabatur Iere. 2. Onager, &c. Onager in solitudine est, qui vitam ducit solitariam, & uentum landis humanæ in desiderio attrahit. Oseæ 12. Effraim pascit uentum. Vana gloria est ventus vrens, & exsiccans uiriditatem, & humorem bonorum operum.

De Humilitate.

FOns paruus creuit in fluuium & in lucem solemque conuersus est & in aquas plurimas redundauit. Ad regnum de quo Vasti per superbiam ejecta fuit, Hester per humilitatem ascendit: exemplum de virgine Matre Dei. Humilitas meretur iustificationem, & peccatorum remissionem coram Domino. Vnde de Publicano, qui stabat a longe, & non audebat oculos ad cœlum leuare dicitur in Luc. 14. Descendit hic iustificatus in domum suam: quia omnis, qui se humiliat exaltabitur.

Hest. 10.

H

Idem patet Ionę. 1. de Rege Niniue, de qua Ionas clamauerat: Niniue subuertetur. Rex autem descendit de solio, humiliauit se, & dominus sententiam reuocauit. Sic Achab se humilians datam contra se sententiam reuocauit: vnde ait Dominus: Nonne vidisti Achab contra me humiliatum? Sic Dauid se humilians, & dicēs: Peccaui, meruit neniam obtinere, vnde audiuit, transtulit dñs peccatum tuum, sic Ezechias: Esa. 38. datam contra cū mortis sententiam reuocauit. Inter omnes virtutes humilitas magis templum conscientiæ Deo reddit gratum, vt ibi dignetur habitare. Exemplum de virgine Mitre Dei. Respexit ait humilitatem ancillę suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent. Dixit enim ecce ancilla Domini. Vir humilis de se existimat parua, de alijs magna, omnes honorat, a nullo honorari desiderat, omnibus se inferiorem reputat.

Conscientia.

I Quære de ista materia in tabula de superbia. Humilitas designatur per Calcedonium, qui est lapis precio sus, iste lapis est pallidus, poliri non patitur. Hęc est humilitas quæ gloriam non petit ab hominibus. Thob. 13. Omnis virtus circuitus Ierusalem ex lapide candido, & mundo. Quia humilitas est murus, & custodia omnium virtutum, immo est Phyala, qua fracta totus liquor virtutum effunditur, & amittitur: vnde super illo verbo, quod Saluator Ioanni Baptistæ in baptismo: Sic nos decet implere omnem iustitiam: Gloss. 1. humilitatem, per quam seruatur institia, & redditur vnicuique quod suum est. Humilitas autem dicitur lapis mundus, & candidus: quia delectatur in candore, & munditia proprię conscientię, in cuius signa præcepit dominus, sibi fieri altare de lapidibus, quos ferrum non tetigit, informibus, impolitis. Preciosus iste lapis, qui non lucet in domo, sed sub dio, radijs solis, vel digitorum attrectatione calescit, & paleas attrahit. Non lucet humilitas inter gentes huius corruptionis corporis, sed lucebit cum fuerit hinc educta, cum secundum mensuram humilitatis retribuetur mensura gloriæ, & fœlicitatis, & ad æstum tribulationis, quasi ad radium solis, sicut vlmus sine radice arescit ad tactum hominis: sed attrahit paleas, quia etiam minima peccata reducit ad memoriam, & leuia, vt magis humilietur. Humilitas enim superbas cogitationes dejcit ex sui consideratione: sicut cum ad arenam suam mare colligitur tumor eius constringitur, sic homo cuiuscunque sit status, & excellentiæ, constringitur, & confringitur, & considerata sua fragilitate, originis uilitate, mortis necessitate humiliatur. Luc. 13. Habebat quidam arborem fici plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Sequitur: Dimitte illam vsque dum fodiam circa illā, & mittā stercora, & siquidē fecerit fructum relinque illā sin aūt in futurū succide illā. Fodit, & mittit stercora, qui interius ad cor suum quasi fætorem, & stercora erubescit peccati, mediocriter hoc faciendum est: quia si nimis stercorizetur fructus impeditur, si mediocriter fit vtiliter: quia non semper peccatum est in memoria reuoluendum, sed de misericordia Dei confidendum, & altius caput leuandum, non sicut porcus, qui semper habet in luto grunnium, sed uelut auis se leuans se in altum, non ex superbia, sed ex confidentia. Humilitas enim omnium virtutum est maxima, si tamen esse virtutem se nescit, ipsa enim est omnium uirtutum radix, & seminarium, fomes, & incentiuum, cumulus, & fastigium, custodia, & disciplina: ab ipsa enim incipiunt, per ipsam proficiunt, & in ipsa confirmantur, & consumantur per ipsam conseruantur, & enim omnibus virtutibus tribuat ipsa, vt uirtutes sint si aliqua earum, ideſt aliquis usus earum defuerit, uel minus perfecta fuerit ipsa alterius defectu proficiens dispendium de se compensat. Daniel. 3. In spiritu humilitatis, & in anima contrita suscipiamur a te, & fac nobiscum secundum misericordiā tuam: quia cor contritum, & humiliatum Deus non despiciet. Spiritus humilitatis est, qui docet ueram humilitatem: unde cum aliquis vult uilis reputari, non humilis prædicari, gaudet contemni. Hoc solo superbis, & laudes contemnis appetere enim de humilitate laudem, nō est humilitas, sed humilitatis confusio, talem humilem spiritu susci piet gratia. Prouerb. 19. 2. Cor. 1. Gloria nostra hæc est, testimonium cōscientiæ nostræ. Bernardus. Beati qui in veritate dicere possunt: Gloria nr̄a hæc est, testimoniū, &c. hoc nō pōt dicere nisi humilis, qui iuxta vulgare prouerbiū, & oculos cāpi semper metuere, & siluarum antes soleat habere suspectas. ¶ Non pōt dicere arrogans,

K

L

M

ex

A & præsumptor, qui seipsum impudenter contestans passim indistincte, & vtique quasi per cápum incedens totus fertur in gloriam. Gen. 19. Est ciuitas hic iuxta, ad quam possum fugere parua, & saluabor in ea, ait Loth. Loth qui non uoluit ascendere montem, sed latere in humili loco, significat non appetendam apparentiam sanctitatis, sed existentiam perfectæ humilitatis: quia humilitas est fluuius Iordanis, in qua mundatur lepra superbiæ Naam. Quære 59. a. Leuit. 14. Dicitur quòd ritus mundationis leprosi est, quod accipiantur duo passeres &c. In passere, quia pusillanimitate dicitur secundum Isidorum: & minimum animal est, humilitas intelligitur, per quá lepra superbiæ mundatur, & propter duplicem humilitatem, scilicet interiorem, & exteriorem, duo passeres dicuntur. 4. Reg. 19. Non in spiritu dominus, sed sibilus auræ tenuis, ibi dominus: quia non est dominus in spiritu superbiæ, & ar-
B rogantiæ: sed in sibilo tenui, ideſt quando homo parua, & quasi nulla sentit de se, ibi dominus. Exemplum de virgine Maria, quæ se dixit Dei ancillam. Quære supra fol. 16. b.

Verus humilis nō quærit cultum habitum, sed vilem, & rudem hoc docent viles panni quibus inuolutus est infans Iesus in præsepio. Luc. 2. Et Ioan. Baptista, qui erat indutus pilis Camelorum. Matth. 3. Et pelliceę tunicę primorum parentum. Gen. 4. Et altare, quòd iubetur fieri de lapidibus non politis. Exod. 20. In figura humilitatis. Matth. 14. Dicitur de grano sinapis, quod accipiens homo seminauit in agro suo, quòd minimum est omnibus seminibus, & cum creuerit maius est omnibus oleribus: Humilitas enim facit hominem se viliorem, & inferiorem omnibus reputare sicut quanto inferius iacet fundamentum, tanto sublimius crescit ædificium. Exemplū
C de palma, quæ secundum Arist. libro de problematibus, quanto maiori pondere præmitur tanto amplius crescit, & sursum eleuatur. Hoc est enim fundamentum in quo omnis ædificatio crescit in templum sanctum in domino.

Humilitas reddit orationem exaudibilem. Exemplum de Iudith, de Hester, de Sarra, de Ezechia. Exemplum de Pharisæo. Et de Magdalena dicitur, quanto humilis sedebat, tanto amplius capiebat: oratio enim humilitatis se nubes penetrat, sic petebat illa Sunamitis, 4. Reg. 4. Pro filio suscitando. Venit in montem, & respiciebat pedes Helisæi dicens: Nunquid petiui filium à domino meo, quia anima quæ humiliter petit, considerat, & ascendit, in montem diuinæ iusticiæ.
Psal. 35. Psal. 35. Iustitia tua sicut montes Dei, & descendit ad vallem suæ miseriæ, reputans se nullam, & vilissimam, & sic intensis suspirijs, petit, vt spiritum suum quem Deus creauit per naturam, resu-
3. Re. 21. scitat per gratiam, quia mortuus est per culpam.

Humilitas meretur culpæ deletionem, & pœnæ remissionem. 3. Reg. 21. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Nonne inducam malū hoc in diebus eius: Apoc. 3. Sciò opera tua, quia modicam habes virtutem. Glo. i. humilitatem. D

Dicitur in vita beati Antonij abbatis, quòd vidit, totum mundum laqueis plenum, tunc ait: Domine quis poterit euadere istos laqueos, & dictum est ei: verus humilis.

Sicut superbia omnes linguas diuisit, vt patet in turri Babel, nec vnitatem cordium patitur, sic humilitas corda vnit, & linguas adunauit, vt patuit in Apostolis.

Humilitas in palma figuratur, Palma est arbor cuius radix quanto plus opprimitur, tanto altius consurgit, virgultis decora, ramis expansis in modū palmæ hominis diuersis vestita frondibus in modum gladiorum formata, cuius fructus dulcis, sed non ante centum annos, appropriata victoribus: sic humilitas, & verus humilis quan-
E to plus radicem ideſt, affectum opprimit, tanto in altius culmen meritorum, & gratiæ consurgit, quia qui se humiliat exaltabitur. Exemplum in Matre Dei: in Christo humiliauit semetipsum. Propter quod & Deus exaltauit illum &c. Can. 7. Statura tua assimilata est palmæ, virgultis decora per mansuetudinem, quæ multum decorat conuersationem. Palma hominis non est armata acumine vnguium, vt leonis, nec duritia, vt equi ad designandum quod homo est animal mansuetū natura. Rami ergo humilitatis, id est mores per mansuetudinem in modum palmæ hominis debent extendi: Eccl. 1. quasi palmæ, id est omnes sancti, qui sunt per contemplationem stantes quasi rami palmæ per mansuetudinem circa illum, id est Christum per imitationem. Iud. 4. Debora sedit, diuersitas frondium designat, quod in signis factis verbis, actionibus, cogitationibus, debet humilitas relucere, forma gladij, significat causam humilitatis, quæ est mors in gehenna. Fru-
F ctus dulcis gloria celestis, quæ oritur post centum annos id est post perseuerationem, & victoriam vitiorum: non est carbo sic ignitus, quin non moriatur, nisi cineribus cooperiatur: quia non est aliquis tam virtuosus, cuius virtutes non moriantur, nisi cineribus humilitatis cooperiantur. Exemplum de materia quæ quanto magis infimā, & omni forma denudata, tanto magis est plurium formarum susceptiua.

Humilitas est illa scala quam vidit Iacob, cuius cacumen tangit cœlum, quia sine humiliate nullus potest in cœlum ascendere, immo de illo caderet, si ibi esset. Exemplum de lucifero: Esai. 14. Huic innixus est dominus, quia plus, & prius se humiliauit Dei filius. In hac Angeli ascendūt, & descenduut: quia viri sancti per humilitatem ascendunt cœlestia contemplando, & descendunt ad proximos eis seruiendo.

Vocati ad nuptias Christi debent recumbere

in

G in nouiſſimo loco per humilitatem, ut locet eos humilitas in ſupremo, & dicatur ei, amice aſcende ſuperius, ubi animæ humili datur amplexus amicitiæ, gradus reuerentiæ, titulus honoris, & gloriæ. Humilitas eſt ſchola ſi uis addiſcere, vnde ad humilitatem quaſi ad totius ſalutis principium, & methodum reducit Saluator ſuæ doctrinæ documentum. Diſcite ait a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Eſt ſtola ſi uis induere: hæc eſt ueſtis talaris Ioſeph, hæc eſt tunica inconſutilis, hæc eſt ueſtis nuptialis, quam non habens expellitur de nuptijs Chriſti, hæc eſt ſtola prima, quam paterfamilias iuſſit dari filio prodigo recuperato, de qua Pſal. 103. Amictus lumine ſicut veſtimento: eſt uia ſi uis incedere. 1. ad Corinth. nono. Adhuc excellentiorem viam monſtrabo uobis, uiam mandatorum tuorum cucurri. In via hac, qua ambulabam, abſconderunt ſuperbi laqueum mihi: Eſt ſcala ſi

H uis aſcendere in cœlum: vnde Diabolus ſpecialiter inſidiatur humilitati, quia per illam acquirunt homines, quod ille amiſit per ſuperbiam, vt ſic dicamus quod humilitas eſt ſchola informationis, ſtola adoptionis, via directionis, ſcala aſcenſionis.

Eſt etiam humilitas ueniæ impetratiua, ut patet in Achab 3. Reg. 11. Dan. 4. Ego Nabuchodonoſor leuaui oculos. Gratiæ impetratiua, ut patet in Matre Dei. Gratia plena. Exemplum de filio prodigo: Pater ait peccaui, &c. Eſt Chriſti receptiua, ut patet in virgine Maria. 4. Reg. 4. Faciamus ei cœnaculum paruum, id eſt conſcientiam paruam per humilitatem. Eſt etiam humilitas vallis nemoroſa per meritorum aggregationem, irrigua, & aquoſa per deuotionem, florida & amæna per conſeruationem, & honeſtatem, profunda, ad diuinæ gratiæ ulteriorem receptionem: vnde de Magdalena, quæ ſedebat ad pedes Chriſti, ait Auguſtinus: Quanto humilius ſedebat, tanto amplius capiebat.

I Humilitas exaltat ſuos amatores. Quia 1. Regum. 15. Nullus de filijs Iſrael electus eſt in regem, niſi Dauid, de quo ibi dicitur: Adhuc reliquus eſt paruulus &c. Pulcher aſpectu dicitur, quia humilitas Deo, hominibus, & Angelis hominem reddit gratũ: vnde de Saule dicitur: Cum eſſes paruulus in oculis tuis, caput factus es in tribubus Iſrael.

Humilitas eſt porta cœli, ianua paradiſi. Gen. 28. Non eſt hic aliud, niſi domus Dei, & porta cœli, Pſal. 116. Hæc porta Domin, iuſti intrabunt in eam. In Threnis: Portæ Ieruſalem defixæ ſunt in terra, id eſt in humilitate.

Homo per ſuperbiam immunditiam, & alia vitia efficitur beſtia. Dan. 7. Dicitur, quòd prima beſtia erat quaſi Leœna, & alas habebat Aquilæ, & ſuper pedes quaſi homo ſtetit. In Leone ſuperbia ex generis nobilitate, in Aquila, quæ in altum uolat ſuperbia, ex diuitiarum copioſitate, uel ex ſcientiæ claritate, alæ euelluntur: quia in morte omnia dimittuntur. Putredini dixi, pater meus es, &c. Homo natus de muliere breui uiuex tempore, repletur multis miſerijs, &c. Homo cum in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis, &c. Quære de homine ſupra, fol. 52. In Daniele. Conſiderans hominem ex parte materiæ, occurrit ſpeculum vilitatis; conſiderans ex parte efficientis, occurrit ſignaculum Trinitatis; conſiderans ex parte formæ ſeu rationis, occurrit perceptio ueritatis; conſiderans ex parte finis, occurrit fruitio deitatis: Inuenitur autem in ſacra ſcriptura quadruplex genus beſtiarum Dan. 7. quibus ſimilis efficitur homo ex defectu prædictæ quadruplicis conſiderationis: ex prima conſideratione ſurgit profunda humilitas. Contra quod eſt ſuperbia deſignata in prima beſtia Leœna. Eccleſ. 18. Quid eſt homo, aut quæ gloria eius, reſpondet 17. Omnes homines terra, & cinis ex conſideratione efficientis, & impreſſæ imaginis ſurgit integra caſtitas, & puritas. Geneſ. 1. Fecit Deus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam. L

Hæc imago ad quam creatus eſt homo diſtinguitur dignitate, diſponitur caſtitate, diſcernitur conformitate; diſtinguitur dignitate ab omni creatura non rationali, quia eo quòd imago nulla creatura, nec principaliter, nec miniſterialiter, ponitur in eius productione, & eo quod imago capax, & particeps Dei poteſt eſſe ſecundum Auguſtinum, diſponitur caſtitate, & munditia, ſine qua non poteſt rationalis creatura Deo eſſe accepta diſcernitur cõformitate, quia ſicut per tres potentias, memoriam, intelligentiam, & uoluntatem anima Deo naturaliter conformatur, ſic debet per uirtutes Theologicas, & morales Deo & Chriſto conformari, & per iſtam conformi- M tatem ſeu difformitatem diſcernentur iuſti ab iniuſtis, quando per diſtrictum iudicem illa terribilis quæſtio proponetur, cuius eſt imago hæc, & ſuperſcriptio? Ad quam reſpondebunt iuſti, iuſtiſſimæ iudex, hæc eſt imago per te formata in creatione, per te reformata in paſſione, tibi conformata in conuerſatione; ſed non ſic impij, non ſic poterunt reſpondere; quinimo compellente iudice, proponente Dæmone, allegante iuſtitia, teſtificante conſcientia reſpondebunt: Iuſte iudex, hæc eſt imago per te creata, per nos deformata, a te reprobata.

Et ſicut imagines putridæ, & uermibus corroſæ de eccleſia, expelluntur, & in igne ponuntur, & moneta falſa a Principe condemnatur, & in igne funditur, bona uero in ærario regis ponitur, ſic ibunt mali in ſupplicium æternum, iuſti autem in uitam æternam. Apoc. 14. Quicunque acceperit caracterem beſtiæ, & imaginem eius, &c. Sed ab iſta dignitate imaginis cadit

A dit homo, & efficitur beſtia, dum voluptatibus, & immunditijs implicatur: vnde Dan. 7. Et ecce alia beſtia ſimilis vrſo, & tres ordines dentium erāt in ore eius, & ſic dicebant ei: ſurge comede carnes plurimas. Vrſus eſt animal guloſum, immundum, nimis diligens mel, & dulcia: & luxuriam ſignificat: in huius beſtiæ ore tres ſunt ordines dentium, quia tres gradus continet hoc peccatū, cogitatio inchoat, conſenſus maculat, opus conſummat: cogitatio inficit, conſenſus interficit, opus periculoſam conſuetudinem inducit. In primo ordine dentium quaſi inter fauces mortalis iſte cibus recipitur, in ſecundo ordine, ſcilicet cōſenſu quaſi in ventrem traijcitur, in tertio ſcilicet in opere, & conſuetudine quaſi in naturam, & cōſuetudinem conuertitur: & iſta beſtia comedit, & deuorat carnes plurimas, omnes ſcilicet carnales, & immundos, quia cōputruerunt ut iumenta in ſtercore ſuo. Iſtis dicit: Nolite fieri ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus.

B Tertio conſiderando ex parte rationis ſuæ formæ occurrit mihi perceptio veritatis: quia quamuis ſenſus cognoſcat id, quod verū eſt, rationem tamen veritatis ſolus intellectus apprædit: omnes enim homines natura ſcire deſiderant. Veritatem autem de Deo, & ſacra ſcriptura, de ſeipſo, de fide, de pœna, & gloria debet homo conſiderare. Eccl. 15. Homines ſenſati obuiabunt illi, homines ſtulti non apprædhendent eam. Pſal. 11. Diminutæ ſunt veritates a filijs hominum. Veritas vitæ a religioſis, doctrinæ a ſcolaribus, & magiſtris, iuſtitiæ a præſidentibus, & prælatis. Ideo ex defectu huius conſiderationis adhuc beſtia factus homo: vnde ait Dan. Et ecce alia beſtia ſimilis pardo, & alas habebat quattuor, & quattuor capita, & poteſtas data eſt ei. Quattuor alę ſunt quattuor intentiones prauæ, quibus multi ſtudent nō ex zelo veritatis ſciendæ, ſed quidam ſtudent, ut poſſint quidam, vt præſint, quidam, vt ditentur, quidam vt honorentur, vt appareant, & videantur. Iſte quattuor intentiones capita dicuntur: quia qui ſic ſtudent, propter eminentiam aliquā ſtudent, quibus ait Propheta: Filij hominum vſque quo graui corde, vt quid diligitis uanitatem, & quæritis mendacium; uanitas, & mendacium ſunt mundanæ ſcientię reſpectu ſacratum ſcripturarum: unde talibus ſtudentibus ait Eſa. 55. Quare appenditis argentum ueſtrum, non in panibus, & laborem neſtrum non ita in ſaturitate. Iſte ſunt aquę turbidę, quas bibunt Aegyptij homines. ſ. mūdani. Conſiderans hoīem ex parte ſui finis, occurrit fruitio, & poſſeſſio deitatis: eo. n. quòd eſt ad Dei imaginem eius capax, & particeps eſſe poteſt, vt dicit Auguſt. Es in hoc conſiſtit eius finis, & beatitudo, & quies deſideriorū, in imo confeſſionum. Feciſti nos domine ad te, inquietum eſt cor noſtrum, donec quieſcat in te. Ex defectu iſtius cōſiderationis, adhuc beſtia infęlix homo, dum dimittit æterna pro temporalib. cœleſtia pro caducis: unde Dan. Et ecce alia beſtia terribilis atq; mirabilis fortis nimis, dentes ferreos habebat conterens oſa & cōminuēs, & reliqua pedibus ſuis cō culcabat. Hæc beſtia, cui nullum nomen ponitur in ſcriptura eſt perſeuerandi in peccato uoluntas iniqua, & quædam deſperatio de uita beata, obſtinatio, & induratio in culpa. Huic nullum nomen imponitur: quia hoc peccatum omne malū complectitur: de hac beſtia dicitur, q̄ erat terribilis mirabilis fortis, comedebat, conminuebat, cōculcabat. Eſt. n. talis beſtia, talis Diabolicus homo, fortis malignitate, qui nec prædicatione corrigitur, nec diuina inſpiratione conteritur, aut compūgitur, nec ſuppliciorum comminatione aut præmiorum promiſſione conuertitur. Hoc eſt cor durum, de quo ait ſapiens, q̄ male habebit in nouiſſimo. Eſt mirabilis ferocitate, quia & leo & omne animal timore aliquo ab appetibili retrahitur, talis homo non. Eſt ēt terribilis deformitate carcere Diaboli conſignatus, Apoc. 14. Si quis adorauerit beſtiam, & imaginem eius, &c. Hæc eſt beſtia deuorans uitam, conculcans gratiam, comminuens gloriam, cui dicitur. Quid glotiaris in malitia, qui potens es in iniquitate. Homo fuit inſtitutus in dignitate naturæ, proſtitutus uilitate culpæ, reſtitutus ad libertatem gloriæ. Dignitatem naturæ demonſtrant, impaſſibilitas læſionis, indeceptibilitas rationis, imparialitas prælationis, impaſſibilitas reſpicit corpus, indeceptibilitas animam, imparialitas perſonam. Ex primo fuit potens non mori, ex ſecundo potens non decipi; ex tertio potens non ſubijci. De primo Sap. 2. Creauit Deus hominem. De ſecundo Eccl. 17. Creauit ſcientiam. De tertio ibidem, de terra creauit hominem &cæt. Sic autem conſtitutus in dignitate naturæ, proſtitutus eſt ex uilitate culpæ, & triplici corruptioni addictus, neceſſitati reſolutionis, cæcitati cognitionis, ſeruilitati conditionis. Neceſſitas reſolutionis reſpicit corpus, cæcitas cognitionis animam, ſeruilitas conditionis perſonam. Ex primo factus eſt non potens non mori, ex ſecundo non potens non decipi, ex tertio non potens non ſubijci. Sic autem proſtitutus ex uilitate culpæ, reſtitutus eſt ad libertatem gloriæ quantum ad triplicem dotem, quæ erit in gloria, ſcilicet decor plenæ immortalitatis, fulgor ptimæ ueritatis, honor ſummæ libertatis. Primum reſpicit corpus, ſecundum animam, tertium perſonam. Ex primo erit homo non potens mori, ex ſecundo non potens decipi, ex tertio non potens ſubijci: Et nota quod homo diſtinguitur a beſtia, quia non debet eſſe animal reptile, cupidum per auaritiam, non animal greſſibile, ſtolidum per laſciuiam, non animal aquatile lubricum per luxuriam, non animal volatile tumidum per

Pardus. Hypocrita. Studens. M C

Homo. Dignitas. Inſtauratio. Beatitudo.

G superbiam. Animalis homo non percipit ea quæ Dei sunt.

De intentione operis.

VIdeamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. Vinea est anima, quæ videnda, & considerandæ est, si floret, ideſt si est eius recta intentio, si flores fructus parturiunt, ideſt si ex bona intentione prodeat bonum opus, si flores parturiunt, si floruerũt mala punica ideſt si bonum opus conseruatur in debito feruore, qui feruor designatur in rubedine mali punici, & acrimonia granorum. Vel in malis punicis, quæ continent grana secũdum ordinem suum, debitus ordo, & motus operationis. Hæc enim tria pertinent ad puritatem mentis, bona intentio, debitum opus, debitæ circunstantiæ, quo ad modum, & ordinem. Matthæi 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Hæc enim duo necessaria sunt ad rectam intentionem. Quia prudentia sine simplicitate, stultitia est, & simplicitas sine prudentia, stultitia, & fatuitas est. Serpens etiam redigit se in centralem paruitatem, columba volans extendit se in altitudinem, & grano puriori vescitur: quia vir discretus, & simplex humiliatur, & sui fragilitate in seipsum resiliens, & dilatatur charitate, ad alios se extendens, bona exempla sibi incorporans, nõ eorum mala dubia, indicans, vel diffamans, vnde de illis, qui in suis actibus, & aliorum bonam habent intentionem. Can. 4. oculi tui columbarum, non vulpium per astutiam, non coruotum per gulam, non viperarum, quæ nidificant in stercorib. per immunditiam, non accipitrum per rapinam, & auaritiam.

Conscientia. H

Prudẽtia.

I

Oculus in scriptura intentionem significat: Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit; quia secundum Ambrosium: Intentio finem ponit operi. Leuit. 18. De semine tuo non dabis vt consecretur Idolo Moloc, cum masculo non commiscearis coitu seminino, quia abominatio est. Moloc rex interpretatur, hic est Diabolus, rex super omnes filios superbiæ: semen est voluntas, vel opus: tunc Moloc semen consecratur, cum opus non ex puritate intentionis, sed intuitu cõmodi temporalis, vel humanę laudis perpetratur: per masculum intelligitur viriliter agens: per fœminam remissè: coit ergo cum masculo coitu fœmineo, qui relicta spiritus virilitate, exercetur in sensualitatis, & carnis mollicie. Leuit. 14. Vestis lanea siue linea, quæ lepram habuerit in stamine, vel subtegmine, aut certè pellis, vel quicquid ex pelle confectum est si alba, vel rufa macula fuerit infecta, lepra reputabitur. Immunditia vestimenti immunditia est hominis: vestis, quæ frigus repellit, & corpus operit, & honestatem, & vtilitatem inducit, opus virtutis est; quod foris inducit honestatem famę, & intus fouet sanctitatem conscientiæ. Quarum quædam est linea, vt corporalis: quia linum subtilius est lana. Vestem ergo lineam induimus, cum audimus, meditamur, aut legimus: vestem laneam, cum descendimus ad corporalem actionem, esurientes pascendo, nudos vestiendo, & cætera. Tunc pertinent ad eleemosynam corporalem. Stamen a stando dictum, quod semper in anteriora dirigitur, intentio recta est, quæ desiderio regni cœlestis semper in Deum erigitur, & in futura extenditur. Subtegmen ad diuersa tendit latera, nunc ad dextram contemplationis, nunc ad sinistram actionis se transformans, & est bonorum operum vtrorum stantia.

K

L

Per pelles, quæ de mortuis animalibus extrahuntur, mortificatio carnis intelligitur. Ex his, pellibus multa conficiuntur utilia, quia per mortificationem carnis acquiritur castitas corporis, contemptus mundi, & sui. Alba macula est inuidia, inanis gloria: ruffa est inuidia, per quam deuenitur vsque ad effusionem sanguinis. In stamine ergo uestis apparet, alba macula, uel ruffa, cum intentio deprauat, appetit non Dei gloriam, sed laudem humanam, quam mens corrupta desiderat, quam si uidet alijs abundantius attribui, incipit proprio dolore torqueri. Et sic dupliciter stamen corrupta subtegmine corrumpitur: quia corruptum est opus, quod corrupta intentione geritur. Idem sentiendum est in pellibus, & in eis, quæ ex pellibus fiunt, quia si abstinentiæ nostræ, vel castitatis appetitus laudi propriè, & liuori alienæ se suppositum fuerit, lepra vestem corrumpit. Quære de intentione in tabula de eleemosyna, de vana gloria, de opere, de inuidia, Leuit. duodecimo. Ea quæ domino offeruntur, quædam ex se non habent pinguedinem, ut simila panis, talia oleo conspargũtur, vel liniuntur. Alia autem sacrificia, quæ ex se habent pinguedinem, vt bouis, ouis, arietis. Leuit. tertio, Oleo non conspargũtur, sed eorum adipes domino offeruntur, per quæ designantur duo genera operum, quæ domino offeruntur: quædam enim sunt bona secundum se, quæ nullo modo possunt fieri malè, & hæc habent de se pinguedinem gratiæ, ut diligere Deum propter se, & super omnia & assentire primæ ueritati propter se. Alia sunt bona, & in genere, quæ possunt fieri benè, & malè, ut dare eleemosinas, prædicare, legere, & similia. Hæc insipida sunt Deo, nisi impinguentur oleo gratiæ, & intentionis rectæ, & fiant lagana oleo lita. Inuenitur infirmitas capitis, & hæc intentio prauæ.

Gloria vana.

M

Bona opera.

A Eſai. primo. A planta pedis vſque ad uerticem non eſt in eo ſanitas. Per plantam pedis intelligimus finem operis, per uerticem intentionem, quæ eſt principium. Hier. 2. Filij Mempheos. Matth. 6. Si oculus tuus fuerit ſimplex, ideſt intentio recta.

De Iuſtitia.

IVſtitia figuratur in lapide precioſo: qui dicitur Topazion. Lapis eſt qui omnium gemmarum calore ueſtitur, dum eis aptatur: quia iuſtitia prælatorum debet eſſe communis, ut eum flentibus fleant, cum gaudentibus gaudeant, ut ſint in medio ſubditorum. Sic lapis angularis in medio duorum parietum imitantes Chriſtum, de quo dicitur hic factus eſt in caput anguli.

B Exemplum de iuſtitia prælatorum in Traiano Imperatore Romano, qui cum aſcendiſſet equũ profecturus ad bellum, quædam vidua pede illius apprehenſo flens, petit ſibi fieri iuſtitiam de his, qui filium eius innocentem occiderant: Ego, ait Imperator, ſatisfaciam tibi, cum rediero: Et illa: Quid ſi non redieris? Et ille: Succeſſor meus ſatisfaciet: Et illa: Quid tibi proderit, ſi alius benefecerit, an mihi debitor es, cum tu ſis ſecundum opera recepturus. Fraus eſt nolle reddere, quod debetur. Succeſſor tuus iniuriam pacientibus pro ſe tenebitur, te non liberabit, iuſtitia aliena bene agitur, cum ſucceſſore tuo, ſi liberauerit, uel ſeipſum non ipſe, pro te, ſed tu de te redditurus es rationem. Ad hoc Imperator deſcendit de equo examinauit cauſam, dictauit ſententiam, & facta condigna ſatisfactione, conſolatus eſt uiduam. Precioſus eſt iſte lapis, qui dicitur extinguere aquam bullientem, quia rectitudo, iuſtitię in prælato facit ceſſare ebullitionem

C malorum, & ſcandala, & peccata in populo: Dilexi mandata tua ſuper aurum, & Topazion. Hanc rectitudinem iuſtitiæ Chriſtus oſtendit in ſeipſo, cum facto funiculo cæpit eijcere vendentes,

Dies. & ementes de templo. Ad iuſtitiam pertinet ſenarium diei & productio rerum. vnde in illo die inducuntur beſtiæ, iumenta, reptilia, & homo, quod eſt animal rationale, mortale. Quia ad iuſtitiam pertinet ferocitas in puniendo peccatum proprium, iumento iuuandum proximum, repere per contemplationem in creatorem ſuum, & ex neceſſitate mortalitatis, & animalitatis ſuæ humiliare ſeipſum. Eccleſ. vigeſimoſeptimo. Si ſequeris iuſtitiam apprehendes eam, &c. Can. ſecundo. Ego flos campi, & lilium conuallium. Flos campi omnibus eſt acceſſibilis, & deſignat iuſtitiam, quę eſt virtus communis, vt poſſint pauperes accedere ad ſuperiores: Quidam non ſunt flores campi, ſed verius ſpinæ, & ueptes, vt nullus poſſit accedere tot habentes ſatellites circa D ſe cum gladijs, & fuſtibus, vt non videantur flores campi, ſed horti nimis diligenter cuſtoditi ſunt, aliquod grande flagitium perpetraſſe putandi ſunt, qui ita diligenter cuſtoditi ſunt. Sicut refert hiſtoria gentium Platonem, Dyoniſio tyranno Siciliæ, reſpondiſſe.

Non ſunt illi ſicut nec flores campi, ſic nec lilia conuallium, ſed uepres montium ad panperes impugnandos, ſed vtinã illi, qui pauperes impugnant audiant & reeolant illud Gellij Noctiũ Atticarum. Cum Alexander magnus ultimum littus Oceani perluſtraſſet, debellare uoluerat inſulam Braginanorum, qui miſerunt epiſtolam in hæc verba: Diuitias non habemus, quarum cupiditate nos debeas expugnare, eſca nobis eſt pro diuitijs, pro cultibus, & auro, vilis, & rara veſtis. Antra nobis duplicem vſum præſtant, tegumentum in vita, ſepulchrum in morte, quem E locum habet vindicta, vbi nulla fit iuſtitia. His motus Alexander nullam ratus victoriam ſe eorum turbare quietem, eos in pace dimiſit. Ezec. decimo. Cherubin ſtabant a dextris domus cum Ezec. 10. egrederetur vir, & nubes impleuit atrium domus interius, & eleuata eſt gloria domini, deſuper Cherubin ad limen domus, & repleta eſt domus nube, & atrium impletum eſt ſplendore gloriæ Domini: quia cum anima indeclinabiliter ſeruat iuſtitiam, ſumens de ſe vindictam iuxta illud Michęæ. ſexto. Oſtendam tibi homo, quid ſit bonum, & quid Deus requirat a te vtique facere iudicium, & iuſtitia; & ſollicite ambulare cum Deo. Tunc ingreditur ad eam vir inductus lineis Chriſtus operans in anima munditiam, & impletur atrium interius nube ſcilicet compunctione, quæ caliginem habet ex peccati corroſione, & dulcedinem ex interiori conſolatione. Hæc enim duo ſunt in nube, & cum incipit proficere in operibus humilitatis conſcientia plena eſt gloriæ, & iocunditatis. Et Auguſt. 4. de ciuit. Dei, cap. 4. & accipit de. 3. li. De nugis philo- F ſophorum i Dyonides Pirata captus eleganter reſpondit Alexandro quærenti, propter quid mare haberet infeſtum, propter quod ait, tu totum mundum? Sed quia exiguo nauigio id facio, latro uocor; Tu uero quia magna claſſe, diceris Imperator. Et concludit ex hoc Auguſtinus quia regna ſine iuſtitia nihil aliud ſunt, quam magna latrocinia.

De Ieiunio.

QVomodo eleemoſyna, & ieinnium debent coniungi. Quære 129. b. Vnde Thom. 12. ait Angelus: Bona eſt oratio cũ ieiunio, & eleemoſyna magis, quá theſauros auri concedere: qm eleemoſyna a morte liberat, ipſa eſt, q purgat pec-

G cata,& facit inuenire vitam æternam,vbi angelus tria exprimit remedia, contra tria vitia, quæ vastant, & impugnant totum mundum: Oratio est contra Diaboli tentationem,& superbiã:Ieiuniũ contra carnis corruptionem, & immunditiam. Eleemosina contra mundi ambitionem, & auaritiam. Quære de utilitate ieiunij in tabula de abstinentia, de pœnitentia, & mortificatione, & de gula. Sicut carnalitas,& gulositas auertit hominem a Deo, ita ieiunium, & abstinentia conuertunt hominem ad Deum,Ioel secundo. Conuertimini ad me in toto corde uestro. i. ieiunio, & fletu,& planctu,&c.

Auis enim ieiuna reuertitur ad reclamatorium: & filius prodigus compulsus fame, & ieiunio reuersus est ad patrem suum. Sicut tenemur soluere decimam rerum, ita & dierum, ieiunando, & abstinendo, quod fit in his trigintasex diebus: sed adduntur tres propter quattuor tempora, &
H unus consummat, ut perueniamus ad numerum, quo Deus ieiunauit, & suo ieiunio Quadragesimale ieiunium consecrauit, & ecclesia confirmauit. Sicut ergo paruus miles,uel aliquis inferior non potest reuocare regis edictum sine consensu regis, ita nec in ieiunio Quadragesimali potest aliquis dispensare, quin omnes teneantur ieiunare, nisi sola necessitas excuset, ut in paruulis, & pueris, & vicinis partui, nutricibus, senibus ualitudinarijs: nec excusantur propter peregrinationem: quam solent his temporibus facere apud sanctum Iacobum. Per ieiunium fiunt quatuor bona, uitia comprimuntur, & delentur: exemplum de Niniuitis, mentes eleuantur, uirtutes largiuntur, præmia donantur, secundum quòd ait Gregor. Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentes eleuas, virtutes largiris,& præmia.

Ieiuniũ.

Est ergo ieiunium peccati deletiuum,sui præparatiuum: sicut accepturus acutam medicinam, pręparat se tenendo dietam, sic nos recepturi cor
I pus Christi,facimus Quadragesimam.3.Reg.19.
Eucharist. Ambulauit Elias, & postquam ieiunauerat quadraginta diebus & quadraginta noctibus, uenit ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mensa, ideſt ad mensam Eucharistiæ. Et sicut non præparatis accipientibus medicinam, quod medicina est eis,vertitur in uenenum, ita in propo-
Scientia. Contépl. sito.Ieiunium multum disponit animam ad scientiæ acquisitionem, & diuinarum illuminationũ receptionem, sanitatis corporalis conseruationẽ, castitatis & munditiæ:custoditionem:exemplum de tribus pueris. Daniel.1. Quibus propter abstinentiam dedit sapientiam, & intelligentiam, & decorem corporalem, exemplum de Paulo,qui tribus diebus non manducauit, neque bibit, & sic illuminatus est a Deo ad secreta cœlestia contemplanda.

Et Moyses quadraginta diebus in monte ieiunans,legem a domino meruit accipere. Ieiunium meretur victoriam de hoste: exemplum de Christo qui ab hoste fuit de gula tentatus: Dic ut lapides isti panes fiant: de Iudith, quæ ieiunando interfecit Holofernem. Sicut lupus exit de nemore propter famem,& ieiunium, & homines recedunt de obsidione, sic cũ ieiunio expellimus carnẽ,& dæmonẽ,quæ nos obsident, & instant. K

Quia sicut ignis extinguitur ligna subtrahendo, sic flamma carnalis concupiscentię extinguitur a cibis abstinendo, & econtrario accenditur, alimenta superflua ministrando. Sicut equus, Caro. quando nimis sibi datur de auena, & non laborat,recalcitrat, & deijcit sessorem suum: ita caro nostra quando nimis saturatur,deijcit ad terram spiritum:& sicut equus per subtractionem auenæ domatur: ita motus carnales,qui nos impugnant ieiunando domantur. Matth.9. Hoc genus dæmoniorum non eijcitur, nisi in oratione,& ieiunio. Vnde Hieronymus: Ieiunio sanantur pestes corporis, oratione pestes animæ: Diabolus enim nos impugnans multum confidit de adiutorio carnis nostræ, quia caro plus nocet sicut domesticus hostis: exemplum de Dalila, quia per ipsam proprio baculo nos cedit,& proprio fune nos ligat: quia caro,quæ data est nobis in adiutorium, suscitatur contra nos in scandalum: ideo affamanda est, sicut castrum capiendum, & cibaria subtrahenda,sicut ligna subtrahũtur igni, ut extinguatur: & tunc Diabolus a carne expellitur, sicut lupus famelicus a nemore eijcitur. Vnde Ambrosius in Hexamerõ ult. Ieiuni hominis Ambros. sputũ si serpens gustauerit,morietur:vides quanta vis ieiunij sit, ut sputo suo homo terrenum serpentem interficiat, & merito spiritualem. Vnde Iudith. decimotertio. Post ieiunium amputauit Iudit. 13. caput Holofernis, ideſt suggestionem Diabolicę Hier. 52. tentationis. L

Sicut enim Nabuzardan princeps cocorum, scilicet uenter,destruxit muros Ierusalem, id est animæ uirtutes, ita ieiunium destruit Babilonis, M
id est animæ uitia. Ieiunium comprimit vitia præterita, quia est opus satisfactorium, uitia præsentia, quia in ieiunio puniuntur omnia membra corporis, & ita comprimuntur vitia, ne contra nos præualeant. Sicut amaro succo paruulus separatur a mammilla, sic a voluptatibus illicitis ieiunans, præcauentur vitia futura, ne insurgant: sicut Iosue cutuauit equos undecim ne assensores in lutum proijciant, uel inter hostes exponant: sicut fracta laguncula corporis Pœnitentia. per ieiunium,Madianitæ,scilicet Dęmones superantur,& aspertiatę confricationis rubigo ab olla tollitur: sic cythara Dauid hoc est desiccato humore concupiscentiæ carnalis, quasi aridis cordis cytharæ Diabolus effugatur. 1. Regum decimosexto. Pinguis terra facile germinat superflua,

A

Luxuria.

B

C

D

Hypocrita.

E

F

G

Satisfactio.

flua, & super carnem luxuriosam confirmanda est custodia, & assiduenda sunt ei ieiunia: & flagella, quia difficile intet epulas seruatur continentia. quia sicut flammã ignis currentem in paleas impossibile est retinere: sic libidinis ardentem impetum satiato ventre impossibile est repellere, vt dicitur in vitis patrum.

Ieiunium multum disponit mentem, ut in Deum eleuetur, quæ econtrario multum a cibo deprimitur: unde gulosi tumentis comparantur, & ciborum uimietate delassatij deuotio, & oratio perduntur. Pinguis enim uenter non gignit tenuem sensum: ideo Basilius dicit: Sicut equis frena sunt imponenda, ita corpora sunt ieiunio infrenanda: unde dicitur in Vitis patrum: quod sicut flamma comburit siluam, sic cogitationes malas extinguit esurie, incrementum ignis silua, incrementum uitiorum esca multa. Sedeat ergo Axa filia Caleph, super asinam, ideſt ratio super catnem. Iudic. 1. Benedicamus Domino ascendentes super asinos, comprimentes carnis lasciuiam. Iud. 5. & Abigail prudens. i. ratio, ut possit placare offensum Danid, ascendat super asinum, carnem do mando, & quinque puellæ cum ea. i. quinq; sensus, qui in ieiunantibus sunt puellares, & mundi per honestatem, ut patet in tribus pueris Dan. 1. Tertius profectus est uirtutum infusio: quia parũ est ieiunare a cibis, nisi a uitijs ieiunemus: nã Dyabolus icinnat a cibo, sed non a uitio. Hieronymus: quid prodest corpus tenuari abstinentia, cum animus intumescit superbia; Isidorus: qui a cibis abstinent, & prauè agunt, Dæmones imitantur, quibus esca non est, & nequitia supereſt. Esa. 58. Quare ieiunauimus, & nõ aspexisti, Cassianus. Sicut venenata animalia fortiores herbæ, vel pigmenta expellunt: ita oratio cum ieiunio sordidas cogitationes. Hæ scilicet oratio, ieiunium, elemosyna, sunt tres ciuitates refugij ad quas pœnitens confugit, & liberat: Deuto. 4. Psal. Humiliabam in ieiunio animam meam, &c. Quartus profectus est vitæ æternę assecutio. 4. Reg. 19. post ieiunium quadraginta dierum ambulauit Helias vsque ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mensa, scilicet abundantia æternæ refectionis: quæ operantur in carne iustitiam, saturabuntur. Matth. 5. Ieiunandum est cum mentis lætitia: vnde Leui. 23. Dies propiciationis, expiationis, & afflictionis celebrimus erat domino, & in lege præcipitur offerri holocaustum cum libamento, ideſt bonum opus cum gaudio, ut exhilaretur facies in oleo, & laudetur Deus cum tympano, & choro: contra quod faciunt hypocritæ: cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes: tales receperunt mercedem suã, quia non habent uetam spem, sed computrescunt, sicut in terra iacẽtes racemi nullo spei stipite sustentati. Qui enim spicas, & herbas colligunt, non expectantes tempus messis, frumentum amittunt. Exo. 9. Grando Aegypti læsit primitiua, & non serotina. Hi sunt mali mercatores, qui multum laborant, & parum lucrantur: quia quicquid cum sudore congregant, a uento elationis, & uanæ gloriæ ex sufflatur: immo quod carni subtrahunt, duobus hostibus impendunt, quos inde nutriunt, scilicet mundum, & Diabolum, illum luto appareutiæ, istum puluere uanæ gloriæ.

Non est meritorium ieiunium auarorum, qui ieiunant, vt parcant, & congregent. Gregorius: Non Deo ieiunat, sed sibi: sed ea quæ ad tẽpus uentri subtrahit, non pauperibus sed postmodũ ventri offenso custodit. Et vt dicit Augustinus: Bonum est ieiunium, sed melius est elecmosynã dare. Elecmosyna tibi sufficit sine ieiunio, sed ieiuniũ non sufficit sine elecmosyna: ieiuniũ sine elecmosyna macerat carnem, sed animam per charitatem non illustrat. Lucerna, quæ sine oleo accendi tur fumigare potest, lucem habere non potest, ita ieiunium sine elecmosyna.

Non est multum illud ieiunium meritorium, quando diuersa fercula præparantur, ut satisfiat Gulæ: August. Nihil prodest quotidie longum ieiunium ducere, si post ciborum facietate, vel nimietate anima obruatur. Et merito spernitur ieiunium quod in vespere multorum ciborum refectione, uel delitijs compensatur.

Item Augu. Audiant qui hora tertia in diebus ieiuniorum manducare incipiunt, & vsque ad uesperam non surgunt, ut sic ieiunium decipiant, & id supplantare ualeant. Isti quasi ad usuram ieiunãt: quia ad tempus abstinẽt, postmodum uarijs & delicatis cibis, uentrem suum usque ab crapulam implere studeut. Ieiunium in se importat abstinentiam, & austeritatem. Dan. 9. Posui faciem meam ad dominum meum, & rogare, & deprecari in ieiunijs, sacco, & cinere.

Ad ieiunandum mouet nos exemplum multiplex autiquorum, & ipsius Christi: nam Moyses ante legem, Helias sub lege, Christus tempore gratiæ, quadraginta diebus ieiunauit, qui dicit nobis Iudic. 9. Quod me nideritis facere, hoc facite: propter remedium adhibendum. Sicut enim forti lixiuia, maculæ multum pannis adhærentes mundantur ad emendationem, ita cordis afflictio animæ abluitur, & ad puritatem deducitur: dum quæ peccauit per uoluntatem illicitam, satisfacit, & emendat per pœnitentiam debitam. Peccasti contra Deum, satisfacias per orationem, contra proximum, satisfacias per elemosinam, contra te, satisfacias per ieiunium. Et maximè quadraginta dierum, quia peccasti contra præcepta Decalogi, & consilia quattuor Euangeliorum, & ex altero ducto in alterum scilicet quater decem, uel decies quattuor surgit numerus quadragenarius: & ideo quadraginta diebus mundatus est mundus per diluuiũ: quadraginta dieb. post resurrectionẽ permansit Christus, in terris.

G Hæc etiam fit propter corporale periculum præcauendum. Tempore enim quadrageſimæ magis mouentur humores in corpore humano, & tunc maxime, vt illicitos motus carnis comprimamus, debemus carnem affligere: Quia inmentum ſicut nimis oneratum ſuccumbit: ita minus oneratum recalcitrat, & laſciuit, & onus proijcit.

Propter præceptum implédum, tenemur enim domino ſoluere decimam temporis, ſicut & aliarum rerum, in ſignum quod ipſe eſt dominus vniuerſalis tam temporis, quam aliarum rerum ex trecentis, & quadraginta ſex, & quadrante, quæ annus continet, reſultant pro decima triginta ſex dies, & medietas diei, & decima pars quadrantis: & vt Chriſto ſummo ſacerdoti ſoluamus decimá decimarum, ſicut faciebant Leuitæ ſummo ſacerdoti. Numerorum 18. Adduntur ergo ex diebus triginta ſex tres, & dimidia, & impletur quadragenarius numerus. Et quia ſex hebdomadæ H quadrageſimæ quadraginta dies continent, remotis ſex diebus dominicis quibus non ieiunamus remanent dies triginta ſex, quibus hos quattuor dies præcedentes addimus, & reſultat quadragenarius dierum, quibus ieiunamus: primicias autem dierum ſoluimus domino quater in anno, quibus diebus ieiunando, ieiuniú quattuor tẽporú, & ſicut ét dies adimplemus ſecundũ numerum duodecim menſium, noctium etiá ſoluimus decimas, quia hoc tempore magis vacare debemus nocte orationi, & abſtinere ab amplexibus coniugum. Ioel. 2. in ieiunio, & fletu, & planctu orabant dicentes: Parce domine, &c.

Ieiunium, & abſtinentia debet eſſe moderatũ, ſecundũ q̃ vires corporis patiuntur, quia ſecũdũ legem in omni ſacrificio debet poni ſal diſcretionis: ſicut enim non placent Deo coacta ſeruitia, ſic nec irrationabilia: vnde Hieronymus: Tantum tibi ieiunium impone, quantum ſuſtinere potes: multoque melius eſt quotidie parum cibum ſumere, quam raro, & multum. Pluuia illa optima eſt, I quæ ſuauiter deſcendit in terram, quia ſubitus, & nimius imber in præceps arua ſubuertit, quia aũt debilis eſt aut infirmus, & non poteſt ieiunando curare offenſam, poteſt, vt ait Auguſtinus, ieiuniũ eleemoſynã dando redimere. Non quælibet cibaria, quia non delectabilia ſunt ſumenda, vnde Hiero. In ipſis leguminibus inflantia, & grauia declinanda ſunt, nihilque ſcias ita congruere chriſtianis adoleſcentibus quam eſum olerum Rom. 14. Qui infirmus eſt, olus manducet.

Moyſes in monte ieiunauit quadraginta dieb. & quadraginta noctibus Exod. 24. & Deuter. 9. Et legem domini in duabus tabulis lapideis firmis ad vitæ actiuæ, & contemplatiuæ directionẽ, & informationem meruit recipere: quia per ieiunium vtraque vita dirigitur, & informatur. Vnde orando, cilicium portando, ſemper ieiunando legitur caſtitatem ſeruaſſe, laudem, & famam populi habuiſſe, gratiam a domino impetraſſe; ciuitatem, & populum liberaſſe, & hoſtem interfeciſſe Sic Dan. 1. Tres pueri ieiunando ſani pulchri, & corpulenti inuenti ſunt, & gratiá in conſpectu regis inuenerunt, & ſcientiam, atque ſapientiam a domino acceperunt. K

Ieiunium liberat ab infamia, & tribulatione, & impetrat orationis exauditionem. Thob. 3. de Sara dicitur: Ad hanc vocem perrexit ad ſuperius cubiculum domus ſuæ: & tribus diebus, & tribus noctibus non manducauit, neque bibit, & illuminata eſt mente, & corpore.

Ieiuniũ, vt ſit Deo gratũ dẽt habere quattuor comites, quod exprimit propheta dicens: Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in ſinu meo conuertetur, quaſi proximum, quaſi fratrem noſtrum ſic complacebam, quaſi lugens, & contriſtatus ſic humiliabar. Primus comes eſt lugubricitas contritionis, & doloris contra peccatum, ſecundum iocunditas deuotionis quantum ad Deum, tertium benignitas affectionis, & compaſſionis ac dilectionis ad proximum quartum eſt auſteritas, & ſeueritas mortificationis quo ad ſeipſum. Propter primum dicit Pſal. 33. Humiliabam in ieiunio animam meam: nihil n. ſicut habetur in c. nihil prodeſt, de pœnitentiá, diſt. 3. & in c. nihil enim, de conſecra. diſtin. 5. prodeſt ſub alimentis abſtinere in corpore, niſi a vitijs ieiunetur in mente, præterita plangamus, præſentia fugiamus, & futura caueamus, quia ſacrificium deo ſpiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies, & iſtud patuit in Achab maximo peccatore, de quo dicitur 3. Reg. 21. Cum audiſſet Achab verba iſta, ſcidit veſtimenta ſua, & ieiunauit, &c. Exemplũ de Dauid, qui eiectus de ciuitate Ieruſalem deſignans peccatorem, aſcendebat per cliuum oliuarum flens, nudis pedibus, & diſcoperto capite, cui dictum eſt. Tranſtulit dominus peccatum tuum. M Hoc patuit in rege Niniue, contra quem, & eius ciuitatem lata erat ſententia, qui deſcẽdit de ſolio ſedit in cinere, & ieiunauit, & lata ſententia reuocata fuit, iſtud patuit in Ezechia. Eſai. 38. cap. Contra quem lata fuerat ſententia qui floruit, & ſententia reuocata fuit. Secundus comes eſt iocunditas deuotionis, quantum ad Deum: Oratio mea in ſinu meo conuertetur.

Oratio in ſinum orantis cõuerti dicitur: quia cum fit aſcenſus mentis in Deum vſque ad aures Dei procedit, & ſecum donum poſtulatum, & donum gratiæ reportat, quod in ſinum ideſt mẽtem orantis ponit. Tertius comes eſt benignitas affectionis ad proximum, ſine qua nihil valet ieiunium. Iſta autem benignitas debet oſtẽdi in verbis, factis, ſignis. Vnde Ioann. 3. Qui viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, qũo charitas Dei

eſt

Cornes. L

2. Reg. 12. Humiliatã. Pſal. 42. Oratio. 6 Ioan. 3.

A est in illo? quasi dicat nullo modo. Quartus comes est austeritas mortificationis: Quasi lugens, & contristatus, sic humiliabar: Tempore enim ieiunij & Quadragesimæ, dicit fidelis quilibet: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies. Istos quatuor comites ieiunij exprimit Zacha. octauo, cap. dicens: Ieiunium quarti. Matth. 7. 10. Erit domui Iudæ in gladium, & in solennitates præclaras. Primus comes scilicet lugubricitas contritionis contra peccatum, dicitur ieiunium quarti: quia circa confessionem peccati concurrunt quatuor, peccati recordatio, confessio, satisfactio, cautela siue circumspectio. Secundus comes scilicet iocunditas deuotionis, quæ importatur nomine orationis: Oratio mea in sinu, includit quinque quæ requiruntur ex parte orationis, ut exaudiatur sint quinque effectus, uel bona, quæ deuota oratio nobis impetrat: ideo designatur per ieiunium quinti. Tertius comes, scilicet benignitas affectionis ad proximum dicitur ieiunium septimi: quia proximo sunt septem opera misericordiæ impendenda. Quartus comes scilicet austeritas mortificationis quantum ad seipsum dicitur ieiunium decimi: quia sicut in scripturis per septennium vniuersitas designatur: sic etiam aliquando per denarium, & maxime vniuersitas pœnitentiæ quam debemus continuare toto tempore vitæ nostræ: unde dicitur in Apoc. secundo: Habebitis tribulationem diebus decem. Tale ieiunium sic concomitatum erit domui Iudæ, id est congregationi confitentium, & laudantium Deum, scilicet religionis in gaudium, & lætitiam, & in solennitates præclaras. Quia pro tali ieiunio dabitur eis ferculum angelorum, quo fruentur, nec fastidient, &c. dicit August. 2. De doctrina Christiana: Ieiunauit Christus, Moyses Helyas quadraginta diebus: Quaternario namque & annua, & diurna curricula peraguntur, cuius actionis figuratus modus huius numeri consideratione soluitur. Habet enim denarium quater. Diurna namque matutinis, meridianis, vespertinis, nocturnisque horarum spacijs. annua, vernis, æstiuis, autumnalibus, hyemalibusque mensibus peragunt. In hoc ergo denario quadruplicato nobis insinuatur caste, & continenter viuere omni tempore, omni hora, hoc est quadraginta diebus ieiunare: hæc lex cuius persona est in Moyse, hæc prophetia, cuius personam gerit Elias hoc ipse dominus monet, qui tanquam testimonium habens ex lege, & prophetis medius inter eos in monte tribus discipulis videntibus ac stupentibus claruit.

Oratio. B C

D

CONsideratio diuini iudicij multum valet ad superandum tentationes, quod figuratum est, tertio Regum, quinto. Vbi dicitur Naaman leproso, lauare septies in Iordane, quod interpretatur riuus iudicij.

Consideratio extremi iudicij ordinat nostras affectiones, quod significatur in motu solis per quatuor quadras cœli. Quære supra, fol. vigesimo sexto, b. Terribilis sententia dabitur in iudicio. Ezech. nono. Apparuerunt sex viri portantes in manibus uasa mortis: Quære supra fol. 44. b. Timor iudicij immissus menti est ille lapis qui confregit statuã illam in Daniele. Quere supra, fol. 52. b. Libri conscientiarum aperientur in iudicio, & per illam scripturam omnes iudicabuntur. Quære sup. fol. 57. b. Mali in iudicio a voce Christi terrebuntur, & dicent illud Apoc. 6. Montibus cadite super nos, &c. Quære supra, fol. quinquagesimo quarto, b. in primo Reg. Sapientes huius mundi peribunt in iudicio. Quære in Baruch supra fol. septuagesimo septimo, 1. Item de bonis & malis iudicibus. Quære sup. fol. 106. a. b. b. de timore iudicij exponitur illud Matt. 28. Terræmotus factus est magnus Angelus aũt Domini descendit de cœlo: erat autem aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix, &c. Angelus Domini descendens de cœlo est Christus veniens ad iudicium: tunc fiet ad literam terræmotus: & etiam omnes terreni trement, & commouebuntur, custodes autem Christum persequentes terrebuntur, & quasi mortui cadent. Aspectus Angeli Christi erit sicut fulgur, uestimenta eius sicut nix: Fulgur dicitur a furendo, feriendo, vrendo: nix habet albedinem, & dulcedinem. In fulgure ergo ictus & percussio damnatorum, in niue reuelatio secretorum, & glorificatio beatorũ, uel in fulgure cuius natura est penetrabilis, & terribilis, terror diuinæ sententiæ, & consideratio pœnæ æternæ. Matt. 24. Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret in Occidente, sic erit aduentus filij hominis. In candore vestis, cuius est matura mulcebris quædam delectatio: ex consideratione enim diuini iudicij concutitur, & terretur animus hominum terrenorum, dum considerant in eo pœnas reproborum, & delectãtur considerando gaudia sanctorum. Gen. 15. Cum sol occubuisset, irruit pauor super Abraam, vnde in autumno designatur timor de diuino iudicio, & pœnis æternis: quia in autumno fit fructum collectio, & in iudicio operum remuneratio: nam & in fructuum perfecta collectione timent maximè homines ab igne: sic in iudicio mali timebunt ignem inferni. Genes. nono. Dicitur quod pistor Pharaonis propter abusum temporalis lætitiæ, somniauit quòd haberet tria canistra fari-

Iudicium

E

F

G næ ſuper caput ſuum, & in uno caniſtro, quod erat excelſius, omnes, cibi, qui fiunt arte piſtoria, aues comedebant. Et ſequitur, quod Pharao eum ſuſpendit in patibulo, ut ueritas coniectoris probaretur. Bene dicitur iſte Piſtor uidiſſe ſomnium: quia quicquid eſt delectationis illicitæ in præſenti ſomnium eſt, & momentaneum. Farina ſubtiles eſt adinuentio ſubtilis in delectationibus, & peccatis. Tria uaſa triplex concupiſcentia. In caniſtro excelſiori ſuperbia, vbi ſunt omnes cibi, qui fiunt arte piſtoria, quia initium omnis peccati eſt ſuperbia. Eccleſiaſt. decimo. Aues inde comedunt, quia talibus dæmones applaudunt. Lucæ decimo. Volucres cœli comederunt illud. Iob quadrageſimo. Huic ſcilicet Diabolo montes, id eſt ſuperbi herbas ferunt. Super caput ſuum: quia ſemper opprimuntur in conſcientijs quodammodo: quia videntur uacare delicijs, quia tales ſuſpenduntur in patibulo, ut veritas coniectoris probetur, quia torquebuntur in futuro pœnaliter, quando comminationes vertuntur in executiones, ut appareat quod verum eſt, quicquid ſcriptura talibus futurum in extremo iudicio comminatur. Apocal. decimonono. Vidi Angelum ſtantem in ſole, & clamauit voce magna dicens omnibus anibus, quæ uolabant per medium cœlum: venite congregamini ad cœnam magnam Dei, ut manducetis carnes regum, & tribunorum, & fortium, & equorum ſedentium in ipſis: quia Chriſtus condemnabit eos in iudicio per ſententiam: & tunc lætabitur iuſtus, cum viderit vindictam: & iſte eſt modus uolandi neceſſarius, ut ſcilicet conſideremus pœnas in iudicio reprobis infligendas. Apocal. octauo. Væ, væ, væ, habitantibus in terra, væ triplex propter triplicem concupiſcentiam, quę uiget in terrenis: ſcilicet ſuperbia uitæ, concupiſcentia oculorum, concupiſcentia carnis. Qui enim I poſſet uolare ſicut Aquila, & videre Aquilinis oculis diuerſa mundi pericula, & peccatorum demerita, uideret itinera clauſa latronibus, maria obſeſſa prædonibus, aerem infectum ſceleribus, ignem ardentem in malorum cordibus: & ſi poſſemus inferre oculos ſecretis, uideremus agi ab impudicis, quòd pudici oculi non poſſent aſpicere: & nunc tanto faciendi maior eſt audacia, quanto ſecretior eſt culpa. De periculo iudicij quære in tabula de morte, de breuitate vitæ.

Mundus. Tétatio.

Et attende, quòd in die iudicij oportebit reddere rationem de prolatis ſermonibus, de Patratis operibus, de conceſſis temporibus, de collatis muneribus: ideo ante iudicium debemus nos cum diligentia præparare, ut de iſtis reddamus in confeſſione rationem, iuxta illud Eccleſ. Ante iudicium para iuſtitiam. Et ad hoc monemur Apocal. tertio. Age pœnitentiam, ſi non vigilaueris veniam ad te. Matth. vigeſimoquarto. Si ſciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuam: ideo & vos eſtote parati, quia neſcitis, qua hora filius hominis venturus eſt. Sicut enim in tempore Noe vacabant homines operibus carnis: quia edebant, & bibebant, dabantur ad nuptias, donec venit diluuium, & tulit omnes: ſic erit aduentus filij hominis. Veniente ſponſo ad iudicium media nocte, id eſt nullo ſciente, virgines prudentes, id eſt deuotæ animę contemnentes temporalia pro æternis, quæ habebunt lampades, id eſt conſcientias perſpicuas, & claras terrenis fæcibus depuratas, oleo deuotionis repletas, lumine bonorum operum accenſas, intrabunt ad æternas delicias cum ſponſo: fatuæ autem, quæ pœnitentiam de die in diem procraſtinant, & ſe parare negligunt, a nuptijs excluduntur: quia nocuit differre paratis: & audient H illud terribile verbum: Amen dico vobis, neſcio vos vigilate itaque, quia neſcitis diem neque horam. Matth. vigeſimoquarto. Clauſa eſt ianua; vbi aduerte, quod a tempore primi peccati hominis, uſque ad tempus paſſionis Chriſti, fuit clauſa ianua Paradiſi, ſed tempore Reſurrectionis ſuæ aperta eſt in ſignum victoriæ. Neę octauo. Neæmias, ut clauderent ianuas, & non aperirent eas vſque poſt Sabbatum. In Sabbato autem Reſurrectionis Chriſti ianua fuit aperta, nec vſque ad conſummationem mundi erit exto to clauſa, ſed in fine mundi penitus claudetur. Sicut in veſpere ianuæ ciuitatis clauduntur Ezec. quadrageſimoſexto. Porta non claudetur vſque ad veſperam, & ſicut porta iam in vrbe Romana aliquando claudebatur: ita etiam pro peccatis noſtris quantum in nobis eſt, ianua cœli nobis clauditur, & per gratiam aperitur. Ezech. decimoſexto. Aperietur porta, quæ reſpicit ad Orientem, & faciet holocauſtum, & pacifica, & M claudetur porta poſtquam exierit, id eſt Chriſtus animam reliquerit. Et multum formidandum eſt, ne claudatur ianua antequam ſimus parati, & lampades oleo plenas, & lumine accenſas habeamus: quia ſi clauſa fuerit finaliter, hoſtes non ingredientur ciuitatem, propter diſtinitiuam ſententiam, nec ciues egredientur ad eos per aliquam miſericordiam, & ipſi ſic in æternum a beatorum collegio ſeparati confundentur propter verecundiam, & exponentur morſibus luporum, id eſt Dæmonum, & ad omnem moleſtiam. Deut. 1. Lucæ 13. Cum intrauerit paterfamilias, & clauſerit oſtium, incipietis foris ſtare, & pulſare oſtium, dicentes, domine, domine, aperi nobis: qui reſpondens dicet uobis: Neſcio vos vnde ſitis: porta enim erit ſic clauſa, quòd nulla fiſſura erit in porta, per quam

Conſcientia. Lampas. Vngues.

K

L

poſſint

A possint videre in ciuitatem: ante iudicium enim videbunt reprobi electos, sed post iudicium non videbunt. Nec. 7. Clausę sunt portæ, & opilatæ, &c. Quia tunc consummabitur dolor, ita quod tota virtus animæ feretur ad locum pœnæ, de secundo Deutero. 11. Cauete ne recedatis a Domino, &c. iratusque Dominus claudat cęlum, & pluuiæ non descendant: quia neque ab inferiori, ut electi compatiantur reprobis per naturam, neque a superiori, vt eisdem compatiantur per gratiam. Gen. 8. Clausi sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli, & prohibitæ sunt pluuiæ de cœlo. Quod figurauit illa clausio ostij, 4. Reg. 4. Pete a vicinis tuis vasa vacua non pauca, & claude ostium, cum intrinsecus fueris tu, & filij tui, tunc enim vacabunt sancti tanto gaudio, quod non attendunt ad pœnam alienorum. Esa. 31. Vade populę meus intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, immo ita erunt rapti in excelsum diuinitatis, quod non attendent vt afficiantur ad eos,
B qui vlulabunt in infimis, quod figuratur Iudic. 8. In superioribus domus suæ fecit sibi Iudith cubiculum secretum, in quo cum puellis suis clausa morabatur. Nunc autem, & si peccatis nostris exigentibus ianua cœli claudatur, tamen aliquando per contritionem nostram, & per sanctorum orationem aperitur. 4. Regum 8. Si clausum fuerit cœlum, & pluit propter peccata eorum, & orãtes in loco isto pœnitentiam egerint, exaudiam eos in cœlo. Simile 2. Parali. 7.

De tertio. Si clamauerint ad ianuam, poterit eis Christus respondere illud Luc. 11. Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, & pueri mecum sunt in cubili, gaudebunt enim ex toto gaudio suo, ita quod non intendunt dolori alieno. de 4. Gen. 19. Induxerunt Angeli ad se Loth, & clauserunt ostium, & eos, qui finaliter foris erant, percusserunt cæcitate. Beati enim videbunt
C eos, ipsi vero nõ videbũt beatos, & sic res, quæ extra relinquit diripit, & in carcere ponit ita & ipsi. Esa. 23. Congregabuntur in congregatione vnius fortis, & claudentur ibi in carcere, ipsi autẽ exire non poterunt, quia ab Angelis apostatis, & obstinatis custoditi erunt. Iosue 10. Voluite saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios, qui eos custodiant clausos.

Timor. Iudicium. De timore iudicis, & iudicij Apoc. 22. Vidi Thronum magnum candidum, & sedentem super eum, a cuius conspectu fugit terra, & vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in conspectu Throni, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ, & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta sunt in libris secundum opera eorum. Libri aperti erunt electi, in quibus expressa videbuntur, & exhibita opera, mandata Dei, & iudicabuntur mortui ex his, quæ scripta erunt in libris, quia in vita iustorum, quam mali videbunt legent, quasi in expansione librorum D bonum, quod omiserunt, & facere noluerunt: Greg. Est visio iudicis aduenientis, in quo scilicet scriptum est mandatum, quia quisquis ipsum viderit, mox teste conscientia quicquid fecit, intelliget, vt patet 24. lib. Moral. Aut certè liber vitæ, quia electos liberabit ab æterna morte, & in futuro remunerabit perpetua libertate. Hic est Liber. liber de quo ait Hugo. Hic est liber cuius origo Christus. æterna, incorruptibilis essentia cognitio, vita, scriptura indelebilis, aspectus desiderabilis, doctrina facilis, scientia dulcis, profunditas imperscrutabilis, verba innumerabilia: & tamen vnum verbum omnia: Huius libri litteræ scriptę sunt Christi humanitate auro diuinitatis illuminatę, & quicumque ad aspectum huius libri peruenerit, erudietur omni sapientia, & in æternum viuet. Matthæ. 24. Videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli cum virtute magna, & maiestate. Apocal. primo, Videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent se super eum omnes tribus terræ. Inde est quod Ieremias vi- E debat eum sub mętaphora virgæ vigilantis: & Ollam succensam videbat, & faciem eius a facie Aquilonis. Virga vigilans est ille oculus vigilis, & insopitus, qui omnia contemplatur, vigilans ad videndum, virga ad conterendum. Ollam succensam, mentem peccatis inflammatam: vnde Ioelis: Ollæ combustæ facies eorum. Olla combusta nigredinem habet, & rubedinem: rubor ad culpam, nigredo ad pœnam. Mens enim iniqua succensa est modo uelut olla. Impietas portanda est in terra Senaar idest spurcitia eius Infernalibus incendijs relinquenda est: quia ignis eorum non extinguetur, & impietas, & vermis non morietur. Hæc est Olla fictilis, fragilis, volubilis: quia eius natura terrea ad pœnitentiam: mens infirma ad culpam, plena exterius, tumida per superbiam, interius vacua pet gratiam, non habens puram conscientiam, & tamen profunda per inscrutabilita- F tis malitiam. Sed Olla succenditur, si ad fa- Olla. ciem Aquilonis uertatur: quia cum malignis spiritibus se exponit, flatus suggestionis eorum ipsam succendit. De sententia iudicis potest exponi illud Esaiæ quinto. Et nunc ostendam tibi quid faciam uineæ meæ: diripiam sępem eius, non putabitur, & non fodietur. Ezech. 47. Vir qui habebat funiculum lineum in mann, metiebatur longitudinem, latitudinem, & altitudinem templi. Iste est Christus cuius iudicium, est districtum. Funiculus habet æquitatem, lineum subtilitatem, ipse iudicabit omnia opera nostra si Opera. sint moderata, si fuerimus longęui, uel longanimes in pœnitentia, lati in misericordia, alti per cælestia desideria. Vnde Apostolus 11. Datus est calamus similis uirgæ. Et dictum est ei,

quod

G quod surgeret,& metiretur templum, quæ longitudo, quæ latitudo, quæ altitudo eius.

Nota de iudicio Dei contra peccatores. Anima enim terrenis immersa, nihil sentit nisi terrena,sed eleuata in cęlum sentit cęlestia; Quę sursũ sunt sapite, non quę super terram : vnde Dan.4. Leuaui oculos meos ad cęlum,& sensus meus redditus est mihi,& altissimo benedixi.

De desperatis 4. Reg. 4.De puero, in quo nõ erat vox, neq; sensus, quem suscitauit Helisæus. Quære in tabula de desperatione.Apoc.22.Omnis, qui non est inuentus scriptus in libro vitæ.i. qui non fuerit inuentus configuratus vitæ Christi,qui est liber, & exemplar omnis perfectionis vitæ missus est in stagnum ignis. Fugiendæ sunt
Psal.103. extremi iudicij miseriæ. Ab increpatione tua fugient,a voce tonitrui tui formidabunt.Quis enim non fugiat ad suam conscientiam : immo ad pœnitentiam, vt effugiat illam æternam miseriam, quando audietur vox diuinæ increpationis;& tonitruum horrendæ condemnationis : Ite maledicti in ignem æternum.Oportet ergo ista, & causas istorum fugere. Quia tunc fugere, vel latere
Matt.25 H erit impossibile, apparere intolerabile, sustinere
Psal.59 interminabile. Dedisti metuentibus te significa-
Matt. 28. tionem,vt fugiant a facie arcus. Assimilatum est regnum cœlorum homini regi, qui voluit ponere rationem cum seruis suis. Ad litteram hoc erit in iudicio,vbi de talentis ideſt de bonis naturæ,fortunæ, gratiæ nobis collatis, & de prolatis sermonibus, de patratis operibus, de concessis temporibus, de collatis muneribus opportebit reddere rationem : quando dicetur nobis, redde rationem
Luc. 16. villicationis tuæ. Redde, quod debes. Vel ponit
Matt. 18. rationem cum seruis suis : quia quilibet debet requirere rationem de affectionibus, & sensibus suis, quæ debent esse sub imperio rationis : quia
1.Cor.11. si nosipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur. Cum istis seruis debemus districtè computare, hoc est nos in nostris cotidibus post casum recolligere. Prudentes virgines acceperunt oleum in
I Matt. 25. vasis : media noctè clamor factus est. Nox est vita præsens plena aduersitate pœnæ, nigredine culpæ, caligine ignorantiæ. Surgunt in hac prudentes virgines quæ sunt animæ sanctæ,& incorruptæ quæ se præparauerunt, & de futuro iudicio sibi proniderunt. Sed quidam iacendo,& torpendo, noluntin hac noctè consurgere, sed sero surgent cum viderint Solem in ortu suo mundum vniuersum irradiare. Deuter.32.Gens absque consilio est, & sine prudentia : vtinam saperent, cum discretione,præsentia disponendo, intelligerent, cum amaritudine præterita recogitando, nouissima prouiderint, cum solicitudine futura pericula præcauando, & prouidendo.

Nota districta Dei iudicia in expulsione Angelorum de cœlo, in exclusione hominis de Paradiso, in submersione humani generis in diluuio, in submersione Pentapolis sulphureo incendio, in submersione Pharaonis, & populi Aegyptiaci in mari rubro. Quid putas facturus est in extremo iudicio. K

Attende iudicium Dei datum contra Datan, & Abiron propter inobedientiam, quos terra viuos deglutiuit. Multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium. Non enim sicut in alijs nationibus dominus patienter expectat, vt eas cum iudicij dies uenerit in plenitudine peccatorum puniat : propter quod nunquam a nobis misericordiam suam amouet corripiens, non in aduersis populum suum dereliquit. Num.16. 2. Mac.6.

Quia non cito contra malos profertur sententia, absque vllo timore filij hominum perpetrant mala, contra quos Roman. 2. Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum duritiam tuam, & impœnitens cor tuũ thesaurizas tibi iram. Eccl.8. L

De iudicio Dei contra peccatores Dan. 2. Tu rex videbas,& ecce quasi statua vna grandis. Huius statuæ caput erat ex auro purissimo, pectus, & brachia de argento, venter, & femora ex ære, tibiæ ferreæ, pars pedum fictilis: videbas ista donec abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam in pedibus eius ferreis, & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa,æs aurum, & argentum.

Puto quod si homo seipsum considetet, & intra se intret, istam statuam intra se videret. In auro, quod alia metalla precij dignitate præcellit superbia, q̃ cæteros sui æstimatione despicit,in argento, qui suauem habet sonum iactantiam,siue laudantibus se blandam, & iocundam exhibet, in ære dutabili pertinacia mali propositi, in ferro,quod alia metalla domat, sæuitia,quæ alios premit, & opprimit, in testa,quæ faciliter frangitur impatientia. Aurum ergo caput fabricat, qui sibi sanctitatem, uel ualorem præ alijs arrogat, pectus, & brachia argentea, qui se iactat de opere exteriori, uel de sapientia interiori, quasi ventrem, & femora habet Aenea, quæ pertinax est in eis, quæ debet despicere propter vtilitatem, vel erubescere propter inhonestatem : ut sunt opera iuxta nutritiuam, & generatiuam. Tibias habet ferreas, qui contra superiorem se erigit per audaciam, & inferiores premit per sæuitiam. Pedibus uero testeis vtitur, qui terrenis incumbens, occasione ipsorum per impatientiam frangitur, & quia in his ferreis, & obduratis mentibus Deus aliquando melius operatur in terrena inspiratione, tam per comminationem, quam per flagellorum percussionem, ideo videtur lapis abscissus M Mon.

de

A de monte sine manibus, quia extrinsecus non feriens per flagella, & in ictu lapidis deijcitur statua, & opus destruitur monstruosum, quia sicut initium peccati superbia, vel tumor, ita omnis sapientiæ initium timor domini. Et in pedibus ferreis, & fictilibus statua percutitur, & comminuitur: quia mens superba inspirata diuino timore ex consideratione suæ infirmitatis, & mortis humiliatur, & in sui paruitate, & suæ originis vilitatem, quasi in cinerem, & puluerem redu
citur 1. Corinth. 10. Qui stat, videat ne cadat;
1. Co. 10. quod quidam exponunt, qui stat per gratiam, videat per prouidentiam, ne cadat per culpam, inxta illud Apoc. 3. Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam, vel qui stat in tempore, videat cum timore, ne cadat ab amore. In via enim
Via periculosum est stare viatori, & maximè nobis cum inter profectum huius vitæ, & defectum, nihil reperiatur medium, sed quoquomodo corpus nostrum quando continuè, aut crescit, aut decrescit insensibiliter, ita necesse est semper spiritũ, aut deficere, aut proficere: quia vt ait Bernar
B dus in via Dei nõ progredi, est regredi, q̃ probat, quia numquam homo in eodem statu permanet, vnde aut ascendis, aut descendit, & si attentas stare, necesse habes ruere, propter quod Gen. 33. Vidit Iacob scalam, Angelos ascendentes, & descendentes, non stantes, vel sedentes, aut ociãtes. Sciebat enim quod penduli sunt gradus ipsius scalæ, & via lubrica stare autem in lubrico, & pendulo dispositio est ad præcipicium, vnde patet quod minime bonus est, qui melior esse non conatur, quia secundum Bernardum Vbi incipit nolle fieri melior, ibi desinit esse bonus. 3. Reg. 5. dicitur Naaman leproso, vade, & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, & mundaberis. Iordanis interpretatur riuus iudicij, in quo significatur iudicium mortis, ad quod debet homo ire per frequentem mortis considerationem, nihil enim secundum Gre-
Mors. C go. tantum valet ad mundanda carnis desideria, sicut cogitatio qualis erit ipsa caro mortua. Septena lotio est perfecta huius rei cõsideratio, & si-
Gula cut caro recipit sanitatem cum tenemus in cibo sobrietatem, valde est infirmus gulosus, cui non possunt satisfacere, terra, mare, aer, & modicus factus ventris, omnibus quæ in eis nascentur, impleri non potest. Quærit vt expoliet venatibus alites, pisces, gustus humanus. Matth. 18. Redde, quod debes &c. Nota totam hist̃o, & quale iudicium datum est contra seruum nequam, qui noluit dimittere debitum conseruo suo, & concluditur: sic & pater vester cœlestis faciet, si non dimiseritis de cordibus vestris.

Dei iudicia non sunt a nobis iudicanda, & arguenda, sed timenda, veneranda, diligenda. Dan. 4. Iustus es in omnibus, quæ fecisti nobis, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & D omnia iudicia tua vera. Psal. 118. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum. Iob. 39. Numquid qui contendit cum Deo tam facile quiescit, vt qui arguit Deum debet respondere ei. Si ergo non possumus ei respondere vnum pro mille; non debemus eius iudicia tanquam iniusta arguere, sed patienter, vt vera, & iusta tolerare.

De duro iudicio dato contra Angelos apostatas, contra primos parentes, contra totum mundum in diluuio, contra Sodomitas, contra Datham, & Abiron, quos cum tota sua substantia propter vnam inobedientiam terra viuos absorbuit, contra Pharaonem & populum suum, contra Saulem, contra Hely, quia non correxit filios, contra Nabuchodonosor, qui septem annis expulsus a regno cum bestijs habitabat, & maximè quale erit extremum iudicium de pœna æterna.

Contra omnia pericula signo crucis munimur, si tamen exemplum crucifixi ad iustificationem suam imprimant moribus, qui signum E crucis ad munimen sui imprimunt frontibus, & illius viuant lege, cuius armantur fide alioquin fallaciter milles caractere regis gestat, cuius præceptum non seruat, a cuius voluntate deuiat, nec recte illius se tuetur signo, cuius non paret imperio. Quare amici mundi, & carnis inimici sunt crucis Christi, nec quæ fallaciter signum crucifixi vsurpant sibi, se poterunt per illud tueri in illa suprema necessitate, quando non arbitrio hominum sed iudicio & mysterio Angelorum signabitur Thau super frontes gementium, & dolentium, vt discernantur electi a multitudine reproborum, triticum a Zizannia, sicut pauca grana derelicta, & electa a millibus palearum, & Zizania fasciculis alligata ponetur in ignẽ, triticum autem in horreo domini reponetur. Matth. 3. Cuius ventilabrum in manu sua, & mundabit aream F suam, & congregabit triticum suum in horeũ suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Quære ista supra. 168. 2. in margine. Sicut enim manus domini sunt apertæ ad dandum in præsenti, sic ad feriendum in futuro: vnde sicut paruuli habẽt oculos ad manum magistri, & Ancillæ ad manum dominæ, ne feriantur. Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ, ita oculi nostri ad dominum Deum nostrum, nè verbere vl- Psal 21.
time sententiæ feriamur, quando illa area ex totõ mundabitur, in die iudicij: Nam sicut triticum primo triturat̃, & triturat̃ iacet cum paleis in vno cumulo confusè, & postea ventilatur, vt distinguatur, & locis separetur, sic in ecclesia confu- Ecclesia.
sus est populus, & commixti sunt mali cum bonis: conteruntur autem & triturantur fideles persecutionibus, mali non & sic distinguũtur ab eis, sed adhuc sic triturati manent commixti, & mouetur

G mouetur persecutio quasi ventus, vt qui disiuncti fuerant sœtibus, separentur disiuncti locis, illi in supplicium æternum, iusti in vitam æternam. Non intres in iudicium cum seruo tuo domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens: quia persecutus est inimicus animam meam. Bene dicit non intres in iudicium, quis si per amicos nostros deberemus iudicari, non possemus iustificari: unde Hieronimus super illum locum dicit: Tale fecit Cirus rex Persarum, & Medorum regi Amoreorum, Armeniorum, quoniam transgressus est amicitias eius, vinxit eum, captiuum accepit, & proprios illius cognstos, & vxorem, & filios fecit iudicari inter illos, vt iustin refert aut misereretur, aut puniet, addit, quia non iustificabitur in conspectu tuo ois viuens: Gregorius Lignum rectum creditur, si ad regulam non ducatur; sed cum regulę iungitur, per quam fortitudinem intumescit, inuenitur, sic iustitia humana per se iustitia videtur, sed eorum parata diuinæ iustitiæ non inuenitur, sicut lucerna, quæ in tenebris lucet, sed sole caligat additur omnis viuens, quis tunc incipit spiritualiter viuere, cum incipit Dei iudicia timere, & credere. 1. Paral. 21. Monemur in figura considerare supplicia reproborum: Eleuans Dauid oculos, vidit angelum domini stantem inter cęlum, & terram, & euaginatum habentem gladium, versumque contra Israel. Angelus domini stans inter cęlum, & terram est Christus, in iudicio existens in medio iustorum, & reproborum, cœlestium, & terrenorum, habens gladium euaginatum, sententiam ad diffiniendum. Apoc. 1. Gladius ex vtraque parte acutus ex eius ore exibat: gladium versum contra Israel, contra populum christianum; quia qui non credit iam iudicatus est: vnde cum ipsis christianis disceptabit de operibus pietatis, non cum alijs: ad istum gladium vtinam leuaremus oculos mentis, sicut legimus de Dionysio tyranno Siculo cuius bona cum Democles Siracusanus extolleret: is ait Dionysius in hac mensa pariter bonis meis, & malis vti? volo, inquit. Tunc indutus est regio cultu, & propositis regijs ferculis subito cępit gladius districtus è lacunaribus vibrari, qui videbatur in iugulum purpurati iam iamque ruiturus filo setæ equinæ ligatus: vnde post mixtas fletibus preces tandem prosiliens, illas refugit celeritate diuitias, deliciasque regales, quæ solent spreti. Eze. 11. Spiritus leuauit me, & adduxit me in Caldeam ad transmigrationem Caldęa quasi feritas, vel Dęmonium interpretatur, feritatem seueritatis diuinæ iusticiæ significans, quæ erit in illo iudicio, & societatem cum Dęmonibus perpetuam. Luc. 7. Cū appropinquaret Iesus ad portam ciuitatis, suscitauit mortuum tangendo locum: ęstimo quod porta ciuitatis est consideratio extremi iudicij, nam & porta finis est ciuitatis, & per porta vel ingredimur ciuitatem, vel egredimur a ciuitate, & in extremo iudicio, vel ingressus fiet finalis in ciuitatem ęlestem, vel egressus. Loculus, in quo iacet mortuus, tangitur, cum conscięntia peccatrix timore iudicij stimulatur: Quem enim non concussit illud Apostoli: Oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, vt recipiat vnusquisque prout gessit in corpore, siue bonum, siue malum. Solet interdum corporale fastidium ad aliquod scre edulium releuari, quia tam acerba, quam terribilis illa expectatio iudicij: cum sudismus nos ad generale concilium conuocatos vbi nullus deerit, nihil valebunt plena marsupia, nihil humana potentia, astucia, sapientia, sed pura conscientia, nullus defendet, vbi crimen euidens tori mundo, accusabit, dæmon testificabitur, conscientia approbabit, omnis creatura affirmabit: nulla personæ acceptio, nulla appellatio, nulla dilatio, nulla tergiuersatio, nulla dissimulatio, vbi reddemus rationem de prolatis sermonibus, de patratis operibus, de concessis temporibus, de collatis muneribus, vbi multo magis discutietur quem gradum in ecclesis quisque tenuerit, qualiter qua intentione, quibus meritis quibus suffragijs sd eum introierit, qualiter in eo vixerit, qualiter alijs præfuerit, vt recipiat in corpore suo. Quam felices, qui receperunt malum in vita sua, vt recipiat bona. O quam infelices, qui ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt recepturi æternum malum. Hæc omnia si non læduntur, cum leguntur, cum non creduntur, cum non timentur, tamen vnusquisque recipiet prout gessit, vbi nihil cognatio, nihil diuitiæ, nihil gratis quælibet humana præstabit.

H

I Exemplū de iudicio.

Luc. 6.

K

2. Cor. 5

L Reddere Ratio nē.

Timeo

M Eccl. 7. Consideratio. Nouissima.

Timor ex consideratione diuinorum iudiciorum, & æternorum suppliciorum redimit, & liberat a præsumptione, qui enim considerat districtionem extremi iudicij, & illius exsminationis, non præsumit de operibus bonis. Exemplum huius est de nauclero, qui dum nauem regit, non in prora residet, sed in puppi, sicut rectè per hoc mare mundi nauigabimus, si extremis nostris vacauerimus. Fili memorare nouissima tua, & in æternum nō peccabis. Nouissima nostra sunt mors, iudicium, & gehenna, morte nihil est nec cogitari potest horribilius, gehenna nihil intolerabilius, iudicio nihil ineuitabilius, & in æternum nō peccatis, quis horum recordatio facit hominem timoratum, timor autem peccatum expellit, & negligentiam non admittit. Daniel. 7. Iudicium sedit, & libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui, ex his, quæ scripta erant in libris, hoc est in conscientijs: & ideo nihil ibi occultum, nihil deceptorium: & quanto magis differetur iudicium reproborum, tanto grauius in fine punientur: Quia quanto arcus plus tenditur & chorda trahitur, tanto cum maiori impetu sagitta egreditur. Gregorius distractus iudex quo

tardius

A tardius venit, eo seuerius percutit.

Gregor. Secundum dictum saluatoris, Arguentur homines de peccato, & de iustitia, & de iudicio: &

Iob. 16. arguentur homines de quadruplici iudicio scilicet, de iudicio ordinario temetario, purgatorio, remuneratorio: de ordinario, quia imperfectis occasiones scandali præbemus: de temerario, quia illud discretè non videmus: de purgatorio, quia illud discretè non exercemus: de remuneratorio: quia illud debitè non timemus. De primo. 1. Cor. 6. Iam quidem omnino delictum est in vobis quia iudicia habetis inter vos, quia non magis iniuriam accipitis, quia non fraudem magis patimini, sed vos iniuriam facitis, & fraudaris, & hoc fratribus: quibusdam enim licet, & expedit repetere sua in iudicio, vt infirmis, & imperfectis sine conentione, & dolo, sine lite prælatis, licet hoc non expediat, anachoritæ non, licet per eum sint res in lite petite, & notabiliter dicit iniuriam facitis, & fraudatis propter fraudes multiplices, quæ sunt in istis iudicijs contentiosis, sicut pater in aduocatis, qui animas suas diabolo vendũt Quæræ. 11. b. & 12. a

B De secundo iudicio temerario. Matth. 6. Nolite iudicare, & non iudicabimini: in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Gregorius Duo

Gregor. sunt, in quibus temerarium iudicium cauere debemus, cum incertum est quo animo quisq; factus sit, vel cum incertum est qualis futurus sit, qui nunc bonus, & malus apparet: Hugo autem de sancto Victore optimè determinat quando debeat vnusque, vel se, vel alium iudicare, exponẽs illud Matth. 6. Indicabo tibi homo quid sit bonum, & quid dominus requirat a te, vtique facere iudicium, & diligere iustitiam, & solum ambulare cum Deo tuo, dicens tria sunt, quæ offerre debet iudicium, filio iudici misericordiam Spiritui sancto charitati, sollicitudinem paternitati: ad sapientiam pertinet discretio ad charitatẽ

C pietas, ad paternitatẽ sollicitudo in iudicio quo iudicas teipsum debes esse discretus, in eo, & q̃ iudicas proximum debes esse discretus. De proxi-

Iudicare proximus mo hoc modo iudicare debes: vide quid facit si certum bonum, si dubium bonum, si certum malum, si dubium malum. Si certum bonum facit

Correctio paruum, magnum, maius existimes si dubium bonum facit, puta bonum, si certum malum est, magnum puta paruum: paruum minus existima, vel iudicia. Si dubium malum est, bonum puta: hoc est iudicium verum, iudicium bonum, iudicium Deo placidum. De tertio scilicet de iudicio purgatorio vel discussorio. 1. Cor. 11. Si nosmetipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur. Glo. versetur ante oculos imago futuri iudicij, ascendit homo tribunal mentis suæ, & constituto in corde

Iudicij. suo iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor, inde quidam sanguis animæ pœnitentis per lachrymas profluat: po- D

stremo a mente talis sententia proferatur, vt se indignum homo iudicet pro receptione corporis, & sanguinis domini, & qui separari a regno timet per vltimam sententiam, separetur ad tempus a sacramento per ecclesiasticam disciplinam De hoc iudicio Iere. 46. Castigabo te in iudicio, non quasi innocenti parcam tibi. In iudicio, quo iudicamus nos per pœnitentiam, vel cum diligimus inchoatam seu inflictam a nobis per disciplinam, & sic redimemur a culpa, & restituitur nobis nostra patria. Esai. 1. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustitia. De quarto iudicio scilicet remuneratorio Deu. 32. Si acuero vt Pœna. fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium Infernus. manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his, qui oderunt me, retribuam. Tunc omnis creatura insurget contra reprobos, quia pugnabit pro eo orbis terrarum cõtra insensatos. Eccle. vlti. Cũcta quæ fiunt adducet dominus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum. Erit ibi malicia accusans. Apocal. 20. Iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundum opera eorum, deferent enim literas mortis suæ, sicut 2. Reg. 10. Diabolus allegans: conscientia testificans Sap. 4. Veniet in cognitionem peccatorum suorum timida anima desperans. Sap. 5. Turbabũtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis, &c. Iere. 15. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis: Deus sententians. Matth. 25. Ite maledicti in ignem E æternum, idem iudex testis Malach. 3. Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, adulteris, & periuris. Testis enim erit, contra quem excipi non poterit, nec de visu, nec de auditu. Omnia enim sunt oculis eius nuda, & auris nuda, audit omnia. Iudex qui corumpi non potest prece, vel precio, amore, vel odio. Prouer. 6. Non acquiescet cuiusque precibus, nec recipiet pro redemptione dona plurima, cuius sententia non poterit vitari, nec ab illa appellari: Non enim F poterit protelari, nec pœna terminari, nec misericordia valet suffragari: ignis comburens, Dæmon terrens, vermis corrodens, mors non moriens, Hebr. 10. Terribilis est quædam expectatio Pœna. iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est Infernus. ab aduersario, &c. Exo. 3. Apparuit dominus in flamma ignis de medio rubi, & videbatur Moysi quod rubus arderet, & non combureretur: abscondit Moises faciem suam, non enim audebat aspicere contra dominum. In iudicio dominus apparebit in flamma ignis, vt lumine gloriæ suæ illuminet beatos, & ardore suæ iracundiæ cõburat reprobos, & sicut ad litteram in rubo lux seperabitur ab ardore, ita erit in purgatorio igne prout Basilius dicit in 6. Hexameron dicẽs. Apposuit rubo flammam ignis, vt̃ solam vim claritudinis

eius

G eius dempto monſtraret, ſicut, & pater teſtatur
Pſal. 28. dicens: Vox domini intercidentis flammam ignis, ſic etiam in retributionibus delictorũ quæ in vita contraximus, ratio nos quędam ſecretior docet, parciendã ignis eſſe naturam, cuius lux ad illuminandos iuſtos deputabitur, ardor autem ad
Auguſt. concremandos peccatores proficiet. Qui ergo ita videt iſta, vix leuare oculos ad Deum audet, ſed magis quaſi ſtupentibus oculis, vt dicit Auguſtinus recũbit, & hoc eſt quod Moyſem non audet aſpicere, ſed ſe abſcondit. Eze. 9. Vidit virũ indutum lineis inter viros, qui portabant vaſa mortis in manibus ſuis, & habebat attramentarium ſcriptoris ad renes, & dixit dominus ad eum, Tranſi per mediam ciuitatem Ieruſalem, & ſigna Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolẽtium. Et ſequitur quomodo viris, qui portabant vaſa interfectionis ꝓcepit, quod nec viro, nec mulieri, nec ſeni, nec iuueni parcerent, quin omnes,
H ſuper quos ſignum Thau impreſſum non viderent in frontibus gladio interficerent: a ſanctuario meo incipite, & coneluditur iuiquitas domus
Chriſtus. Iuda, & Ieruſalem magna eſt valde, vir iſte indutus lineis eſt Dei filius iudutus carne humana munda, & candida, in cuius tunica virgo Maria miniſtrauit artifex ſpiritusſanctus, Attramentarium ſcriptoris portat ad latus, quia ſanguine
Paſſio. fluente de eius vulnere laterali conſignantur omnes
Signare. ciues Ieruſalem ideſt ciues eccleſiæ in baptiſmo Octo viri vaſa mortis portantes ſunt diuinæ ſcientiæ in finali iudicio executores, vel diuinam ſententiam peccatoribus denunciantes, quales debent eſſe prælati, & prædicantes Nam per iſtos fideles ciuitatis Ieruſalem Thau conſignantur, aut ſacramentorum adminiſtratione, aut ver
ſacra. bi Dei prædicatione Signum Thau, ideſt crucis Chriſti in fronte habere eſt virtutes, & opera Chriſti in ſenſibus, & in operibus demonſtrare: quia in fronte vigent ſenſus, & in fronte, ſiue vul
I tu quilibet cognoſcitur, & ab alio diſtinguitur:
Signum. Sed multi portant ſignum Thau in lingua, vel in habitu religionis, de quorum frontibus, ideſt operibus eſt deletum, ſed per opera quaſi per faciem ſeu frontem ab alijs ſcilicet bonis diſtinguentur, & diſcernentur, quando eis illa quæſtio terribilis proponetur: Cuius eſt imago hæc, & ſuperſcriptio, Ideo tales cuiuſcumque ſint ætatis, ſtatus, ſexus conditionis, profeſſionis, audiẽt contra ſe ſententiam mortis æternæ. Hanc ſententiam cuadent illi ſoli, qui ſignum Thau ideſt opera crucis habebnnt in operibus, cui concordat quod dicitur in Apoc. 7. Audiui numerum ſignatorum centumquadragintaquatuor millia ideſt, ſoli obedientes, pęnitentes, perficientes, perſeuerantes, habentes nomen agni id eſt Chriſti, & nomen patris eius, id eſt fidem humanitatis, & diuinitatis ſcriptum, ideſt, per opera impreſſum,

Attende verbum terribile contra clericos, & religioſos, qui nomine ſanctuarij deſignãtur a ſanctuario, ait, modo incipies. Nam illi priores, & maiores erunt in pœna, qui priores, & maiores fuerunt in dignitate, & culpa, quia vt ait ſapiens: iudicium duriſſimum his, qui præſunt fiet durum, quia malè intrauerunt, durius, quia male vixerunt, duriſſimum, quia malè rexerunt, mala exempla dederunt, de quibus dicit Gregorius. Quia tot mortibus digni ſunt, quot mala exempla ad alios tranſmiſerunt: incipiet ergo dura ſententia ab iſto ſanctuario, nec mirum, quia ſanctuarium iſtud eſt pollutum immundicia, conculcatum ignominia, incenſum, & iam combuſtum auaritia, depopulatum indeuotione, & irreuerentia. Deus, ait Propheta, venerunt gentes, gentiliter & infideliter viuentes, in hæreditatem tuam, ſcilicet eccleſiam, quam tu ſanguine tuo emiſti: ſed quomodo venerunt, certe, vt fures ad deprædandum, vt mercatores ad emẽndum, vt ambitioſi ad ſe ingerendum, polluerunt templum ſanctum tuum omni genere pollutionis, omni genere peccati, poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam. Multi enim hodie cuſtodiunt eccleſiam ſicut cuſtodiuntur pomeria, pomeria enim cõmuniter non putantur, nec fodiuntur, nec ligantur nec paſtinantur, ſed dominus pomerij, qui nullam curam, nullum laborem circa exercuit, fructus indecapit, ſic multi ſunt ſuas eccleſias ſicut pomeria cuſtodientes, fructus eccleſiæ ſuo tempore rapientes, nullum commiſſo populo ſeruitium impendentes, nec celebrantes, nec prædicantes, nec confeſſiones audientes, qui ſecundum veritatem ad reſtitutionem tenentur.

K Prelati. Religioſi Clerici. Eccleſia.

Gre. 2. q. 3. c præcipue. Eccleſia. Templũ.

Pſal. 88.

L Prælati. Venire.

Cuſtodes

Iuſto iudice dicitur Marc. vlt. Ieſus aſſumptus eſt in cœlum, & ſedet ad dexteram Dei per dexteram iuſtitia deſignatur: quia in dextra eſt motus rectior ad iudicandum, virtus perfectior ad menſurandum, Motus rectus iudex lectus Iuſtitia eſt plena dextera tua. Iuſtus es domine, & rectum iudicium tuum Matthei 25. Statuet oues ad dexteram, hędos ad ſiniſtram: tunc enim pugnabit per arma iuſtitiæ a dextris, & a ſiniſtris. Matth. 25. Cum venerit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, & omnes Angeli eius cum eo, &c. Cum enim venerit comitantibus Angelis, aſſiſtentibus ſanctis, apparentibus paſſionis inſtrumentis, coruſcantibus flaumis: quia ignis ante ipſum prædedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Collidentibus elementis, conuenientibus iudicandis bonis, & malis libris, conſcientiarũ, qui nunc clauſi ſunt, apertis cunctis cogitationibus, locutionibus, operationib. omnium omnibus nudè oſtenſis. Cum itaque ſic iudex venerit, tunc ſedebit &c. Qualiter autẽ ſedit, & quo iudicabit

M

Veniret. Chriſtus. Iudiciũ. Pſal. 96.

A bit dicitur. Mala. 2. Ecce venit dicit dominus, & quis ſtabit ad videndum eum. Sedebit conflans, mundans, purgans, colans, conflabit affectiones, mundabit actiones, purgabit locutiones, colabit cogitationes. Et in omnibus iſtis multæ impuritates innenientur, ideo ſanum eſſet conſilium, quòd dum tempus habemus, iſta omnia in fornace confeſſionis, & pœnitentiæ purgaremus.

Vniuerſale autem iudicium futurum certitudinaliter colligitur ex iuſta prouiſione Dei, debita punitione mali, condigna remuneratione boni, perfecta reformatione vniuerſi: has quattuor rationes deducit Aug. 22. de ciui. Dei cap. 1. Hoc ergo iudicium eſt prudenter expectandum, & cautè præueniendum inxta illud, ante iudicium para iuſticiam. Eccle. 18. Vt papirus conſcientiæ inueniatur correcta, & lampas bonorum operum ſit accenſa ne cum fatuis virginibus careamus oleo deuotionis excludamur a regno conſolationis

B audiamus verbum reprobationis: Amen dico

I vobis, neſcio vos.

Circa iudicem noſtrum Chriſtum tria debemus conſiderare, quæ eſt autoritas conſcientiæ ex cellentię ad diſceptandum, claritas ſcientiæ ad diſcernendum, veritas iuſticiæ ad exequendum, & remunerandum apparebit quidem in illo extremo iudice, qui ſecundum Bernardum Male iudicata reiudicabit autoritas, & poteſtas excellentiæ ad diſceptanduni, & citandum, quia omnes ſtabimus ante tribunal, vt recipiat vnuſqniſque prout geſſit, hic bonum, ſiue malum. Ioan. 5. Omnes qui in monumentis ſunt audient vocem filij Dei, & procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ, qui vero mala egerunt in reſurrectionem iudicij, pater enim omne iudicium dedit filio, vt dicitur in Ioan. 5. Vt enim dicitur 20. de ci. Dei. Iudicabit in illa die tota trinitas quantum ad autoritatis iuriſdictionem, Chriſtus quã tum ad ſententiæ promulgarionem, Apoſtoli, & viri Apoſtolici quantum ad ſententiæ approbationem. Eſai. 3. Dominus ad iudicium veniet cum ſenioribus populi ſui. Iob. 30. Iudicium pauperibus tribuit: Tunc dicent mali montibus cadite ſuper nos, & abſcondite nos a facie iræ agni quia dies illa dies iræ, dies clamoris, & caliginis. Sopho. 1. Dies illa dies iræ, dies tribulationis, & anguſtiæ, dies calamitatis, & miſeriæ, dies tenebrarum, & caliginis, dies nebulæ, & turbinis, dies tubæ, & clangoris: Quando dicitur peccatori, ligatis pedibus, & manibus proijcite eum, ſicut cadauer fętidum in tenebras exteriores: ibi erit fletus ex fumo reſoluente, & excæcante, & ſtridor dentium ex frigore conſtringẽte. Erit in illo iudice claritas noticiæ ad diſcernendum, omnia enim nuda, & aperta oculis eius. Vt dicitur ad Heb. 4. Nihil enim opertum, quod per iſtum iudicem nõ reueletur, & occultũ, quod non ſciatur. Pſal. 36. Iudicium tuum tanquam meridies: quia ſecundum iura clarior luce, debet eſſe ſententia iudicantis. Vnde ſicut eſſe, nec excogitari poteſt perfectior iudex Chriſto homine Deo ſicut nec perfectius, nec rectius, nec clarius iudicium ſuo. Tunc enim idem erit omnium iudex, actor, teſtis, ſecundum Auguſt. lib. meditationum cap. 15. & in c. aliorum. 90. q. 3. Quando dicet. Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare, &c. Et e contrario. Eſuriui, & dediſtis mihi manducare idco concludet. Ite maledicti: Et venite benedicti. Tunc dicturus eſt falſis conſiliarijs, indicibus iniquis, aduocatis e puerſis illud Hier. 5. Caulam viduæ non iudicauerunt, cãm pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt: Nunquid ſuper his non viſitabo dicit dominus. Immo viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo. Attende tertio in iſto iudice veritatem iuſtitiæ ad exequẽda, cum accepero tempus, &c. Modo enim eſt tempus miſerendi, tunc erit tempus puniendi. Hanc iuſtitiam declarat Apoſtolus quaſi ad Cor. 5. Omnes nos oportet manifeſtari ante tribunal Chriſti, vt recipiat vnuſquiſque prout geſſit in corpore ſiue bonum, ſiue malum: Ecce edictum citationis: Quia citatio erat vniuerſalis ſine exceptione: omnes ait. Omnes enim, qui in monumẽtis ſunt excuſatione, & procuratoris inſtitutione, quia nox erit patens, quia nihil agetur in occulto, ideo ſine occultatione manifeſtari. Modo enim ſicut ſtulti timemus crimina noſtra manifeſtari vni homini cui in occulto loquimur, tanquã Deo ſed tunc omnia omnibus manifeſtabuntur, cunctaque cunctorum cunctis archana patebũt. Erit peremptoria ſine dilatione, vnde ait oportet: in momento in ictu oculi. Erit infallibilis ſine deceprione, quia ante tribunal, vbi iudex non falletur verbis, nec flecterur donis. Erit inrefragabilis ſine appellarione, vt recipiat vnuſquiſque prout geſſit. Tunc enim vindicta carnis impij ignis, & vermis, quia ignis, grando, nix glacies, ſpiritus procellarum pars calicis eorum. Tunc mittetur in ſtagnum ignis ardentis, & ſulphuris, & aſcendet fumus eorum in ſæcula ſæculorum. De extremo iudicio dicitur illud Apoc. 20. Iudicati ſunt mortui ex his, quæ ſcripta erant in libris ſecundum opera eorum: Libri autẽ iſti, ex quorum ſcriptura oẽs iudicabimur, ſunt noſtræ cõſcientię, quorum ſcriptura opera noſtra ſunt. In iſto libro de anima. ſcilicet in noſtra conſcientia, tria debemus legere diligenter, commiſſa ad deplorãdũ, omiſſa ad ſupplẽdũ, amiſſa ad recuperãdũ, quid, cõmiſſimus nefanda ſcelera, quid obmibmus cõceſſa tpa, quid amiſimus æterna gaudia, quid incurrimus æterna ſupplicia, vnde ſalubre eſt cõſiliũ, vt antequã irruat morbus, corruat corpus, defluat tempus, deficiat opus. legitur, & corrigatur huius libri de anima textus: cum Baltazar rex Babilonis feciſſet

grande

D

Aduocati

E

F

Pœna. Infernus.

Liber. Cõſciẽtia Opera.

G grande conuiuium, vidit manum scribentem in pariete, Mane Techel, Phares si itaque rex iste cuius esset manus scribens non cognoscebat, scripturam legere nesciebat, nec scripturæ sententiam intelligebat, & tamen tantum timebat, quod omnia ossa corporis quasi frangebantur, & compages soluebantur, quantum debemus nos timere, qui manum Dei nobis comminantem cognoscimus, quam euadere non possumus, qui scripturã, & sententiam de æterna damnatione intelligimus qui iam digitum scribẽtem in pariete mortem scilicet & continuam infirmitatem in corpore iam sentimus, continuè comedendo ad morte currimus. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. Modum, locum, tẽpus, horam mortis ignoramus, certè multum deberemus Dei iudicium & scribentẽ contra nos manum formidare. Hic est ergo liber de anima, modo dum tẽpus habemus, cum diligentia corrigendus: quia post

H hanc vitam non poterit corrigi: sed si corruptus inuentus fuerit, sicut liber errores continens igni tradetur. In hoc libro de anima scripta sunt insignia imaginis diuinę, consilia legis naturæ, testimonia conscientiæ, facta omnia præsentis vitæ. Hunc librum de anima non scripsit Arist. sed digitus Dei viui, qui creauit animam ad imaginem sui, ex cuius scriptura omnes in iudicio iudicabuntur, sicut per instrumentum publicum manu nostra propria scriptum, sicut dicit illud verbum. Apoc. 20. iudicati sunt mortui. Iste liber a quibus

Cõfessio. dam pessimis scriptoribus scribitur enormiter peccati perpetratione, clauditur damnabiliter peccati impenitentia, & obstinatione, aperitur vtiliter, & salubriter pura confessionẽ, aperietur finaliter illis, qui modo claudunt inenarrabili confusione, quia vt ait Aug. 20. de ciuit. Dei c. 13. Vi diuina fiet, vt in iudicio vnicuique omnia opera sua bona, & mala ad memoriam reuocentur, & omnia omnibus manifestentur, quando veniet dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, &

I manifestabit consilia cordium. Corruptus est liber iste de anima, corrupta glossa, quia intentio peruersa: corrupta, & falsa interlinearis propter vilitatem, & immundiciam cordis, & cogitationis, corruptus, & falsus textus, quia immundus, fœtidus, iniquus actus. Corrupta, & falsa ortographia, quia multorum locutio est simulata, & dolosa: Corrupta quia ficta, & falsa est eorum confessio. Hodie confitentur, & cras ad peccati vomitũ reuertuntur. Et sic faciunt punctum continuatũ dum non dimittunt peccandi propositum, cum tamen deberent duo puncta facere, quorum vnũ esset finis, & principium honestæ conuersationis. Talis liber tanquam errores continens comburetur.

In iudicio complebitur illud: Homo quidam

Matt. 25. peregrè proficiscens vocauit seruos suos, vni dedit quinque talenta, &c. Iste homo Christus est, qui peregrè profectus est, dum in cœlum assumptus est, serui sui sunt fideles Christiani. Et est attendendum, quòd alla bona a Christo nobis tradita dicuntur talenta, dicuntur quinque, dicuntur duo, dicuntur vnum. Talenta dicuntur, quia ad negociandum, & lucrandum nobis sunt tradita: Quinque talenta designant omnia sensibilia, quinque sensibus apprehensibilia, quæ sunt extra nos, per duo bona naturalia, quæ sunt id quod nos corpus, & anima: per vnum donum gratiæ, quod perficit nos: quia quòd per superabundantiam dicitur, vni soli conuenit: Donum autem gratiæ excellit alia dona Dei, quia maior horum est charitas. Ita quod per quinque significãtur omnia sensibilia, quæ data sunt nobis ad quinque, in speculum contemplationis, vt in omnibus Dei potentiam, sapientiam, & bonitatem contemplemur, & in omnibus, & de omnibus ad discamus creatorem cognoscere, & laudare, in solatium consolationis, & regratiando Deo de omnibus, in exercitium perfectionis, vt mala, & aduersa si eueniant per patientiam toleremus, in documentum informationis, vt aduertamus, quod oĩs creatura, & insensibiles res inuiolabiliter obseruãt leges sibi a Deo inditas, vt patet in cursu solis, lunę, maris, & in omnibus alijs, solus homo ex sua malicia transgreditur omnem legem, & data est & inpræssam in subsidium, & vehiculum nostræ peregrinationis, & sustentationis, vt de omnibus accipiamus ad naturæ sustentationẽ. Tunc autem bene vtimur istis quinque talentis, quando appetuntur citra licitum: non enim licet ea appetere, vel diligere quantum Deum, sed semper citra, quando acquiruntur iuxta licitum, quando expenduntur citra licitum, quando distribuuntur, infra licitum. Qui autem sic negociatur, tunc alia quinque superlucratus est, quando dabuntur ei æterna pro terrenis. Per duo talenta significatur corpus, & anima. His autem talentis rectè vtimur, dum omnia facimus ratione rectè discernente, voluntate rectè imperante, corpore promptè exequente. Talis negociator alia duo superlucratus est: quia duplex ei stola, scilicet corporis, & animæ dabitur. Per vnum talentum gratia siue charitas designatur: quia vnum dicitur, tũ quia vnit cum Deo, tum propter suam excellentiam, tum quia sola omnes virtutes ornat, formar, viuificat. Hoc talento rectè vtitur, qui ad susceptionem gratiæ diligenter se præparat, datam sollicite conseruat, conseruatam per bona opera quotidie augere procurat: quia in via Dei non progredi est regredi. Tunc autem non solum talentum geminatur, sed maior gratia, quam prior esset, ei datur. Sed di- Loc. 19.

citur, quod seruus malus abscondit illud in terra, & eodem cap. dicitur, quod fodit ipsum in terra, tunc talentum gratiæ in sudario absconditur, quando immunda cogitatione animus

K Christus Ascensio.

L

M

A mus maculatur,& gratia amittitur. In terra abscõditur, quando peccatum opere perpetratur. In terra profundè absconditur, quando peccandi consuetudine animus induratur, & obstaculum gratiæ opponitur. Cuilibet autem bene negocianti dicitur. Euge serue bone,&c. 3 Reg. 5. Lauare septies in Iordane, &c. Iordanis interprætatur riuus iudicij: oritur in nobis timor, ex timore oritur Iordanis, idest fluuius lachrymarum, in quo Naaman peccator leprosus mundatur a lepra peccati: vnde in hoc fluuio debet peccator lauari non solum intingi: quia magna lachrymarum copia oritur ex consideratione diuini iudicij, & sententiæ proferendæ.

Matt. 25. Sententia extremi iudicij, qua dicetur: Ite maledicti, & venite benedicti, designatur in diuisione aquarum. De primis aquis dicitur Nume. 6. A-

Aqua. B quæ maledictionis, &c. Iste aquæ maledictionis est sententia lata contra malos: Ite maledicti, &c. In fęmore est vis generatiua, computresceret ergo fęmur, in quo significatur priuatio omnis spei, ut ex tunc nullam prolem operis meritorij possit facere: disrumpetur vterus propter vehementiam doloris. De aquis benedictionis. Ioh. 3. Fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Item designatur ista diuisio per aquas viuas, & & mortuas. De primis aquis Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. De aquis mortuis Iosuæ 3. Aquæ inferiores: & illud Esa. 2. Dies Domini exercituum, &cæt. dies domini, dies iudicij. Tune enim superbi humiliabuntur. Per Cedros libani intelliguntur hypocritæ, qui gloriantur in candore exterioris apparentiæ: Libanus enim interprætatur candidatio. Psal. 28. Vox domini confringentis Cedros. Per quercus Basan intelliguntur qui de suis vitiis gloriantur. Psal. 47. In spiritu vehementi conteres naues Tharsis. Sicut enim quercus est fructus porcorum, sic pec-

C cata sunt cibus Dæmonum. Basan interprætatur confusio: nam tales gloriantur de his, de quibus confundentur. Per montes excelsos intelli-

Psal. 96. guntur superbi, uel prælati. Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini. Per colles oliuarũ intelliguntur sapientes mundi. Naum. 1. Montes. Per turrim excelsam intelliguntur gloriantes de nobilitate generis. Gen. duodecimo. De turri Babel, quam ædificauerunt volentes sibi facere nomen. Ezech. 26. Turres suas. Per murum munitum intelliguntur gloriantes de potestate. Tre-

Esaiæ 3. 2. Cogitauit dominus dissipare muros. Nota de muris Hiericho, Iosuæ 6. Per naues Tharsis in-

Iosuæ 6. telliguntur gloriantes in diuitijs. In spiritu ve-

Psal. 47. hementi conteres naues Tharsis. Per visum pulchrum intelliguntur gloriantes de pulchritudine corporali, quibus dicitur Esa. 3. pulcherrimi, &c. Apoc. 2. Gladius ex vtraque parte acutus, &cæt. Vir ille est Christus in medio septem candelabrorum idest omnium ecclesiarum. Gladius ex vtra-

D que parte acutus est eius sententia contra malos, quæ ex vtraque parte scindet, quia in corpore & anima damnabit malos.

Et nota de iudicio Dei cõtra peccatores illud: Signa Thau. Non perdat oculus tuus, &c. Vir in- Ezec. 9. dutus lineis vestibus humanitatis, mundis, & candidis, est Christus. Viri portantes vasa mortis in manibus sunt Angeli de mandato Christi, in manu, & potestate sua damnationem reproborum, habentes Thau q̃ est signum crucis. Thau super nos portamus, quando mortificationem crucis Christi in corpore nostro habemus. Illi non portant Thau, qui a pœnitentia se excusant, & tangit Pœnitẽtia. aliquos status ad maiorem timorem. Aliqui dicunt senex sum, non possum facere pœnitentiã, alij adolescens sum, adhuc potero facere pœnitẽtiam, alij ratione bonitatis, alij ratione integritatis, & immunditiæ carnis, alij ratione munditiæ mentis dicunt. Virgo sum. Alij ratione delicationis, quos vocat mulieres: sed ut ostendat, quod nulli ualet excusatio; ideo dicit. Senem adoles- Ezec. 9. centem, &c. Et addit a sanctuario idest a clericis, Prælati. qui ad custodiam sanctuarij deputati sunt, qui am Clerici. plius sunt in culpa, & in maiori erunt pœna.

Vel Thau est charitas, qua distinguuntur filii regni a filijs perditionis: quia in quocunque statu sint quæcunque bona faciant nisi in charitate facta fuerint, omnia sunt mortua.

Et nota de iudicio Dei contra superbos, de Nabuchodonosor, qui propter superbiam eiectus est a regno, & cum feris idest Dęmonibus fuit habitatio sua: Gen. 37. Fera pessima deuorauit, &c.

Nullus iudex debet proferre sententiam donec Iudex. ei constet plenè de ueritate, sicut docet dominus dicens in persona iudicum: Descendam, & videbo utrum clamorem, qui uenit ad me, opere compleuerint, an non sit ita, ut scientia. Gen. 18.

Iudices non debẽt in iudiciis usurpare auctoritatem, nec in sententiis præcipitare ueritatem. F Quod figuratum est Matth. 13. Vbi dixerunt serui domino de zizannia, quæ designat peccatores: Vis imus & colligimus ea: quibus ait: Sinite usq; ad messem. ¶ Principes, & iudices non debent Gen. 14. munera recipere. Legimus de Abraam, per quem significantur Principes, quod quando obtenta victoria de hostibus suis Abimelech uenit ei obuiam, & uoluit ei dare spolia: tunc ait Abraam: Leuo manum meam ad dominum Deum possessorẽ, q̃ non recipiã quicquam. Itẽ per Moysen significantur Pontifices, qui qñ murmurabant, quod contra ipsum dixit: Tu scis dñe, q̃ nec asellum tuli, nec oppressi aliquem, nec calũniatus sum quempiam. Item Samuel, per quem significãtur iudices, qui iudicauit Israel in ęquitate, & ueritate, q̃ dixit præsto sum si tuli cuiusquã bouẽ, aut asinum, si calumniatus sum aliquem, aut si oppressi quẽpiam,

A aut si accepi munus &c. Item Eliſæus, per quem
4.Reg. 5. ſignificantur ſacerdotes, quando curauerat Naaman à lepra ſua, dixit Eliſæo, quòd acciperet ab eo munera, cui dixit Elyſeus: Viuit dominus, ante cuius conſpectum ſto, quòd nihil accipiam. Tales debetent eſſe ſacerdotes: & vtinam recipientes efficerentur leproſi, ſicut accidit Giezi, quia munera recepit.

Dan.7. Vltimus per quem ſignificantur Doctores, & conſiliarij fuit Daniel, de quo dicitur in Daniele, quòd cum Balthaſar vidiſſet manu ſcribere in pariete: Mane, techel, phares, promiſit munera magna dare ei, qui ſcripturam legeret, cum Daniel ſcripturam legiſſet, & interpretationem dixiſſet, rex voluit ei dare munera, cui Daniel: Munera tua ſint tua, dona tua alter accipiat, ego ſcripturam legam tibi, &c. 3. Reg. vlt. Ioſaphat fecit naues &c. Ioſaphat iudicem ſignificat interpretatur enim iudicans Sap. 1. Diligite iuſtitiam, &c.

B Ophir deſignat mundum: interpretatur enim infirmans: per aurum amor temporalium, ſiue auaritia figuratur: nauis Ioſaphat propter aurum vadit, quando iudex, vel prælatus non niſi pecuniam quærit. Quære de hoc in tabulâ de aduocatis & conſiliarijs.

De Mariæ Virginis aſſumptione.

Apoc.1. VIdi in dexteram ſedentis librum ſcriptum intus, & foris. Iſte liber poteſt dici beata virgo. Liber generationis Ieſu filij Dauid: dextera in qua eſt iſte liber eſt amplexus filialis:
Matth. 1. Cant. 2. Dextera illius amplexabitur me. Iſte liber eſt intus ſcriptus ſanctitate, foris honeſtate, intus in mente, foris in carne. Iſte liber eſt ſignatus ſeptem ſigillis: quia præſignata ſeptem figuris, quę ſunt arcus ætheris, Arca fœderis, Virga germinis, Rubus viſionis. Vellus Gedeonis, Thronus Salomonis. Horologium ſolis, virgo Maria in ſcripturis per uirgam deſignatur. Hæc eſt virga, cuius adoratur ſummitas Heb. 11. Adorauit
Gen.6. Iud.20. Num.17. C Exo.3. Iud.6. 2. Para.7. 4 Re.20. faſtigium; Ex qua liberatur captiuitas, Exod. 4. Eleua virgam, &c. Per quam inflammatur charitas Iudic. 6 Extendit Angelus &c. Per quam confortatur infirmitas Virga tua, & baculus. Hæc eſt virga per quam legimus facta eſſe innumera miracula, hæc eſt virga data in liberationem peccantibus, vnde figuratur per virgam Moyſi, qua percutitur aqua, & uertitur in ſanguinem; quia meritis Mariæ virginis fluxus carnalis affectus vertitur in pudorem. Hac uirga percutitur puluis, & fiunt cynifes pungentes: quia ſuffragio uirginis affectus terrenus conuertitur in dolores: extenditur in cœlum, fiunt grando, fulgura, & tonitrua: quia ſuffragio uirginis incutitur peccatoribus tonitruum timoris diuini iudicij, fulgur, & grando pœnarum inferni. K
Eſt hæc virga in defenſionem pugnantibus, unde pugnaturus populus Iſrael contra Amalech, ſtabat Moy. in vertice montis habens virgam Dei in manu: & ſic Amalech, qui gens bruta interpretatur, & ſignificat Dæmones, fugabatur. Eſt etiam in eruditionem ſtudentibus, vnde per virgam, qua Ruth excutiebat hordeum figuratur, intrante enim Ruth, hoc eſt deuota anima, agrum ſcripturæ, vel cuiuſcunque alterius ſcientię tot manipulos colligit, quot veras ſententias inde extrahit, quod fit a deuotis auxilio virginis Mariæ, cuius auxilio granum a palea excutitur, dum vera ſententia a falſo intellectu ſeparatur. Eſt etiam in deuotionem orantibus: vnde figuratur per virgam, qua Angelus ſacrificium, Gedeonis tetigit, & igniuit. Gedeonis ſacrificium ſignificat orationis affectum, azimi
E panes, puræ cogitationes, carnes, piæ affectiones: In ſcriptura enim cor carneum, pium figurat affectum: Dabo vobis cor carneum. Summitate vero virgæ ab angelo tangitur ſacrificium, & ignitur, quia dum roreſupernæ gratiæ per virginem impetratę mens orantis perfunditur, affectus eius per deuotionis incendium inflammatur. Moy. ergo ideſt cuilibet Chriſtiano de aquis baptiſmi ſumpto dicitur; Virga in ſume in manu tua, in qua facturus es ſigna, & prodigia, ideſt Mariæ ſemper ſuffragium inuoca, per quem impetrare poteris poſtulata.
Eze.11.

De aſſumptione Virginis exponitur illud. Viſa eſt arca teſtamenti in templo. Dicitur enim arca propter gratiam ſanctificationis. Et ſic dicitur arca artificio cara. Secundo propter gratiam conceptionis, & ſic dicitur arca arcani capaciſſima. Tertio propter gratiam fruitionis, & ſic dicitur arca arte cathedrata. Quia ergo ſecundum corpus fuit arca continens theſaurum noſtræ redemptionis: ideo de ipſa quantum ad corpus dicitur illud verbum. Viſa eſt arca, &c. De eodem exponitur illud: Multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſublime a terra. Multiplicatio aquarum, plenitudo gratiarum: arcæ pulchritudo Marię ſanctitudo, arcæ ſub limatio, Mariæ glorificatio in corpore & anima. Pſal. 121. Surgè Domine in requiem tuam: tu, & arca ſanctificationis tuæ.
Apoc.12. Arca. F
Geu.7.

De aſſumptione Virginis exponitur illud: Signum magnum apparuit in cœlo: mulier amicta Sole, & Luna ſub pedibus eius, & in capite eius corona ſtellarum duodecim: in ipſa enim fuit ſignum: detentionis verbi. Eſaiæ trigeſimooctauo. Hoc erit tibi ſignum ſecundationis uteri, Iudic. ſexto. Ne iraſcatur furor: Generationis filij. Dabit Dominus ipſe uobis ſignum: Ecce virgo concipiet; propterea fuit ſignum fœderationis mundi. Arcum
Apoc.12. Signum. Gen.9.

meum

A meum ponam in nubibus, attestationis fidei. Nume. 16. Refer virgam Aaron, &c. Propitiatonis rei. Hester. 4. Virga auream pro signo clementię. Amicta fuit sole in sua assumptione propter quattuor dotes corporis, quæ sunt impassibilitas, subtilitas, agilitas, claritas. Est autem mulier non infirmitate, sed singulari dignitate, quia præordinata diuino intuitu, sanctificata in ortu, dignificata in conceptu, magnificata in partu, glorificata in transitu, ideo benedicta tu in mulieribus. Luna autem cuiuslibet mutabilitat, sub pedibus eius fuit, quia in corpore, & anima glorificata existit. Corona duodecim stellarum est ornatus duodecim priuilegiorum. Quorum quattuor sunt a Deo, sanctificatio, uteri, salutatio Angeli, obumbratio spiritus sancti, conceptio filij Dei: Quattuor a parte animæ, solicitudo conuersationis, sollicitudo examinationis, Certitudo intelligentis, promptitudo assentientis, quattuor a parte corporis per animam, virginitas sine exemplatione, fæcunditas sine corruptione. Grauida sine grauatione, paupera sine dolore, & læsione vel afflictione. Propter prima quattuor dicitur Aue Maria gratia plena: propter alia quattuor: Dominus tecum: propter alia quattuor: Benedicta tu in mulieribus.

B

Apoc 12. De eius assumptione exponitur illud Apoc. 12. Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, vt volaret in locum suum, vbi habet locum paratum a Deo. Virgo Maria dicitur mulier non fragilitate, sed fæcunditate, fuit enim mulier inter mulier comparitate sexus. Benedicta tu inter mulieres Iesabel præter mulieres disparitate status. Benedicta tu: Super mulieres in paritate gradus Hester. 2. Adamauit. Alæ autem quæ matrem Dei leuauerunt, fuerunt virtuosæ: ideo erectiuæ respectu Dei speciosæ, ideo ornatiuæ respectu sui: Gratiosæ, ideo protectiuæ respectu nostri. Duæ alę dicuntur erectiuæ respectu Dei quia sublimatillis fuit ad Deum vltra omnem puram creaturam. Istæ sunt generositas genitricis, & autoritas imperatricis. Ezech. 17. Aquila grandis, &c. Duæ alæ ornatiuæ respectu sui, vt multa rediciantur ad duo sunt puellaris virginitas, singularis fęcunditas Esai. 8. Erit extensio alarum. Duæ alæ protectiuæ respectu nostri, quamuis multipliciter protegat nos, possint dici propiciatio offensorū Sub vmbra alarū tuarum protege me: Procuratio gratiarum. In velamento alarum tuarum exultabo: Volatus autem suum ad æthereum scilicet thalamum habuit infinitatis situm, & initium per humilitatem, quæ eam impulit, quia humilitas ex altat agilitatis motum per virginitatem, quæ eam pertulit. His alis eleuata ascendit, & volauit super pennas ventorum, idest super choros Angelorum.

Mulier. Iud. 5. Iud. 13.

C

Esai. 8. Psal. 16. Psal. 62.

In sabbato sepulturæ Christi fides remansit in sola virgine Maria, quod significat illa candela, quæ accensa remanet in triduo hebdomadæ sanctæ alijs extinctis. Et ob virgini Mariæ in sabbato specialter solennizat ecclesia. Non enim poterat ignorare ipsum esse verum Deum, quem conceperat Angelo nunciante, Can. 3. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis libani, columnas eius fecit argenteas reclinatorium aureū ascensum purpureum media charitate constrauit propter filias Ierusalem. Salomon rex pacificus, magnificus, munificus, opulentissimus, sapientissimus, fecit ferculum, id est dedicauit virgini vterum, qui dicitur ferculum idest sedē vel solium propter constantiæ firmitatem de lignis libani, vt simul attendans in lignis veram fæcunditatem, in libano mundissimam virginitatem: columnas argenteas, vt in columnis attendans rectitudinem vitæ in argento pulchritudinem famæ, reclinatorium aureum, ut in reclinatorio attendas tranquillitatem conscientiæ, & in auro limpiditatem sapientiæ: ascensum purpureum media charitate constrauit, vt simul in ipsa cognoscas claritatem cognitionis, & ignitam charitatem dilectionis. Et hoc propter filias Ierusalem idest fideles animas informandas, & reformatas. In 2. Paralipo. 3. Strauit Salomon pauimentum templi preciosissimo marmore decore multo. Salomon pacificus est artifex spiritus scilicet marmor preciosum uirginis pauimētum humilitas, decor virtutum varietas. Ex quibus conc'luditur uirginis gratiositas Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus: odor agri uirginalis uterus, ut sol splendorem, stipes florem, flos odorem, sic virgo genuit saluatorem, vnde hæc benedictio, quæ est Christus, fuit de rore cæli, & pinguedine terrę idest de spiritus sancti gratia, & virginis substantia, fuit Christi conceptio benedicta, unde fluuius egrediebatur de loco uoluptatis idest Christo de uirgine, riuus, uel fluuius a fonte uirgo Maria protegit peccatores occurrens Christo iudicij, ut mediatrix, loquens, ut aduocatris prohibens, ut supplicatrix unde ait Dauid ad Abigail: Benedictus dominus Deus tuus, qui misit te in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, & ulciscerem me manu mea.

D

Christus. Solium. Cathed.

E

2. Par. 3.

Gen. 28.

Benedict.

F

1. Reg. 25

De eius assumptione 2. Regum. 6. Dauid, & omnis Israel adduxit arcam domini cum gaudio, erant cum Dauid. 7. chori scilicet, cœlestium spirituum, patriarcharum, prophetarum Apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum.

Conceptio filij Dei ex uirgine fuit designata in uirga Aaron, de qua numero. 22. Inuenit Moy. germinasse uirgam, & turgentibus gemmis id est manifestis uirtutibus, vel donis sancti spiritus eruperant per manifestam cō-

A uersationem,flores manifestabantur virtutes,qui folijs dilatati per conuersationem in amigdala id est perfectionis opera dilatati sunt.Gen. 2. Fons ascendebat de terra, quia abundans gratia scaturit de virgine Maria irrigans vniuersam superficiem terræ: quia de plenitudine suæ gratiæ accipiunt vniuersi, vt dicit. Bernardus Egris curationem, tristis consolationem, &c. Hester. 10. Fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Hester ista virgo beata creuit in fluuium solem lucem: sic nos vegetet ad vitam, vt flumen per humiditatem gratiæ,vt sol per caliditatem misericordiæ, & lux per splendorem formæ, & conuersationis honestæ vt flumen enim vegetat ad humiditatẽ, vt sol ad caliditatẽ, vt lux cõsilians cõtrarietatẽ ideo ipsa intelligitur per illum fontẽ solis Iosuę, Terminus filiorum Iuda pertransit ad aquas, quæ vocatur Fons solis.

B *De ecclesia.*

APoc. 2. vidi in medio septem candelabrorũ aureorum. Iste est Christus,qui sicut cor in medio animalis influit sensum, & motum sic Christus in totum corpus ecclesiæ influit sensum fidelis cognitionis,& motum meritoriæ actionis septem candelabra sunt vniuersalis ecclesia, quia per septennium vniuersitas figuratur.Ista candelabra sunt aurea per charitatem, de auro ductili p obedientiam,in triplici pede in fide trinitatis fundata,sursum erecta per fidem,lumine veritatis fidei accensa.Iste habet in dextera sua septem scilicet sacramenta, quibus ornatur ecclesia, vt cœlũ stellis, quæ dicuntur in Christi dextera:quia ab eius potentia recipiunt efficaciam, & virtutem.

Sacramẽta. De ecclesia intelligitur illud Vinea facta est dilecto in cornu filio olei, sepiuit eam, lapides elegit ex ea,ædificauit turrim in medio eius, torcular extruxit in ea,& expectaui,vt faceret vuas, & fecit

C labruscas:& nunc ostendendam vobis, quid faciã vineę meæ,auferam sepem eius,& erit in conculcationem,diripiam maceriam eius,& erit in direptionem, & ponam eam desertam: non putabitur, neque fodietur, & ascendent super eam vepres,& spinæ, & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem. Quæ sit ista vinea,quia Christi ecclesia, & congregatio clericorum. Ipsemet

Esai. 5. Passio. Isaia dicit vinea,ait, domini exercituum domus Israel est, hæc uinea facta est dilectio filio Dei

Sanguis. in cornu olei, quia fracto corun fracto alabastro corporis sui in cruce, effudit sanitatis & medicinæ oleum,sanguinem.s.suum, cuius humore sic tota ecclesia irrigatur,vt nulla vitis, nullus scilicet fidelis vuam Deo sapidæ operationis possit producere, nisi humor huius olei intingatur huius vineæ vites sunt, cuncti fideles, cultores vineę sunt patriarchæ, prophetæ, doctores, & omnes qui ab origine mundi missi sunt ad istam vineã excolendam,Sicut dicit Greg.In homel. 19.super illo Simile est regnum cęlorum homini patrifamilias,qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam. Torcular in vinea extruxit, dum in ara crucis botrum sui corporis comprimi voluit,vnde fluit illud vinum omni sapore plenum, quo mentes fidelium inebriantur, & lętificantur: Quia hic vinum lætificat cor hominis. Lapides ex illa elegit,quia errores amouit,& corda per errorem indurata confregit, & infideles, qui corda habent lapidea maxime Iudæi a fidelibus separauit. Turrem ædificauit,quia magna autoritate, & potestate ecclesiam vallauit. Sic Christus ad istã vineam se habuit. Sed quomodo se habet vinea ad Christũ. Et expectaui,ait,vt faceret vuas, fecit autem labruscas: quia & si cantamus, legimus,prædicamus,& alia opera, quæ videntur bona faciunt multi non tamen sunt Deo accepta, nec sapida,nec grata: quia procedunt ex conscię Opera. tia infecta,vel intẽtione peruersa: Respexit enim L. Deus ad Abel, & sd munera eius: non enim acceptat manum, nisi prius acceptet animam, ideo ait talibus Kalẽdas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, incensum abominatio est mi hi,inquit sunt cœtus vestri, cum multiplicaueretis orationes vestras, non exaudiam manus vestræ sanguine plenæ sunt vel turris protectionis est Christus in medio ecclesiæ,quia turris fortissima nomen domini:ideo timendum est quid iratus dominus faciat huic vineæ,quod sequitur Sepem auferet, & detur in direptionem: maceriam destruat,& detur in conculcationem.Quod enim iã vepres idest pruritus carnalis concupiscentiæ, & voluptatis,quod spinę anaritiæ,& temporalis cupiditas vineã operiãt, & vuas bonorũ operũ impediant,satis patet,quod nubes imbrem gratiæ de super non pluant idest quod suffragia sanctorum peccatis nostris exigentibus nobis deficiant, est etiam formidandum. Ecclesia est domus illa, quã vir sapiens idest Christus ædificauit supra petram,& descendit pluuia carnalis voluptatis, & M venerunt flumina mundialis auaticiæ, & vanitatis: Flauerunt venti superbiæ, & fastuositatis,ir- Matth. 7. ruerunt in domum illam: quia ab istis semper impugnatur ecclesia, & religio sancta, & non F undatã. cecidit nec ecclesia, nec religio fundata enim est earum quælibet supra petram firmam: Petra autem erat Christus.

Ecclesia est illa arca, quã ædificauit Noe idest Gen. 3. Christus de ligno leuigatis, de sanctis viris sine peccatis, linita intus, & foris bitumine claritatis. Qui extra istam aream fuerint in diluuio extremi iusticij peribunt: quia extra catholicam ecclesiam non est salus, 3. Regum. 13. Hoc erit signum quod locutus est dominus, ecce altare scindetur, & effundetur cinis, qui in eo Ecclesiã est.Altare scindetur, ecclesia persecutionem pa- Prælati. cietur.

K

Ecclesia.

A tietur. Et effudetur cinis qui in eo est, quia vilitas multiplicis peccati, quæ nunc latet toti mundo ap
Matt. 20. parebit. Simile est regnum cęlorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam, &c. Hic describitur prouidentia Dei. circa totum decursum ecclesiæ militantis: quia primo mane mũdi, quod fuit ab Adã vsque ad Noe: hora tertia, quæ fuit a Noe vsq; ad Abraam: hora sexta, quæ fuit ab Abraam vsq; ad Moysen: hora nona, quæ fuit a Moyse vsque ad Christum: hora vndecima, quæ durat ab aduentu Christi vsque ad diem iudicii. Operarios ad excolendam vineã. i. ecclesiam misit, eo cp per sanctos patres. Postea per legis Doctores, & Prophetas. Vltimo per Apostolos Doctores, & alios verbi Dei prædicatores non cessauit fideles ecclesiæ erudire. Quibus operariis promisit vnum denarium, cuius macheria est aurum puræ humanitatis, cuius est impressio imago Dei patris. Est autem
B Hierosolymis probatica piscina, &c. Hierosolyma ecclesiam catholicam designat, in qua sola est piscina sacramentalis, & medicinalis curans a quacunque infirmitate homo detineatur. Huius a quam mouet Angelus, quia sacramentis dat efficaciam ipse Christus: hic est qui baptizat. Prouerb. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineã viri stulti. Et ecce totum repleuerant vrticæ: operuerant superficiem eius spinæ, macerią lapidum destructa erat. Ager istę, & uinea est Christi ecclesia, vel religio sancta: quia diligenter excolentes inde colligunt triticum sanctæ operationis, & vinũ spiritualis consolationis. De ista vinea. Psal. 79. Vineam de Aegypto transtulisti, dux itineris fuisti in conspectu eius, extendit palmites: exterminauit eam aper de silua: Ista est ergo vinea viri stulti, prælati mali, curati diabolici, quam aper idest Diabolus depascit singularis, ferus est auaritia, uel luxuria. Istam operuerunt, spinæ anaritię, & cupiditatis, vrticæ immunditiæ, & fœditatis,
C destructa est macheria, quia perijt timor Dei, honestas, & obedientia, & totũ procedit. Vineã petiit ex hominis pigri, prælati scilicet mali negligentia, ideo sequitur, quod a talibus agricolis vinea auferetur, & dabitur aliis, qui reddant fructũ, &c. Ioh. 19. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Ista Christi tunica est
In Clem. unica de sũma Tri. & fide catholica. Hæretici. fides, & catholica ecclesia, quæ est inconsutilis, eo quod non habet petias diuersitatis. Nam vna, & eadem est omnium fidelium ab origine mundi vsque ad finem fides, & una ecclesia: desuper contexta per totum ratione operum charitatis, & ornatus sanctitatis, & ratione sacramentorum. Sed hanc nituntur hæretici diuidere, quos Christi crucifixores in hoc eis minus mali, arguunt, dicentes: Non diuidamus eam, sed sortiamur cuius sit. Si quæris cuius est ista tunica, respondetur quod collegij Christianorum non Saracenorum, aut infidelium. Gen. tertio. Collocauit dominus ante Paradisum Cherubin, & gladium, &c. Paradisus deliciarum, & locus voluptatis est catholica ecclesia, in qua produxit dominus omne lignum pulchrũ uisu, & ad uescendum suaue, idest omnia carismata gratiarum, & omnia sacramenta saluti humani generis necessaria, uel omnes differentias sanctorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, quorum exempla sunt ad uescendum, i. ad imitandum suauia, lignum uitæ in medio Paradisi ipse Christus. Quia sicut Sol in medio Planetarum, & cor in medio animalis, a quo omnia membra recipiunt sensum, uitam, & operationem, sic sacramẽtum Eucharistiæ est in medio sacramentorum, a cuius concentu omnia sacramenta habent totam suam efficaciam. Cherubin est plenitudo. i. certitudo fidei, gladius flammeus, & uersatilis est autoritas, & potestas ecclesiæ, quibus Christi ecclesia ab
E hæreticis, & a malis christianis protegitur.

Ezechiel uidit templum quadratum, quod sanctam ecclesiam figurabat. Primus angulus fundatur in contemptu terrenorum, & istum angulum fundauerunt Apostoli, in quorum persona ait Petrus: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Secundus angulus fundatur in tolerantia tormentorum, & patientia aduersorum, & istum angulum fundauerunt Martyres: isti enim sunt, qui uiuentes in carne plantauerunt ecclesiam sanguine suo. Tertius angulus fundatur in contemplatione supernorum: & istum angulum fundauerunt Doctores, C& onfessores. Quartus angulus fundatur in repręssione omnium carnaliu m desideriorum, & istum Virgines fundauerunt, de quib. dicit Apostolus, cp carnem suam crucifixerunt cum uitijs, & concupiscentijs, qui cum sapiẽ
F tibus uirginibus lampades parauerunt, Christo sponso obuiam exiuerunt, quibus ait Saluator: Sintlũbi uestri pręcincti, &c. Vnde tẽplũ Domini, cp est ecclesia Christi, fundata est in pauperta te, vt patet in Apostolis: in austeritate, vt patet in Martyribus, in deuotione; & doctrinę veritate, vt patet in Doctorib. & Confessoribus: in castitate, & puritate, in Virginibus. Sed hodie auaritia & cupiditas primum angulum, carnalis uoluptas secundum, indeuotio, & sæcularis conuersatio tertium, carnalis corruptio, quartum angulum funditus destruxerunt: ita quòd templum Domini funditus est destructum: ideo, quia Christus non habet, in quo habitet, videtur ecclesiam totaliter deseruisse. In ecclesia & in mundo omnis ordo hodie peruertitur, & ordinatio vniuersi subuertitur: Ante fit retro, quia dimissis bonis operibus mala quotidie multiplicantur. Facti sunt retro, & non ante. Abundauit enim iniquitas, & refriguit charitas; cum tamen dicit Apostolus: Quæ retro sunt obliui-

Sancti.

Medium.

Euchari.

Ecclesia.

Matt. 6.

Ad Gal. 6

Matt. 15. Luc. 12.

Gier. 7.

Ad Phi. 3.

G
Philip. 3.

scens ad anteriora extendo. Fit dextrum siniſtrũ, tum quia boni opprimuntur, mali proſperantur, honorantur, & promouentur a Deo, quod Abacuch Propheta de diuina iuſtitia, quæ hoc tolerat ad mirans ait: Quare domine taces iniquo conculcante iuſtiorem ſe? Completur hodie myſterium, quo Iacob cancellauit dexteram in siniſtrã.

Gen. 47.

Fit ſurſum deorſum: quia dimiſſis viris moligeratis & literatis, pueri illiterati, effeminati principantur, & promouentur. Vidi ſtultum poſitum in dignitate ſublimi, & diuites ſcilicet ſpiritualibus diuitijs, ſedere deorſum, vidi ſeruos in equis, & Principes ambulantes quaſi ſeruos: vnde ad litteram hodie currit mundus, & eccleſia, ſicut Salomon præuidit, & prædixit. Eccl. 9. Vidi ſub ſole, nec velocium eſſe curſum: nec fortium eſſe bellum, nec ſapientium eſſe panem, nec doctorum eſſe diuitias, nec artificum eſſe gratiam, ſed

Eccl. 10.

H

tempus caſumque in omnibus. Et ideo vt ait Ioan. in Apoc. Hic ſapientia eſt iſtis diebus malis, vt in omnibus reuereamur diuinam prouidentiam, nec proſterneamur per diffidentiam, armemur per patientiam, animemur ad perſeuerantiam, quia ſic veniemus ad gloriam.

Apoc. 6.

De eccleſia, quæ a Chriſto illuminatur, vt Luna a Sole dicitur: Luna facta eſt tota ſicut ſanguis, quod verum apparet, tum propter fœditatem, tum amorem parentum, & carnalitatem: vnde hodie poteſt dicere eccleſia Chriſto: Sponſus ſanguinum tu mihi es, quia ipſo permittente, & patienter tolerante filios ſanguinum concipit, & parit ſeditioſos diſcordia, uoluptuoſos inſolentia, pompoſos excellentia, & arrogantia, frontoſos irreuerentia, maculoſos luxuria, excæcatos parentum amicitia. Rebecca igitur eccleſia quaſi moriens ex conceptu talium filiorũ clamat ad dominum dicens: Si ſic futurum erat, quid neceſſe erat concipere? immo melius fuiſſet abortum de talibus feciſſe.

Luna.

Exo. 4.

Filij.

Clerici.

Religioſi.

Matt. 27.

Mons.

Ecclesia eſt ille mons ſuperius luminoſus fidei veritate, inferius ſpacioſus charitate, interius humoroſus, deuotionis vbertate, exterius paſcuoſus exemplorum honeſtate, in quo Chriſtus adduxit, & aſſumpſit Petrum, Iacobum, & Ioannem, qui ſignant fideles, fidem Trinitatis habentes. Ibi transfiguratur ante eos, oſtendens eis gloriam futuræ reſurrectionis, quæ alteri ſectæ non oſtendi

I

Candelabrum.

tur. Exo. 27. Facies candelabrum de auro. Hoc candelabrum eſt eccleſia in triplici pede Trinitatis fundata, de auro per charitatem, habens haſtile eleuatum, per ſpem ſuperius, illuminatum per fidem, aurum eſt ductile propter obedientiã præceptorum.

Candelabrum.

Eccleſia vniuerſalis deſignatur per ſeptem candelebra aurea, inter quæ Chriſtus ambulat, & per ſeptem ſtellas, quas tenet in dexteta ſua: ideo autem vniuerſalis eccleſia in ſeptenario deſignatur,

Apoc. 2.

quia per ſeptennium vniuerſalitas figuratur: tum quia decurſus militantis eccleſiæ ſub ſeptem temporibus, ætatibus, ſtatibus, conſummatur: ſeptem donis ſancti ſpiritus illuſtratur, ſeptem ſacramentis quaſi ſeptem dotalitijs a ſuo ſponſo Chriſto ſubarratur: In quarum medio Chriſtus ambulare dicitur propter generalẽ curam, & circumſpectionem totius eccleſiæ, propter communem influentiam, propter præſentialem aſſiſtentiam, propter intimam & virtualem influentiam: quia lignum vitæ in mẽdio Paradiſi. Dicuntur autem eccleſiæ candelabra propter diuini luminis ſuſceptionem propter documenti ſeu ſalutaris radij diffuſionẽ, & prędicationem. Aureæ ſunt propter ualoꝛẽ charitatis, & ſplendorem veritatis, valorem ſanctitatis. In medio itaque eccleſiarũ Chriſtus ambulat, qui eſt ſimilis filio hominis per carnis aſſumptionem, veſtitus podere, ſcilicet ſacerdotali ueſte ad ſuiipſius immolationem, præcinctus zona aurea

K

L

propter ignitã dilectionẽ, cuius caput candidum per ſenſuum incorruptionem. Similiter & capilli

Actu 9.

per cogitationũ mundiriam. Dicitur Paulo in perſona cuiuslibet infidelis. Surge, & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Ciuitas iſta ad quam, vel cuius ingreſſum infidelis quilibet inuitatur, eſt eccleſia, & religio ſancta. Iſta ciuitas tã eccleſiæ quam religionis habet gradus celſitudinem a ſuperiori, ſinus latitudinem ab interiori, ſitus firmitudinem ab inferiori, ſtatus ſolitudinem ab exteriori. Habet, dico, gradus celſitudinem a ſuperiori propter fidei, uel propter profeſſionis altitudinem, vt patet in religione beati Franciſci: ſinus latitudinem, & amplitudinẽ, quia tam eccleſia quam religio ſancta de omni gente, de omni ſenſu, de omni ætate comprehendit: vnde de utraque dicitur: Simile eſt regnum cęlorum,

Ciuitas.

Religio.

Domus.

Virtutes.

Matt. 13.

ſagenæ miſſæ in mari, & ex omni genere piſcium congreganti: Et quia non omnes, qui ſunt in eccleſia numero ſunt in ea merito, nec etiam in religione: ideo dr, quam cum impleta eſſet. i. qñ completus erit numerus electorum, educentes, & ſecus litus ſedentes, quod erit in die iudicij, qñ erimus quaſi in exitu undarũ huius mundi, elegerunt bonos, &c. Quia ibunt mali in ſupplicium æternum,

M

Matt. 25.

iuſti autem in vitam æternam. Habet ſitus firmitudinem ab inferiori, quia iſta eſt domus fundata ſupra firmã petrã. Petra aũt erat Chriſtus. Habet

Matt. 7.

ſtatus ſolitudinem ab exteriori, quia titu, & fide a ſectis omnibus eſt diuiſa, ſed lugens clamat Propheta, quod huius ciuitatis murus, & antemurale pariter diſſipatus eſt: unde videns Ieſus ciuitatem fleuit ſuper illam. Hæc ciuitas hẽt fidem pro fundamẽto, uirtutes pro ornamento, ſcripturam pro mumimento, ſacramenta pro alimento. Hiere. 2. Dedi te in ciuitatem munitam. Pſal. 45. Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ Dei. Hæc eſt illa ciuitas parua, quam uir ſapiens liberauit

per

A per ſapentiã ſuam. Sed hodie hnius ciuitatis fundamentum euertit vanitas oſtentationis Eſai.24. Attrita eſt cinitas: Ornamentum polluit volupras delectationis. Erit Babilon illa ciuitas: Munimentum elidit error infidelitatis, & curioſitatis: Ciuitas mnnita deſolata eſt: alimenta ſubtrahit ſiccitas indeuotionis Famem patientur, & circuibunt ciuitatem. Vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate.

Eſai. 13. Eſai. 27.

Inuidia.

Pſal.58.

FRatres Ioſeph ex inuidia ipſum vendiderunt, Iudæi Chriſtum, Cain Abel, Saul ex inuidia perſequebatur Dauid, quia dixerant mulieres cantantes: Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia. Cayn ex inuidia interfecit iuſtum Abel fratrem ſuum, propter quod poſuit Deus in eo ſignum tremorem capitis, qnia ad litteram inuidia mentem reddit tremulam, & inconſtantem. Dent. 30. Circumcidet dominus Deus tuus cor tuum, & cor ſeminis tui, vt diligas dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima, & poſſis viuere. Inuidia priuat vitam animæ. Eſt enim quædam putredo inoſſata, quam circumcidit charitas, quæ debet eſſe nimia, & incordata, quia Inuidia non vult homines circuncidi, ſed magis vitam circunciſorum occidi. Mulieres quæ circuncidebant pueros, trucidabantur ſecundum iuſſum regis Antiochi, qui interpretatur pauper ſilens deſignans inuidum, qui ſemper reputat ſuam paupertatem aliorum felicitatem, ſilens de bonis aliorum trucidans eos qni bene faciunt, dẽtibus, & gladijs detractationum, & poſt publicam detractionem mouet eis violentam perſecutionem. 2. Machab. 6. Duæ mulieres delatæ ſunt natos ſuos circumciciſſe, quas infantibus ad vbera ſuſpenſis cũ publicè per ciuitatem circumduxiſſent per muros præcipitauerunt, ſed fatui ſunt, qui propter inuidorum detractionem, & nequiciam dimittunt actionem bonam. 1. Mach. 2. Circuiuit Matatias, & amici eius, & deſtruxerunt aras, & circuciderunt pueros incircunciſos quotquot inuenerunt in finibus Iſrael.

B

C

1. Mac. 1.

2. Mac. 2.

Inuidia eſt ille vermis corrodens hederam qnę obumbrabat caput Ionæ. Ionas vir iuſtus, viridis hedera actio bona, ſub qua vir iuſtus obumbratur, ſed inuidus corrodit illam actionem detrahendo, & denigrando, non tamen debet Ionas iraſci, ſed patienter tolerare. Apoc. 15. Exierunt de templo angeli habentes plagas itacundię Dei, & impletum eſt templum Dei fumo, & nemo poterat intrare templum, donec conſummarentur plagę Angelorum. Sicut enim fumus exęcat oculum materialem ſic inuidia ſpiritualem, quæ torquet interius, vt inuidus torqueatur: vnde. Bernardus Vis videre oculum nequam, inuidiam cogita: vnde inuidi facinnt de templo Dei templum Dagon, quod interpretatur piſcis triſticiæ, quia inuidi in ſua triſticia paſcuntur, & depaſcuntur. Propter hæc, quæ dicta ſunt Naum 3. Portæ fluuiorum apertæ ſunt per concupiſcentiam, templum ad ſolum dirutum eſt per ignorantiam, & ancillæ gementes, & murmurantes in cordibus ſuis per inuidiam. Hoc ergo fuit templum ſanctum, quando illa, quæ dicta ſunt, fuerunt in eccleſia. Quarum loco ſucceſſerũt contraria: & ideo qui recolit ſtatum primitiuæ eccleſiæ, & videt ſtatum modernæ, gemit amarè 1. Eſdre. 3. Seniores qui viderant templnm, quod erat in oculis eorum, flebant voce magna.

D

Bernard.

Sicut charitas vnit Deo, ſic inuidia facit hominem a Deo recedere: ſic Saul receſſit a domino Spiritus domini receſſit a Saul, & agitabat eum ſpiritus nequam a domino. Nunquam enim dominus recedit ab homine, niſi ille prius recedat a Deo Spiritus nequam eſt Diabolus, tentans per innidiam, quia Diabolus maxime habet poteſtatem ſuper inuidum: Quia inuidia eſt proprium Diaboli peccatum. Sap. 2. Inuidia Diaboli, mors intrauit in orbem terratum. Imitantur eum, qui ex parte illius ſunt. Et quia inuidi nunquam habent inuidendi rationem, ſed quærunt occaſiones: ideo dicitur ibi, quando dicitur. Mihi dederunt mille, & filio Eſai. &c. Prouer. 18. Occaſiones quærit qui recedere vult ab amico. Leui. 13. Dicitur quod leproſus habebat veſtimenta diſſuta: hæc lepra eſt inuidiæ quę procurãt diſſenſionem, & ſciſma. Nituntur ergo inuidi illam Chriſti tunicam inconſutilem deſuper contextam per totum rumpere, & tamen crucifixores nolunt eam ſcindere. Hæc eſt lepra Simonis, inuidebat fraternæ gratiæ ęgrè ferens, quod dominus faciebat, Magdalenę: ſed dominus ed aum: Aquam pedibus meis non dediſti, oſculum mihi non dediſti, oleo caput meũ non vnxiſti: quia inuidi non habent lachrymas contritionis in cordẽ, nec oſculum pacis in ore, nec oleum pietatis, aut deuotionis in opere: ideo Deut. 24. Obſerua diligenter ne incurras plagã lepræ: plaga eſt diſſolutio continuatis, & inuidia diſſipatio vnitatis.

E

1. Re. 16.

F

Ioan. 19. Luc. 7.

Sicut gratia locat animam in Deo, ita peccatum locat eam extra Deum: vnde inuidus habet ſuum locũ in quadã mentis duritia: Matt. 13. Alia ceciderunt in petroſa, vbi non habebant terram multam, & continuo exorta ſunt, ſole autem orto æſtuaueret, & qnia non hebant radicẽ, aruerũt. Iſti ſunt innidi corda habẽtes petro ſa propter mentis duriciam, & quia non fructifi-

G cant, non habent terram altam, quæ de cęlo expectat pluuiam, sed æstuant orto sole: quia iraſcũtur, & triſtantur de apparenti proximi proſperitate, & quia ſunt ſine radice areſcunt, hoc eſt quia ſine charitate in ſcipſis contabeſcunt, hoc enim eſt Diabolus. Apoc. 2. Scio vbi habitas, vbi ſedes eſt Sathanæ. Inuidus ſtatim prorupit ad diffamationem, & detractionem. Luc. 15. Dixit filius ſenior de fratre ſuo. Filius tuus, hic, qui deuorauit ſubſtantiam ſuam cum meretricibus venit. Peccata enim carnalia, & ſi minoris ſint culpæ, ſunt tamẽ maioris infamiæ. Inuidia eſt pondus, quo inuidus demergitur. Exod. 15. Electi principes eius ſubmerſi ſunt in mari rubro, abiſſi operuerũt eos, deſcenderunt in profundum quaſi lapis. Illi ſubmerguntur in mari rubro, qui ſubfunduntur nimia ruboris verecundia pro peccato, adeo vt non ſequitur confeſſio, vel ſatisfactio: vnde, & dicuntur principes, quia non riment de offenſa aqua abiſſi operiũtur, quia delectatione domina ante
H nõ ſe exercent in emẽdatione, deſcẽdũt in profundum quaſi lapis, quia deſperant de venia, impius enim cum in profundum venerit peccatorum, contẽnet. Et hæc ſunt contra illa, ad quæ Deus
Eccle. 14. vocat peccatorem, & impletur illud. Nequam eſt
Oculus. oculus inuidi, & auertens faciem: vnde inuidus non poteſt videre bonum proximi ſui, ſicut de
1. Re. 16. Saul legitur quod non rectis oculis aſpiciebat Dauid, poſtquam audierat laudem eius, quia ſpiritus inuidiæ vexabat eum: Exagitabat eum ſcilicet Saul, ſpiritus nequam a domino. Et nota ex illa hiſtoria quomodo Saul propter peccatum inuidiæ traditus eſt ſpiritui malo vexandus ab eo, & quoquomodo traditus inimicis, & ab eis interfectus, & a regno expulſus: exagitatur enim inuidus in corde ſuo dicens: Cur illis, vel æqualis, vel ſuperior non es. In quo illis minor, vel inferior es. Vales quòd illi non valẽt, non ergo ſuperiores te eſſe debent. Sed ſi omnes vnum corpus ſumus in Chriſto, quod in nobis non habemus, habemus in proximo, & ideo tibi noces, dum proximo
I inuides. Qui tibi inuidet, nihil cum illo nequi-
Rom. 12. mus. Inuidos condennat dominus. Cum enim
Eccl. 14. dixiſſent, & murmuraſſent quidam Pares illos nobis feciſti, qui portauimus pondus diei, &
Matth. 5. æſtus, ait dominus: Oculos tuus nequam eſt: quia licet mihi facere, quod volo. Spiritu inuidiæ fuit agitatus lucifer. Aſcendam in cęlum, ſimilis ero
Eſa. 14. altiſſimo. Deteſtatur eum dominus, qui ſeminat inter fratres diſcordias: iſti ſunt agricolæ Diabo-
Prouer. 6. li, qui in agro religionis ſuper ſeminant Zizaniam, qui extirpant bona ſemina, & ſuperſeminant mala, inimici Chriſti: ſicut ait inimicus homo hoc fecit: Quia inuidi bona proximorum, ſi poſſunt, extirpant, ſi non poſſunt, debilitant, & ſi aliqua ſunt eorum mala, illa ſeminant, & augmẽtant, ſicut dicitur Iob. 5. Cum ſeminaſſet Iſrael,
Detractio diffama. Madian, & Amalech cuncta vaſtabant. Madian contra dictio, ſiue iniquitas ſiue indicans. Amalech populus lambens, hi ſunt inuidi, qui corrupti intra per iniquitatem, iudicant alios per temeritatem, & contradicunt ſi audiunt de eis aliquã ſanctitatem, qui quando detrahunt, aliorum immunditias lingua detractoria quaſi canes lambũt. Sic etiam Holofernes in diebus meſſis ſuccendit
Iud. 8. omnia ſata: quia ex inardeſcente rancore animi mundus exterminat opera matura, & ſancta. Geneſ. 42. Merito hoc patimur, quia peccauimus in fratrẽ noſtrum. Ex inuidia enim vendiderunt fratrem ſuum. Hoc peccatum maximè arguit domi-
Iude. nus Ecce venit dominus in ſanctis millibus ſuis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & omnibus duris, quæ locuti ſunt contra Deum peccatores impij. Impij
L ſunt inuidi, qui dolent de pietate Dei, quaſi aliquid eis, de pereat, ſi gratiã ſuam dominus, & dona ſua alijs tribuat, vnde ſicut lumen arguit, & cõuincit tenebras: ita lux diuinæ claritatis arguit inuidię maculam. Loquuntur impij, inuidi contra Deum, quia iudicia Dei reprehendunt. Murmurant enim contra iuſticiam Dei in aduerſis ſuis, & contra Dei bonitatem in bonis alienis, & quaſi moleſtius ferunt alienum profectum, quam proprium defectum. Hæc eſt ſecunda beſtia de qua Daniel. 7. Ecce alia beſtia ſimilis vrſo, in parte ſterit, & tres ordines dentium erant in ore eius, & ſic dicebant ei: Surge comede carnis plurimas. De iſta beſtia inuidiæ dicitur fera peſſima deuorauit filium meum Ioſeph, quia ad literam inuidi perſequuntur bonos. Benè dicitur inuidia ſecunda beſtia, quia eſt prima auerſio a Deo ſic per ſuperbiam ſuperbus, dum propriam nimis diligit excellentiam cadit immediatè in inuidiam, vrſus autem animal
M turpe eſt habitans in abditis: quia inuidus dũ propriam fęditatem erubeſcit, latere quærit, vel dum locum gratiæ, quæ eſt in alio non diligit, vel dum peccaaum ſuum quibuſdam friuolis rationibus cooperit, vnde inuidia eſt lucifuga, & latebroſa malitia. Et ſicut vrſus eſt animal inquietum, ita Vrſus.
quod ad ſtipitem ligatus nunquam penè, deſinit vel in circuitu pergere, vel pedibus fixis caput ſuum modo in vnam partem, modo in alia iactare, ita inuidia vix permittit in aliquo momẽto cor quieſcere. Dicitur autem hæc beſtia ſtare in parte, quando alia opera, quæ ſunt de genere bonorum non deſinit facere, quia ad apertam malitiam adhuc non effrẽatur, ſed reſtringitur, vel timore, vel pudore. Et in ore eius, & dentibus tres ordines: in dentibus nota inuidiæ morſus, rodunt enim vitam alienam, quia manifeſta mala multiplicius exagerant, duobus hoc eſt de quibus apertè non videtur, vtrum

ſint

A sint bona, uel mala. Illa in partem deteriorem interpretantur, aperta uero bona, quia negare nō possunt, quæ manifesta sunt, obfuscant, & diminuunt. Primum est obloquutionis, secundum derogationis, tertium detractionis. Obloquutio est malæ opinionis disseminatio: Derogatio bonę opinionis euacuatio: Detractio bonæ opinionis attenuatio. Et isti sunt tres ordines dentium, in multitudine obloquentium, derogantium detrahentium. Sequitur: Surge, comede carnes plurimas: qui enim alienam vitam libenter rodunt, qui derogationibus studiosè deseruiunt, qui proximorum infirmitates delectabiliter carpunt, quid aliud quam carnes proximi comedunt contra legem? Carnem ait cum sanguine non comedetis. Psal. 26. Appropriant super me nocentes, vt edant carnes meas. Et vtinam ita carnes lacerarent, quòd saltem ossibus parcerent, id est bonis, & virtuosis. Inde est quod versus, vel plantas suas lambendo suggit, uel carnes alias deuorat, & comedit. Laqueo inuidiæ Achitofel suspendit se, Maria soror Moysi, ex inuidia murmurauit contra eum, & facta est leprosa. Esai. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, &c.

B

Num. 12. Quia inuidia infert vulnus in corde, liuorem in facie, plagam detractionis in ore. Iob quinto. Paruulum occidit inuidia. Isti moriuntur percussi æstu, Iudith octauo. Instabat Manasses, 4. Regum quarto. Cum isset ad messores dixit caput meum doleo, &c. Nume. 11. Misit dominus in populum ignitos serpentes. Est enim inuidia ille vermiculus corrodens hederam Ionæ, id est prosperitatem proximi corrodens.

Et nota quanta mala oriuntur ex inuidia, quia Iudæi ex inuidia persecuti sunt Christum: sciebat enim Pilatus, quod per inuidiam tradidissent eum. primo Regum quinto. Templum Dagon, &c. Dagon interpretatur piscis tristitiæ, & significat inuidos. Inuidus semper quærit, quæ sua sunt, non autem quæ Christi, & proximi

C

Esa. 14. Gen. 3. Gen. 29. sunt: ideo directe opponitur charitati, quæ non quærit quæ sua sunt. Inuidit Cayn Abel prosperitati: Rachel, Liæ fœcunditati: Saul Dauid prosperitati: Diabolus primi hominis felicitati, & breuiter per inuidiam porcuratus est lapsus mundi.

De Hipocritis.

2. Cor. 11. HIpocriti ficti, & simulati sunt angeli Sathanę, quæ transfigurant se in angelum lucis: Quia cum sint sues immunditia, canes malitia, vulpes astutia, volucres inani gloria: tamen transfigurant se in sanctitate quadam, ut in templo

Matt. 24. Dei sedeant, & colantur vt dij. Sed cum videritis abominationem stantem in loco sancto, qui uidet doleat.

Hypocrisis impedit orationem, quia hypocritę non volant sursum orantes per rectam intentionem, sed repunt deorsum quærentes popularem fauorem. Iob octauo. Spes hipocritæ peribit. Sicut tela aranearum fiducia eius: & stultus est hipocrita, quia regnum æternum emere potuit, unde laudem humanam quæsiuit. Et merito eorum opera telæ aranearum comparantur: uidemus enim quanto labore aranea de proprijs intestinis saniem egerunt, ægestam in fila extenuant, & fila in texturam subtilissimam disponunt: tamen modico vento, quod textum est, impellitur, impulsa totaliter dissipatur, nec reintegratur: sic hypocrita quicquid cum labore agit, aura humani fauoris tollit. Perdix oua alterius perdicis furatur, & fouet, sed laborem suum amittit, quia pullire cognoscentes uocem matris proprię ad eam reuertuntur. Hierem. 17. Perdix fouet quæ non peperit. Sic multi præsumptuosi nolunt pœnitentiam operari, sed quasi aliena oua furari, dum confidunt in meritis alienis, facientes sanctos viros rogare pro se, ex quibus nō reportant aliquando fructum: quia opus sequitur auctorem suum. Opera illorum sequuntur illos. Secundum legem claudi non intrant templum Domini. Isti sunt hipocritæ: quia non incedunt rectè in viam Domini. Vnde rectè hipocritę dicuntur claudi, quia sibi, & alijs claudunt regnum cœlorum. Væ uobis hipocrite, quia Matt. 23. clauditis regnum cœlorum ante homines. Vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. Isti ergo, qui claudicant, non intrant templum cœli: quia aliud dicunt verbo, aliud prorant facto.

D

E

Apoc. 14.

Hipocritæ sunt sicut Prophetę Baal, qui clamabant quotidie, & incidebant se lanceolis vsque ad effusionē sanguinis, & tamen Deus non exaudiebat eos: sic hipocritæ affligunt corpora sua, & tamen Deus non exaudit eorum orationes. Vnde eis dicitur, Vsquequo claudicatis in duas partes Deute. 32. Claudicauerunt a semitis suis. Quamuis omnia vicia templum Domini impugnent, hoc maximè facit hipocrisis, quæ maximè habet locum in illis, qui in templo Domini deseruiunt. Oseæ. 8. Oblitus est Israel factoris sui, & delubra ædificauit. Obliuiscuntur hipocritæ Dei: quia non ponunt in Deo suam intentionem, & ideo non habent deuotionem, nō ædificant templum, sed delubra, id est simulachra, quia omnia sunt in eis simulata. Simulatio impugnat orationes, & dissimulatio, oblationes, quę duo erant in templo: quia cum orat hipocrita, simulat se esse bonum: cum eleemosynam dat, dissimulat se esse malum. Aurum sua natura excellit puritate alia metalla, & significat puritatem intentionis. Tale autem obtulerunt Reges Tharsis domino, & tale munus a domino acceptatur. Sed hipocritæ offerunt aurum sophisticatum per apparētiam, & simulationem,

3. Reg. 18

3. Reg. 18

Oseæ 8.

Intentio.

quia

G quia ſolum habet auri colorem: vnde iſti ſunt alchimiſtæ Diaboli facientes res non exiſtentes, apparentes ſicut ſunt. Sicut ſunt litargiria, & auricalcea; quæ videntur aurum, & non ſunt. Sic iſti
Dan.3. ſimulant ſe ſanctos, & non ſunt: vnde hoc figurabat aurum quod erat amixtum luto in ſtatua Nabuchodonoſor: In ſtatua apparentia, & in luto vilitas illorum operum deſignantur.

Sicut ex humore radicis prouenit fructus arboris, ſic ex intentione mentis procedit meritũ operis: quia ſecundum Ambroſ. Intentio finem imponit operi: ideo ait Saluator: Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus ideſt totum opus lucidum erit. Vnde de iuſtis dicitur: Erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, & cæt. In hypocritis non eſt fructus humi-
Fructus. dus, ſed aridus, & vermiculoſus. Oſeæ 9. Radix
Oſee.9. eorum exſiccata eſt, fructum nequaquam facient: quicquid enim uidetur eſſe humoris in hipocritis, aſportat uentus elationis.

Sunt enim ſimiles formicæ, quæ dum exponit frumentum ſoli ad exſiccandum aliquando
H porci comedunt, aliquando uentus aſportat.

Hipocritæ non occurrunt obuiam domino cũ floribus, & palmis, ſicut pueri Hebræorum, ſed cum floribus ſimulationis. Iob 8. Nunquid uiuere poteſt ſcirpus, aut carectum ſine ſuccꝰ Cum enim ſit adhuc in flore non carpitur manu, ante omnes herbas areſcit. Scirpus exterius viret, & interius vacuus eſt. Sic eſt hipocrita: vnde Saluator comparat eos arundini vento uanæ gloriæ agitato, qualis non erat Io. Baptiſta. Talis dicitur eſſe in flore, quia eius intentio eſt in laude, ſed
non creſcit ſine aqua, quia non proficit ſine gratia, nec manu carpitur, quia non ſuſtinet quòd reprehendatur: quia hipocritæ laborant illo mor-
3. Reg.7. bo, qui dicitur: Noli me tangere, vt aſſimilentur floribus pictis. tertio Regum. Fecit Salomon in templo Dei quaſi lilij flores. Bernardus dicit quaſi non ſunt ueri, ſed ficti flores.

Sunt enim hodie multi hipocritæ in templo
I Dei, in dignitatibus conſtituti, quaſi vitam angelicam ducant in terris, & opera nefaria perpetrant in occultis. Tanto impudentius quanto occultius, & bene quaſi lilij flores, quia habent ſimilitudinem ueritatis, & apparentiam, non exiſtentiam. Pictura enim nihil habet de interio-
Flos. ribus, ſed tota ſua realitas conſiſtit in exterioribus: unde Deus formauit primo cor in animali, ſed pictor faciem. Bene enim dicitur: Flos in pictura non flos in figura, qui pingit florem, non pingit flori odorem. Iſte ſunt vulpeculæ, quæ demoliuntur vineas florentes, deprauant alios bona facientes, ſeipſos commendantes.
Can.2. Can. ſecundo. Capite nobis vulpes. Hipocrita eſt ſicut ſepulchrum pictum, & dealbatum, quòd intus eſt plenum fętore, & oſſibus mortuorum, id eſt operibus mortuis Deo fœtidis, & ingratis. Iſti ſunt, qui fingunt ſe mortuos mundo, ſicut K
vulpis in medio auium, donec accipiat quòd intendit.

Et eſt exemplum Polypedis piſcis, de quo ait Baſilius in Hexameron 8. Non præteribo calliditatem fraudulentam, furantiſque polypedis, qui cum aliquod ſaxum porrectis crinibus amplexatur, illius aſſumit colorem multique piſces imprudenter illapſi, velut ad portam ſimpliciter ſe trahentes, decipiuntur, facilè ſui captionem maligno protinus exiſtentes: tales ſunt hipocritæ, qui in nullo propoſito perdurantes, alij ſunt, qui alios ſe eſſe demonſtrant, & aſſidua mentis uarietate mutantur: vnde Dan. 7. Dicitur, Et ecce Dan.7.
alia beſtia ſimilis Pardo. Et Daniel. tertio. Suc- Dan.3.
cidite arborem, præſcindite ramos eius, & exſiccate folia eius, & diſpergite fructum eius. Fugiant beſtiæ, quæ ſub ipſo ſunt, & volucres de ramis eius. Arbor iſta eſt hipocrita, quia affectio-
Arbor. nes ſuas, quaſi radices cordis fixit in terra. Hæc arbor ſuccinditur, & rami eius præſcinduntur, L
quãdo habitus uirtutis deficit in occulto, & exercitium boni operis deficit in aperto: excutiuntur folia, diſpargitur fructus quando ſubtrahitur verbum prędicationis, & fructus ędificationis: fugiunt ab ea volucres, & beſtiæ: quia ſeculares contemnunt eius doctrinam, & ſpirituales abhorrent eorum vitam. Et ſic arbor ſucciſa areſcit, ſic mens ſimulata nullam deuotionem ſentit. Vnde ſi habent hipocritæ lachrymas, habent eas, vt violenter extractas, & Deo infructuoſas, & aridas:
Aquæ enim Nemrim deſertæ erunt, quia aruit Eſa. 15.
herba, deficit germẽ, viror omnis interijt ſecundũ magnitudinem operis, & viſitatio eorum. Nemrim interpretatur pardus, quod eſt animal va-
Pardus. rium, & maculoſum, quod moribus congruit hipocritarum, & ſimulatorum, quia extra candidi; ntus ſordidi. Vilitas in veſte, cupiditas in mente, aliud oſtendunt, aliud agunt. Lachrymas habent faciles, & deſertas, ideo inutiles indeuotas infructuoſas: areſcit herba, quia bonę conuerſationis
M nuncium in eis uanitate corrumpitur, & deficit germen, quia in laudabili opere, & recta intentione non moratur: uiror omnis interijt, quia intentionis impuritas ardente cupiditate deſeritur ſecundum magnitudinem operis incitatio eorum: quia ſecundum magnitudinem ſceleris retribuetur eis magnitudo ſuppliciorum, quia, & hic multis ſubiacent miſerijs, & in futuro pœnis perpetuis.

Hpocritę facinnt contra legem, Leui. decimonono. Præcipe filijs Iſrael, ut non ſerant agrum diuerſo ſemine, nec induantur veſte, quæ ex duobus contexta eſt, ſcilicet lino, & lana. Agrum ſeminat diuerſo ſemine, quicunque ſuper cathedram Moyſes ſedens, bonum loquitur, & malum operatur, & quicunq; habet ſanctitatem exterius, ſimulationem interius, in agro eccleſiæ triticũ ſeminat

A minat verbo, zizaniam ſpargit exemplo: veſte virtutum ſe palliat ante homines, & veſte vitiorum indutus eſt ante Deum, & ſic veſtis hipocritæ contexta eſt lino ſpiritualitatis, & lana molliciei, & carnalitatis. Hi ſunt filij doloſi. Actu 7. O plene omni dolo, & fallacia fili Diaboli, nõ deſinis ſubuertere vias Domini rectas. Efficacius trahit homines exemplum, quam verbum. Matth. 4. Genimina uiperarum quis demonſtrauit uobis fugere a uentura ira? Genimina uiperarum dicuntur hipocritæ propter uarietatem ſimulationis, & diſſimulationis, & uenenum intrinſecæ corruptionis, qui arguendi ſunt a ſpiritualibus uiris: unde in Iob. Ille arguet mundum id eſt hipocriſim mundanorum de peccato, quod habent, de iuſtitia, quam non habent, nel non exercent, de iudicio, quod non timent. Eccleſ. 2. Væ duplici corde, & labijs ſcælestis, & manibus malefacientibus, & peccatori ingredienti terram duabus uijs: in hipocritarum corde nulla pietas, in labijs nulla ueritas, in manibus nulla operis ſanctitas, quia omnia ſimulata in eis, dum ſpeciem ſanctitatis habent, & rem non habent, ideo dicuntur duplices corde, & terram ingredi duabus uijs.

B

Hipocritæ habent lucem, ſed non uigorem, ſicut quercus putrida, & noctiluca, & ſquamæ piſcium de nocte lucent non luce uera, & propria ſeu ujua, ſed mortua, uana, & aliena, & licet aliquando uideatur lux in operibus eorum: tamen ſtatim deficit. Sed quantumcunque uideantur lucere in præſenti, quia nunc ſumus in nocte, in die iudicij quando uenict dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, quando uidebuntur ſub colore proprio, inuenientur putridi, & in ignem mittentur, & a Diabolo ſicut ſuppelex propria regentur. Io. 7. De hipocritis in perſona Achor, qui furatus pallium coccineum, regulam auream, & ducentos ſeiclos; quia hipocritæ mentiuntur mortificationem carnis per conformitatem ad Chriſti paſſionem, hoc eſt pallium coccineum: ſimiliter regulam auream rectam, ſ. charitatem, & dilectionem, ducentos ſeiclos duplicem perfectionem. ſ. mandatorum, & conſiliorum, ſed omnia ſunt in eis uelata, & palliata, ut in eis ſit illud 1 Ecce hic gladius Goliath Philiſtæi inuolutus pallio poſt Ephod: quia iuxta ſanctitatem apparentem hipocritæ palliant nequitiam, & crudelitatem latentẽ. Matth. 22. Cognita Ieſu nequitia cordis eorum ait: Quid me tentatis hipocritæ. Sunt enim hipocritæ nequitia pleni, & tentatores aſtuti: unde dicitur, q̃ in Antichriſto, & diſcipulis eius erit maxima hipocriſis. Eſt autem hipocrita, ut generaliter loquamur de eis cuius opus infructuoſum, doctrina pernicioſa conſcientia lutoſa, & ſcabioſa, peccata ignominioſa, de quo Iob. 15. Lædetur, qua

Quercus.

Ieſue 7.

C

1. Re. 21.

D

ſi uinea Botrus eius in primo flore, & quaſi oliua proijciens florem ſuum: congregatio enim hipocritæ ſterilis: per florem uineæ intentio: per botrum bonum opus, quæ duo deſtruuntur in hipocrita quantum ad meritum uitæ æternæ quaſi oliua, quæ florem, quem propoſuit proijcit ſic boni operis rudimenta hipocrita ad perfectum non perducit. Congregatio hipocritarum ſterilis: quia quicquid apparentius operis congregat, totum eſt infructuoſum propter uanitatem intentionis: nã elemoſyna eorum clamoſa. Matth. 6. Cum oratis non eritis ſicut hipocritæ, qui amant in Synagogis, & in angulis platearum ſtantes orare: Amen dico uobis, receperunt mercedem ſuam. Eorum ieiunium, ſeu carnis mortificatio ficta non uera. Matth. 6. Cum ieiunatis nolite fieri ſicut hipocritæ triſtes, exterminant enim facies ſuas, ut appareant hominibus ieiunantes: quia hipocrita qui buſdam argumentis pingit in facie ſua uenalem pallorem quaſi ieiunij ſignum. Diſpliret enim natura ſua, quia non poteſt mentiri, quod non facit, & miſera facies carnis quaſi argumentis quibuſdam innocens caſtigatur, quia fraudibus non cõſentit, ut dicit Chriſoſtomus, de eorum doctrina. 1. Thim. 4. In nouiſſimis tẽporibus deſcendent quidam a fide, attẽdentes ſpiritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum in hipocriſi loquentium mendacium, de 3. Luc. 12. Hipocritæ faciem cœli noſtis probare de eorum conſcientia lutoſa. Eſa. 33. Poſſedit tremor hipocritas. Matth. 23. Væ uobis Scribæ, & Phariſæi hipocritæ, qui decimatis mentam, & ciminum, & anetum, & relinquitis quæ grauiora ſunt legis, iudicium, & miſericordiam, & fidem: iudicium in ſe, miſericordiam in proximum, fidem ad Deum.

Opus.

Mat. 6. a.

Mat. 6. b.

E

1. Thi. 4. a.

Hipocritæ ſunt, qui dicunt, & non faciunt, de quibus dicitur. Vox quidem uox Iacob eſt, ſed manus, manus ſunt Eſau. Gen. 27. Tædet me uitæ propter filias Eth, ſi acceperit Iacob uxorem de ſtirpe huius terræ, nolo uiuere. Hæc interpretatur uita, & pauor hipocritas ſignificans, qui prætendunt exterius, unde uidentur uiuere, & habent interius, unde debent timere, habent ſupercilia demiſſa, tremẽtes, faciem exterminatam, & pallore ſuffuſam, labia quaſi iugiter in ſilentio preſſa, ruminantia, exterius induti ueſtimentis ouiũ, cum interius lateant, aut doloſæ uulpes, aut lupi rapaces. Talibus non coniungitur ſimplex Iacob, ſed piloſus Eſau. Deuter. uigeſimo ſecundo, Non induerisueſte, quę ex lana, & lino contexta eſt. Lana groſſior ſignificat opus uiſibile, & manifeſtum, linum quod eſt ſubtilius, ſignificat odium occultum. Veſtem ergo ex lana, linoque contextam hipocritæ induunt, de quibus ſcriptum eſt: loquuntur parem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum. Non cognouit Iſaac Iacob filium ſuum, quia piloſę manus

Hipocritę F

Pſal. 27.

Gen. 27. c.

G manus ſimilitudinem maioris expreſſerant, unde ait: Vox quidem vox Iacob eſt, ſed manus: manus ſunt Eſau: verba enim hipocritarum ſunt cæleſtia, & quaſi deuotionis, ſed opera ſunt carnalia, & plena dolo, & veneno iniquitatis.

Hipocrita eſt quaſi pardus, quod eſt animal maculis reſperſum: quia hipocritæ bona faciunt in aperto, & mala in occulto: vnde Dan. 7. Ecce alia beſtia quaſi pardus, & habet alas auis quattuor ſuper ſe, & quattuor capita erant ſuper beſtiam, & poteſtas data eſt ei: quia ſicut aues ſe per inanes, & aera ſuſpendunt, quando volant: ita per inanem gloriam ſe quodammodo ſupra poſſibilitatis humanæ menſuram extendunt cum duras diſtrictiones obſeruant, hoc autem fit ſimulatione, diſſimulatione, oſtentatione, excuſatione, quibus quaſi quattuor alis volant hipocritæ, ſimulant occulta bona, diſſimulant occulta ma
H la, oſtentant manifeſta bona, excuſant manifeſta
Beſtia. mala. Habet etiam hæc beſtia multa capita, dum eorum intentio, quæ in capite deſignatur non eſt circa vnum, & verũ, ſed circa multa & falſa occupata, quicquid enim intendit ambitioni deſeruit, & in quattuor capita ſe diuidit, quæ ſunt affectio libertatis, per quam non vult alij ſubeſſe: affectio dignitatis, per quam ambiendo ſuperiora ſemper vult de gradu in gradum aſcendere affectatio auctoritatis cum vult vir ſanctitatis, & conſilij apparere, & omnia ad eius conſilium reddere: affectatio poteſtatis cum ambit alijs præeſſe, & ſequitur: Poteſtas data eſt ei, quia miro, & occulto Dei iudicio ferè maiora ſunt, quæ hipocritæ faciunt, & diſtrictioris vitæ obſeruantias cuſtodiunt quam illi, qui ſe propter Deum affligunt, & plus eis hodie creditur, quam ſanctis uiris. Secundo Reg. 10. dicitur quod Amon qui gerit typum Dyaboli nuncijs, quos miſerat
I ei Dauid, id eſt religioſis, & viris eccleſiaſticis fecit mediam barbam radi, & veſtes vſque ad nates præſcindi. Barba eſt ſignum virilitatis, & virtuoſæ operationis, hipocritæ mediam habent barbam: quia apparent virtuoſi exterius coram hominibus, & ſunt defectuoſi coram Deo interius. Luc. 13. Maledixit Chriſtus ficulneæ, in qua non erant niſi folia, per quam deſignantur hipocritę in quibus non eſt fructus boni operis, ſed ſola apparentia. Eſaia quinto, maledi-
Eſa. 5. 2 xit Dominus vineæ, quia expectabat, ut faceret uuas, & fecit labruſcas: quia labuſca habet colorem uuæ, ſed non ſaporem, ſic opera hipocritarum videntur bona, & Deo grata tamen ſunt ingrata, & Deo inſipida.

Magis deteſtatur Deus hipocritas, quam aper-
Apoc. 3. c te malos, unde ait Apoc. 3. Vtinam calidus eſſes per charitatem veram, aut frigidus per apertã malitiam, ſed quia tepidus es &c. tepidum habet partẽ de calido, partem de frigido: ſic hipocrita habet exterius apparentem ſanctitatem, & interius defectum charitatis: ideo Deus nauſeatur ſuper hipocritis. Incipiam ait te euomere ex ore meo. K

De Ira.

INuidia mater eſt iræ vt in perſecutione Abel a Cayn Chriſtus a Iudæis, Dauid a Saule, Ioſeph a fratribus ſuis, Chriſti ab Herode: quia vt ait Auguſt. in ſermone de innocentibus: Omnis qui alium perſequitur in corpore, prius ipſe perſecutionem patitur in mente. Quære de ira in tabula de inuidia de odio & de detractione. Deutero. 21. dicitur, quòd mulier capta in bello aſſumenda in coniugem debebat habere vngues circũciſos. Vngues qui naſcuntur ex fumoſitate ſuperflua, ſignificãt impetus ire, & rapacitatis, qui ex ſuperfluo ardore ſanguinis naſcuntur. Eſt. n. Ira. ira accenſus ſanguinis circa cur: anima itaque capta, & rapta de manu Diaboli in bello, quod Chriſtus in cruce contra ipſum commiſit ſi Chriſtus L debet ſpirituali coniugio copulari debet ab omnibus motibus iræ, & iracundiæ circumcidi. Lex enim deteſtatur aues rapaces, acutos vngues habẽtes, ſicut immundas.

Ira facit hominem ferinum, & brutalem, quia totaliter excæcat lucem, & iudicium rationis: in cuius ſignum Cayn eiectus eſt a facie Domini, & cum beſtijs habitauit. Quia ira contra Abel exarſit, & non ſolum aufert ira iudicium rationis: immo ad litteram obfuſcat uiſum corporalem. Quia homo ira inflammatus non uidet claræ, deſiccat etiam totum corpus, ſicut econtrario gaudium impinguat iuxta illud ſapientis: Animus gaudens ætatem floridam facit: ſpiritus triſtis exſiccat oſſa.

Ira opponitur charitati & paci: unde cum ira- M
cundis non poteſt homo cohabitare. Gen. 13. Ne queſo ſit iurgiũ inter me, & te, & paſtores meos, & paſtores tuos. Fratres enim ſumus..

Ira turbat rationem, & excæcat per delibera- Ira.
tionis inconſiderationem, ſimilis coruo, qui cum impetit cadauer primo currit ad oculos. Poeta.

Ira impedit animum, poſſit cernere uerum.

Voluntatem inflammat ad malam affectionẽ, memoriam euacuat per honorum impenſorum obliuionem. In his tribus, ratione voluntate, memoria, conſiſtit imago Dei in nobis. De his tribus; Conturbatus in ira oculus meus, anima, id eſt uoluntas, uenter memoria. De ſecundo patet, quia ſicut alibi dicitur, Dæmones ſemper iraſcuntur, nunquam reconciliantur, Angeli nunquam iraſcuntur, nec reconciliantur, homines quandoque iraſcuntur, & ſemper reconciliantur, unde patet, qđ ira, quę placati non põt ira diabolica eſt. Eccl. 27. Hõ hoi ſeruat iram, & a Deo q̃rit medelã. Ira

eſt

A Lepra. est quædam lepra spiritualis, vnde sicut leprosi eijciebantur extra castra, sic iracundi quia sunt iurgiosi, contentiosi, periculosi eijciuntur extra societatem aliorum. Prouerb. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium. Hæc est lepra Mariæ sororis Moysi: quia rixata est cõtra Moysẽ & ejecta est a castris. Numer. 12. Maria apparuit candens lepra quasi nix. Sequitur, quomodo ejecta est, sic enim porci leprosi habentes granum sub lingua ab alijs ejciuntur, ne per eos alij inficiantur, sic iracundi ejciendi essent ab hominibus, ne per eos alij inflammarentur, & turbarentur. Nume. quinto. Præcipe filijs Israel, ut ejciant de castris omnem leprosum ne contaminent ea, cum habitauerint uobiscum. Matt. 18. Quomodo ille seruus iracundus, cui dominus dimiserat omne debitum, affligebat conseruum suum, & nolebat eius misereri, sicut dominus misertus fuerat eius: ideo duræ fuit a domino condemnatus. Exod. 10. Post tonitrua & grandinem, per quæ designatur ignis iracundiæ, & peccatum impatientiæ dixerunt serui Pharaonis. Nonne vides quòd perierit Aegyptus: Aegyptus interpretatur tenebræ: Quia iracundia serenitatem mentis obtenebrat, quæ procedit a luce increata ad superiorem partem animæ, sicut serenitas a luce solis in aere. Sicut ventus validus turbat mare, & facit tempestatem, sic ira turbat mentem, & causat in ea fluctus, & tempestates, ideo in ira est magnum periculum, quia per ipsam obscuratur serenitas a superiori, uoluitur iniquitas in interiori. De primo. Exod. decimo. Post tonitrua, &c. De secundo. Leuit. 7. Anima, quæ ederit sanguinem peribit. Tunc sanguinem, & carnes cum sanguine edimus, quãdo iracundię spiritu in proximum exardescimus. De tertio: Omnis qui irascitur fratri suo, &c. Remedia contra iram secundum Cassianum hoc, ait, erit ire perfecta medicina, ut primitus credamus nullo modo siue iustis, siue iniustis causis licere nobis irasci, scientes nos discretionis lumen rectique consilij firmitatem ipsam quoque honestatem, & iustitiæ moderamina protinus amissuros, si principale mentis lumen tenebris fuerit obscuratum. Deinde puritatem mentis nostræ mox perturbandam templumque eam sancti spiritus effici non posse, iracundiæ in nobis spiritu commorante. Postremo, ut cogitemus nequaquam licere nobis orare, nec iratos fundere preces ad Deum, & præ omnibus viceriunt statum conditionis humanæ præ oculis habentes quotidie, ut nos credamus a corpore migraturos, nihilque continentia castitatis neque abrenunciatione omnium facultatum, nil diuitiarum contemptum, nihil iciuniorum, vigiliarumque laboribus conferendum, quibus propter iracundiam solam, & odium ab vniuersitatis iudice supplicia promittuntur æterna. Matth. 11. Dicitur quòd dæmoniacus erat mutus, & surdus iracundi enim non habent oculos mentis ad discernendum, nec linguas ad rationabiliter, & humanè loquendũ. Non enim loquuntur, ut homines, sed garriunt, & rixantur, ut canes, possidẽtur a Dæmone: quia, sicut furiosi, qui ligandi essent se habent in omnibus gestibus inordinatè, & quòd eis Diabolus statim cum impetu nituntur exequi. Ephes. 3. Nolite locum dare Diabolo. Glo. In ira perseuerando. Apoc. 12. Væ terræ, & mari, quia Diabolus descendit ad uos habens iram magnam. Iracundi enim sunt sicut terra per ariditatem deuotionis sicut mare per tempestatem turbationis, & inflammationis, ad quos descendit Diabolus in ira magna, quia eorum conscientia repletur amaritudine, & appetitu vindictæ. Et Aug. in quadã epistola, sicut acetum vas corrumpit, si diutius ibi fuerit, sic ira corrumpit cor, si diu duraverit. Cain iratus quia dominus nõ respexit ad munera eius, interfecit fratrem suum vnde maledictus fuit a domino. Iracundi moriuntur grandine. Exod. 9. Percussit grando. Iob 38. Thesauros niuis. Ira enim est quædam tempestas mentem deuastans quasi grandine, & dicitur ibi. Quod ignis, & grando mixta pariter ferebantur, quod fit quãdo impatientia prorumpit ad contumelias exteriores. Apoc. 16. Grando Magnadæ. Et nota q; detestatur dominus iracundes, de quorum manibus munera non recipit, nisi prius deponant iram. Matt. 5. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, &c. Quia prius respexit dominus ad Abel, quam ad munera eius.

H

I

Religio.

odium. Matt. 12.

Et illud non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagesies septies.

D

E

F

De Iuuenibus, & pueris.

IVuenes & pueri debent esse abstinentes, & talibus dat Deus gratiam suam, & homini dat etiam sapientiam, & intelligentiam scripturarum visionem. Tales liberat de fornace regis Babilonis de omni scilicet tribulatione. Exemplum omnium prædictorum in tribus pueris in Danielem. Boni pueri tria debent habere obedientiam cordis, verecundiam sermonis, pœnitentiam & abstinentiam oris. De primo. 1. Parali. 22. Et propter hoc Deus infudit sibi sapientiam. Samuel ministrans coram domino, erat obediens: nam ter vocatus a domino cum dormiret semper respondit: Ecce ego, quoniam vocasti me. Sed aliqui dicunt prælato aliquid eis præcipienti illud quod dixit Petrus Christo de Iob: Domine hic autem quid, ita dicunt aliqui mihi præcipitis hoc facere, sed isti qualiter non præcipitis illud, quibus debet prælatus respondere illud, quod dixit Christus: Quid a te tuũ me sequere.

De secundo de veritate sermonis habetur exẽplum in Ioseph: comprehensus enim a muliere Societas.

maluit

G maluit veſtem in manibus quam ſecum loqui, & verecundiam perdere: hęc enim ſcilicet verecundia optima comes eſt pudicitiæ cuſtodiendæ, quę etſi in motu, geſtu ſtatu, & inceſſu corporis habeatur, in verbis tamen maxime neceſſaria eſt, vt modum loquendi iuuenis non excedat, nihil prædictorum eius ſermo oſtendat: ſpeculum enim mentis refulget in verbis, & bona domus in veſtibulo cognoſcitur. Non ſic illi pueri loquaces, & deriſores, qui dicebant Eliæ ſeniori aſcende calue: ideo ab vrſis deuorati ſunt: Non ſic illi pueri filij Hely filij Belial, qui carnes ſacrificij auferebant commeſſationi, & immunditiæ vacabant, ideo percuſſit eos dominus. Thobias ab infantia docuit filium ſuum timere dominum, & abſtinere ab omni peccato. Roboam quia ſecutus fuit conſilium iuuenum cum quibus fuerat nutritus, ideo amiſit regnum.

H De tertio, Hebr. 12. in diſciplina perſeuerante, &c. Sed in pueris modernis paternam obedientiam impedit proteruitas, verecundiam mentis leuitas, pœnitentiam guloſitas, & viuendi falſa ſecuritas.

De ptimo Deut. 21. Si genuerit homo contumacem filium, &c. De ſecundo ſcilicet de leuitate mentis, quę declaratur in conuiuijs ſpectaculis decurſibus locutionibus ſuperfluis otioſis, & inhoneſtis. Exemplum de filio prodigo, qui diſſipauit ſubſtantiam ſuam perdita omni verecundia, & pudicitia, &c. Luc. 15. Et de hoc exemplum in libro Boethi de diſciplina ſchola. de illo filio, qui præcidit dentibus patri ſuo naſum dicens: Quare primis erroribus meis incaſtigatus euaſi? & Hely reprobatus eſt a ſacerdotio, quia malos filios non correxit. De tertio credunt enim præ nimia ſecuritate eſſe filij, & hæredes, qui partem non habent in hæreditate Chriſti, & Dei: quia non ſunt legitimi, ſed adulteti. Hebræ.

I 12. Si extra diſciplinam eſtis, &c.

Quidam ſtultus iuuenis dixit audiente Pytagora Philoſopho mallem morari cũ mulieribus, quam conuerſari cum philoſophis: reſpondit ei philoſophus, & ſues ait libentius in ceno quam in aqua munda morantur. Societas mulieris. Dixit Abbas Antonius cuidam iuueni monacho ſtudenti in philoſophia, & philoſophum non feciſti, & monachũ perdidiſti.

Iuuenes debent viriliter pugnare contra tentationes exemplo Dauid. 1. Reg. 17. Non uales reſiſtere Philiſtęo iſti, nec pugnare aduerſus eum, quia puer es. Si enim memoriam quinque vulnerum Chriſti in memoria quaſi in funda poſuerimus cum uno lapide, id eſt cum una acerbitate collecta, & conſiderata de omnibus Chriſti vulneribus Goliam, id eſt omnẽ tentationem Diaboli vincemus. Societas. Ioannes Baptiſta dedit exemplũ pueris quomodo debent prauas ſocietates fugere, & ſuam innocentiam conſeruare, & a cibis inflammatis, & indumentis abſtinere: quia cum ſeptem eſſet annorum deſertum intrauit ſocietatem hominum fugit ne leui ſaltem maculare vitam famine poſſet. Iudith 13. Erit puer Nazareus Domini ab infantia ſua, &c. 1. Reg. 2. Samuel miniſtrabat ante faciem Domini, puer accinctus epho lineo Samuel interpretatur exauditio Domini ſignificans deuotos pueros, & deuotos miniſtros eccleſiæ, qui mediatores ſunt inter Deum, & homines, utpote per cuius miniſterium exauditur populus. Epho ſuper humerale, vel indumentum exterius, indumentum carnis ſignificat. Linum indumentum interius munditiam mentis deſignat, accinctio eſt reſtrictio. Hæc autem competunt deuotis pueris, & eccleſiæ miniſtris, & implentur quando ille, qui eſt medius inter Deum, & homines, qui aſſiſtit præſentiæ Dei reſtringit concupiſcentiam carnis, & motus lubricæ, & corruptæ mentis. 1. Reg. 21.

K Religio. Epho.

L Dixit Sacerdos ad Dauid non habeo panes laicos ad manum, ſed tantum ſacerdotis ſi mundi ſunt pueri quaſi dicat ſi non ſunt iuuenes, & miniſtri eccleſiæ mundi, & continentes non miniſtrent domino. Caſtitas. Conditio puerorum deſcribitur. Daniel. 1. Præcepit rex, ut introducerentur de filijs Iſrael, & de ſemine regio pueri, in quibus Pueri. nulla eſſet macula, quantum ad uitam, decoros Religio. forma, quantum ad famam, eruditos ſapientia quantum ad ſaporem contemplationis, doctos diſciplina quantum ad exemplum conuerſationis, cautos ſcientia quantum prouidentia actionis, vt poſſint ſtare in palatio regis. i. Chriſto in eccleſia miniſtrare. Debent autem pueri abſtinere, & corpora mortificare. Apparuerunt enim vultus puerorum, qui noluerunt contaminari cibo regio meliores, & corpulẽtiores præ omnibus alijs pueris, quia ad litteram cibus ſobrius multũ operatur ad ſanitatem, & pulchritudinem corporalem. Sequitur. Pueris illis dedit Deus ſcientiã: Scientia. & diſciplinam, & ſapientiam in omni libro: ſed Clerici ſtudentes. hodie in pueris, & clericis contra tria prædicta regnant oppoſita pro ſanctificatione carnalis, cõ

M cupiſcentia, pro cognitione ignorantia, pro mortificatione gula, laſcinia deſidia. Primum ſignificatur in 1. Reg. 2. Per pueros Hely, qui ut ibi dicitur erant immundi propter quod retrahebant homines a ſacrificio: quia ad litteram propter peccatum clericorum, & immunditiam miniſtrorum eccleſię fides tepeſcit in laicis. Erat ait peccatum puerorum grande nimio coram domino. Ignoratur figuratur. Hiere. 1. Puer ego ſum ex defectu ſapientię neſcio loqui ex defectu doctrinæ, quia committitur hodie precium ſanguinis Chriſti. ſ. animarum cura, quibus non committeretur ad cuſtodiendum pira. Pigros, & uanos ac uagos iuuenes ſub typo mottui Chriſtus alloquitur. Luc. 7. Adoleſcens tibi dico ſurge: & eſt verbum boni prælati ad iuuenem in ſolentem: eſt Prælatus autem

A Adoleſcē-tia. autem adoleſcientia ętas virtutis improuida, laudis auida, complexione calida, conuerſatione lubrica. Improuidentia pertinet ad ignorantiam, vel ſtulticiam. Act. 7. Teſtes: tunc enim peccauit Paulus per ignorantiam. Laudis auiditas pertinet ad ſuperbiam, complexionis caliditas ad auaritiam, conuerſationis lubricitas, ad luxuriam. Luc. 15. Dixit filius adoleſcentior, patri ſuo: Da mihi portionem. Eſt autem ignorantia adoleſcentis in tribus: quia ſapientiam non habet ad preſentia diſponenda. Nemo enim eligit iuuenes in duces, quia non conſtat eos eſſe prudentes. Impetuoſæ enim ſe, & alios regunt. Gen. 34. Nō diſtulit adoleſcēs: quia non habet intelligentiam ad præterita deploranda, & plangenda ac corrigenda. Pro. 1. vt detur paruulis aſtutia adoleſ. Tertio quia non habet experientiam ad futura ſollicite prouidenda, & præcauenda. 3. Reg. 12 Habuit Roboam adoleſcentes qui nutriti ſecum fuerant. Superbia adoleſcentis eſt in tribus, Primum eſt inobedientia, Hier. 22. Hæc eſt via tua adoleſcentia tua. Cyprianus, de duodecim abuſionibus ſeculi qualiter in ſenectute alijs miniſterium imperabit, qui in adoleſcentia ſua ſe ſenioribus obedientem exibere contemnit hæc inobedientia ſignificatur per illum adoleſcentem, qui noluit acquieſcere ſocro ſuo. Iud. 19. Secundum eſt propria uoluntas in agendo, vt poſſit dici de eo illud: Ibi Beniamin adoleſcentulus in mentis exceſſu. Excedunt, & excidunt, qui lege rationis propoſita appetitum ſenſualitatis ſequuntur, & faciunt, vnde Cyprianus adoleſcens ſine diſciplina eſt adoleſcens ſine obedientia: ſicut ergo fructus non inuenitur, nec expectatur de arbore, in qua flos non apparuit, ſic in ſenectute honorem ſuum conſequi non poterit, qui in adoleſcentia diſciplina exercitatione non laborauerit. Tertium eſt pertinacia in perſeuerando. Proner. 22. adoleſcens iuxta viam ſuam.

B

Pſal. 67.

Cyprian.

C

Auaritia. Auaritia adoleſcentis eſt in tribus, quæ ſunt labor in acquirendo, timor in poſſidendo, dolor in relinquēdo. De primo, Iud. 17. Fuit adoleſcens de Bethleem Iuda, &c. de ſecundo, Iob. 20. Oſſa eius implebuntur vitijs. De tertio, Matth. 19. Si vis perfectus eſſe.

Luxuria iuuenis, & adoleſcentis conſiſtit in tribus. Machinatur enim in copia poſſeſſionis. Hiere. 48. Fertilis fuit fornicatio in concupiſcentia affectionis. Exec. 23. In adoleſcentia, publicatur in ignominia diffamationis. Luce 15. Dixit filius adoleſcentior.

Sapientia iuuenis apparet in tribus, verecundia locutionis, honeſtate conuerſationis, prouidentia actionis, & circunſpectionis.

De primo Eccle. 32. Audi tacens, & pro verecundia accedet tibi bona gratia: adoleſcens loquere in tua cauſa vir cum neceſſe fuerit: ſi his terrogatus fueris habeat caput reſponſum tuum: in multis eſto quaſi inſcius, & audi tacēns ſimul, & quærens, & loqui in medio magnatorum non præſumas, & vbi ſunt ſenes non multum loquaris pro reuerentia dicit: quia proprium ornamentum iuuenum eſt ſermo verecūdus: vnde Ambro. lib. de officijs. Sicut in ſenibus grauitas, in iuuenibus alacritas, in adoleſcentibus verecundia velut quadam dote commendantur naturæ, & Bernardus: Si videris adoleſcentem eloquentæ iſtudentem cum ſapientiæ diſciplina ſit inanis, non aliud quam iuſtitiæ hoſtem reputes. De ſecundo 1. Thim. 4. Nemo adoleſcentiam tuam contemnat. De tertio. 3. Reg. 11. Videns Salomon adoleſcētem bonæ indolis. Sydonius Tales adoleſcētes ſunt aſſumendi, qui habeant efficaciam de iuuentute, & conſilium de ſenectute.

D

Ambro.

Loqui.

Humilitas iuuenis apparet in tribus, primo vt ſuperiorem non contemnat, ſecundo vt ſeipſum deijciat, & contemnat, tertio vt verba, diſciplinæ in corde retineat. De primo 1. Pet. 5. Adoleſcentes. De ſecundo 1. Reg. 17. Ait Saul ad Dauid, de qua progenie es tu, &c. Et ibi apparet, qđ Dauid non fuit gloriatus de nobilitate generis. Vnde Chryſoſt. ſuper Matth. Quid prodeſt ei, quem ſordidant mores, generatio clara, aut quid nocet ei generatio vilis, quem mores adornant: Vacuum ſe oſtendit a bonis actibus, & virtutibus, qui gloriatur in patribus: aurum naſcitur, & non eſt terra, antum eligitur, terra contemnitur. Et econuerſo: Stannum de argento egreditur, & non eſt argentum, ſed aurum ſeruatur, ſtagnum aūt foris expellitur. Gemmula carbunculi in ornamento auri eſt, humilitas in iuuene nobili. Sola enim ſuperbia maculat omnia, ſi comitetur. De tertio quærit. Pſal. 118. Et ibidem reſpondet. In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? Sequitur reſponſio: In cuſtodiendo ſermones tuos. Caſtitas, & honeſtas iuuenis in tribus apparet, quando exterius fugit luxuriæ occaſionem, & mulierum familiarem, & locutionem, in carne ſe affligit per mortificationem, in mente gerit Chriſti paſſionem, & horę ad modi mortis ignorantiam, & ſuſpicionem. Exemplum de iſtis in Ioſeph. Gen. 39. Quære in tabula de cuſtodia ſenſuum. Boni pueri ſunt in comitatu pueri Ieſu: Sinite, ait, paruulos uenire ad me. Apocalip. 14. Cum eo centum quadraginta quattuor milia, &c. Illi autem pueri ſunt familiares Chriſti, quæ ſunt parui humilitate. Matth. 18. Accipiens Ieſus paruulum, ſtatuit illum, &c. Si ſunt pueri caſtitate: exemplum de Ioſeph. 1. Regum. 21. Si mundi ſunt pueri, &c. Si ſunt paſſi auſteritate. Dan. 1. Nolebant ueſci cibo regio, ſi ſunt proni obedientia, & ſubiectione ad ſimilitudinem pueri Ieſu, de quo dicitur, quod erat ſubditus illis parentibus: ſi ſunt pleni deuotione. 2. Paralip. 34. dicitur de Ioſia, cum adhuc eſſet puer cœpit quærere dominum. Sapien. 8.

E

Home. 3

F

puer

G puer ingenioſus eram, & ſortitus ſum animam bonam, Quære quomodo iuuenis ſe debeat habere in locutione in tabula de detractione, & de diſciplina.

Matth. 8. Mali, & indeuoti pueri figurantur per ſeruum Centurionis. Puer, ait, meus iacet in domo paraliticus, male torquetur, Quamuis enim iſte puer ſit ſanus ad diſcurrendum per villam, in domo tamen iacet paraliticus, & male torquetur propter ocium euagationis, in choro ſilet, vt mutus, propter defectum deuotionis, in dormitorio languet, vt ſurdus vix unquam audit matutinum propter abuſum deordinationis, quia protrahit vigilias non in orationibus, ſed in murmurationibus in clauſtro ridet, vt ſatuus, propter exceſſum diſſolutionis, in campo reſpondet, vt temerarius propter contemptum correctionis, & faſtum præſumptionis, & ſic iacet paraliticus ad omne opus bonum ocioſus, ergo male torquetur, vtique a Diabolo. Debet autem dicere prælatus

H ego veniam, & curabo eum, viſitando, caſtigando, monendo.

Pueri alij boni, alij mali, pueri boni ſunt gratioſi innocentia. Dan. 1. Pueri autem ingenioſi ſapientia, Sap. 8. Obſequioſi reuerentia. 1. Regum. 2. Puer Samuel. Oſeæ, 11. Puer Iſrael, & dilexi eum ſecundum iſtum triplicem ſenſum, dicuntur pueri ſinceritate, periti veritate, parui humilitate. Tales pueros innocentes, intelligentes, reuerentes, obſequentes vult Chriſtus ſecum habere, Eſai. 8. Ecce, & pueri mei, quos mihi dedit dominus. Alij ſunt pueri mali incontinentes, inobedientes, ignorantes, inſipientes, irreuerentes, ocioſi, vagi, diſſoluti, loquaces, mendaces, edaces. Omnes iſti digni ſunt morte: exemplum de ipſis in filijs Bely. Erat

I ait peccatum puerorum grande nimis coram domino. 1. Regum. 2. Sed per correctionem curatur ab iſtis morbis, vnde Naaman leproſus lotus ſepties ideſt perfectè in Iordane, qui interpretatur iudicium, & deſignat viſitationem: quia idum tales pueri quaſi morbis leproſi durè viſitantur, & iudicantur, reſtituitur caro eorum, ideſt carnalis mens, ſicut caro pueri parui, vt dicitur in 4. Regum. 5. de Naaman.

Sunt ſeptem differentiæ bonorum operum puerorum, primi ſunt continentes, & mundi, Apoca. 14. Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquinati Dan. 1. Pueris &c. Alij ſunt ſapientes, & docti Eccl. 4. Melior eſt puer pauper, & ſapiens, &c. Alij ſunt domino miniſtrantes, qui ſignificantur per puerum Samuelem 1. Regum. 2. Samuel miniſtrabat, &c. Alij ſunt iuſti, innocentes. Sap. 18. Pueri iuſti. Alij ſunt humiles, & deuoti. Hier. 1. A. a. a. neſcio loqui quia puer ſum. Alij ſunt rationabiles, & induſtrij. Sap. 8. Puer ingenioſus, ſeptimi ſunt contemplatiui, & deuoti dicentes Matth. 21. Oſanna filio Dauid, Pſal. 112. Laudate pueri dominum. Septem etiam ſunt differentiæ malorum puerorum, quidam delicati ſunt ſuperbi, qui nullam reprehenſionem poſſunt ſuſtinere. Hiere. 31. Si puer delicatus eſt. Alij ſunt laſciui. Prouerb. 22. Stultitia alligata eſt in corde pueri: ſtultitiam vocat carnalem laſciuiam, quam purgat virga diſciplinæ. Ideo dicitur Prouerb. 23. Noli deſtrahere a puero diſciplinam. Alij ſunt inobedientes, qui confundunt matrem ſuam eccleſiam, & religionem ſanctam, de quibus loquitur. Apoſtolus Roma. 1. Prouerb. 29. Puer qui dimittitur voluntati ſuæ. Alij ſunt irridentes, qui deſignantur per Canaan puerum, qui videns pudenda patris deriſit eum: ideo maledictionē incurrit. 4. Reg. 2. Illi pueri diſſoluti detidētes Eliſeum, dicentes: Aſcende calue, deuorati ſunt ab vrſo. Alij ſunt glutones, qui ſignificantur per pueros Hely. glutones, & incontinētes, qui veniebant ad caldariam, & cacabum pro carnibus, &c. Alij ſūt iracundi, & contentioſi. Eſa. 3. Tumultuabitur

E puer contra ſenem. Alij ſunt inuidi, Iob. 5. Paruulum occidit inuidia. Mali pueri ſunt ſimiles pullis perdicis, qui mox vt nati ſunt currunt poſt matrem, quæ eſt concupiſcentia, in quæ Diabolus generat tales Eccl. 30. Curua ceruicem dicitur de parētibus. In ætate iuuenili inuenitur cæcitas inexperta, pronitas infirmata, leuitas indiſcreta. Inſicit cæcitas aſpectiuam per ignorantiam, Pronitas affectiuam per concupiſcentiam, Leuitas effectiuam per inſolentiam. Primo iuuenes cæci ſunt, & inexperti: quia cōiter iuuenis eſt incautus in admittendis, ignarus in diſcernendis, imperitus in eligendis, impeditus in exequendis, imperfectus in aſſequendis Prouer. 30. Via viri in adoleſcentia ſua. Hæc cæcitas eſt dirigenda per eruditionē. Tre. 3. Bonum eſt viro, cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua. Iugum eruditio diſciplinæ, quā bonum eſt portare a principio adoleſcentiæ: quia tunc capitur citius, intelligitur leuius, retinetur firmius, exercetur agilius. Prouer. 22. Adole-

F ſcens iuxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit, nō recedet ab ea quia quod noua teſta capit, inueterata ſapit. Secundo iuuēs ſunt proni, & infruniti, quia paſſiones maxime dominantur in eis. Gen. 8. Senſus, & cogitatio cordis humani prona ſunt in malum ab adoleſcentia ſua: ſic filius adoleſcētior portionem ſuæ ſubſtantiæ, quam petijt infrunitè, petitam, diſtraxit, diſtractam, conſumpſit, dū luxuriosè vixit Luc. 15. Dū cōmittens culpā, amittens gratiā, incurrens offenſam, proſternens naturam, abijt in regionē longinquā: hæc autē pronitas eſt refrenanda per cohibitionē. 1. Pet. 5. Adoleſcētes ſubditi eſtote ſenioribus. Adoleſcentes ſenioribus ſubdantur, cū ſenſuales motus, carnales inſultus brutales ſappetitus, mundiales tumultus, rōne regūtur, gratia cōpeſcuntur, virtutibus ſubiguntur. Alias iuuenes nutantes, concupiſcentijs conſentientes, deſiderijs vacantes, illecebris carnis, &

ſan guinis

A sanguinis, excluduntur ab æternis gaudijs. Caro enim, & sanguis regnum Dei non possidebunt. Tertio iuuenes sunt leues, & indiscreti: & ideo præsumptuosi in aggrediendis, temerarij in prosequendis: ideo insolentes, & periculosi in actibus suis. Iob 20. Ossa eius replebuntur vitijs adolescẽtiæ suæ. Talis potest dicere. Adolescentulus sum ego, & contemptus. Talis leuitas est corrigenda per castigationem. In quo corrigit adolescentior vism suam. Respondet, in custodiendo sermones tuos: & recta est responsio ista, quia custodia diuini sermonis, extirpatrix malorum, informatrix morum, inflammatrix desiderioru, impetratrix præmiorum. Adolescens ergo sit disciplinabilis sensibus, castigabilis moribus, suadibilis actibus. 2. ad Timo. 4. Nemo adolescentiam tuam contẽnat. Deut. 1. Date ex vobis viros sapientes, & gnaros, quorum conuersatio probata sit in tribubus

B vestris, ut ponam eos vobis Principes. Vbi glo. Viros, ait fortes robore, & ætate. 1. Reg. 16. Vidi filium Isai. &c. Aetate non tantum temporis, sed ordinis: nam Ieremiam, & Danielem pueros legimus prophetasse, secundum Greg. Bernardus. Mirandum est potius, quam imitandum sapientes in spiritualibus, & gnaros in sæcularibus, secundum Glo. Signanter autem dicit sapientes, non sciẽtes: quia scientia dicit habitum puræ speculatiuum, sapientia autem aliqualiter practicum, & speculatiuum. Prælati autem magis indigent practica experientia, quam speculatiua scientia, unde subdit: Quorum conuersatio probata sit: vtiq; probata, non probanda. Est enim vsus rectę conuersationis, ut præsse non audeat, quæ subesse non didicit. Nec obedientiam subiectus imperet, quã prælatus non nouit exhibere uel probatam, hoc est ap

C probatam, non reprobatam. Glo. Vt ex priori uita probetur futura. Num igitur inuenire poteris talẽ virum, qui spiritu Dei plenus sit? Vir enim insipiens nõ cognoscet, & stultus non intelliget hęc. Prouer. 26. Sicut qui mittit lapidẽ in aceruũ Mercurij, est lapis in serie calculi, qui positus pro obolo denario solido, libra, marca, uncis semper tamẽ retinet eundem valorem. Sic vir insipiens, quantũ cumque sublimetur honore, nunquam tamen mutatur discretionis, aut morum pondere, uel ualore. Iuuenis debet esse profundus humilitate, purus munditia, & castitate. Exemplum de Ioseph, de quo dicitur: Cum esset sexdecim annorum pascebat oues adhuc puer, quo ad primum, cui ait pater; Veni mittam te ad fratres præsto sum ait, quo ad secundum: adhuc puer, quo ad tertium.

De Ingratitudine.

COgnouit bos possessorẽ suũ, & asinus præsepe Dñi sui, Israel aũt me nõ cognouit, & po

Isa. 1. pulus meus nõ intellexit. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus. Dereliquit Deum factorem suum: Quid vltra debui facere vineæ meæ, & non feci ei? Expectaui faceret uuas, & fecit labruscas, & nunc ostendam vobis, quid faciam vineę meę. auferam sæpem eius, & erit in direptionem, non putabitur, & non fodietur, & ascendent super eam uepres, & spinæ, quia verè dum cultus vineæ conscientiæ, uel sanctæ ecclesiæ negligitur, dum putatur per correctionem, negligitur per virtutum exercitationem, nec foditur per timoris incussionem, rumpitur sepes conscientiæ, diruitur macera diuinæ gratiæ, & succrescunt uepres prauarum affectionum, & spinæ peruersarum actionum. De beneficijs enim collatis huic vineę præmiserat in principio capituli cum dixit: Aedificauit turrim in medio eius, &c.

De ingratitudine illud: Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos, vnus, dicit: Vxorem duxi, alius, villam emi: alius, iuga boum emi, quinque, &c. Quęre istam histo. expositã in tabula. Matth.

Quamuis peccata semel dimissa non redeant quantum ad maculam, redeunt tamen aliquando quantum ad æqualem pœnam. Quia peccatum ingratitudinis tantam aliquando meretur pœnam, quantam peccata dimissa. Exemplum de vxore Loth, quæ conuersa est in statuam salis. Sodoma mundus, Angeli prædicatores, & confessores. Loth anima benè contrita, & confessa, qui saluatur in ciuitate praua in humilitate conuersationis: vxor Loth quę retro respexit, anima confessa ad peccatum reuertitur. Ista vertitur in statuam salis: quia perdit vitam, & efficitur ab omni bono operæ sterilis.

Et nota de ingratitudine, & eius pœna illud Matth. 18. Serue nequam omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti, me: nonne oportuit te misereri conserui tui. Ligatis pedibus, & manibus &c.

Et nota de ingratitudine pincerna Ioseph succedentibus prosperis oblitus est interpretis sui.

De infirmitatibus varijs.

EST infirmitas capitis, ista est in peruersa intẽtione. Esa. 1. Omne caput languidum. Sequitur a planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Planta pedis est finis operis, per verticem principium operis. 2. Hiere. 2. Filij Mempheos. Et illud 4. Regum. Caput meum doleo. Matth. 6. Si oculus tuus fuerit simplex per intentionem rectam. Iudic. 9. Nota historiam Abimelech. Per. Abimelech. designatur. prædicatores, qui obsident turrim, & castrum. Matthæi 21. Ite in castellum, quod contra vos est. Istud

G castellum est mundana conuersatio, siue congeries peccatorum, quam destruere nituntur per prædicationem: mulier est concupiscentia: mola est volubilitas mundanæ prosperitatis diuitiarum, voluptatum, & bonorum, & talia: fragmen molæ est aliqua particularis prosperitas, quã proijcit mulier super caput, cum prædicator vel quilibet faciens aliquod bonum opus, non habet intentionem rectam in Deum, & si consentiat tentationi, excerebratur. Quære de hoc in tabula de intentione operis.

Est etiam infirmitas oculorum i cogitando enim discernimus, videmus t. Regum. 3. Oculi Bely caligauerant, & per hoc innuuntur isti, qui defectus suos non vident, sed solum defectus aliorum, nec lucernam boni operis possunt videre in alijs. Et Lya erat lippis oculis. Hi sunt debiles visu, qui non possunt videre bonum in alijs ex inuidia, & tales excluduntur a ministerio altaris. Inuidia.

H Est etiam duplex infirmitas oculorum, scilicet aggrauatio, & pruritus. Per primum designantur, qui verba prædicationis, & correctionis audire non possunt. Esai. 6. Excæca cor populi huius, & aures, &c. Per secundum designantur illi, qui omnes rumores curiosa vana, & inutilia volunt audire. 2. Thimo. 4. Prurientes auribus.

Est etiam infirmitas narium. Et huiusmodi, vt dicitur Leui. 21. Qui habet nimis longum nasum, &c. Magnum nasum habet, qui de alienis factis nimis se intromittit, & quare sic vel sic factum est, rationem quærit: paruum nasum habet, qui nec de factis suis, nec de alienis discernere curat: tortum habet, qui defectum suũ non requirens, & aliena dijudicans sibimet non præcauet ab immundis. Sicut dicitur Cant. 7. Nasus tuus sicut turris Libani, quæ respicit contra Damascum, quia discretio mentis debet esse sicut munitio in modum turris, contra delectationem immundæ cogitationis. Psal. 33. Psal. 11. I

Est ẽt infirmitas oris, q̃ respicit defectũ linguę, & locutionis. Sepulchrum patẽs est guttur eorum Disperdat dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Sicut cum sepulchrum aperitur nihil exit inde, nisi fętor: sic tales nihil loquuntur, nisi detractiones, immundicias, curiositates, vanitates.

Est etiam infirmitas manuum, quæ est in operatione, & hæc est duplex ariditas, & lepra: ariditas est ociositas, quæ priuat motum, & inducit pigritiam. Matth. 12. Extende manum: infirmitas lepræ est infirmitas praui exempli: nam sicut lepra inficit, sic malum exemplum: hac percussus fuit Ozias. 2 Paralip. 26. Et Moy. Exod. 4.

Est ẽt infirmitas ventris, quæ est duplex, scilicet torsiones, & fluxus per ventrem, in quo cibaria reponuntur, designatur memoria in qua recipiuntur cogitationes, quibus debet refici anima: tunc autem surgunt torsiones, quando homo recordatur se dimisisse diuitias, honores, & huiusmodi: tunc enim torquetur. Esa. 13. Torsiones, &cætera. Tunc fluxum patitur: cum recordatur se fecisse aliquam immunditiam, & ibi delectatur. Propter ista duo dicitur Hiere. 4. Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo. Hæc duo debent amaricare ventrem. Apoc. 10. Accipe librum, & faciet amaricare ventrem. Apoc. 10. Vnde debet purgare vẽtrem per confessionem. 1. Regum 24. Ingressus est Saul. &c. K

Est ẽt infirmitas lumborũ: & ista est in delectatione. Iob 16. Circundedit me lanceis, &cæt. Lanceæ sunt cõcupiscentię, quibus Diabolus percutit per quinque sensus, quod fit cum apprehenditur quod non decet. Hiere. 9. Intrauit mors per fenestras vestras. Vulneratur homo in cogitatione, circumuulneratur in delectatione, intus operatione. L

Est ẽt infirmitas in humeris, & hoc est in volũtate: nam sicut manus dependent ex humeris, sic opera a voluntate. Hi sunt sic incuruati ad temporalia, quod ferè nihil habent de spiritualibus in voluntate. Figurati sunt per illam mulierem curuam, Lucæ 13. Quæ habebat spiritum infirmitatis.

Est etiam infirmitas natium, & hæc est detestatio vitiorum: sicut enim pars illa est corpori necessaria, licet sit turpis, quia per illam purgatur venter, quod nisi fieret, corrumperetur homo: sic in anima spiritualiter est quædam pars inferior, per quam purgatur per contritionem, & confessionem: sed tunc patitur homo infirmitatem in parte illa, quando non cõteritur, nec confitetur. Deutero. 28. Percutiat te Deus, &c. Cõfessio.

Est ẽt infirmitas in genub. scilicet in concupiscibili infirmatur, qui de his, quæ videt: concupiscẽdo tentatur, ut curiosi: & bene per genua desideria designantur, quia sicut per genua inflectitur corpus ad gradiendum, sic anima per desideria ad gressum. Esa. 35. Genua Psal. 108. Genua mea infirmata sunt. M

Est etiam infirmitas pedum, & ista est in affectione: affectus animę sunt duo, timor, & amor, isti pedes tunc infirmantur, quando animæ timore, vel amore discedunt a veritate. 2. Regum 9. de claudicatione Myphiboseth.

De Imagine.

DE imagine. Quære. 156. In tabula de homine, & illud Can. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, ideſt creatura rationalis pulcherrima creaturarum, quia Dei imagine insigmta. Can. 1. ©

A

De lachrymis.

ESai. 15. dicitur de Ezechia. Audiui orationem tuam. 2. vidi lachrymas tuas, & patet ibi, quomodo fuit sententia domini mitigata.

Ioh. 5. In piscina. Cuius aquam Angelus mouebat, id est Christus, significatur piscina lachrymarum, cuius ablutio mundat ab omni infirmitate. Dat multitudinem aquarum in cœlo, & eleuabit nebulas ab extremis terræ, fulgura in pluuiam facit, & producit ventum de thesauris suis, multitudo aquarum in cœlo, affluentia lachrymarum in cœlesti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ est anima eleuata in Deum oblita omni terrenitate fulgura in pluuiam facit: quia ex timore diuini iudicij fluunt lachrymæ Fulgur penetrat, pluuia distillat: quia tales penetrant secreta diuinæ sapientię effundit alijs pluuiam doctrinæ.

Hier. 10.

Sicut imber profluit ex distillatione caloris, sic lachrymæ resoluuntur, & cor de deuoto, ad feruorem prædicationis, & tactum diuini amoris. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ. Eccl. 39. Spiritu sapientiæ replebit illum, & ipse tamquam imber

B

Psal. 147. mittet eloquia sapientiæ suæ, nota quod axa id est descendente super omnia, petit a Patre suo Christo asinam idest existens in carne pigra, & arida irriguum superius, & irriguum inferius: quia tam pro peccatis, quæ hic inferius commisimus, quod pro cœlestibus gaudijs, quæ speramus & differuntur, flere debemus.

Diluuium, quo purgatus est mundus significat abundantiam lachrymarum, quarum innundantia dat fluere à superiori, & inferiori: Quia propter bona cœlestia, quæ amisimus, propter mala, quæ commisimus & pœnas æternas, quas incurrimus, flere debemus; vbi submerguntur, & aues idest motus superbæ bestiæ auaritię, reptilia immunditiæ, homines malitiæ. Gen. 2. Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiē terrę: quia dum de anima nostra arida: Quia anima mea sicut terra sine aqua tibi, ex consideratione peccatorum fluit abundantia lachrimarum dum recogitamus peccata nostra, & annos pditos idest in amaritudine animæ nostrę, tūc ex tali inundantia anima efficitur fertilis, vt fructus afferat meritorum sicut hortus aridus, dū adaquatur. Esa. 55. Quomodo descendit imber, & nix de cœlo, & illuc vltra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti: sic erit verbum quod egredietur, de ore meo, verbum quod egreditur de ore domini, est verbum dilectionis internæ, quod imprimitur menti. Quod non reuertitur vacuum, quia infundit amoris affectum, quod ad similitudinem imbris fuit, & sicut nix de cœlo descendit, quia animam imbre lachrymarum irrigat, & puritate dealbatur, & ab omni æstu illicito refigerat. Nix est candida, & frigida, & inebriat terram, quia modica stilla de peligo æternę beatitudinis, nobis instillatur, & tamen mēs in fide perfusa inebriatur, eo quod omnis delectatio humana per huius suauitatem superatur, ita quod in excessum rapitur, de qua ebrietate scriptum est, visitasti terram, & inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam, scilicet virtutibus, & donis cœlestibus, & benedicit terram non aerem. Mens enim quæ per vana desideria fluctuat, quam adhuc sæcularium curarum procella exagitat, ad illum internæ delectationis gustum, & gaudium non admittitur, nec torrente voluptatis potatur, quanto minus inebriatur. In libro Iudicum 1. legitur quod Axa filia Caleph, sedens super asinam suspirauit, cui dixit pater: Quid habes. Cui illa, da mihi benedictionem. Terram australem, & arentem dedisti mihi, iunge & irriguam: Deditque ei pater irriguum superius, irriguum inferius.

D

Iudicū. 1.

Axa super asinam sedit, cum illicitis motibus carnis, & mentis anima præsidet, quæ suspirans, a patre irriguum petit, quia a Christo patre nostro cum magno suspirio quærenda est pluuia lachrymarum. Sunt namque nonnulli; qui iam pro dono receperunt liberè pro iustitia loqui, oppressos tueri, indigentibus possessa tribuere, ardorem fidei habere: sed adhuc gratiam lachrymarum non habent. Tales enim australem terram, & arentem habent, sed adhuc irrigua indigent: quia oportet licet in bonis operibus sint positi, vti timore supplicij, aut amore cœlestis regni, mala quę antea perpetrarunt, deplorent. Sicque duo sunt compunctionis genera: dedit enim pater ei irriguum superius, quod anima accipit cum se in lachrymis cœlestis regni desiderio affligit, dicens Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Irriguum inferius accipit; cum inferni supplicia, & peccata in hac vita commissa flendo pertimescit, & quidem prius inferius, ac post irriguum superius datur. Sed quia compunctio amoris dignitate præuenit, necesse fuit, vt prius irriguum superius, & post irriguum inferius cōmemorari debuisset. Gen. 37. Scidit vestimenta sua cum fletu. Ruben peccator, cisterna sine aqua eius conscientia sine gratia, de qua extractus est Ioseph, idest Christus saluator per peccatum plange ergo tu peccator, cum Ruben, quia Dei imaginem deturpasti, baptismalem innocentiam perdidisti, societatem supernorum ciuium amisisti viam veritatem, & vitam, quæ Christus est dereliquisti: Quid ergo miser peccator faciet, quo ibit sine via, nisi in præcipitium: sine veritate, nisi in errorem & dubium, sine vita, nisi ad mortis supplicium. Ergo miser peccator, reuertere ad puteum conscientiæ, si forte Ioseph saluatorem ibi valeas in-

E

F

G inuenire. Quod si non plangens, & rugens cum Ruben vestimenta turpitudinem velantia per apertam confessionem, & peccatorum denuda-
Iob. 11. tionem scinde cum fletu, & dic puer non conparet Iesus, & ego quo ibo. In susciatione Lazari lachrymatus est Iesus in signum, quod virtute lachrimarum per peccatum mortui susciantur.

Matt. 26. Luc. 7. Fleuit Petrus, & respexit Christus eum, fleuit Magdalena, & remissum est ei peccatū multum: sic filius prodigus, Dauid, Ezechias, Achab, publicanus, & inuenire veniam meruerunt.

Dixit angelus Thobię: Quando orabas cum lachrymis &c.

Dauid ascendebat per cliuum oliuarum flens nudis pedibus operto capite, & sic reconciliatus est Deo. 4. Reg. 5. Dixit Elisæus Naaman: Laua te in Iordane &c. Helysęus interpretatur saluator, iste est Christus, saluatorem expectamus dominum Iesum Christum. Naaman interpretatur pulcherrimus, & significat rationalem animam
H Dei imagine insignitam, cui dicitur. Can. 1. Si ignoras te o pulcherima mulierum, &c. Est autē leprosa, quia multiplici macula infecta. Iste diues ex diuinorum donorum infusione in baptismali regeneratione, sed leprosus ex actuali transgressione: cui ait Elisæus ideſt Christus: vade a confessionem, vel vade per passus affectionum, & bo-
Iordanis. norum operum: lauare septies, &c. Iordanis interpretatur riuus iudicij: quia ex timore diuini iudicij oritur in nobis riuus lachrymarum, in quo debet Naaman leprosus peccator infectus lauari non solum ingredi, quia magnum debet esse diluuium lachrymarum, vt tota terra animæ purgetur. Et sic debet non solum intingi, sed lauari immergi, & confricari, & septies ideſt, de omnibus peccatis, & omni tempore, & perfectè. Gen. 26. Apparuit dominus post fossionem puteorū. Puteorum fossio lachrymarum effusio, sed tres
I putei debent fodi: quia nunc pro culpa nunc pro miseria, nunc pro cœlesti patria flere debemus.

Luna existente plena augetur aqua, & medullæ. Luna anima. Sol Christus: a quo illuminatur. Eccl. 50. Quasi luna plena in diebus suis. Medulla fletus interior, aqua fletus exterior. Tunc est luna plena, cum solem respicit, quod fit cum homo non habet in oratione cordis tractum, sed intense, & directe Christi passionem, & eius beneficia recognoscit. Quære de lachrymis in tabula de deuotione, de oratione de contemplatione. 3. Regum. 19. Fugit Elysæus a facie Iezabel, cui attulit Angelus panem subcinericium, & vas aquæ &c. Progressus Elyæ significat impletionem consilio rum quod pertinet ad religiosos. Fuga a facie Iezabelis, quę interpretatur fluxus sterquilinij signi
Philip. 3. ficat contemptum mundi. Arbitratus sum vt sterc ora: aduentus in desertum religionis ingressum. Iuniperus arbor aculeata, est disciplina religionis, quæ tot habet aculeos pungentes, quot habet penalitates, austeritates, & correctiones: subter hanc obdormit Elyas, quia oportet animam consopiri in pœnalitatibus, vt nihil sentire videatur. Affert Angelus panem subcinericium, quia Christus magni consilij Angelus affert laboranti in religione, consolationem ex mortis recordatione, & hoc significat sacramentum cineris. Memento homo Mort.
quod cinis es, & in cinerem reuerteris. Quomodo ergo contristabitur quis in desertione mundi, sæculi, parentum, amicorum, & huiusmodi si bene recogitet mortem incertam, & propinquam. 1. Thim. 6. Nihil intulimus in hunc mundum. Iob. 1. Nudus egressus sum de vtero. Quomodo etiam non consolabimur, quib. regnū cęleste promittitur. Matth. 5. Beati pauperes. Apoc. 2. & 3. Qui vicerit, &c. Additur pani aqua lachrymarū, quæ in modum potus defert cibum consolationis ad interiora virium animæ. Cibabat nos pane lachrymarum: bis autem manducauit ad ambulandum per dies, & noctes. Nox tempus ad Psal. 79.
uersitatis, dies tempus prosperitatis, ideo anima duplici consolatione roboratur, vt nec in prosperitate possit deficere, nec in aduersitate tristari; L
sic roboratus ambulat quadraginta diebus & noctibus vsque ad montem Dei Oreb. ideſt vsq; ad æternam refectionem, Oreb interpretatur mensa. Parasti in conspectu meo mensam.

Lachrimæ impetrant remissionem culpæ. Luc. 7. De Magdalena, & de Petro. Matth. 26. Egressus totas: salutem in tribulatione: exem- Psal. 22.
plū in Ezechia. 38. Conuertit faciem ad parietem. Sequitur Vidi lachrymas tuas. Triumphum de hoste Iudith 4. Indulgetiā ipsius fusis lachrymis fecunditatem in opere. 1. Regum. 1. Anna coram tabernaculo &c. Sic deberet facere anima, dum se considerat sterilem a bono opere: augmentum gratiæ. Gen. 29. Flebat Iacob. Oseę. 7. Inualuerunt ad Angelum. Exuberantiam in deuotione: M
Hinc suspirat Axa sedens in asino: anima in corpore misero: terram arentem dedisti mihi, da mihi, & irriguam. Item impetrat reuelationem diuinitatis, vnde Daniel qui fuit vir cōtēplatiuus dicit, flebam. Ioan. vir contemplatiuus Apoc. 5. Ego flebam nimis. Impetrat adoptionem gloriæ, pro qua flebant Apostoli Iob. 15. Matth. 5. Beati qui lugent. Nume. 20. percutiens petrā bis silice, egressæ sunt aquę largissimę: prima percussio pœnarum, quas incurimus, & gaudij quod perdidimus. Seu pœnæ, & culpę consideratio. Ex qua percussione lachrymæ oriūtur. Gen. 9. Cunque obduxero nubibus cœlum apparebit arcus meus in nubibus. Est autem arcus ex reflexione radiorū solariū nubē vmbrosā, aquosā, cōcauā, subintrātiū: cū ergo hō in peccatis cōceptus filius iræ natus. Informis natura deformis culpa, recogitat, q̄ frequēter, quā impudēter quam

irre-

A Cõsideratio. Gratia. Nubes. Virtutes. Cor. Nu. 20. b. Timor. B

irreuerenter, quã impẽnitẽter offendit suum creatorem, & redemptorem ex amaritudine vitiorum oritur in cœlo mentis vapor suspiriorum, quod fit radio diuinæ gratiæ penetrante intimum conscientiæ, demonstrare fœditatem culpæ, quantitatem offensæ, breuitatem vitæ: talis autem vapor: condensatur virtute diuina nubem vmbrosam confusione, & confessione, concauam humilitatione, aquosam contritione, & lachrymarum effusionem. Tunc subintrante radio diuinæ gratiæ, apparet in æthetere conscientiæ, arcus conuersationis honestæ: colore quadruplici insignitus, rubeo de cœlo per charitatem, iacintino ex aere per puritatem, & castitatem, ceruleo ex aqua per pietatem, & deuotionem, graminco ex terra per humilitatẽ. Augustinus in suis meditationibus: Da mihi domine hunc panem lachymarum, quem esurio super omnem copiã diuitiarũ. Num. 20. Percutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimè; silex, & petra, cor in peccato induratum, virga timor, bis petra virga percutitur, quando cor peccatoris induratum duplici timore scilicet damni, & supplicij concutitur, & tunc ægrediuntur aquæ lachrymarum largè inundantes, culpam largiores remittentes, concupiscentiam, & pronitatem malam largissimè, placantes offensam, & impetrantes veniam. Bernardus, O humilis lachryma, tuum est regnum, tua est potentia, tu sola vincis inuincibilem, & feueriſſimum iudicem conuertis immansuetissimum patrem.

De luxuria.

De luxuria vide 58 68. de Gula castitate. 2. Re. 13. Tho. 2. b. Gen. 19 e C

LVxuriosi figurantur per Samsonem, qui cor suum Dalidæ aperuit, crines virtutum, & fortitudinem, & visum amisit. Quære. 12. 2. b. 49. 2. b. luxuriosi significantur per Absalon suspensum in quercu, quę portat cibũ porcorum quære 38. b. 59. b.

Figurantur per asinos, & per Thobiam excæcatum calidis stercoribus hirundinum quære. 57. b.

Qui vult fugere luxuriã debet fugere a mulieribus, & consorcio earum. Sicut fecit Ioseph. Quære 49. b. Item figurantur per Sodomitas qui consumpti sunt igne, & sulphure, & pœna, scilicet peccato proportionata. Quia in illo peccato est ardor, & fætor. Quære 50. b.

De ira Dei contra tales in 2. Machabeorum. Et ibidem de periculo familiaritatis mulierum in Esdra.

Quod luxuria est plaga, vnde fluit sanies. 98. b.

Diabolus habet potestatem super immundos Quęre 69. 2.

De luxuriosis dicitur Genes. 49. Effusus es sicut aqua, non creſcas, quia ascendisti cubile patris tui. Luc. 14. Vxorem duxi. de illo & similibus dicitur, quod non gustabunt cœnam Christi. Quia dicitur Apoc. quod foris canes impudici, nihil enim inquinatum intrabit in illam: quia luxuriosi designantur per illos porcos immundos, in quos Dæmones intrauerunt, & præcipitati sunt porci in mare, sic illi in infernum.

Inueni mulierem amariorem morte, quæ laqueus est, &c. Quia mors aufert animam, & vitam breuem, mulier aufert Deum, & vitam æternam. Genes. 29. Eos qui foris erant percusserunt cęcitate, quia omnes immundi sunt spiritualiter excæcati. Iob. 8. Moyses mandauit huiusmodi lapidare. Ecc. 7. d. L H

Mulier est fera pessima, quæ tunicam tingit sanguine, & deuorat Ioseph, scilicet iuuenem, & maximè religiosum. Luxuriosi sunt manifestè increpandi: vnde Ioan. increpabat Herodem dicens: Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Mar. 6. c.

Nota de pœna talibus debita, quia Sichem, & populus suus perijt, quia violauerant Dinam.

Neruus fœmoris Iacob emarcuit ad tactum Angeli: quia donum diuinæ gratiæ est, quod ardor libidinis extinguatur. Esai. 1. Incensum abominatio est mihi, quia sacrificium, & oblatio immundorum maximè clericorum abominatio est Deo: vnde de talibus intelligitur, quod sequitur: Solennitates vestras odiuit anima mea, &c.

Si luxuriosi videantur aliqua bona facere: illa tamẽ sunt sicut fructus, qui foris vĩ bonus, & intus est putridus: Quia castitas nulla est sine bono opere, nec aliquod opus bonum est sine castitate. Venit locusta & brucus & comedit omnem fructum terræ eorum. Locusta salit, brucus totus est in vẽtre. Et significat carnales, & immundos, qui non faciunt fructus humanos, sed fructus porcorum scilicet glandes, qui est cibus porcorum. Greg. homel. 13. Psal. 104. M

Filius prodigus consumpsit omnem suam substãtiam viuendo luxuriosè Sic luxuriosi omnia bona sua expendunt: quia corpus, animam, opes, oculos, famam, perdunt, patriam suam, scilicet cœlestem fugiunt & Dæmones, qui designantur per porcos pascunt: vel porcos id est carnem suã porcinam immundam, & luxuriosam in fœditatibus nutriunt. Marc. 5. Cum tetigisset mulier Iesum cõfestim siccatus est fons sanguinis eius, & sensit corpore, quia sanata est. Quia aĩa mollis, & effœminata, quę non cessat fluere sanguinem peccati per immundiciæ delectationem tangit Iesum memorando Christum cruxifixum, & sentiendo in seipsum acerbitatem passionis per experimentum, iuxta illud: Hoc sentite in vobis, Luc. 15. c. Considerat. Passio.

G quod,& in Christo Iesu. Et ex tali tactu subtrahit sibi voluptatem illicitam, & sic curatur eius peccatum, & sanguis sanguinem tangit, dum sanguis Christi sanguinem nostrum sistere facit.

Dormientes, & consopiti sunt, qui vacant
Thob. 8. dulcedini carnis, quasi delectationi somni breuis. Isti dormiunt cum Thobia in lecto voluptatis,& calidis stercoribus irundinum, ardentibus cogi-
Iob. 1. b. tationibus carnalium voluptatum excæcantur,
Iud. 16 c. Isti dormiunt cum Iona in sentina, Cum Sam-
2. Re. 4 b. sone in gremio Dalidę. Cum Gebozet in meridie
Iob. 40. b. quando percutitur in inguine, immo cũ Beemot
Prou. 23. d. in locis humentibus. Isti non sentiunt passionem Christi per deuotionem Prouer. 23. Eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo, & dices: Verberauerunt me, & non dolui, traxerunt me, & ego non sensi: quia carnalis anima consopita in carnis dulcedine, non
H sentit passionem Christi in deuotione, licet eam arguant prædicatores, licet trahant ad bonum conscientiæ, arguentis remorsiones, sed semper recedit in pristinas hebetudines quasi sensibilis facta: quia vino fornicationis inebriata. Gen. 19. Dederunt filiæ Loth patri vinum bibere, & nihil quidem tunc sensit, quando concubuit, vel quãdo surrexit. Solent remedium quærere, qui fuerunt læsi ab igne, accedendo ad ignem, vt quem grauior intulerat, grauior temperet ignis ardorem: quia remedium singulare est tentationes carnis ignire, & exercere cor suum in meditationibus, & affectionibus castitatis, passionis Christi. Luxuriosi sunt sicut canes venatici circumeuntes ecclesias: discurrentes per carerias. vt possint satiari aspectu mulierum, non attendentes, quod dicitur Hiere. 9. cap. Intrauit mors per fenestras nostras. Ecclesia. 7. Inueni mulierem amariorem
I morte, quæ laqueus venatorum est; sagena cor eius, vincula sunt manus illius. Sed vtinam tantũ in minoribus, & nõ vsque ad maiores hæc macula extenderetur qui contrectatis carnibus meretricis, prodolor manibus nefarijs, & pollutis do
Ier. 23. c. mini sacramenta contingunt. Propheta & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum
Matth. 8. eorum, ait dominus. Matthei octauo. Grex porcorum impetu magno mortuus est in aquis, pastores autem fugerunnt; Porci suffocantur in
Psal. 48. aquis, quando commutata Dei similitudine in similitudinem pecoris, carnales volutantur in delitijs. Vnde Pythagoras philosophus cuidam dicenti se libentius conuersari cum mulieribus quã cum philpsophis, ait Et sues libentius in cœno, quam in aqua limpida.

Si luxuriosi experientur dulcedinem castitatis, eis displiceret omnis fætor carnalitatis, sicut si aliquis vellet dulcedinem mellis indicare ei, qui nũquam mel gustasset, nunquam dulcedinem illã auribus perciperet, quam gustu non sensisset, K
sed qui gustauit, ille sentit, & admiratur in se ipso dulcedinem, quia quanto fuerit quis purior, & mundior carne, tanto limpidius, & delectabilius videt in suo corde. Genesis 39. cap. Ioseph relicto pallio in manu mulieris fugit, &c. Quia nisi Ioseph fugisset, continentiam diutius custoditam forsitan perdidisset. Et est notabile quod primo dicitur, quod iniecit domina oculos in Ioseph, deinde dicit dormi mecum. Tertio apprę- Sensus. Gradus, peccati.
hendit lasciua vestimentũ eius: quia primo petulans est libido, deinde procax, postmodum importuna aspectibus, & tactibus impudicis, quasi telis vulnerans longe positos, cui opponitur oculorum pudicitia: Verbis lenocinij quasi hastam vibrat, cui opponitur cordis mundicia, venenata enim colloquia non recipit puritas cordis; tactu illicito quasi gladio cominus extracto interficit nisi relictat, carnis continentia. Sed cur fugitti
Ioseph, qui erat vir sanctus, & non potius familiaritatem cum domina contraxisti, saltem vt posses eam corrigere, & a malo proposito reuocare? L
Respondet Ioseph: De carbonibus scintillæ desiliunt, de ferro rubigo nutritur, morbos aspides sibilant, de vestimentis procedit tinea, & a mulie
re iniquitas viri. Difficille quis venenum bibet, & Ecc. 42. c.
viuet. Verendum est dormienti in ripa, ne cadat. Nunquam securus thesaurus cum larrone tenetur inclusus, nec intra vnam caueam habitans cum lupo tutus est agnus. Impossibile est flammis circundari, nec ardere: Leones domuit hæc infirmitas delicata: stultius est, cui non incutitur timor alio perempto. Nemo ergo sibi proponat, & dicat: Habere volo, quod vincam, quod est dicere volo viuere sub ruina, volo arctari ad laborem, & periculum, qui possum delicatus triumphare. Habes carnem tuam, quam superes: nemo super vnam febrem cupit habere peiorem, ne incipiat hemitrit eo insanabili laborare. Ideo sanctus
M Ioseph respuit actum adulterę, rupit vestimentum, ne serperet contagium, & ne quod diutius conseruauerat, perderet ad momentum.

Quia propinqua sunt venter, & genitalia: ideo Gula.
qui epulis vacant, continuantes prandio cęnam, qui ventris distentione rumpuntur, quorum corpora vino innundata velut cuiusdam naufragij fluctibus animam obruunt. Vbi nec oculus, nec lingua, nec pes proprijs possunt officijs deseruire. Vino ligati grauius quam cathenis, pleni infirmitatibus varijs vitam semper ducunt cum medicamentis, & medicis sensus habentes graues, & obtusos, & quodammodo iam sepultos, medij vt ita dixerim, inter brutum, & hominem: immo brutatio res brutis contra naturam suam, luti voluntabro, & stercore inuoluti. 2. Regum 4. Hisbo 1. Re. 4. b.
seth

A fet iacens in lecto immunditię dormiebat in meridie carnalis concupiſcentiæ, percuſſus in inguine, vbi abundat calor immunditię. Iob. 21. Dulcis fuit glareis Cocyti, & poſt ſe omnem hominem trahit. Cocytus eſt fluuius infernalis. Glareæ ſunt lapilli, quos trahit iſte fluuius, & ſignificat illos, quibus non ſunt dulcia promiſſa cæleſtia, de quibus. Pſal. 106. Omnem eſcam abominata eſt anima eorum, & appropinquauerunt vſque ad portas mortis. Sed ſunt illis dulcia carnalia, & fęda deſideria, mulierum colloquia, & conſortia, quos Diabolus ſecum trahit ſicut fluuius lapillos. Poſt ſe autem iſte dulcis, & infernalis fluuius trahit omnem hominem ideſt homines de omni ſtatu, vel omnes homines, hoc eſt eos, qui carnali tentationi conſentiunt. Peccatum immunditiæ cauſa eſt omnium malorum, nam ex hoc ſurgunt iurgia, vulnera, mortes, vt patet de Ioan. de collato, quia arguebat Herodem de inceſtu.

B Gratus peccati. Caſtitas. Qui vult pugnam luxurię vitare primo oportet ne carnali impugnatione vigilans elidatur: ſecundo ne mens voluptuoſis cogitationibus immoretur: tertio ne ad concupiſcientiam, vel leuiter ex aſpectu fęmineo moueatur: quarto ne vigilans, vel ſimplicem perferat carnis motum: quinto, vt nihil amplius de muliebri recordatione concipiat, quaſi operationem laterum, vel cuiuſlibet alterius officinę mente tractaret: ſexto ne illecebroſis fantaſmatibus mulierum, vel dormiens illudatur: licet enim hanc ludificationem non credam eſſe peccatum: tamen certum indicium eſt concupiſcentiæ interius latitantis. Sed vtrum hoc impoſſibile ſit in vita iſta, nullus diffinire poterit, niſi qui per longam experientiam, & cordis puritatem peruenerit ad confinia carnis, & ſpiritus, vt ſciat quid humanę conditioni neceſſarium ſit attribuunt, quid ex conſuetudine vitioſa. Ad vincēdam carnis tentationem multum prodeſt occupare mentem fortiter circa alia, exemplum de monacho, qui grauem carnis tentationem patiens reuelauit hoc abbati ſuo, qui cū vidiſſet iuuenē tentari, nec tentationem poſſe uincere ordinauit, quod fratres eum quotidie in capitulo de ſuis defectibus accuſarent, ſicque iuuenis audiens contra ſe clamorem quotidianum fratrum cępit dolere, & triſtari. Quadā die dum abbas uideret, eum quaſi triſtem ambulare dixit ei, ſi adhuc ſicut prius a carne tentabatur, cui dixit inuenis, viuere non licet & fornicari libet. Quære de iſta materia in tabula de caſtitate, & virginitate, de cuſtodia ſenſuum, de cogitationibus, de concupiſcentia, & uoluptate. Greg. Nihil tam vtile ad frangenda carnis deſideria, quantum conſiderare qualis erit ipſa mortua.

C Eſt quidam fons in Thyo inſula de cuius aqua bibentes fiunt hebetes. Hæc eſt aqua carnalium voluptatum, de qua bibentes fiunt hebetes ad intelligentiam præſentium, & futurorum periculorum. Hæ ſunt aquæ profundæ, quæ non permittunt eos, qui vacant carni, & immundicijs pericula latentia, & fæces amaras, quæ latent in fundo videre Aqua profunda meretrix ideſt voluptas carnalis. Apoc. 17. Oſtendam tibi damnationem meretricis magnæ ideſt carnalis concupiſcentiæ, quæ ſedet ſuper aquas multas, ideſt, ſuper fluxum carnalium deſideriorum. Sunt etiam iſtæ aquæ tempeſtuoſæ, & fluctuoſæ, ita quod inter eius vndas naues ſubmergunt, & frangūtur etiam fortes naues. Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. Sunt etiam iſtæ aquæ tenebroſæ. Tenebroſa aqua in nubibus aeris ideſt, carnalis concupiſcētia in voluptatibus, & delitijs.

D Prou. 23. Pſal. 68. Pſal. 17.

Virginitas ſignificatur per virgam moyſis quæ deuorauit dracones Magorum. Quia maximē diſplicent Deo homines immundi, & carnales, qui ad ſimilitudinem draconum latitantium in cauernis latitant in proſtibulis, & tabernis. Et ſicut draco flatu ſuo volando aerē inficit, ſic ipſi alios puros ſocios. Luc. 14. Vxorem duxi, &c. Quia ligatus cum carnali concupiſcentia non intrabit illam curiam. De qua dicitur: Foris canes, & impudici, &c.

E

Sunt quattuor genera latronum habentia ſpeluncam ſuam in domo Dei, quæ ſignificantur per quattuor genera latronum, quos immiſit dominus contra Iudam ſcilicet latrunculos Syriæ, latrunculos Caldæorum, latrunculos Moab, latrunculos filiorum Amon, De quibus 4. Reg. 24. Quorum aſtutijs miſer homo, qui forte aſcenderat in Ieruſalem, vt oraret cum deſcenderet de Ieruſalem in Ierico incidit in latrones. Primi ſunt latrones Syriæ motus ſcilicet ſuperbiæ: Syria enim ſublimis interpretatur ſuperbiam deſignans, qui ſemper alta appetit, & omne ſublime videt, vt ad illud feſtinet: exemplum de Lucifero. Iſte latro cum habet ſpeluncam ſuam in domo domini, & ſpoliat eam obſecratione procedente ex humilitate, abominatio eſt enim ſuperbo humilitas. Eccleſiaſt. 13. Superbia enim vult peccata ſua occultari, & humilitas confiteri, & Deum obſecrare, exemplum de Phariſæo, & publicano. Abdiae: Si fures introiſſent ad te, ſi latrones per noctem, quomodo conticuiſſes? quaſi dicat. O peccatrix anima ſilere non debes: immo clamare in confeſſione, cum ſis ſpoliata bonis ſpiritualibus, ſicut clamat ille, qui per fures ſploliatus eſt bonis temporalibus.

Apoc. 22. Luc. 10. Superbia. Eſa. 14. Abdi. 8.

Secundi ſunt latrones Moab, quæ interpretantur ex patre motus carnales ſignificant, quos in carne traduximus per proprios parentes, ſicut morbus lepræ ſæpè a parente traducitur in prolem. Iſte latro quando habet ſpeluncam in domo domini, ſpoliat eam affectu mūdo, qui procedit ex sāctitate caſtitatis. Oſeæ. 6. Ga-

A Laad ciuitas operantium idolum ſupplantata ſanguine,& quaſi fomes virorum latronum. Galaad aceruus teſtimonij eſt carnalis anima, quæ ſibi ſufficit in teſtimonium ſuæ damnationis, quæ eſt ciuitas operantium idolum, quando format, & retractat in ſe imagines carnalium delectationũ, & ſanguine ſupplantatur, quia in tali formatione ſæpe mortaliter vulneratur,& quaſi fauces virorũ latronum, ut in faucibus auiditas delectationis illicitæ in latronibus notetur atrocitas tentationis noxiæ.

Tertij ſunt latrones Caldæorum, quæ feroces interpretatur, & ſignificant motus auaritiæ, qui dum faciunt ſpeluncam ſuam in domo Domini, ſpoliant eam ſupplicatione, quæ prouenit ex pietate. Hier.7. Ecce vos confiditis vobis in verbis mendacij, qui non proderunt uobis, furari, occidere, adulterari, iurare mendaciter, libare Baalim, & ire poſt deos alienos. Sequitur: Nunquid ergo ſpelunca latronum domus iſta? Furari di-
B cuntur, qui malè meriti beneficia eccleſiaſtica rapiunt, occidere qui famam uirorum ſpiritualium detrahendo auferunt, adulterari, qui quod docẽt uerbis, deſtruunt factis, iurare mendaciter, qui fidem, quã ore confitentur, exemplis non aſtruũt: libant Baalim qui cauſa emolumenti temporalis venerantur,& colunt prælatos, uel alios indignos; quæ omnia ex auaritia proueniunt, propter quam anima appellatur ſpelunca latronum, vos ait prælatis,& auaris, feciſtis domum meam, quæ eſt do-
Luc. 19. mus orationis, ſpeluncam latronum, & indignè aſcendentes ad eccleſiaſticas dignitates, vocat fures,& latrones.

Quarti ſunt latrones filiorum Amon, qui interpretatur populus dolens, uel murmurans, per quos ſignificantur motus accidiæ, qui faciunt animam dolere,& murmurare de bono, unde accidioſus ſæpe ſimulat dolorem cum debet aggredi aliquid arduum. Iſti latrones faciunt ſpeluncam ſuam in domo Dei, & ſpoliant eam gratia-
C rum actione; non promittentes in laudem Dei aſſurgere. 2. Reg. 4. Duo principes latronum ingreſſi ſunt feruenti die domum Ieboſet, qui dormiebat in ſtratu ſuo meridie, & interfecerunt eum. Leuit. 13. Lex leproſi erat, quòd contaminatum ſe clamabat, in quo ſignificatur lepra luxurię, per quam maximè contaminatur anima,& corpus inficitur. Hiere. 3. Si dimiſerit uir uxorem ſuam, & recedens ab eo duxerit virum alienum,&c. Nunquid non contaminata,& polluta erit mulier illa? Contaminatum ergo clamat, qui publicè per luxuriam peccat. Et hoc eſt lepra Ioab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus tenens fuſum,& cadens gladio,& indigens pane. Ioab interpretatur quia formoſior notorius aliorum patet, & per ſui imitationem fluxum ſeminis ſuſtinet per continuam paſſionem. Hoc enim peccatum vix in aliqua ætate dimittit hominem, quia intus habet radicem, leproſus eſt infectus medullitus per mentis corruptionem vniuerſalem, quia ibi totus homo efficitur caro; tenens fuſum dicitur propter uolubilem, & momentaneam, quæ in hoc peccato eſt delectationem: aut tenens fuſum propter efficatioris æſtimationis confuſionem; magna enim confuſio eſt virum nere, & vacare colo, & magna ſpiritus Eccleſia.
eneruatio vacare tam vili peccato. Cadens gladio propter iugem conſcientiæ punctionem: hoc enim proprium habet carnis peccatum conſcientiæ ſtimulantis aculeum, & pœnitudinem mentis: quia lex naturalis arguit hominem: Et indigens pane, quia talis indignum ſe reddit omni ſpirituali conſolutione. Et quia ad litteram tales ad paupertatem, & miſeriam finaliter deducuntur. Hæc omnia in domo Ioab non deficiunt, quia carnales & uiles homines hæc in ſua
L conſcientia experiuntur, & ſentiunt. Gen. 39. Mulier moleſta erat adoleſcenti, & ille recuſabat ſtuprum. Sequitur, quòd relicto in manu dominę pallio fugit, & egreſſus eſt foras. Notabile eſt quòd præmittitur, poſt multos dies iniecit domina oculos in Ioſeph,& ait: Dormi mecum: quia poſt multos triumphos, & multas virtutum glorificationes concupiſcentia, poſtquam ad tps ſiluit, veteris dominij recordata rediuiua conſurgit. Sed Ioſeph reliquit in manu mulieris palliũ, & egreditur foras, quando virilis animus nõ præbet carnali concupiſcentiæ conſenſum, ſed fugit
Ranæ. omnes oportunitates,& occaſiones illicitas. Exo. 8. Ebulliet fluuius ranas, quæ aſcendent, & ingredientur domum tuam, &c. Iſte ranæ ſignificant luxurioſos qui aſcendunt vt rana contra fortitudinem, nihil enim virilitatis, ſed totum molle, & fœmineum, & immundum eſt in eis gaudent in fœtore quaſi ranæ coxãtes in palude. Gen. 27. Vocans Rebecca filium ſuum Iacob dixit ad cũ: Eſau frater tuus minatur, vt occidat te. Nunc er-
M go conſurgens fuge ad Laban fratrem meum in Aram habitabiſq; ibi cum eo dies paucos, donec requieſcat ira fratris tui: Hæc eſt gratia diuina, quæ appetitum humanum ad ſe trahit, & contra carnalem affectũ, qui ſemper eſt ex parte carnis, & ſemper minatur ipſum munit ſuadens, ut conſurgens a carnis illecebris, & infimis deſiderijs ſæcularia fugiat, & ad mentis candorem tendat. Laban enim candidus dicitur Aram nõ iraſcens, vel electus interpretatur. Forte in hoc innuitur, q; fieri non poſſes electus niſi carnalibus illecebris ſemper inueniaris iratus. ¶ Vnde de iſta eadem cura dicitur ibidem: vocauit Iſaac Iacob,& Gen. 28.
benedixit præcepitq; ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Canaam, ſed vade, & proficiſcere in Meſopotamiam ad domum Batuel fratrem matris tuæ, & accipe ibi vxorem de filiabus Laban auunculi tui: hæc vocatio eſt interior inſpiratio, hæc benedictio eſt uirtutum multiplica-

tio.

A tio. Dicit ergo Isaac .i. diuina gratia, uel ipse Christus. Iacob viro fideli, uel religioso: Noli
Canaan. accipere, &c. Canaan negotiator interpretatur, Laban candidus, Mesopotamia eleuata vocatio, Siria sublimis, Batuel virgo Dei. vnde sensus est: Noli adhærere illecebris voluptatum carnalium, quæ sunt de genere Canaan, scilicet negotiatorū. Eorum scilicet qui fidem, & opera vendunt pro vili concupiscentia explenda, & secundum veritatem non expletur, quia magis exercentes magis ad libidinem prouocantur: sed assimileris mentibus illis, quæ in rore puritatis filiæ sunt æterni candoris: sed vade in Mesopotamiam, &c. idest Eleuatam vocationem, quæ est abrenunciatio carnalitatis, aggredere vt sublimis per meritum, &
Apoc. 21. in sublimibus per præmium valeas eminere. In illis sublimibus est domus Batuel virginis Dei ecclesiæ triumphantis, maculam non habentis: frater tamen est matris nostræ iste Batuel, quia populus ille cœlestis germana affinitate coniungitur matri nostræ, quæ adhuc est in terris. Lu-
B xuria est infirmitas sicut spasmus, quæ est curuitas corporis Lucæ 13. Mulier habebat spiritum infirmitatis decem & octo annis, & erat inclinata, nec poterat sursum respicere. Nihil enim ita incuruat animam, sicut peccatum luxuriæ, q̄ facit eam reiecta rectitudine sua esse sicut equum, & mulum, quibus non est intellectus. Apoc. 2. Balaam docebat Balaac mittere scandalum cor̄ filijs Israel, scilicet edere, & fornicari. Balaac elidens, Balaam populus vanus. Hi sunt doctores uani, qui docent carnem quæ spiritum elidit, ut se exerceat in gula, & luxuria propter quod Apostolus 1. Thi. 2. Docere mulieres in ecclesia non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio. Mulieres, homines muliebres carnales, & molles, qui allegant carnis fragilitatem non
C spiritus virtutem: vnde Deute. 20. Interficies in ore gladij Ethęum, Amorręum, Cananęum, &c. ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas operati sunt in dijs suis, & peccetis in
Voluptas. dominum Deum vestrum. Gen. 14. Vallis siluc-
Mundus. stris habebat multos puteos bituminis, quia caro nostra multis abundat carnalibus desiderijs, & tamen vallis, quoniam eis impleri non potest. Non enim satiatur oculus uisu, nec auris auditu, sed si meatus corporalium voluptatum obstruamus, si terram in vallem, proijciamus valle implebimus: hoc fit abijciendo voluptatem, & considerando mortis necessitatem, & propinquitatem: quia cito resoluemur in terram, & vermem. Hęc enim duo implent omnem concupiscentiam: quia facile cōtemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum.
Esai. 7. Esai. 7. Sibilabit dominus muscæ, quæ est in extremo fluminum Aegypti, & apis, quę est in terra Assur, & veniēt, & requiescent omnes in torrentibus vallium, musca immunda peccatrix anima, quæ est in extremo fluminis Aegypti, quæ est in carnis concupiscentia, & luxuria. Habet enim septem ostia fluuius Aegypti, scilicet vitia, quæ oriuntur de superbia, quæ fuit initium omnis peccati, quorum extremum est luxuria, cui sibilat dominus, cum infunditur ei gratia: apis in terra Assur superbia in diuitijs: apis enim iracunda est, Assur diues interpretatur; conueniunt autem & simul requiescunt in torrentibus vallium, quādo carnis concupiscentia, & mentis superbia implentur suum considerando defectū, & sic valles exaltantur, quia qui se humiliat exaltabitur. Anima, cui dominatur concupiscentia, dicitur infidelis; quia prodicioſè nos subijt inimicis nostris. Eccl. 18. Post concupiscentias nō eas: Si enim præstes animæ tuę concupiscentias, faciet te in gaudium inimicis tuis. Istæ sunt nuptiæ inter Samsonem, & Dalidam. Iudith 16. Quæ cum dedit in manibus Philistinorū. Dalia situla, vel paupercula, sem per enim cōcupiscentia inhiat ad carnis voluptatem, nescienſ saturitatem, habens breuem pauperem, & fœtidam voluptatem. Carnalis concupi-
E scentia sterilis est, Iob 24. Pauit sterilem, quæ nō parit. Quære sup. 105. b. Deut. 32. Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. Delectatio carnalis est venenum aspidum, &c. Quære 105. Iudith 16. Cum dormiret in sinu meretricis rasis crinibus, perdidit virtutē corporis: excæcatus est oculis: fecerunt eum molere in exaggerationē opprobrij: quia cum spiritus a carne superatur, ad literam eneruatur virtus corporis, hebetatur intellectus mentis, efficitur homo vilis, contemptibilis, infamis. Dęmones dominantur immundis, & quomdo quiescunt, & habitant in eis. quære 35. Sicut vestimentum corroditur, & consumitur a tineis, sic mens nostra a tentatione carnis: huiusmodi autem motus carnis, pun-
F gunt ad instar vermis: qui motus egrediuntur de corrupta carne, sicut vermes de veste. Eccle. 42. c. De vestimentis procedit tinea, & a muliere iniquitas viri, hoc est a concupiscentia carnis prauitas spiritus effęminatur. Isti vermes corrodunt
Vermis. vestimenta, quia vulnerant quantum ad bona naturalia, & spoliant quātum ad bona gratuita. Iob 30. Nocte os meum perforatur doloribus, & qui me comedunt, nō dormiunt, in multitudine eorū consumitur vestimentum meum, & quasi capitio tunicę succinxerunt me. Certum elt secundum historiā quòd corpus eius scatebat uermibus quorū multitudine, & corrosione nō percipiebatur somnus. In quo significantur tentationes carnis,
Tentatio quę super nos irruunt, nos consumunt, & ne consentiamur impediunt: quia capicio tunicæ collum constringunt: vel ne clamemus ad Deum per orationem, vel ne proximo faciamus elemosynam, & consolationem. Generaliter omne peccatum mortale, specialiter peccatum luxuriæ aufert cor-
1. Cor. 6. poralem substantiam, spiritualem notitiam, præsentem gratiam, æternam glōriā. Primum patet,

pecca-

G peccatū enim mortale, & maxime luxuria debilitat naturam corpoream corrodit conſcientiam, aufert pecuniam,& inſert infamiam. Fugere ergo debemus omne peccatum, & maximè peccatum luxuriæ. Si conſideremus, quid afferat,quid inferat,quid auferat. Affert enim peccatum gra-
Ieco.5. tiam, & famam. Infert odium omnis creaturæ, quia offenſo creatore offenditur omnis creatura, diſpendium naturæ,dum corrumpit modum, ſpeciem, & ordinem: inſert ſupplicium gehennæ: peccans enim ſententialiter condemnatur. Sed quia miſericordia ſuperexaltat iudicium, ideirco executio ſuſpenditur,& tardatur; & tamen quia non cito contra malos profertur ſententia,idcirco abſque vllo timore filij huminum perpetrant mala. Prædicta patēt ſpecialiter in peccato gulę, & per peccata alia diſcurrendo. Peccatum enim gulæ multos interficit ex ſuperfluitate,& corpora putreſcnnt ex ſuperfluitate. Et de peccato luxurię patet, quia qui fornicatur in corpus ſuum peccat:
1.Cor 6. quia ad litteram corpus ſuum debilitat: corrodit
H etiam conſcientia: nemo enim reus ſe iudice abſoluitur, & panis delectationis tranſitoriæ intra
Hier.13. vterum in fel aſpidum vertitur, quando conſcientia amaricatur. Aufert pecuniam ſecundū illud. Reuelata ſunt verecundiora tua, pollutæ ſunt plantæ tuæ,i. greſſus tui ſunt polluti, & infames: magna enim infamia eſt cum homo liberatus, & libertus reducitur in ſeruitutem, quod fit per peccatum. Io.8. Qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. Quod auferat pecuniam famam,& ſubſtantiam,patet in filio prodigo. Secundo dico quòd aufert ſpiritualem notitiam Sap.1. In maleuolam animam non intrabit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis: aufert enim peccatum omnes ſenſus ſpirituales: ſicut lepra corrodit, &
1.Io.3. corrumpit omnia membra corporis: viſum excæcat,ne videat Deum. Omnis qui peccat non vi-
Eſai.6. det Deum,nec nouit eum. Auditum claudit,& indurat,ad obediendum: Excęca cor populi huI ius, & aures eius aggraua. Odoratum diſcretionis reddit fœtidum & corruptum: quia non ſentiunt fętores peccatorum ſuorum, ſed delectātur in eis,& volutantur ſicut porcus in luto: vnde Lazarus quatriduanus ſętebat. Tollit etiam guſtum,
Pſal.106. vt non poſſit delectari in eſca ſpiritualium gaudiorum. Omnem eſcam abominata eſt anima eorum, & appropinquauerunt vſque ad portas mortis. Corrumpit tactum,quia ita putrida ſunt, quod qnando tanguntur,& corripiuntur non ſentiunt Ioelis 1. Computruerunt iumenta in ſtercoIoel 1. re ſuo. Aufert præſentem gratiam. Iniquitates
Eſa.59. veſtræ diuiſerunt inter vos,& Deum, & peccata veſtra abſconderunt facię eius ne exaudiret. Hęc eſt facies gratię, quam dominus abſcondit a peccatore: vnde petit Propheta? Ne auertas facie tuā
Pſal.26. a me. Cain poſt peccatum eiectus eſt a facie dñi.
Gen.4. Amota autē gratia ab anima ipſa efficitur inflata per ſuperbiam,toxicata, & liuida per inuidiā turbulenta per iracundiam triſtis,& pigra: per accidiam,dilaniata per auaritiam, fętida per luxuriā, immunda per gulā: ideo ait Auguſtinus: Plangis mortuum,& non plangis impiū,plangis cadauer, a quo receſſit anima,& non plangis animā a qua receſſit Deus. ¶Item amittit æternā gloriā. Eccl. 26. Qui tranſgreditur a iuſtitia in peccatum dñs parauit eū ad rumpheam & Eccl.21. Stupa collecta Sinagoga peccantiū, & conſummatio eorum
Eze.18. flamma ignis. Anima enim quę peccauerit, ipſa
ad Ro.6. morietur morte æterna. Quem ait Apoſtolus, fructum habuiſtis in his,in quibus nūc erubeſcitis? nam finis illorū mors. Sicut enim videmus q̄ homo prius infirmatur,& poſtea moritur, ita infirmantur hoīes in peccatis, & poſtea moriuntur in penis æternis. Veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes: nam deſiderabunt ho
L mines mortē & fugiet ab eis, quia peccata mortalia ſunt infirmitates. Quędam enim ſunt ſicut ſca
Apoc.9. bies,in qua feruor viſcerum ad cutem trahitur,& corpus fætidū redditur per quod feruor libidinis intelligitur. Amos 4. Aſcendere feci putredinem, caſtrorū veſtrorſum in nares veſtras,& eſt peccatum luxuriæ febris qñq; calida,ut in appetitus anxietate,qñq; frigida, ut in operis cōſummatione. Gula generat Vuliſmum, id eſt appetitū caninū, quando præ nimia auiditate cibus ſumitur, & cū magna anxietate deſideratur; auaritia facit hidropicum,quia quanto amplius bibit,tanto amplius ſitit,& ita de alijs. Quære de hoc ſupra in tabula de infirmitate. Apoc. 18. Facta eſt Babilon habitatio Dæmoniorum, & cuſtodia omnis ſpiritus immundi, quia luxurioſus habet immūditiam in corde per affectionē,in ore per locutionē, in ope
M re per illicitam cōmixtionem,& carnis corruptionem. Apoc. 16. Vidit Io. exire de ore draconis tres ſpiritus immundos in modum ranarū.i.tres immunditias ex parte luxurioſorum, & benè in modum ranarum: Rana enim ſaltum facit,in luto moratur,quietem tollit,hęc enim ſunt luxuria laſciuia ſaliens, immunditia ſętens conſcientia nūquam quietē habēs. Iudith 16. Fecit Dalida Sāſonem dormire ſuper genua ſua, vbi raſis ſeptem
Iudith 16 crinibus eius,hoc eſt ſeptem tricaturis crinium, vt dicunt,receſſit ab eo ſpiritus dñi, & fortitudo eius, quia nihil a Deo mentē eneruat, ſicut cum aliquis ad carnalem concupiſcentiam mētem inclinat. Hæc.ſ carnalis concupſcentia eſt meretrix illa,quæ dormiendo filium ſuū extinguit. 3. Reg. 3. Quia tioluptas carnis ſpiritum decipit, & vitā gratiæ tollit,vnde Amos 6. Dormitis in lectis eburneis,& laſciuitis in ſtratis,qui comeditis agnū de grege,& vitulos de medio armenti. Ad litteram iſta dicuntur ad exaggerationem voluptatis, quæ eſt in clericis,& peccatis, qui gratiam Chriſti in luxuriam trans ſerunt,& patrimonium cru-
Voluptas cifixi voluptuoſe,& illicite expendunt, & maxi-

me

A me in diebus festiuis delitijs intendunt, comedũt de grege agnum, &c. Hoc est quod ita habent delicatũ palatũ, quod in magno grege vix inuenitur agnus, vel hœdus, qui eis placeat ad comedendũ, & vt magis protrahatur eorum prandium, in musicis instrumentis cantari faciunt, & hoc est quod sequitur: Qui canitis ad vocem Psalterij. 2. Reg. 4. Luxurioli dormiunt cum Isboseth in meridie, hoc est in feruore libidinis, qui obijt percussus in inguine, & quia luxurioſi dormiunt in luto, & fœtore, & in talibus Diabolus requiescit: ideo dicitur Iob 40. Behemot dormire in locis virentibus: quia mentis oculos luxurioſis claudit, & in carnali concupiscentia iumenta sua quiescere, & putrescere facit.

Fluxus carnalis concupiscentiæ impedit oculos mentis, ne illum videat mundi cordis, quem soli cernere possunt oculi, sicut fluxus humoris impedit corporalem visum. Gen. 49. Effusus es sicut
B aqua, non crescas.

Nota de ira Dei generaliter contra peccatores, & specialiter contra immundos. Gen. 6. Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est, & sequitur: quomodo omnis caro submersa est in diluuio: contra peccatum in generali patet in expulsione Angelorum de cœlo, primorum parentũ de Paradiso, in punitione totius posteritatis grauius flagello, in submersione humani generis, in diluuio, in subuersione Sodomorum sulphureo incendio, & sic de alijs Dei iudiciis datis contra peccatores.

Fluxus carnalis concupiscentiæ designatur per aquam. Ista est aqua infectiuæ voluptatis, & fœditatis: ista aqua oritur ex carnis corruptione, hauritur sensuum abusu, & delectatione, quia intrauit mors per fenestras nostras, reponitur in cisterna cordis praua cogitatione, bibitur consensu &
C delectatione. Istę sunt aquæ turbidæ, & infectæ, quas bibunt Aegyptii. Istæ sunt aquæ amaritudinis, quas bibit mulier adultera anima a Deo per immunditiam separata ex quarum corruptione venter intumescit per culpam. Fœmur putrescit per damnationem æternam. Qui biberit ex aqua ista sitiet in æternum. Dan. 7. Ecce alia bestia similis vrso, & tres ordines erant in ore, & in dentibus eius, & sic dicebant ei: surge, & comede carnes plurimas. Vrsus est animal immundum, inquietum, gulosum, & nimis diligit dulcia: ideo per vrsum carnalis concupiscentia, & luxuria designatur, quia semper est inquieta, immunda, gulositas, & ociositas, in cuius ore sunt tres ordi-
Gradus. nes dentium: quia quidam deuorantur fœda cogitatione, quidam damnantur praua, & fœda operatione, quidam ligantur iniqua assuefactione, & damnabili consuetudine. Ioel. 1. Computruerunt iumenta in stercore suo. Greg. Iumenta in stercore computrescere, est carnales homines in fœtore luxuriæ vitam finire.

Ideo huic vrso dicitur: Surge, comede carnes D
plurimas: quia carnales homines in diuersis statibus ab isto vrso deuorantur. Aut tres ordines dẽtium sunt tres gradus in isto peccato, cogitatio inchoans, consensus maculans, opus consummãs. Cogitatio inficit, consensus interficit, opus con- Gradus.
suetudinem inducit. In primo ordine dentium, qui est in cogitatione, & delectatione, iste mortalis cibus quasi intra fauces recipit, in secundo ordine, qui est in consensu, iste cibus mortis quasi in ventrem traiicitur: in tertio, quĩ est in consuetudine, iste cibus quasi in naturam conuertitur, quia consuetudo est altera natura: cogitatio inficit, quia si teneatur consensui, & morte perit, sicut dicit Bernardus in libro meditationũ. Ardor, ait, libidinis pro praua occasione consensum parit, & nisi illico respuatur, & expuatur, subito totum corpus occupat, & æstuat, vrit, & incendit: Prædictos tres ordines dentium tangit E
Augustinus in libro de verbis Domini sermone 22. Sunt, ait, qui res illicitas suis cogitationibus H
obuias prorsus ita abiiciunt, ut non delectentur, sunt qui non abijciunt, sed delectantur, & non consentiunt, & addit, nondum hic perfecta est mors, sed quodammodo inchoata. Ecce primus gradus, & primus ordo dentium. Sequitur: Delectationis accedit consensus, & fit plena damnatio: ecce secundus gradus, & secundus ordo. Sequitur, post consensum in factum procedit, & factũ in consuetudinem uertitur, & fit quędam desperatio, hic est secundus ordo dentium vrsi. Tertius, & pessimus ordo scilicet peccãdi cõsuetudo, & vix in isto ordine dentium interceptus euadit, quin damnabiliter a bestia deuoretur.

Peccatum luxurię occasionem sumit ab ociosi tate, & a cogitationibus illicitis. Vnde Tho. 2. Iacens in lecto, qui designat ociositatem, a calidis stercoribus hirundinum ab ignitis affectionibus F
malarum cogitationum, fuit excæcatus, ut nec oculo dextro videat, aut cogitet gaudia beatorũ, G
sicut ille voluit eruere viris Iabes Galaad oculos dextros, nec sinistro uideat supplicia damnatorũ sicut Samson captus a Dalida a Philistiim. idest a Dœmonibus captus ligatur consentiendo, excæcatur delectando, incarceratur operando, molam trahit assuefaciendo, quia in circuitu impii ambulant, vulneratur sensus per lasciuiam, & dissolutionem, quia intrauit mors per fenestras nostras. Rex enim Israel vulneratus fuit in bello cum sagitta inter stomachum, & pulmonem, & lingebant canes sanguinem, qui ex eius vulneribus defluebat: pulmo enim ut dicit Constantinus ex molli carne, & aerea substantia causatus, spumæ coagulatę similimus est. Vulnerat ergo diabolus, & caro corrupta clericos, qui debent alios regere iter stomachũ gulositatis, & pulmonẽ mollicei delectationis, & fœditatis, quia gula, & mollicies in- Voluptas.
ducunt ut plurimum clericos ad peccatum istud.

G Ezech. 16 Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ gula, & otioſitas ꝙ quaſi duo ligna incendũt ignem luxuriæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & otium. Lingunt ergo canes, ſugunt, & bibuni famelici Dæmones ſanguinem immundorum, dum effuſis virtutibus, quibus viuunt, gratiam ſubtrahunt animam interficiunt, & trahunt finaliter ad Infernum.

Concupiſcentia cõcipit & parit peccatũ, quod cum cõſummatum fuerit, generat mortem. In huius figura dicitur. Gen. 40. Adhuc tres dies ſiint, poſt quos auferet Pharao caput tuum, ac ſuſpendet te in cruce. Tres dies triduum ſuggeſtionis, delectationis, conſenſus, poſt quos caput piſtoris abſcinditur. i. ratio peccatoris ſubuertitur poſt crucifigit, quia funiculis peccatorũ ſuorũ quiſq; cõſtringitur. Vel cõſtringitur tribus clauis. ſ. conſenſu voluntatis, effectu operis, contemptu conſuetudinis. Hæc crux habet ſurſum ſuerſionis, deorſum conuerſionis, dextrum confuſionis, ſiniſtrum damnationis. In iſta cruce ſuſpenduntur qui Deo animas ſuas, quas ipſe emit ſuo ſanguine, furantur ſicut homicidæ ſui. Abſalon cõptus ſignificat adulteros, & immundos qui ſuſpenduntur in quercu, cum Abſalon, in quo eſt cibus porcorũ immundorum. Quod ſedent luxurioſi ſuper pelliceas cũ getris. 1. Reg. 5. Luxuria eſt fœtor intolerabilis, hoc eſt fœtor, & vermis defluens de carne Antiochi. 2. Macha. 9. Exemplum de Angelo, qui dimiſit viam, quando ibat cum quodam ſancto ad ſepeliendum quendam hęremitam, & obuiauerunt cuidam iuueni pulchro corpore, corrupto, & fœtido mente: tum autem peruenerunt ad cadauer, quod diu iacuerat inhumatum, & fœtebat Angelus non fugit, nec nares clauſit: quia fœtor corporalis non diſplicet Angelis, ſed ſpiritualis multum.

Vulnus, de quo fluit ſanguis eſt concupiſcentia carnalis immunditiæ. Eze. 16. Tranſiens, &c. & hoc dicitur luxurioſis: hoc autem ſignificat, ꝙ anima luxuria inquinata vix poteſt ſeparari ab hoc peccato in hac vita. Liuor eſt auaritia. Eccl. 14. Neque eſt oculus inuidi, plaga tumens eſt ſuperbia. Hier. 30. Inſanabilis plaga tua. Exemplũ de Lucifero propter tria prædicta. Eſa. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, &c.

Caſtitas per tria corrumpitur per moram in carnali delectatione. Gen. 39. Ioſeph caſtiſſimus fugit colloquium mulieris relicto pallio, meretrix eſt caro, ſpiritus eſt Ioſeph, cui dicit caro: Dormi mecum: pallium ideſt omnem excuſationem peccati beguinationis, & familiaritatis mulieris debet dimittere, & vitare, qui vult cum Ioſeph caſtitatem ſeruare. Sunt enim qui quando impetit eos caro, habent pallium dicentes, quod non curant, quia talibus motibus non conſentiunt. Item corrumpitur per curioſum aſpectum, vel verba inhoneſta. Gen. 34. De Dyna. Item per ſuperfluitatem ciborum, Apoca. 17. De muliere meretrice, &c. et. Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſaturitas, &c. & in Apoc. Balaao docuit filios Iſrael ædere, & fornicari: quia ad vnum ſequitur aliud. Item 1. Cor. 10. Ne fornicemur ſicut quidam, &c. Nume. 25. Vbi dicitur, quod fines perfodit, &c. & propter peccatum luxuriæ Deus totum humanum genus perdidit: Non permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt: omnis quippe caro corruperat viam ſuam. Gen. 6. Et propter hoc peccatum quinque ciuitates igne, & ſulphure perierunt. Gen. 19.

Tria nos tentant, & impugnant quotidie, & quomodo vincuntur. Deut. 8. Ductor tuus fui in ſolitudine, in qua erat ſerpens flatu adurens, ſcorpio, & dypſas: ponuntur tria genera animalium in figura concupiſcentiæ carnalis poſtea ſerpens flatu adurens, qui ad litteram eſt regulus, & flatu ſuo inficit aera, unde in Eſa. 14. De radice colubri egredietur regulus, & ſemen eius abſorbens uolucrem ideſt virum contemplatiuum, & bene conceptu piſcentiæ, & motus carnales dicuntur ſerpentes, quia ſerpunt in carne donec effundant venenum in conſenſu, & volũtate: flatus ſerpentis ſuggeſtio carnalis cogitationis aduſtio eſt libidinoſa delectatio, ad quam ſequitur mors conſenſus in figura concupiſcentiæ mundi, poſtea ſcorpio quæ facie blanditur propter apparentem proſperitatem, & cauda pungit propter finalem aduerſitatẽ. Prouerb. 5. Fauus diſtillans labia meretricis, id eſt concupiſcentiæ mundi: ſed nouiſſima eius ducunt ad mortem, in figura ſuperbiæ introducitur Dipſas, qui eſt genus ſerpentis cuius morſu inflammatur ſenſus, vt ſitiendo moriatur, & hoc etiam ſignificat ambitionem, uel cupiditatem. Vnde Dypſiades ſunt ſerpentes, de quibus Nume. 21. Immiſit Dominus in populum ignitos ſerpentes: tale eſt venenum ambitionis ex cupiditate honorum, & rerum temporalium, quæ procedit ex ſuperbia, quæ ita aſcendit animum, ut pereat faciendo. Remedium contra iſtos ſerpentes eſt conſideratio crucifixi. Nume. 21. Fac ſerpentem Aeneum. Chriſtus dicitur ſerpens propter ſimilitudinem: quia nitebatur habere carnem peccatricem, & veneno plenam ſicut nos: ſed non habebat. Aeneus propter patientiam in paſſione, qui hunc deuote, & attente aſpiciunt ſanantur a motibus prædictorũ ſerpentum. Iob 31. Ignis eſt vſque ad conſummationem deuorans ignis ignibilis eſt ignis ſulphureus, qui eſt valde fœtidus, & corruptus luxuriã deſignans, in cuius ſignũ pluit dñs ſuper Sodomam, & Gomorram ignem & ſulphurẽ. In ſulphure fœtor, in igne ardor: quia hæc duo ſunt in illo peccato. Iudic. 20. Homines de Saba, & Beniamin incredibili feruore, &c. Iudi. 5. Iael interfecit Ziſaram lacte potatũ, figendo clauũ in tẽpore, Iael interpretatur carnale coniugiũ, & ſignificat gulã, & luxuriam, quia uẽter plenus de facili ſpumat luxuriam. Ziſara interpretatur exclu-

Iaco. 1. c.

Prou. 5. d.

Crux. Peccatũ.

H

Sedere.

I

Societat. Mulieres.

K

E

P

Gen.

A exclusio gaudij, & significat gulosum defixio claui in cerebro, suffocatio rationis, quia vis cogitatiua uiget in cerebro, & hoc fit per peccatum luxuriæ, per quod fit homo sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus: ideo dicitur Gen. 19. Percussernnt omnes cæcitate a minore vsque ad maximum. Vel dic quòd Iael interpretatur expectans dominum, & significat castos, & virgines, qui expectant dominum pro mercede: Sisara interpretatur excludens gaudium, quia hoc peccatum excludit multos a gaudijs Paradisi. Clauus, quem Iael i. amator castitatis, infigit in cerebrum Sisaræ, est memoria clauorum, quibus affixus est Christus in cruce, quibus tentatio carnis debet configi, & interfici, lacte potatur, dum consideratione illius terræ, quæ fluit lacte visionis humanitatis, & melle dulcedinis diuinitatis tentatio consopitur. Iudith 4. In delicijs periclitatur castitas. Exemplum de Dauid, qui donec in delitijs non fuit, adulterium non commisit. Iudith 16. De Samsone, qui deceptus fuit a Dalida, &c. Samson interpretatur sol eorum, & significat prælatum, uel religiosum, qui debet suo exemplo alios illuminare. Dalida interpretatur situla, vel paupercula, & significat tentationem, aut mundanæ cupiditatis, aut carnalitatis. Crines Samsonis sunt animi nostri cogitationes, & affectiones, quæ debent esse comptę per honestatem conuersationis, lotæ per lachrymas confessionis tensæ per renunciationem, & abdicationem terrenorum, aureæ per desiderium supernorum. Septem funes neruicei, quibus crines ligantur sunt septem animæ vires, scilicet quinque sensus, & vis appetitiua, & motiua. Nam ad litteram per septem paria nummorum iste septem vires administrantur, & unum par vadit ad oculos, aliud ad aures, & sic de alijs. Cum ergo Samson, idest religiosus has septem vires ad res mundanas, uel voluptuosas inclinat, tunc dona Spiritus sancti, quæ designantur per septem crines comptos, in quibus est fortitudo spiritualis inuoluuntur, & debilitantur: per nouem funes significantur nouem uires, scilicet septem prædictarum uirium, & intellectus, ac uoluntatis: hæc enim quasi funes nos inuoluunt & ligant, dum. s. curiosa uicia aspicimus, tangimus, & sic de alijs uiribus. Sed crines lincio, & clauo in terram figuntur, quando cum forti cogitatione, & ardenti appetitu mentẽ nostram, & uires animæ in prædictis figimus. Sed tunc crines raduntur, cum dimisso sancto proposito, uel religionis habitu, mundanis, uel immundis operibus uacatur ex tunc a Philistijm excæcatur, i. potestati Diaboli supponitur, ut nó seipsum, nec Deum cognoscat, incarceratur, ne bonum agat, molam trahit peccandi consuetudine. Sed resumptis crinibus per pœnitentiam, & cõfessionem, fortitudo sancti Spiritus reuertitur, & tunc Philistijm, id est dæmones interficiũtur.

Psal. 31.

Iudith 4.

B

C

Exemplum de Nabuchodonosor, qui postquam D
leuauit oculos ad cœlum, per ueram confessionẽ, restitutus est ad regni perditi honorem. Exod. 7. Dan 4.
Dicitur q̃ Moyses orãdo fugauit ranas: quia oran- Exod. 8.
do, & ieiunando vincitur luxuria, quæ in luto habitat sicut rana. Exemplum de Dauid, qui tangen- 1. Reg. 18
do citharam .i. per orationem deuotam, in qua sunt chordę de pelle animalis mortui p̃ sensuum mortificationem fugabat malum spiritum carnalis tentationis a Saule.

De mandatis Dei.

IAcob. 2. Abraam pater noster nonne ex operibus iustificatus est, offerens filium suum su- Iacob. 2.
per altare, & impleta est scriptura dicens: Credi- Vide de
dit Abraam Deo, & reputatum est ei ad iustitiã, Obedien
& amicus Dei appellatus est: Isaac risus, uel gau- tia.
dium interpretatur. Si ergo Dominus tibi præci- Gen. 17.
piat, ut immoles ei tuum gaudiũ temporale, debes E
ei fideliter obedire. Nõ morietur Isaac, sed aries, quia non peribit tibi vera lætitia, sed carnis contumacia, & Isaac super ligna leuabitur, quia spiritus in cruce dñi mortificata carne gloriabit. Nos ergo vt dicitur Iudith 8. Quoniam pater vester Abraam tentatus est, & per multas tribulationes Gen. 22.
probatus amicus Dei effectus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerũt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. Exo. 34. Scripsit in tabulis lapideis, &c. quia mãdata Dei, & cuiuslibet prelati sunt in intellectu per recogitationem, in affectu per dilectionẽ quasi in duabus tabulis indelebiliter imprimenda, vel in affectu per dilectionem, in effectu per impletionem indelebiliter imprimenda Io. 21. Domine hic autem quid? per hoc significãtur mali subditi, quibus cum prelatus aliquid precipit, statim dicunt, & ille quid facit? quare illi non præcipitis? Cui debet prælatus rñdere: Quid a te? tu me sequere, F
hoc est imple mandatũ superioris sine murmure. Aliqui implent mandatum solo verbo, aliqui nó verbo, sed facto. Et ad hoc nota illam parabolam de illo, qui in Euangelio mandauit duobus filijs suis, q̃ irent ad operandum in vineam, vnus dixit vadam, & non iuit: alius dixit, non uadam, & tamen iuit: dicitur ibi q̃ primus non impleuit mandatum patris, sed secundus. Quęre de hoc ubicunque agitur de seruo, uel seruitio.

De Morte.

DE morte, & mortuis tria sunt scribenda in cordibus nostris, iuxta illud Apoc. 14. Scribe, beati mortui qui in dño moriuntur. Primum est conditio naturę, cum dr: Mortui omnes enim ex cõditione naturæ nascimur, vt moriamur: ideo ait Apo. ad Heb. 9. Statutũ ẽ hoĩbus oĩbus semel mori. 2. Reg. 14. Omnes morimur, & quasi aquę dila-

G dilabimur ſuper terram,quæ nõ reuertuntur. Terra enim cum onere ſuo venit ad hęredes.i.caro ad nos cũ mortalitate,& infirmitate. Eccle. 12. Iudicium mortis aduenit oĩ carni:quia dictũ eſt illi ꝓ ſe,& ſucceſſoribus ſuis,in quacunq; die comederis morte morieris. Secundum eſt correctio gratiæ, cum dr: Qui in dño moriuntur: Sancti.n.faciunt de neceſſitate virtutẽ,qñ mortem, quã introduxit culpa,comendat gratia, quia Deũ glorificant ex morte ſua. Iob vlt. Hoc aũt dixit ſignificans, qua morte eſſet clarificaturus Deum. Tertiũ eſt conſummatio gloriæ: a modo iã dicit ſpiritus, vt requieſcant a laboribus ſuis. Eccl. 51. Modicũ laboraui, & inueni mihi multã requiem. Eſt ergo ſenſus mortui per naturã, qui moriuntur in dño per gratiam, beati ſunt per gloriã. Si bene ſcribamus mortem in cordibus noſtris, quattuor operat, primo ꝙ debemus ſine dilatione ad Deũ cõuerti, mors enim ſemper,& ubiq; parata eſt percutere, vnde ſicut auis videns ſagittam extenſam non differt

H fugere,& volare,nec ille,qui videt domũ cedere, differt exire niſi ſtultus ſit, ita nec nos debemus conuerſionẽ differre, nec ad mortẽ nos præparare: Ne tardes conuerti ad dñm, & ne differas de die in diem. Eccl. 17. Viuus & ſanus confiteberis. Iſidorus de ſummo bono: O quox coruina ſemper dicis,cras,cras,& neſcis ſi eris cras. Sequit: Mors parata eſt oĩbus locis,omnibusq; momentis: ſed multi ſunt ſimiles aui fatuę, quæ videns ſagittantem,tamdiu ſuper ramũ deliberat,& huc atq; illuc collũ extendit donec ſagitta percutiatur. Neſcit homo finẽ ſuum, ſed ſicut capiuntur aues laqueo,& piſces hamo,ſic comprehenduntur homines in die malo, cum extemplo ſuperuenerit. Iob 34. Subito moriuntur, & in media nocte curuabuntur populi, & pertranſibunt, quia ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad infernũ deſcendunt. Luc. 16. Mortuus eſt diues & ſepultus in in-

Luc. 12. ferno. Exemplum de illo diuite. Stulte hac nocte rapient animam tuam a te. Nota hiſtoriam.

I Secõ docet nos, ꝙ debemus inceſſanter, bene operari, mors.n. nunquam ceſſat venire, quotidie enim fit breuior vita noſtra, quia vita noſtra non eſt niſi curſus velox,& continuus ad mortẽ ſicut aqua fluminis currit quotidie,& continue ad mare: infantiã amiſimus, deinde adoleſcentiã, quicquid tranſit tpis vſq; ad iſtam horam, oĩno nobis perijt,& diẽ hodiernum: immo iſtã horam cum morte diuidimus, vltima eñ hora vitæ non facit morẽ, ſed conſummat, ſicut clepſedra non exhaurit vltimũ ſtillicidium, ſed quicquid ante defluit. Seneca: Quotidie morimur, quotidie demitur aliqua pars vitæ noſtrę,& tunc quoq; cum creſcimus, vita decreſcit: quia ergo mors inceſſanter ve-

Iob 9. Eccl. 9. nit, quilibet inceſſanter debet bene operari. Operari oportet, dũ dies eſt, uenit nox qñ nemo poterit operari. Quodcunq; põt manus tua inſtanter operare: quia nec opus, nec rõ, nec ſcientia apud inferos, quo tu properas: Opera.n. illorũ ſequunt illos. Ergo ſecundũ conſilium Sap. in Prouer. Vade ad formicã o piger. Virginibus.n. fatuis ſe parare negligentibus dictũ eſt: Amen dico vobis, neſcio vos. Eccl. 14. Si habes benefac,& Deo dignas oblationes offer, memor eſto, qñ mors non tardabit, vlator enim cum videt noctẽ appropinquare citius vadit, ne incidat in manus latronum.

K Apoc. 14. Prouer. 6. Matt. 24.

Tertio docet nos ꝙ debemus ex cordis affectione terrena deſpicere. Hieronymus. Facile cõtemnit omnia, qui ſe ſemper cogitat moriturum: Mors enim nihil permittit hoi de rebus tpalibus ſecum portare: Nudus egreſſus ſum de vtero matris mæ,& nudus reuertar illuc: Cum interierit Iob. 1. non ſumet oĩa, neq; deſcẽdet cum eo gloria eius: Pſal. 48. Iob 14. Homo cum mortuus,nudatus, atq; conſumptus fuerit, vbi quæſo erit? Intrans.n. in locũ arctũ ubi nouit oĩa ſibi eſſe auferenda, nõ multũ curat multis,& magnis onerari: in morte enim eſt ſicut de beſtia, quã carnifex excoriat, vxor tenet

L vnum pedem, filius aliũ, canes expectant ſanguinem ad lambendum; ita in morte vxor,& filij, vel nepotes tpalia, Dęmones animam, vermes carnẽ, Eccl. 10. Homo cum morietur hæreditabit ſerpẽtes, beſtias, & uermes: quia putredini dixi, pater meus es, mater mea & ſoror mea uermibus. Iob 17.

Quarto docet nos ꝙ ex mortis meditatione debemus lætari ſicut ſeruus, q eſt in carcere, lętat qñ cogitat libertarẽ, & liberationẽ ſicut dicit Apoſt. Cupio diſſolui & eſſe cũ Chriſto: Infœlix homo, Ad Phil. 1 Ad Ro. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? quid enim eſt viuere ſub tot miſerijs, niſi quædã proli xitas mortis? vnde ait Aug. 1. de ciuit. Dei, ꝙ magis eſſet eligendũ ſtatim mori, quã ſub tot mortibus uiuere: quia mihi ait viuere Chriſtus eſt, & Philip. 2. mori lucrũ. Quis.n. non deſideret continuas, & infinitas miſerias euadere? quis nõ gaudeat de maris periculo exire & ad portũ ſalutis venire? quis Vita. peregrinus non gaudeat repatriare? quis in exiliũ ductus, nõ velit ad patriã remeare? quis deniq; nolit mortẽ in vitã perpetuã cõmutare? ſed iſta non M poſſunt cõtingere, niſi conringat nos hinc exire, & mortis debitũ ſoluere: vnde mors nõ eſt exitus ſed trãſitus, & ad uerã vitam progreſſus: eius ergo eſt mortem timere, qui nõ vult, aut non ſperat ad Chriſtũ uenire: ille mori timeat, qui ad ſecundam mortẽ ex ſuis demeritis properat, & lætet in morte, qui ad Chriſtũ ſperat uenire, qd eñ quis nolit mori, aut timeat multũ mori, hoc eſt uel ex corporis mollitie, uel ex mentis puſillanimitate, vel ex fidei paruitate, uel ex peccati aut ſęculi dulcedine: vnde Seneca dicit, una eſt cathena, q oĕs ligatos nos tenet, ſ. amor uitæ: vnde ait: Nemo tã ſenex quæ ſe vnũ annũ non putet viuere poſſe,& verificatur illud Hier. Væ vobis, quia factæ ſunt lõgiores vmbrę veſperi: vmbra tranſiens, vita præſens, quæ quanto plus veſperi, & morti approximat, tanto diutius uiuere ſperat, & deſiderat. Stultus

ergo

A ergo est, qui timet magis mortem, quam senectutem: quia sicut senectus sequitur adolescentiam: ita mors incuſtabiliter senectutem: remedium ad istum timorem dat Seneca dicens: Vt mortem
Dan 4. To. 4. & 32. nunquam timeas, semper cogita. Illi qui secure volunt mori, debent eleemosynas facere. Iuxta illud. Peccata tua eleemosynis redime: quia pura eleemosyna a morte liberat, &c. Vnde aduerte, quòd boni transeunt ex hac vita liberè: quia nihil portant vnde habeant poni in carcere, vel pedagium soluere. Luc. 16. Mortuus est Lazarus, & portatus ab Angelis in sinũ Abrahæ. Non sic est de illis, qui moriuntur in peccato mortali: illi
Psal. 54. enim statim, ut lapis descendunt ad infernum. Exemplum de Aegyptijs veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes, scilicet semp
Luc. 16. in pœnis, sicut ille diues Epulo: Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Vnde mirandum est de diuitibus vsurarijs, qui moriuntur capti cũ fardello de rapina, & cum animæ eorum sepelian
B tur in inferno, petunt quòd eorum corpora sepeliantur in ecclesijs. Gregor. Hi quos peccata grauia deprimunt, in sacro loco sepeliri se faciũt, restat etiam, ut sua præsumptione puniantur quatenus eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa temeritatis accuset. De diuitibus qui quasi in hac vita florent modico tpe, & postea non apparẽt
Baruch 3. dicitur in Baruch: Quid est Israel, quòd in terrã inimicorum es, terra miseriæ, & tenebrarum, ubi
Iob 10. nullus ordo, &c. Inueterasti in terra aliena coinquinatus es, cum mortuis deputatus es, cum his qui sunt in inferno: dereliquisti fontem sapien-
Superbi. Diuiter. Venatio. tiæ. Nam si in via Dei ambulasses, habitasses vtiq; in pace super terram. Vbi sunt principes gentium qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram, qui in auibus cœli ludunt, qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis possessionis eorum, & tamen exterminati sunt, & ad inferos descenderũt,
C Pſal. 36. & huic alludit propheta: Vidi impium superPrincepi. exaltatum, & eleuatum transiui, & ecce non erat: &c. ubi ait super principes, &c. Certe quia modo non aduertunt, vbi sunt, ideo non præuident vbi erunt, non enim vident, vbi sunt prostrati culpa, spoliati fama, nudati gratia, obligati gehenna; cõ-
Hier. 3. tra quos clamat Hier. Leua oculos tuos in directum, & uide, ubi nunc prostrata sis: vbi ergo sunt
Infernus. principes, qui aurum thesaurizant, &c. quia non ꝑuident vbi erunt. Erunt quippe ibi, ubi est caterua visionis Dei, ignis combustionis, uermis corrosionis, horror caliginis, timor formidinis, stridor dentis, dolor mentis. Hoc vbi beatus Iob
Iob 10. formidabat, dicens: Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum, antequam uadam ad terram tenebrosam, vbi vmbra mortis, & nullus
Iob 14. ordo: Homo cum mortuus, nudatus, atque consumptus fuerit, vbi quæso erit, postulat paululum temporis ad planctum peccatorum, ne veniat ad D vbi, & locum tormentorum.

Diuitea huius mundi sunt similea araneę. Vi- Diuites. demus enim cum quanto labore araneę de propria inteſtinis, & suis visceribus saniem egerunt, egestam in fila extenuant, & fila in texturam subtilissimam disponunt, & cum modico uento, quod textum est impellitur, impulsa dissipatur, dissipata non integratur. Sic multi clerici & Prælati. laici cum multo labore, & multa mala, & subClerici. tili astutia congregant diuitias, & præbendas, & modico uento infirmitatis, & mortis totus eorum labor euanescit, & finaliter perdunt thesauros, & seipsos. Vnde ait sapiens: Vnus est, & secundum non habet: & tamen non cessat laborare, &c. Thesaurizat, & ignorat, cui congre- Eccl. 4. gabit ea: quia frequenter sic congregata deuoluuntur ad manus inimicorum, &c. Cum Abſa- Pſal. 58. lon esset suspensus in quercu, mulus, per quem designatur corpus, transiuit, &c. Quere istam hi- 4 Reg. 2. storiam 45. b. & 48. Boni viri mortem non ti- E ment, sed desiderant: quia per mortem sanantur, & liberantur a morte. Sanaui aquas, & non erit vltra mors, neque sterilitas; in morte enim natura nostra sanabitur, & inueterata renouabitur: vnde legimus de Phœnice, quæ est auis orien Phœnix. talis, & semper vnica, quod cum diu vixerit, collectis in nido aromatibus ex illis planſu alarum, & radio solis succendit ignem, & ita exempta de cineribus suis iuuenis resurgit: quia postquam sancti incinerati sunt ex igne charitatis, quem habuerunt, & aromatibus virtutum, quas congregauerunt, & radio solis iustitiæ innouati, & sanati, ab omni morte resurgunt.

De differentija viuorum, & mortuorum, quæ significantur per diuersas diuisiones aquarum in scripturis, quære 2. a. b. De breuitate vitæ nostræ, & quomodo debeamus nos disponere ad mortem, illud secundo Regum. Omnes morimur, &c. 21. a. De crudeli sententia mortuorum, qui male vixerunt illud Ezech. nono. Super quem non videris Thau. 44. b. De morte F illorum qui confidunt in iuuentute, & pulchritudine in Abſalon, cuius mulus, id est corpus recessit ipso suspenso in quercu. 2. Reg. 66. b.

De diuitibus qui in morte non loquuntur, nisi de pecunijs, non de salute animæ, & dicunt sibboleth, non schibbolet. & in transitu iugulantur, in libro Iudicum. 72. a.

De illis, qui confidunt in iuuentute, & in diuitijs quomodo morte præueniuntur, & de sententia diuina contra eos, in Daniele, cui apparuit manus scribens, Mane, Techel, Phares. Quære 51. a. & 12. b.

Homo intelligitur per illã statuam in Daniele cuius caput de auro, &c. Et percussa lapide in morte tota gloria eius redigitur in puluerem. 52.

Quan-

G Consideratio. Quantum ualet consideratio mortis, quod figuratum est in lucerna quando Christus tangendo loculum filium viduæ fuscitauit. 63. a. b. Post mortem non purgetur culpa: quia malleus, & securis non sunt audita, dum ædificaretur domus. 100. Consideratio mortis multum illuminat nos quod figuratum est, quando Iesus lutum fecit ex sputo. 101.

Quomodo multi decipiuntur sperantes diu viuere, & subito subtrahuntur, exemplum de diuite, qui dicebat, anima mea habes multa bona, &c. 100. 86. b.

Mortis memoria multum refrænat nostram cupiditatem. 50.

Quòd sepeliri in loco sacro, & cum sanctis viris est bonis vtile, malis nociuum, & temerarium, vt dicit Gregorius, unde sanctus Ioseph præcepit, quod ossa eius asportarentur de Aegypto ad sepulchra patrum suorum sanctorum. Et tertio Regum decimotertio, dixit ille Prophetæ: Sepelite me in sepulchro, vbi vir Dei sepultus est, & iuxta ossa eius ponite ossa mea.

H Parare. Per bona opera debemus nos parare, immo omni hora esse parati ad mortem suscipiendam, Apocal. tertio. Age pœnitentiam, si non vigilaueris veniam ad te, & mouebo, id est amouebo candelabrum, id est vitam sine animam, quæ illuminat, & viuificat corpus de loco suo. Matt. 25. Exemplum de fatuis virginibus, quæ non seprauerant, nec lampades cordis mundauerant, nec oleo deuotionis repleuerant, nec lumine ædificationis, & sanctæ operationis accenderant: ideo præuentę ab æternis nuptijs sunt excluſæ: Amen dico uobis nescio uos. Matt. 24. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret. i. mors, quæ deprædatur domũ meã, vigilaret vrique, & non sineret perfodi domum suam: ideo & vos estote parati: quia nescitis qua hora filius hominis uenturus est. Sicut enim in I tempore Noe uacabant operibus carnis: quia edebant, bibebant, dabantur ad nuptias: donec Gen. 6. venit diluuium, & tulit omnes, sic erit aduentus filij hominis: & quia sic nescimus horam: ideo omni hora debemus esse parati, & omnino debet nobis esse suspecta, ne forte dicatur illud Saluatoris verbum, clausa est ianua: in quo uerbo Matt. 25. ostenditur fideli animæ quid debeat formidare, si non inueniatur parata in morte. A tempore enim peccati primi hominis, usque ad tempus passionis Christi fuit clausa ianua; sed tempore resurrectionis suæ aperta est in signum victorię. Neęmiæ decimotertio. Præcepit Neæmias, ut clauderent ianuas, & non aperirent eas vsque post Sabbatum. In Sabbato autem resurrectionis Christi, ianua fuit aperta, nec vsque ad consummationem mundi ex toto erit clausa, sed in fine mundi post iudicium penitus claudetur, sicut in vespere ianuæ ciuitatis clauduntur, Ezech. 66. Porta non claudetur vsque ad vesperam. Et sicut porta iam in vrbe Romana aliquando claudebatur, ita etiam pro peccatis nostris quantum in nobis est ianua cœli nobis clauditur, & per confessionem, & gratiam aperitur. Ezech. 46. Aperitur porta, quæ respicit ad Orientem, & faciet holocaustum, & pacifica, & claudetur porta postquam exierit, id est Christus animam reliquerit, & bene formidandum est, ne claudatur ianua: quia si clausa fuerit finaliter, hostes non ingredientur ciuitatem propter diffinitiuam sententiã, nec ciues egredientur ad eos per aliquem miseriam, & ipsi confundentur propter verecundiam, & miseriam, & exponentur ad omnem molestiã: sicut pater Abraam dixit diuiti: Chaos magnum firmatum est inter nos, & vos, &c. Luc. 16. De primo Lucę decimotertio. Intrault: Cum intrauerit paterfamilias, & clauserit ostium, &c. Quęre de isto, & de alijs 108. b. per totum.

K Ianua.

L

Cum Alexander vagaretur in India in obsidione cuiusdam vrbis, dum circuibat muros sagitta percussus inscitie, sed dum repercusso sanguine vulneris dolor excrescceret, & crus suspensum equo paulatim obtorpuisset, vel obstipuisset, coactus est desistere, & ait: omnes iurant me esse filium Iouis, sed vulnus hoc hominem me esse clamat: sic nos dum credimus diu viuere languor corporis, dolor capitis, tussis pectoris, & aliæ miseriæ infinitæ, quas patimur clamant, quòd mors instat, & breuis erit vita nostra. Matt. 27. Cum obtulissent domino vinum myrrhatum noluit bibere, significans iuuenes, qui recusant amaritudinem pœnitentiæ portare, & carnem macerare, sed forte expectant senectutem, nescientes, quoniam meliora præteruolant, & deteriora succedunt quemadmodum, quòd egredietur primum de amphora putrissimum effluit, quodque turbidissimum, & grauissimum est in fundo subsistit: sic ergo stultus eris, quia quòd melius est uanitati, & mundo consecrabis, & fæces domino reseruabis: panem de simila dabis mundo, & Diabolo, & panem de furfure dabis domino. Pœnitentia. Religio.

M

Virgilius. Virgilius:

Optima quæque dies miseris mortalibus eius:
Prima fugit, subeunt morbi, tristisq; senectus.

Quare optimas? quia iuuenes de facili flectuntur ad pœnitentiam senes difficilius: nescis quòd vitis quælibet insertionem non patitur, si uetus, si excisa est, surculum, vel non recipit, vel non alit.

Ad hoc quòd bene moriamur, expedit, ut nobis moriamur primo per carnis mortificationem, secundo mundo per veritatis manifestationem, tertio commoriamur Deo, per passionis Christi imitationem. De prima morte Ecclesiastici decimooctauo: Non: verearis vsque ad mortem iustificari: vsque ad mortem dicit, quia quantumcunque proficiamus Eccl. 18.

A ciamus in bono dum tamen in corpore mortis
Peccata. huius sumus, non sunt in nobis mortua vitia sed
Tentatio. compressa, velimus, nolimus, nobiscum habitat: Ie-
Pugna. busea, subiugari potest, exterminari non potest.
Bellum. Hoc autem vnum est consilium, vt si capita renascentium motuum apparuerint, iterum succidantur, ne iterum crescant. Propter te mortificamur tota die. Sunt enim isti motus quasi latratus canum, qui viatoribus molesti sunt latratu, & tamē dum latrant, præcauentur. Sed incautos occidunt morsu, dum non præcauentur. Iob. 18. Consumat brachia eius, primogenita mors: quia in illis, qui nunquam per penitentiam se mortificant, motus isti, qui sunt primogenita: quia ex naturali corruptione tracti, quia primogenita Aegypti totam virtutem spiritualem enecruant. De secunda morte Eccl. 4. Pro iusticia certa vsque ad mortem. Noli esse citatus in lingua, & inutilis, & remissus in operibus tuis. Tunc enim morimur pro iustitia, & ve
B ritate: quia rectudinem veritatis non dimittimus pro tribulatione aliqua, sed ad instar mortui, nec mouemur ad damna corporalia, nec sentimus opprobria: sic enim Paulus fuerat in mortibus frequenter. Timeant ergo qui cibum Dei detinent in iniusticiam, & secū literas Vriæ portant tartara, vt illi, qui quod prædicāt ore, non implēt opere,
Phil. 2. qui dicunt, & non faciunt.
Luc. 2. De tertia morte Philip. 2. Hoc sentite in vobis,
Purgatio. vsque ibi. Factus est obediens vsque ad mortem. Luc. 2. Post quam impleti sunt dies purgationis Mariæ, tulerunt Iesum in Ierusalem, vt isterent eum domino in templo. O quam felix est, de quo potest dici: Impleti sunt dies purgationis eius: vt iam nihil supersit, nisi vt ferant eum Angeli in tēplum coram domino. Symeon timoratus iam impleuit dies purgationis, & susceptionis. Dies autē purgationis nobis dati sunt quadraginta. Quia in
Gen 7. isto numero præsens vita, & perfecta pœnitentia
Exod. 16. designatur, vt patet in quadraginta diebus diluuij.
C Et in quadraginta annis transitus filiorum Israel per desertum. Sed væ vobis, si dies purgationis trā seunt, & purgatio nō fiat: quia necessario fiet igne acerbissimo in purgatorio. Dr q̄ in quadā ciuitate singulis annis eligebatur in regē vir extraneus, omnino legum, & consuetudinum ciuitatis ignarus, qui per annū potestatem habebat faciē di quic. quid volebat, sed in fine anni deportabatur in insulam valde remotam, & fame, & frigore ibi consumebatur, sic multi regnauerunt ibi, qui nihil cogitantes de futuro, perierunt fame regno amisso. Contigit quendā eligi, cui per quendā familiarē suū innotuit consuetudo regni, qui omnes thesauros regios, quos tunc habebat in potestate sua, præmisit in insulam in quam deportandus erat vnde cū in fine anni nudus illuc a ciuibus mitteretur, omnium bonorum copiam ibi reperit, de thesauris quos eo præmiserat: Sic nos scientes, quod in huius mundi ciuitate non possimus diu manere, thesauros bonorū operum debemus congregare, & lucrum nostrum in illud regnum, vbi manere debemus perpetuo, portare, secundum consiliū Saluatoris. Nolite vobis thesaurizare, &c. sed the- Matth. 6.
saurizate vobis thesauros in cęlo, quo fur non appropinquat, neq; tinea corrūpit. Et Prouer. 6. Vade ad formicam o piger, &c. Chrysostomus: Ibi tuam mitte substantiam, vbi tuam habes præsentiam, Luc. 13. Arborem fici quidam plantauit in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Sequitur: Dimitte illam, &c. Et dixit dominus. Succide illam, vt quid etiam terram occupat. Sic quia dimittimus tempus transire, & fructus bonorum operum non fecimus, timendum est nobis, quod præcipiat dominus, vt ficulnea succidatur, vt vita finiatur. Exemplū, de Balthasar in Dan. 1. Manc, Techel, Phares. Aliquid sic sunt mortui, q̄ non possunt suscitari cum baculo Elisæi, nisi Elisæus veniat, & super mortuum incumbat. Quære. 41. b.

D

E Fluxibilitas humanæ naturę mari, & flumini merito cōparatur, tū quia semp fluit, quia oēs mo Vita. Diuitiæ. Fluuius.
rimur, &c. Fugit enim velut umbra, & nūquā in eo Iob. 14.
dē statu permanet. Tunc quia sicut in corpore humano hepar est locus cōis totius sanguinis, & originale principiū, licet totus sanguis nō sit in hepate: Sic mare omniū aquarū est radicale principiū, cum sit aquarū primū elementū, licet oīs aqua nō cōtineatur in mari, ex illo principio cōrahit amaritudinē: in quo designantur amaritudines culpæ, & multiplicis miseriæ, quas contrahimus a principio nostræ compositionis, & primę originalis trāsgressionis. Vel amaritudo pœnæ, q̄ habemus in fine nostræ resolutionis, sicut dicitur Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare, & ibidem, ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant. Et ita est in omni carnali delectatione, cuius concupiscentia suscitat conscientiæ stimulū, cuius experientia dū expletur, nescit terminū, & amplius hēt
F cōcupiscentia, de anxietate, quā habebat experien
I tia de voluptate. Et sicut luna velocissimè p agrat Zodiacū inter planetas, ita aqua fluminis, quæ sequit cursū lunæ, mouet. Sic fragilitas vitæ nostræ Vita.
citissimè peruenit ad suū finē: quia uita nostra vapor est ad modicū parēs. Esai. 23. Trāsit terra tua quasi flumē filia maris: quia præteritū iam nō est, futurū nondū fuit, de tpo itaq; nō habemus, nisi nūc, & istud nūc, q̄ solū habemus in cū morte diuidimus: cū. n. pars p̄terierit, & pars futura sit: ista breuitas cā est maximæ in sanctis consolationis, & deuotionis, cū ex hoc habeatur frequentior recordatio patrię cęlestia. Super flumina Babilonis Psal. 136.
illic sedimus & fleuimus, dū recordaremur tui Sio. Cōparatur et fluuius, quia fluuius inquietatur ex motu continuo, & pluuia, & uentorum impetu. Matth. 7. Descendit pluuia, & flauerunt uenti, & irruerunt in domum fundatam super arenam & cecidit. Cor enim habens intentionem ad in-

G fructuositatem,& sterilitatem temporalium, modo inquietatur ex pluuia carnalitatis,modo ex flumine cupiditatis, modo ex vento elationis, & fastuositatis. Et ideo cadit, quia non est fundata supra petram, veram paupertatem Christi: sicut quasi insensibiliter aquæ fluminis cauat terram, Sic possessio,& amor temporalium conscientiam terrenam.Bern.Si potest torrens transire per agros sine lesione satorum,& cute corruptibilia ista sine vulnere mentis possidere posse te confidito. Quære de hoc in tabula de diuitijs & cupiditate. Matt, 24.Si sciret patersamilias, quæ hora fur veniret, vigilaret, & non sineret perfodi domum suam. Et alibi.Videte vigilate, & orate. Circa quod est aduertendum, quòd vigilare debemus in operibus cõtritionis,& pœnitentiæ Apo.3.Penitentiã age,si ergo non vigilauetis veniam ad te quasi fur,& nescies qua hora veniam ad te:& ideo semper debemus vigilare,& pœnitentiæ vacare, ne præueniamur sicut fatuę virgines,de quibus dicitur dormitauerunt omnes, & dormierunt. Luc. 12. Si sciret patersamilias, qua hora fur, &c. De hac vigilia Tren.2.Consurge in nocte in principio vigiliarũ effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini, vt cor tuum sit aquosum per lachymabilem compunctionem totum effusum:tum per fidelem confessionem non sicut oleum, quod post sui effusionem, relinquit in vase pinguedinem, sic fit in illis,qui confitentur peccatorum partem, & retinent partem,aut redeundi ad peccatum malã, & carnalem voluntatem: non sicut mel quod rõlinquit in vase dulcedinem, quia post istam confessionem retinent peccati delectationem. Exemplum de vxore Loth: non sicut vinum quod relinquit in vase odorem postquam effusum est, quia postquam sunt confessi audiunt libenter recitari illa, quę pertinet ad odorem peccati: Non sicut lac,quod reliquit candorem, & sui colorem, quod fit in eis, qui retinent gustus peccati vt aspectus,& colloquia. Sed sicut aquæ, quæ tota effunditur,vt nihil remaneat de substantia, aut circunstantia culpę de dulcedine,de odore, de colore. Et bene dicit in principio vigiliarũ, in quo habemus exemplum de pauone,qui post primum somnum euigilat,& clamat:quia vt dicitur pulchritudinem suam se amisisse estimat, & homo gratiam per culpam,aut negligentiam.Secundo debemus vigilare in operibus sanctificationis. Marci. 13. Ianitori præcepit vt vigilet. Ianitor est timor,qui semper debet vigilare,ne remissi simus in operibus iustitiæ. Hæc est virga vigilans. Hiere.1. Sicut enim Luc. 2.Pastores erant custodientes vigilias noctis super gregem suum,scilicet sensuum,locutionum,cogitationum, affectionum. Sic habemus exemplum de vigilia passeris.Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto.Passer est auis parua volatilis, quæ tenerrimè diligit pullos suos, & in foraminibus petrę,ne capiatur ab accipitre,nidum facit,vigilare non cessat. Quicquid deglutit cito digerit, quia uenter eius nullum habet diuerticulum,in quo recipiat cibum vnde cibus ille corpus non impinguat,sed sustentat,& confortat:quia uir iustus se paruum, & abiectum reputat proximos amat, Dæmonem formidat.Quia circuit quærens quem deuoret,vigilat,ut nihil superfluum,aut alienum retineat,sed restituat. Vtitur temporalibus non ad uoluntatem,sed ad necessitatem.

K

Cõfessio.

I

Pſal. 100. Passer.

Vigilare.

Tertio debemus vigilare in operibus compassionis,& misericordiæ. Apo. 3. Esto vigilans, & confirma cæteta, quæ moritura erant, siue moritura per peccatum,siue propter temporalium defectum.Et ideo per duplicem eleemosynam spiritualem, & corporalem est proximis satisfaciendum.Hic habes exemplum de gruibus, qui alternatim vigilant pro se inuicem,habentes sollicitudinem,disponunt uigiles de nocte, explorãt aliæ, ex qua parte tententur insidiæ:præcedit una cæteras, & per vices suspiciunt vigilias isti sunt vigiles,qui custodiunt ciuitatem. Qui diligenter circumierunt,vt suppleant aliorũ necessitatem.Quanto debemus uigilare in operibus deuotionis,& sapientiæ. Can.5.Ego dormio, & cor meum vigilat. Vigilat cor dormientis,quando viget affectus cordis in gratia deuotionis,& contemplationis. Esai. 26. Anima mea desideauit te in nocte,sed, & spiritu meo,& præcordijs meis de mane vigilabo ad te Quia in operibus deuotionis,& sapientiæ nox est,eo q; dum homo istis uacat debent ãteri omnia sensibilia,& claudi sensus corporales, qui sunt sensibilium ostia, & sic intrare debet anima ad sua intima.Et bene dicit de mane uigilabo ad te, quia tunc effulget in anima nouum mane ex nouæ lucis infusione. Prouer. 8. Qui mane vigilauerit ad me, inueniet me. Hic habes exemplum de philomena,& huiusmodi auib. nocticanis,de quibus dicitur, quod cum cantauerint, & per totam noctem uigilauerint, diligentius uigilant, & cantant,cũ perpendunt diem appropinquare sic contemplatiuus dulcius cantat in oratione, & deuotione immissa sibi cœlesti infusione, Deus Deus meus ad te de luce uigilo.Hoc enim mirabile est de cantu philomenæ, &c. Quære in tabula de contemplatione.

Eleemoſ.

Grus.

L

Vigilare. Can.3.

M

Contemplatio.

Pſal. 62.

Sed prodolor econtrario uigilant uoluptuosi in delitijs non in pœnitentia, &c. Quęre 84. 2. Esai. 11. Dixi Quid clamabo omnis caro fœnum, & omnis gloria eius qua si flos agri: exsiccatum est fœnum,& cecidit flos.Corporalis sanitas, pulchritudo, uanitas.Superbia est sicut fœnum, quod in principio habet uirorem,& in fine marcorem. Similiter caro uiret in iuuentute, quæ marcet in senectute. Homo tanquam flos agri sic efflorebit: unde in præsentia Papæ stupa accensa solet cremari, & clamari sic transit gloria mundi. Sap. 2.Vmbræ transitus est tempus nostrum.Sed utinã hæc vmbra sic inclinaretur,quòd minueretur,hoc

Vigilare.

est

A est natura vmbrarum corporalium, vt quanto magis inclinantur, tanto magis fiunt longiores, & quanto magis surgunt, tanto sunt minores, vnde poeta vesperum describens dicit. Maioresque cadunt altis de montibus vmbræ. Et Hier. 6. Væ vobis, quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi: in hoc plangens illos, qui quanto magis ad finem accedunt, tantomagis vmbram temporalium diligunt. Sic spiritualium vmbrarum hoc est inclinari, quod deponi, vel deficere, vel minui. Dicuntur autem Arabes habere quatuor vmbras, eo quòd his in anno sol transit super capita eorum, quorum capitum summitas est inter equinoctialem, & tropicum cancri, vnde Lucanus de Arabicis loquens venientibus Romam in auxiliũ Pompeio, dicebat: Ignotum vobis Arabes venistis ad vrbem, vmbras mirari nemorum non ire siniſtras. Et nos similiter quattuor vmbras habemus in via enigmata, errorum sophismata spiritũ

B malignorum fantasmata, terrenorum paradigmata, & similitudinem diuinorum. De 1. Iob. 8. Extremi sumus, & ignoramus, quoniam sicut vmbra dies nostri sunt super terram. Sicut enim vmbra cantur ex lumine, & obiecto grossa lumini oppositorita error originem, & occasionem habet, &c. De secundo Iob. 11. Sub vmbra, &c. De tertio. 4. Regum. 19. Obdormiuit in vmbra, &c. De quarto Can. 2. Sub umbra illius, &c. Quære de istis supra. 135. a. b. Matth. 25. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis, &c. Quære. 160. a. 108. b. h. Sap. 5. Quid nobis profuit superbia, aut quid diuitiarum iactantia, quid contulit nobis? Transierunt hæc omnia tanquam vmbra. Et præmittitur, vsam domini ignorauimus. Vmbra cum nihil sit, aliquid esse videtur, sic vita nostra, diuitiæ, & vanitates mundi. Act. 9. Surexit Paulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Et Hier. 8. Transit messis finita est æstas, nos saluati non sumus. Hæc dicunt dãnati. Aestas dies habet longiores, noctes vero breuiores: quia ipsi

C æstimabant se in delitijs diu victuros, & pœnam nullam, vel modicam habituros. Luc. 16. Fili recordare, quia recepisti bona in vita, & Lazarus similiter mala, contra triplicem aduersitatem: nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris: quia oppositi iuxta se posita magis elucescunt: ideo statim aperit honorum, & per oppositum malorum, & hoc tam in præsenti, quam in futuro: vnde exprimit in his verbis malorum temporalem prosperitatem, secundo eorum æternam calamitatem, tertio ex parte honorum breuem aduersitatem, quarto futuram felicitatem. Sed quia contra bonum malum Eccl. 33. ideo ordinatur contra prosperitatem aduersitas, contra calamitatem fœlicitas. De primo Fili recordare, quia re. bo. De secundo, Lazarus similiter mala. De tertio Hic cõsolatur. De quarto tu cruciaris. Temporalis prosperitas malorum, nota cum dicitur Fili, &c. Hic vsus est dues iste in persona malorum: immo potius abusus. Primo diuitijs affluendo, secundo delitijs fruendo, tertio honoribus: vnde iste legitur fuit dives epulo, purpuratus. De primis, bonis. Luc. 12. anima mea, multa bona habes, &c. Nota totam. Quia diuitiæ obtenebrant intellectum, infrigidant affectum erga amatum diuinum. De secundis bonis Eccl. 2. Dixi ergo in corde meo: ludam & affluam diuitijs, & fruar bonis. Sequitur. Vidi quoque quod esset vanitas, & benè totum est vanitas: quia vanum est, quòd non præbet plenitudinem continenti, fulcimentum innitenti, fructũ laboranti. Sic delitiæ non replent spiritualiter nec sustentant ita corporaliter: immo mortem accelerant non fructificant æternaliter, sed pœnaliter. Pœna enim æterna est fructus, & merces talium bonorum florum. Dicunt ergo tales illud. Venite, fruamur bonis, quæ sunt, &c. De tertijs bonis quando superbiunt ex eis. Mest. 162. Multi bonitate, & honore, &c. Quære expositionem in dominicali Gib. 1. fol. a. 2. Nota, iustorum breuis aduersitas: Quia Lazarus similiter mala, contra triplicem aduersitatem sustineri boni in præsenti triplex malum, mẽdicitatem paupertatis, anxietatem infirmitatis, abiectionem vilitatis. In cuius figura introducitur mendicus Lazarus vlcerib. plenus ad ianuã cõtra illa tria prædicta.

Tertio sequitur æterna felicitas cum dicitur: Nunc autem hic cruciatur, vnde nunc æternitatem significat, non enim mensuratio, siue duratio sine fine. Aeterna enim felicitas notatur in consolatione, quæ significatur in tribus, quia curabitur infirmitas in sinu diuinæ pietatis: remunerabitur vilitas ex reuerentia Angeli seruitij, & societatis paupertas ex obtentu iudiciariæ potestatis: vnde & Lazarus visus est in sinu Abrahæ portatus est ab Angelis, dare guttam aquæ petitus est.

Exprimitur ẽt malorũ æterna calamitas, quæ triplex est, cruciantur. n. in flamma contra ardorem concupiscentiæ diuitiarũ: vnde clamat dives, crucior in hac flamma: sitit in lingua contra venenum delitiarum Apoc. 9. dictũ est locustis, p quos Dæmones in altũ se erigentes signantur, vt non occiderẽt eos sed vt cruciarẽt eos mẽsib. quinquè & torméta eorũ cruciatus scorpionũ, cũ percutit hominẽ. Mẽsibus quinque cruciãtur p defectus quinque sensuũ, vel mensib. sex secũdũ aliã litterã: propter defectũ quinque operũ charitatis, quibus dicetur esuriui, & non dedistis mihi mãducare, &c. Et cruciatus scorpionũ, &c. Quia plerumque contingit, qđ homines toxicati sitiũt, & ideo merito dives ille cruciatus in flamma guttam aquæ petijt, qui micam panis Lazaro negauit. Tertio confunditur extrema ignominis, vnde sepelietur in inferno in præsentia Lazari, & Angelorum, contra ambitionem bonorum. Apo. 14. Si quis

D Bona. Eccl. 2. Vanitas. Vanum. Sap. 2. voluptas. E Luc. 16. Beatitudo. F Luc. 16.

G. adorauerit beſtiam, & imaginem eius, & acceperit caracterem in fronte ſua, aut in manu, hic bibet de vino iræ Dei, quod eſt mixtũ murrha in calice ipſius, & cruciabitur igne, & ſulphure in conſpecto Angelorum, & ante conſpectum agni. Imago beſtiæ eſt ſuperbia, per quam aſſimilamur Diabolo, quæ in fronte, & in manu accipitur: quando ſigno, & effectu oſtenditur, & ita patent illa quattuor, proſperitas, aduerſitas, felicitas, calamitas. 4. Reg. 5. Dicitur Naaman leproſo: vade & lauare ſepties in Iordane, & recipiet ſanitatem caro tua, atque mundaberis. Iordanis interpretatur riuus iudicij, in quo ſignificatur iudicium mortis, nihil enim adeo valet ſecundum Gre. ad mundanda carnis deſideria, ſicut cogitare, qualis erit mortua. Septena lotio perfecta huius rei conſideratio, & ſic caro recipit ſanitatem, cum tenemus in cibo ſobrietatem.

H Valde infirmus eſt guloſus, cui ſatisfacere nõ poſſunt terra, mare, & aer. Quærit vt expoliet venatibus alite piſces, guſtus humus, guſtus aera, guſtus aquas.

Baruc 3. Cum mors nulli pareat, non debet homo confidere de ſua potentia, nec de diuitijs: Baruch. 3. Vbi ſunt principes gentium, qui dominantur ſuper beſtias, quæ ſuni ſuper terram: Qui in auibus cœli ludunt, qui argentum theſaurizant, & auro, in quo confidunt homines, & non eſt finis acquiſitionis eorum. Sequitur: Exterminati ſunt, & ad Pſal. 48. inferos deſcenderunt. Hi ſunt qui confidunt in virtute ſua, & multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur. Sed cũ fragilis ſit humana potentia, & iuſtum iſtæ diuitiæ temporales, innitentem eis diu ſuſtinere non poſſunt. Prouer. 11. Quia confidit in diuitijs ſuis corruet.

Et hic nota de illa ſtatua in Dan. Quæ habebat caput aureum, & pedes fictiles, quæ percuſſa a lapide, ictu ſcilicet mortis, & diuinæ vindictæ, redacta eſt in fauillam. Non debet quis confidere

I de ſua ſapientia. Prouer. 28. Qui confidit in corde ſuo, ſtultus eſt. Multa enim fantaſmata patitur cor humanum, vnde in eius cogitatione nihil ſolidum, nihil verum. Non debet quis confidere in ſanctitate ſua, quia qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat. Nam Petrum, Dauid Salomonem, legimus turpiter cecidiſſe. Luc. 18. Dixit dominus ad quoſdam, qui in ſe confidebant tanquam iuſti, & aſpernabantur cæteros, Amos 6. contra quos Amos: Væ qui opuléti eſtis in Syõ, & confiditis in monte Samariæ, optimates, capita populorũ, ingredientes pompatice domum Iſrael. Hi ſunt prælati, & clerici, & hypocritę, qui ad litteram cum pompa equorum, & ſociorum, intrant domum domini. Hi etiam ſunt hypocritæ, qui ſe reputant inter alios ſingulares, de ſuis meritis confidentes. Qui ergo confidit in ſua potentia, quaſi qui innititur baculo arundineo: qui vero confidit in ſua ſapientia, quaſi qui in via innititur ducto ri cęco: qui vero in ſanctitate ſua, quaſi qui innititur picture, & idolo. D

Mors contrahitur in anima ſicut in muliere quattuor modis: aut quia habet, nutrimentum, inflatuum, & nociuum, aut cuſtodem proditorium, aut ſponſum impium, aut in vtero abortiuum, & infame puerperium: hoc fit ſpiritualiter in anima, quando nutritur in bonorum excellentijs, cuſtoditur in voluptatibus, & delicijs, traditur Matth 11. adhærendo diuitijs ſpretis Dei conſilijs, ſecundatur vitijs, & nequitijs. Quod ſentiens peccator debet dicere illud. Filia mea modo defuncta eſt, ſed veni, impone manum tuam ſuper eam, & viuet. Sed talis filia mortua per culpam, reſuſcitatur per paſſionis dominicæ memoriam, & viuit per gratiam: hæc eſt manus, quæ nos mortuos ſuſcitat, cũ ſe virtus dominicæ paſſionis cordibus communicat, & ſe eis repreſentat: quod oſtendit propheta L dicens, emitte manum tuam de alto, eripe me, &c. Pſal. 143. Dan. 10. Dan. 10. Manus domini tetigit me. Si erexit me Chriſtus. ſuper genua mea. Si erraueris per ignorantiam, ſi febricitaueris per cõcupiſcẽtiã, ſi langueris per fragilitatem, & impotentiam, ſi lepra infectus fueris per immunditiam, vel maliciam, ſi hæc manus te tetigit inuenies medicinam.

Animæ peccatrici mortem non conſideranti, Manue. dicitur illud prophetæ quouſque delitijs diſſolueris filia vaga? Quis enim mortis neceſſitatem, & Hier. 31. amaritudinem cogitaret, facile delitias fugeret, diuitias contemneret, pœnitentiam faceret, & auſteritates carnis faciles reputaret: quia vt dicit Sen. Omnia iſta facile perferemus, & quicquid videtur intolerabile delicatis, luxurijs fluentibus, magiſq; animo, quam corpore morbidis tantum morte deſinamus horrere. Deſinemus autem ſi finem bonorum, & malorum cognouerimus, ita nec vita erit nec mors timori.

Nota illud quod ait Sap. Laudaui mortuos magis quam viuentes, quia hæc vita miſera eſt ignominioſa propter culpæ fœditatem. Ezec. 16. Vidi Ezec. 16. te conculcari in ſanguine tuo, & dixi tibi. Cum eſſes in ſanguine tuo viue odioſa propter tranſgreſſionem voluntatis diuinæ. Prouerb. 15. Abominabilis domino vita impij. Damnoſa propter amiſſionem glorię. 1. Thi. 5. Vidua anima Chriſto derelicta viuens mortua eſt, periculoſa propter illationem pœnæ. Veniat mors ſuper illos, & deſcendent in infernum viuentes. Luc. Luc. 16. 16. Fili, recordare, quia recepiſti bona in vita ſua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic conſolatur, tu vero cruciaris. Apo. 3. In mente habe, qua Apoc. 3. liter acceperis, & audieris, & ſerua, & age pœnitẽtiam. Si ergo non vigilaueris, veniam ad te quaſi fur, & neſcies quando veniam ad te: in mente habe de præſenti ſiue de futuro, age pœnitentiam de præterito: ſi non vigilaueris, &c. Luc. Luc. 12.

12. Si

A 12. Si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret &c. Mira charitas saluatoris, qui pro eruditione nostra rebus se comparat indignis, veniet vt fur ad negligentem, non sicut fur ad vigilantem, improuisus ergo nunquam veniet ad eum quia nunquam improuisum eum inueniet: vnde qui semper prouidet semper timet.

Esai. 13. Et nota quantum debent timere diem iudicij qui modo non timent peccare. Esa. 13. Ecce dies domini veniet crudelis, & indignatione plenus, iræ, furoris: Quia crudelitas est quando pœna modū excedit. Indignatio quando personæ, quæ iniuriā fecit, apparet indignitas, & quæ iniuriam passa est, dignitas. Ira innotescit in voce, vel vultu, furor in actu. Dies ergo iudicij erit crudelis, quia in eo maximè crudelitatis species apparet, clarus ignis calore soluetur; Ignis in conspectu domini exardescet, & in circuitu eius tempestas valida plena indignationis, quando apparebit hominibus infirmitas, & Dei maiestas: vt omnibus manifestum sit, quantum debeat indignari rex gloriæ, qui tantam passus est iniuriam a viliſſimo puluere, plenus iræ, quando illa vox terribilis audietur. Matth. 25. Recedite a me maledicti in ignem æternum: plenus furore, quoniam sententiam iudicis sequitur mox actio tribulantis.

Iudex. Iudicū. Psal. 49.

B Et nota quomodo debemus eleuare oculos nostræ considerationis ad cōsiderādum sententiā districti iudicis, & supplicia reproborū 1. Paralip. 21. dr in figura: Eleuans Dauid oculos vidit Angelū domini stantem inter cœlum, & terram. Christus in iudicio existens, &c. Quære. fol. 110. b. timor mortis, & consideratio eius, & supplicij damnatorum nos liberat a præsumptione. Qui enim considerat mortem propinquam, & districtum Dei iudicium, multum debet timere, & de nullo præsumere. Exemplum huius est de nauclero, qui dum nauim regit non in prora residet, sed in puppi. Sic recte per hoc mare mūdi nauigabimus, si extremis,

C si nostris vacabimus, & ibi attenta consideratione sedeamus. Ecc. 7. c. Fili memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Bern. in quodam sermone: Nouissima tua sunt, mors, iudicium, gehenna. Morte nihil est, nec cogitari potest horribilius, Gehenna nihil intolerabilius, Iudicio nihil terribilius, quando dicent montibus, cadite super nos, & abscondite nos, a facie iræ agni, &c. Quia horum recordatio facit hominem timoratum, timor verò peccatum expellit, & negligentiam non admittit. Dictum est Naaman Syro, & leproso. Vade, & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatē caro tua, atque mundaberis. Syrus sublimis interpretatur. Ecce lepra elationis, & superbię Naamā interpretatur decorus. Ecce elatio in decore operum iusticiæ, aut nobilitate generis, vel diuitiarum dictum est ergo ei, quod vadat ad Iordanē, quod interpretatur humilis descensus: quia lepra superbiæ mundatur per humilem suæ originis, & mortis considerationem. Putredini enim dixi: Pater meus es, mater mea, & soror mea vermibus.

Osee. 10. Apo. 6. 4 Reg. 5. Iordanis.

D Iob. 17. Ad mundādum enim tumorem mētis, debet homo infirmitates, & vilitates suas, ad mentem ante oculos ponere, & culpas suas, sine quibus hæc vita nō transitur ad memoriam reuocare, quam inhonestā in corde, quam temeraria in opere, quam indigna in ore, quam immunda in cogitatione perpetrauerit, diligenter attendere, vt inde manifeste colligat, quam multa in suis moribus inuenire quærit, quo iure debeāt amputari, si verę vult, & non imprudenter gloriari. Apoc. 18. Comminatur dominus, qui in delitijs viuunt, & mortem non cogitant Omnia pinguia, & præclara perierunt a te. Et sequitur quod vna hora destituta sunt tantę diuitiæ, &c. Hic enim comminatur dominus Babiloni, quæ interpretatur confusio, & significat peccatorem, qui in puncto mortis a diuitijs, & delitijs destituetur. 1. Iób. 1.

Mortis memoria est illud desertum, desertum per quod veri filij transeunt a seruitute Aegypti in terram promissionis. Ingrediens enim per considerationem mortis, & memoriam, nihil ex omnibus, quæ hic viderit, amplectitur, sed potius quasi vastam solitudinem aspicit, & vilipendit. Viam ait trium dierum ibimus, &c. Per hoc desertum graditur, qui ex memoria mortis ad perfectum contemptum transitoriæ voluptatis incitatur, & ad studium orationis, & ad obediendum in minimis mandatis. Est autem prima dieta in hoc deserto, incipere carnem mortificare per pœnitentiam, Secunda dieta medicina mortis, & ad eum refugere, cui competit post mortem medicinam ferre: cum enim caro nitatur nos deprimere infra nos, per luxuriam, mundus nos trahere extra nos, per auaritiam, diabolus leuare nos supra nos, per superbiam, quid facit homo miser sicut ouis inter lupos: sicut columba inter accipitres? sicut lepusculus inter canes, nisi quòd memor mortis cōfugiat per orationē ouis ad pastorē vt columba in summo foramine petræ nidificet; vt lepusculus in petra cubile suum collocet, vt virgula fumi gracilis ex thure formata, magno impetu in sublime tendat, vbi etsi sunt in thuribulis cordium nostrorū foramina angusta; quia parua est in nobis secretorum cœlestium notitia, sit ignis & multus ardor, quia sacri desiderij immensus feruor: & eo amplius intus feruebat, quo minus inuenit, vnde foris erūpat. Tertia dieta est; memoria mortis, nihil negligere ex his, quæ si bene parantur, quod est vniuersi pulueris pigmentarij exhibere: pigmentarius est ipse Deus, tu minister eius. Si in tuo sensu pigmenta eligis cito, dum adhuc species sunt in herba; deciperis, dum pro cinamomo colligis cicutam, pro mirtho vrticam. Et sicut magna vietus est in hoc pigmentorum tenui puluere: ita etiam magna est efficacia in vera cordis humilia-

H E Exodi 1. 1. Dieta. 2. Dieta. F 3. Dieta. Can. 3.

G tate,2. Regum,15. Rex transgrediebatur trans torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam oliuæ,quæ respicit ad desertum. Qui enim transit de hac vita magis debet confidere in Dei misericordia, quam in sua iustitia, & hoc est respicere ad oliuam. Et sic patet viam trium dierum in deserto.

Num.33. Item Esai.66. Egredientur, & videbũt cadauera virorum, qui preuaricati sunt in me. Cadauera enim sunt peccatorum fœtidas animas quasi sepultas habentes in corporibus suis, licet ad tẽpus florere videantur, & delicatè pascantur: tamen in morte tanquam vilia cadauera relinquuntur, & cito sub terra, ne suo fœtore aerem inficiant abscõduntur: sicut accipiter, & nisus, qui ponuntur in perticis, super pugnum portantur, & carnibus pascuntur, & in morte in sterquilinium ponuntur. Sed gallina quæ pastum suum cum labore quærit, vt sustentetur, & sæpe fugatur tandem ad mensam

H domini cum honore portatur. Exemplum de Lazaro, & diuite Epulone. 3. Reg.19. dicitur quòd

I Elias comedit panem subcinericium, & bibit vas aquæ, &c. & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, &c. Quia quando dominus conuertit aliquem, vt consideret vilitatem suam, & quòd cinis est, & continue in cinerem resoluitur, videt seipsum iam cinerem, & quòd anima separata a corpore in morte: corpus iam tabescit, & post in cinerẽ resoluitur, & in puluerẽ, & putredinem, putredo resoluitur in vermen, vermis in cinerem. Et istud diligenter & frequenter considerando: comedit subcinericium panem, quando in prosperitate, & in aduersitate ex hac consideratione perseuerat in pœnitentia: tunc ambulat in fortitudine cibi illius per quadraginta dies idest toto tempore vitæ, quod est tempus pœnitentiæ, donec veniat ad montem Dei Oreb idest ad mensam gloriæ. Item 1. Cor. 11. Si nosipsos iudicaremus, &c. Glo. Versat̃ ante oculos, &c. Quære fol. 111. t. Regum. 15. Agab pinguissimus, & tremens oblatus est Samueli, per quem significatur Christus. Et dixit, Sicsine separat amara mors. Hoc dixit: quia licet mors sit omnibus formido, magis tamen diuitibus, & voluptuosis, qui propter nimium amorem ad carnem in separatione animæ nimium sentiunt dolorem. Eccl. 41. O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantia sua. Et causa istius doloris, & amaritudinis est vnio, & colligantia, quam per affectum habet anima cum carne, & cum diuitijs, quæ in morte separatur, & diuiditur: ideo quanto plura diligibilia temporalia, quæ in morte oportet amittere, congregat sibi homõ, tanto amariorem & magis

Psal.48. dolorosam mortẽ sibi quilibet procurat: Quoniã cũ interierit non sumet omnia, neq; descendet cũ eo gloria eius: iusti aut quia econtrario vniti, & colligati sunt cum Deo, non carni, aut diuitijs, & non habent affectum alligatum cum aliquo, quòd in morte timeant amittere: ideo istum dolorem amarum non sentiunt in morte, vnde sit Apostolus: Cupio dissolui, & esse cũ Christo: omnis enim dolor causatur ex separatione rei per amorẽ vnitę.

K Ad Phi.2.

Illi qui non habent signũ Thau idest signum crucis Christi, & virtutum eius in fronte, idest in operibus suis, condẽnãtur morti. Quære in Ezec. 30.b.40.b.42.a.44.a.41.5.167.a. Multũ expedit quòd ante mortem purgemus conscientias nostras, quia veniet index, qui conflabit, purgabit, colabit, mundabit. Quære in Malachia. 131.b. Item quære de hoc historias, collocatas in principio tabulę de iudicio. 161.b. de timore, de vita nostra misera. Sicut colligitur ex dictis sanctorum triplex est differentia defunctorum, quidam sunt simpliciter mali, quia mortui impœnitentia finali, & isti in inferno æterno supplicio cruciẽtur: quidã sunt simpliciter boni nulla culpa infecti, nullius pœnę debito obligati, & isti in cœlo æterno præmio coronantur: quidam sunt mediocriter boni, qui & si aliquam commiserunt, vel omiserunt, finaliter tamen pœnituerunt, sed de pœna eis debita non plenè in hac vita satisfecerunt. Et isti in purgatorio temporaliter scilicet donec satisfecerint purgantur, mundantur, & durè cruciantur, vt sic purgati mundati, dolati tanquam politi lapides in superna Ierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas, ponantur, &

Pfal.121. constituantur, & ab omni debito pœnæ, & culpæ soluti sanctorũ consortio ascribantur. Quia nullius culpæ, vel pœnæ debito obligatus, potest esse in illa ciuitate, cuius ciues sunt liberi, & Dei formæ: Quia vt nihil inquinatum intrat in illam: Apoc. 21. Apo. 22. Quia foris canes & venefici, &c. Hoc fuit figurãtũ, De templo, Salomonis, quod gerit figuram tẽpli cœlestis, domus autem ædificaretur de lapidib. dolatis, atque perfectis, ædificata est & malleus, & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo domini, dum ædificaretur: sic fidelium animæ poliuntur, & parantur in purgatorio non in cęlo, prædicta modo distinguit Gre. Statum de functorum quarto libro dyalog. dicẽs sic: Sicut electos a die exitus sui corporis beatitudo lætificat, ita credi necesse est, vt a die exitus sui reprobos ignis exurat. Nunc autem secundum fidem ecclesiæ nec beatis, qui iam sunt in cœlo, nec damnatis, qui iam sunt in inferno, sed solum animabus qui sunt in purgatorio, prosunt suffragia quæ hic fiunt pro defunctis. Sic enim ait Aug. in Enchiridio. Non est negandum animas defunctorum releuari pietate suorum, cum pro illis sacrificium medi-

3. Reg. 6. Beatitudo.

L

M

Defuncti Mortui suffragia, pœnæ.

Pfal.121.

Apoc. 21. Apo. 22.

Gregor.

Aug. purgato,

oris offertur, vel elemosinæ, aut orationes in ecclesia fiunt: Sed hoc eis prosunt, qui dum viuerent, hæc sibi prodesse meruerunt. Si vero quæras vnde est, q̃ defunctis prosunt suffragia ecclesiæ, cũ iã nõ sint de foro ecclesiæ, dico q̃ huius rõ est vna influẽtia Christi capitis vna cõnexio mystici corporis, vna efficacia passionis, vna cõcordia charitatis, & dilectionis. 1 Apo. 20. Iudicati sunt mortui

Iudex. Cõstellio.

Apo. 20.

A tui ex his, quæ ſcripta erant in libris ſecundum opera eorum cum continue moriamur ſecundũ illud. Omnes morimur, &c. idcirco deberemus
2. Re. 14. totum tempus in bono expendere, quia præceptũ eſt in lege: Non apparebis in aſpectu domini
Exod. 23. Deut. 18. vacuus, opera enim illorum ſequuntur illos. Et
Opera. Apo. 14. ideo contra pigros ait Salomon: Vade ad for-
Prouer 6. micam o piger, & conſidera vias eius, &c. Et Salua-
Iob. 9. tor in Iob 9. Operari oportet dum dies eſt, venit nox, quando nemo poterit operari. Eccl. 9. Quod cunque poteſt manus tua inſtanter operare, ſcilicet antequam præueniatis morte: quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia erunt apud inferos, quo tu properas. Et Gala. 6. Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Super quo verbo dicit Glo. tempus ſeminandi eſt preſens vita, qua currimus, in hac licet nobis quod volumus,
B operari, cum vero hæc vita tranſierit, operandi tempus auferetur: Et ideo ſicut ſapientes peregrini, dum vident noctem inſtare, terminum diſtare, incipiunt accelerare, & paſſum ampliare, ne forte a nocte præueniantur, & ad manus latronũ
1. Pet. 2. deueniant. Sic nos quo ſecundum Apoſtolum ſumus peregrini, & aduenæ in hoc mundo, & ſcimus noctem, & mortem imminere, debemus commiſſa plangere, omiſſa ſupplere, & merita aggregare. Defunctorum animæ debent parentibus, &
Luc. 9. amicis illud: Amice accommoda mihi tres panes.
Ioan. 6. Primus panis eſt immolationis ſacramentalis miſſas celebrare: Quia ſi quis manducauerit ex hoc
Pſal 79. Pſal. 122. pane viuet in æternum: ſecundũ, eſt orationis vi-
Eſa. 58. ſceralis: quia dicunt cibabis nos pane lachrymarum, & c. iſte enim panis cor hominis etiam, defuncti confirmat. Tertius eſt oblationis liberalis ſcilicet eleemoſynæ: Frange ait eſurienti panem
3. Re. 19. tuum. His enim tribus panibus anima, quæ eſt in
C purgatorio recreata faciliter cum Elia qui comedit panem ſubcinericium, & bibit aquam orationum, & lachrymarum tranſit vſque ad montẽ Dei Oreb, quod interpretatur menſa. Et nota, quod vt dicit Plato in Phedrone: Summa Philoſophia eſt aſſidua mortis conſideratio. Quia vt ait in prologo Bibliæ: Facilè contemnit anima, qui ſe ſemper cogitat moriturum. Ex tali enim conſideratione inducimur ad celerem peccatorum confeſſionem ad veram humiliationem ad temporaliũ, & abdicationem ad meritorum accumulationem.

Cõſidera. Hieronymus. Vnde legitur in vita Ioan. eleemoſynarij, quod antiquitus ſtatim cum imperator fuerat coronatus intrabat ad eum ædificator monumentorum dicens ei: De quali metallo iubet Imperium tuum fieri monumentum tuum? Et hoc a ſapientibus ideo fuit introductum, vt quamuis Imperator eſſet, tamen ſemper cogitaret ſe moriturum. Sic, & quando Papa coronatur conſueuit ſtupa accendi, & clamari, ſic tranſit gloria mundi. Mundana enim proſperitas eſt ſicut vinum nimis forte: qđ D hominem inebriat, & tollit vſum rationis, niſi diluatur aqua frigida ſcilicet memoria mortis.

Et de hoc habemus exemplum de Balthaſar, qui Dan. 5. comedens, & bibens, vidit manum ſcribentem cõtra ſe mortis ſententiam. Quære ſupra fol. 51. a. b. Eccl. 12. Eccl. 12. Circuibunt in platea plangentes antequam rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vita aurea, & conteratur hydria ſuper fontem, & cõfringatur hydria ſuper ciſternam, & reuertatur puluis in terram ſuam, vnde erat, & ſpiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. In hoc verbo pulchrè exprimit ſapiens humanam fragilitatem, dignitatem, vilitatem. Nam vt dicit. Funiculus argenteus continue rumpitur, vita aurea retrahitur, hydria conteritur, rota confringitur, vocat autem funiculum argenteum continuationem medullæ, quæ ligat oſſa ſpondilia, quæ a quibuſdam phiſicis nuca vocatur, dicitur autem illa eadem funis, quia ex- E tenditur ab vltima parte cerebri, & inde deſcendit ligans oſſa ſpondilia vſque inferius. Funem argenteum vocat propter vtilitatem, & nobilitatem. Nam vt dicit Conſtantinus ſua caliditate frigiditatem oſſium temperat, ſua vnctuoſitate, & humiditate ariditatem oſſium rigat, ſua ſubſtantiali proprietate virtutem animalem nutrit, & conſeruat mediantibus quibuſdam neruis, ſenſum & motum continuum ad modum argenti viui omnibus membris ſub collo poſitis adminiſtrat. Vittã auream vocat ſapiens ſpiritum vitalem, qui eſt in corde, qui dicitur vitta: quia ſicut vitta mulieris continet capillos capitis ne defluant, & diſpergantur, ita ſpiritus vitalis continet omnia, quæ ſunt in corpore humano, ne corrumpantur. Ideo vita aurea dicitur tum propter precioſitatem, tum propter perpetuitatem, quia cor ſemper eſt in motu perpetuo quam diu viuit homo hydriam vocat ſapiens quãdam pelliculam, quæ eſt fellis ciſtula ſuper gibbum epatis collocata rubeo colore contentina. Fons vocatur epar, vbi eſt origo caloris naturalis. Rotam vocat continuam volubilitatem appetitus ſenſitiui, quæ eſt in toto corpore immittendi, & emitendi iſtam aquam. Eſt ergo ſenſus, cum continue vadas ad mortem prouide tibi, vt antequam rumpatur funis argenteus id eſt antequam oſſa ſpondilia diſoluantur, antequam retrahatur vitta aurea, quia ſpiritus vitalis quotidie retrahitur, & tendit ad corruptionem, antequam hydria, fellis ſcilicet ciſtula conteratur ſuper fontem, quia illa ciſtula, quæ eſt ſuper hepar, quod eſt fons ſanguinis quotidie conteritur, & declinat ad corruptionem, antequam ceſſet motus rotæ, quia talis volubilitas appetitus in morte omnino ceſſat, antequam reuertatur puluis, &c. Quaſi dicat cum tota textura tui corporis continuè diſſoluatur, plange tempora, quæ amiſiſti, mala quæ commiſiſti, bona quæ omiſiſti, gratiam, quam perdidiſti, pœnam quam incurriſti.

G risti. Iob. 10. Dimitte me vt plangam paululum dolorem meum ideſt toto tempore vitæ meæ, qđ eſt Paulum, & modicum reſpectu pœnæ æternę, dolorem meum ideſt peccatum, pro quo ſumme
Pſal. 14. eſt dolendum, cum per ipſum ſummum bonum ſit amiſſum. Circundederet me dolores mortis, &
Luc. 21. pericula inferni inuenerunt me. Et nota de illis
Ioſue. 6. qui confidunt in diuitijs, & delitijs: Stulte hac nocte rapient animam a te, quæ autem paraſti, cuius erunt Ierico. 7. diebus circundata, muri corruerunt: Quia ex conſideratione æternitatis pœnæ qua inceptio deſignatur cadit amor temporalium, qui deſignatur in Iericho, nam interpretatur defectus.

Nota de illo ſapiente, qui portauit Alexandro magno vnum paruum lapidem, qui diſcopertus poſitus in ſtatera tantum ponderabat, quod omne pondus ex alia parte poſitum ad ſe trahebat, dum autem terram cooperiebatur, non ponderabat niH ſi quátũ alius lapis: tu ait ſapiens Alexandro es lapis iſte: quia dum viuis totus mundus tibi non ſufficit, ſcilicet totum ad te trahis, ſed dum mortus fueris, & terra coopertus, modica fouea tibi ſufficiet, ſicut & cuilibet alteri. Et no. quomodo debeamus nos purgare tanquã veniamus ante illium iudicem, qui nos colabit, conflabit, purgabit, mundabit, vt dicitur in Malac. Quære. 24. b. t 11. b. Luc. 13. Arborem fici habebat quidam in vinea ſua. Sequitur: Ecce anni tres ſunt, quod non inuenio fructum in ficulnea: ſuccide illã vt quid
Eccleſia. etiam terram occupat. Nos autem in vinea eccleſię multis annis viuimus, & parum aut nul-
Opera. lum fructum facimus, ideo diuinam ſententiam
Timor. timere debemus, ne per mortem ſubito ſuccindamur, & tamquam arbor ſicca, & infructuoſa in
Mors. Matt. 11. ignem mittamur: Sicut ait ſaluator Omnis arbor, quę non facit fructum excidetur, & in ignem mittetur, Et ibidem iam ſecuris ad radicem poſita eſt.

De morte amicorum debemus conſolari. Exẽ-
I plum de Dauid Nam cum eius filius infirmare-
2. Reg. 3. tur, nolebat recipere conſolationem, ſed audita
morte lauit faciem, & induit ſe, &c. 2. Mach. 12.
2. Ma. 12. Iudas duodecim millia dragmas argenti miſit Hieroſolymam offerri eas ibi pro peccatis mortuorum, iuſtè, & religioſè de reſurrectione cogitans.
Suffragia. Ex quo patet quomodo nos debeamus ſubuenire defunctis eleemoſynis, & orationibus.

Conſideratio doloris, & amaritudinis mortis,
Tho. 6. eſt iecur piſcis Thobiæ, quod ponitur ſuper prunas conſiderationis ignis æterni. Fumus ideſt conſideratio excæcat omne genus prauæ conſiderationis ignis æterni. Fumus ideſt conſideratio tentationis 2. Regum. 14. Omnes morimur, &c. In aqua notatur decurſus vitæ humanæ, & mor-
Matth. 3. tis. Quære. 2. a. b. Matth. 3. Erat Zoan. indutus de pillis camelorum, & Zona pellicea circa lumbos eius: pellis de animali mortuo detrahitur, pili cameloruꝫ ſunt hiſpidi. Quia continuã mortis memoria valet, vt libenter pœnitentiã cum Iob. faciamus, & auſteritas, ac macceratio carnis multum iuuat, vt cum Ioan. tentationes vitemus. K

Cõſidera

Mos fuit antiquis condire corpora mortuorũ aromatibus, quod fit quando ipſos iuuamus eleemoſynis, & orationibus, Quia iſta velut aromata præſeruant mortuos a corruptione, & pœna, & fragrant ſuauiter coram Deo. Iud. 12. Occuperauerunt Galaaditę vada Iordanis, & non poterant dicere Seboleth, ſed Theboleth, & iugulabantur in tranſitu aquæ. Nota hiſto. Eufrates frugifer interpretatur, ſignificat diuites: Iordanis deſcenſus, & ſignificat mortem: Galaaditę aceruus teſtimonij, vnde Galaaditę cõgregatio ſanctorum, & quorum comparatione iudicabuntur diuites peccatores. Dicunt ergo in morte Sebolet quod interpretatur palea, quia non loquuntur niſi de paleis diuitiarum ſuarum, in quibus non eſt granum edificationis ideſt in peccato mortis iugulantur, quia paleas exprimere non valẽt, Matt. 3. Paleas comburet igni inextinguibili. Et non poſſunt dicere Thebolet, quod interpretatur ſpica: quia nihil loquuntur de quo poſſit eorum anima nutriri in alia vita

Iud. 12.

L

Nota quod lapis ille deſcẽdens de monte confringens, & in faudam reducens ſtatuam auream ideſt omnem mundanam pompam, eſt diuina ſententia procedens ex altitudine ſuæ potentiæ. Quære. 66. b. in Dan. Item. 164. 2.

Dan. 2.

De miſericordia, & pietate.

MIſericordia Dei ex ſola voluntate non peccandi impetratur. Exemplum de Magdalena, cui dictum eſt. Remittuntur tibi peccata multa. De Dauid, cui poſt homicidium, & adulteriũ dictum eſt: Tranſtulit dominus peccatum tuum. De rege Niniuæ, & ſaluatione Ionæ de Achab humiliato, cuius Deus mutauit ſententiam de homine vulnerato, qui deſcendebat ab Ieruſalem in Iericho, de Ezechia, cui Deus mutauit ſententiã De filio prodigo, qui eo quod a mala voluntate ſurrexit, & ad patrem iuit, pater miſericordia motus oſculatus eſt eum, & amplexatus, conuiuium fecit, veſtimentum ſiue ſtolam primam innocentiæ, annulum fidei formatæ, calciamẽta virtutum ei reſtituit. Quomodo enim miſeretur pater filiorum miſertus eſt dominus omnibus timentibus ſe.

Vide de eleemoſyna. Luc. 7. 2. Re. 12. Ionæ 3. 3. Re. 21. Lac. 10.

M

Eſai. 38. Lucę.

Pſal. 102.

Nota totam illam hiſto. Miſereor ſuper turbã, quia ecce iam triduo ſuſtinent me.

Matth. 8.

Et nota de miſericordia Dei ad nos, quia proprio filio Deus pater non pepercit, ſed pro nobis oĩb. tradidit illũ. Quia quãtuncũq; irreuerenter & frequẽter, imò ſi infinitis vicib. offendamus eũ ſẽper paratus eſt nos miſericorditer recipere, ſi volumus pœnitere. Non ſic nos ad proximos

Ad Ro. 8.

Matth.

A Matt. 18. Serue ait nequam omne debitum dimiſi tibi, quando rogaſti me: Nonnne oportuit & te miſereri conſerui tui, ſicut ego miſertus ſum tui? Sequitur: Sic & pater veſter cęleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis vnuſquiſq; de corde ſuo. Et iſtud: Non dico tibi vſq; ſepties, ſed vſq; ſeptuageſies ſepties. Et in Trenis. Miſericordiæ domini quia non ſumus conſumpti, quia non defecerunt miſerationes eius. Nota quanta eſt miſe ricordia Dei in peccatoribus, qui quotidie offendunt: & tamen vſque ad ultimum ſpiritum ad miſericordiam expectantur. Exemplum de latrone, cui dixit, hodie mecum eris in paradiſo, & de crucifixoribus: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Luc. 15. Cum inuenerit homo ouem, quam perdiderit, imponit in humeros ſuos gaudens, & ueniens domum, conuocat amicos, & vicinos dicens illis: Congratulamini mecum quia inueni ouem, quam perdideram. Dico vobis, gaudium erit Angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Non eſt dubium quin Angelicis ſpiritibus fuerimus connumerati a principio, qñ homo ille habebat centum oues, & illa mulier decem drachmas: quis ergo non doleat ſe per peccatum ab illo numero cecidiſſe? Quid ergo tardamus angelicis ſpiritibus: immo Chriſto noua inferre gaudia? Exiliamus in humeros pij paſtoris, qui ſe nobis paſtorem exhibet, ſollicitudine, & affectione mulierum, vt reuocemur ad numerũ, vnde excidimus, aut pro Deo: ſi minus congaudemus peccatori, quia conuertimur, ſaltem Chriſto toto cum amicis eius congratulemur affectu, quia recuperat quod amiſit. Luc. 19. Ait Zachæus dimidium bonorum meorum do pauperibus. Ecce miſericordia: Et ſi quempiam defraudaui, reddo quadruplum. Ecce perfecta iuſtitia: cui non ſufficit reddere ęqua menſura. Beatus enim qui intelligit ſuper ęgenum, & pauperem. Hic enim delert litteras patentes Euangelij. ſ. q̃ conſequitur miſericordiã. Beati ait miſericordes, qñ ipſi miſericordiam conſequentur, vnde ait Greg. Non legi compaſſiuum malo fine petire: miſericordiam ergo talis conſequetur, quia exemplo Chriſti per compaſſionem in ſe aſſumpſit alienam miſeriam.

Et nota de pœna qui debetur immiſericordi, quia diues ille guttam aquę petijt, & non accepit: quia micas panis Lazaro negauit. ¶Illi pio oculo Chriſtum reſpiciunt, qui pauperi miſerentur, quibus dicturus eſt: Eſuriui & dediſtis mihi manducare, &c. Sed quidam habent oculos lippos, aut tenebroſos: quia nec videre poſſunt, nec compati infirmitatibus, contra id: Fili eleemoſynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne auertas a paupere, quære iſtam expoſitionem in tabula de eleemoſyna. Io. 20. Infer digitum tuum, & vide manus meas, & mitte in latus meum. Loca clauorum ſunt fontes membrorum Chriſti in quibus defixi ſunt claui Chriſti, vt inde iugiter ſcaturiant inceſſanter riuuli miſericordię, de quibus poſſit quilibet ſitiens haurire, nunquam iſti fontes, ex quibus fluit miſericordia ſiccantur, nulli volenti haurire clauduntur. Daniel. 4. Leuaui oculos meos ad cœlum, & ſenſus meus redditus eſt mihi, & ad honorem regni reſtitutus ſum, & altiſſimo benedixi, quia in omni ſtatu, in omni caſu, qui deuotè, & humiliter miſericordiam poſtulat apud dominum, inuenit miſericordiã copioſam.

Miſeretur nobis dominus tripliciter, ſicut mater filio, cui prouidet in neceſſitate, quem ſuſtinet in fragilitate. Eſai. 49. Nunquid poteſt obliuiſci mulier infantem ſuum, vt non miſereatur filio vteris ſui? Ecce in manibus meis deſcripſi te, hoc eſt in ſanguine paſſionis mæ genui te, uel in manibus meis, &c. quia ſicut homo facit nodum in ſudariolo, vel in cingulo, vt recordetur de aliquo, ſic Chriſtus fecit ſibi ſigna in manibus ſuis, vt miſereatur, & recordetur de nobis flente filio: quia matrem offendit, flet quandoque mater cum filio. Sic Deus compatitur noſtræ fragilitati. Hiere. 31. Conturbata ſunt viſcera noſtra ſuper eum, miſerans miſerebor eius, ait dominus. Cuius exemplum eſt de filio prodigo, quem videns pater eius, miſericordia motus, cecidit ſuper collum eius. Secundo ſicut dominus ſeruo, qui delinquentem corripit, & corripiendo parcit. 2. Machab. 6. Non peccatoribus ex ſententia, &c. Nunquam a nobis miſericordiam ſuã ammouet, corripiens vero in aduerſis populum ſuum non derelinquit. Huius exemplum eſt. Cũ percuteret Angelus domini Ieruſalem miſertus dominus ait: Sufficit, &c. Tertio ſicut magiſter diſcipulo, quem informat, & docet. Sic dominus informat per tribulationem exteriorem, docet per illuminationem interiorem. Eccl. 36. Miſerere noſtri Deus omnium, & reſpice nos, & oſtende nobis lucem miſerationum tuarum. Huius exemplum Mat. 9. Secuti ſunt Ieſum duo cæci clamantes: Miſerere noſtri fili Dauid. Soli Deo proprium eſt miſereri per excellentiam, & in omni caſu: ideo in nullo caſu debet homo de eius miſericordia deſperare. Iob 13. Etiam ſi occiderit me, in ipſo ſperabo, nec terminum miſerendi ei imponere. Sicut dixit Iudith: Qui eſtis vos, qui tentatis dominum?

E nota illud: Extendit nubem in protectionem eorum, & ignem, vt luceret eis per noctem. Nubes per diem præſtat refrigerium, ignis per diem incendium: quia verus miſericors in die proſperitatis reprimit incendium animoſitatis, & in nocte aduerſitatis tollit, refrigeriũ puſillanimitatis, ſicut enim luna lucet plena, quæ eſt miniſtra humoris, & roris. Luc. 6. Eſtote miſericordes, ſicut pater veſter miſericors eſt. Miſeretur autem Chriſtus nobis, ut medicus ęgroto duob. modis. Primo viſitando per corporalem præſentiã, ut patuit in primo aduentu: ſecundo curando p artem, & ſa-

Miſericordia. — Homo. — Luc. 15. — Paſtor. Chriſtus. — Luc. 19. — Pſal. 4 — Mat. 5. Eleemoſyna. — Luc. 16. — Matt. 15. — Eccl. 4 — Iob 20. Paſſio. — Peccator. Cõfeſſio. — Danile. — Luc. 15. — 1. Par. 21 — Iudith 8 Pſal. 104. — Miſeretur.

G & sapientiam. Sic visitat nos quotidie, cum per virtutem Dominicæ passionis patefactis visceribus, per aperturam cordis distillat sanguis Christi ad
Lucæ 1. nos in rubore, & verecundia peccati commissi, & aquam in suauitate gratiæ, & peccati dimissi. Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quib. visitauit nos oriens ex alto. Bern. Domine cogitabas cogitationes pacis, & ego nesciebam. Et clauus penetrans factus est clauis reserans, vt mihi pateant viscera misericordiæ tuæ, & sic misericorditer nos uisitat per suam præsentiam. Secundo curat nos
Lucæ 10. per munditiam congruam. Samaritanus uidēs spoliatum, & uulneratū misericordia motus est, & appropinquās alligauit uulnera eius, infundens uinū & oleum, & imponens illum in iumentum, duxit in stabulum, & curam illius egit: & protulit duos denarios, quos dedit stabulario, & sic curatus est.
Christus. Samaritanus custos dicit: Custos noster est Christus. Miser spoliatus, & uulneratus peccator spoliatus gratia, & uulneratus concupiscentia, quæ diuidit appetitū rationis, & sensualitatis: sicut uulnus soliditatem continuitatis. Motus Samaritani
H est misericordia Christi: alligatio uulnerum est refrigeratio sensuum carnalium, & concupiscentiarum: infusio uini mordax, repræsentatio peccati: infusio olei alleuatio, & dulcedo spei. Ponitur in iumentum, quia incipit adiuuari orationibus sanctorum, & fieri particeps meriti eorum: in stabulum ducitur, quia in conscientiæ suæ secreto se totem peccati contemplatur, & detestatur: dantur duo denarij stabulario, quia ratio illuminata ad uerum, & ueritas inflāmata ad bonum: dantur libero
Vnguentum. arbitrio, & sic unguētū efficitur, unde eger noster
Psal. 132. curatur, de quo unguento quidā super illo: Dño
Vnguentum. non est exaltatū cor meum: Sicut unguentū in ca
Gratia. pite: Vnguentū hoc necesse est non stare, sed fluere, & decurrere usq; ad miserū hoiem, qui uulneratus a latronib. iacet in uia, & plurima indiget me
Medicina dicina. Fluit ergo unguentum de uiuo fonte Angelicę regionis, & rigat latitudinem terrę tuæ,
I Emanuel a summo cœlo egressio eius, & occursus eius usque ad uallem Iericho, ubi occurrens uulneratis, & languidis curationem infirmitatum adhibuit, & omnem languorem ammouit. Secundo miseretur nobis, ut mater filio: primo quia procurat suam necessitatem, secūdo quia sustinet patiēs suā imbecillitatem, & humanam fragilitatem. Es. 49. Numquid potest obliuisci, &c. Sic dominus pœnitentibus in necessarijs prouidet, & defectus ex infirmitate, uel ignorantia procedentes patienter sustinet. De primo, Treno. 3. Misericordiæ domini, quia nō sumus consumpti, quia non defecerūt miserationes eius. De secūdo. Luc. 15. De filio prodigo reuertente ad patrē per pniam dr, uidit illum pater, & misericordia motus, &c. Poterat. n. pius pater obijcere bonorū dilapidationē, fornicationē, necessitatis cōparationē, sed dns loco oium istorū ostendit piam cōpassionē, & cōsolationē, si cut mater flente filio flet cum eo? Hiere. 31. Cōturbata sunt viscera mea super eum, miserans miserebor eius, ait diuus Augustinus: Comparitur dominus quasi plus crucier dominum compassio miseri quam ipsum miserum passio sui.

K Tertio miseretur nobis sicut dominus seruo, Miseretur quo ad proficientes, & hoc duobus modis: primo quia delinquenti corripiendo parcit, & pœnitenti reatum dimittit, sic dominus, & parcit simul & flagellat, & orationis instantia reatum populi relaxat. De primo Parali. 21. Cum percuteret Angelus Ierusalem vidit dominus, & misertus est super magnitudine mali: & imperauit Angelo, sufficit iam cesset manus tua. Magna enim misericordia Dei est in præsenti flagellare aliquantulum, & per flagellum purgare. Sicut magnum beneficium fit puero, cum verber acerbissimum euadit pro leui ictu. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltionem adhibere magni beneficij est indicium: non enim sicut in alijs nationibus dominus patiēter expectat, vt eas cum iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat, & sequitur. Propter quod nunquam a nobis misericordiam suam ammouet corripiens non in aduersis populum Iere. 4. suum derelinquit: De secundo Hebræ. 4. Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ eius, vt misericordiam inueniamus in tēpore oportuno. Exo. 22. Si clamauerit ad me ego exaudiam eum, quia misericors sum.

1. Par. 21. 2. Mac. 6.

L Quarto miseretur vt magister duobus modis, quia illuminat intellectum, & consolatur affectū: sic dominus suis discipulis aperit mirabiles visiones, & ineffabiles consolationes de primo. Luc. 1. Suscepit Israel puerum suum re.mi.sue. In susceptione eleuatio mentis superna: in puero pura cōscientia: Israel vir videns Deum interpretatur, qui enim aptus est, & dispositus ad contemplandum, oportet quod eleuetur sursum, quod purum habeat intellectum, & tunc ei dominus misericorditer manifestat suæ lucis radium. De secundo. 2. Cor. 1. Benedictus Deus, & pater domini nostri Iesu Christi pater misericordiarum, &c.

M Ergo estote misericordes sicut pater videtur misericors est, vt misereamur proximo, vt medicus ægroto corporaliter visitando spiritualiter curando. Iob 19. Miseremini mei saltem vos amici mei. Secundo vt mater filio, & hoc indigentibus necessaria ministrando, & defectus eorum æquanimiter tolerando de primo. Dan. 4. Peccata tua eleemosinis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum, forsitan ignoscet delicta tua, bene enim cōgruum est, vt si dominus supplet nostram indigētiam, quod nos similiter releuemus alienam, & qui multum indiget misericordia, multum debet alijs misereri. Prouerb. 19. Homo indigens misericors est, pleni enim sumus omni miseria, & omnibus indigemus.

Nam

A Nam si creaturæ subtraherent nobis sua beneficia, subsistere non possemus. Si tollumen, & calorem sit terra humorem, & ita de alijs elementis, & elevatis: vnde omnes creaturæ reprehendunt immisericordes, & qui misericors est multiplicationem præstolatur, Prouer. 19. Fœneratur domino qui miseretur pauperi, & vicissitudinem Iacob. 2. suam reddet ei. De secundo. Iacob. 2. Superexaltat misericordia iudicium. Tertio debemus misereri proximo, vt dominus seruo, & hoc corripiendo, & castigando. Quantum ad cautelam futurorum iniurias remittendo, quantum ad offensam præteritorum. De primo Prouerb. 3. Misericordia, & veritas te non deserant, circunda eas gutturi tuo, & scribe in tabulis cordis tui, & inuenies, gratiam, & disciplinam bonam coram Deo, & hominibus, quia tempore oportuno debet esse veritas correctionis in ore, & dulcedo dilectionis in corde. De secundo Ephes. 4. Estote inuicem benigni misericordes donantes inuicem sicut & Deus donauit vobis. Quarto debemus misereri proximo sicut magister discipulo consulendo, B vt fiant opera perfectionis orando, vt sequitur effectus consolationis, & 1. Pet. 3. Omnes vnanimes in oratione estote compatientes fraternitatis amatores misericordes,

Oliua. Oliua per quam designatur misericordia habet in radice amaritudinem in folijs viroris pulchritudinem: in fructu dulcedinem in oleo vberratis pinguedinem, qua quattuor ad affectum misericordiæ pertinent, vt sit in animo compassio, in verbo consolatio, in facto miseratio, in orando 2. Reg. 15. deuotio. De primo, Rex Dauid ascendebat per cliuum montis oliuarum scandens, & flena operto capite, & nudis pedibus incedens: ille cliuũ oliuarum ascendit, qui rationes, qua proximo compati debeat inuenit siue quæritscandit & flet, qui interius compatitur, & dolet operto capite, quia verecundatur de alterius damno, vel confusione C & egestate: nudis pedibus puris, & non simulatia affectibus. De secundo Eccles. 24. Quasi oliua speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. Oliua speciosa est, quæ habet folia viridia, sic misericordia profert verba pulchra, & consolatoria, quæ surgunt de latitudine charitatis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas, quæ refrigerium præstat obumbratione foliorum suorum exterius, contra tribulationes, & interius contra tentationes. Quod etiam platanus arbor est tenera, & abundat mollibus folijs, Hæc est anima, quæ cito sentit nocumentum, & indigentiam proximi, & consolatur eum dulcibus verbis. De tertio Hierem. 11. Oliuam vberem pulchram, fructiferam, speciosam vocauit Deus nomen tuum. Hæc oliua habet fructus dulcedinem per eleemosynarum erogationem, non sicut oliua sterilis, quæ est hipocrisis vel auaritia, de qua Abacuch 3. Mentietur opus oliuæ. De quarto Iudith 13. Noluit oliua regnare super ligna, quia nolebat relinquere suã pinguedinem, Hæc est pinguedo deuotionis, & orationis, qua afficiuntur viri misericordes orando pro proximis malentes esse in deuotionis pinguedine, quã Oleum. in exterioris curæ regimen: hic oleo misericordiæ dolores mitigantur, vulnera solidantur, cibi condiuntur, facies exhilarantur: vnde vir misericors est columba, quæ affert ramum oliuæ virentibus folijs, quæ est signum reconciliationis peccatoris. Leuit. 26. Si in præceptis meis ambulaueritis, & mandata mea custodieritis, dabo uobis pluuiam temporibus suis, & terra gignet germen suum, & pomis arbores replebuntur, apprehendet messium tritura vindemiam, & vindemia occupabit sementem, & comederitis panem uestrũ in saturitate, & absque pauore habitabitis in terra, & dabo pacem in finibus vestris dormietis, & Beneficia. non erit qui exterreat. Qui enim custodit opere Præcepta. præcepta misericordiæ, & obtinet in præsenti E pluuiam gratiæ, & in futuro fructum gloriæ: ideo susceptæ pluuiæ gratiæ terra in præsenti gignit suum germen: quia mens impinguatur Spiritu sancto subueniendi indigentibus, concipit voluntatem, & pomis arbores replebuntur: in arbore vmbra est, quę a solis ardore protegit, & fructus pascit. Est ergo arbor fructifera vir misericors, qui indigentibus exhibet fructum suæ liberalitatis, & umbram protectionis, & apprehendit messium tritura vindemiam: quia & recolit se pro Deo laborasse, & pauperibus erogasse: concipit spiritualem lætitiam, & vindemia occupat sementem, quia vindemiam messis sequitur, Quando lætitia, quam de operibus nostris, & laboribus concipimus ad alia agenda nos pertrahit, vt multiplicato semine actionis multiplicetur messis retributionis, & comedunt panem in saturitate, & habitant sine timore, quia delectantur quòd tales fecerunt amicos, qui eos defendẽt F contra aduersarios datur pax in finibus eorum, & in pace dormiunt, quia nihil illicitè acquirere, nullum lædere, sed omnes adiuuare, secundum suas Diues. facultates, & oportunitates quærunt: non eos inquietat illicitus appetitus, vel mundanus quasi inquietæ imaginationis somnus, sicut diuites cupidi, qui somniant se esse reges: sed cum euigilauerint videbunt se esse pauperes, nihil de omnibus bonis suis inuenientes. Quære in tabula de pietate,

Ioan. 8.

Nota de misericordia Dei vsria exempla. Primo de muliere deprehensa in adulterio cui dixit: Act. 9. Nemo te condemnauit mulier, nec ego te condemnabo, vade & amplius noli peccare, Secundo de Paulo, de quo dr, quòd persequebatur eccle- 1. Thi. 1. siam Dei, & tamen de ipso ait, vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum. Et ipse Luc. 23. ait misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci. Tertio de latrone cui dictum est: Hodie

mecum

G mecum eris in paradiso. Quarto in Magdalena, cui dictum est: Remittuntur ei peccata multa,
Luc. 7. Quinto in Petro qui postquam Christum ter negauit, inde factus est princeps Apostolorum &
2.Reg.12 caput, ecclesiæ. Sexto in Dauid, cui post adulterium, & homicidium viri innocentis Uriæ dictum est: Transtulit dominus peccatum tuum
Luc, 5. a te. Septimo in Matthæo, qui rapinis & exactionibus vacabat, & cum esset publicanus in A-
3.Reg.19 postolum est sublimatus. Octauo in Achab Deus dederat sententiam, & tamen postea ait,
Ionæ 3. nonne vidisti Achab coram me humiliatum, &c. Nono in Niniue, & rege eorum, contra quos dictum est. Adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur, & tamen ipsis humiliatis, & pœ-
Esai. 38. nitentiam agentibus, dominus reuocauit sententiam. Decimo in Ezechia, cui dictum est: De

H lectulo super quem ascendisti non descendes, sed
Luc. 18. morte morieris, & tamen post lachrymas & orationem Deus ei vitam prolongauit. Item in
Gen.17. Pharisæo, & Publicano iustificato, qui dicebat Deus propitius esto mihi peccatori, quia non solum propter centum vel quinquaginta vel viginti, sed etiam propter decem iustos volebat parcere toti ciuitati. In beatis apparet eius misericordia, quos remunerat vltra condignum, quia
Ad Rom. 8. non sunt condignę passiones huius temporis ad futuram gloriam: in damnatis quos punit citra condignum: in viatoribus, quibus vsque ad ultimum vitæ terminum quotidie remittit peccatum, & quotidie non cessat dare bona temporalia in opere creationis, quia propter nos creauit omnia, & maxime apparet eius misericordia in ope-
Vide de eleemosyna, & de pietate. re redemptionis, quia apud dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio, 4. Reg. 4. Mulier id est, anima misericors, & compassiua ad modum mulieris congregauit, in domo sua vasa vacua, id est, pauperes, & famelicos, non pauca immo multa, quos impleuit oleo, id est cibo, &

I alimento.

De Mundo.

Deut.1. DVctor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & Dipsas; mundus istæ est solitudo, quia ut dicit Ioan. in sermone sancti Ioannis Baptistæ. Desertus hic mundus ab omni cultura fidei, & timoris Dei, & peccatorum spinis obsitus, deserto scalentis hetemi comparatur, nobis itaque per istum desertum, & solitudinem transeuntibus, & ad terram promissionis euntibus, occurrunt tria genera serpentium, quę sunt tria vitia mundum impugnantia, quia omne quod est in mundo, aut est con-
Ioan. 2. cupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia uitæ, quemcunque ergo istri serpentes momorderint intueatur serpentem æneum in lignum eleuatum, Christum scilicet in Cruce, & sanum curabitur. Quære 4. a. 7. b. 73. b. b. Naas Amonites cępit pugnare aduersus Iabes Galaad, cumque eos multum arctaret, & fortiter impugnaret, dixerunt ei habeto nos fœderatos, & seruiemus tibi. Respondit que Naas, &c. Quære 47. a, Item eadem 51. a. Exod. 10. Extende manum tuam, & sint tenebrę in tota terra Aegypti. Aegyptus vbi sancti affliguntur, est mundus, vbi adorantur idola honorum, & vanitatum aurum, & argentum, quæ sunt simulachra hominũ mundanorum. Istos secundum Bernardum tria excæcant, tenebra superbiæ, humor immunditiæ, puluis auaritię: Quia omne, quod est in mundo, aut est concupiscientia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ, unde regio mundi est regio cæcorum, regio Aegyptiorum: vnde quamuis ista Aegyptus multis plagis sit percussa, vna tamen & maxima plaga est cæcitas, quia dicunt bonum malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, vnde postquam dixit lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt, addidit: mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Matth. 7. Vir stultus ędificauit domum suam super arenam, & cecidit. Quære 45. b. 14. a. Posuit Salomon duas columnas in porticu templi. Templum est animæ sancta, secundũ Apostolum, templum Dei sanctum est, quod estis vos. Porticus mundi contemptus Iachin interpretatur firmitas, contemptus. in quo est virtus mundi, ergo contemptus duplicem in anima debet habere columnam, firmitatem quę est contra concupiscentiam a dextris prosperitatis, ne in voluptatem incidat, uirtutem, siue fortitudinem a sinistris tribulationis, ne in aduersitate succumbat. Sisara bibit lac, & clauo interijt. Iael interpretatur vanitas, & significat mundum, vel Diabolum, vel peccatum, hic peccatori pro aqua sapientiæ salutaris, propinat utrem lactis, id est sapientiam carnis, quæ mors est secundum Apostolum. Roma. octauo. Et operit eum ne videat qualitatem culpę, aut quantitatem pœnæ. Clauus, quo eius tempora perforat, est sollicitudo peccandi, & aggregandi diuitias, qua stimulatur anima peccatoris. Malleus est suggestio Diabolo, qui hanc sollicitudinem imprimit, & impellit: hunc malleum Propheta miratur confractum virtute Dominicę passionis. Hierem. 5. Quomodo confractus est, & comminutus malleus uniuersæ terræ? Luc. 19. Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam: quia si cognouisses & tu, &c. Quære eius expositionem in tabula Matthæ. decimonono. Ite in castellum quod contra vos est, hoc est, Babilon, quòd interpretatur confusio, cuius turris est superbia, quæ est turris Babel, in qua confusum est labium, quia tota mundi astutia est cor fallax, & simulatis uerbis

K Vide 70. 65. 90. 97. 1.Reg.11

Exod.10.

1. Io. 2.

Esai. 5.

L Ioan. 1.

3.Reg.7.

1. Cor. 3.

Iud. 4.

M

Hiere.5.

tegere,

A tegere, cuius rex Diabolus, cuius septem viri sunt
Babilon. septem peccata mortalia, cuius ciues omnes pec-
Gen. 9. catores, cuius fundator Cain, vel Diabolus, cu-
ius ministri sunt deceptores, cuius aggeres pec-
candi consuetudo. Pone ibi mercatorea, arma,
Dan.10. & alia quæ spectant ad ciuitatem.
Status. Mundus est illa statua quam vidit Nabucho-
donosor, cuius caput aureum per diuitias, pectus
argenteum per mundanam sapientiam, æs per
eloquentiam, ferrum per potentiam, lutum, & te-
sta per lasciuiam, & immunditiam, lapis percu-
Mare. tiens prædicta, & in fauillam reducens omnia, est
Ventus. consideratio mortis. Daniel. septimo. Quat-
Psal. 103. tuor venti pugnabant in medio mari. Mare mun-
dus fluctibus peccatorum, & tempestatibus ten-
tationum plenus, in quo repulsa, quorum non
est numerus, animalia pusilla, & magna, id est di-
uersa genera inimicorum, qui secundum virium
nostrarum quantitatem, compensato nobiscum
B agone luctantur, itaque in hoc mari ab Oriente
fastus superbiæ, ab Occidente frigus auaritiæ, ab
Aquilone flatus inuidiæ, a Meridie æstus immun-
ditiæ. De istis quatuor ventis. Ezech. 37. A
quatuor ventis venit spiritus, &c. Ex istis sic
fluctuat mare, quod periculum est submersionis,
vnde videntes ventum validum, & nauiculam ope-
riri fluctibus debemus clamare: Domine salua
nos, perimus. Ipse autem imperat ventis, & ma-
ri, & obediunt ei. Thob. decimoquarto. Nolite
manere hic dicitur de Niniue, quæ interpreta-
tur germen pulchritudinis, & designat mundum,
cuius fallax est gratia, & vana pulchritudo. Prou-
verb. vltimo. Hic ergo non est manendum, quia
status mundi est locus exilij, lacus contagij, lap-
sus periculi, locus ocij, laqueus Diaboli, cuius
M casus defectiuus, status afflictiuus, tactus infe-
ctiuus, fructus damnatiuus, vtique casus defe-
ctiuus, quia qualitates quietabuntur, voluptates
terminabuntur, uanitates exterminabuntur, cu-
C piditates adnihilabuntur, præterit enim figura
huius mundi. primo Ioan. secundo. Et mundus
transijt, & concupiscentia eius: status afflictiuus
ratione contractæ infirmitatis peractæ, & patra-
tæ iniquitatis, inflictæ aduersitatis. Ioan. deci-
mosexto. In mundo pressuram habebitis. primo
Ioan. vlt. Mundus in maligno positus est. Ta-
ctus infectiuus, quod probat uentus superbiæ,
æstus auaritiæ, fumus infimus luxuriæ. primo
Ioan. secundo. Omne quod est in mundo, aut
est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oc-
ulorum, aut superbia vitæ: fructus damnatiuus,
quia prouocat diuinam vltionem, tollit supernam
dilectionem, adimit: æternam benedictionem:
Iac. 4. Amicitia huius mundi. primo Ioan. se-
cundo. Si quis diligit mundum, non est charitas
Dei in eo. primo Corinth. vndecimo. Vt non
cum hoc mundo damnemur, amor enim mundi
aufert stipendium regni, affert incendium infer-
ni, infert dominium Diaboli. Iosue sexto. Iericho DD
erat clausa, &c. Iericho interpretatur luna,
vel defectus, & figurat mundum, &c. Quære
fol. 48. a.

Mundus est carcer: quia sicut carcer tollit ue- Carcer.
ritatem ad iudicandum, potestatem ad operan-
dum, libertatem ad ambulandum, de his tribus
Iudith decimosexto. Cum apprehendissent Sam-
sonem Philistijm eruerunt oculos eius, quo ad
primum, vinctum cathenis, quo ad secundum, &
clausum in carcere molere fecerunt; quo ad ter-
tium: mundus ergo aufert veritatem discretionis
iudicij, & electionis, est etiam sophisticator mer-
tium. quarto Reg. 9. Iesabel, id est fluxus vanus
depinxit oculos suos stibio. Est etiam præstigi-
ator sensuum, alienator mentium. Nam ven-
dit vinum amoris temporalium honorum, & va-
nitatum, quo homines inebriantur, ideo ne ine-
briet debet permisceri aqua memoriæ continuæ
mortis. Nam facile contemnit omnia, qui se Gen. 7.
semper cogitat moriturum. Beatus qui de hoc H Cap. 8.
carcere peccati cum Petro euadet dissolutis cathe-
nis de manibus eius, quod non potest fieri, nisi
tactu angeli, id est Christi Ezech. octauo. Ingres-
sus vidi, & ecce omnis similitudo animalium, &c.
Qui enim diligenter statum mundi considerat,
videt in eo animal volatile tumidum, animal re-
ptile cupidum, quia a maiori vsque ad minorem
omnes auaritiæ student, animal gressibile stolo- H.er.6.
dum, animal aquatile lubricum.

De muneribus.

SEx sunt status qui debent cauere, a munerum Esa.33.
receptione, quia scriptum est: Beatus qui ex- Iob 15.
cussit manum suam ab omni munere, & alibi: Ignis, deuorabit tabernacula eorum, qui libenter
munera accipiunt. Primus istorum fuit Abrã,
per quem designantur principes seculares, fuit
enim sibi dictum: Da mihi animas cætera tolle Gen. 14.
tibi, qui ait: leuo manum meam ad dominum
Deum excelsum, quod a filo subtegminis, usque
ad corrigiam caligæ, &c. Secundus qui excussit
manus suas ab omni munere fuit Moysi in exem-
plum pontificum: ipse enim ritum sacerdotij, &
tabernaculi disposuit, vnde habetur. Nume. 16.
Tu scis, quòd nec asellum accepi ab eis, &c. Ter-
tius est Samuel in exemplum iudicum, de quo ha-
betur. 1. Reg. 12. Loquimini coram domino, &
Christo eius. Quartus fuit Elisæus in exemplũ
sacerdotum, de quo habetur quarto Reg. quinto.
Respondit ei Naaman, viuit dominus, in cuius
conspectu. Quintus fuit Daniel in exemplum
Doctorum, & Aduocatorum, & consiliariorum,
vnde de ipso habetur Dan. 5. Munera tua alte-
ri da, scriptum autem, &c. Isti sunt quinque sta-
tus hominum, qui non debent accipere munera,
principes, qui ipsi habent stipendia populorum

sibi

sibi subditorum, Pontifices propter dispensationem beneficiorum, iudices propter sententiæ executionem, sacerdotes propter dispensationem sacramentorum, doctores, aduocati, consiliarij, propter consilij peruersionem. In istis receptio munerum est sacrilegium: Nam experimentaliter probatur, quod receptio munerum perturbat conscientiam, ligat linguam statim, quando aliquid recipiunt: habent oculos argi, quia post munus aliquod vident, quod ante non videbant. Item dona mutant sententiam, & subuertunt iustitiã, sicut experiuntur illi, qui habent in curijs expediri, & non habent quid dent. Quære de hoc in tabula de aduocatis.

De numero quadragenario.

QVadragenarius numerus multis modis legitur insignitus: designat enim mysteriũ remissionis peccatorum quantum ad confitentes secundum tres partes confessionis: inuenitur enim quadragenarius inundationis diluuij, & significat contritionem, duplex enim legitur locus emanationis aquarum, superior, pro quo dicitur. Apertæ sunt cataractæ cœli, &c. Dicuntur autem cataractæ, viæ per quas emanat pluuia: inferior, pro quo dicitur: Rupti sunt omnes fontes abyssi magnę. Abyssus est locus originalis aquarum, ex qua prorumpunt fontes. Similiter in anima sunt duæ partes, superior, qua concupiuntur & cogitantur cœlestia; inferior qua cogitantur pœnæ inferni. Vterque est locus generationis aquarum lachrymarum, & compunctionum: cum enim cogitat anima gaudia cœlestia, quæ amisit per peccatum, & resoluitur in lachrymas, tunc aperiuntur cataractę cœli, id est anima, quę debet esse ornata stellis virtutum, cum vero ex consideratione pœnarum inferni, quas per peccatum incurrit, erumpunt lachrymæ, tunc aperiuntur, & rumpuntur fontes abyssi magnæ. Tunc abyssus animæ peccatricia abyssum diuinę misericordię inuocat, in voce cataractarum, id est, per confessionem culparum, & effusionem lachrymarum à superiori, & inferiori, sic diluuium compunctionis, quibus purgatur anima, siue homo, qui est minor mundus fient in diluuio purgatus est maior mundus. Dicit autem omnes fontes esse raptos, & aquas diluuij operuisse uniuersam terrã, quia oportet compunctionem inundare ex omnibus peccatis super animam. Nam si de vno peccato dolerem, & non de alio, nulla esset purgatio: Verumtamen in diluuio aquarum multarum, scilicet per dolorem lachrymarum omniũ peccatorum. Treno. 2. Effunde, &c. Quadragesimali ergo tempore factum est diluuium, quia est tempus ad compunctionem, & deletionem seu purgationem peccatorum, & deleta est omnis caro, quę mouetur super terram, volucrum, bestiarum, reptilium, & hominum: quia corruperat viã suam, solo Noe iusto atque perfecto excepto, cũ generationibus suis in arca conseruato: sic in cõpunctionis diluuio extinguitur omnis carnalis affectus, siue sit ambitionis, quæ designatur in volucre, siue sit cupiditatis, quæ designatur in bestia, siue concupiscentiæ carnalis, quæ designatur in reptili, siue affectus curiositatis, scilicet odij, & malitiæ, quæ in corrupto homine designatur. Nam in corrupto homine intelligitur ratio, siue susceptibilitas disciplinæ, in corruptione designatur intentio scientiæ corrupta, omnes isti affectus pereunt in diluuio contritionis: sed Noe cũ generationibus suis, id est sanctũ propositum & boni mores, huiusmodi enim saluantur in arca conscientiæ. Gen. octauo. Hic significat oris confessionem aperiens Noe. Gen. octauo. Non est pœnitens, qui post contritionem debet aperire arcam conscientiæ, & fenestram, id est, os; coruus, & columba, duplex affectus, qui sunt in pœnitente ante confessionem in arcano cordis unus affectus est pudor confitendi, qui designatur in coruo, cuius uox est cornua, scilicet procrastinatio pœnitentiæ Isidorus: O uox coruina, semper dicis, cras, cras, & nescis, si eris cras. Sopho. 2. Vox cantantis, &c. Emittendus est coruus, id est affectus pudoris nunquam iterum reuersurus. Columba est affectus, & propositum confitendi, qui in modum columbæ gemitum dat pro cantu in confessione. Columba emittitur cum pœnitens cum dolore, contritione, & suspirio confitetur aperta area, id est arcano cõfessionis reserato. Ter emittitur. Primo emittitur sed non reuertitur portando aliud per quod significatur confessio, ubi non est firmum propositum emendandi, & dimittendi peccatum: talis confessio non affert ueniam. Secundo emittitur, & reuertitur portans ramum oliuæ, per quod significatur confessio pura, quæ affert ueniam peccatorum diuinam, & reconciliationem, atque gratiam, quæ in oliua designatur. Tertio emittitur, sed non reuertitur, sed per terram uolat: quia affectus iam purgatus à sordibus non debet amplius reuerti ad id, vnde oporteat iterum confiteri, sed per terram volare, & merita aggregare. Est etiam quadragenarius satisfactionis, quod figuratum est Ionæ 3. Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur, scilicet nisi pœnitentiam egerint. Nihiue interpretatur fera, figurans bestialem animam, ciuitas contra Deum inimica magna, in itinere dierum trium, per quod significantur triã peccata, scilicet cogitationis, locutionis, operationis, uel superbię, auaritiæ, immunditiæ. Sequitur modus satisfaciendi, prædicauerunt ieiunium, &c. In descensu de solio humanitatis; in induitione sacci mortificatio carnis, in sessione in cinere, contemptus mundi, & per quadragenarium significatur obseruantia præceptorum. Exod. 24. Et Deuter. 9. Significatur etiam impletio consiliorũ. 3. Reg. 19. Ambulauit quadraginta diebus vsq; ad mõtẽ Dei Oreb,

Gen. 7. H

Gen. 7.

I

Secundũ Philosophum 8. Physicor. Cõfessio. Lachrymæ.

Psal. 31.

Gen. 7.

K

Cõfessio.

L

M

N

A Oreb, & figuratur etiam impletio negligentiarū. Leuit. 12. & Figuratur ſtatus religionis in Helya, qui obdormiuit ſub iunipero, & comedit panem ſubcinericium, & bibit aquam, & ambulauit quadraginta diebus, & noctibus vſque ad montē Dei Oreb. Fugit Helyas a facie Iezabel. Nota hiſto. Progreſſus Helyæ ſignificat impletionem cōſiliorum: quod pertinet ad religioſos. Fuga ergo a facie Iezabel, quæ interpretatur fluxus ſterquilinij: ſignificat contemptum mundi. Philip. 3. Omnia arbitratus ſum vt ſtercora. Aduentus in deſertum, ingreſſus religionia: Iuniperus arbor aculeata, eſt diſciplina religionis, quæ tot habet aculeos pungentes, quot habet pœnalitates: ſubter hanc obdormit Helias quia oportet animam conſopiri in pœnalitatibus: non diſcutere quot, aut quantæ ſunt, an rationabiles, vel obſeruabiles ſint. Affert Angelus panem ſubcinericium, quia affert Angelus homini laboranti in religione conſolationem ex mortia rememoratione. Et hoc ſignificat ſacramentum cinis, memento homo, quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Quomodo ergo contriſtabitur quis in deſerto mundi, ſeculi, patentum, amicorum, & ſimilium, ſi recogitat mortem. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, &cæt. Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Quomodo etiam non conſolabitur, quia ei regnum cęlorum promittitur. Matth. 5. Beati pauperes. Apoc. 3. Qui vicerit faciam illum. Et iterum qui vicerit: dabo illi. Additur pani aquā lachrymarum, quæ in modum potus defert cibum conſolationis ad interiora virium animæ: Cibabis nos pane lachrymarum. Bis tamen manducauit ad ambulandum, per dies, & per noctes. Nox tempus aduerſitatis, dies tempus proſperitatis: ideo anima duplici conſolatione roboratur, vt nec in proſperitate poſſit deficere, nec in aduerſitate triſtari, ſic ambulat in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & noctibus vſque ad montem Dei Oreb; ideſt vſque ad refectionem æternam. Oreb interpretatur menſa: Paraſtī in conſpectu meo menſam. Eſt quadragenarius impletionis negligentiarum circa impletionem præceptorum. Figuratum eſt: In purificatione puerperæ quadraginta dierum propter fœditatem originalis partus, ſimiliter anima propter fœditatem originalis peccati quicquid boni operis pariat, indiget purgari, ex infectione enim primi peccati vix aliquid facimus, quin vel negligenter faciamus, uel non ſic feruenter, vt debemus. Diſtinctio tamen eſt, quia ſi parit maſculum purificatur vna quadragena: ſi fœminam, duabus quadragenaia. Anima tunc parit maſculum, cum facit opus perfectum, hoc eſt perfectam vitam, parit fœminam cū producit opus, & vitam negligentem, & remiſſam: ad primam ſufficit purificatio per pœnitentiam in præſenti, & hoc eſt myſterium vnius quadragenarij. Ad ſecundam exigitur non ſolum purificatio præſentia temporis, immo etiam ſequentis in purgatorio, quòd repræſētat quadragenarium finē minate. Quadragenarius etiam ſignificat officium audiendi confeſſiones Nume. 13. Reuerſi ſunt exploratorea. Expoſitionē eius quære 68. a. Significat etiam modum orationis. Deuter. 9. Iacui coram Domino. Significat etiam compaſſionem. Ezech. 4. Dormiea ſuper latus, &cęt. Super latus dormire, hoc eſt pro peccatis more pęnitētiū gemere, & orare. Num. 18. Portabis iniquitatem. Leui. 10. Cur non comeditis, ſignificat etiam hic numerus ſtatum religionis, quod figuratum eſt in conſuetudine condiendi cadauera mortuorum aromatibus per quadraginta dies quod competit religioſia contemplatiuis. Colo. 3. Mortui eſtis, &cæt. Aromata ſunt perfectionis exempla, quæ in modum aromatum, & corpora ab omni corruptione, & putredine, & vermibus conſeruant, & aſſiſtentibus fragrant, ſignificat etiam hic numerus mortificationem, & diſciplinam. Matth. 4. Cū ieiunaſſet quadraginta diebus, Exo. 24. De ieiunio Moyſea quadragenali in monte, & ieiunio Helyæ, tertio Reg. 19. & ſic Beatus Franciſcus in monte Aluerniæ cum ieiunaſſet quadraginta diebus fuit ſtigmatibus conſignatus. Significat etiam hic numerus iocunditatem contemplationis. Act. 1. Per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei.

Quadragenarius numerus purgat culpam, unde poſt quadraginta dies coruus aperta feneſtra per confeſſionem emittitur. Confert gratiam unde poſt decem dies Ieſus venit ad templum conſcientiæ cum columba pœnitentiæ, & turturæ gratiæ. Item parat victoriam vnde poſt quadraginta dies, Golyas a Dauid vincitur. 1. Reg. 17. Præparat ad gloriam unde poſt quadraginta dies Ieſus aſcendit in cęlum.

Et nota illud. Cū agno erāt, qui ſoli canticūd i cere potetāt cētū quadraginta quatuor millia, ibi tenarius eſt numerus virginū, quadragenarius cōtinentium quaternarius coniunctorum. Millenarius vniuerſorum, quia competit integritati, fructus centeſimus anſtentitati, huiua debilitati quadragenariua. Fęlicitati millenarius. Et ſuper illo. Audiui numerum ſignatorum centum quadraginta quatuor millia. Centenarius perfecta impletio præceptorum: quia denarius ſuper ſe reflexus deciea decem facit centum. Quadragenarius perfecta deteſtatio peccatorum, & perfecta ſatisfactio commiſſorum. Quia quadragenarius eſt numerus pœnitentium, ut patet in filijs Iſrael tranſeuntibus per deſertum. Et in tempore quadrageſimali. Quattuor perfecta exercitatio meritorum per quattuor virtutes Cardinales: millenarius, quia eſt omnium numerorum limes vltimus perfecta conſummatio inceptorum. Et ſic centenarius obſeruationis, quadragenarius remiſſionis.

Qua-

B 1 Thi. 6. b Iob 1. Pſal. 79. C Leui. 7. D Apoc. 14. F Apoc. 14. Quadraginta.

G

Quaternarius operationis, millenarius cõsummationis. Numerus quadragenarius incipientium, quaternarius perficientium, centenarius perfectorum, millenarius perseuerantium. Quia pœnitentia reformat, virtus exercitat, gratia triumphat, perseuerantia coronat.

Penitẽtia. Quaternarius.

Quaternarius est multipliciter insignitus: sunt namque in ecclesia quattuor Euangelistæ, quattuor ordinum Patriarchæ. Quattuor discurrentes quadrigæ, quattuor principales Leuitæ. Sunt itaq; quattuor principales Euangelistæ: primus Matthæus, secundus Marcus, tertius Lucas, quartus Ioannes. Quattuor ordinum Patriarchæ, & patres, qui a summo Pontifice rationem obtinuerunt, primus Benedictus, secundus Augustinus, tertius pater illorum qui portant pelliceas, quartus Franciscus. Quattuor principales Leuitæ: primus Stephanus, secundus Laurentius, tertius Vincentius, quartus Franciscus.

H

De nuptijs animæ cum Deo.

Vide de hac re. 12. 87. 2.

SI mulierem pulchram post bellum viderit, & adamauerit eam, &c. Mulier ista pulchra est rationalis anima pulcherrimę Trinitatis imagine insignita. Cant. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, quia tota pulchra est amica mea, quã victis Dæmonibus in bello passionis cæpit Christus. Si ergo sponsa Christi vult esse debet primo domum ecclesiæ per fidem introducere radere crines superfluarum cogitationum de capite mentis, ne increscant vermes scilicet remorsiones conscientiæ. Ezech. 5. Sume tibi gladium, circumcide vngues idest operum sordes. Illud enim virginibus circonciditur, vbi sordes colliguntur, vel vngues cupiditatis, ininstorum donorum, & lucrorum sicut etiam vngues non solum semel, sed sæpius circuncidimus, si sæpius fiat. Vestem deponit dum vetustam conuersationem relinquit, veterem hominem exuit, & nouum, qui secundum Deum creatus est induit. Ephes. 4. Deponite veterem hominem. Item patrem, & matrem idest Diabolum, & concupiscentiam, quibus deceptus est. Ezech. 16. Pater tuus, &c. Heth. 2. Iussit conuiuium præparari, &c. Quære 20. 2.

I

De oratione.

Vide de hac man. 28. 31. 33. 39. 73. 47. 52. 64. 60. 165. Iaco. 5. 3. Reg. 17.

HElyas homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit, vt non plueret super terrã, & nõ pluit annos tres, & mẽses sex, & rursum orauit, & cẽlũ dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Ecce quãta est efficacia orationis viri iusti.

Oratio debet procedere de corde ignito, ut patuit in Martino, in cuius signum globus igneus apparuit super caput eius. Hier. 10. Dat multitudinem aquarum in cœlo, & eleuauit nebulas ab extremis terræ, fulgura, & pluuiam fecit, & producit ventum de thesauris suis. Multitudo aquarum in cœlo, affluentia lachrymarum in cœlesti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ anima eleuata in Deum penitus oblita omnis terrenitatis. Sequitur. Fulgur, &c. Fulgur penetrat, pluuia distillat: quia sic orantes deuotè penetrant secreta diuinæ sapientiæ, & effundunt alijs pluuias doctrinæ: vnde Dionysius ad Titum secundum veram translationem: Cum teipsum, & omnia per mentis excessum nullum inferiori retinaculo præditus transcendens: ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus: & tunc tandem sic cuncta auferens ab omnibus expeditus sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ incomprehensibilitatis.

K

In coruo, & colũba designatur duplex modus orandi: Coruus, qui habet colorem nigrum, uocẽ raucam, & ingratam, & diligit cadauera, designat illos, qui missas dicunt, processiones faciunt, orãt pro se, vel pro alijs ad Deum: sed quia conuersationem habent nigram per malam ædificationẽ, vocem raucam per indeuotionem, cadauera diligunt, carnales scilicet delectationes. Idcirco coruus ipsi Noe nihil reportat, nam placationem iræ Dei insinuat: quia talis oratio apud Deum nihil penitus impetrat. De tali ait Greg. Cum is qui displicet ad interecedendum mittitur, irati animus ad deterius prouocat. Ideo frequenter processiones facimus, & oramus, sed non exaudimur, cuius ratio redditur Esa. 1. Kalendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, iniquæ sunt cœtus vestri, incensum abominatio est mihi: cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis, & cum multiplicaueritis manus vestras, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Sequitur: Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationũ vestrarum ab oculis meis, &c. Alia est oratio, quæ per colombam designatur: quia columba est coloris albi: gemitum pro cantu habet, fellem caret: sic deuotus orans, debet habere candorem honestæ conuersationis, gemitum contritionis, & compunctionis: quia cor contritum, & humiliatum domine Deus non despicies: carere felle scilicet omnis malæ voluntatis. Et debet a Noe idest a deuote orante ter emitti, conde, ore, operis boni impletione; Non enim cessat orare, qui non cessat bene agere. Ista columba portat orãti ramum oliuæ virentibus foliis, quæ est honestas exemplorum. Et in his tribus diuina ostenditur reconciliatio. Quæ tria fiunt per donum diuinæ gratiæ, quæ designatur in ramo oliuæ. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo domine. Incensum in igne ardens primo per calorẽ dissoluitur, dissolutum eleuatur, eleuatum dilatatur, dilatatum acuitur, acuendo euanescit: quia cor deuotè orans spiritu sancti igne incensum dissoluit in lachrymas cõpũctionis, ex intuitu culpæ propriæ, dissolutũ eleuat ex fiducia ueniæ, eleuatũ dilatatur in cõsideratione alienæ miseriæ, acuitur gratias agendo diuinæ gratiæ, euanescit per extasim,

L

Gen. 8. b.

In 2. ingra ub. 4. q. 7.

M

Psal. 50.

A sim, & exceſſum ex intuitu glorię. Iudith 8. Ora pro nobis, quoniam mulier ſancta es. Ibi nota totam hiſtoriam, quomodo cilicium ad carnem portabat, quomodo cum puellis in ſuperioribus domus ſuæ clauſa manebat: quomodo caſtitas ſibi placebat, & de alijs virtutibus ſuis, & quomodo qualibet nocte ad orandum exibat, & talis ſua oratione Holoferni ideſt Diaboli caput amputauit, & ſuum populum orando liberauit. Quære. 2. 2. 25. a. 35. a. b. 36. b. 49. a. 62. b. 95. a. 106. b.

Apoc. 7. De orantibus dicitur: Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & vnde venerunt? Hi ſunt qui venerunt ex magna tribulatione, &c. Anima enim, quæ perſeuerat in oratione, ſe ipſam lachrymis purgat, dum de Chriſti recogitat paſſione, & quia per amorem transformat in ſe Chriſti paſſionẽ, vt iam ex paſſionis conſideratione gladius, qui tranſuerberauit corpus Chriſti, tranſuereberet animam eius: ideo dicitur veniſſe ex magna tribulatione, Quære de oratione in tabula

B de deuotione, de anima deuota, de diuino officio

Pſal. 67 faciendo. Præuenerunt principes coniuncti Pſallentibus in medio inuencularum tympaniſtriarũ. Principes iſti qui ſecundum Gregorium hominibus præſunt, ſunt Angeli: ipſi enim nos regunt, protegunt, dirigunt. Dan. 10. Princeps regni Perſarum reſtitit mihi. Iſti præueniunt, aſſiſtunt, collaudant cum pſallentibus, & orantibus. Et ſunt in medio iuuencularum tympaniſtriarum. i. animarum deuotarum, quæ innocentes, humiles, tympana ordis, & oris tangunt coram Deo conformiter cum Angelis.

Orans debet eſſe vnitus charitate cum Deo, & proximo, Actu. 1. Hi omnes erant perſeuerantes in oratione cum mulierib. & Maria matre Ieſu, & fratribus ſuis. Et ſic orans impetrat ſpiritum ſanctum: quia orantibus Apoſtolis Deum veniſſe nunciat. Can. 7. Veni dilecte mi: egrediamur in agrum, &c. Quære 33. a Pſal. 68. Laborauit clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ. Iſta raucedo ſignificat orationis inſtantiã, & ille clamor,

C cordis conſtantiam: De hoc Pſal. 6. Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Oratio enim deuota habet ſecum annexum laborem gemitus, & abundantiam luctus. Hæc enim plurimum comitantur deuorum oranatem, vt intus gemat, & foris ſicat, ſaxeum enim pectus, lapideum eor, & ferreum habet animum, qui pro ſeipſo non tam in corpore mortuo, quam in mente iam mortua gemitus non producit, & ſuſpiria non emittit, ac lachrimas non effundit. Geneſ. 41. Clamat populus ad Pharaonem alimenta petens. Oratio enim eſt quaſi quotidiana ſuſtentatio: Vnde clamare debemus quotidie orando, ſicut mendici quotidie clamant ad oſtia diuitũ, ſic nos ad oſtia ſanctorum. Hic ergo clamandum propter timorem naufragij., quia ſumus in medio mari. Matth. 14. Cum Petrus cæpiſſet mergi clamauit. Domine ſaluum me fac. Propter ignem peccati. Ioel. 1. c. Ad te domine clamabo, quia ignis deuorauit ſpecioſa deſerti. Propter violentiam morbi, Eſa. 38. Sicut pullus hirundinis ſic clamabo, meditabor, vt columba. Verba ſunt peccatoris infirmi pullus etiam hirundinis quando ſuſtinet incommoditatem, clamat ad matrem. Columba etiam pro cantu edit gemitum, & ſignificat deuotum orationis affectũ, & propter deſiderium ſalutis proximi, & propter deſideriũ cœleſtis regni efficax eſt clamor orationis, per quem obtinemus: in periculis auxilium, & in dubijs conſilium. In morbis remedium, in ſanctis Patrocinium. Ionę 3. Timuerunt etiam Niniuitę, & clamabant ad dominum & liberati ſunt. De ſecundo clamabo ad Deum altiſſimum, qui bene fecit mihi. De profundis clamaui ad te domine Pſal. 56. Clamor. Ad dominum cum tribularer clamaui: Clamaui Pſal. 119. in toto corde meo. Talis clamor orationis, ſi Pſal. 119. fuerit feruens deſiderio, frequens exercitio, fidens E de auxilio, a domino exaudiut. 4. Regum. 20. Et Pſal 118. audiui orationem tuam & deprecationem tuam, 4 Re. 20. quam deprecatus es coram me. Hiere. 33. Clama ad me, & ego exaudiam te. Thobię 1. Cum omnes irent ad vitulos aureos, quos Hieroboam rex fecit, hic ſolus fugiebat conſortia omnim, & pergebat in Ieruſalem ad templum domini: quia nil Tentatio. eſt quod ita valeat ad effugiendum Diaboli tentationem, ſicut recurrete ad Deum per orationem, in qua quędam ſecuritas obtinendi infigitur maxime cum procedit, vel ex innocentia, vel ex condigna pœnitentia hoc eſt quando flenda non commiſit, vel commiſſa digne fleuit, & quia nunquam eſt contra diabolum vera ſecuritas, nunquam deeſt orandi neceſſitas. Gen. 49. Neptalim ceruus emiſſus, dans eloquia pulchritudinis. Ceruus emiſſus, vt expedite feratur affectus in Deum: Dans eloquia pulchritudinis, vt per orationis efficaciam impetret gratuitum Dei beneficium, F prout ſolet dici vulgariter, quod pulchre preces trahunt argentum de butſa: De hac oratione expedita Eſa. 35. Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Salit enim vltra ſpinas tempotalis laſciuæ, lutum auariciæ foucam luxuriæ, inhabitans illã cęleſtem patriam, in cuius montanis per oppoſitũ inuenitur amęnitas charitas, & puritas. Luc. 6. Aſcendentes in locum eminentem ad orationem, receperunt ſpiritum ſanctũ in linguis igneis Declarãs orãtiũ Deo acceptibilem deuotionem. Eſa. 56. Adducam eos in montẽ ſanctum, & lætificabo eos in do- Religio. mo orationis meæ. Holocauſta eorum, & victimę placebunt mihi. Ignis enim deſcendens de cœlo conſumens holocauſta carnalia ſignum erat diuinæ acceptationis in lege. Ignis autem ſancti Spiritus quicqnid amoris carnalis eſt in deuotẽ orantibus, purgat, & ignorantiam illuminat, & occul-

G ta reuelat,& ſurſum eleuat.4.Reg.3. Non videbis ventum,neque pluuiam,& alueus replebitur aqnis ventum conflictum diſputationum,& pluuiam do Scientia Doctrina ctrinæ. hoc ſæpe videtur in viris ſpiritualibus nec ſcolas intrant,& replentur ſcientia ſpiritus ſancti cuius unctio docet eos de omnib. Quia plura & altiora penetrant,& vident orando,quã legendo,uel ſtudendo.Greg.Mox ut mentem tetigerit docet. Quia ut dicit, Bern. Vnctio plus quam lectio, docet Theologiam.3. Reg.8. Si fugerit populus tuus Iſrael inimicos ſuos, quia peccatum eſt tibi,& agens pœnitentiam, & confitentes nomini tuo uenerint, & adorauerint, & deprecati te fuerint in domo hac,exaudi in cœlo,& dimitte populo Iſrael peccatum eorum,& reduces eos in terram, quam dediſti patribus eorum. Sancti enim, qui fuerunt potentes in terra,potentiores ſunt in cœlis,ut eorum precibus liberemur a peccatis,& Eccleſia Templũ. reducamur ad cœleſtem patriam liberati ab hoſtium inſidijs. Et bene dicit in domo hac,ſcilicet H in eccleſia,quia locis pacificis, & Deo ſacratis eſt deprecatio facienda, vbi ſunt reliquiæ ſanctorũ, vbi etiam aliquid influit nobis ex virtute conſecrationis locorum, vbi etiam habitat frequentia Angelorum,quæ omnia impediunt ſtudium Dæmo- Cor. num. Cum Deus ſit ſpiritus maximè requirit locum ſpiritualem,hoc eſt cordis ſpiritualem deuotionem, & quia ſolitudo loci materialis,& conſecrationis, & alia quæ dicta ſunt cooperantur ad exauditionem orationis. Iudic. 9. Humilium, & Sancti. manſuetorum tibi ſemper placuit deprecatio. Eccl.38.Ipſi dominum deprecabuntur, ut dirigat requiem eorum, & ſanitatem propter confirmationem eorum,clementes enim ſunt ſancti,& quanto magis cognoſcunt miſerias noſtras, & experti ſunt eas,tãto magis orant pro nobis,quia illa beata patria charitatem eorum non mutauit, ſed magis augmentauit: unde licet ſint impaſſibiles,ſed potius mouent ſibi uiſcera miſericordiæ,quia ſiI ſtunt ante fontem miſericordiæ:immo quia Deus charitas eſt, & quãto ſancti ſunt Deo coniunctiores,tanto ſunt clementia pleniores: vnde qui Deo miſericordiæ coniuncti, & conformes ſunt,neceſſario miſericordes, non autem miſeri ſunt, affectus,n.eſt mutatus,ſed non diminutus; Charitas enim nunquam excidit. Et bene dicit: ut dirigat requiem eorum,&c.Oratio eccleſiæ, & ſanctorũ multum eſt efficax ad liberãdum hominem a peccato in cius ſignum Petrus liberatus eſt de carcere,quia oratio fiebat ſine intermiſſione ab eccleſia ad Deum pro eo. Ad hanc autem liberationẽ tria concurrunt, deſiderium populi,& hoc eſt:oratio autem fiebat: Beneficium Angeli, vnde Angelus domini aſtitit: Exercitium, per tranſeuntes ad primam,& ſecundam cuſtodiam, &c. Populus Act. 12. orauit,Angelus,aſtitit,Petrus proceſſit. Sic enim fit ſpiritualis liberatio per ſuffragia eccleſiæ, beneficiũ diuinæ gratiæ, & liberum arbitrium quantũ ad meritum perſonæ. Dicit ergo oratio fiebat: oratio enim tunc exauditur, quando fit ſicut debet fieri. Et hoc oſtẽdit p hoc ſine intermiſſione orate. Luc.18. Oportet ſemper orare, & non deficere. Et ſic patet qũo oratio debet fieri,quia ſine intermiſſione. A quo debet fieri quia ab eccleſia. i. ab his, qui ſunt de eccleſia non ſeparati a perceptione ſacramentorum,vel vnione morum,neque per Eccleſia. Suffragia infidelitatem,neque per ſcimatis diuiſionem,nec excommunicationẽ.Iud.6.Conuocatus omnis populus per noctem intra eccleſiam orauerunt,petẽtes auxilium a Deo Iſrael. Omnis populus. Ecce vnanimitas morum, intra eccleſiam vnitas ſacramentorum. 1. Pet.3.Non impediantur orationes noſtræ.In fide autem omnes vnanimes. Ad quem debet fieri,ad Deum non ad homines,ſicut faciũt adulatores nec ad Dæmones ſicut faciunt magi, & aruſpices: neque ad Angelos, vt idolatrę. Apo.22. Dixit Angelus Ioanni. Conſeruus tuus L ſum,& fratrum tuorum,Deum adora. Vnde omnes orationes, quæ fiunt in eccleſia,ſemper fiunt ad Deum,& terminantur:per dominum. Pro quo debet fieri. Pro eo, ſcilicet pro Petro, ut in ptimo carcere in neceſſitatibus eorum viſitemur per dominum conſolationũ. In ſecũdo vt liberemur a tẽtationibus noſtris per gratiam ſuam. A tertio ſeruet nos, ne ſubijciamur cruciatibus æternis per ſuam omnipotentiam. De primo 4. Regum 20. Audiui orationem tuam,& lachrymas tuas,& ecce ſeruaui te:dicit dominus Ezech. Vidit, eum tribularentur & audiuit orationem eorum. De ſecũdo,2.Paral. 33. Poſtquam coanguſtatus eſt Manaſſes orauit dominum Deum ſuum, & egit pœnitentiam valdè, & exaudiuit dominus orationẽ eius,& reduxit eum in Ieruſalem in regnum ſuũ. De tertio: Orauit Moy.ad dominũ, & abſorptus eſt ignis.Pro hoc igne amouendo orabit ad te omnis ſanctus in tempore oportuno. 1. Regum 14. Num.11. M Applicuit Ionathas ſummitatẽ virgę, in qua erat mel ad os eius,& illuminati ſunt oculi eius. Ionathas interprætatur columba, & deſignat purum affectum orantis, virga recta, oratio deuota. Iſta extenditur vſque ad cellarium Paradiſi, ubi intingitur dulcedine ſupernæ conſolationis.Et dum hęc dulcedo ad palatum mentis reflectitur per ſpiritualem deguſtationem Ionathas fatigatus ex labore pœnitentiæ recreatur,& oculi eius illuminantur ad cœleſtia intuenda.

Deuota oratio deſignatur per virgam Moyſi, Exo.4. quæ deuorat dracones ideſt omnes malas tentationes, & per illam filij Iſrael liberantur: vnde nobis dicitur in perſona Moyſi virgam ſume manu tua,in qua facturus es ſigna,& prodigia, unde deſignatur per virgam Numerorum 20.Percuſſit Moyſes uirga bis ſilicem,& egreſſę ſunt aquę largiſſimę. Petra Chriſtus, Moyſes orans: Virga Num.20. oratio deuota. Bis percutitur petra, quando oratio procedit de corde,& ore. Inũdãtia aquarũ eſt

abun-

A abundantia diuinorum beneficiorum, quæ virtute orationis a Christo impetrantur.

Oratio consistit potius in feruore cordis, quã in sono vocis Ideo. 1. Cor. 14. Si orẽ linguam spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est.

Oratio vt sit exaudibilis, debet procedere ex affectu humili, & verecundo. Ex affectu mundo, ex affectu lato, ex affectu sublimato: vnde de corde, in quo sunt isti quattuor affectus dicitur: Domus mea domus orationis vocabitur. Inde est q̃ quattuor spiritus orationis distinguit Apostolus. 1. ad Thimo. 2. Dicens obsecro, ait, primum fieri obsecrationes, & orationes, postulationes, gratiarum actiones. Obsecratio est, qua loquitur pauper ex affectu humili, & verecundo, quando aliquis considerans in se multitudinem peccatorũ, paucitatem meritorum compungitur, & ad alios, vt pro ipso rogent, conuertitur, quã speciem transformabit in se populus. Rom. 15. Obsecro vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum, vt

B adiuuetis me orationib. vestris ad Deũ. Et in Prouer. 18. Cum obsecrationib. loquitur pauper. hnius orationis efficacia apparuit in publicano, quia

Luc. 18. ascendit in templum, vt oraret, & non audebat

Eccl. 35. oculos leuare ad cœlum, & ideo cœlum per affectũ exauditionis inclinatum est ad ipsum, quia oratio humiliantis se, nubes penetrat. Nõ Pharisæus, in cuius oratione duo fœtebant tumor, & tepor. Nam publicano improperabat, & nihil orabat. Secunda species appropriato sibi nomine sui generis vocatur. Ista aut fit ex affectu mundo, quãdo post peccatorum cõpũctionẽ ex intima cordis putitate Deo permutamus morũ correctionem: Et hæc oratio votum appellatur a Cassiano in libro de primis collationibus. 1. Reg. 1. Cum esset Anna amaro animo orauit dominũ flens largiter, & votũ vouit. Talis oratio procedens ex affectu mũdo figuratur per illam colũbã, quæ attulit Noe ramum oliuæ virentibus foliis. De hac munda affectione 1. Thim. 2. Volo vos orare in omni loco

C leuantes puras manus sine ira, & disceptatione, hoc est vt tempore orationis nulla occurrat iræ passio, nulla fantasmatum, quæ multipliciter cor humanum patitur, occurrat disceptatio. Quia quicquid ante tempus orationis per sensus corporis hausimus, totum tempore orationis occurrit. Inde est quòd ad memoriam alicuius scurrillitatis, quod pudet dicere interdum ridemus, & aliquando ad memoriam alicuius tristabilis in oratione dolemus. Quales ergo volumus esse in oratione inuenit, tales ante orationem debemus præ-

Matth. 6. parari: Cum autem oraueris intra cubiculum tuũ, & clauso ostio ora patrem tuum, hoc est vt præparetur secretum cordis, & claudantur sensus corporis. Tertia species est postulatio, quæ egreditur ex affectu dilatato, post cõtritionem enim, & correctionis promissionem sinus mentis dilatatur, vt pro alijs oremus per postulationem. Col. 1. Non cessamus pro vobis orantes, & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis Dei. Væ igitur illis, qui cum debent orare postulantes pro animabus apud Deum, fiunt adulatores in curijs potentum. Sicut quidam mali religiosi malentes esse de discumbentib. cum Herode, quam in deserto cũ Io. vel cum ipso in vinculis suarum constitutionum, & carcere suæ regulæ: qui licet in conuiuijs potentum non videant caput Ioannis in disco, vident tamen, quæ effuso sanguine acquirũtur, vaccam viduæ, porcum pauperis, in carcere potentis pauper moritur, & de substantia paupetis religiosus potenti blanditur. Esa. 1. Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt, sequitur: Subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam hæc sunt enim officia, quæ competunt religiosis, qui sunt in curijs potentum. Quarta species est Gratiarum actio, quæ egreditur ex affectu sublimato, & perfecto, quando mens orans sensibus

H humanis, & similitudinibus imaginarijs contemplans gaudia futura, beneficia collata, & de sua iã exauditione secura, in sono vocis, non linguæ

E motum non syllabarum discretione, sed conglobatis sensibus spiritualibus, feruentissimis affectibus in diuinas laudes totum exsoluitur Esa. 51. Gaudium, & lætitia inuenient in ea gratiarum actio, & vox laudis. Hæc est illa oratio perfectissima, de qua Apoc. 8. Ascendit fumus aromatum, & incensorum de orationibus de manu Angeli coram Deo, in quo designatur gratiarum actio, per quam extenduntur in Deum tam Angeli, quam homines beati. De istis quattuor speciebus orationis Ad Phil. 4. In omni obsecratione, & oratione cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant apud Deum.

Oratio habet duos comites. Ieiunium, & eleemosynam vnde Thobię 12. Ait Angelus, bona est oratio cum ieiunio, & eleemosyna magis quã thesauros auri condere. Iud. 4. Clamauit omnis

F populus ad dominum instantia magna, & humiliauerunt animas suas in ieiunijs: Ieiunium enim dum carnem mortificat, fomitem extenuat, & per cõsequens mentem eleuat. Eleemosyna autẽ Ieiunium gratiam impetrat, & culpam relaxat, diuinam irã placat. Iud. 13. Cum ascenderet flamma altaris in cœlum Angelus domini pariter in flamma ascendit. Altare cor humanum, Flamma affectio charitate inflammata Angelus domini, anima deuote orans. Psal. 103. Qui facit Angelos suos spiritus: sensus itaque verbi est, quod anima spiritualis in cœlo est deuotione, vbi fertur inflammata affectione, & iste est ascensus purpureus: media charitate constrata secundum vnam expositionem. Cantic. 3. Ferculum fecit sibi Salomon de lignis Libani, columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum media charitate constrauit: propter filias

D Religiosi. Rapina. Principes

Princeps religiosus

I

K

L

M

G Ierusalem portare volés dominus, qui nouit alios portare, a quibus ipse portabatur: ferculũ habet, & lectulum in corde pacato. Sed ferculum in corde tribulationibus expositio, vbi fertur, quando iusti tribulationibus exponuntur quod fit ex lignis Libani fragili quidem materia, sed candidatione gratiæ aut candore iustitiæ dealbata. Libanus enim candidatio interpretatur, vt vbi abundauit delictũ, superabundet gratia. Colũnæ huius ferculi sunt argenteæ dum propter argentea, & ciuilia Dei eloquia sustinẽtur tribulationes duræ. Sed q̃a patiens proximo in præsuris positus, in fide hẽt

Fides. suum Iesum repositum, vt ibi caput reclinet, vbi est cor suum, ideo fides, quæ per ignem probatur est reclinatorium aureum: est autem ascensus purpureus, quando per spem ad cęlestis regni purpureum vestimentum, & regiam dignitatem ascendimus. Est autem hic ascensus media charitate constratus, alioquin Deus qui manet in charitate

H immo est charitas, in hoc ferculo non sterneturi quia charitas media dr eo q̃ ipsa mediante extre

1. Io 4. Gen. 2. ma in infinitũ distantia vniuntur. Gen. 2. Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiẽ terræ: quod fit quando ea fonte intimæ affectionis anima considerans terrã suæ originalis fragilitatis, ascendit per deuotam orationem in Deum, & per lachrymas descẽdit ad irrigandum cor snũ. Psal. 77. Tentauerunt Deum in cordibus suis, vt peterent escas animabus suis: petunt & Deum tẽtant, qui temporalia, & spiritualia in oratione po

Matth. 6. stulant, ipse pater ęternus magnificentiæ, & munificentiæ irrogatã iniuriã reputat ab eo, qui formam orandi transgrediens, in qua nihil temporale petitur, quam ipse dictauit, aliquid transitoriũ, vel caducum in oratione postulat, & magis offensam quam propiciationem impetrat. Ille enim qui dat spiritualia, quæ maximi valoris sunt, non du-

I bium quod dabit temporalia, quæ illorum comparatione minima sunt. Primum quærite regnũ Dei, & hęc omnia adijcientur vobis propter hoc.

Matth. 6. Eccl. 15. Ante orationem para animam tuam, & noli esse quasi homo, qui tentant Deum. Præpara dicit: quia quicquid anima ante orationis horã conceperit, necesse est, vt orantibus nobis per ingestionem recordationis occurrat: vnde quales orantes esse volumus, necesse est, vt tales ante orationem nos prępraremus. Ea præcedente enim statu mens in supplicatione formantur, sicut dicit Cassianus. Et ideo primũ sollicitudo rerum carnalium generaliter abscindenda est: deinde nullius negocij vel causæ non solũ curæ, sed nec memoria admittenda est, vt eo feruore, & ea puritate, qua debet, emitti possit oratio deuotione alta. 2. Reg. 15. Dixit Dauid ad Sodoch ego abscondar, &c. Quære 37. b. Apoc. 15. Sextus Angelus effundit phialam suam in flumem illud magnum Eufratẽ, & siccauit aquã eius, vt præpararetur via regibus ab ortu solis, vel regi secundum aliam litterã.

Iste sextus Angelus est vir cõtemplatiuus, Angelus sextus, hoc est perfectus, & consummatus vitæ merito effudit phyalam suam, hoc est orationẽ suam super flumen Eufratem, hoc super peccatores per cõpassionem, hoc est in flumen Babilonis ideſt confusionis peccatores significans, qui in magna multitudine defluũt in infernũ per abũdãtium temporalis delectationis, & siccat aquas Eufratis, quia arescunt riuuli concupiscentiæ per efficaciam orationis deuotæ, & sic præparatur via regi Christo veniendi ad nos, & regibus fidelibus veniendi ad Christum ab ortu solis, hoc est per illos, qui sunt illuminati luce contemplationis. Per Angelos, qui habebãt phialas aureas plenas odoramentorũ, vt ibidem dicitur significantur orationes sanctorum. Remedium in omni tribulatione, & necessitate est oratio deuota. Est enim nuncius sic gratus regi Christo, quod omnis homo libere intrat cameram summi regis, & ei auris misericordiæ aperitur: vnde quandocunque necessitas

E incumbit, homo sanctus per orationẽ ad Deum recurrit in oi præsura, & tunc maximè qñ defi- Matth. 8. Iudi 6. cit subsidium humanum, sicut fecerunt Apostoli, Thob. 8. qñ incipiebant mergi dicentes: Dñe salua nos pe Dan. 13. rimus. Sic Iudith contra Holofernem, sic Sarra cõ Exod 17. tra Diabolum, & infamiam, sic Susanna contra 2. Par. 32. falsos testes, sic Moyses, habens virgam in manu Dan. 3. contra Amalech, sic Ezechias contra Sennache- Dan 14. rib' orando pugnauerunt & vicerunt, & per ora- 2. Par. 20. tionem statim descendit Christus in auxilium, & solatium nostrum, vt paruit in camino trium puerorum. Et Daniel. In lacu leonum, & sic de multis alijs 2. Parali. 20. In nobis non est tanta fortitudo, vt possimus huic multitudini, resistere, quæ irruit super nos, sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos dirigamus ad te. Orabat Iudith Dominum Iud. 12. Deum Israel vt dirigeret viam eius ad liberationem populi. Sicut Nabuchodonosor leuanti

F oculos ad cœlum per deuotionem restitutus est Dan. 4. Luc. 18. sensus, figura, & honor regni. Cæcus quidam clamabat ad dominum, vt eum illuminaret. Clamor vocis, est desidetium cordis: quia ergo cæci id est peccatoris visus calligat clamat ad Deum per cordis orationem, quia gressus deuiat, clamat per oris confessionem, quia manus palpat, clamat per manus eleuationem. Sicut pauperes quibusdam signis clamant ad ostia diuitum, & hoc per satisfactionem. De. 1. Baruc. 3. Et nunc Baruc. 3. domine Deus Israel anima in angustijs, & spiritus anxius clamat ad te, audi domine, miserere. Sic clamabat cæcus, sed turba increpabat eũ, quia orationẽ impedit aliq̃n turba Dæmonũ, vt patuit in primis hęremitis, incursus fantasmatum, cõsuetudo vitiorum, strepitus curarum sæcularium, cogitationes imaginationes, affectiones, diabolicæ suggestiones, mundanæ persecutiones, turba plurima, vnde dixit Antonius abbas suis

disci-

discipulis: Non est hic locus nisi amatoribus huius seculi: opprobria hominum prosperitas blandiens adulatio mulcens,& molliens,asperitas pœnitentiæ pusillanimes terrens. Et in hac terra pulvis non sinit videre, strepitus audire,angustia,& cõpressio currere, & hoc est, spiritus anxius clamat ad te. Vnde cœcus multo magis clamabat: quia gressus deuiat. Hier. 2. Clamat ad Deum per confessionem. Qui enim se videt in luto luxuriæ, in igne auaritiæ, in mari turbato flatu superbiæ, non est mirum si clamat petens auxilium. Sicut filij Israel laborantes in luto clamabant ad Deum. Exo. 3. Clamor filiorum Israel venit ad me: sic Ioelis 1. Ad te domine clamabo, quia ignis deuorauit speciosos deserti: sic nautę Ionæ.1. Facta est tempestas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri, & timuerunt nautę,& clamauerunt ad dominum. Quia manus ideo clamat,manu per satisfactionem. Scimus.n.q̃ Deus clamorẽ exactoris nõ audit,idest vsurarij,sed eius qui,pro peccatis satisfecit. Hiere. 49. Clamate Rabac. Accingite vos cilicijs, plangite,& circuite per sepes: quoniam Melcon in transmigratione ducetur,Rabac grande peccatum interpretatur. Hę sunt ergo animæ peccatrices, quæ accinguntur cilicijs pœnitentiã faciẽdo, plangunt conterendo,circuerunt restituendo confitentes, quod Melcon qui interpretatur princeps iniquitatis Vsurarius,qui per iniquitates multiplicauit substantiam, ducetur in transmigrationem in carcerem infernalem: sicut illi qui cum furto deprehenduntur, statim suspendũtur. Thob.6. Cordis eius particulã si super carbones ponis, fumus eius exterminat oẽ genus Dæmoniorum. Quia fumus orationis de corde igne diuini amoris inflammato procedens, fugat a nobis omne potestatem Dæmonum. Vnde in.1. Regum,16. dicitur quod Dauid tangens citharam fugat spiritum malum a Saule. Saul interpretatur abutens, designans voluntatem peccatoris, qui abutitur patientia:& donis Dei. Dauid manu fortis,& vultu desiderabilis interpretatur,& significat deuotum oratorem cuius est in actiua vita exercitatio,& honesta conuersatio. Cithara conscientia humilitate concaua: chordæ citharæ de pelle animalis mortui sunt sensus corporis per pœnitentiam mortificati. Sonus cytharæ vox orationis deuotę, quo fugatur a Saul spiritus malus cuiuscumque tentationis.

Nos per orationem debemus clamare ad dominum, sicut infirmi ad medicum,naufragi ad portum, clausi ad ad ostium. Sumus enim infirmi ex corruptione naturæ,naufragi ex priuatione gratiæ,clausi, & excluſi a mansione gloriæ. 1. Regum.7. Diserunt ad Samuelem, non cesses orare pro nobis ad dominum Deum tuum, vt saluet nos de manibus Philistinorum. Orauit Ionas ad dominum de vtero piscis, & dixit clamaui ad dominum in tribulatione mea, & exaudiuit me. Vterus inferi,peccator in profunditate peccati. De profundis clamaui ad te domine, qui virtute orationis sanctorũ de isto profundo liberatur. Num. 24. Dixit homo cuius obscuratus est oculus qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius, &c. Quære 39.b. Secundum Iurisperitos postulare vel petere est desiderium suum, vel amici sui in iure apud eũ qui iurisdictioni præest exponere ex quo colligũtur quattuor ad actum petionis necessaria, sicut decernunt iura, quid petendum, quomodo, a quo, propter quid. Quod noster aduocatus Christus oĩs iuris peritus docuit nos: Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis, vt sic formata sufficienter petione nostra, impetret pro nobis. Quid petẽdũ in oratione, nota, Si quid petieritis. Quẽ patrem: Qũo, in nomine meo: Quo fine, vt det nobis: Dabit nobis Nesciebat enim quid esset petendum mater filiorum Zebedei: ideo auditur: nescitis quid petatis: Nesciebãt enim quid debebant petere gentilles illi. Dan.6. Qui petierunt vt exiret edictum, vt oĩs hõ, qui petierit aliquam petitionem a quocunq; Deo,& homine vsq; ad dies 30. nisi rex,a te mittatur in locum leonũ. Nesciebant qũo debebant petere illi de duodecem tribubus dispersi, quibus dicebatur Petitis & non accipitis,eo q̃ male petatis,vt in concupiscentijs vestris insinuatis. Nolebat petere signũ ad qđ petẽdũ erat impulsus impius rex Achab: Nõ petã ait, & nõ tẽtabo dominũ. Cũ fuisset sibi dictũ, Pete tibi signũ a dño Deo tuo in profundũ inferni, siue in excelsum supra. Et dixit Achab non petam, & non tentabo dominũ. Secundũ ambiguitatem sermonis Hebrayci, sciebat.n. Rex impius q̃ si signum peteret suæ liberationis accepturus,& glorificandus esset Deus. Ergo in petitione concurrunt 4. Petens, q̃ petitur, vt sic sit in petitore humilitas in petito vtilitas, in petione æqualitas, in eo a quo petitur liberalitas. Videndum est igitur quid petẽdũ: Si quid, &c. Glossa quod aliquid sit comparatione rei permanentis, vt ergo petitum sit concessibile oportet q̃ sit vtile, petamus ergo a domino donũ ereptionis, signũ directionis, bonũ fruitionis De.1. Tho. 3. Peto domine, vt de vinculo huius improperij eripias me. Hester.5. Quæ est petitio tua, vt detur tibi Hester tũdit. Da mihi aĩam meã, pro qua rogo, & populum meũ, pro quo obsecro. De secundo Tho. 4. Omni tempore benedic Deum,& pete ab eo vt vias tuas dirigat. Esa.7. Pete tibi signum a domino in profundum inferni, siue in excelsum supra. Signum de profundo timor suppliciorum, signum de excelso amor stipendiorum. De tertio. Io. 16. Petite, vt gaudium vestrum sit plenum. Vnam petij a domino hanc requiram. Vel dic quod debemus petere puritatẽ conscientiæ, claritatẽ intelligentiæ, pacem seu tranquillitatem ecclesiæ, æternitatem gloriæ. Primum pertinet ad purgationem,

Petitio. Pſal. 129. 2 Io. 2. Iob. 15. Mat. 20. Iac. 4. Prælati. Esa. 7. Petitio. Tho. 3. Hest. 5. Tho. 4. Esai. 7. Ioan. 16. Psal. 36.

G secundum ad illuminationem, tertium ad perfectionem, quartum ad consummationem. Deut. primo. Gen. 47. Dixerunt filij Iacob: petimus vt esse nos iubeas seruos tuos in terra Iessen. Nō enim erat herba gregibus ingraueſcente fame in terra Canaan: Terra Canaan erat arida, terra Ieſſen fecunda, quia irrigabatur nilo, qui est fluuius paradiſi. Quia arida est anima & tota famelica, diſperſa per mundum, ſed cum in ſe collecta vacat puritati conſcientiæ, prælibando guſtat gandia paradiſi.

Tunc autem pura est conſcientia, cum nulla est impudica affectio, doloſa intētio, illicita actio, vt tota ſit pura conſcientia. Nam impudica affectio inquinat voluntatem, doloſa intentio rationem, illicita actio memoriam. Pete ergo vt ſit caſta affectio, recta intentio, ſancta actio.

Secundo petenda est claritas ſapientiæ ad illuminandum. 2. Paralip. 1. Dictum est Salomoni petenti ſapientiam. Iſtam autem ſapientiam pe-
H timus ad tria, ad noſtri ædificationem, ad proximorum inſtructionem, ad Dei cōtemplationem. Ioan. 4. Si ſcires donum. Forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam viuam. Tertio petenda est pax, & tranquillitas eccleſiæ. Philip. 4. Petitiones veſtræ innoteſcant apud Deum, & pax Dei, quæ exſuperat omnē ſenſum, cuſtodiat corda veſtra. Pax Dei est, quæ vult omnes fideles eccleſiæ in ſenſu vno.

Sicut una anima omnia membra in corpore vno: auſer membrum a corpore non viuit, auſer pacem ab anima, ſpiritus vitæ recedit. Et ideo qui ſeminant diſcordias, & ſe & alios diuidunt per contentiones, iſti ſunt Spiritus ſancti ſpeciales impugnatores, qui ſegregant ſemetipſos
I animales ſpiritum nón habentes.

Tunc autem hic tranquillitas perdurat, cum ſingula quæque locum retinent ſortita recenter, cum petimus dominum pro peccatoribus, vt obtineant indulgentiam perpetrato crimine, pro pœnitentibus, vt habeant patientiam in incępto regimine, ſeu in ſuſceepto certamine, pro præſidentibus, ut præbeant diligentiam in ſua ſollicitudine. 1. Machab. 3. Congregatus est conuentus, vt eſſent prælati in prælium, & vt orarent, & peterent miſericordias, & miſerationes. Prælium
Gen. 3. enim, & lucta quædam est in oratione, ſicut Iacob luctabatur cum Angelo, quando in altum brachia protendimus, & in ſecreta cœli meditationem, & orationem, & terram inferius inſtantes oportunè importunè, ut deſcendat in terram, & corda ſcilicet peccatorū Dei miſericordia, &c. in meditatione & oratione exardeſcit ignis. Deſiderijs incipit quaſi ad modum luctantis & præliantis æſtuare quaſi compræhenſum quem diligit, ſentit eſſe præſentem modo elapſum. De ma-
1. Reg. 1. nibus dolet & ſuſpirat abſentem. 1. Regum 1. Ego ſum mulier illa, quæ ſteti coram te orans pro puero iſto, & dedit mihi dominus petitionem meam quàm poſtulaui, &c.

K Quarto retenta est interminabilitas gloriæ. Pſal. 22. Vitam petijt a te, & tribuiſti ei. Secundo oſtenditur a quo debeamus petere, quia a patre. 2. Cor. 1. Benedictus Deus, & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra. Ipſum ergo petere debemus pro obtinenda puritate conſcientię. Ipſę enim dicitur pater luminum, quia per ipſum fit nobis omnis vetuſtatis reuelatio, & ideo eum debemus petere pro obtinenda claritate ſapientiæ. Iacobi 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum est, deſcendens a patre luminum. Ipſi enim appropriatur vnitas, a quo deſcendit in no-
L bis vnio, & ideo petere debemus pro obtinenda pace, & tranquillitate eccleſiæ. Epheſ. 4. cap. Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma, vnus Deus & pater omnium, qui ſuper omnes est, & in omnibus nobis.

Et ſicut in cythara ex diuerſitate chordarū fit vniformis modulatio ad concentum, & in ouili Iacob albi & nigri agni, & varij: ſic diuerſi ordi- Eccleſia.
nis, & ſtatus in eccleſia ad manifeſtandum decorem eius, ſicut varietas luminarium in cœlo facit Ordo.
ad decorem cœli. Quod oſtendit Apoſtolus, ſi- Mundus.
cut in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent; Ad Rom. 12.
ita multi unū corpus ſumus in Chriſto, ſinguli ąt alter alterius mēbra: & iſti ſunt diuites, illi pau- Status.
peres, iſti clerici, illi laici, iſti laborant cum Martha, illi uacant cum Maria. Nam qui dixit labo- 1. Cor. 4.
raſſimus manibus noſtris, ne grauaret nouiter 1. Tim. 4.
conuerſos, ipſe dixit: Exerce te ad pietatem. ergo petere debemus a patre luminum, in quo concurrit cum liberalitate facultas, cum ueritate promiſſionis fidelitas attentionis. Reddit autem ſeruos a patre petentes communicatio uoluntaria, ſtipulatio promiſſoria, affirmatio inuitatoria. Deprimo: Quodcunque uolueritis pete- M
tis, & fiet vobis. De ſecundo: Petite & accipietis: omnis enim qui petit, accipit. De tertio. Ioan. 15.
Super illo verbo: Si quid petieritis: D. Auguſt. Luc. 11.
Multum, ait, dare deſiderat, qui ad petendum nos Io. 16.
inuitat.

Tertio quomodo est petendum: In nomine meo. Securus accedit ad regis curiam, qui ex nomine dilecti filij porrigit petitionem ſuam. Lætabimur in ſalutari tuo, & in nomine Dei no- Pſal. 19.
ſtri inuocabimus. Impleat dominus omnea petitiones tuas. Nomen autem Dei continet in ſe ſingularitatem potentiæ. Et hoc est nomen Adonay, quod interpretatur dominator, vel dominus. Ego Dominus, qui apparui Abraam, Exo. 6.
Iſaac, & Iacob, & nomen meum Adonay non indicaui eis, hoc est nomen potentiſſimum. In nomine meo Dæmonia ejicient, &c. Eijciun- Mar. vlt.
tur

A tur Dæmonia ideſt peccata a corde per contritionem: linguis loquuntur nouis per confeſſionem: ſerpentes tolluntur, cum reſiſtendo euadimus venenatam Dæmonum ſuggeſtionem: & ſi quid mortiferum bibimus, non nocet quando latente intrinſecus aliqua carnis concupiſcentia nos eam incipimus ſentire, ſed nolumus conſentire. Exemplo ſaluatoris, qui cum guſtaſſet noluit bibere. Nulla enim damnatio eſt in ſenſu peccati ſine conſenſu liberi arbitrij.

Matt. 27. Conſen ſus.

Potentia huius nominis innuit quod debemus petere fiducialiter. 1. Iob. 3. Si cor noſtrum non reprehendit nos fiduciam habemus, vt quidquid petierimus ab eo, accipiemus, quamdiu enim eſt peccatum in conſcientia iudex ille incorruptus, qui præſidet intrinſecus menti arguit peccatum in homine interiori: & ideo conſcientia quantũcũque petat, & in oratione perſiſtat ſemper tremit, & diffidit. Exemplo. Cain, qui proiectus à facie domini caput habuit tremulum, vt exponunt ſancti, & ſemper timebat occidi. Sed cum non eſt peccatum in conſcientia, cum in oratione petimus rectè, ſentitur quædam intrinſecus excepta lętitia, quæ eſt exauditionis indicium, & repellitur omnis diffidentia: vnde in libro de collationibus patrum pro peccato exaudiendum ſe ſupplicans quiſque dubitet, cum ſe non dubitauerit exaudiri: Nomen domini continet in ſe humilitatem patientiæ, hoc eſt id ipſum maximum quod dicitur Emanuel, quod interprætatur nobiſcum Deus. Humiliauit enim ſemetipſum, &c. Humilitas huius nominis meruit quòd debemus petere humiliter, non præſumendo de meritis, ſicut Phariſæus. Oratio enim humilitantis ſe nubes penetrat. Sic petebat at illa Sunamitis pro filio ſuſcitando venit in montem, & apprehendit pedes Eliſæi dicens. Nunquid petiui filium meum a domino meo, quia anima, quæ humiliter petit conſiderat, & aſcendit in montem diuinæ iuſtitiæ, & deſcendit ad vallem ſuæ miſeriæ reputans ſe viliſſimam in conſpectu Dei, & hominum, & ſic intenſis ſuſpirijs petit, vt ſpiritum ſuum, quem Deus creauit per naturam reſuſcitet per gratiam, qui mortuus eſt per culpam. Nomen domini continet in ſe ſuauitatem gratiæ. & hoc eſt nomen, quod dicitur Meſſias, vel Chriſtus, quod idem eſt, de quo Eſa. 45. Hoc dicit dominus Chriſto meo Cyro. Can. 1. Oleũ effuſum nomen tuum. Suauitas gratiæ huius nominis ſatis innuit, quod debemus petere paciſicè. & vnanimiter. Si duo ex vobis conſenſerint, de quacũque re petierint, &c. Vbi enim duo, vel tres ſũt congregati, &c. Si conſenſus duorum, vel trium preces impetrabiles faciunt, quanto magis conſenſus totius eccleſiæ in Chriſto. Immo quomodo vnanimitas, & vnitas non impetrat quæ ipſum cor domini penetrat: vulnerasti ait cor meũ in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Oculi enim eccleſiæ, qui toto corpori prouidere debent ſunt clerici: Crines vero ſunt religioſi, ſubtiles per contemplationem, & tenues per temporalium abdicationem. Vnde religio Nazarenorum, & fortitudo Samſonis in capillis eſt. Omnes autem crines ſponſæ vnus crinis ſunt, cum diſcriminati in virtute in vno nodo ad collem collecti ſunt: quia diſcretè in ſuis officijs conſtituti omnes religioſi ſub vno iugo obedientiæ conſtricti ſunt.

B Gen. 4. b. C Ad phi. 2. b. Loc. 18. b. Eccl 15. 4. Reg. 4. Ioan. 4. Mat. 18. Eccleſia. Can. 4. c. D E H Marc. 6. Luce. 1. Matth. 7. Iud. 18. Bellum. F Ioan. 14. Petitiõ Mth. 7. b. Matth. 6.

Quando ergo vnitas eſt in eccleſia inter religioſos, & clericos ſæculares, tunc cor domini ex hac vnitate vehementer delectatur, & tunc duo conſentiunt, & imperant, quod petunt. Tunc enim congregati in nomine domini ſunt per charitatem, non inuicem mordent, vt ab inuicem conſummantur, non congregantur, vt conſentiant in fraudulentiam in proprijs iniurijs vlciſcẽdis, & vindictis exponendis. Sicut illa Saltatrix, quæ pertiuit dicens, volo, vt protinus des mihi in diſco caput Ioannis.

Nomen etiam domini habet in ſe vtilitatem gloriæ hoc eſt nomen illud quod dicitur Ieſus vocabis nomen eius Ieſum, vtilitas autem huius nominis innuit, petere debeamus perſeuerantẽr: Quia nomen hoc ſalus interpretatur, vnde ad perſeuerantiam petitionis, & orationis inſtigat: Omnis qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit, & pulſanti aperietur. Pulſatio hæc perſeuerantiam vocat. Luc. 6. Amen dio vobis ſi perſeuerabit pulſans dabit ei quotquot habet neceſſarios. Petite, & dabitur vobis. Bene enim in petendo perſeuerare debent, qui ſemper accipiendi neceſſitatem habent. Oportet ſemper orare, & nõ deficere. Offendit tumentum cui inſides, vacillat nauis, qua vehetis, & clamas auxilium, & tu iugiter in periculo conſtitutus babes dimicare cõtinuè contra hoſtes inuiſibiles animæ tuæ ſanguinem ſitientes, & obmuteſcis, & diſſimulas, neſcis, quia nullum eſt periculoſius periculum quam diſſimulatio ipſa periculi. Nunquam ergo deeſt orandi, & petendi dominum in oratione neceſſitas, cui nulla eſt vera ſecuritas.

Quarto oſtenditur ad quid petendum, quis ſcilicet debet eſſe finis orationis, ſcilicet vt detur nobis, quod verum eſt ſi expediat, & nihil ex parte noſtra impediat. Nam Iudæi ſigna quærunt, & Græci ſapientiam. 2. Tamen ſignum non dabitur eis, niſi ſignum Ionæ prophetæ. Dat aũt pater qđ petimus in nomine filij, vt honorificetur ſua maieſtas, vt declaretur ſua benignitas, vt ſupplcatur noſtra neceſſitas, & ſuſtentetur infirmitas, vt exẽplicetur, & a nobis imitetur ſua largitas De primo Quodcunque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam. De ſecundo. Si vos cum ſitis mali noſtis bona dona dare filijs veſtris, quanto magis pater veſter dat ſpiritum bonum petentibus ſe. De tertio Orantes nolite mul-

C tum loqui: scit enim pater vester quod opus sit vobis antequam petatis eum Othoniel monuit Axam vt peteret irriguum inferius, & superius.

Quadruplici de cā frustratur petens sine suo, ex petentis iniquitate. Ecc. 28. Homo cum caro sit reseruat iram, & propitiationem a Deo: quis exorabit pro delictis eius? Exemplum de Adonia. 3. Regum. 2. Ex petitionis informitate: Petitis, & non accipitis: Exemplum de matre filiorum Zebedei, quibus dictum est: Nescitis quid petatis, quia petitio erat informis, & irrationalibilis ex petiti inutilitate. Contra. 2. Para. 1. Dixit dominus ad Salomonem: Quia hoc magis placet cordi tuo, & non postulasti diuitias, & substantiam, & gloriam: neque ad eos, qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos, petisti autem sapientiam, & scientiam, &c. vt in populum meum super quem constituit te regem sapientia, & scientia data sunt tibi, diuitias autem, & substantiam dabo tibi, & gloriam ita vt nullus ex regibus ante te nec post te fuerit similis tui. Exemplum ad hoc de Paulo, 2. ad Corinth. 12. Ex tribuentis impossibilitate: sicut patet in idolatris, augurijs, sortilegijs, Sap. 13. De omni rerum euentum petit ab eo, qui in omnibus est inutilis. Exemplum ad hoc, 3. Regum. 18. De prophetis Baal dicentibus, Baal exaudi nos, & non erat vox, vel quę responderet, Nota histo.

Deuote & efficaciter debemus orare pro inimicis. Exemplum beati Stefani, positis genibus clamauit voce magna dicens; Domine ne statuas illis hoc peccatum, & cum hoc dixisset obdormiuit in domino. Exemplum de Christo in passione pater ait, agnosce illis, quia nesciunt quid faciũt. Manna enim est misericordia orate pro inimicis, quia sicut dicit Greg. in fine Morum. pro semetipso pœnitens tanto citius exaudiri meruit, quanto deuote pro alij intercessit.

Exod. 17. Orante Moyses & virgam Dei in manu tenente, Amalech vincebatur.

Deuotus orans designatur per illum Angelũ: Stetit Angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum, &c. Ex tali thuribulo aureo, ex corde deuoto charitate inflamato nulla macula rubiginato ascendit coram domino fumus orationis deuotæ placatiuus offensę, deletiuus culpę remissiuus pœnæ, impetratiuus gratiæ, procuratiuus gloriæ.

Sed timendum est quod inter nos sint aliqui oantes, & psallentes non thuribula aurea, sed plumbea, non corda munda, sed immunda habentes. Sicut legitur, de illis duobus sacerdotibus Nadab, & Abiu, qui posuerunt ignem alienum in thuribulis suis. Iste est ignis carnalitatis, & auaritiæ. De quo dicitur. Ignis est vsque ad consumptionẽ deuorans. Cuius flamma est timor superbiæ, fœtor immunditiæ, liuor inuidiæ, ardor auaritiæ. Tali ignis non ardet in thuribulo cordis deuoti, sed in fornace regis Babylonis. Fumus talis incẽsi, & talis thuribuli est pronocatiuus iræ, irritatiuus diuinæ vindictæ, impeditiuus diuinæ gratiæ: ideo dicitur quod erupit flamma de thuribulis illorum sacerdotum, & consumpsit eos sicut ignis fornacis Babilonicæ consumpsit regis ministros: Iud. 13. qui orando vicit Holofernem, & populum liberauit, vbi patet quod orans deuotè debet quærere loci oportunitatem, & sequestrationem: vbi dicitur quod habitabat in superioribus domus suę clausa. Exemplum de Christo in sua oratione, de Apostolis, quo in superiori cœnaculo orantes spiritum sanctum receperunt, de Christo, qui in illa oratione feruentissima, in qua sudor eius factus est sicut guttæ sanguinis auulsus, & sequestratus fuit ab Apostolis, de beato Antonio abhoc, qui dixit discipulis deuotis: Fugiamus de loco isto, quia non est hic locus nisi amatoribus huius sæculi, & mox ille Angelicus ait ad vallem ne morosam ab habitatione hominũ sequestratam, de beato Francisco, quæ solitaria loca quærebat amica meroribus, & nemora replebat gemitibus.

Secundo debet habere pœnitentiæ austeritatem, quia de Iudith dicitur, quod semper orabat, & cilicium semper ad carnem portabat.

Tertio debet habere mundiciam, & castitatem, quia de Iudith dicitur, quod post virum suum alium nescinit, nec Holoferni consensit.

Quarto debet habere sensuum honestatem, istæ enim puellæ sunt quinque sensus nostri, qui clausi etiam debent manere cum Iudith, ne intret mors per fenestras nostras.

Matth. Assumpsit Iesus Petrum Iacobum, & Ioannem, & duxi illos in montem excelsum, &c. Quære. 18. a. 25. a. 24. a. 38. a. 37. b. 110. b.

Oratio ignita charitate meretur exaudiri. Iudic. 13. Posui carnes hædi super petram, & Angelus domini ascendit pariter cum flamma id est oratio, quæ est nuncius Dei, & ad Deum semper ascendit, si fuerit ignita deuotione, & in tertio Reg. 18. Dixit Helyas: Deus qui exaudierit per ignem ipse sit Deus, & sequitur ibidem quod descendit ignis domini super holocaustum &c.

Vt oratio sit digna exauditione, debet habere quattuor circũstãtias, prima est vt procedat ex profunda humilitatione, & ex hoc placat Dei iram, delet culpam, reuocat sententiam. Exemplum de primo in Moyses qui orabat dominum. Cur domine irascitur furor uus contra populum istum, & cætera. Super illo quod sequitur: Dimitte me vt deleam populum, &c. Dicit Augusti. mirabilis est virtus orationis, quæ uincit inuincibilem

Iacob. 4. Matth. 20.

H

Act. 7. Luc. 23.

Exod. 17. I

Apoc. 8. Apo. 8.

Cor.

Leuit. 10.

Ignis. Iob. 33.

Peccata.

Dan. 3. Iud. 13.

Iud. 13. Matt. 4. Actu. 4.

Matth. 26.

E

Iud. 8.

Iud. 5.

Hiero.

Iud. 13. F

Exod. 32.

A lem, & ligat omnipotentem. Exemplum de secundo, in Ezechia: Audiui, ait, orationem tuam, & vidi lachrymas tuas. Exemplum de tertio, in Publicano, quæ non audebat oculos leuare ad cœlum, non sic Pharisæus. Eccl. 35. Oratio humiliantis se nubes penetrat.

Esa 38.

Luc. 18.

Ex munda affectione, vnde oratio designatur columbam sine felle fœcundam bonis operibus, quæ portat ramum oliuæ, non sic coruus. Exemplum de Dauid, qui interpretatur vultu desiderabilis, qui tangendo cytharam, quæ designat orationem deuotam, expellebat spiritum malum a Saule vnde talis oratio procedens ex munda affectione liberat ab omni tentatione, ut patet in prę dicto exemplo de cythara Dauid: & de tribus pueris in camino ignis, qui orantes liberati sunt a flamma tentationis procedente ex stupa superbiæ piscę immunditiæ, malleolis auaritiæ, napta vanæ gloriæ. Hoc enim genus Dœmoniorum id est tentationum non eijcitur, nisi in oratione, & ieiunio. Ex ignita dilectione, & passionis Christi recordatione. Talis oratio impetrat victoriam aduersariorum: vnde designatur per virgam Moysi, quam tenens Moy. in manu uincebat Amalech. Per baculum quo Dauid iuit contra Golyam. Hæc est virga qua Moy. diuisit mare, quo submersit Aegyptios, id est vincit Dæmones, & peccata qua conuertit aquas carnalis delectationis in sanguinem pœnitentiæ, & contritionis. Ex fraterna compassione tunc impetrat temporalium multiplicationem. Exemplum de Tob. de Helya.

Gen. 8.

2. Reg. 16.

Dan. 3.

B

Matt. 17.

Exo. 17.

1 Regu.

Exo. 14.

Tob. 12.

Exemplum de primo, quod scilicet placat iram Dei. In rege Niniue, in Achab.

Iaco. 5.

Ionæ 3.

Contra primum Esa. 1. Orationes vestras non exaudiam: nota totum. Contra quartum secundo. Macha. 9. Orabat scælestus Dominum, &c. Item exemplum de primo, 2. Paralip. 33. De Manasse. Vide ibi. Item de secundo Iudith 13. Contra quarto. Prouerb. 28. Qui declinat autem suam, ne audiat legem oratio eius, erit execrabilis. Contra secundum. Tren. 3. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. Item de secundo: Stetit Angelus. Item in Apocal. quinto. Angeli habebant phialas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Contra quartum. Prouerb. 21. Qui obdurat autem suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit, & non exaudietur. Contra tertium. Prouerb. primo. Tunc inuocabunt, & non exaudiet. Num. 20. Percutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimè, ita quod bibit populus, & iumenta. Ista virga est oratio deuota, quæ debet esse solida per bonã operationem: quia non est efficax oratio oris, nisi solidetur virtute boni operis, nam validior operis quam oris vox debet esse: longam per deuotionem, nam deuotio facit orationem attingere vsque ad cœlum: vnde deuota oratio figuratur per scalam Iacob, cuius summitas tangebat cœlum, per quam ascendunt Angeli, ut orationes Deo offerant, ut patet Tob. 12. & Iudic. 16. De Angelo qui ascendit pariter cum flamma: & descendunt, ut nos ad orationem inuitent, & orantibus assistant. Quia præueniunt Principes coniuncti psallentibus idest orantibus in medio iuuenculatum tympanistriarum idest animatum deuotarum; Et dominus est innixus scalæ orationis promptus ad audiendum, & exaudiendum. Debet esse hæc virga pulchra per mundam affectionem, quia multum valet oratio iusti assidua, & deuota.

C

Apoc. 8.

Apoc. 5.

Prouer. 21

Et nota quis modus orandi est efficax. Dan. 9. Posui faciem meam orare, &c. Nota bene totam illam orationem.

Cum secundum Damascenum oratio sit ascensus mentis in Deum: oportet ad hoc quod ascendat ad Deum, quod procedat ex fornace deuotionis, cum sic dicamus quod oportet, ut sit feruens desiderio: quia sicut auis amissis plumis non potest ascendere, sic nec orato sine deuotione. Oratio enim per incensum designatur, quod nec fumat, nec plenè redolet, nisi super carbones ponatur. Dirigatur oratio mea sicut incensum in Apoc. 8. Ascendit fumus aromatum, &c. Oratio enim ignita deuotione ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ per mortificationem, & thuris per deuotionem, vniuersi pulueris pigmentarij per bonorum operum aggregationem, sicut uirgula per cordis humiliationem. Isti sunt comites deuote orationis.

K

Gen. 28.

Pfal. 67.

Iaco. 5.

Dan. 9.

L

Pfal. 140.

Isa. 1.

Oportet secundo quod oratio sit fidens de auxilio: Postulet in fide nihil hæsitans.

Oportet tertio quod sit frequens exercitio: Oportet semper orare. Apoc. 5. Phyale sunt orationes sanctorum. 4. Reg. 22. & Esa. 38. Audiui orationem. Tob. 7. Bona est oratio cum ieiunio, Iud. 12. Egrediens foras od orandum. Esa. 1. cũ multiplicaueritis orationes uestras, æstote prudẽtes, & vigilate in orationibus, &c. Treno. 3. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. 1. Macha. 5. Clamauerunt in oratione 2. Machab. 15. Post orationem sumptis armis. Actu 1. Hi omnes erãt perseuerantes in oratione, cum mulieribus, & Maria matre eius. Actu 10. orationes tuæ, & eleemosyne ascenderunt in memoriam in conspectu domini. Actu 12. Oratio fiebat ab ecclesia ad Deum pro eo, & ibi nota quod peccato, qui perpetuum incarceratum designatur virtute orationis liberatur. Iaco. 5. Oratio fidei saluauit infirmum. Iaco. 5. Elias orauit, & cœlum dedit pluuiam, &c.

Luc. 18.

M

Tren. 3.

1 Mac. 5.

2 Ma. 15.

Actu 1.

Act. 10.

Actu 12.

Iaco. 5.

Iaco. 5.

Oratio per manum figuratur, quia sicut per manũ operamur, sic per orationem cuncta impetramus si habet ad modum manus quinque digitus sius quinque conditiones, & tunc quinque in

nobis

G nobis operatur, vt de manu orationis intelligatur id: Imponebant manus super illos, & accipiebant spiritum sanctum. Primus digitus est pollex peccati remissiuus, quod designat peccati remissionem. Exemplum de Petro, qui in carcere incatenatus designat peccatorem, pro quo ab ecclesia fiebat oratio sine intermissione, & liberatus est: de publicano, qui orans humiliter descendit in domum suam iustificatus. Contra. Esa. primo. Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Secundus digitus index hostis fugatiuus, non enim desinit hostis antiquus vbique deceptionis laqueos prætendere: Quia sduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. Ideo oratio designatur per fumũ particulæ cordis piscis Thobiæ, quod exterminabat omne genus Dæmoniorum: Quia hoc genus Dæmoniorum non eijcitur nisi in oratione, & ieiunio. Thob. sexto. Cordis eius particulã si super carbones ponas exterminat omne genus Dęmoniorum. Ex quo designatur quod oratio Dęmoniorum, & tentationum fugatiua debet præcedere Ignita affectione, & passionis Christi recordatione, quia non exterminantur Dæmonia, nisi illa cordis particula ponatur super carbones, per quos designentur ea, quæ Christus pro nobis ex ardentissima charitate sustinuit, etiam beneficia quæ Christus nobis contulit ex quorum recordatione mens nostra ad Dei amorem inflammatur secundum illud: Ascendit fumus aromatum in conspectu Dei de manu Angeli, & de orationibus sanctorum: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Exemplum de Dauid qui tangens cythara, cuius sonus designat orationem deuotam fugabat spiritum malum, id est omnem tentationem s Saule. Et si virtus, & sonus deuotæ orationis expellit malum spiritum, necessario inducit spiritum sanctum. Actuum octauo. Orauerunt pro ipsis vt acciperent spiritum sanctum. Actuum 1. Erant omnes perseuerantes in oratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, quando acceperunt spiritum sanctum. Sic cum esset sero die illo una sabbatorum, &cæt. orantibus Apostolis dixit eis: Accipite spiritum sanctum, contra. Treno. 3. Opposuisti tibi nubem, ne transeat oratio. Tertius est medius aduersorum liberatiuus. Exo. 17. Orabat Moyses tenens virgam Dei in manu, & Amalech vincebatur, & fugabatur. 2. Macha. vlt. Manu pugnantes, & Deum cordibus orantes, &cæt. Iudith 12. Foras ad orationem egrediens interficit Holofernem. Hæc est virga qua Moyses vicit Aegyptios, & fecit signa, & prodigia in Aegypto. Quartus digitus est medicus curationis morborum omnium impetratiuus, & tribulationum corporalium alleuiatius. De primo nota de Ezechia: Audiui orationem tuam. Sic Thobia excæcatus orando est illuminatus: ibi dixit Angelus, quando orabas cum lachrymis, & sepelichas mortuos, ego obtuli orationem tuam domino. Sic Iob, ut dicit Gregorius in fine moralium, meruit a tribulatione liberari. De secundo. Tob. 3. Ad hanc vocem perrexit ad superius oraculum domus suę, & tribus diebus, & tribus noctibus, non manducauit, neque bibit, sed in oratione persistens deprecabatur dominum cum lachrymis, vt ab isto improperio liberaret eam. Sic sancta Susanna liberata est orando ab improperio, & a morte. Sic Paulus orando illuminatus est corporaliter, & spiritualiter. Quære Saulum ecce enim orat, sed ad hoc quod oratio istud impetret, necesse est quod procedat ex munda affectione: non enim coruus, sed columba munda sine felle peccati, & malæ cogitationis portauit ramum exauditionis, & reconciliationis. primæ ad Thimo. 2. Volo vos orare in omni loco, leuantes puras manus ad dominum: scimus enim quia peccatores Deus non audit.

Quintus digitus est auricularis. minimus, quia est possessionis temporalium conseruatiuus, & augmentatiuus. De primo. Iacobi vltimo Elyas homo erat similis nobis passibilis, & oratione oranit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex, & rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam: & terra dedit fructum suum. Et cum data esset sententia contra ciuitatem Niniue, orando liberata est ciuitas: clamauerunt ad dominum in fortitudine: nota histor. Sic Ezechias, sic Achab orando liberati sunt.

Humiliabam in ieiunio animam meam & oratio mea in sinu meo conuertetur. Ecce quod comes orationis est cordis humilitas, & ieiunium, siue charitas austeritas, ad proximum, charitas quasi proximum, & quasi fratrem nostrum sic cõplacebam, contritio, & satisfactio, quasi lugens, & contristatus sic humiliabar. Oratio facta cum istis comitibus in sinum orantis conuertitur: Quia primo ascendit ad Deum, & postea ad orantem reuertitur, reportans diuinæ gratiæ donum. Exemplum de columba Noe. Quære de oratione in tabula de lachrymis.

Luna existente plena augentur aquæ & medullæ. Medulla est fletus interior, aqua fletus exterior: Luna anima sancta, sol Christus. Tunc est Luna plena, cum rectè Solem respicit, quod fit cum homo non habet in oratione cor distractum, sed attente Christi passionem, & beneficia recogitat. Eccles. 50. Quasi Luna plena in diebus suis lucet. Iudith primo. Axa sedens super asinam, anima castigans corpus suum, petijt orando a patre terram irriguam

Act. 8. Act. 12. Isa. 38. Esa. 1. 1. Pet. 5. Mat. 17. Apoc. 8. Psal. 140. 1. Reg. 18. 4. digitus. Esa. 38. 4 Re. 20. Tob. 12. Tob. 12. Dan. 13. Act. 9. Gen. 8. Iob. 9. Quintus digitus. Iaco. 5. 3. Re. 17. 3. Re. 18. Ionæ 3. Isa. 38. 3. Re. 21. Psal. 34. Mala. 4. Eccl. 50. Iud. 1.

A guam aquis, id eſt conſcientiam abundantem humore deuotionis: deditq; ei pater, id eſt Chriſtus irriguum ſuperius. i. abundantiam lachrymarum pro dilectione æternæ beatitudinis, & irriguum inferius pro incolatu præſentis miſeriæ, & infirmitatis. vnde ait: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt. Iacob luctabatur cum Angelo vſque mane, & tunc meruit obtinere benedictionem, quia duobus brachijs anima orans cũ Chriſto luctatur, quando per cordis deuotionem, & operis exercitationem inclinat Chriſtum ad exaudi tionem, ſed mane, id eſt poſt perſeuerantiam orationis aſcendente aurora noua, ac cœleſti irradiatione in anima facta percutit Angelus Iacob orantem tactu gratiæ, & ſiccatur neruus fæmoris eius, quia extinguitur uirtute orationis carnalis concupiſcentia, & datur benedictio diuinæ gratiæ ad multiplicationem operum bonorum. Pſalm. 5. Quoniam ad te orabo domine, mane exaudies vocem meam.

Lachrymæ.

B I

Nota modum orandi quem innuit Pſal. 61. Effundite coram illo corda veſtra, quod enim effunditur, dilatatur, declaratur, odoratũ, quod patet maxime in vnguentis, & idciro hortatur, quòd cor in oratione effundamus, quod enim ſic effunditur, refunditur, & mollitur. Infunditur vt vnicum, perfunditur, vt mellitum medullitus dulcoratum. Ex tali effuſione conſequitur cor ſui liquefactionem, dilatationem, & odorem mirificum, vt fatetur ſponſa in Canticis: Anima mea liquefacta eſt, dilectus locutus eſt, 1. Pet. 3. Omnes unanimes in oratione eſtote: oratione enim vallatur, & munitur eccleſia: oratione triumphat eccleſia, quia arma militiæ noſtræ non ſunt carnalia, ſed ſpiritualia, &c. Vnde Dauid armatus armis corporalibus non iuit ad impugnandum Golyam, ſed armis ſpiritualibus, quæ deſignantur in baculo, pera, & quinque lapidibus ſumptis de torrente, ſic pugnabat Moyſes contra Amalech tenens virgam Dei in manu, non armis ſed præce munitus. Ezechias vicit Sennacherib. Eſai. 37. Multum ualet, & eſt efficax oratio ſacri collegij, quia vt dicit Auguſt. Impoſſibile eſt orationes multorum non exaudiri. Quod figuratum eſt Iudith quinto. Stellæ manentes in ordine ſuo, & curſu ſuo aduerſus Siſaram pugnauerunt. Siſara interpretatur excludens gaudium. Stellæ viri ſancti, qui armis deuote orationis aduerſus Diabolum pugnant. Exemplum de Moyſe contra Amalech, Exod. 17.

Cant. 5.

2. Cor. 10.

3. Reg. 16

C

Exo. 17.

Nota quomodo anima duota inflammatur in oratione Volauit ad me vnus de Seraphin, & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari, &c. Nota hiſtoriam. Eſai. 6. Quære 76. a. 30. a. 30. b. De deuote orante dicitur illud: Tunc videbis, & affluues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando conuerſa fuerit ad te multitudo maris. Quære 24. b. 34. b. 36. b. 37. a. Et nota quomodo deuote orantes teneãt Deum ligatum, ne iraſcatur contra peccatores. Exod. 32. Cum peccaſſet populus ait Dominus ad Moyſen. Dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam populum hunc, &c. Et ait Moyſes, Cur domine iraſcitur furor tuus, &c. Super illo uerbo dimitte me, ait Auguſtinus. Potuit Moyſes orans dominum ligare, potuit dimittere. Mirabilis virtus orationis, quę vincit inuincibilem, & ligat omnipotentem, & quia quotidie a domino flagellamur, aperte patet, quod nullus deuote orat, quin dominum, ne contra nos iraſcatur, teneat: vnde de nobis conquæritur quaſi nolens contra nos iraſcatur: Ideo in Ezech. 22. Quæſiui ex eis virum, qui interponeret ſe ſepem pro domo Dei, & qui ſtaret ex aduerſo contra me, ne diſſiparem eos. Sequitur. Effundam indignationem meam contra eos, & in Eſai. Iniquitates eorum quaſi ventus vrens, non eſt qui inuitet te. Non eſt qui teneat te, & ſi quando videamur orare, nũ tamen dominum tenemus, nec tamen ligamus, cuius cauſam dat Eſa. 1. Cum multiplicaueritis orationes veſtras, non exaudiam: manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt: Lauamini mundi eſtote, &c. Deuotum orantem deſcribit Propheta dicens: Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit: in valle lachrymarum. Iſte aſcenſiones ſunt quattuor gradus, per quos oratio eleuat mentem oratis ad Deum: nam inter omnia ſpiritualia remedia purgat mentem, cogitationes malas expellendo. Vnde figuratur per cytharam Dauid cuius ſono malignus ſpiritus expellebatur a Saule. 1. Reg. 16. Nam Saul interpretatur abutens, & ſignificat malam voluntatem, quæ tentatione peccati vexatur. Hoc enim genus Dæmoniorum non eijcitur, niſi in oratione, & ieiunio.

Eſai. 6.

Eſa. 60.

D

Eſai. 64.

E

Matt. 17.

F

Secundo hoſtem ſuperat, victoriam tribuẽdo figuratum eſt Exo. 17. Vbi dicitur q̃ Moyſi orando vicit Amalech, tenens virgam Dei in manu, quæ deſignat orationem. Tertio Deum placat, culpam remittendo. Exod. 32. Dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos. Luc. 21. Vigilate omni tempore orantes, Vigilate & orate ut non intretis in tentationem. Quarto gratiam impetrat, Deum placando. Apocal. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi. Iac. vlt. Helyas orauit &c.

Per orationem fugantur multa mala. Legitur in Exod. 8. quòd Moyſes fugauit ranas, quæ habitantes in luto ſignificant Dæmones, vel in peccato luxuriæ permanentes. ibidem dicitur, quòd per orationem Moyſi ceſſauerunt tonitrua. Tonitruum cauſatur ex extinctione ignis in nube. Ignis eſt cor ſuperbum, nubes aquoſa, abundantia temporalium, ex quibus ſurgunt tonitrua malarum comminationum, & fulguta iniuriarum, & malorum, & iactantiæ. Legitur quod orante Moy-

Num. 11.

G Moyſe abſorptus eſt ignis, qui ſignificat auaritiam. Sicut in viola, & organis, & alijs inſtrumentis muſicis, & in choro cantante, quando chorde, uel cornua, uel uoces cantantium bene Vitæ. concordant. Talis cantus eſt delectabilis, & placet audientibus; quando autem vna corda, uel vnum cornu, uel vna vox diſſonat, totus cantus eſt diſſonus, nec placet audientibus: ſic quando cantus orationis eſt Deo gratus, omnes uoces, chordæ, & cornua, id eſt omnes affectiones, voluntates, deſideria, & omnes potentiæ animæ debent concordare inter ſe, & cum voce orantis, cũ nullum habet odio, omnes, ut ſe diligit, uerbis, factis, in præſentia, in abſentia, talis cantus, & talis oratio placet Deo, & econtrario orario Deo diſplicet, quando ea, quæ ſunt in orante cum uoce non concordant. Apocal. 3. Collirio inunge oculos tuos, ut uideas, quia lachrymis deuotæ orationis uncti, & liniti oculi mentis, merentur uidere ſecreta cœleſtia. 1. Per. 4. Eſtote prudentes, & uigilate in orationibus. Aduerte quòd uigilia orationis, uel in oratione valde eſt commendabilis, quia promittit dominus coronam ſic vigilantibus. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Fratres ſobrij eſtote, & uigilate, quia aduerſarius veſter Diabolus, &c. Qui mane vigilauerint ad me, inuenient me.

Oratio curat infirmitates tam corporales, quã ſpirituales Iacobi 5. Oratio fidei ſaluabit infirmum. Exemplum de Ezechia. Audiui orationem tuam, & uidi lachrymam tuam. Gen. 2. Fons aſcendebat de terra, quia oratio eſt aſcenſus mentis in Deum irrigans uniuerſam ſuperficiem terræ, id eſt conſcientiæ.

Quattuor vel quinque de cauſia Deus differt aliquando orantem exaudire, ſicut dicit Auguſt. ſuper illo verſiculo tanima mea turbata eſt valde: Pſal. 6. I ſed tu domine vſquequo? Glo. differt Deus donum exauditionis, &c.

Primo ut orantis deſiderium amplius accendatur, & intendatur. Exemplum de matre, uel nutrice, quæ oſtendit pomum paruulo, & ille extendit tanto illa magis pomum elongat, donec paruulus ex dilatione rei deſideratę incipiat fiere, & tunc mater videns affectuoſum deſiderium, dat ei pomum: Sic facit ei Deus. Secundo vt orantis meritum augeatur, quia quanto magis in oratione perſeueramus, etiam ſi in principio digni exauditione non fuimus, tanto magis dignos exauditione nos reddimus. Tertio vt petitum amplius diligatur: quia quanto rarius tanto carius.

Quarto ut uitium citius corrigatur: cogitare enim debet peccator ſi Deus tantum tardat iuſtos exaudire, quod peccatores non exaudiet. Iob. 9. Quinto ut magis oportuno tempore nobis detur, quia frequenter petimus aliquid nobis dari, quòd tamen illo tempore non expedit nobis dari. Vnde ait Apoſtolus: Quid oremus, ut oportet neſcimus. Exod. nono. Egreſſus Moyſes a Pharaone ex vrbe, extendit manus ſuas ad cœlum, & ceſſauerunt tonitrua, & grando, nec vltra ſtillauit pluuia ſuper terram. Hic oſtenditur nobis, quomodo per orationem vnius viri iuſti, & maxime per orationem ſacri collegij populus a peſtilentia liberatur. In cuius exemplum nobis proponitur Moyſes & Elias. Hic itaque proponitur nobis cultus diſpoſitionis, quo orans fulget conuerſatione. Egreſſus Moyſes a Pharaone ex vrbe: Modus ſupplicationis, quo orando feruet deuotione r Extendit manus ſuas ad dominum: fructus retributionis, quo poſt orationem gaudet exauditione: Quia ceſſauerunt tonitrua. &c.

K Ad Rom. 8. Exod. 9. Luc. vlt.

Circa primum eſt ſciendum, quod ad orandum diſponunt ſerenitas affectionis, & conſcientiæ, ſedulitas operationis meritoriæ, ſimplicitas intentionis rectæ. Primum ſignificatur in Moyſe, qui interpretatur aſſumptus de aquis. Secundum in exitu de vrbe. Tertium in receſſu a facie Pharaonis, qui igitur digne vult orare neceſſe habet primo animam expiare a maculis peccatorum. Nam vt dicit Gregorius. Cum is qui diſplicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deterius prouocatur. Reſpexit enim Deus primo ad Abel, & poſt ad munera eius. Scimus quia peccatores Deus non audit, ſed ſi quis faeit voluntatem eius hunc exaudiet. Si cor noſtrum non reprehendit nos, &c. Eccleſiaſt decimooctauo. Ante orationem præpara animam tuam. Noe non habuit ſignum diuinæ reconciliationis, niſi per columbam per orationem deuotam procedentem ex munda conſcientia, & poſt ſubmerſionem hominum, in quibus notatur Auaritia, volucrum Superbia, beſtiarum, Inuidia, reptilium & Luxuria. Moyſes igitur aſſumptus de aquis mundus mente, & corpore meretur a domino exaudiri. Sic patet in iudic. Exod. trigeſimoſecundo. Moyſes autem orabat Dominum dicens: Cur Domine iraſcitur furor tuus, &c. Quia ergo hodie Moyſes orans in populo, & pro populo non inuenitur. Ideò ira Dei non placatur, nec peſtilentiæ ceſſant. Secundo requiritur ſedulitas bonæ operationis: non enim ceſſat orare, qui non ceſſat bene agere. Ad iſtud ſpectat impletio præceptorum. Gregorius in dialogo: Quid mirum ſi poſtulantes tarde a domino exaudimur, qui præcipientem dominum tardè aut etiam nullo modo audimus? Hinc air Sapiens: Qui auertit aurem ſuam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. quære expoſitionem decimo libro Moralium, c. 5. Eſa. 1. Cum multiplicaueritis orationem veſtram, non exaudiam, &c. Secundo.

H

L

1. Iob 3. Eccl. 18. Gen. 8.

M

Exod. 32.

Prou. 28.

ad

A ad hoc ſpectat afflictio eorum, & ſuſtentatio
Eſa.1. proximorum. Bona eſt oratio cum ieiunio, &
eleemoſyna magis, quam theſauros auri abſcon-
Tho. 22. dere, contra illos, qui tempore charitatis abſcon-
dunt alimenta, & dimittunt pauperes mori, de
Prou. 11. quibus ait Sap. Qui abſcondit frumenta ſua, male-
dicetur in populis. Eſa. 58. Frange eſurienti pa-
nem tuum: Tune inuocabis, & dominus exau-
diet, cum enim oratio ſit Dei nuncius, & aſcen-
ſus mentis in Deum, tot quaſi plumis oratio im-
pennatur, quot bonis operibus Deus ad miſeri-
cordiam inclinatur. Vnde ſicut auis ſine plumis
aſcendere non poteſt, ſic nec oratio ſine meritis,
& virtutibus aliquid proderit hoc nota in exitu
de vrbe. Quia Moyſes non orauit, nec per ſuam
orationem plaga ceſſauit, donec de vrbe Aegy-
ptiorum exiuit, quod deſignat exitum a pecca-
Eſa. 52. to. Hiere. 52. Egredimini de medio eius popu-
B le meus, vt ſalnet vnuſquiſque animam ſuam ab
ira furoris Domini, Gene. 12. Egredere de terra
tua, &c.

Tertio requiritur ſimplicitas intentionis. Qui
enim orat, vt placeat, aut vt temporalia habeat, nõ
meretur a Domino exaudiri. Vnde tales repre-
Matt. 6. hendit dominus: Cum oratis non eritis ſicut hipo
critæ triſtes. Tu autem cum oras intra in cubicu-
Act. 4. lum, & cæt. Sic enim Apoſtoli in loco ſecreto orã-
Matt. 14. tes ſpiritum ſanctum receperunt, ita Chriſtus di-
Exo 9. miſſa turba aſcendit in montem ſolus orare: Hoc
Gen. 24. ſignificatur cum dicitur quod Moy. volens orare
egreſſus eſt a Pharaone. Egreſſus eſt Iſaac ad me-
ditandum in agro: ſic ergo patet ex parte orantis
cultus diſpoſitionis.

Secundo ex parte orationis exprimitur modus
ſupplicationis tetendit manus ſuas ad Dominum
ad iſtum modum ſpectat, vt ſit frequens exercici-
tio. Luc. 18. Oportet ſemper orare, & non deficere. 1. ad Teſalo. 5. Sine intermiſſione orate. Non
C enim debet miles clipeum deponere, quamdiu vi-
det belli periculum iminere, nec deeſt petendi
oportunitas, vbi ſemper manifeſta eſt indigen-
1. Pet. 5. tia, & neceſſitas aduerſarius autem Diabolus ſem
per tanquam leo rugiens circuit, quærens quem
deuoret Moyſes vincit Amalech. Debet etiam
Exo. 17. eſſe feruens deſiderio, vt totum cor ad Deum
eleuetur, & dirigatur oratio mea ſicut incenſum
in conſpectu Domini. Deutero. quarto. Inue-
nies dominum Deum tuum; ſi ex toto corde quę
ſieris illum, contra illos, qui corpus, & genua
habent in choro, & eccleſis, & cor in foro, uel
Pſal. 118. in arca. Clamaui in toto corde meo exaudi me
domine, contra in corde, & corde locuti ſunt di-
ſperdat dominus vniuerſa labia doloſa. Ad ſic
orandum feruenter excitat recordatio peccato-
rum. quarto Reg. octano. Si quis cognouerit pla-
gam cordis ſui, & extenderit manus ſuas in do-
mo hac, tu exaudies in cœlo. Sic orauit Ezechias
cum lachrymis, & exauditus eſt. Recordatio D
diuinorum beneficiorum dum enim orat redden- Eſa. 38.
do gratias pro collatis beneficijs, inclinat Deum
ad maiora conferenda. Apoca. octauo. Stetit
Angelus iuxta aram templi, &cætera. Eleua-
tio manuum mearum ſacrificium veſpertinum. Pſal. 140.
Hoc ſacrificium erat domino magis charum,
quia deſignat perſeuerantiam executio diuino-
rum iudiciorum. Iſidorus ait: Cum Deo aſſiſti-
mus, gemere, & flere debemus, reminiſcentes,
quam grauia commiſſa, quam ſeuera iudicia ex-
pectamus, quam dura ſupplicia formidamus.
Treno. tertio. Leuemus corda noſtra cum mani-
bus ad Deum. Ille cor cum manibus ad Deum
leuat, & per conſequens feruenter orat, qui ore,
& corde diuinam miſericordiam inuocat, primo
ad Timo. ſecundo. Volo vos orare in omni lo-
co, leuantes puras manus. Sed quid eſt numquid
manus domini inualida eſt, & nos a tribulatio- E
nibus liberare non poteſt, aut quod certè verum
eſt puras manus ad Deum non leuamus ſicut di-
cit. Eſa. primo, c. Cum multiplicaueritis manus
veſtras, non exaudiam: manus enim veſtræ ſan-
guine plenæ ſunt. Lauamini, & cætera. Debet
etiam eſſe fidens de auxilio propter quod dicit
quod extendit Moy. manus ad dominum. Vnde
Iaco. 1. ait Iacobus. Poſtulet in fide, nihil hæſitans,
firmiter enim debet credere, quod ipſe poteſt in
omnibus nos iuuare, peſtilentias fugare, mor-
bos curare, ſerenitatem, vel pluuiam dare, &
hoc dat, ſi nos digni fuerimus iſta recipere.
Quod credens Iob dicebat, etiam ſi occiderit Iob 13.
me, in ipſo ſperabo. Sed mirum eſt quod nos
credamus iſta a domino obtinere quotidie pec-
cando, nunquam vitam corrigendo. Vnde nul-
lus debet mirari, ſi dominus peſtilentias immit-
tit, ſed mirari omnes debemus, quia plures
non immittit. Fidens ergo debet eſſe de auxi- F
lio, proprium enim eſt Dei miſereri, non ſolum,
quia ipſe eſt ſummè miſericors, ſed etiam, quia
in rebus deſperatis ſuam miſericordiam oſten-
dit. Vnde clamant diſcipuli: Domine, ſalua nos Matth. 8.
perimus.

Vltimo proponitur fructus retributionis, quo
orans gaudet exauditione: ad litteram enim virtu-
te deuotæ orationis ceſſant tonitrua, grando, &
pluuia, & omnis peſtilentia. Amen dico uobis, Iob 15.
ait veritas: ſi quid petieritis patrem in nomine
meo, dabit uobis. Ceſſat ſpiritualiter toni- Dan. 3.
truum tentationis mundi, orando enim tres pue-
ri liberati ſunt de fornace huius mundi, quæ
incenſa eſt ſtupa ſuperbiæ picę immunditiæ, mal-
leolis auaritiæ, napta vanæ gloriæ. Ceſſat gran-
do perſecutionis diabolicæ. Hæc eſt cythara, cu-
ius ſono dulci a Saule malus ſpiritus effugatur.
Ceſſat pluuia carnalis immunditiæ, quia hoc 1. Reg. 16.
genus Dæmoniorum non eijcitur, niſi in ora- Matt. 17.
tione,

G tione, & ieiunio. Sic ergo in quacunque simus tribulatione positi ad dominum per orationem debemus recurrere.

De Officio diuino.

DE diuino officio quomodo debet dici deuotè, reuerenter, & integrè quære in tabula de oratione, de contemplatione, de deuotione, de modo faciendi diuinum officium, 92. b.

Exo. 15. Exo. vigesimoquinto. Egressa est Maria tenens tympanum ideſt denota anima mundo tympano cordis, & deuoto tympano oris cantans diuinas laudes.

Quære. quarto a. Anima deuota Deum orando alloquitur, & cætera. Item Abraam abigebat muscas, & cætera. Quære. 52. a. Præuenerunt

Psal. 67. H principes coniunctibus in medio iuuencularum tympanistriarum. Quære 145. b. Confitebor tibi in vasis psalmi id est faciam de corde meo psalterium spirituale ad laudandum Deum, & Augustin. in Psal. decimo octauo. Psallentes intelligere debemus quæ proferimus, vt humano more, non quasi auium voce cantemus: nam merulæ, & psittaci, coruí, & picæ sæpe ab hominibus docentur quæ nesciunt. Apoc. Seruiunt ei die ac nocte in templo eius: quia die, & nocte debemus psallere deuote, Media nocte surgebam

Psal. 118. Psal 47. ad confitendum tibi. Psallite Deo nostro psallite: psallite regi nostro, psallite sapienter, Psalle-

Apo. 14. re ergo debemus domino in gratiarum actione, quæ est finis, & consummatio orationis. Et iste sunt voces, quas audiuit procedere Ioannes de templo ab Angelis gratiarum actiones Angelicis affectionibus similes qui propter continuam

I contemplationem, & inextinguibilem ardorem inacessibiliter, & infatigabiliter suum laudant creatorem, vt dicitur in ecclesiastica hierarchia.

Vnde illi, qui deuoto, & inflammato animo

Esa. 6. dicunt diuinas laudes sub typo Seraphin describuntur. Esa. sexto. Seraphin stabant subter illud sex alæ, & sequitur: Clamabant sanctus, &cætera. Quære. 20. b. & 30. b. Iob 38. Dicitur contra illos qui non veniunt ad chorum vbi eras, cum me laudarent astra matutina, & con-

Num. 11. tra illos, qui tardè ad horas veniunt dicitur extrema castrorum deuorauit ignis. Esa. vigesimosexto. Anima mea desiderauit te in nocte. Quære. 4. b. 76. a.

Quando oramus Deum alloquimur, cum legimus, & diuinum officium dicimus Deus nobis loquitur, ex quo patet cum quanta reuerentia debemus audire Deum nobis loquentem, cuius verba debent inflammare corda nostra, vt dicit anima deuota in Cant. quinto. Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Quære vigesimooctauo, & 52. a. Vbi eras cum me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Iob 38. a

Quia pigri, carnales, accidiosi, laudibus diuinis cum deuotis hominibus non vacant, nec in lætitia cordis iubilant, sed si aliquando sunt in choro dormitant, uel inania cogitant. Iubilatio dicitur quando cordis lætitia ore exprimitur, sed pœnitus non expletur, quia iubilus est gaudium, quod non potest taceri, nec penitus exprimi. Hæc est lingua Paradisi quam frequenter experiuntur, non accidiosi, & indeuoti, sed deuote, & alacriter se habentes in exercitio diuini officij, quibus assistunt Angeli vacantes

Eccl. 15. cum eis gratiarum actioni. Eccles. decimoquinto. Cibauit illum pane vitæ, & intellectus; sicut enim de vite amputantur palmites infructuosi, ut vberius crescant fructuosi: quia pauco-

L rum fœcunditas plus valet, quam multorum sterilitas, sic secundum Apostolum vtilius esset pauca cum ædificatione proferre, quam multa

1. Cor. 14. sine fructu mentis immo cum Dei contemptu breui tempore transcurrere. Vnde Apoc. Volo quinque verba in ecclesia sensu meo loqui, vt eos instruam quam decem millia verborum in lingua. Linguam dicit linguam peregrinam, quę si audiatur non tamen intelligitur. Vnde Augustinus in Psal. decimooctauo: Psallentes intelligere debemus quæ proferimus, ut humano more non quasi auium voce cantemus. Nam merulæ, & psittaci, & coruí, & picę & huiusmodi nolueres sæpe ab hominibus docentur sonare, quæ nesciunt. Scienter autem cantare naturæ hominis diuina voluntate concessum est. Vnde

Psal. c. Psal. c. Psallam & intelligam. Vnde quidam multa dicunt, & quod dicunt non attendunt, quasi non sit melius homini qui vnum habet panem

M in manibus, & illo vescitur, quam asino qui centum portat, & nullo reficitur.

Quia lingua congruit in duo opera naturæ in gustum, & loquelam. Ideo spiritus sanctus, qui linguam erudit docet nos laudare, docet nos orare, docet nos postulare: docet nos laudare in psalterio operationis, in cythara compassionis, in tympano mortificationis, in choro mutuæ vnitatis, in organo mentalis iocunditatis. Hæc omnia operantur vnus, atque idem spiritus diuidens singulis prout vult. 1. Cor. 12.

Apocalip. quinto. Vigintiquattuor seniores, Apoc. 5. & cætera. Seniores sunt propter honestatem, & morum matutitatem. Cythara de ligno arido, & concauo corpus mortificatum, & eor humiliatum, chordæ memoria diuersorũ ludibriorũ, & opprobriorum, & passionis suæ: phyalæ aureæ plenæ odoramentis corda pura plena cogitationibus sanctis.

Et

A Et nota illud 1. Regum decimosexto. Vidi filium Isai fortissimum robore, scientem psallere, &c. Nota totam historiam, & quomodo in cythara cantans expellebat spiritum malum a Saule.

Laus. Laus diuina in scriptura, quandoque vocatur prophetia. primo Regum decimo. Dixit Samuel ad Saul: Obuium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, & ante eos psalterium, & tympanum, & tybiam ipsosque prophetantes, & insiliet in te spiritus domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alterum, &c. Quia ad litteram quando volebant prophetare tangebant instrumenta musicalia, eo quod in sono harmonico anima bene disposita multum delectatur, & de facili rapitur: vnde qui deuotè cantant diuinas laudes de facili rapiuntur ad contemplationem. Lucæ secundo. Facta est subito cum Angelo, qui incæperat gloria in excelsis multitudo cœlestis exercitus laudantium, & dicentium:

Psal. 67. Gloria in excelsis: Quia Deum deuotè laudantibus Angeli statim se iassociant. Iuxta illud. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus.

B Cantu sponsus capitur, virtus acuitur, asperum pectus mollitur, & ira placatur, somnus, ac quies immittitur, vigilia indicitur, cura deponitur, elementia suadetur. Quæ omnia patent per Macrobium. libro secundo, ideo ait: In hac vita omnis anima musicis sonis capitur, ut non solum, qui sunt habitu cultiores, uerum vniuersæ barbaricæ nationes cantus, quibus ad ardorem virtutis animentur, uel ad mólliciem voluptatis resoluantur exerceant, ut nullum sit tam immite tamque asperum pectus, quod non oblectamentorum talium teneatur affectu. Ita denique omnis animæ habitus cantibus gubernatur, ut ad bella progressuri, & inde regressuri, moueantur cantu, & exercitatione, & rursum incitando virtutem dat somnos adimitque: nec non curas etiam immittit, & retrahit, iram suggerit, clementiam suadet, corporũ quoque morbis medetur. Et quid mirum si inter homines musicæ tanta est dominatio. Aues quoque ut luciniæ, id est Philomelæ, & Cigni alienæ ibidem genus cantuum veluti quadam disciplina artis exerceant. Nonnullæ nec aues terrenæ, seu aquatiles beluæ inuitante cantu in retia sponte decurrunt. Vnde poeta:

Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

Et pastoralis fistula pastum progressis imperet gregibus.

Michææ secundo. Cantabant canticum cum suauitate. Certe si cantus Philomenæ aut ouinæ cordulæ, id est de intestinis ouium factæ suauis est ad audiendum miro modo debet esse suauis cantus animæ deuotæ Deum laudantis. Co-

Ad Col. 3 loss. 3. In psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus, &c. secundum glossam psalmi sunt de moribus humanis, hymni de laudibus diuinis, cantica de bonis æternis. Nota quomodo Dauid ordinauit diuersos siue septem ordines cantantium in templo domini. Psallam spiritu psallam, & mente quære in tabula de oratione. D

De obedientia, & inobedientia.

PRælato præcipienti aliquid contra Deum, vel animam non est obediendum. Exemplum, quia enim Balaam ibat contra voluntatem Dei ad maledicendum populo, ideo asina, per quam designatur subditus quantumcunque calcaribus pungeretur nolebat transire. tertio Regum 17. Dixit dominus ad Eliam: Coruisque præcepit vt pascant te, ibi: quia enim obediebat superiori suo, ideo inferiora ei obediebant animalia siluestria, nec volebant recedere, nisi post benedictionem eius habitam in quo significatur quod quodammodo redierat ad innocentiam. Num. 22. 3. Reg. 17

E Exemplum de Beato Francisco, cui hirundo, & aliæ aues, & pisces obediebant. B Francis cus.

Vnde si nos obediremus Deo, & superioribus nostris sicut deberemus, cœli nobis seruirent, & clades hominum, & morbos corporum, & charistias temporum inundantias aquarum nostris orationibus auerteremus. Exemplum de Elia, qui homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex. Et rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Iudith 9. Misit dominus spiritum pessimum inter Abimelech, & viros Sichem. Abimelech pater meus, rex, superbus prælatus, filius Diaboli. Sichem quod interpretatur humerus, sunt subditi laborantes in officijs suis, inter quos incitatur aliquando spiritus malus discordię propter superbiam prælatorum, quia non cõpatiuntur eis in laboribus suis, vel etiã in infirmitatibus eorum. Gal. 6. Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Esai. 6. Vidi dominum sedentem super solio excelsum, & ea quę sub solio alto erant replebant templum: Quia si uis esse cum ipso in templo excelso oportet quòd humilieris per obedientiam debitam sub ipso. Cum enim dixisset solium excelsum, & eleuatum, ne excelsum referes ad eum, qui dixit: Ascendam super altitudinem nubium, aut eleuatum referes ad eos, qui in superbiam eriguntur, addidit, & ea quæ sub ipso erant, replebant templum, quia qui damnauit inobedientiam in Angelo, & in primis parentibus solos obedientes elegit, ex quibus repleat templum. Et nota quod veri obedientes, & religiosi designantur in malo granato. Sicut enim Iudith 9. F Gal. 6. Esai. 6.

in

G in malogranato omnia grana sunt ordinata sub vno cortice sic in vno collegio multi fratres sub vna obedientia, cuius exemplar fuit virgo Maria: Ecce, ait, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Breue verbum, sed perfectum, quia perfectam dat nobis formam obedientiæ, vt in omnibus, quæ facimus non nostram, sed Dei, & prælati voluntatem pensemus, ne quod absit per inobedientiam apostatantes recedamus a Christo, sicut in horto reliquerunt discipuli dominum, quod magnum est periculum, secundum Bernardum. Non est idem non obedire, & nolle obedire, nec iussionis simpliciter transgressio, sed voluntatis superba contemptio scelus idolatriæ reputatur, & benè idolatriæ: quia idolum est huius quicquid plus quam Deum colit aut diligit, filijs ergo inobedientiæ sua voluntas idolum est, cuius motus contempta Dei voluntate sequitur, & quicquid illa iusserit quasi
H sacrosanctum a talibus inobedientibus adoratur.

Et nota quomodo Paulus fuit exemplar obedientiæ. Domine, ait quid me vis facere. Sic debet subditus dicere prelato, in cuius signum ait perfectum exemplar obedientiæ, qui factus est obediens vsque ad mortem, non recusat obedientiam prosperam, vel aduersam, & de quo dicitur, quod erat subditus illis, scilicet parentibus: Pater, non mea voluntas, sed tua fiat, Deuter. 16. Si genuerit homo contumacem filium, & proteruũ dicens senioribus ciuitatis, filius noster est proteruus, & contumax, lapidibus obruetur, vt auferatur malum de medio vestri. Si ergo istos proteruos, & contumaces senioribus religionis, & prælatis nominat et illi qui eos nouerunt, purgaremus malum conuentus, & religionis, & innocentes non vexarentur.

Sicut obedientia est summa virtus, & super omnes meritoria, quia plus valet obedientia, quã victimę: Sic inobedientia est maximum peccatum,
I & summè a Deo punitur. Exemplum in Angelis apostatieis: in primis parentibus ex quorum vna simplici inobedientia, tota eorum posteritas tam grauiter est punita: in Datam, & Abiron, Nume. 21. Qui prælato suo Moyses eos uocanti dixerunt: Non venimus in Saule. Et ideo ut ibi patet non morte hominum puniti sunt, sed eos viuos deglutiuit infernus. Aperta est terra, & deglutiuit Datam, & operuit super congregationem Abiron. Nume. 16. Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij, ut sit ibi in signum rebellium filiorum Israel. Vt tanto acrius puniantur, quanto grauius per inobedientiam peccauerunt.

Et nota quomodo Abraam voluit obedire domino volens filium suum immolare. Quia dixerat ei dominus: Tolle filium tuum, quem diligis Isaac, &c. Non enim debemus corpus nostrum omnino interficere; sed mortificare. Deuter. 28. Constituet te dominus in caput, & non caudam. Si tamen non declinaueris ad dexteram, nec ad sinistrã, nec secutus fueris deos alienos. Cauda verecundiora tegunturin cauda ergo cõstituitur, qui obedit ex timore ne peccatum eius arguatur; Deos alienos sequitur, qui inobedientiã, auaritiã, quæ est idolorum seruitus, vel aliquod emolumentum temporale sectatur. Sed ille constituitur in caput, & non declinat ad dexteram, nec ad sinistram, qui Christi exemplo capitis nostri informatur, qui factus est obediens vsq; ad mortem, non recusat obedientiam, prospera, vel aduersa, siue sint ad consolationem, siue ad temporalẽ desolationẽ: quia finaliter est ad æternam consolationem. Aliqui prælato præcipienti dicunt faciam, sed nihil faciunt, vel male faciunt: alij malè respondent, sed mandatum diligenter implent, quam parabolam ponit saluator in Euã Matt. 21.
L gelio de patre, qui dixit vni de filijs, vt iret in vineam, qui respondit vadam, & non iuit, & idem dixit alteri, qui respondit non vadam, tamen iuit: & sequitur ꝙ vltimus fecit voluntatem patris, non primus. Nam primus gerit typum hipocritæ. Secundus typum pœnitentis. Act. 7. Exi de Act. 7. terra tua, & de cognatione tua, &c. In hoc habemus exemplum fidelis Abrahę qui obediuit in locum exire, quem accepturus erat in hæreditatem. Et exijt, nescíens quo iret. Hebr. 11. Vnde Matt. 16. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, quantum ad proprium sensum, & propriam Psal. 44.
voluntatem. Ideo animæ religiosæ dicitur: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, &c.

Et nota quãtę promptitudinis debeat esse subditus ad obediendum in Samuele. Ait enim: Ecce 1. Reg. 3.
ego, quia uocasti me: & sic multoties surrexit, & vocanti sine querela, aut murmure se obtulit dicens semper: Ecce ego paratus sum, & non sum Psal. 118.
M turbatus. Filij Israel obedientes voci domini, intrauerunt desertum. Viam, ait trium dierum ibimus in solitudinem, &c. In deserto autem do Exo. 7.
minus filios Israel obedientes rexit, ne in uictualibus deficerent, protexit, ne coram hostibus caderent: direxit, ne in solitudinibus uiam perderent: sic dominus si ei obediamus, & eius amore Aegyptum, id est mundum, & temporalia dimittamus, nos protegit per sufficientiam necessariorum. Esai. 51. Ponam desertum, quasi delitias, & solicitudinem eius, quasi ortum domini gaudium, & lætitia inuenientur in ea. Protegit cõtra uersuciam inimicorum. Matt. 4. Ductus est Iesus in desertum, ut tentaretur a Diabolo. Sequitur, quomodo obtinuit victoriam tam in se, quam in membris. Dirigit semitam consiliorum. In terra deserta, inuia, & inaquosa. Act. septimo. Psal. 62.
Dura ceruice, & incircuncisi cordibus, uos spiri-

tui

A tui ſancto reſtitiſtis. Hic eſt ſpiritus peſſimus, quem miſit dominus inter Abimelech, & viros Sichen. Iudith nono. Quia inter ſuperbos ſemper ſunt rixæ, & iurgia. Superbia autem mater eſt inobedientię, ſicut humilitas obedientiæ. Spiritus antem ſanctus docet obedire, ſicut ſpiritus malus ſuadet reſiſtere.

Ait Bernardus extra Bethaniam, id eſt, domum obedientiæ neque ſtudium bonæ actionis, neque ocium ſanctæ contemplationis, nec lachrymæ pœnitentis acceptæ poterunt eſſe illi, qui ne perderet obedientiam perdidit vitam, id eſt Chriſto: Pſal 4. In pace in idipſum dormiam, & requieſcam. Obediens enim dormit ſilenter, & cum ſuauitate, Somnus. quando libenter obedit, & ſine murmure. In ſomno enim dormiendo relaxatur motus cordis, & remittitur. Et ideo fiunt pulſus lenes, & ſuaues. In ſomno etiam totum corpus animalis ſomni beneficio recreatur. Somnus etiam ſuauis na B turæ benè communit. Hoc eſt ſpiritualiter in anima quando motus propriæ voluntatis ex obe- Iob 3. dientia deficit. Iob tertio. Somno meo requieſcere, &c. Et bene dicit cum regibus, & conſulibus: certè hoc eſt cum Angelis, qui ſpiritualiter Reipublicæ conſulunt, dum nos ad regnum ſibi ſocios inngunt. Hi ergo qui obediunt, in dormitorio Angelorum dormiunt: illi enim obediunt Deo, nos prælato.

Et nota contra quoſdam abſtinentes uoluntatem propriam ſequentes: Ecce in die ieiunij inuenitur voluntas vera, cum tamen Saluator di- Matt. 26. cat: Non mea uoluntas, ſed tua fiat. Et alibi: Verumtamen non quòd ego volo, ſed quod tu. Non eſt gratum Deo illius ieiunium, qui non exequitur, quod vult prælatus, qui eſt loco Matt. 17. Dei, ſed potius quod ipſe vult. Matth. decimo- Mar. 9. ſeptimo, & Marci nono. Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem, &c. In Petro ſi- C gnificatur obedientia, habuit enim vnum nomen, & tria cognomina. Proprio nomine vocatus eſt Simon, qui interpretatur obediens; primum cognomem Cephas, id eſt caput omnium, quia nihil debet facere religioſus ſine obedientia: Bariona, id eſt filius columbæ, per ſimplicitatem: Petrus, ideſt agnoſcens, per diſcretionem. Debet enim obedientia eſſe ſimplex non interrogando, quare hoc ſibi plus quam alij præcipiatur. Ioan. vigeſimoprimo. Sequere me: Ecce obedientia. Dixit: Hic autem quid? Et reſpon- Subditus. dit ei dominus: Quid ad te? tu me ſequere. Ita Prælatus. dicunt aliqui prælato aliquid præcipienti: Hic aut quid? quaſi diceret: quare mihi plus hoc præcipis, quam alteri? Sed prælatus debet ei reſpon- Obedien dere: Quid ad te? quaſi dicat: tu non habes de tia. mea voluntate, vel intentione iudicare, ſed debes iuxta poſſe æquè humiliter, & ſine murmure adimplere.

Item debet eſſe diſcreta, ut nihil quod ſit contra Deum, vel animam fiat. In Iacobo ſignificatur paupertas, interpretatur enim luctator: qui enim vult ſapienter luctari cum Diabolo debet veſtimenta temporalium deponere per paupertatem. Gregorius. Quid enim ſunt terrena om- Téporalia. nia, niſi quædam corporis indumenta? Nihil enim proprium maligni ſpiritus in hoc mundo poſſident. Nam ſi veſtitus quis cum nudo luctatur, citius ad terram deijcitur, quia habet vnde teneatur. In Ioanne deſignatur virginitas, quia virgo electus a domino, virgo in æuum permanſit: hi enim ſequuntur agnum quocumque ierit. Geneſ. ſecundo. De ligno ſcientiæ boni, & mali ne comedas. In ligno ſcientiæ boni, & mali, quod guſtatum affert mortem, ſignificatur inobedientia. In ligno vitæ, cuius eſu perpetuatur vita, figuratur obedientia. Inobedientia eiecit Ionam de naui, quia fugit a facie domini, Dathan, & Abiron de terra, & de habitatione hominum: quia non obediuerunt Moyſi: vxorem Loth a ſtatu ſuo, & conditione humana, quia non obediuit Angelis dicentibus, ne aſpiceret retro: Adam de Paradiſo, quia comediſti de ligno, de quo præceperam tibi, ne comederes: Angelum de cœlo Saul de Regno. Et populus Iſrael, & gentem, & locum amiſit. Quære de obedientia in tabula de præceptis: quære de obedientia, Abrahæ fol. 140. a.

D

E

De operibus bonis.

Geneſ. vigeſimo. Profectus Abraham in terram auſtralem. Habitauit in terra Cades, & Sur peregrinatus eſt in Geraris. Terra habet ſoliditatem, Auſter caliditatem, Cades principium plaſmationis interpretatur, Sur acerbitas, Geraris propinquitas. Proficiſcimur ergo in terram auſtralem, quando cordis amote ſuccenſi aſcendimus in illam æternam, & ſolidam ciuitatem, & peregrinamur inter Cades, & Sur in Geraris, quando Deo per bona opera appropinquamus ambluantes quotidie de virtute in virtutem, donec videatur Deus deorum in Syon, tenentes me- Pſal. 83. dium ne nimis condeſcendamus fragilitati conditionis, aut ne nimis excedamus per acerbitatem rigoris: ut ſecundum mandatum legis, in omni veſtro ſacrificio ponatur ſal. Vnde ſicut dicitur in libro de collationibus patrum: in altera lance puritatem animæ, in altera vires corporis collocemus, & incorrupti iudicis mentis præſidentis iudicio, ſic vtraque pendamus recte, vt affectu præponderante libram rectitudinis non inclinet intrinſecus, altrinſecus, nimia re-

Vide de accidia, & de ocio, de intentione operis. & 57. 105. 140. F

G missio, nec deprimat nimia destructio. Vnde
2. Pet. 2. dicit Petrus: Obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos abstinere uos a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. Multa enim
Militare. expeditio militat contra animam solam: nam caro contra eam militat per lasciuiam, mundus suggerendo potentiam, & superbiam, Diabolus per
Bellum. inuidiam. Sed caro largitur suis tyronibus momentaneam voluptatem, mundus transitoriam sublimitatem, Diabolus perpetuam calamitatem, Christus æternam fœlicitatem. Genes. quadra-
Prælati. gesimotertio. Sumite vobis de optimis terræ frugibus, & ferte, viro munera. Corrupti enim prælati corruptos faciunt subditos per sua mala exempla: sicut corrupta exemplaria, corruptos faciunt libros: vnde Chrysostomus in libro de dignitate sacerdotali: Regentium mores vulgus imitatur, & quæ in imagine, ita in vita intendens
H præsidentium studet quantum potest fieri illorum simillimus. Prouerb. trigesimoprimo. Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ suum: per ocium enim torpet homo, & inducitur in molliciem. Deinde in fornicationem, sicut aqua quieta putrescit, & lutum colligit. Quandiu enim Dauid fortiter pugnauit continens fuit,
2. Reg. 11. sed tempore ocij adulterium commisit, similiter Salomon. Et in uitis patrum dixerunt seniores monachum operantem uno Dæmone pulsari, ociantem innumeris. quære de hoc in tabula de acLuc. 13. cidia, & de ocio. Lucæ decimotertio. Maledicta ficulnea, quæ non ministrat fructum Iesu esurienti: bonis quippe operibus Iesus pascitur: ideo
Fructus. præcipit quòd talis arbor infructuosa eradicetur, & in ignem mittatur: vt quid, ait, terram occupat? Et alibi: Omnis arbor, quæ non facit fru-
Matth. 7. ctum excidetur, & in ignem mittetur. Et de bona arbore. Arbor bona fructus bonos facit.
Arbor. I Vnde religio in qua fiunt bona opera est arbor in medio Paradisi, ideſt ecclesiæ. Arbores siluestres fiunt domesticæ per transplantationem, quia qui in sæculari conuersatione fuit agrestis, domesticatur, & bonos fructus affert per religionem.
Dicitur autem arbor bona, &c. quære 55. 5. Cant.
Can. 5. octauo. Videamus si floruit vinea si flores fructus parturiunt: si floruerunt mala punica. Vinea anima est, quæ videnda est per considerationem, si floruerit: quia primo considerandа est eius bona intentio, si flores fructus parturiũt, id est, si ex bona intentione procedat bonum opus. Si floruerunt mala punica, hoc est si bonum opus conseruatur in debito feruore, qui feruor designatur in rubedine mali punici, & acrimonia granorum, nel in malis punicis, quæ continent grana secundum ordinem suum, debitus ordo, & modus operationis. Hæc enim tria pertinent ad puritatem mentis, recta intentio debitum opus, & debitæ circunstantiæ, quo ad modum, & ordinem. Esaiæ quinto. Vinea facta est dilecto, &cæt. Sequitur: Expectaui ut faceret uuas, fecit autem labruscas: Vinea ista, quam Christus profecutus est multiplici fauore, est ecclesia, nel religio, uel anima, quæ debet producere fructus bonorum operum, quibus Deus potatur. Sed facit labruscas, quia labrusca habet colorem uuæ, non autem saporem: sic multi faciunt opera, quæ secundum exteriorem appatentiam videntur Deo grata, & accepta, sed quia aut procedunt de immunda conscientia, aut fiunt indeuotè, aut ex hipocrisi, ideo sunt Deo omnia insipida.

K Esai. 5.
Vinea. Ecclesia. Religio.
Opera.

Sicut vinum, & liquor trahit secum saporem vasis, & fructus saporem radicis, sic opera nostra sunt Deo placida, uel ingrata, secundum conditionem uoluntatis: quia respexit Deus ad Abel, & ad munera eius. Ezech. primo, ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec reuertebantur cum ambularent. Hoc de sanctis animabus dictum est, quę tunc bonum opus, quod Spiritus sanctus eis suadet, statim aggrediuntur, nec reuertuntur ad ocium, cum cœperint ire de uirtute in uirtutem, sicut quidam, qui bona inchoant, sed in bono incæpto, non perseuerant, nescientes quòd qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Luc. duodecimo. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Ibi Gregorius. Lumbos præcingimus: cum carnis luxuriam, per continentiam coarctamus, lucernam in manibus portamus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus: duo ergo sunt, quæ iubentur, ut & munditia sit castitatis in corpore, & lumen honestatis in operatione, quia nec castitas bona est sine bono opere, nec aliquod bonum opus est sine castitate. Ioan. nono. Operari oportet dum dies est, id est, quamdiu durat præsens uita: quia sex dies sunt in quibus oportet operari: venit mors, id est, mors continuè appropinquat, quando nemo poterit operari. Primæ Corinth. decimotertio. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest, quia bona opera non ex quantitate sui, sed ex charitate, plus, vel minus prosunt: sicut dixit Saluator, quòd illa paupercula, quæ duo æra minuta posuerat in ædificatione templi, plus dederat, quam aliquis. Vnde dicit Glo. super illo verbo: Si tradidero, &c. dicit prædicta verba. Ille vero ardorem charitatis in se experitur, qui ad bonum agendum semper magis, ac magis incitatur. Amor enim Dei nunquam est ociosus: operatur enim magna, si est, si autem operari renuit, amor non est immo nunquam fatigatur: qui enim amat non laborat. In Campania dicuntur esse fontes, de quibus si mulieres biberint, redduntur steriles. Hæ sunt aquæ deliciarum carnalium, de quibus animę potatę, efficiuntur steriles

L

Matt. 10.
Gregor. hom. 13.

M

Hom. 30. B. Greg.

A riles ad opera meritoria. Gen. tertio. Spinas, & tribulos germinabit tibi. Quia ex infectione primi peccati, sic est terra nostræ conscientiæ corrupta, quòd pro bonis fructibus operum meritoriorum getminat spinas carnalium peccatorum, & tribulos spiritualium vitiorum.

In pugno siue in manu clausa sunt quinque digiti contracti, & palma inuoluta. In quo notantur sex opera misericordiæ contracta, quæ debent
Gen. 28. esse per misericordiam extensa. Gen. 28. Vidit Iacob in scala Angelos ascendentes, & descendentes non stantes, non sedentes. Sciebant enim quod pendnli sunt gradus interscalares ipsius scalæ, & via lubrica: stare autem in lubrico, & in pendulo dispositio est ad præcipitium, vnde patet quòd minimè bonus est qui melior esse non vult. Quia secundum Bernardum, vir incipit nolle fieri melior, vbi desinit esse bonus. Et idem ait: In via Dei non progredi, est regredi. Quod probatur,
I qnia nunquam homo in eodem statu permanet.

Multi sunt verbosi, qui dicunt, & non faciunt,
B similes ficulneæ, cui Deus maledixit, quia habuit folia verborum, sed non fructum bonorum operum. De quibus Genesis vigesimoseptimo. Vox quidem vox Iacob est, sed manus ideſt opera manus sunt Esau, pilosę, hispidæ, per mala opera. Genes. secundo. Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terræ, quod fit quando ex affectu intimæ affectionis, & pietatis anima considerans terram suæ originalis infectionis, & suæ fragilitatis, & mortis diffunditut ad aridos, & indigentes uniuersos, eos reficiens quantum in se est per opera misericordiæ, & pietatis. Dan. nono. In templo erit abominatio desolationis in loco sancto. Quia ad litteram, statua quædam erat vel Augusti Cæsaris, vel Adriani in templo posita, quæ non mouebatur, significans pigros, & ociosos, & irreligiosos, qui ad exercitium bonorum operum non mouentur, nec exercentur.
C Semper enim caro petit affluentiam cibi, libertatem ocij, non impendenda, nec subtrahenda omnino sunt ista: sed ne vacet ocio dum impenditur cibus, sequuntur quæ conueniunt asino, virga correctionis, onus laboris, ut inter virgam, & onus non ocio sit locus. Sicut enim labore caro affligitur, sic ocio ipsa, & eius vitia nutriuntur, quod maximè cauendum est iuueni sine iugo, qui dum non tenetur vinculo obedientiæ inæqualitate fraternæ societatis, quasi bos discurrens per desideria propriæ voluntatis. Leuit. vigesimoquinto præcipitur: sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam, colligesque fructum eius, septimo anno sabbatum erit tibi requiescionis Domini, agrum non seres, & vineam, non putabis, quæ sponte gignit humus metes, & vuas primitiarum tuarum non colliges, quasi vindemiarum, annus. n. requiescionis terræ est, sed erit vobis in cibum tibi, & seruo tuo, &c. Sex annis D
in quibus agrum serere, & vineam præcipimur putare, designant cursum huius vitæ mortalis, quæ sex ætatibus voluitur, & sex diebus quibus debemus viriliter, & iugiter mortificare carnem, & nos quotidie in bonis operibus exercere, & ex primæ damnationis sententia panem nostrum in sudore comedere. Post sex vero annos præsentis mortalitatis, erit sabbathum, & requies æternitatis: Nec ager seretur, nec vinea putabitur, quia Psal. 35.
pane cœlesti, pane Angelorum saturabimur, sine labore, sine angustia, & vinum bibemus nouum, inebriati ab ubertate domus Dei, & perfusi spirituali lætitia. Quæ autem sponte gignit humus, non metemus, & uuas primitiarum non colligemus, quasi uindemiam. Quia sicut his solet fieri, ut priuatim sibi unusquisque gratus ita Dei dona reponat, non erit illic, sed unde quisque habebit in bono alterius gloriam: quia in dispari claritate parem habemus lætitiam. Bonum
E enim quo fruitur quilibet iustus, in illo possidebit similiter proximus. Propter hoc Ruth stabat continuè in agro ad colligendas spicas usque Ruth 2.
ad uesperam, indicans iugem mortificationem, & bonorum operum continuationem usque ad finalem perseuerantiam, quarto Regum quarto. Egressus est unus de filijs prophetarum in 4 Reg. 4.
agrum, ut colligeret herbas agrestes. Inuenitque quasi uitem siluestrem, & collegit ex ea coloquintidas agri, hoc est cucurbitas agrestes, & amarissimas. Et sequitur quomodo apposita farina facta sunt olera esibilia. Omnia Opera
enim opera pœnitentiæ, & opera meritoria sunt meritoria
acerba, uel insipida, nisi condita fuerint deuotionis gratia. Sic dicitur quod filij Israel in deserto non potuerunt bibere aquas Marath, quia erant amaræ, sed sppposito ligno indulcoratę, sunt aquæ: quia siquis recordetur quot, & quanta Christus pro nobis sustinuit in cruce, omnia debent esF I
se facilia ad portandum.

Sic Ruth in agro ex labore fatigata panem Ruth. 2.
durum scilicet pœnitentiæ intingebat in aceto, scilicet in memoria acerbitatis passionis; quæ reddit omnia facilia. Matth. uigesimo. Voca operarios, & redde illis mercedem: operari debet quilibet in uinea id est in ecclesia, uel in religione, uel in conscientia sua, ut per laboris operationem perueniat ad quietis retributionem, & denarij receptionem. Vnde posuit Dominus Adam in Paradiso ideſt in ecclesia, uel religione, ut operetur, & custodiret illum. Et bene operari est signum diuinæ dilectionis, quia charitas operatur magna fiest, si ãt operati renuit amor, non est. Quia amor Dei nunquã est ociosus: Et arMatth. 7.
bor bona fructus bonos facit: nam a fructibus suis operibus eorum cognoscetis eos. ¶ Operario enim debetur merces, quando fideliter laborat, quando.

G mane ad opus festinat, quando opus suum continuat, quando continuatum consummat. De primo, 2. ad Thes. 3. Si quis non vult operari non manducet. Sunt enim quidam similes magistris cementariorum, qui nihil faciunt, nisi imperare, & tamen maius pretium recipiunt quam alij, qui tamen deberent manus imponere, vt possent alios rectificare, & ad fideliter operandum animare. Isti sunt paralitici, qui habent manus aridas, qui homines magis corrigunt verbo quam exemplo. Luc. 10. Messis quidem multa, operarij autem pauci. De secundo patet, quòd non debet habere dietam plenam, qui incepit operari ad nonam: nisi operando feruenter recompenset dietam perditam: & ideo vulgariter dicitur quod bonus operarius nunquam tardè venit ad opus. Eccles. 9. Quodcunque potest manus tua instanter operare. De tertio, Psal. 130. Exibit homo ad opus suum: & ad operationem
H suam vsque ad vesperam, quia finis non pugna coronat. Non enim debet operarius discontinuare opus suum, vt in vno tẽpore operetur, in alio otietur: vna manu operetur, & alia deserat, sicut illi,
Matt. 20. qui cum affectu, & proposito peccandi operantur opera de genere bonorum. Eccles. 34. Vnus ædificans, alius destruens, quid prodest illis nisi labor? De quarto sicut in fine diei remunerantur operarij, & abijciuntur otiosi, sic erit in fine; hoc est in morte hominis, vel in iudicio generali. Roman. 2. Reddet vnicuique iuxta opera sua. Apoc. vltimo. Certè venio cito, & merces mea mecum est, dare vnicuique secundum opera sua, quia opera illorum sequuntur illos. Sed cauẽdum est nobis, ne faciamus sicut quidá improbi, qui die dominica expendunt in taberna, quicquid lucrati sunt in tota septimana: quia dum reuertimur ad peccatum, perdimus omne opus meritorium. Eccles. 19. Operarius ebriosus non locupletabitur. Gen. trigesimo. Oues concipiebant ad aspectum virgarum,
I &cæt. Quia est animal fœcundum, sicut & columba: vnde ista duo animalia significant animam bonis operibus fœcundam, Ponuntur virgæ in canalibus, & ad earum aspectus oues concipiebant. Virgas quippe in canalibus positas cõtemplamur, & concipimus, quando rectitudinem vitæ sanctorum, & multitudinem suorum operum, & meritorum, qui cursum huius vitæ transierunt consideramus, & inde in bono opere proficimus: vnde virgæ ille fuerunt populeæ, in quo exemplum misericordiæ, propter vnguentum populeon, quod fit ex arbore populo, & ex platanis, ex quibus fit solidum, & leuigatum ædificium. Exemplum solidæ & irreprehensibilis iustitiæ, & ex amigdalis, ex quibus fit temperatissimus cibus. Exemplum temperantiæ in his tribus: si sanctos sequimur, sicut oues fœcundamur. Et ideo inuitatur anima denota, vt sequatur, & imitetur opera & exempla sanctorum. Si ignoras te o pulcherrima mulierum idest rationalis anima Dei imagine vltra creaturas alias insignita, egredere & abi post vestigia gregum tuorũ, idest post exempla sanctorum præcedentium. Matth. 25. Homo quidam peregrè proficiscens, &c. Sequitur: negociamini dum venio. Quære 20. a. b. K

Lucæ 13. De ficulnea quam iussit euelli: Ecce iam anni tres sunt, quod fructum in ea non inuenio: Succide illam, vt quid etiam terram occupat? Ea alibi: Ficulneæ quæ fructum non habuit, maledixit.

Non apparebis in conspectu Dei tui vacuus, Can. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructum pomorum suorum, hoc debet dicere Christo anima. Quot enim bona facimus opera, tot apponimus domino fercula. Non enim tantus dominus solum debet reuerenter recipi, sed debet etiam bonis operibus abundanter refici: qui enim modo pascunt dominum suis operibus ab ipso post mortem pascuntur delitijs spiritualibus. Lucæ primo. Seruiamus illi in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris: euidenter innuit iste versiculus, quod vt domino fideliter seruiamus debet in nobis esse affectio pura in sanctitate, quia prius respexit dominus ad Abel, quam ad munera eius. Nec acceptat dominus seruitium, nisi prius acceptet animum, vt ergo opus, & seruitium sit Deo acceptum, requiritur affectio pura, secundo discretio plena, & iustitia, tertio intentio recta coram ipso, quarto continuatio perfecta omnibus diebus nostris. Nec vacat misterio, quod ait coram ipso. Tunc enim seruimus coram, quando nõ propter hominum laudem, sed propter Dei honorem nostra opera facimus. Quando ei seruimus quasi Deo, facie ad faciem præsente, Angelo assistente, Diabolo insidiante, mundo iudicante. Sed de multis seruitoribus dicit Iob 4. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem. Io. 8. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Super quo Ambro. Scitote fratres, quia cuius opera quisque facit eius filius vocatur; unde cum Iudæi dixissent Christo: Patrem habemus Abraam, audierunt a domino: Si filij Abrahæ estis opera, Abrahæ facite. Sequitur: Vos ex patre Diabolo estis, & opera eius vultis perficere. Apoc. 3. Nomen habes quod viuis, & mortuus es. Talis est qui habet nomen clerici, uel religiosi, & non facit opera nomini conuenientia. Prouer. 30. Quatuor sunt minima terræ, & ipsa sunt saprentiora, &cæt. Formica quæ congregat, id est homo, qui tempore messis præsentis vitæ congregat opera meritoria, quę inueniat sibi in cęlo, id est post mortem. In Iob 9. Operari oportet dum dies est, uenit nox quando nemo poterit operari. Apoc. 14. Opera illorum sequuntur illos. Exo. 33. Non apparebis in conspectu Dei tui uacuus. Lepusculus id est cuniculus paruus lepus, qui collocat cubile sibi in L

Opus. Seruitiũ. Officium. Diuinum. Iob. 4. M Apo. 3. Matt. 25. Prou. 30. Opera. Ocium. Iob 9. Ap. 14. c. Exo. 33. b

A in petra, ne vulpis possit ibi cauere, & in cauernis habitat, significans religiosos, qui in religione latitant, ne Diabolus, qui semper circuit quærens quem deuoret, ei possit nocere. Sed quandoq; accidit quòd iste uenator Diabolus quando cauernam non potest intrare per apertum malum, & peccatum ponit intus furetum malarum cogitationum, & extendit rete malarum oportunitatum. Locusta, quæ alte uolat, significat contemplatiuos, qui regem non habent, quorum regnũ non est de hoc mundo, quorum conſideratio, & conuersatio in cœlis est: per turmas incedũt, quia cum Angelis conuersantur, & omnes creaturas in mente portant, ut in omnibus Deum laudent. Stellio manibus nititur, quia reptando ascendit vsque ad summitatem turris: intrat cameram regis, significans bonos actiuos, quia per bona difficilia opera ascendunt in cœlum. Exemplum de Ionatha, qui reptans pedibus, & manibus ascendit in montem. Vnde bona opera sunt gradus in scala Iacob, per quam ad cœlum ascendimus. Et sic stellio laborando manibus, aliquando ascendit in altum, quam contemplatiuus. Et Martha æquipollet Mariæ, ad quod desinandum Christus hospitari uoluit in domo Marthæ. Et sic stellio laborando intrat cameram summi regis.

B

M

Actiuus.

Proprietas stellionis est, quod nunquam mordet, quia bonus actiuus, facit quod potest, sed non mordet aliquem murmurando. Si homo dormit, & serpens eum mordere uoluerit, stellio ponit caudam in aure, & excitat eum. Sic bonus actiuus, si uidet aliquem dormientem per peccatum, & pigritiam, debet eum excitare, reducendo ei mortem ad memoriam, & bona ei opera ostendendo, & ad similia exhortando, ne Diabolus ei

Ociosus.

insundat venenum prauæ suggestionis, quod maximè consueuit facere ociosis. Ioseph septem annis fertilitatis, id est toto tempore præsentis vitæ,

Gen. 41.

C

quod est tempus metendi, congregauit triticum, id est opera meritoria, quibus vivit populus septem annis sterilitatis, id est toto tempore post istam vitam, in quo nihil potest seminari, nec arari, nec meti, quia nullum opus meritorium potest fieri. Genes. vigesimosexto. Seminauit Isaac in terra illa, & inuenit illo anno centuplũ. Isaac viator, quilibet in terra quæ est præsens uita, in qua

Gen. 26.

Matt. 9.

qui seminat bona opera illo anno, quo Deos eum vocabit centuplum inueniet. Centuplum ait accipietis, & vitam æternam possidebitis. Exech. quadragesimo. Per septem gradus ascendebatur, &c. Quia per septem opera misericordiæ, &

Ezec 40.

Opera ascendere.

per septem opera virtutum ascẽdimus ad Deum. Quære de ista materia in tabula de vita actiua: de misericordia & pietate.

De odio, & rancore.

D

PRimo Ioannis tertio. Qui odit fratrem suũ, homicida est. Quia idem est præceptum de dilectione Dei, & proximi: ideo qui odit proximum, odit Deum. Et est similis dæmonibus, de quibus dicitur: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

Vide de amore proximi, de ira, de discordia fratrum, de charitate.

Item nota quot mala sequuntur ex odio fraterno in Cain cõtra Abel, qui occidit eum, & ejectus est a facie domini: in Esau contra Iacob, qui persecutus est eum ad mortem: in Saule contra Dauid, ideo ejectus est a regno, & reprobatus a Deo: in Herode contra Christum: in Iudæis contra Christum: in Hæreticis contra Ecclesiam. Matth. 5. Si offers munus tuũ ante altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus hẽt aliquid cõtra te, &c. Glo. Si quicquam malum animo contra proximum habemus, Deo placidè offerre non possumus. Bern. in libro de dispensatione, & præcepto interrogans: Quid nam consulam homini, qui aduersus quempiam commotus fuerit? Sed non a Deo, ut eum lædere velit? a Deo tamen vt libenter accipiat, si quo quomodo aliundè lædi contigerit: licet ne ita commoto, accedere ad altare? an se subtrahere interim debeat, donec compescatur commotio? nunquam mihi contingat turbatum, ad pacis accedere sacrificium: cum ira & disceptatione contingere sacramentum, in quo Deus est indubitantee, mundum reconciliãs sibi. Certè non recipitur munus quodcumque meum, quod defero ad altare, nisi ante pacato fratre, quem me fortè læsisse meminero. Quanto minus si me ipsum non pacauero prius, ut doceatis offerre hostiam in carnis propriæ maceratione. Matthæi 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis pater vester cœlestis peccata vestra. Sic enim petimus in oratione Dominica: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. In hoc enim maximè imitamur Diabolum, quando in corde tenemus, & non ex corde dimittimus fraternum odium: nam Dæmones semper irascuntur, & nũquam reconciliantur: nobis autem dicitur: Irascimini & nolite peccare. Vincitur autem ira Diabolica, quando remittitur ira uel offensa. Et sic de potestate Diaboli eruimur, & remissionem peccatorum consequimur. Qui enim odit fratrem, suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo uadat, quoniam tenebræ obcæcauerũt faciem eius. Ad deponendum odium fraternum multum debet nos mouere, quia Christus de crucifixoribus ait: Pater ignosce illis, & pro inimicis, pro nobis crucifigi uoluit, & quotidianas, ac infinitas offensas, nobis remittit. Exẽplũ de Stephano: & in huius signũ manus, & brachia ad amplexũ,

E

F

1. Io. 2.

Luc. 23.

Act. 7

G & oſculum pacis, ac reconciliationis in cruce extendit. Exemplum de filio prodigo, quem pater videns a longe, occurrit oſculando, & amplexando. Quære de odio in tabula de ira. Vocauit Deus ſeruum nequam dicens ei: Serue nequam: Omne debitum dimiſi tibi, quoniam rogaſti me, nonne ergo & te oportuit miſereri conſerui tui, ſicut & ego miſertus ſum tui? Ligatis pedibus, & manibus, &c. Sequitur: Sic faciet pater veſter cœleſtis, ſi non remiſeritis de cordibus veſtris. ſecundo Paralip. decimo ſexto. Aegrotauit Aſa dolore pedum vehementiſſimè, nec in infirmitate ſua quæſiuit dominum, ſed magis in medicorum arte confiſus eſt. Podagra eſt infirmitas pedum, quæ tollit greſſum: ſic rancor, & odium cordis tollit ſpiritualem profectum, & ad Deum acceſſum. Deuter. vigeſimo ſecundo. Non indueris veſtimento, quod ex lana linoque contextum eſt. Lana groſſior ſignificat ens viſibile, & verba mollia, & dulcia. Linum quod eſt ſubtilius, & in tali veſte occultatur ſignificat. odium cordis occultum: In corde, & corde locuti ſunt, Loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum, Da illis, &c. Vnde in hoc condemnantur illi, qui verba dicunt placentia, & ſigna exteriora oſtendunt amoris, & tamen odiũ & rancorem habent in corde, de quibus dicitur: Vox quidem vox Iacob eſt, ſed manus, manus ſunt Eſau. Veſtem ergo ex lana, linoque contextam contra legem portant, de quibus ſcriptum eſt. Loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum: Diſperdat dominus vniuerſa labia doloſa. Et iterum. In corde & corde locuti ſunt. Matth. decimooctauo. Dimiſit ſeruo decem millia talenta. quere 7 t.a. Item dimitte illi vſque ſeptuagies ſepties. Quære 67.a. Geneſ. 37. dicitur de Ioſeph, quem fratres ſui vendiderunt, & ad mortem perſecuti ſunt, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacificè loqui. Vnde dicunt: Merito hęc patimur, quia peccauimus in fratrem noſtrum, &c.

Luc. 15.

Matt. 18.

H

Pſal. 11. Pſal. 27.

I

De Ocio.

Vide de accidis de bono, meritorio opere. & to. 121. 145. & 9.

QVemadmodum aqua putreſcit, & ſordes congregat, ſic homo ocioſus; vnde Hieronymus. Semper aliquid boni facito, ut te Diabolus inueniat occupatum. Matth. vigeſimoprimo. Ecce iam annis tribus non inueniõ in ea fructum, ſuccide illam, vt quid etiam terram occupat? dicitur de ficulnea infructuoſa, quæ deſignat ocioſos.

Item Matth. vigeſimo. Quid hic ſtatis tota die ocioſi? nota parabolam. Et Ezech. decimoſexto. Hæc fuit iniquitas Sodomæ. Saturitas, abundantia panis, & ocium. Quia ſecundum ſapientem. Omnium malorum radix eſt ocium. Vnde videmus quod ferrum, & omne metallum, quod non exercetur rubiginatur. Ocioſi, & pigri ſunt ſimiles ſtatuis, & imaginibus, quæ videntur eſſe magnum quid, & tamen non eſt in eis ſenſus, neque guſtus, neque motus, quoniam iſti pigri non habent ſenſum cogitationis, nec guſtũ deuotionis, nec motum bonæ operationis.

K

Tobias dum poſt bonum opus quieſceret in lecto, excæcatus fuit calidis ſtercoribus hirundinũ; qui poſt bona opera incipiunt pigritari, & ociari carnalibus, & fętidis, ac immundis cogitationibus de facili polluuntur, & excęcantur. ſecundo Reg. quarto. Duo principes latronum carnalis, ſcilicet delectatio, & Diaboli tentatio ingreſſi ſunt feruenti die domum Iſboſeth, qui dormiebat in ſtratu ſuo in meridie, & interfecerunt eum. Iſte gerit typum ocioſorum. Geneſ. trigeſimotertio. Habeo mecum oues & boues fętas, quas ſi ambulare fecero, morientur una die. Iſti ſunt tepidi, & ocioſi, qui ſi extra curſum ducantur, vel ſi in aliquo exercitio vtili ponantur, moriuntur per impatientiam, & conquæruntur ſe mortuos ex labore.

L

Item de ocio accipe illud. Puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Paraliſis eſt ocium, & accidia. Nam ocioſi malis cogitationibus torquẽtur. Exemplum in Thobia quieſcente ſtercoribus excæcato.

Matth. 8.

Thob 2.

A

De pulchritudine ſpirituali animæ.

Vide de anima deuota, de deuotione, de cõtemplatione, de virtutibus.

DE anima deuota dicitur: Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Ad pulchritudinem autem quatuor requiruntur, & ad eam quatuor inducunt, vt probatur in ſecundo lib. perſpectiuę, lux, ſeparatio, magnitudo, ordo. Propter lucem enim ſol, luna, ſtellę, ideſt corpora cœleſtia, pulchriora apparent, quam corpora inferiora. Hæc eſt pulchritudo ſapientiæ, ſeu prudentiæ, quæ lumini comparatur. Contulit dominus Iudith ſplendorem, quia omnis eius compoſitio ex virtute pendebat: Hęc eſt pulchritudo fidei, & ſapientiæ Chriſti, qua propter ſpiritualia acquirenda, temporalia contemnuntur: Eccleſiaſt. quadrageſimotertio. Pulchritudinem candoris eius admiratur oculus. Secundum eſt ſeparatio: propter hoc enim ſtellæ ſeparatæ pulchriores apparent ſtellis gallaciæ, quæ ſunt coniunctæ, ſicut candelę diſtinctę, pulchriores apparent igne. Hęc eſt pulchritudo caſtitatis & honeſtatis, & temperantiæ, quę zelans ſolitudinem, neſcit coniunctionem. Cant. 1. Pulchræ ſunt genæ tuæ ſicut turturis. In genis verecundia, in turtura ſolitudo: cum ſit auis amiſſo compare ſoliuaga, quia caſtitas eſt verecunda, & ſolitaria. Tertium eſt magnitudo, propter quam ſola luna pulchrior apparet cęteris ſyderibus, eo q̃ apparet, & videtur

M

Iud. 11.

Caſtitas.

A Fortitud. & videtur maior cum tamen in veritate sit minor multis notabilibus stellis, vt alibi probatur. Hæc est pulchritudo fortitudinis, & patientiæ: Nam ut dicit Aug. in lib. de Trinit. In spiritualibus non attenditur magnitudo molis, sed virtutis.

Gen. 24. Ecce Rebecca egrediebatur habens hydriam in scapula, puella decora nimis, virgo pulcherrima, & integra viro.

Quartum est ordo, unde & litteræ benè ordinatæ, & benè dispositæ, quamuis non benè formatæ, tamen apparent pulchræ. Hæc est pulchritudo Iustitiæ. Iustitiæ, qua anima ordinatur ad Deum, ad proximum, ad se, cuilibet reddendo, quod suum est. Can. 1. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, &c. Pulchritudo virginis iudicatur in aspectu, in vultu, in statu, in affectu, in ornatu, in ingressu, in gestu. Pulchritudo in aspectu est

B pulchritudo in oculis, significans simplicitatem intentionis. Can. 1. Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum. Oculus animæ intentio est vnde si oculus fuerit simplex, totum corpus lucidum erit: si tenebrosum, nec idem. Quia secundum Ambros. Intentio imponit nomen operi. Pulchritudo in vultu est pulchritudo in genis: hæc est sinceritas dilectionis. Can. 1. Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis. Sapient. 7. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. Pulchritudo in statu est sublimiras contemplationis. Can. 7. Quam pulchra es, & quam decora carissima in delitijs: anima enim contemplatiua in delitijs absorbetur. Alioquin Beniamin adolescentulus non fieret in mentis excessu. Pulchritudo quarta est in affectu: hæc est utilitas exhortationis. Iudith vndecimo. Non est talis mulier in aspectu, &c. Pulchritudo quinta est in ornatu: hæc est suauitas orationis. Can. quarto. Pulchriora sunt ubera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Pulchritudo sexta est in incessu: per conformitatem mortificationis. Quã pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis? Pulchritudo septima est in gestu, hæc est honestas extetioris conuersationis. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol? tertio Reg. 1. Abisaac puellam pulchram nimis, quæ dormiebat cum Rege, & ministrabat ei. Abisaac interpretatur patris mei holocaustum, cor significans incensum per feruorem dilectionis, pulchra, per puritatem mentis, puella, per incorruptionem meditationis, ministrans Deo per assiduitatem orationis, & dormitans cum eo per excessum cõtemplationis: ideo adolescentulæ dilexerunt te nimis. Can. secundo. Amica mea, columba mea, formosa mea, amica charitate, unica amica mihi deuota, ut piè viuas. Columba proximis innoxia, ut omnibus placeas, quia felle caret, uel columba, ut iustè viuas. Formosa ut tibi sobriè, & piè viuas. Cant. 6. Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Ierusalem, terribilis, ut castrorum acies ordinata. Pulchra peccatorum confessione, ubi est prima pulchritudo. Confessio, & pulchritudo in conspectu eius, eo quòd in confessione cuncta lauantur. Suauis in sociali, & dulci conuersatione, non hispida sicut Esau, sed lenis, vt Iacob. Decora: sicut Ierusalem per fidem, in subtili, & sublimi contemplatione. Terribilis hæreticorum confutatione, vt castrorum acies ordinata, in vniuersali virtutum perfectione, multiplex est enim virtutum acies in anima pulchra, & deuota, scilicet ordinatio affectuum, disciplina morum aromata orationum, robur operis terror zeli, & conflictuum assiduitatis munerositas, trium philosophorum quæ ex fide originem sumunt.

C Can. 7. Cant. 6. D Psal. 97.

De Prudentia.

E

PRudentia designatur per sal; quia prudentia est condimentum omnis operis: vnde nisi modus, & prudentia teneatur, nullum opus est Deo gratum propter quod in omni sacrificio iubetur poni sal, quia sine modo, & prudentia nullum sacrificium placet Deo. Vide de virtutib. & fol. 26. 52. 61. Leui. 2.

Prudentia designatur per opus quartę diei, scilicet per solem, lunam, & stellas. Quære 52. 2.

Prudentia, & sapientia humana, & mundana significantur per oculum sinistrum. Sapientia diuina significatur per oculum dextrum, ideo Naas Amonites, id est, Diabolus vult eruere viris Iabes Galaad oculos dextros. Quære in primo Reg. 46. 2. 1. Reg. 11.

Nota quòd sapientes mundi nescierunt legere sententiam Dei latam contra se, & contra malos; sed Daniel vir prudens sapientia diuina illam scit legere, & intelligere. Quære, secundo, 2. b. In Daniele.

F

Abstinentes, & continentes sunt diuinæ sapientiæ receptiui, vt patet de tribus pueris, quibus dedit Deus sapientiam, & intelligentiam, &cæt. Nota historia: Exemplum de Salemone qui dormiens, id est, a curis temporalium sequestratus, meruit recipere sapientiam regendi populum. Quære 159. a. Prouerb. trigesimo. Quattuor sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora. Quære 146. 2. Prouerb. sexto. Vade ad formicam o piger, & disce sapientiam, &c. Quære expositionem S. b. Matth. vigesimoquinto. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus, & quia paratæ inuẽtæ sunt, intrauerunt cum sponso ad nuptias: fatuis autem dictum est: Amen dico uobis, nescio vos, & illę foris remanserunt. Vbi est aduertendum, quod triplex est prudentia, in cuius signum legimus in scriptura triplex animal de prudentia commenda- Dan. 1. Animal.

G ri, gallum de horarum discretione, formicam de victualium congregatione: Vade ad formicam o piger: serpentem de sui renouatione, quia cum senuit ieiunat, vt pellis discorectur a membris, & in arcto foramine tollit pellem veterem: Estote prudentes sicut serpentes. Quære 59. a. De primo scilicet de Gallo Iob: Quis dedit gallo intelligentiam.

Prouer. 6.

Matth. 10. Iob 38.

Ex istis tribus animalibus sumitur in nobis triplex intelligentia, idest triplex prudentia, prima discretionis in contritione, secunda renouationis in confessione, tertia multiplicationis bonorum operum in satisfactione.

De primo patet, sicut enim gallus tenebras noctis a luce diuina discernit, & ita tenebris prolixioribus, siue densioribus fortiores uoces emittit, & luce propinquante dulciores: sic peccator in corruptione tenebras culpæ propriæ discernit a

H luce diuinę gratię, & ex consideratione peccati sui, validius gemit, ex consideratione gratiæ Dei, dulcius respirat in veniam. Prouerb. 16. Qui sapiens corde est, appellabitur prudens: sapiens corde est, qui nec desperat ex culpa, nec præsumit ex gratia. De secundo Iob 12. In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia, id est in antiquatis uetustate peccati est prudentia, per quam renouantur in confessione. Ecclesiast. 21. Labia imprudentium narrabunt stultitiam, verba autem prudentium statera ponderabuntur: quia facta, & circunstantiæ aggrauantes debent sollicitè discuti, quis, quid, vbi, quãdo, quibus auxilijs, cui, quomodo.

De tertia prudentia Matth. 10. Estote prudentes sicut serpentes. Luc. 12. Fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus, &c. Quære expositionem Prouerb. 15. Vir prudens diriget gressus suos. Quia gressus hominum deuiant per luxuriam, & alia peccata, per quæ totus mundus pstenter deuiat a via salutis, vnde lusuria, superbia, auaritia deuiant totum mundum. Deuter. 32. Gens absque consilio est, & sine prudentia: utinam saperent discernendo præterita peccata, intelligerent præsentia pericula, nouissima prouiderent, scilicet supplicia futura.

I.

Vnde aduerte quòd ad prudentiam spectat agenda dirigere, cum sit auriga omnium uirtutũ, & pericula euitare: quia enim aduersarius vester Diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret, &c.

Et vt dicit Leo: Non desinit hostia antiquus deceptionis laqueos ubique prætendere, nouit cui adhibeat æstus cupiditatis, &c. Idcirco quia uia est aspera lapidibus, lutosa paludibus, tortuosa collibus, ruinosa vallibus: Lapidibus offendimur, paludibus inquinamur, cliuis lassamur, ruinis cadimus. Primum ad labores, secundum ad voluptates, tertium ad bonorum prosperitates, quartũ ad aduersitates. Matt. 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Quære 105. b. Prouerb. 14. In corde prudentis requiescet sapientia. Vbi nota, quòd prudentia est uirtus sui circumspectiua, proximi eruditiua, dei contemplatiua, supplicij fugitiua, præmij adoptiua.

Matt. 10.

K Prudẽtia.

Inde est, quòd a philicis assignantur quattuor species prudentiæ, circumspectio, docilitas, contemplatio, prouidentia. Debemus ergo habere prudentiam in circumspectione infirmitatis proprię. Matth. 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Serpens in arctam cauernam intrans in centralem se redigit paruitatem, & puluere vili pascitur; columba ad lacum exiens, se uolando dilatat, & grano puro vescitur: Sic religiosus cum intrat intimum conscientiæ suæ, humiliatur, & fragilitatem ac mortis puluerẽ meditatur, cum ad alios videndo exit, charitate dilatatur, cum ad eos non assumens, uel incorporans sibi defectus, sed semper aliquod bonum inuenit in proximo, quod comendat, & quo reficitur, & quod imitatur.

L

Noli ergo temere alterum iudicare, sed diligere, & bona eius eligere, & se intra te circumspicere. Prouerb. 3. Fili inclina cor tuum prudentiæ. Secundo habeamus prudẽtiam in docilitate, quo ad eruditionem necessitatis alienę. Lucæ 12. Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

Religiosus.

A qõne incipit prudentia docilitatis, quia totum exercitium multorum est hodie in quęstionibus, vt quamdiu viuatur semper quęratur dispẽsator fidelis, vt pro modo, & capacitate auditorũ formentur verba doctorum, dicant arcta, non alta. Qui enim moderatur labia sua prudens est. Matthæ. 24. Fidelis seruus & prudens, &c. Seruus vera humilitas, quæ debet vita alijs præcellere, vt quicquid pingit calamo linguæ, & incausto saliuę auctoritate humilitatis sigillet, aliter tinnitum facit in auribus, nescio si fructum in cordibus, ut det illis triticum, id est cibum, qui generat bonos humores, scientiam scilicet vtilem, quę generat bonos mores, non loliũ, vel zizaniam, quę grauãt stomachũ, & inflationes faciunt, & tosiones, nec nutriunt, scientias scilicet superstitiosas, & doctrinam curiosam, & inutilem: sed sicut discipuli exeuntes ad sata vellebant spicas: ita nos proferamus, & capiamus vtiliores scientias. Vnde Antonius cuidam monacho studenti in philosophia dixit: Philosophum non feciſti, & monachum perdidisti. Triticum etiam debet dare ad mensurã: quia sicut alimenta, quæ minus sufficiunt auidius sumuntur, ut dicit Greg. sic est de prædicatione breui, non prolixa, non tædiosa. Habemus etiã prudentiam in contemplatione ueritatis diuinæ. Baruc 3. Discе Israel ubi sit prudentia, ubi sit uirtus, ubi sit intellectus, ubi sit simul diuturnitas uitæ, & uictus, ubi sit lumen oculorũ, & pax; cum enim

Humilitas.

M

Scientia.

Matt. 12.

anima

A anima auertitur ab in ſenſibilib.& conuertitur ad ſenſibilia,&cæt. Quære.115. h.Habeamus etiam nos prudentiam prouidentiæ in cautela pœnæ æternæ.Matth.25.Prudentes virgines acceperunt oleum in vaſis cum lampadibus,media nocte clamor, &cæt. Nox vita præſens, plena aduerſitate pœnæ, nigredine culpæ, caligine ignorantiæ,frigore ex defectu charitatis,& amicitiæ, ſurgunt in hac prudentes virgines animæ ſanctæ, & incorruptæ,quæ ſe præparauerunt,& de futuro iudicio ſibi prouiderunt: ſed quidam iacendo, torpendo, procraſtinando,nolunt in hac nocte conſurgere, ſed ſero,cum viderint ſolem in ortu ſuo mundum vniuerſum irradiare. Deutero. 32.Gena abſque conſilio eſt, & ſine prudentia,vtinam ſaperent, & intelligerent,ac nouiſſima prouiderent, ſaperent, cum amaritudine recogitando præterita, nouiſſima prouiderent cum ſolicitudine præcauendo,vel prouidendo futura.

B Hęc quadruplex prudentia eſt in quattuor animantibus terrę prudentibus. In lepuſculo circumſpectè ſe habente, & cubile collocante, in locuſta ſine rege ordinatè procedente, in ſtellione reptante, in formica ſibi prouidente.

Prou. 30.

Prudentia informat partem intellectiuam, ſapientis patrem affectiuam,quia vt dicit Iſidorus in libro differentiarum: Sapientia non tantummodo capimus ſuperiora, ſed etiam incognitis delectamur. Informatur autem pars affectiua per ſapientiam quadrupliciter, quando ſcilicet ex prudentia circumſpectiua infirmitatis proprię purgamus nos, & delectamur in pura conſcientia. 2. Cor.1.Gloria noſtra hęc eſt,teſtimoniũ conſciẽtię noſtrę, quòd in ſimplicitate, & charitate non in ſapientia carnali, ſed in gratia Dei conuerſati ſumus in hoc mundo: Sapientia carnis inimica Deo. Gratia Dei eſt ſapientia puræ conſcientię, in qua anima deuota delectatur. Secundo

Sapientia.

Rom. 8.

C quando ex prudentia malo neceſſitatis alienę excitamur in charitate, & patientia. Colo. 4. In ſapientia ambulate ad eos, qui foris ſunt. Iaco. tertio.Quis ſapiens,& diſciplinatus,inter vos oſtẽdit ex bona conuerſatione ſua,opera ſua in manſuetudine ſapientiæ: Quando ex prudentia contemplatiua veritatis diuinæ contemnimus temporalia, & appetimus cęleſtia. Sapientiæ 6. Concupiſcentia ſapientiæ deducet ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini in ſedibus, & ſceptris diligite ſapientiam, vt in perpetuum regnetis. Et ibidem:Diligite lumen ſapientiæ, qui præeſtis populis. Quarto ex prudentia fugitius pœnę æternæ perſeueramus in pœnitentia.Eccleſ.27.Homo ſapiens permanet in ſapientia ſicut Sol,ſtultus autem,vt Luna mutatur.Permanet in ſapientia ſicut Sol, quia perſeuerat in pœnitentia. Prouerb.29. Virga,atque correctio tribuit ſapientiam, ſtultus vt Luna mutatur, quia abiecta pœnitentia ad peccatum reuertitur.

Prælati.

Peccatum enim eſt rota volubilior,ſed ſapiens lapide quadro firmior.Sicut dicitur in lib. de prouerbijs ruſticanis.Exo.25.Cherubin vnus erat in latere vno, & alius in altero:quia per actum prudentiæ diſcernendum eſt nobis, quid expediat in ſtatu proſperitatis, & quid in ſtatu aduerſitatis. D

Notabiliter etiam dicitur 2. Paral.3.quòd facti ſunt Cherubin opere ſtatuario, quia in numero,pondere,& mẽſura.Sic enim diſponuntur opera ſtatuariorum, ſingularitas numerum non habet,leuitas non habet pondus,nec ſuperfluitas mẽſuram. Si ergo grauitas ponderis te reddiderit ſtabilem,ſi numerus ſocialem, ſi menſura frugalem, ſtabilem in tentatione, ſocialem in conuerſatione, frugalem in epulatione,habebis prudentiam, & eris Cherubin factus opere ſtatuario. 1. Mach. 8. Comirrunt Romani per ſingulos annos magiſtratum ſuum vni homini,quia prudentia eſt qua ſi oculus inter virtutes & dux eorũ. Vnde Seneca in libro de ſecundis Epiſtulis: Non præcedit arẽta degener taurua,ſed qui magnitudine, decoris cæteros vincit, elephantorum greges generoſiſſimus ducit.

Religioſus.

Princeps. Prælati.

E

Sapientes huius mundi ſecundum Apoſtolum ſtulti ſunt apud Deum, nec ſciunt legere in libro ſapientiæ, qui eſt Chriſtus,& eius crux,quibus dicitur Eſa.29.Erit vobis viſio omnium ſicut verba libri ſignati, quem cum dederit ſcienti litteras dicentilege iſtum, & reſpondebit:nõ poſſum:ſignatus eſt enim, & dabitur liber neſcienti litteras,dicentq; ei lege,& reſpondebit,neſcio litteras: quia tam clerici ſcientes litteras, quam laici neſcientes litteras contemnunt legere librum ſapientiæ, qui eſt Chriſtus,ſecũdum Apoſtolum. Vnde dicitur Dan.5.Sapientes Caldei.1.ſapientes huius mũdi, non poterant legere ſcripturã.Quia oculos habẽt, & non videbunt,excæcauit.n. eos malitia eorum. Iſti ſunt,de quib. dicitur Baruch 3. Filij Agar. q. anellæ,qui exquiſierunt prudentiã,& ſapientiam, quæ de terra eſt,& quoniam non habuerunt ſapiẽtiam,perierunt propter ſuam inſipientiam, & nota Eſdrę 4.Quomodo ille ſapiens meruit coronari,cui dictum eſt ſecundum quod ſapientior inuẽtus es proximus mihi ſedebis, & cognatus meus vocaberis, & de Ioſeph, qui interpretatur princeps,loquebatur ſapientiam,Gen.41.Nunquid ſapientiorem, & conſimilem tui inuenire poteros Sapiens Ioſeph in adulterij euitatione, in ſomniorũ interpretatione,in populi gubernatione, in victualium congregatione. ¶ Quærit autem Salomon,quis fructus ſapientiæ? dicens Eccl.6.Quid hẽt amplius ſapiens ſtulto? Reſpondit ibidem, ut pergat ad vitam.Proner.3. Gloriam ſapientes poſſidebunt,ſtultorum exaltatio ignominia.¶ Eſt ergo ſciendum,quod ſapiens cognoſcit acutius,conſulit ſecurius,eligit diſcretius, perficit perfectius, & ſic concupiſcentia ſapientiæ deducit ad regnũ perpetuum. Sap. 6. Itaq; verus ſapiens cognoſcit

Cleric.

F

Sapient.

acutius,

G acutius, quia cognoscit per altissimas causas secundum Arist. Ideo quanto cognoscit clarius, tanto incedit rectius. Est enim sapiētia recta via ad veritatem ducens secundum Aug. lib. 1. contra Academicos, nec tātum ducens, sed etiā possidens. Est. n. sapientia veritas, qua tenetur verum & summū bonū, secundum Aug. 2. lib. ar. Hæc vera sapientia sicut est speculativa verorum, sic est operativa bonorū. Eccle. 18. Sensati in verbis sapienter egerunt, & intellexerunt veritatem, & iustitia. Sensati in verbis scilicet diuinæ scripturæ, & iustitia agendorū, & sic consummati perfectione fidei, & morum, in quibus duobus cōstat tota perfectio viatorum: sed hodie filij Agar ideſt aduenæ, & extranei a sapiētia Dei, exquisierūt sapientiā, quæ de terra est, quæ terrena, animalis, & diabolica est. Terrena quia docet vanitatē, & auaritiam: nā a maiore vsque ad minorē omnes auaritię studēt: Animalis, quia sequitur vilitatē, & immunditiam: Diabolica, quia docet voluptatē, & superbiam. Hanc sapientiam salutis suæ, aut negligunt ociositate, aut contēnunt curiositate, aut peruertunt infidelitate. Rom. 1. dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. Isti sapientes, magi, ariolī scripturā suæ dānationis, nec legere, nec intellige re, nec interpretari possunt, qa nec aduertere volūt quod apparuit regi Balthasar manus scribētis, Mane, Techel, Phares, quere 16. 106. a. Hæc scriptura sapientib. huius mūdi est illegibilis, donec appareat sententia horribilis, & pœna interminabilis. Secundo verus sapiens consulit securius, licet enim homo sit natura consiliativus secundum Arist. 6. Ethic. Cum prudentis est bene consiliari, vt ibidem habetur. Sapientis enim est omnia ordinare. Sapientis opera sunt duo, scilicet non mentiri de quib. nouit, & mentientē posse manifestare: vnde consilium sapientis est fidele, vtile, stabile. Eccle. 21. Consilium sapientis quasi fons vitę permanet. Ideo Thobias filium instruens dicebat: Consilium a sapientiæ perquire.

Gen. 3.

H

Scriptura.

Thob.

I Oportet enim consiliarium esse prouidum in examinatione, maturum in deliberatione, iustū in diffinitione, expertū in executione. Vnde Ambrosius lib. 2. Officiorum consiliarius exemplo, & vsu paratior fit, vt de presentia saluet, pericula denūciet, iminentia expediat, remedia ferat, paratus nō tantum ad soluendū, sed ad subuertendum, &c. 1. Quære in tabula de consiliarijs aduocatis. 11. b. & 58. 2. Tertio verus sapiens eligit discretius. Sequitur autem electio consilium. Est enim eligere voluntarium non quodcunque, sed præconsiliatū. 3. Top. Est enim sapientia lux discretiua mortis, & vitæ. Et hæc est lux sapientia, quam sequitur in eligēdo Prouer. 13. Lex sapientis fons vitæ, vt declinet a ruina mortis.

Consilij.

Sapiēs itaque discernit oblata, decernit discreta, & exsequitur electa: ideo oculi sapiētis semper in capite eius. Secūdo vt prouide ponderet, & imprudenter præponderet spiritualia corporalib. æterna temporalibus, honesta vtilibus, virtuosa delectabilibus, & singula sibi sapiant iuxta saporem, & valorem suum. Bern. Inuenisti sapiētiam si prioris uitæ peccata defleas, si huius seculi desiderio parui pendas, si æternam beatitudinem toto desiderio concupiscas. Inuenisti sapientiam, si tibi sapiant horum singula prout sunt. Sed hodie merito quærendum, uel potius conquærendum cum Apostolo: Vbi sapiens? Vbi scriba? Vbi conquisitor huius seculi? nonne Deus stultam fecit sapientiam huius mundi? Vere stulta sapientia, qua diligitur mundus, & contemnitur Deus, ambiuntur honores, & corrumpūtur mores, acquiritur pecunia, & perditur conscientia. Esa. 5. Vhe qui sapientes estis in oculis uestris, Vbi ergo oculi sapientis? Hodie Naas Amonites uidetur eruisse uiris Iabes oculos dextros. In hoc ait nobiscum feriam pactum, ut eruam omnium uestrum oculos dextros. Naas serpens interpretatur & significat Diabolum. Iabes interpretatur siccitas, & significat animam humore gratiæ priuatam, & lumine sapientiæ destitutam: huic Diabolus oculum dextrum eruit, ne supplicia paueat, ne flagitia caueat, ne Dei sententiam expaueat, ne mundi infamiam erubescat, ne mortis incertitudinem auertat, sed talibus remanet oculus finister acutissimus, suspiciosus ad callidita tem, iniurioſus ad iniquitatem, ambitioſus ad uanitatem, libidinoſus ad uoluptatem. Hugo de S. Vict. Acceperat homo oculum contemplationis, oculum rationis, oculum carnis: Post tenebras autem peccati oculus cōtemplationis extinctus est, ut nihil uideat: oculus rationis factus est lippus, ut dubiè uideat, oculus autem carnis solus in sua claritate remansit. Oculus carnis sapientia carnis, quæ inimica est Deo. Sapientia mūdi stultitia est apud Deū. Gregorius 10. lib. Moral. Sapientia mundi est cor machinationibus tegere, sensum uerbis uelare, quæ falsa sunt uera ostendere, quę uera sunt falsa demōstrare. Hęc usu scitur, pretio discitur, ab hac duplicitas ueritatis nomine palliata diligitur, mentis peruersitas, urbanitas uocatur. Hęc sibi obsequentibus præcipit honorū culmina quærere, adepta uanitate gaudere, irrogata mala, ut uires suppetūt multiplicius reddere, nullis resistentibus cędere cum possibilitas deest: quicquid per malitiam explere non ualet, bonitate pacifica similare.

K

1. Cor. 1.

L

Hugo. Oculus.

Rom. 8. 1. Cor. 1. Sapientia. Mundus.

Quarto uerus sapiens profitit perfectius, quod enim faciendum eligit, exequendo perficit. Matt. 7. Omnis qui audit uerba mea, & facit ea, assimilabitur uiro sapienti, qui ędificauit domū suam supra petram, &c. Sapiens enim etsi concutitur non deijcitur: hic. n. sanctus in sapiētia manet sicut Sol: stultus ăt ut Luna mutat. Stultus. n. sęper procedit, & retrocedit, incipit, & deficit. Sed sapiēs magnanimiter inchoat, æquanimiter tolerat, longanimiter perseuerat: aut. n. secūdum Stoicos, passio in sapiētē non cadit, aut si cadit, secundum Peripateticos nō prosternit, nisi forte in sapientissimo Salomone demon-

Eccl. 27. Constantia.

demonſtretur inſtantia, quia vinum, & mulieres apoſtatare faciunt etiam ſapientes. Eccl. 19. Ibi enim prorſus non habet locum pugna, ſed fuga, quia hic virtuoſius prædicat ſapientis conuerſatio ni. Ideo dicit Iacobus: Quis ſapiens, & diſciplinatus inter vos, oſtẽdat ex bona conuerſatione operationem ſuam in manſuetudine ſapientiæ: ideo ad cautè ambulandum ideſt ad ſapienter proficiẽdum nos hortatur Apoc. Videte: quomodo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed quaſi ſapientes redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt.

Nota illud: Sapientia quæ de ſurſum eſt, primũ quidem pudica eſt, pacifica, modeſta, ſuadibilis bonis conſentiens, plena miſericordia, & fructibus bonis. Eſtote prudẽtes, & vigilate in orationibus.

A
Eccl. 19.
Iac. 3.
Eph. 5.
Iac. 3.
1. Pet. 3.

De perſeuerantia.

B
Cõſtantia Fortitudo Apoc. 2. Matt. 24

PErſeuerantia deſignatur in cauda beſtiæ, quæ debebat offerri in ſacrificio: quia inter virtutes ſola perſeuerantia coronatur, finis enim non pugna coronat. Eſto, ait fidelis vſque ad mortem & dabo tibi coronam vitæ. Qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit. Vnde perſeuerantia figuratur per veſtem talarem, quam Iacob fecit dilecto filio Ioſeph, tunica vſque ad talos, quæ ſunt extrema pars corporis eſt perſeuerantia boni operis vſque ad finem. Matth. 20. Cum ſero eſſet factum ideſt poſt perſeuerantiam boni operis, dixit dominus vineæ, Chriſtus cultor, & plãtator ecclesiæ procuratori ſuo: voca operarios, & redde illis mercedem. Quære de perſeuerantia in tota tabula de opere meritorio, de virtutibus, de fortitudine.

Gen. 37.

Sex diebus operatus eſt dominus in quo deſignatur continuatio boni operis toto tempore vitę præſentis, & ſeptimę dicit ideſt perſeuerantię benedixit.

C

Item perſeuerantia deſignatur per calcaneum, eſt extrema pars corporis, cui ſerpens ideſt Diabolus inſidiatur, vt dicitur in Gen. 3. quia Diabolus nititur perſeuerantiam impedire, quam ſolam nouit coronari.

Gen. 3.
2. Reg. 18.

Abſalon ſuſpenſus, & mortuus propter defectum perſeuerantiæ. Dauid enim pater ſuus ideſt Chriſtus remiſerat ei iram: Rex vocauit puerum Abſalon placatus feci verbum tuum, ſed ille poſtmodum non perſeuerauit in amore patris, ſed impugnauit eum. Accidit vt Abſalon occurreret ſeruis Dauid ſedens in mulo: cumque ingreſſus fuiſſet mulus ſubter condenſam quercum, & magnã, adhęſit caput eius quercui, & illo ſuſpenſo inter cœlum & terram, mulus cui inſidebat pertranſijt, & ſequitur: Tulit Ioab tres lanceas in manu ſua, & infixit eas in corde Abſalon, in quo ſignificat peccator dimittens pœnitentiam, per quam a patre, ſcilicet Chriſto obtinuerat veniam, impugnans patrem dum, recidiuat per culpã: hic per captillos ſuſpenditur, quando per temporalium abundantiam in ſuperbiam eleuatur. Suſpenditur autem ad quercum, quæ porcorum fert paſtum, & eſt arbor patula, quando ex abundantia temporalium cadit in luxuriam, quæ eſt iam vſque diffuſa, ſed illo pendente mulus pertranſit: quia peccator in peccato perſeuerante, caro ad mortem defluit, & currit. Mulus enim ex equo, & aſina generatur. Equus eſt feruens, aſinus hebes, quia caro noſtra hebes eſt ad bonum, & feruens ad malum. Tres lanceas in corde eius figere, eſt de tribus peccatis generalibus, ſuperbia, luxuria, auaricia, conſcientiam mortaliter leſam habere.

D
Luxuria. Voluptas.
Peccata.

Perſeuerantia, & perfectio vitæ, noſtræ in veſpere deſignatur, ad quam perfectionem pertinẽt quattuor. Exemplum vitæ, modus temperantiæ, humilitas conſcientiæ, finis perſeuerantiæ. Primum ergo eſt exemplum vitæ: hora nona eſt, quando ſol aliquantulum magis inclinatur, nec tamen omnino deficit: quia vir perfectus opera ſua proponit proximis in exemplum, nec tamen ibi gloriam propriam quærit. Rom. 13. Induamur arma lucis ſicut in die honeſte ambulemus. Arma lucis ſunt exempla perfectionis, vt ſit vir perfectus, in victu parcus, in veſtitu abiectus, in ſermone diſcretus, in opere ſtrenuus.

Exemplũ.
E

Secundus eſt modus temperantiæ quando ita modum tenemus in omnibus, vt neq; plus quam expedit nec minus quam neceſſe eſt, agimus, illa enim hora, quãdo dies eſt temperantior a calore, declinans in frigore, quando neceleuamur in proſperis, nec deprimimur in aduerſis, nec mutamur vt luna, ſed vniformiter manemus vt ſol. Per diem ſol non uret te, neque luna per noctem. Per diem proſperitatis, per noctem aduerſitatis. Sol eleuationis, Luna depreſſio, & mutatio: ergo cum per diem Sol non uret, neque luna per noctem, cuius mens non eleuatur ex proſperis, nec mutatur in aduerſis, ſed ſemper vniformiter manet, habens ſuerecundiam in aſpectu, modeſtiam in geſtu, prudentiam in tactu.

Temperantia.
pſal. 120.
F
Religio.

Tertium eſt humilitas conſcientiæ omnibus enim viriliter executis, & modo debito, & alijs circunſtantijs ritè obſeruatis ſolet vana gloria titillare mentem, & ideo neceſſaria eſt humilitas conſcientiæ, vt domo penſans ſuam infirmitatem in clauſtro ſuæ conſcientiæ ſemper lateat per humilitatem, non egrediatur per vanitatem, ne audiat illud Aedifica mihi domum in Ieruſalem, & habita ibi. Quacunque enim die egreſſus fueris, ſcito te interficiendũ: unde ait Saluator Apoſtolis: Cũ oĩa bene feceritis, dicite, ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus

Humilitas.
3. Reg. 2.
Luc. 17.

G cimus omnes enim nostræ iustitiæ quasi pannus menstruatæ, sic Dina egressa foras, in quo designatur vana gloria, corrupta est. Sic manus Moysi extracta de sinu, in quo designatur vana gloria apparuit leprosa. Attendite, ait ne iustitiã vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Greg. Depredari desiderat, qui thesaurum publicè in via portat.

Hanc humilitatem, quæ tollit vanam gloriam habes cum de te existimas parua de alijs magna cum omnes honoras, & a nullo honorari desideras, nec te dignum honore reputas. Quartum est finis perseuerantiæ, tunc enim dies claudituꝛ, & meritum terminat, & quia multi laudabiliter inchoant, qui turpiter terminant, ideo aduesperascente die insistendum est, Luc. 24. & orandum illud. Mane nobiscum domine, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies, quam perseuerantiam assequemur, si nos H maneamus ociosi, non interrumpamus bonum opus, fastidiosi, si obliuiscamur posteriora, si extendamur ad interiora. Et sic impletur illud. Psal. 118. Ordinatione tua perseuerat dies, quoniam omnia seruiunt tibi.

Et forte hæc quattuor significantur in illis quattuor, quæ in vespere videmus. Stellarum splendores demonstrantur, radiorum feruores temperantur, flores clauduntur, labores, & mercedes retribuuntur. Apoc. 7. Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt. Isti sunt qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt in sanguine agni. Ideo sunt ante Thronum Dei, & seruiunt ei die ac nocte in templo eius, anima enim, quæ perseuerat in oratione, & bonis operibus, seipsam lachrymis purgat, dum de Christi recogitat passione, & quia per amorem transformat in se Christi passionem, vt iam ex compassione, gladius, qui transuerberauit corpus Christi transI uerberet animam talem: ideo dicitur venisse ex magna tribulatione. Et sic perseuerant eundo de virtute in virtutem, venit ad templum, & seruit illi, cui seruire regnare, est. Thom. 2. Filij sanctorum sumus, & vitam illorum expectauimus, quam daturus est Deus his, qui fidem suã nunquam mutant ab illo. Isti, enim sunt qui perseuerant in bonis operibus firmi, non vacillant sicut dubij. Eccl. 18. A mane vsque ad vesperam immutatur tempus, quia sicut tempus est semper mutabile, ita cor illorum, qui diligunt honores, & temporalia semper mutabile est ei sine perseuerantiæ stabilitate. Sed cum diaTẽptatio. bolus semper magis tentet in fine, quam in principio, quia serpens insidiatur calcaneo semper magis de finali perseuerantia timere debemus & nos animare ad perseuerandum fortius, Sicut solent transituri ante prædones habitum mutare, & se armare, ne deprædentur. Ideo Dauid videns K se cognosci a seruis Achis mutauit habitum vt. perseueraret in eo, quod proposuerat. Mutauit Dauid os suum coram Achis, & collabebat inter manus eorum. Sed qui vult perseuerare, non de- 1. Re. 21. ber de fauore hominum curare, sed in simplicitate quæ videatur hominibus fatuiras perseuerare.

Quære de ista materia in tabula de hipocritis.

De non perseuerantibus dicitur, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Luc. 8.

De principibus sæcularibus.

Vide de aduocatis De consiliaris. De iudicibus.

SAul perijt per auaritiam, & inuidiam, Absalõ propter immundiciam, & Roboam, quia adhæsit consilio iuuenum, & quomodo propter auaritiam, & tirannidem, & iniustitiã regna a gente in gentẽ mutantur. Exod. 14. Dicitur de Pharaone crudeli principe persequente, & opprimente pauperes, & Innocentes, & sequitur Electi principes eius submersi sunt in mari rubro descenderunt profundum quasi lapis. L De prudẽtia. De prælatis. & fol. 30. 84. 107.

Esai. 1. Principes tui infideles, socij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. 1. Reg. 12. Quære de ista materia in tabula de muneribus.

Baruch 3. ibi fuerunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuerunt statura magna, scientes bellũ. Esai. 1. Baruc. 3. Non hos elegit dominus: Gigantes dicuntur principes cupidi a ge, quòd est terra dicti, nominati in superbia, & malicijs, & oppressionibus famosi sicut illi gigantes, de quibus habetur. Gen. 6. In quo notat singularitas superbiæ statura magni, ne. scientes miserabilibus compati, & per misericordiam condescendere. Scientes bellum ideſt scientes omnes tribulare, & opprimere: nescientes iustè iudicare. Ideo non hos elegit dominus, quia ex singulari superbia impugnat ecclesiam, & ex magna statura non habent misericordiam ex bellicositate sua non habent, iusticiam, & quia sunt gigantes terrenorum cupidi, ideo rectitudinem iustiM tiæ subuertunt.

Et nota ibi sunt, qui dominantur populis, &c. Sequitur, Exterminati sunt, & apud inferos descenderunt.

Nota quomodo sapientia est necessaria principibus: Exemplum de Salomone, qui a domino petijt, & accipere meruit sapientiam ad regendum populum sibi commissum, & cum sapiẽtia habuit copiam diuitiarum: vnde Sap. 6. Diligite lumen sapientiæ qui præ estis populis. Psal. 2. Et nunc reges intelligite erudimini, qui iudicatis terram: quæ te de hoc in tabula de prudentia, & sapientia.

Exo. 1. Præposuit filijs Israel Pharao magistros operum, vt eos affligerent oneribus, tales enim officiales habent hodie principes sæculares, & eccle- Officiales principes. Prælati.

siastici,

A
Eccl.7.

fiastici, & magis sonant apud eos verba timoris, nunqnam amoris. Et nota illud: Noli fieri index, nisi virtute irrumpere valeas iniquitatem. Exod. 18. Prouide de omni plebe viros potentes, qui iudicent populũ oĩ tempore. Quomodo autẽ, & quabis insticia principib. sit necessaria, Quære 106. 2. b.

Iusticia. Iudiciũ.

Et est sciendum quòd iusticia in quattuor consistit, in diligenti causæ inquisitione, in veloci, & expedita determinatione, in discreta indicis diffinitione, in iusta sententiæ executione. De 1. Deut. 14. Quære diligenter, & sollicitè de veritate perspecta, si inuenies certum esse, quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam statim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & in signum, quòd veritas est cum diligentia inquirenda, ait dominus in persona principũ, & iudiciũ:

Gen.18.

Descendam, & videbo vtrum clamorem, qui venit ad me opere compleuerint, an nõ sit ita, vt sciam. De secundo, Esa. 16. Præparabitur in misericor

B

dia solium eius, & sedebit super illud in veritate, in

J

tabernaculo Dauid iudicans, & quærẽs iudicium, & reddens velociter quod iustum est. De tertio Deut. 17. Iudicabunt tibi iudicij veritate, & facies quæcunque dixerint. Prouer. 18. Accipe personam impij in iudicio, non est bonum, vt declines a ve-

3. Reg. 3.

ritate iudicij. De quarto ait Salomon: Tu fecisti cum seruo tuo patre meo misericordiam magnã, sicut ambulauit in conspectu tuo in veritate, & iustitia, & recto corde tecum. Hæc antẽ quadruplex veritas quadrupliciter impeditur, primo per ignorantiam. Dan. 13. Patui filij Israel non iudicantes, neque quod verum est cognoscentes, condemnastis filiam Israel. Secundo per anaritiam. Dan. 8. Prosternetur veritas in terra. Hier. 6. A maiore vsque ad minorem omnes auaritiæ student. Tertio per personarum acceptionem. Esai. 59. Corruit in plateis veritas, & æquitas non potuit ingredi, & facta est veritas in obliuione: æquitas est vt non accipiant personam in iudicij diffinitione. Quarto

C

per pusillanimitatem, & inertiam. Baruch. 4. Non ambulauerunt per vias mandatorum Dei, nec per semitas veritatis, cum iusticijs Dei ingressi sunt. Apoc. 6. Sol actus est niger tanquam saccus cilicinus aduerte opacitatem in nigro, vacuitatem in

Prelatos. Principes.

sacco, asperitatem in cilicio. Ex his collige obscuritatem conuersandi, cupiditatem retinendi, crudelitatem exigendi. Enfflerũt antiqui prælatũ, & principes in templo Dei quasi sol. Eccl. 50. Quia claruerunt exemplari vita, doctrinali scientia, vigili cura, celebri fama: sed nec viciosa, & ociosa nigredine vita inficitur, scientia repellitur, cura negligitur, fama despicitur. Sol ergo factus est niger, quia facti sunt vigiles dormientes, custodes dissipantes, pastores raptores, præcones prædones: factus est etiam quasi saccus irrecusabilis, ad recipiendũ, insaciabilis ad implendum, irreferabilis, & insolubilis ad largiendum, tandem dissecabilis ad perden-

Saccus. Auaritia.

dum. Aggei 1. Qui mercedes congregauit, misit eas in sacculũ pertusum. Glo. in terlincaris. Si quis mercenaria negociatione, vel manu mercedes cõgregauit, illæ pecuniæ ita defluunt, ac si mittantur in saccum pertusum: vnde signanter clericis dictum est: Vnus est, & secundum non habet, non filium, non fratrem, & tamen laborare non cessat, nec saciantur oculi eius diuitijs, nec cogitat dicẽs, cui laboro, & fraudo animam meam bonis, & hoc quoque vanitas, & afflictiõ maxima. Tales sunt prælati, & clerici, & curati, qui secundum non habent in diuitijs, nec hæredẽ in beneficijs. Thesaurizant, curiam sectantur, & laborant, & ignorant, cui congregant ea, & frequenter illud quod cõgregauerunt, deuoluitur ad manus inimicorũ suorũ, nec recogitant, quomodo bonis animam suam fraudant, subtrahunt liberalitatem, hospitalitatẽ, ecclesiæ vtilitatem, pauperibus necessitatem. Et ideo finaliter nihil inuenient in manibus suis, nisi æternam calamitatem. Factus est etiam sol cilicinus, propter tirannicam crudelitatem, vt in inferiorum exactionibus non sit modus, nec status, nec mensura, nec numerus, nec pondus. Construe prædicamentum ab infimo subdito vsque ad summũ principem, & inuenies, quod quanto gradus sublimior, status potẽtior, tãto exactio crudelior, & molestior: vnde sicut recitat Aug. 4. de cinitate Dei, c. 4. Es accepit de ter. lib. de nugis philosophorũ: Dionides pirata captus eleganter respõdit Alesãdro quærenti, propter quid mare haberet infestũ; propter quod ait, tu totum mundum: sed quia ego exiguo nauigio id facio, latro vocor, tu vero, quia magna classe, diceris Imperator: & cõcludit ex hoc Aug. q regna sine iustricia nihil aliud sũt, quã magna latrocinia. Quantũ ad imitationẽ ecclesiæ ibidem sequitur Apostolus. Et luna tota facta est sicut sãguis: vnde hodie põt dicere ecclesia Christo. Sponsus sanguinum tu mihi es. Exo. 4. Quia Christo permittente, filios sanguinum concipit, & parit sedicioſos discordia, voluptuosos insolentia, põposos escellentia, fiducioſos irreuerentia. Rebecca ergo ideſt ecclesia clamat ad dominum: Si sic futurum erat, quid necesse fuit concipere. Gemat, pulset, clamet ad sponsum, dũ sic quadrupliciter eclipsatur, scilicet quantum ad imitationem clericorũ, scholarium, doctorum. Sequitur. Apostolus Et stellæ ceciderunt super terrã, quid casus causa nisi superbia? vnde dicitur de primo Angelo? Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris. Quis sumptus, quis apparatus, quis tumultus, quis accessus, quis excessus in prælatis: horum omnium mater est ambitio, & cupidita⁹. Hæc est esuda draconis, hoc est illud signum terribile, & monstruosum, quo draco ille cauda prędicta tertiam partem stellarum trahebat in terram, a clericali, & cœlesti honore ad flagitiosam vitam, & ignominosam infamiam: percussa est ergo hodie tertia pars solis, tertia pars lunæ, tertia pars stellarum, ita vt obscuraretur tertia pars eorũ. Apo. 8. Nec est intelligẽ-

D

Eccl.4 Auaricia.

Psal. 38.

E

De ciuit. Dei c.4.

Apo.6.

F

Gen.25.

Apo.6.

Esai.14.

Apo.12.

da

G da ista tertia pars, quantũ ad numerum, sed quantum ad ministerium. Luc. 18. Et qui præibant, & qui sequebantur increpabant cęcum, vt taceret, ipse vero, &c. Sequitur stãs aũt: Iesus iussit cęcum adduci ad se, &c. Nota historiam: Vbi nota quod turbis increpantibus Iesus stat, & miseretur cæco. In hoc docens quod quamuis mala, & immisericors familia principum, & prælatorum non misereatur pauperibus, nec eos velit audire: ipsi exemplo domini Iesu debent eis misereri eorum quærelas, & clamores audire, eleemosynas dare, & iusticiam facere. Dan. 2. De statua, cuius caput erat de auro, &c. Quia potestas temporalis est optima, & a Deo instituta: per me, ait reges regnant, & Apo. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Qui enim potestati resistit, domino restitit. In canonica Petri: Serui subditi estote in omni timore domini non solum bonis, & modestis, sed etiam discolis. & alibi: Deum timete, regem honorificate, sed pectus & brachia sunt de argento, propter exactiones pecuniarum. In ferro nota tyrannidem: in testa vilitatem, ideo lapis diuinæ iusticiæ confringit istam statuam, quia regnum de gente in gentem transfertur propter iniusticias, &c. Ad vitu ofum principaliter requiruntur, quatuor, clementia condescensionis ad indulgendum prouidentia gubernationis ad dirigendum, iusticia distributionis ad corrigendum, & dispensandum. Constantia executionis ad protegendum.

Prouer 8. ad Ro. 13. 1. Pet. 2.

H

Principatus.

Secundum hæc quattuor legimus principes commendabiles in scriptura, Dauid clementissimum qui interpretatur vultu desiderabilis: Ioseph prudentissimum, qui interpretatur augmentum: Mathatiam strenuissimum; Iudam constantissimum. Mathatias interpretatur Deo donatus, Indas interpretatur confitens. De primo Exec. 34. Dauid seruus meus erit princeps in medio eorũ. Dauid sedés in cathedra sapientissimus princeps, interpres, rectorem te posuerunt, noli extolli esto quasi vnus ex eis. Prouer. 16. Abominabiles regi, qui agunt impiè, quoniam iusticia firmatur soliũ. De secundo Eccl. 49. Ioseph princeps fratrum, stabilimentum populi, Ioseph princeps prudẽs, & pronidus, Saluator Aegipti. Veh terræ, cuius rex puer est, & cuius principes mane comedunt: quia nemo eligit iuuenes in duces, eo quod non constat eos esse prudentes. Esa. 32. Non vocabitur is, qui insipiens est, princeps. Princeps quæ digna sunt principe, cogitabit: principatus sensati erit stabilis. De tertio 1. Machab. 2. Princeps clarissimus & magnus es in hac ciuitate, & ornatus filijs, & fratribus. Gene. 23 Princeps Dei es apud nos De quarto, Iudas Machabeus sit nobis princeps, & ip se aget bellum domini.

2. Re. 23. Eccl. 38. I Eccl. 49. Eccl. 10. Iuuenes. 1. Mac. 3.

De bonis principibus ecclesiasticis, & secularibus dicitur. Hi sunt nobilissimi principes multitudinis per tribus, & cognationes suas, & capita exercitus filiorum Israel. Nimis honorati sunt Num. 3. Psal. 138.

amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Isti sunt principes illustres ingenuitate, sublimes autoritate, insignes potestate, celebres sanctitate. Principes Iuda duces eorum principes Zabulon principes Neptalim. De istorum autoritate, & potestate Apo. 11. Hi habent potestatem claudere cœlũ, & potestatem habent super aquas conuertendi eas in sanguinem, & percutere terram omni plaga. De potestate eorum Aug. Dedit dominus potestatem Apostolis super per naturam, vt eam curarent, super elementa, vt eã immutarent, super aquas, vt eas a peccatis soluerent, super Angelos, vt corpus domini consecrarent, super Dæmones, vt eos fugarent, super mortem vt ipsam contemnerent.

K

Pfal. 67. Apo. 11. Aug. Apostolt. Potestas. Papa.

Sed quales hodie principes sæculates, & ecclesiastici nunquam potest dici mater ecclesia: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, Cõstitues eos principes super omnem terram. Nati quippe sunt pro Patriarchis Prophetę, pro Prophetis, Apostoli sed pro Apostolis quales sunt substituti certe ecclesię terrenæ, seu militanti potest dici illud: Veh terræ, cuius rex puer est, & cuius principes mane comedunt.

Pfal. 44.

L

Isti sunt principes illustres fastu, insignes cultu, celebres luxu. Cum ista tridenti fuscinula euacuãt lebetes præbendarum, caldsrias ecclesiarum, ollas prioratuum, cacabos prouinciarum. Principes tui infideles, socij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. De istis conqueritur ecclesia per Propheum. Pone principes eorum sicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana. Pone alligandos ardoribus, deuorandos a vermibus, victimandos Dęmonibus, consumendos doloribus: interpretatur enim Oreb ardor, Zeb deuoratio, Zebeæ victima, Salmana consummatus. Principes ait eorum, qui dixerunt hæreditate possideamus sanctuarium Dei: Deus meus pone illos, vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti, &c. Hęreditate sanctuarium Dei possident, qui indignè absque meritis attingunt, qui auunculis, nepotulis, parentibus succedunt, vel beneficia conferunt, qui quasi hęreditarium Christi patrimonium expendunt.

Prouer. Esai. 1. Esai. 32.

M

Ad sæculares principes spectat defendere ecclesiam iuxta illud: Super muros Ierusalem constitui custodes, principes sæculares, & ecclesiasticos. Vnde de illis duobus principibus ait dominus: Ecce duo gladij hic, quod dominus dicit sufficere ad defensionem ecclesiasticę libertatis. Vnde Esa. 60. Aedificabũt filij peregrinorum muros tuos. Quære 91. a

Can. 5.

De istis custodibus murorum Ierusalem idest de principibus temporalibus conqueritur ecclesia: tulerunt pallium meum custodes murorum, quia ad litteram deprædantur ecclesiam. Naum 3. Custodes tui quasi locustæ salientes per superbiã, voraces per rapinam, paruuli tui quasi locustę locusto-

Num. 3.

A

custarum. Paruuli sunt serui in vsus principum rapientes seipsos impugnantes, ecclesias vexantes,
Isai. 23. subditos accusantes. Esa. 13. Replebuntur domus eorum draconibus, & habitabunt ibi strutiones, & pilosi saltabunt, ibi cicadæ respondebunt, ibi vlulæ in ædibus eius, & syrenę in delubris voluptatis eius. Talem familiam congregant in domibus suis hodie principes sæculares, Per dracones significatur virus iniquitatis. Draco enim est animal calidissimum, & sitit sanguinem elephantis: Vnde inter eos est continua pugna; per Dracones ergo significatur virus iniquitatis. Per Strutiones, dolus duplicitatis: Strutio enim alas habet, & habere videtur, sed volare non potest. Vnde significat hypocritas, qui videntur esse optimi, & quod debeant in cœlum volare, sed semper remanent in terra. Per pilosos significatur fastus vanitatis. Isti nec gradiuntur cum gradientibus in actione, nec volant cum volantibus in contemplatione, sed saltant cum cicadis per elationem, nesciunt quomodo possint se gerere ex sua superbia. Per vlulas, quæ habent gemitum pro cantu, designatur quæstus cupiditatis, nam cupidi semper gemunt, & dolent, quia nunquam satis habent. Per syrenem, quæ interpretatur tractus, nam dulcedine sui cantus trahit naues, & periclitari facit, significatur laqueus cupiditatis & voluptatis, vnde ait: In delubris voluptatis. Vel dracones exactores, strutiones, consiliarios, pilosi ioculatores, vlulę exactores, syrenę adulatores. Istam maledictam familiam hodie in domibus suis & curijs aggregant principes sæculares: habent enim dracones, ideſt, baiulos, & ministros exactores, qui ad modum draconis sitiunt, & bibunt sanguinem pauperum. Hieremiæ 2. In alijs eorum inuentus est sanguis animarum pauperum, & innocentium.

Hipocrit.

Superbi.

B

Ministri.

C

Habent strutiones consiliarios dolosos, non fideles, veritatem, & iustitiam vendentes: habent pilosos, ideſt ioculatores, qui ad litteram ad diuersas figuras bestiarum se transformant, & sanctis viris, & bonis detrahunt: habent vlulas gementes, ideſt accusatores, & insidiatores simplicium in occulto; habent syrenes adulatores.

Psal. 82. Principum Curiæ factæ sunt spelunca latronum. Talibus imprecatur Psalmista maledictionem, pone principes eorum sicut Oreb, &c. Quære in præcedenti charta. Tales non sunt principes Apostolici, nec Catholici, sed principes Apostatici.

Principes sæculares, & ecclesiastici debent multum cauere a receptione munerum. Quære in tabula de muneribus. 135. a.

De iusto principe dicit illud: Facies hominis, facies leonis. Hoc etiam potest dici de principe crudeli. Vnde Ezech. 19. Leo factus est,
Ezec. 1.

& didicit capere prædam, hominesque comedere D

De Pietate.

DE pietate & ad quid valet, & quantum, est Deo grata: in beato Martino exemplum extat: magna enim pietas est dare de superfluo, maior dare de eo, quod pertinet ad honestatem, sed maxima est dare de necessario, quod fecit Martinus diuidendo pallium, quia pallium vtrumque operire non poterat. Charitas fraternitatis in nobis maneat: per hanc enim quidam placuerunt Deo, Angelis hospitio receptis. Vnde Apostolus: Pietas ad omnia valet promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Vide de misericordia de eleemosyna de opere meritorio. ad Heb. 42. 1. Thi. 4.

Quia diues epulo pietatem ad Lazarum pauperem non habuit, ideo apud patrem Abraam non inuenit pietatem, vnde gutta aquæ frigidæ denegata sibi fuit. Luc. 16. E

Tho. 12. quia mortuos sepeliebat, esurientes pascebat, nudos vestiebat: ideo Angelus ad eum missus est, illuminatus est, & bona temporalia, & spiritualia a domino recepit.

Quidam habent oculos lippos, & tenebrosos, ita quod videre non possunt, aut compati infirmitatibus aliorum contra illud. Fili elemosinã pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne auertas a paupere. Elemosinam pauperis defraudant qui possunt iuuare & non iuuant. Eccl. 4.

Et nota de pietate trium regum, qui Christo pauperi copiosa munera obtulerit.

Nota quanta retributio pietatis: Esurijui, & dedistis mihi manducare. Sequitur: Venite benedicti patris mei, &c. Et Christus sibi reputat talẽ misericordiã factã: Quod vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Gen. 43. Attolens oculos Ioseph vidit Beniamin fratrem suum, & ait: Iste est frater vester paruulus, de quo dixeratis mihi, Deus, ait, misereatur tibi fili mi. Nota totam historiam de pietate Ioseph ad fratres suos. Matt. 25. Gen 43. F

Et nota de pietate Christi ad nos. Vide, ait, loca clauorum, quis totum corpus Christi apertũ est nobis, vt de quinque fontibus erumpat inundantia pitatis, & brachia extensa ad amplexum, caputque inclinatum ad osculum, vt dicamus fons scilicet pietatis ascendebat de terra, de corpore Christi per quinque fontes principes, irrigans vniuersam superficiem terræ, totam ecclesiam. Apoc. 3. Esto vigilans, & confirma cętera, quæ morituta erant, uel mortua, siue per peccatum, siue per temporalium defectum. Et ideo per duplicem eleemosynam temporalem, & spiritualem est opus pietatis ad pauperes exercendum. Ioan. 20. Apo. 3.

Hic habes exemplum de gruibus, quæ alternatim vigilant pro se inuicem habentes sollicitudinem, Grus.

G nem,disponunt vigiles, de nocte explorant aliæ ex qua parte tententur insidiæ, præcedit vna cęteras,& per vices suscipiunt vigilias. Isti sunt vi-
Vigiles. giles qui custodiunt ciuitatẽ,scilicet prælati. Qui
Can.3. diligenter circumierunt, vt suppleant pauperum necessitatem.

Crux. In cruce Christi fuit oliua,per quam pietas, & compassio designatur, quæ debet exuberare maximè in clericis,vt pauperibus prouideant,& ignorantes doceant,errantes ad viam salutis reducant. Prouer.3.Misericordia & veritas non te deserant: circunda eas gutturi tuo,& describe eas in Tabulis cordis tui, & inuenies gratiam, & disciplinam bonam coram Deo,& hominibus.

Sed non sic illi,qui incrassantur de bonis pauperum, non compatiuntur periculis animarum.
Apo.3. Apo.3.Esto vigilans,& confirma ea,quæ moritura erant, non enim inueni opera tua plena coram
Prælati. Deo.In mente ergo habe qualiter acceperis,& audieris; Cur accepisti beneficium, si non vis ferre subsidium.

H Legimus de quodam milite,qui visitabat limina beati Iacobi, qui inueniens mulierem peregrinam fessam de die portabat manticam mulieris,& de nocte reddebat ei,& inueniens post modum peregrinum fere exhalantẽ spiritũ ad duodecim dies rogatus ab eo posuit eũ miles super equũ suũ,cũ mãuca mulieris,& pficiẽs pedester suã peregrinationẽ,ægrotauit vsque ad mortẽ,& admonitus a militibus socijs,vt confiteretur, per triduũ sine verbo iacuit,& cum expectaretur exiturus,suspirans ait: Gratias ago Deo, & Beato Iacobo, quia liberatus sum.Cogitabam,ait tacitus,ꝙ confiterer,& turba Dęmonum ita me comprimebat,ꝙ non poteram; alij linguam stringebant, alij oculos claudebant:quid vero dicebatis,intelligebam, sed respondere non poteram: sed intrauit beatus Iacobus ferens sinistra manu sacculum mulierculæ,quem in via tuleram,& dextra baculum habens pro lancea,sacculum pro clipeo,eleuato baculo visus est percutere Dæmones,qui me tenebant,& terI riti omnes fugerunt.

Omnes creaturæ,quia nobis seruiunt, nos inuitant ad pietatem pauperum.

2.Re.12. De pietate Dei ad Dauid,cui postquam dixit,
Luc.7. peccaui,audiuit,transtulit dominus peccatum tuũ;
Luc. 22. ad Magdalenam peccatricem, cui post lachrymas dictum est: Remittuntur tibi peccata tua: ad Petrum,cui post fletum dimissa est Christi negatio,
Luc.23. & factus est princeps Apostolorum: ad latronem, qui postquam dixit: Memento mei domine dum veneris in regnum tuum ad crucifixores, pro quibus ait:Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt,ad omnes peccatores qnotidie quib. indulget infinitas offensas.

Luc.10. De pietate ad proximum, de Samaritano, qui alligauit vulnera saucitati designans Dei filium, qui expietate nimia ad nos appropinquauit carnem assumendo,& nos suo sangnine redemit. K

Et nota de Achab cui pius Deus indulsit post 3.Re.13.
humiliationem: de Ezechiaj, contra quem lata erat mortis sententia,quæ fuit post lachrymas reuocata:de rege Niniue,& tota ciuitate,qui humili- Esai.30.
tati Dei sententiam reuocauerunt. Ione.3.

De pietate Dei ad nos,& de pœna eorum, qui Matt.18.
pietatem non habent,ad proximos:Serue, ait,nequam omne debitum dimisi tibi,quoniam rogasti me. Ecce misericordia, & pietas Dei ad nos: nonne oportuit & te misereri? Sequitur. Ligatis pedibus, &c. Ecce pœna. Nota historiam Item de diuite epulone, qui negauit Lazaro micam panis.

De pœnis inferni & purgatorij.

QVære in tabula de morte, de iudicio, Item nota de triplici pœna, quam patitur diues Luc.16.
epulo in inferno Quære.46.b.Item de Sentẽtia.
trib. pœnis Inferni designatis tribus lanceis,quib. Dei.
transfossus fuit Absalon. Quære 48.b.& 88.b. L
2.Re.18.

Et nota quomodo ianua paradisi perpetuo claudetur malis, iuxta illud de fatuis virginibus; Matt.25.
Amen dico vobis nescio vos. Quære 108.b.b. b.Item exprimitur malorum æterna calamitas, 130.a.b.Matth.28. Dicitur de Angelo apparente in Christi resurrectione, Erat autem aspectus eius sicut fulgur,vestimenta eius sicut nix. Fulgur dicitur a furendo,& vrendo nix habet albedinem, & frigiditatem & qnibus designetur, quod in generali resurrectione, scilicet in die iudicij, damnati vrentur igne combustionis, & scindentur gladio interioris doloris, & beati dealbabuntur stola immortalitatis, & extinguetur in eis omnis ardor cuiuslibet carnalitatis. Vel in terremotu, qni factus est, tunc mentis humanę concussio: In fulgure, cuius natura est penetrabilis, & terribilis pœnæ æternæ inflicto, in candoM re, cuius natura est mulcębris beatorum delectatio. Ex consideratione enim diuini iudicij,concutitur animus humanus, dum considerat in eo pœnas reproborum, & delectatur considerando præmia beatorum. Gen.40.dicitur quod pistor Pharaonis suspensus fuit in patibulo.Iste pistor Pharaonis propter abusum temporalis lætitiæ,qui somniauit quod haberet,tria canistra farinæ super caput suum,& in vno canistro,quod erat excellius oẽs cibi, qui fuerant arte pistoria cõfecti aues comedebãt:& sequitur ꝙ Pharao eũ suspẽdit in patibulo,vt coniectoris veritas probaretur. Be- De lect.
ne dicitur iste pistor vidisse somnium, quia quic- tuo.
quid est, delectationis illicitæ in præsenti,somnium est,& momẽtaneũ. Farina subtilis est adiumẽtũ in peccatis & delectationib.Tria vasa triplex

concu-

A concupiscentia. In canistro excelsiori significatur superbia, vbi sunt omnes cibi, qui fiunt arte pistoria.

Eccl. 10. Initium omnis peccati superbia. Aues inde comederunt, quia talibus dæmones applaudunt, Iob 41. ipse enim est rex super omnes filios superbiæ: Super caput suum, quia semper opprimuntur conscientijs quodammodo, quæ uidentur uacare delitijs, & tales suspendentur in patibulo, ut ueritas coniectoris probetur, quia torquebuntur in futuro pœnaliter, quando comminationes conuertuntur in executiones, ut appareat uerum esse, quòd Christus in scripturis comminatus est eis. Apocalyp. decimonono. Vidit unum Angelum stantem in sole, & clamauit voce magna dicens omnibus auibus, quæ uolabant per medium cœlum: Venite aggregamini ad cœnam magnam Dei, vt manducetis carnes regum, & tribunorum, Psal. 57. & fortium, & equorum sedentium in ipsis. Quia Christus condemnabit eos per sententiam in iudicio: & tunc lætabitur iustus cum uiderit uindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

B Genes. octauo. Clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cœli, & prohibitæ sunt pluuiæ de cœlo, quòd figurauit illa clausio olei. quarto Regum quarto. Pete a vicinis tuis vasa vacua non pauca, qualia sunt electi Dei capaces, & claude ostium cum intrinsecus fueris tu, & filij tui. Tunc enim uacabunt sancti tanto gaudio, quòd non attendent, ut ad alienos se conuertant, Isai. vigesimosexto. Vade populus meus intra in cubicula tua, claude ostia super te. Immo ita erunt rapti in excelsum diuinitatis, quod non attendent, ut afficiantur ad eos, qui ululabunt in infimis. Nunc autem etsi peccatis nostris exigentibus ianua cœli claudatur: tamen si pulsauerimus per

C nostram contritionem, & confessionem, per sanctorum orationem aperitur. tertio Reg. octauo. Gen. 19. Si clausum fuerit cœlum, & non pluit propter peccata eorum, & orantes in loco isto pœnitentiam egerint, exaudies eos in cœlo. Introduxerunt Angeli ad se Loth, & clauserunt ostium, & eos qui foris erant, percusserunt cæcitate. Beati enim videbunt eos, ipsi autem non videbunt beatos, sed in obscuro carcere perpetuo concludentur. Isai. vigesimoquarto. Congregabuntur in congregatione unius facis in lacum, & claudentur ibi in carcerem. Ipsi autem exire non poterunt, quia ab Angelis apostaticis, & obstinatis custoditi sunt. Iosue decimo. Volute saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios, qui clausos custodiant. Ierem. primo. Virgam vigilãtem ego video, & ollam succensam a facie Aquilonis, &c. & Matth. 24. Videbunt filium hominis veniẽte in nubibus cœli cum virtute magna, & maiestate. Et Apoc. 1. Videbit eum omnis oculus, & qui eũ pupugerunt, & plangent se super eum omnes tribus terræ. Itaq; virga vigilãs, quam vidit Ieremias D est ille oculus iudicis vigilantis, &c. quære 109. b. Reprobi semper erunt in timore. Deuter. 28. Timebis nocte, & die, & non credes vitæ tuæ, nocte, quia reprobi semper erunt in tenebris, & die, quia electi semper erunt in luce: & non credes vitæ tuæ, quia timebunt seipsos. Fœditates enim, & remorsus conscientiæ, quos habebunt erunt eis inseparabilis materia timoris, & tremoris, vt quilibet dicat: Timor & tremor venerunt super me, Timor. & contexerunt me tenebræ.

Væ ergo reprobis, qui propter terrenorum cupiditatem, aut transitoriam voluptatem sustinebunt æternam calamitatem. Sopho. 1. Argentum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ domini. Secundum duritiam, & impœnitens cor Reg. 2. tuum thesaurizas iram in die iræ, & reuelationis Iudicium iusti iudicij Dei. Quibus dicitur. Dorsum & Hier. 18. non faciem ostendam eis in die perditionis eorũ. In facie perpenditur hominis uoluntas nõ in dorso: immo versio dorsi signum est contemptus, & E iræ. Quia sicut Deum contempserunt, sic ab eo contemnentur, qui semper eis irascetur, & nunquam placebitur. Vnde ait Sopho. 1. Dies illa dies iræ, &c. Quære in tabula de iudicio. Colligite zizania, & alligata in fasciculos, vt comburatur, triticum autem in horreum meum congregate. Iob 21. Ducunt in bonis dies suos, & in punMatt. 13. cto scilicet separationis animæ a corpore ad inferna descendunt. Descenderunt in profundum quasi lapis: Ab increpatione tua fugient, a voce Psal. 103. tonitrui formidabunt. Illud tonitruum erit, ite maledicti, &c. Quis enim non fugiat ad suam cõMatt. 25. scientiam, immo ad pœnitentiam, vt effugiat illam miseriam, quando auditur vox diuinæ increpationis, & tonitruum horrendæ condemnationis, ite maledicti in ignem æternum? Has ergo miserias per pœnitentiam effugiamus, quia tunc fugere, uel latere erit impossibile, apparere intolerabile, sustiIudicium nere interminabile: quando dicent montibus, caOseæ 10 dite super nos, & collibus operite. A facie ire F agni, &c.

Et nota pœnitentiam, & miseriam dãnatorum, quę apparet in diuite Epulone. Qui mortuus est, Luc. 16. & sepultus in inferno, qui à delitijs nõ ad delitias, sed ad miserias transijt. Vnde guttam aquæ ad refrigerandum linguam petijt, quæ sæpè viuo ęstuauerat, sed habere non potuit, quia pauperi Lazaro micam panis negauit: quia succedit eis pro cognitione stultitia, & improuidentia: & quia Psuper. fuerunt fœtidi, & cõputruerunt vt iumenta in stercore suo, ideo illam ciuitatem mundissimam non intrabunt, quia nihil inquinatum intrabit in illam. Vnde Apoc. vigesimosecundo. Foris canes uenefici, idolis seruientes, & omnis qui amat, & facit mendacium. In persona peccatoris dicitur Nabuchodosor: Tibi dicitur Nabuahodono- Dan. 4.

G for rex. Regnum tuum transiet a te, & cum bestijs, atque ferijs erit habitatio tua, idest cum malis hominibus bestialibus, & cum dæmonibus. Iusti in
Luc. 16. præsenti sustinent triplicem aduersitatem, mendicitatem paupertatis, anxietatem infirmitatis, abiectionem vilitatis. In cuius figura introducitur mẽdicus Lazarus vlceribus plenus, ad ianuam diuitis iacens. De primo Eccl. 11. Malicia vnius horę &c. De secundo Iob. 2. Qui testa sanies radebat, sedens in sterquilinio: si bona suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus. Exẽplum de Thobia. De tertio Iudic. 6. Dixit Gedeon Angelo: si Deus nobiscum est, cur appreben derunt nos hæc mala?

Sed contra hæc tria, mali, qui gloriantur in diuitijs, & delitijs, in inferno triplicem calamitatem patientur, in cuius figura ibidem introducitur diues epulo sepultus in inferno, quia cruciatur flamma contra ardorem concupiscentiæ diuitiarum.
H Luce. 16. Clamabit crucior in hac flamma. Sitit in ligua contra venenum delitiarum. Apoc. 9. Dictum est locustis, per quas Dæmones in altum se leuantes designantur, vt non occiderent eos, sed vt cruciarent eos mensibus quinque, & tormenta eorum sicut cruciatus scorpionum, cum percutit hominem. Mensibus quinque cruciantur propter defectum quinque sensuum, vel mensibus sea secundum aliam litteram ex defectu sea operũ charitatis, & cruciatus eorũ cruciatus scorpionũ &c. Quia plerumque contingit quòd homines toxicati siriunt, ideo merito guttam aquę petebat, qui micam panis negauerat. Tertio confundetur extrema ignominia, ideo legitur sepultus in inferno in præsentia Lazari, & Angelorum contra ambitionem honorum. Apo. 14. Si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius, & acceperit characterem in fronte, aut in manu sua, hic bibit de vino iræ Dei, quod miatum est mero in calice irę ipsius, &
I cruciabitur igne, & sulphure in conspectu Angelorum, & in conspectu Agni.

Imago bestiæ est superbia, per quam assimilamur Diabolo, quę in fronte, & in manu accipitur, quando signo, & effectu prætenditur. Deut. 32. Deuorsbunt eos idest damnatos, anes, idest, Dæmones per superbism in altum se extollentes, morsu amsrissimo, amarus morsus est pœna sensibilis, amarior vermis, amarissimus pœna damni, carentia scilicet visionis Dei. Deut. 32. Si acuero, vt fulgur gladium, & arripuerit vt fulgur gladium meũ iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his, qui oderunt me retribuam. Tunc omnis creatura surget contra reprobos, quis offenso creatore, offenditur omnis creatura. Tunc pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos. Cuncta, quæ sunt adducet dominus in iudicium pro omni errato, siue bonum, sit siue malum. Erit enim malicis accusans. Apoc. 20. Iudicati sunt mortui ea his, quæ scripta erant in libris secundum opera
Sap. 5. Iudicium

eorum, deferent enim secum litteras suæ mortis, sicut Vrias. Diabolus allegans, conscientia testificans Sapien. quarta. Venient in cognitione peccatorum suorum timidi. Anima desperans Sapien. quinto. Turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatę salutis, dicentes, &c. Nota quod sequitur. Hiere. 25. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Psalm. 17. Dolores inferni circundederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. Deus sententians Matth. 25. Ite maledicti in ignem. Idem indea, & testis. Mala. 3. Accedam ad vos in iudicio, & ero testis veloa maleficijs, & adulteris, & periuris, &c. Testis erit contra quem excipi non poterit, nec de visu, nec de auditu. Omnia enim sunt oculis eius nuda, & auris zeli eius audit omnia. Iudex qui corrumpi non potest prece, vel precio, amore, vel odio. Non acquiesset cuiusquam precibus, nec recipiet pro redemptione dona plurima, cuius sententia non
L poterit mutari, nec ab illa appellari, nec poterit diutius protellari, nec pœna terminari, nec misericordia poterit suffragari: ignis adurens, vermis corrodens, dæmon torquens. Terribilis est quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est ab aduersario.

Testis. Iudex. Prou. 6. Scientia. Heb. 10.

Destructio superbiæ, & maliciæ mundanæ in die iudicij designatur in submersione currum, & equorum Pharaonis. Respexit ait dominus super castra Aegiptiorum super domos diuitias, & pompas auarorum, superborum, immundorum, & interfecit exercitum eorum, & subuertit rotas curruum, ferebanturque in profundum, scilicet inferni. Apocalip. decimooctauo. De anima impœnitente: vna die, scilicet in die iudicij, vel mortis: illa est dies iræ, calamitatis, & miserię. Venient plagæ eius, mors, luctus, fames, & igne comburetur, quia fortis est dominus, qui iudicabit illum.

Sopho. 1. d.

Pœnæ damnatorum designantur per aquas maledictionis, quæ sciunt computrescere femur, & ventrem. Quære fol. 3. b. in Leuitico.
M

Infernus dicitur latus per capacitatem, profundus per insatiabilitatem, ineahauribilis propter æternitatem. Esaiæ trigesimo. Præparata est ab Herithophet, &c. Esaiæ secundo. Dies domini exercituum super omnes, &c. Dies domini est dies iudicij, vel mortis tunc omnes peccatores humiliabuntur. Per cedros libani intelliguntur hypocritæ, qui gloriantur in candore exterioris auariciæ: Libanus enim interpretatur candidatio. Psalm. uigesimooctauo. Voa domini confringentis Cedros. Per quercus Basan, intelliguntur inuidi: quia quercus portat cibum porcorum, & dæmones esuriunt peccata immundorum: unde rogauerunt dominum, quod mitteret eos in porcos, per quos designantur immundi. Per montes excelsos intelliguntur

Esa. 2. c.

Mat. 8. d.

superbi

A superbi, vel prælati, & principes. Psal. 96. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini. Per colles elcuatos intelliguntur sapientes huius mundi Naum. 1. Montes. Per turrim excelsam intelliguntur gloriantes in nobilitate generis. Gene. 11. De turri Babel, quam ædificabant, vt celebrarent nomen suum. Ezechiel 26. Turres suas. Esa. trigesimo. Turres. Per murum munitum intelliguntur gloriantes de potestate. Tren. secundo. Cogitauit dominus dissipare murum, &c. Hic nota de muris Iericho. Iosue sexto.

Psal. 15. Per naues Tharsis intelliguntur falsi mercatores, siue gloriantes in diuitijs. In spiritu vehementi contetes naues Tharsis. Per visu pulchra, intelliguntur gloriantes de pulchritudine corporali, quibus dicitur Esaiæ tertio. Pulchertimi. Apocalip. primo. Gladius ex vtraque parte acutus ex eius ore exibat: Ista est Dei sententia contra malos ad damnationem

B corporis, & animæ. Esaiæ vigesimoquarto. Congregabuntur in congregatione vnius facis in lacum, & claudentur in carcere, & post multos dies visitabuntur. Bene in congregatione vnius facis, vt sint simul in pœna, qui simul fuerunt in culpa, vt patet de latronibus in vno patibulo. Matth. decimotertio. Alligate zizania per fasciculos ad comburendum: & visitabunt ad pœnam Oseæ nono. Quid facietis in die visitationis. Iste carcer est fætor sulphureus, ardor igneus, dolor perpetuus. Apocalip. secundo dicitur, quòd Diabolus missus est in carcerem, & ibidem exponitur conditio illius carceris, eum dicitur, Diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris. Stagnum, quia stat immobile, dolorem habens perpetuum: Ignis, propter ardorem sulphuris propter fœtorem, eo quòd in

C peccato finali fuit finalis impœnitentia, ardens concupiscentia, fœtens ignominia. Iste est carcer Diaboli, & suorum membrorum.

Illæ septem plagæ, quas habent Angeli in Apocalipsi, dicuntur pœnæ, quæ in inferno infliguntur septem generibus hominum. Primus status Iudæorum: secundus, Gentilium: tertius, Hæreticorum: quartus, falsorum fratrum: quintus pseudo Prophetarum præcurrentium Antichristum: sextus, Antichristi: septimus, dæmonum.

Septem infernales pœnæ sunt istę: Prima, est carentia visionis, quæ est maxima: quod patet, quia positis alijs pœnis sic gauderent de præsentia visionis, quòd aliàs non sentirent de ista pœna. Esaiæ vigesimosexto. Tollatur impius ne videat gloriam Dei. Secunda, ignis combustionis Matth. vigesimoquinto: Ite maledicti in ignem. Tertia, est vermis corrosionis: De istis duabus Esa. vltimo, Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Quarta, est D horror caliginis: quia licet sit ibi ignis non lucebit nisi parum, & hoc non ad eorum consolationem, sed desolationem. Matth. vigesimoprimo: Mittite eum in tenebras exteriores. Matt. 21. Quinta, est stridor frigoris: Ibi erit fletus, & stridor dentium. Fletus ex calore resoluente, & fumo excæcante, stridor dentium ex frigore constringente, & ista duo simul agent, & in eadem parte subiecti. Cuius ratio est, quia qualitates elementorum tunc non pugnabunt ad inuicem, sed in suum passum, quod erunt damnati. Et ista duo simul sentientur, & in eadem parte subiecti. Sexta, est fætor putredinis: Esai. trigesimoquarto, De cadaueribus eorum ascendebat fœtor. Septima, error: nam facies vnius, & deformitas terrebit alium: nam facies eorum erunt nigræ, & adustæ. De isto terrore Sap. 18. Sonitus descendens, &c. E

Ista pœna Inferni dicitur mala propter pœnarum acerbitatem, peior propter pœnarum diuersitatem, pessima propter pœnarum æternitatem, quia mors depascet eos. Hiere. vigesimoquarto. Gladio, fame, peste, ego consumam eos. Gladio ignis, fame uisionis, peste uermis. Primo Reg. 1. a. a. a. domine Deus, a. quam perutile præcauere. a. quam difficile effugere. a. quam importabile sustinere. Mors. Gen. 19.

Et nota quod pœnæ Inferni correspondebũt qualitati peccati, vt patet in Sodomis, in quorum peccato fuit ardor, & fętor: ideo igne ardente, & sulphuræ fætente perierunt.

De prælatis, & clericis.

F De hac materia vide de Clericis. De ecclesia. De Principibus. De exemplis, in alio tit. de prælatis, & sacerdotibus. De ambitione. & fo. 5.

DE ingratitudine clericorum ad Deum, quia incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, dereliquit Deum factorem suum vnde dicitur: quod uiri verterũt dorsa ad templum Quære decimonono, a. Item quomodo debent orare pro populo, & mundi esse, & quomodo multi pereunt propter contratrium. Apoc. Stetit Angelus iuxta aram templi, & cætera, vigesimonono. b. & ibidem. Quomodo Nadab, & Abiu perierunt a flamma, quæ erupit de turribulis eorum. De eorum auaritia. Principes tui infideles, socij furum, & cætera. Quære trigesimo, a. De illis, qui plus diligunt religionem, quam prælationem. Iudic. Ficus noluit deserere dulcedinem suam, ut inter ligna promoueretur. Quære trigesimoseptimo, trigesimooctauo, a. b. Item de pœna debita malis prælatis, religiosis, & clericis. In Ezech. A sanctuario meo incipies. Quære quadragesimotertio, b. Si albuginem habens in oculo, si torto naso.

G Quære 69.a.quod ignis cupiditatis deſtruit prælatos, in Leuit, Erupit ignis de thuribulis, & conſumpſit ſacerdotes: quære 42.

De familiaritate mulierum, quoniam debent vitari in Eſdra. Quære quinquageſimo. b. Item quod temporaliter, & ſpiritualiter debent nutrire ſubditos. Vineam meam non cuſtodiui: quemadmodum gallina congregat pullos ſub alas. Quære quinquageſimoquarto.a. Item quomodo debent ſubditos corrigere, docere, & informare, & ſcientiam ſcripturarum habere. Quære quinquageſimoquarto. Et de hoc quære in tabula de correctione. Item de delitijs, & voluptatib. eorum Dormitis in lectis eburneis, in Amos. Quære ſeptuageſimoprimo, a. Et de eadem materia 73. 74. b. Item quod plus valet deuotio quam prælatio: vnde vitis noluit deſerere dulcedinem ſuam. ſeptuageſimoquinto.a. Item de ſcientia, quam prælati debent habere, in tabula de Doctoribus, 76. b. Item quomodo prælatus debet lucere, vt Sol, & alios excellere in bonis operibus, in Eccleſiaſtico. Sol refulgens radijs ſuis hebetat oculos. 78.a. b.b.b. Et ibidem de inordinato amore eorum ad nepotes, & parentes, & de indigna promotione nepotum, & parentum, & quibus rationibus prælatus dicitur Sol, & quomodo iſte Sol multipliciter eclipſetur. Item quis debeat in prælatum eligi. 78.a. Item de ſuperbia, & cupiditate eorum, 117.b. Item de illis qui ſtudent in ſcientijs mundanis non curantes de ſcriptura. 80. & 81. a. a. a. Item qui & qualea ſint promouendi. In Eſaia octuageſimoſecundo. a. Item de diuerſis conditionibus prælatorum bonis, & malis. trigeſimoquarto. Item quomodo prælati debeant cuſtodire eccleſiam, ſed non cuſtodiunt, immo diſſipant, 84. Item de multis defectibus prælatorum, clericorum, & religioſorum. Erunt ſigna in Sole, Luna, & Stellis. 84.b.85. a. b. Item de diuerſis vitijs prælatorum, & clericorum. 85.a. Item de ſcientia, prædicatione, & correctione prælatorum. Geneſ. Sume arma tua. Quære 87. a. Item de delitijs, & ſuperfluitate apparatus prælatorum. 89.a. Et illi, &cætera. Item de conditionibus, quibus impeditur a promotione, & diſpenſatione ſacramentorum. In Leuit. Quære 90. a. Item de illis qui bona dicunt, & mala faciunt, qui contra legem ſeminant agrum diuerſo ſemine, in Leuit. nonageſimotertio. a. Et ibidem de malis exemplis prælatorum, in Danie. Item quod prælati in omni virtute debent ſubditos excedere. 93.b. Seneca, &cætera. Item de bonis conditionibus prælati. 96. b.b. b. Item de guloſitate prælatorum, & clericorum. In filija Hely, qui extrahebant carnea de cacabo. Ad quod ſequitur luxuria, ut patet in eiſdem, & quomodo pater electus eſt a ſacerdotio, quia non correxit

H

I

durè eos, quamuis bonus eſſet in ſe. Quære centeſimoſecundo.a. Item de iuſtitia prælatorū. Quære centeſimoſexto.a.b. Item de eorum malis conditionibus. Pſal. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, &cætera. Quære 111.b. Item de inſolentia, & immunditia clericorum. Apocalyp. Luna facta eſt ſicut ſanguis. 115.b. Item de correctione eorum. Adoleſcena tibi dico ſurge. 119. a. Item quales ſunt eligendi. Deuteron. Date ex uobis viros ſapientes. & gnaros, &cætera, 121. a. Et ibidem primi Reg. Vidi filium Iſai, &cætera. Item quòd mali prælati ſunt fures. In Ieremia 135.a. Item de delitijs, & voluptatibus prælatorum: Dormitis in lectis eburneis. Amos, Quære 119. a. Et idem in Amos ſeptuageſimooctauo, 130. b. Et de eorum delitijs, & voluptatibus. In Apocalyp. Omnia pinguia, & cætera, 131. b. Item quòd clerici ſunt oculi eccleſiæ, 140. a. In Can. Item de uarijs uitijs prælatorum, & clericorum. In Leuit. 140. b. Item de diſcordia prælatorum cum ſubditis. In libro Iudicum 144. b. Item de malis exemplis prælatorum, qui corrumpunt ſubditos. In Geneſ. 145. b. Item de prælato dicitur: Sol factus eſt niger tanquam ſaccus cilicinus. 145. b. Item de regimine prælatorum, & de bonis, & malis conditionibus eorum. 151. a. b. Item de prælatis, qui tenent mimos, & adulatores, & malam familiam. In Eſaiæ 152. b. Item quomodo debent cuſtodire ſubditos. 152. b. Iudicum quinto. Stellæ manentes in ordine, & curſu ſuo aduerſus Siſaram pugnauerunt. Stellæ ſunt prælati, quia ad modum ſtellarum debent habere ſimplicitatem materiæ, non ſubiectam contrarietati, per conſcientiæ puritatem: luminoſitate formæ, per famę claritatem: rectitudinem motus propter iuſtitiæ æquitatem: ſublimitatem ſitus, per ſapientię profunditatem. De primo ſcilicet de conſcientiæ puritate. Eccleſ. 50. Quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, & cætera. Quære 73.a. Item 3.b. Econtrario ſunt ſtellæ immundæ per concupiſcentiam. Iob 25. Ecce ſtellæ non ſunt mundę in conſpectu eius. De ſecundo de claritate famæ. Baruch ſecundo. Stellæ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis: Sicut enim ſtella non eſt ad quam aggregatio lucis in orbe ſuo circumque lumen diffundens, ſic prælatus & religioſus diffundunt radios famę, & boni exempli ad omnes. Econtrario ſunt ſtellæ obſcuræ per infamiam. Ezech. 32. Nigreſcere faciam ſtellas, &c. Væ nobis, qui ad hæc tempora deuoluti ſumus, in quo cęlū tegitur, Sol inde patitur Eclipſim, ſtellæ nigreſcūt. Cauſa adiungitur cum dicitur, cū extinctus fueris. Res extincta fœtet, & obſcuratur, quod lucidū erat: quia tales fœtentes per infamiā corrūpunt, & alios obſcurant per malam uitam. Extrari

K

L

M

Stellæ.

Prælatus. Religioſus.

Clerici. Exēplum.

A tate motus colligitur æqualitas iuſtitiæ: Iuſtitia enim virtus eſt, quæ omnia æquat, reddens vnicuique, quod ſuum eſt. Dan. duodecimo. Qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Econtraro legimus ſtellas erraticas per malitiam. Iudæ. 1. Hi ſunt ſydera errantia, &c. quære expoſitionem 78. b. Sydera errantia ſunt planetæ, quæ mouentur duplici motu, ſcilicet contra firmamentum, & cum firmamento. Iſti ſunt Aduocati, qui per fraudem mouentur contra ſoliditatem iuſtitiæ, vt vincant eau ſam quantumcunque ſit iniuſta. Mouentur etiã duplici motu, pro & contra, pro vtraq; parte paciſcentes, & cum vtraque currentes, vt non dicantur ſtellæ aſto, ſtas, ſed aſtellio ſtellionis, quia crimen ſtellionatus incurrunt ſecundum legem ciuilem, quibus caligo tenebrarum, &c. Quia vt dicitur in tragedijs Senecæ: apud inferos locus eſt aduocatorum falſorum in balneo auri feruentiſſimi cum Nerone. Ex ſublimitate ſitus colligitur altitudo ſapientiæ, Iob 22. An cogitas quòd Deus excelſior te ſit, & ſuper verticem ſtellarum ſublimatur? In quo deſignatur, quòd mens, quæ vult aſcendere ad ſapientiam, oportet eleuari a terrenis. vnde Matth. 2. In oriente, qui eſt locus elenatus a terra, Magi ſtellam viderunt, quæ eos duxit ad Chriſtum, qui eſt vera ſapientiam. Econtrario legimus ſtellas lapſas per auaritiam. Apoc. 8. Cecidit ſtella magna, ardens tanquam facula. Nomen ſtellæ abſinthium, & cecidit in tertiam partem aquarum. Facula habet ardorem, abſinthium amaritudinem. Hi ſunt cupidi, qui cadunt in terram: unde terram colunt, & cadentes adorant ſtatuam auream, quam erexit Nabuchodonoſor, id eſt Diabolus, ardent autem, quia æſtu auaritiæ inextinguibili cruciantur. Et quia quædam pars hominum ſcilicet, ſectatur concupiſcentiam carnis, quædam concupiſcentiam oculorum, quædam ſuperbiam vitæ: ideo cecidit in tertiam partem aquarum. Aquæ enim multæ populi multi. Apocal. 17. Quære expoſitionem iſtius faculę ardentis 81. Item 3. 2. Prælato præcipienti aliquid contra Deum non eſt obediendum. Exemplum Nume. 22. De aſina, quæ quantumcunque calcaribus pungeretur a domino ſuo, noluit vltra procedere: quia Balaam contra voluntatem domini ibat ad maledicendum populo, Ezech. 1. Quattuor facies vni, quia prælatus debet habere faciem leonis contra malos terribiliter rugiendo, faciem hominis, benignè & humanitus peccatoribus compaciendo, ut mater filio, faciem bouis terrena, & temporalia, tractando, procurando, & vt decet diſtribuendo, faciem aquilę ſubtiliter, & ſublimiter cęleſtia contęplando, & orationi vacando. Et dicuntur iſta animalia oculis plena: quia tam de præteritis, quam de futuris, debent eſſe circunſpecti. Prælati recte præſunt, ſi non quærunt in prælatione ſuam ſupplendam neceſſitatem: ſed ſubditorũ vtilitatem, ſed modo omnes, quę ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti. Si non habent oculum ad temporalitatem, ſed ad æternitatem. Si habeant ſeueritatem in poteſtate, liberalitatem cum benignitate.

Aliquando pro cauſis neceſſarijs, mali prælati ſunt deponendi, & tamen quamdiu præſunt, & tolerantur ſunt reuerendi. Et eorum præcepta, quæ non ſunt contra Deum, eſt implendum. Et quicquid eis facimus in Deum eſt retorquendũ. Iuxta quod dicit Saluator de talibus. Quęcunque dixerint vobis ſeruare, & facite, ſecundum opera illorum nolite facere. 4. Regum 23. Præcepit rex ſacerdotibus ſecundi ordinis, vt proijcerent de templo Domini omnia uaſa, quæ facta fuerunt Baal. Et ſequitur quomodo proiecta fuerunt de templo vaſa Baal. Vaſa Baal effęminati: & lucus Baal deuoratur, iſti ſunt immiſericordes & incompaſſibiles, lucus aluceo per antiphraſim; iſti ſunt ignorantes: effęminati, iſti ſunt molles, & carnales ſpadones ſpirituales, qui corrumpere poſſunt, impregnare non poſſunt, ſuſcipiunt animarum curam non ſuſcitandæ poſteritatis amore, ſed faciandæ voluptatis ardore. Omnes hi ab officio prælationis repellendi ſunt, quia fructificare non poſſunt, aut nolunt. 1. Eſdræ 6. Cyrus rex, id eſt Chriſtus præcepit, ut in domo domini, quæ eſt in Ieruſalem ponerentur fundamenta ſupportantia ædificium, & ponerentur tres ordines de lapidibus impolitis: lapides firmi ſupportantes ędificiũ eccleſię prælati ſunt ſtabiles in ſe, & ſupportantes infirmitates aliorum dicuntur autem impoliti, quia propter ſollicitudinem, quam de his gerunt, non ſemper aſperitatem conſcientiæ reddunt, ſed quia in medio populi ſunt, & cum eis conuerſantur aliqua venialia, quæ eos in modum pulueris obfuſcant, contrahunt.

Et nota de illis qui per ſymoniam beneficia eccleſiaſtica obtinent, 4. Reg. 5. Dixit Giezi: Viuit dominus, quia curram poſt eum, & non dimittã: & accipiam ab eo aliquid, &c. De puſillanimitate prælatorum pro defenſione ſui gregis & iurium eccleſiæ: iſti ſecundum dictum Saluatoris non ſunt paſtores, ſed fures, non prælati, ſed mercenarij: Mercenarius, ait, fugit, quia mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de ouibus. Iſti ſunt figurati. 3. Reg. 19. ubi dicitur quod Elias fugit a facie Iezabelis, &c. Cæperunt conſpuere in Ieſum & faciem eius velare, & colaphis eum cędere, dicentes: Prophetiza nobis, &c. Ieſum conſpuunt, qui ſermones Ieſu in ſe & in ſeruis eius uilificant. Velant faciẽ eius, qui doctrinã ſeruorum eius, ex detractione adnihilant, & occultãt. Colaphizant eũ, dum ſeruos eius perſequuntur, & perſecutionibus flagellant, nõ attendentes illud Num. 11. Eldat, & Medat prophetant in caſtris: Domine mi Moyſes prohibe eos, inquit, cui ille bonus princeps: Quid emularis pro me? Quis tribuat ut omnis popu-

G lus prophetat, & det eis dominus Spiritum ſanctum ſuum?

Et nota qnomodo cupiditas diuidit hodie corda eorum, qui etiam prius erant amici, ut patet in capitulis, & electionibus. Geneſ. decimoquinto. Cum occubuiſſet ſol facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas. Quia moritur prælatus in eccleſia, oritur confuſio in capitulo: Manifeſtatur diu occulta in cordibus aliquorum ambitio, ſicut ignis, qui fuerat diu tectus ſit capite diſcooperto inter partes diuiſio. Apocalyp. octauo. Miſit Angelus in terram grandinem ignem, & ſanguinem ſimul mixta. Grando concutit, ignis conſumit, ſanguis inficit. Quia quidam clerici ſuſcitantes iurgia, concutiunt corda, conſumunt bona eccleſiaſtica, & inficiunt alios per mala exemplа. Sed mirum eſt, vnde hæc iurgia perſeuerant. Exo. 24. Habetis Aaron, & Hur ſiquid natum fuerit quæſtionis, referetis ad eos. Quia ad auctoritatem ſummi Pontificis, & ſoliũ Cardinalium referenda eſſent ſcandala preſentiũ, & paruulorum poſteriorum.

Ambitio.

Diſcordia

H

Clerici debent illuminari luce ſcientiæ, purgari rore gratiæ, perfici habitu doctrinæ. Inuenitur autem quadruplex lux, quę deſignat quattuor modos ſcientiæ neceſſariæ cuilibet præſidenti: quære 76. Gen. 6. Gigantes erant ſuper terram. Iſtud eſt hodie completum in prælatis. Gigantes ſunt homines immenſi corporibus, potentes viribus, intompoſiti motibus, nominati in bonoribus: iſti ſunt potentes in ſæculo, viri famoſi, ſcientes bellum. Tales ſunt hodie multi prælati eccleſiæ. Immenſi corporibus per guloſitatem, fortes uiribus per generoſitatem, famoſi in honoribus, uel in hominibus per cupiditatem, inconditi moribus per crudelitatem, ſcientes bellum contra pauperes per ſuperbiam, & faſtuoſitatem. De primo Deutet. tertio. Cuncta Baſaz erat terra gigantium.

Deut 3.

I Baſaz interpretatur brucus, vel pinguedo: ſunt enim quidam eorum brucus toti in uentre, & pinguedo ſicut apparet in carne. De ſecundo Pſal. 32. Non ſaluatur rex per multam virtutem, & gigas non ſaluabitur in multitudine uirtutis ſuæ. Volunt enim hodie per generoſitatem obtinere eccleſiaſtica beneficia. Sed non ſaluabuntur iſti gigantes pro ſingulari potentia, niſi ſequatur pœnitentia. De tertio patet quando creſcente ambitione abundant pluribus beneficijs, & nominati ſunt in pluribus eccleſijs. Baruch. 3. Ibi fuerunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuerunt magis ſcientes bellum. Non hos elegit dominus, neque viam diſciplinæ inuenerunt propterea perierunt. Notatur quòd cum dicit nominati ſcientes bellum. Gigantes enim ſunt, quia menſuram conſuetam communem hominum excedunt, eo quòd eis ſingularia beneficia non ſufficiunt. Nominati dicit, quia tãtum, ut habeant vocem in capitulis, & nominentur in electionibus. Hæc beneficia, retinent, & recipiunt ſcientes bellum: quia nihil ſciunt in capitulis, aut in eccleſijs facere, niſi appellationes, lites, iurgia ſeminare. De quarto. Conquæritur eccleſia de crudelitate prælatorum, qui illud tãtum communitatis & charitatis, quòd adhuc remanet in eccleſia, per crudelitatem tollũt. Vnde ait, concidit me vulnere ſuper vulnus, irruit in me quaſi Gigas. Cum enim pro nihilo ſupponunt ciuitates interdictis, fulminant excommunicationes in ſubditos, non videntur eſſe ſucceſſores Chriſti, & Apoſtolorum: ſed Cęſaris aut Darij, & perſecutores Chriſtianorum. 1. Reg. 7. Ibat Samuel per ſingulos annos circũiens Bethel & Galgal, & Maſphat, & iudicauit Iſrael. Samuel typũ gerit prælati. Bethel Eccleſiæ, interpretatur enim domus Dei. Galgal rota volubilitatis ſacræ ſcripturæ. Maſphat ſpeculator peccati defectus proprius. hic ergo circuit prælatus, cum pro eccleſia ſibi cõmiſſa ſollicitus, prædicationi, ſacrę ſcripturę intentus inſiſtit corrigẽdo nihilominus proprios defectus. Nabuchodonoſor fecit ſtatuam aureã. Et ibi dicitur, qꝝ omnes debebant conuenire ad dedicationem ſtatuæ, quam erexerat Nabuchodonoſor rex, &c. Nabuchodonoſor Diabolus, vel ſuperior prælatus: ſtatua ab eo erecta prælatus ignorans, & inſufficiẽs: inſtitutus ſtatua per ignorantiam, aurea per apparentiam, vel per diuitias: erecta ſuper alios poſita per violentiam: adoratur per idololatriã, vel potentiam, ut iam completum ſit illud: Simulachra gẽtium argentum & aurum, opera manuum hominum, non opera Spiritus ſancti. Magna eſt perfidia, ſeruum Chriſti nollemi niſtrare Chriſto, vel ei militare. Quod inuenitur in eis qui habent cutam animarum, & beneficia eccleſiaſtica, & nolunt ad ſacros ordines promoueri, aut qui habent beneficia eccleſiaſtica, & dicunt ſe ad officia canonica non teneri: ſed maior eſt perfidia recipere ſtipendia, & nolle militare: quod accidit eis, qui de ſtipendijs pauperum viuunt, & eorum peccata non diluunt, quia inter veſtibulum, & altare plorabant ſacerdotes miniſtri domini, dicentes: parce domine, parce populo tuo. Et in Apocal. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi, &c. Sed maxima perfidia eſt in eis, qui ſimul & ſemel in diuerſis collegijs militare uolunt. Hebræ. 11. Sine fide impoſſibile eſt placere Deo. Sed quomodo fidem ſeruas, qui ſimul, & ſemel fide interpoſita teneris intereſſe, & diuerſis eccleſijs deſeruire? Aut ſi tibi parcitur neſcio, quando uoluntas vltima teſtatoris ſeruetur, qui noſtrum ſtatum, quem tu minus. Sed tu hodie paterna pietas, quæ debet eſſe in plateis ad pauperes, degenerat in duritiam. Magna eſt duritia retinere ſuperflua alijs indigentibus, qui ex eadem maſſa formati ſunt, & fratres ſunt, maior auferre pauperibus aliena. Ambroſius: Non minus eſt crimi-

K

Iob 16.

L

Dan. 3.

Auaritia. Pſal. 113.

M

Ioel 2.

Apoc. 8. Eccleſia.

Hebr. 11.

Cupiditas.

nis habenti tollere, quam cum poſſis, & abun-

di-

G dans sis indigẽtib. denegare: esurientiũ panis est, quẽ tu detines, uiduarũ indumentũ est, qđ tu recludis, miserorũ redemptio pecunia, q̃ tu in terra recondis, tot ergo bona scias te inuadere, quot posses indigentib. elargiri. Sed maxima est pto talib. congregandis se totũ euiscerare cũ nesciunt, cui illa cõgregant. Similiter in prælatis humilitas degenerat in superbiã: magna superbia de precio sanguinis Xpi, multitudiné histrionũ, seruorũ, equorũ phaleratorũ habere. Si. n. ab bospitio suo diuertũt p modicum spatium, portant manticas plenas griseis, & uarijs, utensilia, & supplectilia tot & tanta, quasi irent in exercitiũ, uel trãsituri essent desertũ, ut iam non uideantur rectores
Gen. 28. ecclesiarũ, sed principes prouinciarũ. Angeli ascendentes, & descendentes in scala Iacob sunt ꝓlati, qui debent ascendere ad Deum per contemplationem, & oratiõnem, & descẽ
H dere ad̃ subditos p custodiam, & eruditionẽ, ad circumspectionem, unde si subditus infirmatur, debent ei sedulam uisitationem; si dãnificatur aut penuriã patitur, debent ei suam possessionẽ: si est in crimine debent ei salutarem correctionem, & monitionem: si est in tribulatiõe, dẽt ei cõsolationẽ uota q̃ ait Apo
Ad Ro. 12 stolus: Qui prẽest in sollicitudine. Ad sollicitudinem prælationis cõcurrunt quattuor, rectitudo iusticiæ, fortitudo patientię, altitudo
Prælatio. Pes. Cathedrę scientiæ, arctitudo pẽitẽtię. Et ista quattuor designantur in quattuor lapidib. preciosis, q̃ sunt topazius, ametistus, chrisolitus, berillus. Rectitudo itaq; iusticię designat in topazio Lapis est &c. Quære 105. a. Fortitudo patientiæ in ametisto. Lapis est coloris &c. Quære 95. a. Altitudo sciẽtię in chrisolito. Lapis iste habet stellulas aureas in colore purpureo. In
I stellulis aureis lumen scientiæ, in colore purpureo ornatus uitæ, ut lumen sapientię condiat honestatem uitæ. Preciosus est iste lapis: nam in luce occultatur & in tenebris lucet: unus, & idem lapis est, tñ pro uarietate aeris ita mutabilis: sicut aliq̃n uidi in magnete q̃ per unũ sui angulũ attrahebat ferrũ per alterũ fugabat, hoc est sapientia, & discretio ꝓlati, qui nouit diuersas subditorũ facies cõsiderare, & ꝓ loco, cã, tpe, & qualitate subditorũ, se uariũ ac mutabilẽ reddere. Nã sicut eadem spes medicinę nõ cõuenit diuersis cõplexionibus, imo qđ sanat unũ, alteri nocet: nec eadẽ medicina cutat diuersas infirmitates, sed diuersis diuersæ adhibent medicinæ, sic nec ea
Correctio. dẽ medendi spes, nec idẽ modus correctionis reprehensionis pnĩæ cõuenit diuersis infirmitatib. animarũ: unde ille qui nutriendus ẽ cõsolatione, nõ est feriendus obiurgatione. Sed uæ indiscretis ꝓlatis. Prouer. 26. Sicut qui mittit lapidẽ in aceruum Mercurij ita qui tribuit insipienti honorẽ. Acerus Mercurij in arte chimica uocat argentũ. Lapis aũt appellatur K
metallũ, ut argentũ, aurũ. Sicut. n. argentũ uiuum dissipat, & destruit corrodẽdo aurũ, & argentũ, cũ quib. iungitur: ita insipiẽtia ꝓlati totũ collegiũ dissipat. Actitudo pnĩæ designat in berillo, spes & color huius lapidis est sicut radij solares in aqua, in quo notat pnĩa, quia gratiam diuinã attrahit sibi prelatus p pnĩam, & aquarum. s. lachrymarũ abundantiã, ex quo humectat, & lauat subditos. Pretiosus iste lapis est, nã manũ tangentis calefacit, ut aliq̃d ignis habere uideatur; sic ꝓlatis seipsum mortificãs, qui prius incipit facere q̃ docere, alios inflãmat, ut similia faciãt. Si. n. aliquis me inuitasset, & mihi cibum apponeret, quem dicere ret ualde bonum, ipse autẽ uollet gustare, sed præciperet mihi comedere, meritõ cibũ illum suspectum haberẽ, & nõ gustarẽ; ita ꝓlato ꝓcipienti & exhortãti ad pnĩam & mortificationẽ nullus credet cum uideat, q̃ ipse non gu- L
stat. Prædictis quattuor lapidib. dẽt ornari mitra ꝓlati, ut dicatur: posuisti in capite eius co- Psal. 20.
ronã de lapide p̃cioso. Et nota de discordia ꝓlati cum subditis. Iu. 9. Misit dñs spiritum, pes Iud. 9. c.
simum inter Abimelech, & uiros Sichẽ. Abimelech interpretatur patet meus rex, & ẽ subbus ꝓlatus, filius Diaboli. Sichem, qđ interpretatur humerus, sunt subditi laborantes in of
ficijs suis, inter quos iucitatur aliq̃n spiritus malus discordię pp superbiã ꝓlati, qui nõ cõpatitur eis in laboribus suis, uel ẽt in infirmitatib. eorum. Gal. 6. Fratres & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos, q̃ spirituales estis, instruite hmõi in spiritu lenitatis. Esa. 1. Principes tui infideles, socij furum, oẽs diligunt munera, sequuntur retributiones. Fures sunt, qui intrant in ecclesiastica beneficia, ut mactent & pdant; socij furum ꝓlati, qui eos intromittunt furtiuè, & qñq; præ- M
cio participãt, ut postmodum sint socij in pœna, qui fuerunt socij in culpa. Iam. n. tanta uiget cupiditas in cleto, q̃ se extẽdit usque ad corpus dominicum, & misterium uostræ redẽptionis, couerti uideamus p aliquos in misterium suæ cupiditatis, quia missas, eucharistiã, & oĩa sacramenta precio uendunt. Infideliores Iuda proditore, & pessimo mercatore, qui pro triginta denarijs ipsum uendidit Mat. 26.
adhuc passibilẽ, & isti pro minoti precio uendunt Dei filium immortalẽ iã ad patris dexterã consedentẽ. Mat. 24. Quis putas est fidelis seruus & prudẽs, quem constituit dñs super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Hæc fidelitas probatur in consensu diuini Fidelitas.
beneplaciti, in feruenti executione præcepti, in cognitione & commissione secreti. De primo, Sapien. 3. Qui confidunt in illum intelligent ueritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi. De secundo, 1. Re. 2. Suscita-

G bo mihi ſacerdotē fidelē, qui iuxta cor meū, & animam meam faciat. De tertio Apoca. 2. Eſto fidelis vſq; ad mortē, & dabo tibi coronam vitæ. Sicut ſi vnum animal eſſet compoſitum ex multis aīalibus genere, & ſpecie, & proprietate differētibus, magna induſtria, & ſapiēnia eſſet neceſſaria homini, qui illud animal habetet regere, quia in illo eſſent cōtrarij appetitus, & oppoſitæ inclinariones. Nam cum vnus & idem eſſet, oporteret ipſum eſſe in tam diuerſa mutabilem, quantū expoſceret beſtiarū diuerſitas, vt poſſet corpus illud in vna tranquillitate perſiſtere. Sic certè neceſſe eſt, vt ille, qui curā ſuſcepit aīarum ſiri-
Sapiētia. gulorū moribus, & inſtitutionibus ſe coaptet
Correctio. & ſermonē ſuū, & loquēdi modum aptet, ſm q̄ fuerit ſingulis oportunum. Nā vnde vnus corrigit, alius obfirmatur, & indurat, dūq; vni placet, alteri diſplicet: Sicut in cithara, dū plectrū mouetur chordis, auditus vnius inde
H offenditur, vnde alterius recreatur. Quō ergo potetit infirmitatē curare, qui modos morborum nēſcit, & ſpecies? Qui non nouit ſpirituum affectiones? ſicut imperitus medicus, q̄ non nouit cōplexiones? Et nota quantus defectus iuſticiç, & correctionis eſt hodie in prælatis; nulla.n. cura eſt hodie de peccatis purgandis, de motibus informandis, ſed tota ſolicitudo eſt in pecunijs cōgregandis, nec quæritur familia. Quæ ſciat vitia obiurgare, &
1. Reg. 2. curare, ſed quæ ſciat exactiones facere. Nam
Exo. 2. Hely palpat filios ſuos, & cum eis damnatur. Non ſic Moyſes, qui occidit Aegyptium, qui
1. Re. 28. b in domo fideliſſimus erat. Nō ſic Samuel, qui
1. Reg. 3. d Saulem vitiliter arguit, vnde cognouerunt oēs a Dan vſque Berſabeę, q̄ fidelis Samuel Propheta eſſet dñi: & ideo timere debemus, ne cū eis dānemur, quos corripuiſſe debneramus, ſicut dicit Auguſtinus in primo de ciuitate Dei: Sicut.n. plorimi cadunt in deſperationem ſalutis, quia nequeunt ferre auſteritatem medicationis, ita plurimi ex negligentia in grauiora peccata prēcipitantur: quia eorū peccata non corripiuntur. Iud. 9. Nolebat ficus deſerere dulcedinem ſuā, fructusq; ſuauiſſimos, vt inter cętera ligna promoueretur. quia vir religioſus, & deuotus nō vult dimittere dulcedinem orationis, & contemplationis, vt ſe exponat turbulentijs actionis, & prę
1. Eſd. 3. a. lationis, ſicut arbores ventis. 1. Eſdr. 3. fundato templo domini a cemētarijs, ſteterūt ſacerdotes cum tubis. Tubæ ſunt anguſtæ ex parte otis, & ex parte inferiori amplæ: quia ſancti qui fundauerunt eccleſiam tribulationes ſuſtinebant in carne, iocunditatem in mēte.
Ioā. 11. d. in quibus fundatur, &c. Quære 83. b. 84. a. b. Io. vlt. Paſce oues meas. Hic nota q̄ in paſtoribus tria debēt eſſe, authoritas, veritas, ſāctitas: nam ſine authoritate non puniretur in obedientia, ſine veritate non informaretur ignorantia, ſine ſanctitate non coerceretur malitia, ne offenderetur viuendi normā, & ptopter iſta tria dictum eſt Petro in perſona ptęlatorum: paſce, paſce, paſce oues meas. De ptimo Miche. 5. Stabit, & paſcet in fortitudine domini. Et nota quòd hęc authoritas debet eſſe humana, non leonina. Hier. 49. Quis
K eſt iſte paſtor, qui reſiſtit vultui meo? Eze. 19. Eze. 19a.
Factus eſt, & didicit capere prædā hominesq; comedere; tunc autem eſt authoritas humana, qñ eſt iuſtus titulus, iuſtus animus, iuſtus ordo. Iuſtus titulus quantum ad curæ paſtoralis ſuſceptionem. Io. 10. Qui intrat per oſtiū in ouile ouium, paſtor eſt ouium, qui nō intrat per oſtium in ouile ouium, fur eſt, & latro. ſ. in eccleſia, vel parrochia. Gloſſa. Qui
2 aliud quærit, quàm Chriſtum. Oſtiarius eſt Chriſtus terſens flagellum, vt eijciat de tēplo eos, qui non ingrediuntur per oſtium, ſed per
L oſtiariam. ſ. carnem, & per carnalem affectionem, ideo negant dñm cum Petro in neceſſitate. Iuſtus animus, quo ad piā intentionem. Gen. 47. Dicit Ioſeph: fratres mei venerunt ad me. Ecce bonus ingreſſus, quos introducit vir iuſtus: & ſunt viri, non pueri, non efrēnati, nec effęminati, paſtores ouium, non interfectores per malum exemplum: curam habent alendorum gregum, non tondendorū. Iuſtus ordo quo ad debitam executionem, vt nihil agat ſine delibetatione. Eze. 34. Paſcam illas in iudicio ait dñs. Nihil corripiat ſine miſericordiæ adiunctione. Suſcitabo paſto- Eze. 34. f.
rem qui paſcat eas, ſeruum meum Dauid qui ſcilicet fuit crudeliſſimus in hoſtes, & mitiſſimus in ciues. Omnibus ſe æqualem exhibebat: ſine perſonarum acceptione. Gen. 1. Ego paſcā vos, & paruulos veſtros. Secundo oportet, quòd ſit in prælato veritas, alioquin eſſet idolum appatens, & non exiſtens. Zacha. 11.
M O paſtor, & idolum. Habeat veritatem in re, in ſeipſo, vt reddat populū ſibi confotmem. 1. Pet. 5. Paſcite qui in vobis eſt gregem, non quaſi dominantes in clero, ſed facti forma gregis ex animo. Doctrinę in altero, vt doceat ſubditos ea, quæ pertinent ad ſalutem. Eccle. 18. Qui miſetricordiam habet, docet, & erudit quaſi paſtor gregem ſuum. Iuſticiæ, vt reſiſtat malo contra violentorum titannidē. 1. Reg. 17. Paſcebat ſeruus tuus gregem patris ſui, & veniebat vtſus, &c. Tertio oportet, quòd ſit in eo ſanctitas, vt conformetur illi paſtori. De quo Iohan. 10. Ego ſum paſtor bonus. Hæc autem ſanctitas in oratione attenditut cordis, vt oues eripiant a lupotum, id eſt Dęmonum inſidijs. Lucę. 2. Paſtotes erant vigilantes ſuper gregem ſuum. In conſolatione otis, vt eos reficiant ſpititualium verborum delitijs. Sic enim Moyſes paſcebat Exo. 3.

oues,

A oues,& ducebat eas ad interiora deserti. Eze. 34. In pascuis vberrimis pascam eos. In subuersione ex parte operis ne deficiant in terū temporaliū necessarijs. Ezec. 34. Vę pastorib. Israel, qui pascebant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastorib. i. debent pasci: lac comedebatis,& lanis operiebamini, & quod crassum erat occidistis, gregem aūt meū non pascebatis. Can. 2. Ego flos campi,& liliū cōuallium. Flos cāpi omnibus est accessibilis, & designat iusticiam, quæ est virtus cōis, vt possint pauperes accedere ad superiores: non sūt flores campi quidā prælati, sed potius reges, vel Principes, tot circa se habentes satellites cum gladijs,& fustibus, vt non videantur flores campi, sed horti diligentissimè custoditi sunt, aliquod grāde flagitium perperrasse putandi sunt, qui ita diligēter custoditi sunt: sicut refert historia gentium Platonem Dionisio tiranno Sicilię respondisse. Non sunt etiā aliqui prælati lilia cōuallium, sed vepres mōtiū, ad pauperes impugnādos. Sed vrinā quoquot pauperes impugnant recolaur illud Gellij noctium Atticarum: cū Alexāder magnus vltimū littus Oceani perlustrasset debellare volebat insulam Braginanorum, qui miserunt ei epistolam in hæc verba: Diuitias non habemus, quarū cupiditate nos debeas expugnare: esca nobis est pro diuitijs, pro cultibus,& auro: vilis,& rara vestis, antra nobis duplicem vsum præstant, tegumentū in vita, sepulturam in morte, quē locum habet vindicta, vbi nulla sit iustitia: his motus Alexāder nullā sperās victoriā si eorū turbaret quietē, eos in pace dimisit, vt exemplo Plinij secūdi vtar. Si citharistę,& tibicines, multa diligentia procurant, vt chordis nō ruptis, sed tensis proportinaliter, vel remissis reuocent corde oberrantis concordiam. Et quō prælatos oportet moderari, nunc rigore iusticiæ, nunc cōpassione misericordię reddāt subditos quasi vnanimes ī domo,& ex oībus subditis vnā faciant harmoniā: certum tñ est, q̄ cordas remitti tutius est quàm intendi: quia remissę tēperari possunt: sed protēsę si rumpantur, nequeunt temperari. Eze. 1.& Apo. 4. Quattuor aīalia trahebant quadrigam dñi: per quā ecclesia, vel religio figuratur. Homo, leo, bos, aquila. Homo est natura aīal māsuetissimū, leo liberalissimum, quia cōicatiuum prædę, bos fortissimum, aquila perspicacissimum. Quia prelatus ecclesiasticus debet esse homo mansuetus bonis,& humilibus: leo ut sua liberaliter cōicet pauperibus,& indigentibus: bos ut in operibus laboriosis,& ieiunijs se uiriliter exerceat: aquila ut circa diuina,& spiritualia subtiliter uideat,& auertat. Exo. 1. Prepossuit Pharao Israeli magistros operis, ut affligerent eos oneribus, sic sunt aliqui prælati crudeles, qui uolunt habere baiulos,& ministros crudeles,& exactores. Tu uero uigila in oībus, labora, ministeriū ruum imple. Hoc dī cuilibet prælato: suum aūt ministerium utiliter pōt implere, si sit prudens in dubijs discernendis. Prouer. 14. Acceptus est regi minister intelligens: si sit fortis in prælijs sustinendis. 2. Corum. 6. In omnibus exhibeamus nos, sicut Dei ministros in multa patiētia, &c. Si sit abstinens in desiderijs reprimendis Neemię. 13. Constitui sacerdotum ordines,& Leuitarum, unumquemq; in ministerio suo. Si sit iustus in sentētijs exequēdis,& exercendis. Ro. 13. Non sine causa gladiū portat, Dei. n. minister est, uindex in irā ei, qui malè facit. Ex prudentia sciar præcauete errorem. 1. Thimo. 4. Hæc præponēs fratribus bonus eris minister Christi. Ex fortitudine incitet ad [illegible]em. Hebr. 1. Facit angelos suos spūs, & ministros suos flammam ignis. Ex abstinentia, uel temperantia ut exhibeat ei, cuius est minister honorem. 1. Pet. 4. Si quis ministrat ranquàm ex uirtute, quàm administrat Deus ex iusticia, ut incutiat malis timorem. Ro. 13. Vis non timere potestatem, benefac, & habebis laudē ex ea, Dei. n. minister est tibi in bonum. Et nota q̄ ait Christo, super Mat. Quemadmodū cū uideritis arborem folijs pollentibus marcidā intelligitis, quia aliquam culpā habet in radice, ita cū uideritis populum indisciplinatū, cognoscite, quia sacerdotium eius nō est sanum. Luc. 19. Vidēs Iesus ciuitatem fleuit super illam; & sequitur causa, quia circūdabūt te inimici tui uallo, & ad terrā prosternēt te. Quia quæ cęlestis erat originis. s. Ierusalē, facta est terrenæ cōuersationis, dū rota inititur terrenis. Et ex hac auaricia sequit discordia. Hiere. 6. Fili hujs persode parietem circa Ierusalem scrutare eam in lucernis, & uidebis in ea abominationes, &c. Et nota de simonia prælatorum Luc. 19. Ingressus Iesus in Ierusalem cępit eijcere de templo uendentes, & ementes, dicēs, domus mea, domus orationis uocabitur: uos aūt fecistis eam speluncam latronum. Cępit. n. eijcere, quia nōdum oēs eiecit, immo qui expulsi fuerāt sunt reuersi, sed qui cępit ipse perficiet, qñ scrutabitur Ierusalem in lucernis, qñ. s. subtilissimus oculus, q̄ uidet omnia occulta illas passiones, non gratuitas, nelut appositis lucernis manifestabit, & deducet ad lucem de abditis tenebrarum. In Dei. n. contumeliam hodie committitur cura animarum hominibus, qui spolia ditipiunt. Psal. 78. Deus uenerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctū tuum, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam; collectis fructibus custodia deseritur: quia collectis spolijs,& redditibus de animabus non curatur. Officium prælati est in

B

C Cōcordia Pax. Religiosi

D 2. Tim. 4. Ministerium.

E

Ad Rom. 13. a.

Eccle.

F

Sopho. 1.

Psal. 78.

ttibus,

G tribus,quæ ſunt iuſticia correctionis, miſericordia compaſſionis,inſtantia orationis. Sed hodie iuſticiam correctionis impedit puſilla nimitas, miſericordiā cōpaſſionis crudelitas, & auſteritas, inſtantiā orationis carnalitas: quidā.n. ex puſillanimitate non audent mittere ſagittas increparionis,quia ſagittę retrocedunt,& repercutiunt eos, eo ꝙ volentes eij cere feſtucā de oculu ſubditi, trabē in oculo ſuo portant: quoſdam ét impedit auſteritas, & crudelitas: iſti nō ſunt ſimiles Chriſto qui congregat filios Ieruſalem, ſicut gallina pullos ſnos ſub alas. Cantus.n.eſt affectus galline ad filios, ꝙ in nutriendo pullos ſuos adeo infirmatur,vt plumis hiſpida,voce rauca,alis demiſſa, ét ſi pullos non videas ,matrem eſſe cognoſces. Quidā ét impediuntor per carnalitatē,ſimiles filijs Hely, qui neſciebant oſtū ſacerdotum ad populū magis curantes de cibis lautè præparandis, q̄ de adipibus ſm conſuetudinem adolēdis. Dan. 14. Sacerdotes Ingreſſi nocte iuxta conſuetudiné ſuam, & vxores,& filij eorum, comedebāt oīa,& bibebāt: vnde.propter tales filios Rachel hodie plorat. Vox in excelſo audita eſt lamentationis, fletus, & luctus, Rachel plorans filios ſuos, noluit cōſolari,quia non ſunt.Certè nō ſunt viriles, ſed puſillanimes, non miſeticordes, ſed crudeles,non orantes,ſed ociantes,nō diligentes,ſed negligentes. Hiere. 1. In perſona multorum ait. Neſcio loqui,quia puer ego ſum.Puer ſum ex defectu ſapientiæ:neſcio loqui ex defectu doctrinæ: quia in naturali ſapientia, nec in acquiſita ſcientia abundant. Cōmittitur hodie pretiū ſanguinis Chriſti, cura. ſ.aiarū, talib. qnibus non cōmitterētur pira cnſtodienda. Iſidorus: Tam vita,q̄ doctrina clarere debet eccleſiaſticus paſtor: nā doctrina ſine vita arrogantem reddit, vita ſine doctrina,inutilem facit. Baruch 3. Ibi fuerūt gigantes noīati, illi,qui ab initio fuerunt ſtatura magni, ſciētes bellū,non hos elegit dñs. Gigantes dñra ge,quod eſt terra,qui excedūt conſuetam hoīum ſtaturam. Iſti ſunt prælati auari ex cupiditate inexplebili non ſufficiūt aliquibus clericis ſingularia beneficia. Et cā ſubditur nominati: tetinent.n.multa beneficia, vt nominentur multum præbendati inter alios. Et vt in multis electionibus nominentur. Et bene df ſciētes bellum: bellum.n. hactenus extitit ex cōtrouerſia magiſtrorum circa qōnem de pluribus beneficijs. Non hos ait elegit dñs, neq; viam diſciplinæ inuenerunt,ppea perierunt. Via diſciplinæ eſt via ſacræ ſcripturæ, quæ iſtam vf determinare qōnem. Ex lege.n.habetur qm̄ nō debentur Leuitucis ſtipendia, niſi pro miniſterio, quo ſeruiunt in tabernaculo: nam ſm Apoſtolum: Qui altario ſeruit,de altario debet viuere. Et alibi. Qui non laborat,non māducet: ſimiliter,neq; ius percipiendi decimas. Ex euangelio patet hoc idē. Nemo pōr duobus dñis ſeruire,quia nec ſimul duabus eccleſijs deſeruire, niſi per vicarū. Sed ille aut eſt dignus, aut indignus,ſi indignus,tolerari non debet, qui emolumentum recipit, onus aūt contemnit, dicit lex ciuilis. Si dignus,dicit alia lex: quia non refert vtrum tutor nullo modo diſpenſet res pupilli,an perperā diſpēſet. Hoc ité patet ex Apoſtolica doctrina. 1. Corin. 9. Qui ſacrario operantur de ſacrario edunt. Dicūt ét iura Canonica. In duab. eccleſijs aliqué ſtitulari non licet,ſed in ea, in qua intitulatus eſt canonicus habeatur. Clamant iura extrauagātia. Mirabile,inquit Alexāder,gerimus,& indignū, ſi vni pſonæ locū in pluribus eccleſijs velis cōcedere, & epiſcopatui tuo inducere conſuetudinem eccleſiæ Gallicanæ,qui cū vnū habeāt beneficiū, & plurima recipiunt, ꝙ nō approbatur a nobis, licet hoc nequeat præ multitudine delinquentiū emendari, nō obloquor diſpenſationi, non neceſſitati, vel vtilitati,ſed cupiditati,ſed ambitioni, ſed incōpaſſioni,ſed peſſimè negligentiæ prælatorū malorū: nā ſi non eſſent collatores,non eſſent receptores. Hæc auaricia adeo creuit in eccleſia, vt de bonis eccleſiæ fiāt tāta palatia luxurietur in phaletis, vanitetur in auibus, dentur filiæ nuptui, patentes veſtiantur, pauperibus nihil egentibus tribuatur, licet clamet Apoſt. Induite vos ſicut electi Dei viſcera miſericordiæ. Io. 15. Ego vos elegi vt eatis, & fructum afferatis,& fructus veſter maneat. Si.n.hoc habent perſonæ eccleſiaſticæ ex cura ſuſcepta infideliratis,viciū eſt non exequi illud,ad quod tenentur, quia fructum nō afferunt, ſed fructum auferunt, rapiunt, & furaprur. Er ideo non eligūtur a dño. Non hos elegit dñs df de fratribus Dauid,& illi impediebant eum,ꝙ nō iret ad ſingulare certamē. Iſti ſunt peſſimi collatorales prælatorū, quibus non eſt ſatis ad perniciem eſſe ſpadones in eccleſia, niſi ét alijs diuitijs abundent, vel partns procurenr informes. Et nota quomodo ptælari nullum debent timete in corrigēdo. Dicebat Io. Non licet tibi habere vxorem fratris tui: non enim metuebat o. Herodem, ſed Herodes metuebat Iohannem, ſciebat.n. ipſum eſſe virum iuſtum, & ſanctum: vnde quia ſanctus erat, audacter eum arguebat; nō ſic prælati noſtri temporis arguunt ex authoritate ſanctitatis vitæ. Bernatdus, Tales eligēdi ſunt, qui poſt aurum non eant, ſed Chriſtū ſequantur, qui quęſtū legationum nō ęſtuāt, non requitant aurum, ſed fructum, qui regibus Iohannem ſe exhibeant, Aegyptijs Moyſen, fornicantibus Phinees, Helyam idololatris, Eliſęum auaris, Petrum mentientibus,

Paulum

Correctio. Litigia. Auaricia. Ad Col. 3 1. Reg. 16 Mar. 6. c. Correctio.

A Paulum blaſphemãtibus, negociantibus Chriſtũ, qui vulgus non ſpernant, ſed doceant, diuites non palpent, ſed terreant, pauperes non grauent, ſed foueant, minas principum non paueant ſed contemnant.

Mala. 2. Prælatus per Angelũ figuratur. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem ex ore eius requirent, quia Angelus domini exercituum eſt. Ideo ad modum Angeli debent eſſe potentes in corrigendo, ſapientes in informando, diligentes in gubernando. Quære in tabula de Angelis Eze. 10. Dicitur facies quattuor habebat Cherubin. vnde facies vna facies Cherubin. Glo. ideſt vituli, & facies ſecunda facies leonis, & in tertio facies hominis, & in quarto facies aquilæ.

Habeat ergo prælatus faciem bouis viriliter operando, leonis terribiliter corripiendo, hominis dulciter conſolando, aquilæ ſubtiliter præuidendo: vnde & ſi vnum animal eſſet compoſitum ex

Facies. B multis animalibus non eſſet vniforme. Ita prælatum vnum exiſtentem in tot & tam diuerſa oportet eſſe mutabilem, quantum expoſcit ſubditorũ diuerſitas.

Nota quod ait Bernardus Si interdum ſeueritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica, matres fouendo, patres corripiendo vos exhibentes: ſuſpendite verbera, producite vbera, pectora lacte pingueſcant, non tipo turgeant. Greg. Sic manſuetudo zelum temperet quatenus inſticiam non eneruet. Inde eſt quòd hodie morſus a ſerpente paruulus refugit conſcientiam proprij ſacerdotis, ad quem recurrere debuit, ſicut ad ſinum matris, & ille in peccato ſuo morietur, & ego ſanguinem eius de manu tua requiram, dicit dominus. Prou-

Ezec. 3. uer. 30. Tria ſunt mihi difficilia, & quartum pœnitus ignoro, viam aquilæ in cœlo, viam colubri ſuper petram, viam nauis in medio mari, hoc eſt cum magna difficultate videtur dominus ſuſtinere, & non punire. In aquila plumarum varietate ornata duplicitas, in colubro ſuper petram ariditas,

C Pſal. 103. in naui expoſita fluctibus aeris, & aquę crudelitas, & auſteritas. Pſal. 103. Ortus eſt ſol & congregati

Conſanguinei. ſunt. Prælatus creatus eſt, & congregati ſunt nepotes, & conſanguinei, ita vt in vno epiſcopo tota progenies videatur epiſcopata. Creatur alius prę-

Num. 3. latus, & ſtatim ſuſcitatur alia familia priori, ac ſi non fuerit diſpatens. Num. 3. Cuſtodes tui quaſi locuſtæ, & paruuli tui locuſtæ locuſtarum, quæ cõ-

Ecc. 50. Sol. fidunt in ſepibus in die frigoris. Eccl. 50. Quaſi ſol effulgens ſic iſte effulſit in templo Dei. Quia prælatus ad modum ſolis debet ſubditos illumina re per cognitionem, & eruditionem inflammare, & nutrire per dilectionem, viuificare, & mortua renouare per ædificationem, & oſtenſionem. Sed iſte ſol p carnalitatẽ obtegitur, vt non habeat decorem, ſolem nube tegam, per cupiditatẽ eclipſatur, vt non habeat ſplendorem, per ocioſitatem & voluptatem extinguitur, vt non habeat feruorem, per hipocriſim, & vanitatẽ hebetatur, & obtunditur, vt non habeat vigorem. Vnde ſunt ſicut quercus putrida, & ſquamæ piſcium, quæ de nocte lucent, non luce viua vel propria, ſed mortua, vana, & aliena, & licet aliquando videatur lux in operibus exterioribus eorum, non tamen eſt lux, quia non procedit de bona conſcientia, ideo eis dicitur. Incenſum abominatio eſt mihi, &c. D

Bona tranſitoria tanto reddunt hominem ſæpe detetiorem, quanto ſuperiorem accedunt enim quidam ad Deum per dignitatis gradum, & recedunt ab eo per vitæ demeritum, ſicut luna quanto magis ſoli coniungitur, tanto magis propria luce priuatur. Exo. 27. Præcipe filijs Iſrael, vt afferant tibi oleum de oliuę arboribus oliuarum puriſſimum, piloque contuſum, lucerna, vt ardeat ſemper in tabernaculo teſtimonij extra velum. Oleum a filijs Iſrael affertur cum prælatus eligitur E pius, puriſſimum, & pilo contuſum, vt habeat puritatẽ vitæ, & in tribulationibus exercitium patientiæ, vt ardeat ſemper lucerna extra velum, vt ſcilicet videantur eius bona opera, & ſint alijs in exemplum: quia lucernas in manibus portamus, cum per bona opera proximis lucis exempla monſtramus. De arboribus oliuarum affertur hoc oleum, quia de olioeto, non de ſpineto ſumendus eſſet prælatus, hoc eſt de illorum numero, qui habent cor plenum pietate, non crudelitate. Huius arboris fructus illuminat, exhilarat, cibat, ſanat: quia prælatus bonus illuminat ignorantes per prædicationem, cibat egentes per beneficij impenſionem, & temporalem ſuſtentationem, exhilarat videntes per boni exempli oſtenſionem, & manifeſtationem, ſanat tentationes patientes per conſolationem. De 1. Ioh. 15. Poſui vos vt eatis, & fructũ afferatis, & fructus veſter maneat: Vult dñs prælatum eſſe arborẽ fructiferam: ſunt enim aliquæ arbores fructum non ferentes, vt ſalices, F vlmi, & arbores ſilueſtres, quas nullus ſapiens plantat in horto ſuo, quia fructum non faciunt, aut ſi faciunt, non humanum, ſed porcinum faciunt. Hi ſunt filij huius ſæculi vitam ducentes in commeſſationibus, & ebrietatibus, in cubilibus, voluptatibus, & impudicijs, quas dominus non vult plantari in horto ſuæ eccleſiæ, ſed eradicari, & in ignem poni. Exemplum de ficulnea in qua fructum non inuenit. Luc. 13. De ſecundo patet in Iob. 31. Si comedi fructus terræ, &c. De tertio Ephe. 5. Fructus lucis eſt in omni bonitate, iuſticia, & veritate. Lux eſt prælatus, cuius fructus eſt in bonitate, vt bonus ſit prælatus in ſe, in iuſticia, vt iuſtus ſit ad proximum in veritate, vt ambulet in puritate, & ſimplicitate, non in duplicitate, quo ad Deum. De quarto Ezec. penul. Erunt fructus eius in cibum, & folia in medicinam. Verba enim prælati debẽt eſſe medicina ſubditi deſolati,

Iſai. 1.

K

1.Pet.2.b Rex. Princeps.

Prælatus.

Doctor.

Oculus.

B

Can.8.q.1.

Luc.10.g

Esdræ. 4.d. Iob.34.b.

Esa.30.b. M

Leena.

Ecclesia.

Leu.21.d

Macula.

Esa.46.b.

Auis. Volans. C

1.Re.16.

Psal.77. Electus.

lati, vel tentati vel exemplis, & operibus quasi fructibus subditos cibat, & verbis quasi folijs, & herbis medicinalibus eorum spirituales infirmitates curat.

Aliqui sunt prælati, qui nec prædicare sciunt, nec scientes prædicare permittunt. Esai.56. Speculatores eius cęci omnes, canes muti, non valentes latrare. Speculatores domini qui sunt in officio prælationis, cęci ex defectu cognitionis, canes insaciabiles propter excessum gulositatis, & cupiditatis, ac ambitionis, canes muti ex defectu prædicationis, non valentes latrare ex defectu bonæ operationis, gubernationis, & defensionis.

Prælati sunt oculi ecclesiæ, vel doctores, & prædicatores. Hos diabolus nititur eruere, vt reddat, cæcum totum corpus ecclesiæ. Quia si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt. Si enim coruus primo impetit oculos in cadauere, quod figuratur 1. Regum. 11. Vbi Naas Amonites, qui figurat Diabolum, volebat Israelitis eruere oculos dextros, volebat enim seruos Dei monoculos facere. Sciebat enim, quod si essent monoculi non possent domino seruire in ministerio tabernaculi, siue in officio sacerdotali. Leuit. 20. Si albuginem habens in oculo non, accedat ad altare, aut forte sciebat, quod erutus oculus dexter sinistrū tegi clipeo necessarium foret, & sic populus non posset pugnare, vel quod totum studium eorum sit ad temporalia, quæ sinistro aspicimus oculo nihil curantes de spiritualibus, & de salute animarum, quæ aspicimus oculo dextero.

Prælati positi sunt sicut sicut pastores in caulis, speculatores in periculis, propugnatores in bellis, De hoc Esa. 46. Vocans ab oriente auem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ: quia prælatus debet esse auis per contemplationem, vir contra tentationem voluntatis, Dei per bonā operationem. Sicut enim auis modo volat superius modo inferius, modo dextrorsum, modo sinistrorsum, modo in medio se suspendit, & tremulis alis atque stupidis ad lumen solis se quasi immobiliter figit: sic anima meditans modo sursum gaudia, modo deorsum supplicia, modo a dexteris sanctorum exempla, modo a sinistris hominū peccata prospicit, modo in se rediens, & in medio conscientiæ suæ immobiliter existens cum timore, Dei maiestatem cōtemplatur, & eius patiētiam admiratur, vocatur autem hæc auis ab oriente, quia non curat cum Caim de delicijs, & voluptate. Non eliguntur fratres Dauid qui impediebant eum, ne procederet ad bellum, vnde ait: Non elegit dominus ex istis. Hi sunt pastores ignaui, & propter ignauiam reprobati. Nam fructum non faciunt, & volentes facere impediunt: sed solus Dauid eligitur, qui manu fortis interpretatur. Elegit Dauid seruum suum, & superius ostensum est secundum Bernardum, quales eligendi sunt ad prælationem. De prælati, ait beatus Petrus. Vos estis genus electum, regale sacerdotum, &c. Prælatus enim est rex spiritualis, statum autem regis tria decent: Humanitas in alienis miserijs. Prouerb. 20. Misericordia, & veritas custodiunt regē, & roboratur clementia thronus eius. Scientia in eruendis subditis. Psal. 2. Nunc reges intelligite, eruditmini, qui iudicatis terram. Prouer. 31. Rex qui iudicat in veritate pauperem Thronus eius in æternū firmabitur: Strenuitas in prælia. 1. Reg. 9. Iudicabit nos rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit prelia nostra.

Hæc tria debent esse in rege spirituali, scilicet affectuosa compassio, fructuosa eruditio, virtuosa operatio. De 1. Esa. 49. Erunt reges nutricij tui, & reginę nutrices tuæ: affectum enim quem habet nutrix ad paruulum, debet habere prælatus ad subditū, vt ex mammillis talium regum sugat subditus lac passionis, & compassionis. De 1. Can. 2. Introduxit me rex in cęllaria sua, ordinauit in me charitatem, quod fit, cum prælatus erudit subditū ex compassione cordis, & confortat eum secundum ordinem charitatis, quasi Ierarchiæ, purgando, perficiendo, & illuminando. Et beatus rex iste, qui sic introducit subditos in cellaria sua, & pascit eos vino, & oleo, & ordinat charitatem, cū docet præferre inuisibilia visibilibus, sempiterna temporalibus, & illud vnum Mariæ, plurimis illis in quibus Martha turbabatur.

Sed quidam eorum sunt immisericordes sine compassione, ignorantes sine eruditione, desidiosi sine operatione. 3. Esdræ 4. Iniquus rex, &c. Iob. 34. Qui dicit regi apostata, qui vocat duces impios, tocies enim apostatant, quoties in eo quod præsunt exultant, & vocant duces impios, ecce crudelitas, vt enim dicit Greg. Non docet hominem ducatum suscipere, qui nescit homines bene viuendo præcedere. Esa. 30. In terra tribulationis, & angustię leena, & leo & ex eis vipera, & regulus volās. Leena est animal calidissimum; vnde fertur semper gestire in coitum, in quo luxuria. Leo est animal superbissimum; vnde indignatur cum aspicitur. Vipera est animal astutissimum, vnde & per astuciam Murenam inuocat seu euocat de profundo maris, vt ei commisceatur, cuius natura est, corrumpere viscera matris. Regulus volans animal crudelissimum. Ergo terra ecclesia, terra tribulationis, & angustiæ, quando prælatus est leena, per concupiscentiam, leo, per mentis superbiam, vipera, per astuciam, & discordiam, astuti enim contra subditos mouent calumniam, & rūpunt viscera matris ecclesiæ per discordiam, lacerantes morsu, & intoxicantes detractionis flatu, vt Regulus. Leuitici 21. Homo qui habuerit maculam non ingredietur iuxta velum, nec accedet ad altare, quia maculam habet, & contaminare non debet sanctuarium Dei, quantum in se est

A est contaminant, qui indigne coommunicant, & itreuerenter sacramenta contrectant. Sit ergo sine macula in subiecto, quod non intelligitur de
Nec. 13. macula velleris, sed corporis, quæ est culpa mortalis, non venialis, in cuius figura Nec. 13. Inuentum est quod non debebant introire ecclesiam
Exod. 17. Dei. Amonites, & Moabites vsque in æternum. Exod. 18. Prouide de omni plebe viros potentes, qui iudicent populum omni tempore, &c.

Exec. 8. Et Nota qúo prælati debent in formari de veritate, & ipsa inuenta, iustè exequi. Quære. 151. a.
Exec. 8. Ingredere & vide abominationes pessimas, quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi. Et ecce omnis similitudo reptilium, & animalium abominatio, & vniuersa idola domus Israel depicta erant in pariete in circuitu per totum & septuginta viri de senioribus domus Israel, & Ieconias
B filius Sathan stabat in medio eorum: stantium autem picturas, &c.

Ad litteram omnes templi parietes diuersis bestiarum imaginibus pingebantur, quia viri bestiales, & diuersis irretiti peccatis ad ecclesiastica beneficia assumi possunt. Caueat ergo sibi Ieconias summus pontifex & princeps sacerdotum, sicut dicit glo. cum suis septuaginta viris, cum cardinalibus siue prælatis ecclesiæ, ne per eos fiat in templo hæc abominatio desolationis, Dan. 11. Pollnnt sanctuarium fortitudinis, & auferunt iuge sacrificium, & dabunt abominationem, & desolationem, & impij in testamentum simulabunt
Antichristus. fraudulenter. Sanctuarium fortitudinis polluunt
Exéplū. prælati mali, qui destruunt firmamentum rationc fidei. Mali enim pastores antichristi auferunt etiam iuge sacrificium, quia euacuant in cordibus laicorum fidem sacramentorum per malum exemplum.
Ecclesia.

Vita enim clericorum libri sunt laicorum, vnde sacramenta despiciunt cum ea vident pertractari ab eis, qui sceleratè viuunt, & dant abominationem in desolationem, quia ecclesiam factam abominabilem propter eos desolatam faciunt, & coarctatur: cum enim Apostoli modico tempore ecclesiam dilatauerint, & multos prouocauerint ad fidem trinitatis, non est dubium cum sub eis multi exorbitent a fide, prælatos causam esse infidelitatis eorum, & impij testamentum simulant, quia impios, & male meritos, promouent in ecclesia fraudulenter, vt enim prouiderant vitæ temporali alicuius amicorum, tradunt eis curam infinitarum animarum, & vt luc, & lanam tollant sibi, exponunt oues morsibus luporum, & vlrorum. Si enim gregis materialis curam nullus committeret nisi potenti, scienti, & volenti curam eius peragere ad salutem ipsius, qui committit curam gregis spiritualis impotenti, ignoranti, insolenti, negligenti. Plus videtur bestias quam animas diligere, & sanguinem testamenti immo Christi, quam pro animabus effudit conculcare. Deut. 23. Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est. Idumæum abominatur, qui peccatori non compatitur, sanguineus enim interpretatur. Quod impletur in malis prælatis, qui non compatiuntur peccatoribus, & tentatis. Non sic beatus Franciscus, cui cum frater diceret: Ora pro me benigne pater: credo quod de meis tentationibus continuo liberabor, si pro me dignatus fueris orare: nam super vires affligor. Cui sanctus respondit, quo magis tentaris, magis dilectum te noueris: Nullus se seruum Dei reputare debet, quousque per tentatio-
Tentatio. nes & tribulationes trãlierit, annuius enim est tentatio: quo desponsat dominus animam serui sui.
1. Co. 10. Vix enim abijciuntur certamina fortia, nisi vbi
Iac. 1. fuerit virtus perfecta. Sic enim ait fidelis Deus
Ecclesia. qui non permittet vos tentari supra id, quod potestis, & idem. Omne gaudium existimate fratres, cum in tentationes varias incideritis. 2. Mach. 6.
Societat. Templum luxuria, & commessationibus erat plenum, & scortantium cum meretricibus, sicratisque edibus mulieres se vltro ingerebant, quia ex illicitis communicationibus, cũ consortijs mulierũ turpes cogitationes, & imaginationes menti se ingerunt, vt licet velimus nolimus vltro se ingerunt, quod enim hausimus vigilantes, patimur dormiẽtes, & talibus formis pascitur anima dormiendo, quales hausit vigilando: sed licet secundum q̃ dicit Gre. in moralibus. Sancti viri inquantum agere possunt, exterius labantur in opere tantum, interius agere non possunt, vt nunquam labantur
Cogitatio. in cogitatione, cum sicut dicit Isidorus in lib. de
Gradus. summo bono: Cogitatio praua delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem actio, consuetudinem, consuetudo necessitatem. Sicque in his vinculis homo implicatus quasi quadam viciorum cathena tenetur affectus, ita vt ab ea euelli nequaquam valeat, nisi diuina gratia manum iacentis apprehendat. Ideo cautela summa in hoc esset adhibenda, vt præscindantur occasiones vnde oriuntur cogitationes, & imagina-
Exo. 10. tiones. Exod. 10. Deuorata est herba terræ a locustis, & quicquid pomorum ldest fructuum in arboribus fuit: quia prelati qui debent vacare sacræ
Ecclesia. scripturæ, vacant ambitioni & superbiæ, & deuorant in gulositate, & vanitate omnes fructus terræ, & ideo non potest ecclesia fructificare. Locusta salit, & cadit, & ipsi salinnt in altum dignitatis,
Ind. 2. vt lapsu grauiore ruant in imum calamitatis. Hi sunt imbres sine aqua, quia super alios positi absque humore deuotionis arbores autũnales infru-
Arbor. ctuosæ: in autumno non debent flores oriri, sed fructus colligi, quia tales habent floris apparentiam, non fructus existentiam; his mortue, scilicet sibi, & proximis. Ego sum pastor bonus. Pa-
Iob. 10. stor bonus prælatus bonus, mercenarius venalis,

capel-

D Cõpassio Misericordia.

F

G capellanus,fur,hereticus,lupus,diabolus,qui ex defectu veri pastoris dum alium ad luxuriam pertrahit, alium ad auariciam accēdit, alium in superbiam erigit,alium per iracundiam impellit,aliū per
Ioan.vlti. Tondere. inuidiam stimulat, alium per gulam strangulat,& sic ouis perit, quia ouem pastor non custodit, sed magis totondit, quam pauit,cum tamen dicatur: Pasce oues meas, & nunquam tonde oues meas: immo multa mala de tonsoribus ouium legimus
Gen. 31. in scripturis, Labá enim,cum iret ad tondendas oues generum suum Iacob amisit. Iudas,cum iret
Gen.33. 2.Re.13. ad tondendas oues, cum Thamar fornicationem commisit. Absalon in tonsione ouium fratrem
2.Re.25. suum interfecit. Nabal vir stultus,in tōsione ouiū inebriatus,seruis Dauid conuitia dixit. Immo vt generaliter dicam secundum Bernardum, quem dabis mihi de numero sacerdotum, qui non plus inuigilet subditorum euacuandis marsupijs, quam extirpandus vitijs, & ideo totum vertitur eorum
H vitium in periculum ouium, quia vsurpant officium speculatorum, cum sint cęci: præconū,cum sint muti: pugilum,cum sint manci: Medicorum, cum sint medicinæ ignari, & leprosi:architectorum, cum exempla in monte nō viderint cū Moyse agricolarum,cum non habeant aratrum,vel sementem. Quis sit in prælatum eligendus benè
Sene. Electio. ostendit Seneca: Optimum, ait, est maiorum vestigia sequi, si rectè præcedant. Et idem in secundis epistolis: Non præcedit armenta degener taurus, elephantorum greges excellentissimus ducit:Inter homines optimus animarū rector eligebatur, ideoque summa felicitas gentiū erat, in quibus non poterat potentior esse, nisi melior. Ideo Possidonius Philosophus dicebat,q̄ in aureo sæculo regnum erat apud sapientes: sic & nos ponimus in primitiua ecclesia omnia fuisse ordinata: vnde aureum sæculum referre possumus ad statum primitiuæ ecclesiæ,vel ad statum innocētiæ. Act. 12.Petrus erat dormiens in carcere,vinctus cathenis duabus. Iste est prælatus,qui in carcere peccati
I dormit,nihil sentiens de aculeis diuini timoris vinctus duabus cathenis, timore malè humiliante, & amore malè inflammante. Exodi 3. Moyses pascebat oues Ietro soceri sui:cunque minasset gregē ad interiora deserti, venit ad montē Dei Oreb. Moyses vir mitissimus immunis a muneribus est
Desertū. Ortus. pastor. Ductio gregis ad interiora deserti excitatio
Paradisus subditorum ad conēplanda gaudia paradisi, quod appelatur desertum propter amenitatem florum, loci secessum, auium concentum, viriditatē herbarum, abundantiam fructuum,quæ omnia sunt
Religiosus. Pasce. Verbum. spiritualiter in paradiso. Vel dicit ad interiora deserti,quando eos retrahit a tumultu sæculi,ad quietē, & secretum claustri.Io.21. Pasce ipasce, pasce, &c. Quia prælati debent pascere oues suas tripliciter, verbo,exemplo,& tēporali subsidio:verbo triplici, correctionis, de sententia timendā:exhortationis, de pœnitentia facienda: consolationis, de gloria consequenda.Micheæ 7. Pasce populum,&c.Exēplo triplici,pœnitentiæ exterioris, patientiæ interioris sollicitudinis,& dilationis. 1. Pet. 5. Pascite gregem, &c. Subsidio ēt triplici temporali, corporali, spirituali.Ioan. 10.Bonus pastor,&c.

Sed prodolor,hodie non pascunt gregem.Nam ignorantes,non pascunt verbo, carnales,non pascunt exemplo,cupidi,non pascunt subsidio. Esa. 56. Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. Ioel primo. Rex perditus, &c. non pascuut verbo, quia verbum correctionis conuersum est in remissionem:exercitationis,in taciturnitatem: Verbum. consolationis, in obiurgationem. Carnalea non pascunt exemplo, quia exemplum pœnitentiæ cōuersum est in voluptatem, patientiæ in crudelitatem,sollicitudinis, & diligentiæ in negligentiam, & torporem.Zacha. 10.Super pastores iratus,&c. Cupidi etiam non pascunt subsidio; non temporali, quia fures sunt, & latrones; non corporali, quia sunt occisores,non spirituali,quia sunt seductores. Eze. 34. Lac comedebatis, &c. Gen. 42. Dixit Ioseph ministris, vt implerent saccos fratrum suorum tritico. Ioseph Christus,nam interpretatur Saluator:ministri prælati,fratres eius pauperes,quibus prælati dare debent temporalia abūdanter,ad hoc enim positi sunt ministri,& dispēsatores bonorū:ecclesiæ vnde Gen.31. in persona boni prælati,p viginti annos seruiui tibi in domo tua:Oues tuæ tuæ steriles non fuerunt,& omne damnum reddebam tibi,& quicquid furto perierat exigebas a me, die noctuque æstu vrebar & gelu,fugiebat somnus ab oculis meis.Exo.28. a. Facies vestimenta sancta Aaron, & filijs eius, vt sacerdotio fungantur mihi. Ista vestimēta sunt conuersatio sancta, qua indui debet minister Christi. Eccle.9. Oi tpe sint vestimenta tua candida,& oleum de capite tuo non deficiat.

K

L

Christus. Eleemosyna.

Conuersatio.

Prælato dicitur in persona Dauid. Fratres tuos visitabis, & cum quibus ordinati sunt dissce,quære,3 Reg.25.vbi dī custodi virum istū, qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima illius.Apoc.1. Vidi in medio septē cāde labrorū aureorum ideſt ecclesiarum,quæ sunt candelabra aurea propter charitatem in fide Trinitatis, quasi in triplici firmo pede fundata lumine fidei accensa.Prælatus similis filio hominis ideſt Christi,dēt esse in medio pp cōitatē,ne respiciat ad nepotulos,vel parentes,& vt omnibus influat sensum cognitionis per prædicationem, & motum operationis per exempli ostensionē, vestitus podere ideſt sacerdotali veste per honestā cōuersationē:præcinctus Zona aurea circa cor,pp ignitā dilectionē,cuius capilli.i.cogitationes, & caput ideſt oēs sensus, & actus candidi, vt lana, propter mundiciam, & incorruptionem. Oculi eius velut flāma ignis, pp subditorum circumspe-

1.Re. 17.

M

Custodia.

Cognatio.

A

ſpectionem, diſpoſitionem, prouiſionem, gubernationem. Vox eius tanquam aquarum multarũ propter prędicationem. Pedes eius, id eſt opera ſimiles auricalco in camino ignis: quia opera prælati debent eſſe ignitiſſima dilectione, ſcintillantia ædificatione, fortia, probata, & examinata in tribulatione. Apoc.8. Stetit Angelus iuxta aram templi, habens thuribulum aureum, &c. Iſtud eſt officium ſacerdotum, quia inter veſtibulum, & altare plorabant ſacerdotes, &c. Quære. 30.b.

Et nota quare hodie Deus non exaudit preces ſacerdotũ Eſa. 1. Incenſum abominatio eſt mihi, &c. Et nota de defectu correctionis prælatorum, quia Hely quamuis eſſet in ſe bonus, quia tamen malos filios non correxit, ſacerdotio priuatus fuit, & cadens de ſella fractis ceruicibus expirauit. Nota hiſtoriam Prouer. 24. Per agrum hominis pigri tranſiui. Ecce negligentia prælati, & per uineam viri ſtulti, qui totum ſtudium ponit in congregandis temporalibus, & non curat de ſpiritualibus, nec de animabus. Tranſiui ergo per agrum, & uineam per eccleſiam parrochiani pigri ex negligentia, ſtulti ex concupiſcentia. Qualis autem ſit ſtatus eccleſiæ, & parrochiæ ex negligentia, & cupiditate prælatorum ſubdit. Totum repleuerant vrticæ, operuerant ſuperficiem eius ſpinæ, & macera lapidum deſtructa erat. Creuit enim in tota eccleſia propter defectum agricolæ, & vinitoris vrtica propter pruritum carnalis ſęditatis: quia ſicut populus, ſic ſacerdos aſcendit ſpina auaritię, & cupiditatis, deſtructa eſt lapidum macera, quia quaſi petijt eccleſiæ obedientia, cõtemnuntur ſententiæ obedientiæ, & iura eccleſiæ, propter malam vitam prælatorum, quod plangit propheta, dicẽs: Vineam, ſcilicet eccleſiam de Aegypto, id eſt de gentilitate eduxiſti. Sequitur: Vt quid deſtruxiſti maceriam eius, &c. Certe de talibus malis ait ſententia Euangelica, poſtquam locutus eſt de malis cultoribus vineæ: Cum ergo venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? malos malè perdet, &c. Mali prælati ſignificati ſunt per ſacerdotes Belis, qui ea quæ oblata ſunt Deo, deuorant. Deut.32. De quibus conquæritur dominus: Incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, incraſſatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem ſuum, Iud. 17. Dicitur ſacerdoti Micheę. Quis te huc adduxit, quid hic agis? quam ob cauſam huc venire voluiſti? quis te huc adduxit, quia iniuſtè obtines dignitatis gradum? Quid hic agis, quia nec verbo, nec exemplo, nec temporali ſubſidio paſcis populum, ſed ſicut fur rapis, quod tibi non eſt debitum. Quam ob cauſam huc venire voluiſti? quia incurris æternæ damnationis ſupplicium.

Apoc.8. Stetit Angelus, ſacerdos deuotus, ſtetit, non diſcurrit per carrerias, Angelus, quia admodum Angeli debet eſſe ignitus dilectione, mũdus, & purus cogitatione, & operatione, altus contemplatione, doctus eruditione, prouidus circumſpectione, promptus executione. Mala.2. Angelus domini exercituum eſt: ad ſacerdotes enim ſpectat ſcire, quæ ſunt peccata principalia, quot ſunt articuli fidei, quot præcepta, quot ſacramenta, & de illis ad minus debent populum informare, nec credant, quod propter ignorantiam excuſentur, quia ut dicit Chriſoſtomus: non poteſt eſſe excuſatio damnationis, ignorantia veritatis.

Vnde ſacerdoti legem domini ignoranti comminatur dominus per Oſeam ptophetam: Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi. Oſee 4. Propter quod ait Hieronymus: Officium ſacerdotis eſt, interrogatũ, reſpondere de lege. Talis ergo Angelus, mundus, doctus, prouidus, debet eſſe prælatus, & quilibet curatus. Malac.2. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem ex ore eius requirent, quia Angelus domini exercituum eſt. Vos autem reſiſtis de via, & ſcandalizaſtis plurimos in lege: Propter quod ego dedi vos contemptibiles omnibus populis: quia ad litteram hodie vita clericorum, & prælatorum a laicis contemnitur.

Stat autem Angelus iuxta aram templi, non in foro, non in ludo, non in mulierum aut peruerſorum conſortio, habens thuribulum aureum in manu ſua: hoc thuribulum eſt conſcientia, quæ eſt in manu per opera bona, & exempla. Hoc thuribulum eſt aureum, purum, mundum, ab ſq ue rubigine carnalitatis, & ſęditatis, rotundum exterius per ſubiectionem obedientiæ, clauſum inferius per extinctionem carnalis concupiſcentiæ; apertum ſuperius per contemplatiouem ueritatis: accenſum & ignitum exterius, per feruorem charitatis, cuius carbones igniti, ſunt beneficia Dei, ex quorum conſideratione accendimur ad Dei dilectionem. Data ſunt tali Angelo tali ſacerdoti, curato, & prælato, ſancto, mundo, puro, incenſa multa, ſanctarum cogitationum, deuotarum affectionum, perfectarum operationum. De manu talis Angeli aſcendit ad conſpectum omnipotentis Dei, fumus aromaticus deuotę orationis. Pſal. 140. Dirigatur oratio mea ſicut incẽſum, &c. Iſte eſt fumus aromaticus, placatiuus offenſæ, deletiuus culpæ, remiſſiuus pœnæ, procuratiuus gratiæ.

Sed timendum eſt quod multi ſacerdotes non habent thuribula aurea, ſed plumbea, & lutea. Sicut legitur de illis duobus malis ſacerdotibus Nadab, & Abiu, qui poſuerunt in thuribulis ſuis ignẽ alienum, cuius flamma eſt tumor ſuperbiæ, fœtor luxuriæ, ardor auaritiæ, liuor inuidiæ, fumus talis thuribuli eſt prouocatiuus iræ, irritatiuus diuinę vindictę, impeditiuus diuinæ gratiæ: nam antiquitus ad orationes, & proceſſiones ſacerdotum, fugabantur dęmonia, fiebant miracula, dabatur ſerenitas,

D

Scientia.

E

F

Conſcientia. Cor. Thuribulum.

Fumus. Oratio.

Thuribulum.

Leui. 10.

Ecclęſia. Ager. Ecclęſia. Ecclęſia. Vinea. Matt. 21. Deut.32. Angelus. Sacerdos. Oratio. Corre-ctio. 1. Reg.2. 2. Reg.4. Apoc.8.

G

tenitas, & pluuia ſed non ſic modo, nec eſt cauſa, quia manus domini ſit abbreuiata, ſed quia noſtra oratio non eſt Deo grata. Eſai. 1. Incenſum abominatio eſt mihi.

Prælati ſacerdotes, & cursti ſunt ſubiecti populi prompti interceſſores, prompti propugnatores, prouidi ſpeculatores, præuij exemplatores: vnde Eſa. 55. Vos ſacerdotes domini miniſtri domini Dei veſtri, dicetur vobis: Vos ait ſacerdotes domini, non ſacerdotes Dagon, per auariciam, non ſacerdotes Belſegor per immunditiam: nō ſacerdotes Nanææ vel Dyanæ per ignorantiam, non ſacerdotes Baal per ſuperbiam, & gulam. Matt. 24. Quis putas eſt fidelis ſeruus, & prudens, quē conſtituit dominus ſuper familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore? Si hoc verbum cum diligentia exponatur in ſunt quatuor conditiones quæ requiruntur ad gradum prælationis, & ſunt quaſi quatuor pedes, quibus nititur cathedra paſtoralis. Primus pes eſt eminentia ſanctitatis, quam inſinuat promptitudo operationis: Fidelis, ait, ſeruus. Secundus pes eſt reſulgentia veritatis, quem demonſtrat limpitudo cognitonis, quia prudens. Tertius pes eſt excellentia dignitatis, quem inſinuat altitudo inſtitutionis quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuam. Quartus pes eſt euidentia æquitatis, quem declarat rectitudo diſpenſationis, vt det illis cibum in tempore. In his autem quattuor pedibus cathedræ paſtoralis eſt ſanctitas imitanda, veritas audienda, dignitas honoranda, æquitas comendanda vnde 1. ad Thimo. 4. Loquens Timotheo in perſona omnium prælatorum ait Exemplum eſto fidelis in verbo, in converſatione, in charitate, in fide, in caſtitate. 2. Reg. 10. Dauid miſit nuncios ſuos ad Amon regem, qui fecit eis medium barbam radi, & veſtes vſque ad nates præſcindi, & ſic confuſos eos remiſit. Dauid manu fortis, & vultu deſiderabilis ſignificat Chriſtum. Amon interpretatur populus dolens, populus iniquus, populus inutilis, quod de dæmonibus propriè poteſt dici. Serui miſſi a Dauid ſunt prælati, & clerici. Barba autem, quæ debetur homini in virili ætate, deſignat virtutem, & diſcretionem. Mediam ergo barbam Diabolus iſtis raſit: quia tota virtus, tota diſcretio, totum ſtudium iſtorum ſeruorum eſt in temporalibus congregandis, multiplicandis, & aggregandis, quia cura ſpiritualium, quæ eſt principalia pars barbæ ſiue virilitatis, penitus eſt abraſa veſteſque eorum in magnum opprobrium, truncatæ ſunt vſque ad nates, quę deberent eſſe talares, quia in multis iam apparet mundo publica eorū turpitudo, quia honeſtas, & ſanctitas vitæ, quæ deberet eos vndiq; tegere Amō diabolo procuráte, toti mūdo incipit apparere.

Sacerdos.

Cathedra Pet.

H

Prælat ut. 1. Thi. 10.

2. Re. 10.

C

Diabolus. Dani.

Nota quomodo Chriſtus improperat hodie prælatis, væ vobis, ait, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, q; decimatis mētā, & cyminū, &c.

K

Matt. 23.

Rex Iſrael qui gerit typum prelati, quia dicunt: Feciſti nos Deo noſtro regnum, & ſacerdotes, vulneratus fuit in bello cum ſagitta inter ſtomachum, & pulmonem, & lingebant canes ſanguinem, qui ex vulneribus defluebat. Pulmo enim, vt dicit Conſtantinus ex mollí carne, & aerea ſubſtantia cōſtans ſpumæ coagulatæ ſimilis eſt.

Vulnerat ergo diabolus viros eccleſiaſticos percutiens eos ſua ſagitta inter ſtomachum guloſitatis, & pulmonem delectationis, & fæditatis. Propinqua enim ſunt ventri genitalia: Ideo gula nimis deſeruit luxuriæ. Ezec. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis, abundantia, & otium. Lingunt canes, ſugunt, & bibunt dæmones ſanguinem talium immundorum, dum effuſis virtutibus, quibus viuimus, gratiam ſubtrahunt, animam interficiunt, & finaliter in corpore, & anima precipitantur in infernum. Aduerſarius veſter Diabolus tanquam leo rugiens, circuit quærens quem deuoret.

Luxuria. Gula.

L

1. Pet. 5.

Hodie in eccleſia peruertitur omnis ordo quantum ad omnem differentiam poſitionis. Quia inferius fit ſuperius, & ſic de alijs. Quære. 118. 2. 2. Apoc. 2. Scio vbi habitas vbi ſedes eſt Sathanæ. Et Pſal. 1. In cathedra peſtilentiæ non ſedit. Vbi aduerte, quod ſedes paſtoris debet eſſe munda, pudicitia virginali, alta iuſtitia ſpeciali, firma conſtantia virtuali, vt ſit munda ſinceritate conſcientiæ, alta circumſpectione prouidentiæ, fixa ſoliditate conſtantiæ. De primo Oculi mei ad fideles terræ, vt ſedeant mecum ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabat. Duo tapetia hanc ſedem ornantia ſunt fides, purgens errores, caſtitas, componens mores: quia ſecundum Greg. Nec caſtitas magna eſt ſine bono opere, nec opus bonum eſt aliquod ſine caſtitate. Talis miniſtrat Chriſto, non carni, mundo, vel Diabolo. Ezec. 23. Sediſti in loco pulcherrimo, & menſa ornata eſt ante te: Pedes huius ſedis ſunt caſti conceptus, puri affectus, modeſti ſenſus, diſcreti actus. Vnde ait anima deuota, ſub vmbra illius, quem deſiderabam ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Sed hodie pro ſede mundiciæ, multi ſedent in cathedra peſtilentiæ: ſedent enim guloſi ſuper oſſa carnium cum Aegyptijs, ſedent immundi, & fætidi ſuper ſedes pelliceas cum Getheis, ſedent auari in occultis. Pſalmo decimo. Sedent in inſidijs cum occultis, vt interficiāt innocentem, oculi eius in pauperem, &c. Sedent ſuperbi cum Luciſero in latere Aquilonis Eſai. 14. Iſti omnes habitant, vbi ſedes eſt Satanæ. Apoc. 2. Cuius quattuor pedes ſunt delectatio, conſenſus, perpetratio, actus. Itera

Pſal. 1.

Greg. ho. 13.

M

Cathedra Sedet. Pedes.

Can. 3.

Sedere. Exod. 16. 1. Reg. 5.

Cathedr.

A tio vſus. Obſtinatio, uel obſtinatio ſtatus. In
Sedes 1. hoc.n.gradu vltimo, proprie dr peccator ſede
re, & reſidere, cui clamat Apoſtolus. Epheſ. 5.
Surge qui dormis &c. Pſal. 126. Surgite poſt
quàm ſedetitis, q̃ manducatis &c. Quare ergo
nõ ſurgis? nũquid quia adhæret tibi ſedes iui-
Act. 12. b. quitatis? Hinc ait Angelus, Petro incarcerato,
Conſuetu & catenato. Surge uelociter. In conſuetudine
do. .n.fit iſta catenatio: & tunc adhæret peccatori
ſedes iniquitatis. Bern. loqueos de conſuerudi
ne peccãdi. Poſtq̃ terribili Dei iudicio, poſt fla
gitia, impunitas ſequitur, experta noluptas li-
benter tepetitur, repetita blanditur, concupi-
ſcentia reuertitur, ſopitut ratio, ligat conſuetu
do, trahitur miſer in profundũ malorũ, tradit
captiuus tyrãnidi uitiorũ, ita ut carnalium uo
ragine deſideriorũ abſorpt⁹, diuiniq; timoris
Pſal. 13. oblitus, dicat inſipiẽs in corde ſuo, nõ eſt De⁹.
Sedes 2. Secunda ſedes eſt alta circũſpectio prouidẽ
tię. Tren. 3. Sedebit ſolitarius, & tacebit, qa le-
B nabit ſe ſupra ſe. Mẽs.n. ſpiritualis leuatur ſu-
pra ſe, dũ homo deſpicit mundũ, contemnit ſe
ipſum, trãſcendit oẽ creatum, & ſolum deſidé-
rat Deum. Sic ſedebat Maria ſecus pedes Dñi,
& audiebat verbũ illius. Luc. 10. Taugũtur aũt
Pes. hic quattuor pedes hui⁹ ſedis, uidelicet: Quie
tudo ceſſionis: Solitudo uocationis; Taciturni
tas meditationis: Eleuatio cõtemplationis, ſeu
ſpeculationis. Tunc cõſideratio: ſuper ſpiritua
lem ſpeculam ſedens, prouidè circũſpicit, de-
nuncians intra ſe defectus proprios, extra ſe
perſequentes aduerſarios, ſupra ſe Deũ præſẽ-
Conſide- tem, infra ſe, infernum patẽtẽ. Optima ſpecu-
ratio. lattrix eſt conſideratio. Bern. li. 2. de conſidera-
Conſide- tione. Conſideratio ipſam de qua oritur men-
ratio diſ- tem purificat: deinde regit affectus, dirigit a-
ciplina. ctus, corrigit exceſſus, Componit mores ni-
Scientia. tam honeſtat & ordinat. Eccl. 37. Anima uiti
ſancti aute ſciat aliqñ uera q̃ ſeptem circũſpe
C ctores ſedentes in excelſo, ad ſpeculandũ. ubi
glo. quem philoſophi ſeptẽ liberalium artiũ
ſcientia præditi ſedẽtes in excelſo ad ſpeculã-
dum, qui debent annunciare neta: ſed ſæpe an
nunciant aliter. Sedent. n. religioſi in excelſo
pœuitentię, & dẽut annunciare neritatẽ perfe
ctionis, ſed frequenter annunciãt duplicitatẽ
ſimulationis. Vbi habitus religionis aperte
cõtradicit, actibus, & moribus cõuerſationis:
Doctor. Sedẽt magiſtri in excelſo doctrinę, qui deberẽt
annunciare ueritatẽ fructuoſam ſinceriter re
cta intẽtione: cõiter; ſine adolatione, fideliter
ſine corruptione, utiliter cũ ædificatione. Sed
deficientibus dictis conditionibus: aliqñ an-
nunciant falſitatem ſuperſtitioſã & damnoſã:
aut neritatẽ cntioſam, & infructuoſam. Sedẽt
prælati in excelſo curæ. Vbi debent annuncia
Veritas. re neritatẽ uitæ, iuſticiæ, doctrinæ. Sed frequẽ-
ter connertunt ueritatem in uoluptatem, de-
ficientes in uita, offendentes in iuſtitia, obmu-
teſcentes in doctrina. Sedent nobiles in excel
ſo proſapiæ. Et non annunciant neritatem ori
ginis, ſed uanitatem, non attendentes idẽ prin
cipium primæ productionis, eundem ortũ ge
netatioois, eundem exitum incinerationis,
quaſi duo Adam, unum de limo, alium de au-
ro, falſa eſtimatione fingentes. Sedent princi-
pes in excelſo potentiæ, nec annunciant neri-
tatem, ſed uolnntatem, habentes uoluntatem
pro ratione, complacitum pro cõſilio, iuſſio-
nem pro iudicio, tyrannidem, pro regno. Se-
dent iudices in excelſo iuſtitiæ, nec annun-
ciant ueritatẽ, ſed iniq[illegible]tatẽ, uſurpantes au-
toritatem, ſuppeditan[illegible]s ueritatem, præcipitã
tes æquitatẽ, ſententi[illegible]ntes iniquitatem. Sedẽt
diuites in excelſo pecuniæ, nec annũciant ve
ritatem, ſed cupiditatem, non attendentes q̃
pęnaliter pecunia afficit acquirentem, q̃ tena
citer inficit amantem, q̃ celeriter dimittit poſ-
ſidentem, q̃ damnabiliter interficit abutentẽ.
Iſti ſeptem uidẽtur ſedere in excelſo. licet fm
E ueritatẽ ſedeãt in profundo. De quibus ait Sa
piens. Sex ſunt quæ odit Dñs, & ſeptimum de
teſtatur anima eius. Pſal. 106. Sedentes in te-
nebris, & in umbra mortis, ninctos in mendi-
citate, & in ferto. Vbi tanguntur quattuor pe-
des huius ſedis. Videlicet ignorantia iudicij
ad cognoſcendum, iniuſtitia imperij ad eligẽ-
dũ, impotentia exercitij ad merendũ, indigen-
tia adiutorij ad ſurgendũ. Iſti ſedeut ſuper ca
thedram Moyſi, cũ Phariſeis, qui de oĩbus prę
Matt. 25. dictis criminibus, in euãgelio à Dño arguun-
a. tur. Tertia ſedes eſt fixa, ſtabilitate pſeuerãtię.

Iu qua ſedẽt nitiliter præliantes, tribulatio
nes conſtanter tolerãtes. Apoc. 3. Qui uicerit,
dabo ei ſedere in throno, ſicut & ego uici, & ſe
deo in throno patris mei. Pugna aũt cum per-
ſeuerantia parit uictoriam. Apo. 6. Vidi & ec-
ce equus albus, &c. Equus homo exterior, qui
Equus. frenatur per abſtinentiam, domatur per diſci-
F pliuam, exercitatur per operationem bouam,
animatur ad ſpiritualem pugnã. Seſſor homo
Homo interior prænidens iudicio, prouidens cõſilio,
Ratio. præſidens imperio. Arcus crucis uexillum: &
Prælatus. paſſionis exemplum. Ibi clipeus, toleraus
Arcus. perſecutiones, gladius, iugulans delecta-
ctiones, funda reuerberaus delectationes,
cõrona repromiſſio gloriæ. Talis igitur exi-
Belli uic- uit ad bellum cum armis uirtutum & gratiæ,
toria. uincens nictoriosa pugna, ut uinceret nicto-
rioſa perſeuerantia. Sicut ſedit Ioſeph patriar
cha, de qua dicitur Geneſ. 49. Sedit in forti
arcus eius &c. Et recte quidem ſedit in forti:
quem nec fęminæ peruertit iniquitas, nec for
tunæ coofregit aduerſitas, nec adulatione dé-
cepit doloſitas. Benè dicitur de diſcordia
clericorum, quæ turbat eccleſiam. Si ſic fu-
turum erat: quid neceſſe fuit concipere? ?
Quere fol. 29. a. Prælati antequàm puniant

D Nobilitas Genus. Principes. Iudex Diues. E Prou. 6. c. Sedere. Sedes cathedra.

G
Correctio Gen. 18. c.

Hipocrisis. Similatio

Prælati.

H

I

Diues.

Apo. 3. d charitas.

Mundus Prædicator Tuba.

K

Sol. Luna. Princeps.

L

Cingulū. Color quattuor uirtutes.

Cingere.

M

Zach. 1. b. Electio.

uel sententient, debent diligenter, inquirere ueritatem. Vnde ait Dñs. Descendam & uidebo utrum clamoré, qui uenit ad me, opere cōpleuerint, an non sit ita, ut sciam. 3. Reg. 18. dicitur prelatis. Vsquequo claudicatis in duas partes. Si Dñs est Deus: sequimini eum. Si autem Baal, sequimini eum. Istud dicitur malis clericis & prælatis, qui solo nomine, & beneficijs sequuntur Christum; sed moribus & obsequijs sequuntur mūdum. Luce. 16. Quid hoc audio de te: Redde tationem uillicationis tuę. Audit. n. Dñs de prelatis, q̄ sunt ignorantes ad erudiendum, negligentes ad custodiendū, nullius uitæ ad informandum. & ad extrahendum diligentes: ad rapiendum, & emungendum. Et no. quales sunt prælati non ministri Christi: sed Nabuchodonosor. i. diaboli. Daniel. 3. *Fornax succensa erat, & consumpsit ministros regis.* Exemplum de Nadab & Abiu. Leuit. 10. Apo. 3. Vtinam calidus esses, aut frigidus; sed quia tepidus es: incipiam te euomere ex ore meo. Calidus, per charitatem uerā: aut frigidus, per apertam maliciam: in tepido, est aliquid de frigido & prouocat nauseam. Isti sunt prælati hypocritæ habentes apparētiam sanctitatis: & realiter sunt mali, crudeles, & peruersi. Leui. 6. Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos supponēs ligna per singulos dies. Quia non solū in altari suę conscientiæ: sed in altari ecclesiæ, sacerdos debet nutrire ignem diuini amoris: ad quem nutriendum tot ligna apponit, quot bonorū operum exempla ostendit. Sed dicitur 2. Macha. 1. q̄ cum sacerdotes irent ad requirendum ignem, nō inuenerunt ignem: sed aquam crassam. *Quia ignis charitatis conuersus est in pinguedinē carnalitatis.* Iudic. 14 Nota histo. de Samsone, qui interpretatur sol eorum, & significat prælatum, quia est sol subditorum. Vt ostēsum est supra in ista tabula. Quere historiam Samsonis. 49. b. 49. a. b. 50. a. 59. b. 57. a. Apoc. 3. Alloquitur prelatum in persona Angeli illius ecclesiæ: Tu dicis: Quia dives sum, & locupletatus, & nullius egeo: quia ex abundantia diuitiarum, ita dicunt in corde suo. Et nescis, quia tu es miser propter diuinæ gratiæ amissionem, miserabilis propter peccatorum multiplicatione, pauper quantum ad meritorū aggregationem, cæcus quo ad diuinorum cognitionem, & nudus, propter uirtutum priuationem. Suadeo tibi emere aurum ignitum, id est feruidam charitatem, ut locuples fias, & indumentis albis induaris. Vt non appareat confusio ignominiæ tuæ. Iosue. 6. Sacerdotes septem diebus circumierunt Hiericho clangentes tubis, & muri Hiericho corruerunt. Hiericho lunā significat, mundum tuba prædicationis, & monitionis. Debent prelati quotidie clangere, ut superbia, auaritia, delitiæ, & alia uitia quibus mundus se defendit, cadant. Sed quia sacerdotes aut nesciunt aut nolunt tubis clangere. Ideo muri non cadūt, sed fortificantur, ut iam aperte ædificetur turris Babel. Ioel. 2. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem. Sol, & luna designant prælatos ecclesiasticos, & principes seculares, propter lumen cognitionis, & efficaciam uirtutis, & communitatem actionis, quæ debent esse in eis, ut prælatus sit sol, princeps sæcularis luna. Qui debent à prælatis exemplum iustitię, & bene agēdi recipere. Sol preest diei, id est spiritualibus. Luna nocti, id est temporalibus. Genes. 1. Fecit Deus duo magna luminaria. Sol conuertitur in tenebras, quia prælati, qui deberent esse exemplum, & lux subditorum, sunt causa tenebræ, & ruina aliorum. Luna, id est principes conuertuntur in sanguinem. Iustos damnando, iniustos non puniendo, pauperes excoriando, de rapina uiuendo. Hiere. 2. in altari eorū inuentus est sāguis animarum pauperum, & innocentum. Vel forte utriq; in sanguinem sunt conuersi. Rei enim sūt prælati sanguinis: qui bona pauperum fame pereuntium in illicitos usus expenduot. Exod. 39. De cingulo sacerdotali, quod erat ex quattuor coloribus. In iacincto, qui est aerei coloris, & naturæ pertiæ: designatur prudentia. In purpura quæ est sanguinei coloris, siue tiogitur sanguine: significatur fortitudo. In cocco, qui est rubei coloris, significatur zelus iustitiæ. In bisso qui est candidi coloris, significatur mundicia. Intellectus debet cingi prudentia, ne defluat in errorem. Affectus debet cingi prudentia ne defluat ad iniquitatem. Esa. 11. Erit iustitia cingulum lumborum eius. Concupiscentia carnalis debet cingi temperantia. In figura huiusmodi, Ioan. uestitus est de pillis camelorum, & zona pellicea &c. Et Exec. 9. & Apoc. 1. Debet etiam cingi fortitudine, Psal. 44. Accingere gladio tuo super femur tuum. Zachar. 1. Vide ibi. Sic debet cingi prælatus. Circa electionem prelati septem conditiones sunt in electione attendendę, propter quas nō eligitur quis à Deo. Prima est cōsanguinitas. Secunda nobilitas. Tertia fragilitas. Quarta pusillanimitas. Quinta superbia. Sexta falsitas. Septima cupiditas. In figura istius dixit, Samuel Isai patri Dauid, qui septem filios sibi adduxit, Non elegit Dominus ex istis. 1. Regum. 16. Prædicta septem excluduntur per illam regulam datam. Exod. 18. Dicebat, Ietro Moysi. Prouide tibi uiros. Consanguinitas excluditur, cum dicit de omni plebe, quasi dicat, de omni gēte utilioré quere, nō de cōsanguineis. Nobilitas excluditur cū addit plebe, quasi dicat, nō tm̄ de nobilibus, sed de infimis, q̄ sūt aliq̄n utiliores. Fragilitas excluditur

quia

A quia uiros.i. homines uitiles, non muliebres, uel pueriles. Pusillanimitas excluditur. Quia potentes, fortes, & constantes, qui non sint ut arundo uento timoris agitandi. Superbia excluditur, cum addit timentes Deum, id est humiles, non elati. Falsitas excluditur, cum addit, in quibus sit ueritas. Cupiditas excluditur cum addit; qui oderunt auariciam. Propter ista 7.d.7. filijs dicitur. Nō elegit Dominus ex istis. Amos 6. Veb qui &c. De his habemus exēplum Iud. 9. Abimelech. Ibi ponuntur tria quæ renuunt promoueri. Oliua, ficus, uitis. Oliua habet radicem amaram, fructuum dulcem & medicinalem, significat animā pœnitentem. Si ergo nocetur oliua ut sublimetur in delitijs, respondet, quomodo possum, &c. Pinguedo quam non uult deserere, est consolatio Spiritus sancti. Ficus est pauper spiritu, qui mundum dimisit, qui si uocetur ut promoueatur ad diuitias, respondebit quomodo, &c. Quomodo possum deserere dulcedinē ueræ paupertatis. Cant. 2. Fructus eius dulcis got. Vitis flectit tamos, designans humiles, qui affectiones, & operationes flectunt per sui, & nullius alterius contemptum, quæ si uocetur ut promoueatur ad honores, respondet, quomodo possum, &c. Vinū illud est spūalis deuotio. Psal. 103. Vinum lętificat cor hoīs. Renuit ergo promoueri oliua, ficus, uitis, pœnitentes in delitijs, pauperes in diuitijs, humiles in honoribus. Sed uenit rampnus. Rampnus est tota aculeata & ex agitatione uentorum ignem emittit, unde se, & alias arbores incendit: tales sunt, qui tatione sanguinis promouentur, quorum si uideres animas aculeos emittētes cōcupiscentiarum, gulæ, luxuriæ, & omnia libidinis incētiua, unde ex hoc agitati, ignē mali exēpli incendunt, quo se, & alios consumūt.

1. Re. 16. b.

B

Promotio.

Et nota contra illos qui pueris dant prębendas & beneficia. Num. 8. Hæc est lex Leuitarum, a 25. annis & supra. Hic patet quòd non admittit lex diuina ad ministerium tabernaculi nisi a 25. annis & supra. Patet aūt, quòd non admittit ad custodiam nasorum nisi impleto. s. anno. Quomodo ergo dātur puerīs beneficia, & cōmittitur cura animarū. Super hoc dicit Glo. Qui im pugnantium uitiorum certamina pet consensum delectationis toletant: aliorū curā suscipere non prębumant, sed cum intima tranquillitate securi sunt, aiarum curam sortiantur. Ezech. t 9. Leo factus est, & didicit capere prędam. Leo fm Isido. mansuetus est hominibus, nec hominē impetit nisi offensus, & offensus prostrato parcit homini: terribilis est animalibus, unde eo rugiēte omnia animalia figunt gressum. Sic prælatus mansuetus debet esse ad homines. i. bene & secūdum rationem uiuentes: terribilis animalibus id est bestialiter & deordinatē uiuentibus. Iste sunt duæ manus, tenentes sedile, & solium Salomonis hincinde. 3. Reg. 10. Prostrato idest te cognoscenti culpam suam, debet parcere quā tuncunq; offensus. Sic etiam quilibet debet esse mansuetus proximo, & nullū iniurijs impetere, sed potius parcere. Terribilis animalibus id est deordinatis mentis motibus. Leo etiā secundum Isidorū, tempore pacis dormit apertis oculis, tempore pugnæ, cum impetitur a uenatoribus, si fugit, delet uestigia cum cauda ne possit inueniri; si ab ipsis circundatur, terrā aspicit, ut minus timeat uenatores. Hanc sagacitatem leonis debemus habere cōtra diabolum & tentationes. Cum enim nullam corporis, uel mentis tentationem pateris, quasi dormiens requiescis. Tunc tamen oculis considerationis uigila, ne ex improuiso neniens antiquus hostis, qui tanquàm leo rugiens, circuit querens quem deuoret, strangulare te possit. Canti. 5. Ego dormio. Et iterum, Oculi tui columbarum. Columba super aquam residet ut accipitrem uideat. Et hoc est, quòd leo dormiens, uigilat oculis. Gen. 49. De Iuda. Et competit uitor iusto accubans &c. quasi dicat Nullus malignus spiritus ausus est appropinquare sic quiescenti. Cum verò tempore tentationis uenator diabolus te peccatorum telis impetit, uestigia cauda tegas: uestigia opera, cauda id est humilitate, nihil reputando opera quę facimus secundùm doctrinam Christi. Cū omnia bene feceritis dicite, serui inutiles sumus. Tunc ab insidijs diaboli securus eris. Tunc uero undique circundat, cum malorum cogitationum undique tela iactat. Ioā. t 6. Circundedit tabernaculum &c. Hic describitur ordo tentationis, circundat lanceis in suggestione prauarum cogitationum. Ex omni parte, cum uulnerat lumbos in delectatione. Nam percutit in consensu effundit uiscera; in peccati perpetratione concidit uulnere super uulnus, in consuetudinis itetatione. Sic ergo si es obsessus a diabolo, in terram aspice, mortem cogita, & diabolum non timebis. Gene. 3. Memento quia puluis es. Eccl. 7. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Sic igitur in leone, in nigilia oculorum, in delectione uestigiorum, in respectione terræ: habes formam contra tentationes & contra diaboli insidias. Leuit. 21. Homo de semine tuo. Ibi ponuntur 13. maculæ, & propter quamlibet illarum repellitur homo ne ministraret domino, qa designāt defect' spirituales. Quere 23. a.

C

Parauli. Iuuenes.

Leo.

Correctio.

Cathedra.

D

Tentatio diaboli.

1. Petr. 5. c.

Can. 1. d.

E

Leo.

Tentatio.

F

Et nota contra illos, qui modis illicitis acquirunt beneficia, aliqui prectio, ut Iason, secundi Machab. 4. Ambiebat Iason summum sacerdotium. Quidam per sanguinem, ut Abimelech. Indicum 9. Nota histo. Quidam per potentiam, ut Ozias. Secundi Paral. 26. Eleuatū est cor eius. Sequitur: Percussus est

G lepra. Quidam per contentionem, ut Chore cum complicibus suis nu. 15.

Et nota quòd prælatus dét esse talis ut possit dicere illud ꝙ dixit Iacob ad Laban. Gene.
Gen. 31. c. 31. Oues tuæ & capræ tuæ, steriles non fuerunt, &c. Iacob prælatus. Laban Christus. Oues subditi, qui & caprę dicuntur, propter quã dam stoliditaté annexam vt possit dicere. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, &c.
Iob. 10. c. Et nota de prælatis ecclesiasticis, & clericis. Sol factus est niger, luna sicut sanguis, & stellę ceciderunt de cœlo. Quære 41. b. 84. b. 85. a. Et de prælato dicitur Apoc. 1. Facies eius sicut sol in uirtute sua lucet, &c. Quære 46. a. Et illud iris in circuitu sedis &c. Quære 48. a. Apo. 3. Esto uigilans & confirma cætera, quæ moritura erãt Circa statum prælati describitur per sectio personalis. Esto uigilans, prælatio pastoralis, Confirma cætera, quæ moritura erãt, uel potest dici, ꝙ tria quæ io prælato requiruntur,
H per ordinem describuntur. Exequentis habilitas esto. Exequendi utilitas uigilaos executionis utilitas. Cõfirma cætera q̃ moritura erant. Can. 5. Percussetũt me, vulneranerunt me, inletunt pallium meum custodes murorum. Custodes muti prælati in ecclesiis. Esai. 62. Super muros tuos Hierusalem consti. custo. Isti Christum percutiunt dum honores ecclesiasticos muneribus illicitis, precibus indignis, obsequijs inhonestis, impetrationib. iniquis vsurpant & rapiunt. Sed percussum nuloerãt, dũ vel non seruiunt, uel indigne administrãt. Sed tunc pallium auferũt, dum indebite à subditis sua emungunt, uel dum in illicitos usus patrimonium Christi expendunt. Pallium em breue est, utrumque operire non potest. Quia non sufficit pauperibus sustentandis, & parentibus ditandis. Esa. 28. Patientes tamen Christus expectat istos, sicut tolerauit tunc Iudæos. Esa. 50. Faciem meam non auerti ab in-
I crepantibus, & conspuentibus in me.

In electione, uel confirmatione prælati, 1. Mach. 9. Suscepit Ionatas principatũ, & surrexit loco Iudę fratris sui, ubi ostẽditur, eligibilis persona. Ionatas electionis forma suscepit executionis cura principatum. Ionatas prælatus dét esse, nam interpretatur columba. Quia colũba inter multas bonas proprietates quas
Can. 1. d. exprimit glo. super illo uerbo. Oculi tui colũbarũ, habet fortitudinem uolatus, unde alarũ sono stridet, sollicitudinem motus, unde continue caput mouet, simplicitatem affectus, vnde aliena oua fouet, sagacitatem aspectus,
In can. nihil, extra de elect. vnde accipittem cauet. Cum ergo ecclesię Dei nihil magis noceat, q̃ ꝙ indigni assumuotur pastores ad regimẽ animarũ, tales debent assumi, constantes iustitia, mites reuerentia, clementes misericordia, fulgentes sapientia. In horum figura dictum est Moysi Exo. 18. Proui de tibi de omni plebe uiros potentes, ad exercendum iustitiã timentes Deum, ad formidandam diuinam sententiam, in quibus sit ueritas, ad prędicandum sapientiam & diuinã scié tiam, & qui oderunt auaritiam, ad faciendum misericordiã, qui iudicent plebẽ. Signãter autem istis quattuor reddit unicũ substantiuũ. s. niros, prouide ait, tibi, uiros, ab ætate, non pueros, uiros virtnositate, non effęmioaios, uiros uirtute, nõ dissolutos, niros ueritate, nõ superstitiosos. Eccl. 10. Veh terræ cuius rex puer est, &c. Quia fm Greg. in Dialogo. usus rectè conuersationis exigit, oi prędesse non audeat, qui subesse nõ nouit. Quia male sedet doctor in cathedra, qui nunq̃ sedit discipulus in scabello. Hic igitur columbæ. Heb. 4. Pennę deargentatę, quia quattuor pennæ uni, cuius posteriora auro pallescunt, cum hæc omnia decore charitatis ornantur. Istæ sunt quattoor pẽnę gratiæ reformantes quattuor oaturæ, cõsequétes quattuor defectus culpę. Nã cõstãtia iunat
K
L impotentiã, reuerẽtia refrẽnat malitiam, mĩa Virtutes.
tẽperat cõcupiscentiã, sapientia illustrat ignorantiam, & sic natura reformata erigi põt ad
Prælatus custos. prędestinatiam. Talé constituit Dominus super gregem suum, ut nigilem, ad excitandum per orationis suffragium, ut pugilem, ad expugnãdum per actionis exercitium, ut prędonem, ad exhortandum per prædicationis officium, ut principem, ad triumphãdum per defensionis subsidium. Hinc Apostolus Thimo. 4. præficiẽs ipsum in Episcopum, tu uero uigila, quo ad primum, in omnibus labora, quo ad secundum, opus fac Euangelistæ, quo ad tertium. Istæ ergo est, & dicitur Ionatas, quo ad exemplar personæ eligibilis.

Secundo ostenditur exemplar formæ electionis. Quia suscepit, non se iniecit aspirans
Electio. Ambitio. 3. Re. 1. a. Promotio. præsumptuosè, ut Adonias procurans ambitiose, vt Simon magus, conspirans proditiose, ut Absalon, unde primus interfectus, secun-
M 2. Re. 17. a. dus ptęcipitatus, tertius lanceatus, tales sic assumpti regnant Deo permittente non approbante. Osęę 8. Ipsi regoauerunt & non ex me; Principes extiterunt & nõ cognoui. Quod pertractans Grego. io Pastorali ait. Ex se, & non ex arbitrio summi rectoris regnant, qui nullis fulgent uirtutibus, non uocati diuinitus, sua turpitudine potius assensum regiminis rapiunt, quàm suscipiunt. Istæ autem Ionatas noster electus suscepit principatum humiliter, non aspirans; finceriter, non procurans, concorditer, non conspirans, attendẽs illud. Hebr. 5. Nemo assumit sibi honorem, sed qui nocatur à Deo tanquàm Aaroo. Vbi non interuenit pecunia, noo persuader perfidia, non inducit prosapia.
Electus.

Visis cõdõnib⁹ psonæ eligibilis, & formę electionis, attendamus exẽplar causæ electionis.
Electionis causæ

Quia

A Quia ſuſcepit principatum, ad triplex officiū, ad erigendū, per ueritaté uitę exéplantis, ad dirigendū, per ueritatem doctrinæ informantis, ad corrigendū per ueritaté iuſticię iudicantis. Ezec. 34. Dauid ſeruus meus erit princeps in medio eorū. Dauid manu fortis, uultu deſiderabilis. Quia electus debet eſſe Dauid, ut habeat ſtrenuitatem in operando, honeſtatem in conuerſando. Sic ſernus habens humilitatem in miniſtrando, in medio habens cōmunitaté in cōmunicando. Hæc debet eſſe uita clericorū. Quia ſecnndū Gre. in Moralib. Dum ſuperiores de ſe exépla præbent, aſtrorum more deſuper fulgent. Quod enim a prælatis agitur, facile trahitur a ſubditis in exemplū. Sed qui facit reguare hipocritam propter peccata populi, ıā ſuſtinet ꝙ impleatur illud Eſa. 3. Dabo pueros prīcipes eorū, effęminati dominabūtur eis. 2. Para. 17. Miſit Ioſaphat de principibus ſuis, ut docerent in ciuitatibus Iuda, Habentes librū legis Dñi, nel Iuſtiniani. O filij Agar. i. ad

B uenæ extranei, & alieni a lege Dñi. exquirentes ſapientiā, & prudentiam, q̄ de terra eſt. Si Dñs Chriſtus miſit uos, oſtendatis mihi librū legis Dñi. Sed hæc lex diuina facta eſt nobis, qnaſi uiſio libri ſignati, qno tradito ignoranti legé, nōdebit, neſcio litteras, non poſſum legere. Si tradatur ſciéti literas philoſophicas & ciuiles, nōdebit; non poſſum legere ſignata eſt enim. Eſa. 29. Cū enim theologia ſit ad cuſtodiā animæ, medicina ad cuſtodiam corporis, iura ad cuſtodiā rei tēporalis. Primā ſequuntur panci, ſecundā multi, tertiā infiniti. Qumauis Dauid ſedens in cathedra ſapientior ſit inter hos tres principes. Eccl. 14. Vas admirabile, opus excelſi in meridiano exurit terrā &c. Sol prælatus, qui eſt uas, propter uirtutū fæcūditatē, admirabilis ꝓpter charitaté, & caritaté: qnia ut dicit Bern. Si rebus caritas preciū facit, nihil precioſius bono, utilique paſtore. Opus excel-

C ſi, propter Chriſti conformitaté in meri. exiuit tet. Quia clarus, & calidus, ut lux meridiana illumiat, & inflāmat totā eccleſiā. Eſt enim lux prælati meridiana, qñ non declinat ad oriens ſuperbiæ, nec ad oriens anariciæ, uel ad oriens præſumptionis, nec ad occidens remiſſionis, uel ad oriens carnis, & ſanguinis, nec ad occidens retributionis. Sicut enim ſol illuminat ſuperius interſticium aeris ꝓp propinquitaté originis, inferius aūt rōne radioſæ reflexionis, Medium aūt interſticiū manet obſcurū, ex oppoſitis cauſis. Sic prælati hodie nō extendūt radios ſuos niſi ad ꝓpinquos rōne originis, nel ad alios a quibus ſperatur reflexio retributrionis. Iob. 29. Arcus meus in mann mea sēper in ſtaurabitur. Quadruplicé enim arcū prælatus debet habere, ſinceræ conuerſationis, reſpectu ſui, deuotæ interceſſionis, teſpectu Dei, feruide prædicationis, reſpctu proximi, ſeuerę di-

ſtrictionis, reſpectu iudicij. Primus eſt acquitédus, & cuſtodiendus, ſcds oſtendendus, & exercendus, tertius eſt intendendus, & remittendus, qnartus intuendus, & metuendus, De. 1. Gene. 9. Arcū meum ponam in nubibus, Quæ re expoſitioné, & applica quattuor colores, & quattuor uirtutes. Quære in paruo. 71. a. b. 76. a. b. Gen. 27. Sume arma tua, pharetrā, & arcū, & egredere foras, cūq; nenatu aliqnid attuleris, fac mihi inde pulmentum ſicut uelle menoſti. Snme arma pha. & arc. per exercitiū lectionis, & ſtudium factę meditationis. Egre. foras de ocio contēplationis ad officiū prædicationis, uel ad ſolicitudinem curæ temporalis, ad culturam uineæ ſpiritualis; Cumq; nenatu aliquid attuleris conuertendo peccatoré per predicationé, fac mihi, &c. Ad me ordinās per rectam intētioné, & in me referens per gratiarum actioné. Signanter dicit arma tua. Arma enim militiæ noſtræ non ſunt carnalia, nec curioſa, Sed iſta arma ſunt, ſacræ ſcripturæ documenta, Sanctæ uitæ exépla, honeſta, & uera ac

D examinata uerba. Contra illos q̄ libentius tenūt arcū artiū & philoſophiæ, q̄ ſacræ ſcripturæ. Et eſt ſignū qd uerba ſcripturæ neſciūt, aut ꝙ eis non ſapiunt. Habet aūt arcus iſte lignū, & chordā, pharetrā, & ſagittas. Lignū neſtus teſtamentū, chorda nouum; Gregorius in Mora, 19. Sicut in arcu dum chorda trahitur, cornu curuatur, ſic in ſacro eloqnio, dū teſtamentū nouum legitur, duricia teſtaméti ueteris emollitur. Vel lignū, ſeueritas correctionis, corda pietas conſolationis. Dum ſcriptura corrigit cōminando, allicit promittendo. Corda flectit arcū, dū uerba conſolationis dulcé reddunt limā correctionis. Hoc enim ſm Greg. eſt magiſteriū diſciplinæ, nt paſtor culpas, & diſcretę nouerit parcere, & piè reſecare. Vel pharetra ſacræ ſcripturę cōtinentia, in qua latent cōminationū, & diuinorū iudiciorū acutę ſentētiæ.

F Pharetra utriuſq; teſtaméti cōtinētia, ex qua emittuntur ſagittę, ſ. cuilibet ſtatui congruentes ſententię. Tren. 3. Miſi in renibus filias pharetrę ſuæ. Quinque ſagittas ad ptæſens, ſ. quid credēdum. ſ. articnli, quid agendum, ſcilicet, præcepta, & conſilia, quid fugiendū, ſ. peccata, & uitia, quid timēdū, ſcilicet ſupplicia, quid deſiderandum, ſcilicet ęterna gaudia. Iſta ſunt quinque uerba quibus uult loqui Apoſtolus ſenſū ſuo in eccleſia, 1. Cor. 14. ut alios inſtruat q̄ decé numeri uerborū. Iſti ſunt quinq; lapides quibus Dauid Goliam interfecit 1. Reg. 17. Ipſe etiam docuit filios Iſrael artem ſagittādi 2. Regum 1. ſm Glo. & magiſtrum hiſtoriarum. Quære in paruo. 76. a. Pſal. 82. Pone principes eorum ſicut Oreb, Zeb, Zebeę, & Salmana. Quære 230. b. 3. Regū 3. Apparuit Dominus per ſomnium Salomoni. Et ſequitur, quomodo dedi ei ſapiētiā. Ecce quōd uocatus

Dauid. Electus.
Seruus.
Pueri.
Sapientia
Lex. Liber. Legere.
Sol.
Lux meridiana.
Prælatus.
Arcus. Prælatus.
Prædicatio.
Christus.
2. Cor. 10. a. Scriptura
Arma. Verba.
Sagitta. Prædicator. Verba loqui.

G ad prælationem & curam debet deſiderare, o-
Sapientia rare, poſtulare, ſapientiam ad conte mplandũ, intelligentiã ad guberuandũ, diuitias meritorum, gloriam præmiorum. Sic rex reges, paſtor paſtores, dicat, docat, inſtruit, & informat, non autum terræ. Glo. a Deo petit, ſed ut ſciat populũ regere, & iudicare. Si hoc elegit, & petijt rector corporũ, multo magis hoc petere, & eligere debet rector animarum, ut ingreſſũ, & egreſſum ad ſpem populo Dei demonſtrent. Eſa. 6. Duo ſeraphin clamabãt alter ad alterũ. Sequitur. Sex alę uni, & ſex alę alteri: Prælati, & clerici debent eſſe ſeraphici & alati. Quære 3. b. Item. 29. b. Item. 45. b. Mat. 22. Amice qũo huc intraſti non habens neſtem nuptialem? Sub typo reptobi recumbentis, intrãtem eccle ſiaſticam dignitatem, caluniatur Dominus ipſum introitum, locũ prohibitum, modum illicitum, fauorem præſtitum, ineptum habitũ, aſ ſenſum tacitũ, introitum temerarium, locus,
H ſacrilegium, modus ſimoniacum, fauor ingratum, habitus oſtendit in honeſtũ. Deut. 1. Date
Conuerſatio. ex uobis uiros ſapientes, & gnaros, quorũ conuerſatio probata ſit in tribubus ueſtris, ut ponã uobis eos principes: Vbi Glo. Viros ait fortes robore, & etate, 1. Regum 16. Vidi filium Iſai &c. Ætate nõ tantũ temporis, ſed ordinis. Nam Hieremiam, & Danielẽ pueros prophetaſſe legimus, ſecundũ Greg Bern. Mirandũ eſt potius, quàm imitãdum. Sapientes in ſpiritualibus, & gnaros in temporalibus, uel ſecularibus ſecundùm Glo. Signanter autẽ dicit ſapiẽtes: nõ ſcientes, quia ſcientia dicit habitũ pure ſpeculatiuum. Sapientia autẽ aliqualiter practicum. Prælatus autem magis indiget practica experientia, quàm ſpeculatiua ſcientia: Vnde ſubdit: Quorum conuerſatio probata ſit, nõ probanda. Eſt enim uſus rectæ conuerſationis ſecundùm Greg. ut preeſſe non audeat, qui ſub eſſe non didicit, nec obedientiam ſubiectis impetret, quam prælatis exhibere non nouit. Vel
I probatus, hoc eſt approbatus, nõ reprobatus. Glo. interli. Vt ex priori uita, probetur futura. Prouer. 26. Sicut qui mittit lapidem in aceruũ Mercutij, ita qui tribuit inſipienti honorem. Mercurius Deus mercatorũ. Lapis poſitus in aceruo Mercurij, eſt lapis in ſerie calculi, qui poſitus pro obolo, denario, ſolido, libra, marca, uel uncia, ſemper tamen retinet eundẽ ualorem. Sic uir inſipiens, quantumcunque promoueatur honore, nunquàm tamen mutatur diſcretionis pondere, uel ualore uitæ. Gen. 41. Non inuenire poterimus talem uirum, qui ſpi-
Electio. Ioſeph. Gen. 41. c ritu Dei plenus ſit. In electione prælati poſſunt proponi uerba iſta in quibus ſub tipo Ioſeph, cuius prouidẽtia ſaluauit Ægyptũ, nobis oſtenditur quis ſit ad regimem populi aſſumẽdus. In quibus uerbis oſtenditur, ad quid debaemus attẽdere, ſcilicet, ad prouiſionẽ paſtoris Num ait inuenire poterimus? Secundo in
K formar quid habemus aduertere, quantum ad conditionem rectoris. Virum inquit, qui ſpiritu Dei plenus ſit. Vbi utilitas oſtendit in naturalibus imperfectionẽ eminẽtię, plenitudo autem ſpiritus Dei, oſtendit in gratuitis perfectionem redundantiæ. Quod autem ſub quæſtione proponitur de innentione talis uiri, nõ eſt nota impoſſibilitatis. Niſi enim talis uir inueniri poſſet, non dicetet Dominus de Dauid. Dauid. Actu. 13. Inueni uirum ſecundũ cor meũ, qui faciet omnes uoluntates meas. Sed ſignanter nobis aduertendũ eſt quod dicit glo, Niſi inquit ego quæreré, nulli appareret, niſi enim ſolus Deus nos moneat, ſolus nos quærere doceat, non apparebit. Hoc igitur, Moi. inſtanter orabat, ut talem uirũ quæreret, & prouideret. Nume 27. Prouideat Dominus ſpirituum omnis caruis, hominẽ, qui ſit ſuper multitudinẽ hanc. Vt poſſit intrare, & exire ante eos, ne ſit
L populus Domini ſicur oues abſque paſtore. Vbi Glo. Origenis, audis ordinationem principis populi euidenter deſcriptam, nulla hic populi acclamatio, nulla propinquitatir contemplatio, propinquis agrorũ, & prædiorũ relinqutur hęreditas, gubernatio populi illi tradatur, quẽ elegit Dñs, id eſt ad quem eligendũ, ſolus Electus. Dei mouet intnitus. Non eſt igitur nota impoſſibilitatis, ſed difficultatis, & raritatis. Bern. in quadam epiſtola. Si rebus ratitas precium facit, nihil acceptibilius bono, utilique paſtore.

Talis igitur uir eſt conſiderandus, quærendus, & inueniendus, qui uere dici poſſit, uir uirilitate conſtantiæ, ueritate ſapientiæ, uirtute iuſticiæ, ſic enim conſultum eſt Moi. Exo. 18. Prouide tibi uiros, &c. quære ſupra expoſitionem Sap. 6. Diligite lumen ſapientiæ qui preeſtis populis. Æiern° Dei filius ab eccleſia corporaliter recedens, corporaliter prælatis eccleſię duas claues tradidit, quibus indignis regnũ
M cæli clauderẽt, & dignis aperirent. Iſtę ſunt po Claues. tentia iudicandi, & ſcientia diſcernendi. Pręui dens autẽ ſpiritus, ſ. prelatos, alterã clauiũ, ſ. iuriſdictionẽ abundãte iniquitate concupiſcere, Alterã uerò, ſ. diſcretionẽ frigeſcente charitate negligere; quos Bern. ſup Cant. reptehendit, Bernard. dicens: O utiuã omues prælati tam uigiles eſſent ad curam, q̃ alacres currunt ad cathedrã. Idcirco pręponiț ſapiens iuriſdictionẽ præſidẽtiæ, cum dicit: Qui præeſtis populis; hortatur ad diſcretionẽ ſcientię, cũ dicit: Diligite lumẽ ſapientiæ, ut claues cum Petro, non clauem recipiant, ne ſentẽtiã Chiſti incurrant dicentis, Veh uobis, qui tuliſtis. i. abieciſtis clauẽ ſciæ. Scientia.

Et eſt ſciẽdum, quòd clauem iuriſdictionis conſequitur honoris autoritas, oneris difficultas, operis exemplaritas, honor non abijcit onus, & utrumque inducit opus primo ad Timoth. 5. Qui bene præſunt presbyteri, Sapientia Claues.

dupli-

A duplici honore digni ſunt. Bene præeſſe, eſt ꝓ deſſe verbo doctrinę, & exéplo vitę, Et ecõtrario. Mali digni ſunt duplici confuſione. ſ. ſpirituali miſeria, tpali inopia. Boni digni ſunt duplici honore. ſ. ſpirituali obedientia, & tpali ſufficientia, vnde præcipit Apoſtolus Timo. Argue negligentes, obſecra volentes, increpa pſiſtentes, Bona. n. opera Prælati aĩam inſtificant, ꝓximum edificant, Deũ glorificant. Triplex eſt. n. vſus in quo ſe debent exercere Prę lati. Debent. n. ſibi neceſſitatis ſumptus, orationem petentib. Exẽplũ de vaccis feris, q̃ mugientes ibant vet ſus Betſames, neq; ad dexterã, neq; ad ſiniſtrã: vaccę portantes atcã, ſunt Prelati regentes Eccleſiam, Fętus patétes, mugitus rõnes, betſames domus ſolis, patria cęleſtis 1. Re. 6. Sed hodie ortus eſt ſol, creatus eſt Prelatus, & congregati ſunt Prælari & in cubilib. ſuis. i. in dignitatib. & pbẽdis collocabũtur. Debent ét Prelari ſubuentioné pauperib.

B contra quod hodie faciunt, vt Sacerdotes Belis conſumentes bona pauperũ in ſupetfluis, & illicitis, de quib. Sap. 6. Audite Reges, & intelligite Iudices finium tertæ: Sequitur. Qm̃ iudicium duriſſimum bis qui ptæſunt fiet. Durũ quia indebite intrauerunt, durius, quia illicite vixerunt, duriſſimum quia iniuſte rexerunt. Iudicum 18. Figurata ſunt iſta tria in Sacerdote Micheę cui dictũ eſt. Quis te huc adduxit, quid hic agis? quare huc venire neqniſti? Hæc eſt ergo clauis, potentia iudicandi, qua abutitur, qui formã abſolutionis non cuſtodit, qui non ſuos caſus ſibi attribuit, qui clanes habens ligatas, confeſſiones audit, & ſe, & aĩas deludit. Secunda clauis eſt ſcientia diſcernendi, ad qnẽ eſt neceſſe ſciẽtia ſcripturarum, quod docet duodenarium articulorũ, denarium pceptorum, ternariũ conſiliorũ, ſeptenarũ, virtutorũ, petitionũ, ſacramentorum, virtutum, donorũ, beatitudinum, pietatis opę rũ. Vitiorum, ad deteſtandum, petitionum ad

C impetrandũ, ſacramentorũ ad curandum, virtutum ad ornandũ, donorum ad expediendũ, beatitudinũ ad pficiendũ, operum pietatis ad exhibendum. Hæc dét ſcire curatus explicite, & ſubditis cum diligentia explicare, Malach. 2. Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legé ex ore eius requirũt, quia Angelus dñi exercituum eſt. Hic. Ad Sacerdotis pertinet diſciplinam interrogãti reſpondere de lege, qui ſi in cæteris diligenté, in ſapientia ſcripturæ negligentem ſe oſtendat, fruſtra iactat dignitatem, cuius opera non exhibet. Tali. n. dicitur Oſee 4. Quia tu ſcientiã repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi. Sed hodie filij Agar exquirunt ſapientiã quę de terra eſt, &c. Can. 5. Inuenerũt me cuſtodes, q̃ cuſto. ciuit: percuſ. me vulner. me, tulerunt palliũ, &c. Ciuerunt hodie non habentes præbendas, vel volentes multiplicare eas, ciuitatem Eccleſiæ muneribus illicitis, precibus indignis, obſequiis inhoneſtis, impetrationibus iniquis, ſigillis falſis, donec Eccleſiam inueniunt, inuentam percutiunt, dum tali titulo rapiunt, raptæ non deſeruiunt, ſed percuſſam vulnerant, dũ indigne miniſtrãt, pallium auferunt, dũ Chriſti patrimonium violenter emungunt, & in vſus illicitos expendunt. Tales erant filij Holy, filij Belial, qui habebant fiſcinulam tridentem, & mittebant in lebeté, vel cacabũ, vel ollã, & oẽ quod leuabat fiſcinula tollebant ſibi, nihil dantes pauperibus. Habent. n. hodie Epiſcopi fiſcinulam tridentem, ſ. exactionem, procurationem, fulminationem excõicationum, inuentionem occaſionum, cum quibus euacuant lebetem prębendarum, caldariam priuatum, ollam Eccleſiãrũ Parrochialium, cacabum curarum ſimplicium. Habent ét ſacerdotes fiſcinulam tridentem, ſ. guloſitatem ciborum, ſuperfluitatem indumentorum, curioſitatem lectorum, equorum, cum qua euacuãt lebetem decimarum, caldariam primitiarum; ollam oblationum, cacabum aliarũ obuentionum. De Prælatis dicitũr in Pſ. 103. Facit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammã ignis, Angeli. n. ſunt ſimplices in eſſendo, ſubtiles contemplando, vtiles miniſtrando: Per quem modum in Prælatis, & religioſis debet eſſe ſinceritas conſtantiæ, quantum ad vitam; perſpicacitas intelligentię, quantum ad doctrinam, agilitas obedientiæ, quantum ad curam. Sed pro dolor, iſti Angeli mittunt hodie in terram ſanguinem concupiſcentię inficientem, grandinem ſuperbię concutientem, ignẽ auaritiæ conſumentem. Apo. 8.

D Debet etiam Prælatus ad modum Angeli, contemplari primam veritatem, vt doceatur ſcire proprium infirmitatem, vt corrigatur, ſpeculari gregis imbecillitatem, vt compatiatur. Pſal. 90. Angelis ſuis Deus mandauit de te, vt cuſto. te in omnibus viis tuis, vt ſint

F vigiles ſuper hominum cuſtodiam. Exemplũ de Daniele, vtiles contra Dęmonum perfidiam, exemplum in Thobi. ſubtiles quantum ad mundi prędidentiam; exemplum in miraculis. Sic Prelatis committitur factamentorum diſpenſatio, regiminis iuriſdictio, temporalium diſpenſatio. Matth. 4. Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei Iob. 4. In Angelis ſuis reperit prauitatem. Et nota quòd frons inter alias partes eſt cultu formoſior, aſpectu gratioſior, ſitu anterior, gradu ſuperior: primum in Prælato ſignificat excellentiam perfectionis, ſecundum euidentiam ædificationis, tertium prouidentiam diſcretionis, quartum eminentiam contemplationis. Hæc autem quattuor congrue figurantur in lamina ſupereminente in fronte Pontificis.

Honor. Timot. 2. Tim. 4. a.

Exercita.

Vaccæ.

Elia.

Iudiciũ.

Abſolutio.

Clauis.

Duodenarius.

Septenarius.

Sacerdos

Oſee 4.

Sapientia Bar. 3. c.

Ecclesiæ

Miniſtrare. Prælatus. 1. Reg 2. c

Exactiones.

Angeli.

Religioſus.

Angeli.

Frons. Facies.

G Exo. 28. Facies laminam de auro purissimo, in qua sculpes opere celatoris sanctum domini ligabis eam vitta Iacinctina, & erit super thiaram imminens fronti pontificis. Ista lamina quia aurea, pertinet ad sanctitatē perfectionis, quia splendida, ad pulchritudinem conuersationis, quia sculpta, ad sollicitudinē discretionis, quia excelsa, ad celsitudinem contēplationis, Hæc est plena perfectio pontificis, vt possit placare Deū pro se, & subditis. Exod. 28. Est autem semper lamina in fronte Pontificis, quia prælatus semper debēt fulgere prædictis spiritualibus ornamentis, vt placatus sit ei dominus.

Lamina.

Lamina.

Gradus prælationis includit excellentiam dignitatis, influentiam potestatis, eminentiā sanctitatis, euidentiam equitatis. Dignitas honoranda, potestas formidanda, sanctitas imitanda, æquitas comendanda. Isti sunt quattuor pedes quibus innititur cathedra Pastoralis. Et nota, cum indignus ad dignitatem vocatur, frequenter accidit, q̄ ab accidente suo nō denominatur, sed indignum potius dignitas dedignatur, in hoc.n. fallit regula, qua omne accidens subiectum denominat, quia non omnis habens dignitatem est dignus. Isti figurantur per sacerdotes tēpli reprobos, 1. Reg. 2. Dicentes, dimitte nos ad vnā partē Sacerdotalē, vt comedamus buccellā panis. Pars.n. eorū quē eligūt, est diuitias congregare, & aīas nō curare. Et nota de mala societate prelatorum Esa. Replebuntur domus eorum draconibus, Quære 230. b. Et nota de pœna debita malis Prælatis, quia dictum est Angelo exterminanti. Eze. 9. A sanctuario meo incipies, quia sanctuarium est pollutum immundicia, conculcatum ignominia, incensum concupiscentia, destructum irreuerentia. vnde Ps. 78. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam. 2. ad Thi. 4. Dicitur prælato: Tu vero vigila, in oīb. labora, opus fac Euangelistæ, ministeriū tuū imple. Quia debes esse vigil, ad speculandum, vigila, pugil, ad debellandum, in omnibus labora sicut bonus miles Christi, præcursor, ad exemplandum, ministerium tuū imple, prēco, ad denūciandū, opus fac Euangelistæ. Et no. q̄ prælati debent cauere a receptione munerum: Quære in tabula de muneribus. Luc. 22. Petrus qui gerit typum prælati, amputauit auriculam serui: Per aurem significatur obediētia. In quo no. q̄ inobedientia contumax gladio excommunicationis feriri debet, contra illos qui ex leui causa excommunicant. 4. Reg. 5. Quia Giezi accepit vestes, & pecuniam a Naaman curato, ideo percussus est lepra, in quo symonia condemnatur. Et nota q̄ prælatus implet suum officium, si fuerit in corripiēdo iustus, in compatiendo pius, in orando assiduus, in laudando putus, & deuotus.

H Dignitas

Dignitas.

Familia.

Sanctuarium. Ecclesia. Templū.

I

Excōmunicatio.

De peccato in generali. K

Peccatū. Vitium.

TRIA genera peccatorum significantur per tria maledicta a domino: Quæ sunt, serpens, terra, Caym. Quære 26. b. In genere. Quod peccatum est murus diuidens hominē à Deo. Quære 47. b. In Psal. Quod diuersa genera peccatorum designantur in diuersis metallis illius statuæ Danielis, cuius caput erat aureum, &c. Quære 53. b. Item 109. a. Quod peccatum tollit Christum, & ducit hominem ad omne periculum. Quære 56. b. In Gen. De peccato originali. Et quod peccator significatur per pincernam Pharaonis, & per eius somnia. Quære 58. b. De gradibus peccati in cogitatione, consensu, operatione, 58. b. In Esa. Et in Sopho. Quod peccatum generaliter excęcat rationem, vnde significatur per stercora calida, quibus Thobias fuit excęcatus. Quod peccatum significatur per puerum mortuum, quem non potuit suscitare baculus Helysei, L in quo non est vox laudis, vel cōfessionis, nec sensus bonæ operationis. Quære 61. a. In 4. Reg. Quod peccatum infinita mala facit homini, vnde significatur in Luca, Cum eiecisset Dęmoniū, locutus est mutus. Quære 64. a. b. Quod peccator significatur per Lazarū sepultū, fętidū, ligatū, cui lapis erat suppositus, sup quē fiet dīs. Quære 65. b. In Io. quod peccator, significatur p filiū Reguli, qui infirmabatur in Capharnaū, & qūo sunt 7. horę, & in 7. reliquit eū febris. Quære 67. b. In Io. Quod peccator significatur per Petrum, quem Hærodes. i. Diabolus posuit in carcerem, Et peccatū significatur per carcerē, & per cathenas, & qūo per Angelum liberatur, Quære 68. b. in actibus. Quod diuersa genera peccatorum designantur per locustam, erucam, brucum, Quęre 71. b. in Ioel. Quod diuersa genera peccatorū significantur per quattuor bestias, Daniel. 7. Et per quattuor ventos, qui pugnāt in M medio mari. Et per naptā, stupā, picē, malleolos. Quære 82. b. Item 98. a. b. b. Item 54. a. b. Et istas historias quære in diuersis locis in tabula super librum Daniel. Quod diuersa peccata significantur per zizaniam, quam Diabolus superseminat in agro conscientiæ, ex quo malæ affectiones pullulant in diuersa genera peccatorum, Quære 26. a. b. in margine.

Peccatum abscondit faciem Christi a peccatore. Exemplū de Iudęis qui velabāt faciē Christi. Et de Caym Quære 98. b. In Genes. Et ibidem gratiarū. Ibi est q̄ peccatū faciem aīę, reddit maculosam, & menstruosam, p qđ triagña peccatorū designātur. p illud Esa. vulnus, liuor, plaga tumēs, Quære 98. b. De vitiis capitalib. designatis in 7. viris Sarrę, & in 7. Dęmonib. Magdalenę. quęre 102. a. b. De pęna pctī, & qūo oīa pctā manifestabunt 112. a. b. p totū

Quod

A Quod varia peccata deſtruxerũt ſtatũ eccleſiæ & religionis. Quære in Naũ. 116.b. Quod põdus peccati deſignatur in ſubmerſione Aegyptiorũ. Quære in Exo. 116.a. Quod peccata deſignantur per varias infirmitates corporales. Quære 121.b. Quod per quattuor gña latronũ, qui faciunt ſpeluncam in domo conſcientiæ, deſignantur varia peccata. Quære 124.b. Quod oẽ peccatum ſpecialiter luxuria, infert aĩæ multa damna. Quære 125.b. Et nota &c. De gradibus peccati in cogitatione, delectatione, npetatione, & de damnis quæ peccatũ infert ĩ Thob. & io libro Iudicũ. Quære 26. a & ibidem a.b. per totũ. Quod pet tria gña ſerpentũ, ſerpens flatu adurens, ſcorpio, dipſas, ſignantur tria gña peccatorum Quære 126.

Peccata refrenantur ex cõſideratione mortis.

In Deuter. quo oĩa peccata refrenantur ex cõſideratione mortis. Quære 130. In Exod. & ibi per totum. De periculis varioꝝ peccatorũ, quæ opprimunt nos in mundo, in Matth. 7.c. figurantur pet ventum, per pluuiã, per flumina, quæ ſubuertunt domum, & per ventũ qui ſuboertit domum, & occidit filios Iob. Quære iſtas hiſtorias, & de hoc quære 131.a. Caro enim, &c. & hoc ſignificatur in quattuor ventis, qui pugnant in medio mari. Quære 135.b. in Dani. Quod anima peccatrix figuratur per Niniue ciuitatem, cõtra Deũ munitam. Quære 135.b. Quod peccator debet clamare multipliciter ad dominum cum cęco, quem Deus illuminauit. Quære 140.a. in Luca. Quod peccatum reddit hominem timidum, & puſillanimem, & vagum, exemplo Caym, Quære 142. a. Quod via huius mundi eſt periculoſa pp diuerſa peccata 225.a. Quia via &c. De periculo quod peccatur pręueniatur morte, quod ſignificatum eſt per Abſalon, qui remanſit ſuſpenſus p crines in quercu. Quære 150.b. in 2. Reg. Quod peccata figurantur per tria caniſtra farinę piſtoris Pharaonis, qui fuit ſuſpenſus, Quære 152.b. In Gen. Quod varia peccata deſignãtur per diuerſas arbores, quæ cõburuntur in die iudicij, Quære 153.a. in Gen. de diuerſis gradibus peccati, in cogitatione, delectatione, conſenſu, npere, conſuetudine, quære Greg. &c. Quod aliqui ſcientes, & deliberatè pręcipitant ſe in peccatum. Numerorũ 24. Cadẽs apertos hẽt oculos, vel põt dici, q̃ multi non præſumunt, & aliquid magnum ſe eſtimant, quibus expedit ſm Aug. vt cadant, quia poſt caſum aperiũtur eorum oculi vt ſeipſos, & ſuam fragilitatem cognoſcant, quod peccatum elongat hoĩem a Deo, & ducit ad magnam miſeriam. Exemplum de filio prodigo. Luc. 15. Quære 41.a. Et in plurib. locis, Quære

B

C

Ionæ 3.b. in tabula ſuper Lucam Ionæ 3. Surrexit rex Niniue de ſolio ſuo, & abiecit veſtimentum ſuum a ſe, & indutus eſt ſacco, quod eſt veſtimentũ viliſſimũ, paupertimum, & aſperũ, cõtra honores, diuitias, delitias, & ſedit in cinere, per recordationem mortis, quia ſic pęnitentiã iodulget Deus culpã, & mutat ſnĩam. Exemplum de Dauid, quia dixit, Peccaui, Tranſtulit air, dñs peccatum tuum. Exemplum de Petro lachrymante, quẽ ſtatim teſpexit dñs. Exemplum de Magdalena flente, cui dictum eſt: Remittuntur ei peccata multa, Exemplũ, de Achab humiliato, & dñs reuocauit ſnĩam. Exẽplũ de Ezechia. Eſa. 38. Quia fleuit, Deus reuocauit ſnĩam. Iſta eſt virtus veræ pęnitentiæ, quia põt diuinam ſnĩam reuocare. Et nota q̃ peccatores dormiunt cum Petro in carcere cęcitatis, dormiunt cum Iob in puluere vanitatis, curuantur ad terram cum illa muliere Euangelica pondere cupiditatis, iacent cum Paralitico ĩ grabato voluptatis. De 1. Act. 12. Petrus ſeruabatur in carcere. Sequitur, Ecce Angelos dñi aſtitit. Quære 6.b. 62.a.a. cj. b. Mar. 2. Surge tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam, Sic. n. mortificare debemus corpus noſtrũ, vt nõ impediatur ſpiritus ab exercitio ſpiritualium, ſiue cõtẽplatione cęleſtiũ, quod eſt ire in propriam domũ. Baruch 6. Sacerdotes habẽtes tunicas ſciſſas, capita, & barbam raſam, quorũ capita munda ſunt, rugiũt clamantes contra Deũ ſuũ, ſicut in cęna mortui. Sacerdotes peccatores ſe per peccata dæmonibus immolantes, habentes capita nuda, quia perdiderunt virtutũ ornamenta, & barbã raſam, non habentes opera vitilia, ſed ſciſſas tunicas per diuiſionẽ appetituũ, dum caro cõcupiſcit aduerſus ſpiritũ, rugiunt ſicut in cęna mortali, Vbi ſimul ſunt cęna quæ reficit, & mortis memoria, quæ cęnantem afflicit: quia & delectatio tecreat carnẽ, ſed in ipſa delectatione iuſtn Dei iudicio, teatus cruciat mentem, & pungit conſcientiam.

D

2. Regũ. 12.d. Luc. 22 g. Luc. 7.g. 3. Regũ. 21.g.

E

Et nota de pęna pctĩ, de illis quæ debẽt eſſe in confeſſione, & de alijs circunſtãtiis, qũo in diluuio ſubmerſa ſunt omnia, & de expulſione Angelorũ de cęlo, primorũ patentũ de Paradiſo, humani generis in diluuio, Sodomorũ in incendio. Et in tabula de iudicio, quære de iſtis. quære 26.b. 27.a. 1. Reg. 7. Intonuit dñs fragore magno in die illa, & extetruit Philiſteos, & cęſi ſunt a filijs Iſrael. Philiſtei potione cadẽtes intetptetantur, deſignant pctõres, quæ ſunt inebriati peccãdi cõſuetudine, quos dñs excitat a lecto fętoris, in qon diutius iacuerunt, cum reducit eis ad memoriam illud tonitruum diuinæ ſnĩæ, ite maledicti in ignẽ æternum, & illuceſſit eis dies, cum agnoſcunt in ſe copiam mali, & inopiam boni, timent ſepatationem ab electis damnationem cum reprobis. Quod qoandiu ſumus in hac vita mortali quantumcunque proficiamus in bono,

F

Exo. 7. Apo. 12.b Gen. 3.d.

G no, non ſunt in nobis mortua vicia, ſed compreſſa: Velimus, nolimus, nobiſcum habitat Iebuſęus, ſubiugari poteſt, exterminari non poteſt. Hoc aũt unũ eſt conſilium, Vt ſi capitа rena ſcentiũ motnũ apparuerint, iterum ſucci dãtur, ne iterũ creſcãt. Pſal. 43. Propter te mortificamur tota die. Sunt. n. iſti motus quaſi canum latratus, qui uiatoribus moleſti sũt ſuo latratu, & tñ dum latrãt præcauẽtur; ſed incautos occidunt morſu, dũ non præcauẽtur. Luc.

Luc. 15. b. 15. Mulier quæ perdidit dragmã unã, quærit diligenter donec inueniat, & cũ inuenerit conuocat amicos dicens, cõgratulamini mihi, qa inueni dragmam, q̃ perdideram. Vere dragma decimarum Dei perdita, peccator eſt, qui cecidit à conſortio angelorum quibus connumeratus erat, & per ueram cõfeſſionẽ, & miniſterium Angelorum, reducitur ad eũdem numeLuc. 15. c. rum. Exemplum de filio prodigo. Gaudium eſt Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. Dan. 4. Leuaui oculos meos ad

H Dan. 4. g. cœlum &c.

Nota ad quę mala ducit peccatũ, maxime ſuperbia, regnum cœli perditur, Cum dæmonibus ferocibus habitatio datur. Figura, & ſẽſus perditur; ſed per ueram confeſſionem, quę ſignificatur in eleuatione oculorum, totum re

Nu. 21. c. cuperatur. Illi qui intoxicati erant morſibus ſerpentum ignitorum, aſpicientes ad ſerpentẽ æneum curabantur. Et nos peccatis intoxicati, ad Chriſtum in cruce eleuatum aſpicientes oculo, fidei, & compaſſionis, curamur. Reſpice in faciem Chriſti tui. Matthæ. 27. Myrrha, fel, acetum, oblata ſunt ori Chriſti. Ipſe autẽ cũ guſtaſſet, reſpuit, & bibere noluit. Myrrha ex terra, Fel ex carne, Acetum ex uino corrupto orũntur. Et nos q̃uis cogitationi noſtræ offeratur, Myrrha auaritiæ, Fel immũditiæ, acetum rãcoris, & malitiæ, reſpuere debemus, nõ bibere. Gene. 3. Eiecit Dominus Adam, & col-

I locauit Cherubin, & flammeum gladium, atq; uerſatilem ante Paradiſum uolupiatis, ad cuſtodiendum uiam ligni uitæ, ui igitur hoc exponamus ſecundum Græcos, qui magis hoc dicunt pertinere ad miſericordiam, q̃ ad vindictã, per Cherubin ſignificari filiũ Dei, in quo

Ad Colo. 2. a. sũt oẽs theſauri ſapiẽtiæ, & ſcientiæ Dei abſcõditi. Gladius ad exercitandum, flammeus ad il-

Gladius. luminandum, nerſatilis facilis ad mouẽdum, Nam & ſi ſic immutabilis de uera ſcientia ſua natura mouetur, tamen de facili miſeratione noſtra. Cum igitur peccator perdidit innocentiam, abiectus a iucunditate ſuæ conſcientiæ per culpam, preſto eſt filius Dei ſicut gladius pungens memoriam ad recordandum quod perdidit. Flammeus illuminans intelligentiã ad ſequendam uiam ligni nitę, quòd quęrit, nerſatilis commutans uolũtatem, & facile cõdonans quod peccator perpetrauit. Hie. 52. Se-

K dechias poſitus eſt in carcere uſque ad diem Concupi ſcentia. mortis ſuę, id eſt, ſpiritus in carne exęcatus, & ligatus, quæ plena eſt concupiſcentia, quàm diu ſumus in uia; ſic Petrus eſt in carcere, donec per Angelum, per Chriſtum liberetur; ſic Ioſeph in carcere detinetur, do- Career. nec iuſſu regis educatur. Quęre ſupra hiſtori. de liberatione Petri. Pſalm. 50. Qui glo- Act. 12. a. Pſal. 50. a. riaris in malitia, qui potens es in iniquitate. Hoc dicitur de uilibus peccatoribus qui iactant ſe de ſuis fœditatibus, & peccatis, quaſi ebrij habentes adhuc fœtorem uini in naribus poſt potationem. Auguſt. libr. ſecundo Auguſt. confeſſionum: Præceps ibam tanta cęcitate ui inter coetaneos puderet me, minoris dedecoris eſſe, quando audiebam eos iactantes flagitia ſua, & tanto magis glorianies, quanto magis turpes eſſent, & libebar facere non ſolum libidine facti, ſed etiam laudis. Geneſ. 4.

L Ero uagus, & profugus in terra, omnis qui inuenerit me occidet me. Peccator uagus, efficitur per inordinatam concupiſcentiam, timidus mortis, quia non haber auxilium per gratiam. Mentem enim à diuino auerſam auxilio, quæcunque tentatio impetierit ſubuertit. Ideo dicit. Omnis qui inuenerit me occidet me. Hierem. 2. Vide uias tuas in conual- Viæ. le, ſcito quid feceris, uide per iugem meditationem, & memoriam uias tuas, quàm fragilis per naturam, quàm nilis per culpam, quàm ingratus ad gratiam, quàm dignus ad pœnam; in conualle humilitatis, ut humilieris non erigaris in ſuperbiam. Multa etiam Opera. ſunt in operibus noſtris, quæ nobis uidentur recta cum tamen diſtrictiſſimus index uenerit iudicabit errata.

Lucæ 19. Videns Ieſus ciuitatem fleuit ſuper illam, ſuper animam peccatricem, quam ſuo ſanguine redemit. Auguſtinus: Plangis mortuum, & non plangis impium: Plan- Iob 11. c gis cadauer, à quo receſſit anima. Non plangis animam, à qua receſſit Deus, qui eſt uia, M ueritas, uita. Sic fleuit Ruben non innento Ioſeph ſaluatore in puteo conſcientiæ. Sic fleuit Chriſtus ſuper Lazaro fœtente. Lucæ Chriſtus. Luc. 10. f. 10. Samaritanus uidens uulneratum &c. Samaritanus cuſtos dicitur, cuſtos noſter eſt Chriſtus. Miſer ſpoliatus, & uulneratus, ſpoliatus gratia, uulneratus concupiſcentia, quæ diuidit appetitum actiuum, & ſenſualitatis, ſicut uulnus ſoliditatem continuitatis motus Samaritani &c. Quęre 133. a.

Matt. 20. Cæcus ſedebat ſecus uiam mendicans, ut lumen reciperet. Cæcus peccator lumen mentis ſuæ non habens, dicens, Lumen oculorum meorum, & ipſum non Pſal. 37. Thob. 5. b eſt mecum. Quale gaudium mihi eſt, qui in

rene-

A tenebris ſedeo, & lumen cœli non uideo, unde nec Deum, nec ſe uidet, clamans per oratio nem extetiorem, & contritionem interiotem, uolens lumen recipere per gratię infuſionem, non attendés, nec a clamore deſiſtens propter turbam hoc eſt propter tumultum cogitationum, imaginationum, fantaſmatum, & tentationum, quæ omnia clamant, & infeſtant peccatorem uolentem reuerti ad Chriſtum.

Lepra. Leui. 13. Plaga leprę ſi fuerit in homine, adducetur ad ſacerdotem, cumque color albus in cute fuerit, & capillorum mutauerit aſpectū, ipſa quoq; caro uiua apparuerit, lepra vetuſtiſſima iudicabitur, atque inſita cuti, &c. Capilli ſunt prolixiotes pili, unde progreſſus iniquitatis uidetur deſcribi. In capillis enim, quia naturali colore deficiunt mentis deprauatio, quæ longa conſuetudine circa iniquitatis affectum indutauit, vnde quia eorum lepra eui deus eſt, & in affectu eorum iniquitas uehementius radicata per conſuetudinem manifeſtam, ideo non exigit ſacerdotis diſcuſſionem, ſed meretur ſeparationem. Aliqui faciunt ſicut improbi, qui expendunt in taberna in die Dominica, quicquid lucrati ſunt in tota ſeptimana, ſic aliqui per reditum ad peccatum, omnia bona, quæ tempore pœnitentię fecerant amittūt. Exemplum de formica, quæ omnia grana, quæ longo tempore, & magno labore congregauit dum ea ad ſolem ponit modico uento totum diſpargitur & amittitur. Apoc. 3. Tu dicis, quia diues ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcis, quia miſer es, & miſerabilis, & cæcus, & nudus, & pauper. Miſer per impotentiam, eſuriret enim puer natus tecenter iuxta mammillas, niſi lactaretur, arderet iuxta ignem, niſi amoueretur, & miſerabiles, faciunt omnia ſuam eleemoſynam, & oſtendunt ſuam miſericordiam. Pauper per cōcupiſcentiam, quæ quodammodo habet uirtutem interminabilem, inſatiabilem, & infinitā, cui nihil ſufficit, & cæcus per ignorantiam, & nudus per malitiam, & uirtutum carentiam, non habens ueſtimentū gratiæ, tunicam, & neſtem nuptialem, qua poſſit decenter coram rege, ad nuptias intrare. Ideo ligatis manibus, & pedibus proijcitur in tenebras exteriores.

Gloria uana.

B

C

Taxus dentibus, & unguibus In rupe domum facit, & eſt mūdiſſimū animal, quod fętorem ſuſtinere non pót, vulpes aūt doloſa co inquinat ſuis fecibus eius foſſam, & ita taxus dimittit eam, quā vulpes inhabitat. Sic Deus animam Diabolo relinquit, pro qua tātum laborauit, ex quo illa per fętoré peccati, uel per

Eccl. 41. e ſuggeſtionem Diaboli ſe maculauit. De ueſtimēto procedit tinea, & a muliere iniquitas uiri; quia ſicut neſtimentum ſua interiori corruptione, gignit tineam, a qua totaliter conſumitur, ſic a muliere, ideſt, à carne ſurgit iniquitas viri. i. ſpiritus noſtri. Ionę 2. Orauit Ionas, ad Dominum de utero piſcis, & dixit. Clamaui ad dominum de tribulatione mea, & exaudiuit me de uentre inferi. Peccator eſt in profunditate peccati, qui exauditur frequenter à Domino quando iuſti orant pro eo. Matt. 14. Petrus cum cępiſſet mergi, clamauit, dicens: Domine ſaluum me fac. Pſal. 129. De profundis clamaui ad te Domine 3. Reg. 20. Abſtulit puluerem a facie ſua, & cognouit eum rex Iſrael, quod eſſet de prophetis. prius. n. operta facie non cognoſcebatur, quia cum uelamé peccati eſt ſuper cor noſtrū, ita q̄ confiteri nolumꝰ, nec uelamé illud deponere, nō cognoſcit.

D

Delectatio.

Peccatū mortale perpetratur interius per moroſam delectationem, qñ aīa de illicitis cogitando delectatur, & placer ei talis delectatio, & in ipſa libenter cōmoratur conſentiens delectationi, licet non conſentiat operi, & loquor de delectatione, nō quacumq; ſed facta cum deliberatione, & reſpectu talis obiecti, cuius actus eſt peccatum mortale, unde in Prou. 24. Cogitatio ſtulti peccatum eſt, quia aliqñ ita ſubtiliter, & latenter irrepnnt, nt nō ſolum eas expellere, ſed ét eas nix poſſimus intellige re; ſed ſicut dicit Hugo de Sancto Victore. Nihil intereſt quale ſit illud, quod cogitatur; ſed qualis ex ipſa cogitatione affectus conſequat. quia cogitatio menté non polluit, ubi delectatio conſcientiam non corrumpit. Seçūdo modo procedit peccatum ad affectum, quādo cōſentimus nefario operi, & habemus uoluntatē actualé illud faciendi. Et quia Ioſeph. Gen. 39. Nolebat hoc modo peccato conſentire dicens; quomodo poſſum malum hoc facere, & peccare in Dominum meum? Ideo fugit, Eccl. 21. Qnaſi a facie colubri fuge peccatum. Si enim bruta animalia, quę carét ratione fugiūt mortem, quāto magis aīa rationalis debet fugere culpā mortalé? Agnus fugit lupum, colū ba accipitré, pullus milluum, lepus cané, auis laqueum, quæ ſi ſemel laqueo teneatur, & naleat enadere de facili ad laqueum non reuertitur, homo fugit ſerpentem non audet dormire cū colubro, multo minus ergo cum mortali peccato, vel cū occaſione mortalis peccati. Tertio modo procedit peccatū exterius qñ nolūtas mala perducitur ad effectū per uerbū illicitū. vñ. Iob. 1. In oībus his nō peccauit Iob labijs ſuis, mors. n. & uita in manibus linguę. Qnarrò cōſummatur peccatum exterius per malā operationé. Iaco. 1. Peccatū cū conſummatū fuerit generat mortē. ſ. æternā, ſiue fiat primo mō per dilectionē, ſiue ſcdo modo p cōſenſū, uel malā affectione, ſiue tertio per praua locutionē, ſiue quarto per illicitam operationē; ſed tunc maxime generat mortē, qñ cōſummatur finaliter per deſperationē; illicitè

Gradus peccati.

E

F

enim

G enim operationi additur pcī defensio defensioni assuefactio, assuefactioni contẽptus & desperõ. Esa. 5. Veh q̃ trahitis iniquitatẽ in funiculis vanitatis, & quasi vitulũ plaustri peccatũ iniquitatem trahit, qui peccatum suũ pertrahit. Et quia pcm̃, quod statim p pẽnitentiã nõ diluitur, suo pondere ad aliud trahit, funiculus vanitatis contexitur, quo aia constringitur illaqueatur, & suspẽdirur, & peccatũ pcõ adiitur, & ita misera aia tanquam plaustrum oneratum funibus illis ad mortem trahitur.

Peccatũ mortale aufert corporalẽ subam, spũalem noticiã, præsentẽ gratiã, futuram, & æternã gloriã. De primo patet, pcm̃.n. mortale debilitat naturã corpoream, & corrodit conscientiã, & aufert pecuniã, & infert infamiam.

Eccl. 37. d Nam pp pcm̃ gulæ multi mortui suot ex superfluitate: nã plures interficit cęna q̃ gladius, & corpora reddũtur passibilia abundãte infirmitate. Et de pcõ luxuriæ patet, q̃a qui fornicatur in corpus suum peccat, 1. Cor. 6. Quia ad litterã corpus suũ debilitat. Corrodit ẽt cõscientiã, nemo.n. reus se iudice absoluitur, & panis delectationis trãsitoriæ in vtero intrinsecus in fel aspidum vertitur, q̃n cooscientia amaricatur, vñ peccatum semper hẽt pẽnam sibi annexã. Aufert pecuniam scdm illud Hiere. 13. Reuelata sunt verecundiota tua, pollutæ sunt plãteæ tuæ. i. gressus tui suot immũdi, & infames, magna.n. infamia est cũ hõ liberatus, & libertus reducitur in seruitutẽ, qd fit p pcm̃, Qui facit pcm̃ seruus est peccati. Io. 8.

Sap. 1. a De secundo patet Sap. 1. In maleuolam animam non introibit sapiẽtia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: aufert.n. peccatum mortale oẽs sensus spirituales, sicut lepra corrodit ola membra: visum.n. excęcat, ne Deum cognoscat, 1. Ioan. 3. Oĩs qui peccat non videt Deum, nec nouit eum auditum, ne obediat. Esa. 6. Excęca cor populi huius, & aures eius

I aggraua. Odoratum discretionis reddit fœtidum, & corruptum, quia non sentiunt fœtorẽ peccatorum suorum, sed delectantur in eis & volutãtur sicut porci in luto. Vñ Lazarus quatiduanus fœtebat. Tollit gustum, vt non possit delectati in esca spiritualium gaudiorum Ps. 106. Oẽm escam abominata est anima eorum, &c. Aufert tactum, quia ita putridi sunt, q̃ q̃n tanguntur, & corripiuntur, non sentiũt. Ioel. 1. Cõputruerunt iumẽta in stercore suo.

Luxuria. Facies. De tertio. s. de gratia. Esa. 59. Iniquitates vestrę diuiserunt inter vos, & Deum vestrum, & pcã nostra abscõderunt faciẽ eius a nobis, ne

Gratia. exaudiret: hoc est facies gratiæ, quã dñs abscõdit a pctõre, vnde petit Propheta, Ne auertas faciem tuam a me, & Caym post pcm̃ proiectus est a facie dñi, amota aũt gratia ab aĩa ipsa efficitur inflata per superbiam, toxicata, & liuida per inuidiam, turbulenta per iracun-

Gen. 4. c. Facies. diam, tristis, & pigra per accidiam, dilaniata per auaritiam, fœtida per luxuriam, immunda per gulam.

K De quarto. s. de gloria. Eccle. 26. Qui transgreditur a iusticia in pcm̃, dñs parault eũ ad romphęã & Eccle. 21. Stupa collecta synagoga peccantium, & consummatio eorum flamma ignis, Anima.n. quæ peccauerit ipsa morietur morte æterna. Nam sicut videmus q̃ hõ prius infirmatur, & postea moritur, ita infirmantur hoĩes peccatis, & morientur cum cruciabuntur in pœnis æternis: peccata.n. mortalia suot infirmitates, quædam.n. sunt sicut scabies, in qua fernor viscerum ad cutem trahitur, & corpus fœtidum redditur, per quod fer-

Luxuria. uor libidinis intelligitur. Amos 4. Ascendere

Amos 4. feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras, & est peccatũ luxurię febris, quan-

Febris. doq; calida, vt in appetitus anxietate, q̃nque

Infirmitas. frigida, vt in operis consummatione. Gula generat vulisnum. i. appetitum caninum, q̃n cũ

L nimia auiditate cib. sumitur, & cũ magna anxietate desiderat. Auaricia facit hydropisim,

Hydropicus. quia quanto amplius bibit, tanto amplius sitit, & ita de alijs. Luc. 19. Zacheus non poterat videre Iesum prę turba, quia statura pusillus erat: peccata.n. multa, quæ fecimus, &

Luc. 19. b pœnæ multæ, in quas per peccata incidimus, occupationes multæ, quas agimus. Fantasmata multa, quæ ex sensibus contrahimus, turba multa sunt; quæ oculum mentis impediunt ne Iesum videamus. Statura ideſt gratia pusilli sumus; 3. Re. 19. Dixit dominus Elię, Egre-

3. Re. 19. b dere, & sta in monta coram domino, & ecce dominus trausit, & spiritus grandis, & fortis subuertens montes, & conterens petras ante dominum, non in spiritu dominus, & post spiritum commotio, non in commotione dominus, & post commotionẽ ignis, nõ in igne dominus, & post ignẽ sibilus aurę tenuis, ibi

M dñs. Spiritus grandis & fortis, spiritus est superbiæ, qui montes subuertit, superbos. s. & po-

Spiritus. Superbia. rentes huius seculi, & petras conterit, duros s. & obstinatos deprimit, dum.n. eleuantur, deprimuntur, quia tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant. Post spiritum commotio. i. auaritiæ sollicitudo, post commotionem ignis ardor libidinis, sed nõ est Deus. i. Spiritus sanctus superbiæ, nec in cõmotione auaritiæ, nec

Auaritia. in igne luxurię, sed in sibilo tenuis aurę, hoc est in illo ineffabili gaudio, & quodã iubilo & pacificę, & trãquillę cõscieotiæ. De hoc in Ps. 142. Spús tuus deducer me in terram rectam.

Psal. 142. Peccatores sunt insensibiles, quia non habent sensum visus, propter cęcitatem inconsiderationis, & incompassionis, nec olfactum, propter reuma corporalis delectationis, nec auditum, propter surditatem obdurationis, nec gustum, propter febricitationem ambitio-

nis,

A nis, nec tantum propter paralisim dissolntę ac
4 Reg 4.c tionis. Ideo mittitur ad puerum mortuum baculus Elisæi crux scilicet Christi. Nec surgit puer mortuus, quia non erat ei uox nec sensus, sed utinam oscitet septies Elisæus super mortuum, & non erit mortuus, qui non resurgat, quia si uerba illa, septę quę Christus ore
Christus. Verba. suo in cruce protulit, attenderemus, non esset aliquis, qui non esset cum Christo mori paratus exemplo Petri dicentis: Domine paratus
Luc. 22.d sum tecum, & in mortem, & in carcerem ire. Se
Septem. ptem modis recedit anima a Deo. Primo, per gulam, sicut primi parentes & eorũ filij. Secũ-
Gen. 3.b do per luxuriam, sicut filius prodigus, qui post quàm omnia cõsumpsit luxuriose uiuendo, re cessit a patre & adhæsit uni ciuiũ, & pauit porcos, sic luxuriosi bona expẽdunt, qnia corpus, & animã, opes, oculos, & famã perdunt, patriã suam cælestem fugiũt, & cõmessatores pascũt, uel uerius catuem suam porciuam luxuriosã
B in feditatibus nutriunt. Tertio recedit per auariciam, sicut Esau a Iacob. Gen. 36. Abijt Esau in alteram regionem & recessit a fratre suo Iacob, diuites enim erant nalde. Quarto per itã, sicut Caim recessit a Domino. Quinto per iuuidiam, sicut Saul a Domino, 1. Reg. 16. Spiritus Domini recessit a Saule, & exagitabat eũ spiritus nequam. Sexto per accidiã, quòd est tediũ ex auxierate cordis cum animus remittitur a feruore spirituali, credens se nihil proficere in pœnitentia, dolet se destitutum gratia, incertus est de statu suo, incertus de perseuerantia, sic recesserunt a Domino filij Israel in deserto. Luc. 8. Qui autẽ seminati sunt super petrosam, per quod accidiosi designantur. Septimo receditur a Dnmino per superbiã, sicut Dathã
Nu. 16. b & Abiron recesserunt a Moyse. Prou. 30. Tria
Tria. sunt mihi difficilia, & quartum quod penitus
C ignoro, uiam Aquilæ in cœlo, uiam colubri super petram, uiam nauis in medio maris, hoc est cum magna difficultate uidetur Dominus sustinere, & non punire. In Aquila plumarum uarietate ornata, duplicitas, in colubro super petram ariditas, in naui exposita flatibus aeris, & fluctibus, aquę crudelitas & austeritas. Dan. 2. Tu rex uidebas, & ecce quasi statua una grã dis. Huius statuæ caput ex auro purissimo erat, pectus, & brachia de argento, uenter, & femora ex ære, pars pedum fictilis, uidebas ista donec abcisus est de monte lapis sine manibus, & percussit statuam in pedibus æris, & fictilibus, & comminuit eos &c. Quære 109. a.
Septem. Sunt septem conditiones leprosi, in quibus signantur 7. leptæ infectiuæ peccati mortalis. Leui. 13. Quicũq; maculatus fuerit lepra &c. Quęre antõtitatem in tabula super Leuiticũ. Primo leprosus ejiciebatur ab alijs, in quo designatur peccatum iræ, per quod anima spiritualiter efficitur leprosa. Quære in tabula de ita. Secundo habebat in lege leprosus uestimenta dissuta, hæc est lepra inuidiæ. Quæte istud in tabula de muldia, hæc est lepra Simonis, &c. Tertio habebat caput nudum, in quo designatur lepra superbiæ, Caput enim nudat, qui opera alicuius eminentiæ, uel sanctitatis per præsumptionem superbię ostentat. Hęc Lepra.
est lepra Ozię qui ex præsumptione cordis usurpabat sibi officium sanctitatis. Ideo lepra apparuit ei in fronte ubi signũ est superbiæ. 2. Parali. 26. Dicitur ibi, quòd leprosus fuit usque ad diem mortis suæ. Quia peccatum præsumptionis, & superbiæ, eo q; correctionẽ non sustinet, ut frequẽtius perseuerat nsq; in finẽ.

Quarto habebat os uestę cõtectum, in quo lepra accidiæ: Os enim neste contegitur, cum accidiosus dominante uerecundia non confitetur. Eccle. 4. Non confundaris peccata tua cõfiteri. Hęc est lepra Moisi. Exo. 4. Misit Moisi. manum suam in sinum, & leprosa extrahitur, quia qui mala opera sua in secreto cordis abscõdit, lepra accidiæ peutitur si manus Moysi. E
in sinu retrahitur, & lepra cutatur, & sanata ostenditur, quia cum ad secretum conscientiæ recurritur, ubi male acta retractantur, ad publicum confessionis exitur. Quinto contaminatum se clamabat, in quo significatur lepra luxuriæ, per quam maximè contaminatur anima. Hiere. 3. Si dimiserit uir uxorẽ suam, & recedens ab eo duxerit uirum alterum, &c. Nun quid unn contaminata, & polluta erit mulier illa. Contaminatum igitur se clamat qni publicè per luxuriam peccat, & hæc est lepra Ioab. 2. Reg. 3. Non deficiat de domo Ioab fluxũ seminis sustineus, & leprosns tenens fusum, & cadens gladio, & iudignus pane. Ioab interpretatur pater, qnia fornicator &c. Quære in tabnla de luxuria. Sexto se sotdidum clamabat, hæc est lepra gnlæ, qnæ est lepta Naamã. 4. reg. 5. a
Naaman erat princeps militiæ regis Siriæ uir Diues.
diues sed leprosus, nobiles enim, & diuites F
maxime infecti sunt lepra gulæ. Luc. 16. De Luc. 16. e
diutie epulone, hi enim sunt in epulis snis maculæ conuiuantes, ut dicit Indas. Septimo solus habitabat extra castra, hæc est lepta auaricię. Auarus per interminabilitatem appetitus infiniti, uellet solus totum mundum occupare. Esa. 5. Veh qui coniungitis domum ad Esa. 5. c.
domum, & agrum agro copulatis. Quære in tabula de auaricia. Iob 14. Homo cum mortuus Iob. 14. b.
fuerit, & nudatus, atque enusumptus, ubi quęso erit? Superbus habet suum ubi, & quietem Vbi.
suam in quadam sui excellentia. Iob 20. Si ascenderit usque in cœlnm superbia eius, & capnt eius nubes tetigerit, quasi sterquiliniũ in Iob. 20. a
fine perdetur: & qui eum uiderunt, dicent, nbi est? Velut somnium euolans non inuenietur, transiet sicut nisio nocturna. Excellẽtia. n. tpalis honutis est q̃dã uisio phãtasmatis: quia hoc

ostendit

G ostendit in imagine, quod non habet in ueritate. Baruch. 3. Vbi sunt principes gentiũ &c.

Exterminati sunt, & apud inferos descenderunt. Iracundi habent suum locum in rixa & contumelia prout habet exponi illud. Iob. 39. De equo ubi audierit buccinam, dicit: Vah, procul odoratur bellum, quia uir iracundus non loquitur sicut homo uoce rationabili sed affectum mentis exprimit irrationabiliter uoce bruti, & hoc est Vah, sæpe est paratus suscitare pugnam, semper inuenit litis materiam. Iaco. 3. Vbi zelus & contentio ibi inconstantia, & omne opus prauum. Inuidus habet suũ locum in quadam mentis duricia. Matthe. 13. Alia ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, sole autem orto æstuauerunt, & quia non habebant radicem, aruerunt. Isti sunt inuidi, corda habentes petrosa per mentis duriciem, & quia non fructificant, non habent terram altam, quæ de cælo expectat pluuiam, sed æstuant orto sole, quia irascuntur de apparenti proximi prosperitate, & quia sunt sine radice, arescũt, hoc est quia sunt sine charitate in seipsis, contabescunt, hoc enim est diabolicum. Apoc. 2. Scio ubi habitas ubi sedes est Sathanæ. Accidiosus habet suum locum in tristicia. Iob. 38. Vbi eras cum me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij? quia accidiosus laudibus Dei cum electis hominibus non uacat, nec in lætitia cordis iubilant. Iubilatio dicitur cum cordis lætitia ore exprimitur, sed penitus non explicatur. Hoc est lingagium paradisi quod frequenter expetiuntur non accidiosi, sed alacriter se habenres in exercitio diuini officij, ubi assistunt diuinæ contemplationi. Auarus habet suum locum in arca, Iob. 14. Homo cũ mortuus fuerit &c. Auarus mortuus per insensibilitatem, quia ad proximum non afficitur, nudatus per ægestatem, quam semper patitur, uel nudatus a gratia, qua destituitur, & consumptus per sollicitudinem, quia continuè exinanitur. Vbi quęso est in pecunia uel in arca? Matth. 6. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra ubi tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur. Sequitur. Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

Gnlosus habet suum locum in lasciuia, uel in olla. Iob. ulti. Cum esses iunior ambulabas quò uolebas. Passio iuuenum est gula, ambulare ad libitum est lasciuia. Baruch. 3. Vbi sũt qui in auibus cæli ludunt? exterminati sunt.

Luxuriosus habet suũ locũ in immũdicia. Hiere. 3. Fornicata es cum amatoribus multis. Leua oculos tuos, & uide ubi nunc prostrata sis, anima continens, & pura in directum erigitur, sed luxuriosa in lutum demergitur, & uiliter prosternitur, quæ de substantia rationali brutum efficitur, non cælum aspiciens sed ad uentrem oculos, & posteriora reflectens. K

Et nota de effectu peccati siue interioris affectionis: ex defectu enim regiminis in superioribus, causatur infirmitas culpæ in inferioribus, quia enim superiores deficiunt in compassione, eruditione, operatione, ideo filij eorum infirmantur consimiliter, infirmitate cordis, oris, operis. Ezech. 21. Tabescet omne cor, & dissoluentur omnes manus, & infirmabitur omnis spiritus. Infirmitas autem cordis quadruplex est, primo per errorem, secundo per rancorem, tertio per terrenum amorem, quarto per alieni boni dolorem. Hic enim sunt quatuor affectiones cordis inordinatæ, & inæquales, quæ causant infirmitatem in anima, sicut inæqualitas quattuor humorum in corpore. Prima infirmitas comparatur claudicationi. Actu. 14. Quidam uir infirmus pedibus, sedebat claudus ex utero matris suæ, quod exponit Apostol. Hebr. 12. Ne claudicans quis oret, magis autem sanetur. & 3. reg. 18. Vsquequo claudicatis in duas partes si Dominus est Deus, sequimini eum. Secunda cõparatur podagrationi. 2. Parali. 16. Egrotauit Oza dolore pedum uehemẽtissimè, nec in infirmitate sua quęsiuit Dominum; sed magis in medicorum arte confisus est. Podagricus perdit gressum, & habentes infirmitatem rancoris in cor de spiritualem affectum. Tertio comparatur febri, quia auaricia siue amor terrenorum facit hominem ardere, & siũ perire, sicut febris. Deute. 28. Percutiat te Dominus ægestate, febre, & frigore, ardore, & æstu, augebit Dominꝰ plagas tuas, & perseuerantes infirmitates pessimas. Deute. 29. Discet sequens generatio uidens plagas terræ illius & infirmitates, quibus eam aflixerit Dominus sulphure, & salis ardore comburens, ita ut ultra nõ seratur. Sulphur habet summum fætorem, sol summum ardorem, terra nihil germinans summam ariditatem, quia febris auariciæ reddit hominem fætidum extra, & calidum intra, & aridum iuxta siue compassione aliqua. M

Quarta infirmitas est inuidia, quæ comparatur saniei effluenti. Prouerb. 14. Putredo ossium de qua infirmitate. Eccle. 37. In multis escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit usque ad coleram. Quia infirmantur inuidi, cum uident multa bona in proximis, in quibus deberent delectari, & quia sunt auidi laudis suæ, ideo sunt ipsi fex, & sanies aliorum, sicut colera fex humorum. Iste sunt quattuor infirmitates cordis, perfidia, iracundia, auaricia, inuidia.

Secunda est infirmitas oris, & est quadruplex blasphemiæ, castrimargiæ, iactantiæ, uerborum effrenata lætitia. Prima est infirmitas linguę. Psal. 63. Infirmatę sunt contra eos linguæ

Regimen

Infirmitas cor. Affectio.

L

Infirmitas. Plagæ.

Infirmitas.

Os. Lingua. Locutio.

A gue eorum. Secunda infirmitas comparatur lupo, qui est morbus regius, volens habere bona fercula. Hac infirmitate infirmatus est Ezechias, 4. Reg. 20. Sicut exponunt Aquila & Symacus, hoc maxime in diuitibus & nobilibus. Tertia infirmitas comparatur desenterię, quæ vitalia, quæ debent occultari intra, cogit exire extra. 2. Parę. 21. Dictum est Ioram: Tu egrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies, & mortuus est infirmitate pessima. Er nota de Anthioco in libro Machabeorum. Quarto comparatur scabiei, quæ & si corpori non ingerat mortem, tamen fædat cutem, sit uerba superflua, vana, & ociosa, & si non inducant mortem ęternam, reddunt tamen totam conuersationem inhonestam, & fędam. Hæc est infirmitas puerorum, & iuuenum loquacitas. Esa. 11. Deficient pueri & laborabunt, & iuuenes in infirmitatem cadent.

2 Mac. 9.

Verba.

B Opus. Tertia infirmitas est operis, & hæc est quadruplex: primo per luxuriam, & hæc est spasmus, quæ est curuitas corporis. Luc. 13. Mulier habebat spiritū infirmitatis, decē & octo annis, & erat inclinata, nec poterat sursum aspicere: Nihil enim ita icuruat animam sicut peccatum luxuriæ, quòd facit eam reiecta rectitudine sua naturali esse sicut equum, & mulum, quibus non est intellectus. Secundò per rapinam, hæc est frænesis, quæ nemini parcit.

Luxuria.

Infirmitas nobilium, & fortium. 1. Reg. 2. Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore. Tertiò per accidiam, & hæc est infirmitas manus. Deutero. 32. Videbit quòd infirmata sit manus. Quartò per mentis incōstantiam, iste est morbus cācrosus ad modum cancri animalis retrogrediens, ut dicit Isidorus in libro Ethim. Quia qui hanc infirmitatem spiritualiter patitur, nunc ad bonū opus procedit, nunc retrogreditur. In conuertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur, & peribunt a facie tua.

Infirmitas.

C Psal. 9.

Lepra. Lepra peccatum significat: Lepra enim est morbus cōtagiosus est per superbiā, quia qui communicauerit superbo, induet superbiam. Prouerb. 13. Ardens per luxuriam, faciens sitire per auariciam, deformans faciem per irā, quæ dissipat Dei imaginem, reddens hominem abominabilem, per inuidiam. Prouerb. 24. Abominatio hominum detractor immundus per gulam. Vnde Daniel primo. Proposuit ne contaminaretur de mensa regis &c. Ponderosum reddit hominem per accidiam. Prouerb. 15. In mœrore animi dejcietur spiritus. De quibus 7. Leuit. 13. Quicunque maculatus fuerit lepra, & separatus &c. Quære supra in ista tabula. Et quia lepra est uniuersalis corruptio in corpore a uenis procedens, & incipiens, & in frontibus terminata, nim naturalē inficiens, quę operatur in hepate, ita lepra spiritualis est quædam animæ corruptio uniuersalis in utribus suis, quæ sunt affectiua, & intellectiua, & operatiua. In operatiua triplex est lepra, una in transgressione operis boni in inchoatione, secunda in augmentatione, tertia in intentione. Prima est lepra cutis, secūda est lepra carnis uiuæ, & efflorentis, tertia est lepra cicatricis. Intellectiua est lepra scilicet defectus fidei, siue sit in singularis personæ corruptione, siue in plurium aggregatione, hæc est duplex. Prima capitis & barbæ, secunda domus, in affectiua uero est lepra elationis, siue sit ex operibus misericordiæ, siue ex opetibus iustitiæ. Prima est lepra caluicij, secunda uestis, & pellis. Istæ sunt septem leprę. De quibus Leuitic. decimotertio, & decimoquarto. Prima est ergo lepra cutis in inchoatione boni operis, & exteriotis conuersationis. Leuitic. decimotertio. Homo in cuius carne, & cute ortus fuerit diuersus color, siue pustula, aut quasi lucens quippiam, id est plaga leprę, adducetur ad sacerdotem, qui cum uiderit leprā in cute, & pilos in album mutatos colorem, & speciem leprę humiliorem cute, & carne reliqua, plaga leprę est.

D Opus.

E

Color diuersus alterat rutom, pustula corrumpit carnem interiorem. Per cutem, & eius colorem nostra conuersatio, per quam boni, aut mali existimamur ab alijs. Per carnē, quæ intra cutem clauditur conscientia nostra, quę nobis solis, & Deo patet, ubi uerò color sanctitatis deficit in actione, uel in conuersatione apparet corruptio conscientiæ, aut lucet reatus aliquis euidentibus signis, lepra est, & debet iudicari secundum arbitrium sacerdotis. Vnde pili autem qui insensibiliter de corpore profluunt, sunt cogitationes, quæ uoluntariè de corde procedunt: albedo pilorum, quæ de infirmitate procedit, naturalem colorem expellit. Sacerdos ergo cum uiderit lepram in cute, hoc est manifestè perpēderit bonum opus deprauatum in homine, & pilos mutatos in album colorem, hoc est in nebis manifestis prauam deprehenderit cogitationē, hoc est pilos cogitationum perdidisse colorem naturalem, & speciem leprę humiliorem carne, & cute reliqua, hoc est ex reatu, qui homini obijcitur, intellexerit mentem, & propositum eius ab eo, quòd fuit iā defecisse, separabit eum a congregatione fidelium, ne ex familiaritate infundat corporis uenenum. Matthæ. 8. Domine salua nos, perimus. Sic nos naufragantes in hoc mari magno, in quo sunt pericula, quorum non est numerus, debemus ad Dominum clamare. Psal. Hoc mare magnū & spaciosum manibus, illic reptilia quorū non est numerus: quia mūdus multa in se habet vi

Cogitationes.

F

Matt. 8. c. Clamor. Oratio. Psalmus.

G. Mare. tia, ſicut mare reptilia: & ita hoc mare ſpacioſum eſt, q̃ manibus tranſiri non poteſt, ſicut manibus natando tranſitur dulcis aqua, niſi habeatur nauis pœnitẽtię cum anchora ſpei, & malo fidei, & velo charitatis, flante ventogratię Spiritus ſancti. Sap. 14. Trãſeuntes mare per ratem liberati ſunt. Qui aũt hoc mare tranſierũt nobis enarrent pericula eius. Eccli. 43. Qui nauigant mare enarrẽt pericula eius.

Pericula maris. Sunt aũt ſeptem maris pericula, per quæ petit ſpiritualiter anima in hoc mari.

Marc. Primum periculum eſt ſabulum, quando ſecundũ. ſ. nauis adhęret ſabulo, hoc eſt ſterilitas gulę. Iob. 24. Pauit ſterilem, ideſt carnem ſuam: de iſto periculo Ioel. 1. Expergiſcimini ebrij, & flete omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniã petijs ab ore veſtro: quia inde tẽtatis Deum, ſcandalizatis proximũ, & in nobis recipitis breue gaudiũ, & tranſitoriũ.

Secundum periculum eſt q̃n ſubintrat nauim aqua, hoc eſt q̃n vſq; ac conſenſum peruenit cogitatio luxurioſa. Saluũ me fac Deus q̃m intrauerunt aquę vſq; ad animam meam.

H Luxuria. Pſal. 68. Mulier Eccli. 9. Auerte faciem tuã a muliere cõpta, & non circũſpicias ſpecie alienam: pp ſpeciem mulieris multi perierũt. Et ex hoc cõcupiſcentia: quaſi ignis exardeſcit oſs mulier fornicata, quaſi ſtercus in via. In quo triplex periculũ notatur. Auerte facie tuam, ne eius ſpecies, quæ eſt ſcintilla accenſa, in corde remaneat: in corde tũc mechatur: vnde propter ſpeciem mulieris multi perierunt: in actu extetius, ex hac concupiſcentia: exemplum de Holoferne.

Iudit. 13. b. & 12. d.

Auaritię cogitatio. Tertium periculum eſt uertigo auaritię, ſicut enim in vertigine rotatur aqua, ita p diuerſas ſollicitudines voluit cor hominis auaricia, iſte eſt ſpiritus vertiginis, quem miſcuit Dominus in medio Ægypti. Eſa. 9. De hoc periculo. Eccle. 5. Eſt & alia infirmitas peſſima; quàm vidi ſub ſole: Diuitię conſeruatę in malum Domini ſui, pereunt enim in afflictione

I Eccl. 5. c. Diuitię. peſſima, mala afflictio, quia appetuntur cum anxietate, & acquiruntur cum labore, peior, quia poſſidentur cum timore, peſſima, quia amittuntur cum dolore, tunc enim homines maxime affliguntur, prout dicit Caſſiodorus: Quod cum magno amore poſſidetur non ſine graui dolore amittitur, & in quolibet iſtorum trium eſt periculum. Veh illis, qui in

Iudæ. 8. d. viam Caim abierunt, & errore Balaam mercede condncti ſunt, & in contradictione Chore perierunt. Caim fuit agricola, in quo deſignatur labor in acquitendo. Balaam mercede condnctus, anaricia conductus, territus eſt a Domino, in quo ſignificatur timor in poſſidẽdo. Chore, qui interpretatur clamans, aut calicinum, dolorem ſignificat, q̃n decaluatur anxius in amittendo, nam capilli, qui ſunt de ſuperfluitate corporis, fluunt, & refluunt deſignantiq̃ue temporalia. K

Ira. Quartum periculum eſt tempeſtas, quando turbatur aer a ſuperiori, & mare ſubuertitur ab interiori, & piratæ veniunt ab exteriori, hæc eſt tempeſtas iracundiæ, per quam pereunt homines, vnde propheta, iram Domini vocat tempeſtatem: Perſequeris illos in tempeſtate tua, turbabis illos in ira tua: Ira .n. eſt magnę tempeſtatis periculũ, quia obſcuratur ſerenitas a ſuperiori, voluitur iniquitas in interiori, occultit malignitas inflammans animam ab exteriori. Pſal. 82.

Inuidia. Quintum periculum eſt colliſio ſaxorum, quod fit per inuidiam: inuidus enim de quolibet bono alterius facit ſibi lapidem, quo offenditur. Eccle. 21. Via innidorum, hoc eſt impiorum complantata lapidibus.

Accidia. Sextum periculum eſt iactatio fluctus. Mat the. 14. Nauicula in medio mari iactabatur fluctibus. Iſti ſunt fluctus accidiæ, qui abſorbent hominem in deſperationis baratrum, hoc eſt periculum magnum, quod reddit hominem quantũ ad ſe ocioſum, quantũ ad proximum curioſum, quantum ad Deum q̃eruloſum. Leui. 23. Omnis anima quæ non fuerit afflicta, peribit de populo ſuo: Quia enim nõ exercemur in operibus corporis diſciplinæ, ideo obrepit in ocio ſpiritus accidię, ideo Apoſtolus operabatur manibus ſuis, ne eſſet ocioſus, medicinam oſtendens accidioſis. L 1. Cor. 4. c.

Superbia. Matthæi 8. c. Septimum periculum eſt nimietas ventorum, vnde Chriſtus reſurgens imperauit ventis, & mari, & facta eſt tranquillitas in mari, hoc periculum incurrimus per ſuperbiã, per quam cor eleuatur, & fluctuat ſicut nauis in mari uento iactatur. Mirabiles elationes maris. Tunc ait eleuatum eſt cor Nabuchodonoſor &c. Mat. 9. Diabolus dæmoniacum, ante eius curationem multum diſcerpens ab eo exijt. Diabolus eum allidebat, ſpumabat, ſtridebat dentibus, ateſcebat, frequenter eum in aquam, & in ignem mittebat. Allidit Diabolus cor peccatoris per anatitiam, ſpumare facit per luxuriã, ſtridere dentibus per iram, ateſcere per accidiam, dum nunc aduerſis cõfundit nunc proſpetis blanditur, & ad peccandum allicit. Cum eieciſſet Demonium locutus eſt mutus, quam diu peccatum eſt in homine, dominatur Diabolus in corde, p ſuperbiã, in lingua, per iracũdiam, in reliquo corpore, per luxuriam. Dominatur ergo ſuperbis. Mat ih. 12. In Beelzebub principe dęmoniorũ eijcit dæmonia. Sicut enim ſuperbia eſt regina vitiorum, ita Beelzebub ptinceps dæmoniorum, ſuperbi enim muſcæ ſunt, inquieti in cordibus ſuis, tonantes iurgijs, corrupti inuidijs, volantes ala oſtentationis in factis, & ala iactantiæ in verbis: Muſca enim animal eſt Pſal. 91. Marci. Iudith 1. c. M Luc. 11. b.

inquie-

A inquietum: Faciens volando tinnitū, & tumultū, caroé, vel piſces, in quib. ſederit corrūpés, & in eis vermes derelinquēs, alatū duab. alis: Vñ ſuperbi deſignātur per illā leenā. Dan. 7. de qua ſubditur: Aſpiciebā donec auulſę ſunt alæ eius. Dñatur ét in iracundis, ideo dicitur Mat. 12. Quod dęmoniacus iſte erat cæcus, & mutus: iracundi.n. non hñt oculos mentis, ad diſcernendū, oō linguas ad cōnabiliter, & humanè loquendū: non.n. loquuntur vt hoīes, ſed rixantur vt canes. Poſſidentur a dęmone, quia ſicut furioſi qui ligādi eſſent, ſe habét in oībus geſtib. inordinate: & quod eis ſuggerit diabolus, ſtatim cū impetu volunt implere. Eph. 4. Nolite locum dare diabolo. Glo. Io ira perſeuerādo. Apo. 12. Veh terrę, & mari, quia Diabolus deſcendit ad vos hñs ītā maguam. Iracundi.n. ſunt ſicut terra per ariditatem denotionis, ſicut mare per tempeſtatē turbationis & inflammationis, ad quos deſcendit Diabolus in ira magna, quia repletur amaritudine, & appetitu vindictę eorū cooſcientia. Dñatur ét auaris. Mat. 17. Exiuit Dæmoniū a puero lunatico, & curatus eſt. Lunatici ſunt auari, qui mutantur ſm mutationem ſuorum tēporalium &c. quære 8. b. Dōatur ét immundis, quos ſuffocat in ore tenendo per gulam, & ſtriugit in renib. teneodo per luxuriam, pp guloſos. o. df. Mat. 8. Mitte nos in porcos &c.

Apo. 12. e

B

Mat. 17. e.

Mat. 8. d.

Dan. 7. a. Dan. 7. Quattuor beſtię, & quattuor venti, qui pugnaot in mari huius mundi deſignant quattuor vicia, quæ deuorant, & turbant totū mundum. Peccatum ſuperbię in pręſumptuoſis ſignificatur, in prima beſtia. ſ. leęna, de qua ibidem dicitur, Prima beſtia quaſi leena, & alas habebat aquilæ. Dicitur ꝙ leo eſt tantę faſtuoſitatis, vt prouocatus mortem nō timeat, nec pp periculum mortis a furoris ſui impetu ceſſat, Vñ leonioę videtur eſſe audacię ad faciendū ſibi nomen ambulare in magnis, & in mirabilib. ſuper ſe, omnia vltra alios pręſumere, & ſuperiorem aliis ſe ęſtimare. Aquila celerius, & celſius aliis auibus volat, quia præſumptuoſus, & ſuperb. volare nititur ſuper alios alis præſumptioois, nunc conſideraodo generis nobilitatem, nuoc ſcientiæ claritatem, nūc perſonæ elegantiam, nunc diuitiarum, & dignitatum abundantiā: quid.n. eſt ſuperbię ſingularitas, niſi præceps, & pręſumptuoſa temeritas? Cui air Apoſtolus quid habes ꝙ noo accepiſti? Si autē accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis? Dicitur aquila rex auium, Leo rex beſtiarum. Beſtia ergo iſta aliquid habet aquilæ, aliquid leenæ, quia ſingularitas ſuperbiæ nititur tā in actiua, q̄ in contemplatiua, ſummum locum teuere, & maior vult in qualibet apparere. Vnde io terra eſt leena, in cœlo aquila, quæ præſumit ſe cæteris omnib. incedere fortius, & virtuoſius volare, ſublimius

Leo. Superbia. Elatio.

C

Præſumptio.

1. Cor. 4. b

Beſtia.

tocedere per actionem, volare per contemplationem. De iſta beſtia. Ecclę. 10. Initium omnis peccati ſuperbia. Secunda beſtia eſt vrſus, & deſignat luxuriam. Quære in tabula de luxuria. Vel deſignat inuidiam. Iſta eſt fera peſſima, quę deuorat Ioſeph. Gen. 42. Merito hoc patimur. Quære 116. a. b. b. Tertia beſtia eſt pardus. Iſta eſt fraudulentia, doloſitas, ſimulatio ſeu hypocriſis. Quære 117. a. a. Quarta beſtia nullum habet nomen, & deſignat crudelitatem, & impietatem. Eccl. 17. Quid nequius quā quòd excogitauit caro, & ſanguis? Bene dicit: quid nequius, quia homo crudelis ſemper corruit de malo in peius, donec veniat in deſperationem, & contemptum. Prouerb. 18. Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnet, vnde in hoc peccato animus induratur. Hæc eſt quarta beſtia. quęre 157. a. Apo. 12. Draco magn⁹, & rufus. Draco per aſtutiam, quia draco occulte inſidiatur, magous per potentiā, quia non eſt poteſtas ſuper terrā, quæ ei poſſit comparari, rufus p malitiam, quia tanq̄ leo rugiens, circuit quæreos quē deuoret, hñs capita ſeptem, quæ ſunt ſeptem vicia principalia, in quib. dñatur, & eſt caput malorum, cauda eius trahebat tertiam partem cœli 1. Regum. 11.

Vrſus.

Crudelitas.

Diabolus

E

Capita.

Naas Amonites pugnare cępit aduerſus vīros Iabes Galaad. Dixerūtq; oēs viri Iabes ad Naas: Habeto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi. Reſponditq; Naas Amonites: In hoc feriam vobiſcū fœdus, vt eruā oīm veſtrū oculos dextros, ponamq; vos opprobriū in vniuerſo Iſrael. Naas interpretatur ſerpens, Iabes ioterpretatur calidus, Naas ergo antiquus ſerpens Diabolus cū Iabes Galaad, cū multis calidis, ignitis auaricia, calidis, & accęſis concupiſcētia, elatis ſuperbia, quales ſunt amatores huius mundi, pactum videtur feciſſe, vt eorum oculos dextros eruat. Dextro quidem oculo contemplamur vitæ breuitatem, mortis incertitudinem, & propinquitatem, pęoæ ætęrnitatē, gloriæ fęlicitatem. Hęc.n. debemus iugiter, & principaliter videre, & contęplari. Oculo ſi niſtro, oculo obliquo videot filij huius mundi vanitatē defectiuam, voluptatē infectiuam, ſuperbiā pomparum, faſtum diuitiarū & honorum. Naas ergo ſerpens antiquus qui tanq̄ leo rugiens circuit quærens quē deuoret, dextrum oculum pluribus eruit, vt nec peccare timeant, nec infernum paueant, nec Chriſtum aſpiciant, nec æternam gloriam diligant, cum quotidie iniquitatem ſuper iniquitatem apponant. Matth. 7. Omnis qui audit verba mea, & non facit ea, ſimilis eſt viro ſtulto, qui ędificauit domum ſuam ſupra arenam, & deſcendit pluuia carnalis fęditatis, & venerunt flumina auaticiæ, & cupiditatis, & flauerunt venti ſuperbiæ, & vanitatis, & irruerunt

Oculus. Cecus.

Mundus. Vita.

Diabolus

F

Cor. Domus. Eccleſia.

G ruerunt in domum illam, in hominem fœtidum, auarum, superbum, & cęcidit in culpá, infamiam, gehennam, & fuit ruina illius magna, quia dánatur in corpore, & anima, Deus punit peccatores in expulsione Angelorũ de cœlo, parentum de Paradiso, vniuersaliter in diluuio, immundę gentis, sulphure, incendio, & de multis aliis, quære in tabula de iudiciis.

Peccatũ reddit mentem instabilem & incõ
Gen. 4. c. stanté, peccátć vagum & profugũ: exemplum de Cain qui habebat caput tremulum, quære histo. in tabula Gene. Luc. 14. Homo quidam fecit cęnam magnã, & vocauit multos, tria genera hominum excusauerũt se, villam emi, iuga boum emi, Vxorem duxi, &c. Villa empta, fastus superbiæ, iuga boum terram arantium, æstus auariciæ, vxor ducta, fluxus im
H mundiciæ. Iurat paterfamilias, iurat dominus Iesus Christus, ꝙ nemo illorum, qui vocati sunt, qui nolunt dimittere villam superbiæ, nolunt contemnere boues auariciæ, nolunt deserere vxorem immũdiciæ, nullus istorum gustabit cęnam æternæ gloriæ. Deut. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat Serpens flatu adurens, Scorpio, & Dipsas. Solitudo mundus est, in quo sunt tria vicia principalia in istis serpentibus figurata, Quære 5.a. Item 9.b. Lucæ 19. Non poterat Zachęus præ turba Christum videre, quia statura pusillus erat, sed ascendens in arborem siccomorum vidit, quia turba peccatorum, & malarum cogitationum excæcat mentis oculum, ne videat Deum. Sed ascendens super siccomorũ id est ficum fatuam, quæ est caro nostra fatua, asinina, ipsam domando, tũc clarificatur oculus mentis, vt videri, Deus possit a nobis. Et nota quot mala facit peccatum. Luc. 15. de filio prodigo, quęre de isto in tabula super Lucam.
Luc. 10. c. Et illud, Homo quidam descendebat ab Ie-
I rusalem in Hierico, & incidit in latrones: quia per peccatum spoliatur homo gratuitis, & in naturalibus vulneratur, quære in tabula super Lucam. Peccatum est illud pondus, quo Aegyptij id est peccatores submerguntur cum curribus, & equitibus in profundum inferni.

Vide in tabu. Exod. cap. 14. Peccator designatur per Nabuchodonosor, qui eiectus fuit a regno, cũ feris id est Dęmonibus fuit habitatio sua, sensum & figuram perdidit, sed leuans oculos ad cœlum per confessionem, omnia recuperauit: vide tabulá
Dan. 3. c. super Dani. Mundus est fornax Babylonica, accensa stupa superbiæ, pice immundiciæ, malleolis auaritiæ, napta inuidiæ, & vanæ
Gen. 40. c. Tres dies gloriæ. Quære 58.a. 55.b. Gen. 40. Adhuc tres dies sunt, post quos auferet Pharao id est Diabolus caput tuum id est gratiam, & Christum; ac suspéndet te in Cruce: tres dies, triduum suggestionis, delectationis, consensus. Post quos caput pistoris abscinditur id est ratio peccatoris auertitur, Post crucifigitur, quia funiculis peccatorum suorum quisque constringitur, Prouerb. 6. Vel configitur tribus clauis, scilicet consensu voluntatis, effectu operis, cõ temptu consuetudinis. Hæc Crux habet, sursum auersionis, deorsum coniunctionis, dextrum confusionis, sinistrum damnationis, hęc Crux eorum, qui fures sunt, & homicidæ animarum suarum, in hac Cruce Iudas suspenditur laqueo auariciæ, Aman laqueo superbiæ, Absalon laqueo luxuriæ, Achitofel laqueo inuidiæ, hæc Crux cruciat totum mundum. Bern. de consideratione, O Crux ambientium ambitio, quomodo omnes torquęs omnibus places? Matth. 15. Mulier Chananęa a finibus Tyri egressa clamabat: Filia mea id est voluntas, filia animæ meæ à Dęmonio male vexatur, quia omnes vires animæ per diuersos abusus vexantur. Petrus incarceratus, viu-
L Act. 12. ctus cathenis duabus, designat peccatorem, quære historiam in tabula libri Actuum. Differentię peccatorum designantur per differentias aquarum, Quære 2. a. Duplex translatio, & exitus a peccato, Prima est a culpa, secunda a circunstantiis peccati. Prima figurata fuit in translatione Abrae de Hur Caldęorũ. Gen. 12. Egredere, &c. Secunda in transla- Gen. 9. d.
tione Loth de finibus Sodomorum, cui dicitur, ne stes in omni circa, quia non solum recedendum est a peccatis, sed etiam ab omnibus eorum circunstantiis. Translatio secunda duplex, vna ex qua transfertur anima, ad audiendum Ecclesiæ militantis secreta mysteria, alia quæ transfertur ad secreta Ecclesiæ triumphantis videnda. Prima significatur in
M translatione Pauli 2. Corin. 12. Raptus est vsque ad tertium cœlum, secunda in translatione Ioannis Apostoli. Apoc. 4. Ascende huc.

Ad tria mala perducit Diabolus hominem per peccatum, ad torporem affectus, ad excęcationem intellectus, ad consuetudinem, prauitatem, & quasi necessitatem prauorum operum. Quod figuratum est Iudic. 16. Vbi Oculi. Consuetudo. dicitur quod Philistiim apprehenderunt Samsonem, & eruerunt oculos eius, quo ad excæcationem intellectus, & duxerunt in Gazam vinctum cathenis, quo ad torporem affectus: & clausum in carcere molere fecerunt, quantum ad consuetudinem prauorum operum. Sicut motus mole fit frequenter ab eodem in idem, sic est consuetudo. Per primum auertitur affectus, & perit charitas, per secundum subuertitur ratio, & perit veritas, per tertium perit sanctitas, & perditur felicitas. Saluum me fac domine quoniam defecit sanctus. Saluũ me fac dñe qm̃ intrauerunt aquæ Psal. 11. Psal. 68. &c. Legimus ĩ scriptura sex a dño maledicta,

Serpens

K Gradus. Crux. Ambitio.

A Maledic. Gene. 3. ẽ Sap. 2. d. Gen. 4. a.

Serpens per quem designãtur inuidi. Sapiẽ. 2. Inuidia Diaboli Terra per quam designatur accidiosi, qui sunt frigidi ponderosi, & immobiles ad bonum opus. Genes. 4. Cain per quem designantur iracundi, nam per iram homicidiũ perpetratur. Ædificator Iericho. Iosue 6. In quo superbi & mundani, nã Iericho luna interpretatur, Ficus. Matt. 21. Per quod luxuriosi folium ficus attestatur, putoritui carnis cõsuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Iudas, Induit maledictionem sicut uestimẽtum, & sicut aqua. Iste sex Maledictiones figurantur Deut. 28. Cum dicitur maledictus eris &c. Prima maledictio pertinet ad superbos, quæ est de ciuitate: Secunda de agro, pertinet ad immundos, quæ maculat corpus. 1. Corint. 6. Tertia, scilicet, hortei, ad auaros; Quarta, scilicet, reliquiæ, siue prolis, pertinet ad inuidos, qui cõcipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem: Quinta, scilicet, ingratitudo, ad accidiosos, quæ est reseratio ad animam intra se, Sexta egrediendo figurat maledictionem iræ, qui est motus ab anima extra se. Istis omnibus dicitur Ite maledicti.

Pſal. 108. Maledictiones. Pſal. 7. B

Genes. 2. Ante peccatum erant ambo nudi, & non erubescebant, post peccatum erubescebant. Quia peccatum habet annexam confusionem, & timorem, & dolorem. Peccatum denudat animam omni bono. 1. Para. 10. Philistei spoliauerunt Saul &c. Philistei dęmones, qui amputant caput, dum auferũt gratiam, & tollunt bonum propositum nudant armis uirtutum, quelibet enim uirtus armat contra uitium sibi contrarium, ut castitas contra luxuriam, & sic de alijs. Leuit. 12. Vide de purificatione puerpere. 40. dierum propter fœditatem originalis partus, similiter anima propter fœditatem originalis peccati quodcunq; opus pariat, indiget purgari, ex infectione enim primi peccati uix aliquid facimus, quin uel negligenter, uel non ita feruenter sicut deberemus facimus, distinctio tamen est, quia si parit masculum, purificatur una quadragena, si fœminam, duplici quadragena. Tunc anima parit masculum, cum producit utile opus, hoc est perfectam uitam, parit fœminã, cum producit uitam negligentem, & remissam, ad primam sufficit purificatio per pœnitentiam in præsenti, & hoc est misterium unicæ quadragenę: ad secundam exigitur non solum purificatio præsentis tẽporis, immo sequẽtis in purgatorio, quod repręsentat misteriũ quadragenę geminatę. In ol statu, & in omni ętate ĩpugnamur a peccatis, Ioel 1. Residuum Erucę comedit erugo &c. Quære 71. b. 92. a. Et nota de 7. peccatis mortalibus. Primo de ambitiosis, 2. Reg. 17. Achitofel se suspendit, secundo de

Cõfessio. Opere. C

2. Re. 17. f 4. Re. 9. g.

superbis, 4 Reg. 9. Præcipitauit Iezabel, & de Nabuchodonosor eiecto a regno &c. Iezabel interpretatur fluxus uanus, uel fluxus sterquilinij, quia elatus, & superbus quanto coram hominibus uult esse glorioſior, tanto cõram Deo est uilior, & hoc præcipitiũ facit eis Diabolus, qui dejcit eos dum alleuarentur. Iob. 20. Si ascenderit in cælum &c. Tertio de uanè glorioſis qui decapitantur, 4. Reg. 10. tulerunt filios regis & occiderunt 70. Capita eorum in cophinis filij regis filij Diaboli uanè glorioſi, caput intentio. Nota de Nisiboseth, quia intentio caput imponit operi, unde sicut per caput habet homo cognosci, sic opus per intentionem. Rex est Diabolus, qui est rex super omnes filios superbiæ. Hi sunt filij Iorã, qui interpretatur excelsus uir, qui sunt ex parte Diaboli, qui dixit: Ascẽdam in cœlum. Esa. 14. Cuius capita in cophinis ponere est in congregatione temporalium intentionem habere. Manus eius in cophino seruierunt. O quàm timendum est hodie, ꝙ Ioannes decapitetur, id est gratia amittatur ad instantiam saltatricis. i. uanę gloriæ, quæ breuis est ad instar puncti. Quarto de inuidia, exemplum de Cain contra Abel, de Saule contra Dauid, de Iudęis contra Christum, Iob. 5. Paruulum occidit inuidia. isti moriuntur percussi ęstu. Iudith 7. Instabat Manasses. 4 Reg. Egressus cum esset ad messores, dixit, caput meum doleo &c. Nume. 21. Misit Dominus in populum ignitos serpentes, est enim inuidia ille uermiculus corrodẽs hedera super caput Ionæ ideſt prosperitatem proximi impediens, Ionę 4 Quinto de detractoribus, 4. Reg. 2. Cum ascendisset Elisæus per uiam, pueri egressi de ciuitate clamabant: Ascende calue. Elisæus interprætatur Dei mei saluator, & significat uirum iustum, cui dicunt ministratores, ascende calue, id est nõ habens uirtutem. Duo utsi, qui deuorãt istos pueros fatuos, dolor de fęlicitate aliena, & dolor de paruitate propria. Prouer. 14. Putredo ossium. Sexto de ira, isti moriuntur grandine. Exo. 9. Percussit grando, &c. Iob. 38. Thesauros grandiuis: Ira enim est quædam tempestas mentem quadam grandine destruens, & dicitur ibi quod ignis, & grando mixta pariter ferebantur, hoc fit quando ira, & impatiẽtia prorũpit ad cõtumelias exteriores. Apoc. 16. Grando magna descẽdit &c. Septimo de cupiditate. Eccl. 14. Testamentum huius mũdi, &c. Prouer. 21. Thesauros lingua mendacij. Isti pereunt submersi desiderio possidendi, Exod. 15. Submersi sunt quasi plumbum absorpti auiditate retinendi. Numer. 16. Deuorabit eos cum tabernaculis. Lapidati timore amittendi. 3. Regum 12. Lapidauit omnis populus Aduram. Aduram est auarus,

D Dan. 4. f.

E Pſal. 80.

4 Re. 2. d.

F

G quem lapidat omnis populus, credit enim q̃
Auarus. libet uelit ei aliquid auferre. Seneca: Videt
pauperem, suspicatur furem, uidet diuité ẽsti
mat ptædonem, sicut zelotipus timet, q̃ oẽs
uelint habete uxoré suã. Interpretatur Adu
rã, ruina exaltata, alta est eius ruina, in desi
derio habendi, altior in auiditate recipiendi, ex
altata est ruina in timore amittendi. Psal. 13.
Trepidauerũt timore ubi nõ erat timor. Octa
uo de Accidia. Eccle. 30. Multos occidit tristi
tia. 2. Macha. 9. Insanabili plaga, dicit de An
tiocho, apprehẽdit eum dolor, &c. Ditus do
lor in spoliãdo gratuitis, quia spiritus tristis
desiccat ossa. Tormenta sunt pessimę cogi
tationes, quæ talibus occurrunt. Eccl. 30. Tri
stitiã non des. Nono de Gulosis. Da. 14. Deus
Bel, qui totum deuorat. Iob. Filijs & filiabus
tuis, &c. Iud. 4. Iael interfecit Sisarã potatũ
lacte figendo clauum in tempore. Iael inter
pretatur carnale couingiũ, & significat ebrie
H tatẽ, quia uentet plenus de facili spumat lu
xutiã: Sisara interpretatur exclusio gaudij, &
Luxuria. significat gulosũ: defixio claui in cerebro suf
focatio rõnis, quia uis cõgnitia uiget in cere
bro, & hoc fit specialiter p peccatũ gulæ. De
cimo de Luxuria. Ge. 19. Pluit Dñs sup Sodo
mam, &c. In sulphure fętor, in igne ardor. Iu
dicũ 29. Homines de Galaad, & Beniamin in
credibili furore &c.

Apocal. 16. Septẽ angeli habebant septẽ
phialas plenas ira Dei. Per terram sup quam
primus effudit phialã designantur accidiosi,
quia sicut terra arida sterilis, sic accidiosi, &
pigri absque deuotione steriles sũt ad oẽ bo
num. Per mare significatur luxuria, mare. u.
spumat, uomitũ prouocat, & caput dolere fa
cit, sic luxuria spumat per immunditiã, facit
quòd Deus euomit aĩam, turbat rõuem, quæ
est caput aĩæ. Per flumina & fontes, quę tran
seunt, significatur auaritia rerũ temporaliũ,
Superbia. p solẽ, q̃ quasi solus lucens dicitur, designan
tur supebi, qui sibi soli lucere uidentur, p se
I dẽ bestię intelligitur inuidia, quia inuidus so
lus dẽt sedere, solus pacẽ & q̃etẽ habere. i. pro
spetitates habete. De hac bestia dicitur Dan.
7. Per flumẽ Eufratẽ, qui interp̃tatur frugifer,
intelligũtur gulosi, & delitiosi, per aerẽ q̃ uẽ
tis & turbinibus agitatur, intelligũtur iracũ
di, & ira, quæ diuersis causis turbatur. Status
peccati dormitioni cõparatur, quia sicut in
somno nihil homo operatur, sic peccator ni
hil facit Deo gratũ, quia prius tespexit Deus
ad Abel q̃ ad munera eius. In tali dormitio
ne sunt multa pericula, nam legimus Iouã
dormientẽ in mari periclitatũ, Thobiã iacen
tem exq̃catũ, Isboseth dormientẽ iugulatũ:
per istos significãtur dormientes in peccatis.

Et nota de 7. peccatis mortalibus, ejectus
fuit, Nabuchodonosor de regno pp supbiã.
Dan. 4. Bestię sunt dęmones Ne tradas bestijs K
aĩas cõfitentiũ tibi. Et lucifer de cęlo pp sup Psal. 73.
biam. Esaiæ 14. Quomodo cecidisti. Ezechi.
28. Eieci te de monte. i. de paradiso. Ejcitur
de cęlo pp inuidiã; ut Cain Genes. 4. Ecce eij
cis me. Bene dicit abscondã. Quia tolletur im
pius, ne uideat gloriam Dei. Cain autem est
quicunq; psequitur fratrem suũ. 1. Io. 3. Om
nis qui odit fratrẽ suum. Eijcitur propter ira
cundiam. Genes. 21. Eijce ancillã & filiũ eius.
Ismael significat iracundiam: Nam de eo di
citur Genes. 16. Hic erit ferus homo manus
eius contra omnes &c. Eijcitur propter ava
ritiam. Mat. 21. Eiecit de templo uendentes,
& ementes. Mat. 19. Si uis esse perfectus, ua
de, nẽde, &c. unde ait Petrus: Ecce nos relinq
mus omnia. Eijcitur propter accidiam, cum
ejecta esset turba, turba plangens mortuum
accidiosos significat, qui lugubres, & tristes
incedunt, quibus omne bonum nettitur in te
diũ, de quibus Ezec. 8. Ecce ibi mulieres plan L
gentes Adonidẽ. Eijcitur propter gulã. Gen.
3. Ejcit Adam. Eijcitur propter luxuriam.
Num. 5. Pręcipe filijs Israel, ut eijciant de ca
stris. i. de consortio Angelorum. Gen. 32. Ca
stra Dei sunt hæc. Aug. 3. De doctrina Chri
stiana peccata illorum, scilicet, Danid, Salo
monis, & aliorum, a Deo scripta sunt, ut qui
ea legerit, se nequaqam suis factis iactare au
deat, & prę sua iusticia cæteros ranq̃ peccato Exempla.
res contemnat, cum uideat tantorum uitorũ, Scriptura
& cauẽdas tempestates, & flenda naufragia, Timor.
ut Apostolica illa sententia deniq; timenda Cadere.
sit, qui se existimat stare, uideat ne cadat.

Et nota de malis quæ facit peccatum, quo
rex Babilonis Diabolus Sedechiam ligauit,
excęcauit, in Babilonem duxit, &c. Quod per
euidens peccatũ aliqui suã fragilitatẽ cogno
scunt, qui prius de suis meritis præsumebant
Num. 24. Qui cadit, & sic apetiuntur eius o
culi. Achitofel fuit suspẽsus propter defectũ
doctrinę, Aman propter abusum lasciuiæ, Iu
das pp contemptũ pœnitentiæ, Absolon pp M
defectũ perseuerãtiæ: Quorũ primus interijt
suspendio, quia in consilio indiscretus fuit:
Aman quia lasciuia, & supetbia inordinatus
fuit. Iudas crepuit, quia nõ pęnituit: Absalon Ambitio.
suspensus confossus fuit, quia post recõcilia
tionem patris in pace nõ persteuerauit. Geu.
19. Percussetunt cęcitate omnes a minimo usq̃ Oculi.
que ad maximum, quia peccatum excęcat, ut
patet in Samsone. Dan. 7. Quattuor uenti Mundus.
pugnabant in medio mari huius mundi. Su- Mare.
perbia orientalis, auaritia occidentalis, inui- Bestiæ.
dia aquilonaris, luxuria meridionalis.

Pardus, ursus, leo, designant tria peccata,
Pardus, uatietas duplicitatis in conuersa
tione. Hierem. 13. Si potest Aethiops mu
tare pellem. Vrsus, diuersitas uoluptatis in
affectio-

A affectione. Dan. 7. Bestia alia Leo, diuersitas crudelitatis in persecutione. Leo enim habet dentes fetentes, & significat corruptionem doctrinarum. Vel per pardū duplicitas claustralium, per ursum, uolupras sæcularium, per leonem crudelitas principum. Apoc. 16.
Rana. De ore bestiæ exibant tres spiritus in modū ranarum. Quia tres sunt radices peccatorum à Diabolo procedentes, concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, superbia uitę. Rana in luto moratur, quod pertinet ad peccatum luxurię, inquietat alios, quòd pertinet ad superbiā. Quælibet istarum radicium, habet tres spiritus immundos. Ná concupiscentia habet peruersam acquisitionem, Iniustā retentionem, iniquam dispensationem. Ionę 3. Niniue erat ciuitas magna itinere triū dierum. Niuiue interpretatur germem pulchritudinis. Prima dies pertinet ad primū. secunda ad secundum, tertia ad tertiū. Super
B bia habet irreuerentiam, quo ad Dominos, indignationem, quo ad socios, violentiam, quo ad infimos. Istę sunt tres lanceæ, seu tres sagittæ infixæ in corde Absalon. Secundi Reg. 18. Luxuria habet superfluitatem ciborum, molliciem uestimentorum, executionem actuum immundorum. Ista tria intelliguntur per illa tria insatiabilia, de quibus Prouer. 30. Intelliguntur etiam per illa tria canistra, Genes. 40. De quibus aues, & Diabo li comedebāt, nā talibus Diabolus reficitur.

Peccantes mortaliter sanguinem Christi effundunt, & ipsum crucifigunt secundum
Ad Hebr. 6. b. Apostolū. Rursum ait crucifigentes sibimet filium Dei, & si sanguis Abel clamauit uindictam, quantus clamor erit sanguiuis Christi contra peccatores? Sicut senectus corporalis corporaliter enetuat naturā, incuruat staturam, deturpat figuram, accelerat sepulturam, sic uetustas culpę mortalis, spiritualiter
C animam eneruat, ad operabilia, incuruat ad concupiscibilia, deturpat per immunda desideria, accelerat ad supplicia. Baruch, quid est Israel, quòd in terra inimicorum es, inueterasti in terra aliena? Quod peccatum aufert Christum. Gene. 37. Puer, scilicet Ioseph interpretatur saluator, non comparet in puteo conscientiæ, & ego peccator quo ibo? Cum enim Christus sit uia, veritas, uita, uia sine deuio, veritas siue dubio, uita sine termino, Quo ibis sine uia, nisi in precipitium, sine ueritate, nisi in errorem, & dubium, sine uita, nisi ad mortem, & supplicium?

Status peccati est lacus contagij, lapsus periculi, lectus ocij, laqueus Diaboli, unde est aduertendum, quid peccatum afferat, quid inferat, quid auferat, affert enim peccatum, sordem conscientiæ, obicem gratiæ, pestem infamiæ, ecce quid peccatum affert. Infert peccatum dispendium naturæ, dum corrum- D
pit modum, speciem, & ordinem, infert odiū creaturæ, quia offenso creatore, offenditur omnis creatura. Sapientiæ 5. Puguauit pro eo orbis terrarū contra insensatos, infert suppliciū geheonæ, peccans. n. Dei sententia cōdemnatur, sed ex diuina misericordia executio suspēditur, quia sm Aug. in sentētijs prosperi, peccator rot Dominorū seruus est, quor peccatorū. Aufert ēt peccatum homini Deū, regnū, seipsum, nec mirū si peccator per peccatum priuetur seipso, quia per peccatū in esse morali sumus in nihilo. Peccatū priuat hominē seipso, quia per peccatum homo fit uū homo, si. n. actus hoīs in quantum homo sūt sm rationē, cū homo sm rōnem fit homo. Ergo cū peccatū fit contra, vel prēter rationem, patet q̄ per peccatū homo fit nō homo, in esse morali priuatus seipso. Ideo peccatū dr abominatio. i, a ratione humanitatis, abiectio. Ezec. 8. Fili hoīs ingredere, & uide abomina- E
tiones pessimas, quas isti faciūt hic. Matt. 22. Ecce prandiū meum paraui. Ingressum enim ad cęnam gloriæ impedit, uxor concupiscentiæ, & immundicię, iuga bouum auaritiæ, villa extollentiæ, & superbiæ.

Peccatum tollit ueritatē, ad iudicandū, potestatē ad operandum, libertatē ad ambulandum. De his tribus. Iudi. 16. Cum apprehendisset, Samson Philistijm, statim eruerūt oculos eius, & duxerūt Gazam, quo ad primū, vinctum cathenis, quo ad sm, & clausum carcere molere feeerūt, quo ad tertium. Vidi & Apoc. 6. b
ecce equus pallidus, qui sedebat super eū, uomen illi mors, & infernus sequebatur eū, & data est illi potestas super quattuor partes mundi, interficere gladio fame, & morte, & bestijs terræ. Equus iste est spiritus peccatoris, qui dr equus propter prauitatem lasciuię. pallidus propter deformitatē culpę, sessor est
F Diabolus, qui dicitur mors, quia occasionaliter procurauit mortem culpæ, & per consequēs naturæ, pariter, & geheunæ, Infernus sequitur eum, quia licet contra peccatores lata sit sententia damnationis, suspenditur tamen executio propter misericordiam, & pœnitentiā, & data est illi potestas super quatuor partes mūdi, uidelicet super oriēs super bię, super occidēs auaritię, super aquilonē in uidę, super austrū luxutię, ut iuterficiat super bos gladio uanitatis, auaros fame cupiditatis, inuidos morte iniquitatis, luxuriosos bestialibus motibus uoluptatis. Sic istæ sessor præcipitat equum suum de peccato in peccatum, quia sm Greg. Peccatum, qd per puīam nō deletur, mox suo pondere ad aliud trahit. Cū igit in quolibet pūcto mori sit possibile, in nullo certū, in aliquo necesse, dū adhuc suspēditur executio sentētiæ, debemus currere

G ad lauacrum pœnitentiæ, quæ eſt illa piſcina
Ioan.5.c. infirmitatis cuiuslibet curatiua. Quod peccatum excęcat hominem. Hinc ait Thn. Qua le gaudium mihi eſt qui in tenebris ſedeo & lumen cœli non video.

Diabolus ſemper perſequitur nos, quod figurat perſecutio Pharaonis contra filios Iſrael, Pharao Diabolus. Tres currus ad perſequendum populum Iſraeliticum, primus eſt currus maliciæ, in quo ſunt quattuor rotæ, ſęvicia, quæ non ſiſtitur, innocentia, impatientia, quæ non retractatur patientia, audacia, quæ non refręnatur timore, impudentia, quę non cohibetur pudore. Trahitur duob. equis .ſ. terrena potẽtia, & ſeculari pompa, eius auriga eſt ſuperbia. De iſto curru maliciæ, Hiere. 4. Quaſi tempeſtas currus eius. Secundus currus eſt luxuriæ, qui voluitur quattuor rotis, ingluuie, libidine, mollicie, ocij reſolutione, trahitur duobus equis, corruptione na
H tutæ, proſperitate fortunæ. Auriga infida ſecuritas. Eſa. 22. Ibi erit currus &c. Tertius currus eſt auariciæ & portatur quattuor rotis, prima eſt puſillanimitas, ſecunda inhumanitas, tertia obliuio mortis, quarta contemptus Dei. Trahitur duobus equis, tenacitate, & rapacitate, auriga eſt, habendi ardor. Hieremię 50. Gladius ad equos eius, & ad currus eius.

Si aliquis eſſet in mari valde turbato, fluctuanti, & inundanti, & timeret ſubmergi, & eſſet in naui fragili, tunc carnalis tentatio ceſſaret, filios, & filias obliuioni traderet, & ſi ex hoc ſciret euadere merces in mari proijceret, vel pedem ſibi ne ſubmergeretur, amputaret. Nunc autem mare huius mundi turbatum eſt, & fluctuat flantibus quattuor ventis, de quibus Dan. 7. Cum autem periclitantur, frequenter ponunt deſuper vnum lignum vt euadant, ergo conſidera fragilitatem nauis corporis proprij. Quot modis moritur hõ per fluctuationem huius mundi procelloſi, & ſubmerſionem inferni, & tunc ceſſabit motus luxuriæ, proijcies a te merces temporalium, quorum pondere nauis ſubmergitur, & erues oculum concupiſcentiæ, amputabis pedem laſciuię, & ſine mora, ibis ad confeſſionem, ſicut facit homo dum ti-
Ionæ 1.b. met ſubmergi. Sed quia fumo vel excæcati, aut dormientes cum Iona, periculum nõ aduertimus, vnde cum, Petro qui clamauit dum cępiſſet mergi, domine ſaluum me fac, cum Apoſtolis in periculo maris, debemus clamare, domine ſalua nos perimus.

Peccatum excęcat, figuratum eſt Iudi. 16. De Samſone, qui deceptus a Dalida, quæ deſignat carnalem concupiſcentiam, fuit excæcatus, ſic rex Sedechias, per quem ſignificatur ſuperbia 4. Reg. 25. Quia regia dignitate elatus alteri ſubeſſe noluit. Thobias, in quo auariciæ velocitas deſignatur, nam temporalia comparat Apoſtolus ſtercoribus. Philippen. 3. Omnia arbitratus ſum, vt ſtercora; vel per quietem in lecto deſignatur accidia & ocioſitas, ſicut Elimas magus per quem ſignificatur infidelitas, quia reſiſtebat paulo prædicanti fidem. Actuum 13. Sic Sodomitæ a maiore vſque ad minorem percuſſi ſunt cæcitate. K

Nullo timore, nulla verecundia debet homo peccare. exemplum de Suſanna. Daniel 13. & de Machabęis, & de martyribus.

De malis quæ infert peccatum. Apoc. 3. Apoc.3.c.
Tues miſer, miſerabilis, cæcus, nudus, pauper, quære expoſitionem in tabula Apocalypſis. Amos 2. Super tribus ſceleribus Mo- Amos 2.a
ab &c. Primum ſcelus eſt, malus conſenſus, ſecundũ actus, tertium conſuetudo, quartum eſt impœnitentia, ſuper qua peccator non conuertitur. Rex eſt ſpiritus qui regere debet L
corpus, oſſa ſunt virtutes, quibus anima ſuſtentatur, vt oſſibus, oſſa ergo regis incenduntur, dum vires animæ inflammantur flãma viciorum. Incẽderunt igni ſanctuarium Pſal. 73.
tuum. Dum confringuntur oſſa mea &c. Pſal. 41.

Quattuor ſunt radices peccatorum infectę & corruptę, quæ ſic in ramos excreuerũt, quòd quaſi totum mundum repleuerunt, vt de ſi radices non poſſunt omnino extirpari, ſalem rami ſunt præſcindendi. Iſtę ſunt, inconſtantia vanitatis, immoderantia cupiditatis, intemperantia voluptatis, fraudulentia doloſitatis. Iſti ſunt quattuor fabri mundum malleantes tempeſtate tentationum. Danielis 7. Iſtæ ſunt quattuor beſtiæ, mundo ingerentes brutalitatem affectionum. Da- Dan.7.
nielis 7. Radix eſt inconſtantia vanitatis, & prima beſtia habens faciem leenæ, & alas aquilæ, quia ſicut leo rex animalium, aquila auium, ſic vanitas, & ſuperbia ambit dominium, huius radicis rami ſunt, præſumptio, reſpectu ſui, ambitio reſpectu proximi, obliuio reſpectu Dei, præſumptio enim ſemper ſiniſtro oculo, & peruerſo iudicio reſpicit celſitudinem generis, pulchritudinẽ corporis, valitudinem roboris, delitias, diuitias, litteras, præbendas, dignitates, non conſiderat hominem terram, vermem, cui dicitur, quid ſuperbis terra & cinis? cuius conceptus Eccl.10.b
culpa, naſci miſeria, viuere pœna, mori anguſtia. Superbus enim non conſiderat homi Dan.2.e.
nem, ſed ſtatuam Nabuchodonoſor, cuius caput aureum, pectus argenteum, venterẽ reus, tibiæ ferreæ, plantæ teſteæ. Qui ergo cõ ſiderat in capite cęlſitudinem, in pectore pulchritudinẽ, in ventre valitudinẽ, in tibiis fortitudinẽ, vel qui conſiderat in auro ſapiẽtiã, in argento eloquentiã, in ære opulentiam, in M

ferro

A fetro potentiam, presumit. Inflatur) nec sapietiam cognoscit, dnuec plãtas testeas respicit, id est, naturam fragilem, uitam breuem, culpam odibilem, mortem horribilem, attendit. Subito enim lapis sine manibus de monte abscisus, id est, casus mortis improuisus conterit staruam, & redigit in fauillam. Ambitio succedit præsumptioni, quæ nullo gradu contenta, ac per hoc in nullo statu quieta, ut semper excellat proximum, sempet anhelar ad summum. Est enim ambitiosus infra omnes nequiter se humilians, extra omnes singulariter conuersans, intra omnes fraudulenter exlorans, supra omnes indecentet præesse procurans.

Secunda radix est, intemperantia uoluptatis, quæ est secunda bestia similis Vrsi, qui est animal inquietum, gulosum, immũdum. In cuius ore erant tres ordines dentium, quia ex noluptatis immoderantia sũt
B git infrenabilis lasciuia, implacabilis gula, insatiabilis luxuria. Isti sunt tres dentes concernentes totaliter gratiam, naturam, uitam, famam. Lasciuia pullulans in tãtũm excreuit, quòd nec domos ad habitandum, nec equos ad equitandum, nec pannos ad induendum inuenire potest: Inde surgit euagatin sensuum, effrænatio mentium, inconsideratio actuum, indisciplinatio gustuum, quare habet cor instabile, ad omnem flatum tentationis, labile ad omnem casum transgressionis. Bernardus, In meditationibus. Cor instabile sibi non concordat, a se dissoluit, a se tesilit, uoluntates alternat, consilia mutat, noua ædificat, uetera destruit, destructa reædificat, eadem alio, atque alio modo mutat, & ordinat, & nunquàm in eodem statu permanet. Sequitur gula porta
C stetquilinij, spelunca sepulchri, cuius uoluptas tanto hodie æstimatur, & tantam parit sollicitudinem, uix dnorum obtinet latitudinem digitorum. O si refectio animę sic studiosè, sic curiosè, sic copiosè, sic laboriosè quæreretur, quanta affluentia, & pinguedine gratiæ nos prnuisor omnium recrearet. Hanc foueam gulæ sequitur fornax luxuriæ, quia illa isti fomentum administrat, cuius scilicet luxuriæ flamma, & ardor exsiccat gratiam, excæcat intelligentiam, suffocat uitam, denigrat famam. O quàm accẽsa est hodie fornax ista, etsi enim tres pueri Hebræi Deum timentes liberentur. Caldæi tamen ministri regis incenduntur.

Tertia radix est immoderantia cupiditatis. Hęc est tertia bestia similis pardo propter uarietatem negociationum, uelocitatem circumuentionum, rapacitatem illicitarum extorsionnm. Huius bestiæ pestis, & morsus uniuersaliter, quia a maiore usque ad minorem omnes auaritiæ stndent. Hiere. 6. Pestis diuturnior, quia semper in senibus iuuenescit, pestis periculosior, quia incorrigibilior, & capita populorum principaliter inficit, ideo dicitur radix omnium malorũ, 1. Thimo. 6. Huius rami sunt libido acquirendi, cupido retinendi, formido amittendi. Libido facit hydropicos, cupido paraliticos, formido freneticos, Libido itaque facit hydropicos, quia sicut hydropicus bibendo sitim non sedat, sed excitat, sic auarus, quanto plus acquirit, tanto plus cupit. Eccle. 5. Auarus nunquàm implebitur pecunia. Postquàm libido fecit hydropicum, cupido retinendi facit paraliticum. Sic enim reddit manus aridas, curuas, paraliticas, clausas, quòd nec reuerentia Dei, nec uerecundia mundi, nec clamore pauperum, nec terrore diuinorum iudiciorum aperire potest, ad misericordiam, & sustẽtationem proximorum, immo nec sufficientiam suam. Isti pessimi rami, huius pessimæ radices sũt præscindendi paupertate, pietate, largitate. Paupertas purgat hydropisim, pietas curat paralisim, largitas curat frenesim.

Quarta radix est insipientia dolositatis, & hæc est quarta bestia, cui scriptura nullum nomen assignat, quia duplex & dolosus in omnem speciem se transformat, nec facies exprimitur, quia dolosus nnn cognoscitur. Describitur autem hæc bestia conterens dentibus, discerpens unguibns, conculcans pedibus, nentilans cornibus. Inchoatur, autem seuitia huius bestiæ in dentibus inuidiæ, dolosus enim inuidens proximi prosperitati, in ipsum dentes exacnit præsciscores ad obloquendum, caninos ad derogandum, molares ad detrahẽdum. Sed quoniam dolosus non tantum mordet uerbis, sed etiam nocet factis, ideo dentibus F addit ungues, dum proximo conatur malum insidiando attrahere, uel bonum machinandn retrahere, nel habitum calumniando subtrahere, ideo dentibus, & unguibus addit pedes, qnibus quòd nnn potest lacerare patenter extinguendo, cnnculcat fraudulenrer aiterendo, unde dissimulat nequitiam, simnlat amicitiam, exhibet colloquium, spondet auxilium, & seruitium, ut securius exquirat, & profundius noceat, & sic cauda falsitatis operit uestigia iniquitatis. Sed quia deprehenditur fraudulentia, quia ex uerbis perpendi potest nequitia, ideo pedibus fraudulentiæ addit cornua nequitiæ, nt quos nnn potest conculcare fraudulenter, impetat impudenter. Et sic est nir insolens, & effrænatus, quem nec conscientia ligat, nec reuerentia situat,

G. nec uerecundia retardat. In fugit in Deum cornu desperationis, impetit proximum cornu persecutionis, perfodit seipsum cornu desperationis. Deuteronom. octauo. Ductor tuus fuit in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dypsas. Istæ tres species serpentum, quibus uulnerantur filij Israel in deserto sunt tria genera uitiorum, quibus uulneramur in hoc mũdo, per quem transitur ad terram promissionis, Serpens flatu adurens est mulier, & peccatum luxuriæ. Quære 58. a. Scorpio facie blandiens cauda pungens est adulator, dypsas est ambitio. Quære de istis duobus, in tabula de adulatione, & de ambitione.

De pœnitentia, & mortificatione corporis.

H De hac materia uide iterum de abstinentia. 16 de ieiunio. & 128. 169. 145. 152. 156. 33. 165. 167. 169.

PŒNITENTIA totum hominem renouat, exemplum de renouatione Aquilæ, accipitris, serpentis in arcto foramine, per quod austeritas, pœnitentia, & mortificatio designatur, exemplum de fenice, quære 10. Duæ alæ eius sunt, intellectus affectus. Intellectus, quo ad recordationem delictorum, affectus, quo ad delectationem æternorum, radius solis diuina gratia, plausus alarum frequens recordano prædictorum. Ex quibus accenditur ignis diuini amoris, quo mens renouatur &, nouus homo resurgit. Pœnitentia figuratur, per panem subcinericiũ, quo fortificatus Elias dormiens sub iunipero, quæ est arbor aculeata, & designant pœnitentiam, uenit ad montem Dei Oreb. ideſt, ad mensam gloriæ. Quære 23. b. & 65. b. Pœnitentia, & austeritas debet fieri sobriè non fatuè, quia in omni sacrificio ponendum est sal discretionis. de hoc 59, a. in Matt. Et idem in libro Nume. Pœnitentia est medicina spiritualis, & corporalis qua purgantur tam humores corporales, quàm spirituales superflui, & corrupti, de hoc 60. a. in Leuitico. Pœnitentia, & mortificatio designatur per illud uolumen. Ezec. 3. quòd facit amaricare neutrem, ideſt, sensualitatem; sed in ore efficitur tanquàm mel dulce, sic enim ore iudicamus de saporibus, sic ratione iudicamus de eligibilibus, & salubribus, unde ratio iudicat pœnitentiam dulcem, & salutarem. Et nota Ionæ. 3. Quomodo rex Niniue, & populus sedendo in cinere, & cilicio non gustando aquam, nec comedendo panem reuocauerunt sententiam, & liberauerunt seipsos, & ciuitatem; Exemplum de Achab, de quo ait Dominus. Nonne uidisti Achab coram me humiliatum. Sic sancta Iudith uestita cilicio, semper ieiunans uictoriam obtinuit de Holoferne, & nos de carne, mundo, Diabolo. Pœnitentia significatur per fel piscis Thobiæ, & per fumum cordis illius piscis, qui extricat omne genus Dæmoniorum. Quære sexagesimosexto b. a. Dauid expulsus à regno, qui designat peccatorem ascendebat per cliuum oliuarum flens nudis pedibus, in quo designatur pœnitentia, & mortificatio. Quære 102. b. Quomodo caro est domanda & spiritui subdenda. Quia dictum est Sarrai ancillæ. Reuertere, & humiliare sub manu Dominæ tuæ. Quære 70. b. in Genes. Caro.

Et nota de illis, qui tempore iuuentutis recusant pœnitentiam agere, nec in senectute possunt quos designauit nolens bibere acetum. Quære 28. in Ioan.

Omnis austeritas est facilis, & dulcis, si condiatur consideratione passionis Christi, & memoria mortis. Nam quodlibet istorum passio, & mors designatur per illud acetum, in quo Ruth intingebat panem durum, quem comedere non poterat fatigata in agro, nisi buccellam intingeret in aceto. K. L.

Pœnitentia est illud emunctorium, quod præcepit Dominus in Exodo fieri ad purgãdum lampades, ne lumen gratiæ, quod ardet in anima extinguatur, & ualet ne uitia per pœnitentiam deleta pullulent in anima. Quære 127. a. Iebusæus.

Toto tempore uitæ nostræ debemus pœnitentiam facere, & corpus mortificare, quod figuratum est in sex annis, quibus uinea est excolenda. Quære 146. a.

I Omnis pœnitentia sit dulcis, & portabilis, si apponatur condimentum passionis Christi. Aquæ enim Marath erãt amaræ, nõ poterant bibi, sed a ligno crucis indulcoratæ sunt. Et coloquintida fecit olera amara, sed apposita farina deuotionis, & gratiæ, facta sunt olera esibilia. Quære 166. a. in 4. Regum. Quod per Absalon suspẽsum in quercu, et transfixum lanceis, significantur illi qui deserunt pœnitẽtiam. Quære 152. b. In 2. Regum. Et nota quòd pœnitentia figuratur per tubam, quam prædicatores debent tenere in manu. Quære 156. in Esdra. Quòd pœnitẽtia reuocat diuinam sentẽtiam & impetrat gratiam. Quære 33. b. in Iona. Quòd pœnitentia dẽt esse sobria. Quære 165. a. in Marco. Qđ sine mortificatione non possumus saluari. Omnis anima quæ nõ fuerit afflicta, peribit de populo suo. Non curatur grauis infirmitas, nisi per amarã potionẽ. Iaco. Per amarũ poculũ cõfectionis peruenitur ad gaudia salutis. Quære 257. a. in Leuit. Non poteris uidere M

A dete faciem meam non enim uidebit me homo & uiuet, quia Deus ab homine non uidetur nisi per pœnitentiam, & mortificationem, quantum ad uitam carnalem moriaturi nisi homo moriatur per carnis mortificationem, non uidebit Deum per contemplationē, quia nubes tenebrosa, & spissa surgens de carne crassa, & lasciua interponit se inter Deum, & mentem, ne recipiat diuinā illustrationem, humanæ enim mentis acies inualida in tam excellenti luce, non figitur nisi collirio pœnitentiæ emundetur. Hinc ait Ioan. Apoc. 3. d Collirio inunge oculos tuos ut uideas. Marc. 2. Ait Iesus: Surge tolle grabatum tuum, & uade in domum tuam. Sic enim mortificare debemus corpus nostrū, ut non impediatur spiritus ab exercitio spiritualium sine contēplatione cęlestium, quod est ire in propriam domum, nota de tribus pueris qui solis legu minibus uescebantur, & noluerunt uesci cibo regio, & inuenti sunt corpulentiores, & pleni sapientia. de Ioan. baptista, qui erat indutus pilis camelorū, mel, locustæ, aqua, cib⁹. & potus eius. Nu. 31. Omne quod potest trāre per flammas igne purgabitur, quicquid aūt ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabit, sicut enim duo elementa sunt purgatiua maioris mundi, scilicet, aqua diluuij, & ignis iudicij, sic duo sunt purgatiua minoris mundi, scilicet hominis, aqua baptismatis, & ignis pœnitentialis, uel in igne, & aqua corporis mortificatio; sicut ignis sume est afflictiuus in aqua lachrymarum effusio, & dolorosa contritio. Vnde q uult a peccato purgari, & non potest sustinere ignem corporalis afflictionis, debet purgari per aquam expiationis lachrymosæ contritionis, quòd pœnitentia & mortificatio corporis multum ualet ad uincendas tentationes, quod figuratum fuit in 1. Reg. 16. Vbi Dauid tangendo citharam expellebat malum spiritū, qui est spiritus tentationis a Saule, qui interpretatur abutens, & significat peccatorem: ubi patet, quòd uera pœnitentia debet habere rectitudinem in intentione. Nam Dauid interpretatur uultu desiderabilis p perseuerantiā in continuatione. Nam Dauid interpretatur mann fortis. In animo humiliationem quod significat lignum concauum citharæ. In omnibus sensibus mortificationē, qđ significāt chotde de pellibus animalium mortuorum. Matt. 6. c Contra primum faciunt hypocritę, qui exterminant facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Contra secundum illi qui pœnitentiam incipiunt, sed postea reuertuntur ad carnalitates. Qui designantur per Thobiam qui post laborem & fatigationem sepulturæ rediit ad quietē lecti, ubi fuit stercoribus hirūdinum, quæ designant tentationes excæcatus. Contra tertium faciunt illi, qui seipsos mortificāt, & ex hoc ipso se sanctos reputāt, alios iudicant, & cōdemnāt, quibus ait Apostolus, Qui non manducat manducantē non iudicet. Contra quartum faciunt illi, qui habitum religionis portant, & tamen delitijs, & cōmessationibus uacant. quidam magna prædicant, & iniungunt alijs pœnitentiā sed ipsi nihil facinnt, dicunt enim, & nō faciunt, alligāt onera grauia, & importabilia, digito aūt suo nolunt ea mouere. Isti nō citharizāt in citharis suis, sed alienis. Quo contra in Apo. Sicut citharedorum citharizantium in citharis suis 1. Reg. 14. Ascendit Ionatas reptans pedibus, & manibus, & armiger eius post eum, quia Christus dura sustinendo flagella ascēdit in cęlū: Sic oportebat pati Christum, & resurgere a mortuis, & ita intrare in gloriā suā. Armiger fidelis quilibet teptādo manibus, & pedibus se affligendo duris maceratiōnibus, dēt post eū ascendere, Christus enim passus est pro nobis, uobis relinquens exemplum ut sequamini uestigia eius. Ezec. 9. Signa Thau super frontes uirorū dolentiū, & gementium. Thau interpretatur signum, & habet formam crucis. Frons habet omnes sensus, in quo designatur, quòd qui uere sūt dolentes, & contrīti, mortificationem crucis Christi debent in sensibus, & in corpore suo portare, gladium damnationis, ut ibidem dicitur. Vnde Apostolus: Obsecro uos per misericordiā Dei, ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium uestrum. Mat. 21. Ite in castellum, quòd contra uos est, & statim inuenietis asinā, & pullum cum ea. Castellū quod contra uos est, cato nostra est, ubi inuenitur asina carnalis concupiscentia, & pullus asinæ, asinina ignorantia; quæ soluitur per gratiam, & adducitur ad Iesum, dum mortificata carne, peccator adducitur ad imitandam Christi uitam. Genes. 22. Præcepit Dominus Abraæ ut immolaret filium suum Isaac, & Deo præcipienti debemus obedire ut fecit Abraam. Isaac risus uel gaudiū interpretatur, quia omnis lætitia, & delectatio carnalis debet Deo gladio pœnitentię immolari, quia non morietur, nec uult Deus, quòd moriatur Isaac sed aries, quia non morietur uita, sed dominabitur carnis contumacię. Super ligna leuabitur, quia spiritus in cruce Domini mortificata carne gloriabitur. Nos etgo ut dicitur Iudicum 8. memores esse debemus quomodo Abraam pater noster tentatus est, & per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes salui facti sunt.

Tertio. Sancti.

Genes. 28. Tulit Iacob lapidem, quem supposuit

Secūdum philosophum 8. physic. & c. 17.

Sensus.

G posuit capiti sun,& obdormiuit, & uidit dominum innixum scale,& angelos ascendentes,& descendentes, & cum euigilasset,fudit oleum super lapidem,dicens:Verè Dominus est in loco istu. Iacob qui scilicet uult supplantare diabolum , & fugere tentationis ictum in lapide duro, in duro lecto,& aspero uestimento requiem inuenit,& cœlestes ui sinnes uidit, quem nõ inuenit, nec uidet, qui in mollibus iacet,& mollibus induitur. Qui enim sic iacent, non uident Dominum innixum scale,quia Christum crucifixum nõ cõtemplantur, nec uident uisinnes Angelorũ, sed uilium,& turpium fantasmatum,& dum sensibilium , & carnalium obliuiscitur quasi consopitur. Post euigilans oleum super lapidem fundit, quia ad se reuersus totã asperitatem pœnitentiæ oleo deuotionis lenit,mollé, & facilé inuenit.Gene.28.Erexit Iacob lapidem in signum.Iacob prælatus,lapis dura

H pœnitentia , lapis erectin pœnitentiæ exemplum in prælato. Sicut humiues disperſi colligunt se ad signum suum , & ibi cordis animositatem recipiunt,ita subditi animãtur ad opera pœnitentiæ cum ea uident in prælatis abundare. Io.19. Cum obtulisseut ei uinum mirrhatum, nuluit bibere, significans iuuenes qui deberẽt Christu crucifigi, reiecturos opera pœnæ expectantes senecturé offerẽtes Diabolo,carni, mundo,florem suæ iuuentutis,& Deo furfur: nescis quouiã meliora præteruolant, & deteriora succedũt,quemadmodum, quòd egredietur primum de amphora purissimum effluit , quod uero turbidissimũ & grauissimũ in fundo subsidet. Ergo quod melius est uanitati consecrabis,& fæces Domino seruabis. Luc.24: Post resurrectionem obtulerunt discipuli Dominu partem piscis assi,& fauum mellis.& Apoc.10.Liber deuoratus efficiebat in uentre amaritudinem , &

I in ore dulcedinem tanquàm mel,quia austeritas pœnitentiæ reliquit amaritudinem in sensualitate, quæ per uentrem designatur,& magnam dulcedinem , tanquàm mel in ore rõnis. Et hæc duo signabant illa duo post resurrectioné,mel,& piscis.Piscis assus in prunis amaritudinem corporalis mortificationis,mel dulcedinem deuotionis & spiritualis delectationis.Ge.28.Dixit Rebecca filio suo: Acquiesce consilijs meis,& pergens ad gregẽ, affer mihi duos hedos &c. Rebecca gratia: Duo hedi corpus,& anima , quibus libenter Isaac id est Christus, nescitur,quando Christus per mortificatiunem & abstinentiã, anima per deuotiunem, & munditiam Deo offerunur. Nec unus hedus sufficit Isaac sine altero quo quibus benedictiunem cælestem a Deo patre consequimur. Fundato réplo Domini a cementarijs, fleterunt sacerdotes cum tubis . Tubę angustę ex parte oris inferioris,& amplę ex parte superiris. Cementarij martyres qui suo sanguine usi sunt pro aqua . Confessores reiectione temporaliũ pro sabulo, uel arena, uirgines nitore castitatis pro calce uiua intentę, & feruentes, & sic superedificati super fundamẽtum Apostolorũ & prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu,in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino:sacerdotes sunt prælati religiosi,& prędicatores, qui tubam monitionis ad pœnitentiam debent tenere per partem arctiorem ex parte sua,& partem laxiorem uertere ad populum , quia maiorem pœnitentiam debeut in se ostendere quàm alijs prædicare. Exemplo Apostoli: Nihil,air,audeo alijs dicere eorum, quæ per me non efficit Christus. Nam de malis dicitur . Dicunt & non faciunt &c. Ezech. 46. Cum fecerit princeps spontaneũ holocaustum, aperietur ei porta, quæ respicit ad orientem.Holocausta erant sacrificia, quæ tota cremabantur in altari . Holocausta ergo In hoc templo offerimus , quãdo carnis uoluptatibus emancipatis per corporis mortificatiunem omnes affectus nostros in Dei dilectionem conuertimus, & aperitur nobis porta ad orientem , quia dum carnem mortificamus , cælestis sapientiæ radius illustrat mentem . Thobiæ 6. Fel piscis ualet ad ungendum oculos, in quibus fuerit albugo, & sanabuntur . Fel amaritudo pœnitentiæ quæ linit oculos , & membra corporis . Albugo carnalitatis , quæ non sinit nos uidere Deum purgatur , hoc est collirium , deqno Apocal.3.Collirio inunge oculos tuos,ut uideas. 2. Regum 15. Dauid ascendebat clinum olinarũ, discoperto capite, & nudis pedibus incedens . Quia peccator ascendit ad Deum per pietatis eius consideratiunem,

M flet per interiorẽ contritionẽ, discoperto capite per exteriorem confusionem:Nudat pedes affectiunum per cõfessionem : nel in his omnibus austeritas pœnitentiæ designatur , per quam peccator Deo reconciliatur.Exemplũ de rege Niniue. Sicut de eodem serpente sumitur uenenum quod necat , & medicina, quæ ueuenum sanat,sic de eadẽ carne nostra serpẽtina uenenn peccati plena egreditur uenenum cõcupiscentiæ,quo morimur,& theriaca , siue medicina carnalitatis , qua curamur,id est pœnitentia carnis afflictiua, & peccati curatiua.Pœnitentia non sulũ est prædicanda , sed in se experienda. Vnde ait : Hoc sentire in uobis , quod & in Christu Iesu. Inter quattuor ligna quæ fuerunt in cruce. Primum fuit Cipressus , cuius odor fugat serpentes, est medicinalis fluxum sanguinis restringit, per quod designatur austeritas

pœniten-

Somnia. Fantasmata.

Prædicator. Tuba.

Caro.

Phil. 2.a. Crux. Ligna.

3.Esd.5.f. Templũ. Ecclesia.

A pœnitentiæ, & mortificationis quæ fugat tẽtationes, curat vulnera peccatorum, restringit notabiliter fluxum carnalis delectationis. Pœnitentia enim est medicina curatiua morbi, restauratiua status perditi, conseruatiua sanitatis corporalis, & spiritualis. Tre. 2. Aspersérunt cinere capita sua virgines, Ie Ciuis. rusalem. Cinis secundum Constantinũ mũdificat, mortificat, exsiccat, sic pœnitentia, & mortificatio, qua corpus incineratur mundificat, terreum contagium mortificat cõcupiscentiæ incendium, deficcat voluptatis carnalis fluxum. Iosue. 3. Quando videritis Arcam dñi, & sacerdotes stirpis Leuiticæ portantes arcam, vos quoq; consurgite, & sequimini præcedentes: arca dñi erat sanctuariũ, in quo continebantur verba Moysi, & manna, & tabulæ testamenti, & significat pœnitẽtiam, quæ continet disciplinam, siue virgam disciplinæ, manna cõsolationis internæ, certitudinem promissionis diuinæ. Sacerdotes B stirpis Leuiticæ sunt sancti, q corpora sua p pœnitentiam mortificauerunt, aut per martyrium Deo consecrauerunt ad conformitatem Christi, quos quia præcedere non possumus, studeamus saltem a remotis sequi. Modica. n. & quasi nulla est pœnitentia moderno rum respectu pœnitentiæ antiquorum: nihil sic reddit animam peruiam, & cristallinam ad recipiendas diuinas illuminationes, sicut Gula. mortificatio carnis, & sobrietas. Venter enim pinguis non generat sensum tenuem. Exemplum in tribus pueris. Daniel primo. Exod. 25. Præcepit dominus fieri emunctoria ad purgandas lucernas, quia qui lucernam non emungit, vel qui nimis emungit, elicit ignẽ, sic qui corpus non affligit, vel qui nimis affligit extinguit charitatem. Gene. 3. Spinas, & tribulos germinabit tibi, quia ex prima maledictione non solum terra, quam terimus, sed etiam terra, quam gerimus continue nobis germinat spinas malarum cogitationum, & tribulos carnalium motuum, & punctionum. Et ideo sarculo duræ pœnitentiæ ista terra est continue sarculanda, & putanda, & talia extirpanda, vt in sudore, & labore vescamur pane spiritualis consolationis. Gratia est Deo pœnitentia. Luc. 15. Gaudium est Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiã agente. In quo patet quàm gratanter recipit dominus peccatorem ad se reuertentem. Exemplum de filio prodigo, cui occurrens pater osculatus est eum, ponens anulum in manu eius, & calciamenta in pedibus eius, quia pœnitens ait, Surgam, & ibo ad patrem &c. Hic adolescens in se reuersus, per sui considerationem dixit, firmando propositum, & intentionem: Surgam per peccati detestationem, ibo ad patrẽ meum, quod

C Caro. Terra. Cogitationes. Lucę.

fit per contritionem, & dicam ei, Pater pecca D ui in te, & coram te, quod fit per omnium peccatorum cõfessionem, Fac me sicut vnũ, &c. per satisfactionem, & sic fit peccatoris reconciliatio, cui datur stola prima amissa, scilicet gratia in baptismo data. Annulus scilicet qui est circularis carens principio, & fine, hæc est gloria æterna, quæ in manu pœnitentis ponitur cum spes de ea habenda ei infunditur, calciamenta in pedibus eius ponuntur, cum ei virtutes, quibus calcantur spinę vitiorum infunduntur, seu cum affectus carnales per mortificationem restringuntur.

Ad vulnera peccatorum sananda non sufficit infundere oleum deuotionis, nisi sit ibi vinum pungitiuum acrę pœnitentiæ, & mortificationis. Luc. 10. Infundens vinum, & oleum vũlneribus sauciati. Ioan. 6. Colligite fragmenta ne pereant. Panis iste est pœ- Panis. nitentia, quia sicut Apostoli, & Apostolici viri comederunt panem, quem fregit eis do- E minus, sed superfuerunt fragmentorum reliquiæ: sic præcedentes sancti panem pœnitentiæ manducauerunt, & nobis quædam pœnitentiæ fragmenta reliquerunt. Vnde pœnitentia est panis hordeaceus, quia in crusta habet asperitatẽ in medulla albedinem. In huius panis fortitudine ambulauit Elias vsque ad montem Dei Oreb. Et debet comedi cum aqua lachrymarum. Psal. 79. Cibabis nos pane lachrymarum. Luc. 13. Acceptum granum sinapis misit in hortum suũ, & creuit; & factum est in arborem magnam, & volucres cœli requieuerunt in ramis eius. Vir enim pœnitens minimum quid est in sui reputatione, crescit proficiendo bona operatione, fit arbor magna perfectione, tamos extẽdit sancta affectione, volucres cœli habitant in ea, quia dignus est Angelica visitatione. Hest. 6. Homo quem rex honorare voluerit F deber indui vestibus regiis, & imponi super eqnũ, qui de cella regis est. Induimur vestib. Vestis. regiis sanguine coloratis, q̃ est scarlatũ, quã do carnem crucifigimus cum vitiis, & concupiscentiis, & imponitur super equũ de sella regis, quando carne subiecta spititui repręsentatur in ea conformitas passionis Christi. Vel equus iste de sella tegis Crux est, in quo imponimur, quando Crucẽ Christi per mortificationem in corpore portamus, vt dicamus. Ego stigmata domini Iesu in corpore meo porto. Exod. 17. Dicitur q̃ filij Israel castrametati in Raphidin, vbi nõ erat aqua ad bibendum populo, qui iurgati sunt contra Moysen dicẽtes: Da nobis aquã, vt bibamus. Quibus Moyses: Cur iurgamini contra me? Cur tentatis dominũ? Sitiuit ergo pto aquę penuria, & murmurauit cõtra Moysen. Murmurauit populus ad aquas marinas; nec

redar-

G redarguit eũ dñs, quia nouiter conuersi erãt, sed iam cum experti fuissent Dei beneficia redarguuntur, quia in tribulationibus superantur, eos significantes, qui à pœnitentiis resiliunt, & inchoatas non perficiunt.

Religiosus. Leuit. 6. Sacerdos qui offert hostiam pro peccato, comedet in loco sancto in atrio tabernaculi. Sacerdos offert hostiam quando religiosus mortificat carnem suam, & de carne sua vesciur, quãdo de mortificatione sua delectatur; & in atrio tabernaculi, quando non intuitu vanæ laudis hoc facit, sed pro ingressu Paradisi. Sequitur: Quicquid tetigerit carnes eius, sanctificabitur. Quia qui mortificationem uiri religiosi imitatur, a peccato mundatur Iosue 3. Deficiebant aquæ inferiores, & intumescebant superiores: mirum spectaculum, aquæ inferiores, & decurrere, & deficere, & superiores ad similitudinẽ mõtis intumescere, & immobiles stare. Sed cum

H aquæ quælibet dulces in mare descendunt, dulcedinem amittunt. Tunc aquæ inferiores decurrunt in mare, & deficiunt, quando tempotales delectationes terminantur in pœnitentiæ luctum. Qui enim temporalium delectatione gemunt, dulcem aquam in amarã conuertunt, & tunc superiores ad similitudinem montis intumescunt, qñ deficientibus uoluptatibus terrenis, vel delectationib. voluntariis affectiones in eminentiam charitatis surgunt Apoc. 3. In mente habe qualiter acceperis, & audieris, & serua, & age pœnitentiam, si ergo non vigilaueris neniam ad te, quasi fur, & nescies quãdo neniã ad te, in mente habe de præsenti, siue de futuro, age pœnitentiam de præterito, si non vigilaueris, &c. Lu. 12. Si sciret paterfamilias, qua hora fur venitet, vigilaret, & nõ sineret perfodi domum suam. Mira charitas Saluatoris,

I qui pro eruditione nostra, rebus se comparat indignis, veniet ut fur ad negligentem, non sicut fur ad uigilantem. Improuisus ergo nũquam ueniet ad eum: quia nunquã improuisum eum inueniet. Vnde qui semper prouidus, semper timet. Exo. 5. Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto. Quot. n. exercentur pœnitentiæ opera, tot immolantur Deo grata sacrificia. Debent aũt pœnitentiæ esse asperæ, sicut desertum est spinosum, vnde de Baptista qui fuit maximæ pœnitentiæ, Mat. 11. Quid existis uidere in desertum? 3. Reg. 19. Perrexit Elias in desertum, & sedit subter iunipetum, quę est arbor aculeata, cuius fumus fugat uenena, pœnitentiam designans, quæ est aspera, & quasi quædã theriaca contra uenenum carnalis delectatio-

Exod. 3. f. nis. Vnde filij Israel dicebant, se ituros in desertum per viam trium dietum, pp tres partes pœnitentiæ, quæ sunt contritio cordis, cõfessio oris, satisfactio operis 3. Reg. 20. Ponamus saccos in lumbis nostris fumiculos in capitibus nostris, & egrediamur ad regem Israel, forsitã saluabit animas nostras. Sic peccatores cum pœnitentia ad Christum venientes saluantur. Exemplũ de rege Niniue. Quarti regum quarto. Egressus est vnus de filiis prophetarum in agrum vt colligeret herbas agrestes, inuenitq; quasi vitẽ silueströ, & collegit ex ea coloquintidas agri, hoc est cucurbitas agrestes, & amatissimas. Sequitur, apposita farina facta sunt olera esibilia. Quia pœ- Gratia.

nitentia, & mortificatio carnis est acerba, & insipida, nisi fuerit condita deuotionis gratia. Sic Ruth anima. s. pœnitens, colligens spicas in agro, bucellam duram quam per se comedere non poterat, intingebat in aceto per memoriam dominicæ passionis, & sic facilitet, & sapide buccellam duram comedebat, & spicas per totam diẽ colligebat. Exod.

L 15. Egressi filij Israel de mari rubro uenerũt in desertum Sur, & ambulauerunt tribus diebus per solitudinem, & non inueniebant aquam, & venerunt in Marath, & nõ poterãt aquas bibere propter amaritudinem, donec immisso ligno, uersæ sunt in dulcedinem. Sur angustia, uel acerbitas interpretatur. Egressis. n. de periculosa conuersatione sęculi, & incedentibus in desertum pœnitentiæ per triduum contritionis, & cõfessionis, & satisfactionis, occurrunt angustiæ. Ps. 59. Ostendisti populo tuo dura, nec põt bibere aquas maris, eo q̃ impotabilis, & amara videtur pœnitentia, sed cũ ad memoriam reducit lignum Crux. Passio. Crucis, & illa, quę Christus passus est pro nobis, dulcescit oĩs amaritudo pœnitentiæ, & tribulationis, ideo cãtamus, Dulce lignũ. Sic plumbum liquatũ in ore martyrum fusum, & aliæ pœnæ eis in dulcedinem vertebantur.

Multum confidit Diabolus, ut nos ad se

M trahat per adiutorium carnis, quia caro plus nocet sicut domesticus hostis immo proprio baculo nos cædit, & proprio cingulo nos stringit, quia caro, quæ nobis data est in adiutorium, suscitatur contra nos in scandalum, & laqueum: ideo affamanda est, sicut castrum capiendum, & sicuti igni quando debet extingui ligna subtrahũtur, sed qui vult concupiscentiam extinguere, alimenta, & delectationes debet carni subtrahere. Et tunc Diabolus, & eius tentatio a carne expellitur, sicut lupus famelicus nemus egredi rut. Vnde Iudith decimotertio, Post ieiunium, & pœnitẽtiam amputauit caput Holofernis id est suggestionem Diabolicæ tentationis. Sicut enim Nabuzardam princeps Gula. cocorum, scilicet ventet, destruxit muros Ierusalem, id est animæ nirtutes: ita ieiunium, & mortificatio carnis destruit Babilonis. i.

animæ

A animæ peccatricis murus. i. uitia, ſicut Ioſue
Ioſue 11. euertauit equos 11. ne aſcenſores in lutũ proijciant, uel inter hoſtes exponant: ſic fracta laguncula corporis per ieiuniũ, & mortificationem Madianitæ. i. Dæmones ſuperantur, ſic aſperitate confricationis rubigo ab olla tollitur: ſic cithara Dauid, hoc eſt deſiccatu humore carnalis concupiſcentiæ, quaſi aridis chordis citharę Diabolus effugatur, 1. Reg. 16. Pinguis terra facile germinat ſuperfluа, & ſuper
Luxuria. Gula. fluam. i. carnem luxuriоſam confirmanda eſt cuſtodia, & aſſidnãda ſunt ei ieiunia, & flagella, quia difficile inter epulas ſeruatur continẽtia, quia ſicut flammã ignis currentem in paleas impoſſibile eſt retinere, ſic libidinis impetum ardentem ſaciaro uentre impoſſibile eſt repellere, ut dicitur io oitis patrum, ſedeat ergo Axa filia Caleph ſuper aſinam. Iud. 1. Quia ratio debet reprimere brutales, & aſinos motus carnis.

B Eſt puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces. Iſtę deſignat uirũ pœnitẽtẽ, qui debet eſſe puer per cordis mũdiciam, & rectitudinem intentionis, unde dicitur puer, quia debet eſſe in eo puritas ſine uicio, & ſtrenuitas in feruentis pniæ deſiderio,
Panis. quæ deſignatur in iſtis panibus, & piſcibus, quibus Dominus ſacianit ſequentes ſe in loco deſerto in figura pœnitentium. Gen. 18. Afferam pauxillum aquæ, ut laueotur pedes neſtri, requieſcite ſub arbore, pooamque bucellam panis, & cõfortetur cor ueſtrum, poſtea tranſibitis. Affertur pauxillũ aquæ, cum primo pœnitenti infunditur gratia contritionis. Lauantur pedes in ſacramẽto confeſſionis, requieſcitur ſub arbore in meditatione Dominicæ paſſionis, ponitur bucella panis, & confortatur cor ex prælibatione ſuperne dulcedinis, & ſpe reſurrectionis poſtea tranſitur, quando per uiã pœnitentiæ ſine difficultate, & obſtaculo itur.

C Et quia ad feruentis pœnitentiæ deſiderium, quinque requiruntur, quibus pœnitẽs io uia ſaciatur, ideo iſti quinque panes poſsũt dici ſplẽdor cognitioois, timor punitionis, dolor cõtritionis, pudor cõfeſſionis, labor ſatisfactionis. Qui dicuntur hordeacei, quia ad modum hordei hñt exterius aſperitatẽ, & interius ſuauitatẽ. Pſal. 41. Fuerũt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. Gen. 3. In ſudore uultus tui veſceris pane tuo, donec reuertaris in terrã, de qua ſumptus es. Quamdiu enim uiuimus per pniam ſatisfacere, & nos exercitare debemus. 2. Reg. 1. Dauid ſcidit ueſtimenta ſua, & cecidit ſuper terrã, quia debemus mortificare carnẽ, & humiliare mentẽ. Quotidie enim debemus illud pelliceũ diſſuere, quia quidã nituntur dentibus conſuere, & ieiunijs corpus extenuare. 3. Reg. 19. Helias paſtus pane ſubcinericio ambulauit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus uſque ad montẽ Dei Oreb, quia quando Dominus cõuertit aliquẽ, ut conſideret ſuam vilitatem, & fragilitatẽ, videt ſeipſum eſſe cinerem, eoq; anima ſeparata a corpore, corpus in cinerem reſoluitur, & in putredinem, & in nermem. Tunc ſic cõſide Conſide-
derans ſuam conditionem, & ſuã ultimam re- ratio.
ſolutionẽ, comedit ſubcinericium panẽ, quãdo in proſperitate, & aduerſitate ex hac conſideratione perſeuerat in pœnitentia, tũc ambulat in fortitudine cibi illius uſque ad menſam æternæ cõſolationis. Gen. 22. Dixit Dominus ad Abraham. Nunc cognoui q; timeas Dominum, & non peperciſti filio tuo unigenito propter me. Caro enim quam ex cibarijs nutriui- Caro.
mus, immo quam genuimus, quam uelut unigenitum amamus, propter Dei amorẽ, & obedientiam mortificanda eſt. Si enim propter uitam temporalem ſuſtinendam homines, & animalia tantum laborant, quid mirum ſi uiri ſancti propter uitam æternam acquirendam E
carnem ſuam mortificant? Formica enim parvum animal magnum onus portat, continue laborat, & aggregat, & arcto calle incedit, ut ſibi prouideat, grana detruncat, ne putreſcãt, & nos carnem, & carnis uitia, ne ſemina bonorum operum fruges depereant. Prouer. 6. Vade ad formicam, o piger &c.

Apoc. 14. Hi ſunt, qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in ſanguine agni. Ideo ſunt ante thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte. Sequitur. Agnus, qui in medio throni eſt, ducet eos ad uitæ fontes aquarum. Hoc dicitur de pœnitentibus, qui per multas tribulationes, & mortificationes lauant, & mundant ſuas conſcientias, & ſic mundi ueniunt ad contemplãdam faciem Dei, quàm mundi cordis ſoli cernere poſſunt oculi. Ioã. 12. Domus repleta eſt Io. 12. a.
ex odore unguenti. Vngoentum iſtud, quun- F
cauit, & pedes Ieſu unxit fuerunt, eſt pœnitẽtia, auſteritas, & mortificatio. Hoc unguẽto, & unctione noſ ſuot omnes ſãcti, & ipſe totus Chriſtus, cuius odor implet totam domum eccleſię militantis, quia omnes ſancti ratione ſuæ pœnitentię a cunctis fidelibus honorantur. Apo. 7. Audiui numerum ſignatorum, centum quadraginta quattuor millia. Iſte eſt numerus nerẽ pœnitentium. Quære 23. a. 42. a. Ioan. 4. Venit Ieſus in ciuitatem, quæ dicitur Sychar &c. Sychar interpretatur pœnitens, uel pœnitentiam. Samaritana cuſtodiens, quia Chriſtus uenit ad animam pœnitentem, & qui cuſtodit animam ſuam, agit pœnitentiam. Iud. 7. Gedeon uolens impugnare Madianitas Iud. 7. c.
confregit hidrias, & tenuit lampades in ſiniſtra manu, & tunc cœperunt buccinis clangere: Madianitę interpretãtur contradicentes, & ſignificant Dæmones. Qui ergo nult eos uincere,

G

cere,debet lagenam ſui corporis per pœnitentiam frangere lampades honorum operum in manu ſiniſtra per tectam intentionem habere,& tunc poteſt buccina prędicationis prę dicator clangere.Matth.3. Erat Ioannes indutus.Ioannes interpretatur,in quo gratia,deſignans virum religioſum,& pœnitentem. Veſtimentum conuerſatio pœnitentis,in pilis aſperitas. In camelo quod eſt animal humile, humilitas, quæ debet eſſe in pelle.Zona ſtrin gens uentrem abſtineotia, continentia enim ſioe aſperitate,abſtinentia,& humilitate non poteſt ſeruari. Sed aliqui ſunt ſicut arundo appatent pleni pœnitentia, & uirtute,& ſunt ua cui, appatent fortes,& conſtantes cootra tentatiooes, & ſuut fragiles, & molles.Sicut ſerpens exponit corpus, ut caput conſeruet ſic quilibet debet exponere corpus pœnitentiæ, & mortificationi,ut mentem,quæ eſt caput animæ,uel ipſum Chriſtũ cuſtodiat, quod male fecit Abimelecb. Iud.9. Quia mulier illiſit capiti eius fragmem molæ;Abimelech interpretatur rex,& figoificat religioſum,nel quélibet Chriſtianum. Quia ſeruire Deo regnare eſt opidum mũdus.Matt.21. Ite in caſtellum, quod contra uos eſt.Chobes interpretatur facta mea, debet enim homo eſſe muuitus contra facta mundi,ignis amor diuinus,quem debet humo apponere mundo, mulier concupiſcentia carnalis, mola uolubilis proſperitas mundana, fragmem molæ aliqua particularis proſperitas,ut diuitiæ nel honores. Tunc igitur mulier fragmem molæ capiti illiſit cũ per aliquam proſperitatem mundanam meu tem percutit.

Veſtis.

Arundo.

H

Religioſus.

Proſperitas.

Male accidit illis, qui fatigantur ex pœnitentia,& reuertũtur ad carnalitates.Thobias, poſt bona opera poſuit ſe in lecto, & excæcatus eſt calidis ſtercoribus &c. quære 7.a.9.a. 48.b.61.a.66.a.101.b.Exod.16.Veſpete comedetis carnes &c. Audiui murmutationes &c. Hic tangitur ſtatus aliqnorum religioſorum, & pœnitentium in deſerto in quibus propter diuturnos, & continuos labores caro incipit murmurare contra ſpiritum, & carnalia deſideria contra mentem ſurgere iſtis per alterũ Moyſen, promittit Dominus conſolationem in carne,& pane,quod eſt mane.In carne aſſũptæ humanitatis, & pane dulcedinis diuinitatis.Dicitur ueſpere comeſtio carnium,quia declinanti ad noctem peccati,ſiue tedij pœnitentiæ ſuffragium eſt conſideratio humanitatis Dominicæ. Mane uerò ſaturitas panis, quia accedenti ad lucem diuinæ miſericordiæ per contemplationem ſolatium, & ſuſtentatio eſt conſideratio dulcedinis diuinitatis. Hoc idem figuratur. Ruth. 2. Intinge bucellam. Ruth interpretatur uidens; uel feſtinans, ſignificat religioſum,uel pœnitentem. Booz interpretatur in quo robur, & ſignificat Chriſtum,ager teligio, uel ſtatus pœnitentiæ, acetum cõſideratio paſſionis Dominicę,in qoa ſi panis tioctus fuerit,durus non erit.Et nota, quòd pœnitentia ſignificatur per mare rubrũ amarum.Hebræi ſunt pœnitentes,quos præcedit Moyſes.Chriſtus habens uirgam.i. crucem, & pœnitentiam in manu, & intrãtes per deſertum pœnitentię per triduum contra confeſſionem,& ſatisfactionẽ,ſeipſos ſacrificãt dño, & ſic intrãt ad terrã promiſſionis. Ægyptij uero ideſt,carnales ſubmerguntur.Apoc. 18. Hoc impetu mittetur Babilon &c. Sicut ſerpens te nouatur, & dimittit pellem antiquam in arcto fotamine accipiter comedendo carnes ne uenoſas, & extendendo alas ad auſtrum teno uatur, & aquila balneando ſe in fonte frigido, ſic totus homo ſpiritualiter per pœnitentiam renouatur. 1.Reg.14.Ionathas, ideſt nere pœnitens reptans per ieiunij maceratione, pedibus propter peregrinationem nel propter affectionem,& otationem,manibus proter elemoſynarum largitionem aſcẽdit.Ioſue Sola Raab meretrix iuuat. Iſta meretrix,quæ diligit carnalia, & immunda cui conceditur, quòd de temporalibus accipiat,quantum neceſſe eſt ad uitæ conſeruationem, & ſuſtentatioem non ad delicias, uel ſuperfluitatem. Sicut ſal arcet uermes à carnibus, hiems herbas a ſegetibus,myrrha putredine a mortuorum corporibus,ſic pœnitentia corpus macetando animam cooſeruat, ne in peccatum defluat.Exemplum de Dauid, qui donec in delitijs fuit, adulterium cõmiſit. De Thobia, qui in lecto iacens fuit excæcatus, Iſidorus. li.17. Ethi, Myrrha eſt arbor Arabiæ, altitudinis quinque cubitorũ,ſimilis ſpinę cuius gutta uiridis,atq; amara. Myrrha ergo figurat pœnitẽtiam,quæ debet habere humilitatem ex uerecundia,quod nutatur in Arabia. Nam Arabs humilis interpretatur ſublimitate ex confidẽtia,quod notatur,in altitudine quinque cubitorum,quæ deſignat, quioque plagas Chriſti aſperitatem ex offenſa, quod no.in boc,quod dicitur ſimilis ſpinæ, uinacitatem ex Dei gratia,qnod no.cum dicitur gutta uiridis, auſteritatem in apparentia, quod uu.enm dicitur amara.Iudith exuit ſe ueſtimentum uiduitatis ſuæ, & lauit corpus,& unxit ſe myrrha optima,qoia anima peccatoris in cõfeſſione exuitur a culpa, lauatur gratia,ungitur myrrha optima,ideſt,auſtera pœnitenua.

Tho.2.b.

I

Religioſus.

Eucha.

Caro.

K

Reaouati

L

Myrrha.

M

Iud.10.2.

De præſumptione.

DE præſumptione, & elatione,quære in tabula de ſuperbia.

De paupertate.

MAtth. 5. Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum cęlorum.

Falſa

A Falsa enim huius mundi sapientia, quæ est vera, & magna stultitia, propter illum, cuius dextera iniquitatis, & promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud, beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, & non beatum, cuius Dominus Deus eius, unde philosophi beatitudinem eorum fallacem ponebant in diuitijs, in delitijs, in honoribus. Sed non sic ipse beatus & solus potens: nam pauper natus, & de paupere matre natus, pauper uixit, pauper obijt, nudus paupertatem consulit: Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia, quæ habes &c. Item vulpes foueas habent, & uolucres cæli nidos, filius hominis non habet ubi caput suum reclinet. Et Apostoli, Ecce nos reliquimus oīa &c. Vnde Christus primam beatitudinem posuit in paupertate. Matthe. 5. Beati pauperes spiritu, id est paupertes non qui habent, & uolunt habere, sed qui non habent, nec uoluut

B habere, uel id est pauperes, & humiles: nam spiritus sonat hic in elationem. Eccle. 31. Dives, qui inuentus est sine macula, qui post aurū non abiit, &c. Fecit enim mirabilia, &c. Beatus ait dives, illis scilicet diuitiis, de qui-

Prouerb. 8. c. bus dicitur Prouer. 8. Mecum sunt diuitiæ, & gloria. Diuites enim huius mundi, nihil habent tam pretiosum, quod paupertati possit comparari sanctorum. Omnino ergo dives es, si in paupertate gloriaris. Sequitur: Fecit enim mirabilia in uita sua. Quæ enim maiora mirabilia, quàm diuitias tespuere, quas offert, & sequitur totus mundus, procurat Diabolus, sitit appetitus, ut hydropicus, ideo pauperum spiritu est regnum cœlorum. Nam Dominus militibus dedit castra, & tributa, clericis decimas, & prebendas, Burgensibus uineas, agros, pecunias, hominibus plebeis, siue rusticis, terras, & agricultoras. Quin filiis concubinatum Largi-

C tur munera: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio liberæ. Sed pauperibus dedit regnum cœlorum. Vnde dicit dives, Quid enim mihi est in cœlo? q.d. nihil. Et pauper ait. & a te quid uolui super terram? q. d. nihil. Iac. 2. Nonne Deus elegit pauperes, diuites in fide, & hæredes regni. Nihil ergo uetus pauper habet in terra, & dives nihil in cœlo, ut patet in dicto uersiculo. Exemplum Luc. 16. Quia dives epulo sepultus est in inferno, Lazarus paupet locatus in sinu Abrae. Quære de paupertate in tabula de diuitiis. Quia tota illa est de paupertate, & in tabula de religione.

De prædicatoribus.

QVOD prædicatur quicquid dicit ore, debet ostendere opere, Quære 77. a. in Matth. Quomodo auditores debent auide, & deuote audire prædicationem, Quære 78. b. in Numer. Ibidem in tren. D Quod prædicatores debent ex scripturis colligere id quod aliis prædicant. 78. b. in Can. Quod doctrina prædicationis est aqua uiua recreans populum, Quære 79. b. in Ioan. Quod prædicatio est panis uitæ, & quomodo est frangendus, Quæte 79. a. Eccl. Quod prædicator de utroque testamento debet accipere materiam suæ prædicationis. Quære 81. b. in Canti. Quod prædicator omnibus debet dicere ueritatem, Quære 81. b. in Esa. Quæ & qualia sunt prædicanda, Quære 84. in Canti. Quod prædicator debet ex scripturis accipere materiam suæ prædicationis, & ibidem de conditionibus prædicatoris 187. a. a. in Gen. Quod prædicator nihil debet austeritatis aliis prædicare, quod non ostendat opere, Quære 92. b. in 1. Esdræ. Quod maledictus est prædicator, qui bonum dicit, & mala facit 77. a. in Leuiti. Item eadem 118. a. in Leuiti. Item 129. a. Timeat, &c. Quod prædicator non potest fructum facere sine auxilio diuinæ gratiæ, Quære 96. a. b. in tabula de Grā. Quod prædicator debet habere rectam intentionem, Quære 121. b. in lib. Iudicum. Quod deuota prædicatio mouet ad contritionem 21. b. in Psal. Et ibidem in Ecclesiastico. De utilitate prædicationis 122. a. in Esa. Quæ debent auditoribus proponi 148. a. A quæstione incipit, de Prælatis qui nesciunt prædicare 158. b. Et nota de modo prædicandi 161. a. Quidam prædicatores contra legem Dei in Leuitico serunt agrum diuerso semine, uerbo, uirtute, exemplo zizanias spargunt, quod uerbis prædicant, factis negant, uestem habentes contra legem ex lino, & lana contextam dum lini candor officium spirituale demonstrat, & lanæ mollicies, opera carnalia repræsentat: dissidet stamen a subtegmine, & iden tales terram non illuminant. Et nota quòd de prædicatore dicitur Matth. 28. Erat aspectus Angeli, id est Angelici uiri sicut fulgur, peccatores terrendo, uitia abiurgando, uestimenta eius sicut exemplū sanctitatis in conuersatione ostendendo. Deut. 11. Ponite uerba mea in cordibus & animis uestris, & suspendite ea pro signo in manibus, & inter oculos uestros collocate. Docete filios uestros ut meditentur. Quia non sufficit habere uerba Domini in codice per lectionem, nec in ore per prædicationem, sed debent esse in cordib. per meditationem, in animis per affectionem, in manibus per operationem, & inter oculos, ut postea dirigamus nostram intentionem, & ducere debemus alios per instructionem. Illi ergo qui retrahunt peccatores à prædicatione audienda, sunt quasi q interficiunt pueros suspensos ad matrum ubera. Apo. 14.

Vidi

G Vidi alterum angelum uolantem per mediũ cęli, habentem euangelium æternũ, ut euangelizaret sedentibus super terram, dicens, id est diligentibus terrena: Timete Dominum, & date illi honorem, timete, peccata dimittendo, eius sententiam formidando: date honorem uos in uirtutibus exercendo. Ionę 3. Clamabat Ionas Niniue subuertetur, & crediderunt uiri Niniuitæ in Dño, & prædicauerunt ieiunium, & uestiti sunt saccis. Clamare debẽt prædicatores ex ore Dñi, & scripturarum. Iudicium futurũ, mundum succendẽdum, quia qui modo sunt hie superiores per superbiam, ibi erunt inferiores per pœnam. Et qui hic inferiores pp Christum, ibi superiores ad gaudiũ. Et ad istum clamorem deberẽt homines pœnitere, sicut Niniuitę. Mat. 15. Non est bonũ sumere panẽ filiorũ, & dare canibus, difficile .n. est &c. Quære rr 8. a. in Mat. Gene. 32. Apud Laban peregrinatus

H sum, & fui usque in hodiernũ diẽ: habeo boues, & oues, & seruos, &c. Isti sunt prædicatores uerbi, qui dimissa patria sua cõuersantur inter peccatores, ut acquirant Deo aias. Sicut olim Apostoli, & Apostolici uiri modico tpe repleuerunt mundũ fide Christi. Sed utinam nunq̃ quidã non destruerent eã, querẽtes occidere paruulũ Iesum cũ Herode. Bernatdus in sermone de Epiphania: Hodie tna malicia est, nascentem uelle extinguere religionẽ. Si quid ergo ad hoc pertinens, si quid religionis exoritur, qsquis resistit, nascentẽ p sequitur Saluatorẽ, immo plus, ut mihi uidetur: Si.n. pro salute aiarũ Christus dedit sanguinẽ suum, tanto magis peccant, qui salutẽ aiatum impediunt, q̃ illi etiam, qui Christũ crucifixerunt. Quanto plus Christus dilexit aias, quàm sanguinem suum. Ptędicator qui ꝙ dicit ore, destruit opere, est similis Vtiæ, qui literas suę dãnationis portat ad tartata.

I Matt. 21. Maledicta fuit ficus, quæ folia habuit, sed non fructũ, designans prędicatores, qui habeut uerba, non facta, de quibus dicitur: Dicunt, & non faciunt.

Prædicator, debet eligere ex scripturis sẽtentias magis competentes auditoribus, sicut apes &c. Quęre 77. a. Et in tota tabula de doctoribus. Căt. 8. Assimilate capreę, hinnuloque ceruorum. Hoc intelligitur de ptædicatore, qui debet assimilari capreę per sagacitatem, hinnulo ceruorũ per uelocitatem, & promptitudinẽ. Est enim capta animal sagacissime discernes, acutissime uidens, altissime pascẽs, secutissime cadens. Primum patet, bonas. u. herbas a nociuis eligit, & oculorum acumine discernit. Huic ergo assimilate per discretionem, ut sicut capra discernit herbas, quibus uesci expedit, ab illis, quibus non expedit, sic de multis sententijs illas debemus discernere, quæ sunt ad salutẽ uecessariç, & alias respuere, q̃ sunt cutioſç, & noxiç, & inter necessarias utiliores quærere, & maximè illas, quę faciunt ad honorẽ Dei, & timorẽ supplicij. Capręq ergo ptædicator debet assimilari per discretionẽ, scdo per cõtemplationẽ scripturarũ, & diuinorũ meditationem, tertio per passionis Christi iugẽ meditationẽ, quarto per cautelã, & circũspectionẽ, ac meditationẽ. Leui. 15. Vir de quo egreditur semen coitus lauabit omne corpus suũ aqua, quia doctor, a quo egreditur semẽ uerbi Dei ad fecundãdas aias iuxta possibilitatẽ fragilitatis suæ, se. debet purgatũ, & irreprehensibilem coram Deo, & hominibus exhibere. Actu. 9. Dixit Ananias Paulo: Saule frater, Dñs Iesus misit me ad te, qui apparuit tibi in uia, ut uideas, & implearis Spiritu sancto, & imposuit ei manus. Attẽde quomodo docuit eum affabiliter: Saule dulciter, frater fideliter, Dominus Iesus misit me ad te uera L citer, qui apparuit tibi, utiliter, ut uideas, & implearis Spiritu sancto efficaciter, imposuit ei manus. Actu. 2. Loquebãtur uarijs linguis Apostoli magualia Dei, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Varijs linguis, quia lingua otis, & operis. Bernatdus: Validior operis q̃ oris uox, uel uarijs linguis, ut fm capacitatẽ, & uarietatem audientiũ formentur uerba prædicantium, quia de prędicatore dicitur: Mittit cristallũ suum, sicut buccellas. Pſal. 147. Sieut enim dum cristallus radiolis tangitur ignis in corpore propinquo, & dispositio accenditur, sic dũ radius diuinæ gratiæ irradiat super uerbũ prędicantis, mẽs auditoris inflãmatur. Sed ad hoc oportet ꝙ cristallus prędicationis sit pura, sine terrestritate obliquę intẽtionis. Actu. 10. Loquẽte Petro cecidit Spiritus sanctus supet oẽs, qui audiebãt uerbũ, talẽ cristallũ ptędicator sicut bucellas mittit, quia sicut cibus corporalis, qui hic bucel M le uomine intelligitur debet distribui secundum conditionem personarũ. Nam alius cibus datur sanis, alius ĩfirmis, alius paruulis, alius adultis: sic uario modo debet distribui cristallus ptędicationis. Docet aũt Spiritus sanctus eos loqui magualia Dei, nõ magnalia sui, uel magnalia philosophi. Iob. 16 Spiritus eius ornauit cęlos. Greg. Orn: mẽta cælorũ sunt uirtutes prędicantium, hic .u. spiritus docet nos omnem ueritatẽ. 3. Reg. Nõ uidebis uentũ nec pluuiam, & alueus replebitur aqs &c. Quære 77. b. in 3. Reg. Mat. ulti. In nomine meo dęmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferũ quid biberint, nõ eis nocebit, &c. Tunc ista fiebãt corporaliter, & modo fiũt spiritualiter, quia uirtute p̃dicationis dęmonia eijcitur in contritione. Linguæ nouę loquũtur in

Clamor.

Religio. Persecutio.

Magnalia. Iob 26.

Spiritus sanctus. Docere. Greg. homilia 30. Mar. 16. d

confes-

confessione, serpentes tollunt in satisfactione, mortiferum uenenum cogitationis, non nocet eis in tentatione, super ægros spiritualiter manus imponunt, & bene habent in oratione 2. Thim. 1. Formam habet sanorum verborum, quæ a me audisti in fide, & dilectione in Christo Iesu. Formam mansuetudinis docet seruare in prædicando, contra quosdã, qui arguunt nimis seuere, & acute, infundentes uinum sine oleo, uulneribus sauciati, similes apibus malis, quæ dimittunt aculeum in uulnere. Eccl. 6. Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Lingua mea calamus scribe uelociter scribentis, quia quicquid scribit calamo linguę, & incausto saliuę exemplo boni operis debet sigillare alias tinuitũ faciet in auribus, sed non fructum in cordibus, ut sicut seruus fidelis, & prudens, debet illis cibũ in tempore, id est, cibũ, qui generat bonos humores, scientiam s. quę generat bonos mores, non lolium uel zizaniam, quæ grauant stomachum, & faciunt inflationes, & torsiones, nõ autem nutriunt. Sciẽtiam s. curiosam, & superfluitiosam, quæ cũ labore acquiritur, & non nutrit. Esa. 55. Quare appenditis argentũ non in panibus, & laborem uestrum non in saturitate. Sed sicut discipuli exeuntes ad sata s. ad libros scripturæ, uellebant spicas. i. colligebant utiles sententias, Mat. 12.

Opus.

Scientia.

Prædicator debet præcedere auditorem, in uia morum. Non. n. creditur litteris, nisi uideatur sigillũ, nec credimur uerbis, nisi uideamus sigillum, uerba. n. factis sigillantur, & credibilia redduntur. Cõstituit eum Dñm domus suę & principem omnis possessionis suæ, ut erudiret &c. Hoc dr de Ioseph, qui inuitans fratres suos ad comedendum inebriatus est cum eis. Significãs haberi suspectum cibum doctrinæ, nisi opere iuuetur a proferẽte. Si. n. me hospes ad comedendũ inuitarer, suspectum haberẽ cibum, quẽ ipse repelleret. Ideo ait Isidorus. Tãnita, q̃ doctrina clarere debet ecclesiasticus doctor, quia doctrina sine uita arroganté reddit, nita sine doctrina inutilem facit. Matt. 4. Relictis retibus suis secuti sunt Dñm, quia conuertendum esset officium philosophicę subtilitatis, & astutæ malignitatis, quibus capiũtur muscæ rerum temporalium ad officium pietatis, quo capiuntur animæ peccatorũ, ut Christo incorporentur. Faciam uos fieri piscatores hominũ. Veh igitur litteratis inter quorũ manus coarctatur ecclesia, pereũt fides, & mores cum solus Paulus orbem terrarum tam breui tempore subiugauerit. Sicut. n. dicit Chrysost. Homo ignobilis abiectus, qui artẽ exercebat in pellibus, in tanta uirtute progressus est, ut vix triginta annorũ spacio Romanos, Persas, Parthos, Medos, Indos, Scitas, Æthiopes, Saromatas, Sarracenos, & omne hominum genus sub iugũ mitteret ueritatis. Imperitus sermone, nec pecunias possidens. Can. 5. Percusserunt me, uulnerauerunt me, tulerunt pallium meũ custodes murorum, quia sancti prædicatores peccatorẽ increparionibus arguũt, & a mundi delectationibus auellunt, & omnẽ imperfectionem, & pallium peccãdi tollunt. Hoc est percutere, uulnerare, pallium tollere. Hiere. 23. Nonne uerba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras. Quia uerba prædicationis debent iguire deuotos, & frangere obstinatos, & duros. Eccl. 48. Surrexit Elias, qnasi ignis, & uerbum eius quasi facula ardebat. Psal. Sagittas suas ardentibus effecit. Sagittæ sũt, uerba prædicationis, quas efficit Dominus, ut effectũ suum habeãt in cordibus, & hoc est ardentibus, siue auditoribus, siue prædicatoribus charitate ignitis. Greg. In eo quòd uitia feriunt male uiuẽtium corda transfigunt. Sicut. n. de camino ardenti euolant scintillæ, per quas cõburũtur domus nicinæ, ita de ignitis sanctorum prædicatorũ cordibus emittuntur uerba charitatis, ad inflammandum corda auditorum. Apo. 1. Pedes Domini sunt illi, qui portant eũ ad corda proximorum, qui sunt sicut auricalcum, Hoc est uile metallum, uel aurum calcatũ pet sui contemptum, & cum sint in camino ardenti, hoc est in feruore charitatis, emittentes de camino cordis, & oris, scintillas amoris, dum scintillant uerbis, rutilant exemplis, fulgent fignis. Prius ardet ignis in camino, & postea scintillat exterius, sic prædicator primo debet ardere interius, ut eius uerba sint inflammãria exterius. De prædicatoribus, qui dicunt, & nõ faciunt, exponitur illud, uox quidem uox Iacob est; sed manus sunt Esau.

Psal. 7.

Apoc. 1. c.

Non in solo pane uiuit homo, sed in omni nerbo, quod procedit de ore Dei, uerbum prædicationis dicitur panis propter saporem refectionis, nisi forte sint inter nos aliqui falsi Israelitę, Dormiẽtes prę tedio, oscitantes ad uerbum, murmurantes in solitudine. Tedere ait cœpit populum, dicentes, deesse panem, non sũt aquæ, anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo. Mãna enim est panis, quia cęlestis, nerbum Dei ex copia legendi, uel audiendi, ex desiderio cibotum, Ægypti fastidiosis in nauseam connertitur, nec sapit, nec sufficit eis panis uitæ, & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris, quin panẽ furfureum, & aquam turbidã Ægypti, id est mundanã sapientiam desiderẽt. Qui. n. ex Deo est, uerba Dei audit, & sitit, propterea dicitur sapientibus mundi, oos non auditis, quia ex Deo non estis. Et de istis. Psa. Omnem escã abominata est anima eorũ, & appropinquanerunt usque ad portas mortis. Si-

Matth. 4.

G cut enim infirmus, quia habet palatũ humore corrupto infectum, reijcit cibum, quem iudicat amarum, cum tamen amaritudo non sit in cibo; sed in eius palato, sic est de mundanis, & peccatoribus respectu uerbi Dei. De isto pane. Heb. 4. Viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Viuus in ꝑteritis, & pro omoibus efficax in promissis, & comioationibus, penetrabilis in iudicijs, & cõdẽnationibus penetrabilior omni gladio anciptiti, quia sicut gladius anceps, ex utraque parte scindit carnem, sic uerbum Dei eos, qui ipsum contemnunt, occidit in corpore, & anima. Nume. 11. Circuibat populus, & colligés manna frangebat mola, siue terebat in mortario coquens in olla, & faciés ex ea tortulas, quasi panis oleaci. Circuit populus quærens prędicationem, & colligit manna per deuotionem, frangit mola, per dilectionem, medicinam terit in mortario, per cordis contritionem, Coquit in olla per confessionem. Gene. 46. Veoit Iacob ad puteum iuramenti, & mactatis ibi uictimis Deo, audiuit eum per uisionem uocantem se, Iacob, &c. Venimus ad puteum iuramenti, cum audimus uerbum prædicationis, ubi est aqua sapientiæ dulcis, ubi habetur conformatio cœlestis promissionis. Ecce puteus, ecce iuramentum. Mactantur. n. uictimę Deo, cum spiritus offert sacrificiũ contritionis, & caro mortificationis. Tunc per uisionem Deum uocantem nos audimus, cũ electionem nostram, qua uocamur, ad gloriã intelligimus. Bis nomen Iacob uocatur, quia ad luctandum contra aduersa, & prospera inuitamur. Omnis surdus naturaliter de necessitate est mutus. Sicut probat Lactantius in libro de opificio corporis humani. Quia qui non fuerit attentus auditor, non fit præsũptuosus prędicator, uel doctor. Esa. 56. Speculatores eius cœci, omnes canes muti, non ualentes latrare.

I Speculatores dicuntur, qui sunt in officio prælationis cæci, ex defectu cognitionis, canes rabidi, ex morsu exactionis; sed canes muti, ex defectu prædicationis, nõ ualentes latrare, ex defectu bonæ operationis.

4. Re. 4. b. Vende oleum, & redde creditori tuo, tu autem, & filij uiuite de reliquo. Oleum est uerbum prædicationis, quod illuminat intellectum, ad cognitionem, inflammat affectum ad dilectionem, sanat affectum ad operationem. Est enim oleum illuminatiuum, inflammatiuum, medicatiuum, uenditur, & proximo redditur, cum proximo prędicator per prędicationem, ad fœlicitatem æternam meretur, & proximum lucratur; Sed quia parum prodest homini si uniuersum mundum lucretur, animæ uero suæ detrimeotum patiatur, ideo sequitur. tu autem, & filij tui uiuite de reliquo Bernardus. Quod enim tuum est spargis, & perdis, si priusquàm infundaris totus semiplenus effundas contra legem arans, in primogenito ouis, & bouis: primogenita tondens. Si igitur non habes nisi parum olei, quo ungaris, non debes totum effundere, & remanere inanis. De cumulo si uales adiua me, si non uales, parcito tibi, parcito mihi, unde Bernardus super Can. sermone 18. En quanta prius infundenda sunt, ut effundere audeamus, de plenitudine, non de penuria largientes, primo compunctio, deinde deuotio, tertio pœnitentiæ labor, quarto pietatis opus, quinto orationis studium, sexto contemplationis ocium, septimo plenitudo dilectiunis. Rom. 2. Qui ergo alium doces, teipsum non doces, qui prædicas non furandum, furaris, qui dicis non mœchandum, mœcharis? Turpe enim est doctori, cum culpa redarguit ipsum. Si enim rectum est iudex sui, & obliqui, honestatem efficaciter suadere non poterit, qui honestatem in moribus non habebit. Matt. 23. Væ uobis Scribæ, & Pharisæi, qui clauditis regnum cœlorum ante homines ipsi nõ intratis, nec introeuntes sinitis intrare. Io. Omnis magister qui scandalizat malis operibus discipulos claudit ante illos regnum cœlorum, id est, intelligentiam scripturarum. Leui. 15. Vir, qui patitur fluxum sanguinis, immundus erit, & tũc iudicabitur huic uicio subiacere, cum per momenta singula adhæserit carni illius, atque creuerit fœdus humor. Semen est uerbum Dei ut dicitur in Matt. unde egregium prædicatorem uocabant in actibus uerborum seminatorem. Nimius ergo fluxus seminis est nimia impudentia, & effrænata licentia præsumptionis, quæ manifestatur in verbis, unde fœdum humorem lex appellat, cum homo impudenter, & præsumptuose suam scientiam iactat, dum importuoitate sua audientes fatigat. Et sequitur. Omne stratum, in quo dormierit, immundum erit, & ubicunque sederit. In strato quiescimus, sedes mutamus, siue ergo in se sibi complaceant, siue a diuersis gloriam quærant, stratum, & sedilia maculant. Lucæ. 8. Exijt, qui seminat seminare semen suum. Hic describitur prædicator, & auditor. Quia seminator debet respicere temporis oportunitatem, sic & prædicator. Auditores sunt ui quadruplici differentia, sicut exponit ipsemet saluator ibidem, & Gregorius in homelia. Genesis. Clamauit populus ad Pharaonem, alimenta petens, alimenta, quæ nutriunt mentem, non porcorum siliquas, quæ inflant mentem. In cuius figura. Actuum 3. Quidam uir erat claudus ex utero matris suę, qui baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portã templi, quę dicitur speciosa

K Bernard.

Bernard.

Manna.

H

L

Semen.

M

Matt. 16. b

Greg. homelia 15.

Gen. 41. g

A ciuſa, ut peteret eleemoſynam ab introeun-
Vide cap. 79.b. tibus in templum. Quia qui ſuam cognoſcit inſufficientiam quotidie ſcrutatur ſacram ſcripturam. Fideles doctores precibus ſolicitat, ut accipiat ueritatem, quaſi contra ſua uitia medicinam. Quicquid legit, quicquid audit, in ſenſum ſpiritualem conuertit, unde ſe reficit. Eſa. 55. Quomodo deſcendit imber, & nix de cœlo, & illuc ultra non reuertitur, ſed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat ſemen ſerenti, &
Verbum. panem comedéti: Sic erit uerbum, quod egredietur de ore meo. Verbum quod egreditur de ore Domini, uerbum eſt dilectionis internæ, quod imprimitur menti, quod non reuertitur uacuum, quia infundit amotis affectum, quod ad ſimilitudinem imbris fluit, & ſicut nix de cœlo deſcendit, quia animam imbre lachrymatum irrigat, & puritate candidat, & ab omni æſtu illicito refrigerat. Luc.
Semen. 8. Semen eſt uerbum Dei. Quia ſicut ſemen,
B iactatum in terrā bonā radicat latenter, germinat patenter, fructificat utiliter, & perſeuerantet: ſic uerbum Dei poſitū in terra cordis deuoti, radicat latenter per dilectionem, germinat patēter per honeſtam cōuerſationem, fructificat utiliter, & perſeueranter per meritorum congregationem.

De prædicatoribus dicitur in Zacha. 6. Hi ſunt, quos miſit Dominus, ut perambularent terram. Cum enim ſecundum Auguſt. 4. De doctrina Chriſtiana, prædicatur uerbi, Dei ad hoc conari debeat, ut ueritas pateat, ueritas placeat, ueritas moueat, idcirco debet eſſe fulgens ſanctitate, hi ſunt fungentes autoritate, quos miſit Dominus, feruentes utilitate, ut perambularent terram. Contra malos
Prou. 1. c. ait Dominus. Vocaui per prædicationem, & re
G nuiſtis, extendi manus meas, per beneficiorum collationem, & non fuit qui aſpiceret, quia de talibus in Pſal. 57. dicitur: Futor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis, ſicut aſpidis ſurdæ obturantis aures ſuas, quæ non exaudiet uocem incantantium. Aſpis, ut dicit Iſidorus, unam autem in terram imprimit, aliam cum cauda clandit, ne uocem audiat incantantis, ſic multi ſunt ad modum aſpidis furioſi, nolentes uocem uocantis Chriſti, & prædicatoris audire, figentes unam autem, ſcilicet affectum in terra, diuitias, delitias, & mundana diligendo. Aliam, intellectum, ſcilicet cauda claudendo, de diuturnitate uitæ incertæ, & labilis temerariè confidendo. Gen. 27. Dicitur prædicatori. Sume arma tua, pha-
Arma. retram, & arcum. Arma enim prædicatoris
Arcus. non ſunt carnalia ſecundum Apoſtolum; ſed ſpiritualia. ſ. Arcus ſacræ ſcripturæ, Cuius lignū eſt uetus teſtamentū, chorda nouū: quia ſicut lignū chorda flectitur, ſic nouum teſtamento duritia teſtaméti ueteris emollitur. De iſto arcu tut procedunt ſagittæ, quot contra peccatores proponuntur acutæ ſententiæ, quibus beſtiæ, id eſt peccatores uulnerantur, & interficiuntur. Duo hædi Chriſto porrantur, quia tā in corpore, quàm in anima prædicator peccatorem lucratur. Sicut calor naturalis uirtute ſuperiori, ſcilicet ut eſt inſtrumentum animæ uegetatiuę poteſt cibum, & potum in carnem & ſanguinē, & alios humores cōuertere, quod de ſe nullo modo poſſet, ſic uerbum humanum, quod eſt corporeum debile, & infirmum non poſſet gignere ſpiritualem affectum in cordibus auditorū, niſi in uirtute diuinæ gratiæ. D

Iacob uirgas partim decorticatas ſeu diuer Gene. 30.
ſi coloris ponebat in canalibus, ut ad earum aſpectum oues conciperent fœtus uarij coloris, & hoc ſignificat, quòd Iacob, id eſt, prædicator, uirgas diuerſi coloris, populeas, amigda Virgæ.
linas, & ex platanis, id eſt, uaria perfectionis E
exempla Patriarcharum, & Prophetarum, & ſanctorum nouī teſtamenti ponit ante oculos omnium deuotorum, ſcilicet audientium, tunc concipiunt agnos narios, quia dum feruenti corde ſanctorum exempla audiunt, ſimilia facere concipiunt, & proponunt. Exod. 16. Cumq; incaluiſſet ſol, liquefiebat. Māna. Māna quippe cœleſte, eſt uerbum prædicationis ſanctæ. Sicut dicit Greg. lib. 27. Moral. c. 8. Exponens illud Exo. 16. Quod dixerunt Iudęi de Manna, Manhu. Quod interpretatur, qđ eſt hoc. Supernum ait Māna, anima percipit, cum per uocem compunctionis elenata, nouam ſpeciem internę teflectionis obſtupeſcit, ut diuina dulcedine repleta, iure reſpondeat, Quid eſt hoc? Quia dū a terrena delectatione ſuſpenditur, ea quæ de ſuper guſtat, inſolitè mirator. Itaq; cū ſol incaleſcit, Manhu liqueſcit, quia dum uerbum prædicationis calo F
re diuinæ gratiæ tangitur, mens audientis ſapote ſpirituali, & inſolito recreatur.

Ezech. 1. Similitudo animaliū, & aſpectus eorum, quaſi carbonū iguis ardentiū, & quaſi aſpectus lampadarū, ubi prædicatores ſub ſimilitudine animalium euntiū, tedeūtium, carbonum ardentium, lampadarum lucētium, deſcribūtur. Ipſi quidem ſunt animalia, quia potentes, & feruentes, ad laborem, & exercitiū prędicationis. Carbones ardentes toti ſeraphici propter incēdium dilectionis, lampades Incentes propter exemplum ædificationis: quæ maxime patuerunt in primis prædicatoribus .ſ. in Apoſtolis. 3. Reg. 17. Hydria farinæ nō deficiet, & lecitus olei non minuetur, uſque in diem quo daturus eſt Dñs pluuiam ſupet terram, ubi doctrina ſanctæ prædicationis deſcribitur, ut nutritiua deuotorum, quia eſt ſimila, & farina abſq; furfure falſitatis, uanitatis,

G curiositatis, unde fit ille panis. Psal. 103. Panis cor hominis confirmet, ut curatiua peccatorũ, quia lecitus olei, hoc est oleũ medicinale, quod ille Samaritanus, qui gerit typum prædicationis infudit uulneribus sauciati. Luc. 10. Psalm. 106. Misit uerbum suum, & sanauit eos. Quia neque herba, neq; malagma curauit eos, sed sermo tuus, qui sanat omnia. Sap. 6. Vt roborariua languidorum, quia tam diu prædicatio in mundo durabit, donec pluuiã benedictionis gloriæ Deus super nos mittet. Nume. 10. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare possis multitudinem. Prædicatores dicuntur duo, quia conuexi charitate. Luc. 10. Misit illos binos ante faciem suam. Ibi Grego. homil. 17. Binos Dominus prædicatores mittit, quia qui charitatem ad proximum non habet, prædicationis officium suscipere nullatenus debet. Sunt tubæ, quia resonantes charitate. Dum. n. sacerdotes tubis clamãt, muri Hiericonis. i. mundi cadũt. Et debent partem strictiorem tubæ ori suo applicare, laxioré ad populũ dirigere, quia maioré austeritatem debent in se seruare, quam alijs prædicare. Sunt argenteæ propter luminosam conuersationem, quia argentum electum lingua iusti, quia conuocant populũ per sui officij feruidam executionem. Num. 20. Percutiés uirga bis silicem, egressę sunt aquę largissimè, ita ut biberet populus, & iumẽta. Hic Moy. gerit typũ prædicantis, uirga oratio deuota, silex Christus, Quia petra erat Christus, bina percussio cordis, & oris frequens oratio, aquarum egressio gratię collatio, sine qua nõ potest verbum Dei fructũ facere in cordibus auditorũ. Quia aĩa mea sicut terra sine aqua tibi. Gene. 24. Effundens hidriam in canalibus recurrit ad puteũ. Canales, auditores, hidria, cor deuotum prædicãtis quo haurit aquas sapientię salUatoris de puteo scripturarum, qui est fons

I hortorum, & puteus aquarum uiuentium, ad quẽ debet prædicator semper recurrere, ut sic effundat. Cor ad orationẽ, animã ad lectionẽ, manum ad operationem, linguã ad informationem, pedes ad executionem. Ione. Surge exclude ocium, uade exequendo officium. In Niniue, non reuertendo, nec timendo cuiuscũq; peccatoris vultũ. Prædica prædicationem, quã ego loquor ad te, nõ ſm sensum tuum, sed ſm spiritum meum. Exod. 4. Dixit Moy. ad Dominum. Nõ credent &c. Ibi ponit tria signa, quibus populus credit prædicatori, uirga in colubrũ uersa, manus leprosa, aqua in sanguinem mutata uirga Dei filius, uirgam uirtutis tuæ emittet Dñs ex Syon. In colubrũ est uersa, qñ carni uostrę est unita, quod significabat serpens æneus: hanc prædicator portat, quando in conuersatione sua uitam Christi repræsentat, manus leprosa Christi humilitas. Psalm. 143. Emitte manum tuam de alto. Ista facta est leprosa per assumptionem pœnalitatum. Esa. 53. Reputauimus eum quasi leprosum, uel manus, opera, lepra, nilitas, quia opera nostra debemus uilia reputare. Aqua in sanguinem uertitur, quando omnis carnalitas, & uoluptas in pœnitentiam, & mortificationem mutatur. In his tribus signis, idest, in uitæ Christi conformitate, in profunda humilitate, in pœnitentiæ austeritate, fit populo credibilis prædicatio nostra; sed ex contrarijs reputamur deceptores, & contemnitur prędicatio, quia cuius uita despicitur, restat ut eius prædicatio contemnatur. Prædicator debet omnibus dicere ueritatem. Esa. 32. Beati qui semina tis super aquas innocentes pedem bouis, & asini. Aquæ multæ populi multi. Apoc. 17. Super aquas multas seminant, qui sine acceptione personarum ueritatem prædicant. Bos literatus. Esa. 1. Cognouit Bos possessorem suum, asinus quilibet simplex. Iob. 1. Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos. Pedes, boues, & asini affectus litterati, & simplicis, quos prædicator ligat, & innectit timore iudicij, ne moueantur ad consensum peccati. De illis qui magis nolunt audire in prædicatione curiosa, uana, & magis philosophica; quàm utilia. 4. Reg. Loquere nobis Syriacè, & audiemus. Quattuor uenti designant quattuor, quæ principaliter debet prædicator prædicare, vitia, uirtutes, pœnam, gloriam. Dan. 7. Quattuor uenti. Isti quattuor uenti producũtur de scriptura. Qui producit uentos de thesauris suis. Apo. 8. Audiui uocem unius aquilæ uolantis per medium cœlum clamantis uoce magna, væ, væ, væ, habitantibus in terra. Describit Ioannes prædicantis personam, quia aquila prædicationis materiam, & sententiam. Aquila est acuta uisu, alta uolatu, astuta pastu, sic prædicator debet esse acutus uisu, contemplatione, altus uolatu, conuersatione, astutus pastu sententiarum prælatione, & elatione. Iob. 39. Ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum. Quantum ad secundũ debet uolare fortiter, ut columba. Psal. 54. Quis dabit mihi pennas, ut columbæ? Esa. 6. quod Seraphin habebant sex alas, uolabant, uelabant, clamabant. Quære in tabula Esai. Celeriter ut aquila. Deuteron. 32. Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos suos. Dulciter, ut nubecula. Esa. 60. Qui sunt isti, qui ut nubes uolant &c. Per medium cœlum. Intelligitur ecclesia, in qua debet prædicator uolare, ne sit acceptor personarum, per uersor scripturarum, offensor animarum. Eccles. 5. In medio ecclesię aperuit os eius, &c. Quantum ad quartum debet clamare de magnis, id est, de æternis gaudiis, & supplicijs.

H Tubæ.

K Opera. Signa. Gregor.

L

Vide c. 12 54. 81.

Oratio.

Pſal. 134.

Aquila.

M

Volare. Pſal. 54.

Pſal. 109.

Nu. 21. b.

A plicitis. Ad magnos, & paruos per magna, scilicet uerba, alta, & clara exempla. Prouer.8. Audite, quia de magna locutura sum. Debet aût clamare cõtra habitantes in terra. Hiero. dicit, ꝙ nunq̃ inuenit in bona significa
Terra. tione habitare in terra. Contra istos triplicat, & imprecatur, væ. Primo pp ternatium culpę, Cominatur.n. auaris ignem, immundis sulphur, elatis spiritum procellarum. Esa.24. Formido, & laqueus super te, qui habitator es ter-
Psal. 148. ræ. Psal. Ignis, grãdo, nix, glacies, &c. Propter ternarium pœnę. i. pp pœnarum acerbitatem. Apoc. 19. Missi sunt in stagnum ignis, & sulphuris pp pœnarum diuersitatem. Iob. 24. Trãsibunt ab aquis niuium ad calorem nimium, propter pœnarum æternitatem. Esa. vlt. Ignis eorum non extinguetur.

Quantum ad tres status. Imprecatur.n. væ Coniugatis: trausgressoribus thori, vę viduis violatorib. fidei, vę virginibus carentib. oleo
B fidei. Apo. Vade, & accipe librũ de manu Angeli. Hoc dicit Spiritus sanctus cuilibet volenti proponere verbum Dei, vbi ostendit quid sit ab eo deponẽdum, quia vetustas deformãs, quid assumendum, quia veritas informans, cui sit innitendum, quia est auctoritas confirmans. Primo ostẽdit quid sit deponendũ, quia vetustas deformans. Vade, vade, air, exterge lutum impudicitiæ, expelle odium maliciæ, excute iugum concupiscentiæ. Propter primum dicit Hugo: Illaudabilis est doctrina, quam vita maculat impudica. in 4. Reg. Vade lauate septies in Iordanę. Deu.2. Mat.5. va de prius reconciliari fratri tuo: nihil.n. prodest annunciatio veritatis, vbi deficit beneuolentia caritatis. De tertio ait Saluator futuro prædicatori. Vade, & uende omnia, quæ habes, & da pauperibus, quia illę, qui est irretitus concupiscentia temporalium, non potest intendere prædicationi cęlestium. Deu.4. Proverb.6. Vade ad formicam o piger, Vade, & tu
C fac similiter. Secũdo ostendit prædicatio quid assumendum, quia veritas informans. Accipe librum. Iste liber potest dici Christus, quem dẽt prædicator accipere per conformitatem, & imitationem, quia cępit Iesus facere, & docere. Exemplum, ait, dedi vobis &c. Iste liber est Sacra scriptura, signatus, quem nemo põt aperire, nisi illę aperiat, qui hẽt clauem Dauid qui Apostolis aperuit sensum, vt intelligerent scripturas, vnde ait Grego. Qui ad verè prædicationis uerba se præparat, necesse est, causarum origines a sacris paginis sumat &c. Tertio ondirur auctoritas cõfirmans, quia de manu Angeli. i. Christi, qui est magni consilij Angelus, & ipsi debent esse Angeli, mundi affectione, alti contemplatione, igniti dilectione, prõpti executione. Ps. Qui facit Angelos suos spiritus. Apo. 14. Vidi Angelum volantem per medium cęlum, clamantem, & dicentem, &c. D
Persona prædicãtis hic describitur. Primo ab auctoritate, Angelus.n. dicitur nũcius. De istis Angelis dicitur Esa. 18. Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, &c. Conuulsa dicitur peccatis carnalib. dilacerata peccatis spiritualibus. Secundo ab agilitate, volantem, non tot pentem, non iacentem. Esa. 60. Qui sunt isti, qui vt nubes volant. Ezec. 1. Legitur ꝙ a talia habebant quattuor facies, & quattuor pennæ: prima facies hominis, significat innocentiæ mansuetudinem, facies leonis, audaciæ magnitudinem, facies bouis, patientiæ fortitudinem, facies aquilæ, scientiæ plenitudinem. Quattuor pennę, quattuor affectiones. Vel prima ala, contẽptus terrenorum: secunda, appetitus æternorũ: tertia, intuitus veritatis: quarta, amplexus bonitatis. Tertio describitur ab humilitate, per medium cœlum, ratione influentiæ, cum.n. virtutes consistant, in medio, hñt influere ad extrema ratione continentiæ, E
non.n. prædicator debet exire metas suæ materiæ, ratione æquidistantiæ, & ideo debet influere æqualiter, sine personarum acceptione. Psal. De medio petrarum dabunt voces. Habent isti volare sex alis, quia debent esse seraphici. Esa. 6. Istę sunt lectio, & meditatio respectu sui: verbum, & exemplum respectu proximi: vox orationis, & motus deuotionis respectu Dei, & sic alati, optime volant. Quarto a Aeternũ Euangelium. veritate habentẽ euangelium æternum: Euangelium dicitur ęternum, quia isti non succedit aliud, sicut euangelium succedit legi, vel ratione æterni promissi, cẽtuplum accipietis, & vitam ęternam possidebitis. Lex autem promittebat temporalia, Dabo air, vobis terram fluentem lacte, & melle. Esa. 1. Si audietis me, bona terræ comedetis.

Et ꝙ ad prædicatorẽ quattuor requiruntur, sublimitas perfectionis, Esa. 40. Super montẽ excelsum ascẽde, autoritas legationis: Eũtes in Mar. 16.
mundũ vniuersũ prędicate, &c. perspicacitas F
cognitionis, Mihi pro minimo &c. strenuitas Ephe. 3. b. operationis, Tu uero vigila in omnib. labora, 2. Tim. 4. a. opus fac Euangelistæ. Requiritˇ ẽt, vt verbum dñi ꝓponat gratiosè, cũ liberalitate. j. ad Cor. 9. Gratis accepistis, gratis date: uirtuosè, cũ autoritate, Ro. 1. Non erubesco. Ps. 67. Dominus dabit uerbum euangelizantibus uirtute multa: studiosè, & prævia ueritate, Gal. 2. Contulicum eis fructuosè cum vtilitate. Apoc. 14. Euangelium æternum. Fructus lucis est in omni bonitate, &c. Aliqui Prædicatores sunt similes arbori nimis iuueni, vel nimis antiqui. Nam in vtroq; statu facit folia magis lata, sed non fructum, quia propter defectum caloris naturalis, non potest sufficienter humorem digerere, vt faciat fructum, ideo totus conatus eius est, ut faciat lata folia, sic aliqui

G ex defectu dilectionis, & deuotionis non faciunt bona opera, sed totus conatus eorum est, vt faciant lata, & appatentia folia verborum, de quib. dicitur: Dicunt, & non faciunt. Isti designantur per illam ficulneam cui dominus maledixit, quia in ea non fructus, sed tantum folia inuenit.

Genes. 44 In sacco Beniamin, qui designat Paulum, & quemlibet bonum prædicatorem, inuentus est scyphus aureus propinans quadruplex poculum, s. Augelicæ conuersationis, Euangelicæ perfectionis, Apostolicæ professionis, Diuinæ cõemplationis.

Potus.

Terra. Gen. 2. Fons ascendebat a terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Prædicator est terra infima, humilitate, frigida, castitate, firma, constantia, fructifera, opetis efficacia, fons, aquatum viuentium, doctrina, prædicationis p quam hoies terrenos debet irrigare, & fecundare. Ezec. 2. Ecce manus missa ad me, in qua

H erat liber inuolutus, & scripta erant in eo lamentationes, carmen, & veh. Prædicator debet mittere manum, per operis oñsionẽ, quia validior effectus operis q̃ oris. In ista manu debet esse liber sacræ scripturæ, qui est inuolutus, sed Christi prædicatione, & operatione, expansus. Apo. 5. In isto libro sunt scripta illa, quę sunt prædicanda, s. lamentationes pœnitentiæ, carmen gloriæ, veh damnationis æternæ. Multi sunt hodie qui vere non euangelizãr, sed prædicationem carnali mercede ma-

Hier 31.a culant, quibus dicitur. Etit dies, in qua clamabunt custodes Samariæ, quærentes molliciem vestimentorum. Samaria interpretatur lana, & in monte Effraym quærentes ingluiem ciborum. Effraym interpretatur sterilitas, qui timore, vel amore vitia palpant, fabulas prædicant, vulgatem famam sibi mendicant, unde stupor, & mirabilia hodie facta

I sunt in terra, prophetę prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Hier. 5. Esa. 18. Ite Angeli ueloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam. Verbũ est Spiritus sancti, ad prædicatores verbi Dei, excitantis eos ad zelum animarum, pro quibus dignatus est Christus mortem pati. Triplex est officium, q̃ nullus debet præsumere nisi missus, s. officium præsidendi, per iudiciariam correctionem, prædicandi per plenariam satisfactionem, præessendi, per ordinatiam sacramentorum dispensationem. Nemo. n. sibi assumit honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Ioan. 15. Posui vos, ut eatis, & fructum afferatis. Nullus .n. dét in iudiciis usurpare auctoritatem, nec in sententiis præcipitare ueritatem, quod figuratum est Matt. 13. ubi dixerunt serui domino de zizania, vis imus, & colligimus ea? Quo modo prędicabunt nisi mittantur? Nec est contra illud quod Moyses prophetãtes in castris K non prohibuit, quia teste scriptura, iussionem habebãt spiritus sancti: ad hoc Dauid mouet inuidia, sicut nec ad primum. Isti ergo prædicatores Angelici, debent ire non ad loca pascuę, sed ad peccatores conuulsos peccatis carnalib. dilacetatos peccatis spiritualib. Esa. 41.

Ierusalem Euangelistam dabo, vbi attende, q̃ Prædicatorem euangelicũ decent qnatuor, s. Obedientia prõptior. Et hic nota de seruo pigro a dño condemnato, quia abscondit talentum dñi sui: Gratia copiosior, Vita virtuosior, Cura operosior. Luc. 4. Spiritus dñi sup me, pp quod vnxit me euangelizare, &c. Eccl. 48. Surrexit Elias & verbum eius quasi facula ardebat, sic si veritas arderet in modernis Prædicatoribus desiderio, igniret eloquio, luceret exemplo, sed hodie dici põt illud 4. Reg. 2. secundum aliam litteram. Vbi est verbum Heliæ etiam nunc veniat 1. Esdę 7. In persona prædicatoris, Esdras patauit cor suum per L discretionem, vt inuestigaret per lectionem, & meditationem, & faceret per operationem, & doceret legẽ dñi per prędicationem. 4. Reg. 13. Aperi fenestram otiẽralem, iace sagittam. Fenestra orientalis, Virgo Maria, per quam in mundum intrauit radius vetę lucis diuinitatis, qua aperta per deuotam otationem, & salutationem, & non ante, debet contra peccatores bestiales emitti sagitta prędicationis, quod ad modum sagittæ habet tria. In sagitta est cuspis penetrans, hasta regularis, pęnna leuigãs, sic verbum prædicationis debet esse acutum, veritatis annunciatione, vt veritatis iaculis, q̃ què feriat auditores, in pęnnata deuotione, hastata recta intentione. 2. Reg. 1. Sagitta Ionathæ non est teuersa vacua. Esa. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Apo. Vidi alterum Angelum habentem euangelium æternum, volantem per medium cęlum, vidi alterũ Angelum. i. virum Euangelicum hñtem non in M atca, non in catta, sed in manu per bonam operationem Euangelium, non Philosophũ, non Iustinianum. Istud Euangelium necessarium est viris Euangelicis ad prædicandum. Vnde dicit in 3. Reg. q̃ Iosaphat mittebat indices ad erudiendum populum. Euangelium est ęternum, quia de ęteruis locis, quia æterna promittit, quia et aliud non succedit, volat autem a terrenis eleuatus, sed per medium cęlũ, volat. n. dulciter, vt nubecula, pet aliorum cõpassionem, fortiter, vt columba, per bonorum operum exercitationem, sublimiter per contẽptum terrenorum, dulciter per condescensionẽ, proximorũ, sed volat per mediũ cęlũ, ne extollat. Sursum p superbiã, ne deijciat, deorsum p auariciã, ne expellat, dextrorsum p ptosperitatẽ, ne deiiciat sinistrorsum, p aduersitatẽ. Vel volat p mediũ, ne impellat, antrorsum

per

A pet impetũm concupiſcentiæ ; aut ſuppona
tur retroſum per rectitudinem culpę, ſicut
dicit Apoſtolus: Quę retro ſunt obliuiſcens,
ad anteriora me extendo unde in Eſdra do-
cet modum prædicandi, vbi dicitur, quòd
Eſdra cor ſuum prępараuit, ut inueſtigaret
& faceret, & doceret. Dicit, præparauit cor
ſuum ad recipiendum, ut inueſtigaret ad au
diendum, & faceret ad exequendum, doceret
Pſal. 67. ad attendẽdum. Pſal. 67. Dominus dabit uer
bum euangelizãtibus uirtute multa: in hoc
uerbo conſolatur Dominus prædicatorem,
quia promittit el diuinum adiutorium ad
proponendum Dei uerbum, quia uerbum,
quod ei promittit, eſt lumen contemplatio-
nis, ſemen bonæ operationis, rete prædica
tionis, & ſaluationis: Cõtemplatio precedit
tanquàm directiua ipſius uerbi, operatio ſe-
quitur, ut promotiua, prædicatio aduenit, ut
perfectiua. Eſt itaque iſtud uerbum lumen cõ
B templationis. Pſa. 118. Lucerna pedib' meis
uerbum tuum &c. Eſt ſemen operis faciens
fructum cẽtuplum, quia ſemen eſt uerbum
Dei: Eſt rete piſcationis, quo animæ capiun-
tur, quo adducuntur, reducuntur ad unum
ouile; unde dictum eſt Petro: Faciam uos fie
ri piſcatores hominũ. Inde eſt quòd Petrus
per noctem laborans, fatigatus quia nihil
cæpetat, dixit, in uerbo tuo, non in nomine
proprio, laxabo rete.

De duodecim portis.

QVid ſignificant 12. portæ. Apoc.
21. Ab oriẽte portę tres &c. Por
ta Orientalis poteſt dici homi-
nis natiuitas, Porta Auſtralis
proſperitas, porta Aquilonaris aduerſitas, Porta
Occidẽtalis mors ſeu mortalitas. Oriens na
tiuitatis, habet tres portas, paupertatem, nu-
ditatẽ, fœditatem. Auſtrum proſperitatis, ha-
bet tres portas, nanitatem, uilitatem, breuita
C tem. Aquilo aduerſitatis, habet tres portas,
nam examinat aurum, probat fornax, &c. il-
luminat, quia oculos, quos culpa claudit,
pœna aperit, Exhilarat, nam uir iuſtus cum
infirmatur, tunc fortior fit. Exemplũ de Pau
lo. Occaſus mortalitatis, habet tres portas,
Mors. quia incertum tempus, incertũ locũ, incertũ
modũ. Vel poteſt dici, quòd iſta quattuor, O-
riẽs, Auſtrũ, Aquilo, Occidẽs ſignificãt quat-
Ætas. tuor ætates. ſ. Puerilem, Iuuenilem, Virilem,
Senilẽ. Et quęlibet iſtarum ętatũ habet tres
portas ad intrandum in ęternam ciuitatem,
Ætas puerilis habet tres portas, innocentiã,
obediẽtiam, diſciplinam. Ætas iuuenilis tres
portas, pœnitentiam, abſtinentiam, continẽ-
tiã. Ætas uirilis, in qua eſt tẽpus exercitij ha
bet tres portas, obſeruantiã præceptorum, ef
Religio. ficaciam meritorum, toleratiam aduerſo-
Senectus. rium. Ætas ſenilis habet tres portas. ſ. Reme
moration em offenſarum, effuſionem lachri D
marũ, largitionem eleemoſinarum. Vel po-
teſt dici q̃ per iſta quattuor poteſt dici præ-
dicatio, quæ habet oriens admonitionis, au
ſtrum conſolationis, aquilonem commina
tionis, occaſum reprehẽſionis, oriens admo- Quater-
nitionis habet portas tres: nam hortatur ad narius.
aggrediẽdum incipientes, ad congrediendũ Oriens.
proficientes, ad perficiendum perſeuerãtes. Auſter.
Auſtrum conſolationis habet promiſſiones Aquilo.
ueniæ, gratiæ, gloriæ. Aquilo cõminationis
eſt prædictiuus ſententiæ Dei, carẽtię regni,
gehennę inferni. Occaſus reprehenſionis
eſt de peccato in Deum, in ſeipſum, in proxi
mum. Quarto, modo poteſt dici, q̃ iſta quat
tuor, Auſtrũ, Oriens, Aquilo, Occidens ſigni
ficant cognitionem, dilectionem, congrega-
tionem, cõpaſſionem, & quęlibet iſtarũ tres
hẽt portas. Oriẽs cognitionis habet tres por-
tas: Nam cognoſcit mundũ ad conteñendũ, Cognitio
cœlum ad acquirẽdum, infernum ad fugien E
dum. Auſtrum dilectionis habet tres portas,
ſcilicet, diſcretionem præceptorum, meritо-
rum, exemplorũ. Aquilo cognitionis habet
portas tres, contra hoſtis illuſionem, contra
mundi dilectionem, contra carnis tentatio-
nẽ. Occaſus habet portas tres, ſcilicet couel-
lendo dubios, corrigendo deuios, conſolan- Portæ.
do depreſſos. Quinto modo per iſta poteſt in
telligi, innocentia, pœnitentia, iuſticia, per-
ſeuerantia. Innocentia habet portas tres, pre
cepta, conſilia, exempla. Perſeuerãtia habet Portæ.
portas tres: Nam conſiſtit in fide dirigente,
in gratia cooperante, in opere promerente.
Beata uirgo Maria eſt porta mira artificio.
Ædificauit Ioatham portam domus Domi- Maria.
ni excelſam. Ioatham ipſe Deus, interpreta-
tur enim perfectus aut conſummatus, por-
ta clauſa puerperio. Ezec. 44. Porta hæc non
aperietur, ſed clauſa erit. Hæc porta clauſa,
ut dicit Aug. eſt uirgo Maria, ſemper incor- F
rupta, ſẽper intacta, prompta beneficio. Hæc
eſt porta tẽpli ſpecioſa, ad quã genus huma
nũ, originali trãſgreſſiõe claudicãs anhelat.
Act. 3. Et qdã uir claudus ex utero &c. O igit̃
mirabilie artificiũ, o laudabile puerperiũ, o
amabile beneficiũ. Neęmias, q̃ interpretatur
cõſolatus a Dño, uel cõſolatio Dñi, reuerſus Neem. 3.
Hieruſalẽ, portas Hieruſalẽ q̃ ſuccenſæ fue-
rãt igni reædificauit, pq̃ intelliguntur illi
qui de captiuitate peccati exierũt, q̃ ſex por-
tas debẽt ędificare, per quas habẽt in cęleſtẽ
patriã intrare. Prima porta uocatur gregis:
Grex aũt, ut dicit lex ad min' debet habere de Porta.
cẽ oues. Per hãc itaq; portã, innocẽtia deſigna Grex.
tur, quæ debet eſſe uallata obſeruantia de- Beatitu.
cem præceptorum. Pſal. 14. Domine quis ha
bitabit in tabernaculo tuo? innocens mani
bus &c. Et in Apoc. 14. dr de innocẽtib' q̃ ſe Apoc. 14.

G quuntur agnũ quocunque ierit. Dicitur aũt ibi, quòd hanc portam ædificauit,& sanctifi cauit sacerdos magnus, & sacerdotes mino res fratres eius. Magnus sacerdos est ratio, uel uolumas. Leui.6. Ignis in altari semper ardebit,quem nutrit sacerdos:minores sacer Sensus. dotes fratres eius, sunt sensus particulares, omnesq; uires animæ sunt sacerdotes, quia nullus debet aliquid animę dare, uel offerre nisi sanctum, & mundum, & omnes debent esse maturæ,doctæ, morigeratæ ut sacerdos. Maior sacerdos, s.ratio, debet errata corrige re,& minores regulare, q̃ eius debẽt regimini subesse,nihil contra eius iudicium facere. Sunt autem frattes maioris sacerdotis, quia sunt potentiæ eiusdem animæ. Secunda por ta est porta piscis, per quam pœnitentia desi gnatur, ut qui per primam portam innocen tiæ non ualent intrare, ueniant ad istam se cundam, sicut enim piscis non potest uiuere H extra aquam, sic nec anima uita gratiæ, nisi sit in pœnitentia,unde non solũ corpus mor tificandum est,ut puniantur peccata prę terita,sed etiam,ut caueantur futura.Et sicut pi sces, qui nutriuntur in aqua salsa, & amara maris,sunt alijs sapidiores, & maiores, sic anima,& eius opera quanto magis nutritur in amaritudine lachrymarum, & austeritatum, tanto magis est Deo accepta. Abacuc: Recogitabo tibi omnes annos meos in ama ritudine animæ meę. Exemplum de Namã, q̃ lauit se septies in Iordane, qui interpreta tur riuus iudicij,& facta est caro eius sicut ca Esa.38. ro pueri, de Ezechia, qui fleuit, Esa.38. Hæc 4.Reg.5. porta Domini,iusti intrabunt in eam.Ita cõ tendite intrare per angustam portam De.1. membro Psal.117.Aperite mihi portas iusti cię, & ingressus in eas, confitebor Domino. Tertia erat porta uetus, per quam intelligi tur fortitudo, & patiẽtia in tribulationibus. I Per hanc portam intrauerunt sancti omnes ueteris testamenti,& ipse Christus. Oporte- Gen.22.a. bat ait pati Christum,sic Abraã,Isaac,& Ia cob, & omnes, qui Deo placuerũt p multas tribulationes prohati sũt, ut dicitur Iudith. Iud.8. 8.Ioas factus rex iuit ad thronum, transiens 4.Re.11.d per portam scutariorum. Isti scutarij sont te nentes scutũ patientiæ contra ictus tentatio nũ & tribulationũ,ut patuit in Apostolis,& Scutum. martiribus, quia Salomon fecit scuta aurea in domo Domini, resulsit sol in clipeos au- Porta. reos. Quarta porta Hierusalem uocabatur Prouerb. porta uallis, hæc est humilitas,quia humilẽ 29.d. spiritu suscipiet gloria.In terris,portę Hieru salem defixę sunt in terra, & in humilitate. Iud.3.b. Et Iudith.Gitãtes per uallẽ venerunt ad por tam ciuitatis. Quinta porta uocabatur ster quilinij, quia per illam fœces uillæ purga bantur,per quòd intelligitur contemptus tẽ poralium, Vnde dicitur Neę.3. quòd hanc K ędificauit Melchias. Melchias interpretatur rex Dominus, uel regnum Domini. Genes. 28.Non est hic aliud nisi domus Dei,& por ta cęli.Sexta porta uocabatur fontis,per quã Font. intelligitur charitas, qua irrigantur,& niuti ficantur omnia opera, a qua procedunt om nes uirtutes sicut riuuli a fonte;unde dicitur extra, de regularibus,& transeuntibus ad re ligionem.licet quibusdam monachis.Chari tas ait est fons uiuus, cui non communicat alienus.Secundi Parali.27.Ioatham ædifica uit portam domus Domini excelsam. Gene. 2.Fons ascendebat de terra irrigans &c. Iste sunt portæ, per quas oportet in cœlestem Hierusalem intrare.

De pluuia petenda.

QVære in tota tabula de oratione. Item Ioã.4. de muliere Samari tana, quæ uenerat, ut hauriret aquã &c.Itẽ Iudith 7.& 8.Quo L modo iu ecclesia erant fontes quorum con ductus Holofernes præcepit incidi. Item de Rebecca quæ uenerat, ut hauriret aquam. Gen.24.Hautietis aquas in gaudio de fonti bus saluatoris.Item fons ascendebat de ter ra irrigans uniuersam superficiẽ terræ. Exo. 9.Moiſ.orante & manus ad cælum leuante, cessauit grando, nec ultra stillauit pluuia. Nota histo. Iacob.Helias orauit & nõ pluit, & rursus orauit,& pluit. In Trenis,inunda uit aqua &c.

De resurrectione Christi.

CHristus decepit Diabolum, sicut hidrus Cocodrillum.Hidrus .n. limo se inuoluit, deglutire a Co codrillo, sed illęsus custoditur in uentre eius, & resoluto luto dissipat uora torẽ, & eo mortuo exit uiuus,sic limo carnis uestitus Dei filius,uentrem diaboli. s.infer num intrauit,infernum momordit,quia fo- M ramen fecit dum liberauit electos, & diabo lo ligato quasi eo mortuo,uiu⁹ exiuit,& glo riosè triumphauit;claritatem corporis Chri sti glorioſi, & iustorum in resurrectione ostẽ dit. Marcus.16. Dicens ualde mane uenerũt ad monumẽtũ orto iã sole.Sequitur,uiderũt iuuenem sedẽtem in dextris coopertum sto la cãdida,& obstupuerunt.Iuuenẽ uiderunt, quia nescit resurrectio senectutẽ:Sedentem, qa cessat oĩs labor in eis,nec languor,nec la bor,nec seniũ. A dextris,qa resurrectio nil si Sap.3.b. nistrũ recipit. Coopertũ stola candida signi- Mar.13.f. ficans dotẽ claritatis,qa fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorũ hi qui amicti sũt stol lis albis,qui sunt,& unde uenerũt. Sed quid est, qđ prẽmittitur ualde mane orto iã sole. Mar.17.f. Si ualde mane, quo orto iam sole? Respõdet Petrus Rauen. Non est ait erroris relatio,

sed

A sed rei gestæ cælitus aperit ueritatem. Dixerat ab hora 6. usque ad horam nonam tenebrę factæ sunt. Ergo sol qui propter q̃ Dño cõ pateretur, abscellerat claritate, ut consurgeret Domino ante corpus occurrit, & qui vt suo cõ pateretur auctori, ipsam meridianam mortifi cauerat claritatẽ, ut cõsurgeret auctori suo re surgenti, cunctis tenebris antelucanus occurrit ualde mane, quia tũc sol, ut mane faceret, manifestauit. Et qui ante fugerat, nũcipse no ctem præuenit fugaturus, vt reddat luci nox horas, quas terror Dominicæ passionis suaserat. Et Gaufridus in expositione huius lectionis super Matcum sic ait, in ipsum uisibilem solem credimus, sicut obscuratũ ad exequias morientis, sic celeris ortum ad gloriam resurgentis. Subtilitas corporis glorioſi ostenditur in eo, quòd ianuis clausis intrauit ad discipulos, post resurrectionem. Ioan. 20. Cum de ter ra obscura per actionem solis generetur aurũ

B lucidum, & carbunculus, qui est lapis lucidissimus, non est mirũ, si de crinibus corporum nostrorum igne conflagrationis depuratis virtute diuina reformentur corpora nostra lucida, clara, & peruia, cum de cineribus, & silice ac lapide per actionem ignis uitrum clarum, & pellucidum generetur. Et sicut terræ nascẽtia moriuntur in hyeme, & reuertente solis tẽperie renouãtur, sic corpora nostra, quantumcumque in puluerẽ ceciderint, in tãtũ renouabuntur, & germinabunt. Quia iustus germinabit sicut lilium, & florebit in æternum &c. Ingenius figura. Num. 17. Legitur uirgam in tabernaculo germinasse. Apo. 5. Ecce uicit leo de tribu Iuda, aperite librum, & soluere septẽ signacu. eius &c. Quære expositionem in tabula Apocalipsis. Item dignus est Agnus qui occisus est, accipere uirtutem, fortitudinẽ, & diuinitatem, gloriam, & honorem. Quære expositionem Apo. Vidi, & ecce equus albus, & qui

C sedebat super eum &c. Expone totum de resurrectione Christi. Gen. 28. Surges mane Iacob, tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulũ. Iacob supplãtator, Christus, qui uicit Esau. i. diabolũ uanũ, & rubeũ. Lapis humanitatis. Caput deitatis. Lapidis erectio humanæ naturæ exaltatio &c. Iud. 16. Dormiuit Samson usq; ad mediũ noctis, & cõsurgẽs sportauit ambas portę fores cũ postibus suis, & sera. Samson interpretatur sol eorũ, Christus somnus, sõnus quies in sepulchro. Porta humanitatis. Ambæ fores portæ corpus & anima. Postes utriusq; incognitas partes corporis, & potentiatũ animæ. Sera ulterior munionis indissolubilitas. De tẽpore, quia sicut fuit Ionas in uentre cæti tribus diebus, & tribus noctib', sic erit filius hominis in corde terræ &c. Vnde dixerat, soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Christus probat de corpore suo contra quattuor errores. Probat D ipsum esse uerum, palpatione. Palpate ait, & videte. Viuum, comestione. Obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum mellis. Glorioſum, cę naculi subintratione, quia ianuis clausis intrauit ad discipulos. Vnde & idem cicatricum ostensione. Videte manus meas, & pedes meos. Illa resurrectio Christi fuit causatiua, & exemplaris nostræ finalis resurrectionis. Quia si Christus resurrexit, & nos resurgemus, & fuit exemplaris nostræ spiritualis resurrectionis, quòd post triduum contritionis, confessionis, & satisfactionis, resurgimus à peccato. Leo Leo. suo rugitu suscitat catulos mortuos, sic Christus surrexit uirtute diuinitatis. Apoc. 1. Ego sum primus, & nouissimus, sum uiuus, & fui mortuus, & ecce sum uiuens in sæcula sæculorum, & habeo claues mortis, & inferni. 4. Reg. 7. Hæc dies boni nuncij est, uenite annunciemus in aula regia: Si tacuerim' sceleris arguemur. Exo. 9. Iã aduenerat dies tertius, & mane E inclaruerat, & ecce cœperunt audiri tonitrua, micare fulgura, nubes densissima operire mõtem, clangorque buccinę uehemẽtius perstrepebat. Iste omnia completa sunt mysticè in Christi resurrectione.

De Religione.

GEn. 49. Illachar asinus fortis uidit terram, & supposuit humerũ &c. quære 23ę. a, b. Item homo colligens ligna in Sabbato debet lapidari. quære 8. in lib. Num. 15. Et nota quomodo Christus habitat in religione, quæ designatur per cænaculum paruum, in quo erat lectus, mensa, candelabrum, & cathedra, quã illa Sunamitis præparauit, Elisæo 4. Regũ. 4. quære 56. De abundantia uirtutũ, & honestate sensuum, & fuga malarum societatum, quę debet esse in religiosis, quod figuratum est in crinibus Samsonis, Iudicum 16. Et in societate Dalilę. Quære 13. a. b. in libr. Iudic. Quod F religio est hortus clausus, cultus, amenus, fœ Religio. cundus, floridus, Quære 11. a. quòd religio comparatur deserto, & solitudini propter multa. Quære 23. a. a. in Luc. in libr. Numer. De consolationibus spiritualibus, quibus boni religiosi recreantur. Quære 28. in Exod. & in primo Regum. Quomodo religiosi sunt ebrij deuotione, sicut Apostoli recepto Spiritu san- Ebrius. cto. Quære 29. in Matt. Item nota de conuersatione, deuotione, oratione religiosi, illud Apoca. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi habens thuribulum, quære 29. b. 33. b. De deuotione & contemplatione religiosi. Surgam, & circuibo ciuitatem, per uicos, & plateas, quære 30. b. Et de hoc, quære in tota tabula de deuotione. Et de contemplatione, & de anima deuota. Quomodo religiosi debent contemnere mundana, figuratũ

est

G est in Paulo, qui apertis oculis uihil uidebat, & tribus diebus nō manducauit, neque bibit. Quære 30. in Actibus. Item quòd religiosus mente, & corpore debet de mundo exire, quia uxor Loth, quia respexit retro conuersa est in statuam salis. Et filij Israel, quia Mānā deserti fastidierunt, & cibos Ægypti, quos dimiserāt, appetierunt mortui sunt in sepulchris cōcupiscentię, nec intrauerunt terram promissionis. Quære 1. b. Item. 50. a. a. In Gen. Et uota de austeritate uestium, & contemplatione religiosorum. Quære 32. in Exod. in Gen. Et nota, quo modo bonus religiosus meret beneficia Christi. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, &c. Quære 36. b. in Gen. Item 72. a. Quomodo religiosus mundum fugiēs videt scalam Iacob, & Angelos ascendentes, & Dominum innixum scalæ. quære 36. b. in Gen. Religiosi seruantes tria uota figurantur per Petrum, Iacobum, Ioannem, hi in monte perfectionis cum
H Christo ascendētes, gloriam Domini uident, leuantes oculos solum Iesum uident. quære 37. a. in Mat. Et de eodem, 56. a. in Exod. Et nota contra religiosos, qui appetunt dignitates, quia ficus, uitis, oliua, noluerunt deserere dulcedinem suam, ut inter ligna promouerentur. Quære 38. a. b. Quod religiosi debent portare Thau in fronte crucem Christi in operibus ostendere, alias maiorem pœnam merentur, quàm alij. Quære 43. b. in Ezech. Quod religio est domus uiri sapientis fundata supra petram, nec cādit impulsu pluuiæ, uentorum, aut fluminum. quære 45. b. in Matt. Item 113. a. Quod religiosi de temporalibus non debent accipere, nisi solam sustentationem naturæ, unde non genuflexo, sed sola manu lambunt aquas. quære 46. b. in margine. Quod Deus prouider de necessarijs, sicut fecit filijs Israel in deserto, bonis religiosis, quære 47. a. in Cant. De conditioni-
I bus, & delitijs spiritualibus religionis, qui figurantur Num. 24. Quam pulchra tabernacula tua, o Iacob, ut ualles uemoroſę, ut horti irrigui, quære 59. a. Quomodo religiosi, & maximè nouicij debent sibi cauere a tentationibus, & uarijs periculis conscientiæ, quære 49. b. in Deuter. Quod illi, qui in religione bene incipiunt, & postmodum efficiuntur indeuoti, & carnales, & male finiunt, designantur per illam statuam Dan. 2. cuius caput aureum, &c. quære 52. b. b. Et nota, quòd de religiosis male ordinatis, & de prælato non corrigente intelligitur illud Prouerb. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per uineam uiri stulti, &c. Quære 55. a. Quomodo, & quare religio comparetur arbori, & quæ sunt illa, quibus proficit religio, & quibus destruitur, quære 56. a. per totum. Religio figuratur per hortum regis Assueri, in hoc iuſ-

sit conuiuium præparari, quod regio cultu K
insitum erat. quære 56. a. Et nota, quomodo aliqui intrant religionem, postea cum uxore Loth, conuertuntur retro, mittentes manum ad aratrum, & aspicientes retro, &c. quære 61. b. in Ezech. Et uota modum quo debet uiuere religiosus, peccata plangere, & se in bonis operibus exercere, quære 69. in b. 2. Regum, ubi dicitur, quòd Dauid ascendebat per cliuum oliuarum flens, &c. Nota quomodo religiosus tarde, circumspecte, honeste, debet lō qui, qre 71. p totū. Religiosus dēt nutriri. Māna cęlesti in deserto religionis. Quære 75. a. in Num. De charitate, & unitate, quam religiosi debent inter se habere, quære 84. in Actu. Sicut differt aurū ab auricalco, sic status priorum religiosorum a modernis, quære 84. a. in Naum. De statu modernæ religionis, quia erunt signa in sole, & luna, & stellis. Quære 84. b. in Luca, quia religiosi figurantur per li- L
guum uitę in medio paradisi, & quomodo uia ligni uitę debeat custodiri, Quære 91. a. Vel lignum, &c. De seruanda sobrietate, uitanda superfluitate cibi, & potus, & uestitus in religione, quære 102. b. in Leuiti. Ibidem in Deuter. & per totum. Idem 104. a. & nota &c. quia religio est ciuitas uallata, munita, secura, & quomodo debet regi, & quomodo est destructa. Quære 115. b. in Actibus, & 174. d. in Lucam, quia religiosi debent fugere mundum, & eius delicias, & in austeritate uiuere, quod designat fuga Eliæ à facie Iesabelis, quando obdormiuit sub Iunipero, quæ est arbor aculeata, & comedit panem subcinericium cum aqua, quære 122. b. in 3. Reg. Qnia religiosus figuratur per Samsonem, & eius crines, & quomodo debet fugere Dalilam. Quære 127. a. in libro Iudicum. Samson, qui interpretatur sol eorum, est religiosus datus alijs in exemplum, qui deceptus M
a Dalila carnali, aut mundana concupiscentia, uel alicuius mulieris familiaritate mala, amittit septem crines uirtutum cardinalium, & theologicarum, quo facto, spiritus Domini recedit ab eo, capitur a Philistęis, id est dæmonibus; excæcatur, & molam ex peccati consuetudine trahit. De illis, qui iuuentutem dant mundo, & similam senectutem, & furfur Deo. Quære 129. a. in Ioan. De uarietate diuersorum officiorum in religione, quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, sic in religione, & in quadriga Domini erant quattuor animalia. Aquila lectores, & contemplatiuos, Leo prælatos, Bos officiales, Homo procurantes negocia, quære 139. b. & sicut in cythara &c. Religiosi designantur per crines Nazareorum, & per crines Samsonis, quære 111. in Cantic.

Item

A Item de illis, qui indeuote orant, & dicunt diuinum officium, qui non habent thuribulum aureum, Quære 140.b. Sed timendum. Quia vnitas, & ordinatio religiosorum designatur in malo grauato, Quære 140.a. Quòd sicut dominus in deserto filios Israel pauit, direxit, protexit, sic facit religiosis, Quære 45. in Exod. 16. Quomodo Diabolus insidiatur & tentat religiosos 146. a. Lepusculus, Quomodo religiosus debet ad nutũ obedire 146.a. Quid debet religiosus meditari 148. a. De religiosis, qui appetunt promotiones ad dignitates. Nolui ficus, & vitis, deserere dulcedinem suam, vt inter ligna promouerentur. Quære 156.b.

Iud. 9. b. in lib. Iudi. Quod Ioannes Baptista in statu cibi, vestitus, veritatis, & fame designat religiosum, Quære 175.a. in marg. De murmure religiosorum ex austeritate pœnitentiæ, & quomodo Deus promittit eis consolationem 175.b. in Exod. Quod religiosi sunt in religio-

B ne, & mundo, vt stellæ in cœlo: & quomodo habent conditiones stellę, Quære 154. b. 73. a. 3. b. Quod religiosi designantur per illa quattuor animalia, Ezech. 1. Quia vt habeat faciem Leonis, pro peccatis terribiliter rugiendo, Hominis benigne, & humane ac rationabiliter cum aliis conuersando, Bouis in officiis fortiter laborando, Aquilæ subtiliter

Videre. cœlestia contemplando. Act. 9. Surgens Paulus de terra apertis oculis nihil videbat. De terra surgit, qui mentis affectibus contemnit terrena. Apertos habet oculos, quia tota mentis intentione iugiter cœlestia contemplatur: nihil videt, quia nihil habet, nec habere vult, vel in proprio, vel in communi. Gen. 28. Vidit Iacob scalam &c. Iacob, qui de terra sua exiuerat, & dormiens vsum sensuum non habebat, est religiosus. Scala religio, cuius sumitas tangit cœlum per desiderium, & conner-

Phil. 3. d. sationem, quia dicunt nostra conuersatio in

C cœlis est, cui est dominus innixus per specialẽ protectionem, prouisionem, directionem, in qua descendunt Angeli ad eorum consolationem, & ministrationem, & ascendunt ad oratione, oblationem, & exauditionem. Gen. 35. Surge Iacob, & ascende in Bethel, & habita ibi. Iacob supplantator, Bethel domus Dei, quasi dicat, si tu petdidisti pœnitentiam,

Aetas. & adolescentiam in sęculo, non perdas saltem iuuentutem aut senectutem, immo si Diabolus decepit te a parte superiori, supplanta eũ a parte posteriori. Religio autem domus Dei est, quia solum habet Deum prouisorem. Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli 3. Reg. 17. Dixit dominus ad Eliam Corui præcepi, vt pascant te, quia enim obediebat superiori suo: ideo inferiora animalia silAbstinen- uestria obediebant ei. Abstinentia religionis tia. figurata est in Elia 3. Reg. 19. Quia sub Iunipero arbore aculeata, per quam designatur D pœnitentia, & disciplina religionis, dormiebat. Panem subcinericium comedebat, aquam bibebat, & quadraginta diebus, & noctibus, id est toto tempore ambulabat, & proficiebat vsque ad montem Dei Orebid est ad mensam cœlestis patriæ. Vbi pro pane subcinericio, datur visio humanitatis: pro potu aquæ, gustus diuinitatis. Item abstinentia religiosorum, & obseruantia trium votorum, a designatur in tribus pueris, Daniel. 1. Quos Deus repleuit sapientia, & liberauit de camino ignis, sic abstinentes religiosos de camino omnis tentationis. Mali religiosi cum sint Angeli Sathanæ, transfigurant se in Angelum lucis, nam sunt sues immundicia, ca- Religio- nes malicia, vulpes astutia, volucres inani glo- sus. ria simulantes sanctitatem. Apoca. 2. Ange- Hipocri- lus Smirnæ Ecclesiæ scribe: Scio tribulatio- ta. nem tuam & patientiam tuam: quia blasphe- Apoc. 2.b maris ab his qui dicunt se esse Iudæos, & non E sunt, sed sunt ministri, & serui Sathanæ nihil horum timeas quæ passurus es. Smirna interpretatur canticum eorum, pauperes designat religiosos, qui per detractionem vertuntur in quorundam prouerbium, & canticum, secundum illud Hiere. 20. Factus sum in desiderium omni populo canticum eorum tota die, quos confortat Spiritus sanctus, vt patienter se habeant in tribulatione, & persecutione. Flagellat enim aliquando dominus bonos per malos, vt boni purgentur, & probentur temporaliter, & mali puniantur æternaliter. Exemplum de tribus pueris in camino ignis, sic enim pius pater verberat filium, vt corrigatur, & post verbera, filium sibi dulciter reconciliat, & virgam in ignem proiicit. Sic filij Israel peccatis suis exigentibus per inimicos Principes olim flagellati sunt, quibus tandem interfectis, filij Israel domino reconciliati sunt. Religio designatur per arcam F Noe, in qua pauci saluantur, ne pereant in diluuio peccatorum, quòd iam inundat super omnes montes, super omnes status, Principes, & Prælatos. Et est de lignis complanatis, de fratribus bene morigeratis, linita interius, & exterius bitumine charitatis. Et figurantur per Arcam domini, in qua erant Vrna cum Manna, Virga, & Tabulę testamenti, quia in religione est Manna cęlestis contemplationis, & consolationis, quo reficiuntur, Virga correctionis, & disciplinę, duæ Tabulæ noticię scripturarum. Ioan. 2. Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilęæ &c. Istę nuptię fiunt in ingressu religionis inter fratrem, & religionem. Ibi est Iesus, mater eius, & discipuli eius, quia eorum vitam religiosi imitantur, ibi convertit dominus aquam in vinum, quia ois austeritas cõuertitur in consolationẽ spiritualẽ.

Aliqui

G Aliqui designantur per Zachęum quia nolunt videre Deum, & ei seruire, sed quia sunt pusilli caritate, & quia turbantur solicitudine temporalium, non possunt videre Iesum, nisi ascendant in arborem Sycomorum, quæ designat religionem, Quære 32.a. 53.a.56.b. Luc. 19. Ascendit Zachęus in arborem Sycomorum, vt videret Iesum Zachęus statura, & merito pusillus est, vir temporalibus deditus, quia vt dicit Ambrosius super isto verbo, & legitur in dedicatione Ecclesiæ. Nemo in terra constitutus potest Iesum videre. Arbor, quam debet ascendere, qui Iesum vult videre, est religio, quæ dicitur Sycomorus, id est siccans amorem carnalem, & temporalem. Et dicitur ficus fatua, id est dulces fructus proferens meritorum, quæ tamen fatua a mundanis hominibus reputatur. Quære de religione in tota tabula de pęnitentia. Et nota de religiosis 172.b. in margine. Apo. de pœnitentia religio
H sorum, Quære 59.b. in margine. Ezec. 9. Nume. 11. cum descendisset ros, descendebat pariter et Mãna. Castra filiorũ Israel religio, in qua ordinata sunt oĩa, in quib. est Angelorum custodia. Ros aũt nunq̃ dscendit, nisi qñ tempus est serenum, nõ nimis calidum, nec nimis frigidum, & ita de aliis: quia diuina cõsolatio ad religiosos non descendit, si sunt calidi per auariciam, frigidi per accidiã, humidi per carnalitatem, sicci per indeuotionem, & vanitatem. Nume. 24. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel, vt valles nemorosę &c. Quęre 49.a. 74.a. Gen. 43. Attollens oculos Ioseph, vidit Beniamin fratrem suum: talis compassio, & misericordia, & remissio iniuriarum dẽt esse inter clericos. Exo. 27. Ptæcipe filiis Israel, vt afferant tibi oleum de oliuis, purissimum, ac lucidum. Religiosi, qui sunt filij Israel oleum purissimum, & lucidissimũ Christo afferunt, qñ nõ est in corde vanitas, nec in
I ore temeritas, nec in ope iniquitas, nec in habitu duplicitas, sed signato signũ proportionaliter concordat: dẽt assimilari colũbę portãti ramũ oliuę ad arcã, non assimilati cotuo insidiãti cadaueri carnali. Vel fm aliã litterã intercepto aqs cupiditatis. Ge. 37. Vide si tunica filij tui sit, an non habitus religionis tunica, vita est Christi; & cõtẽptũ mundi repręsentans, sed tunica talaris Ioseph, in qua filius cognoscitur, est cõuersatio finalis, quasi intincta fuerit sanguine mortificationis, cognoscitur, q̃ est verus filius Iacob. s. Christi, & Beati Francisci. De illis qui turbant religionem, & pacem, Gen. 49. Symeon, & Leui, fratres, vasa iniquitatis bellãtia, in consilium eorũ non veniat aia mea. In voluntate sua suffoderunt. Sequitur, Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indignatio, quia grauis, quia tales mali fratres ex indignatione, & pertinacia facientes occulta consilia, rumpunt murum vnitatis per scissuram diuisionis. Mat. 2. Obtulerũt ei aurum, thus, & myrrhã. Aurum hẽt naturam incorruptionis. Thus inflammationis, Myrrha cõseruationis. In auro caritas ignita, & perpetua, in thure oratio deuota, & assidua, in myrrha cõpassio mutua, quæ est vnitatis conseruatiua designatur: hæc tria debẽt religiosi Christo offerre. Quære de religiosis in tota tabula de oratione, & in tabula de deuotione. Mat. 19. Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut agros ꝓpter me, qui non accipiat centies, & in futuro sęculo vitam æternam, quia ad litteram pro vna matre dimissa in sęculo, decem pauperes multas matres inueniunt spirituales ꝓ Christo, q̃ eis affectuosius se exhibent, quã si essent matres carnales, & in vnũ reficiuntur iocunditate cõscientiæ, deliciis gratiæ, ptimiciis Spiritus sancti, donec exuberet torrens voluptatis, flumen leticiæ, gaudium plenum ætetnæ
L glotię, quia filiis Israel nõ defecit Manna dulcedinis, donec venirent ad terram promissionis 3. Reg. 18. Abdias abscondit Prophetas in speluncis & pauit eos aqua, & pane. Abdias Christus, Prophetę religiosi, Spelunca, in qua absconduntur a sagitta volante in tenebris &c. est religio: panis, & aqua, religiosorum abstinentia. Exemplum de Elia qui pane subcinericio, & vasę aquæ fuit confortatus vsque ad montem Dei Oreb. Sed quando Prophetæ exeunt de spelunca, & intrant mundum, exponunt se morti, & 1. Re. 20. Dixit Dauid fugiẽs Saul, dimitte me, vt abscondat in agro. Dauid religiosus, Saul ipsum persequens Diabolus, ager religio, qui foditur per peccatorum contritionem, aratur per corporis mortificationẽ, seminatur per boni propositi conceptionem, fructificat per meritorum, & bonorum operum accumulationem. Et Ruth 3. Lauare, id est lauare, & vngere, & induere cultiotibus uestimentis, & abscondere in area. Area est religio, in qua purgatur triticum: Lotio pertinet ad uitæ ueteris depositionem, Vnctio ad deuotionem, Vestium indutio ad uirtutum acquisitionem, Absconsio ad seculatium negociorum euitationem.

Genes. 29. Profectus Iacob uenit in terram orientalem, uiditque puteum in agro, & tres greges ouium accubantes. Iacob supplantator, derelinqnens mundum, habitans in tabernaculis, non curans de uenatione mundi, religiosus est. Tetra orientalis religio, in qua oritur lux gratiæ, quia ubicunque habitant filij Israel lux est, uel terra oriẽtalis Ecclesię. Ager religio puteus deuotio. Tres greges accubantes præsidentes, legentes, ministrantes. Iste est ager, ad quem uadit Ruth, in quo colligit spicas, quæ cadunt

de

K Oblatio.

Tempo-ralia.

Ager.

Ruth 3. a

M

1. Re. 20. a

Exo. 13. d

A de manibus metētium.i.exempla perfectorū nirotum.Item cū Axa,ſcilicet pœnitente ani ma obtineamus a Caleph.i. Chriſto irriguū ſuperius.i. abundantiam lachrymarum pro deſiderio cœleſtis patrię, & irriguū inferius, pro peccatorum remiſſione. Hinc eſt quòd in diluuio, quo mundus purgatus eſt, aquæ fluebant a parte inferiori,& ſuperiori.in qui

Timor. buſdam eſt timor ſeruilis, qui timent ſibi ne ceſſitatem futuram,ſi intrent religionē,con tta qnos Eccle.39.Confirma uerbum,& fide liter age, & omni tempore inuenies, quod ti bi neceſſarium eſt. Cōfirma uerbum.i.quòd ptępouis in corde,ſcilicet religionem intra re,exequere opere,& inuenies,quod tibi ne ceſſarium eſt. Vnde Petrus Rauen: Quis rex deuotis militibus non procurat debitam annonā?Quis Dominus, fidelibus ſuis iuſta ci baria non miniſtrat? Quis pater non dat fi lijs ſuis exemplū,quia Deus pauit filios Iſra

B el Manna in deſerto, & Abacuch portauit prandium Danieli in lacu leonum, & corui miniſtrabant carnes mane,& ſero Helię,nec eſt manus Dñi facta inualida, ot iſtis, uel a lijs modis ſuos fideles ſeruos non poſſit paſcere. Si ergo nobis Deus rex eſt, & Domi nus,& pater,quid negabit ſtipendijs ſnis mi litās? Derogat miles regi,ſi ſuis uiuit ſumpti bus.Dominū ſeruus accuſat pro ſe ſollicitus filius culpat ſuperſtitem patrem.Noli ergo o homo exacerbare Deum pro te taliter co gitando, quia & iuſtitia regnantis,& ſtudio dominantis, & affectu generantis in ſe totā recipit rui ſimilitudinē.Et nota de carnalita te,& amore parētū aliquorū religioſorū qui aſſimilātur filio Sunamitis.4. Reg.4.Moriū tur inter genua matris plus affecti circa car nalem cognationem, q̄ ad patrē ſpiritualē, uel ad ſuam religionem: quia generatio per uerſa eſt,& infideles filij. Non enim propter hoc deberent intrare religionem. Dicitur e-

C nim 1.Reg.6. Ibant uaccę in directū pergen tes,& mugientes,nec declinabant,neque ad dexteram,neque ad ſiniſtram.Hugo de ſan cto Victore, uaccę pergētes,& mugientes te cto itinere uadunt, quando fideles ad cæle ſtem patriam tendunt,& pro his quos carna lis affectus in hoc mūdo obligat, mugitum compaſſionis edunt, qui nec propter paſſio nem a recto itinere declinant. Nec propter itineris propoſitum a mugitu compaſſionis ceſſant.Pri.Eſdrę.3.Filij Iuda.quaſi nir nnus inſtabant ſuper eos, qui faciebant opus in

Opus. templo Dei. Opus in tēplo Dei facinnt,qui in religione ſeruiūt qui bene, quaſi uir unus

Charitas. ſeruiunt. Quia multitudinis credentiū erat

Act.4.g. cor unum,& anima una,habentes unitatem conformitatis ad Deum. Qui adhæret Deo unus ſpiritus eſt integritatis ad ſeipſum, ut caro obediat ſpiritui, & ſenſualitas rationi, quia unus accipit brauium charitatis ad pro ximum uocati in uno corpore grati eſtote. Ecce quā bonū, & quàm iucundum,habita re fratres in unum. Nota illa contra Deum, & religionem,de qua Pſal.2. Principes conuenerūt in unum aduerſus Dominum,& ad uerſus Chriſtum eius. Sed illā,de qua Cant. 4.Vulneraſti cor meum ſoror mea ſpōſa, in uno oculorum tuorum,& in uno crine colli tui: unitas oculorū eſt uanitas rectorum, & prelatorum,qui regūt,& prouident pericula Prælati. religionis,unitas crinium eſt unitas ſubdito rum,qui ſtāt ſimul in quadam honeſta,& di ſtincta multitudine,qui cor Ieſu uulnerant, quando honeſtè,& pacificè,& cōcorditer in bono uiuentes, Domino famulantur, & ſic ad cor Ieſu intrāt. Prim.Eſdrę.1.Vaſa aurea, & argētea protulit Cirus in templum ad or namentum templi. Vaſa,in quibus bibitur, ſunt religioſi, quibus populus inſtruitur,& cum quibus haurit aquas ſapientiæ ſalutaris. Aurea per precium ſapientiæ, argentea per ſonitum bonæ famæ. 1. Macha.4. Fece- 1. Macha. runt uaſa noua ſancta,& intulerunt candela 4.f. brum, & altare,& menſam in tēplum,& ornauerunt faciem templi coronis aureis. Lumen candelabri,doctrina uerbi. Altare incē ſorum,deuotio orationum.Menſa ſcripturæ memoria, quę omnia debent eſſe in religioſis.1.Eſdrę.3. Seniores qui uiderant templū, quod erat in oculis eorum flebant uoce magna, quia ſeniores, qui uidetunt antiquum ſtatum religionis, quando fratres erant igni Religio. ti charitate,lucidi honeſtate,feruentes ora tione, & deuotione,pallētes mortificatione, & modo uideāt cōtraria,illi gemūt, & dolēt.

D

E

Nota quomodo religio dicitur hortus de liciarum, de quo in Can. Deſcendi in hor tum meum, ut uiderem poma conuallium, id eſt humilitatem religioſorum Eccleſi.2. Feci hortos, & pomeria, & conſeui ea omni F genere arborum, id eſt diuerſis uirtutibus. Hortus. Quia inueniuntur iſti horti clauſi regulati bus diſciplinis, plani ſine offendiculis,& ſcā dalis, culti aſperitate,ſpacioſi charitate, fa- Hortus. cundi bona operatione, irrigui deuotione, Ager. amęni contemplatione. Et ideo non eſt mi Vinea. rum ſi boni fratres delectentur in religione, ſicut mali exeunt de religione non po tentes tolerare odorem uirtutum, ſicut bu fones, & animalia uenenoſa exeunt uineam quando incipit florere,quia nō poſſunt odo rem tolerare. Ezec.36. Terra illa inculta fa cta eſt uelut hortus uoluptatis, qa qui prius in ſęculo erant ſine cultura diſciplinę,& mo rum dum ſunt in religione abiectis uepri bus uiciorum, & urticis tentationum in cipiunt germinare flores uirtutum. Eſa.51.

Ponunt

G Ponunt defertũ eius, quasi hortum Domini. Comparatur autẽ Regio quadruplici horto, horto olerum cõparatur propter misericordię dispensationem, quæ habenda est ad infirmos. 3. Reg. 21. Da mihi uineam tuam, ut faciam hortum olerum. Iste autem hortus nõ est multum dilatandus, ne extirpetur uinea, & multiplicentur olera, alioquin timẽdum est ne morientem in agro comedãt aues, & morientẽ in ciuitate comedãt canes; ager mundus; ciuitas, religiosorũ unitas, extirpatur ergo uinea, & multiplicãtur olera, quãdo superbia dicitur utilitas, & multiplicatur carnalitas, qñ gulositas dicitur esse infirmitas. Sed qui hoc facit in mundo, nolucres, id est Angeli puniunt eos, qui uero in religione, canes, id est prẽlati: Canes custodes debent lattare, & mordere; & si in religione nõ cõueniat extirpare penitus oleta propter infirmos, non tãmen extirpetur uinea pro olerib pp sanos, ne religio fiat ille hortus, in quo a falsis Iudęis crucifixus est Dominus.

Ager. Vinea. H

Comparatur etiam religio hortu nucum, proptet amaritudinẽ pœnitentię, & obsetuãtiam regularis disciplinæ. Can. 6. Descendi in hortũ meum, ut uiderem poma cõualliũ, & inspicerem si floruerũt mala Punica, &c. In amaritudine nucis disciplina in prẽsenti, q̃ nõ est gaudij, sed meroris. Vnde anima religiosa debet habere amaritudinẽ corticis, in pœnitentia, soliditatẽ testæ, in actione firma, sapotem nuclei, in meditatione deuota. Hæc enim tria sunt in nuce una, & hæc tria sicut Lazarus Martha Maria in domo una. Poma cõuallium fructus humilitatis uineę, affectiones charitate fragrantes, flores earũ, quos inspicit, qui intuetur cor interna gaudia primitiæ, & prẽsagia futurorũ. Germinãt mala Punica cum ex feruore, non uicio, prodeunt nirtutum quædam germina, quę tunc

Nux. I

getminauerunt cum fructum fecerũt. Eccle. 24. Rigabo hortum plantationum mearũ, & inebriabo partus mei fructum. Comparatur etiam religio horto pomorũ, propter ordinẽ obedientię. Canti. 4. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus, emissiones tuæ paradisus malorum Punicorum, cum pomorum fructibus. Hortus conclusus in clausto inclusus, fons signatus arca Sancti spiritus in signum gloriæ futurę prœuentus, uel hortus conclusus bis dicitur, contra lasciuiam carnis, & auariciã mũdi, fons signatus contra nequitiam Diaboli. Vel bis dicitur hortus clausus, quia corde debet esse clausus, ne uadat uagãdo, & intret mots pet feneſtras sensuum si inuenerit apertas, & mentẽ, ne tentationibus pulsantibus apetiat. Sic clausi erant Apostoli propter metum Iudęorũ, sic sancta Iudith cum puellis

Cant. 4. d. Hortus. Sensus. Clausio. Io. 20. f.

snis. i. cum sensibus clausa, in supetiori cœnaculo morabatur. Ideo uicit Holofernem: sic clausi Apostoli Spiritum sanctũ receperunt. De tali horto clauso procedunt emissiones malorũ Punicorum, cũ pomorũ fructibus, malum nnum ex multis granis iucunditatẽ designat, quæ est in amore fraternitatis, quæ procedit ex diuina dilectione. Et additur cũ pomorum fructibus. Poma sapida & odorifera quantum ad spiritualem refectionẽ sũt bona exempla. Vnde Can. 1. Omnia poma noua, & ueteta. i. sanctorũ noui, & ueteris testamenti exempla, dedisti mihi in scriptura.

K

Comparatur etiã religio horto aromatũ propter dulcedinem sapientiæ: Can. 6. Dilectus meus descendit in hortũ suum ad areolã aromatũ, ut pascat in horto, & lilia colligat: areola aromatũ, quæ est in horto religionis, appellatur diminutiuè ab area, propter professionem humilitatis. Ibi. n. est repetire prẽsentiam dilecti, infanciam eius in obseruantia silentij, pannos eius in habitu humili, cuius prẽsepium in lecto duro, & uili, Fœnum in grossiotibus cibarijs, & bestiarijs potius, quàm humanis. Areola aromatũ cuius odor tedolet in cœlo, & in terra est humilitas orationis, ibi pascitur inter lilia, pp splendorem intellectus, & abundantiam spiritualis cognitionis, unde in eodẽ Genę illius sicut areolę aromatum cõsitę a pigmentatijs: Genę enim sunt congregationes eorum, quia oĩa pp Christum reliquerunt, & nartijs uirtutibus fragrant, hæc dicuntur sicut areolę aromarum pp abundãtiã spiritualium catismatum consita pig. i. magna diligentia, & caute la elaboratę a prælatis, qui nouũt fodere, glebas, confringere, purgare, rigare, quæ sunt actus sapientiæ. Et ideo non inueniuntur in tali horto urticæ pungentes, non cicutæ uacuæ, & uenenatæ, non fętida quædam germina malorum morũ, non ueptes pungẽtis discordiæ, uel detractionis, nel litigij, non grana uacua, uel sola palea cum benè cõsitus est hortus, & euentilatę areolę, quo cõtra Prou. 24. Per agrum hominis pigri trãsiui &c. Nota ergo qnòd in horto olerum necessatia est temperantia, ne medela excedat modũ; & indiscretio dispensationis fiat occasio dissolutionis; & carnalitatis: In horto nucum necessaria fortitudo, in horto pomorum iusticia, in horto aromatũ prudentia. Quomodo religiosus debeat denotè dicere diuinũ officiũ, quære in tabula de diuino officio; uel dic q debet officium deuotè dicere propter Angelorum prẽsentiã, & Dei reuerentiã, quia præuenerunt principes. i. Angeli coniuncti psalentibus deuotis animabus, in medio iuuẽcularũ tmypanistriatum, quę tympanum oris, & cordis concorditer psallant coram Deo:

M Hortus. Psal. 67. f. Officium diuinum.

Ideo

A Ideo cum psallimus,& oramus,Deum pręo-
culis habeamus,& Angelorũ præsentiã con
sideremus, amplectamur reuerẽtiam,uereamur offensã,emulemur gratiam. Neę.1.Di-
Oratio. xit Neęmias.Domine fiant autes tuæ auscul tantes & oculi tui aperti, ut audias orationẽ serui tui, quam oro ego hodie coram te die ac nocte pro filijs Israel seruis tuis,alioquin cum tu in conspectu Angelorũ debeas psallere,si taces,si non aduertis,quod dicis,si uerba dimidias,aut corrumpis,aut interrumpis timere debes,ne proferat Dominus cõtra te
Hier.8.c. illud: Attendi & ascultaui,nemo quod bonũ est loquitur.Deut.33.In persona religiosi.Dixit Leui patri suo,& matri suæ, nescio uos, & frattibus suis, ignoraui illos, hi custodierunt eloquim tuum, & pactum tuum seruauerunt, benedic Domine fortitudinem,& opera manunm illius susçipe.

Et nota quòd de pueris uolentibus intrare religionẽ ait Dominus parẽtibus, & amicis ipsos retrahentibus.Sinite paruulos ueni
Io.14.d. re ad me,talium enim est regnum cœlorum, & ipsi debent parentibus dicere illud: Si dili geretis me, gauderetis utique, quia uado ad patrem.Eccle.50. Quasi hortus refulgens inter nebulas glorię, i. quasi flos rosarum in diebus uernis,& quasi lilij aquæ sunt in trãsitu aquarũ. Quęre 84. Flumen inquietatur ex motu continuo & pluuia & uentorũ impetu. Matt.7.Descendit pluuia,uenerunt flumina, flauerunt uenti,& irruerunt in domũ
Cor. fundatam supra arenã, & cęcidit. Cor enim habens intentionem ad infructuositatem tẽporaliũ,modo inquietat,&c. Quære 52.a.in Mat. Iacob. 5. Glorietur frater humilis &c. Hoc dicit ad consolationẽ religiosorum,qui gloriantur in cõscientijs, eo quòd omnia dimiserunt propter Deũ, & assecuti sunt perfectionis statũ sequẽdo perfectiori modo Chri
C stum unde Augustinus de bono coniugali: Bene fecerunt mulieres, q̃ sequẽtes Christũ eidẽ de suis facultatibus ministrabãt,sed melius, Apostoli, qui oĩa reliquerũt,ut Christũ
Misericordia. expedientius sequerẽtur. Per duplicẽ mĩam temporalem, & spiritualẽ frater debet subuenire, exemplum de gruibus, qui alternatim uigilant,pro se inuicem habentes sollicitudinẽ,disponunt uigiles, de nocte explorãt alię, ex qua parte tententur insidię, præcedit una alias,& per uices susçipiunt uigilias.Gene.19.Est ciuitas hic parua,ad quã posũ fugere,& saluabor in ea. Ignis enim carnalis, & æternæ concupiscentiæ totum fere depopulauit, ideo de hoc igne inquit Bernardus: Mira abusio, domus ardet, ignis instat a tergo, fugienti prohibetur egredi, euadẽti suadetur regredi,& hoc ab alijs,q̃ in medio positi sunt, immo, qui obstinatissima quadã dementia inde exire nolũt.Quęre in tabula de diuitijs, paupertate, qũo religiosi se debeat habere ad ista.Lucę.19.Videns Iesus ciuitatem Hierusalẽ,fleuit super illã: Sequitur cau Ecclesia,
sa, quia circundabũt te inimici tui uallo, & Ciuitas.
ad terrã prosternẽt te, hoc dĩ de moderna ecclesia, uel de religione: quia q̃ cælestis erat origine, facta est terrenę cõuersationis Dñi, tota innititur terrenis.Ex hac auantia sequitur discordia: Hiere.6.Effundite circa Hierusalẽ aggerẽ,oĩs calumnia in medio eius. Filioĩs fode parietẽ circa Hierusalẽ,scrutare eã in lucernie,& uidebis in ea abominationes maiores, qm̃ hinc suscitãtur friuolę quęstiones,uexationes,sequuntur appellationes,exceptiones,dilactiones,ut hodie pateat,quòd omnis calumnia est in medio eius.Qũo religio est ciuitas,Quære 84.b.in Luca.Et de religione quęre in tota tabula de ecclesia.

D

Ezec.1. Vbi erat impetus spũs illic gradiebantur, nec reuertebantur cũ ambularent: E
Quidã enim ad impetum Sancti spiritus cõuertũtur,sed postmodũ negligẽtia & desidia resoluti, cum parum profecerint,in culpam pristinã ad secularẽ statum,& ad uomitũ reuertũtur cũ uxore Loth, quę respiciẽs retro, in statuã salis cõuersa est, nesciẽtes q̃ nemo mittens manũ ad aratrũ, & aspiciens retro, aptus est regno Dei. Non sic sancta animalia, quia ibant ubi ea ducebat spiritus, nec reuertebantur cũ ambularent. Matthæi 10. Estote prudentes sicut serpentes,& simplices sicut colũbę:Serpens in arctã cauernã intrãs in centralẽ se redigit paruitatẽ, & in puluere uiliter pascitur. Colũba ad lacũ exiens,se Columba
uolando dilatat,& grano puro uescitur: Sic religiosus cũ intrat intimum cõscientię suę, humiliatur,& fragilitatem suam meditatur, cum autem ad alios uidendo exit, charitate dilatatur ad eos,non assumens,uel incorporans sibi aliorum defectus, sed semper ali- F
quod bonum inuenit in proximo, quo reficitur,& quod imitatur.Noli ergo temere alterum iudicare, sed diligere,& bona eius eligere,& te intra te prudenter circumspicere.Gen. 8. Cum nõ inuenisset colũba,ubi requiesceret pes eius,reuersa est ad arcam:Colũba, aĩa deuota, quæ in mũdo fluctuanti nõ inuenit,ubi requiescat,pes,sui affectus,ideo reuertitur ad arcam religionis, in qua est securitas & qes.Luc.5. Relictis oĩbus secuti sũt Ie Relinque
sũ:Sic religiosi debẽt oĩa dimittere,s.parẽta- re.
les affectus,mũdiales strepit⁹,curiales tumultus,uolũtarios motus debẽt relinquere, exercicia corporalia ĩ sui cõuersiõe,bona spualia ĩ sui cõuersatione,corpa ĩ sui mortificatione, & obediẽtiæ executione.Prou.27. Sicut auis trãsmigrans de domo sua,sic uir,q̃ relinquit domũ suã,auis aũt,quę derelinquit nidũ suũ.

& expo-

G & exposuit bestijs. Ona quę posuit, & homn, qui relinqnit religionē, & claustrū, ubi est locus quietus animā perdit, merita, quæ cōgregauit. Moiſ. postq̄ uidit rubū ardentē dimiſſa Ethiopiſſa, quia nigra erat, soluit calciamentum de pedibus, & accessit, ut uideret rubū ardentē, quia dimiſſa caligine tēporaliū, quę reddunt hebetē intellectū circa spiritualia, cor illuminatur, & accenditur ad sapientiā, & peruenitur usque ad familiaria, & secreta Dei colloquia. Mat. 19. Omnis, qui reliquerit domū, uel fratres, uel sorores, aut patrem, aut matrē, aut uxorē, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplū accipiet, & uitam ęternā possidebit. Considera ergo quot, & quantos bodie mūdi sapientia supplātat. Ait enim mundus, & mundani: Noli prępitanter agere, diu considera, magnū est quod proponis, experire qd possis. Amicos cōsule, ne post factū pœniteas, & ad uomitum reuer

H tatis, sed quid opus est deliberatione? non a Deo est, qd inspiratur, quē consulis post Dei cōsiliū tibi datū, quod opus cōsilio, ubi Christus uocat ad regnū amicos? cōsulat ait. Bernardus qui nō legit, inimici hominis domestici eius. Postq̄ aūt dimisimus tēporalia uitia, desideria carnalia, debemus sequi Iesum

Sequi. cū Apostolis per pœnitētiæ asperitatē cōtra uitia, per uoluntariā paupertatē contra tēporalia, abrenunciādo ꝓptiā noluntatē cōtra carnalia desideria. Per pœnitentiā Christū debemus sequi, ꝙa sicut peccatū aufert cognitionem Dei in prēsenti, mortificat bonū meriti de prēterito, euacuat promissionē prēmij de futuro, sic ecōtrario per pnīam recipimus diuinā cognitionē, meriti mortificati uiuificationē, ęterni prēmij retributionē, & assecurationē. Iosu. 14. Dixit Caleph fratres mei dissoluunt cor populi, & ego nihilominus secutus sum Dñm, iurauitque Moiſ. in die illo di

I cens. Terra, quā calcauerit pes tuus erit possessio tua, quia secutus es Dñm Deum tuū. Fratres nostri sunt secnlares, & litterati, ꝙ dissoluunt cor populi, qñ aliqué simplicé uolētem intrare religionē impediūt ab executione diuini propositi, sed uerus Caleph sequitur Dñm, & Dñs dat ei terrā, quā calcat, quia si perfectus fuerit contēptor, uerus erit possessor. Vnde Mar. 19. dr de illis, qui reliquerūt oīa pp euangeliū, & seqnūtur Christū, cēties tantùm recipiunt etiam in hoc seculo, quia pro uno patre, quem in seculo relinquunt centum inuenient, qui eos nerius diligunt, quàm pattes, & pro uno fratre cētū fratres.

Exod. 14. Dñs prēcedebat filios Israel ad ostendendā uiā per diē in colūna nubis, per noctē in colūna ignis. Quia ueris filijs Israel religiosis ostēdit Dñs uiā salutis ad terrā promissionis. In colūna nubis per rectitudinem obediētię, in nube per tefrigetiū castitatis, in igne per pnrgationē paupertatis. Dñs aūt in persona Angeli eos prēcedebat, dirigebat, quia in talibus impletur manifeste illud: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in cībus uijs tuis. Et illud. Sap. 10. Deduxit eos in uia mirabili, & fuit illis in uelamēto diei, & in luce stellarum noctē. Et adhuc ad litteram Dñs facit mirabilia in religiosis, cū supra humanā æstimationē sine sollicitudine dat eis suam necessitatē. Mirabile, quòd columna illa erat tenebrosa, & illuminans nocti, & sm ꝙ exponit Andreas non Hebręis, sed Ægyptijs erat tenebrosa, Hebręis luminosa, quia carnales, & mūdani nō credūt dulcedinem, quā tñ religiosi quotidie experiuntur, & sentiunt spirituales, sicut de Apostolis uidentibus gloriā Dñi transfigurari, legitur quòd nubes lucida obumbrauit eos. Aliqui sunt ministri diaboli & eius aduocati: Qui p

L argumenta sua retrahunt boīes a religione, dicentes alicui iuueni feruenti in desiderio, & proposito bono, charissime si tu intrares in asperā religionē, tu destrueres carnē tuā, sed nemo carnē suam odio habuit, uel debet habere, uel destruere: ergo nec tu debes religionem illam intrare. Actuū 14. O plene oī fallacia, & dolo fili diaboli, inimici omnis iusticiæ, nec desinis subuertere uias Domini rectas. Omni ait fallacia, qnia in argumento tuo: īmo, tuo & diaboli patris tui, & fallacia accidentis, fallacia q̄ decipit sapientes, ut dicit Philosophus, qñ aliqnid inest alicui per accidens &c. Dicitur quòd cū sit ei per se, nel econuerso carnē aūt odiri, uel destrui nō cōuenit carni sm se, sed sm carnales cōcupiscētias, q̄ odiēdę sunt, & ideo destruēdę, ne insurgāt cōtra spm̄. Sicut ancilla superba, & delicatè nutrita cōtra dnā. Vnde ait Angelus ad Agar ancillā, quo uadis, reuertere ad dnam tuā, & humiliare sub manu illius. Exo. 3. Cū M minasset gregē ad interiora deserti apparuit ei Dñs. Quia donec sensus ducti sūt ad defectū mortificationis, nō apparet Dñs intellectui nro. Genes. 19. Est hic ciuitas parua, ad quā possū fugere, & saluabitur in ea Loth. Quo religio dicatur ciuitas, quęre supra in tabula. Loth. n. qui nō uult ascendere monte, sed latere in humilitate, significat nō appetēdam esse eminentiā dignitatis, aut apparentiam sanctitatis, sed uallem, & perfectionem humilitatis. De Religione dicitur illud Cāt. 1. Equitatui Pharaonis assimilaui te amica mea. Religio enim quadruplicem habet exercitum, scilicet pedestrem quattuor uirtutum &c. quæte 35. b. in Cant. 4. Regum 2. Afferte mihi uas nouum, & mittite in illud sal. Verbum est Christi de puetis uolen- Nouicij tibus uenire ad statum religionis, quòd est

uas

A vas electionis nouum absq; peccato, & macula actualis infectionis, in quo ponit Deus sal discretionis. Et sic sanantur a quę originalis infectionis. 2. Thimo. 2. In magna domó non solum sunt uasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia, & quædam in honorem, quædam in contumeliá. Lignea sunt apta combustioni, fictilia sunt apta fractioni. Sequitur, Si quis emúdauerit se ab istis, erit uas in honoré sanctificatú, & utile Dño ad omne opus bonum paratus. Emúdauerit ab istis uasis cõtumelioſis, non imitando mores eorum. Isti status sunt in religione. Quidam sunt, ut uasa aurea per caritatem, & feruorem orationis, quidam ardent per claritatem, & splédoré prædicationis, &c. Iudicum 9. Quæcunque me uideritis facere hæc facite. Ideo prędicentes ramos de arboribus sequebantur ducé Christus enim hoc docuit, ut conténerentur parétes propter Deum. Matt. 19. ergo p̃cindédi sunt certatim rami ab

Vas.

B arboribus. i. paruuli a parentibus, qui adhęrét eis carnalibus affectibus, & sic Christus sequé dus. Deuter. 22. Cum ædificaueris domum nouam, facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis innoxius in domo tua, & sis reus alio labente, & in præceps ruente, quia cum ædificatur domus nouę conuersationis in nouicijs, faciendus est murus debitæ circũspectionis, ut nouicius nõ moriatur cætu tentationis, & ut proximus non ruat in religione per scandalũ. Marci 14. Adolescens relicta Syndone, nudus profugit ab eis. Iste adolescens est

Vestis.

iuuenis, qui uult intrare religionem, sindo, vę stis reuuis est prosperitas temporalis, qua relictæ debemus exire de consortio malorum, &

Nouicij. Adolescẽtulæ.

nudi Christum nudũ sequi. Can. 1. Adolescentulę nimis. Iste adolescentulę sunt feruentes nouiciorũ animæ nouiter ad Christũ conuersę habentes affectiones, sicut sint illę æris can

C dentis, & innumerabiles. Can. 6. Adolescentulorũ nõ est numerus. Hic diligunt nimis Chri

Dilectio.

stũ plus quàm suos, plus q̃ sua, plusq̃ se, adeo ut aliqñ refrænare oporteat feruoré nouicij toto corde dulciter, tota anima prudenter, tota uirtute fortiter, & perseuerantes amãtium. Et tamen dum nimis diligunt parum merentur, ne forte debeant nimis super nimietate culparum. Quia si mandata Dei custodiẽda sunt nimis, illud maxime, quod maximum est mandatum. Et forte istæ sunt adolescentulæ; quæ figurantur 3. Reg. 1. Per illam Abysac Sunamitem aduleſcentulam speciosam puellã, pulchrã nimis, q̃ dormiebat cũ rege, & ministrabat ei: Abisac interpretatur patris mei holocaustũ, designans cor incensum per feruoré dilectionis, pulchra p integritatẽ mentis, puella per incorruptionẽ meditationis, ministrãs Deo per assiduitatẽ orationis, dormiens cum eo p excessum contemplationis. Sap. 3. Quĩ cõ fidunt in illum intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quod fit cũ inspiratione diuinæ consentimus sine contradictione, ponentes in Deo ancoram nostræ cõfidentiæ. Contra quosdã, qui ꝓpter carnaliũ parentum affectionem omittunt facere pœnitentiam, & intrare religionem. Introducit iuuenem parentibus sic dicentem, non sufficit uobis parentibus meis, quòd me miserum in hanc miseriam induxiſtis, quòd m peccato vestro me peccatorem genuiſtis, ꝙ me de peccato nutriſtis. Vbi aũt in viuendo misericordiam, quã consecutus sum ab eo, qui non vult mortem peccatoris gehennæ filium faciatis.

D

Contra illos qui se iactãt, & gloriantur, quia sunt de alta religione, & professione, qui magis confidunt in habitu, q̃ in actu, in exteriori religione, quàm in interiori deuotione, in nomine, quàm in re. De quibus Apoc. 3. Nomen habes, quo viuas, & mortuus es. Quia nomen sine re, species est dicta Chymeræ. Vnde Aug.

Gloria uana.

E Si uis habere nomen, tene rem. Isti sunt Herodiani. i. gloriantes in pellibus. Isti Iudaizant. Dicebant. n. pater noster Abraam est, quibus Christus. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Et iterum: Vos ex patre Diabolo estis 2. Mach. 5. Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit. Locus. n. sanctus in veritate est religio, & vbi Deus habitat. Ps. 17. Deus in loco sancto suo, Deus qui inhabitare facit vnios moris in domo. Gene. 28. Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. Psal. 117. Hæc porta domini iusti intrabunt in eam. Vnde dicunt. Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula. In mansionibus trium votorum, sed quia locus non sanctificat, nam de cœlo lucifer cæcidit, & homo de Paradiso eiectus fuit, ideo non eliguntur, nec laudantur religiosi propter religiosorum deuotionem. Iosue 5. capi. Exod. 3. Solue calciamentum de pedibus tuis, locus. n. in quo

F stas, sanctus est. Calciamentum soluit, qui carnalibus concupiscentiis abrenuncians, mundum dimittit, & nudus post Christum nudum vadit. Leui. 10. Tollite sacrificium, quod remansit de oblatione domini, & comedite illud absque fermento iuxta altare, comedetis aũt in loco sancto. Locus iste sanctus religio est, vbi sacrificium corporis comeditur, quia ibi frequenter communicatur. Et absq; fermẽto peccati, ga sunt reuerentes oratione, & deuoti, quia non grauantur accessu voluerũ voluntũ imaginationũ, vel impotunitate muscarũ Aegyptiarũ, hoc est curiositate, vanitate, & voluptate, musca. n. vanitatis macular sacrificiũ humiliari cordis tũ dicit in Gen. 15. Quia Abraã offerẽs sacrificiũ, abigebat muscas. Mu

Musca.

sca cutiositatis, sacrificium orationis, Musca voluptatis, sacrificium mortificationis. Sunt

G ergo uiri religiosi in hoc loco sacro ordinati per cordis tranquillitatem, per oris sobrietatē, per corporis asperitatem. Act. 21. Imponebāt Paulo ꝙ ipse gentiles induxit in templum, & violauit locum sanctum istum. Gentiles sunt gulosi, quorum Deus uenter est, solent. n. a gē tibus dijs suis templa constitui, altaria etigi, ministri ad seruiendum ordinari, immolati pecudes, thura ctemari, similitet fit uentri: templum est coquina, altare mensa, ministri coci, bestiæ ferculorum uarietas. Incitnant autē ru motibus, excitatur saporū generibus, demulcetur confabulatione, non otatione, ocio delectatur, somnolentia gtatulatur. O quàm distant religiosi nostri tēporis ab illis antiquis patribus, qui se adinuicem teuisentes ex charitate, delectati collationibus sanctis, totū diē transigebant ieiuno uentre, sed tefecta mēte, quibus aliquid coctum comedere luxuria erat, & aquam bibere ad necessitatem, repurabant etiam ad superfluitatem, nunc autem fercula ferculis apponūtur, non abstinetur a carnibus, luxuriatur in piscibus, oculi coloribus alliciuntur, pallatum saporibus, fauces implētur dapibus, & aures implentur rumotibus. Proferuntur uina diuersa, speciebus, & generibus tespergūtur pulmenta, pulueribus graua tur miser stomachus, his omnibus miserū corpus uarijs ęgritudinibus. Isti sunt gentiles subditi Dei uentis. Qui non quærunt secretas orationes, sed fabulosas ociorum collocutiones, inter quos non audiuntur singultus, & suspitia compunctionis mentis, sed risus, & cachinationes, & ructus ingurgitati uentris. Et quòd dicere pudet, delicatius quidam uiuunt in religione, quàm facerent in proptia mansione.

Gen. 28. Cum euigilassat Iacob de somnō, ait: Verè Dñs est in loco isto, & ego nesciebā. Pauensq; q̄ terribilis ait, est locus istæ, non est I hic aliud, nisi domus Dei & porta cœli. Dormit Iacob, cū intellectus sopitur curiositatis fantasmate; sed euigilat cum illustratur uerita te. Et tunc clamat in loco isto esse Dñm, quod ante nesciebat, cum in omnibus creaturis cernit Dei uestigium, quod ante non auertebat. Et quia Deū nesciebat in omni creatura, quæ repræsentar gloriā sui saluatoris. Ideo panens dicit, ꝙ locus istæ sanctus est, terribilis. i. nenerabilis, non est aliud, nisi domus Dei, & porta cęli, quia debita consideratio creaturarum ducit ad portam. i. ad contemplationem supercę lestium. Vnde hæc est porta per quā intratur in illud secretissimum, & sereniſſimum cœlū, quia cum mens incipit Dei uestigium in creaturis agnoscere, & per eas mordens ad se accedere, & per putam intelligentiam seipsam excedere, & in illam incorpoream lucem tota intrare, & in his, quę in intimis uidet quēdam in timæ suauitatis saporem rapere, & ex eo intel K ligentiam suam condire, & in sapientiam uertere, in excessu pax inuenitur, & in Deo in cœlo. Vbi est secretum silentium, nulla altetnatione cogitationum tumultuātium inquietatum esse dicitur. Mira enim serenitas, vbi nil Beatitu- inuenitur ꝙ petatut per desiderium, ꝙ arguatut per fastidium, ꝙ accusetur per odtum, ubi pax sentitur, quæ exsuperat omnem sensom. De illis, qui nolunt cōuersari inter sæculares. Deut. 18. Quādo ingressus fueris terrā quàm Dominus Deus tuus dabit tibi, caue ne imitari uelis abominationes illarum gentium, &c. Quære 35. b. In Deutero. De cupiditate religiosorū, in Leitti. Omne de uolucribus, quod graditur super quattuor pedes &c. Quære fol. 47. b. in Leuit. Exod. 15. Egressi de mari rubro ambulauerunt tribus diebus in deserto Sur, & uenerūt in Marath, nec poterant bibere aquam ptopter amaritudinem, qnæ immisso li gno uersa fuit in dulcedinem. Qnia licet qui- L dam homines inconstantes, & arūdinei, frangantur per patiētiam, cum pranis filijs Israel Murmu- murmurantibus contra bonorum temporaliū ratio. penuriam, si ramen in tali penuria ponerent Crux. per consideratione lignum Dominicæ pas- Penuria. sionis, haberent bonam patientiam, & totum in dulcedinē ıterteretur. Quia debet cogitare, & quomodo sensus suos debet regere religiosus. Exod. 3. Cum minasset Moy. gregem ad interiora deserti, &c. quære 37. b. Iuuenes, qui sunt in religione debent a Christo puero exēplum accipere. Lucæ 2. f. Nō inuenerunt eū inter cognatos, & notos; sed inter doctores disputantem in templo, unde Can. 3. Non inuenit eum sponsa in sæculo, uel in plateis, uel in nico cinitatis: Quia uir religiosus, & maximè iuuenis non debet Deum quærere in foto, nec Iuuenis. inter cognatos, & notos, sed in tēplo, obi auditur sermo de Deo. Vnde Christus dedit exemplum, ut illi, qui sunt ætate iuuenes in religio M ne, scilicet, sint uiri in moribus, & euacuēt quę sunt paruuli. Ideo cum esset annorum duode- Christus. cim remansit in templo, ut illis intēderet, qoę sunt patris sui cœlestis. Sic Ioannes Baptista puer intrauit heremum, sic Martinus 12. an- Pueri. norum heremum cōcupioit, sic Antonius Abbas, puer ad heremum fugit, sic Agnes 13. annorum martyrium sustinuit, & Daniel puer presbytetos iudicauit. Dan. 13. Sed quidā sunt pueri quasi filij Heli, filij Belial, qui nūquàm quæ Dei sunt sapiūt, nec ad maturitatem peruenium. Sicut quædam ficus, & quædam uuæ Puer. acerbæ, quæ nunquàm fiunt maturæ, & quædam praua legumina, quæ qnanto magis buliunt, magis sunt dura: sic aliqui iuuenes, quāto magis monentur, & corriguntur, tanto de- Correteriores fiunt, & quidam senes infatuati, qui &c. uelut trunci ueteres, & putridi aliquo flatu

nequeunt

A

hequeunt ſuccendi, nunquã flamma faciũt, ſed ſemper fumum, & fumigando inutiliter conſumuntur. Non tardet ergo iuuenis conuerti, nec promittat furfur ſenectutis Deo, & Aetates. ſimilam iuuẽtutis det Diabolo, muſtum feruidum adoleſcentię det Diabolo, & fęces ſenectutis reſeruet Deo. Eccl. 25. Quæ in iuuẽtute tua non congregaſti, quomodo inuenies in ſenectute tua?

Nouiuj. De conuerſatione nouitiorum in religione. Deut. 21. Si uideris in medio captiuorum mulierem pulchram, & adamaueris eam, uoluerisque habere uxorem, introduces eam in domum tuam, quæ tadet cęſariem. i. deponet peccata cogitationum, & circũcidet ungues .i. peccata operum, & deponet ueſtem, in qua capta eſt. i. ueterẽ conſuetudinẽ, & conuerſatione ſeculare, & erit uxor tua per charitatis Chriſoſt. unionẽ, & religionis profeſſionẽ. Criſoſto. ſuper epiſtolã ad Hebręos in fine: Sicut nauis,

B

quę proſpero flatu fertur in pelagus non poteſt impediri, neque demergi uſquequo proNauis. ſpero, atq; pſeuerãti vẽro fruit, ſed etiã poſt nauigationem gloria eis magna fiue nautis ſiue epibatis illis requiẽ tribuens, qui labore remigationis nõ fuerunt fatigati, illis autẽ, quos maris moleſtia liberauit, & nauigationẽ hilarẽ fecit, ſic aĩa diuino adiuta ſpũ omnibus rebus ſuperior exiſtit, & oĩbus fluMare. Anima. ctuãtibus rebus ſuperior exiſtit, & oĩbus fluctuãtib' uitę hui' eminet, & niã in cęlũ ducẽ tẽ, uehemẽti', q̃ illa nauis iucedit, utpote impellitur ſedata paraclito, fertur munda uela poſſidens, & pęna proſperis flatibus omnem remiſſionem, & diſſolutionem a ſua mente diſcutiens. Sic enim uelis laxatis uentus incidens nihil operatur, ſic Spũs ſẽtũs in anima remiſſa, & ſegni non patitur pẽrmanere, ſed opus eſt nobis omni diſtrictione, & uehemẽtia, ut mens noſtra ardens in nobis exiſtat, &

C

omnia in nobis opera intenta ſint.

De religioſis, accidioſis, & otioſis. Num. 11. Ortũ eſt murmur populi quaſi dolentiũ pręlabore cõtra Deũ. Sequitur in mentẽ ueniunt potti &. Quære 9. b. in 51. Num. Leui. 25. Sex annis ſeres agrum tuum, & ſex annis putabis uineam &c. Ibi oſtenditur qũo religioſus debet toto tẽpore uitę ſuæ merita aggregare. Quære 156. a. in Leuitico Proue. 24. Per agrum hominis pigri tranſiui, & per uineã uiri ſtulti, & ecce totũ impleuerant urticę, operuerunt ſuperficiẽ eius ſpinę, & macetria lapidũ deſtructa erat. Intelligimus per agrum corpus, per uineã animã, quia pretioſior eſt ſicut uinea, quàm ager, q̃n aũt iſta nõ excoluntur per diſciplinã, & ſanctum exercitium, implentur ſpinis. i. punctionibus uitiorum, & uirtutis prutientinm deſideriorũ; macetria lapidum deſtruitur, q̃n pręcepta uirtutum minuta deſeruntur, per urticas, quæ

D

generant ueſicas tumentes ſuperbia ſpecialiter deſignatur, unde ſunt tãtæ calliditatis ut calore ſuo omnes humores deſiccẽt, quia ſu Vrtica. perbia eſt tam ardentis ambitionis, quòd oSuperbia. mnes uirtutes exterminat, & omnem humorem gratiæ exſiccat, unde tantæ uredinis eſt urtica, quòd manus tangentis urit, ſed dolor cum malua confricatus recedit, quia ſuperMalua. bia creſcit ambitione, ſed curatur malua, q̃ eſt hẽrba quæ mollit nentrẽ, & purgat. ſpatientiam, & diſciplina. Quære reſiduum. 81. a Itẽ. 172. b. Ad humilitatẽ religioſorum ſpectat, inculcus habitus, uilibus enim ueſtibus Habitus Veſtis. induitur, qui fragilitatẽ intuens propriã humiliatur, hanc humilitatẽ docent uiles panni, quibus indutus eſt Ieſus in principio ortus ſui. Ioan. bapti. qui erat indutus pilis camelorum Et fecit pelliceas tunicas primis parentibus. Et altare quod iubetur fieri de lapidibus impolitis. Exod. 20. Et de hoc Mat.

E

4. In figura grani ſynapis, quòd accipiens homo ſeminauit in agro ſuo, quòd minimũ eſt omnibus oleribus. Humilitas enim facit hominem uiliorem, & minorem omnibus Humilitas. reputari, & præ omnibus exaltari. Sicut quãto humillius eſt fundamentum tanto altius ſuper eo erigitur ædificium, quia qui ſe humiliat exaltabitur.

Religioſus debet exire extra clauſtrum Exire. per charitatem, non ſicut coruus qui egreſſus de arca illectus eſt cadauere per carnalitatem, & cupiditatem. & Geneſ. 34. Non ſicut Dina exijt, ut uideret mulieres regionis illius per curioſitatem, ſicut fatui religioſi, qui intrant uillam ad uidendum ſpectacula, & ludos, ac uanitates. Et applicatur illud. Luc. 15. Non ſicut filius prodigus de domo patris, qui ſubſtantiam uiuendo conſumpſit per carnis uoluptatem, non ſicut Semei contra pręceptum Dauid exijt de Hie-

F

ruſalem per propriam uoluntatem, non ſi3. Reg. 2. cut fatuę uirgines, quæ exierunt obuiam ſpõſo, & ſponſæ, non intrauerunt, quia olei charitatem non habuerunt, ſed lucis apparentis uanitatem. Matthe. 25. Non ſicut eijcitur, & exijt cum eo iurgium. Prouer. per diGloria uana. ſcordiæ diuerſitatem. Hi ſunt qui ſeminant inter fratres. diſcordias. Prouer. 6. Per uerba uacuitatis falſitatis, doloſitatis, duplicitatis, deceptionis, nequitiæ detractionis, iniquitatis, adulationis, contumeliæ ſcandali laſciuiæ, ocij garulitatis blaſphemiæ male dictionis. Sed religioſus debet exire ſicut e-Exire Seruire. xierunt filij Iſrael de Ægypto uitiorũ & maExo. 1. c. lorum ſociorũ, ut iã nõ ſeruiant Pharaoni, i. Diabolo in luto luxuriæ, in latere auariciæ in palea ſupbiæ. Et nota quòmodo religioſi debent confidere in Deo, ut eis prouideat in

G

fuis neceſſitatibus. Quia in Pſal.9.Tibi derelictus eſt pauper. Et iterum:Iacta cogitatum tuum in Dño,& ipſe te enutriet. Sicut.n.terra ualde bona eſt, q̃ ad ſolã cęleſtẽ pluuiam fructum profert prętet humanã induſtriã,& laboré, ſic uidemus in quibuſdã religioſis, q̃ Dñs eos fouet, & nutrit, quia ooo habent redditus,nec pecuniã congregatam.Hoc facit Dñs ad laudẽ ipſius, ut eis prętet laboré ſuum prouideat uictũ, & veſtitum, qui totã fiduciã poount in eum. Luc.12.Conſiderate coruos, qui non ſeminaot,neq; metunt,quibus non eſt cellariũ,neq; horreũ,& ĩ Deus paſcit illos, quanto magis uos plures eſtis illis.Exẽplũ de filijs Iſrael in deſerto,qui quadraginta annis nutriti ſunt Manna, immo qui eos paſcit,q̃ enim impugoãt,ut infideles, & peccatores multo magis eos paſcet, q̃ eũ iugiter laudãt. Religio eſt deſertũ per qđ filij Iſrael trãſeunt ad tertã promiſſionis ducatu Del.In deſerto.n.eſt hoĩm ſolitudo,florum pulchritudo, uolucrũ dulcedo,q̃a in religione ſunt ocia contẽplationis,exẽplaædificationis cõcordia uoaoimis cõuerſatioois. de 1. Exo.3. Cũ minaſſet Moiſ. gregẽ ad interiora deſerti, apparuit ei Dñs Gregorius. Quamdiu Moiſ. fuit admixtus Ægyptijs,nõ apparuit ei Dñs,q̃a curies ſęcularibus impeditus non eſt ad contẽplandum aptus,ſed cũ homo ad ſecretum mentis intimẽ redit, & ſtrepitib⁹ mũdi autes claudit,tũc in ocio cõtẽplationis Deũ cernit. Dan.4. Viſio capitis mei in cubili meo, uiſio capitis intelligentia mentis,cubile tranquillitas cordis,& ocium ſtudioſę q̃etis,uiſio ergo capitis in cubili percipitur,q̃ inter ſtudij ſui ſecreta ocia ad mẽtis cõtẽplationẽ mens humana diuina aſpiratione ſubleuatur. De religioſo.n. diligẽte ſolitudinem dr Iob.39. In figura aſini ſiluęſtris,qui dicitur onager,cui dedi in ſolitudine domum, q̃a inhabitat mẽtis ſecretum, & in tabernacula eius in terra ſalſuginis.Salſugo ſitim accẽdit,& hi ex deſiderio cęleſtis patriæ accenduntur,ut ſitiuot, ſitiunt ut ſatientur, immo habent uehemens deſiderium, ut ibi ſint corpore, ubi ſunt code,contemnunt multitudinẽ ciuitatis,attendentes illud Seoec, Quotiẽs inter homines fui,mious homo redij. Exactores nõ audit, Quia etſi ſumãt,q̃ neceſſario ſufficiar, reſtriogũt tõ quod uolupias exigit,circumſpicit mootes paſcuę ſuę, & uireotia quęq; perquirit, quia eleuatur intellectus eorũ in pręuiam ueritatẽ, & tõnes ſupernas: reficitur, & paſcitur affectus circa ſummã bonitatẽ, & conſolationes internas, meditatur frequẽtius circa æternitatẽ,& mãſiones ęternas.Hęc.n.ſunt uitidaria nunq̃ uiroré ſuum perdentia, de 2. Pinguęſceot ipecioſa deſerti. Sicut.n.animal ex diuerſis ſerculis pinguęſcit, ita religionis ędificatio eſt ex diuerſis ſaoctorum exemplis,quaſi ex floribus diuerſis,ubi florent lilium caſtitatis,roſa charitatis,uiola humilitatis,& ita de alijs floribus uirtutũ.de terrio,Eſa.51. Conſolabitur Dñs Syon,& conſolabitur eius quaſi delitias, & ſolitudinẽ eius quaſi hortum Dñi. Conſolatur Dñs religioſos per multiplicem coconſolationem& ſi q̃ cadant io defectũ, teſipiſcentibus facilis eſt ad remiſſionẽ, & ponit religionem delitias cęleſtes, & hortum Dñi.i. paradiſum uoluptatis propter unanimitatẽ eorũ,& pacem,& ſicut in horto cõueniunt aues ad cãtandum, ſic in religione ad Deum corde,ore,opere,laudãdũ. Religio.n. ſuauis eſt in cohibitione, mitis in ſermone, quiera in corde, ſecura in opere. In hoc deſerto religionis ſanctæ non timetur inopia poculorum, oon penuria fetculorũ,nou uiolentia loimicorum. Habent enim habitãtes ibi ſuum cęlatium pigmentarium,ſ.abundãtiã diuinæ ſuauitatis, refectionẽ pacificæ ſocietatis, dormitoriũ interuę tranquillitatis t Abundantia non timet paupertatẽ, ſacietas non timet fameo, pax non timet rapacitatẽ. De.1.Eſa.43.Dedi in deſerto aquas,in inuio flumina, ut darem potũ populo meo electo. Iſta eſt aqua diuioę conſolationis, quæ fluit impetu de Lybaoo. Et de illo fluminе cuius impetus lętificat ciuitatẽ Del,id eſt religionem. De ſecundo Nume. 24. Dirigetus Balaam &c.Quære 23.a.b.Item 38.b.De tertio Cant.8.Quæ eſt iſta,quæ aſcendit per deſertum &c.Diabolus magis impugnat religioſos Chriſto adhærentes,quàm alios.Sic Labao,perſequitur Iacob recedẽtem. Gen. 31. Pharao filios Iſrael recedentes de Aegypto. Exod. 14.Gabaooitæ confœderati filijs Iſrael ſtatim impugnantur a quinque regibus.i.a quinque ſenſibus, Ioſue.10.Sic Salomon accepta ſapieotia ſtatim impetitur a meretricibus 3.Reg.11. A lubricis cogitationibus;& Sodomitę id eſt cogitationes immundę pulſant ad oſtium Loth poſtquàm in hoſpitio ſuo Angelos recępit.Gene.19.Et Mat.9.Diabolus dęmoniacum, quando eius curationem multum diſcerpeos ab eo exijt Diabolus enim allidebat eum, ſpumabat, ſtridebat dentibus, areſcebat, frequentet eum in ignem, & aquam mittebat,quia allidit Diabolus cor peccatoris per auaritiam, ſpumare facit per luxuriam, ſtridere dentibus per iram, areſcere per accidiam, dum nunc adnerſis confundit, nunc proſperis blanditur, & ad peccandum allicit, quòd ſignificat iſta tẽtatio. Sic Thobias poſt opus pietatis excæcatur calidis ſtercoribus hyrundinum malarum cogitationum uolitantium.

Paſcet.

Paſcit.

H

Deſertũ. Ortus. Ager.

Gregor.

I

K

Virtutes.

Deſertũ.

L

Aqua.

Ioſu.10.a

M

3.Re.11.a

Gen.19.b

Mat.9.d.

Circa formã tẽtationis diabolicę tria ſũt conſi-

A cosideratda, causa, cautela, forma. Forma est modus tentadi, qd placuit in tentatione Christi quem diabolus tentauit de tribus. Et super additur quartum Christiano. Nam, & si tribus modis tentauit Diabolus Christum, quattuor modis tentat geous humanum, tentauit
Gula. Christum de gula, contra molestiã famis, in deserto, de uana gloria, io tẽpli pinnaculo, de auaricia, in mõte excelso. Prima ergo tentatio est de gula, quia nisi prius gula refrænet, frustra contra alia uicia laboratur. Sic tentati sunt filij Israel in deserto de cibis Ægypti, quaodo io mentem ueniebant eis allia, & oõ
Ps.150. erat eis aquę copia. Concupierũ ot concupiscẽ tiam in deserto, & tentauerunt Deum io iuaquoso. Non.n. solum cibis delicatis tẽtamur, per gulam, sed etiam grossis, per auiditatẽ nimiam, unde Esau oon caroibus, aut piscibus, sed leoticulæ immoderato appetitu ptimogenita amisit, unde noo dixit diabolus. Dic ut la
B pides earnes, uel pisces fiãt, sed paoes, quia in paoe, & aqua excedendo modũ, uel pręueoiendo tempus debitum, uel babẽdo nimis ãuidũ appetitũ, incutritur gulæ uicium. Nisi gula restringatur per chamũ, & frænũ: Exemplum de primis patentibus, & filia Iepte, quæ ptimo occurrit. Caro s. nostra tota fęminea immoletur
Iudi.11.f. per secretum Spiritus sancti consiliũ. Secunda tentatio est de uana gloria, & iactantia, unde Chryso. quærit quando potest innotescere, ꝙ esset filius Dei. Respondet uolare per aerẽ, nõ est proprie opus Dei, quia nec hoc utile est alicui, oec ad animam nec ad corpus. Si ergo nulli oecessariũ est nec proficit ad salutem, uolauerit autem quis, prouocatus propter ostentationem, hic solam facit &c. Potius ex diabolo, quàm ex Deo. Luc. 22. Surgite, & orate oe intreris in teotatioem, quia orario maxime teprimit elationis teotationem. Et notabile est, ꝙ super pinoaculũ, de superbia teotauit Iesum,
C unde Chrys. Quia fere omnes doctores, & ptælatos subuertit elatio, ideo magister ueritatis permittit se assumi super pionaculũ. i. recti fa
Elatio. stigium, ubi sedes est doctorũ, ut doceat eos tẽ
Doctor Prædicator. tari de uana gloria. Tertia tẽtatio de auaritia. Sic Amalech, qui ioterptẽtatur lingens sãguinem, impugnauit Israel, & tentauit. Exod. 17. Quarta tentatio est de ignorantia, cum Angelus Sathan transfigurat se in Angelũ lucis. 2. Cor. 11. Hoc est quando prætendit nobis malum sub specie boni palliatum, ꝙ non fuit in Christo, quia ooo assumpsit igoorantiam, unde sub specie booi, a malo decipi non potuit, qui plenus sapientia semper fuit, u ode de hoc
Deut. 6 c. Psal. 90 b. Tentatio. potuit uerè dici illud. Non teotabis Dominũ Deum tuum. Hæc quadruplex tentatio figuratur in Psal. cũ dicitur. A sagitta uolaote in die, a negotio perambulante in teoebtis, ab incursu, & demonio meridiano, & præmittitur, non timebis a timore nocturno. Per timorem. n. oo
D Timor. cturnum iotelligi possunt molestiæ corporalium tribulatiooum cuiusmodi solent fieri in his, qui assueti delicijs, & uoluptatibus, quãdo conuertuntur ad Deũ, quibus caro a ptiocipio contradicit, quia tribulatiooes, quę designantur per noctes, quas experta, est metuit. Ideo 1. Cor. 10. Fidelis Deus, qui ooo patitur, uos tẽtati ultra id, ꝙ potestis, sed facit cum tentatio
Tentatio ne prouentum, ut possitis sustioere. Secuoda teotatio est sagitta uolans superbia leuiter trã
Sagitta. sieos; sed oon leuiter uulnerans, immo acutè penetra os. Sagitta. n. uolans leuiter transit, & graue uulnus infligit. Hoc est superbia, quæ cito ioterficit, & quia nobis quodãmodo ingenita est, ex inobediẽtia ptimorum pateotum, de bemus humiliari, & non efferti. Et quia superbia maxime tẽtat in prosperitate, ideo dicitur sagitta uolans in die. Tertia tentatio est. Nego
E cium perambulans in tenebris, hoc est auari- Negociũ.
cia in cordibus excæcatis. Hac. o. tentatione tẽtatus est Ananias, Act. 5. Cur tentauit Satba oas cor tuum mẽtiri Spiritui sancto, & defraudare de precio agri? Auari. n. negocijs sæcularibus inuoluti excęcantur feruenti cupiditate, sicut Tobias calidis stercoribus hirundinum, & ambulat in tenebris, hoc est in occultis flagellis. Bern. Auaritia est radix omnium malo- Auaricia.
rum, secretum uirus, pestis occulta, mater hypocrisis, liuoris parẽs, criminum fomes, uirtutum erugo, tinea sanctitatis. Quarta est dæmo Dęmonij
nium meridianum. Cum. n. homo ad bonum currit, & quasi ad lucem errat, & in feruore spiritus quasi in calote metidiei est: Diabolus. n. malum sub specie boni palliat, & Angelus Sathanæ se in Angelum lucis trãsfigurat. Et ista est tẽtatio communis, quia oon potest inueni Tentatio.
ri in tribus prædictis. Aliqñ. n. transfigurat se, occultando malũ sub specie booi tẽporalis, vt
F qñ dicit. Tu es bonus episcopus, uel huinsmodi. Mat. 4. Offert. n. omnia regna mundi, & dicit. Hęc omnia tibi dabo &c. Aliqñ sub specie boni naturalis, ut qñ suggerit molliciem sub spẽ sustentationis naturę. Matt. 4. Dic ut lapides isti panes fiant. Aliqñ sub specie boni gratuiti, ut qñ sugertit arctioré pniam, ut subito subuertat. Mat. 4. Mitte te deorsum, ideſt, inclina te ad arctiorem statum. Quia Aogelis suis Psal.90.
maodauit de te. i. Deus proteget te. Sic tentauerunt Iudęi Iesum, quasi sub specie booi, Matt. 22. Cognita Iesu nequicia eorum ait. Quid me tentatis hypocritæ? Secuodo pater tentatioois Tentatio
finis, & causa. Tẽtauit. n. Diabolus quadrupli- Diabolus
ci ex causa, minatur ut terreat, blaoditur ut de Deceptio
cipiat, promittit ut peruertat, insidiatur ut rapiat. Minatur itaq; ut terreat, ꝙa oñdit uolẽti migrare ad religionẽ, uel ad melioris uitę fru

G

gem, fugere propositi difficultatem, complexionis fragilitatem, uestium asperitatē, ciborum utilitatem, laborū assiduitatem, cōtratiorum prælatorum crudelitatem, animorum in fratribus diuersitatem, ieiuniorum diuturnitatem, & si retrocesserit apostasiam, & infidelitatem, uigiliarum spacia, clausti tedia, cibi iejunia, & omnia imbecillitati carnis contraria: & ex his nasci ęgritudines insanabiles, nec esse bonum turbare naturæ complexiones, ex subtractione. n. cibariorum mutatur complexio, sequitur naturæ turbatio, ex conturbatione naturæ ægritudo, ex ægritudine mors, & sic diabolus factus est phisicus, disputans de complexionibus. Et si teneatur religio, uel propositum bonum, minatur de morte, & infirmitatibus. Videt enim ex subtractione cibariorū, minui libidinem, ideo minatur ægritudinem, videt paupertate nutriri humilitatem, & ideo quærit occasionem, ut impediat eam. Et ex his

H

sequitur in eis, qui sunt pusillanimes, & effœminati id, quod dicitur Lucę 8. Ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Secundo blanditur, ut decipiat. Sic. n. quasi blandiendo, ostēdit rerū temporalium pulchritudinē, ut decipiat per illicitam delectationem. Sic. n. Loth recedens a patruo suo, deceptus est. Geo. 13. Cum leuasset oculos suos Loth, uidit regionem Iordanis pulchertimam, ac si esset paradisi portio. Sed sicut auis, quæ uolat superat laqueos, quæ uero se tenet in infimis capitur, sic ala eleuata ab his creaturis, tanq̄ a laqueis, & transiens in sinū creatoris, euadit auaricię tempestatem. Psal. 17. In te eripiar a tentatione, &

Ps. 17. d. Murus.

in Deo meo transgrediar murum. Murus enim peccatum dicitur, qula inter Deū, & hominem diuidit, & hominem defendit, & abscondit, ne mens currat ad Deum, defeodit ut excuset peccatum, abscondit quasi possit effugere, & latere Deum; sed in Deo murum transgredimur, dum per abundantiam lachrymarum, quasi per alluuionem murus destruitur, uel per confessionis scrutinium, quasi subfodiendo labitur, nisi forte sit murus Sarracenicus, de quo nihil, aut parum tollitur, quaodo cor peccatoris induratur, ita quòd de peccato non erubescit, & tunc necessaria esset uox prædicationis cōminatoria, uel ignis combustio, scilicet affluentissima cōpunctio. Tertio,

I

promittit, ut peruertat, ut qui non terretur minis, nec fallitur blandicijs, peruertatur promissis. Promittit enim manenti in sæculo diuitias, & honores, quasi gratis daturus, quòd tanto periculo eruunt homines. Non enim habet homo diuitias gratis, cum efficiatur seruos peccati pro eis, non honores sine præcio, non sine inuidia, non sine periculo. Et sic nouisquisque tentatur a concupiscentia sua, Abstractus a Deo, & illectus. Quarto insidiatur, ut rapiat à Diabolo. Insidiatur sæcularibus, ut eos in prauo comprehendat operæ, religiosis, per hypocrisim, & laudis humanæ gloriam. Vnde, Eleazarus cæcidit sub elephā tem, & occisus est ab elephante. Ossa elephan

K

Elephas.

tis inuncturas nō habeot, ideo mēbra sua suot inflexibilia, & si quando uult quiescere inclinat se ad arbotem, & sic utitur quiete; sed homines regioois illius arborem penè succidūt de die, & illic ueniens, & inclinans bestia, corruit de nocte, quod cōpetit superbo. Cuius mē bra sunt inflexibilia, quia non acquiescit, si arguitur per uerba. Stat superbus erectus ad propriam uoluntatem, quasi arbotem inclinatus; sed succiditur arbor propriæ uoluntatis, & cadit uicium elationis; sed cadens bestia opprimit, Eleazarum, quando insidians superbus opprimit iustum, uel æstimando se solum iustum, oel æstimando se solum esse, uel nimiū confidendo de suo opere, uel cessando a bono

Superbus

L

operę. Gala. 6. Considerans ait Apostolus, ne & tu tenteris. Has quattuor tentationes facile est adaptare, quattuor aoimalibus secundum uerbum Psalmistæ. Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.

Psal. 90. c

Tertio uidēdum est de huius quadruplicis teotationis cautela, siue uictoria, noo enim debemus appetere non tentari, sed de tentatione triumphare, quòd est in tentationem non induci, vnde Isidorus. Vtile est Dei seruo post conuersioem tentari, quateous a torpore negligentiæ solicitantibus uicijs ad uirtutes animam per exercitium, præparet uiciorum. Vnde de illis, quos Dominus permittit tentari ad eorum utilitatem, dicitur Sap. 3. Io paucis uexati, in multis bene disponantur, quoniam Deus teotauit illos, & inuenit eos dignos se. Exemplum de tribus puetis, Daniel. 1. Tenta nos obsecro diebus decem &c. Sic tentatus, &

Probatio.

Tentatio

M

probatus est Abraam, vt occideret filium. Sic Thobias excœcatus, Ioh flagellatus, Iudith, Susanna, Sara, martyres lapidati sunt, tentati sunt. Sic ad exemplum nostrum Dominus Iesus Christus. Suut enim tentationes breues, præsentes, & transitoriæ, unde dicit: In paucis uexati; nam & dierum est paucitas, & temporis breuitas. Sunt etiam utiles, & fructuosæ, unde subditur. In multis bene disponuntur, faciunt enim opus dignum suo creatori, unde sequitur: Deus tentauit illos, & inuenit eos dignos se. Ad hoc euim ionituotur, ut per tentationes homo probetur, &

Probatus.

ptobatus Deo acceptus redditur, sicut dixit Angelus Thobiæ. Non enim ponitur gtaoum in horreo, nisi excussa palea, nec uinum in dolio, nisi separata uindemia, nec oleum

Tho. 12. c

Purgatū.

in

A in lecito niſi amurca, nec aurum in theſauro ſummi regis, niſi fuerit puriſſimũ, & in fornace probatũ. Docet aũt dñs vincere tẽtationẽ de gula, exercendo ſe ad ſpiritualẽ refectionem, iõ dicebat: Nõ in ſolo pane viuit homo, Quia cum hõ ſit cõpoſitus ex duplici ſubſtantia, ſicut corpus hẽt ſuam refectionem in cibis corporalib. ita aĩa in ſpitualib. vtpũt ſcriptura ſacra, & uerba diuina. Quã refectionem impedit carnalis eſca, unde Salomon cogitauit carnẽ ſuã abſtrahere a vino, vt aĩum ſuum trãsferret ad ſapientiã. Eccl. 2. Et Dan. 1. Tres pueri abſtinebãt ab eſca regia, & impleti ſunt ſapientia: Tẽta nos obſecro, ait Daniel, & deutur nobis legumina ad veſcendum, & aqua ad bibendum. Sequitur, Tentauit illos, & dedit illis legumina: pueris aũt dedit Deus ſapientiã, & ſcientiam. Tunc ergo homo hanc tentationem vincit, qñ per abſtinẽtiam puritati mẽtis vacans illuminati ad Dei ſapientiam incipit.

B Docet ẽt uincere tentationem de ſuperbia, & vanagloria, vitando oẽm oſtentationem, ideo cum dixiſſet Diabolus, mitte te deorſum, ait, Non tentabis Dominum Deum tuum. i. experientiam non ſumes de me per oſtentationis ſigna. Inde eſt q̃ ſancti tentati humiliantur, & vincunt: impij aũt vincuntur, & ex tentatione ſuperbiunt. Sap. 11. Cum tentati. n. ſunt, & quidam cum miſericordia diſciplinam accipientes. Scietunt quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta paterentur. Tentatio. n. iſta humiliat animam abiecta omni præſumptione, ſicut honorati, & paupertatẽ ſuam cognoſcentes, & eam verecundantes ſupplicant ſubmiſſa voce, vnde qui vult vincere hanc tentationem, præparet cor ſuum ad patientiam, & ſic accedat ad orationem, quæ maxime vincit

Oratio. elocutionem. Eccl. 6. Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo, qui tentat Deum. Docet ẽt dominus vincere ten-

C tationem de auaritia, per omnium temporalium abdicationem, vnde Diabolo tẽtãti eum de auaritia dixit: Dominum Deum tuum ado-

Auaritia. rabis, & illi ſoli ſeruies. Auarus. n. eſt idolatra magis ſeruiens nummo, quàm Deo: Sed qui propter Deum omnia contemnit, ille ſpiritualiter Deo ſeruit, vnde Matt. 12. In perſona eorum, qui oĩa propter Chriſtum contemnunt,

Deut. 30. ẽt patres, & matres dicitur. Deut. 30. Perfectio

a. tua, & doctrina tua a vito ſancto tuo, quẽ probaſti in tentatione, qui dixit patri ſuo, & matri ſuę neſcio uos, & fratribus ſuis, ignoro uos, hi cuſtodierunt eloquium meum, & pactum meum ſeruarunt, quod. u. dices perfectio tua, quàm tu das homini, quantum ad vitam, & doctrina tua, de qua doces hominem quo ad ſcientiam, eſt a vito ſancto ſuo. i. in manu ſancti viri data ad docendum alios, quem probauit in tentatione: quia multipliciter tentatur homo ante quàm renunciet perfectè. Quis aũt ſit talis, ſubdit ille, qui dixit patri ſuo &c. i. qui dilectionem carnalem, & ſubſtantiam tpalem poſtponit, oĩa delectationi Dei, & ſeruitio eius quales fuerunt Leuitæ, qui non pepercerũt parentib. ſuis. Exo. 32. Immo cuſtodierunt præcepta domini de interficiendis idolatris, quia iſti ſunt, qui triumphant de auaritia, & de auaris: non. n. debent retrahi hoĩes a ſeruitute Dei ꝓpter affectionem parentum, vel amorem tpalium, quia Chriſtus non deſeruit Crucem pp matrem dolentẽ, & aſſiſtentẽ, unde 1. Re. 6. Dẽ de uaccis trahentibus arcam, q̃ ibant in directũ per uiã, qui ducit Betſames, & itinere vno gradiebanꝫ pergentes, & mugientes, & nõ declinabant ad dexteram, uel ad ſiniſtrã, uaccæ arcã dñi portantes ſunt religioſi, iugum domini ferentes: arca fœderis ſinceritas eſt religionis, vituli carnales amici, qui domi recluduntur, quando cum mundo relinquuntur, ut liberius arca portetur, in directũ uadunt, quia

E ſemper in anteriora ſe extendunt, per uiã quæ ducit Bethſames. i. ad domum ſolis ætetni, uno itinere, quia non declinant ab unitatis rectitudine, mugiunt uoce pro uitulis, & non redeũt ad uitulos, quia orare debẽt pro carnalib. amicis, ſed non redire ad illos. Docet ẽt nos uincere tentationem de ignorantia per timoris continuationẽ. Eccl. 2. Fili accedens ad ſeruitutem Dei ſta in iuſticia, & timore, & præpara animã tuã ad tentationẽ, qui. n. iugiter timet, nihil negligit, & ſic in eo Diabolus tentationis occaſionem, uel efficaciam non inuenit. Geneſ. 12. Egredere de terra, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Ad litteram. n. domeſtici hominis inimici eius ſunt, ſed debemus omni affectioni parentum renunciare, quando uolũt nos a melioti propoſito impedire, unde Hieronymus. Multi monachorum dum parẽtib. miſerentur aĩas perdiderunt, uñ Leui. 21. prohibebatur ſacerdotibus intereſſe funeribus mor-

F tuorum, ẽt parentum, & ibidem, licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet ſparſo crine, & ſciſſis ueſtib. vbera, quibus te nutrierat, oñdat mater, licet in limine iaceat pater, per calcatũ perge patrem clauſis oculis ad exitium Crucis euola, ſolũ pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelem. Gladium tenet hoſtis, vt me perimat, & ego de matris lachrymis cogitabo? Si credunt in Chriſtum parentes mei, faueant mihi pro eius nomine pugnaturo, ſi non credunt, mortui ſepeliant mortuos ſuos, ſic egreſſus eſt Iacob ignorante Laban, Gen. 31. Qui perſecutus Laban ait: Cur ignorante me fugere uoluiſti, ut indicares mihi, vt ꝓſequerer te cũ gaudio, & cãticis, & tympanis. In quo docemur ægredi de mũdo, & relinquere affect' carnaliũ patrũ, ut nõ indicemus eis nr̃m ſcm̃ ꝓpoſitũ. Qui multos egredi volẽtes ꝓſequunt, & retrahunt,

G & adulando decipiunt: unde Bernardus: Mita abusio domus ardet, ignis instat a tergo, fugiē ti prohibetur egredi, euadenti suadetur ingredi, & hoc ab his, qui in medio positi sunt, immo obstinata quadam demeotia exire nolūt. Si ergo doleant amici carnales, quia de mundo egrederis, ad religionē vadis, dicas illud Ioan. 14. Si diligeretis me, gauderetis vtiq;, quia vado ad patrem, & comenda eos gratiæ Dei: sicut fecit Christus in Cruce matrem Ioanni. Quia tibi dicit, Obliuiscere populū tuū, & domum patris tui, & cōcupiscet rex decorē tuū.

De vnitate q̄ dēt esse inter religiosos. Eph. 4. Solliciti seruare vnitatē spūs in vinculo pacis, hoc est unitatem, quam facit Spūs sanctus pacē infundens, & dilectionē, vt per pacē oēs in vnū uniantur interius, & sic uniti in Deum ferātur superius, vt fit multitudinis credentiū cor vnū, & aīa vna. Act. 4. & Rom. 12. Sicut in uno corpore multa mēbra habemus, oīa aūt

H mēbra non eundem actum hnt, ita multi vnū corpus sumus in Christo, singuli aūt alter alterius mēbra, per mutuū. l. seruitiū 1. Cor. 12. Oēs vos unum estis in Christo Iesu, unus spūs totū corpus nostrū per membra iunctutas, & cōpages eorū viuificat, & pacē in mutuis obsequiis conciliat. Nā oculus nō tm̄ sibi videt, sed pedes dirigit in gressib. suis, & manus in operibus suis, os nō tm̄ sibi comedit, nec stomachus tm̄ sibi digerit, sed cōe negociū geritur, q̄ toti corpori nutriendo proficiat, & sufficiat, ore sumitur, stomacho digeritur. Lingua si qua pars corporis lēditur, quasi affectum cōpatientis, & uocem patientis assumens, contra lēdentē clamat, quid me ledis? Cor cōi vtilitate sollicitū, consilia disponit apud se pro aliis ita sicut pro se, manus ad obsequium pedum se humiliat, si ueto casu altera vulneratur, nō percussa repercutit illam, quę se vulnerauit, nec zelo uindictæ armatur, sed illa q̄ lesit, quasi reatus sui

I conscia, & quasi dolore pēnitentiæ compūcta, uelut satisfactione noie sorori læsæ medelam curationis q̄to meliorem pōt adhibere festinat, & humilitate obsequij, vt portētur implorat. Si præsensit oculus imminētē gladiū in caput uibrans mox se manus inter caput & gladium interponit, & periculo se interponit, & vt parcatur capiti nō parcit sibi. Quo nos hęc exempla pertrahunt, nisi ad caritatem? Sic. n. legem amoris scripsit Deus in nobis, ut sciamus quid agere debeamus in proximis. Ge. 35. Mutate uestimenta uestra, surgite, & ascendamus ī Bethel, quod interpretatur domus Dei. Et hoc facimus, q̄n dimissis curis temporalib. & affectib. & secularibus uestibus, intramus domum religiouis, quæ est domus Dei, & porta cęli. Ge. 28. Aestimati sumus sicut oues occisionis. Habet. n. ouis lac ad bibendum, lanam ad uestiendum, pellem ad sctibendum, carnē ad edendum, quia ista dēt offerre religiosus, in

K lacte dulcis eruditio, uel pia locutio, in uellere honesta conuersatio, in pelle pura, & uera cognitio, in carne sancta affectio. Qui. n. dulci Ouis. ter loquitur, hoc est conuersatur, puriē intelligit, sincerē diligit, est ouis Christi, sęcunda per dilectionem bonæ operationis. De qua sęcunditate, Gen. 30. Ponuntur uirgæ in canalibus, & ad eorum aspectus oues coocipiunt, uirgas in canalibus positas contemplamur, & cō templando concipimus, q̄n rectitudinē uitæ sanctorum, qui cursum huius uitę transierunt cōsideramus, & inde in bono opere proficimus, vñ uirgæ illæ fuerunt populeæ. Qd fit ex arbore populo, & ex platanis, ex quibus fit solidum, & leuigatum adificium, exemplum solidæ, & irreprehensibilis est iusticiæ. Ex amigdalis, ex quibus fit tēperatissimus cibus, exemplum temperantiæ. In his tribus si sanctos sequimur, sicut oues sęcundabimur.

Quō religiosus deat esse sobri° uerbis, Quę L re in fabula de locutione, Eph. 4. Vnus Deus, una fides, unum baptisma, unus Deus, & pater oīum, qui super oes est in omnibus nobis, & si Vnitas. cut in cythara ex diuersitate chordarū fit uni- Cōcordia Ecclesia. formis modulatio ad concentum, & in ouili Collegiū Status ecclesiæ. Iacob albi, & nigri agni, & uarij, & diuersi ordines, & status in Ecclesia, diuersæ stellæ in cælo, diuersa membra in corpore, ad manifestandum decorem eius, & isti pauperes illi diuites, isti laborāt cum Martha, illi uacant cum Maria. Nam qui dixit laborauimus manibus nostris, ne granatet nouiter conuersos ipse dixit, Exerce te ad pietatem. Et alibi: Qui altari seruit, de altari uiuere debet. Cur de hoc agitur coram laycis apud eum, cui credita est Ecclesiæ dispensatio, cui regulas Canonicas referēdum esset. De quo Mala. 2. Nunquid non pater unus omnium uestrum: Ipse etiam pater est, cui attribuitur autoritas, ut per quem fiat hæreditatis cœlestis distributio. Cant. 4. Vul- M nerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Oculi Ecclesiæ, & mū Oculi. Ecclesia. di, qui toti corpori eius prouidere debent sunt Prælati. clerici. Crines sunt religiosi subtiles per contē Clerici. Prædicatores. plationem, tenues per tēporalium abdicatio- Religiosi nem, mundi, ac lotti per honestatis conserua- Capilli. tionem, unde religio Nazareorum & fortitu- Crines. do Samsonis in capillis est. Oēs aūt crines spō sæ unius crinis sunt, cum discriminati in uertice in uno nodo ad collū collecti sunt. Quod religiosi discrete, & distincte in suis officiis cō stituti sob uno obedientię iugo, cōstituti sunt. Quando ergo unitas est in Ecclesia inter religiosos, & Clericos seculares, tunc cor domini ex hac unitate uehemēter delectatur, & tunc duo consentiunt, & impetrant, quòd uolunt tunc. n. congregati in nomine domini: qui in se inuicem inuehuntur, & inuicem mordent,

illi

A illi ab inuicé cõsumentur. Non congreganrur, ut cõsentiant in fraudulentiã, in propriis iniuriis ulciscendis,& uindictis appetendis. Sicut illa saltatrix, quæ petiuit dicens uolo, ut des mihi in disco caput Ioannis Baptistæ. Ioãnis incurrerat odium, quia arguebat uitium, decollatus est, quia fregit silentium, uox deserti, nõ tñ actum est, quod uoluit Herodes, quia uox intercipi potuit, non occidi. Magis.n.& liberꝫ clamat uox augustiis corporis absoluta, alioquin uox sanguinis Abel occisi nõ clamaret de terra. Gen. 4. Vñ nox Ioan. per totũ mundum facinus proclamat, & oñdit nequitiã Herodis, & iusticiam Ioann. unde & dies Natalis Herodis factꝫ est dies mortis eius, & dies mortis, Ioannis factus est dies Natalis sui in gloria æterna. Sic aliqñ Christi Prædicatores decollantur, cum p̃dicationis cursus impedit, ut inde ad tps ueritas simulata subinde amplius eluceſcat. Qñ fit idolum, uel campana, metalli species circũpositis follib. ponitur in igne, fit tumultus folliũ, attracto, & emisso aere, cõmouétur cineres, crescit flãma, uolant scintillæ, formatur idolum, & adoratur, sic qñ cõueniunt fratres uani, & ocioſi, ponunt in medio metallum. i. materiam rumoriũ, folles aeré attrahunt, & emittunt, qui rumores audiunt, & dicunt. Auditur ibi tumultus follium. i. distinctio impatientium, cõmouentur cineres, quia cito turbant leuiores, crescit flãma, dũ succenditur ira, uolãt scintillæ uerba discordiæ, & iniuriæ, formatur idolum per propriæ uoluntatis ꝓpositum, adoratur, qñ in actum educitur, uel cũ ei consentitur. Gene. 28. Vidit Iacob in somnis scalã stantem super terrã, & Angelos ascendentes, &c. Quære 38. b. in Gen. Cant. 6. Descendi in hortum meum ut uiderem poma conuallium. Hortus iste est religiosorum collegium: sicut.n. in horto sunt arbores diuersę, quæ non eundem faciunt fructum, sed alterũ, & alteruatim diuersi coloris, & saporis, sm uarietatem plantarũ, sic in religione qm̃ ibi sunt personæ uariis officiis deditę, hic legit, illę regit, hic cantat, illæ procurat, istæ prouidet sacristiæ, illæ coquinæ, & sic de aliis, sic ordinauit summus hortolanus. Eccle. 2. Feci mihi hortos, & pomeria, conseui cuncti generis arboribꝫ. hoc est personis differẽtibus. Hunc aũt hortum reddunt delectabilem, & commendabilem duo, ſfertilitas fructuum, hoc est bonorum operũ in religiosis, quia in horto religionis nulla debet esse arbor sterilis, quæ fructũ non faciat boni operis, ne maledicatur a Deo sicut ficus, in qua quæsiuit dñs fructum, & nõ inuenit, sed solũ folia, maledicta statim aruit, & nunquam postea fructificauit. Mar. 11. Videns Iesus fici arborem unam secus uiam, uenit ad eam, & non inuenit in ea nisi folia tantum, & ait, nunquam ex te nascatur fructus in sempiternum, & arefacta est statim. Dicitur.n. uulgariter, & bene, qui non facit quando potest, non faciet qñ uult: quia illi, qui modo possunt bona facere, & non faciunt, aliquando uellent facere, sed non poterunt: quia forte subito, de terra tollentur, arescent ut illa ficulnea, & in ignem mittentur sm sententiam Saluatoris in Ioã. Palmitem non facientem fructum tollent, & in ignem mittent, & ardet, exemplo boni hortulani, qui arborem sterilẽ euellit, & in ignem ponit. Luc. 3. Facite dignos fructus pœnitentiæ, sequitur, iam securis ad radicẽ arboris posita est, & omnis arbor quæ non facit fructum, excidetur, & in ignem mittetur. In hoc ergo horto debet esse copia fructuum, ne maledicatur a Domino, sed reficiatur fructu suo. Tunc.n. religiosus suis fructib. pascitur, quando in bonis operib. delectatur. Amos 9. Facient hortos, & comedent fructus eorum. Sed dolendum est hodie, qm̃ aliqñ ualebat religio sicut hortus amenus propter uarietatem bonorum operum, sed modo ut patet, facta est desertũ. Transiuit homo inimicus .i. Diabolus & superseminauit zizaniam. Ioel 2. Ante faciem eius iguis uorans quasi hortus uoluptatis terram corã eo, & post eũ solitudo deserti. Quia ignis auaritiæ, & superbiæ, uerus lasciuiæ, totũ fructũ huius horti, uel cõbussit, uel deiecit. Amos 4. Percussi uos uento uredẽ, hoc est aeris corruptione, mulrudiné hortorum uestrorum. Multitudo fontium: hoc est abundantia lachrymarum. Ibi.n. debet effluere riuulus cõpunctionis ꝓ peccatis propriis, nũc riuulus cõpassionis pro miseriis alienis, nunc riuulus deuotionis pro dilectione patriæ cœlestis. Nã solebat in claustris esse diluuiũ lachrymarum, quarũ meritis totus mũdus irrigabat, Esa. 58. Eris quasi hortus irrigiuus, & sicut fõs, cuius non deficiunt aquæ. Sed quia hodie Holofernes. i. Diabolus præcidit conductus fontiũ, & aquarum, ut df Iudith 7. Ideo exsiccauit fontes deuotionis, & ideo perditus est fructus bonę operationis, uñ aut nullum facimus fructum, aut putridum, & uermiculosum, quia arbor mala, & sine humore non põt fructus bonos facere. Quære expositionem Ioel 1. Exsiccati sunt fontes aquarum, & ignis deuorauit speciosa deserti. Aestimo qꝫ si fontes adhuc defluerent, adhuc arbores nostræ fructificarent, sed impletum est illud Esa. 1. Erubescetis super hortos uestros cum fueritis uelut quercus defluentibus foliis: & uelut hortus sine aqua. Et aduerte qꝫ quercus non facit fructum usui humano aptum, sed est cibus porcorum. i. Dęmoniorum: sic faciunt tales fructus dissoluti, uagi, discordes, carnales, quia Diabolus talib. fructib. delectatur. Sequit: Vt uiderem poma cõuallium, i quo tãgit finis uisitationis, & aggregationis, & utilitas, q̃ est uidere in statu religionis

B

C

D

E

F

Yox.

Lingua. Locutio.

Can. 6. d. Hortus.

Operati.

Ioñ. 15. a. Operari.

Hortus.

Hortus.

Fons. Lachrymæ.

Fons. Arbor. Fructus.

Quercus

Visitatio.

G nis ptouinciæ vel cõuentus. Vtrũ. ſ. & in quo deficiat, vel proficiat, ſm illud 1. Reg. 17. Fratres tuos viſitabis. Deſcendat itaq; Prælatus ſicut bonus colonus in hortũ ſuũ, & videat poma. i. ſubiectos, ſi ſit ſedulitas in diuino officio, ſi bona fama in populo, ſi obedientia ad Prælatum, & ſic de aliis, quia in horto, & agro religionis non debent eſſe ſpinę, hoc eſt morſus, vel aculei ſollicitudinis temporalis, nec vrticæ pruritus concupiſcentiæ carnalis, nec ruptura muri cuſtodię regularis. Sicut de agro pigri hoīs dr. Prou. 24. Per agrũ pigri hoīs tranſiui &c. Deuorè fiat diuinum officiũ, & attentè. Voces. n. conſonæ garritus ſunt auium, ſeu uolucrũ ſpiritualiũ in autib. maieſtatis diuinæ, q̃ reſonare debẽt in horto religionis perfectæ, ſm ꝙ petit dñs a deuota aīa. Can. 8. Quæ habitas in hortis, fac me audire vocẽ tuã, amici, hoc eſt Angeli aſcultãt te: Sed veh nobis, quia hodie reſpuitur officium diuinũ, & quaſi oẽs ad aliare Dei vertunt tergum, & vultũ ſeu faciẽ ad mundũ: Vñ plangit Propheta: Viæ Syon lugent, eo ꝙ non ſit, qui veniat ad ſolennitatẽ. Eze. 8. Certè vidiſti fili hoīs, & adhuc cõuerſus videbis abominationes maiores, & introduxit me in atriũ domus dñi. Et ecce 25. viri dorſa habentes cõtra tẽplum, & facies eorũ ad orientẽ. Certe vidiſti fili hoīs. Nunquid eſt hoc domui Iuda, non parcet oculus meus, & non miſerebitur. Hortus religionis dẽt eſſe locus amęnus, ot ſit deſiderabilis ad uidendum tranſeuntib. delectabilis ad manẽdũ cõmorantibus, & hæc amęnitas horti religioois deſcribitur Num. 24. Quã pulchra tabernacula tua o Iacob, & tẽtoria tua Iſrael, ut ualles nemoroſæ, ut horti iuxta fluuios irrigui. Tabernacula Iacob, & teotoria Iſrael ſignificãt habitacula religioſorum quantum ad actiuos ſiue laicos, qui deſigoatur per Iacob, interpretatur. n. ſupplantator. Tales. n. carnem macerare debent, & ſupplantare ſeu ſubplanta, & ſub iugo rationis ponere. Significatur ẽt per Iſrael q̃tum ad contemplatiuos ſiue clericos, interptatur. n. Iſrael uidens Deum, quia tales clarius, & manifeſtius ſecreta Dei contemplantur. Iſtorum habitacula debent eſſe ualde pulchra, quia ſunt demiſſa, ideo nõ timent uentum, ſunt umbroſa, ideo oon ſeoõũ æſtum, irrigua, ideo non timeut lutum, quia fluuius taptim currens non tenet lutum, & ita locus religioois non timet veotum ſuperbiæ, quia eſt in ualle humilitatis, æſtum immunditiæ, quia eſt in vmbra caſtitatis, lutum auariciæ, qa illic eſt riuus largitatis, vel fluuios pauertatis, qui lurum auariciæ abũcit: iſta reddũt hortum religionis delectabilem, & decorum. Quia in hoc ꝙ eſt demiſſus irriguus, & vmbroſus: eſt ibi uarietas arborum, quarum nulla ſterilis ſed oẽs fructuoſę. i. bonis operib. abundantes, hic regit, hic legit, hic curat, hic caotat, hic

H

I

Ecclesia.

Hortus.

Tabernacula.

Domus.

Hortus.

Opera.

p̃cipit, hic obedit. Eccl. 2. Feci mihi hortos, & pomeria. i. collegia religioſa: Pomeria q̃ ſunt arborib. fructiferis plena, & cõleui ea cunctis generib. arborum, hoc eſt uariis perſonis diuerſis officiis deſeruientib. locus cultus, & ſollicite paratus, & purgatus, vt non remaneat ibi germen malę uoluntatis in corde, oec folium inordinatę locutionis in ore, nec tamuſculus alicuius inhoneſtatis in ſigno conuicij, vel opere. Et hoc eſt ꝙ dicitur Eſa. 58. Cum abſtuleris de medio tui cathenam, & deſieris digitum extendere, & loqui ꝙ nõ oportet, eris ſicut hortus irriguus, & ſicut fons cuius non deficiunt aquæ. Hæc cathena ſignificat colligantiã peccatorum & turbatorũ, qui in diuiſione uel turbatione fratris, conuentus, uel cuſtodiæ, cathenam faciunt, unde Ptælato dicitur, Diſſolue colligationes impietatis &c. Vel cathena, quia ſatis ſibi cohæreot mala cogitatio, mala delectatio, malus conſenſus, malus actus, & malus uſus, hæc cathena ſollẽda eſt, & quaſi per uiolentiã rumpenda. ſ. de medio cordis, aut de medio conueotus, cuſtodię, prouinciæ, & religionis, ne digitus extendatur ad operationem, & os aperiatur ad detractionem. Et talis religioſus, talis conuentus, talis cuſtodia, talis prouincia, eſt ſicut hortus irriguus, fertilis, & amęnus, purgatus per diſciplinam, & correctiooem, ſicut fons, cuius non deficiunt aquæ per abundaotem Lachrymarum effuſionem, locus fertilis, & fructuoſus, quia in tali hotto oulla dẽt eſſe arbor infructooſa, qa oullus dẽt eſſe ocioſus, oe iocurrat domioi maledictionem, ſicut ficulnea, de qua Lu. 13. Ecce anni tres erãi &c. Ideo dẽi dicere aīa religioſa. Veniat dilectus meus io bortom ſuum, ut comedat fructũ pomorum ſuorum. Quot. n. booa facimus opera, tot domino appouim⁹ fercula. Cao. 4. Hortus concluſus, fons ſignatus, ſoror mea ſponſa, emiſſiones tuę Paradiſus. Eſt etiã hortus locus umbroſus, & ad colloquendum aptus, & hoc colloquium fit in oratione, eſt. n. hortus locus ſecretus, a tumultu ſęcoli ſegregatus, ideo multum orationi aptus, & congruus, in locis enim ſoliiariis decet loqui ſponſum ſpooſæ, Chriſtum auimæ. Oſeæ 2. Ducam eam in ſolitodinem, & ibi loquar ad cor eius, & tale colloquium ſeqoitur aliquoties fletus, quando aoima deuota poſt ſingultoſam, & gemebuodã orationem recordatur abſyntbij dominicę paſſionis, quia mortem dilecti dilecta ſine compaſſione recordari noo poſſet: in ſignum huius dum Maria fleret ad monumeotum, quòd eratio horto, audit dominum dicentem, Mulier quid ploras? At illa putans illum hortulaoum eſſe, dixit, tulerunt domioum meum, & neſcio vbi poſueruni eum, &c. Aliquoties prorumpit in gaudium quoddam ſpirituale, ex quodam guſtu ſpiritualis conſolatio-

K

Arbor.

Colligatio.

Diuiſio.

Cathena.

L

Hortus.

M

nis.

A nis. Esa. 51. Ponet desertum eius quasi delicias, & solitudiné eius quasi hortum Dñi, gaudiũ, & lęticia inuenietur in ea, gratiarũ actio, & uox laudis per solitudiné. Syon, quę interpretatur specula, intelligitur status religionis, ne digitus extendatur ad operationé, in quo multę fiũt reuelationes perfectis aiabus, illic Deus, tãq̃ in horto colloquitur aię q̃ nõ põt esse sine magna cordis iucũditate. Hiere. 31. Veniét, & laudabũt in mõte Syon ibi laudabũt Dñm supet uino cõpũctionis, oleo deuotionis frumento internæ refectionis. Sequitur: Et erit aia eorũ, quasi hortus irriguus pp pulchritudiné abundãtię spiritualis. Hic est hortus, in quo facit Assuerus conuiuiũ de cõiunctione. Hestet 1. In uestibulo horti, & nemoris, q̃ regio cultu, & manu cõsitũ erat. Est ergo hortus religionis amęnus, cultus, irriguus, floridus, secretus, fertilis, & securus. 3. Reg. 18. Vsquequo claudicatis in
B duas partes? Si Deus est Dñs, sequimini eũ, si aũt Baal, sequimini eũ. Hoc dixit Elias puersis Iudæis, quod fuit figura quorũdã malorũ religiosorũ, qui habent nomé, & habitũ religionis, & opera faciunt seculariũ. Vsqnequo claudicatis in uia, donec recte ambuletis, nomen, & habitũ religionis habentes, cõtraria nomini, & habitui opera faciétes, de quibus
Hipocrita. Apoc. 3. Nomé habes, qũo uiuas, & mortuus es. Et Aug. Si nis habere nomé tene ré, q̃ a nomen sine re spés est dicta Chymerę. Talibus loquitur Dñs, Vos ex patre diabolo estis, & opera patris uestri uultis perficere: ubi Am-
Filius. brosius: Eius est quisque filius, cuius facit o-
Mendacium. pera. Sequitur: Mendaciũ est, se sacerdoté uel clericũ confiteri, uel religiosum, & cõtraria huic ordini operati. Ideo possumus dicere: Os homo médax. Claudicauerũt ait a semitis suis, quia clausi. i. religiosi defecerunt rest duique cõsumpti sunt. Ergo si Deus est Dñs
C sequimini eũ, ut serui Dñm per cõpẽdiũ hu-
Sequimini. militatis, ut discipuli magistrum per desertũ paupertatis, ut pueri agnũ per uirgultũ castitatis. Hi. n. sequũt agnũ quocũq; ierit. Talib⁹ claudicãtib. signũ, & nomé hñtib⁹ sctitatis, re ueritate tñ illis carentib. ait Dñs: utinã calidus esses p uerã chatitaté, & gratiã, aut frigidus per apertã & manifestã maliciã, sed tepidus es, ad modũ tepidi aliq̃d habens de calido ex apparentia gratiæ, & aliquid de frigido ex realitate culpę, incipiã te euomere ex ore meo, quia ad litterã tepidũ prouocat uomitũ. Tales. n. hipocritas fictos magis detestatur Dñs, q̃ aperte malos q̃a Deũ offendũt, & populũ decipiunt, & falsũ nomé sibi attribuũt. Gen. 19. Vxor Loth respexit retro, & cõuersa est in statuã salis: uxor Loth religiosa aia Christo despõsata, q̃ monitu Angelorũ sanctorũ uirorũ egtessa est de Sodomis immũdicię mũdi, cui dictũ est, q̃ non tespiciat tetro per appetitũ tẽporaliũ, aut delectationum carnaliũ, quas dimisit, q̃a nemo mittés manũ ad aratrũ, & respiciés retro, aptus est regno Dei. Sed dũ talis uxor retro respicit, cõsiderãdo, & appetẽdo tẽporalia, & carnalia, quę dimisit in statuam salis cõuertitur. Quia etsi figuram exteriorem retinent religiosi, sicut statua hominis, uitã tamẽ perdit gratię, & sterilis efficitur ab omni opere meritorio, quia in sale ariditas designatur. D

Exo. 3. Viam trium dierum ibimus in solitudinem &c. Isti figurant religiosos, quia in Ægypto id est in mũdo, Deo nõ sacrificant, sed seruiunt Pharaoni. i. Diabolo in luto fęditatis, & latere auaricię, & cupiditatis. Inde egtessi, iã submetsis Ægyptijs ipsos psequentibus, omnib. s. peccatis, & carnalibus affectibus, intrãt desertũ religionis, & incedẽtes uiã trium dierum, paupertatis, castitatis, & obedientię sacrificia, opera meritoria offerunt E
Saluatori. In hoc aũt deserto merentur accipere cibum tefectionis, signum directionis, manum porrectionis, librũ informationis. Quadraginta quippe annis. i. toto tẽpore uitę nostrę, q̃a figurat tps pœnitentię, debemus uti cœlesti Manna. i. diuinis cõsolationibus, & cęlestib. Imissionib. saciari, dimissis ollis carniũ. s. mũdanarũ cogitationũ, & tpaliũ negociationũ, I Ægypto q̃ é i mũdo, hoc cibo aliti sũt filij Israel in deserto. Sed ueh illis, q̃ nauseãtes, q̃ saporé Mãuę cũ perfidis Iudęis spernẽtes, sup huius cibi dulcedine nausean-
Gula. tes, carnes, & fęditates adhuc desiderãt, quas dimisetãt in Ægypto. Sicut uxor Loth cõuersa retro desiderauit delicias Sodomorũ. Nume. 11. Flagrauit populꝰ desiderio carniũ, iũctis sibi pariter filijs Israel, & dixerunt: Quis dabit nobis carnes ad uescẽdũ? Recordamur pisciũ. i. deliciarũ fluẽtũ, quos comedebamꝰ i
Ægypto, in mentẽ ueniũt nobis cucumeres, F
& pepones, porri, cepe, & allia, aia nra arida est, nihil aliud respiciũt oculi nri nisi Mãna. Seyt, q̃d suũ desidetiũ adimpleuerũt, & carnes comederũt. Segtur: Adhuc carnes erãtẽ dẽtib. eorũ, nec defecerat cib. hmõi, & ecce sutot Dñi cõcitatꝰ é cõtra populũ, & pcussit. populũ plaga nimis magna, uocatusq; est locus ille sepulchrũ cõcupiscẽtię, & nullus eorũ intrauit terrã ꝓmissionis. Psal. 77. Adhuc escę eorũ erãt in ore ipsorũ, & ita Dei descendit super eos. Quid cucumetes, & pepones, q̃ de terta nascũtur, & multũ inflãtur, cito atescunt, nisi superbia, arrogantia, fastuositas, aut rõne generis, aut tõne scientiæ, aut ratione diuitiarũ? q̃d porri, & cepæ, q̃ cum lachrymis comedũtur, & allia, quorũ comestione corpus nostrum inflãmatur, nisi tẽporales diuicię, q̃ cũ multis labotibus acquiruntur q-

bus

G bus quasi forti alliata meotes religiosorom uehemẽter inflãmatur in solitudine religio nis. Isti ergo, qui desiderãt delicias Ægypti. i. diuitias, & delicias mũdi, ounq̃ intrabunt ter tã promissionis, qa oẽm escã abomioata est aĩa eorũ, & appropinquauerunt usq; ad por
Deuotio. tas mortis. Nauseaot sup cœlesti Manoa, qa
nec sapit eis orare, nec legere, nec diuioo of-
ficio interesse, sed sup ollas carnium semper
Vinez. desiderãt sedere. Et nota de uioea. Esa. 5. Fe-
cit aũt labrusĉas &c. Quia quidã religiosi fa-
Opera. ciunt opera, q̃ uidentur bona, sed sũt ficta &
Deo insipida. Quære 85. b. a. Matt. 7. Qui au-
dit uerba mea, & facit ea, similis est uiro sa-
pienti, qui ædificauit domũ suã supra petrã.
Concupi- Descendit pluuia caroalis fęditatis, qa plu-
scentia. nia de carne oritur, & in terra resoluitur, qa
qui in caroe seminat, de carne metet corru-
ptionẽ. Nam tinea de corruptione uestis ori
tur, & carnalis cõcupiscentia de carne corru
H pta: uenerunt flumina cõcupiscẽtię muodia
lis, hooorũ, promotionũ, dignitarũ, q̃ cũ ma
gno impetu tẽtationis oeniũt, sicut flumioa
cum impetu curruot. Flaueruot uenti tenta-
Ventus. tionis diaboli. Isti sunt quattuor uenti, q pu-
gnant io mari huius mundi. Quære Dan. 7.
Iste est ueotus qui itruit a regione deserti, qa
de inferno oritur, & cõcutit quattuor angu-
los domus religionis, q̃ fundata est in quat-
tuor uirtutibus cardinalibus, & moriũtur fi-
lij Iob edẽtes, & bibẽtes, qa datos religiosos
carnalitatibus fortius teotat, & interficit dia
Gula. bolus, qnia pp gulã amiserunt primi parẽtes
Gen. 3. b. paradisũ, & uitę perpetuitatẽ, Esao ptimoge
nita, filij Israel terrã promissioois: qa deside
ranerũt carnes filij Iob incurrerũt mortẽ. Si
domus est fundata supra petrã, q̃ est Chtist⁹,
nõ cadit, si supra arenã, q̃ est sterilis & disper
gibilis, innumerabilis, & signiticat uanitatẽ
Mundus. muodi, cadit domus illa, & est eius ruina ma
I goa, quia damnatur in corpore, & aĩa. Gene.
6. Fac tibi arcam ligois leuigatis &c. Noe.
Frãciscus Beatus Fraociscus te ait inueoi iustũ coram
me, &c. Arca, quã Noe fabricat religio sua,
de lignis leuigatis. i. complanatis amotis ru-
Religio. moribus, & gibbositatibus, & curuitatibus
uiciorũ, & solicitudibus mũdialibus, linita i
terius in mẽte & exterius in opere, bitumine
charitatis frateroę, in qua ponũtur de oĩbus
aĩantibus mundis, & immundis. i. de oĩ con-
ditiooe hoĩũ, clericis, laicis, sẽoibus, iuueni
bus, diuitibus, pauperibus. Nã de ista religio
ne dr̃ Mat. 13. Simile est regnũ cœlorũ sage-
nę missę in mari, & ex oĩ geoere piscių cõgre
gãti &c. In hac Arca sont diuersæ mansio-
nes dinersorũ officiorũ, & fenestra cõtempla
tionis, & colũba deuotæ ofonis, portat ramũ
diuinæ gratię, & consolationis, in qua salua
mur a diluuio peccatorũ inundantiũ, & a di
louio suppliciorum cruciantiũ. De falsis reli K
giosis q̃ simulãt sanctitatẽ dr̃ 3. Reg. 13. Alta
re scindetur, & effuodetur cinis, qui in eo est:
quia eorum uilitas, quę ooie ciois figuratur,
qñdoq; aperietur, vñ de talib. dr̃ illud Matt.
23. Veh uobis, qui similes estis sepulchris de
albatis, q̃ apparent hoĩbus specioſa pp appa
reotem saoctitatem, & simulatam honesta-
rem, iotus autẽ plena sunt ossibus mortuo-
rum. i. diuersis uilitatibus peccatorum, ideo
itatus Dominus contra tales ait: A sanctua- Ezec. 9. c.
rio meo incipies ioterficere. Apo. 14. Vidi su
pra mõtẽ Syon agnũ stantẽ, & cum eo cẽtũ-
quadragĩtaquatuor millia &c. Ago⁹ Chtist⁹,
Mons religio, superius Inminosa cõtẽplatio Mons.
ne, insetius spacioſa dilectione, intetius
humoroſa deuotione, exterius pascuoſa ædi-
ficatione, firma, & stabilis in tentatione, ot tã-
quàm mons nullo uento tẽtationis moueatur. Est aũt mons Syon q̃ interpretatur spe- Mons.
cula, quia ibi speculamur quæ agenda, quæ L
fugienda, quæ meditanda, quæ desideranda.
Psal. 77. Monte Syon, quẽ dilexit. Sunt autẽ
cũ agno eius uestigia imitãtes, ei⁹ p̃cepta im Agnos.
plẽtes, eius passionẽ cõtẽplãtes, eius prędia Christus.
expectãtes. Suot aũt isti signati, qa cẽtũqua-
dragiotaquatuor millia &c. q̃re 23. a. b. 42. a.

Exo. 3. Vocauit nos Deus Hebrẽorũ, ut ea
mus oiã triũ dierũ in solitudine. Sicut enim
Diabolus triplici uia ducit suos sequaces ad Ternari⁹.
infernũ, qnia omne qđ est in mundo, aut est Via.
concupiscentia carois, aut concupiscẽtia o-
culorum, aut supbia uitę, sic Chtistus triplici uia cõtraria ducit ad terrã promissioois, il Via.
lę sunt uię ad descendẽdum, istę ad ascẽden-
dum. Prima uia castitas, qnã iochoauit in in
caroatione, secunda paupertas, quã ambula
uit io conuersatione, quia ab anguſtia prę se
pis, usq; ad patibulũ crucis non inuenies ni
si stigmata paupertatis. Tertia uia humilita-
tis, & obedientię, quã cõsummauit in passio- M
ne, quia factus est obediẽs usq; ad mortẽ. Per
ptimas tres uias cadimus, sed p istas tres uias
in regionẽ nostrã reuertimur. Per uiã chari-
tatis uadimus, dum carnem abstiuentia ma-
ceramus, dum sensus ab illicitis restęnamus
dum malas societates uitamus, dum oratio-
ni, & deuotiooi uacamos. Quia non uocauit
nos Deus io immundiciã, sed in sacrificatio
nem, ut sciat onusquisque vas suum posside
re in sanctificatione, & honore, quia habe- Via.
mus thesaorũ in uasis fictilibus. De uia pau-
pertatis quære in tabula de diuitijs, & pau-
pertate, de uia humilitatis, quære in tabula
de humilitate, & de obedieotia, Sed huic uo-
cationi multi contradicuot. Luc. 14. Homo
quidam fecit cænam magoam, & uocauit
multos, & cęperunt se excusare. Vnus dixit
uillã emi, per fastum supetbię, & pompę mũ

danæ

A

danę: alius,iuga boum emi qnq; terrā arautiū per ęstum auariciæ: & alius,vxorem duxi per fluxum immundiciæ: qui enim ista diligunt, cœnam religionis respuunt,& de illis conciditur, nemo illorum, qui uocati sunt, gustabunt cœnam meam. Esa.5. Vinea facta est dilecto &c. Istud exponitur de Ecclesia,& potest exponi de religione, Quære 128.a. & de religione. Genes. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominos:Gen.27. Commendat dominus religionis institutorem,& religionis obseruatorem. Institutorem uocat filium, propter perfectam imitationem, obseruatorem vel ipsam religionem cōparat agro pleno a domino benedicto. Quære de conditionibus agri, vel horti, quia idem potest de vtroque dici, in ista tabula. In agro itaque religionis beatę seminauit sumus agricola Christus sancta consilia, statuta salubria, virtuosa exempla, miranda prodigia, præclara priuilegia, proponens sanctorum patrum opera exemplaria, tanquam signa directionis,& vexilla excitationis, his, qui vocati sunt ad agrum religionis. De isto itaque agro loquendo,tangitur in verbo proposito huius sanctæ religionis. Matth. 13. Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo ? vnde ergo habet zizaniam ? Tangitur in hoc verbo huius religionis actor, ductor, cultor. Actor Christus sub nomine domini, Domine, ductor sanctus Franciscus sub conditione seminis, boni. Cultor frater deuotus sub ratione agri, ita ut possit dicere domino, Nonne domine Iesu Christe actor huius religionis bonum semen seminasti dans ductorem & præsentium perfectionis in agro huius religionis. Ager huius religionis est vehementer desiderandus, diligenter obseruandus, quantum ad votum,prouidenter exercendus quantum ad cultum,patienter expectandus quantum ad fructum, & est vehementer desidetandos, & summo precio comparandus. Considerans enim statum religionis,statum sincerum, statum secretum, statum perfectum, statum securum. Libenter homo sapiens abnegans semetipsum tollens Crucem suam, sequitur Christum, & renuncians omnibus emit religionis agrum.Prouer. vlti. Considerauit agrum, & emit illum. Istę enim ager habet incomparabilis thesauri fragrantiam huius thesauri, frater bonus sentit fragrantiam, & odorem, & gostat saporem, Hiere. 41. Habemos thesaurum in agro frumēti,oini,hordei,& mellis,in frumento cibus doctrinæ,in hordeo fructus pœnitētiæ,in oleo nitor conscientię, in melle dulcor consolationis, contemplationis, spiritualis lęticiæ. Ecce quadruplex thesaurus in isto agro absconditus homini mundano,sed notus fratri deuoto, inter quos præmittitur sanctitas innocentiæ, quæ designatur in frumenti simila propter puritatem, ad hanc sequitur securitas considēriæ,quæ signatur in hordei testa,quæ medullam securè custodit, ad hanc sequitur serenitas lęticiæ quæ in oleo designatur:hoic succedit suauitas diuinæ præsentiæ & degustationis supernę quę significatur in melle. Quid enim frumenti simila purius? Quid medula hordei latente sub testa securius? Quid olei nitore iocundius? Quid mellis dulcore suauius? Sed pro dolor, homo religionis inimic', frater solo nomine,fictus,falsus,iudeuoros,&pictus,solo nomine iniuste sibi vendicat istum agrum, portans habitum,prævaricans statum,quod figuratū est, Ruth 4. Quando ait emeris agrum, Ruth Moabitidem debes accipere.Ruth deficiens vel defectio interpretatur, & significat paupertatem.Moabitis ex parte interpretatur? Ruth Moabitis paupertas nostra a parte nostro Francisco nobis pro hæreditate, & possessione dimissa, sicut ait, hæc sit portio nostra q̄ perducit in terram viuentium, cui dilecti fratres totaliter inhærentes,nihil aliud &c. Super seminant ergo zizaniam qui superficialiter portantes habitum, prævaricantur votum, & Ruth nolentes accipere, nolunt agrum istum possidere.Secundo ager istæ est vigilanter obseruandus quantū ad votum.Can.7. Veni,egte diamur in agrum, commoremur in villis. Mane surgamus ad vineas: egrediamur dicit per cautelam circumspectionis,ad agrum cūstodiendum: commoremur in villis muratis, & clausis per clausurā religionis,ne effluamus in iuuoriam dissolutionis & euagationis. Mane sur. ad vine. per culturam sanctæ actionis, ut mereamur accipere denarium diuinæ retributionis, ne torpeamus per ocium euagationis.Hæc enim tria custodiont agrum,quia obseruant religionis votum. Sic Isaac egrediebatur ad meditandum in agro. Gene.24. Sed hodie custodia religionis dissipatur pigritia corporis.Prouer.24. Per agrum hominis pigri trāsiui,& per vineam viri stulti, & ecce totum impleuerāt vrticæ, operuerant superficiem eius spinæ,& maceria lapidum destructa erat: vrticę prurītus voluptatis,spinæ pūcturæ ambitionis, & cupiditatis, ruina maceriæ contumaciæ, & anfractus voluntatis propriæ, & inobedientiæ: Hæc tria triplicem religionis sepem diruūt triplicem murum suffodiunt,quia voti triplicis vinculum rumpunt. Vrit vrtica castitatem,pungit spina paupertatem,ruit maceria, dum perit obedientia. Noli ergo exemplo Ruth dimittere agrum tuum. De mane itaqoe vsque nunc sta in agro,ne vadas ad colligendum in agrum alterum: sed diligenter custodi agrum tuum, vt perseueranter colligas fructum. Tertio ager iste est prouidenter exercendus quantum ad cultum, ne ager per agricul-

Ecclesia.

Ager. Hortus. Seminare

B

Ager. Hortus.

C

D

Ruth 4.b.

E

Seminare

Ager. Caut.7.d.

F

Gen.24.g Prouerb. 24.d. Ager.

Ager. Hortus.

G agriculturam virtutum fertilis, fiat per incuriam sterilis. Prouerb. 24. Diligenter exercere agrum tuum. Cultura huius agri cõsistit in tribus, quia rigatur, aratur, purgatur. Rigatur per deuotionem, & contritionem Iud. 1. Dedit Caleph, Axe filiæ suæ agrum, in quo erat irriguum superius, & irriguum inferius, inferius pro commissis, superius pro promissis, quia in diluuio aquæ purgantes mundum effluebant à superiori, & inferiori, inferius propter suspiria peccatorum, superius propter desideria æternorum. Purgatur autem per frequentem confessionem, per disciplinam, per correctionem, & visitationem. Prou. 24. Per agrum hominis pigri, &c. Aratur per satisfactionem. Hierem. 26. Syon quasi ager arabitur seminatur per bonorum operum exercitationem. Quarto ager iste est patienter expectandus quantum ad fructum. Iaco. vltim. Ecce agricola expectat pretiosum fructum ter
H ræ, patienter ferens, donec accipiat temporaneum, & serotinum. Fructus religionis temporaneus est præsens consolatio, serotinus vero æterna fruitio. Ruth 2. Vadam in agrum, & colligam spicas, quæ metentium fugiunt manus, metunt beati manipulos fruitionis, nos hic spicas colligimus spiritualis consolationis: nunc quidem miseria affligimur: sed suo tempore lætabimur, quia bonorum laborum glotiosus est fructus. Hebre. 12. Omnis disciplina in præsenti non videtur esse gaudij, sed meroris. Postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iusticiæ iustus iudex, si enim in hac vita tantum speruntes essemus, miserabiliores essemus cunctis gentibus 1. Corin. 15. Interim ergo cõsolemor in terra peregrinantium, donec cum Christo epulemur in terra viuentium sicut scriptum est in Can. Deut. Constituit eum super excelsam terram, vt comederet fructus agrorum vt suggeret mel &c. Religiosus deuotus describitur. Apoc. 8. Cum
I dicitur, stetit Angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum &c. Quære 29. b. Ideo modo Deus non exaudit orationes religiosorum, quia eis dicitur illud Esa. 1. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, incensum abominario est mihi, Kalendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea &c. Quære 45. a. & 14. a. Matth. 25. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Iste virgines a mundi carnis, & Diaboli concupiscentiis abstinentes, sunt animæ religiosæ, & quæ debent se recipere sicut istæ virgines. Euangelicæ ad recipiendum Christum. Quære 56. b. 57. b. 21. b. Deuter. 8. Ductor tuus fui in solitudine, vbi erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas &c. Solitudo ista est religio a tumultu mundialium strepituum separata: Quære supra in hac tabula: religio dicitur desertum, vel solitudo. In hac solitudine occurrunt nobis tria, vicia, mundus, caro, Diabolus, inficientia, & illaqueantia, quæ per ista tria genera serpentum designantur Quære 4. a. 7. b. Vulnerati a prædictis serpentibus aspiciendo serpentem æneum, quem Moyses exaxit in ligno, qui figurabat Christum dominum suspensum pro nobis in ligno morsus cuiuscunque tentationis sanatur. Nume. 21. Nadab & Abiu Sacerdotes posuerunt ignem alienum in thuribulis suis, & consumpti sunt a flamma, quæ inde erupit. Quære 29. b. 29. a. Matth. 25. Homo quidam peregre proficiscens, vocauit seruos suos, & vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum. Hic describuntur boni, & mali religiosi. Quære 19. a. b. Luc. 1. Seruiamus illi in sanctitate, & iusticia coram ipso omnibus diebus nostris. In persona religiosorum, qui electi sunt ad Christi seruicium. Dicitur illud verbum, vbi patet quòd in religioso deuoto Christi seruo debet esse affectio pura in sanctitate. Quia prius respexit dominus ad Abel, quàm ad munera eius: non enim acceptat Deus alicuius seruitium, nisi prius acceptet eius animum, ideo ad gratum Deo seruitium requiritur affectio munda, & conscientia pura. Secundo requiritur discretio plena, quia in omni sacrificio debet poni sal sapientiæ, ideo additur, & iusticia. Tertio requiritur intentio recta coram ipso. Seruiamus, ait, coram ipso. Tunc enim seruimus coram ipso, quando in omnibus sic seruimus, quasi Deo facie ad faciem præsente, Angelo assistente, Diabolo insidiante, mundo iudicante, Quarto requiritur continuatio perfecta, quia finis non pugna coronat, in omni sacrificio præcipitur cauda offerri. Sed timendum est, quòd de seruitoribus Christi, qui specialiter
M sunt religiosi, dicatur illud verbum Iob 4. Ecce quia notorium est toti mundo, qui seruiunt ei, nõ sunt stabiles, & in Angelis suis repit prauitatem. Isti qui deberent esse Angeli mundi affectione, clari conuersatione, alti contemplatione, prouidi circunspectione, prompti obedientia, & subiectione, non sunt stabiles in clausto, ad orandum in choro, ad cantandum in præceptis, ad obseruandum in promissis, & votis, ad non transgrediendum, immo in istis reperit prauitatem cordis, oris, operis. Religio figuratur p Paradisum voluptatis, in quo sunt oĩa gña arborum, oĕ lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue. i. oĩa gña virtuum caterismarum, & donorum, ex quib. vescuntur deuoti lignum vitæ in medio Christus ideo designatur per vineam dñi Sabaoth Esa. 5. In cuius medio est turris, quia turris fortissima nomẽ dñi: postea Cherubin, in quo notatur, pru-

dentia

Tentatio.

Luc. 1. g.

Seruire conscientia. Gen. 4. a.

Angeli.

Stabiles.

Paradisus

A deutia prælati, & gladius flammeus atq; uersatilis, ideſt, dura executio diſciplinæ ad cuſto-
Paradiſus diendam uiam ligni uitæ. Iſtæ paradiſus eſt ſinceriſſimus pulchritudine, propter mundiciam, & caſtitatem, ſecuriſſimus quietitudine, ptopter uoluntariã paupertatem, fertiliſſimus plenitudine, propter plenitudiué operationis, ſublimiſſimus celſitudine, ꝓpter eminentiam perfectionis, inde egreditur fluuius orationum ad irrigandum uniuerſam terram
Gene.3.a. ſæcularium. Gen. 3. Collocauit Dominus an-
Gen. 2.b. te paradiſum gladiũ, &c. Gen. 2. Producit Dominus de humo terræ omne lignum pulchrũ
Apoc.2.b uiſit, lignum etiam uitæ. Apoc. 2. Vincenti dabo edere de ligno uitæ quod eſt in paradiſo.
Eccl 14.d Eccleſi. 24. Ego quaſi fluuius Dorix, & quaſi a-
Can. 4. d. quæ ductus exiut de paradiſo. Falſi, & ficti religioſi figurantur per nuncios Dauid, quibus Amon, ideſt, Diabolus raſit mediam barbam,
2.Reg.10.b ut dicitur 2. Reg. 10. Iſti ſunt ficti hipocritæ,
B quęre 48.b. Matt. 17. Aſſumpſit Ieſus Petrum,
Mat. 17.a Iacobum, & Ioannem, & duxit illos in monté excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. In Petro obedientia, in Iacobo paupertas uoluntaria, in Ioanne caſtitas munda deſigna
Ternarij. tur. Iſta tria uota ſequentes, & ſeruantes, aſſumuntur cum Ieſu in montem religionis. Quare dicatur mons, quære 125.a.b. Ibi transfiguratur ante eos, & oſtendit eis figuram gloriæ, quam eis promittit, ſed Petrus nou poteſt aſcendere, quia tacet in catcere uinctus cathenis duabus, nec eſt Iacobus, nec Ioannes, remanet Chriſtus ſolus in monte: quære prædictam autoritatem Mat. ſupra 23.a.25.a. Et nota, de nũcijs dñ. Eccle. 39. Florete flores, quaſi lilium, dare florem, & frondere in gratia. quære 28.b.26.b. Eccleſ. 43. Vide atcum & benedic, qui fecit illũ, &c. Quia in religioſo debent quattuor colores, i. quattuor uirtutes cardinales cõſiderari, uidelicet, charitas ex igne, caſtitas ex aere, deuotio ex aqua, humilitas ex terra. Quære 34.a.t 6.a.b. 17.a.a. Vos aũt ſedete I
C ciuitate, quoad uſq; Iduamini uirtute ex alto: Apoſtolis fuit dictũ, quotũ religioſi uiram imitantur. Qui ſedendo, & quieſcendo in hac ciuitate Spiritum ſanctum recipere meruerunt.
Ciuitas. Habet autem iſta ciuitas ſitus firmitudinem
Domus. ab inferiori, quod reſpicit laborem actionis; ſtatum ſolitudinis ab exterioti, quod reſpicit ſecuritatem conuerſationis, gradus celſitudinem, a ſuperioti, quod reſpicit claritatem contemplationis; ſed hodie impletum eſt: uidens Ieſus ciuitatem, fleuit ſuper illã, in Luca, quære 83.b. Ait Rebecca, quæ figurat religionem de filijs litigioſis, quæ ducunt matrem ad mortem, ſi ſic futurum erat, quid neceſſe fuit concipere. Gen. 22. Expectate hic cum aſino. Loquitur ad ſeruos ſuos. Ego, & puer illuc uſque properantes, poſtquàm adoraue-
D rimus, reuertemur ad uos. Abraham uir religioſus, & contemplatiuus, ſerui ſunt ſenſus, aſinus corpus, quæ omnia tanquàm impedientia debet a ſe ſequeſtrare ad tempus, donec cũ pueto Ieſu uacet dilectionis, & amoris amplexibus, tandem ad laborem ſanctæ actionis oportuno tempore reuerſurus. Exod. 10. Tenebræ factę ſunt in tota Aegypto palpabiles, id eſt in mundo, ubi erant filij Iſrael, id eſt, religioſi, lux erat diuinæ gratiæ, eos dirigens in cognoſcendis, & tegulans in agendis, quia eos præcedit Dominus in deſerto huius mundi in columna nubis refrigerantis per diem
Gen.19.d proſperitatis, & in columna ignis illuſtrantis conſolantis, inflammantis, in nocte aduerſitatis. Gen. 19. In mõtem ſaluum te fac. Exeunti de Sodoma mundi, ſalus promittitur in monte religionis, quæ eſt mons, quære 190.a.b. In iſtum montem noui luminis aſſumpſit Ieſus
E Petrum, qui interpretatur agnoſcens obedientia, Iacobus interpretatur ſupplantator, & deſignat paupertatem uoluntariam, Ioannes interpretatur, in quo eſt gratia, caſtitatem mundam. Vnde in mõte fiunt tria tabernacula, caſtitatis, paupertatis, obedientiæ, in quibus ſaluamur a tribus exercitibus Diaboli, a concu-
Concupiſcentia. piſcentia carnis, a concupiſcentia oculorũ, a ſuperbia uitæ. Multi portant crucem non ſuã ſed alienam, quia non dicunt, nec faciunt, nec cytharizãt cum Angelis, in Apo. 14. Cum cytharis ſuis ſed alienis. Grauia imponentes, digito ſuo nolentes ea tangere.

Religioſus plus meretur in couſimili opere, quàm ſęcularis, qa ut dicit Anſelmus in libro de ſimilitudinibus, Religioſus dat Domino ſuo arborem, & fructum, id eſt, volũtatem, & opus bonum, ſęcularis, dat fructum, ſed nõ arborem, quia retinet propriam uoluntatem, Matt. 19. Ecce ait Petrus in perſona religioſo-
F rum, nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis? Ieſus aurem dixit illis. Amen dico uobis, quòd uos, qui ſecuti eſtis me, in regeuetatione, cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & uos ſuper ſedes duodeclm, iudicantes duodecim tribus Iſrael. In quo uerbo oſtendit nobis, quid
Mereri. deponendum, quia pondus impediens. Reliquimus omnia. Quid aſſumendum, modus expediens, ſecuti ſumus te. Quid expectandũ, fructus proueniens, ſufficiens, reficiens. Sedebitis, &c. Oſtendit ergo quid deponendum.
Temporalia. Quia pondus impediens, & deprimens, & retrahens, Vos aũt, qui reliquiſtis omnia, omnes proprias uoluntates, omnes mundanas uanitates, omnes carnales uoluptates, exemplo Chriſti dicentis, Relinquo mundum, & uado ad patrem. Relinquenda quidem ſunt prædicta

G dicta ab his, qui uolunt Christum nondum sequi, quia habent casum defectiuum, statum afflictiuum, tactum infectiuum, fructum damnatiuum. Mundus nitoā. in maligno positus est. Sic ergo patet quid deponendum, quia pōdus, quod impedit, & deprimit. Relinquimus omnia utique professione, & affectione, non sicut uxor Loth, quæ conuersa est retrorsum, recordata de delitijs Sodomorum, quas dimiserat, non sicut filij Israel, qui cibaria Ægypti, quæ dimiserant desiderabant, quære supra in ista tabula. Secundo ostenditur. Quid assumendum, quia modus conueniens, modus, qui expedit, & conuenit, secuti sumus te. Te enim Domine Iesu sequi per desertum paupertatis, per uirgultum castitatis, per compendiū charitatis est facile, delectabile, utile. Quia talis uia, & talis peregrinario habet uestigium indeuiabile, scilicet Christi conuersationem.

1. Pet. 2. H. Christus passus est pro nobis, uobis relinquens exemplum ut sequamini uestigia eius, solacium infatigabile, Christi cōsolationem, quia præcedit nos in hoc deserto, donec ueniamus ad terram promissionis, in colūna ignis ad consolandum tempore aduersitatis, & in columna nubis ad temperandum in die prosperitatis, unde ait. Magister sequar te quocumque ieris.

Apoc. 14. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.

Iob 23. Iob, uestigia eius secutus est pes meus. Qui sequitur ait me, quia ego sum cibus consolationis, potus oblectationis, baculus sustentationis, uirga consolationis, & directionis, ne nite ætgo ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos. Habet tertio hæc peregrinatio desiderium inextinguibile, tegni considerationem. Habet quarto præmium impreciabile, tegni rettributionē. Matt. 19. Si uis

Mat. 19. c. perfectus. Matt. 9. cūnum nouum in utres no-

Mat. 9. c. uos, utres noui sunt nouitij; quære 28. b. In

Nouitij. I Matthæ. Mat. 12. Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & ueni, & sequere me, & habebis thesaurum in cœlo. Quia sicut diues nihil habet in cœlo, sed totum in terra, sic pauper Euangelicus nihil habet in terra, sed totum in cœlo, unde diuidunt illum uersiculum. Dicit diues. Quid enim mihi est in cœlo. Dicit pauper, & a te quid uolui super terram? Tertio ostenditur.

Mat. 19. d Quid expectandum fructus, qui reficit, sufficit, nunquàm deficit. Quia sedebitis super sedes

Matt. 5. &c. Sequitur. Centuplum accipietis, & uitam æternam possidebitis. Matt. 5. Dicitur de

Lux. religiosis, uos estis lux mundi per claram conuersationem, & ædificationem, uos estis sal terræ per plenam deuotionem, uos ciuitas in monte posita per singularem perfectionem, uos amici, per ignitam dilectionem, uos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta per singularem electionem, & ædificationem.

K Vos. 1. Ioan. 5. Tres sunt qui testimoniom dant in cœlo, pater, uerbum, & spiritus, & tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Si statum religionis consideremus pro statu præterito cœlum, pro statu uero præsenti terra merito potest dici. Cælestis quædam religio ornata sanctorum fratrum numero, ualdè stellis micantibus radijs exemplorum, cœlum, idest, tota cœlestis meritò apparebit. Tunc enim poterant religiosi Phil. 3. d. dicere nostra conuersatio in cœlis est. Tunc in Ecclesia. cœlo religionis testimonium perhibebat pa- Tres testimō. ter. In exemplari uita præsidentium uerbum, in salotari doctrina legentium & prædicantium, spiritus scilicet in feruenti deuotione, oratione, affectione fratrum simplicium. Sed ueh uobis, quia uidetur implerum illud Apoca. 6. Stellæ cecidernnt de cælo super terram sicut ficus emittit botros suos, Apoc. 6. a. L cum a uentro magno mouetur, quia flante, Stellæ. impellente, & conquassante istas stellas uento Cant. 2. c. tentationis, ambitionis, beginationis, diuisionis, suspicionis, carnalis delectationis cecidimus euidenter de statu perfectionis ad terram infimam deordinationis, & dissolutionis, iuxta illud. Matthę. 7. De domo ædificata super arenam, quæ cęcidit, & fuit ruina illius magna uiro stulto, quia certe in- Stultus. ter nos stultorum infinitus est numerus. Hi ę- Eccl. 1. d. dificant domum suam supra petram arenam Arena. lapidem, sterilem, instabilem, quę designat uanitatē, uoluptatem, ociositatem, carnalitatē, Mundus ambitionem, præsumptionem, dissolutionē, enagationem, indiuisionem, indeuotionem, quæ subruunt, & subuertunt nostram religionem, quia descendit pluuia carnalis delectationis, ueniunt flumina ambitionis cum mirabili impetu, flant uenti Diabolicæ tentationis, & suggestionis, & iruunt in domum M illam conscientiam immundam, uanam, dis- Domus. Conscientia. solutam, indeuotam, ambitiosam, & cadit, Ecclesia. & est ruina illius domus magna, quia talis damnatur in corpore, & anima. Exemplum de domo in qua comedebant carnales filij Iob quæ concussa a uento corruit, & omnes mortui sunt. Ideo tres sunt, qui testimonium dant modo in terra, in religione rota Terra. terrena ad modum terræ depressa pondere Ecclesia. ambitionis, compressa frigore indeuotionis, respersa puluere carnalis delectationis. Spiri- Testimo- tus ignitę ambitiouis superbiæ, & diuisionis nij. aqua frigidę indeuotionis. Sanguis corruptæ affectionis, carnalis delectationis, & detractionis cum scriptum sit. Carnem cum sanguine non comedetis, quod facinnt detractores. Quia inuingunt tunicam innocentis Ioseph

in

A in sanguine. Religiosos plãgit. Hier. Tren. 4. Quomodo obscuratũ est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum, quia facti sunt cursores, negociatores. Filij Syon incyti amicti auro primo, prima, & præcipua honestate, quomodo reputati sunt in uasa testea, lutea sordida, fragilia, opus manuum figuli, sicut sæculares alij. Quæris qnomodo facti sunt. Psal. 105. Commixti sunt inter gentes dimisso claustro per mundum euagando, & didicerunt opera eorum, negotiari, mentiri, & seruierunt sculptilibus eorum, & factum est illis scandalum. De religiosis illud Deuter. Domum ædificans, uineam plantans, uxorem ducens excluduntur à bello Domini. Sicut à cena excluduntur dicentes, uillam emi, uxorem duxi, iuga boum emi. Domum ædificans in quo superbia, uineam plantãs auaritia, uxorem desponsans, immundicia. Lucæ 14. Homo

B quidam fecit cœnam magnam, & uocauit multos. Homo istæ ad imaginem Dei factus, de imagine corporaliter consignatus fuit Beatus Franciscus, qui ad cœnam agni prouidi nocauit multos uiros, & mulieres, clericos, laicos, iuuenes, senes, diuites, pauperes. Quia ordo suus est illa magna sagena missa in mari mundi, quæ congregat omne genus piscium. Ista cœna ptopinabatur in principio ordinis, uinum internæ, & lachrymosæ compunctionis. Psal. 59. Potasti nos uino compunctionis. Tunc enim poculum meum cum fletu miscebam. Potum ait da nobis in lachrimis in mensura. Ad hanc cœnam inuitati comedebant tunc piscem assum, uitulum saginatum, mellis fauum, Manna cęlicũ utique comedebant fratres ĩ principio ordinis. De cibo Christi post resurrectionem propter corporis proprij pęnalem afflictionem, uitulum saginatum propter passionis Christi, instrumentalem

C compassionem meditationem, & considerationem, mellis fauum propter internam deuotionem, Manna cælicum propter supernam contemplationem. Ista erant fercula, ista erant cibaria, quibus fratres in principio ordinis, sicut boni filij Israel egressi corpore, & affectione de Ægypto nescebaotur; sed modo sicut illi perfidi Iudæi desiderant cibaria Ægypti, & carnes quas dimiserant in mundo, uanitates, uoluptates carnalitates, honores, & anima eorum nauseat super Manna cœlesti, ideo non intrabunt terram promissionis; sed in sepulchris concupiscentiæ remanebunt. Dictum est Ruth, quòd intingeret buccellam panis duri in aceto, quia quando religiosus sentit se austeritate pœnitentiæ debet recordari aceti, fellis, & passionis Christi. D

Matth. 6. Considerate lilia agri quomodo crescunt. In uerbis istis. Matt. 6. Viros religiosos salnator monet, instrnit, & informat. In quibus nobis proponitur, origo perfectionis, ex animi consideratione, secundo additur pulchritndo conuersationis, ex lilij consideratione, lilia agri, tertio subditur altitudo professionis ex sui conditione, qnatto concluditur, promptitudo executionis, & plenitudo operationis, ex nittuali augmentatione. Circa primum est scié Consideratio.
dum, quòd consideratio radix est omnium malorum extirpandorum, bonorum, & uirtutum inserendorum, quia nullus de peccato conteritur, nisi ex offensæ, & supplicij consideratione, nullus in bono exercetur, nisi ex præmij consideratione, unde Bern. Consideratio tua a teipso incipiat, &c. quia E
ex tali consideratione surgit in nobis, timor supplicij, amor Dei, & præmij, odium peccati, præsentia mala, & pericula ad declinandum, quia fortis pugnæ, intus rumotes. Aduersarius uestet Diabolus tanquàm leo rugiens circuit, qnærens qnem deuoret, nnde Leo Papa, non desinit hostis antiqnus ubique deceptionis laqueos protendere, &c. Futura pericula ad præca- Diabolus
uendum. Hieronymus. Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat moritnrum. Promissa præmia ad acquirendum. Prone. vltimo. Consideranit semitas domus suæ, & panem ociosa non comedit. Item considerauit agrum, & emit illnm, de fructu operum suorum plantauit nineam. Iosue 2. Exploratores terram considerare nenerunt. Iob 23. Cõsiderans uultum eius timore, &c. De secundo attende, quòd lilia pallent in Lilia.
radice, uirent in folijs, albent in floribus F
rubent in granis. Pallor quem timor inducit significat humilitatem, nitor, qui nisum pascit, mentis iucunditatem, candor, qui nigtum repellit, castitatem, rubor, qui calorem prætendit, charitatem. Et isti sunt quattuor colores, qui in iride mystice designantur, quia in statu religionis, in ptæsidentibus debet inueniri humilitas, in simplicibus castitas, in officialibns, & inferioribus mentis alacritas, in omnibus charitas. Eccl. 39. Florete flores, qnasi lilinm date florem, & Psal. Iustus germinabit, sicut lilium, & florebit, &c. Circa tertium de agro, quomodo religio est ager. Qnære 190. b. in Gen. Ibidem in Matt. Circa quartum attende, quod crescit lilium terræ adhærendo immobiliter, humorem aurahendo in-

G uisibiliter, nutrimentum distribuendo proportionabiliter, etumpendo inopinabiliter, & insensibilitet. De primo 2. Reg. 10. Manete in Hierico, donec crescat barba vestra. De secundo 1. Petri 2. quasi modo infantes ut crescatis in salutem. De tertio 1. Esdræ 5. Domus Dei exstruitur, & crescit in manibus Iudæorum. Ad Ephes. 2. In quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. De quarto. Exod. 1. Quanto magis oprimebantur filij Israel, tanto magis crescebant, & multiplicabantur. Gen. 41. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. Matt. 3. Erat Ioannes in deserto, &c. Vbi aduerte, q̃ status religionis deserto compatatur, & solitudini, quia in deserto inuenitur hominum habitantium solitudo, florum redolentium pulchritudo, auium cantantium multitudo, & dulcedo, sic in religione sunt ocia contemplationis,

H exempla ædificationis, concordia conuersationis, & cohabitationis. Fugientes itaque de mundo cum illa muliere, de qua Apoc. dicitur. Mulier fugit in solitudinem, &c. intremus desertum, & solitudinem religionis, ubi sunt ocia contemplationis, suspiria contritionis, intrigua deuotionis, pascua sanctæ operationis. Exod. 3. Cum minasset Moy. gregem ad interiora deserti, apparuit ei Dominus. Ibi dicit Grego. Quamdiu Moy. fuit coniunctus Ægyptijs, non apparuit ei Dominus, quia curis sæcularibus impeditus, non est ad contemplandum aptus; sed cum homo ad secretum mentis redit, & strepitibus mundi aures claudit, tunc in ocio contemplationis, Deum cernit, quia scriptum est, sedebit solitarius, & tacebit, quia eleuabit se supra se. Vnde de religioso diligente solitudinem, & desertum claustri, fugiente strepitum mundi dicitur Iob. 39. In figura asini siluestris, cui

I dedi in solitudine domum, quia religiosus debet habitare intra claustrum, nõ intra forum, & cum toto grege sensuum intrare mẽtis secretum, quia intrat mors per fenestras nostras, unde Sen. Quoties inter homines fui, minus homo redij. Sequitur. Tabernacula eius in terra salsuginis, salsugo

Salsugo. sitim accendit, quia boni religiosi ex desiderio cœlestis patriæ, quanto diligentius cõsiderant, tanto magis accenduntur, ut sitiãt, & quanto feruentius sitiunt, tanto ardentius quærunt. Sequitur. Contemnit multitudinẽ ciuitatis, quia ad litteram boni religiosi nolunt cum sæcularibus conuersari, sicut patet de beato Antonio Abbate, de quo sic legitur. Beatus Antonius Abbas cum esset in ciuitate Patras in monasterio, non ualebat Dei seruitium facere, quomodo ipse cupiebat, quia quotidie uidebat ad se uenire multas gentes sæculares, & dicebat. Quid faciemus fratres, quia nõ est hic locus quietus, ut saluare possimus animas nostras. Quære in eius legenda. Sequitur. Clamorem exactoris, idest, uentris, non audit, quia religiosus, etsi sumat quod necessitati sufficit, restringit tamen, quòd uoluptas periculose, & gulose exigit, ut enim Gregorius ibidem exponit. Exactor iste pessimus, qui quotidie clamat, quotidie ultra debitum exigit, uenter noster insatiabilis appellatur. Sequitur. Circumspicit montes pascuæ suæ, & uirentia quæque perquirit, quia dum religiosus a tumultu mundi sequestratus fuerit, dum uoluptates arctauerit, dum gulam restrinxerit, dum sensus, & motus sensuales domauerit, tunc montes pascuæ suæ respicit. Quia tunc affectus uberius pascitur, superna bonitate, & consolatione, tunc uirentia quæque respicit, quia tunc intellectus clarius illu- L
stratur prima ueritate, & cognitione. Hæc est bonitas semper redolens, hęc ueritas semper uitens, nunquàm marcescens. Secundo dico, quòd in deserto religionis inuenitur florum redolentium pulchritudo. Exemplũ sanctę ædificationis, Pinguescent speciosa deserti. Sicut enim animal dum cibatur diuersis ferculis, impinguatur, ita religionis honestas, ex diuersis exemplis, quasi ex diuersis floribus decoratur, quia in religione candet lilium castitatis, rubet rosa charitatis, niret viola humilitatis. Eccl. 39. Florete flores, quasi lilium, &c. Tertio in deserto inuenitur auium cantantium, congratulantium multitudo. Quia in religione est concordia conuersationis, Esa. 51. Ponunt desertum eius, quando delitias, & solitudinem eius quasi hortum Domini. Desertum quippe religionis quasi delitias Dominus ponit, quia propter mutuam dilectionem, & cha- M
ritatem omnia pęnalia dulcia, & delectabilia facit. Et sicut in horto clauso ameno irriguo florido aues conueniunt ad cantandum, sic in religione clausa, per sequestrationem, florida per honestam conuersationem, intrigua per internam deuotionem, Amena, & delectabilis, quasi paradisus uoluptaris per mutuam dilectionem conueniunt deuoti ad Dei laudem, & inhabitationem, ut sic sit religio hortus clausus, per sen Hortus.
suum custoditionem, cultus per defectuum correctionem, & uiciorum extirpationem, fœcundus per meritorum aggregationem, intriguus per uberem deuotionem, floridus per honestam conuersationem m . Can. 6.
Flos uineæ, ferunt deuotionis, quæ fugat

omnia

K Mundus cõsanguineus.

A omnia venenosa sicut flos vineæ, Germen mali punici vigor operationis. Tunc enim germinant mala punica, cum ex flore caritatis multiplicantur opera pietatis, & sanctitatis. Sicut ergo dominus filios Israel in deserto texit ne in victualibus deficerent, protexit ne coram hostibus caderent, direxit ne in solitudine viam perderent, ne ab itinere terræ promissionis in aliquo deuiarent, sic illos qui de Aegypto mundi exeũt, & ad desertum religionis fugiunt, texit per sufficientiam necessariorum, protexit contra malitiam aduersorum, dirigit per semitas consiliorum, vt tandem perueniant ad terram promissionis ciuium supernorum. Qui ergo volunt Aegyptum fugere, & submersionem Aegyptiorum euadere, debent mundum fugere. Verus religiosus figuratur per Eliam, qui fugiens a facie Hiezabelis, quę interpretatur fluxus sterquilinij,

B & significat mundum, obdormiuit sub iuni pero, quæ est arbor aculeata designans religionem &c. Quære 1.b. 2.b. 22.b. 45. b. 65. b. Tres pueri in camino ignis designant religiosos tria vouentes. Quod in fornace tentationis positi succensa stupa superbiæ, malleolis auaritiæ, pice immundiciæ, napta mundialis, & vanæ gloriæ, Christi consolatione, & præsentia liberantur 4. Reg. 2. Habitatio ciuitatis huius optima est, sed aquæ pessimæ sunt &c. Eliseus Christus quia ipse Christus est verus Saluator, ciuitas optima religio, quia optimi ciues, optimę leges, optimi ministri, optimus dux, optimum territorium, optimi fontes, optime mansiones, optimi viri: sed aquæ pessimæ sunt, per aquas intelligimus tentationes, quæ licet sint molles: tamen guttatim cauant lapides sottes. i. carnalium mentes, & fluendo corrodunt ripas sensuum, & subuertunt turres & ædificia: sic tentationes dum admittuntur cauant, & mollificant mentes, & submergunt totum ædificium spirituale. Iob. 14. Lapides excauant aquę, & alluuione paulatim terra consumitur. Treno. 3. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi perij, inuocabo nomen tuum domine. Psal. 68. Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. In istis aquis positus Petrus cum cępisset mergi, clamauit dicens, domine saluum me fac. Matth. 8. Descendit pluuia, & venerunt flumina. Sic ergo istæ aquæ sunt pessimæ, quia ad pessimum de se ducunt, ad peccatum & infernum, terra autem, id est corpus nostrum, sterilis est, quia subiacet maledictioni primi peccati, ex qua spinas, & tribulos nobis germinat. Sed ecce consilium Eliśæi. i. Christi afferre mihi vas no-

Ciuitas. Regimẽ. Regnum. Habitatio. Tẽtatio. Aquæ.

C

tuum. i. cor mundum, & nouum. Eze. 36. Dabo vobis cor nouum &c. Psal. 50. Cor mundum crea in me Deus: & mittite in illud sal .i. diuinam sapientiam, vel Dei gratiam, quo facto ait dominus, Sanaui aquas has. Quia per donum diuinæ sapientiæ, & gratiæ sanatur homo ab oĩ tentatione, & non erit in eis vltra mors, neq; sterilitas, quia & si tentamur protecti tamen auxilio diuinæ gratiæ non inducimur in tentationem: neque sterilitas, quia auxilium diuinæ gratiæ fœcundat animam ad fructum operationis meritoriæ. Genes. 13. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi, quia religiosus corpore, & affectione debet mundum dimittere, & venire ad terram securá religionis, quæ fluit lacte sanctę actionis, & melle contemplationis. Ps. 54. Obliui scere populum tuum, & domum patris tui.

D

Mundus.

E Diabolus nititur hominem impedire ab ingressu religionis. Samson tripliciter ostendit fortitudinem suam antequàm esset deceptus à Dalila, in laceratione leonis. Iud. 14. Volenti. n. ducere vxorem primo occurrit leo, quo dilacerato, occurrit examen apum. Samson interpretatur sol eorum, & significat religiosum, vel volentem intrare religionem, siue facere pœnitentiam: vxor quàm vult ducere, religio, vel pœnitentia, istam occurrit leo rugiens, scilicet Diabolus tentans, & trahens 1. Pet. 5. Aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens &c. Rugit autẽ per suggestionem terribilium, inducendo ad pusillanimitatem, dicés quomodo poteris facere tantam pœnitentiam? Sed irruit spiritus domini in Samsonem, & dilacerat leonem. In uerbo irruendi notatur repentinus motus, & subditus aduentus gratiæ Dei ad adiuuandum, quia nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Exemplum de Angelo descendente cum trib. pueris in camino ignis, non quærit moras, non quærit inducias. Act. 2. Factus est repente de cęlo sonus &c. contra illos, qui multum volunt deliberare de ingressu religionis, vel statu pœnitentiæ. Tunc ergo leonem dilacerat cum virtute Spiritus sancti tentationem superat. Sed de ore leonis mortui Samson mel habuit, quia illa pœnitentia, quæ nos deuoratura erat in magnam cõuertitur dulcedinem. Secundo fuit fortior in expugnatione Philistinorum, a quibus ligatus fuerat duobus funibus. Iud. 15. Philistiim interpretatur potione cadens. Sitit homo mũdanus potiones mundanas, auarus diuitias, carnalis voluptates, ambitiosus honores. Sitire est appetere, potare desiderium adimplete. Thi. 2. Omnes diuites hos percutere

Fortis.

Leo.

Tẽtatio.

F

Sitit.

G est vincere istos appetitus. Duos funes timor aduersitatis, siue pœnalitatis religionis, & amor ꝓsperitatis siue dilectionis carnis, qui per amorem ignis diuini amoris rumpuntur. Cum mandibula asini. i. cū consideratione vilitatis, & proprij corporis eos interficit, & aquam lachrymarum, & deuotionis inde haurit. Fortior fuit asportatione portarum Gazæ, qnæ interprætatur fortitudo eius, hoc est præsens uita, in qua est fortitudo, & confidentia mundanorū. Duæ portæ huius ciuitatis sunt humilitas, & uilitas natiuitatis, & nilitas mortis. Per unam intratur ad ciuitatē huius mundi, per aliā eximus, ambæ sunt viles. Meretrix carnalis corruptio. Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis. Labia meretricis sunt imaginatio, & sensualitas, quib. intendit se copulare spiritus & osculari, ac effœminare labia spiritus sunt intellectus, & affectus, labium imaginationis nolnptuosorum vult se copulare intellectui ad cognitionē labiorum, labiū sensualitatis affectui ad delectationē & sic fauum carnalis libidinis distillare. Domus est cor nostrum, in quo carnalis corruptio inhabitat. Ro. 7. Infœlix homo quis liberabit me de corpore mortis hnius. Iosue 6. Maledictus q reœdificabit Hierico ꝙ interpręta tur luna, & significat mutabilitatem tpaliū, qnam religiosi destruunt, qñ mundo & tpalibus rennnciant. Hanc religiosus reædificat, & maledictionem incurrit, qñ affectu, uel effectu repetit temporalia, quæ dimisit. Gala. 6. Mihi absit gloriari nisi in Cruce domini nostri Iesu Christi. In cruce religionis clanis obedientiæ configitur anima, in pedibus, & manib. Manus animæ dextera, potestas faciendi, qood placet, pes dexter proprius sensus, sinister propria uoluntas, clauis ergo obedientiæ configitur aīa in manibus, ut non habeat potestatem faciendi qđ placet, nec dimittendi, quod displicet, nt dicat ptælato, quòd Christus patti: non mea uoluntas, sed tua fiat, & in pedibus, ut non moueatur ꝓprio sensu, uel proprio affectu, unde dictum est. Quid ad tę.

Confideratio.

H

Luxuria.

Crux.

Obedientia.

I

Subditus.

De uestib. & pœnitentia religionis, Matt. 3. Erat Ioā. indutus &c. Ioā. interprætatur in quo est gratia, & signat religiosum uestimentū ad literā, uile dēt esse, uel uestimentū conuersatio pœnitentis, in pilis asperitas, in camelo, qđ est animal humile, humilitas, q̄ dēt in pelle conuersationis abundare. Zona stringens uentrem, abstinentia. Esa. 58. Ad lites continentia. n. sine asperitate humilitate, & abstinentia non pōt seruari. Sed aliqui sunt sicut arundo, appatent pleni, & sunt nacui, apparent fortes, & sunt debiles, apparent stabiles, & constantes, & sunt ad omnem uentum mobiles, quod negat dominus de Ioan. Sicut serpens exponit corpus ut custodiat capnt, sic religiosus dēt exponere corpus pœnitentiæ, & mortificationi, ut custodiat mentem, & per arctum foramen pœnitentiæ transire, & antiqnam pellem, quā in seculo nutriuerat deponere, qđ male fecit Abimelech. Iud. 9. Cui mnlier illisit fragmen molæ super caput. Nota historiā Abimelech interprætatur rex, & signat religiosum, qa seruite Deo regrare est, oppidū mondus, mulier carnalis concupiscentia, q̄ fragmen molæ graui. s. lapide caput Abimelech frāgit, qñ ictu mūdanæ tētationis, religiosum interficit. Filij Israel. i. deuoti Aegyptum mnndi fugientes, Manna cęlesti consolatione aliti sunt, non in Aegypto. i. mundo, sed in deserto teligionis. Turba, quæ sequitur Christum quinque panibus & piscibus dioinitus multiplicatis in deserto est refecta. Ioā. in deserto melle, locustis, & aqua nutritnr. Ezec. 1. Facies hominis. Quattuor genera hominum sunt in religione. Facies hoīs dēt apparere in nouiciis, nā homo est aīal rationale, mortale, disciplinabile, mansuetum natura, primo debet esse rationalis per discretam noti consideratione, ideo conceditur annus probationis, secundo debet considerare ꝙ est mortalis, ideo non dēt formidare carnis mortificationē, nec pœnalitates religionis, sed sub iunipero arbore aculeata obdormire cum Elia, panem, & aquā comedere, tertio dēt esse susceptibile disciplinæ Christi per tpalium abrenunciatione, & audire illud uerbum: Si qnis vult post me uenire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Et iterum: Si uis perfectus esse, nade, & nende oīa quæ habes, & da pauperib. Hæc est. n. prima lectio scholę Christi, Lu. 14. Nisi qnis renunciauerit oīa, quæ possidet, non pōt esse meus discipulus. Qnarto dēt esse mansuetnm natura per oīmodam obedientiam. Matt. 11. Discite a me, quia mitis sum, & hnmilis corde. Facies leonis dēt apparete in prælato p magnanimitatē, quia leo ꝓstrato parcit homini, sic prælato culpam recognoscenti nullum formidare, contra malos rugire, Leo rugiet quis non timebit. Facies bouis dēt apparere in officialibns, bos. n. non laborat solum sibi, sed familię domus, sic officiales nō sibi sed familię conuentus debent laborare, & congregare. Iob 1. Boues arabant. Facies aquilę debet apparere in ſtatu clauſtraliū, & clericorum, lectorum, prædicatorum, qui debēt esse contemplatiui. Aquila super oēs volat, sic anima contemplatiua desideriis, & suspiriis, quæ sunt duo alę, uolat ad meditandum ęterna: aquila irreuerberatis oculis

Hypocrita.

K

L

Homo. Status. Animalia. Religio.

Luc. 9. c.

M

solem

A solem aſpicit, ſic contẽplatiuus oculis meditationis, & amoris ſolem diuinitatis, nec deficit ad terrena. Eccle. 11. Dulce lumen, & delectabile eſt oculis uidere ſolem. Videat ergo religioſus an oculũ aquilæ, uel noctuæ habeat. Leui. 19. Non ſeres agrum diuerſo ſemine, ſemen bonum eſt bonum uerbum, & ſacramenta Dei, Luc. 8. zizania ſunt uerba curioſa, & uana, ſiue ſapientia mundana. Agrũ diuerſo ſemine ſeminat, qui ſigna ſanctitatis prętendit in habitu, & conuerſatione exteriori, & male agit in conſcientia interiori, ideo Leui. 19. Veſtemque, quæ de lino, & lana contexta eſt, &c. Per linum quod interius latet in tali ueſte, intelligitur conſcientia, per lanam quæ exterius patet in tali ueſte, intelligũtur exteriora figua, religioſus hypocrita ex ueſte lana ac lino contexta induitur, quãdo habet exteriora ſigna ſãctitatis, & res ſignis talibus non correſpondet.

B Et no. de hypocritis religioſis. Quia duplex
J eſt imago, quędã picta, quæ nihil habet de re,
Hipocrita imago. niſi ſuperficiẽ exterioré deforis, nõ intus, quia nec cor, nec alia membra interiora pingũtur in ea, hæc eſt hypocriſis aliquorum religioſorum. Mat. 23. Veh uobis, qui ſimiles eſtis ſepulcris dealbatis. Eſt etiam imago impreſſa, quæ profundatur intra rei ſubſtantiã, & hæc debet eſſe in religioſis, in quibus debet ſignatum ſigno correſpõdere, ne ſint ſicut falſæ tabernæ, in qua pendet ſignum ad uendendũ uinũ, & nihil eſt de uino, aut ſi eſt, corruptum eſt. Eze. 41. Per omnẽ domum in circuitu, &c. Expreſſa domus eſt conſcientia animę contẽplatiuę: Cherub amor eſt, amor enim eſt plenitudo legis palma, eſt tegnum ęternum. Apo. 7. In conſpectu agni amicti ſto. albis, & palmę in manibus eorũ. Exprimi ergo debet figura palmę in cõſcientia, ſiue in pariete conſcientiæ: Quia ſẽ
C per beatitudo ęterna debet eſſe in conſideratione, exprimi, ergo debet figura Cherub, qa
M ſemper debet eſſe amor in affectione; dupliciẽ
Facies. autẽ facié debet habere Cherub hominis, & leonis quantum ad duplicem ſtatum tentationis, eſt enim ſtatus aduerſitatis, in quo tẽtatur puſillanimitas cõtra quã neceſſaria eſt facies leonis. i. magnanimitas, conuerſa ad palmã ut amore ęternæ beatitudinis nihil aduerſi, nihil terribile timeatur. Eſt etiam ſtatus proſperitatis, in quo tentat elatio, contra quã neceſſaria eſt facies hominis, quod eſt animal mãſuetũ, in quo notatur humilitas Gene. 32. In baculo meo tranſiui Iordanẽ iſtum, &c. Iacob ditatus ſignificat animam religioſam, quę diu fuit in pœnitentia, quæ proficiendo de uirtute in uir-
Diuitiæ. tutẽ bonis operibus, & meritis eſt ditata. Qui ſe in actiua uita per Liam, & in contẽplatiua per Rachelẽ deſignata exercuit, talis tranſit uadũ Iaboth, qui interpretatur pulnis & ſignificat noſtrę mortalitatis fragilitatem. Gene. 3. Puluis es, & in puluerẽ reuerteris. Tranſit, autem in baculo, id eſt in diuini auxilij uel crucis Chriſti ſubſidio, in quo confidendum eſt non in baculo arundineo. i. in mundo, uel di- Crux.
uitijs, cui ſi innixus fuerit homo perforabit manum eius. 4. Regũ 18. Mat. 1. Ioſeph fili Dauid noli timere accipere Mariam coniugem tuã, Ioſeph interpretatur apponens, & ſignificat religioſum, qui continue debet apponere ante oculos ſuos ſtatum, quem aſſumpſit, beneficia, Dei, & peccata. Abacuch. 2. Super cuſtodiam meã ſtabo, debet eſſe filius Dauid id eſt manu fortis, contra tentationes. Pulcher aſpectu per conuerſationem, debet accipere Mariã coniugem ſuam. i. religionem, quæ deſponſatur tempore probationis. Interpretatur enim Maria amaritudo, illuminatrix, domina, quæ omnia conueniunt religioni. Exod. 16. Promittitur filijs Iſrael per Moiſ. Veſpere comedetis carnes, &c. Audiui murmurationes, &c. Tangitur ſtatus Deo ſeruientium, & pœnitẽtiam agentium, in quibus propter diutinos labores
E incipit murmurare caro contra ſpiritũ, & car- Murmu-
F nalia deſideria contra mentẽ ſurgere. His pro- ratio.
mittitur duplex conſolatio per Moiſ. In carne Gula.
& pane, q̃ eſt in carne aſſumptæ humanitatis, in Manna dulcedinis diuinitatis. Datur in veſpere comeſtio carnalium, quia declinanti ad noctem peccati, ſiue ſuffragij pœnitentię remedium eſt conſideratio humanitatis dominicæ. Mane uero ſaturitas panis, quia accedenti ad lucem diuinę miſericordiæ per cõtemplationẽ, ſolacium, & ſuſtẽtatio eſt, conſideratio dulcedinis diuinitatis. Hoc idem figuratũ eſt, Ruth 2. Intinge buccellã, &c. Ruth interpre- Ruth 2.c.
tatur uidens, uel feſtinans ſignificat religioſũ, uel pœnitentẽ. Booded, in quo Robur, ſignificat Chriſtũ. Ager religio, uel pœnitẽtiæ ſtatus. Panis durus auſteritas pœnitentiæ, accetũ con F
ſideratio paſſionis dominicæ, in quo ſi panis Pœniten-
intinctus fuerit, durus non erit. Malogranatũ tia.
deſignat religioſos, qui ſunt uelut multa gra- Malo gra
na ſub uno cortice collata, rubea, per charitatem, infirmis proficientia per bonum exemplum, prædicationem, orationem, In diuerſis cellulis manẽtia, per officiorum diſtinctionẽ. Cant. 4. Emiſſiones tuę paradiſus malorũ Punicorum. Iudic. 1. Petit Axa irriguum ſuperius, & inferius. Axa ſedens ſuper aſinum, religioſa & pœnitens anima, domans corpus proprium, petit a patre Chriſto irriguum inferius Lachry-
copiam lachrymarum propter incolatum prę mæ.
ſentis miſeriæ, irriguum ſuperius pro dilectione beatitudinis, & gloriæ. 3. Reg. 19. Fugit Helias a facie Iezabelis, & obdormiuit ſub iunipero, &c. Iezabel interpretatur fluxus ſterquilinij, & ſignificat mundum, progreſſus Heliæ fuga mundi, & impletio conſiliorum. Philippenſ. 3. Omnia arbitratus ſum ut ſtercora, ut

G Christū luctifacerem. Aduentus in desertū ingressus religionis. Ionipetus arbor aculeata, religionis austeritas, & disciplina, quę tot habet aculeos pungentes, quot habet pœnalitates sub ista obdormiuit Elias. Quia oportet religiosum quasi insensibilē esse, & io pœnalitatibus obdormite. Non discurrete quot, & quæ sunt, uel quare fiunt, uel ad quid impositæ sunt. Affert Angelus panem subcinericium, quia Christus homini laboranti in religione immittit consolatiooem ex mortis consideratione. Et hoc significat cinis: Memento homo quia cinis es, & in cinerē reuerteris. Quare ergo contristabitur quis dimittendo seculum, diuitias, parentes, amicos? 1. Thimo. 6. Nihil intulimus in hunc mūdum. Iob. 1. Nudus egressus sum &c. Hiero. Facile cōtemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. Quomodo etiā non consolabitur, cui regnū cœlorū promitti

H tur. Matth. 5. Beati paupetes spiritu, quooiam ipsorum est regnū cœlorū additur pani pœnitentię aqua lachrymarū, quę in modum potus defert cibū consolationis ad interiora uitiū animæ. Psal. 79. Cibabit nos pane lachrymarū. Psalm. Potum dabis oobis in lachrymis in mēsura. Bis comedit ad ambulandum per dies & noctes, dies tēpus prosperitatis, nox tēpus aduersitatis, ideo duplici consolatione indiget anima, ut nec prosperitate possit deficere, nec aduersitate deijci, uel frangi: Sic in fortitudine cibi illius ambulauit quadragiota diebus & quadraginta noctibus usq; ad mōtē Dei Oreb. i. usq; ad refectionē ęternā. Oteb. interpretatur mensa. Luce 19. ut edatis & bibatis sup mēsam meam in regno patris mei. Mat. 17. Assumpsit Iesus Petrum, Iacobū, & Ioannē, & duxit illos in montē excelsum seorsum, &c. in Petro significatur obedientia, habuit enim unū nomen, & triplex cognomē, proprio nomine oo

I catus est Symon, qui interpretatur obediens, primū cognomē Cephas. i. caput omniū, quia nihil debet facere religiosus sine obedięntia capitis: Bariona. i. filios colūbę per simplicitatē. Petrus. i. agnoscens per discretionem, debet. n. obedientia esse simplex non interrogādo quare hoc sibi ptæcipiatur, & non alij. Ioā. 21. f
Ioan. 21. f Sequere me. Ecce, præceptū obedięntiæ. Iste dixit: Hic aūt quid, quasi dicat, quare mihi hoc ptæcipis, & oon illi? Sed pfectus debet dicere: Quid ad te? quasi dicat. Tu non habes de mea intentione, uel uolūtate tationē quærere, sed debes simpliciter obedire. Item debet esse discreta, ut nihil q̄ fit contra animā, uel regulā fiat. In Iacobo significatur paupertas, interpretatur enim loctator, qui. n. vult sapienter luctati cum Diabolo, debet uestimenta temporaliū deponere per uoluntatiā paupertatem. Gregorius Quid sunt terrena omoia nisi quædā corporis inuimēta, nihil maligni spiritus in hoc mūdo pro-

ptiū possident, nudi ergo cū nudo luctari debemus, nam si oestitus quisq; cū nudo luctetur, citius ad terrā deijcitur, q̄a habet onde teneatur. In Ioanne significatur castitas siue uirginitas: hic est. n. electus a Dño, quia hi sequūtur agnū quocunq; ierit p uiā cōtēplatioois. Scdo duxit eos in mōtē excelsom p scripturæ lectionem. Est. o. ductio ad montē contemplationis p scripturę lectionē. Esa. 2. Venite ascēdam⁹ ad montē Dñi, & ad domū Dei Iacob p ęteroorū meditationē. Esa. 40. Sup mōtē excelsū ascēde tu. Deu. 32. Dictū est Moisi: Ascende in mooté istū Abarim, & cōtēplate terrā p æternorū degustationē. Treno. 3. Sedebit solitarius, & tacebit, q̄a eleuabit se supra se. Ista sunt anteceden tia ad contēplationē. Alia cōcomitantur cōtēplationē, s. factū, & facti testimoniū, factū quia resplēduit facies eius sicut sol; in facie spiendida sicut sol, contēplatio diuiooitatis. Exo. 33. Facié meā. In uestimētis albis quasi nix, not. cōté

H platio humanitatis. Apo. 19. Habebat in uestiméto suo scriptū, rex regū, & Dñs dominātiū. Constātia ponitur testimoniū facti. Si o. uera est transfiguratio, & cōtēplatio, necesse est, ut adsit Moīs. In Moīse, q̄ tantū dilexit populū ut diceret aut dimitte eis hāc noxā, aut dele me de lib. in quo me scripsisti. Exo. 32. Nota dilectionē ꝓximi in Eelia q̄ tm̄ habuit zelū 3. Regum 19. zelo zelatus sum pro Dño exercituū, significatur dilectio Dei. Vel aliter possūt ista duo moraliżari, iuxta interpretationē uocabulorum. Postea ponuntur contraria ad cōtēplationē, Quę sunt duo: Summa iucūditas, q̄ notatur cū Petrus dixit Dñe, bonū est nos hic esse, quia dulce lumen & delectabile est oculis uidere solem. Scdm est humilitas, quia q̄to aliqs illud lumē intētius contēplatur, tanto clarius uidet q̄ nihil oīo est, uel boni in se habet. Hoc notatur cū dicit ceciderunt &c. Et ista de causa

I in Apo. 24 Seniores ceciderunt ante throoum depooeotes coronas suas. Eze. 2. Hęc uisio similis glorię Domini. Psal. 33. Accedite ad eum, & illuminamini? Nom. 15. Homo colligens ligna io sabbato debet lapidari. Sabbatū interpretatur requies, est religio, in qua debet esse quies a tumultu negociorum temporalium, ligna, quibus augetur ignis, sont temporalia, quibus augetur cupiditas, & auaricia unde forax Babylonis, id est cupiditatis maleolis, id est sarmentis uinearum legitur succensa. Colligere ligna est congregare diuitias, & tractare negocia temporalia. Si ergo uideris religiosum negociātem circa tempotalia, lapidibus debet obrui, i. duris increpationib. obiurgati, talis significatur per Achā, qui de anathemate Hierico accepit. Iosue. 7. capi. & lapidatus est.

K Tribus cognoscimus, q̄ aliqs pfecte mortuꝰ est, priuatiooe coloris, priuatione motus, priuatione spūs, Similitet, religiosum mortuum

mundo

K L M

Mons. Esa. 40. h. Contemplatio. Humilitas.

A mundo perfectè dicimus, in quo nullus calor amoris naturalis, nullus motus propriè voluntatis, nullus spiritus impatientiæ murmurationis. Si autem aliquid illorum trium in illo videas, ille non est perfectè mundo mortuus. Nec est de illis, quibus dicitur Colo. 3. Mortui estis, & uita uestra, &c. Mat. 6. Quis reuoluet nobis lapidem ab hostio monumenti? Huc pertinet ad contemplationem pusillanimitatis, quæ occurrit volentibus intrare religionem. Lapis significat apertam duriciam religionis, quem lapidem supponit Iacob capiti suo cum videt illam beatã visionem scalæ. Gene. 28. quia aliter non potest cœlestia contemplari, & hæc est petra, quæ fundebat suos olei. Iob 29. Nam duritia apparentis religionis effundit suos æternæ consolationis venit ergo in quæstione cordi muliebri volenti intrare religionem: quis reuoluet nobis lapidem &c. Monumentum, in quo Christus quiescit, est anima, sed carnalis, & muliebris

Pusillanimitas. Timor.

B anima formidat, Angelus autem domini descendit de cœlo, & accedens reuoluit lapidem, quod figuratum est Gen. 29. Amouit lapidem, quo os putei claudebatur ad adaquandum greges &c. Puteus aquarum uiuentium affluentia diuinæ consolationis, ad quam sitit deuota anima. Psal. 41. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Psal. 41. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea &c. Quæ ét in præsenti nominatur Rachel, cuius greges sunt innocentes affectiones, quibus acquiritur affluentia diuinę consolationis, non ergo solliciteris de ammotione lapidis, quo os putei clauditur. Clauditur autem illa profunda, & intima consolatio lapide, id est duritia apparenti, sed ne timeas, adest verus Iacob Christus ipse, qui amouebit lapidem, quo puteus clauditur, vt hautias abunde aquas consolationis diuinæ. Can. 3. In lectulo meo quæsiui per noctes: Inueni quę diligit anima mea, hic

C loquitur anima contemplatiua, & religiosa. Quære 36. b.

Ezech. 27. Fili hominis assume lamentum & dices o Tyre &c. Tyrus interpretatur angustia, & significat statum religionis propter amaritudinem disciplinæ, & obseruantiæ regularis: perfectio decoris est honestas conuersationis, & dicitur sita in corde maris propter amaritudinem austeritatis disciplinæ. Hinc est quod admiratur populus, de casu Tyri cũ sit ciuitas posita in corde maris, quæ non potest oppugnari, vnde Ezech. 4. Comportabit aggerem &c. Comportantur aggeres ad implendum fossata, disponuntur acies, id est machinæ ad frangendum lapides murorum, postmodum castra dant insultus ad capiendum ciuitatem. In comportatione aggeris tentatio cupiditatis: nam agger idem est q̃ D
terræ cumulus, in dispositione arietum tentatio superbiæ, & elationis, in admotione castrorum tẽtatio carnalium desideriorum, quæ militant aduersus animam 1. Pet. 2. De his tribus religio videtur esse secura, mari ex omni parte circundata, per votum paupertatis, contra impugnationem cupiditatis, per votum obedientiæ, contra ictum elationis, & superbiæ, per votum castitatis, contra impugnationem desiderij carnalis, ideo mirandum, & dolendum est, quomodo cecidit religio a statu perfectionis, vnde Ezech. 26. Dicitur de Tyro in figura religionis. In terra sedebunt attoniti. Si quæris quomodo capta est ab aduersariis ciuitas sic fortis, sita in corde maris, dico quòd hoc est, quia malæ fuerunt portæ, id est sensus custoditæ, quia intrauit mors per fenestras nostras. Scitis quòd ad portas obsidetur ciuitas, congregantur hostes, comportantur aggeres, eriguntur machinæ, & E
tunc perfecta est obsidio, ita ad portas sensuum obsidetur anima per hostes, id est dæmones, comportantur aggeres temporalium, eriguntur machinæ tentationis, & tunc perfecta est obsidio, vnde dicitur in libro 4. Reg. 3. Circundata est ciuitas a fundibulariis. Diabolus erigit machinam superbiæ, & fundibulatur honores, inuidiam, iram, superbiam, & similia.

Dicitur in lib. 1. Re. 11. quòd Naas Ammonites obsedit quandam ciuitatem filiorum Israel, scilicet viros labes Galaad, & multum arctauit eos. Tunc dixerunt filij Israel ad ipsum, Habe nos fœderatos, & seruiemus tibi. Respondit Naas. In hoc feriam &c. Quære 46. a. 51. a. Sic ergo Diabolus erigit machinam superbiæ, Mundus erigit machinam auaricię, & fundibulatur aurum, argentum, possessiones, agros, uineas, terras, & similia, ex quibus oriuntur lites, contentiones, iurgia, bella, & contentiones regum, & principum. F
Percutit etiam tactu manuum, id est munerum, quæ dissipant consilia, subuertunt iudicia, impediunt, & protrahunt negocia, & forte conferunt aliquando beneficia. Item adest caro, quæ obsidet, & erigit machinam luxuriæ, quæ obsidet portam oris id est portam stercorariam, & ista obsidio est periculosissima, quia caro est intimior, propinquior, & custos infidelior, quia lingua congruit in duo opera naturæ scilicet in gustu, & loquela, & vtroque omnino impugnatur anima, ideo conita linguam posuit Deus murum dentium, & antemurale labiorum contra loquelam, sed omnino murus & antemurale pariter dissipatus est. Vel dicendum quòd murus est continentia, antemurale abstinentia, continentia est contra luxuriam, abstinentia contra gulam,

Auarus mundus.

Caro Luxuria.

G Ciuitas. Portæ. & quando petit antemurale abstinentiæ, necesse est, ꝙ pereat mutus continentiæ, vel dicendum, ꝙ tres portę ciuitatis animæ, sunt intellectus, voluntates, sensus, prima obsidetur a Diabolo, secunda a mundo, tertia a carne, & vix est aliquis status, vix aliqua ciuitas, quę p malā custodiā alicuius portę nō capiat. Deu. 13. Si tibi voluerit persuadere frater tuus, &c. Nota histo. Hæc lex religiosi in claustro serui re volentes, qui multoties amicorum suggestione recurrunt & seruiunt diis alienis. i. vi-
Phil. 3. d. tiis eorum 1. Cor. 2. Tot. n. sunt dij peccatorū, quot vitia, vnde de gulosis dicitur, Quorum Deus vēter est, nulli ergo talia suggerenti portas aperi acquiescendo, sed statim interfice increpando, nec pp coniunctionem carnis, vt patri, vel matri, nec pp aliquam dilectionem, vt amico, vel familiari. Non. n. uenit Deus mittere pacē inter tales, sed gladiū. Sicut ait saluator, Si oculus tu⁹ scādalizat te, erue eū, & proii
H ce abs te, sic de mann, de pede: vnde seq̄tur. Sit primū manus tua &c. cōtrariū eius, qđ suggest sit faciendo, & non miserearis pietatē habēdo.

Prouer. 30. Lepusculus plebs inualida, qui collocat in petra cubile sibi. Lepusculus. i. cuniculus, paruus lepus, qui in petra religionis canat, & parat sibi domum, ne vulpis. i. Diabolus possit ibi cauare, sed sit astutus, vt vulpis, qñ non pōt cauēam per se intrare per apertū peccatum, ponit intus furetū malarū cogitationum, parat rete oportunitatum. Gen. 1. Germinet terra herbā virētem. Terra ista non arida, sed irrigua deuotione, florida conuersatione, fructifera meritorū aggregatione, est religio, q̄ herbam virentē ad pastum aīalium generat, & germinat, qñ bonorum operum exēpla verbo, & facto demōstrat. Gen. 24. Seruus Abrahæ suspendit inaures ad ornandum faciem Rebeccæ. Seruus Abrahæ Christus formā serui accipiēs: Rebecca deuota aīa, in cui⁹
I aures Christus inaures ad ornandum suspendit, qñ ornamēta virtutum, & morū ei tribuit. Exod. 25. Facies candelabrum ductile de auro mundissimo &c. Quære 83. a. Gen. 27. Dixit Rebecca Iacob filio suo, affer mihi duo hędos optimos, &c. Rebecca gratia, duo hędi corpus & anima, quibus libenter Isaac Deus pater vescitur, dum corpus per abstinentiam anima per mundiciam sibi offertur. Pro quib. Iacob .i. supplantator religiosus consequitur bñdictionē æternam in pinguedine visionis humanitatis, & tore cœli fruitionis diuinitatis. Iud. 9. Ficus & vitis noluerunt deserere dulcedinē suā, vt inter ligna promouerentur. Quære 35. a. 38. a. 74. b. Apo. 6. Stellæ cadent de cęlo. Circa religionem ostenditur status perfectionis in situ de cœlo, nostra conuersatio in cęlis est, lapsus transgressionis in cauerna cadent, gradus professionis in stellis. Apo. 12. Mulier fugit in solitudinem, vbi habet locum paratum a Deo, vt ibi pascat illam, & nota ꝙ solitudo religionis est fuga mundi. Ps. 54. Ecce elongani fugiens, & mansi in solitudine, caula Dei. Iob 21. Cui dedi in solitudine, vita cœli. Esa. 51. Ponet solitudinem eius quasi hortum domini, & delitias. Adducam eam in solitudinē, & ibi loquar ad cor eius. Sed econtra in solitudine mundi deuiat error. Ps. 106. Etrauerunt in solitudine in inaquoso &c. Heb. 11. In solitudinibus errantes obuiat horror. Hiere. 25. Erit vniuersa &c. Aestuat ardor. Ge. 21. in figura Agar errabat in solitudine propter ista tria dicitur ad Heb. 11. In solitudinibus errantes. Est etiam solitudo mentis, Quę est apta ad meditandum. Hie. 9. Quis dabit in solitudine alta ad contemplandum? Esa. 43. Ponam eam &c. loca ad exultandum. Esa. 35. Exultabit solitudo &c. Apoc. 12. Date sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum, in
L locum suum, vbi alitur per tempus, & tempora, & dimidium temporis: hic tangitur oportunitas fugiendi cum dicitur, datę sunt: securitas refugij cum dicitur, vt volaret in desertum, vbertas beneficij, vbi alitur per tēpus &c. Mulier ista est Ecclesia, vel religio, vel anima deuota fœcunda meritis. Prouerb. 31. Mulietem fortem quis inueniet, speciosa dunis, amicta sole varietatibus. Psal. 44. Omnis gloria eius abintus in fimbriis aureis, circumamicta varietatibus, clara exemplis. sole Eccle. 44. Sol illuminans per omnia respexit. Apocalip. 12. Mulier amicta sole. Duæ alæ duæ vitæ, actiua, & contemplatiua, quæ intelligitur per Martham, & Mariam; per Rachelem, & Lyam, & per Petrum, & Ioannem, Vel duæ alæ contemptus terrenorum, appetitus æternorum. Vel duæ alæ sapientia, & patientia, sapientia in prouidendo prospera, patientia in tolerando aduersa. Vel duæ
M alæ duo præcepta caritatis, diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum tuum sicut teipsum, vel duæ alæ timor suppliciorum amur æternorum. Vel duæ alæ duę potentiæ animæ, intellectus cognoscendo, affectus, vel voluntas diligendo. Vel duæ alæ iusticia, & misericordia. Nam per istas examinantur cogitationes, & ponderantur actiones. Per istam aquilam possumus intelligere deuotam animam. Cui datæ sunt duæ alæ. s. consideratio sui, & Dei. Quære 31. b. in 3. Regum. Psal. 45. Fluminis impetus lętificat ciuitatem Dei, hoc de religione intelligitur, quæ diuinis consolationibus lætificatur, Quæ dicitur ciuitas: quia in ipsa est vniuersitas ciuium in subditis Prælatis officialibus, vnanimitas cotidiū. Esa. 19. Ciuitas solis vocabitur vna. Psal. 54. Vidi contradictionem, in ciuitate uniformitas actuū. Ecce quàm bonum,

K Mulier. Ecclesia. Religio. Alæ. Ciuitas. Ecclesia.

A num,& q̃ iucundum habitare fratres in unũ.

Et nota quòd mater Ieſu qnęrit eum inter cognatos, & notos,ſed ibi Ieſus non inuenitur,immo frequenter perditur.Luc.9.Permitte me ſepelire &c. Glo. Si diſcipulus ſecuturus Dominum,renũciaturus Dñm arguitur, quid fiet illis,qui nulla neceſſitate uiſitant;ſępe domos eorũ,qnos reliquerũt? Mat.27.Velum templi ſciſſum eſt &c. Quia ubi diſcordia oritur,ibi Ieſus expirat,& moritur.Multitudinis enim credentium erat cor unũ,& anima una.1.Macha.4.Fecerunt uaſa noua ſancta.Nouicij debent eſſe uaſa ſolida contra tẽtationẽ, uaſa munda,& caſta contra infectionem, naſa ornata per uirtutum aggregationem,uaſa operta per ſenſum circunſpectionem, & cuſtoditionem,quia uas quod nõ habet operculum immundum erit.Eccl.5.Qna ſi uas auri ſolidum ornatũ omni lapide precioſo. Eccl.50.Vas admirabile opus excel.in

B 4.Reg.2. Afferte mihi uas nouũ,& mittite in illud ſal.Naum 2.Portæ apertę ſunt p concupiſcentiã, templũ ad ſolũ dirutum eſt per diſcordiam,miles captus ductus eſt pet ignorãtiam,ancillæ gemenres,& murmurantes per ambitionẽ,& inuidiam,unde qui uiderũt ſtatum in principio religionis, & modo, flẽt,& dolent.1. Eſdrę.10.Seniores,qui uiderãr priº quòd erat in oculis eorũ,flebãt uoce magna. Eccl.43. Vide arcum,& benedic qui fecit illum,nalde ſpecioſus eſt in decore ſuo.Iſta cæleſtis impreſſio,q̃ fit ex ſolo ſolis radio in nube aquoſa,ſignificat nouicios deuotos.Quorum anima eſt quaſi nubes de terra eleuata per omnium temporalium abdicationem, aqnis plena per deuotionem, radio ſolis penetrata per gratiæ infuſionem,ex quo radio in anima eius quattuor colores ſicur in iride generantur color rubeus charitatis,quaſi de cœlo caſtitatis,& puritatis quaſi ex aere,pie-

C tatis ex aqua,humilitatis ex terra,& tunc ualde ſpecioſus eſt in decore ſuo. Quia religioſi figurantur per tres pueros in fornace Babilonica poſitos,inter quos eſt Chriſtus liberans, & ſaluans.Gen.44.In ſacco Beniamin inuentus eſt ſciphus aureus.Beniamin adoleſcentulus in mẽtis exceſſu,deuotus nouicius,In ſacco ſuę conſcientię inuenitur ſciphus propi-

Nouicius Potus. nans Ioſeph id eſt Chriſto quadruplex poculum angelicæ conuerſationis euangelicæ perfectionis Apoſtolicę profeſſionis, & tacitè contemplationis, Exod.3.Solue calcimenta de pedibus tuis, locus enim in quo ſtas terra ſancta eſt.Qui vult ad contemplationẽ diuinorum accedere, debet calciamenta omnium temporaliũ, & mundanarũ curarũ deponere, quia locus religionis,in quo ſtat ſanctus eſt.Io.2. Nuptię factę ſunt in Cana Galileę &c.Iſtæ nuptię ſpirituales fiunt inter animam,& religionem,quia fiunt in Cana Galileę, quia Galilea trãſmigratio interpretatur, quia mẽte,& corpore, & affectione debet trãſmigrare, & tranſire de mundo ad religionẽ. Pſal.10. Tranſmigra in montem ſicur paſſer ut dicat: Relinquo mundũ,& uado ad patrẽ, ibi eſt Ieſus, & mater eius, & diſcipuli, ibi aqua inſipidę dilectionis carnalis,uel afflictionis pœnalis cõuertitur in uinum internæ cõſolationis,quod letificat cor hominis. Gene. Erant nudi & non erubeſcebant,quia pauperes, & nudi pp Chriſtũ non debent erubeſcere, ſed gloriari, unde ait ſanctus Franciſcus, nec oportet nos uerecundari, quia Dñs pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mũdo.1.Macha.2.Nũc ergo filij ęmulatores eſtote legis, & date animas ueſtras pro teſtamento patrũ, & memores eſtote operũ patrũ,quę fecerunt in generationibus ſuis,& accipietis gloriam magnam,& nomen ęternũ.Iſta loquitur Matatias in perſona beati Franciſci filijs ſuis in his tẽporibus malis, quia Matatias interpręratur donatus, per quem ſignificatur beatus Franciſcus.Ad uos ergo fratres ſermo dirigitur,cum dicitur Nunc ergo filij.Nunc ait,cũ conculcatur ueritas, nunc cum precipitatur ęquitas,nunc dum refrigeſcit charitas,nunc dum inualeſcit iniquitas;Et nunc quę eſt expectatio mea nonne Dñs?Nunc ęmulatores legis eſtote. Lex idem utiq; lex,quã legiſtis, quam elegiſtis,qua ligati eſtis. Lex Dñi immaculata, conuertens animas, quia mãdatũ lucerna eſt, & lex lux. In lege Dñi uoluntas eius, & ĩ lege eius meditabit die ac nocte plenitudo legis eſt dilectio: Quicũq; igitur hãc regulã ſecuti fuerint,pax ſuper illos.Gala.6. Videte igitur qualibus literis ſcripſerim nobis manu mea, legem hanc legite, regulam perlegite. Scripſi,ait,uobis litteris indelebilibus propter religionis catholicę fundamentum, literis inęquiparabilibus pp pfectionis

F euãgelicæ cõplemẽtũ,lris irrepręhenſibilibº pp ,pfeſſionis Apſticę fulcimẽtũ. Quis eſt igit q uobis noceat, ſi boni ęmulatores fueritis.i. Petri.3.Date ait animas ueſtras,teſtamẽtum patrum, ordinatio ſtatutorum,pro quorũ obſeruatione debemus animas noſtras dare, cõcupiſcibilem per deſiderium executionis,rationalem per ſtudium informationis,iraſcibilem per zelum correctionis.Sequitur:Memores eſtote &c. Opera enim patrum proponũtur uobis in ſpeculũ contemplabilis ueritatis,in ueſtigium ſeu exẽplum imitabilis ſanctitatis, in gaudium admirabilis dignitatis, in prẽmium deſiderabilis fælicitatis, ne fitis degeneres filij. Sequitur. Accipiet? &c. Magna gloria generalis æternæ fælicitatis, magna gloria ſpiritualis iternę ſacietatis,magna gloria ſingularis iudiciarię poteſtatis,&

Opera. Exempla.

autori-

G autoritatis,quę debetur ſingulariter uiris Apoſtolicis. Mat.19.Quòd uos,q̃ reliq̃ſtis &c. Iſti ſunt minimi, qui omnia dimiſerunt pro Chriſto, & ideo iudices erunt cum ipſo,ut dicit glo. ſuper Mat. Quia iudiciũ pauperibus tribuit.Sequitur nomen ęternum. Eſt autem triplex nomen ęternitatis, quod ſcribitur, in electis,uidelicet nomẽ prędeſtinatis,quia filij Dei uocabuntur. Mat.5.Supernę ciuitatis caracteriſticæ Chriſtianitatis.Apo.3. Qui uicerit,ſcribam ſuper eum nomen meum,& nomen ciuitatis nouę Hieruſalem,& nomen meum nouum.1. Eſdræ 10. Seniores populi dixerunt Eſdræ ſacerdoti.Surge tuum eſt decernere,noſque erimus tecum,confortare & fac.Ita debent dicere ſubditi prælato.Geneſ. 24. Ingredere benedicte Domini, cur foris ſtas? hiſtoricè Labã loquitur ad Eliezer.Myſticè Epiſcopus ad iuuenem, quẽ inuitat ad

H religionem. Laban enim interpretatur candidus, per quem deſignatur Chriſtus, ad iuuenem,qui eſt candor lucis æternæ. Sapie.7. Quia dilectus meus cãdidus, & rubicundus. Cant.5.Eliezer interpretatur Deo ſeparatus, per quẽ ſignificatur nouicius, & religioſus, qui præciſus a mundo per habitũ religionis, ſeparatus eſt Deo.Pſal.54. Ecce elongaui fugiens,& manſi in ſolitudine.Vnde hic introducitur iuuenis, qui ad ingreſſum religionis inuitatur, ut clementer interpellatus: Cur foris ſtas, ut potenter, & patenter, inuitatus: Ingredere, ut affluenter dotatus: Benedicte Domini. Increpatio reſpicit ſtatum ſeculare, inuitatio ſtatum regularem, dotatio fructũ ſalutare. Sic dictũ eſt Noe.Ingredere in arcã tu,& filij &c.Moraliter itaq; circa ſtatũ religioſũ, hic tangit Spiritus ſanctus donũ uocationis,fructum cõuerſionis,damnum di

I latationis. Primũ probat ingreſſus religionis, cũ dicitur: Ingredere.Eſa.2. Ingredere in petram,& aſcõdere in foſſa humo a facie timoris Domini:Sic Loth ĩgreſſus eſt,Segor.Gen. 19. Secundum probat donum beneditionis,

Gen. 12.a cũ additur benedicte Dñi, Gen.12.Benedicã tibi, & eris benedictus,q̃a in rore cœli,& pinguedine terrę erit benedicto tua.Pſal.20.Prę uenisti eũ in benedictionibus dulcedinis.Prouer.10. Benedictio Dñi ſuper caput iuſti. Pſ. 83.Etenim benedictionem dabit legis lator, ſic ergo talis benedictionibus pręuenitur, benedictionibus inueſtitur,benedictionibus inſignitur. Hoc igitur donũ benedictionis præuenit in principio,inueſtit in medio,inſignit in termino.Tertium probat periculũ euagationis cũ ſubditur:Cur foris ſtas.Apo.11.Surge metire templũ, & altare, & adorantes in eo, atrium aũt quòd eſt foris templũ eijce foras, & ne metiatis illud. Apocal.vlt.foris canes &c. Circa primum notandum,quòd uocatis ad ſtatum religionis debetur ingreſſus uirtuoſus, congreſſus bellicoſus, progreſſus operoſus, egreſſus glorioſus.de 1.Prouer.4. Viam ſapientię monſtrabo tibi, & ducam te per ſemitas æquitatis,quas cũ ingreſſus fueris non arctabuntur greſſus tui, & currens non habebis offendiculũ,Deut.2.3.Reg.ult. Sume arma, & ingredere prœlium, & induere ueſtimentis:porro rex Iſrael mutauit habitum,& ingreſſus eſt bellum. Eccle.2.Fili accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia, & timore, & præpara animã tuam ad tentationem.De tertio:Domine quis habitabit in tabernaculo tuo &c. Sequitur. Qui ingreditur ſine macula &c. De quarto: Io.10. Ego ſum oſtium, per me ſi quis introierit, ſaluabitur, & ingredietur, & egredietur,& paſcua inueniet.Mat.17.Bonum eſt nos hic eſſe.Religio ſi uocationis ſuæ gratiã recognoſcentis uerba ſunt iſta, in quibus primo tãgitur fructus utilitatis, quem probat affluentia boni,cum dicitur bouum eſt. Secũdo uirtus ſecuritatis, quem probat circumſtantia loci,cum dicitur hic. Tertio ſtatus perennitatis,quem probat permanentia uerbi,cum ſubditur eſſe,ut autem oppoſita iuxta ſe poſita plenius elucęſcant,ſecundum Philoſophum,primo Elen. ultimo uidendum, quæ ſit differentia ſtatus ſecularis,& terreſtris. Status namq; ſecularis eſt locus exilij, locus contagij,lapſus periculi,lectus ocij,laqueus diaboli. Ecõtrario ſtatus terreſtris eſt ſtatus ſtabilitatis cõtra exilium, ſinceritatis contra contagium, ſecuritatis contra periculũ, ſtrenuitatis cõtra ocium, ſanctitatis contra Diabolũ.de.1.Mich. 2.Surgite,ite,quia nõ habetis hic requiẽ. De contrario.Pſal.131.Hæc requies mea in ſęculũ ſęculi,hic habitabo,&c.dea.Eze.8.Fili hominis ingredere,& uide abominatiões,quas iſti faciunt hic.De contrario, Ge.28.Non eſt hic aliud,niſi domus Dei & porta cœli.De.3. Gene.19.Surgite egredimini de loco iſto.De cõtrario.Ge.19. Eſt hic ciuitas parua,ad quã poſsũ fugere,& ſaluabor in ea.De4.Mat.20. Quid hic ſtatis tota die ocioſi? De contrario Heb.13.Nõ habem' hic manetẽ ciuitatẽ,ſed futuram inquirimus.Luc.19.Quærebat Zacheus uidere Ieſum,& nõ poterat præ turba, & aſcendens in arborem Sicomorũ, &c. Iſte deſignat illos, qui nolunt pœnitere,& uolũt ad Ieſum accedere,ſed turba parẽtiũ,& negociorum impedit ipſos. Ideo debet aſcendere arborẽ Sicomorũ, quę deſignat religionem, & ſtatim uidit Ieſum.Quere 52.b.48.a.61.a. Eſa. 2. Venite aſcendamus ad montem Dei, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos uias ſuas, & ambulabimus in ſemitis eius. Religio eſt mons, Quære ſupra,eſt domus Dei, & porta cœli. Viæ ſunt præcepta. Semitæ

K Ingredere

L

Mundus Status

M

ſunt

A sunt cõsilia, quæ sunt magis arcta, & stricta in quibus est difficultas in obseruantia, quod figuratum est in 1. Reg. 14. Vbi dicitur, q̃ Ionathas ascendit reptans pedibus, & manibus. Dicit reptaos propter ieiunij macerationem, pedibus propter peregrinationem, uel affectionem, manibus ptopter eleemosynarum largitionem. Hiere. 49. Quasi aquila ascẽdet, & uolabit & expandet alas suas. Religiosi dicunt illud. Propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis. Comparatur autem ouibus propter obedientiam. Ioan. 10. Oues meæ uocem meam audient propter patiẽtiam. Esa. 53. Sicut ouis ad occisionem ductus est propter innocentiam. 2. Reg. 24. Isti qui oues sunt, quid fecerunt? propter fęcunditatẽ, & bonorum operum abundantiam. Psal. 143. Oues eorum fętosæ abundantes. Si ergo sit in facto tuo contumacia, in uerbo impatientia, In animo malitia, in opere accidia, & negligẽtia, reputaberis cum ouibus Laban maculosis errantibus intellectu. Psal. 118. Errauí sicut ouis, quę periit ruminibus affectu. Gen. 33. Habeo oues fętas quas si ambulando laborare fecero morientur una die cuncti greges doleoti bus in effectu. Psal. 48. Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. Deuter. 7. Tẽ Israel elegit Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiaris, de cũctis populis qui sunt super terram. Status autẽ religionis specialiter uocatur Israel, & per Israel designat, quadrupli ci ratione, nidelicet pp propositum electionis, signum interpretationis, dotis benedictionis, pactum repromissionis. De primo. Esa. 44. Audi Iacob serue meus Israel, quẽ elegi. Ps. 134. Iacob elegit sibi dominus Israel in possessionẽ sibi. Ro. 11. Reliqoię Israel fm electionẽ gratiæ Dei salue factæ sunt. De. 2. Baruch. 4. Beati sumus Israel, qm̃ quæ Deo placent, nobis manifesta sunt. Animæ est populus Dñi memorabilis, Israel interpretatur oidens Deũ per fidẽ. Quel contemplationẽ. De tertio. Gen. 32. Nequaquam Iacob appellabitur homeo tuũ sed Israel. Sequitur. Vidi Dõm facie ad faciem, & salua facta est aĩa mea. De quarto. Ro. 9. Non omnes, qui sunt ex Israel, hi Israelitæ, neque qui semẽ sunt Abrahæ, filij sunt omnes, sed in Isaac uocabitur tibi semen. i. non filij carnis, sed qui filij sunt promissionis. Isti æstimãtur in semine uiri ergo Israelitę sũt spiritualiter quorũ est adoptio filiorũ, & gloria, & testamentũ, & legis latio, & obsequiũ, & promissa. Gẽ. 41. Eductũ de carcere Ioseph totonderũt, ac ueste mutata obtulerunt regi, ad litterã agitur de liberatione Ioseph de carcere Pharaonis. Mysticè aũt est uocatio ad statum religionis, ostẽditur aũt nouitio, quid fugiendum, quid offerendum, quia fugienda est conuersatio sæcularis, quia euasio periculorũ, relinquenda possessio temporalis, quia exclusio superfluorũ eligẽda professio regularis, quia electio, uel impletio cosiliorũ. Offerẽda oblatio salutaris, quia exercitio meritorum, recte aotem per Ioseph nouicij designãtur, cuius innocentiã fraterna emulatio non peruertit, cuius pudicitiam feminea persuasio non infecit, cuius patiẽtiam fortunoę aduersitas non turbauit, cuius clemẽtiam sceptri autoritas nõ inflauit, fuit aotem Ioseph altissimus in contẽplando, ut patet in somniorũ interpretatione, æquissimus in prouidendo, ot patet in alimẽtorũ distributione, Prudentissimus in gubernando, ut patet in regni Ægypti dilatatione, pijssimus in cõpatiendo, ut patet in fratrum suorum dilectioe, & iniuriæ remissione. Circa secuodũ nota q̃ tres sunt tonsores. Quia tõdet Diabolus opera meritorum. 2. Reg. 10. Tulit itaque Amon, i. Diabolus gratis iniquus. Rex filiorum Amon. i. populi dolorũ nuncios Dauid, rasitque dimidiã partem barbę eorum, & prędidit uestes eorum usque ad nates, & dimisit eos. Tondit caro, & mundus carismata donorum. Iud. 16. Vocãnit Dalila, id est ficula insaciabilis carnis, uel mundi concupiscentia tonsorem, & rasit sepẽ crines Sampsonis. i. uniuersa dona, & uirtutes, & cępit abijcere eam. Tondet Deus superflua peccatorum. Hiere. 7. Toode capillũ tuũ, idest omne uicium, & superfluum, & proijce per uerum couremptum, & fume, & induere planctum, idest religionis plangentis habitum exẽplo Iob. 1. Surrexit Iob scidit uestimenta sua, tonsoque capite corruit in terra.

B

E

Ouis.

Israel.

Caro.

Circa tertiũ nota q̃ intrãs religionẽ debet primo mutare uestem uanitatis in uestem humilitatis exemplo Eliæ, & Io. Hester. 14. Cumque deposuisset Hester uestes regias fletibus, & loctui apta indumenta sucepit. Secundo debet mutare uestem uoluptatis in uestem castitatis. Eccl. 42. A uestimentis procedit tinea, & a muliere iniquitas uiri. Talis uestis mutanda est in cãdidam. Eccl. 4. Omni tempore sint uestimenta tua cãdida. Amictus lumine sicut uestimento, quia uestimenta Christi facta sũt candida in transfiguratione. Tertio mutanda est uestis cupiditatis in uestem charitatis, liberalitatis, & pietatis. Esa. 9. Vestimentum mixtum sanguine, erit in combustioe, & cibus ignis. Muta igitur ueterem uestem in uestem auteam charitatis. Psa. 44. Astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato, &c. Hæc uestis imꝑeciabilis Introducit, ad nuptias agni. Quomodo hoc intrasti non habens uestem nuptialẽ?

Mutare. Vestis. Habitus.

F

Ps. 130. 2.

Matt. 22.

Oblatio. Offerre.

Circa quartum attende q̃ religiosos debet offerre corpus in hostiã per carois mortificationem. Ro. 12. Obsecro uos per miseticordiã Dei, ut exhibeatis corpora uestra, hostiã uiuẽtẽ, sanctam Deo placeotẽ, rõnabile obsequiũ uestrũ. Secũdo acam in sacrificiũ per cootritionem.

Rom. 12.

G riem. Psal. 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, hu. &c. Iud. 5. Qui obtulistis aias uestras spõte aperite benedictionem Dñn. Tertio totũ seiptum in holocaustũ deuotionis. Psa. 50. Tunc acceptabis sacrificiũ iustitię oblationes & holocausta. Tonsura est abdicatin superfluntũ, corona, uictoria uiciorum. Rasura reuelatio secretorum. Matth. 10. Estote prudentes sicut serpẽtes, & simplices sicut columbę. Quia serpens incantatori aurem claudit, corpus exponit, caput custodit, oculos soli aperit, & opponit, ut renouetur, arcto fit amine se constringit. sic uir prudens religiosus aurem claudit adulatori, & tentatori, corpus exponit mortificationi, caput custodit rationis oculos dirigit ad gratiam, ut renouetur per arctam pœnitentiam, & circumspiciens se recolligit, & inuolvit sicut serpens per humilitatẽ, & sicut columba ubi arte dilatatur per charitatem. Exemplum de Dauid. Prouer. 3. Vir prudens dirigit gressus suos. Prouer. 17. In facie prudentis lucet sapientia. Quis putas est fidelis seruus & prudens &c. Matth. 25. Prudentes uirgines acceperunt oleum in uasis suis cum lampad. contra Deut. 32. Gẽs absque consilio est, & sine prudentia, utinam saperent cum discretione disponendo præsentia, & intelligerent cum amaritudine recogitando præterita, ac nouissima prouiderent cũ solicitudine præcauendo futura. Roma. 12. Nolite esse prudentes apud nosmetipsos, quia prudentia carnis mors est: Estote prudentes, & uigilate in orationibus, quia aduersarius uester diabolus tanq̃ leo rugiens circuit, quærens quem deuoret, quia ut dicit Leo in sermone de circumcisione: Non desinit hostis antiquus ubiq; deceptionis laqueos protendere, nouit cui adhibeat æstus cupiditatis, &c. Idcirco pastor Ecclesiæ, Petrus ad circumspectionis uigilantiam nos informat. Estote ait, prudentes, &c. Iam enim flatu, & morsu illius bestiæ terribilis, in cuius ore sunt tres ordines dẽtium, ut dicitur. Dan. 7. Concupiscentia. Carnis, oculorũ, & superbia uitæ, totum mundum, omnem statũ infecit, & momordit, quia igitur iam eius flatu aspectus obfuscatur, effectus obliquatur, affectus recuruatur, hinc est q̃ nobis est necessaria, lucens prudentia, dirigens aspectum, frequẽs uigilia, promptuens effectum, feruens instantia, erigens affectum, proponit itaque nobis princeps ecclesiæ hoc uerbũ informatiuũ, exhortatiuũ, excitatiuũ. Est itaq; uerbũ informantis, ad circumspectionem, exhortantis ad operationem, excitantis ad deuotionẽ, aspectũ circumspectionis informat prudentia, diligẽs esto. Prouer. 17. In facie prudentis lucet sapiẽtia, effectũ probationis, & operationis insinuat uigilantia diligens uigilia. 1. Pet. 5. Sobrij estote, & uigilate, quia aduersarius uester diabolus tanq̃ leo rugiens, &c. Affectum deuotionis excitat oratio feruẽs: Vigilate, ut, in orationib', Luc. 18. Oportet sẽper orare, & non deficere. K

Circa primũ ubi informamur ad stadiũ circumspectionis cũ præmittitur, Estote prudentes sciendũ q̃ cũ prudentia sit oculus aię directiuus, docet, aduertere flebilẽ culpam, labilem uitã, difficilẽ pugnam, ut sit aia directa prudẽtia diligenter auertat respectu præteriti culpã flebilẽ disponendã, respectu præsẽtis, ultã labilem disponendam, respectu futuri, pugnã difficilẽ, & pœnã formidabilẽ, & interminabilẽ præcauendã. Docet ergo prudentia respectu præteriti aduertere culpã, fletum, detestationẽ. Pro. 2. Si inclinaueris cor tuum prudentiæ, & quæsieris eam quasi pecuniã, tũc intelliges timorẽ Dñi. Sequitur: Consilium custodit te, & prudẽtia seruabit te ut eruatis a uia mala. Scdn docet respectu præsentis aduerte uitã labi dispo. Sic enim ille prudentes uirgines. Matt. 25. Dispensuerunt se accipieres oleũ gratiæ in lampadibus cordis, ne a sponso præuenirentur, & a nuptijs excluderẽtur. Prudentes, ait, acceperũt oleũ in uasis suis cum lampadibus. Docet tertio respectu futuri aduertere pugnam difficilem præcauendã: De quo potest exponi illud Iob. 26. Prudẽtia eius percussit superbũ, uides itaq; Moi. hodie quoddã inter religiosos, qui quasi alij filij Agar exquirũt prudẽtiã, q̃ de ter ra negociatores terræ, & thiuã illã, quæ de terra est diabolicã prudentiã exquirentes per uiã prudentiæ, quã ingressi sunt incedere negligẽtes ait: Gens absq; consilio est, & sine prudẽtia, utinã saperent cũ amaritudine præterita recogitando, & intelligerent cũ discretione præsentia disponẽdo, ac nouissima prouiderent futura cũ solitudine præcauẽdo. Sic patet primum ubi informamur ad stadiũ circumspectionis. Estote. pru. Sequitur uigilate, ubi excitamur ad exercitium operationis, ad quod q̃dẽ exercitium, ut sit meritoriũ, requiritur indefectibilis plenitudo, infatigabilis promptitudo, inobliquabilis rectitudo. Plenitudo in operatione, ne sit defectus, promptitudo in executione, ne sit contẽptus, rectitudo in intentione ne sit abusus. Obmissio quippe operationis debitæ, causat defectũ, rebellio uoluntatis cõtrarię mõstrat contẽptũ, peruersio intẽtionis rectæ, facit abusũ. Vigilare itaq; debent uiri profecti, ut habeant in suo exercitio, plenitudinẽ indefectibilẽ, culpã flebilẽ expiantẽ p satisfactionẽ, promptitudinẽ uitã labilẽ disponentẽ, rectitudinẽ inobliquã, hostẽ pugilẽ superantem. Debet itaq; esse in nostro exercitio indefectibilis plenitudo. 2. ad Thimo. 4. Tu uero uigila, in oĩbus labora. Infatigabilis promptitudo. Luc. 21. Vigilate omni tẽpore orantes, ut digni habeamini fugere a uentura ira, & stare ante filiũ hominis. Inobliquabilis rectitudo. Eccle. 39. Iustus cor suum

Oculus. Prudẽtia. Sapientia Considerario, Tẽpora. L Prudẽtia. Vigilare. Operari. M

A ſuum tradidit ad uigilãdum diluculo,&c. Ne itaq; cum fatuis uirginibus dormientibus, & dormitantibus ptiuemur oleo,prꝛeueniamur a ſponſo,excludamur a regno,circa exercitium bonorum operũ quotidie uigilemus. Luc.12. Beatus ille ſeruus, quem cũ uenerit Dominus eius inueoerit uigilantem. Vigilate,& orate, ut non intretis in tentationem.

Tertio excitamur ad deſiderium,& amplexum orationis.Vigilate ait in orationibus.Vi-
Oratio. Deuotio. gilandum quidem nobis eſt in oratione,fonte irrigante, face inflãmante,pace reformãte, & quietante. Eſt enim oratio irriguũ copioſũ, indefectibilis plenitudinis,culpæ flebilis mũdatiuum,incendium amoroſum iofatigabilis promptitudiois,uitæ labilis directiuum, ſubſidium uirtuoſum inobliquabilis rectitudinis, hoſtis pogilis deiectiuum, & proſtratiuũ. Eſt dico oratio irriguum copioſum,Eſa.38. Audiui orationem tuã, & uidi lachrymam tuã,&c.

B Gen.2.Fons aſcendebat de terra.i.de corde humili. Quia uratio humiliantis ſe,nubes penetrat.Eſt etiam incendiũ amoroſum,&c.Apoc. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi. Eſt etiã oratio ſubſidium uirtuoſum,&c. Orans nempe Iudith Holofernem interfecit.Iud.13.Stetit Iudith ante lectum orans cum lachrymis, & dicens conforta me Deus Iſrael,&c. Orans Moy.tenens uirgam Dei in manu,vicit Amalech: orando Ezechias uicit Senacherib. Eſa. 37.Aſcendit Ezechias in domum Domini, & orauit ad Dominom dicens, Domine Deus Iſrael,&c. Hæc eſt illa cithara,cuius dulci ſono ſpiritus malignus a Saule effugatur. Hoc enim genus dæmoniorum non eijcitur niſi in oratione,& ieiunio.Thob.12. Bona eſt oratio cũ ieiunio.Treno.4. Candidi facti ſunt Nazarei eius,cãdidiores niue,nitidiores lacte,rubicũdiores ebore antiquo, ſaphiro pulchriores.

Nazarei. C Nouicij quidem Nazarei dicuntur electionis ſorte Domino conſecrati. Si autem Nazarei,ergo mundi,uncti,ſancti,floridi. Deſignat quippe candor niuis mundiciam pudicitiæ, nitor lactis unctionem ſapieotiæ, rubor eboris ſanctitatem patiẽtiæ,& feruorem dilectionis internæ, decur ſaphiri ſplendorem cõuerſationis honeſtæ, quia eſt coloris cœleſtis, ut dicant,noſtra conuerſatio in cęlis eſt. Leuitic. 23. Sumetis nobis die primo fructus arboris pulcherrimę ſpatulaſq; palmarũ ramos ligni diuerſarum frondium,& ſalices,de torrẽte,&
Nouitij. lætabimur corã Domino Deo noſtro.Hoc dicitur nouicijs.Vt ergo a poſtremo incipiamus
Dies. præcepit Moyſes prima die. i. tempore nouiciatus,ſiue in iuuentute ſumi ſalices de torrente,i.continentiam carne,& mente.Salicis ſteritas,ſm gloſſam, eſt continentiæ integritas. Ramos ligni diuerſarum frondium, i. lętum in omnibus operibus humilitatis obſequiũ, ſpatulaſq; palmarũ. i.perſeuerantium operũ bonorum cum uictoria uiciorum,& tentationum, denique fructus arboris pulcherrimę.i. exempla crucis paſſionis Dominicę,quę eſt arbor in medio terræ, cuius ſummitas tangit cęlum.Dan.4. Hebræi dicunt,ꝙ arbor iſta pulcherrima,cuius fructus ſũt mala punica,quæ ſimul omni tẽpore habet botros, flores,& folia,& fructus in omni differentia teneres,uirides,& maturos.Sic anima ſancta maxime nouitij, & religioſi,ſemper debet habere botros ſãctæ meditationis,flores modeſtæ locutionis, Conuerſatio creſcit.
folia honeſtę cõuerſationis fructus meritorię actionis teneres,de die in die creſcẽdo per uitę innouationẽ,iuxta illud,quaſi lux ſplẽdens procedit,& creſcit uſque ad perfectã diẽ.Et illud:fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem ſolemq; conuerſa eſt, & in aquas plurimas redundabit:Virides,per continuam; Fructus.
& feruentem exercitationem: Maturos,per finalem perſeuerantiam,& conſummationem.

E Geneſ.28.Vidit Iacob in ſomnis ſcalam,& Angelos aſcendẽtes, &c. Iacob ſupplantator, religioſus,ſomnus obliuio temporalium: Lapis ſuppoſitus capiti paſſionis Chriſti memoria.Fuga Iacob exitus de mundo.Scala quæ at Mundus.
tinxit ad cœlum,eſt religio,nidemus Angelos aſceodentes, & deſcendentes, quando exẽpla ſanctorum patrum præcedentium, tã quo ad contemplatiunem,& quo ad actionem conteplamur.Exod.15. Egreſſi filij Iſrael de Aegypto uenerunt in Helym,& ibi caſtrametati iu uenerũt duodecim fontes, & ſeptuaginta palmas:Aegyptus,mũdus:deſertũ,religio: filij Iſ- Mundus.
rael,religioſi:duodecim fontes, abundãtia denotionis:ſeptuaginta palmę,uictoria uiciorũ. Fons. Deuotio.
Helym interpretatur robuſti, & cadẽtes, quia debẽt eſſe robuſti in Xꝑi ſeruicio,cadete mundo,& quieſcere ſub palma humilitatis, & potari doctrina, deuotione,& exẽplis duodecim Apoſtolorũ.3.Reg. Dr de nouicio: Nubecula IF
parua, quaſi ueſtigium hoĩs aſcẽdebat de mari.Mare eſt mũdus.Hoc mare magnũ,&c. Nu- Nouicij. Pſ.130. c.
becula,aſa deuota nouicij,utique Nubecula a Nubes.
terra eleuata per tpalium abdicationẽ, a ſole illuſtrata per contẽplationẽ, aquis replera per deuotionẽ,a nẽo agitata, & circumducta per obediẽtiæ implerionẽ, aſcendit per oirtutũ aggregationẽ,quaſi ueſtigiũ hoĩs per Chriſti imitationem.Gen.40. Videbam uitem,in qua erãt tres propagines paulatim in gemmas creſcere,&c. Vitis iſta infimæ ſtaturę per humili- Vitis.
tatem, integeræ clauſuræ per cuſtodiã ſenſuũ Vinea.
diligentẽ,perfectæ culturæ per diſciplinã fructiferã, per bonorum operum abundantiam. Tres propagines, linguæ ſobrietas, inceſtus maturitas, ſenſuum honeſtas, &c. 2.Corint. Miniſtrare.
6. In omnibus exhibeamus noſmetipſos, ſicat Dei miniſtrus, dignum debitæ ſeruitutis Seruire.

obſe-

G obſequium ex tribus frequenter incurrit impedimentum, aut ex contemptu obmiſſionis, aut ex diſſenſu coactionis, aut ex abuſu intentionis. Propter primum condemnat ſententia
Matt. 25. Euangelica ſeruum ociantem, operari nolentem, talentum abſcondentem, propter ſecundum ſeruum malignantem, ingratum exiſtentem, conſeruum flagellantem, & affligentem,
Matt. 18. Luc. 12. propter tertium ſeruum diſſipantem, lautius epulantem, conſeruos uerberantem. Luc. 12. Contra tria prædicta informat Apoſtolus religioſos ad Chriſti ſeruitium ſpecialiter uocatos, ad plenitudinem indefectibilis operatio-
Omnibus Seruire. nis &c. Plenitudinem indefectibilem probat ſignum diſtributionis, in omnibus peccatis extirpandis, præceptis obſeruandis, meritis acquirendis, proſperis temperandis aduerſis tolerandis, officijs faciendis, horis pſallendis. Coloſen. 1. Ambuletis digne, Deo per omnia placentes. Glo. per omnia opera uitæ actiuæ,
H & cõtemplatiuę. Iaco. 2. Qui totam legem ſeruauerit, offenderit autẽ in uno, factus eſt omnium reus, cuius ratio eſt, quia cuiuslibet præcepti tranſgreſſione contemnitur legislator, ac per hoc lex tota offenditur. Secundo informat ad operandi liberalitatem. Exhibeamus
2 Cor 6. a Exhibere Offerre. ait nos. Glo. Offeramus Deo ut ſacrificium nõ extorqueatur, ſed exhibeatur. Exhibeamus ergo noſmetipſos uoluntariè Deo ad obediendum, nobis ad proficiendum, infirmis ad compatiendum, ſanis ad ædificandum. Sic Paulus informabat ſuum diſcipulum. 2. ad Thimo. 2. Sollicitè cura te ipſum exhibere operariũ &c.
Operari⁹. Operamini ſanctam excitatione probabilem, clara ędificatione, inconfuſibilem honeſta cõuerſatione, rectè tractãtem uerba ueritatis diſ-
Verbum. Prædicatio. ſerenda locutione. Verbum autem ueritatis rectè tractatur, & prædicatur, quando non uſurpatur ambitione, nec ampullatur preſumptione, nec fœcundatur adulatione, nec obliquatur intentione. Tertio informat nos ad operis
I utilitatem, ſicut Dei miniſtri. Glo. Non hominibus adulãtes. 1. Cor. 4. Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti. Glo. Miniſtros, non
2 Miniſtri. Dominos, Chriſti non Diaboli, crepitantes, per ſuperbiam, nõ carnis diſpumantes per luxuriam, non mundi æſtuantes per auariciam, ſed Chriſti famulantes per obedientiam.

Eſt itaque ſciendum, ꝙ religioſi ſpecialiter dicũtur miniſtri Chriſti Dei gratia ſpecialiter electi Dei dextera ſingulariter directi,
Dextera. Dei regula ſpecialiter perfecti, Dei cura ſpecialiter refecti. Ad hoc itaq; miniſterium requiritur circumſpectio prouidens, conuerſatio in-
Miniſteri um. Seruicij. nocens, exhortatio inſtructa, executio ſeruiens, ut ſit diſcretus ne decipiatur, acceptus ne deſpiciatur, attẽtus, ne reprehendatur, perfectus ne deijciatur. Circa primum attendendũ eſt, ꝙ miniſtro Chriſti neceſſaria eſt prouidentia circumſpecta, qua oblata diſcernat, diſcreta decernat, decreta eligat, electa perficiat, non quærens, ꝙ ſibi libeat, ſed quod Deus, & prælatus iubeat. Aug. 10. confeſ. c. 16. Optimus miniſter tnus eſt Dñe, qui non intuetur hoc a te audire, quod ipſe uoluerit, ſed hoc potius uelle, quod a te audierit. Prouer. 14. Acceptus eſt regi miniſter intelligens. Sic Ioſue miniſtrabat Moyſi. Exo. 33. Nunc aſcendens in monte per contemplationem, nũc in tabernaculo reſidens per deuotam orationem, nunc ad populum exiens per prouidam conſiderationẽ, nũc poſſeſſiones diſtribuens per iuſtam diſpenſationem. Iſta eſt ergo prouidentia, quia ſm Bernardum clamat mundus, deficiã, caro, inficiã, Diabol⁹, decipiã, Chriſtus, reficiam, quẽ ergo ſequeris. Sed hodie plures ſunt miniſtri nõ accepti regi, quia noluerunt intelligere, ut bene ageret, immo facti ſunt ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus. De quibus Deute. 32. Gens abſque conſilio ad uitandum mala, & ſine prudentia ad faciendum bona, quia ſapientes ſunt, ut faciant mala, bona autem facere neſcierũt, ſine conſilio deliberationis, ſine prudentia diſcretionis, utinam ſaperent re cogitando præterita. ſ. opera, quę obmiſerunt, peccata, quæ commiſerunt, tempora, quæ amiſerunt, & intelligerent intuendo præſentia ſe uidelicet ſpoliatos gratia, maculatos culpa, condẽnatos ſententia, & nouiſſima prouidẽt prẽcogitãdo futura, ſcilicet exitum ineuitabilẽ, reditum impoſſibilem, luctum interminabilem. Intelligite ergo inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Et ſi non ſemper ſalem aliqñ, poſt innumera, poſt enormia, poſt diuturna peccata, poſt tantam Dei patientiã, poſt tam lõgam, & malã uitam. Exemplo Nabuchodonoſor, qui in fine dierum leuauit oculos ad cęlũ, ſenſus, figura, regnum, ſunt ſibi pariter reſtituta, audiunt itaque, & paueãt, qđ dicitur Sap. 6. Cũ eſſetis miniſtri regis illius, nec rectè iudicaſtis, ſed contra legem iuſtitiæ, neque ſm uoluntatem Dei ambulaſtis, horrõdæ, & cito apparebit nobis qñ iudiciũ duriſſimũ his, qui prẽſũt, fiet durũ, quia iniuſtè intranerunt, durius, quia male, & impudicè nixerunt, duriſſimum, quia malè rexerunt.

K
Prouidere. Prudẽtia. Prælatus. Bernard. Deu 32. d L Conſideratio. Intelligere. Mors. Conſideratio. Intellige re. M Prælatus. Iudicium

Circa ſm eſt ſciẽdum ꝙ miniſterio Dei neceſſaria eſt innocentia conuerſationis reſpectu Dei, ſui proximi, ut nemini noceant nemi-
Conuerſatio. nẽ lædãt, neminẽ offendant. 2. Cor. 6. Nemini dãtes ullã offenſionẽ, ut nõ uituperetur miniſteriũ noſtrum. Nemini ait dãtes ullam offen-
Miniſterium. ſionẽ. Glo. uerbo, uel exemplo, ut non uituperetur miniſterium noſtrũ. Glo. ꝙ utiq; fieret, ſi qđ uerbo docemus opere nõ impleamus. Vituperatur aũt miniſteriũ, cũ in miniſtro apparet
Miniſterium. exẽplũ inſolẽtię uerbũ contumeliç ſignũ malitię factũ iniuriæ, ꝙa ecõtrario in ipſo dẽt relu-

cere

A cere exemplum perfectionis, uerbum ædificationis, signum fraternæ dilectionis, factum mutuæ subuentionis. De talibus ministris dicitur Esa. 41. Vos sacerdotes domini ministri Dei dicetur uobis. Si puer Samuel innocens ministrabat coram domino 1. Reg. 2. Quem legimus conuersantem in sanctitate, prophetizantem in ueritate, arguentem in potestate, iudicantem in æquitate. Qui propter innocentiam suam placebat Deo, & hominibus. Vt dicitur ibidem. Sed hodie multi qui uocantur, & se dicunt ministros Christi, clarè apparent ministri Nabuchodonosor regis Caldæi, fornacem inceudentes concupiscentiæ, & exsufflantes gratiam innocentiæ. Nabuchodonosor interprætatur sedens in angustia gehennæ, ferox ad persecutionem Ecclesiæ, significatur fornax concupiscentiæ, quæ per totem gratiæ minui potest, tolli autem non potest. Ligna fornacem incendentia, stupa nanæ cogitationis, napta fœdæ delectationis, pice impudicæ actionis, malleolis prauæ assuefactionis. Ministri sufflatores fornacis sunt, immundi, elati, inuidi, iracundi. Quattuor fornacis spitacula, per quæ euomitur quadruplex flamma, sunt nanitas, per quam erumpit tumor superbiæ, uoluptas, per quam erumpit fœtor luxuriæ, nequitia per quam erumpit liuor inuidiæ, malignitas, per qnam erumpit furor iracundiæ. Isti sunt ministri Iesum alapis cædentes. Matth. 26. Rursum ipsum crucifigentes sibimetipsis. Hebr. 6. Huius autem fornacis principalis sufflator est Diabolus.

Minister Dan. 3. c. Iudices. Prælati. Fornax. Concupiscentia. B Fornax.

Circa tertium est sciendum, quòd ministro Christi necessaria est gratia exhortationis. Deus enim idoneos nos facit ministros noui testamenri, non littera, sed spiritu 2. Cor. 3. Sic Paulus inungebat ministerinm. Thim. 2. Thimo. 4. Tu nero uigila. Glo. in disciplinæ exercitatione, & scripturę expletione, In omnibus labora. Glo. docendis. Opus fac euan. Glo. Quod prędicas ore, testare opere, ministerium imple. Glo. scientia, uita, & doctrina. Sobrius esto. Glo. quia hęc uirtus omnes alias temperat. Sic Paulus fideliter ministrabar, nunc humiliter obsecrando, nunc fideliter exhortando, nunc uiriliter increpando, nunc subtiliter dispnrando. Ephe. 3. Factus sum minister Euangelij secnndum gratiam, quę data est mihi. Nec solum indigent gratia exhortationis ad proximnm, sed etiam intercessionis ad Deum. Ioel 2. Inter uestibulum, & altare plorabant Sacerdotes ministri, &c. Sed hodie dimisso Apostolorum exemplo, explendarum scripturarum, & docendarum animarum, uacant ministerio protelandarum mensarum, & multiplicandarum epularum. Actu. 6. Non est æquum, &c. nos uero orationi, & ministerio, &c.

Sobrietas Abstinentia. C Prælati.

Circa quartum attẽdendum, q̃ ministerio Christi necessaria est efficacia exhortationis per exercitium sanctæ actionis. In hoc ministerio docet Petrus octo fercula apponi, quasi in spititnali mensa. 2. Pe. 1. Vos autem fratres miuistrate in fide iustificationis, in uirtute operationis: in uirtute operatiunis, scientiam discretionis, in scientia discretionis abstinentiam macerationis, in abstinentia macerationis pacientiam tolerationis, in patientia tolerationis pietatem compassionis, in pietate compassionis fraternitatem dilectionis, in fraternitate dilectionis charitatem consumationis, quę est uinculum perfectionis. Sic Martha satagebat circa frequens miuisterium, Martha iuquam affectualiter diligens, hilariter recipiens, corporaliter deseruiens, liberaliter distribuens. Luc. 10. Ad sic ministrandum Christus nos inuitauit. Ioann. 12. Qui mihi ministrat me sequatur. Aug. quid est me sequatur, nisi me imitetur, sed qua furma relinquẽdo mundum, abnegando seipsum, portando Crucis uexillum, assumẽdo religionis iugum, exemplo Apostolorum. Augu. de bono coniugali, bene sequebantur qui de substantia sua Christo, ac discipulis eius necessaria ministrabant, sed melius qui omnem substantiam dimiserant, ut expeditius eundem dominum sequerẽtur. Hieronymus ad Demetriadem Apostolici fastigij perfectionem virtutis est omnia vendere, & paupetibus distribuere, & sic leuem & expeditum cum Christo ad cœlestia conuolare. Ecce ait Petrus nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Bene, ait, Bernardus Petre reliquisti omnia, & non ad insipiẽnam tibi, non enim sequi poteras dominum oneratus. Et Hieronimus ad Iulianum. epistola 25. Extruis monasteria, multus per te sanctorum numerus sustentatur, sed melius faceres, si ipse sanctus inter sanctus viueres. Si quis ergo sẽquens Christum sic Christo ministrauerit, honorificabit eum patet Christi, qui est in cœlis. Iob 12. Super quo Augustinus. Quem honorem maiorem aecipere potetit adoptatus, quàm sit ibi, vbi est vnicus, non æqualis factus diuinitati, sed sociatus æternitati? Et nota de nouiciis in illis tribus pueris, qui abstinendo, orando, delitias spernendo, meruerunt accipere scientiam, sapientiam, & intelligentiam, & de fornace. s. cuiuslibet tentationis liberati.

D E F Dan. 1. c.

Er nota de religiosis ociosis. Luc. 13. Arborem habebat quidam &c. Vinea religio, Ficus quæ facit fructus dulces religiosus. Nos autẽ non solum tribus annis, sed etiam multis sumus in religione sine fructu, ideo timere debemus illud, Succide illam ut quid etiam terram, &c. Gen. 12. Aegredere de terra tua, & domo tua, & de cognatione tua, quia religiosi ista debent tam affectione, quàm possessione dimittere.

Opera. Ocium.

G dimittere. Non sic uxor Loth egressa est de Sodomis, quæ retro respexit, non sic filij Israel de Aegypto, qui desiderauerunt carnes, & cibaria Aegypti. Act. 9. Surge ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere. Inuitatur quilibet ad ingressum religionis a Christo. Surge ait, & est uerbum Christi exprobrantis mundanam uanitatem, inuitantis ad Angelicam puritatem, & securitatem, informantis ad apostolicam sanctitatem. In his itaque oerbis exhortamur ad detestandum lectum in laqueum infectionis. Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te
Psal. 126. Christus. Surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris, ad sumendum statum
Gen. 19.d religionis. Ingredere ciuitatem. Gene. 19. Est hic ciuitas parua, ad quam possum fugere, ut saluer in ea, quære supra quomodo regio dicitur ciuitas ad audiendum, & petficiendum documentum perfectionis dicetur tibi quid
H te oporteat facere. Quodcunque dixerim uobis seruate, & facite. Facite dignos fructus
Matt. 3. b. Ezec. 1. b. pœnitentiæ. Eze. 1. In quadriga erant quattuor animalia, quæ designant quattuor genera hominum, quæ sunt in religione, quæ est quadriga, & currus, quo ad cœlum uenimus
4 Re. 2. b. cum Elia. Vnde de Beato Francisco in solari specie uexit te quadtiga in leone status præsidentium; quia leo rugiendo terret animalia, sic prælatus suo rugitu bestialiter uiuentes.
Amos 3. b Deut. 8. c. Leo rugit, quis non timebit? in aquila status contemplatiuorom legentium, prædicantiũ: in homine status simplicium, orantium, psallentium, in bone fructus laborantium, & officialium. Deut. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas. Religio est solitudo, & desertum. Quære de hoc supra 4. a. 8. b. 58. a. 73. b.

De Rapina.

I DE rapina, & vsura 3. Regum 21. Achab fecit sibi hortum olerum de uinea. Naboth quare in tabula de diuitiis, & cupiditate 38.

De Resurrectione.

Nu. 17. c. VIRGA Aaron sicca floruit, & in amigdala, &c. Virga sicca in tabernaculo & caro Christi, uel nostra mortua iacétes in sepulchro, quæ tunc erumpit in flores, cum assumit im-
Iud. 16. a. mortalitatis, & gloriæ dotes. Et nota de Samsone, qui surgens media nocte portauit ambas portas, corpus scilicet & anima, cum postibus suis, cum omnibus animæ uiribus. Et nota torum illud Ezec. 37. a quattuor uentis spiritus super interfectos istos, & reniuificant. Et nota de catulo leonis, qui ad rugitum excitatur a morte.

De Spiritu Sancto. K

DIXIT Dominus ad Moysen congrega mihi septuaginta uiros, descendam, & loquar tibi, & auferam de spiritu tuo, & eis tradã
ur sustentẽ tecum onus populi. Vbi nota fm Petrũ Damian. q̃ ex hoc nullum sui spiritus Scientia. Moyses patebatur dispendiũ, sicut nec candela ardens cũ aliam accendit. Idem, ait, fuit spiritus Moyse & alioꝝ, sic Christi, & Apostolorũ, & oĩum fidelium, uno. n. spiritu unitatis, & cõcordię membra cũ capite uegetantur, & uiuunt. Quòd sicut spũs Phisicus in corpore aĩalis, qui est substãtia quędã subtilis, & aerea uirtutes corporis excitat ad perageñdas, uel operãdas suas actiones, sic Spũs sanctus in aĩa in- Opera.
timè inuisibiliter operãs ipsam reuocat a malo, & promouet ad bonũ, quia amor Dei nunq̃ Amor. est otiosus, operatur. n. magna si est: si aũt operari renuit, amor nõ est, sed de dilectione, Dei
mens lingua, & manus requirãtur, Quia tres L sunt, qui testimoniũ dant in terra, spiritus, aqua sanguis. Quære 121. a. In prima Can. Io. Reuocando a malo tria operatur, s. pnĩam fi- 1. Io. 5. b. ducią ueniã. Promouẽdo ad bonũ tria operat, claritatẽ in intellectu, charitatẽ in affectu, facilitatem in effectu, operatur pnĩam, quia arguit conscientiã, culpam ꝓponendo, ad memoriam reuocando pęnã, quã incurrimus cõcludendo, glotiã, quã perdidimus, oñendo. Ioã. 17. Cum uenerit spiritus ueritatis, illę arguet mundũ de pcto, qd cõmisit, de iudicio, in quo se immisit. Hoc aũt argumentum facit in aĩa, nõ ut eã confundat, sed ut ad pnĩam adducat. Ad pnĩam tria suggerit, contritionẽ, confessionẽ, satisfactionẽ, Ro. 2. Ignoras q̃ benignitatis Dei, spũs. s. sanctus ad pnĩam te adducit? Sicut. n. auster, qui est uentus calidus gelu Auster. dissoluit, & humorẽ crescere facit, sic Spiritus sanctus cor humanũ quodã obstinationis gelicidio constrictum in lachrymis contritionis M facit. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ. Iud. Psl. 147. b. 14. Irruit spiritus domini in Samsonem, & laceranit leonem, ut quasi hędum in frustra dilaceret, Sic funes rupit, sic Philisteos uicit, Fortitu-
quia si sæuiat tentatio leonis superbiæ, siue fu do. nes luxuriæ, siue Philistei auariciæ irruẽte Spi Tentatio. ritu sancto in anima omnis tentatio uincitur, unde Spiritus sanctus est ille Angelus, qui liberat tres pueros. i. cunctos fideles, de fornace tentationis Babilonicæ. Secundo operatur in nobis fiduciam per tria, s. per peccati derelictionem, derelicti detestationem, pietatis confideratione. Eze. 1. Vbi erat impetus spiritus, Ezech. 1. illic gradiebantur, nec reuertebantur animalia, cum ambularent. Quidam enim ad impetum Sancti spiritus conuertuntur, sed postmodum negligentia, & desidia resoluti, cum parum profecerint, ad modicam tentationem

in

A in culpam priſtinã telabuntur, non ſic ſancta animalia quia ubicunque eos ducit impetus Spiritus ſancti, &c. Gal.3. Sic ſtulti facti eſtis, ut cum ſpiritu ceperitis carne cõſummamini Sap.1. In maleuolã animã non introibit ſapiẽtia Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictũ, & auferet ſe a cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu, & corripietur a ſuperueniente iniquitate. Impoſſibile enim eſt animam immundã quantũcunq; ſtudeat aliquid ſpirituælis liquoris effundere, ſicut liqnor ſuauiſſimus in naſe corrupto facilius corrumpitur, quàm uas ipſũ aliqua participatione ſuauitatis immutet. Ge. 6. Non permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt. Et ſicut liquor ſubtilis non remanet in uaſe diuiſo, & fracto, nec anima uiuificat corpus diuiſum: ſic gratia ſãcti ſpiritus non manet in corde diuiſo, nec uitã præſtat a-
Odium. nimæ diuiſæ per odium, & rancorem, a proximo, quia caritas eſt uis noſtrina. Sed econtrario
B ſpiritus malignus habitat in corde immundo,
Inuidia. & diuiſo, ut patet in Saule, qui Dauid odio habebat. Spiritus ſanctus illuſtrat intellectũ ad cogoitionẽ, inflammat affectum ad dilectionem, roborat affectum ad oppoſitionem, regulat ſenſum ad rectam intentionẽ, quæ omnia patent in Apoſtolis, Actuum.2. Loquebantur uarijs linguis prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis, qui reuelauit eis occulta ſcripturarũ, docuit omnia genera linguarum, qui facit loqui lingua oris, & operis, mox enim, ut mentem tetigerit, docet, ſolumque tetigiſſe docuiſſe eſt. Spiritus ſanctus origo, & radix eſt omniũ uirtutum, & omnium donorum ſpiritualium, quia ſicut multi arboris rami in una radice prodeũt, ſic, multæ uirtutes ex charitate generantur, nec aliquod opus eſt Deo acceptũ, ſi non ſit a Spiritu ſancto elicitum, quia non habet aliquid uiriditatis ramus boni operis, ſi nõ manet in radice dilectionis. Et ſicut idẽ radius
ſolis in diuerſis partibus nubis diuerſos cauſat
C colores, ut patet in iride, ſic Spiritus ſãctus in diuerſis nitibus animæ diuerſas cauſat uirtutes, neritatem in intellectu, charitatem in affectu, neritatem in lingua, honeſtatem in uſu, ſobrietatem in guſtu, caſtitatem in tactu.

Et ſicut idem radius ſolis ſecundum diuerſitatem arborum, & herbarum cauſat diuerſitatem fructuũ, ſaporum, odorũ, colorum, ſic idẽ Spiritus ſanctus cauſat in anima omues odores, & ſenſationes ſpirituales, omnes harmonias cæleſtes, omnes fructus bonorum operũ, omnes colores uirtutum. Ipſe enim ad modũ lilij, albet in uirginibus, pallet ad modum nioꝛ in confeſſoribus, rubet ad modum roſæ in martyribus, nitet ut ſmaragdus in orantibus, deuotis, & contemplantibus, colorem aureum facit in Apoſtolis mundum comtemnentibus.
1.Cor.2.b Hæc enim omnia operatur unus atque idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult. Matt.9. Vinum nouum in utres nouos; quære de Spiritu ſancto in tota tabula de gratia, de charitate, de amore Dei. Eze.36. Effundam ſuper nos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis ueſtris, & dabo uobis cor nouum & ſpiritum meum pona in medio noſtri. Spiritus nouus eſt gratia Spiritus ſancti, quæ reddit hominem nouũ, eo quòd facit deponere uetuſtam uitam, & reddit hominem nouum ſemper, & infatigabilem ad opus bonum, nam qui amat non laborat, & ita hominem renouat, quod etiam malum perpetratũ ante infuſionem gratiæ poſt modũ non iterat. D

Spiritũs ſanctus dicitur paraclytus. i. conſolator, conſolatur enim totam animam illuminando intellectum, infundens ſplendorem, inflammando affectum, dans feruorem, ſanãdo effectum, mitigans dolorem, delectando ſpiritualem guſtum per ſuauitatis dulcorem, ſplendorem cognitionis, feruorem dilectionis, dolorem tentationis, dulcorem deuotionis. Inde E
eſt q̃ ſub quadruplici metaphora uelit Spiritus ſanctus. Splẽdor, ignis, unguenti, ſeu olei, fluuij, uel mellis. De primo dicitur, Venit lumen cordium aduenientẽ eoim Spiritu ſancto diſcipuli diuinitatis glotiam amplius cogooꝛuerunt, & cognitam prædicaueruntꝫ & in illa illuminatione multum conſolati ſunt. unde Lucæ.2. Simeon iuſtus, & timoratus expectans conſolationem Iſrael cõſolatus eſt in uiſione Ieſu dicens: Nunc dimittis, &c. Quia uiderunt oculi, &c. Lumen ad reuelationem gentiũ. De ſecundo In igne deſcendit Spiritus ſanctus, ut inflãmaret corda diſcipulorũ dilectionẽ, hoc eſt ut uerbis eſſent profluꝫ & charitate feruidi, oẽs. n. quos Spiritus ſanctus replet, ardeotes, & loquentes facit, ut ſicut igois facit ferrum candens, & rubicundũ, ut patet in carbone, uel ferro ignito, ita gratia Spiritus ſãcti infuſa cordi facit ipſum cor ferueſcere, ut nullam tribulationem timeat, immo ut io omoi tribulatione F
leretur quia ibant Apoſtoli gaudentes a conſpectu cõcilij, quoniã digni habiti ſunt pro no Patiẽtia.
mine Ieſu cõtumeliã pati. Ipſe eſt enim pater miſericordiarũ, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra. Immo ignis uehementer accenſus nento turbinis, & tẽpeſtate creſcit, & augetur, & charitas radicata in tribulatione augmentatur & dilatatur. In tribulatione dilataſti mihi. Sicut etiam ignis purgat omnem rubiginem peccatorum, quia hæc rubigo non niſi iſto igne purgari poteſt, eleuat ad contemplationem ſuperorum, ſubtiliat per contemptum terrenorum, probat & purificat per tolerantiam, & patientiam aduerſorum, & tormentorum.

De tertio patet, quia Spiritus ſanctus unguentum eſt. Cant. 1. Fragrantia unguentis

G optimis. i. Spiritus ſancti donis, quibus fragrauit ubera ſponſę. Vnguentum hoc ex pluribus ſpeciebus conficitur, quia in Spiritū ſancto plura dona gratiæ cōprehenduntur. Virtus huius unguēti, ſeu unctionis ſpiritualis tumores ſedat, dura mollit, aſpera lenit, uulnera ſanat, carnē putridā rollit, & cōſumit, calores, & rigores lenit, cęcis uiſum, claudis greſſum, mutis uerbū, timidis conſtantiā, deſolatis triſtitiā, pſtat errantes ad uiā deducit rectā. Quia Spiritus ſanctus tollit omnem tentationē, & tumorem ſuperbię, mollit corda indurata per obſtinationem, & accidiam, & mollia reddit ad recipiendum ſpirituales impreſſiones, ſicut fit de metallo in igne: aſperitatē itæ inuidiæq; in manſuetudinē nertit, vulnera. i. hyatum auaritiæ ſanat, & claudit, carnem putridam gaſtrimargiæ & luxuriæ deſiccat, & conſumit. Eſa. 61. Spiritus Domini ſuper me, &c. De quarto patet Gen. 2. Fluuius egrediebatur de loco uo-
H luptatis ad irrigandum paradiſum, qui inde diuiditur in qnattuor capita. Spiritus ſanctus q. de loco uoluptatis egreditur, quia a patre, & filio procedit. Sicut odor ſuauitatis ex arbore aromatica ſpiratur. Eccle. 24. Ego quaſi aque ductus exiui de paradiſo. Fluuius ille dicitur procedere de ſede Dei, & agni. Quia a patre, & filio procedit. De melle Eccl. 24. Spiritus meus ſuper mel dulcis, ſic enim conſolatur in deuotione, primo eliciens rorantes lachrymas plenas quadam ſuauitate, & inexpreſſibili dulcedine, quibus ſuccedit qnædam dulcedo mellita meriti experimentalis, ſed oti humano inexpreſſibilis, ſicut nec dulcedo mellis poteſt exprimi, ſed magis ſentiri, ut qui talia experitur dicat quòd digerunt uideti, guſtato Manna, quòd aliàs experti non fuerant. Manhu interpretatur: Quid eſt hoc, unde Gregorius: Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro. Beruardus Delicata eſt conſolatio diuina, & non datur ad-
I mittentibus alienam.

Quære in tabula de deuotione, de anima deuota. Iſtam conſolationem non recipiunt cęci per errorem, & ignorantiam, atidi per auaritiam, & concupiſcentiam, tumidi per ſuperbiā, lāguidi per accidiā, fętidi per immūditiā.

Spiritus ſanctus eſt ignis, qui nunquàm dicit ſufficit, nulla aqua tribulationis extinguitur, quia aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatē, &c. quære. 30. a. Et nota quòd charitas, &c. Apoc. 22. Oſtendit mihi fluuium aquę uiuæ procedentem de ſede Dei, & agni. Per modum enim fluminis orientis, & procedentis a fonte, & riuo procedit Spiritus ſanctus ætterna proceſſione a patre, & filio, nec cū fons eſt riuus, uel flumen, nec flumen fons, uel riuus, & ſic de alijs, ita eadem eſt natura, & ſubſtantia patris filij, & Spiritus ſancti, nec tamen Pater eſt Filius, uel Spiritus ſanctus, & ſic de alijs. Similiter eadem eſt ſubſtantia, & natura animæ in memoria, intelligentia, & uolū K
tate. Nec tamen memoria eſt intelligentia, uel uoluntas, nec econuerſo. Procedit ergo iſtud flumen de ſede Dei, & agni, quia Spiritus ſanctus procedit de ſubſtantia patris, & filij. Et ſicut flumen habens in ſummis collibus principium ſuæ emanationis, deſcendit ad nalles, nec relinquit foniem, ſiue originem, ita Spiritus ſanctus deſcendit ad mentes noſtras, nec relinquit Patrem, aut Filium. Iſta proceſſio æ- Proceſſio
terna manifeſtat in diuinis perfectionem naturæ, diffuſionem gratię, plenitudinem glorię, actualitatem influentiæ. Primum patet ſecundum Damaſce. quia uerbum diuinum non eſt deficientius quàm noſtrum, &c. Matth. 3. Baptizato Ieſu, & orante, apertum eſt cælum, & deſcendit Spiritus ſanctus corporali ſpecie, ſicut columba in ipſum, & uox patris audita eſt; Hic eſt filius meus dilectus. Spiritus enim ſanctus teſoluens animam, & quaſi baptizans, in L
lachrymis compunctionis lauat eam in affectum, & deuotionem orationis, & reuelat ei ſecretum ſuum, quando illuminat eam claritate contemplationis, & toto lumine circumfulgetur, nt & cœli perforati, & aperti uideantur. Et hoc eſt baptizato Ieſu, & orante, apetti ſunt cœli, unde quando multus eſt impetus pluuiarum dicitur quòd nidetur cœlum perforatum. Pſa. 147. Flauit ſpiritus eius & fluent aquę, iuxta illud. Catharactæ cœli apertæ ſunt, & tunc deſcendit Spiritus ſanctus ſicut columba qnæ uolat, & gemit, quia dum in ſpecie erigitur qnaſi uolare nidetur, ſed gemit dum Spiritus ſanctus gemitibus inenarrabilibus eam poſtulare facit, qnia uidet illam immenſitatem gaudij, ad quòd taptim uehitur, ſed molę carnis retardata neceſſitate proprii ad carnis fragilitatem reuertitur, & tnnc gemit, quia illicoibi aſcendere nequit. Et dicitur Spiritus ſanctus deſcēdere corporali ſpecie, quia ibi in ue M
ritate Spiritus ſancti eſt ſicut in ſuſpirijs, & geſticulationibus appater, qnia anima trahitnr, & agitur plus q̄ agar inducētis impetū, ſequinelit, nolit, & intetius quędā uox auditur, quia Spiritus ſanctus teſtimonū reddit ſpiritui noſtro, quia filij Dei ſumus, ideo ait: Hic eſt filius meus dilectus. 3. Reg. 19. Dixit Dñs Eliæ. Egtedere, & ſta in montem corā Dño, & ecce Dñs tranſit, & ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & conterens petras ante Dñm, non in ſpiritu Dominus, poſt ſpiritum commotio, nó in cōmotione Dominus, poſt commotionē ignis, non in igne Dominus, poſt ignem ſibilus autæ tennis, ibi Dominus. Spiritus grandis Superbia.
fortis eſt ſpiritus ſuperbiæ, qui montes ſubuertit, ſuperbos ſcilicet, & potentes huius ſęculi, & petras conterit, duros ſcilicet, & obſtinatos deprimit, dū enim eleuantur, deprimūtur;

quia

A Quia tolluntur in altū, vt lapſu altiore ruāt. Et poſt ſpiritum cōmotio.i.auariciæ ſollicitudo; poſt cōmotionem ignis.i. ardor libidinis, ſed non eſt Deus.i. Spiritus ſanctus in ſpiritu ſuperbiæ, nec commotione auariciæ, nec in igne luxuriæ, ſed in ſibilo tenuis auræ, hoc eſt in illo ineffabili gaudio,& quodam iubilo pacificæ & tranquillæ conſcientiæ. Spiritus tuus deducet me in terram rectam, hoc eſt delectabiliter ducet, & rectè ad patriam meam. Sed hodie completum eſt illud Ioel 2. Dabo ſigna in terra deorſum. Sanguinem luxuriæ, ignem auariciæ, vaporem fumi, quæ in alto erigitur, & ſtatim anihilatur quantum ad faſtum ſuperbiæ, quia tres ſunt, qui teſtimoniū dant in terra, Spiritus ſuperbiæ, aqua tranſeuntis cōcupiſcentiæ, ſanguis maculantis immunditiæ. Quia omne, quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorū, aut ſuperbia vitæ. Iſti ſunt tres ſpiritus immū

B di in modum ranarum, qui exeunt de ore draconis, & de ore beſtiæ. Quære 11.a. Ioan. 16. Cum venerit ſpiritus veritatis, &c. Spiritus. n. ſanctus eſt ſpiritus veritatis, non vanitatis, & fraudulentiæ, non vilitatis, & auaritiæ, non voluptatis, & carnalis concupiſcentiæ, non uoluntatis propriæ, & tumentis ſuperbiæ, & diſcotdiæ. Primus ſpiritus eſt in hypocritis, ſecundus in cupidis, tertius in luxuriōſis, quartus in ſuperbis. De 1. Sap. 1. Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum. De 2. Luc. 13. Mulier habebat ſpiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec poterat ſurſum reſpicere. Quære 77. a. De 3. Apo. 18. Facta eſt Babilon habitatio Dęmoniorum, & cuſtodia omnis ſpiritus immundi, quia luxuriōſus, &c. Quære 80. a. in Apoc. De 4. Act. 7. Dura ceruice, & incircunciſis cordibus, ſpiritui ſācto ſēper teſtitiſtis. Iſte eſt ſpiritus peſſimus, qué miſit dominus inter Abimelech, & viros Sichen. Iud. 9. Quia inter

C ſuperbos ſemper ſunt rixæ, & iurgia, hoc autem non docet ſpiritus veritatis, quia eſt ſpiritus humilitatis, ut dicamus cor mundum crea

M in me Deus, &c. In ſpiritu humilitatis, & in animo contrito ſuſcipiamur a te domine, &c. Docet itaque ſpiritus ſanctus oēm veritatem uitæ contra hypocriſim, & fraudulentiā iuſtitiæ contra auaritiam, veritatem famæ contra luxuriam, noticiæ contra ſuperbiam, quæ nō permittit hominem habere ſui noticiam. Ezec. 37. Hæc dicit dominus oſſibus, ecce intromittam in uos ſpiritum, & viuetis. Sicut. n. ſine ſpiritu non viuit anima naturali nita, ita ſine Spū ſancto non viuit vita gratuita. Apoc. 11. Spiritus vitæ a Deo intrauit in eos, & ſteterunt ſuper pedes ſuos. Ezec. 1. Spiritus uitæ erat in rotis. Cum. n. anima Spiritum ſanctum non habet quaſi in infimis iacet, ſed cum in ea infunditur tunc affectiones eius in ipſam erigūtur. Eſa. 44. Et fundam ſpiritum meum D
ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam, & germinabunt inter herbas. Quaſi ſalices iuxta prætерfluentes aquas. Iſtæ dicet Deo, ego ſum. Spiritus ſanctus effunditur ſuper ſemen veſtrum, qñ conſolat, & reſpitare facit ſpititum afflictum. Benedictionem ſuam mittit ſuper ſtirpem veſtram, qñ multiplicat vobis grariam ad bonorū operum abundātiam. Germinamns inter herbas quaſi ſalices iuxta prætерfluentes aquas, qñ germen boni propoſiti erumpit in herbā viré tem, & in flores ſermones ædificatorij. Et inde ſequit effectus velox boni opis ſicut ſalix iuxta aquā creſcit cito. Et quia talis aīa ſentit in ſe gratiā Dei declaratam per opa, iō dicit iſte, ego ſum dñi, qa ex ſpe venię cōfidenter vocat ſe filium adoptiuum Dei. Calor Spiritus ſancti cor peccatoris cōgelatū, & obſtinatū reſolnit in lachrymas. Gen. 1. Spiritus dñi ferebat ſup aquas, hoc eſt pęnitentium lachrymas. Pſ. E
147. Flauit ſpūs eius, & fluēr aquæ. Nume. 31. Armauit Moyſi. Xps dnodecim millia virorū .i. collegiū duodecim Apoſtolorū, & duodecim fuerūt, & mille dūr pp ſupremū, & vltimū gradū pfectionis, ſicut millenarius eſt vltim' limes numerorū. Iſti iuerūt ad impugnādū infideles, qa Madianitę iterptant' rōtradicētes. Hos Xps armauit ſeptē donis Spūs ſcti, quib. armati, nec ferro, nec igne, uec fame, nec carcere, nec aliquo mortis gñe ſnpari potuerunt, qa dū ſpiritū eis miſit, tūc ſol clarius, & abūdātius ſolito refulſit in clipeos aureos. ſ. in Apoſtolos, & fortitudo gētiū. i. fideliū diſſipata eſt. Act. 9. Circūfulſit eū lux de cœlo, &c. Iſta lux eſt Spūs ſctūs ptius exceſſ, ne videat terrena ad cōcupiſcendū, poſt illuminans ad cęleſtia cōtemplādū, cōuertēs aīas ad obediēdū. Dñe, ait, quid me vis facere? Informans ad prædicā dū, quia contiuuo intrās in Synagogas prædicabat Ieſum, pſtans cōſtantiā ad tollerādnm F
in laborib. plurimis, ī carcerib. abūdātius, &c. Pſ. 17. Ignis a facie eius exarſit, carbones ſuccenſi ſunt ab eo. Hic deſcribitur per Prophetā doni Spiritus ſancti eminentia dignitatis, euidentia veritatis, efficacia poteſtatis, ut ſic oſtēdat hnius doni excellentiā cōditionis in eſſendo, euidentiam emanationis in procedendo, efficaciam actionis in operando, eminenrem dignitatē in eſſendo; Inſinuat quiditas exceſſiua iguis uomine deſiguata. Ignis euidentem veritatem in procedendo demonſtrat proprietas diſtinctiua, faciei nomine demonſtrata. Per faciem enim ſecundum Gregorium noticia deſignatur, vnde notanter ignis a facie dr procedere, quia non ſolum a patre, ſed etiam a filio, qui eſt patris verbum, & noticia procedit. Efficacem poteſtatem in operando declarat qualitas ignitiua, & actiua carbonum

G accensorum,& incendij nomine figurata.Carbones.i.Apostoli,& fideles succensi sunt ab eo Da.7. Fluuius igneus, rapiduſq; egrediebatur a facie eius, vbi oñditur hoc donũ sancti spiritus natura gñosum, quia a facie egrediebat a filio.s.spirabat,mensura copiosum, quia fluuius.Hic est ille fluuius,qui egreditur de loco uoluptatis, eo p procedit de throno diuinitatis ad irrigandũ Paradisum totã.s. Ecclesiã militatem,& fidelẽ aĩam,ut fructus vberes afferat meritorũ.Et diuidit in quattuor capita qa per quattuor mundi climata eius virtus, & efficacia, per Apostolorum alueum deriuatur. Nomen itaq; fluuij tedũdantiã designat Spũs sancti, cuius humor lauat sordes pctorũ, fœcundat ad fructus meritorum, refrigerat ardorem pctorum,tecteat,& sustentat labores uiatorũ.Ioã.4.Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei,fiet in eo fons aquæ salientis in vitã ęternam . Hoc aũt dicebat de spiritu, quem accepturi erant credentes in eũ,vt de Samaria. Effundam super uos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus ioquinamentis uestris.

Ecclesia.

Fluuius.

H

Inundantia huius fluminis impleuit corda Apostolorũ,qa repleti sunt oés spũ sctõ : buĩ pulcbritudiuis fuerunt quattuor signa continuo subsecuta,intelligentia scripturarum,noticia linguarum, claritas miraculorum , magnanimitas tormentorũ.Iste est fluuius,emundans,refrigerans, fęcundans. Vtiq; emundãs conscientiã,refrigerans concupiscentiã,fęcũdans animam , ut fructus affectat meritorum. Oõditur secundo viuacitas in figura, quia fluuius igneus,& rapidus, uriq; fluuius ad sordidos emundaodum, igneus ad frigidos inflammandum, rapidus ad tepidos excitandum , & subito immutandum. Nescit.n.tarda molimina Spiritus sancti gratia , quia mox ut mentẽ tetigerit,docet; solumq; tetigisse docuisse est. Oõdit ergo mihi fluuium, ecce donum io mẽ sanctã,copiosum aquæ uiuæ, ecce donũ ex figura,& similitudine virtuosum. Procedens de se

I

de Deo,& agni. Patris.s.& filij veri agni. Ecce donũ ex natura, & origine generosum. Quia .n.a patre,& filio consubstantialiter,& ętternaliter procedit Deus est:Quia spiritus est Deus.

Ioan.4.d.

Huius ẽt doni excellentem potestatem declarat qualitas ignitiua , Carbones succensi sunt ab eo. Isti sunt carbones setaphici ardentes,& incẽdentes , ardentes intetius incendio charitatis,incendẽtes extetius exẽplo sanctitatis tales fuerũt Apostoli,de quib. Eze.1.Similitudo animalium est aspectus eorũ, quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lãpadarum . Ipsi fuerunt animalia oneta Christi portantia ad laborandum , infatigabilia p exercitium prædicationis. Carbones ardentes pp incendium dilectioois , lampades lucẽtes, & alios illustrantes propter exemplum ædificationis Naum.2. Aspectus eorũ quasi lampades,& quasi fulgura discurrentia,plena oculis propter claritatẽ cognitionis. Aote ptæterita flagitia obiurgando, diuina contra peccatorẽ data iudicia prædicando,retro futura iudicia, & periculosa nunciando.Hæc animalia ibant vbicunq; erat impetus sancti spiritus , ibant ad proximi ædificationem , tenebantur ad suam circunspectionem, ibant per altam contemplationem , teuebantur per strenuam actionem.In similitudine fulgutis ciborũscantis per acutam prædicationẽ,& diuinam peccatorum comminationem.Tren.r. De excelso misit igné In ossibus meis,& erudiuit me. Verbum est sanctæ Ecclesiæ loquens de dono sancti spiritus, quod datum fuit a Christo in suis filiis,& Apostolis . Qui sunt ossa fortia totam fabricam corporis Ecclesiæ portantia, & sustẽtantia medulis deuotionis plena , in quibus Christus, & Ecclesiæ sponsus ignem de excelso misit,qñ de cœlo Spiritum sanctum in linguis igneis eorum cordibus infudit.Isto igne

K

L

p ota Apostolorũ erudita est Ecclesia, ut sciat quæ credeoda,quæ agenda,quæ timenda,quę speranda.Et aduertem igne oaturali splendorem ditectiuum, calorem attractiuum , uigorem vnitiuum , vt sic aduertamus q̃ bic ignis diuini amoris , quem quotidie accendit Christus in cordibus deuous suo splẽdore illustrat ad cognitionem, suo calore inflammat per dilectionem, suo vigore trãsformat, & vnit per fruitionem. Itaque ab hoc igne , quo succenduntur meotes deuotæ, procedit splendor inobfuscabilis doctrinæ veritatis, calor inextinguibilis,datrix charitatis, vigor insuperabilis transformat per fruitionem inexplicabilis bonitatis,& felicitatis.De isto igne,cuius splendor illustrat ad generalem noticiam ueritatis, qnia spiritus ueritatis docebit uos omnem vetitatem.Psal.103.Facit Angelos suos spiritus , & ministros suos flammam ignis.Ab isto etiam igne procedit calor inextinguibilis charitatis.Leui.6.Ignis in altari meo sempet ardebit , quem nutriet sacerdos , suppooens ligna per singulos dies impoſito desuper holocausto.Quære 10.b.28.a.75.b.Ab isto etiam igne procedit vigor insuperabilis unitatis.Exo.24. Erat spiritus gloriæ domini quasi ignis ardẽs in conspectu filiorum Israel.Quære 24.a. dono , & bonitate Spiritus sancti omnes nostræ orationes exaudiuntur,& munera,seu seruitia atteutantur.Iud.14. Cum ascenderet flamma holocausti in cœlum , &c. Quære 11.a. 17.a. 28.a.28.b.29.b.Tertij.Regum.17.Elias ædificauit altare in nomine domini , & composuit ligna,& diuisit bouem per membra, & posuit sup ligoa,& cęcidit ignis de cęlo,& deuorauit holocaustũ, & ligna, Elias uir deuotus,altare cõscia,altare de terra facietis mihi, ligna Dei

Ignis: Sol.

M

Oratio:

Prædicator.

bene-

beneficia nobis collata, Bos caro noſtra, & omnis oblatio Deo facta, Bos in parte ſcinditur, quando quælibet pars corporis mortificatur. Exhibearis corpora ueſtra hoſtiam uiuentem, ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium ueſtrum. Ignis de cœlo deſcendit, & holocauſtum uorat, quia Spiritusſanctus, donum & ſeruitium noſtrum gratificat, & acceptat. Et nota quòd Spiritusſanctus eſt illę Angelus, qui fornacem cuiuſcumque tentationis, & tribulationis refrigerat tribus pueris, id eſt cunctis fidelibus. Quære 48. a. 51. b. 97. b. 98. a. Eſt etiam Spiritusſanctus illę Angelus, qui Petrum de carcere liberauit, id eſt peccatorem a peccato liberat. Actu. 2. Factus eſt repente de cœlo ſonus, tanquam aduenientis ſpiritus, &c. Spiritusſanctus ſub ſimilitudine uenti ualidi uenit, quia uentus dat aquæ fluxum, terræ fructum, naui curſum, aeri refrigerium. Sic Spiritusſanctus dat aquæ fluxum, per lamentum internæ contritionis, & deuotionis. Flauit ſpiritus eius, & fluent aquæ, terræ fructum per augmentum ſanctæ operationis, naui curſum per inſtinctum directionis, aeri refrigerium per refrigerium tentationis. Ipſę procurat diluuium lachrymarum, rumpit fontes abyſſi, & aperit cataractas cœli ad peccatorum purgationem. Ipſe eſt columba, quæ portat ramum oliuæ Noe, quia procurat pacem inter nos & Deum, ideo in columbæ ſpecie Spiritusſanctus niſus eſt. Ipſe eſt fluuius Iordanis, qui interpretatur riuus iudicij, quia diuinum iudicium ad memoriam reducit. Et in eo lauatur Naaman leproſus peccator, & reſtituitur caro eius, ut caro pueri parnuli. Irruente ſpiritu domini in Samſon leonem laceranit, funes rupit, Philiſtęos interfecit, quia uirtute Spiritus ſancti omnis tentatio uincitur. Quære 98. a. 303. a.

Ro. 12. a.

Ventus.

Pſa 147. b.

Iud. 14. b.

De Spe.

SICVT ſol ſuo motu in quattuor quadris cœli diſtinguit quattuor tempora anni, ſic Dei gratia irradians in anima deuota, diſtinguit quattuor affectiones. Quære 26. b. in lilio ſignificantur quattuor uirtutes, quia lilium habet in radice pallorem, in foliis uirorem, in floribus candorem, in grano ruborem. Iſta deſignant quattuor uirtutes charitatis, unde Augu. uocat libellum quendam de quattuor uirtutibus charitatis, ſignificatis in lilio. Radix lilij recta, & pallida, fides eſt latens, quæ eſt de inuiſibilibus bonis, pallens, & timorem indu-

Lilium.

Virtutes.

cens, quia eſt de ſuppliciis ęternis, & gaudiis ſempiternis, & quia ex hac duplici conſideratione meniem humiliat fides, ut amplius in æternis gaudiis exaltetur fides, & ut timor ſuperbiæ propter conſiderata ſupplicia reprimatur. Cant. 2. Ego flos campi, & lilium conuallium, folia lilij, quæ adhærent haſtili ſunt uiridia haſtile ambientia, & ſignificant ſpem, quę eſt in Deum erecta. De uiridario Paradiſi immarceſſibilia prelibas gaudia, & in Deo circulans affectiones, & deſideria. Matth. 6. Conſiderate lilia agri, quomodo creſcunt. Candor floris gaudium deſignat in ſuffetentia tribulationis; Can. 2. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Rubor grani interioris, feruorem deſignat dilectionis, ſcilicet charitatem, quæ non excidit, ſicut rubor colorem proprium de facili non amittit. Hęc eſt charitatis perſeuerantia, cui debetur corona. Cant. 7. Venter tuus ſicut aceruus lilij. Sicut aceruus tritici vallatus liliis. Venter iſte bonę conceptinnes, crebro parturiens ſemper gaudens, ſemper partutiens, ſed nunquam uacuus ſicut aceruus tritici, uerbis edificationis, uallatus liliis, dum ſemper protegitur, & ornatur ſtudiis puritatis, & bene uallatus, cum in bono opere per conſtantiam, & perſeuerantiam cuſtoditur. Exod. 25. Haſtile candelabri erat de auro puriſſimo, habens calamos, Scyphos, & lilia ex eo procedentia. Quia ſpes debet eſſe lōganimis, ſtabilis circa ęterna, nō uolubilis decorata operibus bonis. Spes deſignatur in Saphyro. Eſt enim gemma ſimilis ſereno cœlo. Sępe enim claritatem illius patrię prelibamus, quam tenere non poſſumus. Eſaia 54. Sternam per ordinem lapides tuos, fundabo te in Saphiris. Spes enim reddit hominem ordinatum, ut nec in aduerſis cadat, nec in proſperis rideat, eſt enim ſicut arra futuri premij, & præguſtatio æternæ ſuauitatis, cui conceſſum eſt intrare in hortum uoluptatis Paradiſi, & inde afferre flores, & aromata ad condiendum amaritudinem præſentis aduerſitatis. Sicut opus primæ die ſcilicet lux, ſignificat fidem, & ſingula opera ſingulorum dierum ſingulas deſignant uirtutes. Sic opus ſecundæ diei eſt illuminatio ſpei, quando factum eſt firmamentum, quod diuidit aquas ſuperiores, & inferiores, quia ſpes firmat animam in medio præſumptionis a ſuperiori, & deſperationis ab inferiori. Sicut primus gradus aſcendendi ad templum cœli eſt per fidem, ſic ſecundus gradus eſt per ſpem. Quære in tabula de virtutibus in communi. Cantic. 3. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibus

B

Fides.

Charitas.

Candelabrum.

Fides.

Virtutes.

G myrrhæ, thuris, & uniuersi pulueris pigmentarij? Anima quæ habet spé formaram debet esse sicur uirgula fumi ex aromatibus Myrrhæ, per amaritudinem, ex consideratione culpæ, Thuris, ex consideratione misericordiæ diuinæ. Et tunc sequitur in ea infusio gratiæ, quæ comparatur uniuerso pulueri pigmentarij propter uniuersalitatem, & incomprehensibilitatem dulcedinis.

Cõsidere. Auxiliũ. Spetare debemus de diuino auxilio in omni periculo in omni tribulatione, quia ipse est salus omnium sperantium in se,

Dan.3. g. Saluat. exemplum de tribus pueris in camino ignis ardentis, de Abraam, qui in spem contra

Ge. 15. a. Dan. 13. g spem credidit, de Susanna, de Sara. Leuit.

Gen. 21. a 20. Si quis dederit de semine suo, idolo Moloch, morte moriatur. Moloch fuit filius Amon, & interpretatur rex, significans Diabolum, qui est rex super omnes filios superbię. Ipsi autem de semine nostro damus,

H quando desperando bona, quæ facimus, perdimus. Et nota quantam spem habebat

Mat. 15. c. in Christo, mulier Cananęa a finibus Tyri egressa, quæ clamauit dicens, Miserere mei

Marc. 6. b Luc. 23. f. Luc. 18. g fili Dauid, & illa, quę dixit: Si tetigero tantum fimbriam uestimenti eius, salua ero, & latro dicens, Memento mei domine, dum ueneris in regnum tuum, & cœcus, qui a turbis increpatus magis clamabat, miserere mei fili Dauid, & Iob, qui dicebat etiam

Iob 13. c. Iob 42. c. Tho. 11. c. Psal. 30. a. Gen. 8. c. si occiderit me, in ipso sperabo. Sic speraui Iob, & duplicata sunt ei omnia, Sic Thobias, & illuminatus est, sic Dauid de manu Saulis liberatus est, In te, ait, domine speraui, non confundar in ęternum, Sic Noe, &

Matt. 8. Dan. 6. f. liberatus est a diluuio, sic sancti martyres, & liberati sunt ab omni periculo, sic ille, qui dixit: tantum dic uerbo, & sanabitur puer meus, Sic Daniel, & liberatus est de lacu leonum, quia spes exauditionis facit continuare clamorem orationis, quod patet in illa

I muliere Cananęa. Matth. 15. quæ clamabat post Christum. Licet enim eam exaudire dominus dissimulasset, nunquam tamen de eius misericordia desperans, semper in clamore perseuerauit, & constans fuit. Quia Marci 7. dicitur, quòd in domo rogauit dominum, ut eiiceret a filia eius Dęmonium. Et Matth. 15. dicitur. Dimitte eam quia clamat post te, ex quo patet longanimitas spei, quia in domo non exaudita clamando, currebat post Christum, & repulsa est, sed non fracta, vel fatigata. Non enim bene sperat, qui cito non exauditus

Iudith 8. desperat, unde Iudith reprehendit eos, qui posuerunt tempus miserationis diuinæ, si intra quinque dies non fruerentur diuino adiutorio. Non est ait iste sermo, qui misericordiam prouocet, sed potius, qui iram excitet, & furorem accendat. Posuistis uos tempus miserationis diuinæ, in arbitrio uestro diem constituistis ei: humiliemus illi animas nostras, & in spiritu contriro, & humiliato seruientes illi, dicamus flentes domino, vt secundum uoluntarem suam sic fiat nobis, & secundum misericordiam suam faciat nobiscum, nos alium Deum nescimus præter ipsum: expectemus humiles consolationem eius. Quære de spe in tota tabula de tribulatione, & patientia.

K

Sortilegium.

QVIA consuluisti Belzebu Deum Acaron, quasi esset Deus in Israel, idcirco de lectulo su- Augurii. 4. Reg. 1. a per quem ascendisti non descendes. Item de Saule qui accedens ad Pi- 1. Reg. 28. b. tonissam, præcepit sibi suscitari Samuelem, & in crastinum mortuus est in bello

L cum filiis. Item nota quid dicitur in lege Deu. 18. b contra Pitonem, & Augures, & respicientes somnia.

Superbia.

SVPERBIA eiicit hominem a regno Dei, sicut humilitas illuc exaltat, & facit hominem bestialem, & aufert ei sensum, figuram, cognitionem, & facit eum socium Dęmoniorum. Exemplum de Nabucbodonosor, & de Lucifero. Esa. 14. Superbi designantur per Absalonem, qui impugnauit patrem, Quære 60. b. in 2. Regum. Designantur per illum, qui dixit nil lam emi, & non possum ire. Item per illum mortuum, quem suscitauit Iesus in porta ciuitatis Naym, Quære 63. a. b. Per Naaman leprosum diuitem, quia hæc lepra superbiæ communiter sequitur diuites. Quære

M 60. b. 131. b. in tabula de humilitate. Superbus designatur per leenam, quæ habet alas, Dan. 7. Quære 104. a. in Danie. Item designantur per illum pistorem Pharaonis, qui fuit suspensus 162. a. 232. b. Ité designantur per latrones Syriæ. 124. b. & per imaginem bestiæ. 154. b. per Datam, & Abiron. fol. 157. b. per uentum ualidum, quo nauis submergitur, fol. 149. a. Item Diabolus specialiter dominatur superbis, quia est rex super omnes filios superbiæ. 169. a. in Mat. designatur per primam bestiam, Daniel. 7. 169. a. b. in Danie. 171. a. b. omnes superbi eiiciuntur a regno Dei, sic Lucifer, sic primi parentes, Quære 170. b. superbia designatur in vitica. fol. 186. Vnde sunt

Dan. 4. f. Esa. 14. d. 2. Re. 15. e Luc. 14. d. Luc. 7. c. 4. Re. 5. d

Dan. 7. a. Gen. 40. d

tanta

A tantæ caliditatis, quod ſuperbia eſt cauſa in obedientiæ, & diuiſionis. Quære 201. b. 202. a. Quod ſuperbia eſt ſagitta uolans in die t87. a.

Et nota quantum eſt pondus ſuperbię; quia ipſa eſt, quę demerſit Aegyptios in profundum quaſi lapis, & Luciferum de cœlo ad profundum. Eſa. t4. Super altitudinem nubium exaltabo ſolium meum, ſimilis ero altiſſimo, uerumtamen ad infernū deraheris in profundum laci. Sic quidā ſuperbi, & ambitioſi reputant omnes alios inferiores ſe. Et quanto ſe reputant altiores, tanto ſecūdum ueritatem ſunt alijs inferiores, & uiliores. 2. Regum 1. Montes Gelboæ nec ros, nec pluuia ueniant ſuper nos, nec ſint agri primitiarū. Montes iſti alti, & tumentes ſunt ſuperbi, in quibus non deſcendit ros diuinæ cōſolationis, nec pluuia diuinæ gratię, nec recipiunt roré gratiæ, nec pluuiā doctri-

B næ, nec ſunt agri primitiarum, hoc eſt non faciunt fructus delectabiles, ſeu Deo gratos.

Gigan. Ge. 6. Gigantes erant ſuper terrā, iſti ſunt potentes a ſęculo uiri famoſi: Sunt autem gigātes homines immenſi corpotibus, potentes uiribus, inconditi moribus, nominati in honoribus. Sic hodie clerici, & ſuperbi ſunt gigantes, ſunt enim immenſi corpotibus per guloſitatē, nel generoſitatem, fortes uiribus per generoſitatē, uel malignitatē, famoſi in honoribus, uel hominibus per cupiditatē, incōditi moribus per crudelitatē, Sed Moiſi. Chriſtus terrā Gigantum ſubiecit filijs Iſrael, quod fit quādo ſuperbos mundi Iſrael reducit ad humilitatem Deut. 10. Circuncidite præputiū cordis ueſtri, & ceruicē ueſtra ne induretis amplius. Superbus enim ita eſt obduratus per obſtinationē, quod flecti non

Prælati. Clerici.

poteſt per humilitatem unde Seneca in epiſtolis, prius animum noſtrum formare incipimus, & corrigere, quàm indureſcat prauitas eius, ſed nec induratus deſpero. Nihil eſt quòd non expugnet pertinax opera, & intēta ac diligens cura toborata in rectū quęuis flexa reuocabit, curuatas trabes calor explicat, & alternate in id figuntur q̄ uſus noſter exigat, quāto facilius animus accipit formā flexibilem, & omni humore obſequentior. Quid. n. aliud eſt animus, quā quodāmodo ſe habens ſpiritus? Videns aūt ſpiritum rāto eſſe facilioré oī alia materia, quanto tenuior eſt, ideo lex præcepit ut arbores circuncidantur. i. motus elati, & rigidi moriantur.

Illis, qui de uili ſtatu eleuati ſtatim ſuperbiunt, & ſeipſos non cognoſcunt Heſter 16. Dicit aſſuerus Aman a nobis peregrinus ſuſceptus eſt, & tantam in ſe expertus humanitatem, ut pater noſter uocaretur, & adoraretur poſt regem ſecundus, qui tantum in arrogantiæ tumotem ſublatus eſt, ut tegno noſ D priuate niteretur in ſpiritu. Gene. 11. Venite ædificemus ciuitatem, & turrim, cuius cacumen pertingat ad cælum, & cælebremus nomen noſtrum. Deſcendit autem Dominus, ut uideret ciuitatem, & turrim, quam ædificabant filij Adam. Edificabant enim turrim ſuperbię, cuius cacumē pertingebat ad cœlum per contemptum Dei, & cælebtare uolebant nomen ſuum, id eſt cælebre facere in extollētiā ſui, & oppreſſionē proximi.

Cuius turris tria impugnāt latera, Dei cō temptus, & quærunt odium proximi. Contemnunt enim ſuperbi Deum, in flagellis, in præceptis, in beneficijs, cum potius deberent eum confiteri, & reuereri in flagellis potentem, in præceptis ſapientem, in beneficijs benignum. ſicut camelus non poteſt intrare per foramen acus, ſic nec ſuperbus in regnum cœlorum, quia Chriſtus eſt oſtium: Ego ſum oſtium, ubi autem oſtium humile eſt, oportet q̄ altus inclinet caput alias nō intrabit Matthæi. 18. Niſi cōuerſi fueritis, & efficiamini ſicut parruli, non intrabitis in regnum cœlorum, ideo cinis imponitur noſtris capitibus, ut tam ex originis fœditate, quàm ex uiuendi breuitate, & ex finis uilitate intelligamus, quātum nos Deo humiliare debemus. Humiliate capita ueſtra Deo. Ezec. ſeptimo: Floruit uirga germinauit ſuperbia, iniquitas ſurrexit in uirgam impietatis. Germē dicitur quaſi generamē, & ideo ſuperbia generare dicitur, quia omnium peccatorum caput, & initium dicitur. Areſcunt riuuli, ſi uena præſcindatur, non conualeſcunt rami radice ſucciſa, ſic deficiunt uitia, ſi ſuperbia extirpetur aliquando, ſi fonti aquam infundas in riuulos derivatur. Si ſtercora radici apponas pullulat, ſi camino ignem, incendium augmentatur, quia ſi origini noſtræ per inobedientiæ F uitium infectæ in Adam occaſionem elationis adhibuerimus; adeo ſerpit hoc uitium, ut nix, etiam cum nelis, ualeas remedium adhibere. Iniquitas ſurrexit in uirgam impietatis, quia ſuperbia ſemper quærit uindictam, & uirgam ſeueritatis exuit, manſuetudinem rationalem, & induit ſeuiciem, & crudelitatem beſtialem. Danie. quarto. Ego Nabuchodonoſor eram florens in palatio meo, qui tumens ſuperbia dixerat, nonne hæc eſt Babilon, quam ego ędificaui, & cæteta. Sed audi ſententiam contra ſuperbum latam, ejcient te ab hominibus, & cū feris erit habitatio tua. Superbus enim abiecto homine ſeu humana ratione mutatur in beſtiā, agens opera nō manſuetudinis, ſed tyrannidis, propter quod dicebat Traianus imperator Romanus, inſanū eſſe hoſem, qui cū

Superbia.

Humiliitas.

habuerit oculos lippos, maluit eos effodere, quàm curare. Aliqui gloriantur, & superbiunt de potentia Arfaxat gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui quidam de prosapia similes Indæis, quæ gloriantur se esse filios Abrahæ. Oseæ 9. Gloria a partu, & ab utero, & a conceptu, certæ in conceptu pudor, in utero fœtor in partu dolor, & ideo inde non surgit gloria, sed uerecundia: Quia superbis terra & cinis? quære de hoc in tabula de generis nobilitate: Quidã de pulcbritudine, ut Lucifer; quidã de scientia. 1. Corint. 1. Quæ stulta sunt elegit Deus, ut confundat sapientes, ut glorietur omnis caro in conspectu eius. Et est argumentum Apostoli: Si Deus prædixit sapientiã mundi esse destruendam, nec placuit per illam saluos facere credentes, sed magis ostendit eam confussione dignã, ergo non est gloriã dum de ea, in nullo istorum uel similium est gloriandum, Qui gloriatur in Domino glorietur. De illis qui superbiunt propter amicos Hest. 16. Multi bonitate, & honore principum, qui in eos collectus est, abusi sunt in superbia, &c. Nota histo. uiliter abijcitur superbia ut patet in illo, in primo Macha. 4. qui paulo ante astra cœli contingere uidebatur, &c. Nota histo. sicut Saul electus fuit propter humilitatem nonne cum parvulus esset in oculis suis, caput factus est in tribubus Israel? Sic propter superbiam abiectus fuit, quia mandatum Domini non implenit humiliter, non sustinuit uiriliter, non perse uerauit longanimiter Eleazarus occidit elephantem, & occisus est ab elephante. Ossa elephantis iunctutas non habent, & ideo membra eius sunt inflexibilia, & quando vult quiescere, inclinat se ad arborem, & sic utitur quiete, sed homines regionis illius arboré scindunt de die, & illuc ueniens, & se inclinans bestia corruit de nocte, quod competit superbię cuius membra sunt inflexibilia, quia nõ acquiescunt si arguãtur per uerba stat superbus, & erectus, & ad propriã uoluntatem quasi ad arborem inclinatus, sed succindatur arbor propriæ noluntatis, & corruet uitium elationis, sed cadens bestia opprimit Eleazarum, quando arrogans, & superbus opprimit iustum: spiritus superbiæ tollit intelligentiam, quod figuratũ fuit in diuisione linguarum in illis, qui ædificabant turrim, & tollit unitatem, quia illi abinuicem sunt diuisi, cuius contrarium facit spiritus sanctus. Et nota quòd Saul superbus erexit sibi fornicem triumphalem, quia superbi semper quærunt sibi facere nomen. semper superbi confunduntur, exemplum de Senacherib, qui exprobrabat agminibus Dei uiuentis. Exemplum de Antiocho superbissimo, de Holoferne, cui caput Iudith amputauit, unde docet saluator humiliari: Recumbe, ait, in nouissimo loco, ut dicatur tibi, amice ascendę superius, & superbo dicitur, da huic locum. Dixit superbus dæmon, eritis sicut dij, & qnia soperbè uoluerunt rapere diuinitatem, ideo amiserũt fœliciratem. Superbi semper uolunt ascendere, ideo iusto Dei indicio descendunt. Exemplum de Aman superbo, qui suspensus fuit ab humili Mardorcheo, & de Achitofel, sic Absalon superbè uoluit ascendere ad tegnũ patris, & finaliter fuit suspensus, sic Ananias, Adonias aspirans præsumptuosè, regnare uoluit, ut dicitur in 2. Macha. 4. Sic Iason superbè uoluit usurpare summum sacerdotium, sicut Abimelech uolens ascendere, interfecit septuaginta fratres suos. Sed ui de finem istorum superborum, quia legimus Abimelech excerebratum, Absalon lanceis confossum & suspensum, Ananiam gladio interfectum, Iasonem exulatum interfectum, & remansisse inhumatum,

G Iud. 1. b. Esa. 14 c. Sapiẽtia. Prudẽtia. H Nobilitas Potentia. Genus. Humilitas. Electus. 1. Re. 3. c. 1. Mac. 6. c. I Gen. 11. b 1. Reg. 15 1. Mac. 6. b Iud. 13. b. K Luc. 14. c. Gene. 3. a Heſt. 7. d. 2. Re. 17. c 2. Re. 18. c 3. Re. 1. a Iud. 9. a. L M

De Sacramentis.

Efficatia sacramẽtorum designata est in illa probatica piscina, quæ erat Hierosolimis, & non alibi, quia in sola Christi ecclesia sunt sacramenta efficacia. Item Genes. 2. Fons ascendebat de terra irrigans uniuersam superficiem terræ, quia in omnibus sactamentis datur gratia, qua irrigatur anima, & tota ecclesia. Item fluuius egrediebatur de loco uoluptatis ad irrigandum paradisum. i. totam ecclesiam, quæ fluuio sacramentalis gratiæ irrigatur. Item Apocal. 20. Ostendit mihi fluuium aquæ uiuæ splendidum tanquam cristallum procedentem de sede Dei, & agni, quia solus Deus hoc instituit sactamentum. Ttasitus maris rubri figura fuit baptissimi. In illa die erit fons patens domui Iacob, &c.

Vide de Baptis. & Eucha. & alijs sacr. Apo. 20. a

De Sanctis.

Fundamenta eius in montibus sãctis, id est ciuitas celestis fundata est in sanctis, duodecim lapides qui in fundamento ciuitatis sunt duodecim gradus sanctorum in illa gloria, per iaspidem intelligitur Deus, qui est illud primũ, & principale fundamentum, scilicet Christus, quia fundamentũ aliud nemo potest ponere, præter illud, quod positum est quòd est Christus Iesus. Fuit. n. Christus uelut Iaspis coloris uiridis in conuersa-

Sancti. Vide de Religione, de Virtutib⁹, de Conuersione. Apo. 21. c Ps. 48. a. Christus.

A uersatione, transiucens, quia erat lux uera, quæ illuminat omnem hominem, &c. Fugauit febres, ut patet in miraculorum operatione, pellens phantasias id est Dæmonũ tentationes, & impulsiones, iuuat parturientes dando propositum bene cogitandi, & benè operãdi. Per Saphirum intelligo uirginem matrem Christi, quia inter alios lapides pretiosos est in colore cœlo simillimæ, sic mater Christi Maria, est ipsi similior, & cõformior iam natura, quàm gratia, quia etiam Saphirus dicitur gemma gemmarum, sic Maria uirgo uirginum: Item sanat oculos, caput, linguam, sic Maria reficit subditos contemplantes, quos intelligo per oculos, prælatos doctores, siue prædicatores.

Per Calcedonium intelligo Angelos lucet enim in occulto, sic Angeli multa beneficia nobis præstant, quę nos ignoramus. Ité ad se attrahit paleas, sic Angeli, peccatores.

B Smaragdo comparantur Patriarchæ, tantæ
Gen. 15. enim uiriditatis est, ut intingat aera, in quo notatur fides Patriarcharum, quia credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iusticiam. Est formæ concauæ, in quo notatur humilitas. Genes. 18. Loquar ad Dominũ meũ cum sim puluis, & cinis, item non mutatur sole, uel umbra, sic nec Patriarchæ prosperitate, uel aduersitate. Psal. 120. Per diem sol non uret te, neque Luna per noctem. Per Sardonichem intelliguntur Prophetæ, uenit enim de India ubi nascitur sol scilicet intelligentia Prophetarum a patre luminum, item est tricoloe niger in medio, candidus in imo, rubens in summo, in quo comendatur doctrina Philosophorum, quę est nigra: in quantum comendat austeritatem pœnitentiæ alba, in quantum describit promissa gloriæ rubea inquantum minatur pœnam gehennæ. Ideo Ezech. 2. Ostensus est liber,

C in quo erant lamentationes, carmen, & Veh. Lamentationes quo ad pœnitentiam, Carmen quo ad gloriam: Veh, quo ad gehennam. Per Sardium designantur Apostoli, est sanguinei colotis, in quo notatur tribulatio Apostolorum, est lapis uilissimus, sicipsi a mundo uiles reputati sunt. 1. Corin. 4. Tanquàm purgamenta, &c. In præsentia Sardij non nocet Onix, qui est malus lapis, facit enim somnia terribilia, & significat diabolum, qui in præsentia Apostolorum nihil potetat nocere. Chrisopasso comparantur Euangelistæ, similis est mari in colore. ita doctrina eorum. Ezech. 1. Species, &c. Mare incutit timorem, ingerit capiti dolorem, prouocat nauseam, sic doctrina eorum incutit timorem gehennæ Matthęi. 11. Veh tibi increpat principes, & Imperatores, pro uocat nauseam, per confessionem peccatorum. Item scintillat sicut ignis, sic uerba eorum erant ignita: Ignitum eloquium tuũ Psal. 118. uehementer, tuetur a timoribus nocturnis, sic eorum doctrina a tentationibus Dæmonum. Berillo comparantur martyres, si- Berillus. milis est enim in colore oleo, in quo notatur feruens charitas martyrum, est sex angulorum, in quo notatur eorum perfectio, habuerunt tres angulos a parte sinistra, quã tum ad patientiam flagellorum, uerborum, signorum: a parte etiam dextra habuerunt tres angulos, scilicet dilectionem Dei, sui, & proximi. Item ualet oculis infirmis, sic sanguis Christi, & martyrum in tentationibus omnibus fidelibus Christianis: unde Macha- Mach. 6. bæi ostendebant elephantis sanguinẽ uuæ, & mori, ut acnetent eos in prælium, sanguis nnæ sanguis Christi, sanguis mori, sanguis martyrum. Topazio comparantur Confessores, est enim similis auro, & æri. Sic confessores habent colorem auri propter actiuã, æris propter contemplatiuam, lucet actus splendore solis, sic Cõfessores tacti radio gratiæ compescit undas fluentes sic confessores fluctus uanitatum huius sæculi. E

Crisopassus est decimus, cui comparantur doctores propter tria, oritur enim inuidia, ubi est maximus calor propter ortum, sic intelligentia sacræ scripturæ oritur a feruore deuotionis Hierem. 5. Ecce ego do uerba mea in ore tuo ignem ũrentem, dicit Dominus: est in superficie uiridis, guttatus quasi aureis guttis, in uirore notatur perfectio in articulis fidei, in guttis perfectio in moribus: est uarius colore sicut purpura, sic doctor debet ornari uarietate uirtutum, quia spiritus Domini ornauit cœlos. Ornamenta Prædicator. cœlorum sunt uirtutes prædicantium. Iacinto comparantur prælati propter tria: mutatur enim cum aere: Nam in aere sereno F perspicuus est, in nubilo obscurus, sic prælatus dẽt esse durus elatis, mansuetus bonis, infirmus cũ infirmis. Et sic debet esse mutabilis per compassionẽ: Vnde ait Apostolus: Quis infirmatur, & ego non infirmor. Est durissimus, nam nulli cedit nisi Adamanti, sicut prælati pro iustitia nulli debent cedere, nisi ueritati, quæ adamanti comparatur. Ezech. 3. Vt Adamantem, & silicem dedi faciem tuam. Amatisto comparantur Virgines, habent enim colorem roseum, in quo notatur color uirginitatis, siue uerecundia uirginitatis. Item quædam species Ametisti similis est uiolæ, in quo notatur humilitas, nascitur enim parum super terram uiola, & hæc est proprietas Virginum, ut patet in uirgine uirginum: Vnde ait: Respexit humilitatem

Sardius.

Chrisopassus.

D

Iacintus.

Prælatus.

G liratem ancillæ suæ. Item est ebrietati contraria, in quo notatur sobrietas, sine qua non potest seruari castitas.

De Timore.

Vide de iudicio diuino, & 30 b.40 b 40. a. 44. 45.51.58. 63. Apo. 19.c

Idi unum Angelum stantem in sole, & clamauit noce magna dicens omnibus auibus, quæ uolant pet medium cœlum, nenite congregamini ad cænam magnam Dei, ut mauduceris carnes regum,& tribunorum,& fortium,& equorum sedentium in ipsis.Angelus in sole Christus est, quia clare uidet omnia, nuda & aperta sunt omnia oculis eius, ipse condemnabit, &c. quære 108. Apocal. 2. Memor esto unde excideris, & age pœnitentiam, si non uigilaueris, ueniam ad te &c. Matth. 23. si

H scitet paterfamilias, qua hora fur ueniret, uigilaret &c. quære 108.b.b.b.Matth.Clausa est ianua, a tempore enim peccati primi hominis,&c.Quære 108.b.Deutero.11.Cauete, ne recedatis a Domino iratus; Deus clandat cœlum, & pluuiæ non descendant

1.Reg.7.c quære. 153. b. 223. a. 1. Reg.7. Intonuit Deus fragore magno in die illa, & exterruit Philistæos,& cæsi sunt a filijs Israel,Philistęi potione cadentes interpretantur, & de

Consuetudo. signant peccatores inebriatos peccandi consuetudine, quos Deus excitat a lecto fœtoris, in quo diutius iacuerunt cum redncit eis ad memoriam illud tonitruum diuinæ

Mat.25.d sententiæ.Ire maledicti in ignem æternum. Et illucescit eis dies cum agnoscunt magnitudinem, & multitudinem peccatorum suorum, & carentiam meritorum, & timorem suppliciorum, & separationem a consortio beatorum dicit exrettuit ad differentiam timoris humani, qui peccatum ad ho-

I ram extetius reprimit, sed eo ipso interius magis imprimit, & oportunitate habita nehementius ebullit,quia inclusum fuerat nõ extinctum,sicut ubetius pullulat,quòd præcisum est superficietenus non tadicitus amputatum,cæduntur autem a filijs Israel Philistæi,quando uirtus occupat locum uitij sibi contrarij. Et nota illud. Esa.5.Et nunc ostendam uobis, quid faciam uineæ meæ,diruam maceriem eius,non putabitur,non fodietur. Quære in tabula. Esa. Ezec.47. Vir qui habebat funiculum, &c. Quære.96. b. Ma. 22. Quomodo hunc intrasti non habés nestem nuptialem,ligatis pedibus,& manibus proijcite eum in tenebras exeteriores ibi erit fletus,& stridor dentium. Et nota illud Mala. 3. Ecce uenit dicit Dominus exercituum,& quis poterit cogitare diem ad- K
uentus eius, & quis stabit ad uidendum eũ? Ipse colabit, conflabit purgabit,mundabit. Quære 24.b.111.b.Apocal.6. Dicent montibus cadite super nos, & abscondite nos a facie iræ agni.De timore in expulsione Angelorum de cœlo, patentum de paradiso, submersione humani generis ĩ diluuio,snbnersione sodomorũ in incẽdio. Et nota quo modo Datan, & Abiron uiuos terra ab sorbuit propret inobedientiam Danie.2.De statua quàm lapis abscissus de montem totaliter contriuit & redegit in fauillam. Quæte 59.b. 109.a. De filijs Iob, qui comedentes, & bibentes oppressi sunt in domo.1.Corin. 10. Qui stat pet gratiam, uideat per ptoui- Vita.
dentiam, ne cadar pet culpam, uel qui stat in tempote,uideat cum timore, ne cadar ab amote, in uia enim, in qua sunt latrones,& pericula, periculosum est state, & maxime nobis cum iuret profectum huius uitæ, & L
defectum nihil repetiatur medium, quia in uia Dei non progredi est regtedi,cuius probatio est,quia nunquàm homo in eodem statu permanet,sed quomodo corpus nostrum continuè ctescit, aut dectescit incessabiliter, ita necesse est semper ipsum, aut proficere,aut deficere. Vnde aut ascendis,aut descendis. Si atrentas stare,necesse habes ruere,ptopter quòd Iacob uidit in scala Angelos ascendentes, & descendentes, non stantes, uel sedentes,uel ociantes,sciebant enim quòd penduli sunt gradus interscalares ipsius scalæ,& nia lubrica,stare autem in pen- Via.
dulo, & lubrico dispositio est ad ptæcipiciũ. Ex quo paret quòd minimè bonus est, qui meliot esse non vult. Et secundùm Ber. nbi incipit nolle fieri meliot, ibi desinir esse bonus, animalia enim sancta ibant, & teuertebantur, quia ibunt de uirtute in uirtutem. Matth. 18. Redde quòd debes, & il- M
lud: Redde rationem uillicationis tuæ. Cuius uentilabtum in manu sua & emundabit areã suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem combutet igni inextinguibili. Sicut enim in ptæsenti manus Domini sunt apertæ ad dandum, & remittendum, sic in futuro ad feriendum, & puniendum, quia nunc est tempus clementiæ, postmodum æquitatis. Quære 113. b. 110. b. b. timor aperit portam ad amorem, sicut acus ad hoc quòd filum trahat pet pannum, quia initium sapientiæ timot Domini. Qui enim dimittit peccata,quia concutitut ex timore futurę iustitię, illi incipit actum uitalé habere. Vnde sicut timor est primum donum, ita uita est primus motus ex quieto sempiterno fluens.

timor

timor est falculus, quo foditur uitis animæ, ut uiuat, & fructum afferat. Timor enim timatur usque ad radices intentionum, & operationum, & nihil operandum negligit. Et circa radicem vineæ, ut calori solis appareat, & non nascantur ibi uermiculi foßam facit, unde de uinea neglecta dicitur. Esa. 5. Non putabitur, & non fodietur, & ascendent super eam uepres. Sicut enim terra, quæ non colitur producit inutilia grana, & uinea, quæ non foditur superflua, sarmenta, sic anima, quæ timore Dei non penetratur, multiplicat peccata, quando uinea non foditur, ita quòd uermes remanent circa radicem comedentes eam, & fructus perditur, & uinea siccatur, quia quasi anima per diligentiæ timorem non bene purgatur, uinea deuotionis perditur, & uinea siccatur. Vnde Deutet. 28. Vineam plantabis, & fodies, & uinum non bibes, non colliges quippiam ex ea, nastabitur uermiculus. Timor enim est operarius agrarius, cum quo tractandum est de omni opere. Eccle. 37. Qui enim considerat uitæ breuitatem, & mortis incertitudinem, iudicis æquitatem, iudicij seueritatem, pœnę qualitatem intermina bilitatem, & ineuasibilitatem, mala quæ fecit, bona quæ omisit, anxiatur de præsenti, male conscius, de præterito, minime securus, de futuro, quia considerat mortem certam, modum, & horam, locum, tempus incertum. Timet diuortium corporis, & animæ, quando caro reuertetur in terram, & spiritus ibit ad Deum, qui fecit illum, uel transibit ad ignem purgatorium, uel rapietur ad æternum supplicium, quia exibit spiritus eus, & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Qui etiam considerat extremum iudicium, timet sententiam iustissimam, districtissimam, ubi uix uir iustus saluabitur. Et ideo non est mirum, si timor incitat nos ad operandum. Nisi in timore Domini perstiteritis cito subuertetur domus tua. Beatus homo qui semper pauidus est. Sicut amor est panis, quo uescuntur filij: quia panis cot hominis confirmat, sic timor est panis, quo uesci debent peccatores, & serui. Eccle. 33. Cibaria, & uirga, & onus asino, & panis, & disciplina, & opus seruo. In hoc enim statu adhuc timet finis sui incertitudinem, purgatorij amaritudinem, extremi iudicij tectitudinem æterni supplicij longitudinem. Iste est panis coctus in craticula. Leui. 2. Nam timor pœnam habet, in qua frigitur, sicut panis in craticula, assatur, dum caro afflicta murmurat. Eccle. 10. Semé hoc honorabitur, quod timet Dominum Deū: timet, qui hic considerat magnitudinem sui sceleris, illuc potentiam iudicantis, qui erubescit prauitatem suam, & expauescit diuinam potentiam, sententiam, & iustitiā. Iste honorabitur, quia timor talis facit eum in præsenti humiliari, & in futuro exaltari, unde granum synapis semen est minimum omnibus seminibus, & tamen cum crescit maius est omnibus oletibus. Mat. 13. Synapis. Quia timor quanto magis facit hominem resilire per humilitatem, intra, & infra seipsum, tanto magis facit eum ascendere apud Deum. Qui bene significatur, & per granum synapis, quòd linguā mordet, lachrymas prouocat, & sternutationé, & phlegma de cerebro educit, & contra paralisim linguæ ualet. Hoc semen si masticet, & sub lingua ponatur, curatur tumor eius. Timor enim operatur conscientiam remordétem, lachrymarum effusionem, & gemitum. Sternutationem educit, peccatorum confessionē, & linguam soluit ad confessionem, & diuinam laudem. Apoc. 20. Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera eorum. Quære 112. b. Et nota quantum debet timere peccator, qui potest dicere illud. Puer non comparet, & ego quo ibo. Scindat cum fletu uestimenta, ideſt, peccatorū uelamina, quia in sua cisterna, ideſt, conscientia, puer Christus non comparet, & quo ibit sine illo, qui est uia sine deuio, nisi in præcipicium, qui est uita sine termino, nisi in mortem, & supplicium, qui est ueritas sine dubio, nisi in errore, & nubilum. Et nota quantum timuit Baltasar, qui uidit manum scribentem contra se in pariete, ꝙ oés cópage corporis eius soluebantur, quantum debemus nos timere, qui cognoscimus manum Dei quæ scripsit contra nos sententiā, quibus dicetur in hora mortis, quam ignoramus. Mane, Techel, Phares. quære 51. a. Genes. 6. Finis uniuersę carnis uenit coram me, & ibidem nō permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Nota ibi sententiā contra totum mundū latam. Tertij Reg. 6. Malleus, & securis non sunt audita in domo Domini, dum ædificaretur: quia animæ nostræ ex quibus superna ciuitas ædificatur nū quàm ibi collocabuntur, donec per pœnas purgatorij omnes culpæ sint purgatę, & omnes curuitates, & gibbositates, quas hic contraximus ad rectitudinem sint redactæ. Quære 21. a. 33. b.

Nume. 22. Quomodo timor Dei nos restringit, ne ad illicita procedamus, Ibi dixit Angelus ad Balaam. Vade, & caue, ne aliud, quàm præcepero tibi loquaris. Asina est sensus, siue intellectus. Balaam sedens super

Vinea.

Consideratio.

Mors.

Opera. Prou. 28.

G ſuper aſinam uoluntas, quæ uiribus animæ præſidet. Balaac interpretatur abſorbens, deuorans, præcipitans, & ſignificat Diabolum, qui tunc Balaam contra populum Domini ire iubet, quando contra præcepta Domini nos facere admonet. Balaam interpretatur turbans gentem, aut deuorans populum, & ſignificat uoluntatem, cuius malicia omnes uires animæ perturbantur. Angelus Chriſtus, qui tenens gladium contra aſinam, quem timens aſina non audet procedere ultra. Gladius Dei ſententia, quam adnetens ratio non audet procedere ultra ad illicita perpetranda quantumcumque pungatur à uoluntate. Sed tunc Balaam Angelum tenentem gladium uidet, cum per donum diuinæ gratiæ Angelo, id eſt, rationi ac quieſcit, & a peccato ſe retrahit. Iſtum ergo timor retraxit a malo, & induxit ad bonum, quod figuratum eſt in Paulo tactu lucis, quaſi timore Dei proſtrato, cui dictum eſt. Durom eſt tibi contra ſtimulum calcitrare: ecce retractum a malo, & ille: Domine quid me uis facere? ecce inductum ad bonum. Retractus a malo tribus diebus abſtinet, quia mundus diuitias, caro delicias, Diabolus pompas nobis miniſtrant, a quibos debemus modis omnibus abſtinere, ſicut à ueneno mortifero. Tertio timor ſubijcit cor ſuperbum hominis, quia ſecundum Aug. Sicut Sartor transfigit acum per panum, non ut acus ibi remaneat, ſed ut filum in pannum introducat, & ſicut ſutor non ponit ſetam, uel pilum in filo, niſi ut filum introducat in corio, ſic Deus ad hoc inducit timorem in corde humano, ut non timor ſeruilis ibi remaneat, ſed ut per timorem amotem Dei introducat; ſed ſicut dum filum introducitur acus extrahitur, ſic perfecta charitas foris mittit timorem ſeruilé, qui eſt quando homo a peccato abſtinet timore ſolum pœnæ ſicut beſtia retrahitur ex tali pœna a perſecutione obiecti, ſed non expellit timorem filialem, qui eſt quando homo abſtinet a peccato, quia timet offendere patrem ſuum, quem diligit de timore, quo cor ſuperbum ſubijcitur. Sic patet, quòd timor Dei, cor ſuperbum ſubijcit, à malo retrahit, ad bonum inducit. Et nota, quòd ſi aliquis eſſet in mari nehementer turbato, in naui fragili, tantum timeret, quòd merces, ut poſſet euadere proijceret, filios, & parentes obliuioni traderet, pedem, uel manum, ut poſſet euadere, daret: ſic nos in hoc mari periculoſo nauigaores debemos merces temporalium, quæ nos demergunt proijcere, & omnia mundana abijcere, & clamare: Domine ſalua nos, perimus. Timor eſt ianitor animæ, qui ſemper debet uigilare, & caſtrum propter timorem hoſtium obſeruare, & cuſtodire, quia dormiente oſtiaria ancilla, quæ purgabat triticum in feruore diei, intrauerunt duo latrones & abſciderunt capot Isboſet. Apoſtoli tenebant fores clauſas propter metum Iudæorum, qui figurant noſtros hoſtes ſpirituales. Quære 196.a.198.b.

Gladius. Conſideratio.

Mundus. Temporalia.

K

De tribulatione, perſecutione, & patientia.

CHARITAS nulla tribulatione frangitur, ſed fortificatur, quia aquæ multæ non poſſunt extinguere charitatem, & eſt ad modum tynapis, quòd quanto plus teritur, fortius efficitur. Et ad modum unguenti, quia quanto magis commotum, magis redolet. quære 28. b. Sic tactus, & probatus eſt Iob, Thobias, Iudith, Sarra, Ioſeph, & oēs, qui Deo placuerunt, per multas tribulationes probati ſunt. Quære de hoc in tabula de bello ſpirituali, De tentatione 47.b. in 1. Petr. palma quanto maiori onere in ſua iuuentute, & teneritudine præmitur, tanto altius creſcit, & ſemper contra pondus ſe erigit, ſic eſt de anima nituoſa. 94. b. 93. a. 27. b. 173. b. 173. De patientia quam habuerunt filij Iſrael in perſecutione Ægyptiorum, & de patientia Dauid in perſecutione Saulis, de patientia Iacob in perſecutione Eſau, de patientia Sarræ in perſecutione ancillæ, de patientia Apoſtolorum martyrum Chriſti a Iudæis. Quære 93.a.181.a. de Angelo Smirnæ. Modicus ignis à uento extinguitur, ſed magnus ignis à maximo uento magis accenditur, ſicut modica charitas modica tribulatione extinguitur; ſed magna charitas tanto magis creſcit, & inflammatur. Exemplum de Apoſtolis, & martyribus, quia tribulationes, infirmitates, & perſecutiones, ac flagella nos excitant, ut conuertamur ad Deum. Act. 12. Petrus quidem ſeruabatur in carcere, Angelus Domini aſtitit, & lumen refulſit in habitaculo carceris, percuſſoque latere Petri excitauit eum, dicens. Surge nelociter. Excitat enim Angelus, ideſt, Chriſtus exiſtentes in carcere peccati percutiendo in latere per immiſſiones infirmitatum, tribulationum, perſecutionum, intantum, ut ſurgant uelociter. Sed ipſi quando ſunt excitati, aliquando tantum procraſtinant, quòd bonum propoſitum exequi non poſſuor, ſed ipſum perdunt, or dicant, unlneranerunt me, & non ſenſi, percuſſerunt me, & non ſenſi, quia furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis

1.Io.4.d. I

H

L

M

A tis ſicut aſpidis ſurde, &c. Nume. 31. Omne quod poteſt tranſire per flammas igne purgabitur, quicquid autem ignem non poterit ſuſtinere, aqua expiationis ſãctificabitur, quia diuina clementia fortes in charitate multipliciter tribulat, debiles & puſillanimes aqua lachrymarum purgat. Apoc. 2. Angelo Smirnæ eccleſiæ ſcribe: Scio tribulationem tuam, & patientiam tuam, quia blaſphematis ab his, qui dicunt ſe Iudæos, & non ſunt; ſed ſunt ſynagoga Sathanæ, nil horum timeas, quæ paſſurus es. Smirna interpretatur canticum eorũ, pauperes enim religioſi, qui per detractionem uertuntur in quorundam prouerbium, & canticum ſm illud Hiere. Factus ſum in deriſum omni populo, canticum eorum tota die, quos confortat ſpiritus ſanctus, ut patienter ſe habeant in perſecutione, & tribulatione. Flagellat enim Dñs aliqñ bonos per malos, ut boni purgentur temporaliter, & mali puniantur æ-

B ternaliter, ſic. n. pius pater uirga uerberat filiũ, ut corrigatur, & poſt uerbera filiũ ſibi recõciliat, & uirga in igne proiicitur. Sicut filij Iſrael peccatis ſuis exigentibus per iniquos ptincipes olim flagellati ſunt, quibus tandem interfectis, & filijs Iſrael porgatis, & correctis Domino reconciliati ſunt. Gen. 22. Præcepit Dñs Abrae, ut immolaret Iſaac filium ſuum, Iſaac interpretatur gaudium, ſi ergo præcepit tibi Dominus, ut immoles ei tuum gaudium temporale, debes, prompte & fideliter obedire, quia non morietur Iſaac, ſed aries, quia nõ peribit tibi uera lætitia, ſed carnis contumacia, & Iſaac ſuper ligna leuabitur, ſpiritus in cruce Dñi mortificata carne gloriabitur. Nos ergo, ut dicitur Iud. 8. memores eſſe debemus, qm̃ pater noſter Abraã tentatus eſt, & per multas tribulationes probatus amicus Dei effectus eſt, ſic Iſaac, ſic Iacob, ſic Moy. & omnes, qui placuerunt Deo per multas tribulationes

C tranſierunt, &c. Luc. 16. Dines epulo mortuus eſt, & ſepultus in inferno. Et Lazarus tribulatus, & patiens, ſepultus in ſinu Abraç, quia qui in iſta uita conſolationes carnales recipiũt, in alia tribulantur, & qui in uita iſta conſolãtur in alia conſolationes recipiunt in ęternum. Sicut mundans pluuia parietem luteũ diſſoluit, & ſubuertit, marmoreum mũdat, & abluit, ita mali in tribulationibus murmurant, & franguntur. Boni corriguntur, & nõ franguntur, & ſicut ſub eodem igne aurum mũdatur, purgatur, & probatur. Palea uero fumat, & naſtatur, ſic ſub eadem tribulatione boni purgantur, & meliores efficiũtur. Mali uaſtantur, & blaſphemant, ac reprobantur. Nam pari modo agitatũ fętet lutum, & dulciter fragrat unguẽtom.

Oſſa. Eccleſia Qui fortes ſunt in tribulationibus oſſibus cõparantur, debiles, & frãgibiles carni fluxibili. Vnde de Apoſtolis ſuſtentantibus totã fabricam eccleſiæ, ſicut oſſa ſuſtentant totã fabricã corporis. De excelſo miſit ignem, ſcilicet ſancti ſpiritus in oſſibus meis, & erudiuit me, quia his qui fortes ſunt in tribulationibus infundi tur conſolatio ſpiritus ſancti; ſed non in mollibus de quibus Gen. 6. Nõ per manebit ſpiritus meus in homine, quia cato eſt. Vnde dr. 3. Re. 13. Sepelite me in ſepulchro, ubi uir Dei ſepultus eſt, & iuxta oſſa eius ponite oſſa mea. Oſſa dura, & fortia ſunt sãcti tribulationes ſuſtinentes, & in eis infraogibiles. Iſti ſunt, qui non franguntur per impatientiam, immo alij debẽt ſanari ab impatiẽtia, & fortificati in tribulationibus per eorum cõtactum. 4. Reg. 13. Reuixit mortuus cum tetigiſſet oſſa Eliſæi. In talibus oſſibus infraogibilibus imitit, ut prę-

D miſi, Chriſtus ſpiritũ ſanctum. Iud. 8. Flagella Dñi, quaſi ſerui Dñi, qui corripimur, ad emendationem, & nõ ad perditionem, noſtram euenire etedamus. Flagella Dñi ſunt infirmitates, ttibulationes, perſecutiones, quę nobis im- Flagella.

E mittit ad noſtram purgationem, quia nõ ponitur granum in horreo niſi ptius excuſſa palea duro flagello, ſic flagello multiplici cęſus eſt Chriſtus ad noſtram informationem, quia oportebat pati Chriſtũ, & reſurgere a mortuis, & ita intrare in gloriã ſuã. Chriſtus. n. paſſus eſt pro nobis, uobis relinquẽs exẽplũ, ut ſequamini ueſtigia eius. Danie. 3. Angelus Domini deſcendit cũ Azaria, & ſocijs eius in fornace, & excuſſit flãmã ignis de fornace, & fecit medium fornacis, quaſi uentũ totis flanté, & ſi tetigit eos ignis non contriſtauit, nec quicq̃ moleſtię intulit. Hęc. n. ſerenitas in tribulatione, per quam anima in pęnitẽtia delectatur, nec ſigno, nec facto, nec uerbo impatiens eſſe conuincitur. Ionę 4. Percuſſit ſol ſuper caput Ionę, & ęſtuauit, & petijt aĩę ſuę ut moreret: ſol

F ytens immanitas perſecutionis, æſtus ſequẽs, ex ſole, contriſtatio, quã non potentes ferre debiles quorũ tipum gerit Ionas deſiderant mortem. Eccl. 17. Vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis. Ibi. n. ſicut in foruace putgantur, ſolidantur, dilatantur. Pſal. 4. In ttibulatione dilataſti mihi. Apoc. 7. Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & unde uenerũt? Iſti ſunt, qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas & dealbauerunt eas in ſanguine agni, ideo ſeruiunt ei die, ac nocte in tẽplo eius. Quęre 61. Deus permitit ſuos amicos tribulari, quos tamen hẽt chariotes, quàm malos, ſicut homo pouit pedem in luto, ubi non poneret dentem, & tamẽ chariotem haber pedem, quàm dentem. Eſa. 4. Creauit Dñs ſplendorem ignis flammantis in nocte, hoc eſt in tribulatione. Flamma enim uehementer accenſa uento, & tempeſtate creſcit, & augmentatur, & charitas radicata tribulatione, ampliatur. Pſal. 4. In tribula- Charitas.

G bulatione dilatasti mihi. Præcepit Dominus, quod Cherubin ductiles, ideſt, per malleationem facti ponerẽtur in templo Dñi, ſic cande labrum ductile. i. per maleationem factũ poſitũ, eſt in domo, & templo Dñi, qnia nullus in tẽplo cęleſtis regni ponet, niſi primo per mal leationes fuerit malleatus, quia malleus, & ſecuris non ſunt audita in domo Dñi dum ædifi caretur, nt dr 3. Reg. 6. Sed extra tã ligna, q̃ lapides dolabãtur, & poliebãtur antequã in domo Dñi ædificarentur, ſic eſt de templo cęleſtis patriæ. Exo. 25. Facies candelabrum ductile de auro puriſſimo: candelabrum cuius materia eſt aurum per chariratem. Tres pedes fides Trinitatis. Haſtilis erectio, ſpei eleuatio.

Patiẽtia. Lumen accẽſum, gratia: debet eſſe ductile, du ctile eſt, quòd crebris malleorum, percuſſionibus non rumpitur, ſed dilatatur, qnia ſancti uiri nullis percuſſionibus, aut pſecutionibus, per impatientiam rumpuntur, ſed dilatantur.

H In tribulatione dilatasti mihi. Hinc eſt, quòd
Pſal. 4. a. oẽs lapides poſiti in tẽplo dolabantur & quadrabantur extra, qnia malleus, & ſecuris non ſunt audita dũ templũ ædificaretur, quia lapides niui, qui ſunt in ſuperna Ieruſalẽ cõſtruendi, primo oportet, ꝙ in pręſenti uita per multas tribulationes dolentur, qnadrentur, & poliantur, antequàm in ſuperna Iernſalẽ collocentur. Ind. 7. Duc populum tnum ad aquas,
Iud. 7. a. Probatio. Tempo-ralia. & ibi ptobabo illos, qni mann & lingua lambuerint ſicut ſolẽt canes lambere, ſepara eos
Religioſi ſeorsũ, qui aũt curuatis genibus biberint in alteram partem erunt. Aqua tribulationũ inundãtia, i mann dilectionis operatio, lingua gratiarũ actio. Probat ergo Dominus per tribulationes, nt homo eas ſuſcipiat in nera operis dilectione, & gratiarũ actione, non ut cadamus in eis per impatientiam, & puſillanimitatem, ſicnt illi, qui curuabant genua ad bibendas a-
Pſal. 25. a. quas, ideo reprobati ſunt a Dño. Proba me
I Dñe, & tenta me, ure renes meos, & cor meũ.
Probat. Probat. n. Deus aĩam per tribnlationes, & infirmitates ſicut olla terrea, nel nas uitreum tactu, & percuſſione probatur. Si. n. percutiatur, & bene reſonat tinniendo, ſignum eſt, ꝙ eſt ſanũ, & inregrum. Si aũt ſonum reddat raucũ, ſignum eſt, ꝙ eſt fractũ, ſic qni bene rñdeut per enſſi à Dño infirmitatibus, percuſſionibus, & tribulationibus, ſignũ eſt dũ gratias agunt, ꝙ in charitate ſunt, ſi uero per impatientiã frangunntur aut blaſphemant, ſignũ eſt ꝙ ex Deo
2. Cor. 12. b. non ſunt. Sic reſonabat ille, qui dicebat libenter glotiabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Chriſti. Probat itaque Deus charitatem in anima ſi eſt tepida, uel feruida, quia ſicut feruor eſt ſignũ charitatis magnę, ita tepor eſt ſignum charitatis modicæ, ideo petebat prophera hunc fernorem propter hanc charitatis probationem. Ignis enim, qui aqna non extinguitur, charitas ferues eſt, quæ K tribulatione magis augetur, qnàm minnatur. Gen. 27. Dixit Iſaac accede ad me, ut tangam te fili mi, & probem, utrum tu ſis filius mens Eſau, an nou. Probat. n. Deus charitatem, per Probat. qnã ſumns filij Dei adoptini tangendo, ideſt tribulationes immittẽdo, ſicnt uaſa figuli probat fornax, & homines inſtos tentatio tribulationis. Eccl. 27. Quia bona naſa in igne conſolidantur, & conſolidata dnlcins ſonant. Et ſic charitas in tribulatione probatur, per patientiam non crepat; ſed per gratiarum actionem dnlciter ſonat. Sic granum ſynapis, q̃ro magis teritur tanto fortius ſapit, vnde Gtego. Sicut nngueuta redolere neſciunt, niſi commota, & ſicut aromata fragrantiam ſnam, cum incenduntur expandunt, nt patet de incenſo, ita ſancti nin omne, quòd uirtutibus redolet, in tribulationibus innoteſcunt. Quemadmodũ contra Ionam fugientem in ſurrexit mate, & reduxit eum ad exequendum diuinum pręcep L tum, ſic Chriſtus per ęgritudinem, tribulationes, & ueceſſitates reducit ad ſui cognitionem peccatorum recordationem, & diuinorũ præceptorum impletionem. Lucę 16. ꝙ Lazarus, qui patientet ſuſtinnit infirmitates, & neceſſitates meruit in ſinu Abraæ conſolari, diues epulo, qui tribulatus non fuit, conſolari non meruit. Iud. 6. Dicit Gedeon ſi Dominus nobiſcum eſt, cur apprẽhenderunt nos hic mala, i. oppreſſiones, quibus alienigenis ſeruiebãt? Sed ad hanc quęſtionem teſpondet Boetius in libro de conſolatione: Sic parcit ei diuina diſpenſatio, quem deteriorem facere poſſit aduerſitas, boni non ſnpplicijs inexpugnabiles exemplum cęteris protulernnt inuictum malis eſſe uirtutem. Et in hac autoritate redditur tatio dnorum mẽbrorum. Cur & diues tecepit mala, Lazarus nero bona. Sed nota, quòd mnlti ſunt ad modum infirmorum ſtultorum, qui medicinam amatam reſpnnnt, quæ tamen in- M ducit ſanitatem, ſic aliqui reſpnnnt tribnlationes, quæ animam ſanant, & in ſanitate conſeruant. Iud. 8. Memores eſſe debetis quomodo Iud. 8. c. pater noſter Abraam per multas tribulationes, &c. Omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes tranſierunt, quia firmiter dimicauerunt, tranſierunt, non ſuccubuerũt, loricam corporis dolotes penetrauerunt, in anima uero nihil facere potuerant. Vnde anima patiens lilio comparatur ſicut lilium in- Cao. 2. a. ter ſpinas, ſit amica mea inter filias. Lilium inter ſpinas creſcit, & tñ pungitur, qnia tribulatio per fortitudinẽ patientiã operatur: nõ hẽt quo pungat, uel quo ſe defendat tenellus ille floſculus innocentiam in ſe commendans, & patientia luctus, & redolens intet pungentes, nec ſe, nec alium lacerat aculeis ſuis, ſed laceratur, & pũgitur potius alienis, & pũctus

creſcit

A creſcit uirtutum perfectione,& redolet miti te ſponſione, & gratiarum actione.Exo.17. Filij Iſrael caſtramentati ſunt in raphidim ubi nõ erat aqua ad bibendum populo, qui iurgatus contra Moyſem ait:Da nobis aquam, ut bibamus, quibus Moiſ. Cur iurgamini contra me, cur tentatis Dominum? Sitiuit ergo pro aquæ penuria,& murmurauit contra Moiſ. Murmurauit populus ad aquas marinas, nec redarguit eũ Dominus quia nouiter conuerſi erant, ſed iam cũ proceſſiſſent, & experti fuiſſent diuina circa ſe beneficia, redarguuntur,quia tribulationibus, & neceſſitatibus ſtanguuntur, ſignificantes eos,qui a pœnitentijs reſiliunt,& inchoatas non perficiunt.

Cum ſnmus fortes ad tolerantiam tribulationum,ſemper debemus recurrere,& in omni neceſſitate maximè ubi deficit humanũ auxilium,quia cum per orationẽ mens ad Deum recurrit diuinũ auxiliũ impetramus.2. Parali. B 20. In nobis non eſt tanta fortitudo, ut poſſimus huic multitudini reſiſtere:Sed cũ ignoramus quid agere debeamus, hoc ſolum habemus reſidui, ut oculos dirigamus ad te. tribulatio charitatem non extinguit,ſed fortius accendit. Sicut modica aqua in iguem proiecta carbones ſuccẽdit,unde faber carbones, ut feruentius ardeant,parua aqua ſpargit. Excellentioris ardoris eſt ignis charitatis, quàm ignis infernalis, ſicut ſpiritualis efficacius quã corporale,& quòd Deo unit,quàm quòd nos punit. Et cum tanti arduris eſt ignis infernalis, quòd licet omnia maria in ipſum influerent, non tamen ipſum ad modicum refrigeraterent. Ex quo patet quòd ſignum eſt defectus charitatis, qñ non accenditur immo remittitur ad labotem tribulationis,& perſecutionis. Item amori carnali nidetur labor magnus modicꝰ, quia q̃ amat non laborat,ſicut patet in Iacob, cui uidebantur ſeruitutis ſuę dies pauci,prę C amoris magnitudine, ergo multo fortius hoc facit amor ſpiritualis,& charitatis,qui eſt efficatiæ maioris, unde modica eſt illa dilectio, quæ modico uento tribulationis extinguitur.

Sicut ignis facit ferrum candens,& rubeum reddit, ut patet in carbone accenſo,& ferro ignito. Ita gratia Spiritus ſancti infuſa in cordibus facit ipſum cor ferueſcere, ut nullam tribulationem timeat, immo,ut in omni tribulatione lętetur.2. Cotin.1. Pater miſericordiarũ, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra, immo ignis uehementer accenſus uento,& tempeſtate creſcit, & augetur, ſic charitas & uirtus radicata in tribulatione augetur. In tribulatione dilata ſti mihi, ut poſſit dicere illud. Iob.6. Hæc ſit conſolatio mea ut affligens me dolore, non parcas. Luc.8. Semen cæcidit in terram bonã, quod ibidem exponit Dominus de his, qui aſ D
ferunt fructum in patientia.Spes enim patien Patiẽtia.
tiam operatur, quia ex ſpe ueniæ & gloriæ omnia aduerſa patienter tolerantur:ideo ſancti martyres fortes non amittebant mentis dulcedinem in tribulatione. In tertis præmebantur,& de cœlis confortabantur,& conſolabantur. Simul eodem tempore ſuggentes mel de petra, & oleum de ſaxo duriſſimo,ibi enim eſt oleum, & mel, ubi malicia, & tribulatio non minuit cordis dulcedinem, unde Eccle.46.Dedit Dominus Caleph fortitudinem, uſque in ſenectutem permanſit illi uirtus, ut aſcenderet in excelſum terræ locum, & ſemen ipſius obtinuit hæreditatem? Quia per patientiam poſſidemus animam noſtram, quaſi hæreditatem.

Sunt aliqui qui uidentur deuoti, & Deum timere,quàm diu ſunt in proſperitate,ſed modica tribulatione ſtatim franguntur,ſimiles piſci marino, qui neſcit uiuere niſi in aqua,ſed E
extra poſitus ſtatim moritur. Iſti ſunt ſimiles calculo de aquis ſumpto, qui ſi leniter tangatur eſt lenis, ſuauis, & frigidus ſi uero ferro durè percutiatur, emittit ſintillas igneas, ſic iſti quàmdiu conſolationibus tanguntur, ſunt lenes & mites, ſed ſi modica tribulatione percutiantur, emittunt ſcintillas impatientiæ, & baſphemiæ: aqua quieta putreſcit, & ſordes colligit, ſed quæ eſt in motu, pura permanet, ſic dum ſtamus in quiete,& conſolatione,ſordes recipimus cogitationum, dum tribulamur purgamur. Eccle.38. A ligno indulcata eſt aqua,&c. aquæ Marath, quæ propter amaritudinem non poſſunt bibi, ſunt tribulationes, infirmitates, perſecutiones, ſed appoſito ligno crucis,dum cogitamus quanta Chriſtus pertulit, omnis tribulatio dulcis, & potabilis atque portabilis efficitur. Hinc dictum eſt Ruth. 2. quòd bucellam aridám, quæ deF
gnat tribulationem, & perſecutionem intingat in aceto, ut facilius poſſit comedi. Geneſ. 31. Die noctuque, æſtu urebar, & gelu: Quia qui cupit uirtutibus cum Iacob ditari, neceſſe habet tribulationibus uti,& cruciari. Gene. 26. Cum dicerent Paleſtini Iſaac recede a nobis, ſtatim cum omni patientia receſſit; ſimiliter cum obſtruxiſſent puteos, quos ipſe foderat relictis illis ſtatim alios fodit, dicens quòd in illatis iniurijs patientiam debemus habere,non contendere.Matthæi quinto Beati pacifici, quoniam filij Dei uocabuntur. Quære de tribulatione, & patientia in tabula de timore,& de amore Dei,& de charitate. In omni ſtatu mali perſecuti ſunt bonos, primo in ſtatu innocentiæ figuratum eſt in perſecutione Abel a Cayn, Gene.4.Sic hodie carnales puner ſequtur innocentes. Iob 5. Perſequebantur Iudæi Chriſtum. Ioan.15. Si

Gratia Spiritus Sancti.

2.Cor.12.

me pet-

G me persecuti sunt, & uos psequentur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiã. Ité carnales persequũtur cõtẽplatiuos, figuratum est in psecutione Esau, ac filij liberæ ab Ismaele fratre suo filio ancillæ. Gala. 4. Qũo is qui secundùm carné persequebatur eum, qui secundum spiritũ. Isaac interpretatur risus & significat contẽplantes. Hiere. 15. Iu persona istorũ recordare mei Domine. 3. Reg. 18. Persecuti sunt prophetas. Item persequuntur actiuos qd figuratur in persecutione Iacob ab Esau. Et in persecutione filiorum Israel a Pharaone Indu tabo eos Pharaonis. Item tales persequuntur, prælatos quòd figuratum est in persecutione Ioseph a fratribus suis. Nunquid rex noster eris? Per Ioseph figuratur prælatus bonus, qui præfertur toti terræ Ægypti, figuratum est etiam in persecutione Dauid a Saule. 1. Reg. 18. Persecutus est Saul, & Luc. 11. Mittam ad uos, &c. Dan. 10. Ecce manus Domini tetigit

Persecutio. Patiẽtia. Gen. 27. f. Exo. 14. Gen. 37.

H me per flagellorum immissionem, & erexit me super genua mea per gratiæ infusionem. 2. Macha. 3. Tu autem flagellatus nuncia omnibus magnalia Dei. Paulus percussus increpatus, & prostratus de cœlo, factus est de lupo pastor, de persecutore prędicator, de hoste domesticus, & qui antequàm flagellaretur Christum persequebatur, flagellatus parat se ad obediendum. Augu. Iam parat se ad obediendum, qui prius seuiebat ad persequendum, ut castigatus dicat illud Hierem. 31. Castigasti me, & eruditus sum, quasi iuuenculus indomitus. Vnde sentiens utilitatem diuini flagelli, dicit illud: Hebræ. 12. Qué enim diligit Deus castigat, flagellat autem omnem filium, quem recipit. tribulationes & diuina flagella probant, & approbant, probos probant, & reprobant reprobos, Vnde Augu. 1. de ciuitate Dei: Sicut sub eodem igne aurum rutilat, palea fumat, ita una eademque uis passionis irruens

Augus.

I bonos probat, purificat, & eliquat, malos damnat, uastat, & exterminat, unde in eadé uel cõsimili tribulatione mali Deum detestantur, & blaspemant, boni deprecantur, & laudant, nec interest qualia, sed qualis quisque patitur. Qualis enim quisque apud se lateat contumelia illata probat, nã pari motu exagitatũ horribiliter exhalat, & suaui attritu fragrat unguẽtum. Qui ergo flagella uitæ præsentis diligenter auertit, euidenter cognoscit, quod tribulationes, & flagella, a Deo immissa inducunt cõsiderationem culpæ, ostendunt comendationem iusticiæ, adducunt, correctioné emendæ.

Gregor.

Iud. 8. c. Iud. 8. Nos ergo non ulciscamur nos pro his, quæ patimur. Sed imputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia quæ patimur, minora esse flagella Domini quasi serui Domini, qui corripimur ad emendationem non ad correctionem nostram euenisse credamus. Ex consideratione itaque culpæ animatur anima ad uirtutem patientiæ in omni persecutione, & tribulatione. Benè enim consideratur culpa, patienter roleratur pœna, sicque pœna non est pœna sed pœnitentia, quia non solum est satisfactoria, sed meritoria, quia ut ait Greg. Oculos quos culpa clandit, pœna aperit, considera si pateris quòd ex culpa tua pateris, quid ergo mirum si patienter pateris pro culpa tua, cum Christus patienter tam multa passus fuerit pro culpa tua? Bernardus in sermone de passione Dei, qui non seruauerit patientiam perdet animam suam, uide opus Domini, flagellis cæsus, spinis coronatus, clauis confixus, omninm tamen dolorum immemor, pater, ait, ignosce illis. Elige itaque patienter flagellari cum Christo potius quàm flagellari damnabiliter cum Pylato. Si quæris causam ecce quia patientia temperat illatam pœnam, & uitat inferendam. Augus. in lib. de patientia. Patientes qui mala malunt non committendo ferre, quàm non ferendo committere, & leuiora faciunt, quæ per patientiam patiuntur, & peiora euadunt, quibus per impatientiam mergerentur. Ex commendatione iustitiæ flagella horrantur ad uirtutem patientiæ. audi Gregorium: Si iusto Domino non nisi iusta placere scimus, pati autem nulla, nisi quæ Domino placent possumus, iusta sunt ergo cuncta quæ patimur, quid ergo frangeris per impatientiam, quid irascris contra iustitiam? an ignoras, quòd iustè expiatur transgressio per obedientiam. Exhonoratio per reuerentiam delectatio per pœnam. Si sit itaque labor in patientia, sit amor ex iustitia. Quinque enim de causis semper tamen iustis flagella, & tribulationes contingunt secundũ Gregoriũ & Bedam, scilicet ad fastus repressionem, ut in Paulo ad meriti perfectionem, ut in Iob. 1. ad peccati correctionem: ut in Maria sorore Moysi,

K L

M

ad Dei glorificationem, ut in cæco nato, ad dã nationis inchoationem, ut in Herode, & hæc quinque continentur in uersiculo. Cur homo torquetur ne fastus ei dominetur, ut purior ef se probetur, ut crimine purificetur, Deus ut sic glorificetur, ut perpetuo crucietur. Attẽde itaque quòd patientia in flagellis reprimit fastũ, perficit meritum, corrigit peccatũ, glorificat Deum. Impatientia hic inchoat infernum, accendit enim præsens malum, & acquirit æternum, Augustinus impatientes cum pati mala nolunt, non ut a malis eruantur efficiuntur, sed ut mala graniora patiantur, acquirunt. Prohibet itaque Spiritus sanctus impatientiam, & commendat patientiam. Gregor. Quoties Deus peccatorem feriendo flagellat, ad hoc flagellum immittit, ut parcat, qui ergo desiderat emendari, sustineat flagellari: Quia secundum Augustinum Vis desi

detio-

A deriorum tolerantiam causat labotum-
Actu.9. consideratio.n.præmij minuit vim flagelli.
2. Re. 24. Attende itaque fructum patientiæ. Paulus
flagellatur,& emendatur, Dauid flagella-
Tho.1. tur,& reconciliatur.Thobias flagellatur,&
Iob 42. c. illuminatur. Iob flagellatur, & omnis eius
substantia duplicatur. O per omnia desi-
derabilis patientia. Nam secundum Gregorium, respectu sui patientia est radix custosq; uirtutum,respectu subiecti patientia est uirtus,quæ facit aliena mala æquanimiter pati: respectu aduersarij, patientia est uirtus, quam etiam ipse amat, quam portat. Hæc Gregorius Respectu finis patiétia est uirtus, quæ opus perfectum habet. Iac. 1.Patientia.n.pauperum non peribit in finem. Super quo uerbo Augu. non dabit finem fœlicitatis sempitetnæ,qui dat patientiam uoluntati,qui utrunque donum constus est donare charitati. Curramus ad pro-
Heb. 12. positum nobis certamé, dicentes cum Ber.
B super Can. Vtrunque mihi es domine Iesu, & speculum patiendi, & premium patienti, tu doces manus meas ad prælium, exemplo virtutis, tu coronas post victoriã
6.Tre.2. caput meum, nam non coronabitur nisi qui legitime certauerit: per præsentiam maiestatis 1.Mach.2. Nunc ergo filij emulatores estote legis, & date animas uestras pro testamento patrum,& mementote operum patrum,quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam,& nomen æternum: Mathanias tempore persecutionis proposuit filiis suis ista uerba. Mathatias interpretatur donatus, & designat Dei filium Iesum Christum nobis da-
Psal. 11. tum, &c. Quære 288. a.

Argẽtum igne examinatum purgatum septuplum. Hoc dicitur de uiro in tribulatione probato.Egressus Sathã percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis vsque ad verticem, qui testa saniem radebat iacens in
C sterquilinio, & sequitur. In omnibus his
Iob 1. non peccauit Iob labiis suis, nec stultum aliquid contra Deum locutus est. Augu. quod lima ferro, quod fornax auro, quòd flagellum grano, hoc facit tribulatio uiro
Nee.3. iusto:dicitur quòd Neemias ædificauit portas Ierusalem, quæ succensæ fuerant,& dicitur ibi, tertia porta erat porta uetus, per quam intelligitur patientia, & fortitudo martyrum, & sanctorum,quæ dicitur porta uetus, quia per patientiam in tribulationibus intrauerunt omnes sancti ueteris testamenti Abraam, Isaac, Iacob, & ipse
Heb.9. Christus,quia lapidati sunt, secti sunt, &c.
Mat. 21. Iudith 8.Memores esse debent,&c.Isti sunt
Iud. 8. clipei fortes, & infrangibiles, qui dependent ex turri Dauid, in Cant.4. Quære de
Can.4. patientia in tribulationibus in tabula de fortitudine.Mansuetudo est scutum patientiæ.Mansuetudo est, quæ dura uerba sustinet,& dulcia respondet, quia uerbum dul-
Eccle.6.a ce multiplicat amicos, & mitigat inimicos:Et mollis responsio frangit iram: Sicut
Prou.15.a enim scutum, & antemurale duros ictus concipit,nec frangitur, sic mansuetudo,& patientia in castro animæ duros ictus iniuriarum, & tribulationum sustinet, nec
Murus Patientia frangitur, & castrum animæ custodit,& uasa uitrea, & frangibilia in re molli custodiuntur,& inuoluuntur. Sic uerbum mansuetudinis non permittit hominem labi, dum dura uerba sustinet, & mollia respondet. Isti sunt,qui possident terram intra se-
Matt. 5. ipsos, quod non possident iracundi. Luc. 21. In patientia uestra possidebitis animas uestras, non sic iracundi, qui seipsos non possident,sed efficiuntur bestiæ. Thom.3. Hæc enim habet pro certo: omnis qui colit te, quoniam uita eius si in probatione
E fuerit, coronabitur. Sic probauit populum dominus, Iudic.7. Quære 207. b. Iste modus probandi est dialecticus; inducit enim certitudinem,& fidem, vt patet in prędicta auctoritate Thobiæ, hic enim habet, &c. Iacobi 1.Beatus uir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam. Et iste modus probandi est demonstratiuus,quia procedit ex immediatis. Sicut enim obici est proxima causa, & immediata defectus, quem patitur luna, uel stella, ita probari per tribulationes in præsenti,& non deficere in eis est propositio immediata ad concludendum uitam æternam. Eccle. 31. Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est, & erit illi gloria æterna, Iob 23. Ipse scit uiam Iob 23.
meam, & probauit me quasi aurum, quod per ignem transit, hoc dicit Iob exemplar patientiæ. Circa quod aduerte, quòd se-
F cundum quòd sunt quattuor genera disputationum, secũdum hoc sunt quattuor mo- Disputatio.
di tentationum, siue probationum. Quædã disputatio est sophistica, quæ procedit ex his,quæ uidentur uera, sed habent falsitatem: quædam tẽtatiua,quę procedit ex eis, quæ uidentur respondenti fm propriam facultatem:quædam dialectica quæ procedit ex his, quæ hñt probabilitatem:quædã demonstratiua quæ procedit ex his, quæ hñt necessitatẽ. Probat aũt Diabolus modo so- Probatio.
phistico,ut inducat in errorem,dñs aũt mo- Tẽtatio.
do tẽtatiuo,ut incutiat ad timorem, modo dialectico,ut alliciat ad amorem, modo demonstratiuo, ut instituat in honorem. De primo dicitur 4. Regum 25.quòd Sophar probat tyrones de populo terræ, & dicitur

G Hie. 52. q. iste Sophar interpretat diuidens vt patet in glo. ibidem. at hoc specialiter probat Diabolus, ut hominem per peccatum diuidat a consortio fidelium, & a portione terræ uiuentium. De secundo Exod. 20. Vt probaret uos, uenit Deus, & vt terror illius esset in uobis, & non peccatis. Sicut enim tentator probat aliquem, vt tentatum reducat ad suam falsam opinionem, sic Deus probat hominem, ne ruat ex elatione, quòd præsciebat dicens, Proba me domine, & tenta me, vre renes meos, & cor meum, sicut enim ignis super terram appositus comburit radices herbarum, ita quòd in illo loco non facile nascitur herba, ita ignis tentationis, & tribulationis positus super carnem, Comburit radices concupiscentiarum, ut in ea non de facili nascantur herbæ venenosæ lasciuiæ, & delectationis. De probatione dialectica, & demonstratiua quære in columna præcedente immediate. Quod autem additur in prædicta autoritate. Probauit me quasi aurum, &c. Est sciendum, quòd aurum ignitum habet puritatem in materia, clatitatem in forma, ductilitatem in opere, grauitarem in pondere. In quibus quattuor designantur quæ per patientiam humanam formantur, In primo puritas cordis, ex qua Deo placeat, in secundo ueritas oris, ex qua proximum lucrifaciat, in tertio sanctitas in dilatatione boni operis ut in se proficiat. In quarto firmitas in præsturis, ne deficiat. Psal. 91. Iustus vt palma florebit, &c. Hoc dicitur de uiro tribulationibus probato, quia palma insinuat patientiam in tribulationibus, & tentationibus, quia palma est arbor uictoriæ, qua utebantur victores eo quòd palma non cedit ponderi, sed semper contra pondus insurgit, & in sursum nititur, si radices eius lapidib. opprimantur. Sicut dicit Arist. lib. 7. problematum, & Plutar. 7. lib. memorialium. Patientia autem uictoriam obtinet: unde in apocrifis Esdræ leguntur de sanctis, quibus in signum uictoriæ datæ sunt palmæ, sic, ego Esdras uidi in mõte Syon turbam magnam, quam numerare non potui, & omnes canticis laudabant dominum, & in medio eorum iuuenis statura excelsus eminentior omnibus illis, & singulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar tunc interrogabam angelum, & dixi, Qui sunt hi domine? Qui respondens dixit: Hi sunt qui mortalem tunicam deposuerunt, immortalem susceperunt, & confessi sunt nomen domini, modo coronantur, & accipiunt palmas, & ad Angelum dixi: Ille iuuenis quis est, qui eis coronas imponit, & palmas in manus tradit? Qui respondens dixit mihi, Ipse est filius Dei, quem in seculo confessi sunt: Ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter pugnauerunt pro nomine domini. Et Apo. 7. Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Sequitur: Palmæ in manibus eorum. Ecce quomodo patientia in tribulationibus debetur corona. Quia ut dicit Augu. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit, Cum probatus fuerit accipiet coronam uitæ.

Hieron. 52. f.

Psal. 25. a

H

I

K

L

M

De tentatione.

DIABOLVS designator per serpẽtem qui callidè nobis insidiatur, & maxime calcaneo. Quia in fine uitæ magis nititur nos tentare, sed nos baculo crucis debemus conterere caput eius. Quia si quis morsus fuerit a serpente, intueatur serpentem æneum Christum in ligno pendentem, & continuo liberabitur tria uicia tentant nos, quæ designantur per tria genera serpentum. Occurrent tibi in deserto serpens fiatu adurens, scorpio, & dipsas. Quæ Vide cap. 14. 49. 57. 60. 71. 92. rat 4. a. 8. b. 58. a. 126. b. Fornax Babylonica succensa napta, stupa, pice, malleolis, designat uniuersalem tentationem immunditiæ, auariciæ, superbiæ, uanæ gloriæ a quibus liberamur per Angelum, per gratiam Christi. Quære 48. a. 51. b. 98. a. b. per totum. Irruente spiritu domini in Samsonem leonem confregit, uincula rupit, Philistæos interfecit, in quo notatur multiplex modus tentationis, & modus uincendi. Quære 99. a. b. Oratio summæ nalet contra tentationem, Sic pugnando Moyses uicit Amalech, sic Iudith Holofernem, sic Moyses fugauit tanas, & per tentationem omnes sancti coronati sunt. Quære 127. a. in Exo. 127. b. in Iudith. Semper dimittit nobis Deus radices tentationum ad nostram exercitationem, sicut Iebuseus remansit cum filiis Israel, Quære 128. a. De triplici tentatione mundi carnis Dæmonis 131. a. quatuor uenti, qui pugnant in medio mari huius mundi. Sunt quatuor genera tentationum, unde debemus clamare ad dominum, Domine salua nos perimus. Iesus eiicit Dæmonium tentationis a corde: quia hoc genus Dæmoniorum, id est tentationum non eiicitur, nisi in oratione, & ieiunio, quod figuratum fuit, quia spiritus malus eiiciebatur a Saule, qñ Dauid tangebat citharam, quod figurat orationem deuotam. Quære 139. b. 173. a.

Vide de bello spirituali. 25 206. de peccato. 47.

Quomodo

A Quomodo diabolus latenter nos tentat, Quære t46.a.quomodo Diabolus nos tentat per carnem, & quomodo est ei resistēdū. t75. b. b. Diabolus magis impugnat teligiosos q̄ alios, & de diuersis modis quibus nos impugnat,& tētat.Quęre t87.b.Tētatio,qua Christus tentatus fuit a Diabolo in deserto,est exēplum omnis tentationis,& exemplum uictorię cuiuslibet tentationis.Quære t87.b.Inundantia tentationis submergit oanē nisi Deos eam liberet,quęre 194.b.in Iob.de impetu tērationis,& de modo uincendi eam in Samsone,qui leonem confregit,uincula rupit,Philistæos interfecit, quære t87.b.201.a.de uarijs modis tentationū, & uictoria earū. t95.a de utilitate tentationis,& quòd alio modo,& alio fine probat Deus alio modo,& fine Diabolus,& de multiplici modo ꝓbationis.141.

Oratio. b.Iud.5.Stellæ manētes ī ordine,& cursu suo aduersus Sisarā pugnauerunt.Sisara interpręDiabolus tatur excludēs gaudiū, significans, Diabolū,

C qui exclusus est a gaudio paradisi, & nos nititur continuè excludere. Bernardus Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodt Israel.Et quare?Quia non dormitat;oeq; dormit

1.Pet.5.b. qui impugnat Israel:Quia aduersarius uestet Diabolus tāquàm leo rugiens circuit querēs quem deuoret.Non enim desinit hostis antiquus ubique deceptionis laqueos protendere, ot dicit Leo in sermooe de Circuocisioue Contta istum debent pugnare stellæ, ut habeant in natura puritatem per nitorem coo-

Religio. scientiæ:in aspectu claritatem,per odorem famæ:iu situ altitudiné,p terrenorū abdicationé, in effectu uirtuositaté, p deuotā orationē: & ut uincant debent manere in ordine,& cursu suo, in ordine mauent per plenam obseruantiam professionis, iu cursu per exercitationem coriouam actionis. Diabolus nos

Tentatio tentat,uos impuguat, qnattuor modis, sicut

Pugna. Diabolus aspis,basiliscus,leo,draco. Aspis nocet morsu, Basiliscus uisu,Draco flatu, Leo terret ru

B gitu.Pugnat ergo ut aspis,mordendo per mētis duriciam, uude aspis obturat aurem, ne audiat uocem incantantium, sed uincitur cū sancti Angeli monent, & inducunt nos ad obedientiam. Pognat ut basiliscus, per inuidiā, sed expugoatur per charitatē fraternam, unde t. Cotint.15.se dicit Paulus pugnasse aduersus bestias epheſi. Bestia enim quasi uasta inuidia est, quę aliorum bona deuastat,& corrodit.Pugnat ut draco,per auaritiam,unde etiam draco absconditut in arenà, sed expugnatur per eleemosynam:Pugnat ut leo,fortis per iracundiam, & superbiam, sed uincitur per patientiam, & orationem deuotam. Iud. 8. Memotes estote Moisi. setui Domini, qui Amalech confidentem in uirtute sua nō ferro pugnando, sed ptecibus sanctis orando deiecit, sic prostrati erunt uniuersi hostes Israel,si perseueraueritis in hoc opere, quod cæpistis. Quia nobile geous uiocendi est pa- Pugna.

tientia, uincit qui patitur, si uis uincere, disce pati. Sic enim Exod.t7. Moisi. expugnauit Amalech per patientiam, & orationem. Habeus uirgam Dei in manu sua. Quære t0.a.27.b.43.a.De istis quattuor tētationib⁹. dicitut: Super aspidem, & basiliscum ambu- Psal.90.c.

labis, & conculcabis leonem, & draconem. ptimi Regum t7.Golias uenit contra Dauid cum hasta,& galea, & scuto, sed ptæualuit Dauid, & interfecit, in funda, & lapide, in nomine Domini. Quære 39. b. 88. b. Eccle.2. Fili accedeos ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Vnde legimus de quodam, quòd quaodo tentabatur de muliere, semper habebat in imaginatiooe quòd sub corio faciei mulieris esset serpens, qui in specie E mulieris decipiebat, & sic tentationem uincebat.

Et quòd cor nostrum est quasi castrum in medio inimicorum positum, quòd ab inimicis continue machiois impugnatur: nam etigit Caro,macbiuam immunditiæ, & proijcit gulositates, uoluptates, &c. Mundus, machiuam auaritiæ, & fundibulatur aurum, possessiones. Diabolus,machinam superbiæ, & proijcit honores dignitates: ideo miles Christi debet pugnare potenter catnem affligendo, cunctis delectationibus uiriliter resistendo, ostia seosuum diligenter claudendo, & custodiendo, potenter miundana contēuendo, uanitates, uoluptates,uilitates,abijciendo, prudenter diabolum fugiendo,& eius tentationibus resistendo,quia non coronabitur nisi qui sic legitime certauerit.

Estote ergo fortes in bello, & pugnate con- F tra cum antiquo serpente. Baruc. 3. Quid est Israel quoniam in medio inimicorum es. Et quia sic obsidetur cor nostrum ex omni parte,& castrum est ualde debile,cum omni diligentia est seruandum. Proue.4. Omni custodia seruа cor tuum, quia ab ipso uita procedit: & portæ sensuum debent semper claudi, ne intret mors per feneſtras uesttas. Bernardus: Ecce non dormitabit neque dor- Hier.9.E

miet qui impugoat Israel. Quære in tabula de custodia seosuum. Itaque simus parati ad resistendum quantum aduersarij ad impugnandum, ut in isto castro positus non uaces ocio somnolentiæ,aut delitijs, sed parum bibas & comedas per sobrietatē: Quia Oseæ. 4.Fornicatio, & ebrietas aufert cor. Continuè uigiles per circumspectionem, Eccl.21.

G Cor fatui quasi nas fractum omnem sapientiam non tenebit. Non ergo docet obsessum uacare delitijs, sed uigilare per solicitudinem: Quia aduersarius tanquàm leo circuit quærens quem deuoret, raro egrediaris de castro, quia non nisi in necessitate, & cum timore, & cito regrediaris, non te nimis exponas ad exteriora, quia corrupta est Dina, sed reuertere ad conscientiam & ibi larita, ut lepusculus in antro. Si fuerit obsessum in angustiã, & secundũ ueritatem obsessi timeant, cantent super muros quasi non timeant hostes, & sint in læticia: Quia si caro in pœnitentia affligitur spiritus inde delectatur. Si periculũ in obsidione iminet, mittantur nuncij ad regem, a quo tenetur castrum, & ad amicos, & hoc per orationem ad sanctos, quia retineantur in castro homines defensabiles, scilicet uiriles cogitationes. Emittantur mulieres, affectiones molles, & carnales, & pueri. i. affectiones terrenorum. Nam pueri plus diligunt pomum, quàm domum. Et anari de narium, quàm Deum, uel cœlum. 1. Reg. 11. Naas Amonites obsedit uiros Iabes Galaad, & cum obsessi essent, & petiuissent ab eo fœdus, noluit eos habere fœderatos, nisi eruisset dextros oculos omniũ, qui miserunt nuncios ad Saul, & auditis nuncijs, fleuit omnis populus, & irruit Saul super eos, qui tenebant obsidionem illam, & interfecit eos. Reliqui uero dispersi sunt, ut non relinquerentur duo pariter. Naas qui interpretatur serpens, est Diabolus obsidens animam tentando, quæ fatigata diffidit, quòd possit resistere, & vult quasi pacem facere per cõsensum peccati, & se tedere, sed ille vult ei amorem diuinum auferre, aut forte cognitionem, quæ regit, & dirigit totum corpus, sed aduertens anima damnum peccati resumptis uiribus sollicitat orationibus Christum, & sanctos, I qui compatientes ei, mittunt adiutorium, & liberationem. Sed aliqui disparguntur, & nõ sunt interfecti a Saul, hoc est quòd in anima post uictoriam tentationis, teliuquit aliquas tentationes ad exercitium ne torpeat, & assecuretur in uia: Grauissima enim tentatio secundum Augu. est non tentari. Diabolus circuit castrum animæ nostræ, ut uideat ex qua parte debilius est, & per illam tentando impugnet, & ideo ex illa parte muniendum est. Si autem castrum nostrum fuerit bene fundatum, in fide beue parietibus fultum in spe, bene cementatum feruenti Dei dilectione parum timebit machinam tentationis, Dicitur de uiro sapienti qui ædificauit domum suam supra petram, quæ est Christus: Descendit pluuia, tentatio carnis, uenerũt flumina, tentatio mundi, flauerunt uenti, suggestio Diaboli, irruerunt in illam, & non cecidit, quia fundata erat supra petrã. Sed domus uiri stulti fundata super arenam, sic tentata decidit, ut ibidem dicitur. Exemplum de domo, quæ cecidit super filios Iob, qui uacabant epulis, & carnalitatibus. Diabolus inuidens beato Benedicto suggessit monachis, ut propinarent ei uenenum in calice uitreo, quia malitiæ eorum se opponebat. Sed ad signum crucis uas fractum fuit, & uenenum effusum. Similiter Florentino presbytero mittenti ei panem uenenosum uir sanctus præsciuit, & præcepit coruo, ut panem ad talem locum deferret ubi a nullo in ueniri posset. Er nota processum tentationis Diaboli in processu serpentis, quando tentauit primos parentes: eritis, ait sicut dij: quia semper sub specie mellis propinat fel. Sic Iael dedit potum lactis Sisaræ, & postea infixit clauum mortis in eius capite. Can. 2. Capite uobis uulpes paruulas, quæ demoliuntur uineas, nam uinea nostra H floruit. Vulpes paruulæ sunt motus ueniales, uel subtiles astutiq; Diaboli, quas præuidet anima perfecta diligenter, quia demoliuntur animas deuotas, quando florent sanctis propositis, & meditationibus: Vnde quando Abraam offerebat sacrificium abigebat muscas cum diligentia, quæ designant peccata uenialia, & maculant sacrificium animæ denotę. Cum tetigisset mulier Iesum, cõfestim siccatus est sanguis eius, & sentijt corpore, quia sanata est: Quia anima mollis, & effęmi nata, quæ non cessat fluere sanguiné per peccati dilectionem tangit Iesum memorando Christum crucifixum, & sentiendo in seipsã acerbitatem passionis per experimẽtum subtrahit sibi uoluntatem illicitam, & sic curatur eius peccatum, & sanguis sanguinem tangit, & curat dum sanguis Christi sanguinem peccati sistere facit, Illi qui sunt læsi ab igne solent remedium quærere accedendo M ad ignem, & fortiter calefaciendo partem læsam, ut qui grauem intulerat dolorem inferendo, grauiorem temperet ardorem, quia re mediũ singulare est tentationis carnis, ignire, & exercere cor suum in meditationibus, & affectionibus charitatis. Qnia introductio unius oppositi est fuga alterius. Luc. 2. Pastores erant custodientes uigilias noctis super gregem suum. Quilibet enim est pastor, & gubernator sui, & debet custodire uigilias noctis huius uitæ tenebrosæ, suum gregem scilicet affectionum cogitationum, locutionum, actionum. hic habemus exemplum de uigilia passeris. Vigilani & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Passer enim nolatile parum, quòd tenerrime pullos diligit, & in foraminibus petræ ne capiatur

K

Cruz.

Gene 3.a.

L

Vulpis.

Gen. 15.

Mar. 5.

Voluptas
Dilecta.
Caro.

Luc. 2.

Castrum.
Pugna
Religio.

Matt. 7. d.

Passer.
Ps. 101. b.

A ab accipitre uidum facit. Vigilare uon ceſſat, quicquid deglutit, cito digerit, quia uẽter eius nullum habet diuerticulum, in quo recipiat cibum. Vnde cibus ille corpus nõ impinguat; ſed ſuſtentat, & confortat, quia uir iuſtus, & prudens uigilat, & cuſtodit ſeipſum diligẽter contra inſidias Diaboli. Sobrij ait eſtote, & uigilate, &c. ſe patuum, & abiectũ reputat proximos amat, Dæmonem formidat. Vigilat ut nihil ſuperfluum, & alienum tetineat; ſed teſtituat. Vtitur temporalibus nõ ad uoluptatem; ſed ad neceſſitatẽ. De tali uigilia, ad ſui cuſtodiã habemus exemplum in gruibus, qui altet natim uigilant pro ſe inuicem habentes ſollicitudinem, diſponunt uigiles de nocte explorant aliæ ex qua parte tententur inſidiæ. Præcedit una alias, & per uices ſuſcipiunt uigilias. Eſtote prudentes, & uigilate in orationibus, &c. Hoc dicitur contra inſidias Diaboli, quære in tabula expoſitionem iſtius autoritatis. Diabolus facit ſicut vulpis, quæ fingit ſe mortuam, & ponit ſe in medio auium, donec capiat, quàm intendit, ſic Sathanas transfigurans ſe in Angelum lucis, uitos perfectos contra quos aſtutius pugnat uitiũr decipere. Et eſt exemplum Polipedis, de quo dicit Baſilius in Hexameron, &c. Quære t t 7.

1. Pet. 5. Vigilare. Vigilare. B Inſidiæ. Diabolus 2. Cor. 11. c.

Mat 14. d Auxilũ Chriſti. Eſa. 2. c. Tentatio Refugiũ. Paſſio. Crux. Pſ 103. c. Nu. 21. c. Oratio.

Cum Petrus cępiſſet mergi clamauit, Dñe ſaluum me fac. Sic nos clamare debemus in tẽtationibus Eſa. 2. Ingredere in petrã abſcõdere in foſſa humo. Si tentatus es de concupiſcẽtia carnis, uide paſſionis acerbitatem. Si de cõcupiſcentia oculorum, vide Chriſti paupertatẽ, ſi de ſuperbia uitæ, uide paſſionis humilitatem, & ſic ingredere in foſſam humi. Et ſicut columba in petra a rapacitate auiũ, ita habebis in Chriſti paſſione, & eius uulneribus refugium. Latus. n. ſuum apertum eſt, ut ibi habites ſecure, ſicut ſub pallio, mater abſcõdit puerum, quãdo timet. Petra refugium herinacijs, ideſt, Chriſti paſſio pœnitentibus, & tentatis, ſicut aſpicientes ad ſerpentem æneum curabantur a morſibus ſerpentis. Fugite de medio Babilonis, ut ſaluet unuſquiſq; animam ſuã. Quia fugere debemus carnis delicias, mundi diuitias, hoſtis fallacias. Tho. 1. Cum omnes irent ad uitulos aureos quos Hieroboã fecit, hic ſolus fugit conſortia omnium, & petgebat ad Hieruſalem in templum, nihil eſt. u. quod tantum ualet ad effugiendum Diaboli tentationem, ſicut recurrere ad Dominum per orationem, in qua quædam ſecuritas obtinendi infigitur maxime cũ procedit, uel ex innocentia, uel ex coudigna pœnitentia. Hoc eſt qñ flenda non commiſit, uel commiſſa dignè defleuit, aut ſi nũquàm eſt contra Diabolũ uera neceſſitas, nunq̃ deeſſet orãdi neceſſitas. Ideo ait ſaluator. Vigilate omni tempore orantes.

Suut autem fugiendæ fallaciæ Diaboli iu tribus, quæ ſunt elatio cordis, detractio oris, ſimulatio operis. Ceruus maſculus cum impinguatur latet, ne propter pinguedinem bomines eum uenentur. Eiectis etiam cornibus latent cerui iu die, & nocte paſcuntur donec in eis cornua renouantur, ſic uiri ſancti lateut cum deuotionem ſuã occultant, & ſe in Chriſto tecteant, & occulte bona, ſua multiplicãt Quia deptedati deſiderant, qui theſaurum publice iu uia portant. Iob 10. Viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritum meum. Hæc uiſitatio diuina fit per immiſſionem infirmitatum, & tribulationum, quæ ſi corpus expouunt ſpiritum a telis, & ſagittis Diaboli tutè cuſtodiunt, ſicut ſerpens exponit totum corpus, ut caput cuſtodiat. Vnde ait Apoſtolus. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Chriſti. Deus probat charitatem iuxta illud. Proba me Dñe, & tenta me. Quære 133. b. Sicut piſcator ponit eſcam ſub hamo, ut piſcem capiat, ſic Diabolus ponit delectationem ſuper uenenum peccati, ut animam alliciat, & attrahat, ſcilicet diuitias, delitias, honores, pompas. Hinc eſt, q̃ tribus modis attrahit Diabolus homines in hamo carnalitatis, & delitiarum. Vbi eſca delectationis extra prętẽditur, & intus latet pœnalitatis ferrum, ut in ſagena cupiditatis, cui omnes ſtudent a minimo uſque ad maximũ, in teti elationis, & uanitatis, q̃ ad capiendas aues in atea eſt expanſum. Can. 4. Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum. Columbæ. n. reſident iuxta fluenta pleniſſima, in quibus uident umbras obiectas accipitrum, & aliarum auium rapacium. Sic auima deuota uirtutibus pulchra in ſactis ſcripturis, & eius exẽplis uider, quomodo debet fugere mundi carnis, & diaboli tentationes. Nam ex ſcripturis patet, qũo Salomon cęcidit per diuitias, & delicias, Abſalon per ſuperbiam. Samſon per mulierẽ, & ſic de alijs 1. Reg. 17. Tulit Dauid baculũ, quem ſemper babebat in manibus, & elegit ſibi quinque limpidiſſimos lapides. Quære 88. b. Tho. Pars iecotis poſita ſup prunas exterminat oẽ genus dęmoniorũ. Quęre 64. a. Quomodo fel piſcis Thobię illuminat oculos, quia amaritudo paſſionis Chriſti nos illuminat ad uidendũ periculũ tentationis. Hinc ait Iob. Collirio inũge oculos tuos, ut uideas. Quære 41. b. 63. b. ſicut Madianitę otuauerunt filias ſuas. Num. 25. uc Iſrael deciperent, ſic Diabolus rerum cõcupiſcibilium, & maximè prętęritatum delectationum, imagines oculis mentis obijcit, ut mens in earum delectatione, & conſenſu tu proſternatur; ſed mira pręſumptio eius coram omni multitudine ad ſcortum Midianitis intrauit, & non minus mirabilis

Suet. D Luc. 21. g. Sancti. Viſitatio. Cuſtodia. 2. Cor. 12. b. Pſal. 25. a E Decipit. Delectatio. Diabolus Cuſtodia F

G qui inter desideria ætet notum, & suspiria lachrymarum præteritarum. Fantasias,& delectationes pet delectationé respicit,& in eis cõsentit.Ephe.6. Nõ est nobis colluctatio aduersus carnem,& sanguinem,sed aduersus rectores tenebrarum batum. Et ideo summè sunt Diaboli astutiæ præcauendæ.Num. 21. Fecit Moyses serpenté æneum pto signo,quem petcussi intuentes sanabãtur,uulnerati enim occulta Diaboli tentatione, inspiciãt Christum in cruce pendentem per cõpassionem, & mutationem,& plenam inuenient sanitatem:Nã si tentatur de honoribus, inueniet mortem uilissimam,si de delitijs,mortem acetbissimam, si de diuitijs,nuditatem paupetrimã,& sic triũphabit de Nichanore,hoc est de Diabolo passionis uirtute,& fide.2.Macha. 15. Suspenderũt caput Nichanoris in summa arce, ut esset euidens signum,& manifestũ auxiliũ Dei.Pto pter hoc dicebat Acbam, Quod peteret signũ

H liberationis suæ, & uictotiæ ab hostibus suis. Pete tibi signum a Dño Deo tuo: tutum non est enim sine hoc signo bellare, q̃ facit milité Christi uisibilem per patientiam, quę nullis aduersis succumbit, & inuisibilem fm humilitaté,quæ lucé huius mundi contemnit.Diabolus séper de uno uicio trabit ad aliud, ipse.n. leo & draco est.Leo uiolétus per audaciã,Draco bo uitulentus per astutiam,& quia leo despõsat sibi malitiam,Draco bipocrisim. In cutus figura Nichanor rogabat Iudam uxorem ducere,filios ptocreare,& nuptias facere,quia nititur decipere per hipocrisim, q̃ est in eis,qui confitentur se nosce Deum, factis autẽ negãr, cũ in eis amor sit propriæ laudis, & terrenæ dignitatis,& cum hipocrisis Diabolo desponsatur, affert illa in dotem,conscientiam uacuã, ille in donationem propter nuptias, uanã gloriã.Vacua conscientia est in duobus,quæ sunt inanis expectatio, & inanis excęcatio. Vana

I gloria in duobus,quæ sunt leuis exaltatio,breuis exultatio, inanis expectatio reddit conscié tiam inflatam,sine intriu seca re,inanis excæcatio tenebrosã sine intrinseca luce. Expectãt .n.hipocritæ,ut laudentur,ut honorentur; sed inaniter. Quia sæpe hoc non consequuntur. Gẽ.27.Tedet me uitę meę propter filias Heth, Si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terræ nolo niuere.Heth interpretatur uita,& pauor,hipocrisim significans,qui prætendunt extrinsecus.Vnde niuere uidentur,& habent intrinsecus,unde debẽt timere,habent enim supercilia demissa tumentes, & babent palpebras turpes,facié exterminatã,&pallore suffusam. Labia ingiter quasi sub silentio habent ruminantia, exterius induti uestimentis, onium, cum interius lateant, ant dolosæ nulpes, ant lupi rapaces.Talibus non coniungitur simplex.Iacob,sed pilosus Esau: & conuiuio nuptiali, supersticiosam mensam ornant panibus Pharisęorum fermentatis.Salsa,compunctio uirium animæ, non insciphis argenteis de scoria fabrefactis, maceratio carnis coquinam instruit, ieiunium carnes macilentas apponit, sonant ibi blanda cantica adulatorum, cum quibusdam discordantijs detractorum,fictæ uigiliæ, lectum sternunt modico stramine sparso, & sacco, uel cilicio subiecto, & sic ex draconе uirulento, & hipocrisi detestabili, procrentur filij adulteri, & illegitimi, & replentur loca sanctorum filijs alienis,qui uolunt ad honores promoueri, & uocari sãcti ac spirituales,eo q̃ sunt in cucullа candida tanquã uestimentis ouiũ,similes sepulchris dealbatis.Deut.32.Fel draconum uinum eorum, & uenenum aspidum insanabile. Bern. Diabolus ingredientibus proponit mel sophisticum, progredientibus fel, & acetum,egredientibus exectabile uenenum aspi-

L dum,sitientibus absinthium,huius mundi sequi naufragiũ, Vitæ labentis pati infortuniũ. Nota ergo quòd dicit uenenum aspidũ, est.n. quoddam genus aspidis,q̃ somno necat, sicut patuit in Cleopatra, quæ aspides mammillis, apponit, & sic somno morte soluta est.Sic delectatio carnalis perimit animam dum aufert ei animæ sanctitatem,ideo Ezech.44. Nõ bibet uinum omnis sacerdos, quando ingtessus est attium interius. Eccl.31. Amaritudo animæ uinum multum potatum. Mat.13. Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo, cũ autem dotmirent homines, uenit inimicus eius, & superseminauit zizaniam.Homo istæ. Christus, aget ecclesia, religio, conscientia. Semen uirtutes,dona,merita. Inimicus Diabolus, qui superseminauit uicia, quære 82. Deuter.28. Sementem multam iacies in terram,& modicá frugẽ congregabis,quia locu

M ste deuorabunt omnia, boc est Dæmones, qui aut uana gloria, aut negligentia, aut impœnitentia, deuorare nituntur omnia nostra bona, & merita. Iudith Post ieiunium amputauit caput Holofernis, ideſt suggestionem diabolicæ tentationis. Quære 106. b. Ieiunio Madianitę,id est Dæmones supetantur, & cythara Dauid malignus spiritus expellitur; Quære 106.b.Exo.9.Grando Ægypti læsit primitiua, & setotina, quia ictus diabolicæ tentationis lædit in principio boni operis, & in fine, iuuenes, & seues, nouicios, professos. In quadragesima,& in statu pœniteutiæ maxime Diabolus tentat animam, quia uidet eam a se recedere, ideo nititur eam modis omnibus retinere, sic Laban persequitur Iacob recedentem, Pharao filios Israel recedentes.

Gabao-

Nu. 21. c.

Tentatio

Esa.7 b.

1. Macha. 14.

Gloria uana.

Hipocrita.

K

Aspis.

Delectatio.

Religio.

Conscientia.

Diabolus

Iud.13.

Tentatio

Gen. 31.

Exo.14.

A Gabaonitæ confederati filijs Israel statim impugnantur a quinque regibus scilicet, quinque corporis sensibus,& Salomon accepta sapientia statim imperitur a meretricibus, ideſt, a lubricis,& carnalibus cogitationibus, & Sodomitę,ideſt, cogitationes immundæ pulsant ad ostium Loth, postquàm in hospitio suo Angelos recepit.Et Mat.9.Diabolus dęmonia cum ante eius curationem multum decerpęs ab eo exijt.Diabolus enim allidebat eum,spumabat,stridebat dentibus,arescebat,frequenter eum in aquam,& in ignem mittebat, quia allidit Diabolus cor peccatoris per auaritiam, spumare facit per luxuriam, stridere dentibus per iram,arescere per accidiam, dum nũc ad uetsis confundit,nunc prosperis blanditur, & ad peccandum allicit, quòd significat ista uexatio dęmoniaci. Diabolus tentauit Christum, primo de gula, quia nisi prius gula refręnetur frustra contra alia nitia laborat.

Senſus. Ioſue 10. 3 Reg.3. 3.Reg.11. Gen.19. Matth. 4. Gula.

B Sic tentati sunt filij Israel in deserto de cibis, Ægypti, quando in mentem ueniebant eis olle carnium,cepę, & allia,& nõ erat eis aquę copia. Concupierunt concupiscentiam in deserto,& tentauerunt Deum in inaquoso.Quæ re de hoc 102.a.a.Secunda tentatio fuit de uana gloria, & iactantia. Quære 17. a. Tertia tentatio fuit de auaritia: hęc omnia tibi dabo, &c. Sic Amalech, qui interpretatur lingens sanguinem,impugnauit Israel,& tentamit.Cupidi qui sanguinem pauperum bibunt. Quarta tentatio fuit de ignorantia, cum Angelus Sathanæ transfigurauit se in Angelum lucis.Hoc est,quia prætendit, & offert animæ malum sub boni specie palliatũ, fel sub mele,quòd non fuit in Christo,qui non assumpsit ignorantiam, vnde sub specie boni decipi a malo non potuit. Hæc quadruplex tentatio figuratur in Psal.90. A sagitta uolante in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano. Et præmittitur non timebis a timore nocturno, per timorem nocturnum, intelligi possunt molestiæ corporalium tribulationum, cuiusmodi solent fieri in his,qui assueti delitijs, & noluptatibus,quando conuertuntur ad Deum,& ad statum pœnitentiæ, & religionis, quibus caro a principio cõtradicit,quia tribulationes,quæ designantur per noctes, quas experta est metuit.Ideo 1. Cor.10.Fidelis Deus, qui non patitur uos tentari ultra id,quòd potestis, sed facit cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.Secunda tentatio est,sagitta uolans,superbia leuitet transiens,sed non leuiter uulnerans.Sagitta enim uolans leuitet trãsit,& graue uulnus infligit, hoc est superbia, quæ cito interficit, ut patet in lucifero, & sequacibus. Et quia nobis quòdammodo ingenita est ex inobedientia parentum primorum, debemus

Exod. 17. Tentatio 2.Cor.11. Pſ. 90. 1. Cor.10 Superbia.

C Tentatio Tribulatio.

humiliari, & non efferri. Eccl. 37. Fili in uita tua tenta animam tuam, & si fuerit nequã, ne des illi potestatem. Et quia superbia tentat in prosperitate, ideo dicitur sagitta uolans in die,scilicet prosperitatis, & honoris. Tertia tentatio est negocium perambulans in tenebris,hoc est auaritia in cordibus excæcatis. Hac tentatione tentatus est Ananias. Cur tentauit Sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto,& defraudare de pretio agri? Auari enim negocijs sæcularibus inuoluti excæcantur fluenti cupiditate, sicut Thobias, stercoribus calidis hirundinum, qui ambulant in tenebris, hoc est in occultis fallacijs: unde Bernardus: Auaritia est radix omnium malorum, secretum uirus, pestis occulta, mater hypocrisis, liuoris parens,criminum fomes,uirtutũ erugo,tinea sanctitatis. Quarta tentatio est, Dæmonium meridianum. Cum enim homo ad bonum currit,& quasi ad lucem erat,& in feruore spiritus sancti quasi in calore meridiei est, Diabolus tunc malũ sub specie boni palliat, & Angelus Sathanæ in Angelum lucis se transfigurat. Et ista est tentatio communis, quia nõ potest inueniri in tribus prædictis, aliquando enim transfigurat se occultando malum sub specie boni tẽporalis, ut quando dicit.Tu es bonus episcopus,uel huiusmodi. Offert enim omnia regna mundi, & dicit ei. Hæc omnia tibi dabo,&c. Aliquando sub specie boni naturalis, ut quando suggerit molliriem sub specie naturę sustentandæ.Dic ut lapides isti panes fiant. Aliquando sub specie boni gratuiti, ut quando suggerit arctiorem pœnitentiam, ut subito subuertat. Mitte te deorsum, id est inclina te ad arctiorem statum, quia Angelis suis mandauit de te, id est Deus proteget te,sic tentauerunt Iudęi Iesum quasi ignorãtem sub specie boni,cognita Iesus nequicia eorũ ait. Quid me tẽtatis hypocrite?Quære de tẽtatione.185.186.b.

D Eccle.37. A&.5. Bernard. E 2.Cor.11. Matt. 4. F

Iob.30. Nocte os meũ perforat doloribus, & qui me comedunt,non dormiunt,in multitudine eorũ cõsumitur uestimẽtũ meũ, & quasi capitio tunicæ succinxerũt me.Certũ est fm historiã, q̃ corpus eius scarebat uermibus, ex quorũ multitudine impediebatur ei somnus. Sed in hoc significantur tẽtationes carnis,quę sp nos impetunt,& cõsumũt,& ne cõsiteamur impediũt, quia capitio tunicę collũ astringũt, uel ne clamemus ad Deũ per orationẽ, uel ne proximo faciamus affectũ. Iob.13. Quasi putredo cõsumendus sũ a tinea.Glo.carnis corruptione cõterẽdus,& quasi uestimẽtũ, qđ comeditur a tinea,quia sicut uestimẽtũ de ipsa exorta tinea comedit, ita homo in semetipso hẽt putredinẽ,in quã resoluitur,& spiritualiter ẽt homo hẽt in se,unde rentetur.Sed hoc notabile est q̃ tinea sine sonitu perforat, sic quãdoq;

G tentationum noſtratum nulnera non cognoſcimus,niſi poſtq̃ ab eis confeſſi fuerimus. Di-
Matt. 14. xit Ieſus Petro. Modice fidei quære dubitaſti? Quia in omni tentatione per deuotam oratio-
Chriſtū. nem debemus ad Chriſtum recurrere ut ad Dominum confidenter.

Apoc. 12. Viſum eſt aliud ſignum in cęlo. i.
Apo. 12.2 in eccleſia. Et ecce draco magnus malitia, & rufus aſtutia, habens capita ſeptem. Septem. ſcilicet peccata principalia, & cauda eius trahebat tertiam partem ſtellarum, quia de omni ſtatu tęat de illis uitijs. Amalech, ideſt, diabolus uincitur, quàmdiu Moy. ſtat in monte habens uirgam Dei in manu. Quære 10.2.26. b. Dauid tangendo cytharam, ideſt, per orationem deuotam fugabat malignum ſpiritum a Saule. Quære 139.b. Lucæ 10. Homo quidam deſcendebat ab Hieruſalem in Hierico, & incidit in latrones. Quia poſtquàm homo deſcé-
dit a ſtatu innocentię ad ſtatum ptęſentis mi-
H ſeriæ, vix poteſt enadere aſtucias latronum ſcilicet Dæmonum, qui nobis ubique inſidiantur. Et ſi homo in ſtatu innocentiæ non fuit ſecurus ab aſtucia Diabolica, quin ab eo tentaretur, & uinceretur, quis in hac miſeria poteſt eſſe ſecurus, quin ab ipſo tentetur, & quin ab ipſo uincatur, ſeducatur? Ventus uehemés ueniens a regione deſerti, ideſt, a Diabolo deſignat diabolicam tentationem uehemętem, quæ interficit filios. Iob in conuiuio, quia tentatio diaboli maxime prævalet illis, qui uacãt epulis, & delitijs, & carnalitatibus. 2. Reg. 4. Dicitur, quòd duo latrones abſtulerunt caput Iſboſet quando oſtiaria, quæ purgabat triticum obdormiuit in feruore diei, quia quando ratio, quæ debet purgare agrum conſcientiæ obdormit in feruore tentationis, tunc duo latrones caro, & mundus furtim intrant, & inducendo noluntatem ad conſenſum auferunt
Iudic. 7. gratiam, per quam anima uiuit. Gedeon uo-
I lens impugnare Madian, id eſt, Diabolum, qui interpretatur contradicens, confregit hidrias per abſtinentiam, cecinit buccina per orationem deuotam, tenens lampades bonorum operum in manu per ædificationem claram, & ſic obtinetur de tentatione diaboli uictoria.

Pſ. 103. e. Dan. 7. Quattuor uenti pugnabant in mare. dio mari, &c. Mare mundus. Hoc mare magnum, & ſpacioſum manibus. Fluctuat quadruplici uento agitatũ iuxta illud. 1. Ioan. 2. omne quod, &c. Nam diabolus flat uento ſuperbiæ, quaſi ab Aquilone, mundus uento auaritiæ, & concupiſcentiæ, caro immunditiæ, malus homo inuidiæ, Ex quibus fluctuat totus mundus. Sed diſcipulis timentibus in his fluctibus, imperat Chriſtus uentis, & ma-
Iud. 6. ri, & fit magna tranquillitas in mari, quia ſi ad Chriſtum per orationem recurramus, ſta-
rim ceſſat omnis tentatio. Delbora ſedebat K
ſub palma quę nomine illius uocabatur, ſolet quæri quies ſub arboribus propter umbræ refrigerium, quod eſt animæ tentatæ neceſſariũ, quæ patitur æſtus tentationum, & inflammationes diuerſorum deſideriorum, in quo docetur anima tentationibus fatigata ad umbrã, palmæ, ideſt, crucis currere: pœnitentiam agat, & caput affligat ad modum paſſionis Dominicæ ſub umbra illius franguntur æſtus uitrorum, & tefrigeratur incendium libidinis, & datur prandium ſpirituale conſolationis, ut poſſit dicere. Sub umbra illius, quę Can. 2.
deſiderabam, ſedi, & fructus, eius dulces, gutturi meo. Eſau oſculatus eſt Iacob, &c. Quia Gen. 33.
quando Diabolus non poteſt nos decipere, per proſpera, quod ſignificat oſculum fraudulentum decipit. Statim debemus reſiſtere tẽ
rationi antequàm mordeat, quia figuratum eſt in Geneſ. 5. Dicitur de muliere, ipſa conteret caput tuum. Caput ſerpentis eſt prima ſug L
geſtio peccati, quod a muliere, ideſt, a ratione, uel conſcientia bonis operibus fœcunda eſt conterendum ne dormiente ancilla oſtiaria ingrediantur dno latrones, & Isboſet in inguine percutiatur, & moriatur 2. Reg. 4. Nota hi- 2. Reg. 4.
ſtoriã. Regna interpretatur exultatio in iſtis, & ſignificat, filij ſunt motus ad peccandum, qui ſopita ratione, & non aduertente periculum intrant, & interficiunt Isboſet, id eſt uirum confuſionis, id eſt peccatorem. Quia ergo mundus, caro, Dæmonia, diuerſa mouent
prælia, neceſſe eſt, ut non dormiat, neque dor- Pſal. 120.
mitet, qui cuſtodit Iſrael, quia non dormitat, neque dormit, qui impugnat Iſrael. Qui ergo uult regnare cũ Dauid, neceſſe eſt, ut prius uincat urſũ, ideſt carnales delectationes, quia urſus diligit dulcia, & leonem, ideſt, mundi tentationem, & Goliam id eſt Diabolum ſiue 1. Thi. 2.
ſuperbiam, quia non coronabitur, niſi qui legitimè certauerit. Et nota de tentatione ex M
gratia Dei liberante in fornace trium puerorum, quæ fuccenſa erat ſtupa, pice, napta, mal-
leolis. Dan. 3. Rex Diabolus. Ipſe eſt rex ſu- Dan. 3.
per omnes filios ſuperbiæ. Fornax tentatio. Iob 41.
Vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos Eccl 27.
tentatio tribulationis. Iſta fornax accenditur, ex quattuor, ex quibus intelligitur omnis tentatio. Quia omnis tentatio uel eſt ab interiori, ut a ſomite, & hoc intelligitur in napta, quę eſt fex olei, quę remanet oleo eliquato. Natura .n. noſtra in ſtatu innocentiæ fuit oleum purum eliquatum, ſed poſt peccatum eſt quaſi fœces impurę. Rom. 7. Scio q̃ non habitat, &c. Sed napta, id eſt fomes, quod eſt fomentum ignis coocupiſcentiæ remanſit. Si proueniat ab exteriori, hoc eſt ſimpliciter, ſecundum tria, quæ nos impugnant. 1. Ioan. 2. Omne quod eſt in mũdo, eſt cõcupiſcẽtia carnis, &c.

Ten-

A Tentatio de ſuperbia uitæ, nota in ſtupa Eſa. 1. Etit fortitudo veſtra, tentatio de concupiſcentia carnis deſignatur in pice. Eccle. 13. Qui tetigit picem. Tentatio de concupiſcentia uitæ, ſiue de rebus temporalibus, ſignificatur in malleolis ſiue ſarmentis, quæ modo mirabili faciunt ignem calidum, & penetratiuũ, ſed ſtatim tranſeunt, & incinerantur. Sap. 5. Tranſierunt omnia, ſic ergo multiplicitet incenditur fornax tentationis. Sed dominus cõuertit incendium in refrigerium, unde Angelus dñi. i. gratia miſſa a domino fecit medium fornacis quaſi uentum roris, &c. Ita ꝙ non tetigit eos ignis in cogitatione, nec contriſtauit in affectione, uel non contriſtauit in aduerſitate, nec quicquam moleſtię intulit in proſperitate, hoc fuit factũ Sydrac, Miſac, & Abdenago. Sidrac interpretatur ſeruiens tacẽdo, in quo notatur humilitas. Miſac interpretatur gaudium, uel riſus, in quo notatur paupertas
B uoluntaria, & lęta. Abdenago interpretatur decor, in quo notatur caſtitas munda, qui. n. iſta tria diligunt, & propter Deum cuſtodiunt ſe, ab incendio tentationis Diaboli, & infeti liberantur. Sed miniſtros regis Babilonis. i. Diaboli, & mundi incendit. Nota proceſſum tentationis, & modum liberationis, in catceratione Petri, & duabus cathenis, & liberatione p Angelum in actibus. Quære 59. b. 62. a. a. 68. b. 70. 96. b. Petrus cum cepiſſet mergi clamauit dicens. Nota hiſto: Sic nos timentes conſentire tentationi, debemus ad Chriſtum clamate: Ad dominum cum tribularer clamaui, & exaudiuit me. Diabolus decipit multos, qui diu ſeruierunt Chriſto. Sicut. n. poſt ieiunium tentauit Chriſtum, ſic poſt multa bona opera nos tentauit: Sic Thobias poſt ſepulturã, dum quieſceret excæcatus eſt. Et ideo nullus debet quaſi ſecurus quieſcere, vel dormire, quia tales capit Diabolus. Figuratum eſt Iud. 18. Viderunt filij Dan populum in Lachis habitantem abſq; ullo timore iuxta conſuetudinem
C Sydoniorum ſecutum, & quietum in nullo eis pęnitus reſiſtętem. Venerunt in Lachis, & percuſſerunt eos in ore gladij, &c. Nullus ergo quaſi ſecurus quieſcat poſt bona opera, quia tales aliquando cadunt, uel per ſuperbiam, vel oſtentationem: vt Ezechias qui poſt tantam victoriam hoſtium, ubi dominus centum octuaginta quinque millia de Aſſirijs interfecit. Et propter ipſum fecerat umbram ſolis reuerti decem lineis, poſtea cecidit per elationem, quando nuncijs regis Babilonis oſtendit omnes theſauros domus, &c. Sic aliqui poſtquam aliqua bona fecerunt uolunt uideri, & tutum amittunt, Amen dico uobis receperunt mercedem ſuam. Contingit etiam tales tentari pet concupiſcentiam carnis. Sicut Samſon poſtquam interfecit uirum, leonem, Philiſtęos, & tentatus, & ſeductus eſt a mulierę: ſic Salomon poſt tantam ſapientiam penit: ſic Thobias poſt opera pietatis, iacẽs in lecto excæcatus eſt: ſic Dauid poſt tot victorias commiſit homicidium, & adultetium: ſic Petrus poſtquam confeſſus fuerat, Tu es Chriſtus filius Dei uiui, & poſtquam dominum ſecutus fuerat vſq; ad mortem, ad uocem mulieris Chriſtum negauit. Nullus ergo poſt bona opera ſecurus quieſcat, & dormiat, ſed uigilet, & ſe cuſtodiat diligenter. In nullo ſtatu Diabolus dat quietem homini, ſed ſemper inſidiatur, vt ſerpens in calcaneo. i. vſq; ad finem uitæ. Ioelis 1. Reſiduum Eruce comedit locuſta, & reſiduum locuſtæ comedit erugo, & reſiduum Erucæ comedit brucus. In locuſta, quæ toto corpore repit nota luxuriam, in locuſta, quæ ſalit in calore, nec in imo graditur, ſignificatur uana gloria, in bruco, qui eſt animal parui corpotis, & magni uentris, gula
E in rubigine, quę etiam conſumit metalla auricia, Etuca. n. conſumit multos in adoleſcentia, & ſi ponatur ꝙ in adoleſcentia euadant corruptionem luxuriæ, in iuuentute totum conſumitur per uanam gloriam, uel ſuperbiam ſicut fuit in fatuis virginibus, ideo dicitur quòd reſiduum erucæ comedit locuſta, & ſi, quod tam accidit, aliquis in adoleſcentia euadat luxuriam, in iuuentute vanam gloriã, tamen in uirili ætate corrumpitur per gaſtrimargiam, & gulam, & ita reſiduum locuſtæ comedit brucus, & eſto quòd aliquis hæc tria in tribut ætatibus euadat, tamen in ſenectute corrumpetur per auariciam. Nam ſecundum Hieronymum: Cum cuncta alia vitia in homine ſeneſcente ſeneſcant, ſola auaricia iuuenęſcit: & ita reſiduum bruci comedit rubigo. Contra quam rubiginem, ait ſalnator: Theſaurizate vobis theſauros in cœlo. Deut. 8. Du
F ſtor tuus fui in ſolitudine, vbi erat ſerpens flatu adurens, ſcorpio, & dipſas. Iſta deſignant tria uicia, quæ nos tentant in ſolitudine huius mundi, & ſi morſi ab eis fuerimus intueamur ſerpentem æneum ſcilicet Chriſtum in ligno Crucis pendentem Quære 4. a. 8. b. 58. a. Ad ſonitum cytharæ Dauid, id eſt otationis deuotæ malignus tentationis ſpititus a Saule fugatur. Quæte 139. a. Iud. 4. Iael, qui interpretatur uanitas, Siſarę, id eſt peccatori propinat lac carnalis delectationis, & infigit in caput eius per conſenſum, & ſic ſoporem morti ſociat, dum malleo conſuetudinis totum caput mentis perfotat. Apoca. Stellæ cęciderunt de cœlo, id eſt religioſi, & clerici a ſtatu ſuæ petfectionis cęleſti, & alto, quemadmodum ficus mittit groſſos ſuos cum a uento magno mouetur, id eſt a ualida tentatione. Quæte 85. a. Magnes attrahit ferrum, & adamas etiam, & fortius quam magnes, ſic Chriſtus, & Diabo-

lus

Pſal. 119. Timor. Iã Operari. 4. Re. 19. Vana gloria. Matth. 6. Ocium. Iud. 16. 3. Re. 11. Tho. 2. b. 2. Reg. 11. Matt. 16. Matt. 26. Peccata. Ætas. Tẽtatio. Matt. 25. Matt. 6. Deut. 8. Iud 4. d. Delectatio. Religioſi

G lus attrahunt ad se animas, sed Christus rapit de manu Diaboli, sicut adamas rapit ferrum de conspectu magnetis. Exod. 14. Factum
Exo. 14.c. est in vigilia matutina, & ecce respexit dominus super castra Aegyptiorum, & subuertit curtus eorũ, ferebãturq; in profundum. Vigilia matutina tempus beatæ incarnationis, vel tempus deuotæ orationis, quo Deus Aegyptios nos persequentes, & nos tentantes subuertit, & nos liberat de manibus eorum. Iu-
Iud. 13. dith orando, & ieiunando præcidit caput Holofernis, qui designat Diabolum, sic nos uincimus eius tentationem. Matt. 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut co-
Serpens. lumbæ. Serpens incantatori aurem claudit, corpus exponit, caput custodit, oculos soli opponit, & ut renouetur, a toto foramine se constringit. Sic uir prudens, qui vult resistere tẽtationi Diaboli, aurem claudit suę suggestioni: corpus expouit mortificationi,
H caput custodit rationis, oculos dirigit ad lucem gratiæ, ut renouetur per arctitudiné transit pœnitentiæ, & circumspiciens se sicut serpens centraliter se recolligit per humilitatem, & sicut columba uolans dilatatur per caritatem. Apocalip. 6. Vidi & ecce equus pallidus, & qui sedebat super eũ, nomẽ illi mors, & infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quattuor partes terræ, interficere gladio, fame, morte, & bestiis terræ. Equus iste spiritus peccatoris, qui dicitur equus propter pronitatem lasciuiæ, pallidus propter deformitatem culpæ: sessor est Diabolus, qui dicitur mors, quia occasionaliter procurauit mortem culpæ, & per consequens naturæ pariter, & geheunæ. Infernus sequitur eum, quia licet contra peccatores lata sit sententia damnationis: suspenditur tamen executio propter misericordiam, & pœnitentiam, & data
Ternarius. est illi potestas super quattuor partes terræ, Mundus videlicet super oriens superbię, occidens auPartes. riciæ, aquilonem inuidiæ, austrum luxuriæ:
I quia istos potest specialiter tentare, & uincere, vt interficiat superbos gladio uanitatis, auaros fame cupiditatis, inuidos morte iniquitatis, luxuriosos bestialibus motibus uoluptatis. Diabolus in principio tentationis nititur hominem excæcare, ne aduertat ad finem, ad quem intendit per tentationem in-
Iud. 16. ducere. Fuit Samson excæcatus, quia per meretricem traditus, in quo notatur carnalis cõcupiscentia, quæ excæcat hominem. Sede-
4. Re. 25. chias fuit excæcatus, in quo notatur superbia, quia regia dignitate elatus alij subesse uoluit. Tobias in quo auaricia uel ociositas de-
Ad phi. 3. signatur, nam temporalia comparat Apostolus stercoribus. Omnia arbitratus sum ut stercora, &c. Elimas magus, per quem designa-
Act. 13. tur infidelitas. Nam resistebat Paulo prædicanti fidem, Sic sodomitæ percussi sunt cæ- K
citate a minimo vsque ad maximum, propter Gen. 19.
immundiciam. In tentatione Christi habemus exemplum, quo instruamur, apparatum, quo agrediamur, auxilium, quo muniamur, promissum, quo alliciamur. De 1. Mat- Mat. 4.
th. 4. Ductus est Iesus in desertum, &c. Tentauit eum Diabolus in deserto de carnalitate, in templo de superbiæ vanitate, in monte de cupiditate. Hoc modo quotidie tentat nos. Significatæ sunt in leone, vrso, gigante, quos occidit Dauid. In leone superbia, in vr- 1. Re. 17.
so, qui diligit mel, gulam, in gigante, qui insuperabilis uidebatur concupiscentia. De secundo de apparatu armorum, quæ sunt virtutes. Eccle. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. De tertio Apocalip. 3. Dilexi te, & seruaui te in hora tentationis 1. Corin. 10. Fidelis Deus, qui non patietur uos tentari ultra id quod potestis. De 4. Iaco. 1. Beatus uir qui suffert tentationem. Hieroboam posuit duos uitulos in duo- L
bus montibus, ut populus adorans illos, tetraheretur ne ascenderet ad adorandum in Ierusalem. Hieroboam interpretatur diuisio populi, & significat Diabolum. Duo uituli, quos populus adorat voluptas, & vanitas. Vnum ponit in monte delitiarum, alium in monte diuitiarum, per quod retrahitur populus a seruitio, & adoratione Christi. 3. Re. 12.

Tres status.

TRES status hominum sunt, qui placent Deo, actiui, contemplatiui, prælati. Ezech. 14. Si Eze. 14.
steterint coram me Iob, Daniel, Noe, &c. Ad Iob pertinent actiui, ad Daniel, cui reuelantur mysteria contemplatiui, ad Noe, qui regit arcam prælati. Dicit autem: Si steterint, non si cœperint: quia M
qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit.

De temperantia.

DE temperantia Quære in tabula de abstinentia, Et de ieiunio, de virginitate, 223. b.

De dispensatione temporalium.

QVOMODO temporalia sunt dispensanda. Matth. 8. Vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum &c. Quære 19. a. b. De auaricia, de diuitiis.

De

A

De Virginitate.

Vide in tab de custodia sensuum, de matrimonio, de cõcupiscentia, de delicijs, de luxuria, de iuuenibus. Hest. 1. a.

ANIMA virginalis, & casta est ille hortus Assueri, q regio cultu, & manu cõsitus est, ubi Christus facit suum conuiuium, quia uirgines sunt agno Christo familiares, & sequuntur aguum quocunq; ierit. Scriptura comendat qꝫ anima virginalis est Christi sponsa, & dẽt habere quadruplicem decorem figuratũ per quattuor virgines comendatas de pulchritudine in scriptura. Quęre 12. b. Qui vult uirginitatem seruare debet, uisum & alios sensus claudere, & seruare: nam Dina egressa ut uideret mulieres regionis illius corrupta est. Dauid aspiciendo Bersabee se lauantem, adulterium commisit. Ioseph nisi pallium dimisisset, & fugisset castitatem perdidisset. Samson propter familiaritatem Dahlæ captus, excæcatus fuit. Salomon cũ esset prudentissim' p mulieres deprauat' fuit. Quęre 50. a. ī Gen. Vocãs Rebeca, &c. Virginitas lilio cõparatur, & Angelos imitat', Quęre 96. Vnde legimus Ge. 39. Iniecit domina oculos in Ioseph, &c. No. histo. Ex quo collige, quòd qui vult castitatem custodire oportet, quòd fugiat uerba, & consortia mulierum. Quære 104. a. Et in tabula gen. Apoc. 21. Vidit Io. ciuitatem sanctam descendentem de cœlo habentem claritatem Dei, & lumen eius simile lapidi precioso tanquam lapidi iaspidis, & cristalli. Ciuitas ista bene ordinata casta anima, quæ de cœlo descendit, quia continens esse anima non potest nisi Deus dederit. Iaspis mitigat calorem febrilẽ, Cristallus habet naturam peruiam, & transparentem, quia anima casta, & continens uincit concupiscentiam, & ardorem carnalium desideriorum, & habilis est ad susceprionem cœlestium, & spiritualium illuminationum. Dicitur autem lumen illius, &c. Quia sicut lumen per fęces transiens non fedatur, sic casta anima existens in carne corrupta non maculatur Apocalip. 3. Habes pauca nomina, quæ non inquinauerunt uestimenta sua, ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt, quia pauci sunt castitatem seruantes, & illi sunt digni, vt nominentur, quia sunt nitute, & apud Deum famosi. Isti ambulant cum Christo, quia uirgines sequuntur agnum quocunque ierit. Virgines fuerunt figurati in Nazareis, qui interprętantur sanctus mundus, floridus. Isti non bibebant uinum, quia ut dicit Hieronymus, Virgo Christi uinum fugiat pro neneno, uel per uinum carnalis delectatio intelligitur. Vnde de istis dicitur: Candidiores Nazarei eius niue, nitidiores lacte, & rubicundiores ebore antiquo, saphiro pulchtiores. Iacob fuit percussus ab angelo, id est neruus fęmoris eius emarcuit, quia tactu diuinæ gratiæ neruus femoris, in quo designatur uis generatina, & concupiscentia carnalis extinguitur, uel tepescit tactu gratiæ. Cantic. 4. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus fons signatus, emissiones tuæ Paradisus, quia anima casta uirtutum floribus, sanctis contemplationibus plena, & fructibus bonorum operum fœcunda, debet esse undique clausa per custodiam sensuum. Fons per vbertatem deuotionis & lachrymarum: signatus annulo fidei, uoti, & timoris diuini. Cuius emissiones sunt Paradisus, quando uerbis, & operibus honestis quasi assimilatur Angelis, quia ut dicit Hieronymus in sermone assumptionis Beatæ Mariæ, ad Paulam: Semper est Angelis cognata uirginitas, nam in carne præter carnem viuere potius est vita Angelica quàm humana. Quando anima uacat soli Deo, intus secreta intentione, & in se habitat quasi sola clausa, & quieta, nũc cauet a sagitta uolante in die, & a negocio perambulante in tenebris, non egressa vaga, & uana sicut Dina, quæ statim corrupta est. Ideo Iudith zelatrix castitatis fecit in superioribus domus suæ secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur, scilicet cogitationibus sanctis, & affectionibus mundis. Et ad litteram puellæ istæ possunt dici sensus, qui in virginibus sunt puellares, & uerecundi, & debent manere clausi. Videmus enim quòd quando rõsa, viola, & alij flores manu tanguntur, statim marcescunt, sic uirginitas tactu illicito corrumpitur, & perit. Quomodo Susanna Zelatrix castitatis ptius uolult se morti, & infamię exponere, q̃ cõtra castitatẽ facere. Melius ait est incidere inmanus hominũ, quàm derelinquere legẽ Dei mei, Si hoc, ait, egero mors mihi est. & Omnis murus circuitus Ierusalem ex lapide candido, & mundo, quia humilitas est murus uirtutum in anima, quæ delectatur in candore, & mundicia propriæ conscientiæ: in cuius figura præcepit dominus fieri altare de lapidibus, quos ferrum non tetigit, & informibus, & impolitis. Puritas carnis comparatur Smaragdo lapidi precioso. Lapis iste in frigidis regionibus inuenitur, cuius uiriditas incomparabilis non obscurescit, lucidus similis uitro mundo. Hæc est illa incomparabilis pudicitia, quæ non vrit, nec vritur, sed animam reddit peruiam, ut radio sapientiæ penetretur, & illuminetur. Apocalip. 4. Iris erat in circuitu sedis, similis visioni Smaragdinæ, sedes munda, in qua dominus quiescit, vt in loco florido anima casta, & munda. Iris, qui causatur ex nube rorida, & radio solis, est gratia castitatis, quæ refrigerat carnem, & illuminat mentem. Preciosus iste lapis, qui maiorem hemitriteum, id est febrem ex putre factione melãcolię in uenis ortũ repellit, quia putre-

Tren. 3. b.

Gen. 32. f

Ge. 39.

Iud. 8.

Dan. 13.

Thob. 13

Exod. 20. f

Apo. 4. a.

D

Can. 4. e.

Bernard.

E

Sensus.

Clausũ

Humilitas.

Altare.

F

Iosue 8. f.

Smaragd'

Conscientia. Anima.

G putredinem luxuriosorum, qui sicut iumenta in stercore suo putrescunt etiam vsque ad interiora, ubi sunt naturæ offendicula, ideſt peccata contra naturam attingit. Eccle. 32. In fabricatione auri signum est smaragdi, lac est sanguis in mammillis digestus, simplicium cibus, discretiuum sexus, sequelæ conceptus, in quibus designantur quattuor, quæ pertinent ad candorem, & puritatem conscientiæ, in digestione lactis puritas confessionis, sicut enim humor prius conuertitur in sanguinem, deinde sanguis digeritur in lactis albedinem, sic primo fit confessio criminis, deinde confessio diuinæ laudis. Lac est cibus simplicium, in quo simplicitas intentionis 1. Petr. 2. Sicut modo geniti infantes lac concupiscite, Lac est discretiuum sexus, ex abundantia enim superfluitatis solę mulieres habent lac, in quo notatur consideratio propriæ fragilitatis, quia uirgines maximæ debent timere, eo quòd portant thesaurum
H in vase fictili, quod de facili frangitur. Lac est sequela conceptus: tunc enim ubertim lac ab uberibus fluit. Hęc est ubertas diuinæ consolationis, quam maximè merentur, & recipiunt virgines.

Virginitas est flos cuius odor spirat coram
Gene. 27. Deo, & Angelis, unde ait, Ecce odor filij mei
Eccle. 24. sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Hic est enim quasi plătatio roſę in Hiericho, Sint lumbi vestri præcincti Luc. 12. Vbi ait Gregorius. Lumbos præcingimus cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus, hoc cingulum est temperantia, quæ reprimit ne cato inficiatur actu commixtionis illicitę, sicut luto, nel tactu inhonesto. Sicut cingulum restringit uestes ne maculętur luto. Hęc
Isa. 32. e. est zona aurea circa mammillas. Accingite lumbos uestros super ubera, ideſt habete castitatem in corde, & corpore. Hoc cingulum non debet esse nimis laxum per familiaritates, & aspectus impudicos, & uerba libidino-
I sa, sed arctum cum pœnitentia austera, unde religiosi iacent cincti, sed quidam non restringunt cingulum similes ribaldis, qui in æstate stant in taberna cum cingulo ad collum. Isti sunt, qui loquuntur de castitate, & non restringunt motus carnales, nec refrenant sen-
Ecc. 39. b. sus suos, nec ptauas affectiones. Eccle. 39. Florete flores quasi lilium, frondete in gratiam, flores gratiosi, & redolentes sunt uirgines, quę florent quasi lilium per incorruptionem, Et sequuntur tria, quæ specialiter attribuuntur eis habent enim aureolam in capitibus, dicunt canticum, quòd alij non possunt dicere, sequuntur agnum quocunque ierit. Et hoc per appropriationem, quia non habuerunt serta lasciuiæ in capitibus, neque cantilenas, aut uerba turpitudinis in ore, nec pedibus coreas duxerunt, propter hoc sequitur: Date florem, & frondete in gratiam, quo ad serta, quæ fiunt ex floribus, & frondibus. Quantum ad secundum sequitur collaudate canticum: quantum ad tertium sequitur: Benedicite Deum in operibus suis. Florete flores quasi lilium. Date odorem, & frondete in gratia collaudate canticum, & benedicite dñm in oĩbus operib. suis Flos lilij valet contra adustiones, & castitas cõ Lilium.
tra concupiscentię ardorẽ. Solent remedium quęrere, qui fuerint lęsi ab igne accedentes ad ignem, ut grauior adustio quasi reddat insensibilem primam adustionem, quia remediũ singulare est tentationis carnalis ignire, & exercere cor suum in meditationib. & affectionib. castitatis. Date odorem bonæ famæ, ut dicatis illud. Ego qnasi vitis fructificaui snauitatem Eccl. 24.
odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis. Odorẽ vitis florentis, vt dicitur non possunt sustinere bufones, nec habitum castitatis uidere carnales, & additur, & honestatis. Est
L autem honoris status, qui pertinẽt ad præmiũ uirginum eo q virgines habebunt aureolam in capite prosequuntur canticum nouum ore, sequuntur agnum quocunque ierit vtroque pede, ut immediate supra exposui. Sed vtinam consideret iste flos tenellus, & delicatus, quod ad tactum sæpe efficitur marcidus: quia uirginitas sæpe corrumpitur dnm tactus illicitus sequitur: Iob 15. Ledetur qnasi in primo flore uinea botrus eius, & quasi oliua proijciens florem suum. In palma quæ præcellit durabilitate, castitas designatur, quæ corpus, & animam custodita corruptione, qnàm qui seruauerit coronam obtinebit. Passer innenit sibi Psal. 63.
domum, & turtur nidum, ubi reponat pullos Passer. Societas.
suos, altaria tua domine uirtutum. Passer solitarius in tecto, qui se sequestrat a malarum mulierum consortio. Turtur sine compare, quæ amatrix est continentię intus, & pulli cor plenum affectionibus sanctis. Cantic. 2. Dilectus meus qui pascitur inter lilia. Pascitur. n.
M Christus in horto, ubi crescunt lilia castitatis, cuius delectatur candore, & odore pascitur ad iocunditatem in liliis, hoc est in affectionibus sanctis. Sunt autem in lilio sex fo- Lilium.
lia, quia ad puritatem perpetuam sex sunt necessaria, ut dicitur in libro de collationibus patrum. Primus pudicitiæ gradus est, T
ne vigilans impugnatione carnali monachus elidatur: secundus ne mens illius uoluptariis cogitationibus immoretur, tertius ne fęmineo, vel renuiter ad concupiscentiam moueatur aspectu: quartus est ne vigilans vel simplicem perferat carnis motum, quintus ut nec uigilans amplius de muliebri recordatione concipiat, quàm si operationem laterũ, vel cuiuslibet alterius officinę mẽte tractaret: sextus ne illecebrosis fantasmatibus mulie-

rum

A rum,uel dormiens illudatur, licet enim hæc
Indificatio non sit peccatum, tamen certum
indicium est concupiscentiæ interius latitan
tis. Sed utrum hoc sit possibile in uita ista, nul
lus diffinire poterit, nisi qui per longam ex
perientiam, & cordis puritatem peruenerit
ad confinia carnis, & spiritus, ut sciat quid
humanæ conditioni necessario sit attributũ.
Quid uero ex consuetudine uitiosa, & incu
ria iuuentutis sic inuectum, cum iam in natu
ra inferamus intemperantiam nostram fragi
litati naturæ attribuimus, immo in auctorem
naturę culpam retorquemus. Insipientia uiri
corrumpit uias suas, Dominus, autem causa-
Exercitiũ Conscien tia. tur cor, puto enim quòd multi si se exercita-
rẽt in sanctis meditationibus, & orationibus,
uigilijs, ieiunijs, & afflictionibus, quales inue
niunt se in tẽplo tales se inuenirent in lecto,
quales de die tales de nocte, & implerẽt quod
Somnia. dicitur: Nox illuminatio mea in delitijs meis,
Psal. 138. quia tenebræ, &c. Item nox sicut dies illumi-
B nabitur, &c. sequitur: Quia tu possedisti renes
meos. Sed possunt aliqui dicere: Nox illusio
mea in delicijs meis.

Balsamum purum, ut dicũt Dioscorides,
& Plinius uestem nõ maculat superaspersũ,
cuius tanta nis dicitur esse, ut si sol iucaluerit
in manu teneri non possit, & cum oleum sur
sum feratur in aqua positum balsamum fun
dum petit, & si purissimum fuerit in aqua mũ
da destillatũ non protinus diffunditur, sed re
sidet, & totam aquã albidã facit, & lacti mix-
tum coagulat illud, & restringit, quia perfe-
cta castitas, & mentis puritas honestatem ex-
teriorem non maculat, & cum charitate inca
luerit, & efferbuerit se manu tractari nõ tole-
rat, non in publicũ prodit, sed se humiliat &
occultat, non sese per euagationem sensuũ,
Eccl. 24. & cogitationum diffundit, ut dicat illud. Bal-
samum non mixtum odoe meus. Non mixtũ
uanitate. Vnde folia balsami arboris semper
debent esse uiridia, & flores non caduci. Et si-
C cut balsamum aromatizans in uerbis, factis,
Tren. 2. c. Cinis. signis odorem diffundit. Tren. 2. Asperserunt
capita sua cinere uirgines Hierusalẽ. Cinis se
cundum Constãtinũ, mundificat, mortificat,
exsiccat, mundificat terrenum contagiũ, mor
tificat sicut cinis ardoré igneũ, desiccat humo
rem aqueum, quia castitas corruptionẽ car-
nis mundificat, libidinem mẽtis desiccat, hu-
morem fluidę, & uanæ delectationis exsiccat.
Gen. 39. Filius accrescens Ioseph, & decorus
aspectu qui comprehensus a muliere maluit
uestem in manibus relinquere, quàm uerecũ
diã perdere. Hæc enim est optima comes pu-
dicitiæ custodiendæ, quæ & si in motu, statu,
Locutio. gestu, incessu corporis habeatur, in uerbis
tamen maximè necesse est, ut modum loquẽ-
di iuuenis non excedat, nihil indecorũ sermo
ostendat, speculum enim mentis refulget in D
uerbis, & bona domus in uestibulo cognosci
tur. Cũ quidã stultus, & carnalis diceret audiẽ Societas.
te Pithagora, malle se esse cum mulieribus, q̃
cõuersari cũ philosophis: Et sues, inquit, libẽ
tius in cæno, q̃ in limpida aqua morantur: car
nales in fæditate nutriti non gustant, nec in
aliquo sentiunt dulcedinẽ castitatis. Sicut se-
bricitans, qui habet linguam infectã amari-
tudine humoris, nõ discernit dulcedinẽ, & sa-
porẽ boni cibi, sicut si aliquis uellet dulcedi-
nem mellis indicare illi, qui nunq̃ mel gustas
set, nunq̃ dulcedinẽ illã auribus perciperet,
quam gustu nõ sensisset, sed qui gustauit ille
sentit, & admiratur in seipso dulcedinẽ, quia
quanto quis fuerit purior, & incorruptior car
ne, tanto limpidius, & delectabilius uidet in
suo corde. Apoca. 14. Hi sunt qui cum mulie
ribus non sunt coinquinati, uirgines. n. sunt,
hi sequũtur agnum quocunq; ierit. Quãto. n. Conscięn-
tia.
mens ad subtilioré profecerit puritatẽ, tanto Scientia.
secretius, & dulcius in seipsa sentit Dei fami- E
liaritatẽ, abstractus scilicet ab oĩbus uerbis o- Sapientia
ciosis, & mortificatis omnium passionũ desi-
derijs, tenuissima cõtentus dieta, aquæ etiã sa
cietate subtracta, triũ aut quattuor horarũ sõ
ni quiete se recreãs, & sic in Dei miseratione
confidens, assequi poterit illam Angelicę cõ-
tinentiæ puritatem. Beseleel uestiuit arcã au- Exod. 37.
ro purissimo intus, & foris: Arca, in qua Deus Arca.
ponit thesaurum gratiæ, est anima deuota,
quia intus, & foris munditia, puritas, & casti-
tas est habenda. Sicut arca Noe intus, & extra
bitumine fuit linita. Numerus septenarius,
quem philosophi uirgineum appellant, eo
q̃ in primo limine, qui usque ad denariũ pro
tenditur alter numerus sociatus, nec gignit,
nec gignitur, merito uirginitati attribuitur,
cuius non est generare per coitum. Can. 5. La Can. 5. d.
bia eius distillantia myrrham primã, in quo
significat, q̃ anima continens debet habere
uerba honesta, desideria pura, & sancta mem Verba.
bra: pp primum labia, pp secundum lilia, pp Locutio.
F
tertium distillantia mirrham primam. Vnde
in collationibus patrum, donec pulsari nos
carnis commotione sentimus, necdum ad
castitatis peruenisse fastigia, sed adhuc sub
infirmitate cõstitutos, incontinentiæ pręlijs
fatigari. Hortus conscientiæ diligenter est a- Hortus.
randus per confessionem, purgãdus per mor Conscięn-
tia.
tificationem, rigandus per deuotionem, & la
chrymarum effusionem: quia dicitur in Ge-
nesi: Spinas, & tribulos germinabit tibi. Quia
quandiu in carne corrupta uiuimus, tribula-
tionum, tentationũ, & desideriorum stimulos
sentimus, & ideo inter spinas, & tribulos su-
mus, &c. Sed lilium castitatis sumus, diligen-
ti custodia opus est, ne a spinis dissipemur.
Virga Moys. deuorauit uirgas magorũ, quia

G inuocatio ſanctæ Crucis perimit omnes motus carnalium tentationũ. 4. Reg. 3. & 24. Dicitur de latrunculis Moab, qui hominem deſcendentẽ ab Ieruſalem in Hiericho. i. de ſtatu puritatis ad ſtatum carnalitatis, expoliant uirtutibus, & gratia, & uulnerant in natura. Moab qui interpretatur ex patre, ſignificat motus carnales, quos to carne eduximus a noſtris parentibus, ſicut morbus in parente ſæpe traducitur in prolẽ: iſte latro habet ſpeluncam in domo mentis, ſpoliat eam affectu mundo, qui procedit ex ſanctitate caſtitatis. Oſeæ. 6. Galaad ciuitas operantium idolum ſupplantata ſanguine, & quaſi fauces uirorũ. Galaad q̃ interpretatur acernus teſtimonij eſt carnalis anima, quæ ſibi ſufficit in teſtimonium ſuæ damnationis, quę eſt ciuitas operãtium idolum, qñ format reuocat ante oculos

Imsginatio. H mentis imagines mulierum, & carnalium delectationum, & ſanguine ſupplantatur, quia ſæpe mortaliter in formatione illius idoli trã ſgreditur, & quaſi fauces uirorum latronũ, ut in faucibus auiditas delectationis illicitæ. In latronibus atrocitas tentationis noxiæ deſignetur. Matt. 25. Simile eſt regnum cœlorũ decem uirginibus, quę accipientes lampades ſuas exierunt obuiam, &c. Qui. n. ad nuptias illas cęleſtes tendit, non eſt mirum ſi caſtitatẽ, & uirginitatẽ diligit, ubi thalamus eſt mũdicia carnis, thorus caſtitas meritis, uiſus contemplatio, colloquium, oratio contactus dilectionis interne delectatio, oſculũ cordis tranquillitas, cõceptus ordinata uoluntas, partus bonum opus: propter quod Apo. 18. Exite de Babilone populę meus, & ne participes ſimus delictorum eius. Babilon, quæ interpretatur confuſio, caro noſtra eſt, quæ ad confuſionẽ adduxit animam, de qua debet exire, & cõtra eam per caſtitatem pugnare. Deut. 20. Si exieris ad bellum contra hoſtes tuos, & nideris equitatus, &c. Nõ timebis eos, quia Dominus Deus tecum eſt, ſic debet homo exire ab illecebris carnis cõtra motus carnales, & contra tentationes, quia prope eſt Dominus inuocãtibus eum, omnibus inuocantibus eum in neritate. Roma. 8. Vos non eſtis in carne, ſed in ſpiritu, qui enim in carne ſunt, Deo placere non poſſunt, quia qui ſeminat in carne, de carne metet corruptionem.

Nuptiæ. Sponſa. Apoc. 18. I Gala. 6.

Amantes caſtitatẽ a Domino dirigũtur in agendis, & proteguntur in aduerſis. Vnde de Ioſeph caſtiſſimo dicitur. Dominus erat cum Ioſeph, & omnia opera eius dirigebat, & Ge. 24. Dominus, in cuius cõſpectu ambulo, mittet Angelum ſuum tecum, & diriget uiã tuã, tunc enim Angelus nobiſcum mittitur ad dirigendum uiam noſtram, quando Angelicã, & caſtam uitam ſequimur, carnis concupiſcẽtiam enernãtes. De uirginibus dicitur Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & unde uenerunt? Stola alba caſtitas munda. Iſti dicunt canticum quod alij dicere non poſſunt, quia cum ſancti laudent Deum de donis, & uirtutibus ſibi datis, qui uirgines non ſunt, ideo talem laudem non prorumpunt, ſed uirgines laudant Deum de omnibus, de quibus alij laudant, & non econtrario. Mat. 22. Amice, quomodo huc intraſti nõ habens ueſtem nuptialem? Iſta neſtis nuptialis in nuptijs agni Chriſti eſt caſtitas, qua ſi quis indutus non fuerit, non intrabit ad eius nuptias? Quia ut dicitur Apoc. vlt. Foris canes, & impudici, &c. Nihil enim inquinatum intrabit in illã. Qui caſtitatem uult ſeruare, ab immundis cogitationibus debet mentem cuſtodire: quia calidis ſtercoribus, per quæ deſignantur immundę cogitationes, quæ mentem inflammant & maculant legitur excęcatus Thobias.

K Apoc. 7. Apoc. vlt. e Sap. 7. Tho. a.

Et ideo dicitur de illo uiro uirgineo. Caput & capilli eius candidi tanquam lana albs, & tanquam nix. In capite ſunt ſenſus, in capillis inſocabilibus, inceſſibilibus, inuiſibilibus, innumerabilibus, cogitationes deſignantur, in quibus candor honeſtatis, & mũdicię debet eſſe. Sed multi ſunt ſimiles ſepulchris dealbatis, quia ſunt candidi exterius in apparentia, ſed pleni interius immundicia, ideo habent candorem ſepulchri, non candorem niuis, uel lactis.

Apoc. t. e L Cogitationes. Capilli.

Caſtitas, & uirginitas per tria corrumpuntur. Per moram in carnali delectatione, & cõgitatione, quæ ſtatim eſt fugienda. Ioſeph fugit a meretrice, relicto pallio. Meretrix caro, Spiritus eſt Ioſeph, cui dicit caro, dormi mecum. pallium excuſatio peccati. Sunt enim aliqui, qui quando impetit eos caro hũ iuſmodi motibus, qui habẽt excuſationem, dicentes, q̃ non curant, quia non conſentiũt, cum tamen Abraham in ſuo ſacrificio legatur, cum diligẽtia abigere muſcas. Itẽ corrũpitur per curioſum aſpectum, quia ut dicit Aug. in principio regulæ. Impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius. Vel per inhoneſta uerba. Gen. 34. De Dina. Itẽ per ſuperfluitatem ciborum, quia propinqua ſunt uẽtri, & genitalia, & uenter pinguis de facili ſpumat luxutiam, uinum. n. & mulieres faciont hominem apoſtatare. Apoc. 17. De muliere meretrice, & Eze. 16. Hęc fuit iniquitas Sodomę ſororis tuæ, ſatũtas, & abũdantia panis, & ociũ. Vnde ait Hiero. Semper aliquid boni facito, ut ſp te Diabolus inueniat occupatũ, quia ocioſos ut plurimum tentat caro, & aqua quieta contrahit ſordes, & ferrum, quod non eſt in exercitio rubiginatur. Status uirginalis eſt excellẽtior inter q̃s ſtatus eccleſiæ, ut dicit Aug. de bono uirginali. Hic deſcribitur quantũ ad fructũ in cẽtenario, qnia uirgi-

M Gene. 39. Operari.

nibus

A nibus debetur fructus centesimus quantum ad meritum in quadragenario, qui est numerus penitentialis quantum ad statum firmum, & solidū in quaternario propter quatuor uirtutes quantum ad gradum in millenario. Sicut enim ultra mille non est computare sic ultra istam uirtutem non est gradus altior in merēdo. Apo. 14. Nemo potest dicere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor millia hi sequuntur agnū. Hi empti sunt de terra, &c. In quibus uerbis ponūtur sex conditiones dignitatem uirginum extollentes, cōmendantur a spirituali iucunditate, nemo poterat dicere canticum a spiritali conformitate. Hi sequuntur agnum, a spirituali imitatione, hi empti sunt a speciali ueritate, in ore ipsorum non est inuentum mendacium, a præcipua felicitate sine macula sunt ante thronum Dei. Nota quare uirgines dicuntur empti de terra. Causa huius est, quàmuis omnes electi empti sint de terra, uirgines tamen, & in sexu masculino sublimius, & nobilius dicuntur empti, & sublati de terra de contagio terreno ratione capitis Christi, qui est fons omnis puritatis, quàmuis mulieres uirgines ratione matris Dei etiam altissimo modo dicuntur emptæ, uel in masculino genere. Virgines dicuntur de terra sublati propter pronitatem, quàmuis enim mulieres sint æquè pronæ, ut uiri, non tamen sunt ita inuerecundæ. Ideo gloriosius est in uiro seruare uirginitatē, quàm in muliere. Gaudia siue priuilegia uirginū sunt duodecim. Sex a parte Dei sex a parte sui, priuilegia a parte Dei sunt ista. Quia uirgines a sponso sun Christo pulchrius exornantur. Hier. 2. Nunquid potest uirgo obliui sci ornamenti sui? Genes. 24. De Rebecca, & eius ornatu. Castius desponsantur. 2. Cor. 11. Despondi uos uni uiro uirginem castam. Leuit. 21. In figura carnis obseruantur. Num. 31. Moy. puellas reseruatæ dulcius conseruā tur. Esa. 62. Habitabit sponsus, &c. Strictius amplexantur. Hiere. 31. In charitate, &c. Felicius coronantur. Psal. 44. Adducuntur regi uirgines post eam, &c. Priuilegia uirginū ex parte sua sunt ista, quia inter oēs alios sanctos Christo perfectius conformantur. Apo. 14. Virgines enim sunt, & sequuntur agnū quocumque ierit. Decorius conuersantur. Zach. 9. Quid est bonum eius, &c. Psal. 44. Omnis gloria eius ab intus, in fimbrijs aureis circumamicta uarietatibus. Acceptius, & gracinsius famulantur. 3. Reg. 1. Quæramus Domino nostro regi adolescentulā uirginem. Psal. 67. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuencularum tympanistriarum. Secretius contemplantur. 1. Cor. 7. Virgo cogitat, &c. Prudentius præstolantur. Matt. 25. Prudentes uirgines acceperunt oleum in lampadibus, & paratæ fuerunt. Sincerius iucundātur. Hiere. 31. Lætabitur uirgo, &c. De istis dicitur. Sine macu la sunt ante thronum Dei. Sine macula certe carnis luxuriæ, ueracitatis, & gulæ, cupiditatis auaritiæ. Cant. 4. Tota pulchra, es amica mea, & macula non est in te. Dulciter ergo Christo uirgines inuitātur. Veni de Libano sponsa mea, ueni de Libano, ueni coronaberis. Libanus candidatio interpretatur, per quam munda uirginitas designatur. Hieronimus: Virginitas est regalis purpura, qua qui indutus fuerit cunctis supereminentior erit. Cyprianus lib. de uirginitate. Virgines sunt flos ecclesiastici germinis, decor & ornamentum gratiæ spiritualis, ac illustrior portio gregis Christi. Dan. 7. Vestimentum eius quasi nix candidum. Nix clara, munda, frigida, uirginitas clara per innocentiam, munda per continentiam, frigida quantum ad concupiscentiam, fluida propter deuotionis exuberantiam. O uirginitas amabilis, sernabilis habentibus, non habentibus autē irreparabilis, ac per hoc semper plangibilis. Sequētur itaque uirgines uirginem. Augus. de bono uirginali. Pergite pueri ac puellæ mares, ac fœminæ celibes, & innuptæ, pergite perseueranter in finē, laudate dulcius quē cogitatis uberius, spetate fœlicius, cui seruitis instantius, amate ardentius, cui placetis attentius, lumbis accinctis, & lucernis ardentibus expectate uenturum ad nuptias. Ezech. 28. Omnis lapis pręcinsus ornamentū tuū. Sardus, Topazius. Iaspis istæ primus ordo lapidum pretinsorum designat statum uirgineum. Nam in uirginibus est rubor ne recundiæ, color excellentiæ, uiror bonæ famæ, quę tria in istis tribus lapidibus designā tur. Sardus rubeus ruborem uerecundiæ. Berillus lampas est pudicitiæ mētis. In signū huius Rebecca uirgo pulcherrima, & incognita uiro uiso Isaac cooperuit caput suum pallio, & descendit de Camelo. Topazius cę teras gemmas in claritate excedēs designat honorem excellentiæ, vnde licet fructus trē tesimus quadragesimus centesimus, de eadē terra nascatur, tū nobilior est qui debetur uirginibus, unde Io. Nuptiæ implent terrā, uirginitas paradisum. Jaspis uiridis designat uiroꝝ bonæ famæ. Quære residuum de uirginibus designatis in alijs lapidibus preciosis 223. Secundus ternarius, &c. 2. Mach. 14. Rasias, qui continentiæ propositum multis annis tenuit, &c. Rasias interpretatur attractus Dño, & significat continentes, & uirgines. Nicanor uolens istum interficere est caro, quingenti milites missi, sunt quinque sensus, nam per illicitos actus, quinque sensuū

Millenarius.

Apoc. 14. a.

B

C

D

Apoc. 14. a.

Can. 4.

E

Augus.

Ordo. Lapides.

Verecundia.

F

Gen. 24.

frequen-

G frequenter mens turrumpitur, quia intrauit mors per feneſtras ueſtras. Quingenti autē quinque ſenſus ſignificant. Quia ſicut centū prævalent faciliter contra unum, ſic per illicitam actum cuiuslibet ſenſus facilitet corrūpitur corpus, & facilius animæ turbis autem malarum cogitationum intuentibus debet Raſias in domo abſcondi, ideſt cauendo ne extendat ſenſus ad illicita, uel in domo orationis, & contemplationis. Si autem turbæ nimis irruant, & igné gratiæ extinguere ſtudeāt, debet ſe primo percutere gladio per conſiderationem mortis, ſecundo ſe præcipitare per cōſiderationem inferni, tertio proijcere inteſtina per cōſiderationem turpitudinis peccati. Virgines debent ſe parare, ut habeant lampades cordis mundas, & oleum deuotionis, & lucem ſanctæ operationis, ut cum ſponſo poſſint intrare ad nuptias. Quære 56. b. 84. b.

Hier. 9. f.

Mors.

H *De uita noſtra breui, & miſera.*

De hac re uide 10. 21. 129. 130. 148. 199. & in tit. de more.

MENES morimur, & quaſi aquę dilabimur, &c. aduerte, q̄ fluxibilitas humanæ naturæ nomine aquæ, & fluminis in multis locis ſcripturæ deſignatur, quia flumen habet amaritudinem in ortu, uelocitatem in motu, inquietationem in meatu, & tranſitu. De 1. Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare, & a mari oriuntur: ſicut enim in corpore humano hepar eſt locus communis totius ſanguinis, & originale principium, licet totus ſanguis non ſit in hepate. Sic mare omnium aquarū eſt radicale principium, cū ſit aquarum elemētum primum, licet omnes aquæ, non ſint in mari. Ex illo principio cōtrahūt aquæ amaritudinem, & ſalſedinem, in quo deſignantur amaritudines culpæ, & multiplicis miſeriæ, quas habemus ab origine noſtræ creationis. Et amaritudo pœnæ, quam habemus in medio, & decurſu noſtræ breuis durationis, & amaritudo miſeriæ, quam habemus in fine noſtræ reſolutionis, ſicut dicitur, Eccleſiaſtici primo, Ad locum unde exeunt flumina, reuertuntur, ut iterum fluant. Et ita eſt in omni delectatione carnali, cuius concupiſcentia ſuſciat cōſcientiæ ſtimulū, cuius experientia dum expletur, neſcit terminum, & amplius habet concupiſcentia de anxietate, quàm habeat expetiētia de uoluptate. De ſecundo patet, ſicut .n. luna quā uelociſſimè peragit zodiacū inter planetas, ita aqua fluminis, quæ ſequitur curſum lunæ, moratur. Ita fragilitas humana citiſſimè peruenit ad ſuum finem. Eſa. 23. Tranſi terram tuam, quaſi flumen filia maris, præteritum iam non eſt, futurum nōdum fuit, ipſum autem nunc', q̄ finitur iam cum morte diuidimus, cum eius pars præterierit, & pars futura ſit. Ita tā breuitas durationis cauſa eſt doloris, & timoris in malis, qui ſp nellēt eſſe in ſordibus ſuis, & timent de delicijs trā ſire ad pœnas. Sed eſt maximæ conſolationis ſanctis, quia ſciunt, q̄ breuis eſt pœna, & æterna expectatur gloria. Pſ. 136. Super flumina Babilonis illic ſedimus, & fleuimus, dū recordaremur tui Syon. De tertio patet qūo flumē inquietatur, & motu continuo pluuiæ, & uētorum. Matth. 7. Deſcendit pluuia, uenerunt flumina, ſtauerunt uenti, & irruerunt in domum fundatam ſuper arenā, & cecidit. Cor enim hūs intentionem, & infructuoſitatem temporalium, modo inquietatur ex pluuia carnalitatis, mō ex flumine cupiditatis, modo ex uento elationis, & ideo cadit, quia non eſt fundatū ſupra ueram petram. ſ. Chriſtū. Sicut quaſi inſenſibiliter aquæ fluminis cauant terram, ſic poſſeſſio tpalium conſcientiam. Quære 67. a.

Matth. 25. Prudentes uirgines acceperūt oleum, media nocte clamor factus eſt, &c. Nox eſt uita præſens, plena aduerſitate pœnę, nigredine culpæ, caligine ignoratiæ, frigore ex defectu charitatis, & gratiæ. In hac nocte ſurgunt prudentes uirgines, aīæ ſanctæ, & incorruptæ, quæ ſe preparant, & de futuro iudicio ſibi ptouident: ſed quidā iacēdo nolunt in hac nocte cōſurgere, ſed tardè ſurgūt, cū uiderint ſolē in hortu ſuo mundum uniuerſum irradiate. Gens abſq; conſilio, & ſine prudentia, utinā ſaperent cū diſcretione diſponendo pūtia, & intelligerent cū amaritudine recogitando p̄terita, ac nouiſſima, p̄uiderent, cū ſolicitudine prouidēdo futura. Hæc quadruplex prudētia deſignat' in quatuor aīantibus terræ prudentibus. Prouer. In lepuſculo, circūſpectè ſe hūre, & cubile ī petra collocante, in locuſta, ſine rege ordinatè procedente, in ſtellione, reptāte, in formica, ſibi prouidente. Quære 225. a. Hiere. 2. Vide uias tuas in conualle, ſcito quid feceris, uide per iugē meditationē, & memoriā: nias tuas; q̄ fragilis es per naturā, q̄ uilis per culpam, q̄ ingratus ad gratiam, q̄ dignus ad pœnam, q̄ pronus ad culpam. In conualle humilitatis, ut humilieris, non erigaris in ſuperbiā. Multa inſuper ſunt in operibus noſtris, q̄ nobis vīr recta, ſed cū diſcretus index uenerit, iudicabit terram. Si aliquis eſſet in domo ruinoſa, & ſentiret parietes cōcuti, ſtatim fugeret ſi poſſet, uel ſi non poſſet de pētis ſtatim cōtereret, & doleret, ſi tā fidem haberet, nos autē quotidie experimur, q̄ domus corporis noſtri ruit: nā dolor capitis, uentris, & oīm membrorū corporis nobis clamant, q̄ domus nra minatur ruinam: ideo anteq̄ irruat morbus, corruat corpus, defluat tps, deficiat opus, debemus fugere periculum, emēdare delictū,

I

Ecc. 1. b. Delectatio. Voluptas Concupiſcentia.

Vita. Breuitas. Eſa. 23. b.

L

Deut. 32

M

Cōfeſſio.

Mors

accumu-

A accumulate meritum, Quia opera illorum se quuntur illos. Sap. 5. Quid nobis ptofuit ſuperbia aut diuitiarum iactantia, quid profuit nobis? tranſierunt hæc omnia tanquàm umbra, & præmittitur: uiam Domini ignorauimus. Vmbra cum nihil ſit, aliquid eſſe uidetur. Sic temporales diuitiæ. Diues enim cum mortuus fuerit, nihil ſecũ pręter peccata portabit. Nota illud Baruc. 3. Vbi ſunt ptincipes gentium qui in auibus cœli ludunt, qui argẽtum theſaurizant, & autum in quo confidũt homines? exterminati ſunt, apud inferos deſcenderunt. quandin hic uiuimus in carcere, & exilio uiuimus, qui quidẽ carcer eſt profundus, appetitu inſatiabilis auariciæ tenebroſus & rrore ignotantiæ, horridus timore pęnę, quæ in ſunt animæ carni coniunctæ: & ideo ſancti deſiderant reduci de exilio, liberari de carcere tenebroſo. Apoſtolus: Cupio diſſolui, & eſſe cũ Chriſto quilibet conſiderare debet,

B quòd cito, & neſcit quãdo anima diſſoluetur a corpore in morte, & poſt mortem corpus reſoluetur in putredinem, putredo in uermem, uermis in puluerem. Et tunc ſi hoc cõſideres, abijcies omnem elationem, quãdo exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam in illa die peribunt omnes cogitationes eorũ. Ber. ſuper Can. ſer. 63. Vnde homini iſta ſuperbia? cuius erumnoſa natiuitas, eius natiuitatẽ erumnoſam, laborioſa demolitur pœnalitas, cuius pœnalitatem pœnatior concludit mortis neceſſitas. Qui ſe exiſtimat ſtare per gratiam, uideat per prouidentiam, ne cadat per culpam, uel qui ſtat in tempore, uideat cum timore, ne cadat ab amore. In uia enim periculoſum eſt ſtare uiatori, & maxime nobis cum inter profectum huius uitæ & deſertum, nihil reperiatur medium, ſed ſicut corpus noſtrum continuè, aut creſcit, aut decreſcit inſenſibiliter.

C ita neceſſe eſt ſemper ſpititum aut deficere, aut proficere: unde neceſſe eſt aut deſcendas, ſi attentas ſtare, incipis ruere, propter quod uidit Iacob in ſcala Angelos aſcendentes, & deſcendeutes nõ ſtantes, uel ſedentes. Sciebant enim quòd penduli ſunt gradus inter ſcalares ipſius ſcalę, & uia lubrica, unde patet q̃ minime bonus eſt, qui melior eſſe non vult. Quia ſecundùm Bern. Vbi incipit nolle fieri meliot, ibi deſinit eſſe bonus. Ratio ptedictorum eſt, quia ſecundùm Bern. In uia Dei nõ progredi, eſt regredi. Cuius probatio eſt, quia ut dicitut Iob 13. Homo quaſi flos egreditur, & conteritur, & fugit uelut umbra, & nũquàm in eodem ſtatu permanet. amor, & uicium ſnnt quædam pondera, quæ animã collocant in diuerſis, ubi ſuperbus, qui in iſta uita inflatur quaſi nter uento plenus, qui ſi parum acu pungatur ſtatim in nihilo conſtingitur, ſic eſt de uita, & ſuperbia noſtra, qui in quantacunq; ſumus excellentia, puncti modica infirmitate, ſtatim reſoluimur in nihilum. Iob. 20. Si aſcenderit oſque in cœlum ſuperbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur, & qui eum uiderint dicẽt. Vbi eſt uelut ſomniũ euolans, non inuenietur trãſiet, quaſi uiſio nocturna. Excellentia enim temporalis honoris eſt quę dã uiſio fantaſmatis, quæ hoc oſtendit in imagine, quod non habet in rei ueritate. Lucę. 16. Fili recordare, quia recepiſti bona in uita tua, & Lazarus ſimiliter mala, nunc autem hic cõſolatur, tu uero cruciaris: qoia ut dicit Bern. Impoſſibile eſt, ut hic uenirem impleas, & de delitijs ad delitias tranſeas. nam ut alibi docetur in omni motu tetmini habẽt rationem oppoſitionis, ideo ſi iſta uita fuit delicioſa, alia erit erumnoſa & doloroſa. Quia qui amat animam ſuam, perdet eam: & qui odit animã ſuam in hoc mundo, in uitam ęternam cuſtodit eam. Ideo dicitur Apo. 7. Iſti ſunt, qui nenerunt ex magna tribulatione. Ecce terminus a quo. Sequitur. Ideo ſunt ante thonum, Dei, & ſeruiunt ei die, ac noctæ in templo eius. Ecce terminus ad quem. Apo. 3. In mente habe qualiter acceperis, & audieris, & ſerua, & age pœnitentiam, ſi ergo non uigilaueris ueniam ad te. In mente habe de præſenti ſiue de ſuturo; Age pœnitentiam de præterito: Si non uigilaueris, &c. Si ſciret paterfamilias, qua hora fur ueniret, uigilaret, & non fineret perfodi domum ſuam Ergo ſobrij eſtote, & uigilate, quia aduerſarius ueſter Diabolus tanquàm leo, &c. nauclerus, qui regit nauem, nõ in prora reſidet, ſed in puppi, ſic recte per hoc mare mundi nauigantibus, extremis noſtris uacui erimus. Eccle. 7. Fili recordare nouiſſima tua, & in ęternum non peccabis. Bern. Nouiſſima noſtra ſunt mors, iudicium, &

F gehenna. Morte nihil eſt, nec cogitari poteſt horribilius, nihil gehenna intolerabilius, nihil iudicio terribilius Ideo ſi hoc conſideras in æternum non peccabis, quia horum recordatio facit hominem timoratum, timor uero peccatum expellit, & negligentiam non admittit 3. Reg. 19. Elias paſtus eſt pane ſubcinericio, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, quia quando Dominus conuertit aliquem, ut conſideret uilitatẽ ſuã, & fragilitatem ſuam, uidet ſeipſum eſſe cinerẽ, eo quòd anima ſeparata a corpore in morte, corpus tabeſcit in putredinem, putredo reſoluitur, in uermem, uermis in cinerem, & hoc conſiderando, comedit ſubcinericium panem, quando in proſperitate & aduerſitate, quando ex hac conſideratione perſeuerat in pœnitentia, imo ambulat in fortitudine cibi illius per dies, & noctes

Mors. Vmbra. Prou. 11.
Diuites Principes.
Carcer.
Phil. 1. c.
Bern. Superbia. Homo.
1. Corint. 10. c.
Gen. 18.
Mors.
Luc. 12.
Vigilare.
Timor.

G quadraginta. Nam per dies prosperitas, per noctes aduersitas designatur. Si pęsetur breuitas delectationis, & diuturnitas æternæ punitionis, totum quod est tęporale, reputabitur quasi modicum, quod est in punitione. Eccle. 40. Modicum tanq̃ nihil in requie ab eo in somnis, tanq̃ in die respectus, conturbatus est in risu cordis sui, tanquàm qui euaserit in die belli. Et sequitur mors sanguis in rumphea, oppositiones, & contritio, & flagella, super iniquos creata sunt. Modicum enim habent peccatores, & quasi nihil delectationis, & tamen illa delectatio est quasi in somnis, & cũ præsens uita eis concedatur, ut per bonũ certamẽ perueniẽt ad beatitudinem, abutũtur, ęstimantes tempus belli esse tępus pacis, ideo sequitur de multiplici pœna, & diuturna eis debita. Esa. 10. Adhuc paululum modicumque, & consummabitur indignatio mea, & furor meus super scelus eorum. Paululum dicit

H propter uitam hominis, quæ breuis est; modi cum addit propter breuitatem totius mundi, cuius finis est propè: breues enim dies hominis sunt. Quia homo natus de muliere breui uiuens tempore, &c. Item paucitas dierum meorum finietur breui: & in Psal. Manè sicut herba transeat, mane floreat, & transeat, uespere decidat, induret, & arescat. Mane hoc est in pœnitentia, transit de malo in peius, dũ ardore tentationum, sicut herba siccatur. Mane etiam iuuenturis floret in delicijs, & transit, quia in eodem statu non permanet: uespere, hoc est in extrema ætate decidit in morte, induratur in cadauer, & arescit in puluerem.

Iaco. 4. d. Iaco. 4. Quid est uita nostra? uapor ad modicum parens. Vapor enim uidetur esse corpus, & soliditatem non habet: sic est uita nostra, quasi uesica uento inflata, & sicut uapor uento dispargitur: quia modica impulsione deficimus, sicut languo, quæ prouenit ex herbarum flore marcido, cito euanescit. Et sicut spuma gracilis, quæ a uento dispargitur. De istis omnibus. Sap. 2. Transier uita nostra tãquàm

I uestigium nubis, &c. Tanquàm flos agri sic efflorebit, quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet, & nõ cognoscet amplius

Psal. 102. locum suum: quia de talibus in Psal. 36. Transiui & ecce non erat, quæsiui eum, & non est

Isa. 10. inuentus locus eius. Cõsummabitur indignatio, & furor meus super scelus eorum, in quo notatur acerbitas iudicij, & diuturnitas supplicij: quæ tamen supplicia diuersos, & ultra uires cruciabunt, & in eis uitæ subsidium extinguendo seruabunt uitam, terminus finietur, quatenus semper sine termino cruciatus uiuat: Quia & ad finem per tormenta properabunt, & sine fine deficientes durabũt, sicut dicit Gregorius & Damascenus. Vnde Iob, hoc scio a principio, ex qun positus est homo super terram, &c. Quære in tabula de hipocrisi. Luc. 12. bac nocte rapient animam tuã a te, &c. quęre in tabula de morte. Sap. 2. Vmbræ transitus est tempus nostrum, &c. Sed utinam hæc umbra sic inclinaretur, ꝙ declinaret, sic minueretur. Hæc est enim natura umbrarum, ut quanto magis inclinantur, tanto magis fiunt longiores, & quanto magis surgunt, tanto sunt minores. Vnde poeta: Vespertum describens dicebat: Maiores cadunt altis de montibus umbræ. Et prophera Hieremias sexto capitulo. Veh uobis quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt umbræ uesperi. Vbi plangit illos, qui quanto magis ad finem accedunt, tanto magis umbram temporalium diligunt. Sic spiritualium umbrarũ, hoc est inclinari, quòd deponi, deficere, nel minui. Dicuntur autem arbores habere quatuor umbras, eo quòd bis in anno sol transit super capita eorum, quorum capitum summitas est inter æquinoctialẽ, & tropicũ Cancri. Vnde Lucanus de Arabicis loquens ueni-

K Sap. 2. b.

L

entibus Romam in auxilium Pompeio dicebat: Ignotum uobis Arabes uenistis in orbem, umbras mirari, non ire sinistras. Et nos similiter quattuor umbras habemus in uia, scilicet ænigmata errorum, sophismata spirituum malignorum, phantasmata terreuorũ, paradigmata, & similitudinem diuinorum.

Iob 9. Iob 9. Dies mei uelociores fuerunt cursore, fugerunt, & non uiderant bonum, transierunt uelut naues poma portantes. Existẽtes in mari, non uident celeritatem cursus sui, nisi cõparatione ad littoris stabilitatem. Sic nec nos perpendimus breuitatem uitæ, nisi comparatione ad æternitatẽ. Et sicut naues poma portantes, relinquunt in littore ndurem, non autem refectionem, sic temporalia, quę fugiunt sicut umbra, solam relinquunt affectionẽ ad confusionem, non ad remunerationem. Tri-

M plex status uitæ humanæ, qui designatur per triplicem diuisionem aquarum, quæ inueniuntur in scripturis, quære 3.

De uita actiua, & contemplatiua.

DEt tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti, uini, & olei, & seruiãt tibi populi. Quattuor tangit, in quibus est uniuersalis refectio, fruméti, uini, quantum ad refectionem est in soliditate sacræ scripturæ, uel lectionis: uini in dulcedine deuotionis, & contemplationis: olei in suauitate, & medicina orationis. Seruiant tibi populi quantum ad regimen prælationis. Tria prima ad contemplatiuam pertinent, ultimũ ad actiuam, unde ista benedictio, est prælati, qui debet esse exercitatus in sacra lectione,

Gen. 27.

& deuota

A & deuota oratione, & ſubditorum gubernatione, & ædificatione, vt ſit eius benedictio. In rore cęli per contemplationem, & pinguedine terrę per actionem. Quære de vita actiua In tab. de opere meritorio. Apo. 12. Datæ ſunt mulieri duæ alæ aquilæ magnę, vt volaret in deſertum. 114. a. Iaco. 5. Exemplum accipite fratres exitus mali, & longanimitatis laboris, & patientiæ Prophetas, qui locuti ſunt in nomine domini, ideſt videte, quòd lõganimes fuerunt in expectando, laborioſi in agendo, patientes in ſuſtinendo, alti in contemplando, viriles in agendo, fortes in moriendo. 2. ad Timo. 2. Laboro vſque ad vincula quaſi male optans. Gene. 29. Tãdem Iacob potitus optatis nuptijs. ſ. Rachelis amorem ſequentis ptioti ptætulit: Lya laborioſa interptetatur. Quære. 21. b. 23. a. Gene. 24. Habitabat Iſaac in terra auſtrali, & ingreſſus fuerat ad meditandum inclinata iam die. Terra illa auſtralis eſt cęleſtis pattia, a qua procedit vẽtus auſtralis ſpiritus ſancti, qui calefacit humorem deuotionis, augmẽtat, & fęcundat arbores, ſ. conſcientias noſtras. Iſte auſter dum flat; facit fluere aromata ſpiritualium gaudiorum in primicijs ſpiritus, & prælibatione cæleſtis dulcedinis in eis, qui habitant in terra illa. Can. 4. Veni auſter, perfla hortum meũ, & fluant aromata &c. Sed tamen inclinantur ad proximos: quia ſi proximus damnificatur in re, miniſtrant ei ſuam poſſeſſionem, ſi infirmatur in corpore ſedulam viſitationem, ſi eſt in notorio crimine lucratur eum per charitatiuam correctionem, ſi languet in tentatione impetrat ei remedium per orationem. Ezec. 10. Apparuit in cherubin ſimilitudo manus hominis ſubtus pęnnas eorum. Cum enim habemus pęnnas cõtemplationis, quibus aliquando ſupra nos volamus, debet etiam apparere in nobis manus hominis, ſimilitudo id eſt efficatia vitilis pęnitentiæ, & actionis per conformitatem ad Chriſtum ex humanitate crucifixum, quia ſicut auis cum duabus alis ſurſum volat, ſic nos per vitam actiuam, & contemplatiuam. Leui. 25. Sex annis ſeres agrum tuum, & ſex annis putabis vineã tuã, colligeſque fructus eius, &c. Quære 146. a. ſancta animalia ibant per contemplationẽ, & reuertebantur per actionem. Duæ manus tenentes thronum Salomonis ſunt vita actiua, & cõtemplatiua, qui in humanitate Chriſti, qui eſt thronus diuinitatis exemplariter refulſerunt. Et quia virgo Maria in iſtis duabus fuit perfectiſſima: ideo in eius aſſumptione legitur euangelium, de Maria, & Martha per quas iſtæ duæ vitæ figurantur. Moy. duas tabulas portauit populo quia per duas tabulas iſtæ duæ vitæ figurantur, quæ debent in prælatis ſpiritualiter rẽlucere. Quære de iſtis duabus vitis in tabula de prælatis, de ocio, de deuotione.

B C D E F

Ezc. 19. Ezc. 1. c.

De virtutibus in generali.

Mulieres

QVatuor mulieres comendatæ in ſcriptura deſignãt quatuor virtutes. Quære 12. a. in lib. Gene. Item crines Samſonis deſignãt ornatum virtutum, quilibet integer fuit fortis, nec receſſit a deo ſpiritus domini. Quære. 12. a. In lib. Iud. Et illud Apo. 2. Caput, & capili eius candidi &c. De virtutibus cardinalibus, & theologicis figuratis in lõgitudine latitudine & altitudine arcæ. Quære 18. a. ſicut ex incorporatione radij ſolaris in nube aquoſa à terra eleuata quattuor colores iridis generantur, ſic radius diuinæ gratiæ ſubintrans animam a terrenis ſeparatam, per deuotionẽ roridam generat in anima quattuor virtutes: nam color igneus, qui ex cęlo trahitur, vt dicit Beda deſignat charitatem iuſticiam. Color qui ex aere puro trahitur charitatem temperantiam. Color qui ex aqua pietatem prudentiam. Color gramineus, qui ex terra fortitudinem humilitatem. Vel per iſtos quattuor colores iridis, quattuor virtutes cardinales. Color igneus de cęlo iuſticia. Pſal. Iuſticia de cælo proſpexit. Color ex aqua prudentia. Color ex aere temperantia. Color ex terra fortitudo. Quære de iſtis quattuor coloribus. 16. a. b. 84. b. in Gene. Quòd quattuor citeuli arcæ deſignant quattuor virtutes cardinales. Quære. 66. a. in Exod. Quod ex quattuor affectionibus quaſi ex ſeminibus generantur quattuor virtutes cardinales, & quomodo ſunt neceſſariæ in omni virtute. Quære 26. a. b. per diuerſas proprietates lilij deſignantur diuerſæ virtutes. Quære. 93. a. in Chriſto inueninntur virtutes, quæ deſignantur per conditiones arboris. 94. b. ſicut ſol cauſat ſeptem dies ita Chriſtus in anima. ſeptem virtutes. tres theologicas, & quattuor cardinales. Quære. 94. b. Quod tres virtutes theologicæ ſunt tres portæ ciuitatis, 95. a. Quod per proprietates lilij deſignantur tres virtutes theologicæ. 96. b. De tribus virtutibus theologicis. 138. b. Quære de virtutibus in tota tabula de pulchritudine ſpirituali. Quot virrutes requiruntur ad perfectionem vitæ. 150. a. quattuor virtutes cardinales deſignantur in quattuor coloribus cinguli ſacerdotalis. 162. a. Quando quattuor virtutes deſignantur. In quattuor pennis de quibus Ezechiel j. Quattuor pennæ vni. Quære 211. 8. a. Et per quattuor facies quibus cũiuslibet perfectio deſignatur, & demonſtratur vt dicit Greg. per faciem vnuſquiſque eo

Iris. Arcus. Beda.

Affectiones.

Sol.

Ternarij.

G gnoſcitur, facies leonis fortitudo hominis prudentia, leonis temperantia, aquila iuſtitia. Iſta ſunt quattuor animalia quadrigando ideſt animam ad portum gloriæ trahentia. Iſtæ ſunt quattuor rotæ circulares. figura quadrata eſt ſolidiſſima, vnde ſcriptura euangelica propter ſolidam veritatem eſt quadrata in quattuor euangelijs contenta, quia quattuor exeunt de paradiſo flumina. Quod virtutes deſignantur per qnattuor portas ciuitatis quam vidit Io. in Apo. Quæſt. 180. b. Quinto modo. Quod anima ornatur virtutibus, vt ſit ſponſa Chriſti. 196. a. mulieres Chriſtum querentes parauerunt aromata, & vnguenta, per quæ virtutes deſignantur, vt ſit in corde humor deuotionis, in carne liuor mortificationis, in toto homine vigor operationis, & ſplendor conuerſationis, talibus vnguentis delectatur, & vult

H vngi Chriſtus vnde Gregor. in homelia Paſchæ: Si odore virtutum refecti cum opinione bonorum operum dominum quærimus, profecto ad monumentum illius cum aromatibus venimus diuerſæ horæ diei deſignãt diuerſas virtutes: quia mane eſt exordium perfectæ conuerſionis, meridies profectus conuerſationis, veſpere terminus perfectionis, & conſummationis. Prouer. 4. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſque ad perfectam diem. Propheta diuidit diem in tres partes dicens veſpere mane meridie annunciabo laudem tuam. Dominus vero diuidit diem in duodecim partes. Ioann. 11. Nonne duodecim horæ

Dies. perfectio. diei? Vt ergo concordemus diuiſionem Prophetæ cum diuiſione domini, dicamus quòd mane conuerſionis quattuor habet horas: Meridies conuerſionis quattuor: veſper perfectionis, & conſummationis, quattuor. Et quælibet iſtarum horarum in ſcriptura dies appellatur, propter ſucceſſiuas illuminationes

I Virtutes Mane. ſpirituales, quæ fiunt in anima. Ad mane conuerſionis pertinet timor pœnæ, dolor pœnitentiæ, odium culpæ, amor iuſticiæ. Sic enim in mane dormientes expergiſcunt, vigilantes labores incipiunt, fures diſparent, & fugiunt, aues ſuauiter, & blande garriunt: ex quibus intelligntur quattuor prædicta. Primum ergo eſt timor pœnæ de quo 1. Reg. 7. Intonuit dominus fragore magno in die illa. Quære 38. b. Secundum eſt dolor pœnitẽtiæ, Cum enim anima illuminata eſt ad culpã cognoſcendam, & timet pœnam, cõſurgit ad

Pœnitẽtia. pœnitentiã. 1. Reg. 7. Filij Iſrael conuenerunt in Maſphat, hauſerũtq; aquã, & effuderũt in cõſpectu dñi, & Ieiunauerunt die illa, & dixerunt ter, peccauimus dñe. Maſphat interpretat cõtẽplatio peccati, tunc. n. eſt dies pñiç in aĩa, cũ in ea peccatorũ ſuorũ conſideratio, lachrymarum ſaltem cordis in conſpectu domini effuſio, & carnis afflictio, & oris confeſſio, & hoc eſt cõuenerunt, &c. Quæ ſunt quattuor puncta illius diei. Tertius eſt odium culpæ: cum enim vehementer conteritur, vilitas peccati ei aperitur, & tunc de prætertis dolet, abſtinet a futuris, malorum ſocietas ei diſplicet, bonorũ ſocietas ei placet. Et hęc ſunt quattuor puncta illius diei. Heſter. 13. Tu ſcis domine, &c. Quartum eſt amor iuſticiç. Cum enim anima incipit magis ac magis proficere, & meridiano feruori appropinquare, & deteſtari culpam ſine delectatione eſſe non poſſit, incipit amare iuſticiam. Hiero. 33. In diebus illis germinare faciam Dauid &c. Iuſticia enim eſt, reddere vnicuiq; ꝙ ſuum eſt. Meridies. Quæ in tabula de iuſticia ad meridiem noſtræ conuerſionis quattuor pertinent, ſpes veniç, deſiderium patriæ, compaſſio alienę miſeriæ, eruditio ſapientiæ. Primũ ergo eſt ſpes

L veniæ videns enim anima iam ſe exiſſe tenebras per timorem, & expiaſſe peccatum per pœnitentiam, & ſe odiſſe culpam, & amare iuſticiam, concipit quandam ſecuritatem, & incipit altius conuerſari, & viuere in ſpe veniç. Hier. 17. Non ſis mihi tu formidini, ſpes mea tu in die afflictionis. Nullus ergo debet deſperare de peccatorũ multitudine: quia in mul- Peccata. tis abundauit culpa, in quibus poſtmodum Confeſſio ſuperabũdauit gratia. Exemplum in Magdalena. Non pro magnitudine, quia poſt grauiſſimam infirmitatem videmus reuerti perfectam ſanitatem, nõ pro temporis quo fui in peccato longitudine, quia quanto diutius ægrotauit infirmus, tanto dulcius tractat eum pius medicus, non pro recidiuandi ingratitudine, quia ita ſe hẽr pugnæ conditio, vt ſæpe labatur, & ſæpe reſurgat, nec pœnitus victus dicitur, qui cadit, ſed qui deſperans fugit, &

M cecidit. Secundus eſt deſiderium patriæ verè hoc eſt præciſe meridies, quando dies eſt feruentiſſimus, & caliditſimus, eo quòd ſol in ſupremo quaſi in ſuo orbis centro emicans omnium nubiũ obſcuritate remora validiores radios terris immittit. Can. 1. Indica mihi quẽ diligit anima mea, vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum, anima. n. illa, quæ ſingulari dilectione proximum diligit, & per exceſſum deuotionis ad patriam illam tendit, vbi vera meridies, quia cognitio pura, & clara ſine enigmate, dilectio ſincera ſine ſophiſmate, eſſe ſine mutabilitate, viuere ſine infirmitate, agere ſine anxietate, deſiderat, & expetit, ibi quieſcere cum Chriſto, nunc in ſpe, & in primicijs ſpiritus, aliquando in re, & in omnimoda plenitudine, nec vagatur beſtialiter, aut ocioſe, modo ſe eleuans ſupra ſe per elationem, & præſumptionem, mo-

do in-

A do infrà se per desperationem, modo a sinistris per Imoderatam compassionem, vt sit nimis remissa, modo a dextris per indiscretum rigorem, vt sit nimis iusta. Tertium est compassio alieoæ miseriæ; sole enim existente in medio cęli, in meridie incipit inclinari, quia sancti in altitudine contemplationis posiri, sicut sol feruens in meridie, ioclinantur per compassionem ad eos, quos vident repere circa terram. Habitabat Isaac in terra australi, & egressus fuerat ad meditandum, ioclinata iam die. Quęre 38.a. Quartum est eruditio sapientiæ, quia enim non sufficit compassio animi, nisi absit instructio verbi: ideo amplius inclioatur dies per verbum prędicationis proximo condescendendo. Iudi. 19. Considera q̃ dies decliuior sit, & appropinquat ad vesperam. Consideratur decliuitas, cõsiderando, q̃ loquaris vtilia, necessaria, non falsa, non improprria, cui loquaris, ut secundum qualitatem auditoris formetur sermo doctoris, ut dies diei eructat verbũ, & nox nocti indicat scientiam. Quo, quia mó asperè de supplicijs, modo blãdè de ptæmijs. Ad quid, quia ad ꝓximi ędificationẽ, nó ad tui ostensionẽ, sicut Paulus. Act. 20. Per triennium nocte & die nõ cessaui cũ lachrymis monẽs vnumquemque uestrũ. Et forte hic quattuor significantur, ꝙ quattuor, q̃ In meridie videmus. Tũc. n. naturaliter hó lenior, & hæc est spes veniæ. Sol elevatior, contemplatio, & desiderium patriæ. Aer feruentior, compassio fraternæ miseriæ, radius purior, eruditio sapientię. Ad uespet nostræ perfectionis, quattuor pertinent. Exemplum uitæ, modus tẽperantiæ, humilitas conscientiæ, finis perseuerantię. Primũ ergo est exẽplum uitę, hora nona est, qñ sol magis inclinatur, nec tñ omnino deficit, quia vir perfectus opera sua proponit proximis in exẽplum, nec tñ in hoc gloriam quærit propriã. Ro. 13. Dies appropinquauit, abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus. Arma lucis sunt exẽpla perfectionis, & uirtutis, ut sit in uictu parcus, in oestitu abiectus, in sermone discretus, in oratione assiduus, & deuotus, in opere strenuus. Secundum est modus temperantiæ, quando ita modũ tenemus in omnibus, ut neque plus quàm expedit, neq; minus, q̃ necesse est agimus. Illa .n. hora qñ dies est &c. quære 2.a. Tertium est humilitas conscientiæ. Omnibus enim uiriliter executis, & modo debito, & alijs circunstantijs titè obseruatis, solet uana gloria titillare mentem, & ideo necessaria est humilitas conscientiæ, ut homo pensans suam infirmitatẽ, in claustro suę conscientię semper lateat per humilitatem, non egrediatur per uanitatẽ, ne audiat illud. Aedifica mihi domum in Hierusalẽ, & habita ibi, quacunque. n. die egressus fueris, scito te interficiendum: unde & ad hoc pertinet, quòd dies illa hora incipit nebulare. Hãc ergo humilitatem habes, cum de te æstimas parua, de aliis magna, cum omnes honoras, & a nullo honorati desideras, ut in te impleatur illud: Viri fratres, ego cum conscientia bona conuersatus sum ante dominum, usq; in hodiernum diem. Quartum est finis perseuerantiæ: tunc enim dies clauditur, & meritum terminatur: & quia multi laudabiliter inchoãt, quæ turpiter terminant. Vnde aduesperascẽte iam die, in noctis tenebris, & caligine molier ornatu meretricio occurrit uecordi inuenti, & decipit eum: ideo contra ipsam diligenter insistendum est, & orandum illud: Mane nobiscum domine, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Quam perseuerantiam assequimur, si nõ marcescamus in ocio, si non intermpamus bonũ opus fastidiosi, si obliuiscamur posteriora, si extendamur ad anteriora, & sic impletur illud. Ordinatione tua perseuerat dies, quoniam omnia seruiunt tibi. Et forte ista quattuor significantur in illis quattuor, quæ in uespere uidemus. Stellarum splendores demonstrantur, radiorũ feruores temperãtur, flores colliguntur, labores retribuuntur. Ad perfectionem prælati tria requiruntur, fortitudo in actione, dulcedo in contemplatione, sollicitudo in gubernatione. Ad fortitudinem actionis quattuor requiruntur, sine quibus nulla actio est perfecta, uitor fidei, nitor spei, feruor charitatis, panor humilitatis. Isti sunt qnattuor lapides pretiosi in primo ordine, & designantur in iaspide, Saphiro, Carbũculo, Calcedonio. Vitor fidei, &c. quære de hoc & de septem uirtutibus theologicis, & cardinalibus. 94.b. Dulcedo contemplationis consistit in quattuor, qnæ sunt puritas incorruptionis, &c. Quære 32.a. Et no. &c. Sollicitudo prælationis consistit in qnattuor, &c. quære 150.b. Fidei succedit cognitio ueritatis, spei tentio æternitatis, charitas perficietur per igniram dilectionem summæ bonitatis, prudentiæ respondebit luminositas claritatis, fortitudini sanitas impassibilitatis, iustitiæ leuitas agilitatis, temperantiæ puritas subtilitatis. De anima nostra intelligitur illud: Hierusalem quæ ædificatur, ut ciuitas, cuius participatio eius in idipsum. In ista enim ciuitate sunt quattuor ædificanda. Muri, quantum ad incorruptionem fidei, templum, quantum ad deuotionem spei, turris, quantom ad charitatis emineatiam, palatium, quantum ad iustitiæ formam, sed huius ciuitatis muros, impugnat hęresis, templũ, hipocrisis, turrim, superbia, palatiõ, iniustitia. De istis. s. fide, spe, charitate, iustitia, quære in ꝓpriis tabu. cuiuslibet. Pulchritudo spũalis

Perfectio Vesper.

Ro. 13. d. Conuersatio. Arma.

3. Reg. 2. f.

Act. 23.

Luc. 24. e.

Psal. 118.

Psal. 121. Ciuitas. Anima. Ecclesia.

causatur

G canſatur ex uirtutibus, quæte 147. b. & 148. Sicut per uitia receditur a Deo, ſic per uirtutes anima reducitur ad Deum, & qui receſſerunt per gulam, debent ad Deum conuerti, & reuerti per ieiunium, & abſtinentiam, & temperantiam: qui per luxuriam, per fortitudinem in operibus caſtitatis, & mortificationis: qui per auaritiam reuertatur per iuſtitiã, ut detur unicuique quod ſuum eſt, corpori neceſſarium, pauperi ſuperfluum, qui per irã reuertatur, per prudẽtiam: qui per inuidiam, per charitatem: qui per accidiam, reuertatur per ſpem: qui per ſuperbiam, reuertatur per humilitatem. Et iſtud debet fieri in quadrageſima. Gen. 40. Videbam uitem in qua erant tres propagines paulatim creſcere in gemmas. Iſtæ tres propagines, ſunt tres uirtutes, fides, ſpes, charitas, quæ correſpondẽt tribus uitibus animæ. Sicut in germine operatur ca

Semen. H lor naturalis, uiget humor nutrimentalis, occultatur ratio ſeminalis. Vnde uirtus germinis ſapit naturam, & proprietatem radicis, tamen paulatine inſenſibiliter in flores, frondes, fructus ſe diffundit. Et tamen flos a fluẽdo dicitur, quia faciliter fluit: ira in corde innocentis, fides operatur calorem uitalẽ, ſpes deuorionem, quaſi humorem nutrimentalẽ charitas ſe abſcondens in intimo, quaſi rationem ſeminalem: & dum anima nihil ſapit, niſi cœleſtẽ proprietatem retinens ſuæ originalis gratiæ, qnam in ea Deus infundit paulatine. In frondes ueræ locutionis, & frondes honeſtæ conuerſationis, & fructus caſtæ, & meritoriæ actionis ſe diffundit. Sed leui occaſione hæc caſtitas uiolatur, ſi paſſim exponatur. Eccl. 39. Florete flores, quaſi lilium, date odorem, frondere in gratiam. Et quia pudicitia ſuum præmiũ habebit in patria, ubi nullarenus corrumpitur, & interim prout poteſt

I in uia, angelos, immo angelorum dominum miramur: ideo caſtitatis lilium dicitur in ęternum florere ante dominum. Iuſtus germinabit ſicut lilium, & florebit in æternum ante dominum. Ezech. 8. Per octo gradus aſcendebatur ad templum, ſic nos per octo uirtutes aſcendimus, & ſequimur Chriſtũ, primus gra

Pſal. 23. a dus per fidem. Quis aſcendet in montem dominũ? Innocens manibus & mundo corde: fides enim purificat cor. Act. 15. Per hunc gradum non aſcendunt rationem naturalem ſequentes, qnia cæca eſt in cognitione huius ueritatis, & ideo præcipitat hominem in fo-

Errores. ueam erroris, non aſcendunt ſortilegi, non præſtigioſi, non magici, de quibus: Aſcendũt

Pſal. 106. uſque ad cœlos, & deſcendunt uſque ad abyſſos animæ eorum, &c. Secundo aſcendimus

Can. 3. Spes. per ſpem: Qnæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum, ſicut uirgula fumi ex aromatib. myrrhę, & thuris, & uniuerſi pulueris pigmẽtarij, quę te 230. b. Sed qui deſperant, non aſcendunt, ſed deſcendunt. Submerſi ſunt in mari rubro abyſſi operuerunt eos, deſcenderunt in profundum, quaſi lapis: deſperãtes ſunt in mari per amaritudinem conſciæ: Rubro per rubotẽ uerecundiæ: operiuntur abyſſis p ſubtrilem excuſationẽ: cooperiunt. n. ſe, & deſcendũt in æternã, & profundã damnationẽ. Tertius gradus eſt p charitatẽ. Quæ eſt iſta, q̃ aſcendit de deſerto, delitijs affluens, innixa ſuper dilectũ ſuũ. Cum magna delectatione aſcendit, qui ſuaniter portatur ad locũ, quem multũ deſiderat: ſic qui diligit, ſuauiſſimè uiuit, & delectabiliter pondus tolerat. Augn. Amor meus, pondus meũ, eo feror quocunq; feror. Nã qui amat, non laborat. Baſilius, qui diligit fratrẽ ſuũ in tranquillitate, eſt cor eius. Per hũc gradum non aſcendunt auari. Argentũ theſauri zant: extra ſunt, apud inferos deſcenderunt. Quartus gradus eſt per fortitudinẽ. Dedit do

L minus Caleph ſortirndinẽ, & uſq; in finẽ pmanſit illi uirtus, ut aſcenderet in excelſũ terræ locũ. Econtrario deſcẽdunt uoluptuoſi, & carnales, qui ab oĩ tẽtatione uincunt. Iob 7. Sicut conſumitur nubes, & ptranſit: ſic qui deſcendunt ad inferos, quia tales diſſoluuntur calore concupiſcẽtiæ, ſicut nubes diſtillat ex ſolis calore. Quintus gradus eſt per prudentiã, qđ fit in illis, qui ſibi ipſis proſunt, uel orando cũ non ſint fortes ad opa pnię corporalis, uel ſanctorũ & orationũ ſuffragia a ſctis petendo. Vñ Iudith 9. Aſcendit, & orabat ad dñm Deũ Iſrael, ut dirigeret uiã eius. Et ſic ad aſcendendũ ualet ingeniũ, ubi robur non ſufficit. Can. 7. Aſcendã in palmam, & apprehẽdam fructus eius. Econtrario deſcendunt per ſtulritiã, qui nec bona agunt, nec ſuffragia orationũ a Deo petunt. In Aegyptũ deſcendit populus meꝰ: ut colonus eſſet ibi. Sextus gra-

M dus eſt p temperantiã. Vnde de aĩa caſta dr: Sicut flos de radice eius aſcẽdet. Radix occulta, flos purus, & caſta aĩa, continet in ſe, & ab ſcondita uanitatibus mundi, & puritatẽ ſuã cuſtodit: econtra deſcendunt luxurioſi. Prouer. 5. de talibus: Pedes eius deſcẽdũt in mortẽ, & ad inferos greſſus illius properãt. Septimus gradus eſt per inſtitiã. 1. Macha. 4. Dixit Iudas, & fratris eius contriti ſunt inimici noſtri, aſcendamus mũdare, & renouare ſancta, & congregatus eſt omnis exercitus, & aſcẽderunt in montem Syon. Ad exercentes enim iuſtitiam pertinet, ut repurgent ſancta, & purgent corda uicijs, & loca ſancta eccleſiaſtica, ab infamibus perſonis, & grauaminib. Ecõtrario deſcendunt per iniuſtitiã, cuiuſmodi ſunt principes, & plati, qui terras ſuas non purgant a malis perſonis, & uitijs. Eſa. 24. Deſcendent cum eis unicornes, & tauri cũ potẽtibus. Vnicornes, qui unũ cornu habent, illos

K Eſa. 15. Charitas. Can. 8. b. Baruch 3. Eccl. 46. Ioſue 14. Eſa. 52. Tẽperantia. Eſa. 9. Deſcendere.

A

significant, qui hãt tantũ ũsum simplicis gladij. Tauri, qui hãt duo cornua eos significãt, qui hãt usum duplicis materialis, & spiritualis, qui descenduot in infernum cũ malis subditis, quos non corrigunt, sed eis fauent, & cõsentiunt. Quia consentire est non arguere, cũ possis, quod pertinet principaliter ad prælatos. In cuius figura uix pingitur infernus, qñ semper pingantur ibi principes, epi, & Abbates. Octauus gradus est per mortem. Luc. 14. Amice ascende superius. Et sicut in morte q̃dam ascendunt ad gloriam, sic mali descendunt ad pœnam. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Dixit dominus Moysi. q̃ acciperet aromata confecta ex quattuor speciebus, ut ungeret arcam in sanctis sanctorum, quæ erat ex omni parte circũdata, uel circumtecta auro. Quod sit cum anima pro exercitio quattuor uirtutum in uia in cœlesti patria circundatur gloria, & tunc sedatis tutbinibus Aquilonis, spirat Auster Spiritus Sancti, & fluunt aromata, qñ influũt deliitijs cœlestibus, ut impleatur illud: Surge Aquilo, ueni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Perfectio uitæ in dispositione Cherubin designatur in scripturis. Nã circa Cherubin legimus erectionem, situ, statum, gressum. Erectio pertinet ad temperantiam, per quam erigitur spiritus supercarnis corruptionem aggrauantem. 2. Paral. 3. Cherubin stabãt erectis pedibus, & facies eorum erant uersæ ad exteriorem domum. Tunc nuda temperantia, & castitas obtinetur, qñ prorationem superior portio rationis erigitur in Deum: & per sollicitam circumspectionẽ inferior conuertitur ad regendũ corpus suũ; unde in collationibus patrum dñhæc est consummatio castitatis, ut uigilãtem oblectatio libidinis nulla pertingat, ut quiescentẽ somniorum non fallax illusio, sed cum dormientẽ tantũ per sopitæ mentis ineruiam, commotio carnis obrepserit, quẽadmodũ sine ulla titillatione uoluptatis excitata est, & cita sine ullo prurit̃u corporis conquiescat. Situs sunt dispositio pertinet ad prudẽtiam. Exo. 25. Cherubin unus erat in latere uno, &c. Quære 149. a. Status pertinet ad iustitiæ stabilitatẽ. Ezech. 10. Cherubin instabant a dextris domus, &c. Quære 106. b. Gressus pertinet ad fortitudinem, per quam progredimur de uirtute in uirtutem. Ezec. 10. Cum ambularent Cherubin ibant pariter & rotæ, iuxta ea ambulabant. Cherubin ante faciem uenti suam, id est in directum, & cũ reuertebãtur, & rotæ sequebãtur. Quia per actum fortitudinis debemus nos in anteriora extendere, non retrocedere, non lãguescere, pigrescere, & in cotidibus nostris ioterminabilitatem ęternitatis hfe: unde sicut alę Cherubin designant contemplationem, sic totæ designant actionis fortitudinẽ. Ita q̃ quattuor rotæ designant quattuor uirtutes Cardinales. Super caput Cherubin legũtur quattuor, sit mamentum, thronus, spectes saphiri, similitudo aspectus hois. In firmamẽto, quod non participat proprietates naturæ corruptibilis impassibilitas, in throno potestas, in saphiro, qui refrigerat ardorẽ, interior sanctitas, in aspectu filij hominis ueritas, quę perficit aspectum creaturæ rationalis. Tunc ergo erit præmium plenum nostræ naturæ, cum in corpore nostro erit impassibilitas, in irascibili potestas, in compassibili sanctitas, in rationali ueritas. Cherubin legimus factos ex quadruplici materia, auro, ære, oliua, abiete. Aurum excellit pretiositate, æs soliditate, oliua unctuositate, abies proceritate. In auro ptiositas fidei. Fides nostra ptiosior sit auro. In ære soliditas spei. Dicitur de sanctis, solidissimi, quasi ære fusi sunt. In abiete, quæ a humido in sursum sic dicitur, & parum habet terreni humoris dilectio Dei, per quam anima desertis terrenis sursum tendit: in oliua, quæ unctuositate suaighem nutrit, dilectio proximi: quia sicut illud pleum ignẽ nutrit, ut paret in lampade, sic dilectio proximi dilectionem Dei, & eius gratiam in anima nutrit. Quære de istis, scilicet, de fide, spe, dilectione, seu amore Dei, & proximi, in suis proprijs tabulis, & applica hic. In lilio princeps, & conditio uirtutum pulchrè figuratur: quia lilium habet distinctionem partium, positionem secundum locum, pulchritudinem florum, processionem secundum incrementum. Distinctio partium est, quia habet in imo radicem, sedis trianguli similitudinem: quot enim folia sunt in flore, tot sunt ternarij in radice: hastile in medio secundum rectitudinem, florẽ in summo habentem pulchritudinem. In radice quæ tegitur, designatur fides, quæ est de eis, quæ non uidentur, cuius ipsa fuit primicia. Oseæ ult. Ero quasi ros, & Israel quasi lilium germinabit, & erumpet radix eius, ut libani. Ros est diuina gratia, qui descendit in aere sereno flante Austro: germen uegetabilium, ui caloris erumpit, & uirtutem radicis ostendit. Ideo sequitur: Erumpet radis eius, ut Libani: tanto enim fides nostra magis crescit in altum, quanto rore diuinæ gratiæ amplius fuerit fecũdata, sicut arbores Libani tanto altius crescunt, quo radices in imo demerguntur. Hæc est fides, quæ uincit mũdum, quæ nescit descensum. In rectitudine hastili, significatur directio spei. Exod. 25. Facies cãdelabrum ex auro purissimo. Quære 203. b. In pulchritudine floris ostenditur charitas, quæ in summo uirtutum collocatur. 3. Regum 7. Fecit Salomon mare fusile. Quære expositionem in tab. 3. Reg. Habet etiam lilium positionem secundum

Mors

Iob. 21.

Exo. 30.

Cant. 4.

B

Cherubin

2. Par. 3. c.

Castitas. Virginitas.

C

Beatitudo.

Materia.

Cherubin

Iob. 37.

E

Virtutes.

Ternari⁹.

Fides.

Oseæ. 6. q

F

Ros.

3. Re. 7. f

D

G cundum locum, inuenimus enim lilium in
Lilium. campo, in horto, in templo: in campo generaliter exponitur, in horto specialiter custoditur, in templo artificialiter pingitur. Liliũ cãpi humilitas, quæ in omnibus se exponit. Ego flos campi, & lilium cõuallium. Lilium in horto significat castitatem, quæ diligenter custodienda est, ne per tactum alienum sicut flores in horto marcescat primo, & postea putte scat. Lilium quod in tẽplo pingitur, designat contemplationis puritatem. Quid enim est aliud anima contemplatiua, quam quædã pictura spiritualis manu sapientissimi artificis formata, semper existens in Dei præsentia? Simus ergo lilium campi per humilitatẽ. Can. 7. Venter tuus sicut aceruus tritici uallatus lilijs. Vallum fit ut res custodiatur, quia anima
Humilitas. plena uirtutibus in sola humilitate custoditur: unde comparatur phialę, qua fracta, omnes uirtutes funduntur, & perdũtur, quia sola
H superbia destruit omnia si comitetur. Simus lilium horti per castitatẽ, Can. 7. Labia eius. Quære 222. a. Simus etiam lilium templi per
Eccle, 50. a. contemplationem, Eccl. 50. Quasi flos rosarũ in diebus uernis, & quasi lilia, quę sunt in trã situ aquæ, & quasi thus redolens in diebus æstatis. Rosa habet rubores, lilium candorem, thus pallorem. Quia cõtemplatiua modo rubet ex meditatione dominicæ passionis, modo cãdet ex illuminatione rationis, modo pal
Phil. 1. a. Can. 1. c. let ex desidetio dissolutionis. Cupio ait dissolui, & esse cum Christo. Can. 1. Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica
Exercit'. Anima. mea. Mens enim deuota quasi duplicem habet exercitum. s. pedestrem quattuor uirtutũ cardinaliũ, quibus expugnat uitia deorsum quasi in terra, & theologicarum, quibus quasi impugnat regnum cœli, quod uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Mat. 11. Quære 35.
Iud. 16. b. Iud. 16. Si rasum fuerit caput meum, rece-
I det a me fortitudo mea, quia cum superior pars rationis, quæ per caput intelligitur uirtutibus spoliatur, quę per crines intelligũtur, deficit gratia per robur, & fortitudo niget in anima excæcatur a Philistijm, a Dęmonibus, & peccatis, ut nec Deũ, nec seipsũ cognoscat, Renascuntur tamen crines, & fortitudo recuperatur, quia per pœnitentiam uirtutes perdi
Leu. 14. a. te, & gratia renouatur. Leui. 14. Ponuntur septem quæ requirebantur ad mundationẽ leprosi, qui mundatus est, & ut patet ibi ex textu. Ista erant duo passeres, lignum cedrinum uermiculum, & Isopus, & passens radebatur, lauabatur, ungebatur. In quibus designantur officia septem uirtutum, per quas lepra omnis peccati perfectè mundatur. In passeribus designatur humilitas, quæ curat lepram superbiæ. Quære 104. a. Secundo addebatur lignum cedrinum, quod suo odore serpentes interficit. Hęc est sobrietas & abstinentia, quę K
motus carnales reprimit, & mundat lepram 3. Reg. 5.
gulæ. Dicitur Naaman leproso, lauare septies in Iorda. Quære 30. b. Tertio addebatur uinculum, hoc erat coctus bis tinctus, hoc est charitas, quæ totam inflammat animam per modum dilectionis in Deum, & pietatis in proximum, hoc mundat lepram inuidiæ. Quarto addebatur Isopus herba petrę adherens, & maculas faciei emundans hæc est spes, per quam firmiter adherẽmus Deo, ut nihil possit nos ab eius seruitio amouere, quæ mundat lepram accidiæ. Leu. 16. Mense 7. affligetis, &c. Quintolauabatur leprosus, in quo designatur castitas, quæ mundat lepram luxuriæ. Laui te aqua, & mundaui sanguinem tuum. Sexto radebatur, rasio pilorum est abiectio superfluorum, hæc est humilitas, & paupertas, quæ mundat lepram auaritiæ. Extendens Iesus manum dixit, uo- Mat. 8.
lo, mundare, & confestim mundata est le- L
pra eius. In quo significantur misericordes, qui manum extendunt ad pauperes, eleemosynas dando, a lepra peccati mundantur. Septimo leprosus ungebatur sanguine, & oleo, hæc est mentis tranquillitas siue pax, & mititas, quæ mundat lepram itę. Leui. 14. Leu. 14. c
Ponet sacerdos de sanguine hostię &c. Manus, pedes, aures, pollices inunguntur, quando ob amorem passionis, & sanguinis Christi, qui cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non cominabatur, obstruuntur, & cohibentur ne respondeant, & ne reddant malum pro malo, & additur oleum
compassionis proximi, & sic omnis lepra Electa.
mundatur. Can. 6. Pulchra ut luna, electa, Can. 6. c.
ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Pulchra, propter puritatem cognitionis, & affectionis, ut luna, propter ubertatem deuotionis, electa ut sol, propter claritatem conuersationis, terribilis ut castrorum acies or- M
dinata propter uarietatem ultionis multiplicis. Multiplex enim est uirtutum acies in Acies.
anima Dei amica scilicet ordinatio affectũ, disciplina morum, armatura orationum, robur meriti tenor zeli, conflictuum assiduitas, numerositas triumphorum, quæ ex fi- psal. 83. b.
de, & charitate originem trahit. Ascensio- Gratia.
nes in corde suo disposuit in ualle lachrymarum. Gratia enim, quæ est radix uirtutum reformat facultatem liberi arbitri, dans eidem proficere circa actus uirtutum, & quia uirtutes consistunt circa arduum, ideo talis profectus dicitur hic ascensus. Fides er- Ascẽsus. Fides.
go facit animam ascendere per puritatem intentionis sub metaphora floris, spes sub metaphora uirgulti, uel uirgæ per sanctitatem meditationis, charitas sub metaphora flammæ per ignitionem affectionis, prudentia

A dentia ſub metaphora aquilę per ſubtilitatem contẽplationis, temperantia nobis per refrigerium carnalis delectationis, fortitudo ſub metaphora leonis per patientiam tribulatioois, iuſticia ſub metaphora fontis per opera pietatis. De fide Eſa. 11. Flos de radice eius aſcendet. Radix occultatur in terra ſuſtentãs arborem, diffundẽs ſe late, obuiantia quę cunque ante ſe penetrans. Fides eſt de inuiſibilibus radix, & fundamentum totius ędificij ſpiritualis: diffuſa per mundum tandẽ penetratura duritia infidelitatẽ, quia iotrabit plenitudo gentium ex puriſſimis partibus plaotę prędes colore uiſum, odore olfactum, lędnitate tactum demulcens, puritas eſt inteotionis omnes ſenſus ſpirituales reficiens, qui aſcendunt ex fide ſicut flos procedit ex radice. De ſpe, quæ facit aſcẽdere ſubiuncta &c. Eſa. 53. aſcẽdit ſicut uirgultum coram eo, & ſicut radix de terra ſitienti non eſt ei ſpecies, neque decor, Virgultum conſitum diuerſis, & amenis arboribus, cor repletum ſanctis meditationibus, terra ſitiens, ſpes afficiens, quę ſpeciem tollit, & decorem dum per languorẽ deſiderij quendã inducit in animæ ſpiritualem palloręm. Quę eſt iſta quę aſceodit per deſertũ ſicut nitgula fumi ex aromatibus myrrhæ, thuris, & uniuerſi puluetis pigmentarij? Aſcẽdit per deſertum ſancta meditatio, quæ grauata nõ eſt crapula huius ſeculi, & ebrietate curarũ aſcendit, dum ſupernas mauſiones mente circuit, aſcendit ubi ſponſus cubat, & paſcitur, aſcendit flagrantia ſancti deſiderij ex affectionibus ſpei prodeuotis. Sicut oitgula fumi ex aromaribus myrrhæ. Deſertũ illud memoria mortis eſt quod cũ meos ingreditur per ſãctam meditationem nos inuenientes ea, quæ hic ſuor, uaſtã ingredimur ſolitudioẽ, cogitare, n. debemus quòd omnia deſerturi ſumus: quicquid hic apprehendit corporalis, ſenſos ſola mala, oel bona nobiſcũ portaturi, & ibi meritorũ premia iouenturi, quia recipiet unuſquiſq; prout geſſit io corpore ſoo ſiue bonum, ſiue malũ. Per deſertũ aſcẽdit, qui ex meditatione mortis, & memoria ad contemptũ tranſitotię uoluptatis proficit. Vtinã Domioe nobis uileſceret flos temporalium, ut communicaremus fructui ęternorũ. Et qa ex illa meditatione procedimus per deſertũ, & amaritu dinẽ pœnitentiæ, quod ſignificat myrrha, & coofugimus gratioſe ad Deum, cuius eſt poſt mortẽ adiutorium ferre, quod ſignificat thus, & ex more nihil negligimus non ex his, quæ nobis uidẽtur, ſed ex his, quæ diuinitus inſpirãtur. Ideo debemus cum his uniuerſum puluerem pigmentarij exhibere, ut pigmẽtarius intelligatur, uel Deus, uel homo Dei uicarius. Alioquin ſiniſtro ſenſu pigmentale rigamus facile, dũ adhuc sũt io herba decipimur.

Fides.

B Hortus Cor

Can. 4. c

Confideratio

C

Pro cinamomo cicutã, pro mirto tollentes ortícã. De charita e q̃ facit aſcẽdere ſub metafora flãmę, &c. Iud. 13. Cũ aſcẽderet flãma altaris, &c. Quęre 29. a. 28. b. De prudẽtia faciẽte aſcendere ſub metaphora aqlę Hie. 49. Ecce quaſi aqla aſcẽdet, & uolabit, & expãder alas ſuas ſup Boſrã. Subtilis enim contẽplatio more aqlæ agitur, qñ aliquando in girum ſe flectit, modo ſubito eoſdem uel ſimiles nũc paulo latiores, nunc paulo contractiores circuitus repetit, & ſemper in idipſum redit, modo enim reuerberatis oculis ſe in imo, & eodem loco diutius ſuſpendit, & nobili agitatione ſe quaſi immobiliter figit. Sic enim anima contẽplatiua modo de inferioribus ad ſumma aſcendit, modo econtrario deſcendit, modo immobiliter fixa in Deo quieſcit, &c. in hũc modnm Can. 8. Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto, delicijs affluens, innixa ſuper dilectum ſuũ? Cogitemus puellã quãdam teneram, & delicatã in multa delitiatũ affluentia educatã, multo uino madidã, utpote, io cellam oinariã introductam, & torrente uoluptatis potatam, & quaſi præ nimia teneritudine uix poſſe iocedere, & præ nimia ebrietate uiam, quã tenere debeat, nullo modo poſſe diſcernere, talis eſt anima contẽplatiua, quæ hic deſctibitur, quæ ſic mũdanis deſeruit, ut celeſtibus delitijs affluens renuat cõſolari, oiſi cælestibus delitijs delectetur, & quaſi oil io ea oidet, in quo coofidere debeat, tota innititur ſuper eũ, quẽ diligit, quia totũ quicquid eſt, quicquid põt eidẽ aſcribit. De tẽperantia, q̃ facit aſcendere ſub metaphora nubis, per refrigeriũ carnalis delectationis Hiere. 4. Ecce quaſi nubes aſcendet, & ſi hoc uerba de exercitu Diaboli ſm ſpm̃, uel de exercitu Babilonioriũ ad lſam intelliguotur: tñ moraliter de aĩa caſta, q̃ qua ſi oobes aſcẽdit dũ carnis incentiuũ gſa refrigerat, & reprimit. Can. 7. Dixi, aſcẽdã in palmam, & apprehendã fructus eius, q̃ crucifigit carnẽ, & uictoriã de ipſa obtinet, & apphendũt fructus eius, q̃ p ſctificationẽ apprehẽdũt & auide pẽdũt primicias ſpũs: qa oĩs diſcipli na ĩpſeti nõ uidet eſſe gaudij ſed meroris, tñ exercitatis pacatiſſimos fructº reddit. De fortitudine, q̃ facit aſcẽdere ſub metaphora leonis per patientiam tribulatioois. Hierem. 4. Leo aſcendet de cubili ſoo, & prædo gentiũ ſe leuabit; quòd ſi exponatur ad literam de Nabuchodonoſor, tamen anima dicitur tanquàm leo de cubili ſuo aſcendere, quando poteſt tribulaoonibus, & tentatiooibus quibuſlibet patienter reſiſtere, & gentes prædatur, quando motus animales interficit io ſe, ut locum fornicationis obtineat uirtus caſtitatis, locum gulæ uirtus ſobrietatis, & ita de alijs, ut ſic allidat paruulos ſuos ad petram. Can. 4. Dentes tui ſicut greges tonſarum, quæ aſcen-

D Charitas

Prudẽtia Hie. 49. e

Aquila Volatus Auis

Anima. Contemplatio

E

Tempe-rantia

F

Fortitudine

G. ascenderunt de lauacro: omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. Dentes sunt animæ fortes, sibiipsis insensibiles, toti corpori utiles, qui sine carne, & cute sunt nudi, & quasi rōli, quia per amoris fortitudinem, quæ fortis est ut mors dilectio, inueniantur ab omnibus superfluis alienī quasi greges dum in pascuis æternæ uitæ pariter gradiuntur, & pastorem bonum sicut bone oues sequuntur, & dū proficiunt in seipsis ad præmiū, & in alijs ad exemplā prosunt tonsę, & fœcundæ, & gemellis fetibus esse describuntur. De iusticia, quæ facit ascēdere sub metaphora fontis per opera pietatis. Genes. 2. Fons ascendebat de terra irrigās uniuersam superficiem terræ, quod fit qñ ex fonte intimæ affectionis: anima cōsiderans terrā suę originalis fragilitatis, diffundit ad pauperes aridos, & indigēres omnes quantum in se est reficiens per opera pietatis.

H De isto ascēsu. Can. 6. Dentes tui sicut greges ouiū, quę ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fetibus, & sterilis non est in eis. Dentes sunt uiri iusti per innocentiam cādidi, & sicut grex ordinati, & sicut greges, quæ mini strant lac lanam, & alia erogando tēporalia, quæ ascenderunt de lauacro, quia cū eleemosinæ piè distribuuntur breuiter omnia mundantur. Item date eleemosynā, & ecce omnia munda sunt nobis: Et gemellis fetibus: quia pietas promissionē habet uitæ, quæ nunc est, & futuræ uel quia dantibus eleemosynā dat Deus temporalia, & ętterna, Et sterilis non est in eis, quia nullū opus pietatis remanet irremuneratū, quinetiā peccatori retribuatur in hoc seculo, uel futuro. Ex Christi passione fides nostra radicatur, spes roboratur, charitas inflāmatur. Charitas mūdat leprā, quæ est in potētia operatiua, fides illa, quæ est in intellectiua. Charitas in anima reliquit timorē, rerentiæ in ingressu, amorem perseuerantiæ in operis consummatione, & egressu. Ideo mundati triplicis leprę, & infirmitatis cutis niuæ carnis cicatricis. Fides autem sicut publicans nectitate. Ita uitare renetur infectiuā familiaritatē, ideo mūdatiua est duplicis leprę intelligētiæ: quia per professionē publicę uerritatis mundatur lepra capitis, & barbæ per uitationem corruptiuæ familiaritatis mundatur lepra domus. Spes autem unum habet oculum supra in Deum, ne generetur desperatio, & alium infra se, ne generetur præsumptio. Et ideo ad spem duo pertinet, puritas intentionis eleuatę in Deum, & humilitatis interioris hominis reflexa ad seipsum, & hæc duo sunt, quæ mundant duplicem lepram. In affectiua pura simplicitas lepra calnitij, & recaluationis oera humilitas lepra nestis, & pellis uirtutes fouent hominem innocentem ad modum pueri, erimus itaque pueri puri, & innocentes, si fuerimus parui, & humiles sine superbia, deuoti, diligetes patrem, & matrem sine accidia dulces, & benigni sine inuidia, mites, & pacifici sine tracundia, & odij perseuerantia, non cupidi neque nimis anxij sine anaricia, paucis cōtēti sine gula & g astri margia, mundi & continentes sine luxuria. Exēplū de tribus puetis Dan. 1. Spiritus sanctus est unus. Vna spiratione procedēs, a quo septem radij diffunduntur super tertā cordia humani. Apoc. 1. A septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt, & sic Spiritus sanctus non multiplicatur, cum a multis, nel in multis donis participamus, sed magis partici panies unit, & in seipso recolligit, sicut multi radij a sole procedunt, & in unitatē luminis, quæ est in sole se recolligunt; ita tota ecclesia, & quælibet fidelis anima radij septem uir tutum illustrata dicitur una. Vna est colūba mea. Vnde Cyprianus: quando multi radij, & unum lumen multi arboris rami, sed robur unum radice tenaci fecundant, & quando de fonte uno riui multi defluunt, & numerositas licet diffusa uideatur ex inundantis copiæ largitate: unitas tamen seruatur ex origine: anel le radiū corpotis, solis diuisionem unitas non patitur, ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit, a fonte præcide riuū, abscissus arescit: sic ecclesia Dñi luce perfusa radios suos per totum orbem diffundit: una tamen est, quia nec alicubi unitas corporis separatur. Ab hac itaque unitate spiritus, est septenaria, unitas in anima, secundum septem uirtutum exercitia, prima est fides, quę unum Deum credit, & in speculo, & in ænigmate. Vnus Deus, una fides, unum baptisma, unus Deus, & pater omnium. Vnus est Deus creator, una fides in credendo, unum baptisma peccata abluendo, & gratiam infundendo, quia æquale est sanctamentale munus, a quocunque detur. Vel unum est baptisma, quia non iteratur, sicut nec passio Christi, quę est causa ipsius. 1. Cori. 12. In uno spiritu omnes nos, & unū corpus baptizati sumus. Dicitur autē fides una, hęc est indiuisa quo ad unitatem primā, cui innititur, & quo ad articulos quos credimus, & quantū ad unitatem eiusdē generis habitus in omnibus, sicut idem uolētium dicitur una uoluntas, & duorum similium una facies. Et ex hac unitate tolluntur in ecclesia diuersę hęreses, & diuersę sectę. Sicut Christus in se diuersas naturas unit, & diuersitates rituum eliminauit, & diuersos cultus ad unitatem fidei reduxit: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum.

Secunda est unitas spei, quę se in unum arduum erigit: Vnam petij a Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus uitę meę. Eph. 4. Vocati estis

Ascēdere. Dentes. Act 11. Lucę. 2. Pueri. Eph. 4. Eccles. Eph. 2. Psa. 26.

A ti eſtis in unam ſpem uocationis ueſtræ per participationem glorię. Nihil eoim ſperat anima fidelis, niſi eſſe ciuis illius patriæ cœleſtis de qua dicebat, unam petij &c. Ipſa enim domus gaudioſa propter hoſpitis præſentiã quia Deus eſt ibi ſemper preſens per ſpiritua lem euidentiam, ptopter hoſpite beneuolentiam. ſ. Mariam, propter hoſpitum familię có
Pſal. 132. cordiã. Ecce q̃ bonum, & q̃ incundum habita re fratres in unum. In hac enim domo militã tis eccleſiæ eſt diuerſitas in moribus, in actibus, in noluntatibus, in habitibus. Tertia eſt charitas, qnæ unum diligit, & per amorem unitè in unum tendit ſicut flamma. Epheſ. 4. Solliciti ſeruare unitatem ſpiritus in uinculo pacis: hoc eſt unitatẽ, q̃ facit ſpiritus ſanctus, pacem infundens in dilectionem, ut per pacem omnes uniantur interius, ut ſic uniti in Deum ferantur ſuperius ſicut flammæ multa rum candelarum unitarum, ut ſit multitudi-
B nis credẽtium cor unum, & anima una. Act. 4. Et Roma. 12. Sicut in uno corpore multa mẽbra habemus &c. Sequitur. Singuli autem
Vnitas. Religio. alter alterius membra. Et hoc per mutuũ ſeruiciũ Gala. 4. Omnes uos unũ eſtis in Chriſto Ieſu. Vnus ſpiritus totũ corpus unum per mẽbra, iuncturas, compages uiuificat, & pacẽ in
Corpus. Membra. mutuis obſequijs conſiliat. Oculus enim non tantum ſibi uidet, ſed etiam pedes diligit in greſſibus ſuis, & manus in operibus ſuis: os non tantum ſibi comedit, nec ſtomachus ſibi ſoli digerit, ſed commune negocium geritur, q̃p toti corpori nutriendo, & proficiat, & ſufficiatore ſumit, ſtomacho digerit, lingua ſi qua pars corporis lędtur, quaſi affectũ cõpatẽtis & uocẽ patientis aſſumens contra lædentẽ clamat, quid me lædis, corde cõi utilitati ſollicitum conſilia diſponit apud ſe pro
C alijs ita, ſicut pro ſe, maous ad obſequium pedum ſe humiliant. Si uero caſu altera ab altera uulneratur, nec percuſſa repercutit, nec zelo uindictę armatur, ſed illa, quæ lædit, quaſi reatus ſui cõſcientia, & quaſi dolore pœnitentiæ compuncta uelut ſatisfactionis nomine, ſorori læſæ medelam curationis, q̃ meliorem poteſt adhibere feſtinat. Nõne humilitate obſequij, ut parcatur implorat? Si preſẽſerit oculus minantẽ gladiũ in caput nibrans, mox ſe manus inter caput, & gladiũ interponit, & ſic periculo ſe exponit, ut dum parcatur capiti, non parcatur ſibi. Quo nos hęc exẽpla pertrahunt, niſi ad charitatẽ? Sic enim legẽ amoris ſcripſit Deus in nobis, ut ſciamus, quid debemus proximis.

Quarta eſt diſcretionis, & prudentiæ, quæ unũ eligit. 1. Mac. 8. Committunt Romani per ſingulos annos magiſtratũ ſuũ uni homini. Prudentia eſt quaſi oculus inter uirtutes, & dux & auriga earum. Vnde Sen. in libro de ſe cũdis epiſtolis. Nõ precedit atmẽta degener taurus, ſed qui magnitudine decoris cæteros uincit: elephantorũ greges robuſtior ducit. De hac unitate. Can. 4. Vulneraſti cor meũ ſoror mea ſponſa ĩ uno oculorũ tuorũ, & in uno crine colli tui. Aĩa fidelis eſt ſoror Chriſti p fidẽ, eſt ſponſa quandoq; copulãda ei per ſpẽ quando uenient nuptiæ agni, & dabitur ei, ut operiat ſe biſſo ſplendenti, & candido, quæ ſunt iuſtificationes ſanctorum: uulnerat cor Chriſti, & intima penetrat ſublimi contemplatione quaſi in uno oculorũ, & ſubtili prædicatione, quaſi in uno crine colli ſpiritus intelligentiæ, & affectu ſapiẽtiæ. Ipſi ſunt unus Septenarius. oculus, unde qui raſi ſunt in Samſone, & ſeptẽ oculi, qui uiſi ſunt a propheta in lapide uno. Zach. 3. De ſeptem crinibus, in quibus exiſtit fortitudo. Iud. 16. Et quẽadmodũ baliſtra Crines. Contẽplatio. rius oculos unit, q̃n uult ſagittare unũ quaſi claudendo, & quaſi alterum acuendo: ita qui uult ſapientiam penetrare ſubtili contemplatione, claudat oculũ rationis, & acuat oculum contemplationis. Quinta eſt fortitudi- Pugna. nis, quæ in unũ oẽs nites corporis recolligit, pugna. n. unanimiter aggreſſa uictoriã patit, unde unitas fortes facit, & fortis in uoũ ſe colligit, quia uirtus unita fortior eſt, q̃ diſperſa. Iud. 20. Dr egreſſi itaq; ſunt oẽs filij Iſrael, & pariter cõgregati, quaſi uir unus, & petierũt Amon uſq; dũ incaleſceret ſol. Sic ergo in cuneũ uoum contra inimicos noſtros cõſtringamur, ne Diabolus in nobis introitũ inueniat. Sed ſimus inimicis noſtris terribiles, ut caſtrorũ acies ordinata: ſagitta. n. non facile frangitur, quæ in eadẽ pharetra pluribus conſociatur, quæ ſine aliqua difficultate frangi pót, dũ ſine aliarũ cõiunctione in manu teoetur. Sic Vnitas. Religioſi filij Iſrael, quaſi uir unus inſtabãt faciẽdo op⁹.

Sexta eſt tẽperãtię, quæ carnẽ & ſpiritũ in unũ redigit: ut caro ſubijciatur ſpiritui nõ ſpiritus caroi: ſed ſpiritus unitus Deo carnẽ ſibi cõformẽ faciat in ſpirituali obſequo. 1. Cor. 6. F Qui adhæret Deo unus ſpiritus eſt, fugite fornicationẽ. Fornicatio. n. ſpũalis eſt, q̃n uoluntas obedit carni, uolũtas tõnalis eſt iter Deũ, & ſenſuũ carnis, ſicut mulier inter uirũ legitimũ, & fornicationẽ, & adulteriũ, ſenſus. n. car- Nuptiæ. Sponſus. nis, qnaſi adulter, uel fornicator eſt. Si. n. uolũtas copuletur cum Deo, unit ſe cũ ſpõſo ſuo legitimo, & sũt duo in uno ſpiritu, ſi uero, copuletur ſenſui carnis, adulterat, & facit filios adulteros, & ſunt duo in carne una. Filios a- Filij. dulteros, appello uicia, quæ ex rali illicita cõiunctione oaſcũtur, ſicut filios legitimos uir- Iuſtitia. tutũ opera, quæ ex prima coniunctione proueniunt.

Septima eſt iuſtitiæ, quæ ſm unã regulam oĩa dirigit, ſm unam menſuram omoia corrigit, ſm unam efficaciam oĩa punit, ſm noum

numerum

G

netum omnia numerat, secundum unum pō dus omnia ponderat, non personam accipit, legem tolerat, quam tulit. Psal. 110. In cōueniendo populos in unum, & reges, ut seruiāt Domino. Tunc enim seruitur Domino per actum iustitię unanimiter, quando maiores, & minores diligūtur, diriguntur, corriguntur, promouentur æqualiter. 1. Mach. 4. Ornauerūt faciem templi coronis aureis. i. animam, seu cōuersationem, quæ est facies uirtutibus diuersis, quę sunt coronę circulares pp perfectionem, aureæ pp naloré ad differentiā uirtutum cōsuetudinariarum. 2. Mac. 4. Menelaus quædam uasa aurea furabatur, quod cū certissimè cognouisset Onias arguebat eū. Vasa aurea in templo sunt omnes uirtutes gratuitæ, & in tēplo animæ quas informat iustitia, quæ pretiosa est inter alias, sicut aurum inter meralla. Vnde philosophus 5. Ethico. Iustitia fortior est cunctis uirtutibus, & eius actiones

H

amplius mirantès homines, & delectabilius conspiciunt, q̄ stellam lucidam rutilantē ante solis ortū, uel post eius occasum. Vasa ista furamur, cum uirtutibus non exercemur; & cum iustitia sit reddere unicuiq; quod suum est, merito arguuntur, qui sibi non reddūt innocentiam, superioribus reuerentiā, paribus concordiam, inferioribus mīam. Istę.n. sunt partes, quæ reponuntur sub prima parte iustiti æ. s. sub spē liberalitatis. Est ergo iustitiæ liberalis prima spēs innocentia, quam dēt quilibet sibiipsi. Prouer. 12. Iustitia custodit innocentis uiam, impietas aūt peccatorem supplāt. Innocentia est puritas aī, cuius actus est seipsum immaculatū custodire, alij iniuriam non facere, nec propriā ultionem quærere, ridiculum.n. est odio nocentis, innocentiā perdere, nec scelus benè unq̄ uindicatur scelere: unde Seneca: Multos . . . dedit, qui suas iniurias noluit ulcisci acerbius. Et Ouidius: Vlciscendo nimis extirit ille nocens: Ideo sequitur. Impietas peccatorem supplantat. i. crudelitas hominem crudelem superat. Vnde in libro de clementia ad Neronem. Magni animi est propriū, placidum esse, trāquillumque ēt iniurias, atq; offensas spernere, & despicere. Muliebre est furere in ira, ferarū quidē, & generosorum præmordere, & urgere prōiectos. Elephanti leonesq; transeunt ea, quę impolent: ignobilis bestiæ pertinatia est. Nō decet regem seua, nec inexorabilis ira, nec multū enim supra eum eminet, cui se irascendo exequar. Secuoda species iustitiæ liberalis est reuerentia, quæ exhibenda est superiori: unde Christus dī implesse omnem iustitiam, quia cū esset superior, tū Ioāni inferiori reuerētiā exhibebat. Sic decet nos implere omnē iustitiam. Vnde de illis, qui nec Deo reuerētiam, nec superioribus obedientiam exhibent, dicitur. Iustitias Dei nescierunt, nec ambulauerunt per uiam mandatorum eius. Est enim reuerentia uirtus, honorem exhibens personis in aliqua dignitate cōstitutis, & hoc propter Deum, quia in illis honorātur Deus, aut contemnitur. Tertia species est concordia quę debetur pari. Esa. 32. Erit opus iustitię pax, & cōcordia, quæ est uirtus cōcines, & cōpatriotas, & pariter ujuentes in eādem dilectionis affectione coniungens. Et sicut reuerētiæ effectus est secundum philosophos, maiores uenerari, & imitari. Ira huius effectus est proximorū utilitates sectari. De primo dicit Seneca. Optimum est maiorum uestigia sequi, si recte præcedant. Idem in secundis epistolis: Non præcedit armenta degener taurus, elephantorū greges excellentissimus ducit. Inter homines optimus animorū rector eligebatur, ideoq; summa fœlicitas gentiū erat, in quibus non poterat esse potentior, nisi mēliór. Ideo Possidonius philosophus dicebat, q̄ in aureo seculo

I

regnum erat apud sapientes, & nos ponimus in primitiua ecclesia uīa fuisse ordinata unde aureū seculū refert Possidonius ad statū ecclesię primitiuæ, uel ad statum innocentię. Tullius de officio concordię dicit ex uerbis Platonis. Nō nobis nati solūmodo sumus, cetusq; noster partē parria uēdicat partē amici, conciues, utilitatē in medium afferre debemus. Quarta species iustitię liberalis est, misericordia, quę debetur inferiori. Tho. 14. Filijs uestris mādate, ut faciant iustitias, & eleemosynas. I. opera misericordię. Pro. 21: Qui sequit, mīam, & iustitiā, inueniet uitā, & gloriā. Est autem misericordia uirtus, per quam animus mouetur super calamitate afflicti, de qua Tullius ostendens, quod est eius officiū dicit, uirtus ista nihil a se alienū putat, cōmoda aliena, uel dāna, sua ęstimat. Prou. 10. Non proderūt thesauri impietatis, iustitia liberabit a morte, hoc est q̄n propter Deum fit opus misericordię, & si indigni sūt illi, quibus eleemosyna datur, & ingrati. Vnde Sen. Si Deos imitaris, da etiam ingratis: Nā & sceleratis, & pyratis maria patent: ingratus enim fecit nō tibi iniuriam, sed sibi: ideo imitare agros steriles, q̄ merito plus afferūt, q̄ accipiunt, si uero quęris quis est ingratus, Respondet, is est ingratus, qui dissimulat, ingratissimus omniū, qui oblitus est. Ex quattuor affectionibus animæ pululant quasi ex seminibus omnes uirtutes. Quęre 26. a. b. Hester 1. Septē diebus rex Assuerus, qui interpretatur beatitudo, iussit conuiuiū preparari in uestibulo horti, & nemoris, q̄ regio cultu, & manu consiliū erat, & pēdebant ex omni parte tentoria aerei coloris, carbasini, & hiacinctini, sustentata funibus byssinis, atq; purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, & columnis marmoreis fulciebantur.

K

Baruch 4.

Cōcordia

Exempla. Prælati.

Electus.

L

Ecclesia.

Liberalis

Prou. 21. e Misericordia.

M

Eleemosina. Seneca. Dare. Misericordia. Pietas. Exemplū Ingratus.

Hest. 1. a.

Pſal. 110. Religioſi

Innocentia.

Clementia. Patientia.

Ira.

Ira.

Iuſtitia. Reuerentia.

Matt. 3. Reuerentia. Irreuerētia.

A

Hortus.

bantur. Hortus quidem nemorosus, in quo pascitur inter lilia castitatis dñs Iesus Christus, donec aspiret dies ęternitatis, & inclinent umbrę nostrę mortalitatis est deuota aīa, vel sancta ecclesia virtutum floribus adornata. Pendet aūt per circuitum huius horti tentoriū aerei coloris per paupertatē, seu temporaliū abdicationem. Tentoriū carbasini coloris per castitatis decorē, & carnis mortificationē. Tentorium iacinctini coloris per obediētię subiectionē, quibus tribus tentorijs hortus cōsciētiæ protegitur, ne folia virtutū virentis æstu carnis mundi, aut dęmonis aduratur. Byssus aūt genus est lini candidissimi, propter qđ funes byssini significant in se varia gaudia paradisi, quibus tria prædicta tentoria pōderosa: quia virtus est de arduo, & difficili casu. obediētia scilicet, & paupertas, ne corruāt, sustentātur, quia pp ꝑpē cęlestis gloriæ. Prędicta tria, quæ sunt difficilia æquanimiter toleramus. Iste aūt funes byssini circulis eburneis inseruntur, quia prædictis virtutū aīæ spiritualibus exercitijs acquiruntur. Funes aūt atq; tentoria columnis marmoreis sustentantur, in quibus rōne longitudinis intentio recta rōne firmitatis finalis perseuerantia designatur quibus tanquā colūnis innititur ista fabrica spiritalis. Matt. 13. Simile est regnum cęlorum homini negociatori quęrenti bonas Margaritas, i. virtutes, inuenta vna preciosa Margarita. Hęc est charitas, quia maior omnium, & fortior omniū virtutū est charitas. Apoc. j. Caput ideſt volūtas, & capilli ideſt virtutes candidi, tanquam lana alba, & tanquam nix, quattuor virtutes cardinales designantur per quattuor rotas in curru igneo quibus in cęlum rapitur Eliseus. Exod. 25. Quattuor circulos aureos præparabis, quos pones per quattuor arcæ angulos, quattuor enim virtutes cardinales, quattuor sunt rotæ vel circuli propter perfectionem rotæ. quia his vehitur anima ad portam glorię. Istis rotis arca animę, in qua est vrna cū manna. Vrna aurea voluntas absque peccati rubigine, vel macula, corruptionis, plena dulcedine deuotionis, & cęlestis cōsolationis. Viuga rectę intentionis florida exercitatio sanctæ operationis, atq; tabulæ testamēti firmæ, & lapideæ contra flatum cuiuslibet tentationis scriptæ litteris diuinæ inspirationis in benedictione Iacob. Ecce odor filij mei &c. Multiplex virtus designatur. Quære 26. a. Bene. 24. Seruus Abraę suspendit inaures ad ornandum faciem Rebeccæ. Abraam dominus pater, seruus Abraę Christus formā serui accipiens. Rebecca deuota anima, in cuius facie ad ornandum, vt sit Deo accepta: Christus ponit virtutes dona, & beatitudines. Apo. 11. Datus est ei calamus similis virgæ, vt metiretur templum &c. Templum cōscientia, calamus noticia, virga iusticia, quibus Christus mensurabat, quæ sit longitudo patientiæ, latitudo mīę, altitudo desiderij gloriæ profunditas humilitatis proprię. Vel possunt istæ quattuor mensurę referri ad quattuor virtutes Cardinales. iij. Reg. 6. Malleus, & securis non sunt audita in templo, dū ędificarētur. Quia prius quadrabantur, & poliebātur in Libano, & postea ponebantur in rēplo. Sic lapides uiui, qui sunt in supęrna Ierusalem collocandi prius poliuntur, & quadrātur in Libano ecclesię militantis. Vnde et perātię redditur incorruptio, prudētię perfecta cognitio, obedientię exaltatio, perseuerantiæ indefessa gratiarum actio. Eze. 1. Quattuor pennæ vni. Iste sunt quattuor pennę gratiæ reformantes quattuor defectus naturæ, consequentes defectus culpæ? Nā constantia iuuat impotentiam, reuerentia refrēnat malitiam, misericordia temperat concupiscentiam, sapientia illustrat ignorantiā: & sic natura læsa, & deformata per culpam, sanatur & reformatur per virtutes, & gratiā. Vel possunt ista referri ad quattuor virtutes cardinales. Iste sunt pennæ columbæ deargentatæ, quas desiderat anima deuota. Quis dabit mihi pennas vt columbæ & volabo & requiescā? Iud. 10. Surrexit Iudith de loco, in quo iacuerat prostrata coram domino, & abstulit a se cilicium, & exuit se vestimento viduitatis sue, & lauit corpus suū, & vnxit myrrho optimo & discriminauit crines capitis sui, & imposuit mitrā super caput suū, & induit se vestimēto iocunditatis. Iudith cōfitens aīa pęnitēs, quę tunc de loco, in quo prostrata iacuerat surgit cū peccatū detestando dimittit. Ciliciū, & vestimēta dimittit, cum secundū glossam: luctū pęnitentiæ spei consolatione perfundit: corpus suū lauat, dū carnis opera lachrymis mūdat, vngit se myrrho optimo p carnis mortificationē: Discriminat crines capitis sui, dū cogitationes examinat p discussionem: Capiti suo imponit mitrā, dū viciorum obtinet victoriā: Induit se vestimētis incūditatis, dū se exercet in operibus charitatis: Induit sandalia obseruātię præceptorū, assumit dexteralia, spē. s. futurorū bonorū: Assumit et lilia castitatis, & mundiciæ, inaures deuotionis, & obediētię, annulos fidei pfectę, & ornauit se omnib. ornamētis. i. omnū bonorū spiritualium intersignijs. Hæc sunt insignia, & vexilla, quib. deuota aīa Deo desponsatur, quibus ēt peccatrix aīa Deo reconciliat. Can. 3. Ferculum fecit sibi Rex Salomō de lignis Libani colūnas eius fecit argēteas, reclinatorū aureum, ascēsum purpureum, media charitate constituit, propter filias Ierusalem. Per Libanum quæ interpretatur cāndidatio, intellige candorem castimoniæ. Per argentum nitorem eloquētiæ,

Conscientia.

Virtutes

C

Charitas.

Apo. 1. c. Capilli.

B

Anima.

Ge. 32. f

Anima.

D

Anima. Ecclesia.

Temperātiæ.

Eze. 1. b.

E

Psal. 75.

Iud. 10. a.

F

Can. 3. d.

G tiæ,per reclinatoriũ aureũ ſplendorẽ ſapien
tiæ,per aſcenſum purpureũ pallorem patien
tiæ,& poſtea poniur arbor amicitiæ in Tren.
4.Candidiores niue,nitidiores lacte,rubicun
diores ebore antiquo, ſaphiro pulchriores.
Candor niuis mundiciam pudicitiæ, Nitor
lactis vnctionem ſapientiæ , Rubor eboris
ſanctitatem patientiæ, Decor ſaphiri florem
redolentiæ, vel decorem contemplationis ſu
pernæ . Poſſunt autem iſta quattuor virtuti-
bus cardinalibus, vel quibuſcunque alijs co
aptari . Quære de virtutibus in 101a tabula
de gratia , & charitate. Quia idem eſt effe-
ctus. Ezeciel 16.Ornata es auro, & argen-
to, veſtita es biſſo, & polimito. Secundum
Bedam quadruplex malum incurrit natura
humana per peccatum ,ignorantiam , im-
potentiam , concupiſcentiam , maliciam .
Contra prædicta quattuor anima per virtu-
H tes, & gratiã reformatur , in auro fulgor ſa-
pientiæ contra ignorantiam,ſeu contra igno
rantiæ nubilum , in argento valor conſtantiæ
contra impotentiæ excidium , in biſſo nitor
mundiciæ contra concupiſcentiæ ſtimulum,
in polimito decor innocentiæ contra mali-
ciæ damnum . Eſt enim polimitum ſecun-
dum Papiam textura diuerſorum colorum.
Eze.16.b. Vnde Ezeciel.16.Veſtiui te diſcoloribus, cal
ciaui te hiacintis . Prædictis quattuor virtu-
tibus , quæ etiam poſſunt quattuor virtuti-
bus cardinalibus coaptari fulcitur deuota
Colũnæ. anima , quaſi quattuor columnis, quæ erant
in tabernaculo , quaſi quattuor circulis , &
rotis aureis , quæ erant in menſe quadrangu
lo, quaſi quattuor ſchyphis in modũ nucis,
qui erant in cãdelabro quaſi quattuor rotis,
quæ erant in baſibus domus ſaltus , quam æ-
3.Reg.7.a dificauit Salomon,vt ſcribitur 3.Reg.7. Qua
I ſi quattuor coloribus , qui erant in ſacerdo-
tali angulo . Exo. 29. Quaſi quattuor colo-
Exo.29.a. ribus , qui reſplendent in iride quaſi quat-
tuor faciebus , quibus cognoſcuntur ſanctã
animalia quaſi quattuor pennis , quibus vo-
Eze.1.b. lant ad cœleſtia.Ezechiel 1. Quatuor facies
vni , & quattuor pennæ vni , quaſi quattuor
circulis aureis , quibus ferebatur domini ar-
ca. Exod.25.Et nota quòd in ædificio nobili,
qualis eſt domus Dei eccleſia Chriſti dicen-
Prouc.19 te ſapiente.Sapientia ædificauit ſibi domum,
& excidit in ea columnas ſeptem.Et Apoſto.
1.ad Thimo. 3. Domus Dei eſt eccleſia Dei
viui,columna , & firmamentum veritatis.In
tali domo debent poni columnę nobiles pro
ornamento , & ſuſtentamento , & defenſio-
nis munimento quales ſunt prælati , vt qui-
libet ſit columna alta per prudentiam , recta
per iuſticiam , firma per fortitudinem , &
conſtantiam, picta,& polita per temperãtiã,
ſenſuum cuſtodiam , morum refulgentiam.

Pſal. 98. In columna nubis loquebatur ad K
eos.Exod.13.Precedebat in deſerto in colum
na ignis per noctem,& nubis per diem. Exo.
26.Columnas operuit auro. Iud. 16. Samſon
apprehendit,& concuſſit columnas quibus
domus innitebatur. Heſter 1.Columnis mar
moreis fulciebantur.Iob.9.Columnę eius cõ
cutiuntur.Iob.26.Columnę cœli contremiſ- Pſal. 74.
cent. Ego confirmaui columnas eius.Thro- Eccl.24.a
nus meus in columna nubis . Colũnę aureæ Eccl.26.e
ſuper baſes argenteas. Columnas eius fecit Can. 3. d.
argenteas . Dedi in te columnam ferream. Hier.1.d.
Confregerunt columnas æreas aurum excel Hie.52.d
lit omnia metalla in colore,valore, & pon-
dere, in colore caſtitas, in valore charitas, Eze. 28.
in pondere humilitas deſignatur. Ezechiel.
28. Omnis lapis prectoſus ornamentum
tuum , Sardius, Thopazius, Iaſpis, Criſo-
litus , Onix, Berillus, Saphirus , Carbun-
culus , Smaragdus , & aurum opus deco- L
ris tui. In his verbis deſcribitur anima vir-
tutibus inſignita , nouem angelorum ordi-
nibus conformata videmus in virginibus ru
borem verecundiæ , honorem excellentiæ,
virorem bonæ famæ , quæ in primis tribus
lapidibus deſignantur . Quære 216.b. Se-
cundus ternarius lapidum eſt Criſolitus ,
Onix, Berillus, Criſolitus , aureum habens
fulgorem ſignificat ſapientiam, quæ neceſ-
ſaria eſt vlrginibus, & cunctis alijs , ne eis
nunquam fatuis claudatur ianua , ſi paratę
non fuerint , & oleum in lampadibus non
habuerint . Onix niger ſignificat humilita-
rem , quæ laudabilis eſt virginibus,vt patet
in flore Virginum , matre dei . Reſpexit ait
humilitatem ancillæ ſuæ,&c. Vnde Bernar.
Laudabilis virginitas , quam humilitas or-
nat . Berillus pallidus abſtinentiam debi-
tam deſignat , quæ etiam neceſſaria eſt virgi M
nibus : vnde Io. Difficile inter epulas ſer-
uatur virginitas.

Tertius ternarius lapidum,Saphirus,Car-
bunculus , Smaragdus. Saphirus fluxus ſan-
guinis repreſſiuus deſignat,quòd virgo Chri
ſti debet reprimere carnis laſciuiam, quia tri
bulationes carnis habebit huiuſmodi, Car-
bunculus ardoris emiſſiuus ſignificat , quòd
virgo Chriſti debet ardenter petere ſponſi
præſentiam,nec frangi dilatione , quia dila-
tione deſideria creſcunt alias deſideria non
ſunt, vt patet in Magdalena , quando Chri-
ſtum quærebat.Greg. Deſideria dilatione cre
ſcunt , quia ſi dilectione deficiunt , deſideria
non ſunt . Smaragdus maximi nitoris con-
tẽtiuus ſignificat immarceſſibilem virginita
tis aureolam . Iſti omnes lapides includun-
tur in auro virginitatis. Et nota quibus vir-
tutibus debeat ornari anima , vt ſit digna a
Chriſto deſponſari . Quære 12. b. Et no-

ta,quòd

A ta, q̃ quadruplex est quadriga Christi, quelibet hẽi quatuor rotas & duos equos trahẽtes & unã auriga regeotẽ. Prima quadriga est auaritiæ. Ista figuratur per curru igneũ Eliæ.
4. Reg. 102. Ecce currus igneus, &c. Quatuor rotæ, &c. Quære. 30.a. Secunda quadriga est mundicię. Quatuor rotę sũt parcitas comestionis, puritas affectionis, asperitas uestis, sedulitas exercitationis, trahitur duobus equis, seosuum te ſtęnatione, paupertatis amore, oel diligentia examinatioois, & ejus coottritionis frequentia, confessionis auriga, cooside:atio mortis.
Act. 8. Et in isto curru fetebatur Eunuchus. Et ecce uir ethiops. Tertia quadriga est patiętię. Quatuor rotę sunt promptitudo pęnitentiæ, desiatio culpæ cõmissę, memoria pauperis Christi, timor inferoi. Trahitur duobus equis, magnanimitate, & hilaritate, auriga fortitudo. In hoc curru uel quadriga hac, ferebat Iob,
B de qua Abacuc 3. Quadrigę suæ saluatio. Per
Abac. 3. equũ uariũ, & fortẽ, fortitudo patientiæ desiignatur. Quarta est quadriga intelligentię.
Studẽtes. Scientia. Quattuor rotę, ingenium, studium, contemplatio, reuelatio. Trahitur duobus equis, sapientia, & scieotia, auriga fides. Hæc quadru-
Zach. 6. a Scriptura. plex quadriga figoratur. Zacha. 6. Ecce quattuor quadrigę egrediebantur de medio duorum montium. Duo montes desiignant altitudinem, & firmitatem duorum testamentorũ, Qui dicuntur etiam propter resonantiam ueritatis: de quadriga amictiæ ibidem. In quadriga ptima equi rufi, De quadriga pœnitentiæ ibidem, 1o quadriga secunda equi nigri, de quadriga munditiæ ibidem. In quadriga tertia equi albi, de quadriga intelligentiæ ibidem. In quadriga quarta equi uarij, & fortes, naricias in equis desiignat uarietatem in-
3. Reg. 7. c telligentiæ, & sensuum in scriptotis. In. 3. Reg. 7. Salomon statuit duas colũnas in potticu templi, id est Christus ad decotem, & con
C seruationem conscieotiæ, quæ templum est Christi. Columnam unam dexteram nocauit Ioachim, secundam uocauit Booz. Ioachim iuterpretatur firmitas, & desiignat temperantiam, quam adulatio, & ambitio noo iofirmat. Booz interpretatur in quo robur, uel fortitudo, & desiignat patiętiã, quam persecutio, flagella, ira, non stangit. In his duabus columnis templum animæ sustentatur. 4. Reg.
4. Reg. 4. c Conscientia. 4. Dicit Sunamitis: Faciamus ei, s. Eliseo cenaculum paruum, & ponamus, &c. Ibi ponuotur uirtutes, quæ sunt necessariæ animæ ad
Cor. Anima hoc, quòd Deus in ea hospitetur. Quære 56. a. cor triplici littera scriptum. c. o. r. desiignat cameram omnipoteotis regis, in qua Deus non inhabitat nisi uirtutum floribus adorneiur, ut patet de præmissa historia de Su-
Eze. 9. a. namite. Idem patet Eze. 9. Ecce, septem uiri, &c. septem uiri, sunt septem uirtutes. Fides, Spes, Prudeotia, Tẽperantia, Fortitudo, & Iu- D
sticia: uir indutus lineis io medio eorũ est charitas, porta superior Christus, qui est ostiũ, qui & aquilo aris dicitur propter corporis mortificationem. Qoilibet istorum habet vas interius io manu: quia quęlibet uirtus est contra onum uiciũ. Vir in medio scilicet charitas. Vas interius non portat spirituale quia est uniuersaliter cootra omne uicium, & contra radicem omnium uiciorum: atttamentũ scriptoris, memoria passionis, q̃ uigeat in illo, qui Deũ ardẽter diligit, incaustum sanguis Christi, sed ad reoes debet portari, quia in corde debet teneri. Hi omnes iuxta altare ęneum iubentur ingredi, quia cposcientia, quæ est alia re, ubi offerunt Deo gratum sacrificium, debet prædictis uirtutibus custodiri, & ornari. E
Dicitur aũt uir o, qui est in medio: Tanũ. &c. Quære 30.b. 40.b. 29.a.b. 44:a Genes. 24. Angeli ascendebant in scala Iacob, &c. Per istã scalam desiignatur fides, uel quælibet alia uirtus: huius scalę duo latera, fides de diuinitate, & humanitate, uel mundicia mentis, & corporis, uel amor Dei, & proximi. Gradus duodecim articuli. Vel cõtinentia quinq; sensuum: & sic de alijs uirtutibus. Per istam scalam ascendunt uiri Angelici ad Deum, & descendunt ad proximum, ubi uidetur Dominus innixus scalę, quia per istas uirtutes ad ipsũ certitudinaliter peruenerunt. Eze. p septem gra- Edificat
dus ascendebatur ad templũ. i. p. septem uirtutes ad cœlum: uirtus est fundamentum totius Mat. 7.
ędificij spiritualis, quod non inbuettitur. Edificauit domũ suam, &c. Quære. 45.a. 114.a. septẽ sunt gradus beatorũ, ad quos ascendimus per septẽ uirtutes quasi per septẽ gradus illis cotespõdeotibus. Ad gradũ Angelorũ, ascendimus per charitatem, & obedieotiã. Ad gradum patriarcharum, per spem, longanimitatẽ, & hospitalitatẽ, siue misericordiã. Ad gradum prophetarũ, per fidẽ firmã, & plenã. Ad gradũ Apostolorũ, per iustitiam. Ad gradum martyrum, per fortitudinem, & constantiam. Ad gradum confessorum, per prudeotiam, & abstinentiam. Ad graduũ uirginum per temperantiam, castitatem, & munditiam. F

De uiribus animæ & sensibus.

DEus creauit hominẽ rectũ, ot dicit Vide cap.
rut io Ecclesiasticæ, cui alludit 49.
uerbũ Atistotelis ptimo de ala, Eccl. 7.
& acceptum est de Platone; ait enim ille: Aspectum rectum, & circulom reflexum, & diuideos ex uno in duos circulos dupliciter coadunatos. Item unum in septem diuisit circulos quasi essent cœli motus animę motus, hoc timemus, qnia rationalis anima aspectum habet tectum quasi protensa a puncto ad punctũ extensione suarũ uiriũ

ad obię-

G ad obiectum,& maxime,inquantum est ratio-
nalis, quia sicut linea recta est inter duo pun
cta,inter quæ non potest protrahi,nisi una re
cta linea, sic anima rationalis, uel intellectiu
va ad solum unum uerum infinitum termina
tur inquantum affectiua ad solum unum bo
num infinitum,& quia idem est uerum,& bo
num infinitū,ideo tota rendentia,animę,quę
a Deo,ut eius imago quasi recta linea egredi
tur, & ad ipsum sub ratione unius finis reflexa terminatur unus circulus appellatur. Iste autem circulus in duos diuiditur scilicet cognitionis, & affectionis seu dilectionis, quia per istas duas. lineas reflexas creatura rationalis illi principio,a quo originaliter egreditur circulariter,& feliciter terminatur aduna
tur aũt,& se mutuo intersecant.Isti duo circu
li in duobus punctis sphęræ mẽtis sunt, eo ꝙ
uis affectiua uim intellectiuã in creatura sen
H sibili quasi in uno puncto, in alio uero circa intelligibilia, quasi in alio puncto ipsam intersecat, uel in creatura quasi in uno puncto: in creatore quasi in alio puncto se intersecãt. Et sunt ęqualis ambitus isti circuli,quia omne cognoscibile est diligibile,& econtra. Vel potest dici, & melius,ꝙ unus circulus animæ comprehendit totam partẽ intellectiuam, ut delicet intellectum, & uoluntatem, alter uero totam sensitiuam.Et isti duo circuli dupliciter coadunantur, siue in duobus punctis se intersecant, in essentia animæ, quasi in uno puncto, & in obiecto sensibili quasi in alio. Alter uero istorum scilicet circulus uirtutis apprehẽsiuę sensibilis, cuius operatio est per modum lineæ rectæ aspectu dirigendo ad obiectũ,& circulatur per specie rei,quam ad se trahit dãdo iudicium. Iste circulus in septem diuiditur,quia uis sensitiua quinq; sensus par
I ticulares, & sensum communem,siue imaginationem, & æstimationẽ in se claudit, ut sic appareat ꝙ cũ in septenario numero sit uniuersalis perfectione rõnalis creatura ultimã perfectionẽ creaturę cõmunicabilẽ in se claudit, quod uires animæ debent prudenter cu-
Crines. stodiri,quia sunt septẽ crines capitis Sampsonis,in quibus consistit fortitudo Spiritus sancti. 1. Macha. 10. Ierusalem sit sancta,& libera cum finibus suis : Ierusalem fidelis anima sit sancta per uitæ uetteris depositionem, libera per meritoriam actionem,cum finibus suis id est cum sensibus, & uiribus suis, quia non solum in parte intellectiua,sed etiam in parte sensitiua debet suo modo honestas, & sanctitas relucere.

De uindicta.

QVære in tabula de Ira,de odio,de tribulatione, patiẽtia,& persecutione, de inuidia, de iniurijs, de remissione iniuriarum.

Aug. Homines quorũ spes in Deo est,non debent reddere mala pro malis. Et illud:Ma. 18.Serue nequàm omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me,uonne oportuit,& te misereri conserui tui? Et illud saluatoris:Pater ignosce illis quia nescitũt quid faciunt: Et Stephanus pro lapidantibus orauit,in tabula de misericordia & pietate. K

De uisitatione infirmorum.

VAde, & uide si cuncta prospera sint erga fratres tuos; Et hic applica totam histo.Thob.Et quomodo Christus uisitauit nos. Nõ egent, ait, qui sani sunt medico, sed qui malè habent.Quęre in tabula de pietate,de Eleemosina,& de misericordia. Genes.37. Misericordia.

De uia triplici.

DE uia triplici per quam debemua incedere. Exo.3.Viã trium dierũ ibimus in solitudinem,& sacrificabimus Deo nostro.Ista triplex uia est incipientiũ,proficientiũ,perfectorũ.Et bene iste processus in uia spirituali cõparatur diei:quia sicut lux in principio diei est modica,& paulatim crescit in magnã,sic est de uia iustorũ.Prou.4.Iustorũ semita quasi lux splẽdes procedit,& crescit usq; ad pfectã diẽ. Via pœnitentiũ incipit ab horto contritionis.Nu. 22. Videns asiua,&c.Asiua sensualitas,Balaã ratio,psonales affectꝰ,Angelus gfa,ꝙ est magni consilij Angelus :Gladius discretio iudicij:Vineę unde unũ elicitur,sunt gaudia paradisi.Hoc est uinũ purũ,qđ lętificat cor hoĩs. Duę macerię,culpa,& pœna.Maceria prœcludit aditũ uineę,& culpa,& pœna pcludit malis aditũ paradisi.Et sic incipit ab arcto,sed terminatur in latũ spei. Eduxit me ĩ latitudinẽ, Psa.17. saluum me fecit quoniam uoluit me. Hæc latitudo quadrupliciter extenditur Dilataberis Gene. 28. ad orientem. Contritus enim post contritionem,sperat gratiam,peccati remissionem,pę uæ æternæ liberationem,glorię adeptionem. Vita proficientiũ incipit,ab arcto tribulationis.Iob 5.Eripiet pauperẽ & terminatur in latum consolationis : In tribulatione dilatasti Psal.4. mihi.Vita perfectorum incipit ab arcto dilationis.Prou.13.Spes Arctum enim est eis esse in hoc mundo.Ideo cupiunt dilatari,& esse cum Christo, & tendit in altum contemplationis:Ambulabã in latitudine.Vel dic,quòd Psal. 118 peregrinatur in solitudine huius mundi per triduum contritionis,confessionis,satisfactionis.Iusti per triduum dilectionis Dei, sui, proximi. Contemplantes per triduum mediationis,deuotionis,delectationis. Presidentes per triduum ueritatis, uitę, institię, & doctrinæ .Religiosi per triduum paupertatis, castitatis, & obedientię. Eamus itaque,caute, ut ad terminum ualeamus peruenire . Singulari- L M

G gulariter aũt prædicta triplex dies religiosis indicitur, vt vadant per viam castitatis mẽtis, oris, operis: non. n. vocauit nos Deus in im-
1. Ad Thes sa. 4. mundiciam, sed in sanctificationem: vt simus casti affectibus, casti sensibus, & sermonibus,
Religiosi. casti effectibus, & operibus. Secunda dies est, vt incedant per viã paupertatis, dimittẽdo pa-
2. Tim. 2. rentales affectus, mundiales appetitus, curiales strepitus: Quia nemo militans Deo implicat se negocijs seculatibus, vt ei placeat, cui
Obedientia. se probauit. Tertia dies est, vt incedãt per viã obediẽtiæ, nõ quærentes quæ sua sunt, non sequentes propria desideria, vt nõ cõfundãtur in voluntate propria, sed prõpiè, spõtaneè, perfectè, purè obtẽperet imperãti, & obediat pci piẽti. 1. Pet. 3. Quasi filij obediẽtiæ non configurati prioribus ignorantiæ vestræ desidetijs.

De veritate.

Sap. 7. H VEritas luci comparatur: Candor est lucis ęternæ, speculũ sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. 3. Esdræ. 3. cum quæreretur quid esset fortius, & qnid prẽualeret, respondit vnus, q̃ vinum: sed, vt ibidẽ determinatur, fortior est veritas, & vincit, & prę-
Princeps. ualet. Vinum est curiositas siue error, Rex est
Error. elatio potestatis, mulieres sunt concupiscentiæ carnales, quia cor emolliunt. Stulta aũtẽ apparet rõ erroris, cum comparatur veritati, quia dicitur vinum seducens mentem, quãtũ ad intelligentiam veri, sm rationalẽ. Et hoc est vinũ erroris faciens mentem vanã, quo ad effectũ boni, quo ad cõcupiscibilẽ cõuincens in securitatẽ quo ad irascibilẽ. Rationẽ ergo seducit. i. seorsum a via veritatis abducit, quærendo quædam apparentia physica, & sophistica, in quibus non est veritas, nisi in sola apparentia. Sicut lux in noctiluca, vel in piscĩũ squama, vel, in quercu putrida. Esa. 28. Absorpti sunt a vino. Et in eodẽ. Caupones tui miscuerũt vinũ tuũ. Facit ẽt vinũ cutiositatis mẽtẽ vanã, quo ad cõcupiscibilẽ. Quia. n. nõ hẽt rõnẽ veri boni ideo ibi mens nõ quiescit: sed
I semper quærit aliud. Facit ẽt mentẽ vanã qno ad irascibilẽ: quia in nullo credit posse reprehẽdi, cũ tñ tota fortitudo huius vini sit reprehensibilis. Fortior ergo veritas. Audet ẽt elatio potestatis se cõparare veritati, & certe fortior est veritas. Vis nõ timere potestatem? bene fac. Sequere ergo veritatẽ, & non timebis regis potestatẽ, seu fortitudinẽ. Audet ẽt mollicies carnalis designata per mulierẽ, se opponere, & cõparare veritati: in hoc. n. carnali timoc molliciei plus quã Dei, uel religionis. Vnde dr ibi q̃ pp mulieres multi dementes facti sunt, & pp mulieres serui facti sunt: qnia necesse habet semper timere, qui carnali voluntati vult satisfacere. Et adde Palmis cędebat Regem de sinistra manu, &c. Vide totũ. Quod fit qñ carnalis aĩa per adulationẽ, quæ sinistra manus est, placet plato. Eccl. 19. Vinũ, & mulieres faciunt hoĩem apostatare etiã sapientes, iniquus ergo rex, iniquę mulieres, iniquũ vinũ, sed veritas prævalet, & regnat inæternum. Vetitas semper est præferenda, quia, vt dicit Aristo. duobus ꝓpositis amico, & veritate sanctũ est præhonorare veritatẽ. Hinc est q̃ Io. veritatẽ dicebat Herodi: Nõ licet, ait, te habere uxorẽ fratris tui. Et Dan. 5. Baltasar, Mane. Techel. Phares. Veritas semp est inquirenda maximè in iudicio, quia ĩniãdẽt esse clarior luce. Hinc ait dñs ad informationẽ iudicis. Descẽda, & uidebo, utrũ clamorẽ, q̃ uenit ad me, ope cõpleuerint, an nõ sit ira, ut sciã, q̃re de quadruplici ueritate. 151. a. K Ecc. 19. b Marc. 6. c. Dan. 5.

De vanitate.

QVęre in tabu. de diuitijs, & uoluptatibus, de mundo, de morte de uita misera, & de cutiosis. Vanitas. Mundus. L

De visione Dei.

QVod Deus uĩa multis in uia, quęre de appatitione Dei. 1. a. quære in 3. Regum 19. Non in igne Deus, non in cõmotione Deus, sibilus autæ tenuis, ibi dñs. Quia per humilitatem, & mundiciam uĩ Deus. Beati mundo corde, q̃m ipsi Deum uidebunt: Sed sm Bern. In sermone de assũptione virginis Mariæ: Tria oculum impediũt tenebra, & fumus superbiæ, humor immundiciæ, puluis auaricię. Exo. 3, Vadam & uidebo uisionem hanc, &c. Quia soluto calciamento naturalis rationis uidetur Deus pet fidem in ardore amoris diuini. Matt. 17. Assũpsit Iesus Petrũ Iacobũ, & Ioannem, & duxit illos in montẽ &c. Quia mens casta, quæ designatur in Io. obediens in Petro temporalia contemnens, quæ in Iaco. meretur Deũ uidere, quęre 104. b. in Mat: 23. a. 25. a. 32. a. 38. a. Zachęus Christũ uidere non potuit, donec In arborem Siccomorum ascẽdit, quære. 32. a. 36. a. 38 b. 42. b. 43. b. 49. a. 51. a. Magdalena uidit, quia feruenter q̃siuit, & quærendo perseuerauit. Moy. uir mitissimus in monte contemplationis ieinnans uidit dominũ: tres reges grata munera offerentes, aurum fidelis cognitionis, thus deuotionis, mirrham mortificationis Deum uidere meruerunt: pastores in simplicitate niuentes, cum humilitate quærentes, Deum uiderunt: Paulus per deuotionem, & contemplationẽ raptus, Deum uidit: mulieres cum deuotione quærentes unguenta uirtutum, & bonorum operum portantes, Deum uiderunt: Iacob dormiens, & lapidem capiti supponens uidit dominum innixum scalæ, quære 55. a. Fel piscis Thobiæ. i. a maritudo prĩæ clarificat oculos ad uidendum Deum. Paulus depositis Contemplatio. Mons. M Exo. 24. Mat. 2. Luce. 2. 2. Cor. 12. Iob. 7.

G squamis de oculis vidit Deum. Quod Abraã vidit Deum in feruore diei, tres vidit, & vnũ
Gen.45. adorauit. Et no. quòd ex quo fratres Ioseph cognouerunt eum, ausi sunt ei loqui, quia ex quo filius Dei incarnatus est, & in terris visus, & agnitus est, cum maiori fiducia, q̃an te possumus ei nostras necessitates ostẽdere.

De Christo.

Exo.14. DE Christo, Quære in tota tab. de virgine matre eius, ꝙ ibi sunt multę hystoriæ communes filio, & matri. Et no. quòd Christus, est ille angelus, qui præcessit filios Israel in exitu de Aegypto ideſt illos, qui exeunt de mundo, & inttant solitudinem religionis; In columna ignis per noctem, inflammans per dilectionem: in nocte aduersitatis, & in columna nubis per diem, rigans & tempe-
Daniel.3. rans per humorem deuotionis in die prosperitatis. Item ipse est ille angelus, qui descen-
H dit cũ Azatia & socijs eius, scilicet, cum cunctis fidelib. fidẽ trinitatis habẽtibus, tefrigerãs ardorẽ tẽtatiõis, siue ꝓcedat a stupa superbię, pice immũdiciæ mallenlis auariciæ, napta hipocrisis, & uanę gloriæ. 98. a. b. Chri-
No.21. stus est ille serpens æneus in palo crucis erectus, quem aspicientes oculo sincerę fidei a Diabolo, mũdo, & carne uulnerati, cõtinuo curantur. Et no. de hoc nomine Iesus quod interprætatur saluator quare conuenit Chri-
Genes.2. sto. 14. a. in. 3. Reg. ipse est ille fluuius, qui ingreditur de loco uoluptatis patris ad irrigandum paradisum ecclesiæ militantis, sine eius humore non potest afferre fructus meritorũ. quære 15. b. Qd Christus figurat̃ per Dauid, & de eius incarnatione. 13. a. b. Quod Xps est nstium per quod intramus paradisum, & ibidẽ de eius iucarnatione. 14. a. Hoc o-
I stium &c. de eius compassione, & suscitatione Lazari: De eius pietate quando saciauit quinq; millia hoĩum, de remissione peccatorum in Magdalena, in muliere deprehensa in adulterio, in latrone in cruce, cui dedit regnum, & de crucifixoribus: Pater, ait, ignosce illis. Quomodo comedit cum Zachęo, & peccatoribus. Quod Christus designatur per uirum indutũ lineis, id est carne purissima uirginali, qui habebat atttamentum scriptoris ad renes, id est latus apertum in cruce, cuius incausto id est sanguine precioso consignantur in fronte in baptismo omnes qui sunt in Ierusalem, id est in ecclesia. Et quicũque hoc signo ab ipso non fuerint cõsignati; peribũt. Eze.9. Quod Christus figuratur per Eliseũ, qui incubuit super puerum mortuum, id est genus humanum carnem nostram assumendo, qnem baculus Giesi nõ potuit suscitare. quære 39. b. Quod Christus est liber scriptus cunctis uirtutibus, & exemplis, qui semper ptæ oculis est habendus, quære 40. b. Chri- K
stus est uerus sol iusticiæ, quia ad modum soliꝫ antiqua renouat, culpã remittendo, & gratiam infundendo: occulta demonstrat per fidelem eruditionem; multiformia generat p donorum uirtutum infusionem, & meritorũ aggregatinuem: quia sicut siue solis influentia nihil generatur, sic sine dei gratia nulla fit operatio meritoria. Et sicur sol per motum suum in Zodiaco causat quattuor tẽpora anni, ęstatem, hyemem, uer, autumnũ, sic Christus causat ista quattuor tempora spiritualiter in hemisphęrio mentis nr̃æ. Quære 26. b. Luę 10.
Christus est ille Samaritanus, qui interpreta Psal. 126.
tur custos, quia nisi dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat, qui custodit eã. Iste homine descẽdentem ab Ierusalem in Hieri co genus humanum cadentem ab altitudine status innocentiæ ad infimum præsentis
miserię, posuit super equum diuinitatis, & cõ L
misit stabulario. i. prælatn, dans duos denarios, vtrumque. ſ. testamẽtum, ad eius curam: Et alligauit eius uulneta, adhibens medicinã sactamentorum, quia latrones Dęmones expoliauerant ipsum gratuitis, & vulnetauerãt in naturalibus. Ideo Christus est verus proximus, & uerus frater, qui facit nobiscũ misericotdiã, 165. Quęre de eius fraternitate in pietate, & misericotdia ad nos. 61. b. Christus figutatur per Ioseph qui interpretatur saluatot, quem si Ruben non inuenetit in ciſtetna conscieutiæ, debet scindere uestimenta p confessionẽ, cum fletu per contritionẽ, & dicere:
Puet nõ compatet, & ego quo ibo? Ipse. n. est Io.14.
uia, ueritas, & uita. Quo ibis sine uia, nisi in ꝑcipicium? sine ueritate, nisi in errorem & deuiũ? sine uia, nisi ad mortem, & supplicium?
Christus est ille agnus, qui fuit mortuus, & re Apo.5.
surrexit, qui potuit apetire septem signacula M
libti diuinę prędestinationis, circa misterium nostræ incarnationis, quæ ipse aperuit, septẽ figuras circa nostram redemptionem in scripturis positas in seipso explicando. In carnatio fuit figurata in Samsone, quære de alijs. 124. in Apoca. Christus est atbor pulchetrima, & fructifera, de cuius fructu uiuunt omnia. Et designatur per lignum uitæ in medio Gen.3.
Paradisi, ut est in sacramento altaris. Per lignum uitæ, quod est ex utraque patte fluminis, quod affert duodecim fructus per singulns menses, & folia eius sunt ad sanitatem, quæte in tabn. Apo. Per illam arborem maximam, pulchertimam, fructiseram, in medio terrę, ut dicitur in Daniel. quære de hoc 94. b. 14. b. 95. b. 5 n. a. 55. b. Christus est ille lapis abscisus de monte, de lapidicina uteri uirginalis sine manibus, sine humanis opetibus, qui confregit statuã mundanæ uanitatis, quære in tabula super Daniel. Est autem Christus

illa

illa manus, qui scribit sententiam damnationis contra peccatores, Mane Techel, Phares. 69.a. 112.b. 51.a. Ezech. vidi aquã egredientem de templo a latere dextro: quia omnis gratia deriuatur ad nos à Christo, & a suo latere dextro vulnerato. Eze. Vidi quasi spẽm ignis splendentis in circuitu, &c. Ibi ostenditur, quo Christus fuit in Adã sm corpulentã substantiã, & quo mũdum illuminat, & inflãmat. Quære 14.b.1. Reg. 14. Ascendit Ionathas. i. Christus in cœlum, reptans pedibus, & manibus. Quia Christus ascendit confixis in Cruce manibus, & pedib. oportebat ait pati Christum, & armiger eius post eum, quia quilibet crucis signifer oportet, q̃ crucé suo modo perferat, si vult ascendere post eum, quia Christus passus est pro nobis vobis relinquẽs exẽplũ, vt sequamini vestigia eius. 1. Para. 2.

1. Pet. 2. Cum ignoremus quid agere debemus hoc solum residui habemus, vt oculos nostros diri-

B gamus ad te. Sic liberatus est Loth de Sodo-

Gene. 19. mis, sic Abrã de Hur Caldæorũ, sic populus

Gene. 15. Exo. 14. Israel de manu Aegyptiorum, sic Dauid de p

1. Re. 17. secutione Saulis, & de manu Golyæ, sic Noe

Gene. 8. de diluuio, sic Thobias a plaga cæcitatis, sic

Iob. 54. c. Iob a passionibus suis, sic Isaac de manu pa-

Gene. 22. Exo. 2. tris, qui eum voluit immolare, sic Loth de in-

Gene. 19. cẽdio Sodomorum, sic Moyses de manu Pha-

Dan. 6. raonis, sic Daniel de lacu leonum, sic Susan-

Dan. 13. na de falso crimine, sic Petrus de carcere, sic

Act. 12. Ezechias de manu Senacherib, sic Petrus de

4. Re. 19. periculo submersionis, & discipuli: Domine

Mat. 14. Mat. 8. saluanos, perimus, sic Mardocheus, & popu-

Hest. 7. lus Iudęorum de manu Aman. Exo. 3. Vadã & videbo visionem hanc magnam, quare rubus arder, & non comburatur: hoc refert ad

Apoc. 1. eius incarnationem. Quære 13.a. Christus de

C signatur per illum. Similem filio hominis p-

pter assumptionem nostræ carnis, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum. i. omnium ecclesiarum. Nota totũ. Quære. 31.a. 51.b. Et per illum angelum. Apo. 10. Vidi alium angelum fortem descendentẽ de cęlo amictum nube, & iris in capite eius, & facies eius erat sicut sol. 78.b. Quęre exposition em in tabula super Apo. Et per illum: Vidi & ecce equus albus, & q̃ sedebat sup eũ, &c. 44.b. Quære expositionẽ in tabula sup Apo. Itẽ agnus, qui in medio throni est reget eos, & ducet ad vitæ fontes. Quære 23.b. Item vidi supra montem Syon agnum stantem, & cũ eo cẽtum quadragintaquattuor millia. 24.b.

• Item ostendit mihi fluuium aquę viuæ procedentẽ de sede Dei, & agni: quia a Christo ois gratia nobis datur. Quęre 25.a. Item vidi aliũ angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei viui. Quære 32.b. Item beati, qui ad cænam nuptiarũ agni vocati sunt. 25.b. Item iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinæ. 32.a. Item misit angelus falcẽ acutã in terrã, & vindemiauit vineam. Quęre 38.b. Itẽ liber deuoratus factus est in ore dulcis tanquã mel. 15.a. Itẽ Christus est ille qui soluit septẽ signacula libri clausi quæ nullus alius poterat soluere. 43.b. 83.a. Exod. Totus mons Synai fumigabat, eo q̃ descendisset dñs in igne hoc refertur ad eius incarnationẽ. Quære 29.b. Christus est ille angelus, qui descendit, & mouet aquam piscinæ, & curatur infirmus a quacũq; detineatur infirmitate, q̃re 67.b. 68. 84.b. Lu. 2. Inuenietis infantem pannis inuolutum, in cuius figura Moy. inuentus est in fiscella scyrpea expositus in Exo. 2.

D carecto fluminis, & filia Pharaonis misertа eius ait, de infantibus Hębręorum est. Gene. 28. Vidit Iacob angelos ascendentes per scalam, & dominum innixũ scalæ. Scala crux, & pęnitentia, per quam dominus primo ascẽdit, cui & innixus & affixus fuit, quia a principio natiuitatis vsq; ad crucem tota vita eius

E non nisi pœnitentia fuit. Deu. 32. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos & super eos volitans: Comparat se Christus aquilæ propter contemplationem, & pullorũ suorum prouocationem: vulturi propter desiderium conuersionis peccatorum, quia vultur cadauer diligit, & sectatur: gallinæ propter educationem, & defensionem pullorum: Quo Mat. 23.

ties volui congregare filios tuos, quemadmodũ gallina congregat pullos, &c. 3. Reg. Salua me domine mi rex, &c. Quære 14.a. Gene. 41. Vocaui eum lingua. Aegipniaca, Saluatorem mundi: in quo figuratur q̃ Christus a

F patribus suis uenditus erat saluator futurus, & Ioannes vocandus. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Quęre 15.a. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis inde diuiditur in quattuor capita. 14.a. 15.b. 18.a.b. Mar. 5. Cũ tetigisset mulier Iesum, confestim siccatus est sanguis eius. Quære 41.b. Quære de ipso quomodo in latere suo fert nobis ostiũ, & quinque viuos fontes in corpore suo aperuit, ex quibus fluit aqua mundans, & sanguis calidus lepram nostram sanans. Quære de istis in tabula de cruce, de passione, de sanguine Christi. Apo. 20. Apertus est liber vitæ. Ipse est libet extensus ante oculos nostros, in quo possunt legere clerici, & laici affixus asserib. • crucis, sicut alphabetum puerorum, vt in ipso legere valeamus: eius enim opera sũt operum nostrorum sigillum, bulla, norma, & regula, quę scripsit ad nostram informationem non in pelle aliena, sed in corpore proprio, non nigro incausto, sed precioso sanguine, roseo, rubicũdo; quia sm Aug. Ois Xpi actionis est instructio. Cuius libri litterę sunt charitatis, qua pro nobis mori uoluit, castitatis, quã nobis oñdit, & alia uirtutũ opera, q̃ nos

G docuit. Sicut enim dicit Greg. Dñs in carne apparuit, vt humanã naturã admonendo excitaret, exempla ptæbendo accenderet, moriendo redimeret. Crux. n. est sicut perpẽdiculũ, vel regula cementarij: vnde ſm eã oĩa nostra opera diriguntur, & quicquid est tortuositatis in operib. nostris, ex hac regula põt cognosci: quia vt dicit Greg. Cũ lignũ regulę iũgitur, in qua patie intumescit, tepetitur. Dñs ergo nostet inter hoĩes sobriè, piè, iustè conuersatus, vera locutus, mira operatus, iudigna passus, in omnibus fuit nobis regula viuẽdi, vt mutuaremus exẽpla, veneraremur excelsa miracula, eruditioni crederemus, & ob passionẽ grati essemus, vita. n. sua vitã nostrã instruit. Nã ouẽ se exhibuit in vita, leonẽ in morte, vt ex hac viuendi regula simus sicut ouis mãsueti benignitate, mũdi castitate, fœcundi charitate, passibiles cõpassione, lanam

H ministrantes per tpalium dispensationẽ, lac per dulcẽ deuotionẽ, fœtus parientes p doctrinæ eruditionẽ, rectã simo stercorizãtes p pnię actionẽ, carnẽ exhibentes per martiriũ, pellẽ in qua scribitur ad exemplũ. Gene. 27. Statim vt sensit vestimẽtorũ eius fragratiã ait: Ecce odor filij mei, &c. Vestimẽta Iacob sunt humanitas Xpi, quib. diuinitas velata est, vt nobis appareret in carne visibilis, quæ reddunt fragrantiã, & odorẽ, qñ ex cõsideratione passionis, per quã scissa sunt. Ps. 29. Conscidisti saccũ meum. s. in passione, & circũdedisti me lætitia in resurrectione, mouetur aĩa ad deuotionẽ, & ex deuotione ad gratiarũ actionẽ, quasi conceptũ parit: & ideo sequitur: benedicens ait. Ecce odor &c. Quia aĩa in illa deuotione concipit Xpm, & in gratiarum actione quasi cõceptum parit, sicut ex odore masculę plantæ impregnatur planta femella. Et qa aĩa in illo statu exuberat abundantiam gaudiorum spiritualiũ, vt magis videatur ei, q̃ fit

I in paradiso, q̃ in terra; ideo sequitur. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. Irrigatus ẽ igitur nimis qui tanti beneficij obliuiscitur.

Ps. 105. Obliuiti sunt Deum, qui saluauit eos, &c. Exẽplum de pincerna Pharaonis, qui succedentibus prosperis oblitus fuit Ioseph coniectoris sui: quia prosperitas mundana facit obliuisci Deum, & eius beneficia. 4. Reg. 4. Nõ erat in puero neq; vox, neq; sensus, donec Helyseus incubuit super eũ, &c. Quęre 35. b. 9. a. 41. b.

Mat. 9. c. Matt. 9. Secuti sunt eũ duo cęci clamãtes mi serere mei filij Dauid. Et de Cananea a finib. Tyri egressa, &c. Et illud: Puella tibi dico, surge. Gene. 27. Sic Ioseph, qui figurat Christũ solẽ, lunã, stellas adorate Christum: quia cętus angelicus in sole designatus, quia permãsit in luce sapiẽtię: & luna cõgregatio sanctorum in patria: stellę multitudo sanctorum, in via adorant dñm Iesum Xpm. Dixit Abrahã tribus pueris. Requiescit sub arbore, &c. Quia aĩa purgata a peccatis, illuminata fide trinitatis, lassata labore pnię, in Xpo inuenit locum quietis: Venite, ait, ad me oes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos. In Can. 2. Sub vmbra illius quẽ desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Vnde nota, q̃ dicit, quiescite sub arbore, tũc. n. maxime delectat requiescere sub arbore, cũ videmus in folijs viroré, in ramis expãsionẽ, in floribus odorem, in fructib. saporẽ. Talis arbor est Xps, in cuius folijs inuenirur immarcessibilitas doctrinæ, in ramis obũbrantibus, & refrigeriũ prestantib. suauitas gr̃æ, in floribus puritas vitæ, in fructu gustus sapientiæ. Inde est q̃ pp ista quattuor Xps quadruplici arbori cõparatur, pp virorem foliorũ cõparatur arbori plãtaię in irriguo secus decursus aquarum, cuius folium non defluet, quia & plantata est humanitas in fluento oĩm gratiarum, cuius doctrina nũ quam defluet. pp expansionẽ ramorum cõparatur Therebinto: genus est quercus. Eccl. 24. ego quasi Therebinthus expandi ramos meos, & rami mei honoris & gr̃æ. Gr̃am. n. cõfert Xps ad refrigeriũ tentationis, sicut rami expãsi mitigant excessum caloris. Propter odorẽ florũ cõparat arbori, q̃ df amigdalus. Eccl. 12. Florebit amigdalus, impugoabitur locusta, dissipabit capparis. Amigdalus tria habet, corticem, testã, nucleũ, & Xps in tribus consistit substantijs, hẽt corticem carnis, testã aĩæ, & mẽtis, nucleum diuinitatis. Cortex habet amaritudinem, testa fortitudinem, nucleus dulcedinẽ. Cuius flos putissimus, & candidissimus, quia Christi vita purissima, & immaculata. Locusta prępicipes habens salrus, peccator inordinatus. Capparis herba renib. valens, petrę adherens, peccator luxuriosus, & obstinat⁹. Cõuersatione. n. Xpi, & odore vitæ eius dissipat⁹ peccatoris lasciuia, & duritia, & impinguat⁹ gr̃a. Propter fructus saporẽ cõparat⁹ arbori vitæ. Prouer. 3. Sapiẽtia est lignũ vitę his, qui apprehenderint eã. Gen. 3. Lignũ vitę in medio paradisi. Cherubin, & gladius flãmeus collocata sunt ad custodiendã viã ligni vitæ. Sed attende, q̃ Cherubin plenitudo scientiæ interpretatur. Gladius timorem incutit, flamma ardorem immiti. Sic ergo humiliter in timore, feruentet in amore, sapienter cũ discretione accessurus, hunc sapientiæ saporem obtinebis. Xps ergo arbor bona, fuit lignũ in irriguo plantatũ in incarnatione pp plenitudinem gr̃æ, Therebinthus extendens ramos suos in passione per extẽsionem brachiorũ in Cruce, Amigdalus, q̃ primo floret: in resurrectione; nam Xps resurrexit primitię dormientiũ, lignum vitæ in ascensione, cum ascendens in alium suos conuiuificare fecit; & sedere in cœlestibus. Hæc autem arbor

K
Gen. 27.
Arbor.
L
Eccl. 12. b
Amigdalus.
M
Lignum.
1. Co. 15. c

bona

A bona, fructus bonos facit: ex incarnatione .n. habemus fructum habétem dulcedinem, ex passione fructum habenté medicinalem amaritudinem, ex resurrectione fructum habentem altitudiné, ex ascensione fructum habenté plenitudiné, & dulcediné. Dulcediné pp exemplum humilitatis profundæ, amaritudinem propter exercitium patiétię, altitudinem propter dotalicium gloriæ, plenitudinem in solacium ecclesiæ. De primo. Eccles. 11. Brevis in volatilibus apis, initiũ dulcoris habet fructus eius, sua enim incarnatio fuit initium omnis dulcoris, quia tũc per totum mundũ melliflui facti sunt cæli. De secũdo. Num. 14. Terra illa fluit lacte, & melle. Sicut ex his fructib. cognosci pót, terra illa dr cęlestis pfia ꝓpter stabilitaté: lac de carne fluit, mel de cęlo cũ rore descédit. Lactea ergo dulcedo de carne trahit, qñ gaudium de glorificatione corpis generat. Sed melliflua dulcedo descédit, qñ bitudiné cęlestis naturę. s. aię nfæ gaudiũ surgit. In lacte dulcedo sola, nõ summa, quia in cõtemplatione humanitatis Christi dulcedo sola non sũma: in cõtéplatione diuinitatis, dulcedo sola, & summa. Mat. 8. Dñe salua nos perimus. Ecce ꝙ in oĩ periculo ad Christũ debemus recurrere, qa ipse est potens, sciens, uolés nos ab oĩbus liberare. 2. Paral. 24. Nõ eritis uos, q dimicabitis, sed tm̃õ cõfidentes, state, & uidebitis auxiliũ Dñi super uos. O Iuda, & Ierusalé nolite timere, non paueatis, cras egrediemini contra eos, & Dñs erit nobiscũ: uerba sunt consolantis mẽtes, & eos qui sunt in tormentis. Quod. n. ipsi timent aggrediendo humilitet, & nõ timet, neq; pauẽt interius & exterius. s. sustinẽdo uiriliter, & ipsi stant pseuerando lõganimiter. Totũ operatur in eis diuina clementia, & cõfi

C dentia, introitus & exitus, & post exitũ perseverans cũ Deo lętitia. Et hoc est quod dr: Nõ eritis uos, &c. Inde est ꝙ sanctis in tormentis positis non dominabatur ignis, sed reflecteba tur ad cruciantes. Exẽplũ in camino puerorũ, quos non cõtristauit, sed ministros regis combussit, quia magnitudo diuinæ dilectionis in sanctis supat uim ardoris. Qui. n. amar nõ laborat. Sap. 16. Creatura tua tibi factori deseruiens, excãdescit in tormẽtis aduersus iniustos, & leuior fit ad benefaciendũ pro his, qui in te confidunt, quod adhuc habet locũ in uerè pẽnitẽtibus, q uestimentis, & alimẽtis asperis delectabiliter utuntur, de quo peccatores graviter cruciãtur, & pẽnaliter afficiũtur. Angelus portauit Eliæ panẽ subcinericiũ, & uas aquę cõfortans eũ, donec uenitet ad montem Dei Oreb. Iste Angelus est Christus, q præcipit comedere panẽ pnĩæ, & afflictionis, & aquã infundit cõsolationis, & deuotionis, quibus confortati uadimus usq; ad monté Dei. Iste est Angelus, qui Agar ancillã fugientem dñam suã, carné. s. rebellanté spũi, & rõni, reducit ad eã: Reuertere air ad dñam tuã, & humiliare sub manu illius. Iste est Angelus, qui ꝑcessit filios Israel in deserto in colũna nubis per diẽ, & in colũna ignis p nocté: iste est Angelus, qui liberauit Petrũ de carcere, peccatorẽ. s. a uinculis peccatorũ. Eze. 10. Manus Dñi tetigit me, & erexit me super genua mea. Ista est illa manus. Emitte manũ tuã de alto, eripe me de aquis multis. si. n. erraueris per ignorãtiã, uel febricitaueris p cõcupiscentiã, aut langueris p fragilitaté, & impotentiã, uel lepra infectus fueris p malitiã, aut luxuriã, si hæc manus tetigerit te, innenies medicinã. Sic sanat' est Thomas ab errore. Nisi, ait, uidero in manibus eius fixurã clauorũ, & mittã manũ meã in latus eius, nõ credã. Sequtur: Dñs me', & Deus me'. Sic sanata est socrus Petri a febribus. Tetigit Iesus manus eius, & dimisit eã febris. Sic Ezechias ad tactũ man' Dñi, ut dictũ est, sup genua erectus est. Sic Iesus manũ extẽdit, leprosũ tetigit, & statim mũdatus est. Sic puellã mortuã, aiam. s. per culpã mortnã tetigit, & reuixit: Filia, air, mea modo defuncta est, ueni, & impone manũ tuã sup eã, & uiuet. Lucæ 24. Iesus iunxit se duobus discipulis eũtibus in Emaus, &c. Quia Christus iungit se illis, qui de ipso conferunt, & loquuntur, & talibus immittit lucẽ cognitionis, & confirmat spẽ, & prẽstat gfã, & cõsolationẽ, unde reuersi sunt in Ierusalẽ cũ gaudio, qđ fit cũ nobis contẽplatione cælestis pfię apparet nobis tãquàm in peregrini spẽ, & uidemus in ęnigmate, nõ in essentia, & extra domũ in itinere, qa apparet nobis trãsitoriè. Dno sunt, qui coambulantes Deum aspiciunt, tõ, & intelligẽtia, cum furtim, & raptim inceduni. Fingit se dñs longius ire, nec recedit: qnia aliqñ ad tẽps gfa

F diuinæ contẽplationis subtrahit, ut ex hoc anidius reuocet, & reuocatus fortius gñeiur, ut dicit Bern. Ideo redit pro beneplacito suo, ut illi dispẽsatorium redire, sp uoluntarium manere, ad eos intrare appellatur, qñ ista pretij instantia pdita gratia, uel ad tẽps subtracta reparatur: cibos. n. apponimus, cũ ei gratias agimus. In uoce exultationis & confessionis sonus epulantis. Panem frangit, cum delectatione cęlesti nos pascit. Et bene in fractione panis cognoscitur Dominus, quia ex illuminatione conscientiæ, & infusione gratiæ sua nobis ptæsentia declaratur. Sed euanescit ab oculis, cũ admiramur ex uniuersitate suæ incomprehensionis, uel incomprehensibilitatis. Matth. 8. Domine salua nos, perimus. Hoc dicunt discipuli in periculis maris positi, docentes nos, qui in hoc mundo nauigamus, quòd in omni tẽpore, tribulatione, & periculo, ad ipsum recurrere debemus, dicentes

Arbor. Fructus.

Beatitudo. Lac. Mel.

Tormẽta. Martirũ.

3. Reg. 19.

Gen. 16. & 20. 14.

Psal. 143.

Io. 20.

Luc. 4.

Mat. 8.

Mat. 9.

Psal. 41.

G cum Iob 13. Etiã si occiderit me, in ipso spera bo: Ad dominum cum tribulater, clamaui, & exaudiuit me. Incarnatio Christi fuit lucerna accensa. Lux in testa, diuinitas in humana natura. Sed fracta lucerna corpis in passione, lux fidei pura effulsit in resurrectiõe. Sicut fracta lucerna Gedeonis, uerum lumen apparuit: quia fracto corporis alabastro, ex odore unguenti, domus ecclesiæ plena fuit. Ioã. 12.

Incarnatio.

Iud. 7.

Leuitic. 23. Sumetis uobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasq; palmarum, & ramos ligni diuersarum frondium, & salices de torrente, & lętabimini coram domino Deo uestro. Natura palmę est, ꝙ fructus eius ualet in nulneribus coniungendis. Hæc est patientia lætificans, & sanans dolores carnis, prouocans lætitiam mentis. Fructus arboris pulcherrimę, sunt opera Christi, cuius

1. Pet. 1. c.

pulchritudinem sol, & luna mirantur, in quę

H secundum Petrum, desiderãt Angeli prospicere: a quo omnis pulchritudo causaliter, originaliter, exemplariter, deriuatur: Quia pulchrum pulchetimus ipse, mundum mente gerens, similique imagine formans. Huiusmodi arboris fructũ sumit, qui Christi opera coram oculis suæ mẽtis instituit, & ad eorũ imitationẽ pro uiribus se extẽdit, & spatulas palmarũ. i. triumphorum uictoriarũ. Sunt. n. spatulæ rami ad instar spatarũ formati, & ramos ligni densarum frondium. i. sentẽtias de opacitate scripturarũ. Et salices de torrente. i. exẽpla sanctorũ, qui perseuerãt in perpetua mẽtis uiriditate, nec fructum carnalem faciunt, sicut nec salices, quia in castitate niunnt, quia si redeũt ad memoriã opera saluatoris, si triũphus resurrectionis, & passionis, si præmia æterna, quæ nobis promittũtur in scripturis, si exempla, quæ habemus a sanctis, semper lę

I tahimur in tribulationibus nostris. Ioan. 10. Ego sum ostium, per me si quis introierit, salnabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inuenier. Est Christus ostium, quia per ipsum ingrediuntur oues in ęternum uiridariũ. Ingrediuntur autem contẽplando eius diuinitatẽ, & egrediuntur contemplãdo humanitatem. In ipso pascua inueniet uterqne noster homo, interior, intus in contemplatione diuinitatis, exterior, foris in contemplatione humanitatis, & carnis salnatoris. Hæc enim est terra fluẽs lac, & mel, in quam introducit Dominus filios Israel. Lac emanãs de carne, dulcedo, & dilectio de cõtemplatione humanitatis. Mel proueniens ex aere, dulcedo de contemplatione diuinitatis. De hac introductione Exod. 3. Moiſ. pascebat ones Ietro, & cum minasset gregem ad interora deserti, uenit ad montem Dei Oreb. Moiſ. uir mitissimus Christus, qui minat nues ad interiora deserti, hoc est ad immarcessibilia gaudia paradisi, & ad montẽ Dei Oreb, quod interpretatur mensa, hoc est ad contẽplandã excellentiã diuinitatis pro possibilitate humana, in qua est delectatio summa, quod Christus nos liberat a potestate Diaboli, & aduersariorũ, quod figuratum est quando Naas Amonites tenebat obsessos uiros Iabes Galaad, quibus dictũ est: Cras erit uobis salus cum inaluerit sol. i. cum nascetur, uel patietur Christus. Quęre 47. a. 51. a. 78. b. Gene 3. Lignũ uitę in medio paradisi. Quia Christus arbor plantata secus decursus aquarum, omnium gratiarum afferens omnes fructus, ut dicitur Apoc. 1. & Dan. 4. Est in medio paradisi ecclesiæ militantis, ut de plenitudine eius accipiant uniuersi. Apoc. 1. Simile filio hominis in medio septem candelabrorũ aureorum, &c. Sub figura uiri contẽplatiui loquitur hic Io. Conuersus, ait, siue a terrenis ad cęlestia, ad infimis ad suprema, a temporalibus ad æterna, ut nidere in carne Dei filium, quia in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Sic no

K

L

Baruc.

luit nidere Moyses Exo. 3. quomodo ruhus ar Exo. 3. a.

debat, & non consumebatur, quomodo Dei filius de Maria nascebatur, & uirginitas integra seruabatur, sic enim ibi dicitur: Apparuit Dñs in flãma ignis de medio rubi, & uidebatur ꝙ ruhus ardetet, & non cõbureretur, quia uirginitas Marię calore Sancti spiritus fęcundabatur, sed nõ niolabatur. Hugo: Amor, qui in eius corde ardebat, in eius carne mirabilia faciebat, flamma in rubo, partus in utero: Rubus illuminabatur, & non cõburebatur, quia uirginitas Mariæ fęcundabatur, sed non niolabatur. Hinc ait Bernardus: O beate Ioãnes magnum signum apparuit in cœlo, mulier ilęsa, sole amicta: sed maius signũ apparuit in terra, rubus ardens sine cõbustione, uirgo cõcipiens, & pariens, sine corruptione. Sic itaq;

M contemplanti occurrit Christus in medio septem cãdelabrorum aureorum, in medio scilicet oĩm ecclesiarũ. Quęre 115. b. Quod ecclesia ædificata est in sãguine Christi. Esa. 15. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio oleiſe piui eã, lapides elegi ex ea, & ędificaui turrim in medio eius. Quęre. 114. a. Et nota quãta diligentia prosequitur Christus saluté nostrã: Mat. 20. Exijt ptimo mane conducere operarios in uineã suã. Quære in tabula super Mat. Ge. 27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dñs. Verbũ est patris ęterni de persona filij incarnati: eius ager est sancta ecclesia, plena odore fructuũ bonorum operum, in quo uerbo ostendit personę unionem ex proprietate filiationis. Ecce odor filij mei, quia. n. in trinitate media persona erat, rectè mediator Dei, & hoĩm ueniebat. Rom. 1. Qui factus est ei ex semine Danid fm carnem, qui prædestinatus est filius Dei in uirtute. Secũdo

ostẽ-

A
Ad Colo. 2.
ostendit suæ gratię diffusionem ex fertilitate fructificationis. Sicut odor agri pleni: ipse.n. Christus est thesaurus euãgelicus, in quo est omnis thesaurus sapientiæ, & scientiæ absco ditus, ex quo colligit fidelis populus omniũ gratiarum, & donorum fructus, ager inquam plenus gratia, & ueritatis, de cuius plenitudi ne omnes accepimus gratiã pro gratia. Quia simile est regnum cælorum thesauro abscon dito in agro. Hiere. 41. Habemus thesaurũ in agro frumenti, hordei, olei, & mellis. Quęre 75.b. Tertio innuit culpę remissionẽ, ex largi tate benedictionis, cui benedixit dñs. Hoc est illud semen, in quo omnes gentes erant be nedicendæ, quæ propter peccata primi homi nis fuerant condemnandæ. Hinc salutans an gelus uirginem, ait: Benedicta tu in mulieri bus, & benedictus fructus uentris tui. Apoca. 10. Vidi alium angelum fortem, descendentẽ
B
de cælo, amictum nube, & iris in capite eius, & facies eius erat sicut Sol. Vbi ostendit circa Christum autoritatem nostræ redemptionis: quia angelus utique magni cõcilij, quia nul lus inuentus est, nec in cælo, nec in terra, nec subtus terram, qui posset inuenire consilium de humano genere liberando, aut qui posset soluere septem signacula libri signati, donec iste angelus uenit, qui signata aperuit, & cap tiuum hominem liberauit. Secundo ostẽdit utilitatem executionis: Fortem utique, fortis mortem superando, hostem expugnãdo, limbum spoliando, cœlũ reserando. Fortis, & po teos dñs in prælio: quia fortitudo, & decor in
Psal. 23. Prou. 31. d
dumentum eius humilitatem exinanitionis
Psal. 17.
descendentem de cælo: Inclinauit.n. cęlos dñ uinitatis, & descendit ad uallem nostræ mor talitatis, & caligo sub pedibus eius nostræ pe nalitatis, ueritatem incarnationis amictũ nu
Exec. 32.
be. s. uirginea carne, quia dixerat: Solem nu
C
be tegam. Pietatem recõciliationis, quia iris in capite eius claritatem conuersationis, uel
Exo. 14. b.
resurrectionis. Facies eius ut Sol. Populus do mini, nec Aegyptum exire potuisset, nec ad terram promissionis uenire, nisi angelus do mini ei uiam demonstrasset, unde considerãs genus humanum multiplicitatem sui morbi sub ratione multiplicis remedij, petit Dei fi lium sibi dari. Quia enim eramus ignorantia excæcati, ideo doctorem petimus ueritatis. O sapientia, quæ ex ore altissimi prodiisti, ueni ad docendum oos uiam prudentiæ. Quia era mus sub iugo diaboli captiuati, petimus in se cunda antiphona datorem libertatis: O Ado nai, & dux domus Israel: ueni ad liberan dum nos in brachio extento. Adonai inter pretatur dominus, uel dominator. Quia era mus peccatorum funibus circumplexi, peti mus auctorem remissionis. O radix Iesse: Ve ni ad liberandum nos, iam noli tardare. Quia ianua carceris, non nisi per Dei filiũ poterat aperiri, qui clauem habet Dauid. i. potestatẽ Dei patris, ideo petimus per Dei filium ostiũ carceris aperiri. O clauis Dauid, ueni, & educ
D
ductũ de domo carceris. Quia eramus mor tis tenebris inuoluti, ideo splendore filij Dei petimus illustrari. O oriens spleodor lucis ę ternæ, ueni, illumina sedentes in tenebris, & umbra mortis. Quia a decore primæ institu tionis ceciderama, & macula propriæ trans gressionis deformati eramus, petimus nostri status reformatorem, & reparatorem. O rex gentium, & desideratus eorum, ueni salua ho minem, quẽ de limo formasti. Et quia in uia reformamur per gratiam, in patria per glo riam, quia tunc reformabit corpus humilita tis nostræ, configuratũ corpori claritatis suę, ideo in septima antiphona petimus gloriæ reformatorem. O Emanuel ueni ad saluandũ nos, dñe Deus noster. Emanuel interpretatur
E
nobiscum Deus. Ideo de isto angelo Dei fi lio incarnato dr: Mitto angelum meum, qui
Mala. 3o. a.
præparabit uiam tuã aote te, quia sicut in exi tu Israel de Aegypto, dum ad terram promis sionis populus festinaret, eis dñs uiam prępa rauit, mare diuidendo, Aegyptios submergẽ do, hostes impugnando, Manna cœlicum mi nistrando, columnam ignis per noctẽ, & co lumnam nubis per diẽ præmittendo. Sic Dei filius incarnatus, nobis uiã ad ꝓmissionis ter rã, ad cęlestẽ patriã ꝓparauit. Mare peccatorũ
Deuce re condu cit. Via. Ecclesia.
inundantium diuidit, uirtute uirgę crucis, uir tute sacki confessionis. Mãna tribuit corpus suũ sub similitudine panis in sacro ministrã do. Aegyptios submergit, hæreticos extirpan do: hostes repellit, dęmones coercendo, pręce dit nos columna ignis prędicationis, & erudi tionis, in nocte aduersitatis, & colũna nubis gratiæ refrigerantis, & consolantis in die pro speritatis. Christ⁹ est uerus Ioseph, uerus Sal
F
uator, & ductor ipse.n. ait: Ductor tuus sui in
Exo. 13.
solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas. Quære in tab. super Exo. Et figuratur per serpentem æneum, ad quẽ nul
Num. 21. Pietas.
nerati aspicientes sanantur a morsu triũ præ
Gen. 45.
dictorum serpentum, qui designant concupi scentiam carnis, concupiscẽtiam oculorum, & superbiam uitæ. Christi pietas ad peccato res designatur in Ioseph, qui uẽditus a fratri bus dixit: Ego sum frater uester Ioseph, quẽ uendidistis, pro salute ꝟa misit me Deus an te uos. Christi incarnatione docemur cõtem plari in arcu cęlesti, cũ dr: Vide arcũ, & bõdic q̃ fecit illũ, ualde speciosus est in decore suo. Quære 16. a. Et in multis alijs locis quære su per Gene. Christus designatur p Eliseũ, cuius precib. concipit prolẽ boni opis illa Sunami
Opus. Cor. Conscien tia.
itis. Itẽ ut ipsũ mereat concipere, dẽt hospitiũ ꝓparare, faciẽdo ei cęnaculũ puũ, mẽsã, lectũ

G sellam,& candelabrū ibi ponēdo. Quære 12. a. Et nota de Christi incarnatione, & passiōe,
Apo.19.b & resurrectione. Apo. 19. Vidi & ecce equ⁹ albus,& qui sedebat sup eum vocabatur fidelis &verax,& cū iustitia iudicat,& pugnat. Sequitur: Vestitus est veste aspersa sāguine,& vocabatur nomē eius, verbū Dei; & exercitus,qui sunt in cęlo sequebātur eū in equis albis. Vocatur equus pp aīositatem ad pugnam: albus pp assumptā carnem uirgineam,super quā sedet diuinitas,quia per ipsam in oībus regebatur Christi humanitas,vocat',& est filius Dei, fidelis ī ꝓmissis, verax ī dictis,& documētis, cū iustitia iudicat ſnīando,& pugnat condēnando. Vestitus est veste aspersa sanguine ꝓ nobis tali colore tincta in passione. Vocatur verbū Dei, p quod nobis innotuit veritas salutaris: exercitus qui sunt in cęlo. i. Christiani qui sunt in ecclesia, sequuntur eū in vestib. albis. i. cor potibus mūdis,& mentib⁹ castis. Ta-
H les enim sequuntur agnum quocunque ierit. Christus in domo Zachei vult hospitari, sed Zacheus nō potest eū videre nisi ascendat in arboré Siccomorum. Quęre 32. a. 36. a. 38. b. Nume. 13. Exploratores missi ad cōtemplandum terrā promissionis, abscinderunt palmitē cū vua sua, quam portabāt in veste vno duo viti, vt visa,& gustata illa mirabili uua, ad intrandū terrā promissionis populus dñi ardētius anhelaret. Quęre 16. a, b. Qđ Christus est vetus noster proximus, qnia hominem descēdentem ab Ierusalem in Hiericho vulneratū super equum imponit,& curā eius egit. Quæ
Apoc.5.a. re 79. b. Apocal. 5. In dextera sedentis librum signatum septem sigillis, &c. Liber iste est æterna Dei dispositio de modo receptionis, & reparationis humani generis. Ille autem modus septempliciter fuit figuratus,& veritas illatum figuratū nō poterat impleri, nisi p Dei
I filiū incarnatū, ideo dicitur, ꝙ nullus poterat soluere illa septem sigilla nisi agn⁹, &c. Per sigillum claudēs nostrę redēptionis mysteriū, fuit figura uelās filij Dei conceptionē: fuit. n.
Iud.13. eius cōceptio in Samsone figurata, qnē angelus nūciauit, & p Esaiā Prophetata: Ecce, ait,
Esa.7. uirgo cōcipiet filiū, &c. Scđm sigillū fuit figura suę natiuitatis: et⁹. n. natiuitas ī natiuitate
Gen. 18. Num. 24. Isaac fuit figurata, & in libro Numerorū prophetata, quia dictum est: Orietur stella ex Iacob. Et ibi: Egredietur uirga de radice Iesse. Ter-
Esa.11. tiū sigillū fuit figura suę passionis, que figurata fuit in Abel, & in immolatione agni paschalis, & ab Isaia clarissimē ꝓphetata: vnde
Exo.12. Isa.53. ait: Tanquam ouis ad occisionem ductus est. Quartū sigillū fuit figura designās eius descēsum ad inferos, quæ figurata fuit, qñ Samson
Iud.16. ambas portas ciuitatis asportauit. Et euidenter prophetata Zacha. 9. Vbi dicitur: Tu aūt in sanguine testī tui emisisti uinctos de lacu, ubi nō erat aqua. Quintum sigillū fuit figura K
nelās resurrectionē, quæ figurata fuit in filio mulieris Sarepthanę, qđ Elias a mortuis suscitauit. Et prophetata in Osea. Viuificauit nos
2.Reg.17. Osea 6. post duos dies, & in die tertia suscitabit nos. Sextū sigillū fuit figura uelans eius ascensionem, quę figurata fuit, quando Elias in curru
4 Re. 2. igneo translatus est in paradisum. Et prophetata per Isaiam, dicentem in persona angelorum: Quis est iste, qui uenit de Edom tinctis uestibus de Bosra? Et in Psal. 23. Quis est iste rex gloriæ? dominus fortis,& potens. Attollite portas principes uestras, & introibit rex
Mich.2. gloriæ. Et Micheas ait: Ascender pandēs iter ante eos. Septimum sigillum est figura uelās eius aduentum ad mundū, qui figuratus fuit
Gen 9. quando Noe aliquibus alijs benedixit, aliquibus maledixit: sicut ipse dicturus est in iudicio bonis, uenite benedicti,& malis, ite male
Matt. 25. dicti. Et iste aduentus ꝓphetatus fuit p Isaiā,
Isa.3. dicentem: Dominus ad iudicium ueniet cum
L seniotibus populi sui. Ista sept̄ sigilla Christus soluit, quando omnes prædictas figuras in assumpta natura impleuit. Exo. 19. Iam ad
Exo.19.c uenerat dies tertius, & mane inclaruerat, & ecce cęperunt audiri tonitrua, micare fulgura, nubem densissimam operire montē: Clangorq; buccinæ uehementius perstrepebat. Hic ostenditur Christi incarnatio, uel resurrectio figurata, si ad incarnationem ista nerba referantur, prima dies lex naturæ, secūda lex scripta, tertia lex gratiæ. Quęlibet lex dies dicitur: quia in qualibet lux fidei aliquo modo radiabat, mane inclaruit, qnasi principiū seten̄æ diei, qñ sol iustitiæ, de uirgine natus fuit, in isto mane submersi sūt Aegyptij, quia potestas Dæmonum fuit arctata. Tunc cęperunt audiri tonitrua comminationum, micare fulguta miraculorū, nubes densissimæ gratiæ operite montem ecclesiæ, clangorq; buc-
M cinæ prædicationis euangelicæ nehemētius perstrepebat,& iubilationis angelicę, quia facta est cum angelo multitudo cœlestis exercitus, &c. Si de resurrectione exponatur, prima
Ecclesia. Gratia. Resurrec. Dies. dies passionis, secunda sabbati, tertia dñica resurrectionis, alia sicut prius de incarnatione. De figuris passionis, quære in tab. de cruce,& de passiōe: de figuris resurrectionis Christi, quære in tabula de resurrectione. De mīa
Misericordia. Pietas. & pietate Christi ad peccatores, nota histor. de Ioseph ad fratres suos, de patre ad filiū ꝓdigū. Luc. 15. Qnære in tab. super Luc. De Achab: Nōne ait uidisti Achab humiliatū? De Dauid cui dictum est: Transtulit dñs peccatū tuum, de Magdalena: Remittūtur ei peccata multa, qm̄ dilexit multum, de latrone: hodie mecum eris in paradiso, de Saule: Saule cur me persequeris? Quære in tota tab. de misericordia,& pietate, & illud: Misereor sup turbā,

quia

A quia ecce iam triduo sustinent me. De nati-
2. mac. 1. uitate,& resurrectione Christi.Nota illud tẽ-
Sol. pus affuit,& sol refulsit, qui prius erat in nu-
Nubes. bilo.Quia sol Dei filius,qui in sinu patris lu-
cem habitat inaccessibilem, primo fuit sub
nube scripturæ, figuræ veteri virginis Mariæ.
Sed tẽpus affuit illud, de quo ait Apostolus:
At vbi venit plenitudo temporis, misit Deus
filium suum,& tunc sol refulsit. Sempet fuit
sub nube figurę multiplicis,sub nube sangui
nis,sub nube lapidis.Sed refulsit in die resur-
Matt. 2. rectionis:Stella quam viderant in oriente an
tecedebat eos.Glo:Noua stella nouum homi
nem indicat. Stella est Christus,quam sequi
Apo. 22. debemus:Ego sum radix,& genus Dauid stel
la splendida,& matutina. Glo. huius mundi
noctem illuminans,& lex informans,fax in-
flamans,pax conseruans,fons tecteans,& re-
dundans. Hæc est stella, cuius decor non
B marcessit,cuius amor non tepescit,cuius ful-
gor non obtenebrescit. Apo. 3. Qui vicerit
dabo illi stellam matutinam.Glo. meipsum.
Christus adest inuocantibus ipsum in tribu-
latione. Exemplum de Apostolis. Domi-
ne salua nos,perimus:Et imperauit ventis,&
mari,& facta est tranquillitas magna.Exem-
plum de Ioseph liberato de carcere, de Da-
uid liberato de manu Saulis,& Goliæ,de Eze
chia liberato de manu Sennacherib,de Sarra
liberata de opprobrio, de Susanna liberata a
falso crimine, de tribus pueris in camino
ignis, de Daniele de lacu leonum, de Petro
liberato de carcere. Flet dominus in susci-
tatione Lazari, vt ostẽdat quãto affectu dese-
derat resurrectionem illorum, qui sunt mortui
pet peccatum. Et nota quantæ efficaciæ est
tactus Christi, tetigit loculum in quo porta-
batur mortuus filius viduæ in porta ciuitatis
Naym,& reuixit. Matth. 9. Filia mea modo
C defuncta est,sed veni impone manum super
eam, & viuet. Et illud: Si tetigero fimbriam
vestimẽti eius,salua ero.Mar.7.Adducunt ei
surdum,& mutum, & deprecabantur eum,vt
imponeret illi manum, & apprehẽdens eum
misit digitos in auriculas eius, & expuens re-
tigit linguam eius,& dicit: Effeta, quod est
aperite,& statim apertæ sunt aures eius,& so
lutum est vinculum linguæ eius,& loquebatur
rectè.Et multa similia de tactu Christi,vt
patuit in leprosis. Christus se exhibet nobis
in doctorem veritatis,in patrem, & matrem,
in cibum, in potum, in doctorem,in redem
ptorem,in remuneratorem. Iuxta illud quòd
dicit Ambrosius: Omnia nobis Christus, si
vulnus curari desideras,medicus est,&c.4.Re
4.Re. 2.d gum 2.Dixit Helysæus:Sanaui aquas,& non
erit vltra mors, neque sterilitas &c. Hely-
sæus interpretat saluator,& significat Chri-
stum,de quo ait Apostlus:Saluatorem expe-
ctamus dominũ Iesum Christum, qui refor- D
mabit corpus humilitatis nostræ. Ps.97.Vide Ad Phi. 3
runt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Fi
lij prophetarum sunt fideles,habitatio ciuita
tis ecclesiæ optima est, sed aquæ tribulatio-
nũ,& tentationũ sunt pessimę,quas Heliseus
sanat immissione salis diuinę sapiẽtiæ,& gra
tiæ.4. Reg. q̃re expos.in tabula.Gene. 40.Vi-
dit pincerna Phàraonis vitẽ, in qua erãt tres
propagines &c.Vitis Xps Io.14. Ego sum vi-
tis vera.Tres ꝓpagines,tres substãtię in Xpo,
diuinitas,corpus, aĩa: vel tres propagines in
vna vite,tres psonę in vnitate diuinę essentię.
germen pertinet ad conceptionẽ, flos ad nati
uitatẽ, vua ad passionem: qua fuit expressæ
in torculari crucis. De istis tribus Isa. 4. Erit
germen Deo in magnificentia. Exo.4. Dixit
dominus ad Moy.Non credent tibi,sequitur:
Sed dicẽt non apparuit tibi dominus. Pro-
pter hoc dantur ei tria signa,vt credant, pri- E
mum est de virga in colubrum versa, aliud
de manu leprosa, aliud de aqua in sanguinẽ
versa.Hæc tria virga,manus,aqua Christũ in Psal. 10.
eius gratia præfigurant. Est Christus virga, Psal. 143.
quia virtus Dei: Virgam virtutis tuæ emittet
dominus ex Syon. Est manus, per quã patet
oĩa operatur: Emitte manum tuam de alto
&c.Est aqua sapientię:Si ergo signa querun-
tur,debet credi virgæ,& debet mouere ad cre
dendum virga,quæ tunc in colubrum est ver
sa,quando Dei filius carnem nostram,quę ta
tione peccati naturam habet venenosi,suscepit,ideo per serpentẽ ęneum figuratur: Sicut Io. 3.
exaltauit Moyses serpentem &c.Quod enim
erat virtus serpentis in palo suspensi, hoc
erat virtus dominicæ passionis, & Christi in
ligno pendentis.Itẽ moueat nos manus, quæ
facta est leprosa,per assumptionem pœnalita Ie. 19.
tis,& tormentorum.Isa.53. Repputauimus eũ Apoc. 1.
quasi leprosum.Item moueat nos aqua in sã- F
guinem versa, quod fuit in flagellatione, in
oratione,& laceratione: qa de latere mortui
in Cruce exiuit sanguis,& aqua:Dilexit nos, Dan. 3.
& lauit nos in sãguine suo.Christus liberator Mat. 14.
est de omnibus tribulationibus,& tentationi
bus. Exemplum de tribus pueris in camino
ignis.& illud:Petrus cum cæpisset mergi cla-
mauit: Domine,saluum me fac. & Apostoli:
Domine salua nos,perimus.Petrus religiosus
vel quilibet Christianus, qui diuino iussu a-
quas miseriarum, vel deliciarum concnlcat
diuino iussu,sed sequitur: Cum vidisset ven-
tum validum clamauit,&c.Sic aliqui sunt in
quiete patientes, sed cum venit ventus ten-
tationis,& tribulationis,per impatientiã sub
merguntur. Isti sunt sicut calculus de aquis
sumptus,qui si suauiter tangatur est lenis, si
ferro percutiatur,emittit scintillas ignis: sic
isti si exasperentur, emittunt verba ignita:

Ideo

G Ideo isti debent clamare: Dñe saluũ me fac, & Iesus extẽdit manũ,& saluantur. Christus est altare,cuius sunt quattuor cotoua,quę tãgit Apostolus.Eph.3.Possitis comprehendere cum omnibus sanctis,quæ sit longitudo,latitudo, sublimitas,& profundum; quęre 45. b.95. b. 2. Regum 6. Dauid partitus est vniuersæ multitudini collitidam panis &c.quære in tabula de Eucharistia.Filius Dei assumpsit carnem,vt per eum caro alliceretur,caro redimeretur,caro reficeretur,caro reformare
4. Re.5.d rut,& renouaretur.Vnde caro Naamã leprosi,per quem designatur humanum genus lota in Iordane passionis restituta est, sicut caro pueri parui.Hęc quattuor figurata sunt in veteri testamento: nam de carne Adæ Eua
Gene.2.d reducitur:Caro de carne mea.Adã Christus, Eua,ecclesia,vel fidelis anima,quæ de latere Christi dormientis in Cruce producitur. Ex
H hoc considera quantum debes Christum diligere,de cuius carne es. De secundo. De Go-
1.Re.17.f lia. Golias Diabolus, Dauid Christus, cuius carnem voluit dare volatilibus, & bestijs, id est Iudęis,& gentilib.Baculus,ẽ crux, petra, corpus, quinque lapides, quinque vulnera Christi.De tertio,quòd figuratum est in carne,qua pastus est Helias in torrente Dorit.3. Regum 17. Sacramẽtum corporis Christi dicitur panis propter speciem, caro propter rem,mane & vespere ministratur hæc caro.i. a principio ecclesiæ vsque ad finem.Torrens Carit contritionem designat.Treñ.2.Deduc quasi &c.Carit interpretatur diuisio, quæ fit in cõtritione a peccatis,& diuisio.Iob.28. La
4. Reg.5. pides excauant.De quarto de Naaman leproso, qui designat peccatorem cuius caro per emendationem a septem peccatis mortalib.
I ad modum carnis pueri Iesu restituatur. 3. Reg.3.de duabus mulieribus meretricibus, quarum filium Salomon ptæcepit diuidi,sed vera matet doluit.Duæ mulieres idest Synagoga,& ecclesia,quę meretrices esse dicũtur. Ecclesia propter statum gentilitatis, vel malum statum,in quo iam videtur esse, de quo
Apo.17.2 legitur in Apo. vocãs ecclesiam carnalem. s. ecclesiam malignantium meretricẽ magnã, Synagoga propter statum infidelitatis. Puer est Christus,quem Synagoga vult diuidi, dũ partem eius Marię,partẽ Ioseph ttibuit. Sed mater ecclesia puerum integrum vult manere,quia totam corporalem substantiã de Virgine Maria credit esse,hoc autem factum est gladio inscrutabilis iudicij Dei.Apo. 5. Vidi in dexteram sedentis super thronum librum scriptũ intus,& foris.Liber iste est Christus,
Psal. 138. siue eius conuersatio. Ps.138. In lib.tuo omnes scribentur. Dextera in qua est iste liber, est gratia.Dextera domini exaltauit me. Iste liber est scriptus intus,sapientia increata,soris,sapiẽtia creata. Iste liber signatus septem sigillis idest septem figuris,de quibus dictum est supra in ista tabula,vel ista sigilla sũt paucitates altissima,humilitas infima, sinceritas vnita, veritas firma, mititas summa, pœnalitas acerba,firmitas coostantissima. Apoc. 6. Vidi, & ecce equus albus & qui sedebat su- Equus.
per eum habebat arcum, & data est ei coro- Iob.39.c.
na,& exiuit vincens, vt vinceret Iste equus albus Christus, qui dicitur equus albus propter diuinitatem. Equus dicitur propter animositatem pugnę,procul odoratur bellum,propter virtuositatem influentiæ,propter humi-
Ad Phi.2.a. litatem obedientię.Philipeo.2.Factus est obediens vsque ad mortem &c. Dicitur Christus Albus.
equus albus innocentia singulari, sapientia spirituali,refulgentia exemplari.Apo.19. Vidi cęlum apertum,& ecce equus albus, & qui sedebat super eũ vocabatur fidelis, & verax, L.
& cũ iustitia iudicat. Arcus Christi fortitudo omnipotẽtiæ,lignũ rectitudo iustitię,chorda dulcedo mię, quę flectit iudiciũ,sicut cotda ligoũ. Corona Christi personalis excellentiæ. Can.3.Egrediamini filię Syon, & videre regẽ Salomonem virtualis prędestinatię, iudicialis seorentię. Apoc. 6. Data est illi corona. Exijt Christus ad prędicandũ.Lu.8.Exijt qui seminat ad pręliandũ.Iob.19.Exijt Iesus portans cotonã spineam ad iudicandũ.Ps.103.Exibit homo ad opus suũ: quia pater omne iudiciũ dedit filio. Exijt ergo virtute diuinitatis vincens sub specie humanitatis,vt vinceret in iudicio equitatis. Apo.7. Vidi alterum angelũ ascendentem ab ortu solis, habentem signũ Dei viui,hic introducit saluator nostet Christus proponit vt nostrę salutis procurator, operator,inspirator,examinator. Et sic est nra salutis cã,cura,via,forma. Et sic dicit actor, M
factor,doctor,ductor. Christus dicitur angelus nõ natura,sed officio: habuit. n. officium prolocutoris,in erudiendo.Apo.10. Vidi alũ Apo.10.a
angelũ stantẽ:propugnatoris, in eripiendo. Apoc.8.a
Apo.8.Vidi angelũ descendentẽ de Cęlo.Mediatoris,in intercedendo.Apo.Et alius angelus venit, & stetit ante altare. Iste angelus Christus ascendit super carnẽ, in reparatione naturæ:super mortem,in recuperatione pẽ:super orbem,in restitutione gloriæ.Ascendit.n.super omnes cęlos, vt adimpleret omnia.Apo.10.Vidi alium angelum descendentem de cælo amictum nubę,& iris erat in capite eius, & facies eius vt sol erat, pedes eius tanquã columnę ignis,& habebar in manib. libellum apertũ: & posuit pedem dextrũ sup mare,& sinistrum super terram, & clamauit voce magna,quemadmodũ cũ leo rugit.Hic ponũtur 10.cõsiderationes de dño Iesu Christo,circa misteriũ nostrę redẽptionis,dũ dicit Angelus.Nã de ipso cãtamus: Magni cõsilij

angelus.

A Angelus. Quare dicatur Angelus ſtatim dictum eſt ſuperius. Secundo a virilitate executionis furtem: fortis fuit, mortem tolerando, Abacuch 3. Ibi abſcondita eſt fortitudo eius, fortior mortem ſuperando. Lucæ 11. Cū fortis armatus cuſtodit atrium ſuum. Fortiſſi-
Pſal. 23. mus de morte triumphando: Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prelio. Tertio ab humilitate exinanitionis deſcenderem de cœlo, quia deſcendit de occulto inuiſibilium in manifeſtū uiſibili, quia in terris uiſus eſt, & cum hominibus conuerſatus eſt. Vel deſcendit de cognitione Angelorum ad cognitionem hominum. Vel deſcendit in uirginē, in mētem, in infernum, ad iudicium. Deſcenſus in uirginem fuit mellificus ad incarnandum: Deſcendit ſicut pluuia in uellus. Deſcen-
Pſal. 71. Pſal. 132. dit id mentem rorificus ad conſolandum: Sicut ros Hermon qui deſcendit in montem
B Syon. Nume. 11. Cum deſcenderet ros. In infernum Inciſuus ad liberandum. Ephe. 4. Quid eſt quòd aſcendit, niſi quia primum deſcendit. Eſa 64. Vtinam diſrumperes cœlos, & deſcenderes ad iudicium. Terrificus ad ſententiandum. Pſal. 143. Domine inclina cœlos tuos & deſcende, uſque ibi, emitte mānum tuam. Quarto tangitur ueritas incarnationis, amictum nube. Eſa. Solem nube tegam. Cum iſta nube aſcendit in cœlum. Pſal. 103. Ponis nubem aſcenſum tuum; cum iſta nube ueniet ad iudicium: Ecce in nubibus cœli Dominus uenier. Quanta pietas reconciliationis iris in capite eius reconcilians omnia, &c. Iſta eſt iris contemplanda ad inuitandum, ad gratias agendum. Eccle. 43. Vide arcum, & benedic, qui fecit illum. Sexto oſtenditur claritas contemplationis, facies eius erat ut ſol: Hoc dicitur de facie diuinitatis, uel
C de facie humanitatis, de qua dicitur: Reſplen-
Mat. 17. duit facies eius ſicut ſol. Vel per faciem intelliguntur ſancti, in quibus Deus cognoſcitur, legitur, & contemplatur. Nam in ſanctis eſt puritas, ſanctitas, & Chriſti imago, quia formati ſunt ad imaginem, & ſimilitudiné Chriſti. Iſta Chriſti facies eſt fulgore clarior, Apo.
Heſt. 15. d 1. Facies eius ſicut ſol. Dulcore gratior, Heſt. 15. Valde admirabilis es dominé, & facies
Eze. 3 b. tua plena eſt gratiarum. Amore fortior, Eze. 3. Vt adamantem, & ſilicem dedi faciem tuā.
Gen. 32. d Honore digniſ. Geneſ. 32. Vidi Dominum facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea.
Eccl. 42. c Facies Chriſti eſt ſol clarificās ueritate. Eccle.
Eccl. 43. a. 42. Sol illuminans clarificans charitate. Eccl.
Pſal. 113. 43. Tripliciter ſol exurens montes, uiuificās
Pſal 88. fœlicitate. Pſal. 113. Ortus eſt ſol, & congre-
Pſal. 18. gati ſunt, &c. Fortificans æternitate, Pſal. 88.
Opera. Thonus eius ſicut ſol in conſpectu meo. In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Septimo nōtatur æquitas rectę actionis. Pedes, ei⁹ ut columna ignis. Actiones enim Chriſti dicuntur columnæ habentes rectitudinem figuræ, altitudinem ſtaturæ, pulcritudinem ſculpturæ, ad exemplar iſtarum actionum: Actiones noſtræ debent eſſe rectæ, per intentionem, altæ, per retributionem, pulchræ, per charitatis informationem. Pedes etiam Chriſti dicuntur recti, uel ſancti, de quibus dicitur Roma. 15. Debemus nos ſupportare. Octauo notatur ueritas prædicationis, & habebat in 3. Luc. Quidam habent librum in arca, ut illi, qui habent in corde ſapientiam aſcondiram. Quidam in ore, ut illi, de quibus dicitur: Dicunt, & non faciunt. Quidam in manu, dē
Mat. 5. e. quibus dicitur, Qui fecerit, & docuerit, hic
Actu. 1. a. magnus uocabitur, &c. Quia cepit Ieſus facere, & docere. Liber in manu Chriſti, eſt ſacra ſcriptura, quam tenet in manu, i. in ſua poteſtate, ut illū aperiat & doceat. Pſal. 70. Deus
Pſal. 70. Pſal. 118. docuiſti me a iuuētute mea. Pſal. 118. Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam. No-
E no notatur prouidentia diſcretionis, & ponebat pedem ſuum dexterum ſuper mare, hoc eſt ſuper peccātores peſſimos, qui dicuntur, mare, quia ſunt fluidi per luxuriam, tumidi per ſuperbiam, feruidi per malicia, ſpumoſi per gulam. Poſuit itaque pedem dextrum: i. prædicatores fortiſſimos ſuper mare. i. ſuper peccatores peſſimos, ſiniſtrum. i. prædicatores inferiores ſuper terram. i. ſuper minores peccatores. Vel dexter pes eſt prædicatio de appetitu æternorum, ſiniſter prędicatio de contemptu mundanorum. Decimo notatur zelus uehemens, ut deſiderium noſtræ ſalutis: & clamauit uoce magna quatuor uicibus. Ad litteram legimus Chriſtum clamaſſe in templo
2 prædicās. Io. 7. Ieſus clamabat, ſi quis ſitiet ueniat, & bibat: in campo ſuſcitans, Io. 11. clamauit uoce magna: Lazare ueni foras. In cru-
F ce orans, Ieſus uoce magna clamans: in morte ſpirās, Mat. 27. Ieſus interim clamans emiſit ſpiritum. Apo. 12. Raptus eſt filius eius ad Deum, & ad thronum eius, hoc intelligitur de aſcenſione Chriſti. Apoc. 14. Vidi, & ecce uidi nubem candidam, &c. Hic deſcribitur Chriſtus in perſona iudicis quantum ad humanitatem, uidi & ecce nubē candidam: nubes cādida caro Chriſti uirginea, & puriſſima. Eſa. 19. Aſcēdet Dominus ſuper nubē leuem. Iſta nubes eſt rotida, humida, fluida, propter gratiarum redundantiam. Dicitur nubes candida, propter puritatem, uel propter ſubintrantem diuinitatem. Sap. 7. Candor eſt lucis æternæ, & ſuper nubem ſedentē ſimilem filio hominis. Sedes eſt humanitatis, ſeſſor diuinitatis, qui ſeder ſuper humanitatem, regendo autem trate, deducendo in ueritate & ſanctitate. Nam ſedit ſuper humanitatē, quando uniuit diuinitatē. Et hoc habetur in figura 3. Reg. 9.

D Colūnæ. Actiones.

Fecit

G Fecit Salomon thronum de ebore grandem. Quamuis iste thronus possit dici uirgo Maria, proprie tamen corpus Christi, quod dicitur de ebore propter suam puritatē. Dicitur similis filio hominis, quia assumpsit pallium humanitatis passibilis, uel quia caro sua similis fuit carni peccati. Phili. 2. In similitudinē hominum factus, & habitu inuētus ut homo: assumpsit enim defectus pēnales, non culpabiles. Tertio describitur quantum ad autoritatem habebat in capite suo coronam hoc est in se, quia caput ecclesiæ Christus, uel in capite. i. in diuinitate, quia caput Christi Deus. Quarto quātum ad iudiciariam potestatem, habebat in manu sua falcem acutam. Potestas iudiciaria comparatur falci, quia habet uirtutem incisiuam, diuisiuam, pungitiuam: quia in iudicio separabūtur agni ab hædis, & dicitur acuta propter immutabilitatem, seu irreuocabilitatem. Ioel. 3. Vitate falces. Apo. 18. Terra illuminata est a gloria eius. Hoc exponitur de natiuitate Christi. Tunc enim uidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre. Terra est sancta ecclesia, quę a Christo illustrata ueritatis eruditione, sanctitatis illustratione, exemplaritatis ędificatione, illuminat enim omnem hominem uenientem in hunc mundum. Num. 17. Virga ficca floruit in amigda. Virga ficca in tabernaculo est caro Christi crucifixi in tumulo, quæ tunc erumpit in flores, cum assumit immortalitatis dotes. Apo. 22. Ecce uenio cito, & merces mea mecum est, dare unicuique secundum opera eius. Apo. 22. Veni dñe Iesu. Hoc ideo in principio cuiuslibet operis debet dici, quia eius uirtute bonū opus inchoatur, continuatur, cōsummatur, ut dicamus semper: Deus in adiutorium meū intende. Dicitur in lege quòd sacerdos septies aspergebat sanguinem, sic Christus septies aspersit suum sanguiné pretiosum contra septē nicia capitalia, uel ad instituendum septem ecclesiæ sacramēta, in circūcisione, in sudore, in manibus, in pedibus, in flagellatione, in corona, in latetis apertione. Christi oblatio fuit figurata in oblatione pueri Samuelis, qui interpretatur postulatus a Domino, quando Helcana obtulit eum Heli sacerdoti. in 1. Reg. 1. Quia Christus designatur per Ioseph. Reuersus ait Ruben ad puteum, cum non inuenisset puerum scidit uestimenta sua, &c. quęre in tabula super Gene. Fluuius egrediebatur, &c.

Plantauerat Dominus Deus paradisum, in quo posuit hominem, &c. Quęre 14. Eccl. Vide arcum. Quæra 16. a. Io. 20. Nuptię factæ sunt in Cana Galileę, &c. Christus commutat aquam dilectionis in uinum compunctionis, & spiritualis consolationis. Mat. 22. Ecce prandium meum paraui, tauri, & altilia mea occisa sunt, &c. quęre in tabu. supet Mat. Esa. 8. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo. stilo hominis, uelociter spolia detrahe, cito prędare. Hoc dicitur de Christo, de quo Apo. Apertus est liber in te. De hac scriptura Exo. 17. Facies laminam auream, &c. Quære 19. a. Huius libri scriptura expectabat genus humanum, in cuius persona dicitur. Quis mihi tribuat auditorem, & desiderium meum omnipotens audiat, & librum scribit ipse, qui iudicat, ut in humero meo portem illum, & circondem illum quasi coronam mihi. Huius libri scriptura fuit initiata in sanctificatione, consummata in conceptione, aperta in natiuitate, audiuit enim Dñs sanctorū patrū desiderium, & scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Deum. Liber iste exemplaris in formationis cuilibet proponitur legendus. Eze. 2. Expandit librum coram me, qui erat scriptus intus, & foris. Ab isto libro transcribenda est perfectio nitæ in libro propriæ conscientiæ. Esa. 30. In libro diligenter exara illud. Oculi enim legentis in hoc libro illuminantur ad intelligendum, aures referātur ad audiendum, manus fortificantur ad operā dum, conceptus exhilarārur ad delectandū. Esa. 29. Audient in die illa surdi uerba libri, & de tenebris in caligine oculi eorum uidebunt, & addent mites in Domino, mites lętitiam, & pauperes in sancto Israel exultabūt. Sed hodie a lectura huius libri auertuntur in discreti ex ignorantia astuti, & superbi ex malicia uel negligētia. Vnde completū est quod dicitur. Esa. 29. Erit uobis uisio omnium sicut uerba libri signati, quem cū dederint scienti litteras, dicent, lege istum, & respondebit: Nō possum, signatus est. n. & dabitur liber nescię litteras, & dicetur ei, lege, & respōdebit, nescio litteras, quia tam clerici quàm laici auertūt oculos á lectura huius libri, corpus Christi sub sacramēto figuratur in hędulio lixato, fāguo assato, in uitulo saginato, Lixatur hœdul° aqua cōtritionis, assatur agniculus igne cōpassionis, saginatur uirulus adipe deuotionis. noster Iesus prefiguratus est, ut fortis pugnator p Iesū Naue, iustus reparator, per Iesum Iosedecb, doctus legislator, per Iesum Siracb, quia Christus est uera lux, ideo clamare debemus, mane nobiscū dñe, qm̄ aduesperascit. Dan. 7. Aspiciebā in nisu noctis, & ecce cū nubibus cœli filius hoīs ueniebat. Noctis uisio prophetia, uel legis figura. Nubes cœli gra spūs sancti fęcundans uirginē. Apo. 1. Vidit diuinissimus Ioannes in medio septē candelabrorū aureorū. i. oīm ecclesiatū similē filio hoīs. i. Christū, q uerus homo fuit, sed similis dr̄ qa carnē peccatricē sicut, & nos habere uidebatur, nesciū pōdere, & prēter alia ornamēta habebat in dextera sua septē stellas, &

facies

H

I

K

L

M

Ioan. 1.

Nu. 17. c.

Iud. 6. d.

Exo. 12. a.

Luc. 15.

Luc. uli. d

Dan. 7. d.

Apoc. 1. c.

facies eius sicut sol in virtute sua lucet: claritas solis est lux diuinitatis, vestis poderis candor humanitatis: quia dñs,& homo vnus est Christus,sub hac veste exiuit a patre,& venit in mundū, vt nobis appareret inuisibilis, & fieret vetus Ioseph,cato, & fratet noster. Et nota,q̄ nos sumus serui Christi non solū per creationem, sed etiam iure belli acquisiti per passionem, quod figuratum est 1.Patali. t 8. Abisai filius Saruiæ percussit Edom in valle salinarū,& constituit in Edom præsidium,vt Idumea seruiret Dauid. Abisai salutate patris interpretatur,& designat Christū. Saruia vincta vellete charitatis viam Edom sanguineus nostri sanguinis siribundus. Idumea terrena,est natura humana de terra sumpta. Dauid manu fortis, vultu desiderabilis Deus pater. Abisai itaq; filius Saruię.i.Christus filius Matię,percussit Edom in valle salinarū,idest Diabolum in passione misetiarū,vt Idumea, id est humana natura seruiret Danid .i. Deo. 4.Regū.4.Faciamus ei cœnaculū paruū, & ponamus in eo lectum,mensam,sellam,& candelabrum. Ista mulier Sunamitis figurat animā,quę nisi in hospitio mentis Heliā.i.Christum recipiat, non pōt patere ptolé boni operis.Ad hoc aūt vt Christū recipiat, debet construere cœnaculū paruum,per profundam humiliationé,lectulū quietis per distractionum abnegationé,mensá refectionis per contéplationis fruitioné,cellá iudiciarię discretionis p diligentiam examinationis, candelabrū aureū per refulgentiam cognitionis. Et sic hospitato Eliseo concipit anima fructū bonæ operationis. Eze.17. Sumam ego de medulla cedri, &c. Cędrus sublimis, est Deus pater, in quo est altitudo authoris. Medulla istius cedri est Dei filius,qui est equalis patri.Idem est tenorum ptopter diuinitatis deliquationé & delectationé.Plantatur aūt ista medulla in monte excelso .i. super eminentē Ghristi humanitatem assumptam de sublimitate mōtis Israel.i.de regali stirpe Dauid, qui fuit filius Israel,ertūpit aūt in agrum fructiferum q̄n resuscitauit,& reformauit genus humanū: vel plantata fuit ista medulla in monte. i.in virgine Maria,quæ pōt dici mons multiplici ratione. Christi resurrectio fuit figurata in Iona,qui fuit in ventre ceti tribus diebus.Vnde ait saluator in Io. Sicut fuit Ionas in ventre ceti, &c. Item cum dicitur surgens mane Iacob tulit lapidé, quē suppossuerat capiti suo, & erexit illum in titulum &c. Quære ista in tabula de resurrectione. Titulus crucis Christi in quo designatur salus generis humani, fuit figuratus in lamina ,quàm summus Pontifex portabat in fronte de qua dicitur, q̄ in fronte Pontificis erat lamina, in qua scriptū erat nomē dñi ineffabile tetragrāmaton cōtinens quattuor litteras,quæ significant ptincipium vitæ passionis. Ascensio,Christi fuit figurata in illo signo, q̄ dedit dñs Ezechiæ. De prolongatione vitæ suæ qñ reuersus est sol decē lineis in horologio Acadet. Sol per decem lineas retrocessit, ita misticè sol iustitiæ Christus Deus noster, qui illuminat omnem hominē venientē in hunc mundum. In horologio Achaz. i.totius mundi per decē lineas per quas ad nos descenderat retrocessit: est. n.horologium vniuersitatis creaturarum decem lineæ sunt cœlum empireū, christalinum, sidereū,septem aliæ lineæ sunt septē orbes planetarū, quia descendetat Dei filius ad sphetā passibilium. Alio modo dī horologiū vniuersitas chorus angelorū,nouē lineę sunt nouē ordines angelorū,& Dei filius minoratus est panlo minus ab angelis.Descendēs ad nos . i. vsq; ad decimā dragmam petditā,qnā inuentā exaltauit vsq; ad dexterā Dei patris. Et sic reuersus est sol decē lineis, quibus descēderat Sap.18. Cum medium silētium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet,omnipotens sermo tuus &c. Hic describitur cōgruitas tēpotis,quo filius Dei voluit incarnari pro liberatione humani generis. Sicut.n.media nocte percussit omne primogenitū in terra Aegipti, sic nocte peccati existente in suo medio,percussit antiquū hostem.Vnde describitur cōgruitas sui aduētus tā ex parte medici,quàm ex parte infirmi. Ex parte medici,& doctoris:quia venit dū mediū silentium tenerent omnia. Primū silentium fuit tpe legis naturæ: quia tūc homines quasi bruta,nec Deū modo debito laudabant,& ab actionibus meritorijs cessabant.Hoc silentiū fregit vox legis Mosaycæ, q̄ docuit cultū vni° Dei. Instituitur ritus sacrificandi,& alia,quæ pertinēt ad p̄cepta,& ceremonias legis Moysi.Sub primo silētio cōuictū fuit genus humanū de ignorantia: qa viam salutis æternę nullus ex proprio ingenio potuit cognoscere. Vltimū silētiū erat in paradiso: quia tūc cessabit vita actiua, quæ Deū hic quasi quadā lingua loquitur. Medium silentiū fuit tpe legis Mosaicæ,quia quamuis laudes Dei tā in cerimonijs,q̄ in præceptis quodāmodo loquerētur; quia tñ nec præcepta legis implebant,nec illa sacrificia, q̄ erant figuralia perfecta erant, nec rōne sui, sen operis operati, gratiā cōferebant:ideo tunc a perfecta Dei laude silebant. Et tunc fuit humanū genus conuictū de impotētia. Hoc silētium fregit vox legis gratiæ data a verbo incarnto,q̄, & Dei landē,& eius cognitioné quantum spectat ad viatorē,præcepta,cōsilia,sacra documēta,& oīa alia ad salutē pertinentia perduxit ad vltimum cōplemētum:pari.n.cursu procedunt rex,lex,grex. Et sicut ad legislatorē istum,qui est Christus Deus,

A B C D E F

Ascensio. Mundus. Horologium. Lineæ. Angeli. Ordines. Incarnatio. Nox. Exo.12.d. Aduētus. Silētium laus diuina. Genus. humanū

Exo.28.g.

G

Deus,& homo nulla perfectio pót addi aliàs Christus non esset Deus, sic nihil ad legé per ipsum datam,vt respicit viatoté, nec ad gtegé,seu populum per ipsum institutũ. s.ad populũ christianũ, vt est viator,oulla perfectio

Aduẽtus Icarnatio.

potest addi.Nõ ergo in primo silentio doctor venire debuit,vt probaretur homo,& cõuinceretur de ignorantia. Ac per hoc ardentius doctorem salutaris veritatis appeteret, & doctoris sapientia magis esse homini necessaria, appareret. Nec in vltimo silentio venire debuit: quia tunc erit finis, nec indigebimus doctore, nec erũt sacramenta, aut præcepta, nec illa,quę pertinẽt ad viatorem.Ideo in medio silentio noctis Dei filius dicit veniſſe, vt eius sapiẽtia ostendatur.Ideo ostendit ex parte infirmi, quia venit in medio cursu noctis. Nox terra, torpida, tepida,frigida,pauida,est status peccati, in quo erat mundus, adorans

H

idola ante Christi aduẽtum. Nox ait,præcessit, dies aũt appropinquauit. Prima pars noctis peccatum originale. In hac prima parte venire medicus non debuit: quia futurũ erat, ꝙ genus humanũ grauius ĩfirmaretur, & magis apparet medici peritia, dũ curat ab infirmitate grauiore,quàm leuiore,magis ẽt a tali graui iofirmitate ægrotãs desiderat aduentum medici,q̃ in leui. Vltima pars noctis est mors corporalis, vel infernalis, nec tunc debuit medicus venire: quia frustra venit medicus,qñ mortuus est infirmus. Medius cursus noctis est status peccati actualis, & maximè in tenebris idolatriæ. Hac igitur infirmitate in mundo in suo summo inualescente,qa tũc sũmè vigebat idololatria, & pet totũ mundũ morti tradebantur, qui idola non adorabãt, tunc necesse fuit medico venire, quia dum mundum a tali infirmitate cutauit per passionem,prædicationem, & miraculorũ operatione,maior apparuit indigẽtia egroti, & maior petitia medici. Propter ista ait Sapiens: dum

I

medium silentium, &c. Illud idẽ vocat Apostolus plenitudinem tpis : at vbi venit plenitudo temporis,misit Deus,&c.Christus est ille vir indutus lineis.s.carne virginea,qui portat attramentũ scriptoris ad renes, & signat thau super frontes virorũ.Eze.9. Quære.t 11. a. 113.b. Christus influit omnes actus viuificos,& omnia perfectionis exempla in totum corp⁹ ecclesię,quod figuratũ est Apoc.1.Vidi in medio septẽ candelabrorum aureorũ simile filio hoĩs.Quęre in tabula Apoc.in multis locis.Gen.1.Fiat firmamentũ in medio aquarum &c. Istud firmamentum est Christus in medio generis humani fluxibilis,& labilis ad oẽ malũ, nisi a Christo firmaretur,& stabiliretur.Mat.21. Homo erat paterfamilias, qui plantauit vineam,&c.Et in eodẽ:Exijt primo mane cõducere operarios in vineam suã &c.

Aduẽtus. Icarnatio. ad Gal. 4.

Christus Influit oẽs actus viui ficos.

Apoc. 1.

Gen. 1.

Mat. 21. Mat. 22.

Iste homo paterfamilias Christus est, vinea ecclesia, de qua Esa.5. Vinea facta est dilecto &c. Isti vineæ circundedit sepem scripturarum: Torcular,in quo vinũ exprimitur, sunt sacramenta,in quibus gratia confertur: Turris in medio ad defensionẽ est Christus: quia turris fortissima nomen dñi.Moraliza totum quod sequitur. 4.Reg.2. Dr ꝙ Helias ascendens io cœlum dimisit pallium Elisęo, & factus est in Elisęo duplex spiritus, quam esset in Elia:Nota historiã,Elias interpretatur Dei mei donatio,designãs Dei filium nobis datũ: pallium corpus suũ, quod ascendens in cęlũ dimisit ecclesiæ sub panis specie in sacramento.Et fit in nobis duplex spiritus, quã esset in Christo,quia ipse habuit spiritũ ad bonũ agẽdum non ad malũ vitãdum,eo ꝙ peccare nõ putuit.Sed virtute corporis Chtisti nobis dat spiritus ad bonũ agẽdum, & ad malum euitãdum.Et nota,qũu incatnatio filij pót contemplari ex generatione iridis.Quęre 16.a.Et nota quæ dãna incurrit homo ex Christi absentia:Petrus periclitatur.Dñe saluũ me fac.Prę

K

L

sens aũt est Christus,vbi charitas est;quia vbi charitas,& amor, ibi Deus est:Lazarus moritur. Dñe si fuisses hic,frater meus non fuisset mortuus:& hoc figurat mortem spiritualem: Pugnans vincitur, quia qñ Moy.non eleuabat manũ,populus dñi vincebatur:De veritate dubitat,vt patet in Thoma absẽte. Ipse.n. est via cõtra primũ, vita contra ſm,veritas cõtra tertiũ:& hoc per sui præsentiã. Vnde Rubẽ.i.aĩa fidelis attendens dãna, & pericula,q̃ patit ex Christi absẽtia,cũ lachrimis clamat: puer nõ cõparet,& ego quoibo? Dan.2. Abscisus lapis de mõte sine manibus : quia Christ⁹ natus est de Maria virgine sine humanis operibus.Esa.6.Vidi dñm sedentẽ super soliũ excelsum,& eleuatũ,& plena erat oĩs terra maiestate eius, & ea q̃ sub ipso erant, replebant tẽplũ:Seraphin &c.Hoc totũ de Xpo ad dexterã patris exaltato intelligit: vñ circa Christi ascensionẽ tria exprimũtur. Coauthoritas in potestate,coęqualitas in maiestate,cõsubstãtialitas in diuinitate. Hæc dignitas,& authoritas pfidẽtiæ,virtuositas influentiæ &c.1.Parali.22.Filius qui nascetur ex te,erit vir quietissimus , & ob hanc causam pacificus vocabitur , & pacẽ , & ociũ dabo io Israel cunctis diebus vitę eius.Iste Salomon Xpm designat: qa ipse est pax nostra,qua fecit vtrumq; vnũ. Deut.8.Ductor tuus fui in solitudine,in qua erat serpẽs flatu adurẽs,scorpio,& dipsas.Ista sunt tria peccata,quorũ morsu perit populus in solitudine huius mundi. In primo,luxuria designat,in scdo,mũdi anaricia,in tertio,superbia.Sed remediũ cõtra ista triadat Xps Serpẽs

Mat. 24.

Ioh. 11.

Exo. 17. Ioh. 20. Io. 14.

Gen. 37.

Dan. 2.

Esa. 6. a.

M

Ascensio.

1. Parali. 22. d.

Ad Eph. 2

Deut. 8. c.

æneus.Fac serpẽtẽ æneũ,&c.Nota historiã,qre 40.b.Xpi annũciatio fuit figurata in Sãsone,

Num. 21.

Iud.

A Iud.13. Apparuit Angelus dñi, & dixit ad eã. Cõcipies, & paries filiũ, & erit Nazareus Domini ab ĩfãtia sua, & ex utero matris sue ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum. Nota totam historiam Samsonis, qui interpretatur sol eorum, & totum Christo, qui est sol iustitiæ, ꝑt appropriari. Ge.49. Isachar asinus fortis, accubans inter terminos, uidit requiem, ꝙ esset bona, & terram, ꝙ esset optima, & supposuit humerum suum ad portandum, factusq; est tributis seruiens. Tria exprimit, quæ mouent nos, ut oés tribulationes, & persecutiones pro Christo in patiẽtia toleremus. Primũ est, exẽplũ capitis nostri Christi, ꝙa facile ꝙlibet mala toletat, qñ uidet Dñm
1.Pet.2.d. suũ pati similia, uel maiora. Christus aũt passus est pro nobis, uobis relinquens exẽplũ ut sequamini uestigia eius. Isachar interpretat memorans Dñm, uel uir mercedis, ꝙa memo
B ria passionis Christi nos facit fortes ad mala quælibet toleranda: unde sicut asinus uili sustentatur cibo, nõ conqueritur de onere imposito, patiẽter toletat cũ ceditur flagello, sic patienter similia, uel maiora Christianus pp Christũ debet tolerare. Scdo nos facit fortes in tribulationibus cõparatio tpaliũ transibiliũ ad æterna: quia nõ sunt condignæ passiones huius tẽpotis ad futurã gloria, quæ reuelabitur in nobis. Qui.n. cõsiderat honores, diuitias, delicias, fm apparẽtiã, & æstimationẽ hoĩm mundanorũ, magnũ aliqd uidẽtur, quę re de hoc supra in tabula de diuitijs, & tẽpora libus. Sed si ista oĩa ęternis gaudijs cõparẽtur
Phili.3. nihil debẽt penit' reputari. Propter hoc Apostolus oĩa talia arbitratus est ut stercora, ut Christũ lucrifaceret. Hinc ait Greg. Si cõsideremus q̃, & quãta sunt, q̃ nobis promittuntur in cœlis, nile sunt aĩa oĩa, q̃ habentur in ter-
C ris, &c. Ideo dicit habitãs inter terminos. Habitans p iugẽ meditationẽ, inter duos terminos sunt extrema nostri motus, & nfę peregrinationis, s. inter breuitatem, & uilitatẽ tẽpotaliũ, & ęternitatẽ ac dignitatẽ cœlestiũ. Quidã sunt qui nõ habitant inter terminos, sed sem per habitant in uno termino infimo, & ibi figunt suã considerationẽ, & laborẽ, considerãtes honores, & diuitias, nihil de spiritualibus, seu cęlestibus considerantes, nihil de eis sapo rantes, quia omnẽ escã spũalẽ abominata est aĩa eorũ, ꝙa habent palatũ mentis infectum, & omne spũale desipit eis. Isti nõ sunt fortes in tribulationibus, & persecutionibus, immo statim franguuntur. Tertio reddit nos fortes in tribulationibus, & persecutionibus amor, & desiderĩũ ętternorũ gaudiorum. Vidit ait requiẽ ꝙ esset bona, & ꝙ esset optima, &c. Est.n. ibi reꝙes, ꝙa ibi & non alibi est quies oĩm de
D. Augustinus. sideriorũ. primo Confes. Feciſti nos dñe ad te, inquietũ est cor nostrũ, donec quiescat in te. Quia sicut modica terra non põt magnã imaginẽ sigilli implere, sic nec oĩs creatura imaginẽ Dei, q̃ est ĩ aĩa. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Est itaq; ibi requies bona, tõne fruitionis diuinitaris. Terra optima ratione uisionis humanitatis: Portio mea sit in terra uiuentiũ. Propter hęc oĩa Isachar. i. religiosus, & uir fortis supponit humerũ suũ ad portandũ quodcunq; pondus tribulationũ, & persecutionũ. D Psal.16.d.

De Assumptione Beatæ Mariæ Virginis.

Hieronymus in sermone. Cogitis me, &c. Exꝑsona supnorũ ciuiũ in eius assumptione admitãs spiritus sanctus ait in Canticis: Quę Can.3.
est ista, q̃ ascendit per desertũ sicut uirgula fumi ex aromatibus? Et bene quasi uirgula fumi, ꝙa gracilis, & dedicata, quia diuinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustũ incendio pij amoris, desiderio charitatis. Vt uirgula inquit fumi ex aromatibus E
nimirum, qũia multis repleta erat uirtutum odoribus, manans ex ea flagrabat suauissimꝰ Can.8.
odor. Ascẽdebat autẽ de deserto ꝑsẽtis sęculi Esa.11.
uirga de radice Iesse olim exorta, sed mirabatur electorum aĩę, q̃nã esset quẽ etiã meritorum uirtutibus Angelorũ uinceret suauitatẽ. De qua rursus spiritus sãctus: Quę est ista, Can.6.
quę ascẽdit quasi aurora cõsurgẽs, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Admiratur aũt spũs sctũs, quia oés de ascẽsu huius uirginis admirãtes facit, ꝙ quasi noui diluculi aurora rutilans ascẽsu suo resplẽdeat, multis freta, & uallata sctorũ agminibus unde dr: Terribilis ut castrorũ a- Can.6.
cies ordinata. Siqdẽ terribilis suis freta uirtutibus, ut castrorum acies admodum ordinata, Hincinde sctorum Angelorum ꝑsidijs fulta: pulchra ut luna, immo pulchior q̃ luna, ꝙa
F iam sine defectu sui corruscat cęlestibus illustrata fulgoribus: electa ut sol, fulgore uirtutum, ꝙa ipse elegit eam sol iusticię, ut nascerẽtur ex ea. Ad cuius ꝓfecto exequias quãtum fas est credere, famulabantur Angeli, & uniuersę cęlorũ cõgratulabãtur curię. Nec mirũ, ꝙa honor maternus eius est ꝙ natus est ex ea. Legimus ergo ꝙ sępe ad funera, & ad sepulturas quorumlibet sctõs Angelos aduenisse, & exequijs eorũ obsequia pręstitisse, necnon & aĩas eorũ usque ad cœlos cum hymnis, & canticis detulisse, ubi & utriusque sexus chori cõmemorãtur, frequenter audiri laudes cecinisse, & quòd perspicacius est, multo nonnunquàm lumine eosdem resplenduisse, insuper & adhuc uiuentes in carne ibidem miri odoris fragrantiam diutius ptęsensisse. Quod si ad recreandam spem, & corobotandam fidem astantium, saluator noster Christus ob merita suorum amplius comprobanda, talia, ac tãta dignatus est exhibere per suos cęli mi

nistros

G nistros circa defunctos, quanto magis credendum est hodierna die miliciam cœlorum cū suis agminibus festinè obuiam aduenisse genitrici Dei, eamque ingenti lumine circumfulsisse & usque ad thronum olim sibi etiā ante mundi constitutionē paratum cum laudibus, & canticis spiritualibus perduxisse? Nec immerito creditur, q̄ saluator omnium ipse quantum intelligitur per se totus festiuus occurrit, & cum gaudio eam secū in throno collocauit. Aliàs quō impleuisse creditur, q̄ in lege ipse præcepit: Honora patrem tuum, & matrem tuā? Certe ista ratio Hieronymi modo concludit matris Dei in carne, & anima assumptionem, sicut Angelorum associationē. Si enim Angelos misit ad honorandum corpora sanctorum defunctorum ad meritorum ipsorum ostensionem, fidei confirmationem fidelium consolationem, cum propter prædicata sāctorum corpora, & reliquias reuelauerit, si matris suę reliquię essent in terra, multo fortius corpus eius sacratissimū, & reliquias reuelasset. Propter omnia supradicta. Sequitur in sermone. Faciet inquit Dñs nouum super terram, mulier circundabit uirum, uerè nouū. Et omnium nouitatum supereminens nouitas uirtutum, quando Deus, qué non capit totus mundus, sic ingressus est hospicium uentris, ut corpus claustra nesciret, sicq; gestatus, ut Deus totus in ea esset, & sic inde exiuit, ut sicut Ezechiel fatetur omnino porta clausa remaneret. Vnde in eisdem canticis de ea canitur: Hortus conclusus, fons signatus, emissiones tuæ paradisus. Verè hortus deliciarum in quo consita sunt uniuersa genera florum, & odoramenta uirtutum, sicque signatus, ut nesciat uiolari, neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus. Fons itaque signatus sigillo totius trinitatis, ex quo fons uitæ manat, in cuius lumine omnes uidebimus lumē, cuius profecto emissio uteri supernorum ciuium omnium est paradisus. De isto namque uentris agro Isaac patriarcha longe odorans aiebat Ecce odor fili mei sicut odor agri pleni, qué benedixit Dñs. Talibus namque priores sancti diuinitus afficiebantur odoramentis, talibusq; inspirabantur de Christo præsagijs, q̄ nasciturus esset in mundum, in quo esset omnium salus, & benedictio æterna hæreditatis. Istę sigdē sunt fidei uestes, quibus priores sctī uestiebātur. Istę quos Rebecca immo Spūs sctūs domi secū habuit, quibus induit Iacob filiū suum, aliàs nisi a Spū sancto seruata domi, & prolata essent. Quid mirī odoris in eisdē patri Isaac hauritetur, ut diceret, cū prę sentisset uestimētorū flagrantiā: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem benedixit Dñs. Sequitur: Ideo per uestimentorum flagrantiā Christus annunciatur, qué nos quicunq; baptizati sumus induimus, in quo benedixit nos Deus, nō qualicunq; sed oī, ut ait Apostolus, benedictione, spūali in cęlestibus. Vnde & Angelus Marię loqui incipiens a benedictione exorsus ait: Benedicta tu i mulieribus, & benedictus fructus uentris tui. Cuius pfecto in spū longe odoré trahens pfatus Isaac benedicebat filiū, in quo cęlestis oīs benedictio mundo effloruit. Et bene plenus ager dr, quia plena gratia uirgo Maria pronūciatur, de cuius utero credētibus fructus uitę effulsit. Et nos, ait euangelista, de plenitudine eius ac cepimus, gfam pro gra. Sequitur: De hmōi nimirū ascensione ad cœlos multū admirantis intuitu secretorū contēplator cęlestiū. In cāticis uidi ait speciosā ascendentē sicut colūba desup riuos aquarū. Et uerè speciosā sicut colūbā desup riuos aquarū, qa illius spēm colū bæ ac simplicitatē pmonstrabat, q̄ sup Dñm uenit. Et bene desup riuos aquarū, quia sup aquas refectionis educauerat eā Dñs, & nutriuerat, ex qua multi educti riui oēm irrigāt terrā deliciarū, & infundūt hortū uoluptatis. Ex quibus quotidie lota, & perfusa beata Dei genitrix ascendit hodierna die speciosa ualde, & admirabilis. Cuius odor inestimabilis erat nimis, & ideo inestabilis. Ad cuius profecto flagrantiā odoris oīs illa cęlestis Ierusalem lęta decurrit, quā circundant flores rosarū, & lilia cōualliū, eo q̄ oēs aię martyrio rubricatę eā ęternæ dilectionis cōplectuntur amplexibus, & uirginitatis splendore candidatę, ac lilia in ualle humilitatis enutritę circundant eā, ueneratiōnis gratiā obsequētes. Virgo Maria rōne multiplici compatatur lunę: quia luna est in incessu clara. Iob. 31. Lunā incedētē clare, In aspectu pulchra, Quæ est ista q̄ ascēdit sicut aurora, pulcra ut luna? In effectu pura, qa tenebrarū fugatiua, Lunā & stellas i potestate noctis, Secundùm mutationē temporū mutabilis, Stultus ut luna mutatur, secdm splendorem obscurabilis, Sol & luna obtenebrati sunt, Secundùm conuersionem terribilis, quia sanguini similis, Luna conuertetur in sanguinem. Allegoricè loquendo claritas refertur ad mundiciam sanctificationis, quam habuit uirgo in incessu ex utero matris: Fecit lunam in tempore. Pulchritudo refertur ad honestatem cōuersationis: Pulchra ut luna. Puritas seu plenitudo luminis, qua fugat tenebras, refertur ad dignitatem conceptionis, Propter illum conceptum fuit in plenilunio, & propter illum dicitur, q̄ cunctas hæreses sola interemit in uniuerso mūdo. Eccle. 50. Quasi luna plena in diebus suis.

Mutatiu fm uarietatē tēporū, qa ex condescētia charitatis, fm exigentiā temporum, locorum, psonarū, in cibo, potu, cōuersatione, seoibus coaptabat. Eccl. 43. Secundum splēdorem

Exo. 20.

Hier. 31.

Exec. 44. Can. 4. d

Gen. 27.

Ioan. 1.

Can. 6.

Pſal. 135.

Eccl. 27.

Ioel. 3.

Ioel. 2.

Pſal. 135.

Can. 6.

A dotem obscurabilis, nam radios suæ dignitatis occultabat, & retrahebat per uirtutem humilitatis. Vnde ipsa est luminare illud, quod in cõsummatione, scilicet perfectionis, & dignitatis minuitur per uirtutem humilitatis.
Eccl. 43. Eccl. 43. De precedenti mutatione dic quòd mutabatur fm mutationẽ temporũ, locorũ, &
Rom. 12. personarũ, ut fm Apostolũ gauderet cũ gaudentibus, fleret cũ flentibus. Abacuch 3. Sol id, est Christus, & luna uirgo Maria steterunt in habitaculo suo fm conuersionẽ terribiles quantũ ad dolorem passionis, qñ eius aiam pertransiuit gladius. Apo. 6. Sol. i. Christus in cruce, factus est nĩger tanquàm saccus cilicinus, & luna uirgo Maria, stans iuxtà crucẽ Iesu, facta est ursãguis. Vel potest dici quòd uirgo Maria cõparatur lunæ plenæ, post filij conceptionem, nã tunc luna est plena figurę scilicet circulatis, & designat plenitudinẽ dilectionis. Item tũc habet plenitudinẽ luminis,
B quam recipit a sole, & designat plenitudinẽ gratiæ & conuersationis honestę, quã recipiebat a Christo. Item tunc luna habet plenitudinem uirtutis, quo ad refluxũ maris, & motũ aquarũ & augmentum humorum & medullarũ, quæ augentur in pleniluuio, qui designant in uirgine matre Dei beneficia multa respectu nostri, quia eius uirtute mare. i. cor peccatoris mouetur ad pœnitentiam, humor deuotionis augetur, uiatores in nocte huius mundi: eius radijs diriguntur.

Beata uirgo fuit mulier noua multiplici nouitate, quia inter mulieres nouiter, quia supernaturaliter concepta. Iudæis noua lux ori
Hest. 8. ri uisa est gaudiũ honor, &c. Quia inter mulieres nouiter, & singulariter sanctificata. 4. Regũ. 2. Afferte mihi uas nouũ & mittite in illud sal. quia noua proles in ipsa, & de ipsa in
C carnata. Et tunc factum est nouũ cælũ, & noua terra. i. noua natura, & nouũ corpus. Esa. 45. Ecce enim ego creo nouũ cœlum, & nouã terrã. Nouũ quippe corpus Christi, quia sine uirili semine. Et sic facta est noua mater, & impleIerem. 31. tum est illud: Nouũ faciet Dñs super terram. Iterũ ex noua annunciatione, & nouo nuncio,
Luce. 1. quia ait Gabriel: Aue gratia plena quod aliàs de nulla fuerat dictũ. Vnde ei cõpetit illud:
Isa. 42. Noua annuncio uobis anteq̃ oriantur. Item nouus modus parienti, portandi, quia concepit saluo pudore, portauit sine labore, peperit
Isa. 43. sine dolore: Ecce facio noua, & tunc orientur. Vnde Beatæ uirgini, in qua facta sunt ista noua, cõpetit illud: Audita feci tibi noua ex tũc, & a die. s. annunciationis, & cõsummata sunt quę nescis. i. factaméta humanę tepatationis,
Apoc. 21. & tũc creata sunt, s. in natiuitate filij Dei. Vnde de ea põt dicere filius: Ecce ego noua facio oĩa. Iterũ in ipsa fuit nouũ uotum uirginitatis
Luce. 1. inchoatũ, quo ait fiet istud, qm̃ uirum non cognosco, fuit. n. primiceria uirginitatis. Iterũ noua ecclesia p ipsã formata repudiatis cerimonijs, & ueteri Synagoga: Vide ciuitatẽ sanctã Apoc. 21.
nouã, &c. Expositio de ecclesia, quære Proue. 24. hoĩbus uel ciuibus nouæ ciuitatis ecclesię multa noua dedit, quia noua corda, uerba, linguas, mandata, uitã, doctrinã, escã, potũ, cõuersationẽ, bellũ, balneũ, nomẽ, pręmiũ, legẽ. Nouus rex, noua lex, nouus grex, & ita noua sunt omnia. De nouo corde. Eze. 11. Dabo uobis cor nouũ, & hoc in nouitate uoluntatis, & operis ei seruiamus, & in nouitate uitæ ambulemus. De linguis. Marci. 16. Linguis loquuntur nouis, &c. & hoc ut legẽ nouã prædicarẽt: prædicate euãgeliũ oĩ creaturę, &c. De mãdatis. Ioan. 13. Mandatum nouum do nobis, ut diligatis inuicẽ. Et hoc ut expurgato fermento ueteri maliciæ, & nequiciæ, noua opera faciamus. Expurgate uetus fermentum: ut sitis 1. Cor. 5.
E noua conspersio. De noua uia: Hebrę. 10. Habentes itaque fiduciam in sanguine eius, qui nunciauit uiam nouam, & hoc ut in nouitate uitæ ambulemus. Roma. 6. Hæc uia est pœnitentia. De noua doctrina. Mat. 1. Quæ nam doctrina hæc noua? Et hoc ut errores sectarum ueterum uitemus. Hester 6. Obsecro Domine, ut in epistolis nouis. i. euangelicis documentis. Dicit glo. Veteres Aman litterę insidiatoris, & hostis Iudęorũ corrigantur. i. sectę ueterũ errorũ, De noua esca. i. de corpore suo Sap. 16. Hi & in breui inopes facti nouã gustauerunt escam. i. Manna, in quo ut dicit glo. corpus Christi figuratur. Et hoc ut amodo nõ comedamus, cũ peruersis Iudęis in Ægypto cucumeres, pepones, porros, cepas, & allia, & lactucas agrestes, quæ significant carnales delectationes. Nõ ergo istos sapores sentiamus, sed nouum delectamenti saporem in corpore Christi. Sap. 16. Quibus dedisti concupiscen-
F tiam delectamenti sui nouum saporem. De potu nouo. i. de sapore sanguinis Christi Mat. 9. Nemo mittit uinum nouum in utres ueteres. 1. Cotint. 11. Hic est calix noui testamenti, &c. & hoc ut extincto ardore concupiscentiæ interius mundaremur. De noua conuersatione. Leuit. 26. Nouis superuenientibus uetera proijcietis. Et hoc ut eis conformaremur secundùm Apostolum. Induite nouum hominem, &c. Et ibidem renouamini spiritu mentis uestrę. Quære quomodo renouatur aquila, accipitet, ceruus, serpens, & illos modos renouationis applica huic. Renoua can- Psal. 39.
tilena, siue noua laude diuina. Immisit in os meum canticum nouum. Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit. Et hoc ut ubique & iugiter eum laudemus. Esa. 42. Cantate Domino, &c. De nouo bello Iudic. 5. Noua bella elegit Dominus. Et hoc ut nouo bellandi genere hostes humani gene-

G ris,& ecclesiæ uincetemus.Sorando,ut Moiſ. Exo. 17. Amalech. Et patiendo,ut martyres:Sancti per Hebræ. fidē uicerūt regna.Vnde ait poeta:Nobile uincendi genus est patientia.De nouo balneo siue lauacro.i. de sacramentis,& maxime de Ad Tytū 3. sacramento pnīę.Per lauacrū regenerationis,& Ezc.36. renouationis. De nouo spiritu siue de noua uolūtate,& desiderio:Effundā super uos aquā mundā. Sequitur.Et dabo uobis spūm nouum 1. Io. 3. De nouo noīe Apostolus. Videte qualē charitatē dedit nobis Deus,ut filij Dei noīemur,& simus De hoc Esa. 62. Hoc est nomē nouum, quod os Dñi noīauit. De nouo pmio,s.de re- Phil.3.d. formatione,& glorificatione corporū:Saluatorē expectamus,quæ reformabit corpus humilitatis nostræ configuratū corpori claritatis suę;tunc renouabitur,ut aquila iuuentus tua.

De consecratione ecclesiæ,& animæ.

H Consecratur aīa,ut sit dignū Dei habitaculū,sicut consecratur materialis ecclesia ad similitudinē quippe dedicationis, & cōsecrationis materialis ecclesiæ dicūt fieri.septē circuitus, q̄ sunt septē cōsiderationes. Cōsiderare quippe debemus originis uilitatē,uitę labilitatem,& breuitatē, mūdi defectibilitatē,& fallibitatē, mortis necessitatē,ppinquitatē,acerbitatē,Dānationis calamitatē,glorificationis felicitatē: Iesue.6.a Sic sacerdotes circuierūt muros Hiericho, & corruerunt.Quære historiā in tabula.Secdo debent fieri cruces interius,& exterius.Crux exterior mortificatio carnis, interior afflictio mētis de petis cōmissis. In dedicatione materialis ecclesiæ ponuntur octo,sal,sapiētiæ,scriptura doctrinæ, finis memoriæ mortis, aqua contritionis, uinū lęticię spūalis,crisma famę redolentis,lux ædificationis,thus deuotionis. Triplici autē rōne materialis ecclesia dedicatur, primo ut abactibus, & usibus humanis penitus separetur: Nolite ait facere domū meā do- I mū negociationis.Secdo ut ad eā fugientes sal- Ioan. 2. uētur, unde ait canō:Reos sanguinis defōdit ecclesia,ne uitā perdant,& mēbra. Et hoc priuilegiū fuit figuratū in Ioab,q̄ fugit in taber- 3.Reg.2. naculū,& apprehēdit cornua altaris.Tertio,ut orationes ibi factę facilius impetrentur,& exaudiātur. Et hoc fuit figuratū 3. Regū.8.Vbi dixit Salomō de tēplo dedicato. Si qs noueris plagā,& expānderit manus, &c. Et sic dicitur, ut si qs hoc tēplū beneficia petiturus ingrediatur,cūcta se impetrasse lętetur. Ista oīa debēt Num.7. esse moraliter in aīa Deo dedicata. Moiſ.Pri- 3.Reg.8.b. mo fecit festum dedicationis ecclesię,secdo, Sa- 1. Macha. lomon, tertio Iudas Machabeus, per quos fi- 3.8. gurantur tria,quæ debent habere,qui deuote celebraot ecclesiæ dedicationem mansuetudinem, & pietatem,quæ in Moiſ.discretionem, & sapientiam, quæ in Salomone:cōfessionis fidei audaciam, quæ in Iuda Machabeo desi- gnatur. antiquitus in consecratione ecclesiæ erat unctio:Obtulerunt duces in dedicatione K altaris in die,qua unctū est oblatione suā ante altare,oblatio Dei,ut in prædicta autoritate,lętica,& exultatio: Neæmię.12.In dedicatione requisiuerūt Leuitas,&c.Et idē habetur Esdrę.6.Fecerunt filij Israel,&c,Itē templi ornatus & celebratio octo dierū. Macha.4.Fecerunt filij Israel dedicationē altaris octo diebus, ornauerunt facię templi coronis aureis, &c.Itē bestiarū mactatio,& sacrificiorū multiplicatio.3.Reg.8.Mactauit Salomō hostias 3.Reg.8.g pacificas,& immolauit eas Dño,& dedicauerūt tēplum Dño rex,& filij Israel.Itē sanguinis aspersio. Heb.9.Nec tēplum sine sāguine Heb. 9.e dedicatū est,in prædictis figurantur octo,quæ debent habere celebrantes dedicationē,deuotionē, quæ significatur in unctione, mīam in oblatione,spiritualē lætitiam,quæ in corporali exultatione, honestā conuersationē, quæ in ornatu templi, carnis mortificationē, quæ L in bestiarum mactatione, crucis Christi memoriam,& compassionē,quæ in sanguinis aspersione. Horom omnium perseuerantiam, & continuationem, quæ designatur in adimpletione septem dierum.

De Religiosis,& tentationibus.

V Idit Iacob in somnis,scalā stantē, Genes.28. cacumeo eius tangebat cœlū. Iacob religiosum, uel pœnitētem, uel tentatū designat. In quo debent esse quattuor anteq̄ accedat ad uisionē Dei,primū est supplātatio uiciorū,quod notatur in noīs interpretatione:Iacob interpretatur supplātator: Itē extinctio carnaliū desideriorū, & cōcupiscentiarū,ideo dicit post solis occasū,feruor solis designat ardorē concupiscētiarū & assumptio asperitatū mortificationū, & laborū, quia tulit lapides, & supposuit capiti suo.i.menti, quæ lo tribulationibus laboribus afflictionibus quiescit iuxta illud: Li- M bēter gloriabor in infirmitatibus meis,ut inhabitet in me uirtus Christi,cūm.n.infirmor,tunc fortior sum.Itē ligatio,& clausio oīum sensuum corporaliū,& desideriorū carnaliū, ideo dicitur q̄ dormiuit:tunc sequitur uisio in qua tria uidētur,scala,Dñs,& innixus scalę,& Angelos ascendentes,& descēdentes. Scala est pnīa cuius sunt quinq; grādus.s.cōtritio, cōfessio,oro,ieiuniū, & eleemosina;hoc debetstare p fidē.Ro.11.Tu aūt fide stas.Stat sup. terrā per spē, quia ipsa est,q̄ erigit mētē. Glo. Rom.5.a sup quīto ad Ro.Stamus spe claritatis fraternę erecti. Cacumē huius scalæ tāgit cœlū,qđ fit per charitatem,quæ eleuat mētē ad Deū, sicut iguis naturaliter ascendit sursum. Per istam scalā ascenduot Angeli,& descendunt, & hoc ad litterā, ut pœnitentibus assistant,& eis ministrēt. Vel ascēdūt Angeli,uiri scilicet

religiosi

A religiosi ęl estia cõtemplãdo, & descendunt sua peccata deplorando, & suos defectus considerando: vnde illi angeli dñr ascendentes, qi bona pnsum ad Deum deferunt, de quibus ille qui dixit Tbo. 12. Qñ orabas cũ lachrimis, & sepeliebas mortuos, & derelinqnebas prãdiũ, & mortuos per dié abscõdebas in domo tua, & nocte sepeliebas, ego obtuli orationem tuam dño. Angeli descendentes sunt illi q custodiũt
Psal.90.c. pęnitentes, de quib. Aogelis suis mandauit de te vt custodiant te. Mich.2. Ascendit.n. pandés iter ante eos. Item vt per promissiones ad ascẽdendũ alliciat, vñ promittunt hic duo. Primũ, erit, semen tuũ quasi puluis, fm dilataberis ad
Psal.72. otientẽ. Ité vt ascendentes in gloria suscipiat. Tenuisti manum dexterã, &c. Per istum ét Iacob designantur luctantes, & pugnantes in tẽtationibus, tribulationibus, pertecutionibus: vnde dñt petere luctãdo denota oratione, vt a dño benedictionem gratiæ recipiant ad resistendum tentationib. Gen. 32. Ecce vir luctaba
B tur cum eo vsq; mane, qui dixit ei: Dimitte me iam ascendit aurora. Iste vir Deus est, vt postea dr in littera. Iacob qui interpretatur supplantator, est vir pęnitens tentationibus resistens. Lncta est instãtia orationis: duo brachia amor, & timor; vsq; mane luctatur, & benedictioné obtinet: oñ perseuerantia in oratione petitum obtinet. Iste aũt luctator tria acquirit, benedictionem, vñ, & Iacob benedictus fuit in eodẽ loco, fortitudinem cõtra tentationem, vnde dr ei nequaquã vltra vocaberis Iacob, sed Israel erit nomẽ tuũ, quia si cõtra Deum fortis fuisti, quanto magis cõtra hoïes prævalebis? quasi dicat, amodo nullã tẽtationem timebis. Ité noïs mutationem, quia ex Iacob efficitur Israel: qa per victoriam tentationis factus est discipulus cõtemplationis. Et est rectus ordo, primo vt sit gfæ effusio in benedictione, secũdo accepit fortitudinem in tentatione, tertio métis eleuationem in cõtemplatione, & reddãtur singula singulis. Quia oranit benedictionem accepit, quia fleuit fortitudinem meruit, quia orando perseuerauit per contemplationem eleuatus fuit. Item ex tactu angeli neruus femoris emarcuit, quia virtute orationis carnalis concupiscentia extinguitur, vel tepescit.

De electione.

IN electione prẽlati sunt quattuor attendenda, quæ sunt, qualé oportet electũ esse, quę forma electionis, quod offm electi. Circa primũ nota, q tuor septem differentię hoïum, qui excluduntur a diuina electione, prima est consanguinitas, secunda generis nobilitas, tertia fragilitas, quę est in pueris, quarta pusillanimitas, qnta superbia, sexta fragilitas, septima cu-
Exo.23. piditas. Quę septem excluduntur per illam regulã electionis. Prouide de oï plebe viros potẽtes, &c. Primas duas differentias hoïum nõ attendit Deus, nec vult, q nos attendamus in electionib. s. cõsanguinitatem, & nobilitatem, alias duas fragilitatem, & pusillanimitatem reprobat, alias tres, superbiã, fragilitatem, cupiditatem cõdemnat. Non ergo attendit Deus, nec vult q nos atteodamus cõsanguinitatem. Exẽplum de filijs Zebedei cognatis suis, quos non elegit ad custodiã ecclesiæ, sed Petrũ, imò, nec ad regnum, nisi per martitium: imò matri pe- Mat.20.
tenti nñdit: Nescitis quid petatis, &c. Sed pro dolor molti suor, qui in electionibus cõuertũt oculos ad consanguineos, & amicos, quibus maledicit Abacuq 2. dicens: Vę illi qui ędificat ciuitatem in sanguioibus. Qui dixerunt hæreditatem possidemus sanctuarium Dei: Deus Psal.82.
meus pone illos vt rotam, &c. Exẽplũ de Abimelech sputio, qui voluit regoare super Sichimitas, allegauit dicens: Cõsiderate, quia os vestrum, & caro vestra sum. Et cõmotus occidit Iud.9.a.
septuaginta fratres suos vno excepto. Item nõ debet attẽdi gñis nobilitas, sed nota q aliquos nobilitat scia, alios potẽtia, nec hos, nec illos, sed alia sufficientia eligitur a Deo, vt patet in Apostolis simplicissimis illitteratis ignobilib. puta sanctitas, vt dicit Aug. in epistola ad Volusianum: Hi sunt, de quibus Gen. 7. Gigantes noïati in quo potentia, statura magna, in quo nobilitas, scientes bellum. i. hñtes scientiã ad litigãdum, in quo scientię: nõ hos elegit dñs. Ité fragilitatem, & pusillanimitatẽ reprobat Deus in electo: vñ per indignationẽ dicit Esa. 3. Dabit pueros Principes eorum, &c. vę terrę, cuius
Eccl.10. rex pner est. Nemo.n. eligit iouenes in duces, quia non constat eos esse prudentes. Reprobat ergo De⁹ fragilitatẽ i electo, vt patet Nu. 8. Vel dicitur. Hæc est lex Leuitarũ, à 25. annis, & supra, ingredientur, vt ministrent to tabernaculo, & cũ annos 50. cõpleuerint custodiant q̃ sibi sunt cõmẽdatata: fragilitas aũt est in pneris pp quod a ministerio excluduntur. Item reprobat pusillanimitatem, Deu. 20. Qui formidolosus est in corde pauido reuertatur. Item dãnat Deus in electo superbiam, fragilitatem, cupiditatẽ. Exemplũ de superbia in Lucifero. Et nu. 16. In damoatione Chore, Datã, & Abiron, cõtra quos desseuit ira Dei, eo q per superbiã, & violeotiã volebant accipere summũ sacerdotium. Et to Ozia, qui percussus est lepra, eo q 2. Par.26.
præsumpsit adolere incensum corã dño. Item dãnat in electo fragilitatem tam in doctrina, quàm in vita. In doctrina, vt pseudo prophetis, de quib. Hier. 23. In prophetis Samariæ vidi falsitatem, & hanc damoat, diceos: quia tu Osee.4.
scientiam repulisti repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Ité est fragilitas in vita, vt in hipocritis, & hãc dãnat in reprehensione ppositi tẽpli, per quã significaotur hipocritę, cui dixit Esa.22.
dñs, qs tu hic, aut quasi quis hic. Et in cõdẽna-

G
tione Abſalon. Qui dicebat. Quis me conſti-
2.Re.15.a. tuat iudicem ſuper terrã, vt ad me veniat oĩs,
qui habet negocium, vt iuſte iudicẽ? Item dãt
2. Mac. 4. cupiditatem, vt patet in Iaſone, & in Leuita, cu-
Iud. 17. ius manũ impleuit Manicheas. Secundo viden
dum eſt, quæ ſunt conditiones eligendi, quæ
Num.16.a ſunt ſeptẽ. Prima eſt ſanctitas. Num. 16. Quẽ-
cunq; elegerit dñs, ipſe erit ſanctus. Eſa. 44. Ec
ce puer meus electus, quẽ elegi, &c. Secũda eſt
virilitas Eccl. 7. Noli fieri iudex, niſi virtute diſ
rumpere valeas eorum iniquitates. Tertia eſt
diſcretio, quia ſi quis domui ſuę pręeſſe neſcit,
1 Tim. 3. qũo eccleſiæ Dei diligentiam habebit? De his
Deut. 1. b. Deut. 1. Date ex vobis viros, ecce virilitas, ſa-
pientes, & gnaros, ecce diſcretio, quorum con-
uerſatio ſit probata in tribubus ſuis, ecce ſan-
1.Reg.15. ctitas. Quarta eſt humilitas. Dixit Samuel ad
Saul: uonne cum paruulus eſſes in oculis tuis,
caput in tribubus Iſrael factus es? Et Eſa. 48.
H Elegi te in camino paupertatis. Quinta eſt fi-
Act. 6. delitas. Elegerunt Stephanom virum plenum
1. Mac. 2. fide. Sexta eſt zelus legis diuinę. Phinees pater
noſter zelando legem, accepit teſtm̃ ſacerdocij
æterni. Septima eſt miſericordia, & hæc fuit in
1. Mac. 2. Dauid. Dauid in miſericordia ſua conſecutus
eſt ſedẽ regni in ſęcula. Sequitur de forma ele-
ctiõnis, in qua ſunt quatuor attẽdenda, primũ
Act. 1. eſt oratio, & hæc fuit in electione Mathię. Orã
tes dixerũt: Tu dñe, qui noſti corda, &c. Secun
dum eſt eligẽtium ciuitas, hoc fuit in electio-
ne Aaron, vbi in ſignum cuiuslibet tribus fuit
poſita virga in tabernaculo, & dixit dñs. Quẽ
elegero germinauit virga eius. Tertium eſt bo
nitas perſonæ. 4. Reg. 9. Elegi te meliorem de
filijs dñi noſtri. Quartum eſt q̃ ſit de grẽmio
Deu.17.c. eccleſię. Deut. 17. Non poteris alterius facere
regẽ, qui non ſit, &c. Sequitur de officio electi,
quorum primum eſt orare pro delictis ſuis, &
ſubditorum. Elegit eum dñs ſacerdotẽ ſibi ad
I ſacrificandum ei hoſtiã laudis. i. orationẽ: ideo
Apoc.8. deſignatur per Angelum. Stetit angelos iuxta
arã, &c. Secundum eſt informare, & prædicare
cõtra ignorantiã ſubditorum. Deu. 21. Ad ver-
bum eius, quẽ elegeris, quicquid mundum, vel
immundum erit iuſtificabitur. Itẽ ad reducen-
dum errãtes per exẽplum bonę cõuerſationis,
Io.21. ad paſcẽdum eſuriẽtes cibo corporalis ſuſten-
tationis. Hinc dictum eſt Petro paſce verbo
paſce exemplo, paſce corporali ſubſidio.

De Prælatis, & Sacerdotibus.

Exo.19. AD Prælatum, & Sacerdotem perti
net ſanctitudo munditiæ: Sacer-
dotes, q̃ accedunt ad me, ſanctifi-
cẽtur, ne forte percutiã eos. Sobrie
Leui.10. tas abſtinentiæ. Vinum, & oẽ q̃ inebriare põt,
&c. paopertas, ſiue abrenunciatio oĩs poſſeſſio
nis iniquę, & malè aquiſitæ: quia nõ debẽt eſſe
negociatores ſicut laici. Deu. 18. Nõ habebunt
ſacerdotes, & Leuitę partẽ, & hęreditatẽ in teli
quo populo. Aſperitas vitæ. Iud. 4. Induerũt ſe K
ſacerdotes cilicijs, & altare dñi operuerunt ci-
licio. Zelus iuſticiæ. Nu. 25. Erit tã illi, q̃ ſemi-
ni eius pactum ſacerdotij ſempiterni eo q̃ ze-
latus eſt pro Deo ſuo. Sacerdotes tui induãt iu Pſal. 131.
ſticiam. Surrexit Eſdras ſacerdotes & dixit ad 3. Eſdr. 9.
eos: Vos iniquè feciſtis, &c. Prærogatiua ſcien-
tiæ. Deu. 17. Si difficile, & ambiguum apud te
iudicium eſſe perſpexeris. Sequitur, venies ad
ſacerdotes, &c. Labia ſacerdotis cuſtodiũt ſciẽ- Mal.2.b.
tiam, & legem ex ore eius requirent, &c. Iubi- 2.Eſd. 18.
lus, & exercitium laudis diuinę. 2. Eſdr. 12. Ste-
terunt ſacerdotes habentes ſtolas cum tubis,
& Leuitæ filij Azab habentes cimbala rollaudantes dñm. Sunt aũt quattuor in prælato, & Mat.15.b.
ſacerdote deteſtãda. ſignorantia, quia ſi cęcus Oſee.4.
cęco ducatũ pręſtet ambo in foueam cadunt,
& alibi: quia tu ſcientiã repulliſti, & ego repel-
lam te ne ſacerdotio fungaris mihi. Et alibi. Di
ligite lumen ſapiẽtiæ oẽs, qui pręeſtis populis.
Eſa. 28. Sacerdos, & propheta neſcierunt præ- L
ebrietate abſorpti ſunt animo, errauerunt in
ebrietate. Hier. 2. Sacerdotes tenentes legẽ ve- Hiere.2.
ſtierunt me, & alibi. Canes muti non valentes Eſa.56.
latrare. Item mẽdaciũ, falſitas, & adulauo, tur-
piloquium, ſcurrilitas, & oĩs iudecentia ſermo
nis: quia lingua eorũ eſt dño conſecrata: Hier.
5. Prophetabant Prophetæ mendacium, & ſa-
cerdotes plaudebant manib. Ambroſius in ſer
mone, qui legit documenta de paſſione: Mẽda
cium eſt ſe ſacerdotẽ, vel clericũ cõfiteri, & cõ-
trariũ huic ordini operari. Item doloſitas. Hie-
re. 6. A Propheta vſq; ad ſacerdotem cuncti fa-
ciunt dolũ. Item crudelitas, quia pij pręs oĩum
pauperũ, & miſerorũ debent eſſe. Hier. 32. Prin
cipes eorũ, & ſacerdotes, & Prophetę eorũ ver-
terunt ad me terga. Eſt aũt ſciendum, q̃ tria
debemus ſacerdoti, & prælato. Decimã. Ge. 14.
Benedictus Abraã a Deo excelſo, qui creauit M
cęlum, & terrã, & bñdictus de excelſo, quo pro
tegẽte hoſtes in manibus eius traditi ſunt. Obe
dientiã, & ſubiectionem. Deu. 17. Qui aũt ſuꝑ-
bierit nolens obedire ſacerdoti, qui eo tpe mi-
niſtratur, moriet, &c. Honotem, & reuerentiã.
In tota aĩa tua time dñm, & ſacerdotes eius ſã Eccl.7.
ctifica. Eſt aũt ſciendum, q̃ doplex eſt officium
ſacerdotis, vnum reſpectu Dei ad populum ei
reconciliando: ideo dr̃ deſcendere in ſcala Ia-
cob ſub tipo angeli, ſecundum reſpectu popu
li ad Deum, offerendo vota, oblationes, oratio-
nes pro peccatis populorum. Et iõ in prædicta
ſcala dr̃ aſcendere: vñ officium ſacerdotis du-
plex eſt. ſ. Dei ad populum, & populi ad Deũ.
Et quodlibet iſtorũ eſt triplex: officiũ quippe
ſacerdotis ad populum eſt curare, docere, cor-
rigere; curare in ſacrorum adminiſtratione, do
cere in prædicatione, corrigere in confeſſione.
Ipſe. n. dñs Ieſus Chriſtus per miniſterium ſa-
cerdotum curat animę infirmitates, per ſacra-
men-

A mentorũ dispensationé. Et fm ista tria tota trinitas operat in officio sacerdotali. Nã pr oĩpotens curat in sacrorum dispensatione, sapĩa filij docet, & illuminat ignorantiã in p̃dicatione, bonitas, & unctio sancti spũs corrigit malitiã in cõfessione. Et sic est sacerdos minister totius trinitatis, & ex isto triplici sacro actu dr sacerdos quasi sacra dãs, sacra dispensans, sacra ministrans: ideo sacratus, & sanctissimus debet esse: in primo dispensat sacrum sacrm, in scdo sacrum uerbum: in tertio sacrum beneficium.

Mat. 7. Vñ de primo dr eis: Nolite sanctum dare canibus. Primum ergo officium sacerdotis Dei ad

Mat. 10. populum est curare in sacrorum dispensatione. Vñ in figura eorum dr Apostolis: Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mũdate, dæmones eijcite, gratis accepistis, gratis date. In quo tangitur dria quorundam effectuum, quorum curatio ad sacerdotem pertinet. Primũ p

B curatur, uocatur infirmitas, in quo intelligitur pctm̃ ueniale, p licet aĩam non interficiat, reddit tñ eam debilem ad bonum, languidam, & infirmam. Secundum p curatur est lepra, per quã intelligitur originalis culpa. Lepra.n. contrahitur a parẽtibus, quia leprosus gñat leprosum cõiter. Sic oẽs ab Adam infecto propagati nascuntur infecti, & filij irę. Tertium est mors, per quam designatur culpa mortalis actualis: quia sicut mors priuat corpus uita, sic culpa mortalis priuat aĩam uita sua, q̃ est gratia, & ipse Deus. Quartum est arreptio a dæmonio. p quam intelligitur obstinatio, & finalis impęnitentia, quæ perfectè est culpa diabolica. Prædicta oĩa curantur per dispẽsationem sacrorum, quorum confectio pertinet ad sacerdotale officium: vñ & sacra dr unguenta, q̃ cõficiuntur a sacerdotibus ad curationem infirmorũ. 1. Para. 9. Filij sacerdotum unguenta ex aromatib.

Eccl. 38. conficiebant. Ideo sacerdos dr medicus unguẽ

C tarius. Unguentarius conficiet unguenta suauitatis, & unctiones cõficiet sanitatis. Propter

Mat. 10. istam multiplicem infirmitatem, a qua curant

Ezec. 34. sacerdotes, dictum est eis: Infirmos curate. Nõ sunt tales Illi, de quibus dr: Veh pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos: lac comedebatis, lanis operiebamini, quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis, qđ infirmũ fuit non cõsolidastis, quod ęgrotũ non sanastis, qđ fractũ nõ alligastis, qđ abiectũ non reduxistis, quod perierat, non quæsistis. Sed contra simoniacos dr, gratis accepistis, gratis date. Secũdũ officium sacerdotis est prædicare, & docere. Hoc.n. annexum est officio sa-

2. Par. 17. cerdotali, & ei qui habet curam animarum, vñ legitur de legali sacerdote, quod sacerdotes docebant populum in Iuda habentes librũ legis Domini, & circuibãt cunctas urbes, atque erudiebant populum. Hoc ẽt fuit figuratum Exo.

Exod. 28. Vbi loquitur Moyses de tunica hiacintina sacerdotis, in qua dicuntur fuisse tintinnabula, D ut audiretur eorũ sonitus, qñ ingrediebatur, & egrediebatur sanctuariũ, & nõ moreretur. Vñ dicit Gre. Sacerdos ingrediens, & egrediẽs moritur, si de eo sonitus non audiatur, quia ira Dei contra se prouocat, si de eo sonitus prædicationis nõ exeat. Tertium officiũ sacerdotis est iudicare in confessione per clauẽ scientiæ, & corrigere per clauẽ potestatis, uñ dr p Iosaphat, p 2. Par. 17. quem designantur superiores prælati cõstituit Leuitas, archidiaconos, sacerdotes, decanos rurales, & familiares principes ex Israel. i. presbyteros parrochionales, ut iudiciũ, & causam Domini iudicarent. Et optime dicit, causã Dñi, ad differentiã causarũ, quæ pertinent ad fortũ contentiosũ, & principũ, de quibus uix aut nunq̃ deberent se intromittere. Vñ ibidẽ dr. Videte qđ facitis, nõ. n. hoĩs exercetis iudiciũ, sed Dei. Et quodcumq; iudicaueritis in uos redũdabit, .s. de causis, q̃ pertinent ad fortũ confessionis, &

E salutis aĩarũ, dẽnt se intromittere diligẽter. Et post parũ dr. Vbi est qõ de lege, de mãdato, de cerimonijs, de iustificationib' oñdite illis, vt nõ peccẽt in Deũ, & ne ira ueniat super nos, & super fratres uestros. Et iõ ipsis sacerdoribus indicit sobrietas, ut nõ turbetur eorũ rõ in iudicio. Vinũ & oẽ qđ inebriare põt, non bibetis, qñ in

Leui. 10. trabitis tabernaculũ testimonij ne moriamini, & statim subditur rõ, ut habeatis sciẽtiã discernendi inter sanctũ & profanũ, ueritatẽ & errorẽ. s. circa fidẽ, inter pollutũ & mundum. i. inter pctm̃, & uirtutẽ, circa mores, ut doceatis filios Israel oĩa legitima mea. Sed p dolor, scriptum

2. Par. 37. est. Sacerdotes cõtẽpserunt legẽ meã, & polluerunt sanctuaria mea. i. inter sctm̃ & profanum nõ habuerũt driã, & inter mundũ & pollutum nõ intellexerũt, & a sabbatis meis auerterũt oculos suos, & coinquinabãt in medio eorũ principes quasi lupi rapientes prędã ad effundendũ

F sanguinem, & ad perdendas aĩas, & ad auare se ctãda lucra. Principes nocat archidiaconos, & superiores prelatos, qui pp munera remissi sũt in corrigendo excellus sacerdotum. Hudie. n. Esai. 24. 2. notificatum est, q̃ sicut populus, sic sacerdos. Attendãt aũr, q̃ Hely, quãmnis in senectute le-

1. Reg. 2. gatur malus fuisse, tñ reprobatus est ab officio sacerdotis, eo p audiuit ulcia filiorum suorũ, & eos durẽ, & efficaciter non correxit. Quod est terribile uerbum Episcopis, Archidiaconis, & Decanis, & omnibus habentibus curam animarum negligentibus corrigere subditos. Attendant etiam q̃ pp uindictam correctionis, & ardorem zeli confirmatum est sacerdotiũ Phinees filij Eleazari, ut habetur Num. 25. nbi dr, erit tã ei q̃ semini eius pactum sacerdotij sempiterni, eo quòd zelatus est pro Deo: imò & expiauit zelus filiorum Israel. Sunt itaque tria officia sacerdotis Dei ad populum, curare sacramentorum dispensatione, docere in prædi-

G cationē corrigere, & iudicare in confessione, quę nominatur nomine ſacerdotis, cum dicit ſacerdotes. Officium etiā ſacerdotis populi ad Deum eſt triplex, qđ nota in prędicto uerbo p acceſſum. Tripliciter.n. ſacerdotes pro populo accedunt ad Deū, uacatione, orōne, oblatione, uacatione accedunt p intellectū, orōne p affectū, oblatione p effectū. Eſt ergo ſacerdotis officium uacare p meditationē, & contēplationē diuinorum, ſm qđ dr de bono curato, in lege Dñi uolūtas eius, in lege eius meditabitur die ac Nocte, & 2. Par. 31. Præcepit Ezechias habitātibus Ieruſalē, ut darēt partē ſacerdotibus, & Leuitis, ut poſſint uacare legi Dei, unde & a ſacerdotibus requiritur legis intellectus. Aggei. 2. Interroga ſacerdotes legē. Et Mala. 2. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiā, & legē ex ore eius requirēt. Hieronymus: Si ſacerdos legē Dei ignoret, pbat ſe nō eſſe Dei ſacerdotē. Sed ecō tra de ſacerdotibus modernis tēporis: Ipſi paſto

H res ignorauerūt intellectū, oēs in uiā ſuā decli-
Eſa. 56. nauerunt, unuſquiſq; a sūmo uſque ad nouiſſimum. Et ex hoc hñt hodie hęretici occaſionē corrumpendi populū ſimplicē, ideo dr ibidē: Oēs beſtię agri. i. infideles, & hęretici uenite ad deuotādū, ſpeculatores eius cęci oēs, neſcierunt uniuerſi, canes muti. Officium etiā ſacerdotis eſt orare, p populo ad Deum, iuxta illud:
Apoc. 8. Stetit Angelus iuxta arā tēpli habens thuribulū, &c. Leu. 10. Propterea data eſt uobis gēa, ut patcatis peīs multitudinis, & rogetis pro ea in cōſpectu Dñi. 2. Mach. 1. Orationē faciebāt ſarcedotes, cęteri reſpondebant. Et alibi inter ueſtibulum & altare plorabant ſacerdotes mi-
Ioel 2. niſtri Dñi, dicentes: Parce dñe: Sed cōtrarium
Hiere. 5. de mordernis dicitur. Stupor, & mirabilia facta ſunt in terra. Prophetę prędicabant mendacium, & ſacerdotes plaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Officium etiam ſacerdotale eſt, offerre pro populo ad Deū ſacri-

I ficium. Omnis pontifex pro hominibus aſſumHebr. 5. ptus eſt, ut offerat dona, & ſacrificia, &c. Sed
2. Mach. 4 hodie uerificatur illud quod dicitur. Sacerdotes iam non circa altaris ſacrificia dediti eſſent, ſed contempto templo, feſtinabant participes fieri paleſtrę, &c. Et Mala. 1. Dicit Dominus ad nos: O ſacerdotes, qui deſpicitis id eſt facitis deſpici nomen meum, & dixiſtis, in quo deſpeximus te, offertis panem pollutum ſuper altari meo, & dixiſtis, in quo polluimus te? in eo quòd dicitis mēſa Domini deſpecta eſt. i. facitis quòd menſa Dei ab infidelibus propter malam uitam noſtram deſpiciatur, & fides contēnatur. Hieronymus: Corpus Dñi quātū in ſe polluit, qui indignus ad altare accedit. Et po-
Leuit. 10. ne huc illud de Nadab, & Abiu ſacerdotibus, qui poſuerunt ignē alienū in thuribulis, a quo & cōbuſti fuerunt. Et illud: Ignis in altari meo ſemper ardebit, quem nutriet ſacerdos, ſuppo-

nens ligna, &c. & nota ſalutarem monitionem K
Apoſtoli: hoc ſentite in uobis, quod & in Chri- Phil. 2.
ſto Ieſu, qui ea, quę ſunt in Chriſto Ieſu acutè
ſentiunt, ſe eſſe ſpirituales oſtendunt: Qui ſe- Rom. 8.
cundùm ſpiritum ſunt, quę ſunt ſpūs sētiūt. Se
cūdo, qa tales ſunt Chriſti familiares, & ei ſe cō
formant: Sentite de Dño in bonitate, & in ſim- Sap. 1.
plicitate cordis quęrite illū. Bonitas dicit affectionem, quęrere imitationem. Tertio ut tanquàm uera membra, ſana, non paraliticata a Ieſu Chriſto, tanquàm a uero capite recipiamus uitam gratię, perficientes motū operationis ſanctæ proficientis, & ſtabilitatē perſeuerā tię indeficientis. Nam a capite fluit ad oīa mēbra ſenſus, & motus, unde iſta nobis inſinuat Apoſtolus, dicens: Hoc ſentite in uobis, &c. Circa qđ eſt ſciendum, qp ſenſus, & olfactus debet ſentire in Chriſto Ieſu odorem cōuerſationis, ut dicat in odorem unguentorū tuorum curre Can. 5. 2.
mus. Sic Iſaac ptęuidens in ſpiritu Chriſtū naſciturum de lumbis ſuis, preſentiēs fragrantiā L
cōuerſationis eius dixit: Ecce odor filij mei, &c. Gen. 27.
Et uere ſentire debemus fragrantiam conuerſationis eius, quæ nulla fęditatis comixtione corrumpitur, unde ipſe dicit. Balſamū nō mix- Eccl. 24.
tum odor meus. Huius odoris fragrantiam ſentire debemus triplici ex cauſa, primo, ut germinemus tanq̄ arbores ad odorē aquæ decurrentis, ſecundo ut recurramus tanq̄ infirmi ad odorē floris redolentis, tertio ut curramus tanq̄ canes uenatici ad ſenſum beſtiæ præcurrētis. Primū fit cōcipiēdo bonū propoſitū, ſm per ātiōnē ad bonū, tertiū per zelū diuinæ iuſticiæ. De-
primo. Truncus eius ad odorem aquę germina Iob 14.
bit, &c. Aqua eſt cōuerſatio uel gratia Chriſti decurrēs per totū mundū, ad cuius odorē illis, qui ſunt trūci diuiſi ab eccleſiæ arbore, & aridi per ſterilitatē bonorū operum germinant germen bonarū actionū. De ſcdo. Nardus mea id Can. 1.
eſt conuerſationis fragrātia, dedit odorē ſuauM
tatis, uerē odor nardi recreat, & cōfortat, ſic & conuerſatio Chriſti debiles, & infirmos confortat ad labores pnīæ ſupportātes, & fructus bonorū operū perducēdos. Hunc odorē ſenſerat Ioānes euāgeliſta, q dicebat, ut legitur in eius uita. Odor tuus cōcupiſcētias generauit in me æternas. De tertio. Curremus. i. curq̄ canes ue- Can. 1.
natici in odorē unguētorū tuorū, qđ fit p Chriſti feruentē dilectionē. Ideo adoleſcētulæ dilexerūt te nimis. Sed pro dolor, tria impediūt, q
non ſentimus ſenſu olfactus odorē conuerſatiōis Xp̄i, ſ. fluxus rheumatis, fętor, mors. Rheumatici ſunt curioſi, & amori tpalium dediti, q
ita obturati ſunt de inordinato amore temporalium, quòd nihil poſſunt ſentire diuinum, nec delectat eos, immo contriſtat odor conuerſationis Chriſti, immo tanquàm buſones ad odorem uineæ florentis fugiunt. Ego quaſi Eccl. 24.
uitis fructificaui, &c. uitis Chriſt', fructificatio

eſt

A

est odoris fragrantia conuersationis eius,quã fugiunt bubones,& omnia uenenata,per quę
Ioel. 2. designantur peccatores.Fętudi sunt luxuriosi. & ascender fętor eius , & ascender putredo eius,quia superbè egit. Mortui sunt superbi, qui etiam sentire non possunt fragrantiã huius odoris. Bern. O domine Iesu qui non sentis odorem tuum,aut fętidus,aut mortuus est. Debemus sẽtire in Christo Iesu sensu gustus
Exo. 16. ideſt dulcedinem quæ est in Christo Iesu. Sicut Iudęi inuenientes manna in deserto,& sẽtientes inestimabilẽ , & inexpertã dulcedinẽ eius,dixerunt admirãtes:Mannu, quod est interpretatum,quid est hoc.Cui qõni respondit dominus in euangelio:Hoc inquit est ꝯpus meum,ideſt hoc manna est ſignificatiuũ cor
Can. 1. poris mei.Sub umbra illius quem desiderabã sedi,& fructus eius dulcis gutturi meo. Hanc dulcedinem debemus sentire sensu gustus tri

B

plici ratione. Primo, ut membra nostra deficientia roboremus tanquam famelici,secũdo ut appetitũ recuperemus tanꝗ fastiditi,tertio ut cibos communes,& ueteres refutemus tan
1.Reg.14 quam delicati.De primo dicitur ꝙ Ionathas extendit uirgam suam in fauum mellis,& cõuertit ad os suũ & gustauit,& illuminati sunt oculi eius.Ionathas est Christianus,uirga cognitio,nel contemplatio,Fauus Christi dulcedo,cuius gustus est delectatio in meditando: & hæc illuminat oculos spirituales ad cognoscendum proprios defectus,& pericula pecca
Can.2. torum.De secundo.Sub umbra illius, quẽ desiderabam, sedi,& fructus eius dulcis gutturi
Cañ. 2. Col. 2. meo.Desiderat deuota aĩa Christũ,cuius fructus dulcis,est eius conuersatio,quæ reddit apperitũ cęlestia saporandi:ideo dicit sponsa:Fructus eius dulcis gutturi de rertio : Quæ sursũ sunt sapite,nõ quę supra terrã : delicati sunt,

C

qui,cęlestia gustant cibi cões,& ueteres carnalitates.Vnde ait; Epulemur,non in fermento ueteri malitiæ,& nequitię,sed in azimis,quia ut dicit Gre.Gustato spũ,desipit oĩs caro. Sed
Psal. 106. hunc sensum tria impediunt, satietas quo ad gulã.Aug.Palato non sano omnia sunt amara:Omnem escam abominata est aĩa eorũ, &
4. Reg. 4. appropinquauerunt ad portas mortis.Amatitudo cibi quo ad iram,ut patet.De coloquintidis positis in condimento ad quarum gustũ
Mat. 9. clamauerunt filij prophetarum mors in olla. Cruditas quo ad indeuotionẽ & accidiã , &c. Tertio debemus sentire sensu tactus, unde dicebar illa mulier:Si tetigero fimbriam uestimenti eius,salua ero : sensu tactus fluxu sanguinis sanamur,& etiã ipsum dñm debemus tãgere, & roboremur,quę oĩa fuerũt significata in hemorroissa, & sm diuersos euãgelistas. hemorroissa patiens fluxum sanguinis est aĩa peccatrix,uestis Christi est humanitas , ꝙ uelat diuinitatem. Apoc. 19. Vestitus erat uesteasperſa sanguine.Amictus lumine sicut uesti D
mento.Hoc uestimentum tangit,qui fide formata Christi incarnationem credit,ut dicunt Ps. 103.a.
glosę,& tali tactu saluatur ideſt purificatur; Act.15.Fide purificans corda illorũ . De hoc Matt.9. Si tetigero fimbriam uestimenti eius salua ero. Fimbria,quæ est ultima pars uestimenti,est Christi passio , qui fuit ultimus actus humanitatis suæ,quam tangit aĩa peccatrix per iugem recordationem, & tunc sanat a plaga cuiuslibet tentationis. De tactu fimbriæ. Luc.8. Et tetigit fimbriã. De sanatione Lu.8.
Mar.5. Vbi dicit quod sensit corpore,ꝙ sanata erat plaga.Et rectè per memoriam passionis Christi sanamur, & sanctificamur ab omni fluxu sanguinis tentationis.Leuiti.6. Qui tetigerit sanguinem hostię sanctificabitur. Item tetigit dominum , quòd fit per charitatem,quia tactus est duorum immediata coniunctio,ut dicit philosophus.Et charitas est, E
qua immediatè cõiungimur Deo , qa amor é uis unięns,& transformãs. Qui adhęret Deo 1. Cor. 6.
unus spiritus est,& tunc roborata est, quia ut dicit Ambrosius.Nihil fortius aĩa habẽte charitatem.Vnde Apostolus charitas oĩa suffert. 1.Cor.13.
Luc.8.Dicit,aliquis tetigit me.Nã ego sensi.i. cognoui uirtutem de me exisse. Ex his patet, ꝙ debemus sentire sensu tactus ea, quæ sunt in Christo Iesu. Quia uestimẽrum per fidem incarnationis,ut a peccatis purificemur,fimbriam per memoriã passionis,ut a tentationibus liberemur,ipsius domini corpus,ut in tribulationibus roboremur,sed & hunc sensum tria impediunt,ut patet in ebrioso,& furioso, quod refertur ad ignorantiam,& hoc significatur in Petro,cui dixit: Vade retro Sathana Mar.8.
nõ sapis ea quæ Dei sunt, & in huius desigtionem dicitur.De ebrioso,& furioso uerbera Prouc.23
uerunt me,& non dolui,traxerunt me,& non F
sensi. Secundum impedimẽtum est nerui motiui ligatio,ut dicit quędã glosa , & hoc quo ad inuidiã , quæ non solũ ligat neruos,immo etiam putrefacit ossa.Prouer.14. Putredo ossium inuidia.Tertiũ est intercluſio motus, ut patet in paralitico,& hoc dicit glosa,Mat.9. ꝙ pertinet ad obstinationẽ,quę nõ solũ inter cludit omnẽ motũ,immo omnẽ humilitatem ad motũ.Vnde sicut Paraliticus non põt curari,nisi per miraculum,licet de obstinatis dica 1. Iob.5.
tur.Est peccatum ad mortem,non dico, ut ꝓ eo roget quis.Debemus etiã sentire sensu uisus,quæ sunt in Christo triplici ratione , primo,ut ei cõpatiamur. Attẽdite & uidete si est Treno. 1.
dolor &c.Secũdo ut cõpatiendo tabescamus. Recordare paupertatis, &c. Et respondit do- Treno. 3.
minus:Memoria memor ero.Tertio ut ad certamen passionis uelociter curramus. Hębrę. 12.Per patiẽtiã curramus &c.Impediméta huius sensus sunt cæcitas ex parte uisus adepti,

quæ

G quæ refertur ad infidelitatem. Sap.2. Dominus huius ſęculi excęcauit eos, &c. Secundū eſt defectus lucis ex parte aeris, & refertur ad defectum gratię, quoniā multi ſunt, qui non ſolum lumen gratiæ noo ſentiunt ſenſu viſus, ſed ēt noo cognoſcont, dooec deſecerit,
1. Reg.3. vt habetur de Hely, qui nō poterat videre lucernā, donec extingueretur. Tertius defectus eſt abſentia obiecti, ideſt Chriſti, refertur ad elongationem Chriſti, quia louge a peccato
Eſa. 55. ribus ſalus: Vude ait. Sicut elongantur cęli a terra, ſic viæ meę a vijs veſtris, &c. Debemus ſentire, quę ſunt in Chriſto ſeoſu auditus. Ho
Pſ.93. die ſi vocem dñi audieritis, nolire obdurare corda uſa, qnia hodie dedit voci ſuæ. i. Chriſto uocem virtutis, quia ſeptem uerba protulit per quę ſeptem miracula & ſuper naturā operata ſunt, quia ,protulit uerba humilitatis,
H benignitatis, largitatis, charitatis, comendatę caſtitatis, indigentię corporalis, uirtuoſæ conſeruationis, & per hoc facta ſunt ſeptem miracula, quæ ſunt ſolis obſcuratio, perrarū ſciſſcio, inferni ſpoliatio, cęli ruprio, mōnumentorū apertio, terrę cōmotio. Primū itaq; fuit
Mar. 15. humilitatis, cū dixit. Hely hely lamazabatani, hoc eſt Deus meus, ut qd dereliquiſti me? Ecce uerbū humilitatis, quia licet eſſet rex regum, & dñs dominantiū, cū ſe derelictū dicit, hoc uerbū audiuit ſol, per quod deſignant ſuperbi, qui ad uidendū ſolis rotius fulgoris ſui lumen uoluit oſtendere. Vnde, & de ipſis Iob 31. Si uidi ſolē cū fulgeret, ſupple male mihi accidat, & uocat hic ſolē ſuperbū, arroganté. Tales.n. debēt obſcurari per miſericordiā, & humilitatem audito uerbo humilitatis Chriſti, ut dici poſſet de illis illud; Factus eſt ſol
Apo.6. quaſi ſaccus cilicinus, & hoc eſt qđ promiſit
Ezec. 32. dominus; Solem nube tegam. Secundum fuit
I benignitatis, cum dixit, pater ignoſce illis: Hoc audierunt pertę ideſt iracundi, qui ad modum petrarum ſunt offendicula aliorū, &
Prou. 15. ſciſſæ ſunt, quia mollis reſponſio frangit irā.
Lu. 23. f. Tertium fuit largitatis, cum dixit latroni ex nimia pietate, hodie mecum eris in paradiſo, hoc audiuit infernus, & reddidit quos tenebat, per infernum qui eſt inſaciabilis, ut dici-
Prouer. 30. tur intelliguntur auari, de quibus, Inſaciabilis
Eccl. 14. eſt oculus cupidi, qui ad modum inferni debet ea, quæ iniuſtē detinet reſtituere audita largitate Chriſti. Nam ut dicit Augu. Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatū. Quartum fuit diuinæ charitatis, cum ſpiritum ſuum in manus patris comendauit dominus: Io manus tuas commendo ſpiritum meum. Hoc uerbum audiuit nelum, & ſciſſum eſt per medium, per oelum deſignantur inuidi, qui ita uelant faciem ſuam, quōd non poſſunt uidere eos, quibus inuident, in cuius
Eze. 12. ſignum dictum eſt: Velabis faciem tuam, & non uidebis. Hoc nelum ſcinditur cum audita charitate Chriſti mundus ad Chriſtum conuertit. 2. Cor. 3. Cum conuerſus fuerit ho
Io. 19. e. mo ad Deum, auferetur oelamen &c. Quintum fuit uerbum commendatę caſtitatis, cū dixit; Mulier ecce filius tuus. Hoc uerbum audierunt corpora mortua, & reſurrexerunt: corpota morrua, & fętida ſunt loxurioſi, eo qood peccant in corpus ſuum: ſed mortua dicuntur propter illud; Vidua uiuēs in delicijs mor
Thim. 5. tua eſt. Tales enim audita commendatione caſtitatis, debent reſurgere a peccato carnis.
Iob. 19.f. Sextum fuit uerbum indigentiæ corporalis, cum dixit: Sicio. Hoc uerbum audierunt monumenta, & aperta ſunt. Monumenta ſiue ſepulchra ſunt guloſi. Sepulcrum patēs eſt gut
Pſal. 5. b. tur eorum. Hinc eſt, quōd locus, in qoo murmurauerunt filij Iſrael pro cibo, & carnibus uocatus eſt ſepulcra concupiſcentiæ. Nume.
K 11. Hæc aperiri debent per confeſſionem audita Chriſti indigentia. Hiere. 5. Qoaſi ſepulL chrum patens uniuerſi. Septimum fuit uerIob.19. bum commendatę uirtutis ſcilicet perſeuerā tiæ cum dixit: Conſummatum eſt. Vnde tunc dixit Centurio? Verē filius Dei erat iſte. Hoc audiuit terra, & mota eſt. Per terram, quę pon derоſa eſt, deſignantur accidioſi, qui debent moueri ad pœnitentiam audita morte Chriſti. Commouiſti terram, & conturbaſti eam.
Pſal. 59. Commotio pertinet ad contritionem, contur batio ad cōfeſſionem, multiplicatio locupletionis ad ſatisfactionem. Sed tria iſtum ſenſum impediunt, diſtantia qno ad ſuperbos. Eccle. 15. Longē abeſt a ſuperbia, & dolo. Sōnus qno ad pigros. Eccle. 22. Cum dormiente loquitur. Qui narrat ſtulto ſapientiam ob
Pſal. 57. turatio quo ad uſuratios: ſicut aſpidis ſurdę obrurantis aures ſuas. Auerſio qoo ad inobedientes. Eſa. 30. Dicuntur filij mendaces; fiM lij nolentes audire legem. Debilitas auris quo ad imbelliciratem. Hęb. 5. Imbecilles e-
Matt.9.c. ſtis ad audiendum. Strepitus ſiue tumultus quo ad infideles: uude dominus curando, nel ſuſcitando puellam, eiecit tibicines. Fluxus ſuper aurem quo ad carnales. Eccleſ. 21. Audiet luxurioſus & diſplicebit ei. Sequitur: Proijcietur illud poſt tergum ſuum.

De Extremo iudicio.

MVlta ſunt attēdenda, qnę oī hoī timo
Deu. 33. tē incutiūr. Primū eſt cōminatio ſcripturæ. Si arripuerit iudiciū manus mea, reddar ultioné. Apo. 1. Gladius ex utraq; pte acutus ex eius ore exhibet. Secundū eſt ſolicitudo, q̄ habebāt antiqui de iſto iudicio. Iob. 31. Quid faciā cū ſurrexerint ad iudiciū, & cum quæſierit, quid reſpondebo. Mala. 3. Sedebit conflans, purgans &c. Tertio ſigna prędecentia iudicium quinquæ, quæ tanguntur Luc. 21. Erunt ſigna in ſole, & luna, & ſtellis &c.

per

A per quindecim dies ante diem iudicij præcedent quindecim signa, ităiudicis futuri manifestantia, quę dicit Hieronymus se inuenisse in annalibus Hebræorũ. Prima die eriget se mare qnadraginta cubitis super altitudinem montium stãs in loco suo quasi murus: secunda die descendet tantum, ꝙ uix uideri poterit: tertia die marinæ beluæ apparentes, dabunt mugitus usque ad cœlum: qnarta ardebit mare, & aquæ: quinta herbę, & arbores dabunt rorem sanguineum: sexta ruent ædificia: septima petræ inuicem collidentur: octaua fiet generaliter tertæ motus: nona æquabitur terra: decima exibunt homines de cauernis, qnasi amentes & non poterunt loqui: uudecima surgent ossa mortuorum: duodecima cadent stellæ: tertiadecima motientur homines uiuentes tunc, ut cum mortuis resurgãt: quartadecima ardebit cęlum & terra. i. super ficies terræ, & aeris: quintadecima fiet cęlum

B nouũ, & terra noua. Et possunt assignari multæ causæ, quare talia signa debent præcedere extremum iudicium. Prima ut futurũ in propinquo malum prænuncient. Gregor. Multa debent mala præcedere, ut malum ualeãt sine fine nunciare. Secundum est, quod tangit Gregorius, dicens: quia in cunctis delinquimus, in cũctis ferimur, ut impleat, &c. & subdit: Omnia autem, quæ ad usum uitæ accepimus, ad usum culpæ conuertimus. Tertia ut creaturæ omnes ostendantur ad ulciscẽdum creatorem de hostibus imminẽte guerra: Sic fiet anteq̃ Deus sumat ninditã de inimicis suis. Quartũ est amissio benignitatis electo-

Esa. 13. rum. Erubescet luna, & cõfundetur sol. Quantum est dolor naturalis serui ad dominũ, qa hoc habet dñs omnis creaturæ, per quẽ omnia facta sunt. Chrisostomus patre familiæ motiente, domus eius turbatur, familia plangit, nigris uestimentis se induit: sic humano

C genere, propter quod facta sunt omnia, circa suum finem constituto, totus mundus turbabitur, cæli luminaria lugebunt, & cãdore depositio nigris, & tenebris induẽtur. Sexto attẽdenda sunt signa passionis Christi. s. crux, cla-

Zach. 12. d. ui, lancea, & hniusmodi. Zachat. 12. Aspiciẽt ad me qnem confixerunt. Tunc. n. apparebit signum filij hominis. Chrisost. Tunc nõ erit necessitas actionis, cum uidebunt crucem, & Iesum habentem in corpore suo testimonia passionis. Septimo attendẽda est magnitudo illius curiæ, coram qua reprobi confundun-

Ioel 3. tur, totus. n. mundus ibi erit congregatus. Cõgregabo oẽs gentes, & educam illas in ualle

Matt. 25. Ad Rom. 14. Ioſaphat, & ibi disceptabo cum eis. Sedebit super sedem maiestatis suę, &c. Oẽs stabimus ante tribunal Christi. Vnde in Canon. Iudas: Ecce dñs uenit in sanctis facere iudiciũ, &c. Octaua potestas a qua uon licebit appellare. Nõ est qui de manu tua possit eruere. Nono D

iudicis perspicaciatem, quia tunc ueniet dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, tunc Iob 10. Luc. 12. nihil opertum, quod non reueletur, & occultum, quod non sciatur. Et in his, quæ uidẽtur modo esse iustiæ, iniustitiam agnoscet. Cũ accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Bernardus; Veniet quia male iudicata reiudicabit. Decimo iudicis inflexibilitatem. Prou. 6. Futor non parcet in die uindictæ, nec acquiescit cuiusq̃ precibus. Chrisost. Tunc nec diuites diuitibus, nec parentes parentibus intendent, nec angeli sicut solent pro hominibus, faciem uerbum, quia ira iudicis non recipiet misericordiam. Vndecimo zelum iudicis. Sapien. 5. Accipiet armaturã zelus illius. Sicut enim beati ab omnibus creaturis recipient gaudium, & lætitiã, sic damnati ex omnibus recipient dolorem, & tristitiam. Augu. Mallent reprobi pœnas grauissimas sustinere, q̃ E

faciem iudicis uidere. Dicunt montibus cadite super nos, & collib. operite nos, a facie iræ agni, &c. Duodecimo, terroré sententiæ, quæ tonitruum dicitur. Quis poterit tonitruũ magnitudinis eius intueri? Terciodecimo attendenda est multitudo exequentium sententiã, Exibunt angeli, & separabunt malos de me- Matt. 13. dio iustorum, &c. Quartodecimo angustiam reproborum, quia latere erit impossibile, apparere difficile. Gregorius: O q̃ angustæ erũt reprobis uiæ, superius erit iudex iratus, subt⁹ horrendum caos inferni, a dextris peccata accusantia, a sinistris infinita dæmonia ad supplicium trahentia, intus conscientia urens, foris mundus ardẽs. Tunc miser peccator deprehẽsus, quo fugiet? latere erit impossibile, apparere intolerabile. Quintodecimo improuidentia reproborum. Chrisost. Nec resistendi erit uirtus, nec fugiendi facultas, nec pœnitẽtiæ locus, nec satisfaciendi tempus. Ex angu- F

stia enim omnium rerũ nihil remanebit nisi luctus. Sextodecimo defectus auxilij. Glo. super 6. Luc. Iustorum animæ, & si naturæ suæ bonitate pietatem habent, tunc cum tãta sui auctoris iustitiæ rectitudine constringũtur, ut nulla ad reprobos compassione moueantur, Decimoseptimo peccatorum denudatio. In Eccl. 11. fine hominis denudatio operum illius. Decimooctauo, quia aduersarij reproborum erũt angeli, & homines. Iob 20. Reuelabunt cœli iniquitatem eius, & terra cõsurget aduersus eum, & loquitur de impio. Decimono certitudo reatus. Ipse enim iudex erit testis. Mala. 3. Ero testis uelox maleficis adulteris, & periuris, præterea omnia facta impiorũ, scripta sunt in libris conscientiarum. Apoc. 20. Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta sunt in libris secundum opera eorum. Vicesimo cœle-

stium

G stium uirtutum commotiu. Virtutes cœli mouebuntur. Chrisо. Si rex processurus ad bellum expeditionem mandat in populo, dignitates omnes mouentur, tota ciuitas feruet, quanto magis rege cœlesti surgente ad iudicandum uiuos, & mortuos ueniente, & de inimicis uindictam expetere uolente angelicæ uirtutes commouebuntur terribiles ministri terribiliorem Dominum præcedentes. Iob 26. Columnæ cœli contremiscunt, & pauent ad nutum eius, & non timore pœnali, sed stupore, & admiratione. Gre. Illum diē fratres, charissimi ante oculos ponite, nā quicquid modo graue cernitur, in eius operatione leuigatur. Octauum quod ualete potest ad timoris incussionem est consideratio pœnarum æternarum, circa quas multa sunt attendēda. Primum est acerbitas pœnarum, quia si pœna purgatorij ita grauis est, constat pœnas inferni esse grauissimas. De pœna purgatorij dicit

H Aug. Miro modo, licet æternus nō sit, grauis est ille ignis, exuperat enim omnem pœnam, quam aliquis in hoc mundo passus est. Secūdum est pœnarum diuersitas, quæ sunt nouē, in scripturis. Duæ primæ sunt ignis, & uermis. Dabit eis iguem, & uermes in carne eorum, uturantur, & sentiant in sempiternum.

Esa. 30. g Tertia est fœtor: Flatus Domini quasi torrēs sulphuris iucendens eam. Quarta stridor dētium. Quinta inopia omnium bonorum, in præsentia omnium malorum. Iob 27. Apprehendit eum quasi uiator egestas. Sexta pœna tortorum. Tradidit eum tortoribus. Septima horror tam loci, quàm Dæmonum. Vbi nullus ordo sed sempiternus horror. Octana, & nona erunt tenebræ, & uincula. Ligatis manibus, & pedibus proijcite &c. Et non solum ibi erit tenebrarum uarietas, sed earum contrarietas. Gre. Horrendo modo tunc aderit miseris dolor cum formidine, flamma cū

I obscuritate, & in eorum interitu ipsa a suis qualitatibus tormenta discordabunt, quia ipsi a conditoris uoluntate, dum uixerūt, discere nouerunt, & erit mors sine morte, finis sine fine, defectus sine defectu, quia ibi mors semper uiuit, & finis semper incipit, & defectus deficere nescit, mors perimit, & non extinguit, dolor cruciat, & pauorē non fugat, flamma cōburit, & tenebras non excutit. Itē Gre. Sempiternus horror inhabitat, qa eius ignibus traditi, semper in supplicijs dolorem sentiūt, & in doloris angustia pulsati, semper fere uore feriuntur, ut quod timēt tolerent, & rursū quod toletant sine cessatione pertimescāt. Tertio est attendēdum, qp circa pœnas est diuturnitas. Ite maledicti in ignem æternū, &c. Mat. 25. d Item uermis eorum oō morietur, & ignis nō extinguetur. Esa. 66. & Iob 20. Qui fecit omnia, & non consumetur. Glo. ut sine fine crucietur, uiuere sine fine compelletur in morte, cuius uita mortua fuit in culpa, cuius mors uiuet in pœna. Aug. 19. de ciuitate Dei. Ibi dolor permanet, ut affligat, & natura perdurat, ut sentiat, & ut tumque non deficit, ne pœna deficiat. Rabanus: Quid horribilius dici, & excogitari potest, quàm dānationis uulnera suscipere, & dolores uulnerū nunquàm finire? Quartum est pœnę immensitas. Hiero. tanta in inferno erit uis doloris, quòd mens ad illud dirigi nō potuit, nisi aliud quòd uis doloris impellit. Quintum est consolationis defectus, Bernardus. Quid erit cū se uidebit illa miseranda congregatio, omni consolatione nudata, in tenebras exteriores erecta, & ab illa bonorum ecclesia perpetua excæcatione exclusa? Sextum est penarum inutilitas, quia ex eis nec corrigetur uoluntas. Augu. de fide ad Petrum. In inferno, etsi erit stimulus penitudinis, nulla tamen erit ibi correctio uoluntatis. & est notandum, quòd dolor iste uenit ex diuersis causis. Primo ex temporalium amissione, quæ summè dilexerunt. Homo cū Psal. 48. d interierit non sumet omnia, &c. Secundo ex hoc, qp tempus metendi transijt. Hiere. 8. Trāsijt æstas, finita est messis, & nos saluati non sumus. Tertio ex amissione gloriæ. Chrisost. Omnes gehennę cruciatus superat, carere æ-

M ternis bonis, quibus in potestate habuimus perfrui. Quarto ex societate hominum igoe infernali exustorum. Esa. 13. Vnusquisque ad proximū stupebit, facies combustæ vultus eorum. Quinto ex loci qualitate, quia erit fumosus, tenebrosus, fœtidus, & clausus. Esa. 45. Isti fumi erunt in furore meo, &c.

K

L

FINIS.

VENETIIS, MDXCIIII.
Apud Florauantem Pratum, Expensis Minimæ Societatis.

36-25-A+4

1-62-1

L. GOTTSCHEER 1972